

BIBLIOTHECAE
APOSTOLICAE VATICANAE
CODICES MANV SCRIPTI
RECENSITI

IVSSV

IOHANNIS PAVLI II PONTIFICIS MAXIMI
PRAESIDE

ALFONSO MARIA CARD. STICKLER

S. GEORGII IN VELABRO CARD. DIACONO
S.R.E. BIBLIOTHECARIO ET SCRINIARIO

CODICES VATICANI GRAECI

CODICES 2162-2254

(CODICES COLUMNENSES)

RECENSUIT

SALVATOR LILLA

BIBLIOTHECAE VATICANAE SCRIPTOR

IN BIBLIOTHECA VATICANA
MCMLXXXV

PRAEFATIO

Hic catalogus, kalendis apriliis anni 1965 inceptus atque prolegomenis, indicibus addendis exceptis post longum et inenarrabilem laborem vere ineunte anni 1981 perfectus et Emo Dno Alfonso Stickler, tunc Bibliothecae Vaticanae praefecto, nunc S. R. E. cardinali Bibliothecario ac Scriniario ut typis imprimeretur, traditus, seriem XCIV codicum graecorum Columnensium recenset, qui in Bibliothecam Vaticanam mense iulio anni 1821 ingressi sunt (v. Prolegomena). In codicibus describendis non solum leges secutus sum, «quas procuratores Bibliothecae Vaticanae sibi constituerunt» et quae in initio antiquiorum catalogorum codicum Vaticanorum graecorum (Mercati-Franchi, Devreesse, Giannelli, Capocci) impressae inveniri possunt, sed etiam regulas, quas viro doctissimo Dno Paulo Canart, Bibliothecae Vaticanae scriptori graeco et nunc etiam omnium codicum Vaticanorum praesidi, in insigni catalogo ipsius, qui anno 1970 in lucem prodiit, ponere visum est: quo enim rem codicologicam prius tantummodo haud satis pertractatam fusius, clarius, exactius ac subtilius persequeretur, partem tertiam codicis descriptionis, in antiquioribus catalogis unum idemque caput efficientem ac tantummodo satis brevem, in diversa capita dividere utile duxit, quae de suo quaeque argumento dissererent, scil. de materia et habitu codicis, de fasciculis codicem ipsum efficientibus, de officinarum chartariarum signis, de linearum schemate ac textus mensuris, de scripturae stilo ac scribis, de ornatibus, de scribarum, possessorum lectorumque annotationibus, de codicis possessoribus antiquioribus ac recentioribus, de notis antiquioribus, quibus codex et in aliis bibliothecis, antequam in Bibliothecam Vaticanam perveniret, et in Vaticana Bibliotheca ipsa, antequam hodiernum numerum acciperet, signatus esset, de virorum doctorum dissertationibus ad codicem pertinentibus, et denique de integumento. Quae regulae quantum rei codicologicae expositioni prosint, nullum virum doctum in librorum manuscriptorum disciplina versatum effugere poterit.

Codices in hoc catalogo recensiti omnigeni sunt: nam non modo opera variorum classicorum byzantinorumque auctorum atque Patrum graecorum continent, verum etiam ad argumenta diversa et disciplinas peculiares attinent, scil. ad Testamentum Novum, ad florilegia patristica contra Latinos de Spiritus sancti processione, ad ius canonicum et civile graecum, ad grammaticen, ad sideralem scientiam, ad medendi artem, ad adversaria sive collectiones locorum antiquiorum auctorum a viris doctis saec. XV et XVI in usum proprium confectas. Ad lectores auctorum classicorum et Patrum peritos adiuvandos, in adversariis et in florilegiis patristicis sive asceticis sive de Spiritus sancti processione recensendis quam plurimos locos potui agnoscere cona-

IMPRIMATUR:

e Vicariatu Civit. Vatic., die 29 novembris 1985

† FR. PETRUS CANISIUS VAN LIERDE, Ep. Porphyr.,
Vic. Gen. Civ. Vat.

tus sum, etiamsi haud semper valui (mea sententia tamen huiusmodi adversaria et florilegia non in catalogo, sed in aliis dissertationibus tantum fuisse et plene illustrari possunt); quod ad byzantinos auctores et ad opera grammaticalia attinet, ubicumque in opus sive ineditum sive parum notum incurri, ad alios codices idem opus continentes remittere et tantummodo etiam eius diversas recensiones indicare mihi visum est. Quapropter vereor, ne forte descriptio nonnullorum codicum nimis longa sit (v. e. g. codices 2184, 2185, 2198, 2220, 2222, 2224, 2226, 2230, 2234, 2235, 2236, 2240, 2241, 2242, 2246); quod tamen partim saltem ostendit, cur ad catalogum perficiendum mihi tot anni opus fuerint. Si quam utilitatem viri docti, futuri editores praesertim, e meo labore perceperint, haud parum gaudebo.

Quantum per hos viginti annos collega et rei codicologicae ac palaeographicae praeceptor meus Paulus Canart mihi auxilio fuerit, verbis exprimere difficile est. Anno 1965 tironi in describendis codicibus et fere omnino indocto mihi benevole adstitit; subsequentibus annis quodcumque eum adivi, numquam consilio et opere defuit: plurima mea dubia resolvit, bibliographicas schedas et opera sua quae iam in lucem prodierant mihi liberaliter suppeditavit, de variis virorum doctorum dissertationibus me humanissime certiore fecit easque mihi etiam dedit, si in Bibliotheca Vaticana non exstabant. Non modo denique primas plagulas catalogi anno 1982 correxit, sed, quod quidem gravius est, catalogi priorem conscriptionem annis 1978-1979 cum attente et patienter inspexisset, etiam varia mea menda praesertim in annotationum transcriptionibus sustulit atque egregiam operam in quaestionibus codicologicis ac palaeographicis dedit: nam et officinarum chartariarum parum perspicua signa in nonnullis codicibus saec. XIV, et scribas nonnullorum codicum saec. XV-XVI summa sua peritiam agnovit. Eius interventus in hac praefatione singillatim enumerare cum longius sit, hoc unum tamen declarare velim, me numquam eos in hoc catalogo praeteriisse, sed contra in capitibus tertiae partis descriptionis ad officinarum chartariarum signa et scripturam pertinentibus semper aperte memoravisse. Si quis eos omnes in unum collectos videre velit, vocem indicis alphabetici quae «*Canart P.*» inscribitur inspiciat.

Superest ut eos memorem, qui me variis modis fovierint: Emum cardinalem Eugenium Tisserant †, S. R. E. Bibliothecarium ac Scriniarium, et Revmum Patrem Alfonsum Raes †, Bibliothecae Vaticanae usque ad annum 1971 praefectum, qui vere anni 1965 me tunc obscurum et imperitum nec non satis deiecto animo in Bibliothecam Vaticanam acceperunt et vere anni 1966 scriptorem graecum elegerunt; Emum Dnum Alfonsum Stickler, Bibliothecae Vaticanae ab anno 1971 usque ad annum 1984 praefectum, nunc autem S. R. E. cardinalem Bibliothecarium ac Scriniarium, qui qua iustitia est operam meam pro Bibliotheca Vaticana semper recognovit atque per hos ultimos annos non modo de hoc catalogo, verum etiam de mea valetudine sollicitus pluries me summa sua benevolentia prosecutus est; Emum cardinalem Antonium Samorè †, S. R. E. Bibliothecarium ac Scriniarium, qui etiam pro meo opere studium suum benevolum ostendit; Revmum Patrem Leonardum Boyle, Bibliothecae Vaticanae inde ab anno 1984 praefectum, superioribus praefectis erga me haud minus benevolum, qui summa cum cura plagarum impressionem festinavit; Revmum Dnum Iosephum Ruyschaert, nunc Bibliothecae Vaticanae praefecti vicarium emeritum, qui me de codice Ottob. lat. 3136 in huius catalogi Addendis descripto docuit; Revmum Dnum

Paulum De Nicolò, praefecti Bibliothecae Vaticanae ministrum, qui summa sua humanitate omni modo operam meam in Bibliotheca Vaticana faciliorem reddidit; Aloisium Michelini Tocci, qui in notulis latinis legendis et explicandis me haud parum adiuvit semperque pluris quam meritis sum fecit; Antonium Hobson, qui me de inventario codicum cardinalis Iohannis de Salviatis in codice Cantabrig. Add. 565 servato (v. Prolegomena) monuit atque scribam graecum, qui in initio et in fine multorum codicum Columnensium observatur, Georgium Balsamonem esse mihi confirmavit; Revmum Dnum Iosephum Mogenet †, in universitate Lovaniensi magistrum, qui mihi nonnulla dubia de codice astronomico Vat. gr. 2176 resolvit; Henricam Follieri, in Studio Urbis magistrum, quae me exemplari dissertationis suae magni quidem momenti de codice Vat. gr. 2200 donavit, atque fasciculum annorum 1983-1984 ephemeridis suae «*Rivista di studi bizantini e neollenici*» dissertationes magni momenti continentem mihi prompte suppeditavit, ut eas in Addendis memorare possem; Petrum Schreiner, nunc in universitate Coloniensi magistrum, qui mihi duas dissertationes suas ad codicem Vat. gr. 2228 pertinentes misit; Severum Voicu, qui locos duos florilegii ascetici codicis Vat. gr. 2235 agnovit atque me exemplari operis sui quod I. MA. G. E. S. inscribitur donavit; Revmum Dnum Petrum Hurtubise, qui me de libro suo de gente de Salviatis certiore fecit, simul atque in lucem prodiit; Carolum Gallavotti, in Studio Urbis magistrum emeritum, qui codicem Vat. gr. 2304 alium codicem Columnensem inter reliquos codices graecos Columnenses haud inclusum esse me monuit (v. Prolegomena); Andream Jacob qui, cum Addendorum appendicem instruxi, mihi benevole permisit, ut per aliquot dies ipsius exemplari D. Donnet operis de Michaelae syncello uterer; Marcum Buonocore, cuius schedulae in Addendorum appendice instruenda mihi haud parvo auxilio fuerunt (v. etiam Monitum Addendis praefixum); Paulum Vian, qui in explorando familiarum de Barberinis et de Salviatis tabulario, nunc in Bibliotheca Vaticana custodito, mihi humanissime adstitit; amicos denique Antonium Carlini et Ernestum Berti, in universitate Pisana magistros, qui plagulas Indicis, Addendorum et Prolegomenon attente correxerunt. Quibus omnibus grato cum animo gratias maximas ago.

Scribebam in Civitate Vaticana,
mense iunio anni 1985

SALVATOR LILLA

PROLEGOMENA

PROLEGOMENA

I Codices Vaticani graeci hic recensiti (olim Columnenses) ut pars saec. XVI a. m. bibliothecae cardinalis Iohannis de Salviatis. De Iohannis Metelli inventario ab Antonio Hobson in codice Cantabrig. Add. 565 detecto. De cardinale Iohanne de Salviatis, eius bibliotheca graeca, eiusque scribis graecis. Quid Georgius Balsamon pro codicibus hic recensitis fecerit. II Nonnulla de temporis spatio inter cardinalis Iohannis de Salviatis mortem et initium saec. XVIII. III Quomodo et quando codices graeci hic recensiti domum Columnensem ingressi sint. De notis, scidulis atque integumentis nonnullorum codicum in Bibliotheca Columnensi. De Raphaelis Vernazza inventario. IV De codicibus graecis Columnensibus una cum quinque codicibus Columnensibus latinis in bibliotheca familiae de Barberinis anno 1820. De inventariis Guilelmi Manzi (Barb. lat. 3166 ff. 20-38) et Aloisii Mariae Rezzi (Barb. lat. 3166 ff. 40-43, Vat. lat. 9579 ff. 144-145^v). De inventario Parisiis anno 1820 impresso. V Quomodo et quando codices graeci Columnenses una cum perillustri codice Columnensi latino in Bibliothecam Vaticanam ingressi sint. Quando reliqui quattuor codices Columnenses latini in Bibliothecam Vaticanam pervenerint. Quid Angelus Mai pro codicibus Columnensibus graecis fecerit, quos textus magni momenti ex eis ediderit. De novis integumentis. De Iohanne Baptista Pitra. VI De editionibus quinque inventariorum his prolegomenis subfixis. De convenientia inter codicum notas in quinque inventariis et numeros hodiernos, et in inventariorum editionibus et in tabulis synopticis illustrata.

I

Codices Vaticani graeci hic recensiti (olim Columnenses) ut pars saec. XVI a. m. bibliothecae cardinalis Iohannis de Salviatis. — De Iohannis Metelli inventario ab Antonio Hobson in codice Cantabrig. Add. 565 detecto. — De cardinale Iohanne de Salviatis, eius bibliotheca graeca eiusque scribis graecis. — Quid Georgius Balsamon pro codicibus hic recensitis fecerit.

Quamvis pars tantum codicum graecorum Columnensium antiquioris possessoris nomen, scil. Iohannem cardinalem de Salviatis praebeat (v. vocem indicis alphabetici quae Salviatis de Iohannes card. inscribitur)¹, affirmari tamen potest, omnes vel fere

¹ Quod iam I. Mercati animadverterat, *Il Plutarco di Bartolommeo da Montepulciano, Byzantion* 1, 1924, p. 470 n. 1 (= *Opere minori* IV [Studi e Testi 79] Città del Vaticano 1937, p. 201

omnes codices graecos Columnenses saeculo XVI a. m. partem eius bibliothecae fuisse. Quod inventario eius librorum graecorum et latinorum a Iohanne Metello anno 1546 instructo et ab Antonio Hobson in codice Cantabridg. Bibl. Univ. Add. 565 ff. 133-134 detecto² probatur, in quo vero fere omnes codices Columnenses graeci in hoc catalogo recensiti inveniri possunt (v. infra, huius indicis editionem). Cardinalis Iohannes de Salviatis (1490-1553), insignis et praeclarus vir, non modo prudentissimus illius aetatis legatus, verum etiam artium et classicarum litterarum cultor earumque studii protector³, saeculo XVI a. m. Florentiae et Romae sibi haud parvam bibliothecam instruxit, a viris doctis sive illius sive posterioris aevi valde coelebratam⁴, quae etiam plus quam C codices graecos comprehendebat⁵. In nonnullis eorum nomen suum quoque ipse scripsit, vel annotationes addidit⁶. Originem huius collectionis codicum graecorum singillatim exquirere cum longius et perdifficile sit — quod fortasse in altero opere eius historiam usque ad saec. XIX illustrante suscipi potest — hic pauca tantum memoranda esse videntur: inter multos antiquiores possessores (v. vocem indicis alphabetici quae Possessores codicum inscribitur) praesertim mentione digni sunt Georgius Valla⁷, Albertus Pius Carporum comes⁸, Marsuppini Carolus⁹, Bartholomaeus

n. 1); cf. etiam C. Frati, *Dizionario bio-bibliografico dei bibliotecari e bibliofili italiani*, Firenze 1934, pp. 178, 510; G. Avezzi, *Il ms. Vat. gr. 2207 nella tradizione dell'epitafio lisiano e degli oratori attici minori*, *Bollettino dell'Istituto di filologia greca, Università di Padova*, 3, 1976, p. 190 n. 22.

² V. A. Hobson, *The Iter Italicum of Jean Matal, Studies in the Book Trade in Honour of Graham Pollard*, Oxford 1975, pp. 33-61. De inventario a Iohanne Metello composito v. praesertim pp. 44 et 49, in descriptione codicis Cantabridgiensis, sub num. XIV (descriptio totius codicis in pp. 48-51 invenitur). De Iohanne Metello v., e. g., *Nouvelle Biographie générale*, 33, Paris 1860, coll. 225-226; J. F. Michaud, *Biographie universelle*, 27, pp. 244-245.

³ De cardinale Iohanne de Salviatis v. *Elogi degli uomini illustri toscani* IV, in Lucca 1774, pp. 474-487; G. Moroni, *Dizionario di erudizione storico-ecclesiastica* LXI, Venezia 1853, pp. 8-10; et praesertim P. Hurtubise, *Une famille-témoin. Les Salviati* [Studi e Testi 309] Città del Vaticano 1985, passim (cf. vocem indicis, p. 519).

⁴ V. praesertim *Elogi degli uomini illustri toscani* IV, in Lucca 1774, pp. 485-487; P. Hurtubise, op. 1. pp. 283-289.

⁵ In Iohannis Metelli indice CLXXII codices enumerari possunt, sed nonnulli latini et hispanici sunt, nonnulli graeci iterantur (v. nostram annotationem in fine editionis).

⁶ Cf. in indice alphabetico catalogi finem vocis quae Salviatis (de) Iohannes card. inscribitur, ubi codices Vat. gr. 2202, 2218, 2221, 2241, 2245 memorantur.

⁷ Codices Vat. gr. 2202, 2221, 2241 possedit: v. codicum descriptiones, sub Poss.

⁸ Antigraphon codicis Vat. gr. 2169 nec non codices Vat. gr. 2202 et 2241 possedit: v. codicum descriptiones, sub Poss. Georgii Vallae libros graecos post eius mortem Albertus Pius empit, e cuius bibliotheca nonnulli in domum cardinalis Iohannis de Salviatis transierunt: v. I. Mercati, *Codici latini Pico Grimani Pio...* [Studi e Testi 75] Città del Vaticano 1938, pp. 59-60. Cf. etiam caput Poss. tertiae partis descriptionis codicis Vat. gr. 2241.

⁹ Cf. codices Vat. gr. 2213 et 2243 sub Poss.

e Monte Politiano¹⁰, Bartholomaeus de Rimpertinis¹¹, Iohannes de Rubeis¹², familia Medicea ipsa, e cuius bibliotheca privata apud monasterium Badiae deposita familiae de Salviatis, scil. Alamanno et Iacopo, cardinalis Iohannis de Salviatis patri, die 19 mensis septembris anni 1500 libri aliquot traditi sunt¹³; codices nonnullos denique cardinalis Iohannes de Salviatis ex aliis exemplaribus e Bibliotheca Vaticana mutuatis pro sua bibliotheca describi iussit¹⁴. Qui quattuor saltem librarios inter familiares suos habuit: Demetrium quendam¹⁵, Hermodorum Lestarchum Zacynthium¹⁶, Franciscum Torres¹⁷, Georgium Balsamonem qui, iam ante annum 1546 etiam eius bibliothecarius¹⁸, inter omnes praesertim eminet. Vestigia enim operae suae in codicibus graecis hic recensitis plurima reliquit: folia in principio et in fine nonnullorum codi-

¹⁰ Cf. codicem Vat. gr. 2175 sub Poss. nec non I. Mercati, *Il Plutarco di Bartolommeo da Montepulciano, Byzantion* 1, 1924, pp. 469-474 (= *Opere minori* IV [Studi e Testi 79] Città del Vaticano 1937, pp. 200-204).

¹¹ Cf. codicem Vat. gr. 2247 sub Poss.

¹² Cf. codicem Vat. gr. 2182, sub Poss.

¹³ Cf. E. Piccolomini, *Delle condizioni e delle vicende della libreria medicea privata dal 1494 al 1508, Archivio storico italiano* serie III, 19, 1874, pp. 127-128, 274; G. Avezzi, *Il ms. Vat. gr. 2207 nella tradizione dell'epitafio Lisiano e degli oratori attici minori, Bollettino dell'Istituto di filologia greca, Università di Padova*, 3, 1976, p. 191.

¹⁴ Cf. P. Hurtubise, op. 1. p. 286 et p. 286 n. 88. Aliquot codices et graecos et latinos e Bibliotheca Vaticana cardinalis Iohannes de Salviatis aut mutuari iussit aut ipse mutuavit: v. M. Bertòla, *I due primi registri di prestito della Biblioteca Apostolica Vaticana*, Città del Vaticano 1942, pp. 59, 64, 69-70, 91.

¹⁵ Cf. Hurtubise, op. 1. p. 286 n. 88.

¹⁶ Qui die 21 martii anni 1545 e Bibliotheca Vaticana codicem Philonis opera continentem (scil. Vat. gr. 378) iussu cardinalis Iohannis de Salviatis mutuavit ad novum Philonis codicis conscribendum (scil. Vat. gr. 2174): cf. M. Bertòla, *I due primi registri di prestito...* p. 64 nec non Addendum ad codicem Vat. gr. 2174. De Hermodoro v. hoc Addendum.

¹⁷ Cf. M. Bertòla, *I due primi registri di prestito...* pp. 59, 64, 69-70 nec non Hurtubise, op. 1. p. 286 n. 88.

¹⁸ De Georgio Balsamone v. descriptionem codicis Vat. gr. 2166 sub Script. «Iuvenis graecus» cui Georgius nomen erat, de quo Guilelmus Sirletus ut cardinalis Iohannis de Salviatis familiari in duabus epistulis ad cardinalem Marcellum Cervini anni 1546 mentionem facit (epp. 45 et 102, ed. G. Buschbell, *Concilii Tridentini epistularum Pars prima* [Concilium Tridentinum X] Friburgi Brisgoviae 1916 pp. 938 et 949, cf. Hurtubise, op. 1. p. 286 n. 88) valde probabiliter idem est ac Georgius Balsamon. Qui iam ante annum 1546, quo duae epistolae Guilelmi Sirleti supra laudatae scriptae sunt, cardinalis Iohannis de Salviatis familiaris erat, cum in indice cardinalis librorum a Iohanne Metello eodem anno 1546 composito mentio fieret et de duobus codicibus a Giorgio Balsamone ipso exaratis (scil. Vat. gr. 2240 et 2246, v. indicis editionem, numm. 35, 36, 131) et de codice, quem Georgius Balsamon possedisset (Vat. gr. 2242, v. indicis editionem, numm. 33, 150).

cum pessum data supplevit textumque iterum exaravit¹⁹, indicula tantummodo addidit²⁰, annotationes vel scholia in marginibus scripsit²¹, de fasciculorum casu monuit²², codices duos totos ipse exaravit — quorum alter excerpta e Photii Bibliotheca indicesque librorum in duobus monasteriis Venetiarum, alter autem adversaria e classicis byzantinisque auctoribus deprompta perhibet —²³, codices duos suos inter libros graecos domini sui cardinalis Iohannis de Salviatis deposuit²⁴, reliquias diversorum librorum in unum compegit novumque codicem effecit²⁵, sermonem de litterarum classicarum studio capessendo latine scripsit²⁶. Si quis quid ille pro codicibus graecis cardinalis Iohannis de Salviatis fecerit minutius perscrutari velit, primum vocem indicis alphabetici quae «Balsamon Georgius» inscribitur, deinde capita tertiae partis codicum descriptionum quae FASC., SCRIPT., POSS., NOT. ANT. inscribuntur perlegat.

II

Nonnulla de temporis spatio inter cardinalis Iohannis de Salviatis mortem et initium saeculi XVIII.

Cardinalis Iohannis de Salviatis codicum graecorum vices inde ab eius morte usque ad initium saeculi XVIII hic singillatim describi nequeunt: quod fortasse post longam accuratamque inspectionem tantum gentis de Salviatis tabularii et Pisis et in Bibliotheca Vaticana una cum gentis de Barberinis chartis servati fiat. In praesens pauca tantum memorari possunt, e Petri Hurtubise de gente de Salviatis insigni opere, quod nuper in lucem prodiit, maxima ex parte sumpta²⁷.

Altera dimidia parte saeculi XVI, post cardinalis Iohannis de Salviatis obitum (die 28 octobris anni 1553)²⁸, omnia eius bona et ideo etiam codices hereditate acceperunt primum frater eius Bernardus qui, anno 1561 cardinalis creatus, mense maio anni

¹⁹ Cf. in catalogo descriptiones codicum Vat. gr. 2166, 2184, 2192, 2194, 2206, 2215, 2217, 2227, 2231, 2234, 2248 sub SCRIPT.

²⁰ Cf. descriptiones codicum Vat. gr. 2172, 2180, 2182, 2183, 2190, 2192, 2195, 2199, 2200, 2201, 2206, 2209, 2215, 2218, 2224, 2225, 2231, 2249 sub SCRIPT.

²¹ Cf. descriptiones codicum Vat. gr. 2171, 2179, 2182, 2184, 2198, 2204, 2211, 2224, 2234, 2248 sub SCRIPT.

²² Cf. e. g. descriptionem codicis Vat. gr. 2182 sub FASC., SCRIPT.

²³ Agitur de codicibus Vat. gr. 2240 et 2246 (v. descriptiones).

²⁴ V. descriptiones codicum Vat. gr. 2234 et 2242 sub POSS.

²⁵ Agitur de codice Vat. gr. 2248; de Georgii Balsamonis opera pro eo v. codicis descriptionem, FASC., SCRIPT. et POSS.

²⁶ Vat. gr. 2248 pars IX, ff. 308-322v.

²⁷ *Une famille-témoin. Les Salviati* [Studi e Testi 309] Città del Vaticano 1985.

²⁸ Hurtubise, op. 1. p. 247 n. 68.

1568 obiit²⁹, deinde Iacopus, alterius fratris eius Alamanni anno 1571 mortui filius unigena anno 1537 natus³⁰, cui et pater ipse Alamannus anno 1548 et patris frater Bernardus annis 1559 et 1562 omnia testamento legaverant³¹. Iacopus cardinalis Iohannis de Salviatis librorum sollicitus custos fuit³²; pridie idus martias anni 1588 filii eius Franciscus et Laurentius de Salviatis Camillo Guigni familiae de Salviatis cognitori mandaverunt, ut codicem graecum commentarium in Epictetum continentem (hodie Vat. gr. 2231) a domina romana multis annis ante mutuatum exposceret³³. Veri simile est, cardinalis Iohannis de Salviatis libros graecos saeculis XVI ex. et XVII partim Romae, in familiae de Salviatis palatio in «Via longae arae» aedificato³⁴, partim etiam Florentiae fuisse: Alexander Morus et Lucas Holstenius enim saeculo XVII codicem Procli commentarium in Platonis Rem publicam continentem (nunc Vat. gr. 2197) Florentiae in familiae de Salviatis bibliotheca iam pessum datum sese inspexisse affirmant³⁵. Saeculo XVIII ineunte tamen omnes cardinalis Iohannis de Salviatis codices graeci, quos dux Antonius Maria, stirpis romanae gentis de Salviatis ultima suboles³⁶, etiam tunc possidebat, Romae fuisse videntur, antequam in domum Columnensem traicerentur: codex enim Procli commentarium in Platonis Rem publicam continens (scil. Vat. gr. 2197) inter codices Columnenses exstat.

III

Quomodo et quando codices graeci hic recensiti domum Columnensem ingressi sint.

— De notis, scidulis atque integumentis nonnullorum codicum in bibliotheca Columnensi. — De Raphaelis Vernazza inventario.

Saeculo XVIII a. m. cardinalis Iohannis de Salviatis codices graeci in possessionem familiae Columnae venerunt. Iohannes Mercati et Henrica Follieri propter hereditariam divisionem familiae de Salviatis bonorum hoc accidisse affirmant, sed neque annum neque negotium plane indicant³⁷. Petrus Hurtubise, gentis de Salviatis historia

²⁹ Hurtubise, op. 1. pp. 248-249.

³⁰ De anno mortis Alamanni v. Hurtubise, op. 1. p. 249; de anno quo Iacopus natus est v. Hurtubise, op. 1. p. 254.

³¹ Cf. Hurtubise, op. 1. p. 254 et p. 254 nn. 95 et 98.

³² Cf. Hurtubise, op. 1. n. 92 pp. 286-287.

³³ Cf. Hurtubise, op. 1. n. 92 pp. 286-287.

³⁴ Cf. Hurtubise, op. 1. p. 286 n. 92.

³⁵ Cf. tertiam partem descriptionis codicis Vat. gr. 2197, sub MAT. et POSS.

³⁶ Cf. Hurtubise, op. 1. pp. 416, 466.

³⁷ I. Mercati, *Il Plutarco di Bartolommeo da Montepulciano, Byzantion* 1, 1924, p. 470 (= *Opere minori* IV [Studi e Testi 79] Città del Vaticano 1937, p. 201); H. Follieri, *Codices graeci Bibliothecae Vaticanae selecti* [Exempla scripturarum IV] Bibl. Vat. 1969, p. 65 n. 146.

peritissimus vir, a me rogatus me humanissime per epistulam docuit, omnia bona quae partem hereditatis cardinalium Iohannis et Bernardi de Salviatis nec non ducum Iacopi et Antonii Mariae de Salviatis essent Caterinae Zepherinae de Salviatis, ducis Antonii Mariae de Salviatis Lucretiaeque Rospigliosi filiae nec non inde ab anno 1718 Fabritii Columnae Paliani principis uxori tributa esse; quae bona ab aliis bonis distinguenda esse, quae in testamento memorata ducis Francisci Mariae de Salviatis, Antonii Mariae de Salviatis patris, inter Caterinam Zepherinam et Iohannem Vincentium de Salviatis, ducis Antonii Mariae de Salviatis heredem, dividenda essent; quod omnino pactione diei 6 septembris anni 1721 inter Caterinam Zepherinam et Iohannem Vincentium de Salviatis confirmatum esse. Qua de causa etiam codices graecos olim cardinalis Iohannis de Salviatis in familiae Columnae possessionem venisse, cuius Caterina Zepherina, Fabritii Columnae uxor, pars iam esset³⁸. Postquam domum Columnensem (in platea SS. Apostolorum) ingressi sunt, codices graeci hic recensiti pars bibliothecae illius familiae usque ad annum 1820 fuerunt. Suam quisque notam indiculumque recepit, cum primae paginae uniuscuiusque librorum schedulae chartaceae duae agglutinatae essent: superior quid codex contineret summam indicabat, inferior notam littera

³⁸ Cf. *Sommario di documenti nella Fiorentina seu Romana Primogeniturae Cardinalis Antonii Mariae et Ducis Francisci Mariae de Salviatis*, Florentiae 1795, p. 62: «Che in quanto agl'altri Mobili, Argenti, Suppelletili, Gioie ed altro esistenti in Roma debbano prima separarsi quelli che provengono dall'Eredità delli Cardinali Gio. e Bernardo Salviati come anche le Gioie, Quadri sottoposti al Maggiorasco del Duca Giacomo, e finalmente quelli aggiunti dall'ultimo Duca Antonio Maria quali tutti devono restare presso la Sig. Contestabilessa [scil. Caterina Zepherina], ed il rimanente di detti Mobili, Suppelletili, Argenti, Gioie ed altro che resta sotto la disposizione del duca Francesco Maria si abbia a dividere per metà». Rev.mo Dno Petro Hurtubise gratias maximas ago, qui mihi specimen phototypicum huius rarissimi operis miserit, quod neque Romae neque Florentiae invenire valuissem (re vera eius exemplar Pisis apud tabularium familiae de Salviatis exstat). Foedus inter Iohannem Vincentium de Salviatis et Caterinam Zepherinam subsequentibus annis absolutum confirmatumque est; bonorum ducis Francisci Mariae de Salviatis divisione et cessione duci Iohanni Vincentio de Salviatis in animo fuit, dotem CL nummorum solvere, Caterinae Zepherinae anno 1718 tributam, cum Fabritio Columnae nupsisset (v. P. Hurtubise, *Une famille-témoin. Les Salviati* [Studi e Testi 309] Città del Vaticano 1985, p. 466). Codices graeci cardinalis Iohannis de Salviatis tamen non partem dotis fuerunt, sed hereditatis prorsus Caterinae Zepherinae tributae. A familiae Columnae tabulario inspiciendo propter eius miserrimum turbatumque habitum ab eius custode Rev.mo D.no R. Varca deterritus sum. Animadvertendum est, nonnullos codices latinos et italicos apud familiam de Salviatis mansisse et anno 1776 ex ea prorsus, non e familia Columna in Bibliothecam Vaticanam pervenisse: v. I. Mercati, *Il Plutarco di Bartolommeo da Montepulciano, Byzantion* 1, 1924, p. 470 n. 1 (= *Opere minori* IV [Studi e Testi 79] Città del Vaticano 1937, p. 201 n. 1); C. Frati, *Dizionario bio-bibliografico dei bibliotecari e bibliofili italiani*, Firenze 1934, p. 510. Agitur de aliquot codicibus Ottonianis latinis: de eorum notis v. Mercati et Frati, opp. II. De codicibus olim cardinalis Iohannis de Salviatis, nunc in aliis bibliothecis exstantibus v. W. Weinberger, *Beiträge zur Handschriftenkunde*, II, *Sitzungsber. der Kaiserl. Akad. der Wiss. zu Wien* 161, 4, 1909, p. 49 n. 3.

latina capitali numeroque romano effectam, qua in bibliotheca Columnensi liber signatus erat, praebebat. Quae schedulae, de quibus in capite tertiae partis descriptio- nis quod NOT. ANT. inscribitur semper mentio fit, in plerisque codicibus etiam nunc observari possunt, etiamsi haud semper integrae servantur: multae earum enim rescis- sae vel laceratae partem tantum indiculi vel notae perhibent, nonnullarum parva fru- sta tantum supersunt; praesertim eae, quae notam codicis in bibliotheca Columnensi praebebant, in multis codicibus perierunt. Notas quae supersunt in tabula post tabulas synopticas collocata collegimus atque secundum ordinem litterarum numerorumque romanorum, quibus efficiuntur, disposuimus, quo lector melius coniceret, quem ordi- nem in bibliotheca Columnensi codices graeci recepissent. Quattuor saltem codices etiam integumenta nova habuerunt, in dorso insigne familiae Columnensis praebeantia: agitur de codicibus Vat. gr. 2169, 2192, 2209, 2242; quorum tres ultimi etiam notas bibliothecae Columnensis A V, A VI, A VII in integumenti dorso etiam nunc perhi- bent³⁹. Saeculo XVIII p. m. Raphael Vernazza Chius⁴⁰ codicum graecorum Columnen- sium inventarium composuit⁴¹, cuius editionem his prolegomenis una cum editionibus reliquorum inventariorum subfiximus⁴².

IV

De codicibus graecis Columnensibus una cum quinque codicibus Columnensibus latinis in bibliotheca familiae de Barberinis anno 1820. — De inventariis Guilelmi Man- zi (Barb. lat. 3166 ff. 20-38) et Aloisii Mariae Rezzi (Barb. lat. 3166 ff. 40-43, Vat. lat. 9579 ff. 144-145^v). — De inventario Parisiis anno 1820 impresso.

Aestate anni 1820 codices graeci Columnenses una cum quinque codicibus Colum- nensibus latinis apud bibliothecam familiae de Barberinis depositi sunt, ut Guilelmus Manzi, familiae de Barberinis bibliothecarius, in calce inventarii sui in codice Barb.

³⁹ In codice Vat. gr. 2242 tamen integumento saec. XVIII novum dorsum anno 1976 apta- tum est; dorsum primigenium, notam Bibliothecae Columnensis A VII perhibens, parti versae tabulae superioris adglutinatum est: v. tertiam partem codicis descriptionis, INTEG.

⁴⁰ De eo v. J. Bignami Odier, *La Bibliothèque Vaticane de Sixte IV à Pio XI* [Studi e Testi 272] Città del Vaticano 1973, pp. 129-130 n. 111, 168, 179 n. 107, 209.

⁴¹ Hoc inventarium memorat J. Bignami Odier, op. I. pp. 168, 209; eius exemplum primige- nium in Archivio Bibliothecae Vaticanae, tom. 158 servatur; eius specimen phototypice expres- sum in atrio olim «Barberiniano» Bibliothecae Vaticanae sub num. 327 exstat. Index codicum Columnensium ab I. Carini memoratus, *Zentralblatt für Bibliothekswesen*, 10, 1893, p. 543 valde probabiliter idem est atque Raphaelis Vernazza inventarium, cuius titulus ob marginem superio- rem primi folii abscisum fere omnino periit (sed clare legitur *Salviatae*, ut in titulo ab I. Carini citato, v. *Zentralblatt für Bibliothekswesen* 10, 1893, p. 543; praeterea numerus codicum, scil. CXXI, in utroque indice idem est).

⁴² De huius inventarii editione v. tamen quae dicimus in capite VI.

lat. 3166 (olim XXXIX.70) ff. 20-38 servati⁴³ testatur: «*I codici retroscritti sono stati a me consegnati e si conservano nella biblioteca Barberina. Roma li 21 lug.º 1820. Gug.º Manzi Bibliotecario*»⁴⁴. Quod inventarium a Guilelmo Manzi compositum, cuius partis ad codices graecos pertinentis integram editionem post haec prolegomena praebemus, magni quidem momenti et curae est, propterea quod non simplicem concisumque indicem velut duo priora inventaria Iohannis Metelli et Raphaelis Vernazza, sed fusiores codicum descriptionem ac tantummodo etiam eorum annotationum perhibet, qui codices integumenta habuerint, qui codices contra eorum expertes fuerint indicat, de integumentorum genere monet, possessorum nomina tantummodo transcribit; quae transcriptio in uno saltem codice de possessoris antiquioris nomine nunc deperdito, quod in operculo integumenti primigenii avulsi exstabat, nos certiores facit⁴⁵. Cum mense decembri anni 1820⁴⁶ vel potius vere anni 1821⁴⁷ codices graeci et quinque latini Columnenses per auctionem venierunt, Aloisius Maria Rezzi, familiae de Barberinis alter bibliothecarius, novum indicem eorum composuit⁴⁸, cuius tria exemplaria servantur: duae priores conscriptiones post Guilelmi Manzi inventarium in codice Barber. lat. 3166 (olim XXXIX. 70) ff. 40-43 inveniuntur, tertium autem exemplum expolitur, quod post haec prolegomena edimus, in codice Vat. lat. 9579 ff. 144-145^v exstat. In duabus prioribus conscriptionibus huius indicis codicum graecorum Columnensium (Barber. lat. 3166 ff. 40-42^v) suum quisque codex pretium quo veniit perhibet; altera conscriptio tamen (Barber. lat. 3166 f. 42^{r-v}) imperfecta est. Eodem anno 1820, paulo antequam codices graeci Columnenses venierunt, quintum inventarium codicum graecorum, quod etiam post haec prolegomena transcripsimus, Parisiis typis impressum

⁴³ De hoc inventario fere omnino ignoto v. praesertim P. Fabre, *Étude sur le Liber Censuum de l'Église Romaine*, Paris 1892, p. 208; eius verba citat I. Carini, *La Bibliothèque Vaticane, Zentralblatt für Bibliothekswesen* 10, 1893, p. 543.

⁴⁴ Barber. lat. 3166 f. 38.

⁴⁵ Agitur de codice nunc Vat. gr. 2213, Oppiani Halieutica continente; v. tertiam partem codicis descriptionis, sub POSS., nec non Barber. lat. 3166 f. 25 sub num. 34.

⁴⁶ V. notitiam quae in calce inventarii Parisiis anno 1820 impressi legitur: «*Cette collection des Codes grecs... sera vendue à Rome, dans le mois de décembre prochain, dans le palais Colonna, place des Saints Apôtres*».

⁴⁷ Cf. P. Fabre, *Étude sur le Liber Censuum de l'Église Romaine*, Paris 1892, p. 208 et p. 208 n. 1.

⁴⁸ De hoc inventario v. V. Gardthausen, *Sammlungen und Cataloge griechischer Handschriften, Byzantinisches Archiv* 3; Leipzig 1903, p. 51, nec non I. Mercati, in notitia in f. 2 additicio codicis Vat. gr. 2170 B (v. meam transcriptionem, p. 33 catalogi). Eius auctorem Aloisium Mariam Rezzi fuisse ex inventario manu scripto patet codicum Barberinianorum latinorum (vol. 11, f. 224) quod in atrio olim «Barberiniano» Bibliothecae Vaticanae sub num. 345 servatur. De Aloisio Maria Rezzi v. J. Bignami Odier, *La Bibliothèque Vaticane de Sixte IV à Pie XI [Studi e Testi 272]* Città del Vaticano 1973, p. 295, ubi etiam fusior bibliographia inveniri potest.

est⁴⁹; de quo hoc praesertim notandum esse videtur, quod ad codices describendos iisdem verbis utitur, quae in schedulis chartaceis saec. XVIII in bibliotheca Columnensi primae paginae codicum agglutinatis leguntur.

V

Quomodo et quando codices graeci Columnenses una cum perillustri codice Columnensi latino in Bibliothecam Vaticanam ingressi sint. — Quando reliqui quattuor codices Columnenses latini in Bibliothecam Vaticanam pervenerint. — Quid Angelus Mai pro codicibus Columnensibus graecis fecerit, quos textus magni momenti ex eis ediderit. — De novis integumentis. — De Iohanne Baptista Pitra.

Cum vere exeunte anni 1821 codices graeci et quinque latini Columnenses, ut supra diximus, venum dati essent, Angelus Mai, tunc Bibliothecae Vaticanae praefectus⁵⁰, ad hoc a Bartholdo Georgio Niebuhr incitatus⁵¹ codices graecos et unum latinum perillustrem, scil. Cencii Camerarii Librum censuum, die 15 mensis iunii pro Bibliotheca Vaticana emendos curavit⁵², ut ipse confirmat⁵³. Codices graeci Columnenses una

⁴⁹ Huius inventarii tria saltem exemplaria in Bibliotheca Vaticana exstant: primum, inter libros impressos Barberinianos, notam «Stamp. Barb. PPP II 34 int. 3» praebet; alterum in codice Vat. lat. 9579 ff. 138-143^v (scil. ante Aloisii Mariae Rezzi inventarium) inveniri potest; tertium, phototypice expressum, in atrio olim «Barberiniano» una cum specimine phototypico inventarii Raphaelis Vernazza sub num. 327 servatur.

⁵⁰ De Angeli Mai vita v. J. Bignami Odier, *La Bibliothèque Vaticane*... pp. 210-212 nec non p. 221 n. 37, ubi bibliographia citatur.

⁵¹ Cf. *Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde*, herausg. von G. H. Pertz, 5, Hannover 1825, p. 90: «... durch Niebuhr's Einfluss bei der Zerstreuung der Bibliothek Colonna dem Vatican erworbenen 7ten Codex» (scil. Cencii Camerarii Liber censuum S.R.E.).

⁵² De codice latino Columnensi Librum censuum continente una cum XCIII codicibus Columnensibus graecis curis Angeli Mai empto v. P. Fabre, *Étude sur le Liber Censuum de l'Église Romaine*, Paris 1892, p. 208; de die et mense quo codices Columnenses empti sunt v. annotationem Iosephi Baldi in Archivio Bibliothecae Vaticanae, tom. 63, f. 107 «15 giugno 1821 furono acquistati dalla Ecc.^{ma} casa Colonna i mss. in numero 94 per il prezzo di sc. 1800»; nec non J. Bignami Odier, *La Bibliothèque Vaticane*... p. 209 et p. 221 n. 35, quae tamen tomum Archivii Bibliothecae non citat. De Iosepho Baldi v. Bignami Odier, *La Bibliothèque Vaticane*... pp. 206-207. Codex Columnensis latinus Librum censuum continens nunc Vat. lat. 8486 est: cf. P. Fabre, *Étude sur le Liber Censuum*... pp. 207-208; I. Carini, *La Biblioteca Vaticana proprietà della Sede Apostolica* Roma 1892, p. 136; J. Bignami Odier, *La Bibliothèque Vaticane*... p. 221 n. 35.

⁵³ *Spicilegium Romanum* VI, Romae 1841, p. 228: «In insigni Cencii Camerarii codice, qui fuit dominorum Columnensium et me praefecto ad Bibliothecam Vaticanam accessit». Ad quem

cum perillustri codice latino ideo mense iulio eiusdem anni in Bibliothecam Vaticanam ingressi sunt⁵⁴. Reliqui quattuor codices Columnenses latini non ab Angelo Mai, sed ab Aloisio Maria Rezzi anno 1823 pro bibliotheca Barberiniana empti anno 1902 tantum una cum ceteris codicibus Barberinianis in Bibliothecam Vaticanam pervenerunt⁵⁵. In codicibus Columnensibus graecis ordinandis Angelus Mai magnam quidem operam consumpsit: cum eos in seriem codicum Vaticanorum graecorum inseruisset

Angeli Mai locum refert P. Fabre, *Étude sur le Liber Censuum*... p. 208 n. 4, ab I. Carini citatus, *La Bibliothèque Vaticane, Zentralblatt für Bibliothekswesen* 10, 1893, p. 543. Cf. etiam notam autographam Angeli Mai in calce inventarii Aloysii Mariae Rezzi, Vat. lat. 9579 f. 145^v, quam I. Carini integre transcripsit, op. 1. p. 543.

⁵⁴ I. Mercati, *Il Plutarco di Bartolommeo da Montepulciano, Byzantion* 1, 1924, p. 470 n. 1 (= *Opere minori* IV [Studi e Testi 79] Città del Vaticano 1937, p. 201 n. 1) et C. Frati, *Dizionario bio-bibliografico dei bibliotecari e bibliofili italiani*, Firenze 1934, p. 178, codices Columnenses mense iulio anni 1821 emptos esse affirmant, quod contra mense iunio accidit, v. supra n. 52. Valde probabiliter codices Columnenses mense iulio non empti, sed in Bibliothecam Vaticanam traieci sunt. Ad eorum subvectionem Iosephi Baldi annotatiuncula refert: «Pag.ⁿⁱ per vettura e porto de codici Colonna 5,50» (Arch. Bibl. tom. 13, f. 54).

⁵⁵ Codices latinos Columnenses quattuor ab Aloisio Maria Rezzi pro Bibliotheca Barberiniana anno 1823 emptos esse e notitia patet in schedula chartacea scripta, quae nunc in codice Barber. lat. 3166 inter ff. 42^v et 43 servatur. De eorum inventariis a Guilelmo Manzi et Aloisio Maria Rezzi compositis v. codicem Barber. lat. 3166 ff. 34-37^v, 43 (Guilelmus Manzi tamen praeter Cencii Camerarii Librum censuum fuse descriptum, ff. 34^v-37^v, tres tantum codices Columnenses latinos memorat). Agitur re vera de his quattuor codicibus Barberinianis: Barber. lat. 181 (olim IX. 50), Servii commentarium in Vergilium (Manzi num. 1, Rezzi num. 2); Barber. lat. 492 (olim XI. 135) Mileti Asiani Clavis Scripturarum (Rezzi num. 4, a Manzi praetermissus); Barber. lat. 614 (olim XIII. 23) Missale Romanum (Manzi num. 2, Rezzi num. 1); Barber. lat. 1767 (olim XXIX. 3) Poggii Florentini Quaestiones ad Rev.mum Patrem Dnum Prosperum cardinalem De Columna (Manzi num. 3, Rezzi num. 3). Cencii Camerarii Librum censuum Aloisius Maria Rezzi non in inventario codicum Columnensium latinorum (Barber. lat. 3166 f. 43) sed in calce inventarii codicum Columnensium graecorum memorat (Barber. lat. 3166 f. 41, Vat. lat. 9579 f. 145^v). Qua de causa quoque adfirmari potest, unum tantum codicem Columnensem latinum, scil. Librum censuum (nunc Vat. lat. 8486) una cum codicibus Columnensibus graecis anno 1821 in Bibliothecam Vaticanam ingressum esse. Reliquos quoque codices Columnenses latinos a Guilelmo Manzi recensitos una cum Libro censuum et codicibus graecis Columnensibus ab Angelo Mai emptos esse P. Fabre, *Étude*... p. 208 immerito censet. J. Bignami Odier (*La Bibliothèque Vaticane*... pp. 209, 221 n. 35) una cum Libro censuum et codicibus graecis Columnensibus duos alios codices latinos, nunc Vat. lat. 10192 et 10766 (olim Columnenses) anno 1821 emptos esse affirmat, quod haud rectum esse videtur: codicum enim Columnensium latinorum a Guilelmo Manzi et Aloisio Maria Rezzi descriptorum (Barb. lat. 3166 ff. 34-37^v, 43) nullus codicibus Vat. lat. 10192 et 10766 respondet; praeterea in Iosephi Baldi annotatione (de qua v. supra, n. 52) de XCIV codicibus Columnensibus tantum mentio fit, scil. de Libro censuum et de XCIII codicibus graecis.

atque unicuique eorum notas numerales hodiernas tribuisset (scil. Vat. gr. 2162-2254)⁵⁶, eos secundum ordinem etiam nunc servatum, quem in catalogo nostro secuti sumus, disposuit, omniaque folia vel omnes paginas omnium codicum notis arabicis numeravit. Ut Iohannes Mercati animadvertit et monuit⁵⁷, in prima pagina fere omnium codicum numerum romanum notae inventarii Aloisii Mariae Rezzi in codice Vat. lat. 9579 ff. 144-145^v servati respondentem transcripsit. Praeterea aut primae paginae uniuscuiusque codicum aut margini inferiori primae paginae textus et numerum seriei codicum Columnensium graecorum secundum novum ordinem, et numerum hodiernum in serie codicum Vaticanorum graecorum apposuit (e. g. Col. 1 Vat. 2162, cf. caput quod NOT. ANT. inscribitur in tertia parte codicum descriptionum nec non tabulas synopticas his prolegomenis subfixas); quas duas notas etiam in inventario manu scripto Raphaelis Vernazza iuxta codicum descriptiones plerumque scripsit; in calce denique eiusdem inventarii brevem indicem aliquot codicum Columnensium, qui eius sententia in inventario omissi essent, addidit⁵⁸. Codices sic ordinatos deinde cum sicut eius erat mos summa cum cura inspexisset, byzantinos, patristicos et philosophicos textus magni quidem momenti in eis detectos edidit: memorentur hic Leontii Byzantii tractatus (e codice Vat. gr. 2195), Procli Lycii diadochi in Platonis Rem publicam commentarium (e codice Vat. gr. 2197)⁵⁹, Photii Syntagma canonum (e codice Vat. gr. 2198), Doctrina Patrum de incarnatione Verbi (e codice Vat. gr. 2200), Theodori Mopsuesteni in duodecim prophetas minores commentarium (e cod. Vat. gr. 2204), Anastasii Sinaitae Quaestiones nonnullae (e codice Vat. gr. 2216). Saeculo XIX p. m., Pio IX pont. max. et Antonio Tosti card. bibl. (1860-1866), omnes codices graeci Columnenses (praeter Vat. gr. 2169, 2170 B, 2192, 2209, 2242, 2304)⁶⁰ integumenta

⁵⁶ In codicibus graecis Columnensibus in seriem codicum Vaticanorum graecorum inserendis Angelum Mai tamen codices duo effugerunt, qui in inventario Raphaelis Vernazza unum eundemque librum efficientes (v. num. 116) simul etiam tum erant, cum Guilelmus Manzi inventarium suum composuit, ubi sub numm. 2 bis et 3 bis recensentur (Barber. lat. 3166 f. 27^v; v. etiam huius inventarii nostram editionem). Qui duo libri postea (saec. XX a. m.) numeros diversos receperunt: alter curis Iohannis Mercati codicem Vat. gr. 2170 B effecit (cf. Iohannis Mercati annotationem autographam in f. 2 additicio huius codicis, quam in capite NOT. ANT. tertiae partis descriptionis transcripsimus), alter autem nescio cur inter codices Columnenses non inclusus codex Vat. gr. 2304 factus est.

⁵⁷ Cf. Iohannis Mercati notitiam in f. 2 additicio codicis Vat. gr. 2170 B, a nobis in capite NOT. ANT. tertiae partis descriptionis transcriptam.

⁵⁸ Cf. tamen subsequens caput VI.

⁵⁹ Cf. alteram et tertiam partem descriptionis huius codicis.

⁶⁰ Integumentum codicis Vat. gr. 2169 insigne in dorso perhibens familiae Columnensis tesseras gentilicias quoque Gregorii XVI pont. max. et Iosephi Albani card. bibl. (1830-1834) postea recepit (v. catalogum, p. 31); Vat. gr. 2170 B Benedicto XV pont. max. et Francisco Cassetta card. bibl. (1914-1919) integumentum suum habuit; Vat. gr. 2192, 2209, 2242 integumenta familiae Columnensis etiam nunc perhibent (v. etiam supra, c. III); Vat. gr. 2304 integumentum

nova receperunt, scil. et illi, qui integumenta antiquiora habebant — quorum nonnulla Constantinopolitana fuisse videntur — et illi, qui contra eorum expertes erant⁶¹. Pleraque integumenta nova e simplici membrana alba, nonnulla autem e corio rubro fuerunt⁶². In hac brevi historia de codicum Columnensium graecorum vicibus in Bibliotheca Vaticana Iohannes Baptista Pitra card. bibl.⁶³ denique dignus est qui memoretur. Nomocanonem XIV titularum, canones conciliorum collectionemque epistularum ac scriptorum de iure canonico etiam e codicibus Vat. gr. 2184 et 2198 edidit; codicem Procli commentarium in Platonis Rem publicam continentem ab Angelo Mai usque ad eius obitum abditum et a R. Schoell in Bibliotheca Vaticana anno 1870 frustra quaesitum Columnensem 36, scil. Vat. gr. 2197, esse animadvertit, quo etiam usus est, ad Procli textum iterum edendum⁶⁴; scripti denique de philosophorum graecorum cum Scriptura sacra consensu primam, etiamsi imperfectam, editionem ex illustri codice Vat. gr. 2200 curavit⁶⁵.

VI

De editionibus quinque inventariorum his prolegomenis subfixis. — De convenientia inter codicum notas in quinque inventariis et numeros hodiernos, et in inventariorum editionibus et in tabulis synopticis illustrata.

Quo lectori historia codicum graecorum primum cardinalis Iohannis de Salviatis, deinde familiae Columnae in his prolegomenis breviter delineata clarior fieret, editionem quinque inventariorum praebere nobis visum est, scil. Iohannis Metelli, Raphaelis Vernazza, Guilelmi Manzi, Aloisii Mariae Rezzi, nec non inventarii typis Parisiis anno 1820 impressi. In inventariis Iohannis Metelli et Raphaelis Vernazza edendis non omnes tamen codices in eis memoratos transcripsimus, sed eos tantum, qui codicibus graecis Columnensibus nunc Vat. gr. 2162-2254 et 2304, praeter 2304 in hoc catalogo recensitis, respondent; praeterea in fine editionis qui codices inter Vaticanos graecos 2162-2254 in his quinque inventariis deessent indicavimus⁶⁶. Quod praesertim ad

e charta spissiore sine tesseris gentilicis pontificis et cardinalis bibliothecarii habet, quod tamen eiusdem aetatis esse videtur atque integumentum codicis Vat. gr. 2170 B.

⁶¹ Quod ex inventario Guilelmi Manzi elicitur; v. supra, c. IV nec non huius inventarii editionem, his prolegomenis subfixam.

⁶² Cf. voces indicis alphabetici quae ad integumenta codicum pertinent.

⁶³ De Iohanne Baptista Pitra v. J. Bignami Odier, *La Bibliothèque Vaticane*... pp. 232, 243 n. 12, 244 n. 13, ubi etiam bibliographia inveniri potest.

⁶⁴ V. alteram partem descriptionis codicis Vat. gr. 2197, nec non tertiam partem, Poss.

⁶⁵ V. alteram partem huius codicis descriptionis, num. 4, pp. 150-151 catalogi.

⁶⁶ In inventario Guilelmi Manzi codex Vat. gr. 2245 tantum fortasse desideratur: v. nostram annotationem in fine editionis.

inventarium Raphaelis Vernazza attinet, hoc quidem animadvertendum est, in eo CXXI codices memorari (codices post codicem 121 et a Raphaele Vernazza ipso et ab Angelo Mai postea additi inter CXXI exstant, praeter Vat. gr. 2220 et 2246)⁶⁷; cum codices graeci Columnenses anno 1821 venum dati et in Bibliothecam Vaticanam ingressi XCIII codicibus inventarii Raphaelis Vernazza respondeant, patet, CXXI codicum in hoc inventario recensitorum duodetriginta inter codices anno 1821 venum datos non exstitisse; quo hi reliqui codices graeci temporis spatio inter Raphaelis Vernazza inventarii compositionem (saec. XVIII p. m.) et annum 1820 comprehenso abierint⁶⁸ adhuc incertum est; quae quaestio novae investigationis indiget, quae hic suscipi non potest⁶⁹.

Ad Angeli Mai operam perficiendam — nam, ut supra in capite V diximus, Raphaelis Vernazza inventario novas notas numerales codicum ille plerumque apposuit — et ad inventariorum lectores adiuvandos in unoquoque inventariorum a nobis editorum iuxta codicis descriptionem etiam notam numeralem hodiernam ad seriem codicum Vaticanorum graecorum pertinentem scripsimus; in tabulis synopticis denique inventariorum editionibus subfixis primum numeros hodiernos, deinde notas quibus codices in diversis inventariis signantur transcripsimus, quo lector facilius codices in inventariis ipsis reperiret⁷⁰. Qua ratione convenientiam inter numeros hodiernos, notas codicum et eorum descriptiones in inventariis plane illustrari censemus.

⁶⁷ Cf. finem nostrae editionis huius inventarii. Quod P. Batiffol effugit in I. Carini opere recensendo, *La Biblioteca Vaticana proprietà della Sede Apostolica*, Roma 1892, *Zentralblatt für Bibliothekswesen* 10, 1893, p. 351.

⁶⁸ Codices scilicet in hoc inventario numeros habentes 3, 11, 16, 17, 20, 29, 31, 48, 51, 56, 59, 60, 62, 71, 74, 75, 76, 78, 88, 92, 93, 97, 98, 99, 100, 101, 108, 119.

⁶⁹ Hoc quoque exquirendum est, codesne inventarii Raphaelis Vernazza inter codices Vat. gr. 2162-2254, 2304 haud comprehensi (v. notam 68) in Iohannis Metelli inventario reperiantur, ubi etiam aliquot codices graeci memorantur, qui inter Vat. gr. 2162-2254, 2304 non exstant.

⁷⁰ Notas numerales in inventario Iohannis Metelli non exstantes et in inventarii editione et in tabulis synopticis ipsi addidimus, quo lector facilius hoc inventarium cum reliquis comparare posset.

INDEX AD PROLEGOMENA PERTINENS

A

Albani I. card. bibl.: n. 60
 Anastasius Sinaita: Quaestiones c. V
 ARCHIVUM BIBLIOTHECAE VATICANAE: nn. 41, 52,
 54
 Avezzi G.: nn. 1, 13

B

Baldi I.: nn. 52, 54, 55
 Balsamon Georgius: c. I; nn. 18, 25
 Bartholomaeus e Monte Politiano: c. I
 Batiffol P.: n. 67
 Benedictus pp. XV: n. 60
 Bertola M.: nn. 14, 16, 17
 BIBLIOTHECA COLUMNENSIS: cc. III, V; n. 39
 BIBLIOTHECA FAMILIAE DE BARBERINIS: cc. IV, V;
 n. 55
 BIBLIOTHECA PRIVATA MEDICEA: c. I
 BIBLIOTHECA VATICANA: cc. I, II, V; nn. 16, 48,
 49, 55
 Bignami Odier J.: nn. 40, 41, 48, 50, 52, 55,
 63

C

Carini I.: nn. 41, 43, 52, 53, 67
 Cassetta F. card. bibl.: n. 60
 Cencius Camerarius: Liber censuum c. V;
 nn. 51, 52, 53, 55
 Cervini M.: n. 18
 CODICES PASSIM LAUDATI
 Cantabridgienses: Bibl. Univ. Add. 565 c.
 I
 Vaticani: Bibl. Apostolicae Vaticanae.
 Barberiniani lat.: 181 n. 55; 492 n. 55;
 614 n. 55; 1767 n. 55; 3166 c. IV; nn. 44,
 45, 55, 56.
 Vaticani graeci: 378 n. 16; 2166 nn. 18,
 19; 2169 cc. III, V; nn. 8, 60; 2170 B c. V;
 nn. 56, 57, 60; 2171 n. 21; 2172 n. 20;
 2174 n. 16; 2175 n. 10; 2179 n. 21; 2180

n. 20; 2182 nn. 12, 20, 21, 22; 2183 n. 20;
 2184 c. V; nn. 19, 21; 2190 n. 20; 2192 cc.
 III, V; nn. 19, 20, 60; 2194 n. 19; 2195 c.
 V; n. 20; 2197 cc. II, V; nn. 35, 64; 2198 c.
 V; n. 21; 2199 n. 20; 2200 c. V; n. 20; 2201
 n. 20; 2202 nn. 6, 7, 8; 2204 c. V; n. 21;
 2206 nn. 19, 20; 2209 cc. III, V; nn. 20, 60;
 2211 n. 21; 2213 nn. 9, 45; 2215 nn. 19,
 20; 2216 c. V; 2217 n. 19; 2218 nn. 6, 20;
 2220 c. VI; 2221 nn. 6, 7; 2224 n. 21; 2225
 n. 20; 2227 n. 19; 2231 c. II; nn. 19, 20;
 2234 nn. 19, 21, 24; 2240 nn. 18, 23; 2241
 nn. 6, 7, 8; 2242 cc. III, V; nn. 18, 24, 39,
 60; 2243 n. 9; 2245 nn. 6, 66; 2246 c. VI;
 nn. 18, 23; 2247 n. 11; 2248 nn. 19, 21, 25,
 26; 2249 n. 20; 2304 cc. V, VI; nn. 56, 60,
 69.

Vaticani latini: 8486 nn. 52, 55; 9579 cc.
 IV, V; nn. 49, 53, 55; 10192 n. 55; 10766
 n. 55.

CODICES QUI PRORSUS E BIBLIOTHECA FAMILIAE DE
 SALVIATIS IN BIBLIOTHECAM VATICANAM ANNO
 1776 TRANSIERUNT: n. 38.

Columna Fabritius, Paliani princeps: anno
 1718 Caterinam Zepherinam de Salviatis
 uxorem duxit, c. III
 COLUMNA FAMILIA: c. III.

D

Demetrius, librarius et familiaris cardinalis
 Iohannis de Salviatis: c. I
 Doctrina patrum de incarnatione Ver-
 bi: c. V

F

Fabre P.: nn. 43, 47, 52, 53, 55
 Follieri H.: c. III; n. 37
 Frati C.: nn. 1, 54

G

Gardthausen V.: n. 48
 Gregorius pp. XVI: n. 60
 Guigni Camillus, familiae de Salviatis cognitor: c. II

H

Hermodorus Lestarchus Zacynthius, librarius et familiaris cardinalis Iohannis de Salviatis: c. I; n. 16
Hobson A.: c. I; n. 2
Holstenius L.: c. II
Hurtubise P.: cc. II, III; nn. 3, 4, 14, 15, 17, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 38

I

INTEGUMENTA CODICUM: cc. III, IV, V
 INVENTARIA ANTIQUIORA CODICUM GRAECORUM IN HOC CATALOGO RECENSITORUM (hic secundum ordinem annorum memorata):
 Inventarium librorum graecorum et latinorum cardinalis Iohannis de Salviatis, a Iohanne Metello anno 1546 compositum: cc. I, IV, V; nn. 2, 5, 18, 69, 70
 Inventarium Raphaelis Vernazza, saec. XVIII p.m.: cc. III, IV, V, VI; nn. 41, 49, 56, 68, 69
 Inventarium Guilelmi Manzi, mensis iulii anni 1820: cc. IV, VI; nn. 43, 55, 56, 61, 66
 Inventarium Parisiis anno 1820 impressum: cc. IV, VI; nn. 46, 49
 Inventarium Aloisii Mariae Rezzi anni 1821: cc. IV, V, VI; nn. 48, 53, 55

L

Leontius Byzantius: c. V

M

Mai A.: cc. V, VI; nn. 50, 52, 53, 55, 56
 Manzi Guilelmus, familiae de Barberinis bibliothecarius, inventariorum codicum graecorum et quattuor codicum latinorum Columnensium auctor: c. IV; nn. 55, 56, 61, 66
 Marsuppini Carolus: c. I
 MEDICEA FAMILIA: c. I
Mercati I.: cc. III, V; nn. 1, 8, 10, 37, 38, 48, 54, 56, 57

Metellus I., inventarii librorum graecorum et latinorum cardinalis Iohannis de Salviatis auctor: cc. I, IV, VI; nn. 2, 5, 18, 69, 70
 Miletus Asianus: Clavis Scripturarum n. 55
 Missale Romanum: n. 55
 MONASTERIUM BADAIE: c. I
Moroni G.: n. 3
Morus A.: c. II

N

Niebuhr B. G.: c. V; n. 51
 NOTAE CODICUM IN BIBLIOTHECA COLUMNENSI: c. III; n. 39

O

Oppianus: Haliectica n. 45

P

Pertz G. H.: n. 51
 Photius patr. CP: Syntagma canonum c. V
Piccolomini E.: n. 13
Pitra I. B.: c. V; n. 61
 Pius Albertus, Carporum comes: c. I; n. 8
 Pius pp. IX: c. V
 Poggius Florentinus: Quaestiones ad Rev. mum Patrem Dnum Prosperum cardinalem De Columna: n. 55
 Proclus Lycius Diadochus: Commentarium in Platonis Rem publicam cc. II, V

R

Rezzi Aloisius Maria, familiae de Barberinis alter bibliothecarius, inventariorum codicum graecorum et quinque codicum latinorum Columnensium auctor, quattuor codicum latinorum Columnensium emptor: cc. IV, V; nn. 48, 53, 55
 Rimpertinis (de) Bartholomaeus: c. I
 Rospigliosi Lucretia, ducis Antonii Mariae de Salviatis uxor et Caterina Zepherinae de Salviatis mater: c. III
 Rubeis (de) Iohannes: c. I

S

Salviatis (de) Alamannus (saec. XV-XVI): c. I
 Salviatis (de) Alamannus, cardinalis Iohannis

de Salviatis frater (saec. XVI, anno 1571 mortuus): c. II; n. 30
 Salviatis (de) Antonius Maria, stirpis romanae gentis de Salviatis ultima suboles, Caterinae Zepherinae pater: cc. II, III
 Salviatis (de) Bernardus, cardinalis Iohannis de Salviatis frater, anno 1561 cardinalis creatus, annoque 1568 mortuus: c. II
 Salviatis (de) Caterina Zepherina, ducis Antonii Mariae de Salviatis filia, et Fabritii Columnae Paliani principis uxor: c. III; n. 38
 Salviatis (de) Franciscus, Iacopi filius: c. II
 Salviatis (de) Franciscus Maria, ducis Antonii Mariae de Salviatis pater: c. III
 Salviatis (de) Iacopus, cardinalis Iohannis de Salviatis pater: c. I
 Salviatis (de) Iacopus, Alamanni filius, qui hereditatem cardinalis Iohannis de Salviatis accepit: c. II; c. III; n. 30
 Salviatis (de) Iohannes, card., codicum graecorum hic recensitorum possessor: cc. I, II, III, VI; nn. 3, 6, 14, 16, 18. Eius bibliotheca: cc. I, II
 Salviatis (de) Iohannes Vincentius: heres ducis Antonii Mariae de Salviatis, cum eius filia Caterina Zepherina annis 1721 et subsequentibus de dividendis bonis foedera iniit: c. III; n. 38
 Salviatis (de) Laurentius, Iacopi filius et Francisci frater: c. II
 SALVIATIS (DE) GENTIS TABULARIUM: c. II; n. 38
 SCHEDULAE CODICIBUS IN BIBLIOTHECA COLUMNENSI ADGLUTINATAE, INDICULA ET NOTAS PRAEBENTES: c. III

Schoell R.: c. V
 Servius: Commentarium in Vergilium n. 55
 Sirletus G.: n. 18

T

TABULARIUM FAMILIAE COLUMNAE: n. 38
 TABULARIUM GENTIUM DE BARBERINIS ET DE SALVIATIS, IN BIBLIOTHECA VATICANA CUSTODITUM: c. II.
 Theodorus Mopsuestenus: In duodecim prophetas minores commentarium c. V
 Torres Franciscus, librarius et familiaris cardinalis Iohannis de Salviatis: c. I
 Tosti A., card. bibl.: c. V

V

Valla Georgius: c. I; n. 8
 Vernazza Raphael, inventarii codicum graecorum Columnensium saec. XVIII p.m. auctor: cc. III, IV, V, VI; nn. 41, 49, 56, 69

W

Weinberger W.: n. 38.

**EDITIONES QVINQVE INVENTARIORVM
CODICVM VATICANORVM GRAECORVM
(OLIM CARDINALIS IOHANNIS DE SALVIATIS
ET BIBLIOTHECAE COLVMNENSIS) IN HOC CATALOGO
RECENSORVM, ADDITIS NUMERIS HODIERNIS**

Index librorum graecorum et latinorum manuscriptorum
cardinalis Salviati Florentini 1546
(codex Cantabridgiensis Add. 565 ff. 133-134)

Ex hoc indice a <Iohanne Metello> confecto (v. supra, prolegomena) eos codices tantum transcripsimus, qui codicibus Columnensibus nunc Vat. gr. 2162-2254 et 2304 respondent; numeros ante codicum descriptiones ipsi addidimus. Litteras initiales operum titulorum typis capitalibus expressimus.

f. 133

- 1 Apostolor<um> Actiones cum comment<ariis> = Vat. gr. 2234 (?)¹
- 2 Athanasii Epistolae = Vat. gr. 2219
- 3 Aristotelis Organon = Vat. gr. 2173
- 4 <Aristotelis> De interpretatione = Vat. gr. 2170 B et Vat. gr. 2304 (cf. infra, num. 92 et inventarium R. Vernazza, num. 116)
- 5 <Aristotelis> Ethica ad Nicomach<um> = Vat. gr. 2215
- 6 <Aristotelis> Politica = Vat. gr. 2238
- 7 <Aristotelis> Physica bis = Vat. gr. 2208
- 8 <Aristotelis> De caelo, De generatione, Meteora = Vat. gr. 2201
- 9 <Aristotelis> iterum De mundo, et alia = Vat. gr. 2183
- 15 <Alexandri Aphrodisiensis> In elenchos = Vat. gr. 2171
- 16 In meteora iter<um> sub Io<hanne> in librum De generatione et interitu sed est editus = Vat. gr. 2168 (cf. etiam infra, num. 85)
- 17 Ammonius In V voces et Philoponus In praedicamenta = Vat. gr. 2189
- 19 Apollonius De constructione et Aelius Herodianus et Harpocrat<io> et Iul<ius> Pollux et Michael grammaticus = Vat. gr. 2226
- 20 Aristophanes = Vat. gr. 2181
- 22 Aphthonii rh<eto>rica = Vat. gr. 2228 (cf. etiam infra, sub num. 86)
- 28 Annotationes quaedam in Homeri Iliada = Vat. gr. 2193 (cf. etiam infra, num. 140)
- 30 Basilius In Esaia in quo Chrysosto<mi> Expositiones graduum = Vat. gr. 2192
- 31 <Basilius> Epistolae et De spiritu sancto et aliorum epistolae = Vat. gr. 2209

¹ Codex sic descriptus Vat. gr. 2234 est, si auctor inventarii pro «*Apostolii*» «*Apostolorum*» perperam scripsit. Certe Vat. gr. 2234 in Salviatorum Bibliotheca fuit, v. codicis descriptionem, sub Poss.

- 32 <Basilius> Moralia = Vat. gr. 2178 (cf. etiam infra, num. 41)
 33 Barlaam de processione spiritus sancti = Vat. gr. 2242 (cf. infra, num. 150)
 34 <Barlaam> Logistica et logotheti Almagestum. Theon<is> In astronomiam = Vat. gr. 2176
 35 Balsamon C<a>p<i>ta quaed<am> = Vat. gr. 2240 (cf. etiam infra, num. 131)
 36 <Balsamon> Annotationes quaedam = Vat. gr. 2246
 37 Commentaria in Iob = Vat. gr. 2227
 38 Chrysostomi Hexameron bis = Vat. gr. 2166
 41 <Chrysostomi> Moralia = Vat. gr. 2178
 42 Item eiusdem adnotatus liber in quo multa: Aristides, Basilii Orationes, Demosth<enes> De corona et Libanius et Lucianus, Platonis Phaedo, Plutarch<us> = Vat. gr. 2250
 42a Canones synodici vol<umina> 2 in quibus alia quaedam = Vat. gr. 2198 (cf. etiam infra, num. 82)
 43 Cyrilli Historia ecclesiastica = Vat. gr. 2179
 44 <Cyrilli> De trinitate = Vat. gr. 2206
 45 <Cyrilli> Thesaurus = Vat. gr. 2164 (cf. etiam infra, num. 104)
 46 Caeramaeae (sic) In dominicas = Vat. gr. 2194

f. 133^v

- 55 Dionys<ius> Areopagita = Vat. gr. 2162
 60 Demosthenes = Vat. gr. 2207
 64 Evangelia ter = Vat. gr. 2165, 2167, 2247
 65 Εὐθυμίου Dogmatica armatura πανοπλία (sic) = Vat. gr. 2172
 66 Eusebii Hist<oria> eccles<iastica> / Constantini vita = Vat. gr. 2205
 67 Ephrem = Vat. gr. 2230
 69 Euripides = Vat. gr. 2241 vel 2245
 72 Gregorii Nyssae = Vat. gr. 2225
 73 Georg<ius> scholarius In logicam = Vat. gr. 2223
 75 Hierocles In carmina Pythagorae et Epicteti Enchirid<ion> et paraphrasis Enchirid<ii> Epicteti et scholia in idem Enchiridion = Vat. gr. 2231
 76 Hesiodus = Vat. gr. 2185
 79 Historia de dominis Cephaloniae Leucadis Ithacae et Zacynthiae = Vat. gr. 2214
 81 Iustiniani Nov<ellae> = Vat. gr. 2184
 82 ... Io<han>nis sub<ast>iano (sic) synod. edit. = Vat. gr. 2198 (cf. supra, num. 42a)
 84 Isaac Syri Orat<iones> = Vat. gr. 2235
 85 Io<hannes> grammat<icus> In librum De generatione et interitu = Vat. gr. 2168 (cf. supra, num. 16)
 86 Io<hannes> In Aphthon<ium> et Scholia in Hermog<enem> = Vat. gr. 2228 (cf. supra, num. 22)
 87a <Iulius> Pollux iterum = Vat. gr. 2244 (N.B. qui codex nunc Pollucis lexicon tantum continet)
 88 Isocrates = Vat. gr. 2191

f. 133^a

- 92 Index rei medicae = Vat. gr. 2304 + Vat. gr. 2170 B (cf. supra, num. 4 et inventarium R. Vernazza, num. 116)
 93 Incerti auctoris comm<entaria> theologica = Vat. gr. 2197 vel 2253
 94 Incerti auctoris De medicina = Vat. gr. 2182 vel 2254 (fortasse etiam Vat. gr. 2170 B + Vat. gr. 2304, cf. inventarium Vernazza, num. 116)
 95 Incerti iterum De medicina = Vat. gr. 2182 vel 2254 (fortasse etiam Vat. gr. 2170 B + Vat. gr. 2304, cf. inventarium Vernazza, num. 116)
 96 Incerti auctoris quod volum<en> philosophi moralis = Vat. gr. 2197 vel 2253
 97 Incerti auctoris Sententiae = Vat. gr. 2229
 98 Leontii Haeresum confutatio insunt hic et alia quaedam = Vat. gr. 2195
 99 Libanii et alior<um> Epistulae = Vat. gr. 2243
 100 Libanii Exercitationes = Vat. gr. 2243
 101 Lucianus = Vat. gr. 2177
 103 Laertius Diogenes = Vat. gr. 2186
 104 Lexicon = Vat. gr. 2164 (cf. supra, num. 45)
 109 Michael Ephesius In Aristot<elis> De memoria et in alia opuscula = Vat. gr. 2199
 110 Manuel<is> Palaeologi Epitaphius = Vat. gr. 2239
 116 Orphaei Argonautica iter<um> = Vat. gr. 2212
 118 Oppianus De piscibus bis = Vat. gr. 2213 et 2245
 119 Iterum Oppianus et Aeschylī tragoediae tres et Michael<is> De constructione = Vat. gr. 2222
 122 Philonis vol<umina> duo descripta ex Bibliotheca Vaticana = Vat. gr. 2174 (cf. codicis descriptionem, sub BIBL.)
 123 Patrum usus an<tho>logiae = Vat. gr. 2200
 125 <Plato> Politia et dialogi sex = Vat. gr. 2196
 126 <Plato> Dialogi decem = Vat. gr. 2218
 129 <Plutarchus> Vitae her<oum> = Vat. gr. 2175 et 2190

f. 133^{av}

- 130 Pythagorae Aurea carmina et alia quaedam et Hieroclis Com<mentarium> in eadem = Vat. gr. 2248
 131 Photius De decem orator<ibus> et Harpocration et Isocrates = Vat. gr. 2240 (cf. supra, num. 35)
 132 Plethonis Comm<entarium> in Zoroastrum et Libanii Monodia = Vat. gr. 2236
 137 <Simplicius> In praedicam<enta> et David philosophus In praed<icamenta> et Porphyrius In praed<icamenta> = Vat. gr. 2169
 140 Scholia Homeri = Vat. gr. 2193 (cf. supra, num. 28)
 142 S. Anastasius De variis dubiis ex scriptura sacra = Vat. gr. 2216
 143 Scholia in nonnullas orationes Gregorii Nazianzeni = Vat. gr. 2251
 145 Theodorit<us> (sic) Antiochenus In XII prophetas = Vat. gr. 2204 (cf. infra, num. 159)
 146 Theophylactus Ins<pector> Βουλγαρίας in Paulum = Vat. gr. 2180

- 147 <Theophylactus> In Ioann(em) = Vat. gr. 2187
 149 Theodoriti (sic) Graecar(um) affectionum curatio, sub Diony. Areopag. = Vat. gr. 2249
 150 Theophanes Contra Latinos sub Barlaam De processione spir(itus) s(ancti) = Vat. gr. 2242 (cf. etiam supra, num. 33)
 151 Theodoriti Sanctor(um) vitae = Vat. gr. 2211
 152 Themistius, bis = Vat. gr. 2170 A
 153 Thucydides, bis = Vat. gr. 2188 et 2203
 159 Theodoreti (sic) in XII prophetas Comm(entarium) = Vat. gr. 2204 (cf. etiam supra, num. 145)

f. 134

- 165 Zonarae Synodici canones = Vat. gr. 2224
 166 Zonaras Super canones Damasceni = Vat. gr. 2217

Desiderantur in hoc inventario codices Vat. gr. 2163, 2202, 2210, 2220, 2221, 2232, 2233, 2237, 2252.

Animadvertendum est, in hoc indice codices secundum ordinem alphabeticum auctorum memorari; qua de causa tantummodo accidit, ut unus idemque codex bis memoretur (cf. e.g. codicem Vat. gr. 2168, numm. 16 et 85 respondentem), vel ut una descriptio ad duos vel tres codices pertineat (cf. e.g. numm. 64 et 129).

Index Raphaelis Vernazza manu scriptus

Ex inventario R. Vernazza eos tantum codices transcripsimus, qui codicibus Columensibus nunc Vat. gr. 2162-2254 respondent. Iuxta descriptionem uniuscuiusque codicum <A. Mai> notas numerales 1-93 hodierno ordini respondentes et saepe etiam numerum hodiernum codicis addidit. Litteras initiales operum titulorum plerumque typis capitalibus expressimus.

- 1 Commentarium Simplicii de X Categoriis Aristotelis Venetiis 1499 correctore Zacharia Caliergo — Porphyrius in Categorias Aristotelis per interrogationem et responsionem — Davidis philosophi Expositio in X Categorias Aristotelis = Vat. gr. 2169
- 2 Homiliae S. Io. Chrysostomi in Hexameron = Vat. gr. 2166
- 3 Ilias Homeri cum scholiis marginalibus = fortasse Vat. gr. 2193 (sed cf. etiam infra, num. 10)
- 4 Vitae imperatorum seu virorum illustrium (f. Plut.) = Vat. gr. 2175
- 5 Quatuor (sic) Evangelia = Vat. gr. 2165 vel 2247 (A. Mai notam 86 apposuit, codici Vat. gr. 2247, Columnens. scil. 86, respondentem et notam 4 delevit, codici Vat. gr. 2165 respondentem)
- 6 Aristotelis Physica (A. Mai notam 2208 addidit, sed cf. etiam infra, num. 70)

- 7 Dionysii Areopagitae opera cum notis marginalibus — In fine index operum quae citantur, et non extant (sic) = Vat. gr. 2162
- 8 Euthymii Zigabeni Panoplia dogmatica = Vat. gr. 2172
- 9 Barlaami philosophi Logica = Vat. gr. 2176
- 10 Ilias Homeri cum commentario = Vat. gr. 2193 (cf. etiam supra, num. 3)
- 12 S. Io. Chrysostomi Homiliae — Theodori magistri Homilia seu Oratio in S. Paulum ex Io. Chrysostomi scriptis — Basilii Magni Homiliae duae = Vat. gr. 2178
- 13 Evangelia iuxta divisionem, quae legi solent in Ecclesia orientali = Vat. gr. 2167
- 14 Theophylacti Expositio in Evangelium S. Ioannis = Vat. gr. 2187
- 15 Ammonius Hermes in Isagogen Porphyrii = Vat. gr. 2173
- 18 S. Basilii Expositio in Isaiam — In nativitatem Domini Homilia — S. Io. Chrysostomi Expositio in Anavathmos (sic) seu Graduales = Vat. gr. 2192
- 19 Gelasii Historia ecclesiastica Nicaeni concilii — Concilium Ephesinum in quo S. Theodori episcopi Ancyranus homilia = Vat. gr. 2179
- 21 Nomocanon seu canones generalium synodorum, ac particularium. Novellae et constitutiones Iustiniani post codicem. Opera et studio Ioannis Sebastoteri = Vat. gr. 2198
- 22 Aristophanis Comediae (sic) = Vat. gr. 2181
- 23 Theophilacti (sic) Bulgariae Expositio in S. Pauli epistolas = Vat. gr. 2180
- 24 Luciani philosophi Dialogi = Vat. gr. 2177
- 25 Medicina Achmet Abramii, Galeni, Pedacii et Octavii = Vat. gr. 2182
- 26 Nomocanon (forte Photii) = Vat. gr. 2184
- 27 Aristoteles De mundo — Alexandri Aphrodisei (sic) De meteoris = Vat. gr. 2183
- 28 Ammonius De V vocibus = Vat. gr. 2189
- 30 Plutarchi Vitae imperatorum = Vat. gr. 2190
- 32 Hesiodi Opera et dies = Vat. gr. 2185
- 33 Laertii Diogenis Vitae philosophorum libri X = Vat. gr. 2186
- 34 Leontii opera — Theoduli qui et Eustathius Epistola — Maximi monachi in S. Dionysii Areopagitae ad Gaum epistolam Expositio — Photii de Processione spiritus s. — Eiusdem Epistolae = Vat. gr. 2195
- 35 Theodori Antiocheni Expositio in prophetas = Vat. gr. 2204
- 36 Aetius Opsichius De medicina libri 4 — Deest 5 = Vat. gr. 2202
- 37 Platonis Dialogi = Vat. gr. 2218
- 38 Lexicon vocum reconditarum = Vat. gr. 2164
- 39 Theophanis Ceramei archiepiscopi Tauromeniae Homiliae = Vat. gr. 2194
- 40 Thucydidis Historia — Marci Ephesii Confessio fidei = Vat. gr. 2188
- 41 Thucydidis Historia, mutila lib. 1 = Vat. gr. 2203
- 42 Cyrillus Alexandrinus De trinitate = Vat. gr. 2206
- 43 Themistii paraphrasis in Aristotelis De anima = Vat. gr. 2170 A
- 44 Eusebii Pamphili Historia ecclesiastica = Vat. gr. 2205
- 45 S. Basilii Epistolae — E(iusdem) De Spiritu sancto ad Amphilochoium = Vat. gr. 2209
- 46 Michaelis Ephesii Scholia in Aristotelem = Vat. gr. 2163
- 47 De haeresibus — Chronicon pontificum patriarcharum ac regum = Vat. gr. 2210

- 49 Theodreti Philotheus — Carmina in Annunciationem = Vat. gr. 2211
- 50 Demosthenis Orationes aliquot cum scholiis — Lysiae Oratio = Vat. gr. 2207
- 52 Io(annis) Zonarae Expositio in hymnos S. Ioannis Damasceni — Theodori Prodromi Expositio in hymnos SS. Cosmae et Ioannis = Vat. gr. 2217
- 53 Veterum SS. Patrum Orationes asceticae = Vat. gr. 2200
- 54 S. Athanasii Patriarchae CP Epistolae et quaedam alia ascetica = Vat. gr. 2219
- 55 Urbani 4 Epistola ad orientales Patriarchas — Io(annis) Doxopatrae Rhetorica — In Hermogenem Scholia = Vat. gr. 2228
- 57 Aristoteles (sic) De caelo, generatione et De meteoris = Vat. gr. 2201
- 58 Aristotelis Ethicorum libri X = Vat. gr. 2215
- 61 Argonautica Orpheus = Vat. gr. 2212 (cf. infra, num. 105)
- 63 Isaaci Syri Orationes asceticae in graecum translatae a Patricio et Abramio monachis = Vat. gr. 2235
- 64 Chioniadis Iatrosophista De medicina — Isocratis Oratio ad Demonicum — Apollonius De constructione grammaticae — Arpocratio et Elius Herodianus De vocibus graecis — Polucis (sic) Onomasticon — Pothi Chartophylaxis Bulgariae Versus iambi = Vat. gr. 2226
- 65 Nomocanon cum Expositione Alexii et Zonarae = Vat. gr. 2224
- 66 Anonymi Expositio in Iob = Vat. gr. 2227
- 67 S. Io(annis) Chrysostomi Homiliae — S. Gregorii Nazianzeni Homiliae — S. Basilii Homilia — Platonis dialogus Phaedon (sic) — Libanii et Aristidis Orationes — Plutarchi De dignoscendo verum amicum — Luciani dialogi = Vat. gr. 2250
- 68 Georgius Balsamon De processione Spiritus s(ancti) — Theophanes metropolitanus contra Latinos De processione Spiritus s(ancti) — Aliqua dicta ss. Patrum et Scripturae pro processione Spiritus s(ancti) etiam ex filio = Vat. gr. 2242
- 69 Georgii Scholarii Interpretatio in Logicam Aristotelis et in Isagogen Porphyrii = Vat. gr. 2223
- 70 Aristotelis Physica cum commentario, mutila = Vat. gr. 2208 (qui codex potius quam codex numero 6 signatus Vat. gr. 2208 esse videtur)
- 72 Aristotelis Politica = Vat. gr. 2238
- 73 Platonis Dialogi = Vat. gr. 2196
- 77 Libanii Orationes et Epistolae — S. Basilii Epistolae — S. Gregorii Nazianzeni Epistolae = Vat. gr. 2243 (A. Mai notas 2209 et 48 mendose apposuit; nam codex Vat. gr. 2209 codici 45 in hoc indice respondet). Cf. etiam infra, num. 107
- 79 S. Dionysii De divinis nominibus et hierarchia ecclesiastica = Vat. gr. 2249
- 80 S. Gregorii Nazianzeni Orationes cum Expositione Nicetae = Vat. gr. 2251
- 81 Oppiani De piscibus — Aeschilis (sic) tragediae (sic) tres — Michaelis De constructione grammaticae = Vat. gr. 2222
- 82 S. Gregorii Nysseni Orationes asceticae et in sacram Scripturam — S. Ioannis Chrysostomi homiliae — S. Augustini De indicibili dulcedine graece redditum — Gennadii CP Iter ad salutem = Vat. gr. 2225
- 83 Hesiodus Theogonia — Euripidis Hecuba — Ephestionis De metris = Vat. gr. 2237

- 84 Sophoclis Tragediae (sic) — Aeschilis (sic) Tragediae (sic) = Vat. gr. 2221
- 85 Anastasii Odeus — Sententiae per alphabetum = Vat. gr. 2216
- 86 Hierocles philosophus Expositio in Carmina Pythagorae, Epicteti, Simplicii, et Catonis Sententias (sic) — Michaelis Pselli De anima — Plutarchus De aqua et igne = Vat. gr. 2231
- 87 SS. Patrum veterum Orationes asceticae — S. Io(annis) Chrysostomi Oratio — S. Nilus De oratione = Vat. gr. 2230
- 89 Euripidis Tragedia — De accentibus (suprascr. uum) et spiritibus (suprascr. uum) graecis ratione apud Graec(cos) = Vat. gr. 2241
- 90 Plethon De Peloponneso — Strabo — Iuliani apostatae Oratio ad solem — Xenophontis et Libanii aliqua = Vat. gr. 2236
- 91 Michaelis Apostolii Epistolae — Proclus Commentarium in Parmenidem — Orationes aliquot diversorum De orthographia = Vat. gr. 2234
- 94 Hieroclis philosophi Commentarium in Carmina Pythagorae — Ephestion De metris — Simeon Thessalonicensis De templo — Gregorii Thaumaturgi Epigrammata — Aeschilis (sic) Tragediae (sic) — Expositio symboli — Oratio latina in laudem linguae graecae = Vat. gr. 2248
- 95 Isocratis Orationes = Vat. gr. 2191
- 96 Photii Anthologia — Arriani De Alexandro = Vat. gr. 2240
- 102 Oppiani carmina De piscibus = Vat. gr. 2213
- 103 Manuel Palaeologus Oratio funebris de Theodoro fratre suo, et Prooemia tria = Vat. gr. 2239
- 104 Historia carminibus politicis communi Graecorum lingua, cuius titulus est Dux = Vat. gr. 2214
- 105 Orpheus Argonautica = Vat. gr. 2212 (cf. supra, num. 61)
- 106 Iulii Polucis (sic) Lexicon = Vat. gr. 2244
- 107 Libanii Vita — Libanii Declamationes duae — Plutarchi De cognoscendo amico — Aristidis Orationes = Vat. gr. 2243 (cf. etiam supra, num. 77)
- 109 Sententiae quaedam ex variis auctoribus collectae = Vat. gr. 2229
- 110 Quatuor Evangelia cum canone Eusebii = Vat. gr. 2165 vel 2247 (cf. supra, num. 5)
- 111 Expositio seu Commentarium in philosophiam = Vat. gr. 2253
- 112 Sententiae ex Euripide — Oppianus De re piscatoria liber 1 et 2 imperfectus = Vat. gr. 2245
- 113 De medicina principio et fine mutilus = Vat. gr. 2254
- 114 Michaelis Ephesii Expositio in Physicam Aristotelis = Vat. gr. 2199
- 115 Philonis Iudaei Orationes 38 = Vat. gr. 2174
- 116 De medicina liber I — Aristoteles peri hermenias, seu De interpretatione = Vat. gr. 2304, Vat. gr. 2170 B
- 117 Georgii Moschopuli Grammatica = Vat. gr. 2232
- 118 Procli commentarium in Platonis Phaedon (sic) = Vat. gr. 2197
- 120 Carmina aliqua cum expositione, imperfecta = Vat. gr. 2252
- 121 Maximi Planudis De constructione seu syntaxi = Vat. gr. 2233

- 6 Themistii Paraphrasis in Aristotelem (sic) De anima = Vat. gr. 2170 A (cf. supra, num. 43)
- 11 Ioannis grammatici Alexandrini Scholia in primum Aristotelis librum De generatione et corruptione = Vat. gr. 2168
- Alexandri Aphrodissei (sic) In Elenchos sophisticos Aristotelis = Vat. gr. 2171

Post finem inventarii <A. Mai> nonnullos alios codices Columnenses addidit, scil.:

- Porphirii Isagoge et Aristotelis Analytica = Vat. gr. 2173 (cf. supra, num. 15)
- Philonis Iudaei opera = Vat. gr. 2174 (cf. supra, num. 115)
- Theodoriti (sic) libri V Haereticarum fabularum = Vat. gr. 2210 (cf. supra, num. 47)
- Theodoriti episcopi Historia religiosa = Vat. gr. 2211 (cf. supra, num. 49)
- S. Anastasius De variis dubiis e Scriptura sacra = Vat. gr. 2216 (cf. supra, num. 85)
- Miscellanea — De summa experientia LXV = Vat. gr. 2220 interpretum
- Vita S. Ioannis scholastici Sinaitae — Eiusdem Orationes spirituales de virtutibus et vitiis — S. Ephrem Siri (sic) Oratio de patientia et perfectione = Vat. gr. 2230 (cf. supra, num. 87)
- Adversaria quaedam graeca saec. XVI = Vat. gr. 2246
- Desiderantur igitur in inventario R. Vernazza codices Vat. gr. 2220, 2246

Index codicum graecorum Bibliothecae Columnensis in codice
Vat. lat. 9579 ff. 144-145^v servatus, ab Aloisio Maria Rezzi confectus¹
[Litteras initiales tantum operum titulorum ut in exemplari reliquimus]

Auctores sacri

- 1 Athanasii Epistolae (saec. XIV) bombyc. 4° = Vat. gr. 2219
- 2 <Anastasii> De variis dubiis super Scriptura sacra (saec. XIV) bombyc. 4° = Vat. gr. 2216
- 3 Basilii (S.) Epistolae et De Spiritu sancto ad Amphilochem (saec. IX) pergam. 4° = Vat. gr. 2209
- 4 Cyrilli (S.) Alexandrini De trinitate Homiliae septem (saec. XIV) chart. 4° = Vat. gr. 2206
- 5 Dionysii Areopagitae De caelesti hierarchia, De divinis nominibus, De mystica theologia, Epistolae decem (saec. XIII) chart. f.° = Vat. gr. 2162

¹ Ut supra diximus, Aloisius Maria Rezzi etiam exempla duo alia huius inventarii confecit, in codice Barber. lat. 3166 (olim XXXIX. 70) ff. 40-42^v servata.

- 6 Eusebii Historia ecclesiastica et Vita Constantini (saec. XIII) chart. 4° = Vat. gr. 2205
- 7 Euthymii Zigabeni Panopaea (saec. XIII) pergam. f.° = Vat. gr. 2172
- 8 Expositio in Iob ex SS. PP. graecis collecta (saec. XIII) bombyc. 4° = Vat. gr. 2227
- 9 Evangelia quatuor (sic) cum canonibus Eusebii (saec. X) pergam. 4° cum aliquot antiquis picheris = Vat. gr. 2247
- 10 Evangelia quatuor (sic) (saec. XI) pergam. f.° = Vat. gr. 2165
- 11 Evangelia Evangelistarum (cancell.) (saec. X) pergam. f.° cum picheris posterioris aevi = Vat. gr. 2167
- 12 Gregorii (S.) Nazianzeni Orationes cum expositione Nicetae (saec. XIV) chart. 4° = Vat. gr. 2251
- 13 Gelasii Cyziceni Historia concilii Niceni (sic) (saec. XV) chart. f.° = Vat. gr. 2179
- 14 Ioannis Sebastiani (<A. Mai> suprascr. Scholastici) Collectio canonum Apostolorum, septem oecumenicorum conciliorum et SS. PP. (saec. XIII) pergam. 4° = Vat. gr. 2198
- 15 Ioannis (S.) Chrysostomi Homiliae super Hexameron (saec. X) pergam. 4° = Vat. gr. 2166
- 16 Isaac (S.) Syri anachoretae Orationes asceticae (saec. XIV) chart. 4° = Vat. gr. 2235
- 17 Michaelis Apostolii Epistolae (saec. XVI) chart. 4° = Vat. gr. 2234
- 18 Nomocanon cum expositione Alexii Zonarae (saec. XIV) bombyc. 8° = Vat. gr. 2224
- 19 Patrum veterum graecorum Sermones ascetici (saec. XIV) bombyc. 4° = Vat. gr. 2200
- 20 Theophanis Ceramaei Homiliae in dominicas dies tredecim (saec. XIII) bombyc. 4° = Vat. gr. 2194
- 21 Theophylacti in Ioannem (saec. XII) pergam. 4° = Vat. gr. 2187
- 22 <Theophylacti> in Epistolas Pauli (saec. XIII) bombyc. 4° = Vat. gr. 2180
- 23 Theodoreti libri V Haereticarum fabularum (saec. IX) pergam. 4° = Vat. gr. 2210
- 24 <Theodoreti> Historia religiosa seu sanctorum vitae (saec. X) pergam. 4° = Vat. gr. 2211
- 25 Theodori Antiocheni Interpretatio in prophetas (saec. XII) pergam. 4° = Vat. gr. 2204

Miscellanea sacra

- 26 Basilii (S.) in Isaiam — Ioannis (S.) Chrysostomi in Psalmos graduales (saec. X) perg. 4° = Vat. gr. 2192
- 27 Balsamonis de Processione (sic) spiritus sancti — Theophanis metropolitae contra Latinos de Processione (sic) eadem (saec. XIV) chart. 4° = Vat. gr. 2242
- 28 Dionysii Areopagitae De divinis nominibus — Theodoreti Curatio graecarum affectionum (saec. XIII) pergam. 8° = Vat. gr. 2249

- 29 Gregorii (S.) Nysseni Theoria divinorum quorundam verborum — Ioannis (S.) Chrysostomi Homil. 19 exposit. in Matthaeum — Augustini (S.) Quid dicat anima sola ad solum Deum — Gennadii episcopi De via ad salutem (graeca ex latino facta) (saec. XIV) chart. f.º = Vat. gr. 2225
- 30 Ioannis (S.) Chrysostomi Homilia — Theodori Magistri Homilia in S. Paulum ex Chrysostomo — Basilii (S.) Homiliae duae (saec. X) pergam. f.º = Vat. gr. 2178
- 31 Ioannis (S.) scholastici Sinaitae Vita — Eiusdem Orationes spirituales De virtutibus et vitiis — Ephrem (S.) Syri Oratio de patientia et perfectione (saec. XI et XIV) pergam. et bombyc. 4º = Vat. gr. 2230
- 32 Leontii Tractatus tres — Theoduli qui et Eustachius Epistolae ad Timotheum scholasticum — Maximi monachi Expositio — Dionysii Areopagitae Epistolae (sic) ad Caium — Photii De processione spiritus sancti (saec. IX) pergam. 4º = Vat. gr. 2195
- 33 Zonarae Ioannis Expositio in Hymnos S. Ioannis Damasceni — Theodori Prodromi Expositio in Hymnos SS. Cosmae et Ioannes (sic) (saec. XIV) bombyc. 4º = Vat. gr. 2217

Auctores profani

- 34 Adversaria quaedam graeca (saec. XVI) chart. 8º = Vat. gr. 2246
- 35 Alexandri Aphrodisiensis in Aristotelis sophistica (saec. XV) chart. f.º = Vat. gr. 2171
- 36 Ammonii De variis vocibus (saec. XIV) chart. f.º = Vat. gr. 2189
- 37 Anonymi Narrationes philosophicae (saec. XV) pergam. 4º = Vat. gr. 2253
- 38 Anonymi Philosophica (saec. XI) pergam. 4º = Vat. gr. 2197
- 39 Aristophanis Comoediae (saec. XIV) chart. f.º = Vat. gr. 2181
- 40 Aristotelis Physica cum commentariis (saec. XIII vel XIV) bombyc. 4º = Vat. gr. 2208
- 41 <Aristotelis> De caelo et De generatione meteorae (saec. XVI) chart. f.º = Vat. gr. 2201
- 42 <Aristotelis> Ethicorum ad Nicomachum libri decem (saec. XV) bombyc. 4º = Vat. gr. 2215
- 43 <Aristotelis> De elocutione (saec. XV) chart. f.º = Vat. gr. 2170 B
- 44 <Aristotelis> Politica (saec. XV) chart. 4º = Vat. gr. 2238
- 45 Aetii in Oribasium fragmenta (saec. XIV) chart. f.º = Vat. gr. 2304
- 46 <Aetii> lib. IV De medicina (saec. XIV) bombyc. 4º = Vat. gr. 2202
- 47 Aphorismi forte Hippocratis cum expositione (saec. X) pergam. 4º = Vat. gr. 2254
- 48 Didymi Commentarii decem in Homeri Iliadem (saec. XI) pergam. 4º = Vat. gr. 2193
- 49 Diogenis Laertii De vitis philosophorum libri decem (saec. XV) chart. f.º = Vat. gr. 2186
- 50 Demosthenis Orationes cum scholiis ad orationem Lisiae (1ª pars saec. XV altera XIV) bombyc. 4º = Vat. gr. 2207

- 51 Georgii Scholarii Prolegomena et Interpretationes in Logicam Aristotelis et in Isagogen Porphyrii (saec. XIV) chart. 4º = Vat. gr. 2223
- 52 Georgii Moscopuli (sic) Grammatica (saec. XV) chart. 4º = Vat. gr. 2232
- 53 Hesiodi Opera et dies (saec. XV) chart. f.º = Vat. gr. 2185
- 54 Historia de quodam Duca politicis versibus lingua graeca communi exarata (saec. XVI) chart. 4º = Vat. gr. 2214
- 55 Ioannis Doxopatri (sic) Exercitationes rhetoricae in progymnasmata Aphtonii (sic), et scholia in Hermogenem (saec. XIV) chart. 4º = Vat. gr. 2228
- 56 Ioannis grammatici Scholia in libros Aristotelis De generatione et corruptione (saec. XV) chart. f.º = Vat. gr. 2168
- 57 (quam notam <A. Mai> cancellavit et scripsit iuxta 84) Isocratis Orationes aliquot (saec. XV) chart. f.º = Vat. gr. 2191
- 58 Libanii Exercitationes (saec. XVI) bombyc. 8º = Vat. gr. 2243
- 59 Lexicon graecum (saec. XVI) chart. f.º = Vat. gr. 2164
- 60 Luciani Dialogi aliquot (saec. XV) chart. f.º = Vat. gr. 2177
- 61 Manuelis Paleologi (sic) Sermo funebris in morte (sic) fratris sui Theodori (saec. XIV) pergam. 4º = Vat. gr. 2239
- 62 Michaelis Ephesii in libros Aristotelis De animalibus (saec. XVI) chart. f.º = Vat. gr. 2163
- 63 <Michaelis Ephesii> In aliquot eiusdem opuscula (saec. XIII) pergam. 4º = Vat. gr. 2199
- 64 Oppiani Halieutica (saec. XIV) chart. 8º = Vat. gr. 2213
- 65 <Oppiani> eadem (saec. XIV) bombyc. 4º = Vat. gr. 2245
- 66 Orphaei Argonautica (saec. XVI) chart. 4º = Vat. gr. 2212
- 67 Philonis Iudaei Tractatus viginti octo (saec. XVI) chart. f.º = Vat. gr. 2174
- 68 Platonis Dialogi (saec. XIV) pergam. 4º = Vat. gr. 2218
- 69 <Platonis> Politia et Dialogi sex (saec. XIV) pergam. 4º = Vat. gr. 2196
- 70 Plutarchi Vitae parallelae Thesei et Romuli, Solonis et Publicolae, Themistoclis et Camilli, Periclis et Fabii Maximi, Aristidis et Catonis, Demosthenis et Ciceronis, Cimonis et Luculli, Niciae et Crassi (saec. XIII) pergam. f.º = Vat. gr. 2190
- 71 <Plutarchi> Vitae parallelae (saec. XIV) bombyc. f.º = Vat. gr. 2175
- 72 Pollucis Lexicon (saec. XIV) bombyc. 8º = Vat. gr. 2244
- 73 Porphyrii Isagoge in Aristotelis analytica (sic) (saec. XV) chart. f.º = Vat. gr. 2173
- 74 Sententiae aliquot cum expositione (saec. XIV) chart. 4º (<A. Mai> addidit mihi dicitur XCV) = Vat. gr. 2229
- 75 Thucydidis Historia (saec. XIII) bombyc. 4º = Vat. gr. 2203
- 76 Themistii Paraphrasis librorum Aristotelis De anima (saec. XVI) chart. f.º = Vat. gr. 2170 A

Miscellanea profana

- 77 Aemet Abrahamii De medicina — Galeni, Dioscoridis et Octonii opuscula (saec. XIV) chart. f.º = Vat. gr. 2182

- 78 Aristotelis De mundo — Alexandri Aphrodisiensis in Aristotelem de Meteoris (sic) (saec. XIV) chart. f.º = Vat. gr. 2183
- 79 Barlaami philosophi Praefatio — Theonis Canones astronomiae — Theodori Metochitae Epitome astronomiae (saec. XIV aut XV) chart. f.º = Vat. gr. 2176
- 80 Catonis Sententiae — Oppiani De piscibus — Homeri Batracom. (sic) — Eschylī (sic) Prometheus et Persae (saec. XIV) bombyc. 4º = Vat. gr. 2222
- 81 Euripidis Hecuba, Orestes et Phoenissae cum scholiis — Tractatus De accentibus (saec. XIV) chart. 4º = Vat. gr. 2241
- 82 Hesiodi Scutum — Euripidis Hecuba, Orestes, Phoenissae — Hesiodi Opera et Dies — Eiusdem Theogonia — Hephestion (sic) de metris (sic) (saec. XIV) chart. 4º = Vat. gr. 2237
- 83 Hieroclis in aurea carmina Pitagorae (sic) — Epicteti Enchiridion — Simplicii in idem — Anonymi in idem — Platonis sententiae — Plutarchi opuscula — Pselli Michaelis De anima — Aristoteles (sic) De signis aquae et ventorum — Eiusdem Mechanica — Plutarchi Opusculum an ignis vel aqua sit utilior (saec. XIV) chart. 4º = Vat. gr. 2231
- 84 (quam notam <A. Mai> cancellavit et suprascr. 57) Isocratis Oratio De bigis — Apollonii Alexand. Grammatica — Herodiani Grammaticalia — Bulgarii chartophilacis (sic) quaedam cum scholiis — Pollucis Lexicon (saec. XII) chart. 4º = Vat. gr. 2226
- 85 Plethonis De Peloponneso — Excerpta ex Strabone — Iuliani Oratio in solem — Xenophontis De Republica (sic) Lacedaemonum — Excerpta ex Iosephi antiquitatibus — Libanii Oratio epitaphica (saec. XIV) bombyc. f.º = Vat. gr. 2236
- 86 Simplicii in decem Aristotelis categorias (sic) Venetiis apud Zaccariam Calliurgum Cretensem 1499 — Porphyrii in easdem et in lib. De vero et falso — Davidis philosophi Commentarius (sic) in easdem (saec. XV) chart. f.º = Vat. gr. 2169
- 87 Sophoclis Ajax, Electra (sic), Oedipus — Eschylus (sic) Prometheus, Thebae, Persae (saec. XV) chart. 4º = Vat. gr. 2221

Miscellanea sacra et profana

- 88 Ioannis (S.) Chrysostomi Homiliae aliquot — Gregorii (S.) Nazianzeni Apologeticus — Basilii (S.) Homiliae aliquot — Platonis Phaedon (sic) — Libanii Apologia — Demosthenis De corona — Aristidis Orationes aliquot — Plutarchi Opuscula aliquot — Luciani Dialogi aliquot (saec. XIV) chart. 4º = Vat. gr. 2250
- 89 Hieroclis philosophi in Carmina Pithagorae (sic) — Hesphestionis (sic) De metris — Simeonis Thessalonicensis De templo — Gregorii Neocesareni (sic) De anima — Pselli De synodis — Athanasii ad Antiochenum — Gregorii Nazianzeni Epigrammata — Eschylī (sic) septem ad Thebas — Gregorii philosophi Expositio symboli (saec. XIV et XV) chart. 4º = Vat. gr. 2248
- 90 De metris et numeris — De triginta denariis Iudae — Petri Alexandrini Interrogationes de Fide orthodoxa — Theodori Studitae De ferendis tentationibus — Constituta varia synodica (saec. XIV) bombyc. 4º = Vat. gr. 2220

- 91 Photii Excerpta ex anthologia — Index librorum graecorum et latinorum qui exstabant Venetiis apud S. Ioannem et Paulum (saec. XIV) chart. 4º = Vat. gr. 2240
- 92 Nomacanon — Iustiniani Novellae — Timothei De differentiis eorum qui ad fidem convertuntur (saec. XIV) bombyc. f.º = Vat. gr. 2184
- 93 Thucydidis Historiae pars — Aristidis Oratio Panathenaica — Marci Ephesii Confessio rectae fidei facta in concilio Niceno (sic) (saec. XIV) chart. 4º = Vat. gr. 2188

Desiderantur in hoc inventario codices Vat. gr. 2233 et 2252.

Codex numero 45 signatus, *Aetii in Oribasium fragmenta* (saec. XIV) chart. f.º inter codices Vat. gr. 2162-2254 non exstat: est vere codex Vat. gr. 2304, qui una cum codice Vat. gr. 2170 B (num. 43 huius inventarii) principio unum eundemque librum efficiebat (cf. inventarium R. Vernazza, num. 116).

Index codicum graecorum Bibliothecae Columnensis

typis Parisiis anno 1820 impressus

(Stamp. Barb. PPP II 34, int. 3)

[Litteras initiales tantum operum titulorum ut in exemplari reliquimus]

Auctores sacri

- 1 Anonyma Expositio e SS. Patribus collecta in Job (saeculi XIII) = Vat. gr. 2227
- 2 S. Athanasii patriarchae Constantinopolitani Epistolae (saeculi XIV) = Vat. gr. 2219
- 3 S. Athanasii de variis dubiis ex Scriptura sacra (saeculi XIV) = Vat. gr. 2216
- 4 Basilii Epistolae et de Spiritu sancto ad Amphilochium (saeculi IX) = Vat. gr. 2209
- 5 Basilii in Isaiam — S. Iohannis Chrysostomi in Psalmos graduales (saeculi X) = Vat. gr. 2192
- 6 Balsamon de Processione Spiritus sancti — Theophanes metropolitanus contra Latinos de Processione eadem (saeculi XIV) = Vat. gr. 2242
- 7 Canones Apostolorum — Septem oecumenicorum conciliorum, et aliorum Patrum. Auctore Ioanne Sebastiano (saeculi XIII) = Vat. gr. 2198
- 8 Cyrillus Alexandrinus de Trinitate Homiliae septem (saeculi XIV) = Vat. gr. 2206
- 9 S. Dionisii (sic) Areopagitae de Coelesti hierarchia cum Scholiis S. Maximi — De divinis nominibus — De mystica theologia — Epistolae decem (saeculi XIII) = Vat. gr. 2162
- 10 Ex Anthologia Photii patriarchae Constantinopolitani — De variis auctoribus Index librorum graecorum et latinorum qui exstabant Venetiis apud SS. Ioannem et Paulum (saeculi XIV) = Vat. gr. 2240
- 11 Eusebii Historia ecclesiastica et Vita Constantini (saeculi XIII) = Vat. gr. 2205
- 12 Euthimii Zigaboni (sic) Panopaea (saeculi XIII) = Vat. gr. 2172

- 13 Evangelia Evangelistarum (saeculi X) = Vat. gr. 2167
- 14 Evangelia quatuor (sic) cum Canonibus Eusebii (saeculi X) = Vat. gr. 2247
- 15 S. Gregorii Nazianzeni Orationes cum Expositione Nicetae (saeculi XIV) = Vat. gr. 2251
- 16 Gelasii Liticeni (sic) Historia concilii Niceni (sic) (saeculi XV) = Vat. gr. 2179
- 17 Ioannis Zonarae Expositio in Canticos S. Ioannis Damasceni, et Theodori Prodromi Expositio in Canticos S. Cosmae et Damiani (saeculi XIV) = Vat. gr. 2217
- 18 S. Ioannis Chrysostomi Homilia (sic) super Exameron (saeculi X) = Vat. gr. 2166
- 19 S. Ioannis Chrysostomi Homilia — Theodori Magistri Homilia in S. Paulum ex Iohanne Chrysostomo — S. Basilii Homiliae duo (saeculi X) = Vat. gr. 2178
- 20 S. Ioannis Chrysostomi Homiliae aliquot — Nazianzeni Apologeticus — Basilii Homiliae aliquot — Platonis Phaeton — Libanii Apologia — Demosthenes de Corona (sic) — Aristidis Orationes aliquot — Plutarchi Opuscula aliqua, et Luciani (saeculi XIV) = Vat. gr. 2250
- 21 S. Isaac Syri anacorethae Orationes asceticae (saeculi XIV) = Vat. gr. 2235
- 22 Manuelis Paleologi (sic) Sermo funebris in fratrem suum Theodorum Paleologum (sic) (saeculi XIV) = Vat. gr. 2239
- 23 Miscellanea — Leontii Tractatus tres — Epistolae Theoduli, qui et Eustachius ad Timotheum Scholasticum — Maximi monachi Expositio — Epistola (sic) S. Dionysii Areopagitae ad Caium — Photii de Processione Spiritus sancti (saeculi IX) = Vat. gr. 2195
- 24 Miscellanea de Summa experientia LXV interpretum — De metris et numeris — De triginta denariis Iudae — Petri Alexandrini interrogationes de Fide orthodoxa — Theodori Studitae de ferendis tentationibus — Varia Constituta synodica (saeculi XIV) = Vat. gr. 2220
- 25 Miscellanea ubi Ierocles (sic) philosophus in Carmina Pithagorae (sic) — Hephestion (sic) de Metris — Simeon Thessalonicensis de Templo — Gregorius Neo-caesarensis de Anima — Psellus de Synodis — Athanasius ad Antiochenum — Gregorii Nazianzeni Epigrammata — Eschylus (sic) septem in Theb. — Expositio symboli Gregorii philosophi (saeculi XIV et XV) = Vat. gr. 2248
- 26 Miscellanea ubi Gregorii Nissenii (sic) Theoria divinorum quorundam vatorum (sic) (saeculi XIV) = Vat. gr. 2225
- 27 Michaelis Apostolii Epistolae (saeculi XVI) = Vat. gr. 2234
- 28 Nomocanon cum Expositione Alexii Zonarae (saeculi XIV) = Vat. gr. 2224
- 29 Photii Nomocanon — Novellae Iustiniani — Timothei de Differentiis eorum qui ad fidem convertuntur (saeculi XIV) = Vat. gr. 2184
- 30 Sermones ascetici veterum patrum (sic) (saeculi XIV) = Vat. gr. 2200
- 31 Theophanis Coeramei Homiliae in dominicas anni tresdecim (saeculi XIII) = Vat. gr. 2194
- 32 Thucydidis Historia — Confessio rectae fidei Marci Ephesii facta in concilio Niceo (sic) (saeculi XIV) = Vat. gr. 2188
- 33 Theophilactus (sic) in Ioannem (saeculi XII) = Vat. gr. 2187
- 34 Theophilactus (sic) in Epistolas Pauli (saeculi XIII) = Vat. gr. 2180
- 35 Theodoriti (sic) libri V Haereticarum fabularum (saeculi IX) = Vat. gr. 2210

- 36 Theodori Antiocheni Interpretatio in prophetas (saeculi IX) = Vat. gr. 2204
- 37 Theodoretus Historia religiosa seu Sanctorum vitae (saeculi X) = Vat. gr. 2211
- 38 Vita S. Ioannis scholastici Sinaitae — Eiusdem Orationes spirituales de virtutibus et vitiis — S. Ephrem Syri Oratio de patientia et perfectione — Huius codicis anterior pars pergamentina est (saeculi XI), secunda pars bombicina (sic) (saeculi XIV) = Vat. gr. 2230.

Auctores profani

- 39 Simplicii Commentaria in decem Aristotelis Categorias (saeculi XV) = Vat. gr. 2169 (cf. tertiam partem descriptionis codicis Vat. gr. 2169 sub NOT. ANT.)
- 40 Alexandri Aphrodisiens. in Aristotel. Sophistic. (saeculi XV) = Vat. gr. 2171
- 41 Anonymus de Medicina Aristotel. (saeculi XVI) = Vat. gr. 2304 et Vat. gr. 2170 B (cf. codicem 116 in indice R. Vernazza)
- 42 Adversaria quaedam graeca (saeculi XVI) = Vat. gr. 2246
- 43 Aristophanis Comoediae (saeculi XIV) = Vat. gr. 2181
- 44 Acmet Abrahamii Medicina — Galeni, et Dioscoridis, et Octanii Opuscula = Vat. gr. 2182
- 45 Aristoteles Physica, cum Commentariis (saeculi XIII vel XIV) = Vat. gr. 2208
- 46 Aristoteles de Mundo — Alexander Aphrod. in Meteora Aristotelis (saeculi XIV) = Vat. gr. 2183
- 47 Aristoteles de Coelo — De generatione Meteorae (saeculi XVI) = Vat. gr. 2201
- 48 Aristotelis Ethica ad Nicomachum, libri decem (saeculi XV) = Vat. gr. 2215
- 49 Ammonius de variis vocibus (saeculi XIV) = Vat. gr. 2189
- 50 Anonymi Philosophica (saeculi XI) = Vat. gr. 2197
- 51 Aetii libri IV Medicinae et Opsiarius, deest quintus liber (saeculi XIV) = Vat. gr. 2202
- 52 Aphorismi forte Hippocratis cum expositione. — Mutilus principio et fine (saeculi X) = Vat. gr. 2254
- 53 Anonymi Narrationes philosophicae (saeculi XV) = Vat. gr. 2253
- 54 Barlaami philosophi Praefatio — Theonis Canones astronomiae — Theodori Metochitae Epitome astronomiae (saeculi XI aut XV) = Vat. gr. 2176
- 55 Catonis Sententiae — Oppianus de Piscibus — Homeri Batrachom. — Eschylus (sic) Prometheus (saeculi XIV) = Vat. gr. 2222
- 56 Didymus Commentaria decem Iliadis Homeri (saeculi XI) = Vat. gr. 2193
- 57 Diogenes Laertius de Vitis philosophorum, libri decem (saeculi XV) = Vat. gr. 2186
- 58 Euripidis Hecuba Orestes Phaenissae (sic) cum scholiis — Tractatus de accentibus (saeculi XIV) = Vat. gr. 2241
- 59 Georgii Scholarii Prolegomena et interpretationes in Logicam Aristotelis et in Isagogem Porphyrii (saeculi XIV) = Vat. gr. 2223
- 60 Georgii Moscopuli (sic) Grammatica (saeculi XV) = Vat. gr. 2232
- 61 Hesiodus — Euripidis Hecuba Orestes Phoenissae — Hesiodi Opera et Dies — Theogonia — Hephestion (sic) de Metris (saeculi XIV) = Vat. gr. 2237

- 62 Historia Ducae sic dicta de versibus politicis lingua graeca communi (saeculi XVI) = Vat. gr. 2214
- 63 Ioannis Doxapatrii (sic) Exercitationes rhetoricae in progymnasmata Aphtonii (sic), et Scholia in Hermogenem (saeculi XIV) = Vat. gr. 2228
- 64 Ierocles (sic) in verba Phytagorica (sic) — Epicteti Enchiridion — Simplicius in idem — Anonymus in idem — Platonis Sententiae — Plutarchi Opuscula — Michael Psellus de Anima — Aristoteles de Signis aquae et ventorum — Eiusdem Mechanica — Plutarchus an Ignis vel aqua sit utilior (saeculi XIV) = Vat. gr. 2231
- 65 Isocratis orationes aliquot (saeculi XV) = Vat. gr. 2191
- 66 Ioannis grammatici Scholia in libros Aristotelis de Generatione et corruptione (saeculi XV) = Vat. gr. 2168
- 67 Libanii Exercitationes (saeculi XVI) = Vat. gr. 2243
- 68 Lexicon graecum (saeculi XVI) = Vat. gr. 2164
- 69 Luciani Dialogi aliquot (saeculi XV) = Vat. gr. 2177
- 70 Michael Ephesius in librum Aristot. de Animalibus (saeculi XVI) = Vat. gr. 2163
- 71 Maximi Planudis de Syntaxi (saeculi XV) = Vat. gr. 2233
- 72 Orationes Isocratis, Apollinarii, et Pollucis Lexicon (saeculi XIV) = Vat. gr. 2226
- 73 Oppiani Alieutica (saeculi XIV) = Vat. gr. 2213
- 74 Orphaei Argonautica (saeculi XVI) = Vat. gr. 2212
- 75 Orationes Demosthenis cum Scholiis ad Orationem Lisiae (sic) (prima pars codicis saeculi XV; altera saeculi XIV) = Vat. gr. 2207
- 76 Plutarchi Vitae parallelae — Thaeaei et Romuli — Solonis et Publicolae — Themistoclis et Camilli — Periclis et Fabii Maximi — Aristidis et Catonis — Demosthenis et Ciceronis — Cimonis et Luculli — Niciae et Crassi (saeculi XIII) = Vat. gr. 2190
- 77 Pollucis Dictionarium (saeculi XIV) = Vat. gr. 2244
- 78 Platonis Dialogi (saeculi XIV) = Vat. gr. 2218
- 79 Platonis Politia et Dialogi sex (saeculi XIV) = Vat. gr. 2196
- 80 Politica Aristotelis (saeculi XV) = Vat. gr. 2238
- 81 Porphyrii Isagoge — Aristotelis Analytica (saeculi XV) = Vat. gr. 2173
- 82 Plutarchi Vitae parallelae (saeculi XIV) = Vat. gr. 2175
- 83 Pletho de Peloponneso — Strabonis excerpta — Iuliani Oratio in Solem — Xenophon de Rep. Lacedemon. (sic) — Excerpta ex Ioseph. Antiq. — Libanii Epitaph. (saeculi XIV) = Vat. gr. 2236
- 84 Philonis Iudaei Orationes viginti octo (saeculi XVI) = Vat. gr. 2174
- 85 Scholia Michaelis Ephesii in quaedam Aristotelis opuscula (saeculi XV) = Vat. gr. 2199
- 86 Sophoclis Ajax — Electra — Oedipus — Eschylus (sic) Prometheus Thebae Persae (saeculi XV) = Vat. gr. 2221
- 87 Sententiae aliquot cum expositione (saeculi XIV) = Vat. gr. 2229
- 88 Thucydides. Mutilus primus liber (saeculi XIII) = Vat. gr. 2203
- 89 Themistius Paraphasis librorum Aristotelis de Anima (saeculi XVI) = Vat. gr. 2170 A

Desiderantur in hoc inventario codices Vat. gr. 2165, 2185, 2245, 2249, 2252. Codex numero 41 signatus et sic descriptus *Anonymus de medecina Aristotel.* conferendus est cum codice 116 in inventario R. Vernazza, ubi describitur *De medicina liber I — Aristoteles peri hermenias, seu de interpretratione*: agitur ideo de codicibus Vat. gr. 2304 et 2170 B

Inventarium codicum graecorum Columnensium a Guilelmo Manzi, familiae de Barberinis bibliothecae custode anno 1820 confectum, in codice Barber. lat. 3166 (olim XXXIX. 70) ff. 20-33^v servatum.

f. 20 Inventario dei codici della Biblioteca Colonna per ordine di numeri.

f. 21

Codici greci

- Nº 1. Esposizione sopra il libro di Giobbe tratta dai SS. Padri di autore anonimo in forma di 4º piccolo in carta bombicina. Leg. "Constantinop. Codice del secolo XV. scritto in lungo di mano greca e di legatura Constantinopolitana, mancante nel fine di qualche foglietto. Incomincia con foglietto supplito υπόθεσις μὲν ἡμῖν καὶ σκοπὸς τοῦ λόγου κτλ. = Vat. gr. 2227.
- Nº 2. Anastasio Sinaita Dubi (sic) vari sopra la Bibbia in 4º piccolo in carta bombicina. Codice del secolo XV. scritto in lungo. Comincia con questo titolo: τοῦ ἐν ἁγίοις (sic) πατρὸς ἡμῶν τοῦ Ἀναστασίου Συναίτου ἀναγνώσεως τῶν θεῶν γράφων (sic) κτλ. Il testo incomincia οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι πίστις ὀρθὴ καὶ ἔργα εὐσεβῆ κτλ. Il codice è intiero, infine sta la tavola delle materie, ed in principio una tavola dei capitoli mancante però ed incompleta. Conserva la sua antica legatura Constantinopolitana ed è scritto di mano greca. Vi è un antico ritratto roso dal tempo. = Vat. gr. 2216.
- Nº 3. Epistole di Atanasio in 4º piccolo in carta bombicina. Codice del secolo XIV. scritto in lungo di mano greca e legatura. Incomincia col titolo τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολῶν (sic) πρὸς τε τὸν αὐτοκράτορα καὶ πρὸς ἐτέρους, πολὺν τὸν θεῖον ζῆλον ἐμφαίνουσαι κτλ. Infine è mancante, ed è supplito con un foglietto scritto di mano moderna. = Vat. gr. 2219.
- Nº 4. Συμπλεκτικὸν μεγάλου διδασκάλου ὑπόμνημα εἰς τὰς δέκα κατηγορίας Ἀριστοτέλους in fogº in carta stampato. Questa è la edizione di Simplicio sulle 10 Categorie di Aristotile fatta da Nicolò Calliengo in Firenze l'anno 1499¹. Trovasi qui legata

¹ Cf. indicem R. Vernazza, num. 1.

f. 21^v

in questo codice modernamente con altri commentatori di Aristotile, i quali sono i seguenti: Πορφυρίου εἰς τὰς Ἀριστοτέλους κατηγορίας | κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν. Vale Porfirio domande e risposte sulle Categorie di Aristotele. Siegue ἐξηγήσεις σὺν θεῷ τῶν δέκα κατηγοριῶν τῆς φιλοσοφίας ἀποφανῆς (sic) κτλ. Con questo anonimo termina il volume, che è di scrittura nella parte manoscritta moderna e non greca, ed è osservabile in fine questa nota che vi è posta καὶ τὸ παρὸν ἐτελειώσθη (sic) βιβλίον προστάγματι καὶ δαπάνῃ τοῦ ἐκφανεστάτου καὶ λογιωτάτου κόμητος Ἀλβέρτου Πίου τοῦ Καρπαίων ἄρχοντος καὶ τὰ ἐξῆς (sic). Vale: il presente libro fu compiuto per ordine e a spese del chiaro e dotto conte Alberto Pio Principe di Carpi. Forse questo ha servito di esemplare al Porfirio stampato da Aldo il vecchio. Questo volume è stato rilegato modernamente e per ignoranza di chi lo ha fatto vi ha scritto sopra in italiano «Appiano Alessandrino Istorie». = Vat. gr. 2169.

N° 5. Βασιλίου ἐρμηνεία (sic) εἰς τὸν προφήταν (sic) Ἰσαίαν. Dichiarazione di S. Basilio sopra il profeta Isaia in pergamena in fog°. Codice del secolo XI. o XII. rilegato modernamente mancante del principio e del fine, scritto a due colonne. Il titolo è supplito con un foglietto aggiuntovi modernamente, ed anche in fine vi sono dei foglietti suppliti. Oltre l'opera di S. Basilio, vi è pure un commento (sic) di S. Gio: Grisostomo (sic) sopra i salmi gradualì, mancante ancora del principio e del fine. = Vat. gr. 2192.

N° 6. Giorgio Balsamone sopra la processione dello Spirito santo, e Niceforo Metochita sullo argomento istesso contro i Latini in 4° piccolo in carta bombicina. Codice del secolo XV. di mano greca scritto in lungo, lacero nei primi foglietti e mancante. L'opera di Metochita vi è intiera. = Vat. gr. 2242.

N° 7. Ἐπιστολαὶ μεγάλου τοῦ Βασιλίου. Epistole di S. Basilio il grande in 4° piccolo in pergamena. Codice del secolo XIV. scritto in lungo mancante in fine di qualche foglietto. = Vat. gr. 2209.

f. 22 N° 8. Κανόνες ἀγίων (sic) ἀποστόλων. Canonì degli apostoli, dei concilii ecumenici, e dei SS. Padri raccolti da Giovanni Sebastiano in fog° piccolo in pergamena. Codice del secolo XI. o XII. scritto in lungo, mancante in fine di qualche foglietto. Conserva l'antica legatura Constantinopolitana. = Vat. gr. 2198.

N° 9. Τοῦ ἐν ἀγίοις (sic) πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου πρὸς Ἑρμίαν πρεσβύτερον κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν ὅτι καὶ ὁμοούσιος καὶ συναίδιος τῷ θεῷ πατρὶ ὁ υἱὸς (sic). Vale S. Cirillo interrogazioni e risposte ad Ermio prese sulla Trinità. In fog° piccolo in carta. Codice del secolo XIV. in carta bombicina scritto in lungo di mano greca e legatura constantinopolitana. Intiero e ben conservato nelle prime carte, ma in fine mancante di un foglietto lacerato e supplito modernamente. Incomincia τὸν ἱερὸν ἡμῖν Ἑρμείαν χθὲς κτλ. = Vat. gr. 2206.

N° 10. S. Dionisio Areopagita della celeste gerarchia con degli scolii marginali. S. Massimo dei nomi divini e 10 epistole sulla Teologia mistica in foglio grande in carta bombicina. Codice del secolo XIII. o XIV. scritto in lungo con ampio margine, ove sono gli scolii. Intiero (sic) e ben conservato. Incomincia πρόλογος εἰς τὸν μέγαν Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην τὴν μὲν εὐγένειαν κτλ. = Vat. gr. 2162.

N° 11. Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, καὶ βίος τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως. Eusebio la Storia Ecclesiastica e la vita di Costantino. In 4° in carta bombicina. Legatura Constantinopolitana. Codice del secolo XIV. scritto in lungo. Intero e ben conservato. Incomincia τὰς τῶν ἱερῶν ἀποστόλων. = Vat. gr. 2205.

f. 22^v N° 12. Raccolta di varie sentenze tratte da Fozio e da altri autori senza alcun titolo. In 4° piccolo in carta. Manoscritto del secolo XVI. senza titolo. In fine vi è un indice dei codici greci che | si trovavano a Venezia nel monastero di S. Gio. e Paolo. = Vat. gr. 2240.

N° 13. Εὐθυμίου τοῦ ζιγαβηνοῦ τῶν δογμάτων πανοπλία. Compiuta armatura dei dogmi di Eutimio Zigabeno. In fog° in pergamena. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XII. o XIII. scritto in lungo. In principio vi è un programma dei capitoli di tutta l'opera che contienesi in due foglietti. L'opera principia καὶ πάντα μὲν τὰ κατορθώματα τοῦ μεγίστου etc. = Vat. gr. 2172.

N° 14. Evangeliarìo in foglio grande in pergamena. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo X. nitido e di bellissima scrittura conservato ed intero. Vi sono due miniature l'una grande quanto il foglio rappresentante S. Giovanni altra più piccola rappresentante S. Luca, ed ha un bel fregio miniato in principio. È scritto a grossi caratteri in due colonne. = Vat. gr. 2167.

N° 15. Evangeliarìo coi canonì di Eusebio. In 4° in pergamena. Leg.^a Constant. Codice del secolo XI. o XII. scritto in lungo. Vi sono le figure dei 4. Evangelisti rozza-mente miniate, ed alcune scancellate affatto dal tempo. In principio vi è questa nota *Volumen hoc ex testamento Nicolai de Cubicis devenit monasterio Cartusii Florentiae 1480*. Il codice è intiero e ben conservato, ed è solo malmenato nella legatura. = Vat. gr. 2247.

N° 16. Le orazioni di San Gregorio colla esposizione di Niceta in 4° piccolo in carta bombicina. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XV. mancante in principio ed in fine scritto in lungo di mano greca. = Vat. gr. 2251.

N° 17. Historia del concilio Niceno di Gelasio Ciziceno in foglio in carta. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XV. scritto in lungo. Questo titolo del nome dell'autore io lo prendo da una nota latina sulla coperta del libro. In greco però trovo la seguente nota sopra il 3° foglietto: ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία - Κυρίλλου

- f. 23 οἶμαι. Se poi sia | di S. Cirillo o di Gelasio, ciò merita essere esaminato. = Vat. gr. 2179.
- N° 18. Giovanni Zonara Esposizione sopra gl'inni di S. Giovanni Damasceno, e Teodoro Prodromo esposizione sopra gli inni (sic) de SS. Cosma e Giovanni. In 4° in carta bombicina. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIV. o XV. scritto in lungo di mano greca, mancante però del primo foglietto, che si vede diligentemente copiato da mano moderna. = Vat. gr. 2217.
- N° 19. Omilia di S. Gioan (sic) Crisostomo sopra l'esamerone in foglio in pergamena. Leg.^a Constan. Codice del secolo XI. o XII. mancante in principio ed in fine, e supplito con foglietti di carta copiati da altro codice. È scritto a due colonne. In principio vi è pure la tavola. Il titolo in greco dell'opera è il seguente Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως (sic) τοῦ Χρυσοστόμου ἑξαμέρον (sic). = Vat. gr. 2166.
- N° 20. Omilie di S. Gio: Crisostomo. Detta di Teodoro maestro in S. Paolo e Giovanni. Dette due di S. Basilio. In foglio piccolo in pergamena. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo X. scritto a due colonne mancante dei primi foglietti, e coll'ultimo alquanto lacero, nitido però e di bella scrittura. = Vat. gr. 2178.
- N° 21. Miscellanea sacra historica morale ed oratoria tratta da vari autori. In 4° piccolo in carta bombicina. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XV. scritto in lungo di mano greca. Vi si contengono: alcune omilie di S. Gio: Crisostomo. L'apologetico di Gregorio Nazianzeno. Alcune omilie di S. Basilio. Il Fedone di Platone. L'apologia di Libanio sofista. L'orazione di Demostene per la corona. Alcune orazioni o μεληται di Aristide. L'opuscolo di Plutarco di distinguere l'adulatore dall'amico. La vita dei cortigiani di Luciano, e la difesa sull'istessa. = Vat. gr. 2250.
- N° 22. Orazioni ascetiche di S. Isac anacoreta in 4° piccolo, in carta bomb. Leg.^a Constan. Codice del secolo XIV. o XV. scritto in lungo mancante del principio e del fine. = Vat. gr. 2235.
- f. 23^v N° 23. Orazione funebre di Michele Paleologo sulla morte di Michele suo fratello in foglio piccolo in pergamena. Codice del secolo XV. scritto in lungo. In greco ha questo titolo τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου Βασιλέως κυρομανουήλ (sic) Παλαιολόγου λόγος ἐπιτάφιος εἰς τὸν αὐτάδελφον αὐτοῦ δεσπότην πορφυρογέννητον κατὰ Θεόδωρον τὸν Παλαιολόγον ῥηθεὶς ἐπιδημήσαντος εἰς Πελοπόννησον (sic) τοῦ βασιλέως. = Vat. gr. 2239.
- N° 24. Dialoghi di Dionisio contro gli eretici. In foglio in pergamena. Leg.^a Constantin. Codice del secolo X. o XI. scritto in lungo nitido e di bella conservazione. Il titolo principale di questi dialoghi si è la difesa della divinità di Gesù Cristo

- contro Nestorio ed Eutichete. Il primo dialogo ha questo titolo aggiuntovi κατὰ τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀνθρωπότητα. Incominciano questi dialoghi: ἄνδρες μὲν θεοφιλεῖς, καὶ τὸν θεῖον etc. Oltre quest'opera di Dionisio contiene pure le seguenti. Epistola di Eustazio a Timoteo sulle due nature contro Severo. Scolii di Massimo monaco sopra l'epistola di Dionisio Areopagita a Caio il procuratore. Trattato di Fozio sullo Spirito santo. Epistole del medesimo. = Vat. gr. 2195.
- N° 25. Miscellanea sacra. In 4° piccolo in carta bombicina. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XV. scritto in lungo di mano greca. Contiene le seguenti opere. Della somma dottrina dei LXV interpreti. Dei numeri e misure. Dei venti. Dei trenta danari di Giuda. Interrogazioni di Pietro di Alessandria sulla fede ortodossa. Teodoro Studita trattato per sopportare le tentazioni. Varie costituzioni sinodiche. = Vat. gr. 2220.
- N° 26. Miscellanea profana in fog.^o piccolo in carta in rustico. Codice del secolo XIV. con altre cose manoscritte nel XVI. non scritto di mano greca. Contiene le seguenti operette. Hierocle (sic) spiegazione dei versi Pittagorici (sic). Efestione trattato dei metri. Simeone di Tessalonica del tempio. Gregorio Neocesarense trattato | dell'anima. Atanasio omelia agli Antiocheni. Epigrammi di S. Gregorio Nazianzeno. La tragedia di Eschilo dei sette a Tebe. Esposizione del simbolo di Gregorio filosofo. Detto il Prometeo legato. Lezione sopra il modo di studiare l'eloquenza. Lezione simile in lingua latina senza nome di autore, ma di scrittura del secolo XVI. Come appare anche sieno queste ultime operette incominciando dalle tragedie di Eschilo, che hanno molti scoli greci in sul margine. = Vat. gr. 2248.
- f. 24 N° 27. Sentenze tratte da vari autori, con una spozione (sic) di alcune favole in 4° piccolo in carta. Manoscritto del secolo XVI. scritto in lungo da mano non greca. Il libro non ha alcun titolo, ma sembra a me, che sia un ristretto tratto da Palefato e da altri scrittori di favole. = Vat. gr. 2229.
- N° 28. Ἰωάννου (sic) γραμματικοῦ Ἀλεξανδρέως σχολικαὶ ἀποσημειώσεις ἐκ τῶν συνουσιῶν Ἀμμωνίου τοῦ Ἑρμίου μετὰ τινῶν (sic) ἰδίων ἐπιστάσεων εἰς τὸ πρῶτον τῆς γεννήσεως καὶ φθορᾶς Ἀριστοτέλους. Vale: scoli di Gio: (sic) Grammatico con alcuni suoi pareri sopra il primo libro della generazione e corruzione di Aristotele secondo il divisamento di Ammonio Erma. In fog.^o grande in carta bombicina. Leg.^a in tavole. Codice del secolo XV. scritto in lungo di mano greca. Inoltre l'opera enunciata vi è Ἀλεξάνδρου Ἀφροδισέως τοῦ Ἀριστοτέλους μετεωρολογικῶν ὑπόμνημα. Vale: Memoria di Alessandro Afrodiseo sulla metereologia di Aristotele. La prima opera incomincia διαβαλὼν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ φυσικῇ κτλ. La seconda περὶ μὲν οὖν τῶν πρώτων αἰτίων. = Vat. gr. 2168.

- N° 29. Lexicon graecum in f° grande in carta in rustico. Manoscritto del secolo XVI. scritto a due colonne. = Vat. gr. 2164.
- f. 24^v N° 30. Dialoghi di Luciano in foglio in carta. Leg.^a in pelle. Codice del secolo XV. di mano greca. I dialoghi che si contengono in questo volume sono: | Falaride primo. Falaride secondo. Il convito o i Lapiti. La navigazione o il tiranno. Di non credere leggiermente alle calunnie. Se la parassitica è un'arte. Caronte o i contemplanti. Il falso sofista o il solecista. Gli amori. Questo componimento non è intiero, ma in piccolissima parte, forse per iscrupolo del copiatore. Vita dei cortigiani. Difesa del tirannicida. Il rifiutato. Le immagini. L'encomio della pazzia. La vita di Demonatte. Il sogno o il gallo. Le due accuse o i tribunali. Vendita delle vite. Il maestro degli oratori. Il pescatore o i rinati. Alessandro o il falso profeta. Del lutto. Timone o l'odiato degli uomini. Questo codice è bene scritto ma di cattiva lezione e mancante. = Vat. gr. 2177.
- N° 31. Σκόλια (sic) εἰς τὸ περὶ ζώων μορίων βιβλίον Ἀριστοτέλους Μιχαὴλ τοῦ Ἐφεσίου. Vale: scoli di Michele Efesio nel libro della natura degli animali di Aristotile in fog° in carta sciolto. Manoscritto del secolo XVI. non di mano greca scritto in lungo. L'opera incomincia ὑπὲρ τοῖς ἐν ἡθικοῖς ἐπιγραφόμενοις Νικομαχείοις (sic) κτλ. Mancante infine (sic) di qualche foglietto. = Vat. gr. 2163.
- N° 32. Μαξιμοῦ τοῦ Πλανούδου περὶ συντάξεως. Vale Massimo Planude della Istituzione in 4° piccolo in carta sciolto. Manoscritto del secolo XVI. Incomincia πρὸς τῶν (sic) λόγων αὐτῶν, ὃ παλαίτιμε, τίνας ποτὲ γνωσομεθα (sic) κτλ. Mancante nel fine. = Vat. gr. 2233.
- f. 25 N° 33. Ἀπολλωνίου Ἀλεξανδρέως περὶ συντάξεως. Apollonio Alessandrino della Istituzione in 4° piccolo in carta. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XV. scritto in lungo. Incomincia l'opera ἐν ταῖς περιδοθείσαις (sic) ἡμῖν σχολαῖς ἢ περὶ τὰς φωνὰς κτλ. Questo trattato è preceduto dall'orazione di Isocrate περὶ τοῦ ζεύγους, da una breve vita di Apollonio, e da un discorso tronco di materie rettoriche e grammaticali. Siegue il Lexico di | Arpocrazione. Elio Erodiano sopra gli errori dei vocaboli. Quest'opera forse è anche inedita incomincia πολλῶν σφαλλομένων κατὰ τὴν κλίσιν κτλ. Siegue metodo di Sincello patriarca di Gerusalemme sulla istituzione del discorso. L'onomastico di Giulio Polluce. Alcune ipotesi sulla grammatica di Bulgario Cartofilace. Il codice come ho osservato è mancante in principio di qualche foglietto. = Vat. gr. 2226.
- N° 34. Ὀππιανοῦ ἀλιευτικά. In 4° piccolo in carta bombic. Leg. in tavole. Codice del secolo XIV. o XV. del poema dei pesci di Oppiano malmenato molto dal tempo lacero nei primi foglietti, e mancante in fine, con degli scoli marginali e tra i versi. In nella (sic) tavola vi è una curiosa nota che dimostra l'antico possessore greco: essa è la seguente: ὃ χύριε (sic) βοήθει τῷ σὺ δούλῳ Χρυστοφόρῳ Παλαιλόγῳ ὁ κτήσας τῷ βιβλίῳ (sic) τὸν Ὀπιανὸν (sic). Cioè: Signore porgi aiuto al tuo

- servo Cristoforo Paleologo possessore di questo libro di Oppiano. Sotto vi è quest'altra nota, che dimostra che questo libro è anche appartenuto al Marsupini successore del celebre Lionardo Aretino nel *hic liber est Caroli Marsuppini*. = Vat. gr. 2213.
- N° 35. Ὀρφέως ποιητοῦ ἀργοναυτικά. L'argonautica di Orfeo in 4° piccolo in carta in rustico. Manoscritto del secolo XVI. malmenato dai sorci e roso in gran parte. È notevole questa iscrizione posta nel fine, che c'insegna il copiatore del libro: Ἰωάννης Πέτρος Φουρνάριος ἔγραψε. τοῦτο τὸ βιβλίον ἔγραψα ἔγω ἐν τῷ Μεδιολάνῳ καὶ τότε, ὅτε ὀλίγα τῶν Ἑλληνικῶν γράμματα ἐγίνωσκον. Cioè: scrisse Giovanni Pietro Fornari. Questo libro io lo scrissi in Milano, quando poco conosceva le lettere greche. = Vat. gr. 2212.
- f. 25^v N° 36. Δημοσθένους λόγοι. Orazioni di Demostene in 4° gde in carta bombicina. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIV. scritto in lungo di mano greca. Oltre le orazioni di Demostene, che | sono precedute da una breve vita dell'oratore, vi sono infine delle orazioni di Gorgia e di Lisia, ma il codice è mancante nel fine di qualche foglietto. È scritto da due diverse mani. Alle orazioni di Demostene vi sono dei brevi scolii che io credo inediti. = Vat. gr. 2207.
- N° 37. Le vite parallele di Plutarco in fog° piccolo in pergamena. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIII. o XIV. scritto in lungo di mano greca nitido e di bella conservazione. Non tutte però le vite di Plutarco contenute sono in questo volume. Vi sono le seguenti: Teseo e Romolo. Solone e Pubblicola (sic). Temistocle e Furio Camillo. Pericle e Fabio Massimo. Aristide e Marco Catone. Demostene e Cicerone. Cimone e Lucullo. Nicia e Marco Crasso. Il codice non ha titolo. Un piccolo indice delle vite e (sic) posto nel primo foglietto. = Vat. gr. 2190.
- N° 38. Onomastico di Polluce ed altre operette in 4° piccolo in carta bombicina. Leg.^a Constantinop. assai lacerata. Codice del secolo XIV. o XV. in pessima condizione roso dai topi e dal tarlo e lacero negli ultimi foglietti. L'opera in principio non annunziata che sotto nome di ἔτερα è una raccolta di sentenze tratte da vari autori. Nella tavoletta, vi è questo titolo: Ἰουλλίου (sic) Πολυδεύκου καὶ ἔτερα. = Vat. gr. 2244.
- N° 39. Πλάτωνος διάλογοι. Dialoghi di Platone in 4° gde in pergamena. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIII. o XIV. scritto in lungo nitido di bella scrittura e conservazione di mano greca. Contiene i seguenti dialoghi di Platone: Il Politico o del regno. Parmenide o delle idee. Filebo o dei piaceri. Il Simposio o gli amori. Fedro o del bello. L'Alcibiade o della natura dell'uomo. Alcibiade II o dei voti. L'Ipparco o l'amator (sic) del guadagno. Gli amanti o della filosofia. Teagene o della filosofia. Il breve indice di questi dialoghi è posto nel primo foglietto sotto del titolo. = Vat. gr. 2218.

- f. 26 N° 40. Πλάτωνος διάλογοι. Dialoghi di Platone in pergamena in fog.° piccolo. Leg.^a Constantinopolitana. Codice del secolo XII. o XIII. Contiene i seguenti Dialoghi: Clitofonte o il Protrettico. La politica o della Repubblica. Timeo o della natura e dell'anima del mondo. Lachete o della fortezza. Lisia o dell'amicizia. Eutidemo o il disputatore. Protagora o i sofisti. Il codice è scritto in lungo di mano greca nitido e ben conservato. L'indice dei dialoghi ed il titolo è posto a verso del primo foglietto. Sopra vi è Πλάτωνος βιβλίον δεύτερον. Vol. secondo. = Vat. gr. 2196.
- N° 41. Ἀριστοτέλους πολιτικῶν. La Politica di Aristotile in 4° piccolo in carta. Leg.^a in tavole. Codice del secolo XV. scritto in lungo. Oltre la Politica di Aristotile contiene: τοῦ σοφοῦ Πλεῖθωνος (sic) περὶ παιδείας = Pletone sull'educazione. Ἐκ τῶν Φιλοστράτου Ἡρωικῶν = Estratti dalle Eroidi di Filostrato. Infine vi è un poema Ἰπποκράτους ὄρκος. Incomincia questo poema ὁμνῶμι Ἀπόλλωνα ἱητρὸν καὶ Ἀσκληπιὸν (sic). Ἐλεγχοὶ τῶν Στράβωνος ἰζ' βιβλίων. E vi è anche l'Erodoto o l'Aezio di Luciano. = Vat. gr. 2238.
- N° 42. Προλεγόμενα τῆς Πορφυρίου εἰσαγωγῆς ἀπὸ φωνῆς Ἀμμονίου (sic) τοῦ μικροῦ τοῦ Ἑρμίου. Prolegomeni di Porfirio sopra di Ammonio. In fog.° gde in fog.° (sic). Leg.^a in tavole. Codice del secolo XV. di mano greca scritto in lungo. Oltre la isagoge di Porfirio vi è ancora l'annalitica (sic) di Aristotile. Il codice è intero, nitido e ben conservato. = Vat. gr. 2173.
- N° 43. Vite parallele (sic) di Plutarco in fog.° in carta bombicina. Legatura Constantinop. Codice del secolo XIV. o XV. scritto in lungo. Contiene le seguenti vite: Teseo e Romolo. Solone e Publicola. Temistocle e Camillo. Pericle e Fabio Massimo. Pelopida. Tiberio e Caio Gracchi. Marcello. Arato. Artaserse. Agide e Cleomene. Licurgo e | Numa. Filopomene e Flaminio. Aristide e Marco Catone. Cimone e Lucullo. Demostene e Cicerone. Galba ed Ottone. Omero. Discorso consolatorio ad Apollonio. Consolatorio alla propria moglie. Il codice è intero è (sic) ben conservato. È curiosa in fine del libro questa antica nota in lingua Italiana: *comprato per me Piero d'Agnolo in Constantinopoli de' danari di Messer Bartolomeo di Francesco di Bartolomeo da Monte Pulciano.* = Vat. gr. 2175.
- N° 44. Miscellanea varia in 4° piccolo in carta. Legat. in tavole. Codice del secolo XV. mancante in principio, in fine, e nel corpo. Il primo opuscolo del quale non rimane che un sol foglietto vedesi ch'era un breve trattato di geografia. Siegue Πλήθωνος ὑπὲρ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πραγμάτων. Pletone dei successi del Pelopponeso, infine vi è una descrizione geografica di quella provincia questo breve opuscolo benché dei bassi tempi è assai interessante. Incomincia θεϊότατε αὐτοκράτωρ, ὁ μὲν πρὸς Ἰταλῶν (sic) etc. Quest'operetta a me sembra non ancora stampata. Siegue: opinione di Pletone sopra Ditti Cretense, che primo scrisse la guerra di Troia. Detto sopra il destino. Parere di Strabone sulla figura della terra tratto dal secondo libro della sua geografia. Libanio sofista pianto sulla

- morte di Giuliano. Questo è stampato. Incomincia ὃ πόποι ἦ μὲν πένθος κτλ. Πλάτωνος περὶ ἀργίας καὶ τριφῆς (sic). Questo opuscolo è mancante e non ne rimane che un mezzo foglietto. Questo è falsamente attribuito a Platone. Discorso di Pletone a Teodoro Paleologo. Sue historie tratte dagli antichi in compendio. Alcune orazioni tronche e spezzate forse di Pletone, in una vi leggo il nome di Bessarione. Discorso di Giuliano al sole. È stampato nelle opere di Giuliano. Altra orazione di Pletone al despoto Teodoro. Discorso sulle antichità giudaiche di Giuseppe contro Appione (sic). Con questo termina il codice imperfettamente. = Vat. gr. 2236.
- N° 45. Orazioni XXXVIII di Filone Giudeo in foglio in carta sciolto. Manoscritto del secolo XVI. corretto e di buona mano scritto in lungo, si vede che è tratto da buon codice. = Vat. gr. 2174.
- f. 27 N° 46. Σκόλια (sic) Μιχαὴλ τοῦ Ἐφέσου εἰς τὸ περὶ μνήμης καὶ ἀναμνήσεως, ὕπνου καὶ ἐγρηγορέσεως, καὶ ταῖς (sic) καθ' ὕπνους μαντικῆς Ἀριστοτέλους. Idem εἰς τὸ περὶ ζώων κινήσεως, εἰς τὸ περὶ μακροβιότητος καὶ βραχυβιότητος. εἰς τὸ περὶ γήρωος καὶ νεότητος, ζωῆς καὶ θανάτου, καὶ περὶ ἀναπνοῆς. Cioè scolii di Michele Efesio sulla memoria e la dimenticanza, sul sonno e la veglia, e sull'indovino nel sonno. Sopra il movimento degli animali, sopra la vita di lunga e breve durata, sulla vecchiezza e la gioventù, sulla vita e la morte, e sulla respirazione di Aristotile. In foglio in pergamena. Leg.^a in tavola Constantinop. Codice del secolo XIII. scritto a grossi caratteri di mano greca nitido e ben conservato, perfetto ed intiero. Incomincia εἰπὼν ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς πρώτον κτλ. = Vat. gr. 2199.
- N° 47. Tre tragedie di Sofocle: L'Elettra, l'Aiace l'Edippo (sic). Idem. Tre tragedie di Eschilo Prometeo. I sette a Tebe. I Persiani. In carta bombicina. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XV. con molti scoli marginali di cattiva scrittura ma corretto e di buona lezione. = Vat. gr. 2221.
- N° 48. Frammento di un codice del secolo XV. roso dai tarli e dai sorci in pessimo stato e non riconoscibile, a me sembra sia un'opera sacra di S. Cirillo, con altre cose di Teodoreto e di S. Gregorio Nisseno. Vi è un poema sacro in versi commentato. Non ardisco però di affermare cosa sia, perchè converrebbe un lungo esame e non lo merita. In 4° piccolo scritto in lungo in carta bombicina sciolto. = Vat. gr. 2252.
- N° 49. Tucidide Historie in 4° grande in carta bombicina legat. Constantinop. Codice del secolo XIV. scritto in lungo di mano greca. Sembra un codice di buona lezione. Intiero e di mediocre conservazione. Senza titolo. = Vat. gr. 2203.
- N° 50. Θεμιστίου παράφρασις τῶν περὶ ψυχῆς Ἀριστοτέλου (sic) λόγος. In fog.° in carta. Manoscritto del secolo XVI. Corretto e di buona mano. = Vat. gr. 2170 A.

- f. 27^v N° 51. Alcune orazioni di Libanio sofista, Lettere, ed altre μελήται (sic) con infine alcuni opuscoli morali di Plutarco. In 4° piccolo, in carta bombic. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIV. scritto in lungo di mano greca. Le opere di Libanio sono precedute da una breve vita del medesimo tratta dalle vite dei Sofisti di. . . (sic). Il codice è in cattivo stato, e lacero in molti luoghi dai tarli. = Vat. gr. 2243.
- N° 52. Alcuni passi di autori greci trascritti in 4° piccolo in carta. Leg.^{ra} in rustico. Manoscritto del secolo XVI. = Vat. gr. 2246.

Siegue una nuova numerazione.

- N° 1. Ἀλεξάνδρου Ἀφροδισιέως ἀποσημειώσεις εἰς τοὺς σοφιστικοὺς ἐλέγχους. Alessandro Afrodisieo sulla sofistica di Aristotele. In fog° in carta leg^a in rustico. Manoscritto del secolo XVI. nitido, corretto, intiero e ben conservato. = Vat. gr. 2171.
- N° 2. Un trattato di medicina forse un comentario (sic) sopra Ippocrate di autore incerto. Si legge mezzo cancellato nel margine τοῦ Ἱπποκράτου. Soltanto in fog° in carta bombicina sciolto. Codice del secolo XV. Incomincia αὐτὸν ἐν ἀχράντοις μέγαν θεὸν ὄμνυμι φωνᾷς κτλ. Si vede che non è compiuto essendovi in fine III τέλος τοῦ πρώτου στιχίου (sic). = Vat. gr. 2304.
- N° 3. Ἀριστοτέλους περὶ ἑρμηνείας. Aristotele della interpretazione. In fog° in carta sciolto. Manoscritto del secolo XVI. Questo è riunito al precedente entro un foglio di carta. = Vat. gr. 2170 B.¹
- N° 4. Le commedie di Aristofane in foglio in carta. Legatura in tavole. Codice del secolo XV. nitido vi sono le seguenti commedie: Il Pluto. Le Nuvole. Le Rane. I Cavalieri. L'Acarne. Le Vespe. Gli Uccelli. La Pace. Mancuno (sic). Le Concionatrici. Le Cereali. La Lisistrata. Il codice e (sic) nitido e di corretta scrittura. Precedute sono le commedie da una breve vita del poeta tratta dall'Enchiridio di Efestione, | gli argomenti sono posti in fine di ciascuna commedia. Nè variano dagli stampati. Gli scoli non vi sono benché si vede scritto con largo margine per esservi posti (sic), come comunemente s'incontra negli altri codici di Aristofane. = Vat. gr. 2181.
- f. 28 N° 5. Miscellanea medica in foglio in carta leg.^a in tavole. Codice del secolo XV. scritto in lungo. Contiene le seguenti opere: Ἀχμέθ (sic) τοῦ Ἀβραμίου ἰατρικὴ

¹ Patet igitur, codices in hoc inventario sub numm. 2 bis et 3 bis recensitos atque in inventario R. Vernazza ut unum eundemque librum descriptos (v. num. 116) anno 1820 etiam tunc simul fuisse, cum Guilelmus Manzi inventarium suum confecit.

- μέθοδος ἀτελῆς (sic). Ἰωάννου τοῦ Δαμασκένου (sic). Γαλήνου πρὸς Γλαύκωνα ἡ μικρὰ θεραπευτικὴ, (sic) καὶ αὐτὴ ἀτελῆς (sic). Πεδακίου Διοσκορίδου ὕλης ἰατρικῆς λόγος γ' ἀκέφαλος. Τοῦ αὐτοῦ λόγος δεῦτερος ἀτελῆς (sic). Ὀκταρίου Ἰωάννου περὶ αἰτίας οὖρων α'. Τοῦ αὐτοῦ περὶ προγνώσεως οὖρων κε'. Τοῦ αὐτοῦ περὶ διαγνώσεως παθῶν ἐκάστου τῶν ὀργανικῶν μορίων λόγος α'. φα (sic). Τοῦ αὐτοῦ περὶ διαγνώσεως τῶν κατὰ τὴν τοῦ σώματος ἐπιφάνειαν παθῶν λόγος β'. 1°. Τοῦ αὐτοῦ θεραπευτικῆς μεθόδου λόγος α'. Τοῦ αὐτοῦ θεραπευτικῆς μεθόδου λόγος β' ἀτελῆς (sic). Il codice è nitido ma mancante di qualche foglietto in principio ed in fine. = Vat. gr. 2182.
- N° 6. Opere di Aristotile in fog° piccolo in carta. Leg. Constantinop. Codice del secolo XIV. scritto in lungo di mano greca. Vi si contengono le seguenti opere: Del mondo ad Alessandro. Della generazione e corruzione. Le Meteore. Dei colori. Dell'anima. Del senso e delle percezioni. Della memoria e reminiscenza. Della vigilia e del sonno. Della cortesia e bontà. Idem i quattro libri del comento (sic) di Alessandro Afrodisieo sulla metereologica (sic). Il codice è nitido e ben conservato. I titoli sono posti a ciascuna delle opere. = Vat. gr. 2183.
- N° 7. Φυσικὴ Ἀριστοτέλους. La fisica di Aristotile. In fog° piccolo in carta bombicina legato in vitello. Codice del secolo XIII. o XIV. con degli scoli marginali ne' margini (sic) scritto in lungo, rosso dai tarli, lacero in molti luoghi, e mancante di alcuni foglietti in principio. = Vat. gr. 2208.
- f. 28^v N° 8. Ἀριστοτέλους περὶ οὐρανοῦ. Τοῦ αὐτοῦ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς. Τοῦ αὐτοῦ μετεωρολογικῶν. In pergamena in foglio piccolo. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XV. scritto in lungo nitido e di bella conservazione, ed intero. Della generazione. Del cielo. E le metereologiche di Aristotile. = Vat. gr. 2201.
- N° 9. Ἀριστοτέλους Ἠθικῶν Νικομαχείων βιβλία δέκα. I dieci libri di Aristotile della etica a Nicomaco. In fog° piccolo in carta bombicina. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XV. scritto in lungo di mano greca con scoli marginali. Manca in principio di qualche foglietto, che è stato supplito con mano moderna. = Vat. gr. 2215.
- N° 10. Προλεγόμενα τῆς τῶν ἐκ φωνῶν (sic) ἐξ διδασκαλίας ἀπὸ τῆς τοῦ Ἀμμωνίου ἐξηγήσεως. Ἐκ τῶν Φιλοπόνου σχολίων παρεμβολαὶ (sic). Βίος Ἀριστοτέλους. Ἐκ τοῦ εἰς τὸ περὶ ἑρμηνείας (sic) τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπομνήματος Ἀμμωνίου (sic) τίνα δεῖ θεωρεῖν (sic) περὶ ταύτης τῆς πραγματείας. In ristretto commentarii di Ammonio sopra Aristotile in foglio piccolo in carta. Leg.^a Constantin. Codice del secolo XV. nitido e ben conservato. = Vat. gr. 2189.
- N° 11. Alcuni quaderni sciolti in 4° di scrittura del secolo X. o XI. senza principio e senza fine scritti in lungo, che sembrano un Comentario (sic) sopra Platone, e che per verificare può confrontarsi con quelli stampati, ed anche cogli aristote-

lici, non essendo facile il giudicarne senza un esame lungo e penoso. = Vat. gr. 2197.

N° 12. Βίβλος ἰατρικὴ τοῦ σοφωτάτου Αἰετίου κόμητος τοῦ ὀψικίου. La medicina di Aezio. In foglio piccolo in carta bombicina. Leg.^a in tavola. Codice del secolo XIV. scritto in lungo di mano greca. Manca in principio qualche foglietto, e termina col quarto libro, mancando del quinto ed ultimo secondo quelli ne (sic) sono in istampa. = Vat. gr. 2202.

f. 29 N° 13. Gli aforismi d'Ippocrate con commento (sic) mutilo in principio ed in fine sciolto in pergamena in diversi quaterni in 4° piccolo. Codice del secolo X. o XI. scritto in lungo. = Vat. gr. 2254.

N° 14. Frammento di un comentario (sic) sopra la filosofia di Aristotile mancante di molti foglietti in principio in pergamena. Leg.^o in cartapecora. Codice del secolo XV. scritto in lungo. = Vat. gr. 2253.

N° 15. Canoni astronomici di Teone, epitome di Teodoro Metochita sull'astronomia con prefazione del filosofo Barlaam in fog.^o in carta bombicina. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIV. o XV. mancante in principio di qualche carta. Dell'opera posta in principio, che si è pure sull'astronomia, e che precede il discorso di Barlaam non rimangono che due foglietti. = Vat. gr. 2176.

N° 16. Miscellanea di varie opere di belle lettere e morali, in 4° piccolo in carta bomb. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIV. scritto in lungo. Contiene le seguenti opere: Κάτωνος Ῥωμαίου γνῶμαι παραινεται δίστιχοι ἄς μητήνεγκεν (sic) ἐκ τῆς Λατίνης φωνῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα διαλέκτον Μάξιμος μοναχὸς ὁ Πλανούδης (sic). Sentenze di Catone tratte dal latino dal monaco Massimo Planude. Batracomiomachia di Omero con questo titolo ἀρχαὶ τῆς βατροχομουμαχίας (sic). Oppiano dei pesci senza titolo con scoli marginali. Αἰσχύλου Προμηθεὺς θεσμώτης (sic). Il Prometeo legato di Eschilo. Questo è preceduto da una breve vita del poeta: γένος Αἰσχύλου τοῦ τραγικοῦ. Ancor questa tragedia di Eschilo ha degli scoli marginali. Αἰσχύλου ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας. Eschilo I sette a Tebe. Anche questa tragedia ha gli scoli marginali. Πέρσαι. I Persiani. Ha gli scoli come le precedenti. Varii commenti (sic) sulla filosofia di Michele Apostolio, indirizzati a certo Lazzaro. Con questi si chiude il volume, il quale è intiero e ben conservato. = Vat. gr. 2222.

f. 29^v N° 17. Commentari di Didimo sull'Iliade di Omero mancante in principio ed in fine in pergamena. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo X. o XI. scritto in lungo. In principio non manca che un solo foglietto, ma nel fine è assai imperfetto. = Vat. gr. 2193.

N° 18. Λαερτίου Διογένους βίων καὶ γνώμων τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ ἀδοκιμησάντων (sic), καὶ τῶν ἐν ἐκάστη αἵρέσει ἀρεσάντων τῶν εἰς δέκα τὸ πρῶτον. Le vite dei filosofi di Diogene

Laerzio. In fog.^o in carta. Leg.^a in tavola. Codice del secolo XV. nitido e ben conservato. La vita di Epicuro che chiude il volume non è finita di scrivere, e mancano anche le lettere, che si leggono negli stampati. = Vat. gr. 2186.

N° 19. Tre tragedie di Euripide. L'Ecuba. L'Oreste. Le Fenisse con scoli marginali e dichiarazioni o prefazioni a ciascuna tragedia. In 4° piccolo in carta bomb. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIV. Oltre le tre menzionate tragedie di Euripide vi sono ancora in principio alcuni scoli frammentari, che sembrano appartenere ad altre tragedie di Euripide, una vita breve del poeta, ed un trattato sugli accenti con questo titolo λέξικον περὶ πνευμάτων ἐκλεγέν ἐκ τῶν πνευμάτων Τρυφῶνος (sic), Χοιροβόσκου, Θεοδορίτου καὶ ἐτέρων. Infine vi è notato questo nome Γεωργίου τοῦ Βάλλα ἔστι τὸ βιβλίον. Libro di Giorgio Balla. = Vat. gr. 2241.

N° XX. Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου προλέγομενα (sic) εἰς τὴν φυσικὴν καὶ εἰς τὴν Πορφυρίου εἰσαγωγὴν ἐκ διαφόρων συλλεγέμενα βιβλίων. Prolegomeni di Giorgio Scolario sulla fisica e sulla introduzione di Porfirio. In carta. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XV. scritto in lungo. Incomincia con una epistola dedicatoria a Costantino Paleologo, ultimo imperadore di Constantinopoli. Il codice è intiero e ben conservato = Vat. gr. 2223.

f. 30 N° 21. Grammatica di Giorgio Moscopulo in carta bombicina sciolta. Codice del secolo XV. mancante in fine in cattivo stato scritto in lungo. = Vat. gr. 2232.

N° 22. Tragedie di Euripide in 4° piccolo in carta. Leg.^a in tavole. Codice del secolo XV. Le tragedie di Euripide che si contengono in questo volume sono l'Ecuba, l'Oreste, le Fenicie. Di poi vi è ἀσπίς Ἡσιόδου. Lo scudo di Esiodo. Λ'ἔργα καὶ ἡμέραι. Le opere e i giorni. Θεογονία. Ἡφαστίωνος περὶ μέτρων. È singolare che incomincia il codice collo scudo di Esiodo e non terminando, la fine si dee cercare nella fine del volume. Infine vi è questa nota: τέλος τῆς Ἡσιόδου ἀσπίδος. κύκνος γ' ἑάσας τὴν ὑφ' ἥλιον χθόνα κάτεισι λοιπὸν εἰς μόνας ἀνηλίους. Con questi rozzi e barbari versi il copiatore greco vuol significare, che lasciato avendo la grecia (sic) contrada illuminata dal sole, o dalla dottrina, era in deserti senza sole così chiamando forse l'Italia per dispregio. = Vat. gr. 2237.

N° 23. Istoria di Duca in versi greci moderni in lingua comune moderna. In 4° in carta. Manoscritto del secolo XVI. Il poema è diviso in capitoli ed incomincia col capitolo senza titolo generale περὶ τοῦ θανάτου τοῦ δουκὸς τοῦ πατρὸς καὶ πῶς ἔμεινεν ὄρφανος καὶ ἠκῶντος μὲ τὴν μητέρα. Il poema incomincia ἀκούσατε γὰρ ἅπαντες μετὰ πληροφορίας. = Vat. gr. 2214.

N° 24. Ἰωάννου τοῦ Δοξοπατρὴ ρητορικαὶ καὶ ὁμιλῖαι εἰς τὰ τοῦ Ἀφθονίου προγυμνάσματα. Esercitazioni rettoriche di Giovanni Doxapatrio nei progimnasmi di Aftonio sofista. In 4° in carta. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIV. o XV. infine

f. 30^v

mancante di qualche carta scritto in lungo di mano greca. Oltre l'opera enunciata nel titolo vi sono ancora alcuni | scoli sopra Ermogene con questo titolo Ἰωάννου διακόνου καὶ λογοθέτου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τὸ περὶ μεθόδου δαινότητος Ἑρμογένους. = Vat. gr. 2228.

N° 25. Miscellanea morale in 4° piccolo in carta. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XV. contiene le seguenti operette: Πυθαγορικά ἔπη τὰ ἐπικαλούμενα κρυὰ (sic). Ἱεροκλέους φιλοσόφου ὑπόμνημα εἰς αὐτά. Ἐπικτήτου ἐγχειρίδιον. Συμπλεκίου ἐξήγησις τὸ (sic) τοῦ Ἐπικτήτου ἐγχειρίδιον. ἑτέρα ἐξήγησις εἰς τὸ αὐτὸ ἐγχειρίδιον. Κάτων Ῥωμαῖος μετενεχθεὶς εἰς Ἑλληνικὴν φωνὴν παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ σοφωτάτου κομέτου Μαξίμου τοῦ Πλανούδη. Πλουτάρχου περὶ τοῦ πότερον τὰ ψυχῆς ἢ τὰ τοῦ σώματος πάθη χείρονα. οὗ (sic) μανδριωτάτου (sic) Μιχαὲλ ἁ (sic) καὶ ὑπέρτιμου (sic) τοῦ Ψέλου λόγος περὶ ψυχῆς. Ἀριστοτέλους περὶ σημείων ὑδάτων καὶ τῶν πνευμάτων. Ἀριστοτέλους μηχανικά. Infine vi è questa nota: ἀπὸ τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα κ' ἐγὼ ὁ πατὴρ αὐτῶν ἔχων αὐτὸν συγγορημένον ἀπὸ πατρός, καὶ υἱοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐν τῷ νῦν, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Il codice è scritto in lungo, e manca solo dei primi due foglietti suppliti da mano moderna. = Vat. gr. 2231.

N° 26. Le orazioni d'Isocrate. In foglio in carta. Leg.^a in rustico in cartapecora. Manoscritto del secolo XV. o XVI. Incomincia coll'orazione a Demonico: Ἰσοκράτους πρὸς Δημόνικον παραίνεσις. Siegue: πρὸς Νικοκλέα περὶ βασιλείας. Πανηγυρικός. Ἑλήνης ἐγκώμιον. Εὐαγόρας. Ἐγκώμιον εἰς Βούσιριν. Κατὰ τῶν σοφιστῶν. Πλαταικός. Ἀρεοπαγαιτικός. Νικοκλῆς ἢ συμμαχικός. = Vat. gr. 2191.

f. 31

N° 27. Miscellanea sacra in 4° piccolo. Leg.^a Constantinop. in carta bomb. Codice del secolo XIV. o XV. scritto in lungo. Contiene le seguenti opere: | Γρηγορίου Νύσσης θείων τινῶν ῥητῶν θεωρίαι. Τοῦ αὐτοῦ ζήτησις περὶ ψυχῆς μετὰ τῆς ἰδίας ἀδελφίας Μακρίνης. Τοῦ αὐτοῦ ἐρμηνεία ἐπίτομος εἰς τὴν γραφὴν τῶν ψαλμῶν. Τοῦ αὐτοῦ λόγος κατηχητικός. Τοῦ αὐτοῦ εἰς τοὺς μακαρισμένους (sic). Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν προσευχὴν τουτέστιν εἰς τὸ περὶ (sic) ἡμῶν. Χρυσοστόμου ὁμιλία ιθ' ἐκ τῆς ἐξηγήσεως τοῦ κατὰ Κατθαῖον (sic). Αὐτοῦ βιβλίου (sic) εἰς τὴν προσευχὴν Μαξίμου εἰς τὸ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμᾶς (sic) σήμερον. Τοῦ αὐτοῦ τίνων ἐστὶν εὐεργητικὴ τε καὶ ἀποτελεσματικὴ μυστηρίων διὰ τῶν τελουμένων (sic) κατὰ τὴν ἁγίαν (sic) σύναξιν θεσμῶν ἐν τοῖς πιστοῖς καὶ πίστεως συναγομένης καὶ παραμενούσης τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου (sic) πνεύματος χάρις. Χρυσοστόμου περὶ τοῦ ποῖόν ἐστι τὸ φάρμακον τῆς μετανοίας, καὶ πῶς κατασκευάζεται. Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν προσευχὴν. Αὐγουστίνου τί ἂν εἴπῃ ψυχὴ μόνη πρὸς μόνον τὸν θεόν. Γενναδίου τοῦ Κωνσταντινουπόλιτου περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Il codice è intiero ben conservato e di mano greca. = Vat. gr. 2225.

N° 28. Μιχαὴλ ἀποστόλου τοῦ Βυζαντίου ἐπιστολαί. Epistole di Michele Apostolio Constantinopolitano in 4° in carta. Leg.^a in rustico in cartapecora. Manoscritto del secolo XVI. nitido e ben conservato. Oltre le epistole di Apostolio vi sono pure le seguenti operette: Πρόκλου πλατωνικοῦ διαδόχου τῶν εἰς τὸν Παρμενίδην τοῦ

f. 31^v

Πλάτωνος ἐπὶ βιβλίων τὸ πρῶτον. Τοῦ αὐτοῦ Μενέξενος ἡ περὶ τριάδος. Τοῦ αὐτοῦ (in margine addidit per αὐτοῦ s'intende Michele Apostolio) λόγος συμβουλευτικός πρὸς τὸν αὐτοῦ κηδεστὴν μηνιθέντα, ὅτε δευτέρους ἀφίκετο γάμους, καὶ περὶ τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς. Τοῦ αὐτοῦ προσφώνημα εἰς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον (sic) ἅμα δὲ καὶ ὁμολογία τῆς αὐτοῦ πίστεως. Τοῦ αὐτοῦ προσφώνημα εἰς τὸν σοφώτατον αὐτοῦ διδάσκαλον Ἰωάννην τὸν Ἀγρυπόπουλον, ὅτε ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῷ τοῦ ξενῶνος καθολικῷ μουσεῖῳ. Μικαὴλ (sic) Ἀποστολίου πρὸς τὰς ὑπὲρ Ἀριστοτέλους περὶ οὐσίας κατὰ Πλήθωνος Θεδώρου τοῦ | Γαζῆ ἀντιλήψεις. Περί ὀρθογραφίας. Ἐπιτομὴ τῶν ὀνομάτων κανόνων ἐκ τῶν Ἡροδιανοῦ τὸ ὅμοιον ἐν τοῖς ὀνόμασι. = Vat. gr. 2234.

N° 29. Νομοκάνον περιέχον συνοπτικῶς τοὺς ὅλους κανόνες τῶν ἁγίων (sic) ἀποστολῶν (sic) καὶ τῶν οἰκουμενικῶν ἐπὶ συνόδων, καὶ τοπικῶν τι νοημάτων (sic) ἐρμηνευθὲν προτροπῇ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Ἰωάννης (sic) τοῦ Κομνήνου παρὰ τοῦ λογιωτάτου διακόνου τῆς τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας νομοφύλακος Ἀλεξίου τοῦ Ζωναῖ, πρὸ δὲ τούτους (sic) καὶ ἕτεροι (sic) ἅττα θεολογικὰ περικλείονται, ὧν μέτρησι τὸν πίνακα. Il titolo è nel foglietto del risguardo così a lungo scritto; è però questa una esposizione sul nomocanone di Alessio Zonara. In 4° in carta bombicina. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIV. scritto in lungo. Vi è una iscrizione del copiatore, che fa vedere che questo codice ha appartenuto al monastero della Laura di S. Atanasio. Essa è la seguente e s'incontra al 3. foglietto: ἡ παροῦσα κανονικὴ (sic) θεῖα βίβλις (sic) αὕτη προσετέθη ἐν τοῖς κατιχομενείοις τῆς ἱερᾶς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου ἐν τῷ Ἄθῳ παρὰ Ἰωάννου τοῦ Κατζηλάκη χάριν ψυχικῆς (sic) χρείαν (sic) καὶ οἱ ἀναγιγνώσκοντες ταύτην εὐχεσθαι περὶ αὐτοῦ. Vale: la presente sacra raccolta di canoni fu depositata nel monasterio della sacra Laura di S. Atanasio nel monte Athos da Giovanni Catzelace in grazia dell'uso delle anime cristiane. I lettori di essa pregano Iddio per lui. In fine manca di qualche foglietto. = Vat. gr. 2224.

f. 32

N° 30. Νομοκάνον περιέχον τοὺς κανόνες τῶν ἁγίων (sic) ἀποστολῶν (sic) καὶ τῶν οἰκουμενικῶν ἐπὶ συνόδων, συνταχθὲν παρὰ Φωτίου πατριάρχου. Il nomocanone di Fozio patriarcha in foglio in carta bomb. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIII. o XIV. scritto in lungo di mano greca. Oltre il nomocanone di Fozio contiene pure le seguenti opere: τάξις τῆς τῶν πατριαρχῶν καὶ μητροπολιτῶν ἀρχιεπισκόπων τε καὶ ἐπισκόπων, καὶ τῶν λοιπῶν | ἐπαρχιῶν προεδρίας. Ἰουστινιανοῦ (sic) καὶ ἐτέρων βασιλέων αἱ μετὰ τὸν κώδικα θεῖαι νεαραὶ διατάξεις. Περί κεκωλυμένων καὶ ἐννόμων γάμων ἀνώνυμον. Δαμασκηνοῦ κατὰ δέ τινος Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίνης τῆς Κύπρου περὶ αἱρέσεων, ὅθεν ἤρξαντο, καὶ πόθεν γέγονασι. Τιμοθέου πρεσβυτέρου τῆς ἀγιωτάτης (sic) ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως περὶ διαφορᾶς (sic) τῶν προσερχομένων τῇ εὐαγεστάτῃ (sic) ἡμῶν πίστει. Il codice è rappezzato e mancante in principio, in mezzo ed in fine di qualche foglietto. = Vat. gr. 2184.

N° 31. Λόγοι τῶν ἁγίων (sic) πατέρων ἡγουν ἐκλογὴ χρήσεων, δι' ὧν τὴν ὅλην τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας δόξαν σαφῶς διδασκόμεθα, τὸ τῆς θεολογίας φημὶ κήρυγμα, καὶ τῆς θεῖας (sic) οἰκονομίας τὸν λόγον, καὶ τῶν ἄλλων ὀρθῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων τὴν ἀκρί-

βειαν. In fog° piccolo bislungo in carta bombicina. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIII. o XIV. (sic!) scritto in lungo di mano greca, intero e di mediocre conservazione. In principio vi è la tavola dei discorsi che vi si contengono. Il titolo suo in breve ristretto si è: Raccolta di discorsi morali ed ascetici tratti da vari santi Padri. = Vat. gr. 2200.

N° 32. Θεοφάνους τοῦ ἐπὶ κλην Κεραμέα ἀρχιεπισκόπου Ταυρομενίας τῆς Σικελίας ὁμιλῖαι εἰς τὰς κυριακὰς τοῦ ὅλου χρόνου. Omilie per tutte le domeniche dell'anno di Teofane il Cerameo arcivescovo di Tauromenio in Sicilia. In fog° piccolo in carta bombicina. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIII. o XIV. scritto in lungo di mano greca, mancante del primo foglietto supplito modernamente. = Vat. gr. 2194.

f. 32^v N° 33. Storia di Tuciddide in carta in foglio. Θουκυδίδου Ἑλληνικὴ ἱστορία. Leg. Constantinop. Codice del secolo XV. scritto in lungo di mano greca. La storia di Tuciddide non arriva in questo codice che al libro V; e neppure è in esso compiuto il dialogo degli ambasciatori | Ateniesi coi Melii. La istoria è preceduta da una breve vita di Tuciddide, che eguale a quella leggesi stampata nelle edizioni appresso quella di Marcellino. Oltre la istoria preallegata di Tuciddide contiene pure una lunga orazione, che a me sembra il panegirico d'Isocrate o di Aristide agli Ateniesi, ma non essendovi alcun titolo, ciò merita essere considerato il discorso in memoria: νόμος ἐστὶ τοῖς Ἑλλήσι παλαιός. Vi sono poi alcuni estratti di vite d'illustri ateniesi tratte forse da Plutarco non compiute. E chiude il volume una professione di fede fatta da tal Marco Efesio nel concilio di Firenze. = Vat. gr. 2188.

N° 34. Ἑρμηνία (sic) τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἀγίου εὐαγγελίου συντεθεῖσα ἐκ διαφόρων ἀγίων παρὰ Θεοφυλάκτου τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας. Spiegazione di Teofilatto arcivescovo di Bulgaria nel vangelo di San Giovanni. Fog° piccolo in pergamena. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIII. scritto in lungo nitido e di bella scrittura. Incomincia ἡ τοῦ πνεύματος δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ. Intiero e ben conservato. = Vat. gr. 2187.

N° 35. Θεοφυλάκτου τοῦ Βουλγαρίου ἐξήγησις εἰς τὰς τοῦ Παύλου ἐπιστολάς. Esposizione del medesimo Teofilatto sopra le epistole di San Paolo. In fog° in carta bombic. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIV. scritto in lungo, mancante in fine di qualche foglietto. = Vat. gr. 2180.

N° 36. Ἰσιδώρου περὶ αἵρέσεων καὶ τῶν λοιπῶν (sic) λόγων. Isodoro sulle sette degli eretici in fog° piccolo o 4° in pergamena. Codice del secolo IX. scritto in lungo nitido ed intiero. Incomincia con una epistola τῷ δεσπότη μου τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ καὶ ἐνδοξοτάτῳ καὶ φιλοχρίστῳ υἱῷς (sic) Φορακίῳ Ἰσιδώρου. Al terzo foglietto vi è l'indice delle sette diverse degli eretici, delle quali si ragiona nel libro. L'età del codice è certa perchè si rileva da un catalogo posto in fine dei papi di Roma e

f. 33 degli imperadori di Costantinopoli, che termina sotto l'imperio di Michele il Balbo e Basilio il Macco e nel | pontificato di Pasquale primo. Vi è segnato nel catalogo degli imperadori anche Leone il filosofo figliuolo di Basilio ma da altra mano. = Vat. gr. 2210.

N° 37. Θεοδώρου Ἀντιοχέως ἑρμηνεία εἰς τοὺς προφῆτας. Interpretazione dei profeti di Teodoro Antiocheno in fog° in pergamena. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIII. scritto in lungo nitido ben conservato ed intiero. Incomincia εἰς ἑλεγχον τῶν ἀβασανίστως ἐπιβάλλειν ταῖς (sic) προφήταις ἐπιχειροῦντων (sic). = Vat. gr. 2204.

N° 38. Vite dei Santi di Teodoreto in fog° piccolo in pergamena. Codice del secolo XI. o XII. scritto in lungo, mancante del titolo e del primo foglietto, che è supplito più modernamente. In fine vi è questa nota in barbaro greco: τὸν ἀναγινώσκοντα συν (sic) πολλῶ πόθῳ τὸν δακτύλοις γράψαντι τῷ κεκτημένῳ φύλαττε τοὺς τρεῖς ἡ τριάς τρισολβίως σκέποις μονὰς Γρηγόριον σὸν λάτρην μοναχὸν ἐλαχίστον (sic) ξένον τῶν τῆδε. Sono queste barbare parole di difficile spiegazione, ma voglion dire, che la trinità tre volte felice sia pregata dal lettore che conservi le tre dita dello scrittore, povero monaco che forattiero (sic) nelle celle del monasterio di Gregorio, e di esso santo servo scrisse codesto codice. Chiudono il volume due foglietti scritti a colonna di più moderna scrittura che sono dei barbari versi, che sono un riepilogo di avvertimenti morali. = Vat. gr. 2211.

N° 39. Vita di S. Giovanni scolastico Sinaita colle sue orazioni, con una orazione di S. Efrem Siro sulla pazienza e la perfezione. In pergamena ed in carta bombic. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo XIV. scritto in lungo metà in sulla pergamena, metà (sic) in sulla carta di conservazione mediocre, intiero ma con qualche foglietto lacero. = Vat. gr. 2230.

f. 33^v N° 40. Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου περὶ θεῶν (sic) ὀνομάτων. In 4° piccolo in pergamena. Leg.^a Constantinop. Codice del secolo IX. scritto in lungo, notabile per la sua bella conservazione, e per la | nitidezza della scrittura. In principio vi è la tavola di cio (sic) che si contiene nell'opera di S. Dionisio dei nomi divini. Siegue altra opera di esso Dionisio, intitolata ἐπιστολαὶ διάφοροι. Siegue poi un'altra opera di Teodorito con questo titolo Θεοδωρίτου Ἑλληνικῶν θεραπευτικῆ παθημάτων. Il qual titolo è ripetuto nell'ultimo foglietto alla fine del volume. In principio vi sono degli scoli marginali alcuni della mano istessa del copiatore del testo, ed altri di diversa. = Vat. gr. 2249.

N° 41. Opere di Esiodo in foglio in carta. Leg.^a in tavola in carta. Codice del secolo XV. Vi si contengono le seguenti opere: ἔργα καὶ ἡμέραι. ἀσπίς. θεογονία. In principio ed in fine vi sono alcune osservazioni astronomiche in greco tratte da vari filosofi e scrittori greci. Il codice è di mano non greca. = Vat. gr. 2185.

N° 42. I quattro evangelii in foglio massimo in pergamena. Leg.^a in tavole. Codice del secolo X. scritto a due colonne in grossi caratteri intiero e ben conservato. In principio vi sono otto foglietti col canone, e vi è un πρόλογος τῶν κανόνων entro una croce rozzamente segnata, seguita da un (sic) epistola entro pure rozza cornice Εὐσέβιος Καρπιανῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ (sic) ἐν Κριστῷ (sic) χαίρειν. Sieguono poi le tavole dei canoni e l'evangelio di San Matteo. Infine vi è in grossi caratteri rossi questa iscrizione: ἐγράφη ἑλληνιστὶ εἰς Ἑφῆσον μετὰ ἔτη λ' τῆς ἀναλήψεως τοῦ Κριστοῦ (sic) ἐπὶ Δομετιανοῦ βασιλέως. ἔχει δὲ ῥήματα ἀπλη ἔχει δὲ στιχῶν (sic) ἀπκλ (sic). Infine vi è una breve vita dei dodici apostoli contenuta negli ultimi due foglietti che chiudono il volume. = Vat. gr. 2165. In tutto i codici greci sono 94.¹ Sieguono i latini.

f. 38 I codici retroscritti sono stati a me consegnati e si conservano nella biblioteca Barberina. Roma li 21 lug° 1820. Gug.° Manzi Bibliotecario.

¹ Animadvertendum est, in hac computatione etiam codicem Vat. gr. 2304 comprehendi, qui nescio cur hanc notam in Bibliotheca Vaticana acceperit et non inter codices Columnenses (Vat. gr. 2162-2254) inclusus sit. Codices Vat. gr. 2245 contra deesse videtur, si ad eum non referunt verba «è una raccolta di sentenze tratte da vari autori» quae ad descriptionem alterius partis codicis N° 38, scil. Vat. gr. 2244 (v. Barb. lat. 3166, f. 25^v) pertinent. Fortasse cum Guilelmus Manzi inventarium suum composuit, libri qui nunc codices Vat. gr. 2244 et 2245 sunt unum eundemque codicem efficiebant, qui in libros duos divisus est cum Aloisius Maria Rezzi indicem suum instruxit, ubi codices Vat. gr. 2244 et 2245 notis 72 et 65 signantur.

TABVLAE SYNOPTICAE, CONVENIENTIAM
INTER CODICVM NOTAS IN QVINQVE
ANTIQVIORIBVS INVENTARIIS ET NVMEROS
HODIERNOS ILLVSTRANTES

Tabulae synopticae

Numerus hodiernus Column.	Index Bibl. card. Salviatis (cod. Cant. Add. 565 ff. 133-134)	Index R. Vernazza	Index in codice Vat. lat. 9579 ff. 144-145v	Index Parisiis anno 1820 impressus
Vat. gr. 2162 1	55	7	5	9
Vat. gr. 2163 2	deest	46	62	70
Vat. gr. 2164 3	45,104	38	59	68
Vat. gr. 2165 4	64	5 vel 110	10	deest
Vat. gr. 2166 5	38	2	15	18
Vat. gr. 2167 6	64	13	11	13
Vat. gr. 2168 7	16,85	11 in fine inven- tarii	56	66
Vat. gr. 2169 8	137	1	86	39
Vat. gr. 2170A 9	152	43 (et 6 in fine inventarii)	76	89
Vat. gr. 2170B et Vat. gr. 2304	4 et 92	116	43 et 45	41
Vat. gr. 2171 10	15	sine numero in fine inventarii	35	40
Vat. gr. 2172 11	65	8	7	12
Vat. gr. 2173 12	3	15	73	81
Vat. gr. 2174 13	122	115	67	84
Vat. gr. 2175 14	129	4	71	82
Vat. gr. 2176 15	34	9	79	54
Vat. gr. 2177 16	101	24	60	69
Vat. gr. 2178 17	32,41	12	30	19
Vat. gr. 2179 18	43	19	13	16
Vat. gr. 2180 19	146	23	22	34
Vat. gr. 2181 20	20	22	39	43
Vat. gr. 2182 21	94 vel 95	25	77	44
Vat. gr. 2183 22	9	27	78	46
Vat. gr. 2184 23	81	26	92	29
Vat. gr. 2185 24	76	32	53	deest
Vat. gr. 2186 25	103	33	49	57
Vat. gr. 2187 26	147	14	21	33
Vat. gr. 2188 27	153	40	93	32
Vat. gr. 2189 28	17	28	36	49
Vat. gr. 2190 29	129	30	70	76
Vat. gr. 2191 30	88	95	57	65
Vat. gr. 2192 31	30	18	26	5
Vat. gr. 2193 32	28,140	10 (vel 3)	48	56
Vat. gr. 2194 33	46	39	20	31
Vat. gr. 2195 34	98	34	32	23

Numerus hodiernus Column.	Index Bibl. card. Salviatis (cod. Cant. Add. 565 ff. 133-134)	Index R. Vernazza	Index in codice Vat. lat. 9579 ff. 144-145 ^v	Index Parisiis anno 1820 impressus
Vat. gr. 2196 35	125	73	69	79
Vat. gr. 2197 36	93 vel 96	118	38	50
Vat. gr. 2198 37	42a, 82	21	14	7
Vat. gr. 2199 38	109	114	63	85
Vat. gr. 2200 39	123	53	19	30
Vat. gr. 2201 40	8	57	41	47
Vat. gr. 2202 41	deest	36	46	51
Vat. gr. 2203 42	153	41	75	88
Vat. gr. 2204 43	145 vel 159	35	25	36
Vat. gr. 2205 44	66	44	6	11
Vat. gr. 2206 45	44	42	4	8
Vat. gr. 2207 46	60	50	50	75
Vat. gr. 2208 47	7	70 (potius quam 6)	40	45
Vat. gr. 2209 48	31		3	4
Vat. gr. 2210 49	deest		23	35
Vat. gr. 2211 50	151	49	24	37
Vat. gr. 2212 51	116	61 vel 105	66	74
Vat. gr. 2213 52	118	102	64	73
Vat. gr. 2214 53	79	104	54	62
Vat. gr. 2215 54	5	58	42	48
Vat. gr. 2216 55	142	85	2	3
Vat. gr. 2217 56	166	52	33	17
Vat. gr. 2218 57	126	37	68	78
Vat. gr. 2219 58	2	54	1	2
Vat. gr. 2220 59	deest	addidit sine nu- mero <A. Mai> in fine inventa- rii	90	24
Vat. gr. 2221 60	deest	84	87	86
Vat. gr. 2222 61	119	81	80	55
Vat. gr. 2223 62	73	69	51	59
Vat. gr. 2224 63	165	65	18	28
Vat. gr. 2225 64	72	82	29	26
Vat. gr. 2226 65	19	64	84	72
Vat. gr. 2227 66	37	66	8	1
Vat. gr. 2228 67	22,86	55	55	63
Vat. gr. 2229 68	97	109	74	87
Vat. gr. 2230 69	67	87	31	38
Vat. gr. 2231 70	75	86	83	64
Vat. gr. 2232 71	deest	117	52	60
Vat. gr. 2233 72	deest	121	deest	71
Vat. gr. 2234 73	1 (?)	91	17	27
Vat. gr. 2235 74	84	63	16	21

Numerus hodiernus Column.	Index Bibl. card. Salviatis (cod. Cant. Add. 565 ff. 133-134)	Index R. Vernazza	Index in codice Vat. lat. 9579 ff. 144-145 ^v	Index Parisiis anno 1820 impressus
Vat. gr. 2236 75	132	90	85	83
Vat. gr. 2237 76	deest	83	82	61
Vat. gr. 2238 77	6	72	44	80
Vat. gr. 2239 78	110	103	61	22
Vat. gr. 2240 79	35,131	96	91	10
Vat. gr. 2241 80	69	89	81	58
Vat. gr. 2242 81	33,150	68	27	6
Vat. gr. 2243 82	99,100	77,107	58	67
Vat. gr. 2244 83	87a	106	72	77
Vat. gr. 2245 84	69,118	112	65	deest
Vat. gr. 2246 85	36	addidit sine nu- mero <A. Mai> in fine inventa- rii	34	42
Vat. gr. 2247 86	64	5 vel 110	9	14
Vat. gr. 2248 87	130	94	89	25
Vat. gr. 2249 88	149	79	28	deest
Vat. gr. 2250 89	42	67	88	20
Vat. gr. 2251 90	143	80	12	15
Vat. gr. 2252 91	deest	120	deest	deest
Vat. gr. 2253 92	93 vel 96	111	37	53
Vat. gr. 2254 93	94 vel 95	113	47	52

Tabula synoptica

Numerus hodiernus	Numerus in indice Guilelmi Manzi (Barber. lat. 3166 [olim XXXIX. 70] ff 20-33 ^v)	Numerus hodiernus	Numerus in indice Guilelmi Manzi (Barber. lat. 3166 [olim XXXIX. 70] ff 20-33 ^v)
Vat. gr. 2162	10	2170B	3 bis
2163	31	2171	1 bis
2164	29	2172	13
2165	42 bis	2173	42
2166	19	2174	45
2167	14	2175	43
2168	28	2176	15 bis
2169	4	2177	30
2170A	50	2178	20

Numerus hodiernus	Numerus in indice Guilelmi Manzi (Barber. lat. 3166 [olim XXXIX. 70] ff 20-33v)	Numerus hodiernus	Numerus in indice Guilelmi Manzi (Barber. lat. 3166 [olim XXXIX. 70] ff 20-33v)
2179	17	2218	39
2180	35 bis	2219	3
2181	4 bis	2220	25
2182	5 bis	2221	47
2183	6 bis	2222	16 bis
2184	30 bis	2223	20 bis
2185	41 bis	2224	29 bis
2186	18 bis	2225	27 bis
2187	34 bis	2226	33
2188	33 bis	2227	1
2189	10 bis	2228	24 bis
2190	37	2229	27
2191	26 bis	2230	39 bis
2192	5	2231	25 bis
2193	17 bis	2232	21 bis
2194	32 bis	2233	32
2195	24	2234	28 bis
2196	40	2235	22
2197	11 bis	2236	44
2198	8	2237	22 bis
2199	46	2238	41
2200	31 bis	2239	23
2201	8 bis	2240	12
2202	12 bis	2241	19 bis
2203	49	2242	6
2204	37 bis	2243	51
2205	11	2244	38
2206	9	2245	deest ?
2207	36	2246	52
2208	7 bis	2247	15
2209	7	2248	26
2210	36 bis	2249	40 bis
221	38 bis	2250	21
2212	35	2251	16
2213	34	2252	48
2214	23 bis	2253	14 bis
2215	9 bis	2254	13 bis
2216	2	2304	2 bis
2217	18		

INDEX NOTARVM CODICVM IN
BIBLIOTHECA COLVMNENSI

INDEX NOTARUM, QUIBUS CODICES IN BIBLIOTHECA COLUMNENSI SIGNABANTUR

(quae notae in aliquot codicibus perierunt; eae quae supersunt aut in schedulis chartaceis primo folio codicum adglutinatis aut in dorso nonnullorum integumentorum exstant: v. codicum descriptiones, NOT. ANT., INTEG. nec non indicem, sub voce NOTAE ANTIQUIORES CODICUM).

Notae codicum in Bibliotheca Columnensi	Numerus hodiernus	Notae codicum in Bibliotheca Columnensi	Numerus hodiernus
A I	2227	F XXI	2232
A II	2216	F XXII	2237
A III	2219	F XXIII	2214
A V	2192	F XXIV	2228
A VI	2209	F XXV	2231
A VII	2242	F XXVI	2191
B XI	2240	F LXVII (sic)	2229
B XII	2205	G XXX	2196
C XVIII	2217	G XXXII (sive G XXII)	2233
D XXI	2250	G XXXIII	2226
D XXII	2235	G XXXVI	2207
D XXIII	2239	G XXXVII	2190
D XXV	2220	G XXXVIII	2244
D XXVI	2248	G XXXIX	2218
E III	2246	G XXXXI	2238
E V	2182	G XXXXV	2174
E VI	2208	G XXXXVI	2199
E VII	2183	G XXXXVII	2221
E VIII	2201	G XXXXVIII	2252
E IX	2215	H XX ...	2224
E X ...	2189	H XXVIII	2234
E XIII	2254	H XXX	2184
E XVI	2222	H XXXI	2200
E XVII	2193	H XXXV	2180
F XVIII	2186	H XXXVI	2210
F XIX	2241	H XXXVIII	2211
F XX	2223	H XXXIX	2230

**TITVLORVM CAPITVM IN QVAE
TERTIA PARS CODICVM DESCRIPTIONIS
DIVIDITVR EXPLICATIO**

*** * ***

BREVIS NOTA BIBLIOGRAPHICA

TITULORUM CAPITUM IN QUAE TERTIA
PARS CODICUM DESCRIPTIONIS DIVIDITUR
EXPLICATIO

(cf. P. Canart, *Codices Vaticani graeci, Codices 1745-1962*, In Bibl. Vat. 1970, p. IX)

- MAT. MATERIA. Omnia scil. quae ad aspectum externum codicis pertinent.
- FASC. FASCICULI. Ordo, genus et notae fasciculorum quibus codex componitur.
- CHART. SIGNA. OFFICINARUM CHARTARIARUM SIGNA. Plerumque ad repertoria in subsequente nota bibliographica laudata remittitur.
- SCHEMA. SCHEMA LINEARUM quibus codicis scriptura continetur et dirigitur. Ad opera Lake et Leroy remittitur (v. infra, notam bibliographicam).
- SCRIPT. SCRIPTURA. Omnia quae ad scripturam et scribam ipsum pertinent: diversarum manuum divisio, scripturarum stili, scriba ipse (vel scribae ipsi), eius (vel eorum) subscriptiones.
- ORN. ORNATUS. Omnia scil. quae ad ornamenta codicis coloresque diversos in eo adhibitos pertinent.
- ANNOT. ANNOTATIONES scribarum (a subscriptionibus diversae), possessorum ac lectorum (e.g. invocationes, probationes calami).
- POSS. POSSESSORES antiquiores codicis (homines, monasteria et bibliothecae).
- NOT. ANT. NOTAE ANTIQUIORES ab hodierno numero diversae, quibus codex in aliis bibliothecis vel in Bibliotheca Vaticana ipsa signabatur.
- BIBL. BIBLIOGRAPHIA, scil. editiones, opera, dissertationesque virorum doctorum quae ad codicem pertinent vel in quibus codex memoratur.
- INTEG. INTEGUMENTUM.

BREVIS NOTA BIBLIOGRAPHICA

MONITUM

Titulis editonum, operum dissertationumque plerumque in catalogo integre citatis, hic indicem bibliographicum integrum titulorum compendia explicantem praebere parum utile duximus; in hac brevi nota ea pauca opera tantum memorantur, quae cum saepe in catalogo citentur plerumque per auctorum nomina vel sigla tantum indicantur.

- BIBLIOTHECA HAGIOGRAPHICA GRAECA (in catalogo siglis BHG³ semper indicata): troisième édition mise à jour . . . par F. Halkin, I-III [*Subsidia hagiographica* 8a] Bruxelles 1957; Auctarium par F. Halkin [*Subsidia hagiographica* 47] Bruxelles 1969.
- BRIQUET C. M. *Les filigranes. Dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusqu'en 1600*, Amsterdam 1968 (*A Facsimile of the 1907 Edition*).
- HARLFINGER D. ET J. *Wasserzeichen aus griechischen Handschriften*, Berlin 1974.
- HEAWOOD E. *Watermarks mainly of the 17th and 18th Centuries (Monumenta chartae papyraceae historiam illustrantia I)*, Hilversum 1950.
- LAKE K. ET S. *Dated Greek Minuscule Manuscripts to the Year 1200*, Boston Massachusetts 1934.
- LEROY J. *Les types de réglure des manuscrits grecs*, Paris 1976.
- LICHAČEV N. P. *Paleografičeskoe značenie bumažnych vodjanyh znakov*, I-III, St. Peterburg 1899.
- MOŠIN V. A.-TRALJIĆ S. M. *Filigranes des XIIIe et XIVe ss. (Académie Yougoslave des Sciences et des Beaux-Arts)*, I Zagreb 1957.
- PICCARD G. *Wasserzeichen (Veröffentlichungen der staatlichen Archivverwaltung Baden-Württemberg)*, Stuttgart 1977-1983.
- ZONGHI'S WATERMARKS (*Monumenta chartae papyraceae historiam illustrantia III*), Hilversum 1953.

CODICES VATICANI GRAECI

2162 Saec. XI-XII, chartac. or. (f. I membranac.), mm. 346 × 246, ff. I. 223 (+ 178*), II. 22 plerumque (ff. 1-5^v, 6^v, 7-8 II. 26, f. 6 II. 27, f. 8^v II. 24).

Ps. Dionysii Areopagitae opera cum scholiis.

I (ff. 1-7^v) ¹(ff. 1-4 l. 4) Prologus in opera Ps. Dionysii Areopagitae qui vulgo S. Maximo Confessori tribuitur: inc. τὴν μὲν εὐγένειαν des. συμβέβηκε χεῖρας (P. G. 4. 16 A1-21A11; 21 C9-15; BHG³ 558m); scholiorum marginalium primum (f. 1^v) est πόθεν οἱ Ἀρεοπαγῖται καὶ πόσοι παρ' Ἀθηναίοις ἐγίνοντο, ultimum (f. 3) est οὗτος Κλήμεντος τοῦ στρωματέως ὑπῆρχε καθηγητής. ²(f. 4 l. 5-4^v l. 2) <Scholion de philosophis paganis>: inc. ἰστέον ὥς τινες des. τὰ ἡμέτερα κλέπτειν (P. G. 4. 21D1-24A16; BHG³ 558f); in margine externo f. 4 scriptum est scholion τὸν Παμφίλου λέγει οἰκέτην. ³(f. 4^v a l. 2 usque ad finem) <Scholion de authentia operum Dionysii>: inc. ἐπειδὴ δέ τινες des. ὡς ἐφικτὸν θεῷ (P. G. 4. 21 A12-C8; BHG³ 558f). ⁴(f. 5-5^v l. 5) <Scholion de verbis quibus apud Ps. Dionysium personae et res sacrae indicantur>: inc. οὗτος ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Διονύσιος εἶωθε λέγειν des. καὶ θεωρητικὴν (BHG³ 558e) ut, e.g., in codicibus Vat. gr. 374 ff. 5^v-6, 376 ff. 10^v-11^v, 504 f. 12^{r-v}, 1525 f. 209^{r-v} (deest tamen in hoc codice initium, οὗτος - εἶωθε λέγειν); pars huius scholii, ab initio usque ad εἰς μοναχικὴν τελείωσιν (in codice nostro f. 5 l. 16), inveniri potest in editione Iuntina, Florentiae 1516, p. a <VII>. ⁵(f. 5^v II. 6-11) <Scholion etymon verbi ἥλιος explicans>: ἥλιος ἄλιος · παρὰ γὰρ τὸ ἀλίζειν εἰς ταυτὸν τὰ μετέχοντα αὐτοῦ πάντα · ἄλιος ἢ παρὰ τὸ τὴν γῆν ἀεὶ εἰλεῖν ἰὼν · ἢ ὅτι ποικίλλει ἰὼν τὰ γινόμενα ἐκ τῆς γῆς · ἢ ὅτι ἀολλῇ ποιεῖ πάντα τὰ διεσκεδασμένως καὶ διαφόρως αὐτοῦ ἀπολαύοντα ὅπερ ἐστὶ συνηθροισμένα ἠνωμένα · ἥλιος ἄλιος ἀόλιος (cf. Plat. Cratyl. 409 a 1-5 et De div. Nom. c. IV, P. G. 3.700 B12-13). ⁶(f. 5^v) Index operum Ps. Dionysii Areopagitae. ⁷(f. 6^{r-v}) Index 15 capitum Ps. Dionysii operis De caelesti hierarchia. ⁸(ff. 6^v-7) Index 7 capitum Ps. Dionysii operis De ecclesiastica hierarchia. ⁹(f. 7) Index 13 capitum Ps. Dionysii operis De divinis nominibus. ¹⁰(f. 7^v)

Index 5 capitum Ps. Dionysii operis De mystica Theologia. ¹¹(f. 7^v) Index Ps. Dionysii decem epistularum.

2 (ff. 8-223) Ps. Dionysii Areopagitae opera scholiis marginalibus instructa quae vulgo S. Maximo Confessori tribuuntur (pleraque tamen eorum a Iohanne Scythopolitano scripta esse videntur: cf. U. von Balthasar, *Scholastik* 15, 1940, pp. 16-38 nec non B.R. Suchla, *Die sogenannten Maximus-Scholien des Corpus Dionysiacum Areopagiticum*, *Nachr. der Akad. der Wiss. in Göttingen*, phil. hist. Kl. 1980, 3, pp. 41-53). ¹(ff. 9-52^v l. 3) De caelesti hierarchia (P. G. 3. 120-340; critice ed. G. Heil, *Denys l'Aréopagite, La hiérarchie céleste* [*Sources chrétiennes* 58], Paris 1958, pp. 70-191; quae editio anno 1970 iterum in lucem prodiit [*Sources chrétiennes* 58 bis]); praecedunt: ^a(f. 8^{r-v}) index capitum (cf. f. 6^{r-v}) et ^b(f. 8^v) epigrammata duo ut, e.g., in codice Vat. gr. 1525 f. 129 ἀγγελικῆς σοφίης - ἄστρον (P. G. 3. 116C16-D1) et οὐρανίων θιάσων - πυρσὸν ἀνάπτει (ed. V. Lundström, *Eranos* 4, 1900, p. 141); primum scholion (f. 9) inc. ὡς τὸ τοῦ πρεσβυτέρου ὄνομα des. ταῖς ἐκκλησίαις αὐτῆς ὁ Παῦλος (P. G. 4. 29A12 - B3), ultimum (f. 52^v) inc. ὅτι τὰ γνωρίσματα ἅπερ εἶχον des. Ἰουστίνου φιλοσόφου (P. G. 4. 113 D7-12); subfigitur (f. 52^v ll. 4-6) subscriptio Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν πρὸς Τιμόθεον ἐπίσκοπον Ἐφέσου περὶ τῆς οὐρανίας ἱεραρχίας. ²(ff. 53-112^v l. 10) De ecclesiastica hierarchia (P. G. 3. 369-569) addita (f. 112^v ll. 12-14) subscriptione Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν πρὸς Τιμόθεον ἐπίσκοπον Ἐφέσου περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας; praecedunt: ^a(f. 52^v) index capitum (cf. ff. 6^v-7 et ed. Iunt. p. 0 <vi>), ^b(ff. 52^v l. 4 a.i.-53 l. 4) <scholion singulorum huius operis capitum partitionem explicans> adhuc, ut videtur, ineditum, τὴν τῶν προκειμένων κεφαλαίων διδασκαλίαν κατὰ διττὸν ποιεῖται τρόπον · πρῶτον γὰρ ἐκτίθεται τὸ πῶς τελεῖται τὸ μυστήριον τοῦ κεφαλαίου · καὶ μετέπειτα θεωρία τινὶ τοῦτο παραδίδωσιν · οἷον μυστηρίου φωτὶ πνεύματος ἔκθεσις πρῶτον · εἴτα δευτέρα ἢ θεωρία αὐτοῦ · πάλιν μυστηρίου συνάξεως ἔκθεσις · εἴτα ἢ θεωρία αὐτοῦ et ^c(f. 53) epigrammata duo, σύμβολα θεσπεσίων - μίαν αἴγλην (P. G. 3. 116 D3 - 117 A1) et οὐρανοῦ ἀστερόεντος - αἰὲν ἔοντα (cf. ed. Iunt. p. 0 <vi>); ed. etiam V. Lundström, *Eranos* 4, 1900, p. 141); primum scholion (f. 53^v) inc. θεωρητικῆς φησι τῆς ἐκ θεοῦ ἐνεργουμένης des. ἐν χριστιανοῖς ἱεραρχία (P. G. 4. 116 A2-5), ultimum autem (f. 112^v) est ἐνοειδέστερα ἕτερα φησι τὰ μᾶλλον πρὸς τὸ ἐν καὶ ἀπλοῦν καὶ θεῖον οἰκείως ἔχοντα (deest in P. G. 4, sed cf., e.g., codicem Vat. gr. 370 f. 125^v). ³(ff. 113^v-193^v) De divinis nominibus (P. G. 3. 585-984) addita (f. 193^v l. 6) subscriptione Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου περὶ θείων ὀνομάτων; praecedunt: ^a(ff. 112^v-113) index capitum (cf. f. 7 et ed. Iunt. p. g iv) et ^b(f. 113^{r-v}) epigrammata duo, εἰς νόον αἰγλήεντα - θεοφάντορας ὕμνους (P. G. 3. 117 A3-5) et

σὸν νόον ἀρδεύσας - πόρες αἴγλην (P. G. 3. 117 A10-12); primum scholion (f. 113^v) inc. ὅτι τὸ τοῦ πρεσβυτέρου ὄνομα καὶ τὸν ἐπίσκοπον δηλοῖ des. ταῖς ἐκκλησίαις αὐτῆς ὁ Παῦλος (cf. f. 9, marg. sup.; P. G. 4. 185 A7-11), ultimum (f. 193^v) inc. ὅτι ἐνθάδε παραλέλειπται ἡ συμβολικὴ θεολογία des. τοῦ περὶ τῆς μυστικῆς θεολογίας λόγου (P. G. 4. 416 B5-10 ubi tamen initium deest); in margine sinistro f. 113^v scriptum est scholion, ση(μείωσαι) ὅτι ὅσα μὲν ἔχουσιν τὸν ἀριθμὸν σχόλια εἰσι Γερμανοῦ πατριάρχου, ὅσα δὲ ἄνευ ἀριθμοῦ, Μαξίμου μοναχοῦ (cf. e.g. codd. Vat. gr. 371 f. 5 et 504 f. 25). ⁴(ff. 194-199) De mystica theologia (P. G. 3. 997-1048) addita (f. 199 l. 14) subscriptione Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου περὶ μυστικῆς θεολογίας; praecedunt: ^a(f. 193^v) index capitum (cf. f. 7^v et ed. Iunt. p. u ii^v) et ^b(f. 193^v) epigramma καὶ νόον αἰγλήεντα-οὐ θέμις ἐξονομῆναι (P. G. 3. 117A7-8); primum scholion (f. 194) quod inc. ἀπόλυτα ἔφη τουτέστιν οὐ κατὰ ἀνάπτωξιν et des. σκοτεινότατον καὶ ὁράτον, a scholio in P. G. 4. 416C2 - 417A4 edito satis discrepat; ultimum scholion (f. 199) inc. τὰ ὄντα ἡγουν τὰ κτίσματα des. τὰ ἑαυτοῦ κτίσματα (P. G. 4. 432 A6-15). ⁵(ff. 199^v-223) Epistulae decem (P. G. 3. 1065-1120) addita (f. 223 ll. 15-16) subscriptione ἐπληρώθησαν αἱ δέκα ἐπιστολαὶ τοῦ ἀγίου Διονυσίου ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν et praefixo (f. 199^{r-v}) indice (cf. f. 7^v et ed. Iunt. p. u <vii>): ^a(ff. 199^v-200) ad Gaium (P. G. 3. 1065); ^b(f. 200) ad eundem (P. G. 3. 1068-1069); ^c(f. 200^{r-v}) ad eundem (P. G. 3. 1069); ^d(ff. 200^v-201) ad eundem (P. G. 3. 1072); ^e(f. 201^{r-v}) ad Dorotheum (P. G. 3. 1073-1076); ^f(ff. 201^v-202) ad Sosipatrum (P. G. 3. 1077); ^g(ff. 202-204^v) ad Polycarpum (P. G. 3. 1077-1081); ^h(ff. 204^v-215) ad Demophilum (P. G. 3. 1084-1100); ⁱ(ff. 215-222) ad Titum (P. G. 3. 1104-1115); ^l(ff. 222-223) ad Iohannem theologum apostolum et evangelistam (P. G. 3. 1117-1120). Primum scholion (f. 199) inc. ἐπιβάλλω Γάϊον τοῦτον des. ἀνάγνωθι τὰ τοῦ αὐτοῦ Φίλωνος (P. G. 4. 528 A2-13), ultimum autem (f. 223) quod legi potest ab ἀπο(καλυφ)θῆναι καὶ αὐτῷ (verba quae praecedunt perierunt) et des. ἀλλήλοις ἐντευξόμεθα, deest in P. G. 4 (sed cf., e.g., cod. Vat. gr. 1525 f. 209, ubi initium, quod in codice nostro periit, etiam nunc legi potest: σημείωσαι ὅτι καὶ προεφῆτευσεν ὁ μέγας Διονύσιος σαφῶς εἰπὼν ἐκ θεοῦ). Adcedit (f. 223^{r-v}) index operum deperditorum Ps. Dionysii, vulgato multo brevior (cf. ed. Iunt. p. a <vi>^v); inc. ἐπισκεπτέον ὅτιπερ καὶ ἐτέρων αὐτοῦ πραγματειῶν des. μηδὲ αὐτῶν εἰς ἡμᾶς ἐλθουσῶν (verba in f. 223^v scripta difficillima sunt lectu): cf. e.g. cod. Vat. gr. 1525 ff. 209^v-210.

MAT. Codex valde corruptus. Atramentum diffusum efficit, ut nonnulla folia lectu difficillima sint (cf. praesertim ff. 24^v-31^v, 39-54^v, 65^{r-v}, 70^v-72^v, 111^{r-v}, 146^v-149^v). Verba in f. 223^v scripta partim evanuerunt. Multa folia scissuras verticales ieiunitate effectas perhibebant (v.e.g.

ff. 8-13, 17, 23-25, 28-29, 33-34, 39-56, 72-75, 80, 88). Qua de causa codex anno 1980 totus refectus est.

FASC. Codicem quaterniones 28 efficiunt, a 2 usque ad 28 numeris graecis ab α usque ad κζ in margine inferiore primae singulorum paginae sinistrorsum scriptis signati: quae notae numerales etiam nunc in fasciculis 2-7, 13, 15, 18, 20, 22-24, 26 et 28 observari possunt (v. ff. 9, 17, 25, 33, 41, 49, 97, 113, 137, 153, 169, 177, 184, 200, 216); in ceteris laciniis chartaceis tantummodo oris internis foliorum adglutinati obductae sunt.

SCHEMA. Conferri potest cum Lake I 36a, Leroy 48 C 1 ds (v.e.g. f. 124). Animadvertendum tamen est, lineas rectrices in margine superiore quinque, in margine inferiore autem sex esse. Spatium scriptum: mm. 198 × 122.

SCRIPT. Scriba unus nigro atramento totum codicem accurate et satis eleganter exaravit, multis compendiis in scholiis marginalibus scribendis utens.

ORN. Caput numeri in indicibus, litterae initiales in textu et in scholiis, nota illa σ(μείωσαι) quae saepe in marginibus observatur rubro pigmento exarata. Post unumquodque opus vel caput linea sinuosa nigro atramento ducta est.

ANNOT. F. I, manu saec. XVI: *Dionisio Areopagita*.

POSS. Iohannes cardinalis de Salviatis (v.f. 1, marg. inf.). In ff. 1 et 223^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. Nota V in f. I ab <A. Mai> apposita ad numerum inventarii codicum Columnensium quod nunc in codice Vat. lat. 9579 asservatur refert (cf. codicem Vat. lat. 9579 f. 144). Nota N° 8 quae etiam in f. I legitur ad quid referat nescio: nam in inventario a R. Vernazza scripto codex numero 7 signatur, in inventario autem Parisiis anno 1820 impresso numero 9. F. I adglutinata est schedula chartacea, mm. 98 × 50, in qua scriptum est manu saec. XVIII *S. Dionisij | Areopagitae | de caelesti hie | rarchia cum | scholiis = S. Ma | ximi de Divinis | nominibus = De | mistica theologia | epistolae decem | saeculi XIII | i*. In margine inf. f. 1 <A. Mai> scripsit: *Col. I Vat. 2162*.

INTEG. Integumentum e membrana praebet in dorso scuta Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidulam e corio fusco, cum hodierno codicis numero, notis aureis impresso.

2163 Saec. XVI in., chartac, mm. 350 × 245, ff. I. 268, II. 30.

Michaelis Ephesii commentaria in nonnulla opera naturalia Aristotelis, praefixa (f. 1) tabula. ¹(ff. 1-58^v) Commentarium in libros de partibus animalium: ^a(ff. 1-15^v) in librum primum (ed. M. Hayduck, *Comment. in Arist. gr.* XXII, II, Berolini 1904, pp. 1,1-24,17): hic et illic ob exemplar lacunosum vel corruptum fenestellae hiant (v.e.g. f. 2); ^b(ff. 16-25) in librum secundum, a μέτρια μὲν οὖν usque ad finem (Hayduck op. l. pp. 36,12-50,11): deest igitur pars commentarii, nempe ab initio <εἰπὼν> ἐν τῷ πρώτῳ op. l. p. 25,3 usque ad προβάτοις τὸ στέαρ, op. l. p. 36,11; ^c(ff. 25^v-36^v) in librum tertium, sub eodem titulo qui etiam in editione P. Vettori legitur (cf. I. Mercati, *Opere minori* III [Studi e Testi 78] Città del Vaticano 1937, p. 475 n. 2), σχόλια τῶν δεομένων ῥητῶν σαφηνείας τοῦ γ' βιβλίου τῶν περὶ ζώων μορίων (Hayduck, op. l. pp. 51-67,

36); ^d(ff. 37-58^v) in librum quartum (Hayduck, op. l. pp. 68-99,20): in f. 42^v ob exemplar lacunosum vel corruptum fenestellae hiant (v. l. 11 et l. 2 a. i.). ²(ff. 59-82) Commentarium in librum De incessu animalium (ed. Hayduck, op. l. pp. 135-170, 34): verba in margine externo f. 65^v scripta non scholion sed pars omissa textus sunt (cf. op. l. p. 145, 25-28). ³(ff. 82^v-105) Commentarium in librum De memoria (ed. P. Wendland, *Comment. in Arist. gr.* XXII, I, Berolini 1903, pp. 1,4-41,6). ⁴(ff. 105^v-115 l. 2 a. i.) Commentarium in librum De somno (ed. Wendland, op. l. pp. 42-59). ⁵(ff. 115 l. 2 a. i.) <Commentarium in librum De insomniis>, ab ὅτι δὲ ἡ χρῆσις usque ad finem (ed. Wendland, op. l. pp. 60,9-76,8): deest igitur initium, op. l. p. 60, 2-8. ⁶(ff. 125^v l. 3 a. i. - 131)<Commentarium in librum De divinatione> (ed. Wendland, op. l. pp. 77, 3-86,29): desiderantur in fine verba καὶ αἱ εἰς αὐτὸ σχολαί (op. l. p. 86, 29). ⁷(ff. 131^v-148) <Commentarium in librum De animalium motione> spatio ad titulum destinato vacuo relicto (ed. M. Hayduck, *Comment. in Arist. gr.* XXII, II, Berolini 1904, pp. 103,2-131,4): in fine desiderantur verba ὧδε - σχολαί, op. l. p. 131, 4-5. ⁸(ff. 148^v-155^v) Commentarium in librum De longitudine et brevitate vitae (ed. P. Wendland, *Comment. in Arist. gr.* XXII, I, Berolini 1903, pp. 87, 3-98, 31): in fine operis post καὶ γήρως καὶ νεότης (cf. op. l. p. 98,31) codex noster addidit (f. 155^v l. 4) ὁ εὐρήσεις ἐν ἄλλοις ut codices Paris. gr. 1923 (R) et Paris. gr. 1921 (P): cf. Wendland, op. l. p. 98 app. crit. et praefat., p. VII. ⁹(ff. 155^v-267^v) Commentarium in libros De generatione animalium: ^a(ff. 155^v-201^v) in librum primum (ed. M. Hayduck, *Comment. in Arist. gr.* XIV, III, Berolini 1903, pp. 1,1-65,8); ^b(ff. 201^v-243 l.3) <in librum secundum>, spatio ad titulum destinato vacuo relicto, ab initio usque ad ἡ μὲν οὖν (op. l. pp. 66,3-124,15): deest igitur pars commentarii, a τὸ ἐξ ἵππου p. 124, 15 usque ad finem, p. 129, 36; ^c(ff. 243 l. 3-257^v) <in librum tertium> a τὸ σπέρμα ἡ τροφή usque ad finem, εἰς αὐτὸ σχολαί (op. l. pp. 132, 14-164, 26): textus desideratur a καὶ ἐπιπολάζειν usque ad ἓνα ὁμφαλόν (op. l. pp. 135,21-145,19), nam in f. 245 ll. 13-14 codex noster post ἡ θερμότης (op. l. p. 135, 21) habet ἔχουσι (op. l. p. 145,19); ^d(ff. 258-267^v) <in librum quartum> sub titulo περὶ γενέσεως τῶν ζώων, ab initio ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ τετάρτῳ ὄντι usque ad τὸ γεννῶν (op. l. pp. 165, 3-180,10): textus desideratur a καὶ τὸ μὲν ἐστὶν ἄρρεν usque ad κεφαλῆς τῆς μητρός (op. l. pp. 169, 19-170, 6), nam in codice nostro f. 261 l. 12 textus interrumpitur cum verbis δίδυμα ἅμα (op. l. p. 169, 19) et lineis duabus vacuis relictis incipit iterum ὅλως δὲ τὸ γε (op. l. p. 170, 7). F. 268^{r-v} vacuum.

MAT. Aliquot codicis folia maculata (v. praesertim ff. 1-8, 73-90, 161-170) sine tamen ullo textus detrimento, nonnulla tineis perterebrata (v. praesertim ff. 140-148, 160-166). Margines superior, externus et inferior f. 1, margines inferiores ff. 2-3 et margo internus f. 80 refecti.

FASC. Codicem fasciculi 34 efficiunt, ab eodem librario qui textum exaravit numeris graecis in margine inf. medio primae et ultimae singulorum paginae et verbis reclamantibus in margine inferiore ultimae singulorum paginae dextrorsum scriptis distincti; fasciculi 1-30 (ff. 1-240^v), 32 et 33 (ff. 250-265^v) quaterniones sunt; fasciculus 31 (ff. 241-249^v), nunc novem foliorum, principio quinio erat: nam inter ff. 249^v et 250 vestigium ultimi folii etiam nunc observari potest; fasciculus 34 (ff. 266-268^v) est trium foliorum. F. I recentius ante primum fasciculum additum est.

CHART. SIGNA. ¹(e. g. ff. 2, 268) ancora circulo inclusa cum desuper stella sex radiorum (Briquet n. 480: Arnoldstein 1508, Rome 1513, Vicence 1515, Laibach 1519); ²(f. 76) anulus (similis sed non idem apud Briquet n. 690: Gênes 1505-7; var. id.: Syracuse); ³(f. 241) campana (conferri potest cum Briquet n. 4089: Vienne 1450 (?)).

SCHEMA. Lake I 2 b; Leroy 20 D1. Spatium scriptum: mm. 228 × 120. 123.

SCRIPT. Codicem totum librarius unus exaravit, cuius forma praepositionis ἐπὶ propria est (cf. e. g. f. 1 l. 10 a. i., f. 2^v l. 10, f. 52 l. 2); in ff. 233-241 l. 4 scriptura spissior fit. Ut mihi humanissime dixit collega doctissimus P. Canart, de eodem scriba certe agitur, qui codices Vat. gr. 2169 ff. 51-147 l. 9 (cf. infra, p. 30), Vat. Ross. gr. 725 et Vat. Ross. gr. 976 ff. 83-138 exaravit (de forma praepositionis ἐπὶ v. e. g. Vat. Ross. gr. 725 f. 6 l. 1, f. 11^v l. 11 a. i., f. 12 l. 2 a. i., Vat. Ross. gr. 976 f. 89 l. 10, Vat. gr. 2169 f. 71 l. 4 a. i.). De eius scriptura v. P. Canart, *Note sur l'écriture de Michel et Aristobule Apostolès et sur quelques manuscrits attribuables à ce dernier*, apud A. L. Di Lello - Finuoli, *Un esemplare autografo di Arsenio ed il florilegio di Stobeo*, Roma 1971, pp. 100-101 nec non tabulam XVII f. 53^v codicis Vat. Ross. gr. 725 exprimentem. Quamquam modus scribendi librarii nostri ad Aristobuli Apostolidis scripturam proxime accedit (Aristobulus Apostolides enim eadem forma praepositionis ἐπὶ utitur, v. e. g. codicem Paris. gr. 2781 f. 54^v apud H. Omont, *Facsimilés de manuscrits grecs des XVe et XVIe siècles*, Paris 1887, tab. 5) ab eo tamen distinguendus est (v. Canart, op. l. pp. 100-101).

ORN. Tituli et litterae initiales rubro colore exarata. In ff. 1, 16, 37, 82^v, 148^v, 155^v lineae sinuosae rubrae cum apicibus rubris; in f. 25^v cauliculi rubri; in f. 59 tres simplices ornatus observantur, brevibus lineis curvis et punctis rubris efformati.

POSS. In f. 1 sigillum Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. I adglutinata est schedula chartacea, mm. 70 × 50, in qua manus saec. XVIII scripsit *Michael Ephe | sius in lib. Aris | totelis de Ani | malibus = | saec. XVII*. In parte inferiore schedulae (A. Mai) addidit 2 (numerus scil. hodiernae seriei codicum Columnensium); in margine inf. f. 1 (A. Mai) scripsit *Col. 2 Vat. 2163*. In indice a R. Vernazza scripto codex numero 46 signatur, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 70.

BIBL. I. Mercati, *Opere minori* III [*Studi e Testi* 78] Città del Vaticano 1937, p. 475 n. 2; A. Wartelle, *Inventaire des manuscrits grecs d'Aristote et de ses commentateurs*, Paris 1963, p. 135, ubi numero 1829 signatur.

INTEG. In dorso integumentum membranacei tesserae gentiliciae Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidula e corio fusco cum hodierno codicis numero, notis aureis scripto.

2164 Saec. XVI a. m., chartac., mm. 332 × 231, ff. IV. 126 (+ 117^{a-b}), coll. 2, ll. 32.

1 (ff. 1-73^v) (S. Cyrilli Alexandrini * lexicon graecum) (de quo v. praesertim K. Latte, *Hesychii Alexandrini Lexicon*, I, Hauniae 1953, pp. XLIV-LI): inc.

ἄτινα. ἀσάμην. ἐβλάβην et des. ὦ · ὦτινι. Textus qui in codice nostro continetur e contaminatione duarum familiarum oritur, quas Drachmann Vaticanam et Laurentianam appellat (v. A. B. Drachmann, *Die Überlieferung des Cyrillglossars*, *Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Historisk - filologiske Meddelelser*, 21, 5, 1936, pp. 7, 11, 12 et 21 ubi codex noster memoratur).

2 (ff. 74-117) (Lexicon hebraeum - graecum) (hebraea vocabula litteris graecis scripta sunt): inc. ἀαδία · ἐπιλαμβανόμενος κυρίου des. χεσβρὶν · ἐξιστάμενος. Simile sed multo brevius lexicon inveniri potest in codice Vat. gr. 1456 ff. 95^v-99. Cave ne hoc lexicon cum glossario in Octateuchum a J. Benediktsson edito confundas (v. J. Benediktsson, *Ein frühbyzantinisches Bibellexicon, Classica et Mediaevalia* 1, 1938, pp. 243-280). Ff. 117^v-118^v vacua.

3 (f. 119^{r-v}) (De mensuris capita nonnulla) ut, e. g., in codice Vat. gr. 2130, ff. 218^v-219 (alios codices eadem capita continentes invenies apud Drachmann, op. l. pp. 54-55 s.v. metrologica; v. etiam E. D. Moutsoulas, *Τὸ περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν ἔργον Ἐπιφανίου τοῦ Σαλαμῖνος*, *Θεολογία* 42, 1971, pp. 488-489 quem tamen codex noster latuit). Haec capita de mensuris cum Epiphanii libro de mensuris et ponderibus a F. Hultsch edito (*Metrologicorum scriptorum reliquiae*, I, Lipsiae 1864 [Teubneriana], pp. 259-267, cf. etiam pp. 273-274) saepe consentiunt; cf. etiam P. de Lagarde, *Epiphaniae, Symmiktā*, Göttingen 1877, pp. 211-223. De capite (περὶ κόρου) (inc. ὁ κόρος ἐστὶ μὲν des. ποιουσι καμήλου) cf. Hultsch p. 260, 10-14 et 273, 6-9 et Lagarde, p. 211, 3-6 (= e. g. Vat. gr. 1456 f. 99); περὶ λέκεθ (inc. λέκεθ δὲ des. ἐστὶ μέτρον) cf. Lagarde p. 212, 21-22 (= e. g. Vat. gr. 1456 f. 100), p. 211, 23-25 (= e. g. Vat. gr. 1456 f. 99^{r-v}), p. 215, 3-6 (= e. g. Vat. gr. 1456 f. 101^v), p. 214, 19-21 (= e. g. Vat. gr. 1456 f. 101), et p. 211, 20-21 (= e. g. Vat. gr. 1456 f. 99); περὶ βάτων (inc. βάτος καλεῖται des. ξεστῶν ἢ) cf. Hultsch p. 260, 26-27, p. 261, 1-3 et p. 273, 21-25 et Lagarde p. 211, 8-10 (= e. g. Vat. gr. 1456 f. 99); περὶ μνασίων (inc. μνασίς des. μόδια ιξ ξε) cf. Hultsch p. 261, 6-9, p. 273, 29 et p. 274, 1-2 et Lagarde p. 211, 11-12 (= e. g. Vat. gr. 1456 f. 99); περὶ μεδίμνου (inc. μέδιμνος δὲ des. αὐτοὶ μετροῦσι) cf. Hultsch p. 261, 9-13 et Lagarde p. 221, 9-10 (= e. g. Vat. gr. 1456 f. 105^v) et p. 211, 16 (= e. g. Vat. gr. 1456 f. 99); περὶ σάτου (inc. σάτον καλεῖται des. τοῦ μοδίου τὸ δ̄) cf. Hultsch p. 261, 14-15, 18-20 et p. 274, 4-5 et Lagarde p. 220, 8-10 (= e. g. Vat. gr. 1456 f. 105) et p. 211, 12-14; περὶ μέτρον (inc. τὸ μέτρον des. Ἑλληνικὴν διάλεκτον) cf. Hultsch p. 261, 23-24 et 262, 12-13; περὶ κάβου (inc. κάβος διάφορον des. πη δὲ ξξ) cf. Hultsch p. 262, 15-16 et Lagarde p. 214, 13-15 (= e. g. Vat. gr. 1456 f. 101); περὶ χοίνικος (inc. χοίνιξ τὲ καὶ ὕφι des. τὸ μέτρον) cf. Hultsch p. 262, 17-18 et Lagarde, p. 214, 15-18 (= e. g. Vat.

gr. 1456 f. 101) et p. 211, 16-20 (= e. g. Vat. gr. 1456 f. 99). ff. 120-126^v vacua.

MAT. Codex optime servatus.

FASC. Sunt in totum fasciculi 17, quorum primus (ff. I-IV^v) binio, ceteri autem quaterniones sunt. Fasciculi 3-16 (ff. 9-118^v) numeris graecis β'-ιε' in angulo inferiore externo primae singulorum paginae signati. Margine externo foliorum resecto, notae numerales tamen tantummodo perierunt (v. e. g. f. 113, ubi i tantum notae ιε' servatur).

CHART. SIGNA. ¹(e. g. ff. I, III, 120) ancora circulo inclusa cum desuper stella sex radiorum (Briquet n. 492: Lucques 1522; var. simil.: Provence 1536); ²(e. g. ff. 1, 2, 121) siren circulo inclusa (Briquet n. 13888: Pistoie 1523).

SCHEMA. Lake II, 1C; Leroy O O E2. Unaquaeque columna est mm. 225 × 70.

SCRIPT. Codicem unus idemque scriba exaravit, in ff. 1-117 atramento nigro, in f. autem 119^{r-v} atramento fusco utens; ad litteras ep scribendas modo compendium ζ (v. e. g. f. 52^v col. 1 l. 11 a. i., f. 119 col. 1 l. 6 a. i.) modo compendium ς adhibet (v. e. g. f. 52^v col. 1 l. 9 a. i., f. 119 coll. 1-2).

ANNOT. In imo f. 118: $\alpha \chi : \bar{\alpha} \dots$: sensus elici non potest.

POSS. In ff. I, 1, 119^v, 125^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. Folio I adglutinata est schedula chartacea nunc partim rescissa, mm. 58 × 48, in qua manus saec. XVIII scripsit *Lexicon | graecum | saeculi XVI*; in margine inferiore eiusdem schedulae, alia manu: VI, in f. I: n° 32 (ad quid referat, nescio). In parte recta folii caerulei ante f. I appositi <A. Mai> scripsit *LIX* (numerus scil. in indice codicum Columnensium, v. Vat. lat. 9579 f. 145); in margine inf. f. 1, manu <A. Mai>: *Col. 3 Vat. 2164*. In indice codicum Columnensium Parisiis anno 1820 impresso codex numero 68, in indice autem R. Vernazza numero 38 signatur.

BIBL. Codicem breviter memorat A. B. Drachmann, op. l. p. 21.

INTEG. Omnino ut in duobus superioribus libris.

2165 Saec. XI p. m., membran., mm. 336 × 248, ff. 289, coll. 2 (praeter ff. 1^v, 2^{r-r}), ll. 23 (f. 1^v ll. 34, f. 2 ll. 32, f. 2^v ll. 29).

Tetraevangelium cum canonibus et sectionibus Eusebianis.

1 (f. 1^v) Πρόλογος τῶν κανόνων (inc. ὁ τῶν ἀπάντων τεχνίτης θεὸς λόγος des. τὸ ἐπόνυμον ἑαυτοῦ εὐαγγέλιον συνεγράψατο) de quo v. H. v. Soden, *Die Schriften des neuen Testamentes in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt*, I, Berlin 1902, p. 384 n. 86, ut, e. g., in codicibus Athen. 26 (= 788 apud C. R. Gregory, *Textkritik des neuen Testamentes*, Leipzig 1900, I, p. 222; ε 1033 apud v. Soden, op. l. p. 135), Ambros. B 56 sup. (= 348 apud Gregory, p. 181, ε 121 apud v. Soden, p. 139) et Paris. gr. 83 (= 9 Gregory, p. 129, ε 279 v. Soden, p. 159): cf. v. Soden, op. l. p. 304 n. 86. Qui prologus partibus duabus constat quarum

prior de symbolis quattuor evangeliorum (inc. ὁ τῶν ἀπάντων τεχνίτης θεὸς λόγος des. σύντομον καὶ παρατρέχουσιν τὴν ἐπαγγελίαν πεποίηται, in codice nostro f. 1^v ll. 2-24) e tertio libro Irenaei operis oritur quod Adversus haereses inscribitur (cf. P. G. 7. 885 B5-888 B7; F. Sagnard, *Irénée de Lyon Contre les Hérésies*, Livre III, Paris 1952 [*Sources chrétiennes* 34] pp. 194, 9-200, 4 et v. Soden, pp. 302, 19-303, 6), altera autem de quattuor evangelistis (inc. Ματθαῖος Ἑβραϊκοῖς χαρακτήρσιν des. τὸ ἐπόνυμον ἑαυτοῦ εὐαγγέλιον συνεγράψατο, in codice nostro f. 1^v ll. 24-30, ed. v. Soden, p. 312 n. 112) compendium est alterius loci eiusdem Irenaei operis (cf. P. G. 7. 844 B12-845 B4; Sagnard, op. l. p. 96,5-25; v. Soden, pp. 311-312): hoc fragmentum graecum Irenaei ab Eusebio traditur, Hist. Eccl. V 8, 2-4 (pp. 442, 26-444, 7 apud E. Schwartz, *Eusebius Werke*, II, Erste Hälfte, Leipzig 1903 [*Die griech. christl. Schriftst. der ersten drei Jahrh.*]).

2 (ff. 2-8) Eusebii Caesariensis ¹(f. 2^{r-v}) epistula ad Carpianum (P. G. 22. 1276 C1-1277 B16; v. Soden, pp. 388-389 et Gregory, pp. 863-864); ²(ff. 3-8) decem canones quattuor evangeliorum (P. G. 22. 1277 C1 - 1292 A16). F. 8^v vacuum.

3 (ff. 9-288) Evangelia quattuor tribus ordinibus numerorum marginalium instructa, quorum primus, rubro colore scriptus, singula capita, secundus, nigro atramento exaratus, sectiones Eusebianas quae etiam in canonibus reperiuntur, tertius autem ruber Eusebii canones indicat. In marginibus superioribus eadem manus quae textum scripsit titulos capitum quae primo ordine numerorum indicantur rubro exaravit (idem tituli ac numeri inveniri possunt apud v. Soden, pp. 405-411), in marginibus autem superiore, externo et inferiore manus altera lemmata ad liturgiam pertinentia (i. e. ad lectiones Evangeliorum pro dominicis et diebus hebdomadam anni) nigro atramento utens addidit. ¹(ff. 9-87^v) Secundum Matthaeum (capita sunt ξη', sectiones τνς'); subfiguntur: ^a(f. 87^v col. 2) subscriptio rubra εὐαγγέλιον κατὰ (sic) Ματθαῖον, ^b(f. 88 col. 1) nota rubra editionis, ἐγράφη ἑβραϊστὶ ἐν Παλαιστίνῃ μετὰ (sic) ἡ ἔτη τῆς ἀναλήψεως τοῦ κυρίου (cf. v. Soden, p. 297 nn. 41, 51, 48, 44-45), ^c(f. 88 col. 1) numerus ῥημάτων et stichometria rubro scripta ἔχη δὲ ῥήματα, βφκβ' ἔχη δὲ στίχους βφξ' (animadvertendum est, principio terminum ῥήματα eundem sensum habuisse ac terminum στίχους, postea vero in nonnullis codicibus Evangeliorum numerum ῥημάτων et στίχων velut si στίχοι aliud significarent atque ῥήματα scriptum esse, sed numerum στίχων fere eundem ac numerum ῥημάτων mansisse: de hac re v. Gregory, p. 898 et R. Devreesse, *Intr. à l'ét. des man. grecs*, Paris 1954, pp. 61 et 65 n. 4). ²(ff. 90-140^v) Secundum Marcum, praefixa (ff. 88 col. 2-89 col. 1; f. 89^v vacuum) tabula μὴ capitum (cf. v. Soden, pp. 407-

409) (capita sunt μη' sectiones σλξ'); subfiguntur ^a(f. 140^v col. 2) subscriptio rubra εὐαγγέλιον κατα (sic) Μάρκον, ^b(f. 141 col. 1) nota rubra editionis, ἐγράφη ῥωμαῖσι ἐν Ῥώμῃ μετὰ ιβ' ἔτη τῆς ἀναλήψεως τοῦ κυρίου (cf. v. Soden, p. 297 nn. 41, 51, 47, 44-45), ^c(f. 141 col. 1) numerus ῥημάτων et stichometria rubro scripta, ἔχει δὲ ῥήματα αχοε' ἔχει δὲ στίχους αχις'. ³(ff. 143-226) Secundum Lucam, praefixa (ff. 141 col. 2 - 142^v col. 1) tabula πγ' capitum (cf. v. Soden, pp. 409-411) (capita sunt πγ', sectiones τλθ'); subfigitur rubro colore scripta (f. 226 col. 1) subscriptio tantum εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν, omissis nota editionis, numero ῥημάτων et stichometria. ⁴(ff. 227-287^v) Secundum Iohannem, praefixa (f. 226^v) tabula ιη' capitum (cf. v. Soden, p. 411) (sectiones sunt σλβ'; ultimum caput cuius titulus in margine superiore indicatur est tamen περὶ παρακλήτου: v. marginem superiorem f. 271^v, ubi perperam librarius ις' pro ιζ' scripsit); subfiguntur ^a(f. 288 col. 1) nota rubra editionis, ἐγράφη ἑλληνιστὶ εἰς Ἑφῆσον μετὰ ἔτη λ' τῆς ἀναλήψεως τοῦ κυρίου ἐπὶ Δομετιανοῦ βασιλέως (v. Soden, p. 297 nn. 41, 51, 47, 44, 53), ^b(f. 288 col. 1) numerus ῥημάτων et stichometria rubro scripta, ἔχει δὲ ῥήματα αβλη' ἔχει δὲ στίχους βκδ'.

4 (ff. 288^v-289) Notitia de duodecim apostolis, sub titulo τὰ ὀνόματα τῶν ιβ' ἀποστόλων ἐκ ποίων γονέων καὶ ἐκ ποίας χώρας καὶ ποῦ ἐκήρυξαν καὶ πῶς ἐτελειώθησαν (inc. Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ἀδελφοί des. ὁ Μάρκος ἐν Ἀλεξανδρεῖα [sic] τελειοῦται) ut in codice Beratens. 7 (Alexoudes 36; = 1709 Gregory, pp. 1173 et 1471 col. 1, ε 1053 v. Soden, p. 136): cf. v. Soden, p. 363 n. 163. Veri simile est hanc notitiam e contaminatione textus anonymi de apostolorum parentibus (ed. T. Schermann, *Prophetarum vitae fabulosae Indices apostolorum discipulorumque domini Dorotheo Epiphanio Hippolyto aliisque vindicata*, Lipsiae 1907 [Teubneriana] pp. 203-204) et indicis anonymi graeco - syri (ed. T. Schermann, op. l. pp. 171-172) ortam esse. F. 289^v vacuum.

MAT. Multa codicis folia maculata, nonnulla (v. praesertim ff. 1-5, 285-289) tineis erosa, sine tamen ullo textus detrimento. Ff. 1, 2, 5, 20-21, 54, 56, 62, 84, 95, 112, 117, 123, 126, 132, 140-141, 151, 153-154, 157, 159, 186, 198, 212, 214, 221, 225, 228, 254, 289 refecta sunt.

FASC. Constat codex fasciculis 37 nulla nota distinctis: fasciculi 1-28 (ff. 1-224^v) quaterniones omnes sunt, fasciculus 29 (ff. 225-226^v) est bifolium, fasciculi 30-36 (ff. 227-282^v) quaterniones, fasciculus 37 (ff. 283-289^v) septem foliorum.

SCHEMA. ¹(e. g. ff. 15, 251) Lake II 40b, Leroy K P2 44 C2: cave tamen, in codice nostro primam et ultimam lineam reatricem textus non usque ad oram externam folii protendi. ²(e. g. ff. 55, 56) Lake II 29a, Leroy 54 C2: at prima et ultima linea reatrix textus usque ad oram externam folii protenduntur. Spatium scriptum pro unaquaque columnarum: mm. 224 × 65.

SCRIPT. Manus duae observantur, quarum prior fere totum codicem, altera autem lemmata marginalia liturgica, prologum canonum in f. 1^v et notitiam de duodecim apostolis in ff. 288^v-

289 exaravit. Litterae retractatae nonnumquam observantur (v. e. g. ff. 19, 25, 115). Codicem in Italia australi exaratum esse non solum ornamenta nonnulla (de quibus v. infra) verum etiam ratio scribendi alterius manus ostendit, quae e. g. cum Lake IV tab. 256, IX tab. 611 et X tabb. 715-716 comparanda est (cf. praesertim formam litterae T).

ORN. Tituli prologi, epistulae ad Carpianum, canonum et Evangeliorum, numeri capitum in tabulis et in marginibus superioribus, tituli capitum in marginibus superioribus, subscriptiones, numeri ῥημάτων, stichometria, notae editionis et litterae nonnullae textus Evangeliorum rubro exarata. Prologus cruce inclusus rubro, flavo et nigro pigmento delineata flosculisque ornata, epistula ad Carpianum binis columnis et arcu rubro, caeruleo et nigro colore depictis, canones triplici ordine columnarum et duplici arcu iisdem coloribus delineatis (de epistulae ad Carpianum canonumque ornamentis in codicibus Evangeliorum v. praesertim D. Diringer, *The illuminated Book*, London [annus non indicatur], pp. 106-107, J. H. Middleton, *Illuminated Manuscripts in classical and medieval Times*, Cambridge 1892, p. 54 et C. Nordenfalk, *Die spätantiken Kanontafeln*, Göteborg 1938, pp. 57-164 et tabb. 1-14). Littera initialis prologi rubro ac caeruleo colore depicta. In f. 9 initium Evangelii secundum Matthaeum πὼλη supereminet, viridi pigmento depicta parvosque circulos includens caeruleo, viridi ac rubro colore impletos; in f. 90 initium Evangelii secundum Marcum πὼλη rubro flavoque coloribus delineata parvaque corda includens rubro viridique depicta cauliculosque albos comprehendentia; in f. 143 initium Evangelii secundum Lucam fascia viridi rubroque colore delineata spirasque rubras atque albas viridibus punctis intermixtas includens; in f. 227 initium Evangelii secundum Iohannem πὼλη eadem ratione delineata qua πὼλη f. 90. Litterae initiales uniuscuiusque Evangeliorum (v. ff. 9, 90, 143, 227) viridi, rubro et caeruleo colore exornatae. Litterae initiales Evangeliorum secundum Lucam (v. f. 143) et secundum Iohannem (v. f. 227) manum in medio perhibent; qui ornatus codicem in Italia inferiore exaratum esse proculdubio indicat: cf., e. g., codices Vat. gr. 2138 f. 16 (apud Diringer, op. l. tab. II 28a) et Crypt. G b 5 f. 111^v (apud Lake X, tab. 727). In f. 288 nota editionis, numerus ῥημάτων et stichometria Evangelii secundum Iohannem linea sinuosa rubra in quattuor angulis folia rubra praebente atque duplici ordine apicum nigrorum inclusa; similes ornatus etiam in ff. 140^v, 141, 226^{r-v} observantur. In f. 288^v notitiam de duodecim apostolis ampla fascia supereminet rubro ac caeruleo pigmento depicta lineasque curvas includens caeruleo, rubro, flavo et albo colore depictas; spatia vacua inter lineas et fasciam nigro colore impleta. Litterae initiales tituli notitiae caeruleo, rubro flavoque colore impletae; iisdem coloribus etiam nunnulae litterae textus impletae sunt.

ANNOT. In f. 1^v post finem prologi scribae invocatio ὁ τὰ πάντα πληρῶν θεὸς ἡμῶν δοξα σοι ἀμὴν γενοίτο. In summo f. 1, manu saec. XVI: *Evangelia evan.*

POSS. In ff. 1, 2, 9, 18, 113, 288^v, 289^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. 1: X, manu (A. Mai) (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium in Vat. lat. 9579 f. 144), IV, manu (A. Mai) (numerus scil. codicis secundum hodiernum ordinem codicum Columnensium), 60 (ad quid referat, nescio); codex in inventario Parisiis anno 1820 impresso desideratur, in inventario autem R. Vernazza numero 5 vel 110 signatur. F. 1 adglutinata est schedula chartacea, mm. 50 × 74, in qua (A. Mai) scripsit IV (cancell.) *Quatuor Evangelia cum canone Eusebii 4*. In imo f. 1, manu (A. Mai): *Col. 4 Vat. 2165*.

BIBL. F. A. Scrivener, *A plain Introduction to the Criticism of the New Testament*, I, London 1894, pp. 266-267; C. R. Gregory, op. l. p. 228 (ubi recte codicem in Italia australi exaratum esse

censet), 1112 et 1453, et *Die griech. Handschr. des neuen Testamentes*, Leipzig 1908, p. 77; H. v. Soden, op. l. pp. 138, 304 n. 86 et 363; A. Mai, *Nova patr. Bibl.* X, III, Romae 1905, p. 281; A. Vaccari, *La Grecia nell'Italia meridionale, Orient. Christiana* 3, 1925, p. 306; K. Aland, *Kurzgefasste Liste der griech. Handschr. des neuen Testamentes*, Berlin 1963, p. 107. Codex notam ε 103 habet apud v. Soden, 873 apud Gregory, 689 apud Scrivener.

INTEC. Omnino ut in superioribus libris.

2166 Saec. X (ff. 1-3, 286-287 saec. XVI), membran. (ff. 1-3, 286-287 chartac.), mm. 315 × 248, ff. 287, coll. 2, ll. 30 (f. 2 l. 33, ff. 3^v, 286-287 ll. 34).

S. Iohannis Chrysostomi in Genesim homiliae XXX priores (P. G. 53. 21-282) praefixa (f. 2^{r-v}) tabula ethicorum lemmatum (f. 3 vacuum): (ff. 3^v-8^v) hom. 1 (P. G. 53. 21-26); (ff. 8^v-14^v) hom. 2 (P. G. 53. 26-32); (ff. 15-22^v) hom. 3 (P. G. 53. 32-39); (ff. 22^v-32) hom. 4 (P. G. 53. 39-48); (ff. 32-39) hom. 5 (P. G. 53. 48-54); (ff. 39^v-48^v) hom. 6 (P. G. 53. 54-61); (ff. 48^v-57^v) hom. 7 (P. G. 53. 61-69); (ff. 57^v-65) hom. 8 (P. G. 53. 69-76); (ff. 65-72) hom. 9 (P. G. 53. 76-81); (ff. 72-74^v) hom. 10 ab initio (P. G. 53. 81) usque ad τὸν μακάριον Παῦλον (P. G. 53. 84, 23): fasciculis 4 inter ff. 74^v et 75 avulsis (nempe quaternionibus ι' - ιγ'), desiderantur pars homiliae 10 a τῆς σαρκὸς usque ad finem (P. G. 53. 84, 23-90), homiliae 11 et 12 (P. G. 53. 90-105) et pars homiliae 13 ab initio usque ad γὰρ ἔάν (P. G. 53. 105-110, 19); (f. 75^{r-v}) hom. 13 a μὲν ἔχωμεν usque ad finem (P. G. 53. 110, 19-64); (ff. 75^v-84^v) hom. 14 (P. G. 53. 111-118); (ff. 85-94) hom. 15 (P. G. 53. 118-125); (ff. 94^v-105) hom. 16 (P. G. 53. 125-134); (ff. 105-122) hom. 17 (P. G. 53. 134-148); (ff. 122-134) hom. 18 (P. G. 53. 148-158); (ff. 134^v-143^v) hom. 19 (P. G. 53. 158-166); (ff. 144-154^v) hom. 20 (P. G. 53. 166-174); (ff. 154^v-167^v) hom. 21 (P. G. 53. 175-185); (ff. 167^v-181) hom. 22 (P. G. 53. 185-196); (ff. 181-193) hom. 23 (P. G. 53. 196-206); (ff. 193^v-208) hom. 24 (P. G. 53. 206-218); (ff. 208^v-223) hom. 25 (P. G. 53. 218-229); (ff. 223-236) hom. 26 (P. G. 53. 229-239); (ff. 236-251^v) hom. 27 (P. G. 53. 239-251); (ff. 251^v-262^v) hom. 28 (P. G. 53. 252-260); (ff. 262^v-278) hom. 29 (P. G. 53. 260-273); (ff. 278-287^v) hom. 30 (P. G. 53. 273-282).

MAT. Multa codicis folia conspurcata sine tamen ullo textus detrimento. Refecta sunt laciniis chartaceis ff. 14, 15, 36, 41-42, 48, 54-55, 64, 70, 81, 83, 89, 90, 103, 116, 122, 126, 134, 151, 157, 158, 186, 209, 282-285; margines externi ff. 57, 104-106, 123-124, 136, 147, 170, 184, 220, margines inferiores ff. 87-88, 93, 125, 141, 152, 173, 265, margo externus et inferior f. 56 excisi sine tamen magno damno scripturae.

FASC. Codicem principio quaterniones 40 efficiebant, notis graecis in margine inferiore primae et ultimae singulorum paginae prope oram internam folii scriptis numerati. Inter ff. 74^v et

75 quaterniones quattuor (ι'-ιγ') exciderunt, partem homiliae 10, homilias 11 et 12 nec non partem homiliae 13 comprehendentes, ita ut hodie fasciculi in totum 36 sint: qua de causa fasciculi hodie exstantes post omissionem quaternionum ι'-ιγ' numeris arabicis 1-36 in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptis signati sunt. In quaternione α' (ff. 4-10^v) primum folium membranaceum excidit, et in eius locum saeculo XVI folium chartaceum suppositum est (f. 3), textum homiliae 1 ab initio (P. G. 53. 21) usque ad φάρμακα (P. G. 53. 22, 5) comprehendens; in fasciculo μ' ultima quinque folia membranacea exciderunt, atque in eorum locum duo folia chartacea saeculo XVI supposita sunt, quae textum homiliae 30 a τῆς ἐτεροφωνίας (P. G. 53. 279, 27-28) usque ad finem (P. G. 53. 282) continent. Ante fasciculum α' bifolium chartaceum saec. XVI additum est (ff. 1-2), tabulam ethicorum lemmatum in f. 2^{r-v} continens.

CHART. SIGNA. In foliis chartaceis 1 et 3: ancora circulo inclusa cum stella sex radiorum (Briquet n. 492: Lucques 1522; var. simil.: Provence, 1536).

SCHEMA. Lake II 24b, Leroy 34 C2. Spatium scriptum: mm. 234. 36 × 73 pro unaquaque columnarum.

SCRIPT. Totum codicem unus idemque librarius fusco atramento exaravit, in ethicis lemmatibus scribendis (eadem sunt quae in tabula leguntur) caractere parvo quem dicunt onciali utens. Litterae retractatae nonnumquam observantur (v. e. g. ff. 9 col. 1, 10 coll. 1-2, 11 col. 1, 12 col. 1). Folia chartacea 1^v-3^v, 286-287^v a (Georgio Balsamone), scriba graeco cardinalis Iohannis de Salviatis, exarata sunt (de Georgio Balsamone v. praesertim E. Legrand, *Bibliographie hellénique* I, Paris 1885, p. CLI n. 2; M. I. Manousakas, *Ἀρσενίου Μονεμβασίας τοῦ Ἀποστόλου ἐπιστολαὶ ἀνέκδοτοι, Ἑπετηρίς Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν*, 8-9, 1958-59, pp. 39-40; D. J. Geanakoplos, *Greek Scholars in Venice*, Cambridge Mass. 1962, pp. 149 n. 137, 191 n. 93). De aliis manibus quae adnotationes scripserunt v. infra, sub ANNOT.

ORN. Litterae initiales homiliarum rubro, aureo et caeruleo colore exornatae; titulum uniuscuiusque homiliarum fascia aurea supereminet, cuius latera caeruleo pigmento depicta sunt (v. e. g. ff. 8^v, 15, 32). Fascia in f. 22^v (scil. ante initium hom. 4) excisa est. In eodem folio inter utramque columnam parvus circulus caeruleo colore depictus est, flosculos rubros includens. Similes circuli in ff. 65 et 193^v observantur.

ANNOT. In margine inf. f. 4 (codicem invertē) scripta sunt manu rudissima verba nonnulla, partim evanida; litterae lineae superioris ob marginem folii excisum partim perierunt: legi potest κανουσανεκα... νοι φλυσσ καν... ζθ... κνωμης | τα... τόπων... λαφων at sensus non intellegitur. In margine inf. f. 4^v (codicem invertē) scripta sunt alia verba quae cum omnino cancellata sint legi nequeunt. In margine sup. f. 25, manu saec. XIII (?): φίλου πιστοῦ οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα τῶν ὄντων οὐδέν · οὐδέ τις σταθμός τῆς καλονῆς αὐτοῦ. In margine inf. f. 38^v nota possessionis manus saec. XV, de qua v. infra, sub POSS. In margine sup. f. 42 eadem manus saec. XV scripsit ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ταχίζων ἡμᾶς καὶ βουλόμενος ἀνάγειν; in margine sup. f. 44, eadem manu: ὃ θεῖα καὶ ἱερὰ κεφαλῇ; in margine sup. f. 58, fortasse eadem manu: συνάφια τὸ σὺ ψυλὸν nec non litterae graecae nonnullae; in margine externo f. 156, eadem manu: δαδ δὰμ δαδ; in margine sup. f. 214, eadem manu: εἰς ἀχανὲς πέλαγος... τὸν λόγον (verbum ante τὸν macula obtectum etiam ope lucis ultravioleae legi nequit); in margine sup. f. 281, eadem manu: εἶπεν ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ · δεῦτε πλινθεύσωμεν πλίνθους καὶ ὀπτήσωμεν αὐτὰς πυρὶ καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἡ πλίνθος εἰς λίθον καὶ ἀσφαλτος (Gen. 11,3): agitur de iisdem verbis quae in columna 1 eiusdem folii scripta sunt. In margine inf. f. 285^v probationes calami nonnullae.

Poss. F. 38^v, marg. inf., manu saec. XV (eadem quae alibi in codice adnotatiunculas scripsit, de quibus v. supra): τοῦτο τῷ (sic) βιβλίον ἐνι τοῦ ἐν ἱερῶσιν ἐντιμωτάτ(ου) Θεοδώρου οὐ καὶ ὠφεῖλαι φυλάττην ἀκριβῶς ὑπὲρ μυριάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου διότι ἐνί πάνυ τίμιον | ὡς καὶ αὐτὸς ὁ γράψας ἔχων μνημόσινον αἰώνιον. In f. 287^v: Io(hannes) car(dinalis) de Salviatis. In ff. 1, 2, 4, 169, 285^v, 287^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In summo f. 1, manu (A. Mai): XV (numerus scil. codicis in inventario qui in codice Vat. lat. 9579 asservatur, v. f. 144). F. 1 adglutinata est schedula chartacea, mm. 83 × 68, in qua manus saec. XVIII scripsit *Omilia di S. Gio | Chrisostomo | sopra l'Esame | rone | secolo X*. In margine inf. huius schedulae: VII (cancell.), 5 (numerus scil. codicis in hodierna serie codicum Columnensium). In eodem f. 1 et in margine inf. f. 4 (A. Mai) scripsit *Col. 5 Vat. 2166*. Codex in inventario R. Vernazza numero 2, in inventario autem Parisiis anno 1820 impresso numero 18 signatur.

INTEG. Omnino utin superioribus libris.

2167 Saec. XIV in., membran., mm. 312×232, ff. 361, coll. 2, ll. 24 (ff. 312-338^v, 343-353^v), 22 (f. 359^{r-v}), 25 (ff. 340-341^v), 23 (f. 342^{r-v}), 20-21 (ff. reliqua).

Evangeliarium totius anni secundum morem Constantinopolitanum.

1 (ff. 2-311^v) Lectiones pro festis mobilibus ut apud Gregory, *Textkritik des neuen Testamentes*, I, Leipzig 1900, pp. 344-364 (v. etiam *Evangelium iuxta ritum byzantinum*, Romae 1880, pp. 1-156) iis tantummodo exceptis quae infra notabuntur. ¹(ff. 2-58^v) Iohannes a Pascha usque ad Pentecosten (cf. Gregory, pp. 344-347, *Evangelium*, pp. 1-22). Lectionis feriae tertiae 1 hebdomadis (Luc. 24, 12-35) solum initium scriptum est (ὁ δὲ Πέτρος μόνα Luc. 24, 12 f. 4): post μόνα legitur ζῆται εἰς τὸ ἐωθινὸν πρὸς τὸ τέλος (= evangelium quintum matutinum, ff. 307-309, cf. Gregory, p. 364). Feria quarta 1 hebd. (ff. 4^v-6) legitur Ioh. 1,35-51 (apud Gregory, p. 344, perperam Ioh. 1,35-52). In marg. inf. f. 9, ubi initium lectionis dominicae τοῦ ἀντιπάσχα scriptum est (Ioh. 20, 19-31), legitur τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ πάσχα ἐσπέρας (cf. *Evangelium*, pp. 1-2), in f. 10 post οὐ μὴ πιστεύω (Ioh. 20,26) legitur τέλος τῆς ἐσπέρας τοῦ πάσχα (cf. *Evangelium*, p. 2). Lectio parasceves 5 hebdomadis (ff. 36^v-37^v) ut apud *Evangelium*, p. 15, M.A. Scholz, *Novum Testamentum graece*, Lipsiae 1830, Erster Band, p. 457 et Scrivener, vol. I p. 80 (=Ioh. 10, 17-28; apud Gregory, p. 346, Ioh. 10, 17-30). In f. 37 post ἀνοίγειν (Ioh. 10,21) scriptum est ἀρχὴ τῶν ἐγκαινίων. In f. 43 post πολλὸν καρπὸν φέρει (Ioh. 12,25; lectio feriae tertiae 6 hebd. est Ioh. 12,19-36) legitur ἀρχὴ τοῦ ὁρθοῦ τῆς ὑψώσεως (cf. ff. 311^v et 313). Lectio parasceves 6 hebd. des. (f. 48^v) ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί (Ioh. 14,10): cf. *Evangelium*, p. 18, Scholz, p. 457 et Scrivener p. 81 (apud Gregory, p. 346, lectio est Ioh. 14,1-11). Deest evangelium matutinum Pentecostes (v. Gregory, p. 347, *Evangelium*, p.

22) sed cf. f. 311^v. ²(ff. 58^v-140^v) Matthaeus (cf. Gregory, pp. 347-353; *Evangelium*, pp. 27-61). Lectio feriae tertiae post Pentecosten des. ἐν τοῖς οὐρανοῖς (Matt. 5,12 v. f. 60^v) ut, e.g., in Evv. 292 (cf. Gregory p. 347) et 551 (Vat.gr. 1625, f. 46^v). Feria quarta post Pentecosten legitur (ff. 60^v-61^v) Matt. 5,20-29 (apud Gregory, p. 347, Matt. 5,20-30, apud *Evangelium*, p. 28, Matt. 5,20-26); sabbato 10 hebd. (ff. 107-108) Matt. 17,24-18,4 ut apud *Evangelium*, p. 46 et e.g. in Ev. 32 (apud Gregory, p. 350, Matt. 17,24-18,1); feria secunda 15 hebd. (ff. 128-129) Mc. 5,24-34 ut apud *Evangelium*, p. 56 (apud Gregory, p. 352, Mc. 5,22-34); sabbato 16 hebd. (ff. 137-138) Matt. 24,34-44 (apud Gregory p. 352 Matt. 24, 34-35, 42-44, apud *Evangelium*, p. 60, Matt. 24,34-37, 42-44). In marg. sup. f. 114^v post τῇ β' τῆς ιβ' ἐβδομάδος scriptum est εἰς τὰ ἅγια θεοφάνια πρωῒ; in f. 115 post ἡδόκησα (Mc. 1,11) scriptum est τέλος τῶν ἁγίων θεοφανίων. Post finem nonnullarum lectionum additamenta leguntur: f. 86 post finem lectionis feriae secundae 6 hebd. (Matt. 13, 10-23) ὁ ἔχων ὄτα ἀκούειν ἀκουέτω (cf. e.g. Matt. 13, 43, Mc. 4, 9, Luc. 8, 8 et 14, 35); f. 100 post finem lectionis feriae secundae 9 hebd. (Matt. 18, 1-11) ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλὸς (cf. Luc. 19, 10); f. 101^v post finem lectionis feriae quartae 9 hebd. (Matt. 20, 1-16) πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ (cf. Matt. 22, 14); f. 135 post finem lectionis feriae tertiae 16 hebd. (Mc. 7, 5-16) εἴ τις ἔχει ὄτα ἀκούειν ἀκουέτω (cf. supra); f. 139 post finem lectionis dominicae 16 (Matt. 25,14-30) ταῦτα λέγων ἐφώνει · ὁ ἔχων ὄτα ἀκούειν ἀκουέτω (Luc. 8,8; cf. Gregory, p. 352); f. 140 post finem lectionis sabbati 17 (Matt. 25, 1-13) ἐν ἧ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται (cf. Matt. 22,44). Adcedit (f. 140^v) notitia quae inc. χρῆ γινώσκειν et des. μηκύνεσθαι τὸ πάσχα (cf. Gregory, p. 353) ut, e.g., in Evv. 303 (cf. Gregory, ibid.) et 551 (Vat. gr. 1625 f. 117). ³(ff. 141-235) Lucas (cf. Gregory, pp. 353-361; *Evangelium*, pp. 67-109). Praecedit (f. 140^v) scholion (τ)ὸ δὲ κατὰ Λουκᾶν ἅγιον εὐαγγέλιον ἀναγινώσκεται ἀπ' ἀρχῆς μετὰ τὴν ὑψωσιν δευτέρας (sic) ἐν ὅλαις ἐβδομάσιν ιβ': ἀπ' ἀρχῆς δὲ τῆς ιγ' ἐβδομάδος τὸ κατὰ Μάρκον ταῖς ε' ἡμέραις, τοῖς δὲ σαββάτοις καὶ ταῖς κυριακαῖς πάλιν ὁ Λουκᾶς (cf. *Evangelium*, p. 67, marg. inf., ubi tamen textus impressus satis discrepat). Desideratur lectio feriae secundae 3 hebd. (Luc. 6, 24-30). Lectio parasceves 4 hebd. (ff. 155^v-156) est Luc. 9, 12-18 ut apud *Evangelium*, p. 74 (apud Gregory, p. 354, Luc. 9, 12-19). Post finem lectionis dominicae 4 hebd. (Luc. 8, 5-15) scriptus est (ff. 157^v-158) textus Matt. 22, 15-22. Feria tertia 6 hebd. (ff. 163-164) legitur Luc. 11, 1-10 (cf. Gregory, p. 355) ut apud *Evangelium*, pp. 77-78 (apud Gregory Luc. 11, 1-13); dominica 14 hebd. (f. 202^{r-v}) Luc. 18, 35-43 ut apud *Evangelium*, p. 95 et in Evv. 32 et 551 (Vat. gr. 1625, ff. 180^v-181) (apud Gregory, p. 358, Luc. 18, 10-14); dominica 17 hebd. (ff. 214^v-216) Luc. 15, 11-32 ut apud *Evangelium*, p. 101 et in

Ev. 32 (apud Gregory, p. 359, Luc. 15, 1-10). Lectionis parasceves 17 hebd. (Mc. 14, 3-9) solum initium indicatur, i.e. Mc. 14, 3 (f. 213^v): remittitur ad lectionem vespertinam feriae quartae magnae hebd. (cf. ff. 264-265). In f. 189^v post finem lectionis dominicae 11 (Luc. 14, 16-24) addita sunt verba πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί (cf. Matt. 22, 14) ut apud *Evangelium*, p. 89 et in Evv. 32, 292 (cf. Gregory p. 357) et 551 (Vat. gr. 1625 f. 167^v). ⁴(f. 235^{r-v}) Lectiones pervigiliis 1 hebd. ieiuniorum recitandae (cf. Gregory, p. 361; *Evangelium*, pp. 110-112). Lectionum feriarum β'-δ' solum initium scriptum est: feria secunda (Luc. 21, 8-9; 25-27; 33; 34-36) remitt. ad sabbatum τῆς ἀποκρέου (cf. ff. 223-224); feria tertia (Matt. 6, 1-13) remitt. ad sabbatum τῆς τυρίνης (cf. ff. 233^v-234^v); feria quarta (Mc. 11, 22-26) remitt. ad feriam quartam 15 hebd. Lucae (f. 204^{r-v}). Lectio feriae quintae (Matt. 7, 7-11) integre transcripta est (f. 235^v); lectionis parasceves solum initium et finis transcripta sunt (Ioh. 15, 1 et 11: apud Gregory p. 361 et *Evangelium*, pp. 111-112 lectio est Ioh. 15, 1-7) et remittitur ad primum evangelium S. Passionis (cf. praesertim ff. 278^v-279). ⁵(ff. 235^v-247^v) Lectiones sabbato-dominicae quadragesimae (cf. Gregory, pp. 361-362; *Evangelium*, pp. 117-122). Diebus dominicis omituntur evangelia matutina quae, e.g., in Ev. 292 leguntur (cf. Gregory, ibid.), Palmarum dominica tantum excepta (cf. e.g. Vat. gr. 1625, ff. 229-230). Lectionis primae dominicae ieiuniorum (Ioh. 1, 43-51, apud Gregory Ioh. 1, 44-52) solum initium indicatur (f. 236^v) et remitt. ad feriam quartam hebd. διακαινησίμου (v. ff. 5-6). ⁶(ff. 247^v-275^v) Lectiones magnae hebdomadis (cf. Gregory, p. 362; *Evangelium*, pp. 123-134). Lectio matutina feriae secundae (ff. 247^v-249^v) est Matt. 21, 18-43 ut apud *Evangelium*, pp. 123-124, Scrivener, p. 84, et Vat. gr. 1625 ff. 231^v-233^v (apud Gregory Matt. 21, 18-22, 14); feria quarta mane legitur (ff. 261^v-264) Ioh. 12, 17-50 ut apud *Evangelium*, pp. 128-129 et in Evv. 32 (cf. Gregory, p. 362) et 551 (Vat. gr. 1625, ff. 247-249^v); feria quarta vespere (ff. 264-265) Mc. 14, 1-11 (cf. feriam quartam mane in Ev. 21; apud Gregory, p. 362 et *Evangelium*, pp. 129-130 Matt. 26, 6-16); feria quinta vespere (ff. 267^v-274) Matt. 26, 1-27, 2 ut apud *Evangelium*, pp. 131-134 (apud Gregory, p. 362, Matt. 26, 1-20). In margine inf. f. 256 scriptum est rubro εὐαγγέλιον τοῦ ἁγίου προφήτου Ζαχαρίου καὶ τῶν λοιπῶν προφητῶν · εἶπεν ὁ κύριος (dies Zachariae est 5 sept.); in f. 257 post ἐν ὀνόματι κυρίου (Matt. 23, 39) crux scripta est et in marg. inf. adnotatum est τέλος τοῦ εὐαγγελίου τῶν προφητῶν; in f. 262 post πολλὸν καρπὸν φέρει (Ioh. 12, 24) crux scripta est: in marg. sup. legitur εἰς τὴν προσκύνῃσιν τῶν τιμίων ξύλων, in marg. dextro ἀρχὴ εἶπεν ὁ κύριος et in marg. inf. εἰς τὴν γ' τοῦ σεπτεμβρίου (cf. f. 313); in f. 263 post υἱοὶ φωτὸς γέννησθε (Ioh. 12, 36) scripta sunt crux et τέλος et in marg. inf. legitur τέλος τῆς προσκυνήσεως τοῦ

σταυροῦ. ⁷(ff. 275^v-296^v) Evangelia duodecim S. Passionis D. N. Iesu Christi (cf. Gregory, p. 363; *Evangelium*, pp. 135-144); in margine sup. f. 278^v scriptum est εἰς τὸ β' τοῦ σεπτεμβρίου; in marg. sup. f. 279 εἰς τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως (τέλος scriptum est post ἐντεῦθεν Ioh. 14, 31 f. 278^v, post πληρωθῇ Ioh. 15, 11 f. 279, post ὑμῖν Joh. 15, 16 f. 279^v et post τῷ θεῷ Ioh. 16, 2 f. 280^v); in marg. sup. f. 283^v scriptum est τῆς ε' συνόδου (ἀρχὴ scriptum est post ἔρχομαι Ioh. 17, 11 f. 238^v, τέλος post ἀπέστειλας Ioh. 17, 21 f. 284); evangelii ζ' (Mc. 15, 16-32) solum initium et finis indicantur (f. 292^v): remitt. ad evangelium horae tertiae Magnae Parasceves (cf. ff. 296^v-297^v); evangelii θ' (Ioh. 19, 25-37) scripta sunt solum initium et finis (f. 295): remitt. ad evangelium horae nonae Magnae Parasceves (cf. ff. 298^v-299^v); evangelium ι' est Mc. 15, 43-47 (cf. *Evangelium*, p. 144; apud Gregory, p. 363, improprie Matt. 15, 43-47). ⁸(ff. 296^v-304) Evangelia horarum Magnae Parasceves (cf. Gregory, p. 363; *Evangelium*, pp. 145-151). Lectiones horarum α'-θ' ut in Evv. 32 (cf. Gregory, p. 363) et 551 (Vat. gr. 1625 ff. 285-292). Evangelii horae primae (Matt. 27, 3-56) solum initium et finis indicantur (f. 296^v): remitt. ad evangelium vespertinum Magnae Parasceves (cf. ff. 299^v-303^v). In marg. inf. f. 296^v ubi initium evangelii horae tertiae scriptum est (Mc. 15, 16-41) legitur ζ: τὸ στ' εὐαγγέλιον τῶν ἁγίων παθῶν; in f. 297^v post πιστεύωμεν αὐτῷ (Mc. 15, 32) crux scripta est et in marg. sup. legitur τέλος τοῦ εὐαγγελίου τοῦ εἰς τὰ ἅγια πάθη. Evangelii horae sextae (Luc. 23, 32-49) solum initium scriptum est (f. 298): remitt. ad evangelium η' S. Passionis (cf. ff. 294-295). In f. 298^v post ἐποίησαν (Ioh. 19, 25) crux scripta est: in marg. inf. legitur ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ λεγομένου εἰς τὰ ἅγια πάθη et in marg. sup. εὐαγγέλιον θ' τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. In f. 299^v crux scripta est post ἡγεμόνι (Matt. 27, 2) et in marg. sup. legitur ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ λεγομένου εἰς τὴν α' ὥραν τῆς μεγάλης παρασκευῆς · τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἰδὼν Ἰούδας; in f. 303^v crux scripta est post Ζεβεδαίου (Matt. 27, 56) et in marg. inf. legitur τέλος τοῦ πρώτου εὐαγγελίου τῆς α' ὥρας τῆς ἁγίας παρασκευῆς. ⁹(ff. 304-305^v) Lectiones sabbati sancti (cf. Gregory, p. 363; *Evangelium*, pp. 150-151). Evangelii matutini (Matt. 27, 62-66) solum initium indicatur (f. 304): remitt. ad evangelium ιβ' S. Passionis (cf. f. 296^{r-v}). In f. 305 post σήμερον (Matt. 28, 15) crux scripta est et in marg. inf. legitur ἀρχὴ τοῦ ἐωθινοῦ α' εὐαγγελίου τῷ ἐκείνῳ ἐπορεύθησαν οἱ ἑνδεκα. ¹⁰(ff. 305^v-311^v) Evangelia 11 matutina resurrectionis (cf. Gregory, p. 364; *Evangelium*, pp. 152-156). Evangelium α' scriptum non est: remitt. (f. 305^v) ad lectionem vespertinam sabbati sancti (ζῆται αὐτῷ (sic) εἰς τὸ ὄπιθεν καταβατόν, cf. f. 305^{r-v}). In marg. inf. f. 307 ubi initium evangelii ε' (Luc. 24, 12-35) scriptum est, legitur τὸ αὐτὸ λέγεται καὶ τῇ γ' τῆς διακαινησίμου. Initia tantum indicantur evangeliorum β' (Mc. 16, 1-8; in f. 305^v remitt. ad tertiam dominicam post Pascha, f. 17^{r-v}), ζ' (Luc.

24, 36-53; in f. 309 remitt. ad lectionem vespertinam diei Ascensionis, ff. 46^v-48), θ' (Ioh. 20, 19-31; in f. 310 remitt. ad dominicam τοῦ ἀντιπάσχα ff. 9-10^v) et ια' (Ioh. 21, 14-25 ut apud *Evangelium*, p. 156; apud Gregory, p. 364, Ioh. 21, 15-25; in f. 311^v remitt. ad lectionem sabbati ante Pentecosten, ff. 56-57). Adcedunt (f. 311^v): ¹Evangelium matutinum diei Ascensionis (Mc. 16, 9-20) cuius initium tantum indicatur: remitt. ad tertium evangelium matutinum resurrectionis (ff. 305^v-306^v, cf. Gregory, p. 364; textus integre scriptus est in ff. 45^v-46^v); ²Evangelium matutinum Pentecostes (apud Gregory, p. 347, et *Evangelium*, p. 22, Ioh. 20, 19-23), quod, ut supra vidimus, die Pentecostes omissum erat: initium tantum indicatur, et remitt. ad dominicam τοῦ ἀντιπάσχα (ff. 9-10^v). ³εὐαγγέλια ἑωθινὰ τῶν ἐπισίμων (sic) ἑορτῶν: *8 septembris τῆς παναγίας θεοτόκου: remitt. ad 21 novembris (ff. 317^v-318^v); ^b14 septembris εἰς τὴν ὕψωσιν τοῦ (sic): remitt. ad feriam tertiam sextae hebdom. ἀπὸ τοῦ πάσχα (ff. 43-44^v); ^cεἰς τὴν Χριστοῦ γεννα (sic): remitt. ad κυριακὴν τῶν ἁγίων πατέρων ἀπὸ τοῦ μέσον (f. 322^{r-v}); ^d6 ianuarii εἰς τὰ φῶτα: remitt. ad feriam secundam 12 hebdom. Matt. (ff. 114^v-115); ^e2 februarii εἰς τὴν ὑπαπαντὴν: remitt. ad 21 novembris (ff. 317^v-318^v); ^f25 martii εἰς τὸν εὐαγγελισμόν τῆς θεοτόκου: remitt. ad 21 novembris (ff. 317^v-318^v); ^g6 augusti εἰς τὴν μεταμόρφωσιν: remitt. ad 4 augusti (f. 348^{r-v}); ^h15 augusti εἰς τὴν κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου: remitt. ad 21 nov. (ff. 317^v-318^v). Subfigitur subscriptio rubra τέλος τῶν εὐαγγελίων τοῦ δρόμου καὶ τῶν ἑωθινῶν.

2 (ff. 312-352) Lectiones pro festis immobilibus, saepe indicatae, raro integre descriptae (cf. menologium apud Gregory, pp. 365-386, cum quo nostrum conferentes codicis nostri varietates semper memoramus; dies quorum inscriptiones et lectiones omnino cum Gregory consentiunt praeterimus; ad *Evangelium* Romae anni 1880 quoque tantummodo referimus; consensum cum aliis Evangelitariis e Gregory menologio sumpsimus, eosdem numeros quibus Gregory usus est ad Evangelitaria indicanda adhibentes; Evangeliarium 551 [i.e. cod. Vat. gr. 1625] ipsi inspeximus, catalogo C. Giannelli quoque adhibito): ¹(ff. 312-315) September. 2 Solum Iohannes ieiunator memoratur; lectio est Ioh. 15,1-11 (cf. *Evangelium*, pp. 157-158). 3 Lectio est Ioh. 10,9-16 ut in Evv. 303, 549, 551 (in *Evangelio* haec lectio est altera lectio diei 2 septembris, v.p. 158). 4 Lectio est Luc. 10, 19-21. 5 Lectio est Matt. 23, 29-39 ut in Evv. 303, 549 et 551 (cf. etiam *Evangelium*, p. 158). 6 Solum Eudoxius memoratur in priore inscr.; altera inscr. est ἡ σύναξις τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ (cf. Evv. 13 et 303) cuius lectio est Luc. 10,16-21 ut in Ev. 303 (cf. etiam *Evangelium*, p. 158). 7 Lectio est Ioh. 15,17-16,2. 9 Καὶ τοῦ Σεηριανοῦ deest in inscr. 11

Lectio est Ioh. 3,16-21 ut in Evv. 13 et 292. 12 Lectio est Ioh. 11,47-54 ut in Evang. 292. 13 Lectio est Ioh. 12,25-36 ut in Evang. 292 (cf. etiam in codice nostro ff. 43-44^v et ff. 262-263). 14 Lectio matutina est Ioh. 12,25-36 (cf. in codice nostro ff. 43-44^v). Lectio sabbati post exaltationem crucis est Ioh. 8,21-30 ut in Ev. 32 (v. etiam *Evangelium*, pp. 161-62). Lectio dominicae post exaltationem crucis est Mc. 8,34-9,1 ut in Evv. 13 et 303. 15 Lectio est Matt. 10,16-22 (cf. *Evangelium*, p. 162). 17 Inscr.: τῆς ἁγίας Σοφίας καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς (cf. Evang. 303); lectio est Matt. 25,1-13 ut in Evang. 551 (v. f. 307). 18 Prior inscr. τῆς ὁσίας Θεοδώρας ut in Evang. 390; prior lectio est Luc. 15,1-10; altera inscr. est τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐμενίου, altera lectio Matt. 10,16-22. 19 Ut in Evv. 303, 549, 551. 20 Inscr. ut in Ev. 17. 21 Inscr. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Κοδράτου (cf. alteram inscr. Ev. 303); lectio est Luc. 10,1-15. 22 Inscr. et lectio ut in Ev. 303. 24 Lectio est Matt. 10,37-11,1. 25 Prior inscr. fere ut in Ev. 303, prior lectio ut in Ev. 303; altera inscr. τῆς ὁσίας Εὐφροσύνης, cf. Ev. 303, altera lectio est Matt. 15,21-28. 27 Lectio est Luc. 13,10-17. 29 Lectio est Luc. 6,17-23 ut apud Scholz, p. 475. 30 Lectio est Matt. 24,42-51 ut apud Scholz, p. 475. ²(ff. 315-317) October. 1 Inscr. τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνανίου τοῦ βαπτίσαντος τὸν ἅγιον Παῦλον; lectio est Mc. 6,7-13. 2 In inscr. legitur Ιουστίνου ut in Ev. 274; lectio est Luc. 15,1-10. 3 Lectio est Matt. 13,44-54 (cf. *Evangelium*, p. 164). 4 Καὶ Πέτρου deest in inscr.; lectio est Luc. 10,19-21. 5 Χαριτίνης deest in inscr. 8 Lectio est Luc. 7,36-50. 9 Lectio est Luc. 5,1-11. 10 Lectio est Mc. 13,9-13 ut in Evang. 32. 11 Inscr. fere ut in Ev. 13, lectio est Matt. 5,14-19 ut in Evang. 17. 12 Inscr. fere ut in Evang. 303; lectio est Matt. 10,23-31. 13 Lectio est Matt. 7,15-21 (cf. *Evangelium*, p. 165). 14 Lectio est Luc. 12,2-7. 15 Lectio est Ioh. 15,17-16,2. 16 Lectio est Matt. 27,33-54 (cf. *Evangelium*, p. 165). 17 Inscr.: τοῦ ἁγίου προφήτου Ὡσηέ; lectio est Luc. 13,31-35. 19 Lectio est Matt. 24,27-33. 42-51. 20 Lectio est Ioh. 15,17-16,2. 22 Lectio est Luc. 12,32-40. 23 Verba α καὶ τῶν usque ad Ἐφῆσω desunt in inscr.; lectio est Matt. 13,54-58 (cf. *Evangelium*, p. 165). 24 Lectio est Matt. 10,32-33. 37-38. 26 Inscr. fere ut in Ev. 292; lectio est Matt. 8,23-27 ut in Ev. 303 (apud Gregory p. 370 perperam Matt. 3,23-27). 27 Prior inscr.: τὰ καταθέσια τῆς τιμίας κάρας τοῦ προδρόμου; lectio est Matt. 14,1-13; altera inscr.: τοῦ ἁγίου μάρτυρος Νέστωρος fere ut in Ev. 303; lectio est Matt. 10,16-22 ut in Ev. 303. 28 Inscr.: τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀνδρέου; lectio est Luc. 21,12-19. 29 Inscr. ut in Ev. 303; lectio est Matt. 11,27-30. 30 Inscr. fere ut in Ev. 303. 31 Inscr. τοῦ ἁγίου Ἐπιμάχου; lectio est Luc. 21,12-19. ³(ff. 317-318^v) November. 1 Ante lectionem huius diei (Matt. 10,1. 5-8) scriptus est textus Matt. 4,24-25. 2 Lectio est Luc. 9,23-27. 4 Inscr. τοῦ σοφοῦ

Ἰωαννικίου; lectio est Matt. 11, 27-30. 5 Deest. 7 Lectio est Matt. 10,32-33, 37-38; 19, 27-30. 8 Lectio est Luc. 10,16-21, i.e. lectio vespertina apud Gregory p. 370 (cf. etiam *Evangelium*, p. 168). 9 Inscr. τῆς ὁσίας Ματρώνας; lectio est Mc. 12,38-44. 10 Deest. 11 Καὶ Βικεντίου deest in inscr. 12 Καὶ Νεΐλου deest in inscr.; remitt. ad feriam tertiam 1 hebd. Matt. ἀπὸ τὸ μέσον (lectio integra feriae tertiae 1 hebd. Matt. est Matt. 4,25-5,12, cf. ff. 59^v-60^v). 15 Lectio est Luc. 12,2-12. 18 Lectio est Ioh. 15,17-16,2. 19 Verba a τοῦ ἁγίου usque ad σὺν αὐτῷ καὶ desunt in inscr.; lectio est Luc. 11,47-12,1. 20 Inscr.: τοῦ ἁγίου μάρτυρος Δασίου (cf. 19 nov. apud Gregory, p. 371); lectio est Luc. 21,12-19. 21 Lectio est Luc. 1,39-49.56 (i.e. lectio matutina Ev. 303; cf. etiam *Evangelium*, p. 169). 22 Inscr. ut in Ev. 32, lectio incerta: remitt. enim ad 15 hebd. Matthaiei, sed feria non indicatur. 23 Inscr. fere ut in Ev. 32 (codex noster add. καὶ Γενναδίου; v. etiam 20 nov. apud Gregory, p. 371); lectio est Matt. 5,14-19. 24 Inscr. ut in Ev. 32 et 303; lectio est Matt. 24,27-33; 42-51. 25 Inscr. fere ut in Ev. 292; lectio est Matt. 5,14-19. 26 Inscr. fere ut in Ev. 303; lectio est Matt. 11,27-30 ut in Ev. 292. 27 lectio est Ioh. 15,1-11. 29 Inscr. τοῦ ἁγίου Εἰρηναρχοῦ (cf. inscr. Ev. 303 pro 28 nov. apud Gregory, p. 371); lectio est Matt. 10,16-22. 30 Lectio est Ioh. 1,35-51. ⁴(ff. 318^v-327^v) December. 1 Lectio est Matt. 23,29-39. 2 Remitt. ad idem Evangelium (i.e. Matt. 23,29-39). 3 Remitt. ad idem Evangelium. 5 Lectio est Luc. 6,17-23. 6 Lectio est Matt. 4,25-5,12. 7 Lectio est Ioh. 15,1-11. 8 Inscr. ut in Ev. 303; lectio est Matt. 11,27-30. 11 Inscr. fere ut in Ev. 32; lectio est Mc. 13,9-13. 12 Lectio est Luc. 11,1-13 (cf. Evang. 33 apud Gregory, p. 372, cuius lectio est Luc. 11,1-10). 13 Lectio est Luc. 5,12-16. 14 Prior inscr.: τοῦ σεισμοῦ; prior lectio est Luc. 8,22-25; altera inscr. fere ut in Ev. 32, altera lectio est Luc. 21,12-19. 15 καὶ τοῦ προφήτου Ἀγγαίου deest in inscr.; lectio est Luc. 9,23-27. 16 Verba a τῶν ἁγίων usque ad τοῦ νέου desunt in inscr.; lectio est Luc. 4,16-22. 17 Lectio est Luc. 11,47-12,1. 18 Inscr.: τοῦ ἁγίου μάρτυρος Φιλεταίου; lectio Matt. 10,16-22. 19 Lectio est Ioh. 15,17-16,2. 21 Lectio est Mc. 12,38-44. 22 Haec dies indicatur in f. 321, post lectionem vespertinam sabbati ante nativitatem Christi; remitt. ad 22 nov. (cf. supra). 23 Inscr. fere ut apud C. F. De Matthaiei, *Novum Testamentum graece*... Wittenbergae 1803, p. 758; lectio est Mc. 13,9-13. Adcedunt (ff. 320-321): ^aσάββατον πρὸ τῆς γεννήσεως, cuius lectio est Luc. 13,19-29; ^bεὐαγγέλιον ἀναγινωσκόμενον εἰ συμβῇ φθᾶσαι τὴν παραμονὴν τῶν Χριστοῦ γέννων ἐν σαββάτῳ εἰς τὴν λειτουργίαν, i.e. Matt. 13,31-33; 44-46; 53-58. 24 Inscr. τῆς ἁγίας μητρὸς Εὐγενίας; lectio est Luc. 7,36-50. Adcedunt: ^a(ff. 321-322^v) Lectio dominicae τῶν ἁγίων πατέρων ante nativitatem Christi (Matt. 1,1-25; cf. *Evangelium*, p. 173); in f. 322 col. 1 ante τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Matt. 1,18) scriptum est

rubro εἰς τὸν ὄρθρον τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. ἀρχή; ^b(ff. 322^v-323^v) lectio diei ante nativitatem Domini (Luc. 2,1-20; cf. Gregory, p. 373 et *Evangelium*, p. 176). 25 Lectio matutina est lectio dominicae τῶν ἁγίων πατέρων ἀπὸ τὸ μέσον (Matt. 1,18-25 cf. f. 322^{r-v}, Ev. 32 et 303 et *Evangelium*, pp. 176-177); lectio vespertina est Matt. 2,1-12 ut apud Gregory et *Evangelium*, p. 177. <26> F. 325 col. 2 post οὐκ εἰσὶν (Matt. 2,18) scriptum est rubro τέλος τῶν ἁγίων νηπίων. 28 Nulla inscr.; lectio est Ioh. 3,1-15. 29 Lectio est Matt. 2,13-18 (cf. ff. 324^v-325). 30 Inscr.: τοῦ ἁγίου Μαρκελλοῦ (cf. 29 dec. apud Gregory, p. 374); lectio est Luc. 12,32-40. 31 Nulla inscr.; lectio est Mc. 12,28-37. Subfiguntur (ff. 325^v-327^v): ^alectio sabbati post nativitatem Christi (Matt. 12,15-21; cf. Gregory, p. 373); ^blectio dominicae post nativitatem Christi (Matt. 2,13-23; cf. Gregory, p. 373 et *Evangelium*, p. 178); ^clectio sabbati πρὸ τῶν φώτων (Matt. 3,1-11; cf. *Evangelium*, p. 178 ubi tamen lectio est Matt. 3,16); ^dlectio dominicae πρὸ τῶν φώτων (Mc. 1,1-8; cf. *Evangelium*, pp. 178-179). ⁵(ff. 327^v-333^v) Ianuarius. 2 Nulla inscr.; lectio est Mc. 6,1-7. 3 Nulla inscr.; lectio est Matt. 12,46-13,3. 4 Nulla inscr.; lectio est Luc. 7,17-30. 5 Inscr.: τῇ παραμονῇ τῶν φώτων; desideratur lectio ἐσπέρας εἰς τὸν ἀγασμὸν τῶν ὑδάτων (cf. Gregory p. 374). 6 Lectio matutina est Mc. 1,9-11 (cf. etiam *Evangelium* p. 182). 7 Pro ζ' scriptum est perperam στ'. 8 Nulla inscr.; lectio est Ioh. 3,22-33 (cf. etiam *Evangelium* p. 183). 9 Nulla inscr.; lectio est Luc. 3,19-22. 10 Inscr.: τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Νύσσης; lectio est Ioh. 10,39-42; post finem Evangelii scriptum est rubro: ζητεῖ τὸ εὐγγέλιον τοῦ ἁγίου εἰς τὸ β' τοῦ Σεπτεμβρίου. 11 Prior inscr. deest; prior lectio est Luc. 4,1-15 (cf. *Evangelium*, p. 183); altera lectio est Luc. 6,17-23. 12 Nulla inscr.; lectio est Luc. 20,1-8. 13 Nulla inscr.; lectio est Mc. 1,9-15. 15 Remitt. ad feriam tertiam primae hebd. Matt. ἀπὸ τὸ μέσον (lectio integra est Matt. 4,25-5,12). 16 Lectio est Ioh. 21,14-25 (cf. *Evangelium*, p. 184). 17 Lectio est Luc. 6,17-23 (cf. *Evangelium*, p. 185). 21 Remitt. ad parasceven 7 hebd. Lucae ἀπὸ τὸ μέσον (lectio integra est Luc. 12,2-12); lectio huius diei desideratur apud Gregory. 23 Καὶ Ἀγαθαγγέλου deest in inscr.; lectio est Matt. 12,1-8. 24 Lectio est Mc. 12,38-44. 25 Lectio est Ioh. 10,1-9. 26 Prior inscr. est εἰς τὴν μνήμην τοῦ φόβου, prior lectio est Mc. 4,35-41; altera inscr. fere ut apud Gregory, altera lectio est Luc. 12,32-40. 28 Lectio est Ioh. 15,1-11. 29 Lectio est Luc. 9,44-50. 31 Inscr. ut in Ev. 292, 303 et 551; lectio est Matt. 10,1. 5-8 (cf. *Evangelium*, p. 187). ⁶(ff. 333^v-335^v) Februarius. 1 Lectio est Mc. 11,22-26. 2 Lectio matutina est Luc. 1,39-49.56; in f. 334^v col. 1 post διαλογισμοί (Luc. 2, 35) crux et τέλος scripta sunt et in marg. sup. legitur τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ἁγίου Συμεών. 5 Lectio est Mc. 12,38-44. 6 Lectio est Matt. 11,27-30. 7 Inscr.: τοῦ ἁγίου Παρθενίου; lectio est Luc. 12,32-40. 8 Remitt. ad Evange-

lium matutinum feriae tertiae magnae hebd. ἀπὸ τὸ μέσον (lectio integra est Matt. 22,15-24,2). 9 Lectio est Ioh. 17,11-21. 10 Lectio est Ioh. 15,17-16,2 (cf. *Evangelium*, p. 189). 12 Solum Meletius memoratur in inscr. 14 Lectio est Matt. 10,1. 5-8. 15 Lectio est Luc. 7,36-50. 16 Lectio est Ioh. 15,17-16,2. 17 Lectio est Luc. 10,19-21. 18 Solum Leo memoratur in inscr. 19 Deest. 20 Inscr. ut in Ev. 32; lectio est Ioh. 10,1-9. 21 et 22 desunt. 25 Lectio est Luc. 12,32-40. 26 Inscr.: τοῦ μεγάλου Πορφυρίου; remitt. ad 11 ianuar. (lectiones huius diei sunt Luc. 4,1-15 et 6,17-23). 27 Inscr.: τοῦ ἁγίου Μαρκιανοῦ; lectio est Ioh. 10,9-16. 28 deest. 29 Inscr.: τῶν ἁγίων μαρτύρων Σαδὼθ καὶ τῶν λοιπῶν; postea legitur ζητεῖ εἰς τὴν παραμονὴν τοῦ ἁγίου Θεοδ(ώρου). ⁷(ff. 335^v-337^v) Martius. 1 Lectio est Ioh. 8,1-11. 2 Inscr.: τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Θεοδότου; lectio est Ioh. 10,9-16. 3 Καὶ Βασιλίσσης deest in inscr.; lectio est Matt. 10,16-22. 4 Lectio est Matt. 7,15-21. 5 Lectio est Luc. 12,2-7. 6 Lectio est Ioh. 10,9-16. 7 Deest apud Gregory; inscr. est τῶν ἁγίων ἱερομαρτύρων Αἰθερίου καὶ τῶν(σὺν αὐτῷ): lectio est Ioh. 15,1-11. 8 Lectio est Matt. 20,1-16. 9 Lectio est Luc. 12,32-40. 10 Inscr.: τοῦ ἁγίου Σωφρονίου πατριάρχου; lectio est Luc. 10,1-15. 11 Inscr.: τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Κοδράτου; remitt. ad apostolorum Evangelium (i.e. Matt. 10,1. 5-8: cf. f. 358^{r-v}). 12 Lectio est Luc. 6,17-23. 13 Inscr.: τοῦ ἁγίου Νικηφόρου; lectio est Ioh. 15,1-11. 14 Inscr.: τοῦ ἁγίου Εὐσχήμενος; lectio est Matt. 10,16-22. 15 Inscr.: τοῦ ἁγίου μάρτυρος Πιονίου; lectio est Ioh. 15,17-16,2. 16 Inscr.: τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σαβίνου; lectio est Ioh. 15,17-16,2 ut pro die 15 mart. 17 Prior inscr.: τοῦ σεισμοῦ ὁ φόβος; prior lectio est Matt. 8,23-27; altera inscr. fere ut apud Gregory, altera lectio est Mc. 8,34-9,1. 18 Lectio est Ioh. 15,1-11. 19 Lectio est Matt. 7,15-21. 21 Inscr.: τῆς ἁγίας μάρτυρος Φαύστης; remitt. ad 22 nov. (cf. supra). 22 Verba καὶ Θωμᾶ ἐπισκόπου desunt in inscr.; lectio est Matt. 10,16-22. 23 Deest. 24 Inscr.: τῆς ἁγίας μάρτυρος Χριστίνης; remitt. ad 22 nov. (cf. supra). 27 et 28 desunt. 29 Lectio est Luc. 12,32-40. 31 Deest. ⁸(ff. 337^v-338) Aprilis. 1 Τοῦ Εὐτυχίου τοῦ πατριάρχου deest in inscr.; lectio est Luc. 7, 36-50. 2 Deest. 3 Inscr.: τῶν ἁγίων Θεοδούλου καὶ Ἀγαθάποδος (cf. 4 apr. apud Gregory); lectio est Luc. 21,12-19. 4 Inscr.: τῆς ἁγίας μάρτυρος Ὑπομονῆς; remitt. ad 22 nov. (cf. supra). 5 Inscr. et lectio ut apud Gregory pro die 6 apr. 6 Inscr.: τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐτυχίου; lectio est Ioh. 15,1-11. 7 Inscr.: τοῦ ἁγίου Κελεστίνου πάπα Ῥώμης; lectio est Ioh. 15,1-11 ut pro die 6 apr. 8 Deest. 9 Eutychius et Eupychius desunt in inscr.; lectio est Luc. 21,12-19. 10 Lectio est Luc. 12,2-12. 11 Lectio est Ioh. 15,17-16,2. 12 et 13 desunt. 14 Inscr.: τοῦ ἁγίου Συμεὼν καὶ Ἰακώβου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας; lectio est Ioh. 15,1-11. 15 Inscr.: τοῦ ἁγίου Σάβα τοῦ Γότθου; lectio est Ioh. 15,17-16,2. 16 Lectio est Matt. 25,1-13. 17 Lectio

est Ioh. 15,1-11. 18 Inscr.: τοῦ ὁσίου Γεωργίου ἐπισκόπου; lectio est Ioh. 15,1-11 ut pro 17 apr. 19 Inscr.: τοῦ ἁγίου Λογγίνου τοῦ Ἡσαύρου; lectio est Matt. 10,16-22. 20 Inscr.: τοῦ ὁσίου Ἀναστασίου τοῦ Σινᾶ ὄρους; lectio est Luc. 6,17-23. 21 Inscr.: τοῦ ἁγίου Μαξίμου ἀρχιεπισκόπου; lectio est Luc. 12,32-40. 23 Lectio est Ioh. 15,17-16,2 (i.e. lectio vespertina apud *Evangelium*, pp. 194-195). 24 Inscr.: τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Τιμοθέου; lectio est Matt. 11,27-30. 25 Lectio est Mc. 6,7-13. 26 Lectio est Ioh. 15,17-16,2. 27 Lectio est Luc. 12,2-12. 28 Lectio est Luc. 10,1-15. 29 Inscr.: τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου Κρήτης; lectio est Luc. 6,17-23: lectio huius diei deest apud Gregory. 30 Lectio est Luc. 9,1-6 (cf. *Evangelium*, p. 195). ⁹(ff. 338-339^v) Maius. 1 Lectio est Matt. 16,13-19. 2 Lectio est Ioh. 15,1-11. 3 Inscr.: τῶν ἁγίων Τιμοθέου καὶ Μαύρας; lectio est Luc. 12,2-12. 4 Inscr.: τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀφροδισίου; lectio est Ioh. 15,17-16,2. 5 Lectio est Mc. 5,24-34. 6 Lectio est Luc. 12,32-40. 7 Deest. 8 Prior inscr. et lectio ut apud Gregory, p. 379 (cf. etiam *Evangelium*, p. 196); altera lectio est Luc. 6,17-23. 9 Lectio est Ioh. 12,36-47. 10 Lectio est Luc. 9,1-6. 11 Καὶ Παχωμίου deest in inscr.; lectio est Ioh. 15,17-16,2. 12 Lectio est Ioh. 15,1-11. 13 Καὶ Γλυκερίας deest in inscr. 14 Lectio est Luc. 21,12-19. 18 Καὶ Φιλεταίου deest in inscr. 19 Pro Πέτρου legitur Πατρικίου in inscr.; lectio est Luc. 10,19-21; apud Gregory non indicatur. 20 Remitt. ad parasceven primae hebd. quadragesimae (cf. etiam Gregory, p. 379): lectio est igitur Ioh. 15,1-11. 21 Lectio est Ioh. 10,9-16. 23 Inscr. fere ut apud Scholz, p. 490. 26 Remitt. ad apostolorum Evangelium (lectio est igitur Matt. 10,1. 5-8 cf. f. 358^{r-v}). 31 Lectio est Ioh. 5,1-11. ¹⁰(ff. 339^v-346) Iunius. 1 Lectio est Matt. 10,16-22. 3 Lectio est Luc. 10,19-21. 5 Lectio est Ioh. 15,1-11. 11 Lectio est Ioh. 14,21-24. 13 Lectio est Mc. 5,24-34. 15 Lectio est Luc. 11,47-12,1. 17 Lectio est Luc. 21,12-19. 18 Καὶ Καλογήρου deest in inscr. 21 In inscr. post Ἰουλιανοῦ additum est καὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἰούστου Τροφίμου καὶ Θεοφίλου. 23 lectio est Mc. 10,46-52. 24 Post inscriptionem leguntur Ps. 131,17 et 131,1; lectio matutina est Luc. 9,7-11. 25 Prior inscr. est εἰς μνήμην φόβου ἔθνων, prior lectio Mc. 11,22-26; altera lectio Matt. 10,37-11,1. 26 Lectio est Luc. 6,17-23. 27 Lectio est Luc. 12,32-40 (cf. *Evangelium*, p. 200). 28 Inscr.: τῶν ἁγίων ἀναργύρων Κύρου καὶ Ἰωάννου; lectio est Luc. 9,1-6. 29 Una tantum lectio, scil. Matt. 16,13-19 (= lectio vespertina apud Gregory, p. 381; cf. etiam *Evangelium*, p. 201). 30 Lectio est Mc. 3,13-19 et 6,7-13. ¹¹(ff. 346-348) Iulius. 1 τῶν ἐν Ῥώμῃ omitt. in inscr. 2 Lectio est Luc. 1,39-46.56 (cf. *Evangelium*, p. 203). 3 Solum Hyacinthus memoratur in inscr.; lectio est Luc. 21,12-19. 4 Inscr.: τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου Κρήτης; lectio est Ioh. 10,1-9. 5-6-7 desunt. 8 Lectio ut in Evv. 303 (cf. Gregory p. 381) et 551 ff. 355-356 (v. etiam *Evangelium* p. 203). 9 Lectio est

Matt. 7,15-21. 10 Lectio est Luc. 21,12-19. 12 Γολινδούχ deest in inscr.; lectio est Luc. 13,10-17. 13 Inscr.: τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ; lectio est Luc. 10,16-21. 15 Lectio est Luc. 10,19-21 (cf. Ev. 13 apud Gregory, p. 382); post notitiam de lectione pro die 15 iul. scriptum est κυριακή τῆς δ' συνόδου ὅτε ψάλλεται τὰ ἀ' ἀλλακτὰ ὑμεῖς ἐστὲ τὸ φῶς τοῦ (= Matt. 5,14; cf. *Evangelium*, p. 204), κυριακή τῆς ε' συνόδου ὅτε ψάλλεται τὰ β' ἀλλακτὰ, τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐπάρας ὁ Ἰησοῦς ὀφθαλμοὺς (Ioh. 17,1): cf. etiam Evang. 282 et 13 apud Gregory, p. 382. 16 Deest. 17 Inscr.: τοῦ ἁγίου Ἀθινογένους (cf. diem 16 iul. apud Gregory); lectio est Luc. 21,12-19. 18 Lectio est Luc. 10,19-21. 19 Lectio est Matt. 12,46-13,3. 20 Καὶ Ἐλισσαίου deest in inscr.; remitt. ad evangelia transfigurationis (Luc. 9,28-36 et Matt. 17,1-9, cf. diem 5 augusti); altera lectio est Matt. 17, 10-23. 21 Inscr.: τῶν ἁγίων Συμεὼν καὶ Ἰωάννου; remitt. ad parasceven 11 hebd. Matt. ἀπὸ τὸ μέσον (Matt. 24,42-51) sed post inscriptionem legitur γρηγορεῖτ' οὖν ὅτι οὐκ οἴδατε (Matt. 25,13). 22 Inscr.: τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς; lectio est Luc. 8,1-3 (cf. *Evangelium*, p. 204). 23 Inscr. ut in Ev. 292; lectio est Luc. 13,31-35. 24 Lectio est Matt. 10,37-11,1. 25 Lectio est Mc. 3,28-35. 26 Symeon Stylites omitt. in inscr.; lectio est Matt. 10,16-22. 27 Lectio est Ioh. 15,17-16,2. 28 Τίμονος, Παρμενά desunt in inscr.; lectio est Luc. 10,16-21. 29 Deest. 30 Κρίσκεντος, Ἐπαινέτου καὶ Ἀνδρονίκου desunt in inscr.; lectio est Luc. 10,16-21 ut pro die 28 iulii. 31 Prior inscr.: εἰς τὴν προσκύνησιν τῶν τιμίων ξύλων; prior lectio est Matt. 27,27-32 ut apud Gregory, p. 383; altera inscr. τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀντωνίου καὶ Γελασίου, altera lectio est Luc. 20,46-21,4. ¹²(ff. 348-352) Augustus. 2 Lectio est Mc. 11,27-33. 4 Prior lectio est Mc. 9,2-9; altera inscr. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῶν ἁγίων μαρτύρων Κατίδιον καὶ Κατιδιανόν, altera lectio est Matt. 7,15-21. 5 Prior inscr.: εἰς τὸν ὄρθρον τῆς μεταμορφώσεως, prior lectio est Luc. 9,28-36 (cf. lectionem matutinam diei 6 augusti apud Gregory, p. 383); altera lectio est Matt. 10,16-22. <6> Lectio est Matt. 17,1-9 (= lectio vespertina apud Gregory, p. 383; cf. etiam *Evangelium*, pp. 206-207). 7 Prior inscr.: ἡ ἀνάμνησις τῶν Ἀβάρων (cf. Ev. 32 apud Gregory, p. 383); prior lectio est Mc. 11,22-26; altera inscr. est τοῦ ἁγίου Δομετίου, altera lectio est Mc. 8,34-9,1. 8 Solum Aemilianus memoratur; lectio est Mc. 12,13-17. 9 Lectio est Luc. 6,12-19. 10 Lectio est Mc. 13,9-13. 11 Deest. 12 Lectio est Luc. 21,12-19. 13 Lectio est Luc. 10,1-15. 16 Inscr.: τοῦ ἁγίου μάρτυρος Διομήδους; lectio est Ioh. 15,1-11. 17 Solum Myro memoratur in inscr.; lectio est Matt. 10,16-22. 18 Lectio est Matt. 10,16-22 ut pro die 17 aug. 19 Lectio est Luc. 21,12-19. 20 Lectio est Matt. 16,13-19. 21 Inscr.: τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θαδδαίου καὶ τῆς ἁγίας μάρτυρος Βάσης; lectio est Luc. 5,1-11 ut in Ev. 32. 22 Lectio est Matt. 10,23-31. 23 Deest. 24 Inscr. ut in Ev. 32; lectio est Luc. 10,1-15. 25 Inscr.:

τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Βαρθολομαίου; lectio est Matt. 9,36-10,8. 26 Lectio est Ioh. 15,1-11. 27 Inscr.: τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ποιμένος; lectio est Matt. 11,27-30 (cf. diem 28 augusti apud Gregory, p. 384). 28 Solum Moses Aethiopicus memoratur in inscr.; lectio est Luc. 6,17-23 (cf. 27 aug. apud Gregory, p. 384). 29 Lectio vespertina est Mc. 6,14-30 (cf. *Evangelium*, p. 209). 30 Deest. 31 Lectio est Matt. 12,46-13,3.

3 (ff. 352-361^v) Εὐαγγέλια εἰς διαφόρους μνήμας καὶ λιτάς (Gregory, p. 384-386; cf. etiam *Evangelium*, pp. 212-216, ubi tamen lectiones saepe discrepant) hoc ordine scripta: ¹(f. 352 col. 1) Εἰς ἐγκαίνια ναοῦ; lectiones sunt Matt. 16,13-19 et Ioh. 10,22-30 ut apud *Evangelium*, p. 212 (cf. etiam Gregory, p. 384). ²(f. 352 col. 2) Εἰς μνήμην φόβου σεισμοῦ; lectiones sunt Matt. 8,23-27 (cf. *Evangelium* p. 214 et Gregory p. 385), Mc. 4,35-41 (cf. Gregory, p. 385) et Luc. 8,22-25 (haec lectio apud Gregory et *Evangelium* deest). ³(f. 352 col. 2) Εἰς μνήμην φόβου ἐθνῶν; lectio est Luc. 13,1-9 (cf. Gregory, p. 385; *Evangelium*, p. 215). ⁴(f. 352 col. 2) Εἰς λιτὴν εὐχαριστήριον κατὰ πολέμων; lectiones sunt Mc. 11,22-26 (apud Gregory, p. 385, Mc. 11,22-24) et Luc. 11,1-13 (haec lectio deest apud Gregory). ⁵(f. 352 col. 2) Εἰς σχῆμα μοναχοῦ; lectio est Matt. 11,27-30 (cf. Gregory p. 385). ⁶(f. 352 col. 2) Εἰς λιτὴν ἐπὶ ἀνομβρίας; lectio est Matt. 16,1-6 (apud Gregory, p. 385, Matt. 16,1-3). ⁷(f. 352 col. 2-352^v col. 2) Εἰς ἀσθενούντας ἐπὶ ἐπτὰ πρεσβυτέρους; lectiones sunt Mc. 6,7-13 (cf. Gregory p. 358) et Matt. 8,23-27 (haec lectio deest apud Gregory). ⁸(ff. 352^v-353) Iterum εἰς μνήμην φόβου ἐθνῶν; lectio ut supra, f. 352 col. 2, est Luc. 13,1-9 (cf. Gregory, p. 385, et *Evangelium*, p. 215). ⁹(ff. 353^v-356^v) <Iterum evangelia ἐπὶ ἀνομβρίας>: ^a(ff. 353^v-354) Matt. 5,33-48 prae fixa (f. 353 col. 2) inscriptione rubra ἕτερον εὐαγγέλιον ἐν λιτῇ παρακλήσεως · τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ἀνομβρίας (haec lectio deest apud Gregory); ^b(ff. 354-355) Matt. 6,31-34 et 7,9-14 (cf. Gregory, p. 385); ^c(f. 355^{r-v}) Ioh. 14,12-14; 15,8-11; 15,14-16 sub inscr. ἕτερον εὐαγγέλιον κατὰ πανυχίδα (haec lectio deest apud Gregory); ^d(ff. 355^v-356^v) Matt. 16,1-3, Luc. 4,24-26, Ioh. 6,30-33 (cf. Gregory p. 385). ¹⁰(ff. 356^v-357^v) Εἰς σχῆμα γυναικῶν μελλόντων ἀποκαρῆναι; lectio est Matt. 25,1-13 (cf. Gregory p. 385 et *Evangelium*, p. 213). ¹¹(ff. 357^v-358) Εἰς ἐξομολογουμένους ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας; lectio est Ioh. 15,1-7 (cf. Gregory, p. 385). ¹²(f. 358^{r-v}) Εἰς ἀποστόλους ἓνα τε καὶ πολλούς; lectio est Matt. 10,1. 5-8 (cf. Gregory, p. 386). ¹³(ff. 358^v-359^v) Εἰς προφήτας; lectio est Matt. 23,29-39 (cf. Gregory, p. 385). ¹⁴(ff. 359^v-360) Εἰς ἱεράρχας · εἰς ὁσίους καὶ ἱερομάρτυρας; lectio est Luc. 6,17-23. ¹⁵(f. 360^{r-v}) Ἐτερον εὐαγγέλιον εἰς ὁσίους; lectio est Matt. 11,27-30 (cf. Gregory, p. 385). ¹⁶(ff. 360^v-361^v) Εἰς ὁσίας γυναῖκας καὶ ἁγίας μάρτυρας; lectio est Luc. 7,36-50 (cf. Gregory p. 385).

MAT. Codex optime servatus; nonnulla folia tamen tineis perterebrata (v. praesertim ff. 1,2).

FASC. Sunt in totum fasciculi 45, quaterniones omnes praeter 1 (septem foliorum, ff. 1-7^v) et 43 (quinionem, ff. 336-345^v). Fasciculus 1 nota graeca caret; fasciculi 2 (ff. 8-15^v) et 4 (ff. 24-31^v) numeris graecis β' et δ' margini inferiori ultimae singulorum paginae dextrorsum appositis signati; fasciculi 3 (ff. 16-23^v) et 5-11 (ff. 32-87^v) numeros graecos in marginibus inferioribus primae et ultimae singulorum paginae praebent; in fasciculo 12 (ff. 88-95^v) ob marginem inferiorem excisum notae graecae vestigium tantum in marginibus ff. 88 et 95^v manet; in fasciculo 13 (ff. 96-103^v) lineola tantum supra notam graecam scripta in margine inf. f. 96 observari potest; fasciculi 14-44 (ff. 104-353^v) numeris graecis in margine inf. primi singulorum folii ad ipso librario distincti (animadvertendum tamen est in fasciculo 19, ff. 144-151^v, notae numeralis ιθ' solum ι legi posse: v. marginem inferiorem f. 144); fasciculus 45 (ff. 354-361^v) nota graeca caret. Praeterea omnes codicis fasciculi numeris arabicis margini inferiori primi singulorum folii dextrorsum appositis distincti.

SCHEMA. Lake II 34c, Leroy 44D2 (v.e.g.f. 148). Unaquaeque columnarum est mm. 197.210 × 65.75.

SCRIPT. In codice mea sententia sex manus distinguuntur, quas numeris crassioribus indico: 1 quae modo nigro, modo fusco atramento utitur, omnium accuratissima, ff. 2-101 exaravit; 2 f. 101^v; 3 ff. 102-338^v et 343-352 col. 2; 4, quae ad manum 2 proxime accedit (fortasse de eodem scriba agitur), ff. 339-342^v et 361^{r-v}; 5 quae manui 1 simillima est sed ab ea forma litterae θ distinguitur (v. e. g. f. 357^v col. 2 l. 2) ff. 352 col. 2-360^v; 6 recentior (saec. XV) notitias in f. 140^v exaravit scripturamque reliquarum manuum ubicumque obsolevit retractavit (v. e. g. f. 12 col. 1). Scriptura manuum 2 et 4 simillima est scripturae codicum Vat. gr. 356 et 1523 (v. praesertim litteras δ, ζ, θ, λλ, ρ nec non compendium Ϸ [cf. e. g. Vat. gr. 356 f. 115 l. 6 a.i. cum Vat. gr. 2167 f. 101^v col. 2 l. 6 a.i.]). Manus 1 - 5 antiquiorem scripturae stilum imitantes inter se adfinitatem magnam ostendunt, ita ut dubitari non possit, quin ex eodem scriptorio sint.

ORN. Ff. 1^v et 140^v imagines evangelistarum SS. Iohannis et Lucae sedentium perhibent, variis coloribus depictas, praesertim aureo, rubro, caeruleo et violaceo (de evangelistarum imaginibus in codicibus Evangelia continentibus v. e. g. O. Wulff, *Altchristl. u. byz. Kunst* II, Berlin 1914, pp. 532-533, D. Diringer, *The illuminated Book*, London [nota anni non indicatur] pp. 104-105 et praesertim A. M. Friend, *The Portraits of the Evangelists in Greek and Latin Manuscripts, Art Studies*, 5, 1927, pp. 115-147 et H. Hunger-K. Wessel, *Evangelisten, Reallex. zur byz. Kunst*, II, Stuttgart 1971, coll. 452-507). In f. 2 magnum rectagonum observatur flores cauliculosque continens caeruleo, albo rubroque pigmento depictos aureo colore sublito inscriptionemque in medio perhibens litteris aureis uncialibus exaratam ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην. F. 141 ante initium lectionum Lucae rectagonum perhibet in quo, aureo colore sublito, cauliculi floresque caeruleo ac rubro pigmento depicti sunt et cuius latera eadem ratione exornantur. In ff. 58^v, 247^v, 275^v, 311^v, 315, 317, 327^v 333^v, 335^v, 337^v, 338, 339^v, 346, 352 lineae sinuosae rubrae in flosculos utrimque desinentes brevibusque lineis curvis intermixtae observantur (cf. M. A. Frantz, *Byzantine illuminated Ornament, The Art Bulletin*, 16, 1934, tab. XIX n. 16), in f. 318^v autem duae lineae rectrices rubrae in flosculos utrimque desinentes parvisque lineis curvis intermixtae. In f. 140^v notitiis a manu 6 exaratis fascia aurea praefixa est. Tituli, litterae initiales, notae marginales liturgicae modo aureo modo rubro colore exarata; litterae initiales

praesertim elegantissime delineatae sunt (v. e. g. ff. 4^v, 141, 193^v). In f. 2 littera initialis Evangelii secundum Iohannem caeruleo, aureo rubroque colore pulcherrime ornata.

POSS. In ff. 1, 2, 5, 73, 259, 354, 361^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apost. Vat.

NOT. ANT. In parte recta et versa f. 1, eadem manu recentiore (saec. XIX in.): *seculi X* (sic; mendose, nam codex certe saeculi XIV in. est); in f. 1, manu (A. Mai): *XI* (numerus scil. codicis in inventario in codice Vat. lat. 9579 asservato, v. f. 144); in parte recta eiusdem folii (H. Amati (?)) et (A. Mai) scripserunt *EVANGELIA EVANGELISTARUM Col. 6 Vat. 2167*. F. 1 adglutinata est schedula chartacea, mm. 90 × 65, in qua manus saec. XVIII scripsit *Evangelia | Evangelista | rum | saeculi X*; in margine inferiore eiusdem schedulae: 6 (numerus scil. codicis secundum hodiernum ordinem codicum Columnensium), X (corr. ex IX: haec ultima nota manui saec. XVIII tribuenda est). In indice R. Vernazza nec non in indice Parisiis anno 1820 impresso codex numero 13 signatur.

BIBL. Scrivener I p. 354, Gregory pp. 435 et 1453, A. Mai, *Nova patr. Bibl.*, X, III, Romae 1905, p. 281, Aland, p. 238. Cf. etiam H. Follieri, *An. Boll.* 80, 1962, p. 255. Codex notam 392 habet apud Scrivener, 564 apud Gregory.

INTEG. Omnino ut in superioribus libris.

2168 Saec. XVI a.m., chartac., mm. 317 × 214, ff. 233 (+ 71^a, 188^a), ll. 39 (ff. 2-102), 32 (ff. reliqua).

1 (ff. 2-102) Iohannis Philoponi commentarium in Aristotelis libros De generatione et corruptione: ^a(ff. 2-65^v) in librum primum (ed. H. Vitelli, *Comment. in Arist. gr.* XIV, Pars II, Berolini 1897, pp. 1-203); ^b(ff. 65^v-102) in librum secundum (op. l. pp. 204-314). Ff. 1^v et 102^v vacua.

2 (ff. 103-223^v) Alexandri Aphrodisiensis commentarium in Aristotelis Meteorologica: ^a(ff. 103-137) in librum primum (ed. M. Hayduck, *Comment. in Arist. gr.* III, Pars II, Berolini 1899, pp. 1-65); ^b(ff. 137-174^v) in librum secundum (op. l. pp. 66-132); ^c(ff. 174^v-199) in librum tertium (op. l. pp. 133-178); f. 188^a r-v vacuum, sine tamen ulla textus lacuna: nam f. 188^v des. φαίνεται τὸ, f. 189 autem inc. χρῶμα (op. l. p. 158,16); ^d(ff. 199-223^v) in librum quartum ab initio usque ad δὴ ὅτι (op. l. pp. 179-226,26): deest igitur pars commentarii, nempe ab ἐκ τῶν (op. l. p. 226,26) usque ad finem (op. l. p. 227, 22). In ff. 222^v-223^v ob exemplar lacunosum fenestellae hiant, verbis omissis respondentes: desunt enim ἐπὶ (p. 225,2), σώζειν τὰ σώματα (p. 225,29), ὁμοίως καὶ καρποὶ (p. 225,31), ἀλλ' ὡς τοῦ (p. 226,16), ἐκ τούτων ὄντα γενέσθαι τε (p. 226,18), οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἀνομοιομερῶν (p. 226,19-20), διαφέρει δὲ ὅτι τῆς μὲν φιάλης (p. 226,21), τέχνη αἰτία (p. 226,22), ἀνθρωπον-ἵππον (p. 226,23), μορίων (p. 226,24), κατὰ τὸν λόγον (p. 226,26).

3 (ff. 224-231^v) Theophylacti Simocattae liber qui vulgo Quaestiones physicae inscribitur (cf. K. Krumbacher, *Gesch. der byz. Lit.*, München 1897²,

pp. 247-248; ed. L. Massa Positano, *Teofilatto Simocata, Questioni naturali* [Collana di studi greci diretta da V. De Falco, XXIII-XXIV], Napoli 1965²; cf. etiam I. L. Ideler, *Physici et medici graeci minores*, I, Berolini 1841, pp. 168-183 et F. I. Boissonade, *Theophyl. Simocattae quaestiones physicas et epistolas*... Parisiis 1835, pp. 1-28). Ante prooemium quod inc. τὰς χελιδόνας et des. ἡμέτερα (cf. L. Massa Positano, op. l. pp. 15-16) haec leguntur (f. 224): οὐδὲν ἀρετῆς δυνατότερον οὐδὲ τυραννικώτερον: αὕτη γὰρ ἐλέγχουσα τὰς τῶν πραγμάτων μεταβολὰς ὑπ' αὐτῶν ἐλέγχεσθαι οὐκ ἀνέχεται ἀλλὰ πάσας τὰς ἡνίας τοῦ πρέποντος ἐπιβάλλουσα ἡνιοχεῖ καὶ ἄγει πρὸς ὅπερ βούλεται (cf. L. Massa Positano, op. l. app. crit. p. 7). Inter prooemium et operis initium scripta est (ff. 224^v-225) tabula quaestionum de quibus in opere disputatur (cf. L. Massa Positano, op. l. pp. 9-10). Ff. 232-233^v vacua.

MAT. Refecti sunt margines externi ff. 192-231. Margines omnium foliorum tineis perterebrati.

FASC. Constat codex partibus tribus. Primam partem (ff. 1-102^v) fasciculi 11 efficiunt, quoniam omnes praeter undecimum (bifolium, ff. 101-102^v) more occidentali litteris graecis et numeris latinis in margine inferiore partis rectae primorum quinque singulorum foliorum dextrorsum scriptis signati (verba reclamantia quoque in margine inferiore ultimae singulorum paginae observantur); ante primum fasciculum folium chartaceum adglutinatum est (f. 1). Altera pars (ff. 103-223^v) fasciculis 13 componitur, quoniam quoniam omnibus praeter ultimum (bifolium, ff. 222-223^v), eadem ratione qua fasciculi primae partis distinctis, sine tamen verbis reclamantibus. Tertia pars (ff. 224-233^v) fasciculis 2 efformatur quorum prior (ff. 224-231^v) quaternio est eadem ratione qua fasciculi primae et alterius partis signatus, alter autem (ff. 232-233^v) bifolium numeratione carens.

CHART. SIGNA. ¹(e. g. ff. 8 et 5, 188^a et 186) galerus praelaticus cum flore desuper et «contremarque» A (Briquet n. 3459: Vicence 1522); ²(e. g. ff. 86, 102) galerus praelaticus sine «contremarque» (Briquet n. 3404: Udine 1503, Venise 1501); ³(e. g. f. 138) ancora circolo inclusa cum stella sex radiorum et «contremarque» A (Briquet n. 499: Vérone 1518).

SCHEMA. Lake I 1b, Leroy P 2 00D 1 in prima parte; Lake I 24a, Leroy 22 C 1 in altera et tertia parte. Spatium scriptum: mm. 245 × 154 in prima parte, 231 × 137 in altera et tertia parte.

SCRIPT. Prima codicis pars (ff. 1-102^v) a Bernardo Feliciano exarata est, ut e comparatione cum H. Omont, *Facsimilés de manuscrits grecs des XVe et XVIe siècles... de la Bibliothèque nationale*, Paris 1887, tab. 9 elici potest (cf. e. g. τῶν apud Omont tab. 9 l. 13 cum τῶν in codice nostro f. 40 l. 14 a.i.; φα apud Omont tab. 9 l. 12 cum φα in codice nostro f. 39^v l. 7 a.i.); de hoc librario v. praesertim G. Tiraboschi, *Storia della letteratura italiana*, VII, parte III, Roma 1785, p. 362, C. Castellani, *Il prestito dei codici manoscritti della biblioteca di S. Marco in Venezia, Atti del R. Istituto Veneto di scienze lettere ed arti*, 8, serie VII, 1896-97, p. 336 n. 3, H. Omont, op. l. p. 10, M. Vogel - V. Gardthausen, *Die griech. Schreiber des Mittelalters und der Renaissance*, Leipzig 1909, p. 59, D. Harlfinger, *Die Textgeschichte der pseudo-aristotelischen Schrift περὶ*

ἀτόμων γραμμῶν, Amsterdam 1971, p. 411. Alteram et tertiam partem contra (ff. 103-231^v) Valerianum Albini Forolivensem L. Massa Positano exaravisse censet (*La trad. man. delle Quaest. phys. di Teofilatto Simocata* [Collana di studi greci diretta da V. De Falco, XXIII] Napoli 1953, p. 7 n. 16, *Teofilatto Simocata, Questioni naturali* [Collana di studi greci diretta da V. De Falco, XXIII-XXIV] Napoli 1965², p. XIV n. 20; de quo librario praeter Omont, op. l. p. 15, M. Vogel - V. Gardthausen, op. l. pp. 369-370, v. praesertim I. Mercati, *Note su alcune biblioteche romane* [Studi e Testi 164] Città del Vaticano 1952, pp. 31 n. 4, 36 n. 1, 37, 165-173 apud quem fusior bibliographia inveniri potest); P. Canart contra recte Constantinum Mesobotem, qui scriptura simillima utitur (de quo librario v. praesertim E. Lobel, *Hands and Scribes, Class. Quart.* 22, 1928, p. 202, *Cardinal Pole's Manuscripts, Proceedings of the British Academy*, 17, 1931, pp. 98-99, H. Hunger, *Gnomon* 40, 1968, pp. 834-835, D. Harlfinger, *Gymnasium* 77, 1970, p. 430; specimina eius scripturae inveniri possunt apud Lobel, *Proceedings of the British Academy* 17, 1931, tab. IV inter pp. 102 et 103 [e codice Oxon. New College 31 f. 87] et M. Wittek, *Album de paléographie grecque*, Gand 1967, tab. 52 [e codice Bruxell. gr. 613, f. 173]; cf. H. Hunger, *Gnomon* 40, 1968, pp. 834-835 et Harlfinger, *Gymnasium* 77, 1970, p. 430 n. 5). Quod ad librarios attinet codex noster igitur cum codicibus Oxon. New College 31 et Oxon. Auct. E 1. 5 comparari potest, qui ambo partim et a Bernardo Feliciano et a Constantino Mesobote exarati sunt, cf. Lobel, *Proceedings of the British Academy*, 17, 1931, pp. 98-99.

ORN. Tituli rubro colore scripti; litterae initiales rubro exaratae et ornatae (v. e. g. ff. 2 et 103). In ff. 2 et 65^v fasciae duae rubrae, quarum prior (f. 2) ovulis et apicibus, altera autem (f. 65^v) brevibus lineis curvis, punctis et cauliculis efformatur.

POSS. Iohannes card. de Salvatis (v. marg. inf. f. 2). In ff. 2, 112 et 231^v sigilla familiae Columnensis et Bibl. Apost. Vaticanae.

NOT. ANT. In parte superiore f. 1, manu (A. Mai): LVI (numerus scil. in inventario codicum Columnensium quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur: v. f. 145); in eodem folio, manu (Georgii Balsamonis), *Io grammaticus super Ammonios super meteora* N° 4. F. 1 adglutinata est etiam schedula chartacea, mm. 80 × 50, in qua manus saec. XVIII scripsit *Io Grammatici | scholia in libr(um) | Aristot. de Ge | neratione et | corruptione | saeculi XV*; in margine inferiore huius schedulae scriptum est VIII (cancell.). In margine inf. f. 2 (A. Mai) scripsit *Col. 7 Vat. 2168*. In f. 120 inventarii R. Vernazza codex numero 11 nunc cancellis obducto, in inventario autem Parisiis anno 1820 impresso numero 66 signatur.

BIBL. H. Vitelli, *Comment. in Arist. gr.* XIV Pars II, p. IX; M. Hayduck, *Comment. in Arist. gr.* III Pars II p. VIII; L. Massa Positano, *La tradizione manoscritta delle Quaestiones physicae di Teofilatto Simocata* [Collana di studi greci diretta da V. De Falco XXIII], Napoli 1953, p. 7, *Teofilatto Simocata Questioni naturali* [Collana di studi greci diretta da V. De Falco XXIV] Napoli 1953, p. 14 (cf. etiam alteram editionem [Collana di studi greci diretta da V. De Falco XXIII-XXIV] Napoli 1965, pp. XIV et 4), *Le Quaestiones physicae di Simocata*, Πεπραγμένα τοῦ θ' διεθνoῦς βυζαντινολογικοῦ συνεδρίου, Ἀθήναι 1958, tom. I', p. 204; A. Wartelle, *Inventaire sommaire des manuscrits grecs d'Aristote*, Paris 1963, p. 135 sub num. 1830; D. Harlfinger-J. Wiesner, *Scriptorium* 18, 1964, p. 254 qui tamen, opinionem M. Hayduck secuti, codicem saeculo XIV immerito tribuerunt.

INTEG. Omnino ut in superioribus libris. In sectura dextera codicis scriptum est litteris grandibus Ἰωαννου εἰς τὰ περὶ γενεσ | Ἀλεξαν εἰς τὰ μετεωρ.

2169 Saec. XVI a. m., chartac., mm. 329 × 233, ff. I. 166 (+ 60^a), ll. 30.

1 (ff. 1-48^v) **Porphyrii** in Aristotelis Categorias commentarium (ed. A. Busse, *Comment. in Arist. graeca*, IV, 1, Berolini 1897, pp. 55-142). Textus multa spatia vacua relictas praebet, quae omnia ad corruptelas archetypi (cod. Mut. 69 saec. XIII) referenda sunt: cf. Busse, op. l. pp. LI-LII. Ff. 49-50^v vacua.

2 (ff. 51-163) <Eliae> (in codice, f. 51, David scriptum est) in Aristotelis Categorias commentarium (ed. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* XVIII, 1, Berolini 1900, pp. 107-255). Ff. 163^v-166^v vacua.

MAT. Codex bene servatus. Nonnulla folia tineis perterebrata (v. e. g. ff. 75, 159-164) sine tamen ullo textus detrimento. Orae internae ff. 1-2 laciniis chartaceis refectione.

FASC. Constat codex partibus duabus. Priorem partem (ff. 1-50^v) quiniones 5 efficiunt, notis graecis α-ε' in margine superiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptis signati (v. ff. 1, 11, 21, 31, 41); quiniones α-δ' verbis reclamantibus in margine inferiore ultimae singulorum paginae directe scriptis quoque distincti (v. ff. 10^v, 20^v, 30^v, 40^v). Altera pars (ff. 51-166^v) fasciculis 15 componitur numeratione carentibus, quaternionibus omnibus praeter ultimum (binationem, ff. 163-166^v); fasciculi 3-14 verbis reclamantibus in margine inferiore ultimae singulorum paginae dextrorsum scriptis distincti (v. ff. 74^v, 82^v, 90^v, 98^v, 106^v, 114^v, 122^v, 130^v, 138^v, 146^v, 154^v, 162^v). Nostris fere temporibus quidam ff. 1-2 codicis iam refectione bifolium efficere ratus, omnes codicis fasciculos altera ratione numeravit, plumbo notas arabicas in margine inferiore nonnullorum foliorum scribens (v. ff. 1, 3, 9, 13, 19, 23, 29, 41, 50, 59, 67, 75, 83, 91, 99, 107, 115, 123, 132, 138, 146, 154, 163).

CHART. SIGNA. ¹(e. g. ff. 3, 49, 116, 163) Siren circulo inclusa (Briquet n. 13888: Pistoie 1523); ²(e. g. ff. 53, 58) ancora circulo inclusa cum stella sex radiorum (Briquet n. 492: Lucques 1522).

SCHEMA. Lake I 1 a, Leroy 00 D1 in utraque parte. Spatium scriptum: mm. 223 × 125 in priore parte, mm. 223 × 120.125 in altera parte.

SCRIPT. In codice librarii quinque distinguuntur. Primus, qui ff. 1-48^v exaravit, est <Iohannes Severus Lacedaemonius>, ut animadvertit P. Canart, *Un copiste expansif: Jean Sévère de Lacédémone*, *Studia codicologica*, ed. K. Treu [Texte und Unters. 124] Berlin 1977, pp. 125-126 n. 7 (de quo librario nec non de aliis codicibus ab eo exaratis v. praesertim hanc dissertationem P. Canart). Alter librarius textum a Iohanne Severo Lacedaemonio exaratum passim correxerat atque verba praetermissa supplevit (v. e. g. f. 14). Tertius ff. 51-147 l. 9 scripsit: de eodem scriba agitur qui, e. g., codices Vat. gr. 2163 (cf. supra, p. 6, sub SCRIPT.), Vat. Ross. gr. 725 et Vat. Ross. gr. 976 ff. 83-138 exaravit. Quartus in ff. 147 l. 9-163 observatur, et proculdubio idem est, qui in codice Vat. Ross. gr. 976 ff. 2 l. 8-81^v exaravit (eius forma praepositionis μετά propria est: cf. Vat. gr. 2169 f. 148^v l. 12 a. i. et Vat. Ross. gr. 976 f. 20 l. 7). Quintus deinde textum a tertia et quarta manu scriptum correxerat, partes omissas textus in marginibus addidit (v. e. g. ff. 143, 149), verba reclamantia ad fasciculos distinguendos apposuit (cf. supra, sub FASC.) et subscriptionem quae in f. 163 legitur ex antigrapho descripsit (v. infra, sub POSS.). De his manibus omnibus v. etiam P. Canart, op. l. pp. 125-126 n. 7.

ORN. In f. 1 simplices cauliculi rubri; in f. 51 simplices ornatus eodem fusco atramento delineati quo textus; in priore parte titulus operis, litterae initiales nonnullae, verba ἐρώτησις, ἀπόκρισις, tituli paragraphorum (v. e. g. ff. 1^v, 8^v, 9) rubro exarata.

ANNOT. F. 60 adglutinata est schedula chartacea, mm. 108 × 123, nunc f. 60^a efficiens fragmentumque continens epistulae a I. Diassorino sermone graeco vulgari scriptae (inc. χαίροις· καιρὸς ἐπέρασε πούδεν (sic) ἔγραψα des. νὰ δουλεύω τε τοίους αὐθέντες ἀπριλλίου κε' ἀπὸ Βενετιῶν; cf. P. Canart, *Scribes grecs de la Renaissance*, *Scriptorium* 17, 1963, p. 61).

POSS. Subscriptio f. 163, καὶ τὸ παρὸν ἐτελειώθη βιβλίον προστάγματι καὶ δαπάνῃ τοῦ ἐκφανεστάτου καὶ λογιωτάτου κόμητος Ἀλβέρτου Πίου τοῦ Καρπαίων ἄρχοντος καὶ τὰ ἐξῆς descripta est, ut e verbis καὶ τὰ ἐξῆς patet, ex antigrapho quod in bibliotheca Alberti Pii Carporum comitis erat (cf. etiam P. Canart, op. l. pp. 125-126 n. 7). Veri simile est, subscriptionis auctorem in antigrapho M. Musurum fuisse (de quo v. I. Mercati, *Codici latini Pico Grimani Pio* [Studi e Testi 75], Città del Vaticano 1938, pp. 62 et 72-73): appellationes enim et laudes eadem sunt, quas Musurus adhibuit (cf. Mercati, op. l. p. 62 n. 5). In ff. 1, 54, 163, 164^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In inventario manu scripto quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur codex num. 86 est (v. f. 145^v): describitur enim *Simplicii in decem Aristotelis categorias. Venetiis apud Zaccariam Calliergum Cretensem 1499. Porphyrii in easdem et in lib(rum) de vero et falso. Davidis Philosophi Commentarius in easdem saec. XV*. Quod confirmat <A. Mai> ipse, qui iuxta descriptionem codicis in inventario R. Vernazza, ubi codex numero 1 signatur et fere iisdem verbis atque in inventario codicis Vat. lat. 9579 describitur, adnotavit 8. 2169. Unde nescio cur <A. Mai> ipse in f. I V pro LXXXVI scripserit. Animadvertendum tamen est, in codice nostro partem desiderari ad quam verba inventarii manu scripti *Simplicii in decem Aristotelis Categorias. Venetiis apud Zaccariam Calliergum Cretensem 1499* referunt (cf. etiam inventarium R. Vernazza). In inventario Parisiis anno 1820 impresso codex probabiliter numero 39 signatur, quod conici potest, si eius descriptio (*Simplicii commentaria in decem Aristotelis Categorias*) cum priore parte descriptionum in inventariis codicis Vat. lat. 9579 et R. Vernazza confertur. In f. I <A. Mai> scripsit 8 (numerus scil. ordinis hodierni codicum Columnensium), in margine inf. autem f. 1 *Col. 8 Vat. 2169*.

BIBL. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* XVIII, 1, Berolini 1900, p. XXX; A. Wartelle, *Inventaire des manuscrits grecs d'Aristote et de ses commentateurs*, Paris 1963, p. 135 ubi numero 1831 signatur; D. Harlfinger-J. Wiesner, *Scriptorium* 18, 1964, p. 254; P. Canart, *Scriptorium* 17, 1963, p. 61 et *Un copiste expansif: Jean Sévère de Lacédémone*, *Studia codicologica* ed. K. Treu [Texte und Unters. 124] Berlin 1977, p. 125, n. 7 pp. 125-126 et passim.

INTEG. Integumentum e corio rubro praebet in dorso scuta Gregorii XVI et Iosephi Albani card. bibl. (1830-1834), insigne familiae Columnensis et hodiernum codicis numerum notis aureis impressum. Margines tabularum anterioris et posterioris filo aureo ornati. Libri secturae caeruleo colore tinctae.

2170 A Saec. XV ex., chartac., mm. 306 × 208, ff. I. 177 (- 125 om.), ll. 26.

Themistii commentarium in Aristotelis libros De anima (ed. R. Heinze, *Comment. in Arist. gr.* V 3, Berolini 1899): ^a(ff. 1-26 l. 1) λόγος α' (ed. l. pp. 1-

19); ^b(ff. 26 l. 1-52^v) <λόγος β> (ed. l. pp. 19-38); ^c(ff. 52^v-80^v l. 7) <λόγος γ> (in f. 52^v pro γ mendose β scriptum est; ed. l. pp. 38-58); ^d(ff. 80^v l. 7-111) <λόγος δ>: in fine f. 111 mendose scriptum est τέλος του δευτερου βιβλίου θεμίστηνου (sic) (ed. l. pp. 58-79); ^e(ff. 111^v-139 l. 8) <λόγος ε>: in f. 111^v pro ε scriptum est mendose τριτον (ed. l. pp. 80-98); ^f(ff. 139 l. 8-163^v l. 19) <λόγος ζ> (ed. l. pp. 98-116); ^g(ff. 163^v l. 20-177) <λόγος η> (ed. l. pp. 116-126). F. 177^v vacuum.

MAT. Multa codicis folia umore maculata; nonnulla tineis erosa (v. praesertim ff. 13-20). Ff. 1-4 et 176-177 resecta.

FASC. Codicem quaterniones 22 efficiunt, litteris graecis ab α usque ad χ margini inferiori primae singulorum paginae dextrorsum ad ipso librario appositis distincti. Folium I ante primum fasciculum adglutinatum est.

CHART. SIGNA. ¹(e. g. ff. 1, 9, 10) bucina (similis apud Briquet, n. 7698: Naples 1480, Rome 1487, Florence 1498); ²(e. g. ff. 170, 172) trimontium cum cruce (Briquet n. 11747: Padoue 1490).

SCHEMA. Lake I 2b, Leroy 20 D1. Spatium scriptum: mm. 218.220 × 100.

SCRIPT. Codicem Petrus Syncleticus Patavii currente calamo in usum proprium exaravit, ut e subscriptione f. 177 patet: Πετρος συγκλητικός και ταυτην την θειοτάτην βιβλον έαυτω (sic) εξέγραψεν έν Παταβίω † τέλος. Eius genus ex insula Cypro origines repetere ex eo patet, quod Alexander Syncleticus iuris canonici magister in Athenaeo Patavino saec. XVII a.m. Cyprius fuit (cf. e. g. D. Facciolati, *Fasti Gymnasii Patavini*, Patavii 1757, Pars III, p. 94; C. Κύρρης, *Cypriote Scholars in Venice in the XVI et XVII centuries* [Berl. byz. Arb. 40] Berlin 1968, pp. 207-208). Petrum Syncleticum non memorant M. Vogel-V. Gardthausen, *Die griech. Schreiber*... Leipzig 1909, G. Patrinelis, "Ελληνες κωδικογράφοι των χρόνων της αναγεννήσεως, Έπετηρίς του Μεσαιωνικού άρχείου, 8-9, 1958-59, pp. 63-125, P. Canart, *Scribes grecs de la Renaissance, Scriptorium* 17, 1963, pp. 58-82, K. A. de Meyier, *Scribes grecs de la Renaissance, Scriptorium* 18, 1964, pp. 258-266, et J. Darrouzès, *Autres manuscrits originaires de Chypre*, Index II, *Liste des copistes de nationalité Chypriote, Revue des ét. byz.* 15, 1957, pp. 166-168.

ORN. Tituli litteraeque initiales rubro exarata.

POSS. Petrus Syncleticus (v. supra, sub SCRIPT). In ff. I, 1, 177^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. I, manu (A. Mai): LXXVI (numerus scil. codicis in inventario codicis Vat. lat. 9579, f. 145); in eodem folio: 52, manu saec. XVI, ut vid. Folio I adglutinata est schedula chartacea nunc partim rescissa, mm. 83 × 38, in qua manus saec. XVIII scripsit *Themistius Paraphra / sis Librorum / Aristotelis / de Anima / saec. XVI*. In margine inf. eiusdem schedulae XIV 9. In margine inf. f. 1 (A. Mai) adnotavit *Col. 9 Vat. 2170*. In indice R. Vernazza codex numero 43, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 89 signatur.

BIBL. R. Heinze, op. l. p. XI; A. Wartelle, *Invent. des man. grecs d'Aristote*... Paris 1963 p. 135 sub num. 1832; D. Harlfinger-J. Wiesner, *Scriptorium* 18, 1964, p. 254.

INTEG. Integumentum e membrana praebet in dorso scuta Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidulam e corio fusco cum hodierno codicis numero notis aureis impresso.

2170 B Saec. XV a.m., chartac., mm. 302 × 222, ff. 25, ll. 23 (f. 4), 22 (ff. reliqua).

Aristotelis ¹(ff. 4-22) liber De interpretatione (pp. 16-24 Bekker); ²(ff. 22-23) <fragmentum operis quod Analytica priora inscribitur>, sub titulo περί του φυσιογνωμονειν, a το δε φυσιογνωμονειν usque ad έν ένός σημειον (An. pr. 70b 7-38). Ff. 1^v, 2^v, 3^v, 23^v, 24, 25 vacua.

MAT. Codex tineis erosus (v. praesertim ff. 23-25) et omnino reffectus.

FASC. Constat codex senionibus duobus verbo reclamante in f. 13^v distinctis (in priore, ff. 3-13^v, ultimum folium, in altero autem, ff. 14-24^v, primum folium excidit sine tamen ulla textus lacuna). Uterque senio bifolio chartaceo inclusus, ff. 1 et 25 efformato. F. 2 nostris fere temporibus additum (v. infra, sub NOT. ANT.).

CHART. SIGNA. ¹(ff. 1 et 25) lilium binis circulis inclusum quos corona cum cruce supereminet, suppositis litteris C, F, C (Heawood 1639); ²(e. g. ff. 4, 13) ensis (Briquet n. 5130: Damme 1413, Florence 1439-48).

SCHEMA. Lake I 2b, Leroy 20 D1. Spatium scriptum: mm. 193 × 105.

SCRIPT. Scriba unus totum codicem exaravit: ut animadvertit D. Harlfinger, *Die Textgesch. der pseudo-arist. Schrift περί άτομων γραμμων*, Amsterdam 1971, p. 420 sub num. 51, idem est, qui Vat. gr. 2201 ff. 51^v-149^v scripsit (cf. etiam infra tertiam partem descriptionis codicis Vat. gr. 2201, sub SCRIPT.): μέν in codice nostro f. 7 ll. 3 et 10 a.i. conferendus est cum μέν in Vat. gr. 2201 f. 52 l. 13; ap in codice nostro f. 7 l. 5 a.i. cum ap in Vat. gr. 2201 f. 52 ll. 6, 16.

ANNOT. In f. 3, manu saec. XV, *terminis daristotile de mano* (sequuntur verba duo fere omnino evanida); in f. 24^v probationes calami nonnullae, manu ut vid. ipsius scribae: ¹πρωτον δεῖ θεσθαι τί όνομα και... (initium Aristotelis libri De interpret., 16 a 1); ²ρήμα δε έστι το προσσημαῖνον χρόνον (Arist. De interpret. 16 b 6); ³πρωτον μέν ω άνδρες Αθηναῖοι τοῖς... μαι πασι τε και πάσαις (initium Demosthenis orationis De corona, 225, 11-12); ⁴άνδρα μοι έννεπε μοῦσα πολύτροπος (sic) ώς (sic) μάλα πολλά (Hom. α 1); ⁵αδύ τι το ψηθύρισμα (Theocr. Idyll. I, 1); ⁶αριστον μέν υδωρ ό δε χρυσός (Pind. Olymp. I 1); ⁷Αριστοτέλης μυριοστον έτος άκρωτήρια άνωνομον *nomen infinitum*.

POSS. In f. 4 sigillum Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 3 et in marg. sup. f. 4, manu (A. Mai): XLIII; agitur de numero codicis in inventario codicum Columnensium quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur (v. f. 144^v) ut (I. Mercati) ipse animadvertit, haec in f. 2 additio codicis nostri scribens: «*Codice colonnense XVIII, che portava la segnatura E II, ritrovato il 22 ottobre 1914 nel fascio sciolto messo tra i codd. Vatt. greci al n° 2328. Corrisponde al n° 43 del manoscritto 'Index codicum graecorum Bibliothecae Columnensis' che pare abbia servito alla consegna e ora sta nel cod. Vat. lat. 9579 ai ff. 144-145. Quel n° che il Mai ha ripetuto in capo al f. 1 e al f. 2. Nell'index è descritto così: "43 (Aristoteles) de elocutione (saec. XV) chart. f°"*». Codex in indice R. Vernazza nota 116, in indice Parisiis anno 1820 impresso nota 41 signatur. In f. 1: XVIII; in f. 25^v (codicem invertit): XLV (cancell.).

BIBL. A. Wartelle, *Invent. des man. grecs d'Aristote*... Paris 1963, ubi numero 1833 signatur; D. Harlfinger, *Die Textgesch. der pseudo-arist. Schrift περί άτομων γραμμων*, Amsterdam 1971, p. 420 sub num. 51.

INTEG. Integumentum e viridi charta spissiore praebet in margine sinistro tabulae anterioris scuta Benedicti XV et Francisci Cassetta card. bibl. (1914-1919).

2171 Saec. XV-XVI, chartac., mm. 318 × 205, ff. I. 104, ll. 29-30.

Alexandri Aphrodisiensis commentarium in Aristotelis Sophisticos elenchos * (titulum in f. 1 <Georgius Balsamon> supplevit; ed. M. Wallies, *Comment. in Arist. gr.* II 3, Berolini 1898). In f. 81 ob lacunam in archetypo spatium vacuum relictum est, quod etiam in editione observatur (v. Wallies, op. l. p. 165, 29 et p. VI praefationis). Ff. IV, 97^v-98^v vacua. Adcedunt (f. 99^{r-v}) scholia nonnulla (inc. εἰπὼν περὶ δὲ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων des. ἢ ποιεῖν καὶ μὴ δοκεῖν ὅπερ ποιεῖ ὁ κατ' ἀλήθειαν σοφός) quorum pars (nempe ab initio εἰπὼν περὶ δὲ usque ad καὶ οὐ συλλογισμοί in codice nostro f. 99 ll. 1-14) etiam in codice Paris. gr. 1917 ff. 478-479 exstat (v. Wallies, op. l. p. XVI); scholia ab initio εἰπὼν περὶ δὲ usque ad κατὰ τὸ εἶδος, in codice nostro f. 99 ll. 1-4, etiam in codice Vat. gr. 1018 f. 601^a ll. 14-18 inveniuntur (v. Wallies, op. l. p. X). Ff. 100-104^v vacua.

MAT. Codex optime servatus. Margines interni ff. 1-9 et 95-104, ff. I, 102 et 104 refecta.

FASC. Sunt in totum fasciculi 13, ab eodem librario qui textum exaravit numeris graecis α'-ιγ' in margine inf. medio primae singulorum paginae scriptis distincti: fasciculi α'-θ' (ff. 1-72^v) et ια'-ιβ' (ff. 79-94^v) sunt quaterniones, fasciculus ι' (ff. 73-78^v) ternio, fasciculus ιγ' (ff. 95-104^v) quinio. F. I ante primum fasciculum additum est.

CHART. SIGNA. ¹(f. I) Siren circulo inclusa (Briquet n. 13884: Rome 1501); ²(e. g. ff. 1, 2, 97, 98) lilium anulo inclusum (Briquet n. 6706: Reggio d'Emilie 1496); ³(f. 100) basiliscus (similis sed non idem apud Briquet n. 2721, ubi trimontium quoque observatur: Lucques 1491, Parme 1490-95).

SCHEMA. Lake I 2b, Leroy 20D1 (v. praesertim ff. 98^{r-v}, 101-103^v). Spatium scriptum: mm. 211 × 119.

SCRIPT. Scriba unus totum codicem accurate exaravit. Manus alia textum passim correxit. <Georgius Balsamon> titulum in f. 1 supplevit.

POSS. Cum Georgius Balsamon titulum suppleverit (v. supra, SCRIPT.) conici potest, codicem cardinalem Iohannem de Salviatis possedissee. In margine externo f. 1 et in ff. 97, 99^v, 104^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. I, manu <A. Mai>, XXXV (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat. 9579 f. 144^v); in eodem folio: 43. Folio I adglutinata est etiam schedula chartacea nunc partim rescissa, mm. 69 × 33, in qua manus saec. XVIII scripsit <A>le-xander | <A>phrodisien. | in Aristot. | sophistic. saec. XV. In margine inferiore eiusdem schedulae: XIII (cancell.), 10 (numerus scil. codicis in hodierno ordine codicum Columnensium). In margine inferiore f. 1 <A. Mai> scripsit Col. 10 Vat. 2171. In fine indicis manu scripti R. Vernazza codex sine numero citatur; sed codicem sic descriptum "Alexandri Aphrodissei (sic) in Elenchos sophisticos Aristotelis" nostrum esse notae numerales probant ab <A. Mai> margini appositae, nempe 10 et 2171. In indice Parisiis anno 1820 impresso codex numero 40 signatur.

BIBL. Wallies, *Comment. in Arist. gr.* II 3, Berolini 1898, pp. X-XI; Wartelle, *Invent. des man. grecs d'Aristote*... Paris 1963, p. 136, ubi numero 1834 signatur; D. Harlfinger-J. Wiesner, *Scriptorium* 18, 1964, p. 254.

INTEG. In dorso integumenti membranacei tesserae gentiliciae Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidula e corio fusco, cum hodierno codicis numero, notis aureis impresso.

2172 Saec. XII, membranac. (f. I chartac.), mm. 313 × 220, ff. I. 376, ll. 36-40.

Euthymii Zigabeni panoplia dogmatica (P. G. 130.33-1360). Praecedunt: ^a(ff. 1^v-2) iambici trimetri πρόγραμμα βίβλου τῆςδε τῆς τῶν δογμάτων - εὐμήχανον τὸ χρῆμα, πιπτέτω φόβος (P. G. 130. 19 B10-20 C6); ^b(f. 2^{r-v}) titulorum tabula ab indice in P. G. 130. 32-33 impresso satis discrepans; ^c(ff. 3-6) prologus qui inc. καὶ πάντα μὲν τὰ κατορθώματα et des. τὸ ἡμέτερον (P. G. 130. 20D5-29D12). (ff. 6-9) Titulus 1 (P. G. 130.33-45); (ff. 9-30) tit. 2 (P. G. 130.45-124); (ff. 30-38) tit. 3 (P. G. 130.124-156); (ff. 38-45^v) tit. 4 (P. G. 130.156-189); (ff. 45^v-47^v) tit. 5 (P. G. 130. 189-197); (ff. 47^v-50) tit. 6 (P. G. 130.197-208); (ff. 50-63^v) tit. 7 (P. G. 130. 208-257); (ff. 63^v-76) tit. 8 (P. G. 130. 257-305); (ff. 76-82) tit. 9 (P. G. 130.305-328); (f. 82^{r-v}) tit. 10 (P. G. 130.328-332); (ff. 83-183) tit. 11 (P. G. 130.332-685); (ff. 183^v-234^v) tit. 12 (P. G. 130.685-876); subnec-tuntur ^a(ff. 234^v-236) παράτιτλος, nempe Photii libellus de processione spiritus sancti contra veteris Romae asseclas scriptus (ed. S. Hergenröther, *Photii Constantinopolitani liber de spiritu sancto mystagogia*, Ratisbonae 1857, pp. 113-120; P. G. 102. 392-400; desideratur in codice nostro, f. 235^v, caput θ', P. G. 102. 396 C1-6); ^b(f. 236) adnotatio rubro scripta ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τῶν ἀζύμων ζυγομαχοῦμεν πρὸς τοὺς τῆς παλαιᾶς ὡς εἴρηται Πώμης, ζητήσον τὰ περὶ τῶν ἀζύμων εἰς τὸν κατὰ Ἀρμενίων (sic) εἰκοστὸν τίτλον (ut, e. g., in cod. Vat. gr. 667 f. 290^v: cf. R. Devreesse, *Codices Vat. gr.* III, Bibl. Vat. 1950, p. 110); (ff. 236-250^v) tit. 13, ed. 14 (P. G. 130. 876-932): in f. 243 ll. 10-16 scriptum est fragmentum (inc. νοὺν φησι ἔνσαρκον ὄντα des. γεγενέσθαι οἶεται) quod in P. G. 130. 905 D1-8 reperitur (agitur de fragmento operis Gregorii Nysseni quod Adversus Apollinarem inscribitur; pars fragmenti exstat in P. G. 45. 1173 B5-7, sed. cf. notam 78 in eadem pagina); (ff. 250^v-272) tit. 14, ed. 15 (P. G. 130. 932-1009): verba a προ-σῆσάν ποτε usque ad εὖ φρονούντων (P. G. 130.948 B9-C15) in marginibus superiore, externo et inferiore f. 255 scripta sunt; (ff. 272-293^v) tit. 15, ed. 16 (P. G. 130.1012-1088): verba ὥσπερ-χριστότητος (P. G. 130. 1048 C6-10) in margine inf. f. 283 scripta sunt; (ff. 293^v-294^v) tit. 16, ed. 17 (P. G. 130.1088-1092); (ff. 295-298^v) tit. 17, ed. 18 (P. G. 130. 1092-1104); (ff. 298^v-313) tit. 18, ed. 21 (P. G. 130. 1109-1164); (ff. 313-316) tit. 19, ed. 22 (P. G. 130. 1164-1173);

(ff. 316-320^v) tit. 20, ed. 23 (P. G. 130. 1173-1189); (ff. 320^v-344^v) tit. 21, ed. 24 et 25 (P. G. 130. 1189-1273); (ff. 344^v-349^v) tit. 22, ed. 26 (P. G. 130.1273-1289); (ff. 349^v-362^v) tit. 23, ed. 27 (P. G. 130.1289-1332); (ff. 363-370^v) tit. 24, ed. 28 (P. G. 130.1332-1360): in fine desiderantur verba α ταῦτα τὰ μυσθώδη usque ad τὸν Χριστόν (P. G. 130.1360 C2.-D5). Adcedit (ff. 370^v-376^v) παράτιτλος, nempe excerptum ex epistula **Photii** (I,8) ad Michaellem Bulgariae de septem conciliis oecumenicis (in. ἡ πρώτη καὶ οἰκουμένη ἀγία σύνοδος des. πληρώματι παρεσκεύασεν; P. G. 102.632 A11-656 A12; ed etiam I. Baletta, Φωτίου... ἐπιστολαί, Londinii 1864, pp. 204-219). Marginibus ff. 26^v, 27^v, 36^v, 38^v, 45^v, 76, 81^v, 84, 289, 303, 371^v eadem manus quae textum exaravit scholia iniecit quorum nonnulla e. g. in codice Vat. gr. 667 atque in P. G. 130 inveniuntur: de scholiis in marginibus ff. 26^v, 27^v, 36^v, 38^v, 45^v, 76, 81^v cf. Vat. gr. 667 ff. 32, 33^{r-v}, 45, 47^v, 57^v, 96^v, 103^v nec non P. G. 130. 113 n. 1, 116 n. 2, 149 n. 5, 189 n. 1, 305 n. 7, 325 n. 8. Scholia in f. 84 scripta ob marginem externum abscisum partim perierunt; scholion in marg. inf. f. 289 est οἶον ὅτι σεσαρκωμένη ψυχὴ λογικὴ καὶ νοερά, scholion in marg. inf. f. 303 est ὁ προδηλωθεὶς ἐν τῷ λόγῳ ὅθεν παρεξεβλήθη τὸ προκείμενον τοῦτο κεφάλαιον, scholion in marg. inf. f. 371^v est τοῦτον πολλοὶ λέγουσι μὴ παρῆναι τηνικαῦτα ἤδη παραιτησάμενον τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον καὶ προσεκδημήσαντα. In margine externo quoque ff. 34^v et 35^v idem librarius qui textum exaravit scholia scripsit, quae ob marginem abscisum fere omnino perierunt (pauca vestigia tantum supersunt). Marginibus ff. 51^v, 82^v, 118, 133 altera manus alia scholia iniecit: scholion in f. 51^v est τιμᾶ γὰρ τὸ σῶμα ἐπεί, scholion in f. 82^v est ἂν καθ' ἐνὸς τὸ ἐσμέν ἐπενεχθεὶ συνετῶς, scholion in f. 118 est περὶ ὁμοουσίῳ, scholion in f. 133 ob marginem externum abscisum partim periit. Quae in margine inferiore f. 283 leguntur non scholion, sed pars omissa textus sunt (v. etiam supra).

MAT. Codicem umor inquinavit et effecit, ut verba in ultimis lineis nonnullorum foliorum scripta evanescerent (cf. praesertim ff. 78^v-79, 84^v-85, 88^v-89, 90^v-91, 94^v-95, 96^v-97, 99, 100^v-101, 104^v-105, 111, 112^v, 114^v-115, 116^v, 118^v-119, 130^v-131, 134^v-135, 136^v, 138^v-139, 140^v-141, 142^v-143, 144^v, 148^v-149, 152^v-153, 156^v-157, 172^v-173, 174^v-175, 178^v-179, 180^v, 182^v, 184^v-185, 186^v-187, 188^v-189, 190^v-191, 193, 194^v-195, 196^v-197, 198^v-199, 200^v-201, 202^v-203, 204^v-205, 206^v-207., 208^v-209, 210^v-211, 213, 214^v-215, 216^v, 218^v-219). Margines externi, superiores et inferiores omnium foliorum abscisi. Margines ff. 1, 2, 3, 179, 372-373, 375-376 reffecti. Ff. 1-19 praesertim tinea erosa.

FASC. Codex fasciculis 49 componitur, quorum 1 (ff. 1-2^v) et 48 (ff. 371-372^v) bifolia sunt, 49 (ff. 373-376^v) binio, ceteri autem quaterniones. In prima pagina uniuscuiusque fasciculorum a 7 (v. f. 43) usque ad 48 (v. f. 371) notae graecae α ζ' usque ad μ ζ' in margine inferiore sinistrorsum scriptae etiam nunc observari possunt; quae notae in fasciculis 2, 3, 4 et 6 ob marginem inferior-

rem foliorum abscisum omnino perierunt (v. ff. 3, 11, 19, 35); in fasciculo 5 (ff. 27-34^v) vestigium notae numeralis δ' exstat (v. f. 27). Patet igitur, in fasciculorum computatione primum fasciculum (ff. 1-2^v) omissum esse; quod etiam fecit ille qui notas numerales arabicas in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum scripsit, quae a fasciculo 3 (nota 2 signato, v. f. 11) usque ad fasciculum 48 (nota 46 signatum, v. f. 371) pergunt (animadvertendum est, notam numeralem 31 perperam in fasciculo 33 iteratam esse: v. ff. 243 et 251).

CHART. SIGNA. In f. I chartaceo: galerus praelaticius (Briquet n. 3404: Udine 1503, Venise 1501).

SCHEMA. Lake I 24a, Leroy 22 C1. Spatium scriptum: mm. 240.50 × 160.165.

SCRIPT. Scriba unus totum codicem accurate exaravit; altera manus recentior (saec. XIV, ut vid.) in margine sup. f. 3 προήμιον scripsit; in marginibus autem ff. 51^v, 82^v, 118, 133 scholia exaravit (cf. supra). <Georgius Balsamon> quae in codice continentur in schedula chartacea superiore f. I adglutinata scripsit. Litterae retractatae in ff. 192^v-193.

ORN. Tabula titulorum operis, tituli et litterae initiales, scholia nonnulla rubro exarata. Singulos operis titulos modo simplices lineae rubrae dividunt, quas tantummodo crucula supereminet (v. e. g. f. 63^v), modo lineae parallelae, modo breves lineae sinuosae (v. e. g. ff. 313, 320^v).

ANNOT. In parte superiore f. I probatio calami observatur, quae ob marginem superiorem abscisum partim periit: μακάριος, ut vid.

POSS. Cum manus <Georgii Balsamonis> in f. I observetur (cf. supra, sub SCRIPT.), conici potest, codicem cardinalem Iohannem de Salviatis possedissee. In ff. I, 1, 221, 376 sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. Folio I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 95 × 113, <Georgius Balsamon> scripsit Εὐθυμίου τοῦ Ζυγαβηνοῦ δογματικὴ πανοπλία, in inferiore nunc partim rescissa, mm. 92 × 91, manus saec. XVIII *Euthimi Ziga* | *boni Panoplea* | *saeculi XII*; in margine inferiore huius schedulae *II X* (cancell.). In f. I, manu <A. Mai>: *Colon. 11 Vat. 2172*. In inventario manu scripto quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur codex numero 7 signatur (v. f. 144), in indice autem R. Vernazza numero 8, in indice Parisiis anno 1820 impresso numero 12.

BIBL. Codicem memorat H. G. Opitz, *Untersuchungen zur Überlieferung der Schriften des Athanasius* [*Arbeiten zur Kirchengesch.* 23], Berlin u. Leipzig 1935, p. 102 n. 5, ubi nonnulli alii codices Euthymii panopliam continentes citantur.

INTEG. Omnino ut in superiore libro.

2173 Saec. XV p. m., chartac., mm. 322 × 235, ff. I. 328 (+1^a, 159^a), ll. 18-36.

Porphyrii Isagoge et Aristotelis opera logica variis commentariis instructa.

1 (ff. 1^a-8^v) **Ammonii in Porphyrii Isagogen commentarium** nonnullis notis marginalibus et diagrammatibus instructum, ab initio μέλλοντας ἡμᾶς ἀρχεσθαι usque ad τὸ τῶν λύσεων γλαφυρόν (ed. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 3, Berolini 1891, pp. 1,2-30,6); post εἰρήσθω (in codice nostro f. 5 l. 15, ed. l. p. 16,20) scripta sunt (f. 5 ll. 16-29) verba μηδεὶς τῆς προκειμένης διαιρέσεως - ἀλλὰ

καὶ ἐκ ψυχῆς quae etiam in codice Monacensi gr. 222 leguntur (cf. Busse app. crit. p. 16,20).

2 (ff. 9-35) <Porphirii Isagoge> litteris maioris moduli scripta, spatio ad titulum destinato vacuo relicto (ed. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 1, Berolini 1887, pp. 1-22). Textus desideratur a περὶ τῆς κοινωνίας usque ad ἄνθρωπος (op. l. p. 18, 10-14: cf. in codice nostro f. 33 l. 3 a.i. et f. 34 l. 6). Singulis capitibus huius operis subiciuntur, litteris minoris moduli scripta: ¹(ff. 9-34^v) reliqua pars <Ammonii commentarii in Porphirii Isagogen> ab ὄντος ἀναγκαίου usque ad μέλανες ἢ λευκοί (ed. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 3, pp. 30,7-128,3). Textus desideratur ab ἅμα δὲ μαθησόμεθα usque ad καὶ (op. l. pp. 58,17-59,8; in codice nostro, f. 15^v, pro his verbis diagramma delineatum est) et ab οὔτε οὐδὲν usque ad ἅμα (op. l. pp. 105, 15-106,2, cf. codicem nostrum f. 28). In f. 32^v ll. 2-3 ante εἰ ταῦ γένη (op. l. p. 120, 12) addita sunt verba περὶ τῶν κοινῶν εἰπὼν ταῦτα γένους καὶ τοῦ εἶδους καὶ περὶ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν φησιν νῦν, ἐκτίθεται δὲ καὶ τοὺς τρόπους καθ' οὓς ἀποδιίστανται ἀλλήλων, ἐπεὶ τὸ μὲν πρότερον τυγχάνει ὄν, τὸ δὲ ὕστερον τὸ εἶδος δηλοῖ, φησὶ δὲ. Textum Ammonii in codice nostro scriptum cum textu codicis Monacensis 222 artissimo vinculo coniunctum esse animadvertit Busse, op. l. p. XX; cf. etiam nonnulla additamenta et lacunas: in f. 26 (v. l. 11 et l. 25) desunt verba ab οὔτε usque ad μελανώτερον (op. l. p. 98, 11-15) ut in codice Monacensi (cf. op. l. app. crit. p. 98,11), in f. 26^v ll. 6-4 a.i. ante τὸ δὲ μάλιστα προσέθηκεν (op. l. p. 100, 23) addita sunt verba σκόπει - ὅψεως (cf. Busse, app. crit. p. 100, 22). ²(ff. 13^v, 18^{r-v}, 24^{r-v}, 29^{r-v}, 30^v, 31^{r-v}) Excerpta e Photii <commentario in Porphirii Isagogen> (ed. St. d'Aristarchi, *Photii orationes et homiliae*, Constantinopoli 1900, Vol. I pp. 14-30): ^a(f. 13^v) τὸ γένος - ἵππος (op. l. p. 14); ^b(f. 18^{r-v}) διχῶς λέγεται - εἶδος (op. l. pp. 16-17); ^c(f. 24^{r-v}) inc. διαφορὰ (op. l. p. 19): post ἐροῦμεν (op. l. p. 20,7 in codice nostro f. 24^v l. 8) scriptum est εἰ δὲ κοινῶς ἢ διαφορὰ, πῶς διαφορὰ · ὅτι πᾶσιν ὑπάρχει τριχῶς ἢ διαφορὰ εὐλόγως · πάντα γὰρ τὰ ὄντα τριττά · καὶ ὁ ποιητὴς τριχθα (sic) τε πάντα δέδασται · καὶ γὰρ πάντα τὰ ὄντα ἢ οὐσία ἐστίν (suprascr. οὐσίαι εἰσιν) ἢ συμβεβηκότα καὶ τὸ συμβεβηκὸς διττὸν ὅτι χωριστὸν καὶ ἀχώριστον; ^d(f. 29) τὸ δὲ ἴδιον δεκτικόν (op. l. p. 23); ^e(f. 29^v) τὸ συμβεβηκὸς - ἔχει ἀεὶ (op. l. p. 25); ^f(f. 30^v) κοινῶν - αὐτὰ (op. l. p. 27); ^g(f. 31^{r-v}) διαφέρει - ἐν τούτοις (op. l. pp. 29-30). F. 35^v vacuum.

3 (ff. 36-38^v) <Prooemium Ammonii commentarii in Aristotelis categorias>, spatio ad titulum destinato vacuo relicto, ab initio ἐπειδὴ τῆς Ἀριστοτέλους usque ad ἀπόδειξις (ed. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 4, Berolini 1895, pp. 1,3-10,22). Post ἀπόδειξις (op. l. p. 10,22) addita sunt (f. 38^v l. 12) ἀλλ'

εἶδέναι χρὴ ὅτι περὶ τὴν τῶν γενομένων ut in codice Monacensi 222 (cf. Busse, op. l. app. crit. p. 10,22). F. 39^{r-v} vacuum.

4 (ff. 40-87^v) Aristotelis Categoriae litteris maioris moduli scriptae (pp. 1-15 Bekker). Textus deest ab ἐν ὑποκειμένῳ 1 a 24 usque ad ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν, 1 b 9 (cf. ff. 42^v et 44), a τοῦτο δὲ 2 a 35 usque ad αὐταῖς ἐστίν 2 b 5 (cf. ff. 48^v et 49) et ab ἀλλ' usque ad εἰσιν 10 a 25-26 (cf. f. 72^v l. 5). Singulis capitibus huius operis subiciuntur, litteris minoris moduli scripta: ¹(ff. 40-82 l. 11) <Ammonii commentarium in Aristotelis categorias> ab αἱ ψυχαὶ εἰ μὲν ἄνω ἦσαν usque ad καὶ ἡ κακία δὲ ὁμοίως (ed. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 4, pp. 15,4-102,21; leguntur post haec, f. 82 ll. 11-13, eadem verba quae e codice Monacensi 222 transcripsit Busse, op. l. p. 102 app. ad l. 21). Ammonii textus cum textu codicis Monacensis 222 semper consentit, v. Busse, op. l. p. XVI. In f. 76^{r-v} scripta sunt duo excerpta quae in codice Monacensi non reperiuntur: prius (f. 76, ll. 13-19; inc. τὸ δὲ ποῦ des. ἀνακεκλίσθαι) quod post μέλλον legitur (op. l. p. 93,3) cum Olympiodori et Eliae commentariis in Categorias paulum consentit (cf. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* XII, 1 Berolini 1902, p. 132, 14-20 et XVIII, 1 Berolini 1900, pp. 240, 39-241,11); alterum (f. 76^v ll. 5-11; inc. μετὰ τὴν συμπλήρωσιν des. σημασίας λέγονται) quod ante περὶ δὲ τῶν ἀντικειμένων legitur (op. l. p. 33,8) epitome Philoponi commentarii esse videtur (cf. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* XIII, 1, Berolini 1898, p. 13,6-32 et cf. p. 167, 22-24). Verba quae inf. 76^v ll. 11-12 post περὶ δὲ τῶν ἀντικειμένων leguntur (*Comment. in Arist. gr.* IV. 4, p. 93,8) πεπλήρωται ὁ περὶ τῶν κατηγοριῶν λόγος καὶ ἄρχεται τοῦ μετὰ τὰς κατηγορίας τμήματος et etiam in codice Monacensi 222 reperiuntur (cf. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 4, app. crit. p. 93,9) non Ammonii, sed <Philoponi> sunt (cf. Busse, *Comment. in Arist. gr.* XIII. 1, p. 167, 21-22). ²(ff. 45^v-46^v, 46^v-47^v, 54^v-55, 60^{r-v}, 68^{r-v}, 75^v) Excerpta e <Photii commentario in Aristotelis Categorias> (ed. St. d'Aristarchi, *Photii orationes et homiliae*, Constantinopoli 1900, Vol. I pp. 34-79): ^a(ff. 45^v-46^v) τῶν ὄντων - ψεῦδος (op. l. pp. 34-37); ^b(ff. 46^v-47^v l. 1) οὐσία ἐστὶ - καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς οὐσίας (pp. 39-41); ^c(ff. 54^v-55) ποσὸν ἐστὶ - τοῦτο τὸ ἴδιον (pp. 43-46); ^d(f. 60^{r-v}) πρὸς τι - λέγεσθαι (op. l. pp. 54-57); ^e(f. 68^{r-v}) ποιότης ἐστὶ - ἐν τούτοις (pp. 49-52); ^f(f. 75^v) διττὸν ἐστὶ (sic) - λέγεται (op. l. pp. 62-63). ³(ff. 82^v-87^v) Pars <Philoponi commentarii in Aristotelis Categorias> nempe ab ἐμνημόνευσε τοῦ προτέρου usque ad finem, ἡρίθμηνται (ed. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* XIII. 1, Berolini 1898, pp. 191,17 - 205,28): cf. etiam Busse, op. l. p. XI.

5 (ff. 87^v-89^v) Ammonii commentarii in Aristotelis librum De interpretatione prooemium, paucis notis marginalibus et diagrammate (cf. f. 88^v)

instructum (ed. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 5, Berolini 1897, pp. 1-8).

6 (ff. 89^v-154) *Aristotelis liber De interpretatione litteris maioris moduli scriptus* (pp. 16-24 Bekker). In f. 126^v ll. 10-15 textus iteratur a φανερόν δὲ (20 a 23) usque ad ἐκείνη ἢ ἐναντία (20 a 30); deest a τὰ γὰρ 23 b 22 usque ad τὸ αὐτό 23 b 23 (v. ff. 151 et 152). Singulis capitibus huius operis subiciuntur, litteris minoris moduli scripta: ¹(ff. 89^v-91, 92^{r-v}, 94^v-95, 95^{r-v}, 96, 97^v-98, 99^v-101, 101-102, 108^v-155^v) maior pars (Ammonii commentarii in *Aristotelis* librum *De interpretatione*): ^a(ff. 89^v-91 l. 8) a πρόκειται μὲν usque ad κατηγορουμένων συνθέτων συμβαίνει (Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 5, Berolini 1897, pp. 8,30-14,7); ^b(f. 92 l. 8 a.i. - 92^v l. 18) ab ἀλλ' ἀποροίη ἄν τις usque ad γινόμενοις (pp. 28,11-29,26); ^c(ff. 94^v l. 15-95 l. 9) a τοῦτο δὲ νῦν ἐκίνησε usque ad τοιαύταις φωναῖς (pp. 41,16-42,24); ^d(f. 95 l. 15-95^v l. 21) a περὶ τῆς usque ad ἀληθεύουσα ἢ ψευδομένη (pp. 42,30-45,12); ^e(f. 96 ll. 6-15) ab ἡ μὲν τελεία usque ad τὴν διαφορὰν (pp. 47,18-48,2); ^f(ff. 97^v l. 5-98 l. 16) a δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν usque ad τοῦ ῥήματος κατηγορούμενον (pp. 58,11-60,23); ^g(ff. 99^v l. 22-101 l. 17) a δι' ὧν διττὴν εἶναι usque ad τὸ πρῶτον καὶ ὕστερον (pp. 66,31-72,14); ^h(ff. 101 l. 27-102 l. 26) a μέλλων περὶ τῶν ἐφεξῆς διδάσκειν usque ad ὀλίγω πρότερον εἰρημένων (pp. 75,20-79,11); ⁱ(ff. 108^v l. 5-155^v) a παραδοὺς ἡμῖν διὰ τῶν προλαβόντων usque ad finem, ἅμα ὑπάρχειν (pp. 128,21-272,32). ²(ff. 91^{r-v}, 92, 92^v-94^v, 94^v, 95^v, 96^{r-v}, 97, 98^{r-v}, 99, 99^v, 101, 102, 102^v-108, 116^v) (Scholia nonnulla in *Aristotelis* librum *De interpretatione*) quae (Leoni) Magentino tribuuntur (cf. margines ff. 91, 96, 98, 102^v). Hoc commentarium neque cum Leonis Magentini commentario quod, e. g., in codicibus Vat. gr. 244 (ff. 91-132^v), Vat. gr. 317 (ff. 85^v-106^v et 133^a-175) et Parisino graeco Coisliniano 170 (ff. 229-285; cf. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 5 pp. XXXV-XXXIX) exstat, neque cum Ps. Magentini commentario in editione Aldina Ammonii anni 1503 impresso (pp. I 1-L 3^v) consentit: ^a(f. 91 l. 8 - 91^v l. 3 a.i.) πρῶτον δεῖ θέσθαι εἰπὼν ὁ φιλόσοφος ὀρίσασθαι πρῶτον - καὶ ὡς ἔχει τοῦτο, οὕτως ἐκείνη; ^b(f. 92 ll. 6-23) ἔστι δὲ ὥσπερ ἐν τῇ ψυχῇ προθετέον τὸ ἀπλοῦν - πολλῶ μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἀπλῶν; ^c(ff. 92^v l. 3 a.i. - 94^v l. 5) ὄνομα μὲν οὖν ἔστι διδάξας ἡμᾶς τῶν δύων τὰς κοινωνίας τε καὶ διαφορὰς - τὰ δὲ θέσει ἐνέργειαν σημαίνουσιν; ^d(f. 94^v ll. 13-15) ἐπεὶ δηλοῦσι - τὸ δὲ οὐκ ἄνθρωπος οὐκ ὄνομα; ^e(f. 95^v ll. 21-30) διὰ τί δὲ οὐκ εἰσὶ καὶ αἱ πλάγαι ὀνόματα - ἀληθεύει ἢ ψεύδεται αἱ δὲ πλάγαι οὐδαμῶς; ^f(f. 96 l. 15-96^v l. 5 a.i.) ῥῆμα δὲ ἔστι - καὶ τὸ ῥῆμα ὀρίζει μετὰ τὸ ὄνομα - εοικέναι γὰρ κατὰ τοῦτο τὸ ῥῆμα τῷ ὀνόματι; ^g(f. 97 ll. 4-28) αὐτὰ μὲν οὖν καθ' ἑαυτὰ εἰπὼν ὁ φιλόσοφος περὶ τοῦ ὑγιανε καὶ ὑγιανεῖ - σύνθεσιν δεκτικὴν ἀληθείας ἢ ψεύδους; ^h(f. 98 l. 17-98^v) ὁ λόγος δὲ ἔστι

μετὰ τὰ προειρημένα - οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς φάσεως; ⁱ(f. 99 ll. 5-16) ἔστι δὲ λόγος ἅπας ἐπὶ τὸ καθολικώτερον ἀνάγει τὴν διδασκαλίαν - τούτων γὰρ ῥήτορες καὶ γραμματικοὶ δέονται; ¹(f. 99^v ll. 6-22) ὁ δὲ ἀποφατικὸς λόγος ἐφανέρωσε τὸν σκοπὸν τοῦ βιβλίου - διὰ δὲ τῆς καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως τὴν πρώτην διαίρεσιν αἰνίττεται; ^m(f. 101 ll. 17-26) συνδέσμω δὲ εἷς εἶπεν ὁ φιλόσοφος - ὁ δὲ ὅρος ἐξηπλωμένον διαφέρουσιν; ⁿ(f. 102 ll. 26-34) ἔστι δὲ ἡ μὲν ἀπλῆ ἀπόφανσις ἀπλῆ μὲν διὰ τὰς συνθέτους - ἀλλ' ἴδωμεν πῶς ὀρίζει αὐτάς; ^o(ff. 102^v l. 11-108 l. 2 a.i.) κατάφασις δὲ ἔστι ὁ μὲν ὀρισμὸς τῆς καταφάσεως οὗτος ἔστιν - καὶ ἡ ὕλη ἐνδεχομένη οἷον Σωκράτης λούσεται; ^p(f. 116^v ll. 10-22) ἀνάγκη οὕτως ἔχειν καὶ τὴν ἀντίφασιν - τὰ ἐνδεχόμενα δὲ οὐ καὶ δυνατόν εἶναι καὶ μὴ εἶναι. In f. 128 ll. 8-14 post παραλελοιπέναι (Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 5 p. 191,4) scriptum est fragmentum (inc. μεταθέσεις τριχῶς κατὰ τὸ ὀρισμένον des. ὁ δὲ λέγων λογικὸν ζῶον ἀδολεσχεῖ) quod etiam in f. 138 ll. 7-14 legitur; in f. 138 Eliae tribuitur (ed. Busse, op. l. p. XXVIII ll. 1-13). In f. 138 ll. 1-7 scripta sunt, ante hoc fragmentum, Ammonii verba ab ἐχουσῶν usque ad παραλελοιπέναι (op. l. pp. 190,25-191,4). Verba a φανερόν δὲ ὅτι usque ad παραλελοιπέναι (in codice nostro f. 138 ll. 5-7. cf. op. l. pp. 190,33-191,4) Proclo philosopho tribuuntur (cf. adnotationem in margine dextro f. 138, rubro colore scriptam). In marginibus ff. 91^{r-v}, 92^v, 93^v, 101, 102, 103^{r-v}, 104^v, 105^v, 106^v, 108^v, 110^v, 111, 112, 115^v, 116, 119^v, 121^{r-v}, 125^{r-v}, 126^v, 127^v, 128, 130^{r-v}, 138, 139, 141, 143^v, 150^v, 152, 153, 155 diagrammata vel scholia nonnulla scripta sunt, quorum pars Eliae tribuitur (cf. f. 111 et 119^v). De scholiis in f. 111 v. Busse, p. XXVII, 21-40. F. 137^{r-v} vacuum.

7 (ff. 156-158^v l. 5) (Alexandri Aphrodisiensis commentarii in *Aristotelis* *Analyticorum priorum* librum primum prooemium) spatio ad titulum destinato vacuo relicto (ed. M. Wallies, *Comment. in Arist. gr.* II 1, Berolini 1883, pp. 1,3-9,2). Praecedit (ff. 155^v-156) (scholion anonymum de syllogismi schematibus) (inc. τὰ ἴδια τοῦ πρώτου σχήματος des. μὴ γίνεσθαι τέλειον καὶ ἐντεχνον συλλογισμόν). Post finem prooemii πόλεως μέρη (in codice nostro f. 158^v l. 5, cf. op. l. p. 9,2) additum est (f. 158^v ll. 6-10) fragmentum (inc. σκοπὸς τοῦ Ἀριστοτέλους des. ἀναλυτικὰ ἐπέγραψε ταύτην τὴν πραγματείαν) ut in codice Vindobonensi Phil. gr. 139 Nessel (= 139 apud H. Hunger, *Katalog der griech. Handschr. der österr. Nationalbibliothek*, Teil 1, Wien 1961, p. 244): cf. Wallies, op. l. p. XIII.

8 (ff. 158^v-323) *Aristotelis* ¹(ff. 158^v-247) (Analytica priora) litteris maioris moduli scripta, spatio ad titulum destinato vacuo relicto (cf. tamen ff. 233^v, 234, 247): ^a(ff. 158^v-233^v) liber primus (pp. 24-52 Bekker): textus deest a τούτων σημαίνει 32 b 28 usque ad ἐγχωρεῖν 32 b 30 (cf. f. 209 l. 4); ^b(ff. 234-247)

liber secundus (pp. 52-70 Bekker). Margines ff. 163, 169^v, 179^{r-v}, 180^v, 182^v, 183, 184^{r-v}, 186^v, 188^v, 190^v, 193, 196^v, 199^v, 202^{r-v}, 221, 222^v, 234^{r-v}, 235, 236^v, 237, 238^{r-v}, 247 diagrammata perhibent. Alia diagrammata in ff. 226^v-227^v. Quod ad diagramma in f. 227^v depictum attinet, cf. Iohannis Philoponi commentarium in Analyt. pr. (M. Wallies, *Comment. in Arist. gr.* XIII. 2, Berolini 1905, p. 274). Singulis capitibus primi libri Analyticorum priorum subicitur (ff. 159-220^v), litteris minoris moduli scripta, pars (Alexandri Aphrodisiensis commentarii in Aristotelis librum primum Analyticorum priorum), titulo omisso (cf. tamen f. 194), ab εἶπε μὲν διὰ βραχέων usque ad οὐκ ἐνδέχεται μηδενὶ ubi textus des. abrupte (ed. M. Wallies, *Comment. in Arist. gr.* II 1, Berolini 1883, pp. 9,5-197,7). Textus, qui cum textu codicis Monacensis 222 saepe consentit, deest ab οἷς προῖοντος usque ad ἀποφατικῆς προτάσεως (op. I. pp. 24,21-25,23; v. in codice nostro ff. 162^v-163), ab ἐκεῖ usque ad ἐδήλωσεν (p. 28,29-30, cf. f. 163^v l. 4 a.i.), a καὶ τὸ ζῶον usque ad ὑπάρχει (p. 37,25; cf. f. 166^v l. 6 a.i.), ab ὁμοίως usque ad ἀπαγωγῆς (p. 119, 3-5 cf. f. 193 l. 10), et iteratur (f. 174^v ll. 8-10) a λέγει usque ad συλλογιστικαὶ (p. 61,8-11). Folium 220^{r-v} nonnulla spatia vacua relictia perhibet, verbis omissis respondentia: omissa sunt enim verba πάλιν δι' ὧν (p. 195,29-30), ἐπὶ (pr.) - ἐπὶ (alt.) (p. 195,31), ἐνδέχεται (p. 195,34), ἐνδεχομένη ἢ (p. 196,34), ἐπεὶ κἄν παντὶ (p. 197,1), οὐ - ἀναιρεῖν (p. 197,2), ἐτίθετο ἀληθείας (p. 197,4), τῇ ἐνδέχεται - ἔφην (p. 197,5-6). In f. 220^v ante textum Aristotelis spatium vacuum relictum est, textui omisso commentarii Alexandri respondens. Liber secundus Analyticorum priorum paucis scholiis marginalibus anonymis instructus est (cf. ff. 234^{r-v} et 235^v): primum scholion (f. 234) inc. οἷον τὸ τὸ β εἶναι des. κατηγορεῖν τὸ β κατὰ τοῦ α (cf. e. g. cod. Vat. gr. 241 f. 88^v), ultimum autem (f. 235^v) inc. τὸ ζῶον des. καθ' ἣν πέφυκεν ἀριθμεῖν. Verba in margine f. 244^v scripta καθ' οὗ - ἀντιστρέφει non scholion sed pars omissa textus sunt (Analyt. pr. 67 b 37-39). Adcedunt (f. 247^{r-v}) (nonnulla theoremata geometrica e primo Euclidis elementorum libro sumpta): cf. I. Heiberg, *Euclidis elementa*, I, Lipsiae 1883 [*Teubneriana*] pp. 20,1-22,17 (textus codicis nostri ab edito satis discrepat; cf. etiam cod. Vat. gr. 209 f. 36^v), 10,14-12,14; 10,1; 50,4-52,13; eadem theoremata inveniuntur, e. g. etiam in codice Vat. gr. 241 f. 112^v. ²(ff. 247^v-267^v) Analytica posteriora: ^a(ff. 247^v-260^v) liber primus (pp. 71-89 Bekker); ^b(ff. 260^v-267^v) liber secundus (pp. 89-100 Bekker). Scholia anonyma in marginibus f. 247^v scripta (primum inc. ἡ διδασκαλία καὶ ἡ μάθησις des. τῇ σχέσει μόνη διαφέρουσιν; ultimum inc. τοιοῦτον ἦν τὸ τοῦ Μένωνος ἀπόρημα des. καὶ μὴ εἶδέναι ἀδύνατον) e commentario anonymo in librum primum Analyticorum posteriorum a M. Hayduck edito (*Comment. in Arist. gr.* XXI. 1, Berolini 1907, pp. VII-XVIII) excerpta sunt: cf. op. I. p. VIII, 29-36, p. VIII, 36-38,

p. X, 9-12, p. XII, 1-3, 5-6, 7-9, 15-17, 22, p. XIII, 17, p. XIV, 40-41. Scholia anonyma in marginibus ff. 260^v-261 scripta (primum inc. τὰ ζητούμενα · τουτέστι τὰ προβλήματα des. καὶ δύο κατὰ τὸν ἀριθμὸν, ultimum autem inc. ὁρισμός ἐστὶ τοῦ ἐπίστασθαι ἀποδεικτικῶς des. τὸ ἀπόδειξιν ἔχειν) eadem sunt, quae in codice Vat. gr. 241 ff. 137^v-138^v leguntur. ³(ff. 267^v-309^v) Topica: ^a(ff. 267^v-273) liber primus (pp. 100-108 Bekker); ^b(ff. 273^v-278) liber secundus (pp. 108-115 Bekker); ^c(ff. 278-281) liber tertius (pp. 116-120 Bekker); ^d(ff. 281-286^v) liber quartus (pp. 120-128 Bekker); ^e(ff. 287-293) liber quintus (pp. 128-139 Bekker); ^f(ff. 293-301) liber sextus (pp. 139-151 Bekker); ^g(ff. 301-303) liber septimus (pp. 151-155 Bekker); ^h(ff. 303^v-309^v) liber octavus (pp. 155-164 Bekker). Subfigitur (f. 309^v ll. 13-26) fragmentum libri secundi Analyticorum posteriorum: inc. ἡ δὲ ψυχὴ des. τὸ ἅπαν πρᾶγμα (Analyt. post. 100 a 13 - b 17); desunt in hoc fragmento verba a καὶ οὐδὲν usque ad γένος ἢ νοῦς (Analyt. post. 100 b 8-9). Scholia in margine externo f. 268 scripta (prius inc. τὰ δοκοῦντα πᾶσιν ἢ τοῖς πλείστοις des. ἡ πέμπτον τί εἶναι σῶμα δι' Ἀριστοτέλην, alterum autem inc. εἰπὼν τίς ὁ διαλεκτικὸς συλλογισμὸς des. ἡ προκειμένη πραγματεία) ex (Alexandri Aphrodisiensis commentario in Topica) sumpta sunt: cf. M. Wallies, *Comment. in Arist. gr.* II 2, Berolini 1891, pp. 18,30-19,16 et 26,26-27,4; fragmentum quod in f. 303^{r-v} inter finem libri septimi et initium libri octavi Topicorum legitur, litteris minoris moduli scriptum (inc. ὥσπερ ἐν τῷ πρώτῳ τεχνολογεῖται des. καὶ τίς ἡ παρασκευὴ) ex eodem commentario sumptum est (op. I. pp. 518,3-519,5). ⁴(ff. 310-323) Sophistici elenchi (pp. 164-184 Bekker) nonnullis scholiis marginalibus instructi (cf. ff. 310^{r-v}). Praecedit (ff. 309^v-310), litteris minoris moduli scriptum, excerptum e prooemio anonymo in sophisticos elenchos (ἐκ τῶν προλεγόμενων περὶ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων; inc. σκοπὸς τοῦ παρόντος βιβλίου ἐστὶ des. τοὺς μὴ καλῶς λέγοντας ἀλλ' ἀπατῶντας): cf. prooemium in codice Paris. gr. 1843 apud Wallies, *Comment. in Arist. gr.* II 3, Berolini 1898, pp. XIX,1-XX,4. Scholiorum in margine externo f. 310 primum inc. ὁ μὲν γὰρ συλλογισμὸς ἐστὶ λόγος ἐκ προτάσεων συγκείμενος des. προειληφὼς τὸ ἀντιφατικῶς ἀντικείμενον συμπέρασμα, alterum autem inc. ἐὰν δὲ οἱ λόγοι ἐκ τῶν ὀνομάτων ᾧσι des. δόξει ἔλεγχος γίνεσθαι. Scholion in marginibus externo et inferiore f. 312^v scriptum inc. οἱ παρὰ τὸ ἐπόμενον φησὶν ἔλεγχοι διαφέρουσι τῶν παρὰ τὸ συμβεβηκὸς des. ὥσπερ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ καὶ κόκνου. Scholia in marginibus ff. 310^v, 311^v, 312 scripta ex (Alexandri Aphrodisiensis quod fertur commentario in Sophisticos elenchos) excerpta sunt (ed. M. Wallies, *Comment. in Arist. gr.* II 3, Berolini 1898): primum scholion f. 310^v inc. ἔτι φησὶν ἐν τῷ διαλέγεσθαι des. καὶ αἱ λοιπαὶ ὁμοίως (cf. op. I. pp. 17, 24-29 et 18, 2-4); alterum scholion in f. 310^v inc. ὃν τρόπον δὲ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς διαλεκτικῆς des. ἀλλ' ἐκ τῶν τῆς γεωμετρίας (op. I. p. 18,13-

21); scholion in f. 311^v inc. πράγματι (?) τὸ σύνθετον · συμβεβηκὸς δὲ πᾶν κατηγορούμενον des. καὶ καθ' οὗ κατηγορεῖται τοιοῦτον ἐστίν (op. l. pp. 37, 24-27; 38, 1-16; 38, 35-37; 38, 22-25; 39, 14-15; 39, 17-18; 38, 35-37; verba ἐπεὶ γὰρ – τοιοῦτον ἐστίν op. l. p. 38, 35-37 in fine scholii iterantur); prius scholion f. 312 inc. τὸ συμβαῖνον ἀδύνατον des. τὰ δὲ σώματα αὐτῶν εἰσέτι διατελεῖ (op. l. pp. 52, 15-19; 51, 33-52,1); alterum scholion in f. 312 inc. ἀσυλλόγιστοι ἀπλῶς εἰσιν des. ἐμνημόνευσεν (op. l. p. 4, 25-27). Ff. 324^v-328^v vacua.

MAT. Nonnulla codicis folia tineis perterebrata (v. praesertim ff. I-57). Ff. 1^a-4, 8-11, 171 refecta.

FASC. Codicem fasciculi 32 efficiunt, ab ipso librario notis numeralibus graecis α' λγ' in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptis signati (animadvertendum est, fasciculum 17, ff. 171-180^v, notam η' pro ιζ' praebere; nullus fasciculus inter f. 170^v et f. 171 excidit: nam f. 170^v des. τῇ μείζονι ποτὲ μὲν, f. 171 autem inc. καθόλου καταφατικῇ οὐσθ, Wallies, *Comment. in Arist. gr.* II, 1, p. 50, 21-22). Omnes fasciculi quiniones sunt praeter ιβ' (senionem, ff. 110-121^v), λγ' (quaternionem, ff. 321-328^v) et ιγ' (ff. 122-141^v) qui duodeviginti foliis efformatur, in quibus (scil. inter ff. 125^v et 128) bifolium insertum est (nempe ff. 126-127^v). Fasciculus δ' (ff. 31-39^v) quinio est, in quo octavum folium deest (scil. inter ff. 37^v et 38) sine tamen ulla textus lacuna. Ante fasciculum α' bifolium chartaceum additum est (ff. I-1^v).

CHART. SIGNA. Sex distinguuntur: ¹(f. I) ancora circulo inclusa cum stella sex radiorum (Briquet n. 480: Arnoldstein 1508, Rome 1513, Vicence 1515); ²(e. g. ff. 8,38) galerus praelaticius (Briquet n. 3387: Florence 1465); ³(e. g. f. 28) avis circulo inclusa (Briquet n. 12203: Palerme 1487; var. simil.: Rome 1482-84, Naples 1482-85, Venise 1482-97, Catane 1495); ⁴(e. g. ff. 60, 65, 67, 71) arcuballista circulo inclusa (Briquet n. 746: Lucques 1469-1473; var. simil.: Florence 1501-3, Rome 1469-72, Venise 1471-73); ⁵(e. g. ff. 135, 136) arcuballista minoris moduli circulo inclusa (similis apud Briquet n. 742: Vérone 1490); ⁶(e. g. ff. 158, 325) arcuballista circulo inclusa (Briquet n. 748: Rome 1505).

SCHEMA. ¹(e. g. f. 75) Lake I 7a, Leroy 30 C 1 (at lineae rectrices non perspiciuntur); ²(e. g. f. 195) Lake I 2b, Leroy 20 D 1 (at lineae rectrices non perspiciuntur). Spatium scriptum haud semper sibi constans.

SCRIPT. Ut animadverterunt D. Harlfinger, *Gymnasium* 77, 1970, p. 430 (cf. *Scriptorium* 25, 1971, p. 340 sub num. 760) et *Die Textgesch. der pseudo-aristotel. Schrift περὶ ἀτόμων γραμμῶν*, Amsterdam 1971, p. 412, atque post eum J. Wiesner-U. Victor, *Griechische Schreiber der Renaissance, Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 8-9, 1971-72, p. 57, scriba codicis nostri est (Iohannes Coronensis), qui etiam codicem Bruxell. 11281 anno 1475 exaravit et subscripsit (cf. M. Wittek, *Album de Paléographie grecque*, Gand 1967, p. 25 sub num. 40, qui in tab. 40 f. 504 codicis Bruxell. 11281 phototypice expressit). In textu operum Aristotelis litteris maioris moduli, in textu autem commentariorum atque scholiorum scribendo scriptura minutissima usus est. Atramentum fuscum.

ORN. Tituli et litterae initiales rubro exarata. Nonnullae litterae initiales etiam accuratissime ornatae. In f. 1^a fascia rubra cauliculos et lilia alba continens; in f. 9 fascia eiusdem generis, haud tamen perfecta; in f. 87^v linea rubra quattuor parvos circulos transiens et in flosculos utrimque desinens; in f. 89^v magna fascia rubra (rectagonum scil.) cauliculos flosculosque con-

tinens; in margine inf. f. 141^v crux rubra; in f. 177 tres lineae breves, quarum unaquaeque parvum circulum rubrum transit atque in flosculos desinit; in f. 193^v duae lineae breves eiusdem generis; in f. 247^v fascia rubra (rectagonum scil.) ut in ff. 1^a et 89^v, sed minoris moduli; in f. 267^v linea rubra tres parvos circulos transiens atque in flosculos utrimque desinens (cf. f. 87^v).

ANNOT. In margine sup. f. 1^a scribae invocatio: Χριστὲ προηγῶ.

POSS. Iohannes cardinalis de Salviatis (v. marg. inf. f. 1^a; litterae fere omnino evanuerunt). In ff. 1^a, 159, 205, 323^v, 326^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. Folio I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 65×99, manus saec. XVI scripsit *coment (arium) supra porfirio*; in inferiore, mm. 76×49, manus saec. XVIII *Porphirij | Isagoge | Aristotelis | analitica | saec. XV*; in margine inferiore huius schedulae: *XI (cancell.) 12, 8 (cancell.)*. In schedula superiore (A. Mai) scripsit *LXXXIII*, numerum scil. codicis in inventario quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur (v. f. 145). In indice R. Vernazza codex numero 15 signatur, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 81. In margine inf. f. 1^a, manu (A. Mai): *Col. 12 Vat. 2173*.

BIBL. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 3, Berolini 1891, p. XX; IV. 4, Berolini 1895, p. XVI; IV. 5, Berolini 1897, pp. X-XI; XIII. 1, Berolini 1898, p. XI; A. Wartelle, *Inventaire des man. grecs d'Aristote*... Paris 1963, p. 136 ubi numero 1835 signatur; D. Harlfinger-J. Wiesner, *Scriptorium* 18, 1964, p. 254; D. Harlfinger, *Gymnasium* 77, 1970, p. 430 et *Die Textgesch. der pseudo-aristotel. Schrift περὶ ἀτόμων γραμμῶν*, Amsterdam 1971, p. 412; J. Wiesner-U. Victor, *Griechische Schreiber der Renaissance, Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 8-9, 1971-72, p. 57. Cf. etiam *Scriptorium* 25, 1971, p. 340 sub num. 760.

INTEG. Ut in duobus superioribus libris. In libri secturis cauliculi, flores et folia caeruleo colore depicta.

2174 Saec. XVI c.m., chartac., mm. 350×245, ff. 232 (+230^a), ll. 30.

Philonis Iudaei opera nonnulla (titulos litterasque initiales manus multo recentior plumbo supplevit, praeter in f. 135). ¹(ff. 1-14^v) In Flaccum (ed. L. Cohn-P. Wendland-S. Reiter, *Philonis Alexandrini opera quae supersunt*, VI, Berolini 1915, pp. 120-154); ²(ff. 14^v-21) Legatio ad Gaium (ed. l. VI pp. 155-223); ³(ff. 41-43 l. 9) De iudice (ed. l. V, Berolini 1906, pp. 221-227); ⁴(ff. 43 l. 9-52^v l. 20) De humanitate (ed. l. V pp. 279-320); ⁵(ff. 52^v l. 20-53) De paenitentia, ab initio φιλάρετος usque ad αὐτομολεῖν (ed. l. V pp. 321, 2-322, 22); ⁶(ff. 53-68) De sacrificiis Abelis et Caini (ed. l. I, Berolini 1896, pp. 202-257); ⁷(ff. 68-80) De Cherubim (ed. l. I pp. 170-201); ⁸(ff. 80-94^v) De agricultura (ed. l. II Berolini 1897, pp. 95-132); ⁹(ff. 94^v-109^v) Quod Deus sit immutabilis (ed. l. II pp. 56-94); ¹⁰(ff. 110-115) De gigantibus (ed. l. II pp. 42-55); ¹¹(ff. 115^v-135) De migratione Abrahami (ed. l. II pp. 268-314); ¹²(ff. 135-149^v) (De congressu eruditionis gratia) (ed. l. III Berolini 1898, pp.

72-109); ¹³(ff. 150-170^v) Legum allegoriarum libri: ^a(ff. 150-161) liber primus (ed. l. I pp. 61-89); ^b(ff. 161-170^v) liber secundus (ed. l. I pp. 90-112); ¹⁴(ff. 171-209) De somniis: ^a(ff. 171-190) liber primus (ed. l. III pp. 204-258); ^b(ff. 190-209) liber secundus, ab initio τὸ τρίτον εἶδος usque ad τοὺς ἀριστίνδην ἐπιλε-
λεγμένους (ed. l. III pp. 259, 1-302, 10); f. 209^v vacuum; ¹⁵(ff. 210-229^v) De Abrahamo (ed. l. IV Berolini 1902, pp. 1-60). F. 230 vacuum. Adcedit (ff. 230^v-231) tabula operum Philonis. Ff. 231^v-232^v vacua.

MAT. Aliquot codicis folia resecta.

FASC. Codicem fasciculi 29 efficiunt, quaterniones omnes praeter ultimum (de quo v. infra), verbis reclamantibus in margine inf. ultimae singulorum paginae distincti; praeterea, fasciculi 1-25 (ff. 1-200^v) numeris graecis α'-κε' in margine inf. medio primae et ultimae singulorum paginae etiam signati. Animadvertendum est, inter fasciculum 26 (ff. 201-208^v) et 27 (ff. 210-217^v) f. 209 additum esse. Fasciculus 29 ternio est ff. 227-232^v efformatus, quibus ff. 226 et 230^a addita sunt (nam f. 227 f. 232 respondet, f. 228 f. 231, f. 229 f. 230). F. 230^a initio partem codicis non fuisse ex eo patet, quod maiores mensuras habet marginesque externum et inferiorem plicatos perhibet.

CHART. SIGNA. (e. g. f. 232) ancora circulo inclusa quem stella sex radiorum supereminet (Briquet n. 495: Prague 1539-46; var. simil.: Lucques 1540-45, Narbonne 1579).

SCHEMA. (e. g. f. 15) Lake I 38a, Leroy D 24 D 1 (sed in margine superiore una tantum linea, in margine inferiore tres lineae rectrices observantur). Spatium scriptum: mm. 228×40 plerumque.

SCRIPT. Codicem a Iacobo Diassorino exaratum esse censet Cohn (op. l. I p. VIII), omnino pro certo autem non habet P. Canart. De Iacobo Diassorino v. praesertim H. Omont, *Fac-similés de manuscrits grecs... de la bibliothèque nationale*, Paris 1887, p. 12 sub num. 23, M. Vogel-V. Gardthausen, *Die griech. Schreiber des Mittelalters und der Renaissance*, Leipzig 1909, pp. 151-154, G. Patrinelis, Ἑλληνες κωδικογράφοι τῶν χρόνων τῆς ἀναγεννήσεως, Ἐπετηρὶς τοῦ μεσαιωνικοῦ ἀρχείου, 8-9, 1958-59, p. 79, P. Canart, *Scribes grecs de la Renaissance*, *Scriptorium* 17, 1963, p. 61.

ORN. Codex ornatibus omnino caret. F. 230^a cuius margo externus et inferior plicati sunt figuram parum perspicuam perhibet (formamne ecclesiae?).

ANNOT. In margine sup. f. 1, dextrorsum, manu saec. XVI: *Philonis iudaei opera*.

POSS. In ff. 1, 2, 230^v, 231^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine externo plicato f. 230^a, manu (A. Mai): LXVII (numerus scil. codicis in inventario codicis Vat. lat. 9579, f. 145); in f. 230^{av} XXXXV G 13, III; in folio recentiore ante f. 1 adglutinato, manu (A. Mai): *Philonis opera quorum vide indicem ad calcem f. 230*; in margine inf. f. 1 (A. Mai) scripsit *Col. 13 Vat. 2174*. Codex in inventario R. Vernazza numero 115, in inventario autem Parisiis anno 1820 impresso numero 84 signatur.

BIBL. I. B. Pitra, *Analecta sacra spicilegio Solesmensi parata* II, Parisiis 1884, pp. 314, 315, 333n. 2; P. Wendland, *Neu entdeckte Fragmente Philos*, Berlin 1891, p. 126 n. 2; Cohn, op. l. I p. VIII (ambo viri docti codicem nostrum cum Paris. gr. Coisl. 43 artissimo vinculo coniunctum

et e Vat. gr. 378 descriptum esse putant); M. Vogel-V. Gardthausen, *Die griech. Schreiber des Mittelalters und der Renaissance*, Leipzig 1909, p. 154.

INTEG. Omnino ut in tribus superioribus libris.

2175 Saec. XIV c.m., chartac., mm. 200×227, ff. I. 311 (+ 189^{a-b}, 235^a), ll. 32-33.

(*Plutarchi Chaeronensis vitae parallelae nonnullae*): ¹(ff. 1-9) Theseus et ²(ff. 9-19^v) Romulus (ed. C. Lindskog, I, Lipsiae 1914 [*Teubneriana*] pp. 1-88; K. Ziegler, Vol. I, fasc. I, Lipsiae 1960 [*Teubneriana*] pp. 1-81); ³(ff. 19^v-28^v) Solon et ⁴(ff. 28^v-36) Publicola (ed. Lindskog, II, Lipsiae 1914, pp. 89-170; Ziegler, Vol. I fasc. I pp. 82-156); ⁵(ff. 36-44^v) Themistocles et ⁶(ff. 44^v-57^v) Camillus (ed. Lindskog, III, Lipsiae 1914, pp. 171-270; Ziegler, Vol. I fasc. I, pp. 157-248); ⁷(ff. 57^v-69^v) Pericles et ⁸(ff. 69^v-79^v) Fabius Maximus (ed. Lindskog, VI, Lipsiae 1914, pp. 1-94; Ziegler, Vol. I fasc. II, Lipsiae 1964, pp. 1-84); ⁹(ff. 79^v-91) Pelopidas et ¹⁰(ff. 91^v-102^v) Marcellus (ed. Ziegler, XV, Lipsiae 1933, pp. 67-171; iterum edidit, Vol. II fasc. II, Lipsiae 1968, pp. 60-151); ¹¹(ff. 102^v-116^v) Aratus et ¹²(ff. 116^v-125) Artaxerxes (ed. Ziegler, XIX, Lipsiae 1915, pp. 303-404); ¹³(ff. 125-141^v) Agis et Cleomenes (ed. Ziegler, XX, Lipsiae 1915, pp. 405-476); ¹⁴(ff. 141^v-154) Tiberius et C. Gracchus (ed. Ziegler, XX, Lipsiae 1915, pp. 477-531); ¹⁵(ff. 154-165) Lycurgus et ¹⁶(ff. 165-175^v) Numa (ed. Ziegler, XXI, pp. 1-102): f. 176 vacuum; ¹⁷(ff. 176^v-182^v) Philopoemen et ¹⁸(ff. 182^v-189^v) Titus (ed. Ziegler, XIV, Lipsiae 1933, pp. 1-66; iterum edidit, Vol. II fasc. II, Lipsiae 1968, pp. 1-59): ff. 189^a-189^{bv} vacua; ¹⁹(ff. 190-199) Aristides et ²⁰(ff. 199^v-210^v) Marcus Cato (ed. Lindskog, IV, Lipsiae 1914, pp. 271-362; ed. Ziegler, Vol. I, fasc. I, Lipsiae 1960, pp. 249-331). ²¹(ff. 210^v-217^v) Cimon et ²²(ff. 217^v-235^v) Lucullus (ed. Lindskog, V, Lipsiae 1914, pp. 363-464; ed. Ziegler, Vol. I fasc. I, pp. 332-423): f. 235^{av-v} vacuum; ²³(ff. 236-243^v) Demosthenes et ²⁴(ff. 244-258) Cicero (ed. Lindskog, IX, Lipsiae 1914, pp. 317-420; ed. Ziegler, Vol. I fasc. II, Lipsiae 1964, pp. 280-373): post finem vitae Demosthenis (f. 243^v) in reliqua parte f. 243^v iteratur pars (vitae Philopoemenis) ab initio Κλέανδρος ἦν usque ad φιλονικίας καθάρων; f. 258^v vacuum; ²⁵(ff. 259-266^v) Galba et ²⁶(ff. 266^v-271^v) Otho (ed. Ziegler, XXIV, Lipsiae 1935, pp. 1-60). Adcedunt (ff. 271^v-310^v) (opera moralia nonnulla): ¹(ff. 271^v-297) De vita et poesi Homeri ^a(ff. 271-273 l. 13) (liber primus); ^b(ff. 273 l. 13-297) (liber secundus) (ed. G. N. Bernardakis, *Plutarchi Chaeronensis moralia*, VII, Lipsiae 1896 [*Teubneriana*] pp. 329-462); ²(ff. 297-307^v) Consolatio ad Apollonium (op. l. I, Lipsiae 1888, pp. 248-298); ³(ff. 308-310^v) Consolatio ad uxorem (op. l. III, Lipsiae 1891, pp. 575-585). F. 310^v spatia vacua relicta perhibet, lacunis textus in

antigrapho respondentia (cf. Bernardakis, app. crit. pp. 584-585). Marginibus manus initii saec. XV (an Ambrosii Traversari?) brevissimas adnotationes latinas et graecas iniecit (cf. G. Mercati, *Il Plutarco di Bartolommeo da Montepulciano, Opere minori* IV [Studi e Testi 79] Città del Vaticano 1937, p. 204).

MAT. Fere omnia folia codicis laciniis chartaceis resecta sunt (praeter ff. 18, 23, 25-31, 269-272, 276-277, 280-281, 285-288). Multa maculas umore effectas perhibent, sine tamen ullo damno scripturae; nonnulla etiam tineis perterebrata (v. praesertim ff. 244-248).

FASC. Codex, qui nunc fasciculis 40 componitur, partibus duabus constat quarum prior ff. 1-258^v, altera autem ff. 259-310^v comprehendit. Priorem partem principio fasciculi 61 efficiebant, numeris graecis ab α' usque ad ξα' in margine inf. primae singulorum paginae dextrorsum scriptis signati. Post f. 176^v (ff. 169-176^v fasciculum κβ' efficiunt) exciderunt fasciculi κγ'-v' (cf. I. Mercati, *Il Plutarco di Bartolommeo da Montepulciano, Opere minori*, IV [Studi e Testi 79] Città del Vaticano 1937, p. 202); fasciculi νη' et vθ' (qui ff. 177-189^{bv} constant atque vitas Philopoemenis et Titi continent) post fasciculum κβ' (nempe post f. 176^v) collocati sunt (cf. Mercati, op. l. p. 202 n. 3 et p. 203). Nulla textus lacuna inter ff. 176^v et 177 observatur; principio ff. 177-189^{bv} post f. 243^v, nempe post fasciculum vξ' (ff. 236-243^v) fuisse, ex eo patet, quod f. 243^v initium vitae Philopoemenis nunc cancellatum continet. Omnes fasciculi qui etiam nunc exstant quaterniones sunt praeter vξ' (septem foliorum, ff. 230-235^{av}), vθ' (septem foliorum, ff. 185-189^{bv}) et ξα' (septem foliorum, ff. 252-258^v). Alteram partem fasciculi septem efficiunt, numeris graecis α'-ξ'-margini inferiori primae singulorum paginae dextrorsum apposis distincti; omnes fasciculi quaterniones sunt praeter ζ', qui principio ternio erat et in quo duo ultima folia exciderunt (in eorum locum folium chartacem recentius, nempe f. 311, suppositum est). Postquam fasciculi κγ'-v' prioris partis exciderunt et fasciculi νη'-vθ' post fasciculum κβ' collocati sunt, manus altera omnes codicis fasciculos numeris graecis α'-λη' in angulo superiore dextro primae singulorum paginae numeravit, fasciculos tamen νη'-vθ' praetermittens (haec numeratio inde a fasciculo κδ' etiam in angulo inferiore dextro observatur, v. f. 198) atque antiquiorem numerationem a fasciculo νη' (v. f. 177) usque ad finem cancellavit (cf. Mercati, op. l. p. 202 n. 3; clarum virum tamen effugit in hac numeratione fasciculos νη'-vθ' praetermissos esse: scripsit enim, p. 202 n. 3, "va senza interruzione da α' a λη").

CHART. SIGNA. In totum sedecim sunt: ¹(e. g. f. 14) corona (Mošin n. 3209, similis sed non eadem: Torcello 1339); ²(e. g. f. 40 vel f. 110) amphora (Mošin 6869, Briquet 12469: Avignon 1340); ³(e. g. f. 45) scutum (Mošin 514 et Briquet 872: Vérone 1327); ⁴(e. g. f. 75 vel f. 89) scutum (Mošin 524 et Briquet 890: Sienne 1325); ⁵(e. g. ff. 69-70) campana (Mošin 2840, Briquet 3936: Murano 1347); ⁶(e. g. f. 148) lagoena (Briquet 6255: Sienne 1370); ⁷(f. 189^b) circulus minoris moduli cum cruce (similis sed non idem apud Mošin 1823, Krakow 1353); ⁸(f. 246) circulus maioris moduli cum cruce (similis apud Mošin 1822, Krakow 1352); ⁹(e. g. f. 187) arcuballista (Briquet 701: Udine 1320; var. id.: Montpellier 1323, Lyon 1323, Bologne 1324-30, Palerme 1325-28, Trévis 1325-35, Rodez 1327-33, Venise 1328, Pise 1328-32, Lucques 1328-36, Avignon 1331-52, Udine 1332-34); ¹⁰(f. 195) flos cui parvus circulus et cuspis lanceae supposita sunt (exemplum simile deest apud Mošin et Briquet); ¹¹(e. g. ff. 209, 220) cor (Mošin 3075 et Briquet 4179: Grenoble 1330); ¹²(f. 231) scutum cum cruce (Briquet 841: Dijon 1323, Bologne 1319, Provence 1322-24); ¹³(e. g. f. 248) amphora (Mošin 6892 et Briquet 12844: Palerme

1332; var. simil.: Trévis 1332, Cividale 1339, Provence 1350); ¹⁴(ff. 257-258) securis (Briquet 7486: Grenoble 1326; var. simil.: Gênes 1327, Udine 1328, Marseille 1328, Montpellier 1333); ¹⁵(ff. 259, 262) enses (Mošin 3367 et Briquet 5150: Béziers 1337); ¹⁶(e. g. f. 293) navis (Mošin 6453 et Briquet 11956: Udine 1319).

SCHEMA. Lake I 7a, Leroy 30 C 1 (v. praesertim ff. 189^a, 189^b, 258). Spatium scriptum: mm. 220.230×160.175.

SCRIPT. Mea sententia septem manus distinguendae sunt, quas numeris crassioribus indico: 1 ff. 1-12^v l. 1, 176^v-189^v, 190-207^v, 208^v-216^v, 217^v a l. 10 usque ad finem, 218-220, 221-227^v, 228^v-234, 235^v-v, 236-256, 256^v ll. 29-33, 257-258 exaravit; 2 ff. 12^v l. 1-24; 3 ff. 24^v-26^v, 27^v-29^v l. 6, 30, 31 ll. 1-6, 31 a l. 18 usque ad finem, 31^v-35 l. 1, 35^v-49^v l. 11; 4 ff. 49^v l. 12-81^v l. 21, 82-143 l. 22, 143^v-160^v l. 6, 161-175^v, 259-310^v (ad litteram δ scribendam tantummodo caractere parvo quem dicunt unciali utitur); 5 ff. 27, 35, 81^v a l. 22 usque ad finem, 208, 217, 217^v ll. 1-9, 220^v, 228, 234^v, 256^v ll. 1-29; 6 ff. 29^v a l. 7 usque ad finem, 30^v, 31 ll. 7-18; 7 quae forma litterae δ distinguitur ff. 143 a l. 22 usque ad finem et 160^v a l. 6 usque ad finem.

POSS. Codicem a Petro d'Agnolo iussu Iacopi d'Anichino Constantinopoli emptum esse prima inscriptio f. 310^v ostendit: "*Questo libro ene di iachopo danichino et chompa danchona Comperato per me piero dangniolo in chostantinopoli*" (cf. Mercati, op. l. p. 203); possessorem codicis Bartholomaeum e Monte Politiano fuisse e reliquis duabus inscriptionibus f. 310^v patet "*De danari di Messere Bartolomeo di Francescho di Bartolomeo de monte pulciano*"; "*Liber iste est mei Bartholomei de Montepol. B. de Montepolitian.*" (cf. Mercati, op. l. pp. 203-204). Inter secundam et tertiam inscriptionem f. 310^v cor cum cruce superimposita depictum est, quod litteram j includit: hanc litteram notam Iacopi fuisse animadvertit Mercati (op. l. p. 203). In margine inf. f. 1 vestigia possessoris nominis erasi, nempe Iohannes card. de Salviatis (cf. Mercati, op. l. p. 201 n. 1). In ff. 1, 63, 214, 310^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. Folio I adglutinatae sunt tres schedulae chartaceae: superior, mm. 121×177, indicem operum codicis continet manu saec. XIV scriptum (cf. Mercati, op. l. p. 201); media, mm. 19×64, inscriptionem perhibet "*Castello ad mare de Vultorno | Archiep o da Capoa*"; in inferiore, mm. 67×50, manus saec. XVIII scripsit *Plutarchi | Vita Para lla | saeculi XIV | XVI* (cancell.) (cf. Mercati, op. l. p. 201 n. 2). Prope XVI (A. Mai) scripsit 14 (numerus scil. codicis secundum ordinem hodiernum codicum Columnensium) et in margine inf. f. 1 *Colon. 14 Vat. 2175*. F. 311 adglutinata est schedula chartacea mm. 47×139, ubi legitur "*sono in tutto carte 312*" (cf. Mercati, op. l. p. 203 n. 2). In indice codicum Columnensium in codice Vat. lat. 9579 codex numero 71 signatur (v. f. 145), in indice R. Vernazza numero 4, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 82.

BIBL. De codice egregie disseruit I. Mercati, *Opere minori* IV [Studi e Testi 79] Città del Vaticano 1937, pp. 200-204. Cf. etiam M. Juneaux, *Plutarque, Vies*, I, Paris 1957 [*Les belles Lettres*] pp. XXXIX, XLIII, XLIV et II, Paris 1961 [*Les belles Lettres*] p. I; K. Ziegler, *Plutarchi Vitae parallelae*, Vol. I, fasc. I, Lipsiae 1960 [*Teubneriana*] p. XIII; M. Manfredini, *La Tradizione manoscritta della Vita Solonis di Plutarco, Annali della Scuola Normale Superiore di Pisa*, serie III, 7, 1977, pp. 945 n. 1, 958, 977, 978-979, qui codicem nostrum (W) antigraphon codicis Vat. gr. 2190 (w) et cum codice Ven. Marc. gr. 385 (M) arto vinculo coniunctum esse censet, cf. op. l. pp. 979 et 985.

INTEG. Omnino ut in quattuor superioribus libris.

2176 Saec. XIV p.m. (fortasse paulo post annum 1361 exaratus: v. infra, sub ANNOT.), chartac., mm. 300×227, ff. II. 294 (+24*), II. 38-61.

Scripta astronomica nonnulla.

1 (ff. 1-2) <Heraclii imperatoris tria capita astronomica sive commentarium in promptos Ptolemaei canones>: ¹(f. 1 II. 1-29) μέθοδος δι' ἧς εὐρίσκεται ἐκάστου μηνὸς οἰαδήποτε ἡμέρα καὶ εἰς ποίαν τῆς ἐβδομάδος ἡμέραν καταναντᾶ καὶ ἐν ποίῳ ἐνιαυτῷ γίνεται τὸ βισέξτιον, inc. ἐν τῷ προχείρῳ κανόνι τοῦ Πτολεμαίου des. εἰς γ' ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος καταναντᾶ (codice Oxon. Cromwell. gr. 12 usus primum ed. H. Dodwell, *Dissertationes Cyprianicae*, Oxoniae 1684, Adpendix pp. 128-132 [cf. H. O. Coxe, *Cat. cod. man. Bibl. Bodl.*, I, Oxonii 1853, col. 438]; v. etiam N. B. Halma, *Commentaire de Théon d'Alexandrie sur le livre III de l'Almageste de Ptolémée*... 3e partie, Paris 1825, pp. 101-104 et P. G. 92. 1124-1125; critique ed. postremo H. Usener, *Kleine Schriften* III, Leipzig-Berlin 1914, pp. 311-312); ²(f. 1 l. 29-1^v l. 14) ἀπόδειξις τίνος χάριν ζητοῦντες τοῦ παρ' Ἀλεξανδρεῦσι μηνὸς τὴν ποσταίαν ἡμέραν εὐρεῖν τρεῖς ἡμέρας πρὸ τοῦ σεπτεμβρίου τίθεμεν, inc. ἐπειδὴ ἀναγκαῖον ἐστὶν γινώσκειν des. ἐν τῷ βισέξτῳ καθ' ἡμέρας ποιεῖν τὸν φευρουάριον (Dodwell, pp. 132-135; Halma, pp. 104-106; P. G. 92. 1125-1128; Usener, pp. 312-314); ³(ff. 1^v l. 4-2) μέθοδος δι' ἧς τὸ πάσχα εὐρίσκεται κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, inc. πάντιμος ἡμέρα τῆς ἐορτῆς des. σὺν τῷ ἀχράντῳ πατρὶ καὶ ζωοποιῷ καὶ παναγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν (Dodwell, pp. 135-140; Halma, pp. 107-111; P. G. 92. 1128-1132; Usener, pp. 314-317). Horum trium capitum quae etiam tria capita postrema sunt Stephani Alexandrini libri de astronomia ab Usener partim editi (op. l. pp. 195-317) auctorem non Stephanum sed Heraclium imperatorem fuisse ostendit Usener (op. l. pp. 290-294), qui primum et secundum anno 618, tertium autem anno 623 scriptum esse censet (op. l. p. 294). In margine inf. f. 1 scriptum est scholion sub titulo πρῶται ἀναδοθεῖσαι ὥραι καὶ μοῖραι λαμβάνονται ἡμῶν, inc. παράκεινται τῇ ἡλιακῇ μοίρᾳ des. πεντεκαίδεκατον. In f. 2, post finem tertii capitis, haec leguntur: εἰ βούλει ἀκριβῶς εὐρίσκειν καθ' ὃν αἰρῇ χρόνον πόσαι κεν(τηνάρια) Αἰγυπτιακῶν ἐτῶν καὶ πόσα ἀπλᾶ ἔτη καὶ πόσοι μῆνες καὶ πόσαι ἡμέραι καὶ πόσαι ὥραι παρήλθον ἀπ' ἀρχῆς τῆς βασιλείας Φιλίππου τοῦ Ἀριδαίου μετὰ Ἀλέξανδρον τὸν κτίστην τὸν Μακέδονα ἐκεῖνον φάμεν μέτρον τῆς ἡμέρας αὐτῆς καὶ τῆς ὥρας καθ' ἣν βούλει ψηφοφορεῖν ταῦτα. Subfigitur (f. 2) diagramma astronomicum; aliud diagramma in f. 2^v.

2 (ff. 3-24^v) Barlahami philosophi <monachi Calabri> opuscula quattuor:

¹(ff. 3-19^v) Logistica, inc. πολλῶν ὄντων οἷς ἀστρονόμοι χρῶνται des. δεδομένας

εἶναι ut, e. g., in codicibus Vat. gr. 187 ff. 162-214, Vat. gr. 193 ff. 150-164^v, Mosq. gr. 441 Vladimir f. 257 (Vladimir, *Sistematicheskoe opisaniye rukopisej Moskovskoj Sinodal'noj Patriarshej Biblioteki*, I, Moskva 1894, p. 675 num. 58 = cod. 302 apud C. F. de Matthaei, *Accurata cod. graec. MSS. bibl. Mosq. sanctiss. synodi notitia et recensio*, Lipsiae 1805, p. 198 n. 63), Marc. gr. 332 (A. M. Zanetti, *Graeca d. Marci Bibliotheca*, Venetiis 1740, p. 152), Laur. plut. 89. 22 f. 169 (A. M. Bandini, *Cat. cod. graec. Bibl. Laurent.*, III, Florentiae 1770, col. 414), Ambros. gr. 292 (E 76 sup.) f. 111 (A. Martini-D. Bassi, *Cat. cod. gr. Bibl. Ambros.*, I, Mediolani 1906, p. 326), Neapol. gr. 271 (III C 13) f. 33 (cf. S. Cyrillo, *Codices gr. mss. regiae Bibl. Borb.*, I, Neapoli 1826, p. 358), Oxon. Savil. 1 f. 276 (cf. F. Madan-H. H. E. Craster-N. Denholm-Young, *A summary Catalogue of western Manuscripts in the Bodleian Library of Oxford*, II, II, Oxford 1937, p. 1095) (ed. I. Chamberus, Parisiis 1600, pp. 9-95; prooemium tamen, quod inc. πολλῶν ὄντων οἷς ἀστρονόμοι χρῶνται et des. ἐν τῇ γραμμικῇ στοιχειώσει ἀποδεδειγμένοις, in codice nostro f. 3 l. 2-3^v l. 3, in adpendice huius editionis impressum est [paginae non indicantur]). ²(ff. 20-21^v l. 14) ἀριθμητικὴ ἀπόδειξις τῶν γραμμικῶς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν στοιχείων ἀποδειχθέντων, inc. ἀριθμὸν ἀριθμὸν πολλαπλασιάζειν λέγω des. μετὰ τοῦ ἀπὸ τοῦ συγκειμένου ἕκ τε τοῦ ἡμίσεος καὶ τοῦ προσκειμένου ὅπερ ἔδει δεῖξαι (ed. I. L. Heiberg, *Euclidis elementa*, V, Lipsiae 1888 [Teubneriana] pp. 725-738, 18, editione usus Conradi Dasypodii, Argentorati 1564). Desideratur in codice nostro prooemium (inc. ἐπεὶ εἶδον πολλὰ τοὺς μαθηματικούς χρῶμένους des. ἐπιστήμης ἐστὶν ἰδιαιτάτων) quod exstat, e. g., in codicibus Vat. gr. 187 f. 214^v II. 3-17 (cf. Mercati-Franchi, *Codices Vat. gr.* Tom. I, Romae 1923 p. 217) et Magliabechiano gr. 1 f. 195 (cf. G. Vitelli, *Indice de' codici greci Riccardiani, Magliabechiani e Marucelliani, Studi ital. di filol. class.* 2, 1894, p. 543); prooemium ex hoc codice Magliabech. integre transcripsit Vitelli, op. l. pp. 543-544, quod non animadverterunt Mercati-Franchi, op. l. p. 217. Codicem nostrum cum editione sua contulit variasque lectiones adnotavit Heiberg, *Om scholierne til Euklidis Elementer, Kgl. Danske Vidensk. Selsk. Skr.*, 6te Raekke, hist. og philos. Afd. 2 det Band III, Kjøbenhavn 1888, pp. 294-295 [68-69]: praeter alias lacunas, in codice nostro finis textus desideratur, nempe ab ἐὰν ἄρα usque ad τετραγώνου (Heiberg p. 738, 19-25), ut in codicibus Vat. gr. 187 (cf. Mercati-Franchi p. 217) et Magliab. gr. 1 (cf. Vitelli, p. 544). ³(ff. 21^v l. 15-22^v l. 22) Opusculum de solis defectionis computatione anno 1333 vel paulo postea scriptum, sub titulo περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἐκ τῆς μαθηματικῆς τοῦ Πτολεμαίου συντάξεως ἐπιλογίζεσθαι ἡλιακὴν ἐκλειψιν, inc. αἱ μὲν αἰτίαι καὶ ἀρχαὶ τῶν κατ' οὐρανὸν γινομένων συμπτωμάτων des. ἀπέχουσιν τῆς ἡμερινῆς δύσεως ὥς πρὸς μέσον μοίρας οἷς (ed. J. Mogenet - A. Tihon, *Barlaam de*

Seminara, Traité sur les éclipses de soleil de 1333 et 1337, Louvain 1977, pp. 52-60; de codicibus atque de rationibus inter eos intercedentibus cf. pp. 3-49). ⁴(ff. 22^v l. 22-24^v) Eiusdem opusculi altera recensio anno 1337 vel paulo postea scripta, sub titulo ἀκριβέστερον περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἐκ τῆς μαθηματικῆς τοῦ Πτολεμαίου συντάξεως ἐπιλογίζεσθαι ἡλιακὴν ἐκλειψιν, inc. αἱ μὲν αἰτίαι καὶ αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῶν κατ' οὐρανὸν γινομένων συμπτωμάτων des. μεταξύ θερινῆς ἀνατολῆς καὶ ἀπαρκτίου (ed. J. Mogenet - A. Tihon, op. l. pp. 62-78; de codicibus atque de rationibus inter eos intercedentibus cf. pp. 3-49). In codice Vat. gr. 187 opusculi textus in ff. 223-227^v comprehensus des. abrupte in imo f. 227^v cum verbis τοσοῦτον ἄρα ἀπέχει ἀπὸ τῆς (Mogenet-Tihon p. 76, 269 cf. in codice nostro f. 24^v l. 11); textus in f. 228^{r-v} huius codicis scriptus (inc. abrupte πανσελήνους ἀλλ' ἀνάγκη des. τῷ ἀποστολικῷ νόμῳ συμβαίνει) pars est Barlahami opellae quae <ἐξήγησις εἰς τὸν περὶ τοῦ πάσχα τῶν ἀποστόλων κανόνα> inscribitur: corrigenda sunt igitur quae Mercati-Franchi p. 218 scripserunt. Haec opella (de qua v. Fabricius-Harles, *Bibl. gr.* XI, Hamburgi 1808, p. 469) exstat etiam, e. g., in codicibus Mosq. 441 f. 294 (Vladimir p. 675 n. 59 = cod. 302 Matthaei, p. 198 n. 64), Ambros. gr. 292 (E 76 sup.) f. 302 (Martini-Bassi I p. 328), Ven. Marc. gr. 332 et 333 (cf. Zanetti, pp. 152-153). F. 24^{ar-v} vacuum.

3 (ff. 25-31^v l. 37) Theonis Alexandrini ad Epiphanium monobiblon sive commentarii in promptos Ptolemaei canones recensio brevior, inc. ἡ μὲν λογικώτερα ἔφοδος τῆς διὰ τῶν προχείρων κανόνων ψηφοφορίας τῶν ἀστέρων τέκνον Ἐπιφάνιε des. ὅπως ἐπὶ τὰ αὐτὰ τυγχάνωσιν (primum ed. N.B. Halma, *Commentaire de Théon d'Alexandrie sur le livre III de l'Almageste de Ptolémée*, 1e partie, *Commentaire de Théon d'Alexandrie sur les tables manuelles astronomiques de Ptolémée*, Paris 1822, pp. 27-105, deinde critice A. Tihon, *Le «Petit commentaire» de Théon d'Alexandrie aux tables faciles de Ptolémée*, [Studi e Testi 282], Città del Vaticano 1978, pp. 199-298). De hoc opere praeter K. Ziegler, *RE*, Zweite Reihe V, Stuttgart 1934, col. 2077, H. Usener apud T. Mommsen, *Chronica minora saec. IV. V. VI. VII*, Vol. III fasc. III, Berolini 1896 p. 360 et A. Rome, *Commentaire de Pappus et de Théon d'Alexandrie sur l'Almageste*, I [Studi e Testi 54] Roma Bibl. Apost. Vat. 1931, pp. XXVIII-XXIX n. 1, v. praesertim Tihon, op. l. pp. 2-193, quae etiam codices omnes singillatim recensuit. In marginibus f. 25 scripta sunt scholia: primum est ἐκ τῶν παρακειμένων τοῖς τῶν βασιλέων κανόσι κανονογραφίων καὶ τὰ εὐρίσκόμενα, ultimum autem (marg. inf.) inc. ἥλιος παρακολουθεῖ δὲ ὅταν ὁ τῶν τετραετηρίδων μερισμὸς τριῶν ἐτῶν καταλίπηται des. καὶ οὐκ ἔτι ὅταν ἀπαρτίζη. Subfigitur (f. 31^v ll. 38-46) scholion quod in aliis codicibus <ἐρμηνεία τοῦ ἐξαναλόγου> inscribitur, diagrammate instru-

ctum, inc. ἰσάγεις τὸν καταχθέντα des. καθὼς τὸ ὑπόδειγμα ἔχει (ed. Halma, op. l. 3^e partie, pp. 38-42; de aliis codicibus praeter nostrum hoc scholion continentibus v. praesertim Tihon, op. l. p. 361 sub num. 22). F. 32 vacuum.

4 (f. 32^v) Nonnulla de maximo spatio diei in praecipuis urbibus Asiae et Europae et de eorum intervallo ab Alexandria ut, e. g., in codice Vat. Pal. gr. 137 ff. 116^v-118: inc. πρῶτος πίναξ τῆς Ἀσίας περιέχει Πόντον des. ἡ Γόρτυνα τὴν μεγίστην ἡμέραν ἔχει ὥρων ἰδγ' καὶ διέστηκεν Ἀλεξανδρείας πρὸς δύσιν μιᾶς ὥρας γ'. Ordo urbium sumptus est e <promptis tabulis Ptolemaei, Theonis et Hypatiae> quas edidit Halma, op. l. 1^e partie, pp. 109-131. De initio in codice nostro cf. Halma, op. l. p. 120.

5 (ff. 33-48^v) <Stephani Alexandrini liber de astronomia sive commentarium in promptos Ptolemaei canones> (cf. Usener, *Kleine Schriften* III, Leipzig-Berlin 1914, p. 289) sub titulo ὅσα δεῖ προειδέναι τοὺς ἀρχομένους τῶν προχείρων κανόνων, ab initio ὅτι ἡ σύστασις τῶν κανόνων γέγονεν ἐν τῇ κατ' Αἴγυπτον Ἀλεξανδρεία usque ad ἀφαιρούμεν ἐξ αὐτῶν (cf. e. g. cod. Vat. gr. 304 ff. 135 l. 24-162 l. 9), ommissa tabula capitum quae in codice Vat. gr. 304 f. 135 ll. 1-23 exstat (v. etiam Usener, op. l. pp. 295-296). Opus partim ed. Usener, op. l. pp. 295-317, nempe cc. α'-γ' integra, particulam c. δ', magnam c. ιβ' partem et capita postrema κη'-λ' quae adpendicem Heraclianam efficiunt. Initium ab ὅτι ἡ σύστασις τῶν κανόνων usque ad κᾶν ἐπὶ δεύτερα, δεύτερα (in codice nostro f. 33 ll. 2-27, cf. Usener pp. 296, 25-298, 9) e codice Vat. gr. 1291 f. 1^v ed. etiam J. L. Heiberg, *Claudi Ptolemaei opera astronomica minora*, Lipsiae 1907 [Teubneriana] pp. CXCI-CXCII n. 1. In margine externo f. 33 scriptum est scholion ἔστιν οὖν τὸ α' ἔτος Φιλίππου τὸ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ερπε' quod apud Usener p. 298 app. crit. legitur. Ff. 42 et 49 vacua.

6 (f. 49^v) Quaedam astronomica anonyma <de ratione inveniendi solis, lunae et quinque planetarum positus nec non defectionis> (cf. Tihon, op. l. p. 74 n. 6), inc. <τ>οῦ ἡλίου εὗρεσις καὶ μοῖραι εὐρίσκονται οὕτως des. ἡ ὑπὸ γῆν γένηται ἡ σύνοδος οἶον ἐν νυκτί. Textus inde a δέον ἀποσημειώσασθαι (in codice nostro f. 49^v l. 14) e.g. in codice Vat. Pal. gr. 137 f. 127 quoque exstat. De aliis codicibus eadem continentibus v. A. Tihon, *Bulletin de l'Institut Historique Belge de Rome*, 39, 1968, p. 53 et n. 1 p. 53 nec non op. l. p. 360 sub num. 11.

7 (ff. 50-51) <Scholion anonymum de theorematibus quae in Euclidis elementis continentur>: inc. ἰστέον ὅτι Εὐκλείδης ιγ' βιβλία ἐν τῇ γεωμετρικῇ αὐτοῦ

στοιχειώσει ποιείται des. ἡ ἐπαχθεῖσα κάθετος ἔσται ἐπὶ τὴν ἐφαπτομένην. Adcedit (f. 51) tabula cui praefixus est titulus σύνθεσις μετὰ ἀφαιρέσεως. Ff. 51^v-52 vacua.

8 (ff. 53-293) Theodori Metochitae Ἀστρονομικὴ κατ' ἐπιτομὴν στοιχείωσις (de codicibus hoc opus continentibus v. I. Ševčenko, *Études sur la polémique entre Théodore Métochite et Nicéphore Choumnos*, Bruxelles 1962, pp. 280-284). ^a(ff. 55-209^v) Liber primus, praefixa (ff. 53-54^v) tabula titulorum 91 capitum qui suo quique loco repetuntur. Inc. ἐμοὶ πρόθεσις βίου καὶ σπουδὴ τις des. πρώτου μεγέθους ἰς καὶ δευτέρου μς. Tabulam capitum et prooemium sive primum caput (in codice nostro ff. 53-59 l. 5) e codice Ven. Marc. gr. 329 ed. K. N. Sathas, Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη, Τόμος Α, Venetiis 1872, pp. ρία-ρίη' et πεί-ρια'. In margine superiore f. 73^v scriptum est scholion: ἰστέον ὅτι αἱ ἡ σφαῖραι ἡγουν τῶν ἐπλανητῶν καὶ τοῦ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἡ (sic) τῶν ἀπλανῶν κινουῦνται οὐ περὶ τοὺς πόλους τοῦ λοξοῦ κύκλου ὥς δίστασθαι τούτους τῶν πόλων τοῦ ἡμερινοῦ νοουμένων ἐπὶ τῆς ὀρθῆς σφαίρας. In marginibus ff. 78, 98^v, 174, 186^v, 190 alia scholia leguntur: f. 78 marg. ext. ὁμαλῆς κινήσεως τοῦ ἡλίου (an correctio textus?); scholion f. 98^v inc. ἰστέον ὅτι ὁ τρόπος οὗτος παραδίδεται des. ἀσφαλῶς γίνεται; scholion f. 174 marg. int. inc. ἴσθι ὅτι des. ἐξεσμένον (integre transcripsit I. Ševčenko, op. l. pp. 283-284); scholion f. 186^v est νοουμένων τῶν παρόντων; scholion in marg. sup. f. 190 est στηριγμοὶ διακεκριμένοι ἀπὸ κύκλου βάθους. Verba in marginibus ff. 78^v, 122^v, 134, 145^v, 147^v, 148, 156, 174, 175, 178, 192^v scripta non scholia sed partes omissae textus sunt. Ff. 97^v, 172^v, 210 vacua. ^b(ff. 211-229^v) Liber secundus, inc. τὰ μὲν δὴ τῆς προτέρας ἡμῶν σπουδῆς des. ἃς αἱ ἡμίσειαι περιφέρειαι ὑποτείνουσιν. Constat capitibus 12, quorum tamen primum et secundum tantum in tabulam f. 210^v relata sunt. Prooemium sive primum caput (in codice nostro f. 211) e codice Ven. Marc. gr. 330 ed. Sathas, op. l. pp. ριη'-ριθ'. In margine inferiore ff. 214^v et 215 scriptum est scholion: inc. μερισμὸς ἐστὶν (sic) ὅταν μερίζοντες ἀριθμὸν πρὸς ἀριθμὸν σκοπῶμεν des. ἐκβάλλω τὸν θ'; scholion in marg. inf. f. 215^v inc. εὐρέθη οὖν des. διὸ τὸν περὶ τούτου λόγον ἐν ἄλλοις ἐταμειύσαμεν. Verba in marginibus ff. 214^v, 218^v, 220^v, 226 scripta non scholia sed partes omissae textus sunt. F. 230 vacuum. ^c(ff. 231-293) Liber tertius, praefixo (f. 231) titulo primi capituli, ἐπιτετμημένον ἐγκώμιον τῆς τοῦ Πτολεμαίου μαθηματικῆς συντάξεως; inc. ἡ μὲν δὴ πρόθεσις ἡμῖν νῦν ἐστὶ διαλαβεῖν des. καὶ ἔαν ἔχη ὡσαύτως τὴν μεγίστην ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Constat liber capitibus 15 quorum tamen 1-4 tantum in tabulam f. 230^v relata sunt. Titulum et initium usque ad προφέρειν ἕκαστα (in codice nostro f. 231 ll. 1-14) e codice Vat. gr. 1365 f. 278 transcripsit Ševčenko, op. l. pp. 285-286 n. 3. Verba in marginibus ff. 242^v, 245^v, 264^v, 268, 289, 292 scripta non scholia sed partes omissae

textus sunt. Hunc librum non aliud Theodori Metochitae opus astronomicum esse sed partem operis quod Ἀστρονομικὴ κατ' ἐπιτομὴν στοιχείωσις inscribitur ostendit Ševčenko, op. l. pp. 284-286 (v. etiam p. 42) qui tamen secundum et tertium librum unum eundemque librum (nempe secundum) efformare putat (cf. op. l. pp. 42 et 286). F. 236 vacuum. Adcedit (ff. 293-294) eiusdem (adpendix astronomica de explicatione tabularum quae ad planetarum motiones attinent), inc. ζητητέον διὰ τί ὁπόση ἐστὶ ἡ διὰ τὸν ἐκκεντρον προσθαφαίρεσις des. προσθετικὸν τὸ ἔτερον διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας ut, e. g., in codicibus Vat. gr. 1087 f. 2^v, Vat. gr. 1365 ff. 384^v-385^v, Ambros. gr. 1005 (E 1 inf.) f. 235^v qui apographon codicis Vat. gr. 1365 est (cf. I. Ševčenko, *Dumbarton Oaks Papers* 11, 1957, p. 86 n. 22 et *Étude sur la polémique*... p. 113 nn. 4 et 5). Huius adpendicis auctorem neque Nilum Cabasilam (v. scholion in margine sup. f. 384^v codicis Vat. gr. 1365, ἡ παροῦσα προσθήκη μεταγενέστερον ἐγγραφὴ ποίημα δ' ἐστὶ τοῦ μακαριωτάτου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης ἐκείνου κυροῦ Νεῖλου τοῦ Καβάσιλα σοφία διενεγγόντος [sic] τοῦς κατ' αὐτὸν ἅπαντας οὐ τῇ Ἑλληνικῇ λέγω μόνον ἀλλὰ καὶ τῇ πολλῷ κρείττονι τῇ διὰ τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν τοῦ σωτῆρος) neque Nicolaum Cabasilam (v. scholion codicis Ambrosiani gr. 1005 (E 1 inf.) f. 235^v a Ševčenko transcriptum, *Dumbarton Oaks Papers* 11, 1957, p. 86 n. 22) sed Theodorum Metochitam ipsum fuisse ostendit Ševčenko, *Étude sur la polémique*... p. 113 nn. 3-4, qui priorem suam opinionem mutavit (cf. *Dumbarton Oaks Papers* 11, 1957, p. 86 nn. 21-22, ubi adpendicem Nicolao Cabasilae tribuit).

Folio I^v codicis adglutinata est scheda chartacea mm. 303×149, testamentum continens Demetrii praefecti castrorum cui Τζαμπλάκων cognomen erat (ed. G. I. Theocharides, *Eine Vermächtnisurkunde des Gross-Stratopedarchen Demetrios Tzamlakon, Polychronion, Festschrift F. Dölger zum 75 Geburtstag*, Heidelberg 1966, pp. 489-491, qui id anno 1366-67 scriptum esse animadvertit, v. p. 491). De Demetrio eiusque familia v. Theocharides, op. l. pp. 487-488.

MAT. Multa codicis folia maculas umore effectas perhibent (v. e. g. ff. 212-220); nonnulla refecta (v. praesertim ff. 1-3, 24^v-26, 73, 287, 288, 294); nonnulla etiam tineis erosa (v. praesertim ff. I-II, 26-32, 130-135, 292-294).

FASC. Sunt in totum fasciculi 40, nulla nota distincti (in angulo superiore externo tantum f. 165 numerus 4^v legitur: ad quid referat, nescio). Fasciculus 1 (ff. 1-2^v) est bifolium, 2-3 (ff. 3-18^v) sunt quaterniones, 4 (ff. 19-24^{av}) septem foliorum, 5-7 (ff. 25-48^v) quaterniones, 8 (ff. 49-54^v) ternio, 9 (ff. 55-62^v) quaternio, 10 (ff. 63-64^v) bifolium, 11 (ff. 65-72^v) quaternio, 12 (ff. 73-78^v) ternio, 13 (ff. 79-87^v) quinio cuius sextum folium abscisum est (cf. adnotationem in margine sup. f. 84: ὡς ὁρᾷς ἀφείθη τὸ φύλλον ἐνταῦθα τοῦ κανόνος καὶ θῆς τοῦτο), 14 (ff. 88-97^v) quinio, 15 (ff. 98-105^v) quaternio, 16 (ff. 106-108^v) trium foliorum, 17 (ff. 109-115^v) septem

foliorum, 18 (ff. 116-123^v) quaternio, 19 (ff. 124-132^v) novem foliorum, 20-32 (ff. 133-236) quaterniones, 33 (ff. 237-238^v) bifolium, 34-40 (ff. 239-294^v) quaterniones.

CHART. SIGNA. Duodecim observantur: ¹(e. g. ff. 1, 33, 39) hirci caput (Briquet 15465: Croyseil 1344, Provence 1346, Dijon 1346, Conflent 1354); ²(f. 8) bini circuli (cf. Mošin 1973-77, annorum 1337-1357); ³(f. 13) bini circuli cum cruce interposita (Mošin 1995-97 annorum 1337-1362; Briquet 3206: Valdoule 1342, Padoue 1355, Tyrol 1358, Augsburg 1350, Udine 1353-59); ⁴(ff. 28, 32) arcuballista (Mošin 266-67 annorum 1375-85); ⁵(f. 42) securis (Mošin 4605, anni 1340); ⁶(f. 45) vexillum (Mošin 3706, anni 1338); ⁷(f. 50) malleus (cf. Mošin 6188, annorum 1300-1311); ⁸(ff. 53, 80, 107, 230) monocerotis caput (Mošin 5797, annorum 1343-48; Briquet 15760: Trévise 1343, Pise 1344-45, Aix en Provence 1348); ⁹(ff. 56, 58) scutum cum cruce superimposita (similia apud Mošin 507-509 annorum 1364-73 et Briquet 842: Würzburg 1363, Gurcke 1365, Rodez 1373, Mayence 1375); ¹⁰(ff. 60, 70, 111) galea (similis sed non eadem apud Mošin 1761 anni 1336; cf. Briquet 2888: Bologne 1336); ¹¹(ff. 82, 236) claves (Mošin 2694 annorum 1362-64; Briquet 3813: Innsbruck 1354, Venise 1354-56, Florence 1355, Tyrol 1357, Udine 1358); ¹²(ff. 213, 219, 288) littera C (similis sed non eadem apud Mošin 5197, annorum 1326-28 et Briquet 8103: Autriche 1326-28).

SCHEMA. Lake I 3a, Leroy 10 C1 n (v. e. g. f. 4). Textus mensurae haud semper aequales manent.

SCRIPT. Mea sententia manus decem distinguendae sunt, quas numeris crassioribus indico: 1 ff. 1-2, 33-37^v usque ad l. 4 a.i. exaravit; 2 ff. 3-24^v; 3 ff. 25-31^v, 32^v, 53-291^v usque ad l. 11; 4 ff. 37^v l. 3 a.i. — 39 l. 22; 5 ff. 39 l. 22-40^v l. 14: haec manus, quae flavo atramento utitur, partem a quarta manu scriptam nec non f. 37^v a prima manu exaratum correxit; 6, quae flavo atramento utitur, ff. 40^v ll. 14-29, 42^v-44 l. 19, 45^v l. 6-46 l. 12, 46^v ll. 11-1 a.i.; 7 ff. 40^v l. 30-41^v, 44 l. 19-45^v l. 5, adnotationem in f. 52^v, ff. 291^v inde a l. 11-292^v (in f. 292^v inde a l. 16 scriptura minutiore utitur); 8 ff. 46 l. 13-46^v usque ad l. 11 a.i., 47, 47^v usque ad l. 8 a.i., scholion in marginibus inferioribus ff. 214^v et 215 scriptum (in f. 46 tantummodo scriptura minutiore utitur); 9 ff. 47^v l. 7 a.i. — 48^v, 293-294; 10 ff. 49^v-51.

ORN. Tituli, litterae initiales, numeri et verba nonnulla in tabulis astronomicis rubro exarata. Nonnullae litterae initiales rubrae accuratissime exornatae (v. e. g. ff. 26^v, 27^v, 33, 35). In f. 25 fascia cauliculos continens, nigro et rubro depicta; in f. 33 brevis linea sinuosa rubra apicibus rubris intermixta atque in cauliculos utrimque desinens; in f. 53 πύλη quam crux nigra et rubra supereminet et quae rubros et albos cauliculos continet, nigro colore sublito; in f. 55 linea rubra spissa in cuspides utrimque desinens; in f. 210^v rectagonum album cuius latera lineis sinuosis efformantur; in f. 211 fascia rhombos rubros et lilia alba continens, rubro colore sublito.

ANNOT. In f. I, manu ut vid. saec. XV, σύνταξις τοῦ μεγάλου λογοθέτου, *almagesti epitome*, dñc 4 ÷ ff. 4 (agitur de eadem manu quae similem adnotationem in f. 160^v codicis Vat. gr. 2208 scripsit; de qua manu v. I. Mercati, *Scritti d'Isidoro il cardinale Ruteno* [Studi e Testi 46] Roma 1926, p. 64 n. 1); in f. II manu saec. XIV ὅταν τὸ ἐχίρσα ἡμιν γκη; in eodem folio, manu saec. XV, *Barlaam ragoniero*; in ff. 50, 55, 244^v, 293, 294 scribae invocationes: f. 50 Χριστὲ προηγού Χριστὲ προ; f. 55 Ἰησοῦ μου βοήθει μοι; f. 244^v θεοτόκε βοήθει μοι; f. 293, supra diagramma, τῷ συντελεστέ τῶν καλῶν θεῷ χάρις; f. 294 δόξα σοι ὁ θεὸς δόξα σοι. In f. 52^v adnotatio de solis defectio- ne anni 1361: τῷ γωξθ' ἔτει ἐν<δ>ικτιῶνος<δ> ἰδ' μηνὶ μαίῳ ε' ἡμέρα τετράδ<η>ς ὥρας ἐγένετο ἐκλειψις ἡλίου πλείων τοῦ διμοῖρου πολὺ ὥς φανῆναι τὸν ἥλιον τοσοῦτον ὅση φαίνεται ἡ σελήνη οὕσα ἡμερῶν τεσσάρων

ἔγγιστα (cf. Tihon, op. l. p. 74 n. 4); cum de manu 7 agatur (v. supra, sub SCRIPT.), conici fortas- se potest, codicem paulo post hunc annum exaratum esse.

Poss. Codicem unius ex filiis Metochitae fuisse adnotatio f. 53 ostendit: τοῦ π(ατ)ρὸς μου (cf. Ševčenko, op. l. p. 283). In margine sup. f. 1 initium possessoris recentioris nominis etiam nunc legitur, *Io C*; quod sequebatur, nempe *de Salviatis*, evanuit. In ff. II, 1, 2, 25, 124, 211, 293^v, 294^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. I: 149, n. 35; in margine inferiore eiusdem folii, manu <A. Mai>: 2176 Vat. Huic folio adglutinata est etiam schedula chartacea partim rescissa, nunc mm. 74×59, in qua manus saec. XVIII scripsit *Theononis* (sic) *cano | nes astronomici | Theodori metochi | tae Epitome Astro | nomiae | saec. XIV aut XV*; in margine inferiore huius schedulae, XV 15 (numerus scil. codicis secundum hodiernum ordinem codicum Columnensium). In f. II: 132 et, manu <A. Mai>, LXXIX (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579 f. 145); in eodem folio <A. Mai> scripsit 2176 Vat. Colon. 15. In margine inf. f. 1, manu <A. Mai>: Colon. 15. In indice R. Vernazza codex numero 9, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 54 signatur.

BIBL. I. L. Heiberg, *Kgl. Danske Vidensk. Selsk.*, 6te Raekke, histor. og philos. Afd, 2det Band III, Kjøbenhavn 1888, pp. 293 et 304 et *Claudi Ptolemaei opera quae exstant omnia*, II, *Opera astronomica minora*, Leipzig 1907, pp. CXLVI-CXLVII; G. Vitelli, *Studi it. di filol. class.* 2, 1894, p. 544; I. Mercati, *Scritti d'Isidoro il cardinale Ruteno* [Studi e Testi 46] Roma 1926, pp. 64 n. 1 et 164 n. 1; I. Ševčenko, *Dumbarton Oaks Papers* 11, 1957, p. 86 n. 21, *Études sur la polémique entre Théodore Métochite et Nicéphore Choumnos*, Bruxelles 1962, pp. 42 n. 2, 80, 85, 93 n. 4, 280, 282 n. 3, 283-285, 286 n. 1, 315, qui recte eum cum codice Vat. gr. 1365 collatum esse censet (pp. 283-284); G. I. Theocharides, *Polychronion*, Heidelberg 1966, p. 486 (cf. *Byz. Zeitschr.* 60, 1967, p. 151); A. Tihon, *Bulletin de l'Institut Historique Belge de Rome*, 39, 1968, p. 53 n. 1, *Le «Petit Commentaire» de Théon d'Alexandrie aux tables faciles de Ptolé- mée* [Studi e Testi 282] Città del Vaticano 1978, pp. 74-75 et passim (v. indicem, p. 373); J. Mo- genet - A. Tihon, *Barlaam de Seminara, Traités sur les éclipses de soleil de 1333 et 1337*, Louvain 1977, pp. 3, 7-8, 24-25.

INTEG. Omnino ut in superioribus libris.

2177 Saec. XV c.m., chartac. (ff. 1, 132 membran.), mm. 307×212, ff. 132, ll. 28-29.

Luciani Samosatensis opuscula nonnulla, tabula praefixa (f. 2^v): ¹(ff. 3-7) Phalaris ^a(ff. 3-5^v) liber primus (ed. C. Iacobitz, *Luciani Samosatensis opera*, II, Lipsiae 1883 [Teubneriana] pp. 103-111); ^b(ff. 6-7) liber alter (II pp. 111-115); ²(ff. 7^v-14) Convivium (III Lipsiae 1887 [Teubneriana] pp. 322-341); ³(ff. 14-19^v) Cataplus (I Lipsiae 1888 [Teubneriana] pp. 274-292); ⁴(ff. 20-24^v) Calumniae non temere credendum (III pp. 154-166); ⁵(ff. 24^v-33) Parasitus (III pp. 25-52); ⁶(ff. 33^v-39) Charon (I pp. 205-222); ⁷(ff. 39^v-41^v) Soloecista (III pp. 402-410); ⁸(ff. 41^v-43^v) opusculi quod Amores inscribitur fragmenta: ^a(ff. 41^v-42^v l. 11 a.i.) ab initio usque ad ἐπέξειμί σοι (II pp. 207-209, 31), ^b(f. 42^v ll. 11-10 a.i.) verba Ἀφροδίσιοι προσέπνευσαν αὖραι (p. 212,31), ^c(f. 42^v ll.

10-9 a.i.) a τὸν περίξ ἀέρα usque ad μυρρίνη (p. 213,3-4), ^d(f. 42^v ll. 9-8 a.i.) a καὶ ὁ φίλωρως (sic) περιπλέγδην usque ad βότρυσιν (p. 213, 12-14), ^e(f. 42^v ll. 8-3 a.i.) ab ὄση μὲν usque ad ῥυθμοί (p. 214, 11-19), ^f(f. 42^v l. 8 a.i. — 43 l. 2) a τοῖς μὲν γὰρ usque ad μαλακίζεσθαι (p. 218, 2-8), ^g(f. 43 ll. 3-17) ab οὕτως ἢ μιὰ usque ad οὐδὲ εἷς ἐστέ (p. 219, 3-27), ^h(f. 43 ll. 17-19) a τί δὴ πάθεις usque ad μᾶλλον ἢ φιλόσοφοι (pp. 220,32-221,3), ⁱ(f. 43 ll. 19-4 a.i.) ab ἐγὼ πᾶσαν ἀπόλαυσιν usque ad νέων σοφώτερον (p. 221,9-21), ^j(f. 43 l. 4 a.i. — 43^v l. 2) ab ὅτι τῇ γυναικὶ τοῦ σώματος usque ad διαφεγγέστερον ἀστράπτει (pp. 221,28-222,2), ^m(f. 43^v ll. 3-22) a τί δεῖ διὰ τούτων usque ad τὸν Προμηθεᾶ πρὸς ταῖς πέτραις (pp. 230,2-231,6), ⁿ(f. 43^v ll. 23-29) ab οὐδὲ γὰρ ὁ Πάτροκλος usque ad finem, τοὺς παρόντας (pp. 237,22-238,9); ⁹(ff. 44-53) De mercede conductis (I pp. 292-319); ¹⁰(ff. 53^v-57^v l. 4) <Tyrannicida> (II pp. 74-85); ¹¹(ff. 57^v l. 5-64) <Abdicatus> (II pp. 85-103); ¹²(ff. 64-68^v) Imagines (II pp. 238-251); ¹³(ff. 68^v-69^v) Patriae laudatio (III pp. 202-205); ¹⁴(ff. 69^v-74 l. 7 a.i.) Demonax (II pp. 195-206); ¹⁵(ff. 74-81^v) Gallus (II pp. 377-401): verba in marginibus f. 74 scripta non scholion, sed initium opusculi sunt quod Gallus inscribitur, i.e. ab initio usque ad πρὸς ταῖς θύραις (II pp. 377,1-379,2); ¹⁶(ff. 81^v-90) Bis accusatus (III pp. 1-25); ¹⁷(ff. 90-95) Vitarum auctio (I pp. 229-247); ¹⁸(ff. 95^v-100) Rhetorum praeceptor (III pp. 84-97); ¹⁹(ff. 100^v-109) Piscator (I pp. 247-274); ²⁰(ff. 109-119^v) Alexander (II pp. 115-143); ²¹(ff. 120-122^v) De dolore (III pp. 77-84); ²²(ff. 122^v-131^v) Timon (I pp. 33-58). In marginibus nonnullorum foliorum scholia scripta sunt a H. Rabe edita (*Scholia in Lucianum*, Lipsiae 1906 [*Teubneriana*]): f. 66^v (inc. Ἀμφίων des. καὶ κισθάρων) cf. Rabe p. 186, 5-6; f. 67 cf. Rabe p. 186, 7-12; f. 74^v cf. Rabe p. 88,4-6; f. 75 cf. Rabe pp. 88, 25-89,2, p. 89,23-25, p. 89,26-27; f. 75^v cf. Rabe p. 90,7-14; f. 76 cf. Rabe p. 90, 15, p. 90, 17-18; f. 76^v cf. Rabe p. 90,19-20, p. 90,21-23; f. 77 cf. Rabe pp. 90,26-91,3, p. 91,9-11; f. 77^v cf. Rabe p. 91,19-23; f. 78 cf. Rabe p. 92,6-8; f. 78^v cf. Rabe p. 92,9-15; f. 79 cf. Rabe p. 93,19-22; f. 79^v cf. Rabe p. 94,12-13; f. 80 cf. Rabe p. 94,14-16, p. 94,24-28; f. 84 cf. Rabe pp. 138,30-139,3; f. 86^v cf. Rabe p. 139,27-28; f. 88^v cf. Rabe p.145,15-23; f. 89^v cf. Rabe pp. 146,17-147,1; f. 101^v cf. Rabe pp. 131,27-132,1; f. 102 cf. Rabe p. 132,15-16; f. 102^v cf. Rabe p. 132,23-28; f. 103^v cf. Rabe p. 133,6-15; f. 105 cf. Rabe p. 135,13-17; f. 123 (alterum scholion inc. ὁμοία ἢ σύνταξις αὐτῇ des. κεῖται) cf. Rabe p. 110,5 et 110,7-9. Scholia in marginibus ff. 64 et 74^v scripta (f. 64 τὸ κοινολεκτούμενον ὅρος κουζῆν, f. 74^v ὡς ἀντὶ τοῦ κράνους τὸν λόφον ἔχειν) desunt apud Rabe. Ff. 1^v et 132^v vacua.

MAT. Codex bene servatus. Tineis perterebrata sunt tamen ff. 1-4, 10-15, 17-18, 60-74, 85-

90, 108-123. Refecta sunt ff. 1-9, 12, 71-72, 89, 124-131 et laciniis chartaceis margines interni nonnullorum foliorum (v. praesertim ff. 9-10, 21-22, 29, 30, 56, 120 et 124).

FASC. Codicem fasciculi 16 efficiunt, quaterniones omnes praeter quintum (quinionem, ff. 34-43^v), numeris graecis in margine inferiore medio primae singulorum paginae signati (in fasciculo ιβ' nota graeca etiam in margine inferiore medio ultimae paginae observatur, v. f. 99^v).

CHART. SIGNA. ¹(e. g. ff. 2, 5, 31) circulus (Briquet 2923: Sion 1461); ²(e. g. ff. 50, 73, 77, 80) cervus (Briquet 3299: Bologne 1450-55).

SCHEMA. Leroy 03 C 1 d (v. e. g. ff. 68, 99). Spatium scriptum: mm. 190.200×125.130.

SCRIPT. Codicem accurate atque eleganter unus idemque librarius exaravit, cuius forma litterae s propria est (v. e. g. f. 44 ll. 4, 11, 12).

ORN. Tituli, litterae initiales, personarum nomina et scholia nonnulla rubro exarata. In f. 3 rectagonum cuius latera binis lineis rubris parallelis efformantur, cuspidēs quattuor in quattuor angulis perhibens et rubros albosque cauliculos continens, rubro colore sublito; simile sed maioris moduli rectagonum in f. 44; in ff. 81^v et 95^v binae cruces graecae rubrae; in f. 100^v crux graeca rubra et nodus Salomonis lineis rubris delineatus (cf. e. g. Zonghi, nn. 73 et 74); in f. 122^v binae cruculae rubrae.

ANNOT. In margine superiore f. 44 scribae invocatio: Ἰησοῦ προηγού.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 3). In ff. 2, 3, 57^v, 131^v, 132^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1 membranaceo, manu <A. Mai>: *XVII, LX* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur, v. f. 145), *44*; eidem folio adglutinata est schedula chartacea nunc fere omnino rescissa, in qua manus saec. XVIII quae in codice continentur scripserat: hodie legitur tantum *cia | dial | aliq | saec.*, et in margine inferiore *XVII*. <A. Mai> in marginibus inferioribus ff. 2 et 3 scripsit *Colon. 16 Vat. 2177*. In indice R. Vernazza codex numero *24* signatur (quod confirmant notae numerales *16* et *2177* ab <A. Mai> iuxta notam *24* appositae), in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero *69*.

BIBL. M. Wittek, *Liste des manuscrits de Lucien, Scriptorium* 6, 1952, p. 318 ubi codex numero 164 signatur.

INTEG. Omnino ut in superioribus libris.

2178 Saec. XI-XII, membran. (f. 1 chartac.), mm. 278×224, ff. I. 292 (+1^a, 264^a), coll. 2, ll. 30-31. Ff. 123-124 post f. 125 collocata (v. infra, sub FASC.).

1 (ff. 1-100^v) <S. Basilii Magni eclogae ethicae a Symeone Metaphraste locis e diversis operibus selectis compositae> (cf. O. Bardenhewer, *Gesch. der altkirchl. Lit.*, III, Freiburg 1923, p. 153 et F. Diekamp, *Ein angeblicher Brief des heiligen Basilus gegen Eunomius, Theol. Quart.* 77, 1895, p. 284): ¹(ff. 1-3^v) <De divitiis et paupertate> in initio mutila, a καὶ σύνnovς πάντα τὸν χρόνον usque ad finem, sermo V (P. G. 32. 1176 C 7-8 -1181); ²(ff. 3^v-11) De avaritia, sermo VI (P. G. 32. 1181-1196); ³(ff. 11-21) De peccato, sermo VII (P. G. 32. 1196-1217); ⁴(ff. 21-31) De paenitentia, sermo VIII (P. G. 32. 1217-1237);

⁵(ff. 31-34^v) De oratione, sermo IX (P. G. 32. 1237-1245); ⁶(ff. 34^v-40) De ieiunio, sermo X (P. G. 32. 1245-1256); ⁷(ff. 40^v-50^v) De morte, sermo XI (P. G. 32. 1256-1277); ⁸(ff. 50^v-55) De tristitia et animi deiectione, sermo XII (P. G. 32. 1277-1288); ⁹(ff. 55-59^v) De patientia et longanimitate, sermo XIII (P. G. 32. 1288-1297); ¹⁰(ff. 59^v-63^v) De futuro iudicio, sermo XIV (P. G. 32. 1297-1305); ¹¹(ff. 63^v-68) De imperio ac potestate, sermo XV (P. G. 32. 1305-1316); ¹²(ff. 68^v-74^v) De ingluvie et ebrietate, sermo XVI (P. G. 32. 1316-1328); ¹³(ff. 74^v-78^v) De ira et odio, sermo XVII (P. G. 32. 1328-1336); ¹⁴(ff. 78^v-83) De invidia et malevolentia, sermo XVIII (P. G. 32. 1336-1345); ¹⁵(ff. 83-86^v) De temperantia et incontinentia, sermo XIX (P. G. 32. 1345-1353); ¹⁶(ff. 86^v-90) De humilitate et inani gloria, sermo XX (P. G. 32. 1353-1360); ¹⁷(ff. 90-93) De prospera et adversa fortuna et de prudentia, sermo XXI (P. G. 32. 1360-1365); ¹⁸(ff. 93-96^v) De providentia, sermo XXII (P. G. 32. 1365-1373); ¹⁹(ff. 96^v-98^v) De anima, sermo XXIII (P. G. 32. 1373-1376); ²⁰(ff. 98^v-100^v) De honore parentibus exhibendo ac de senectute atque iuventute, sermo XXIV (P. G. 32. 1377-1381). F. 101 vacuum.

2 (ff. 101^v-275^v) S. Iohannis Chrysostomi (eclogae a Theodoro Magistro locis e diversis homiliis selectis compositae) (cf. S. Haidacher, *Studien über Chrysostomus-Eklogen*, *Sitzungsber. der kaiserl. Akad. der Wiss. zu Wien*, phil. hist. Kl. 144, 1901, p. 2 et K. Krumbacher, *Gesch. der byz. Lit.*, München 1897, p. 170): ¹(ff. 101^v-119^v) De patientia et longanimitate, hom. XXII (P. G. 63. 701-716); ²(ff. 119^v-138^v) De eleemosyna (et hospitalitate), hom. XXIII (P. G. 63. 715-732); ³(ff. 138^v-153^v) De dilectione, hom. I: haec ecloga cum P. G. 63 ab initio 567,8 usque ad τῆς μεγαλονοίας (f. 146 col. 1 l. 27, P. G. 63. 574,33) consentit; quod sequitur non cum P. G., sed sum codice Vindob. theol. gr. 88 (cf. Haidacher, op. l. p. 31 n. 8) congruit, et ex his fontibus collectum est: ^af. 146 col. 1 l. 29-146^v col. 1 l. 25 τί δὲ ὁ Ἀβραάμ - τοῦ γένους = P. G. 56.546,77-547,39; ^bf. 146^v col. 1 l. 25-col. 2 l. 22 λάβε φησί - τὴν γῆν τὴν ὑψηλὴν = P. G. 54. 429,29-40; ^cf. 146^v col. 2 l. 22-147 col. 1 l. 17 ἐνταῦθα μοι νόει - ὁλοκάρπωσιν = P. G. 56. 547,40-49; ^df. 147 col. 1 ll. 17-26 μέγας ὁ ὄγκος - ὁ δίκαιος = P. G. 54. 429,42-43; ^ef. 147 col. 1 ll. 26-30 καὶ γὰρ φορτικὸν - φιλόπαιδι = P. G. 56. 547,49-50; ^ff. 147 col. 1 l. 30 - col. 2 l. 4 τοῦτον γὰρ - τῶν ὁρέων = P. G. 54. 429,43-45; ^gf. 147 col. 2 l. 5 - 148 col. 1 l. 19 ὧν ἂν σοι εἴπω - οὐχ ἔξεις = P. G. 56. 547,54-549,42 multis locis omissis; ^hf. 148 col. 1 l. 19-150^v col. 2 l. 17 ἀλλ' οὐδὲν - τῆς ἐμῆς φωνῆς = P. G. 54. 429,45-433,34 nonnullis locis omissis; ⁱf. 150^v col. 2 l. 17-151^v col. 1 l. 18 ἄρα οὐχὶ - προτιμᾶν χρή = P. G. 48. 1024,28-1025,33; ^jf. 151^v col. 1 l. 18-152 col. 1 l. 20 καὶ μή μοι - οὐκ ἔστι =

P. G. 47. 462,24-54; ^mf. 152 col. 1 l. 20 - 153 col. 2 l. 23 ἐννοεῖ γὰρ - τὸ ἄνθει = P. G. 61. 412,25-416,54 multis locis omissis; ⁿf. 153 col. 2 l. 23-153^v col. 1 l. 20 ab ἄρα οὐ usque ad finem = P. G. 61. 416,23-36; ⁴(ff. 153^v-165^v) De doctrina et correctione, hom. VI (P. G. 63. 605-616); ⁵(ff. 165^v-177^v) De peccato et confessione, hom. XXIV (P. G. 63. 731-744); ⁶(ff. 177^v-185) De imperio, potestate et gloria, hom. XXI (P. G. 63. 695-702); ⁷(ff. 185-197) De futuro iudicio, hom. XXV (P. G. 63. 743-754); ⁸(ff. 197-210) De virtute et vitio, hom. XXVI (P. G. 63. 753-764); ⁹(ff. 210^v-220) De magnanimitate et fortitudine, hom. XXXII (P. G. 63. 811-818); ¹⁰(ff. 220-226^v) De iuramentis, hom. XXVIII (P. G. 63. 771-778); ¹¹(ff. 227-239) De morte, hom. XXXI (P. G. 63. 801-812); ¹²(ff. 239-248^v) De liberorum educatione, hom. XXVII (P. G. 63. 763-772); ¹³(ff. 248^v-260^v) De mansuetudine et malorum poenitentia et iniurarum memoria, hom. XXIX (P. G. 63. 777-788); ¹⁴(ff. 260^v-275) Oratio de laudibus S. Pauli apostoli, a Theodoro Magistro composita e diversis orationibus S. patris nostri Iohannis Chrysostomi, hom. XXX (BHG³ 1463; P. G. 63. 787-802).

3 (ff. 275^v-292^v) S. Basilii Magni homiliae duae ¹(ff. 275^v-285) Adhortatio ad s. baptismum (BHG³ 1935; P. G. 31. 424-444); ²(ff. 285-293^v) In sanctam Christi generationem (BHG³ 1922; P. G. 31. 1457-1476).

MAT. Multa codicis folia resecta sunt (v. praesertim ff. 1^a, 2, 121, 243, 290-292). Ff. 1^{av}, 291^v charta translucida flavescens obiecta. Maculae umore effectae praesertim in ff. 120, 209-242, 244-266. In f. 1^a scriptura fere omnino evanuit.

FASC. Codicem hodie fasciculi 37 efficiunt, numeris graecis in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptis signati; in f. 9 nota ζ' legitur, in f. 1^a autem resecto nota numeralis ε' non perspicitur (animadvertendum est, marginibus inferioribus ff. 2 et 8^v notam numeralem α' appositam esse). Exciderunt igitur ante f. 1^a fasciculi α'-δ', qui primas quattuor S. Basilii eclogas nec non partem quintae comprehendebant. Omnes fasciculi quaterniones sunt praeter ιζ' (septem foliorum, ff. 97-103^v) et λθ' (ternionem, ff. 271-276^v). In fasciculo κ' (ff. 120-127^v) bifolium ff. 123-124 comprehendens non in bifolio ff. 122 et 125 efformato, sed post id collocatum est: qua de causa in hoc fasciculo inter ff. 121^v et 126 bifolia duo observantur, quorum prius ff. 122 et 125, alterum autem ff. 123 et 124 comprehendit. Ordo foliorum turbatus est igitur hodie ff. 120, 121, 122, 125, 123, 124, 126, quod (A. Mai) animadvertit cum omnia codicis folia numeravit.

SCHEMA. Lake II 23b, Leroy 32 C 2 d. Spatium scriptum: mm. 177.182×60.70 pro unaquaque columnarum.

SCRIPT. Totum codicem librarius unus accurate exaravit, qui antiquiorem scripturae stilum imitatus est. Manus recentior (saec. XIV, ut vid.) adnotationes in margine sup. ff. 1^a et 2 nec non in margine inf. f. 2 addidit (v. infra sub ANNOT.).

ORN. Litterae initiales nonnullae rubro exaratae. Titulis et litteris initialibus nonnullis flavus color sublitus est. Eclogarum titulos simplices ornatus praecedunt.

ANNOT. In margine sup. f. 1^a, manu saec. XIV, ut vid.: ἠθικά τοῦ Χρυσοστόμου; in margine sup. f. 2, eadem manu, βιβλίον λεγόμενον τὰ ἠθικά τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου; in margine inf. f. 2, eadem manu, τοῦ ἐν τῇ ἁγία πόλει Ἱεροσολύμοις. In margine sup. f. 100^v monogramma (Θεοδοσίου scil.) et adnotatio manus saec. XIV ἕως ὅδε τὰ ἠθικά τοῦ μεγάλου Βασιλείου. Margini superiori f. 196 adglutinata est schedula chartacea, mm. 11×41, in qua manus saec. XIV ut vid. scripsit ἐν μὲν γ' λογῶ σὺν ἡσού.

POSS. In f. 292^v possessorum nomina: possessoris antiquioris nomen, partim evanidum, elicere non valui; possessor recentior est Iohannes card. de Salviatis. In ff. 1, 2, 222^v, 291^v, 292^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine sup. f. 1^a, manu (A. Mai): XXX (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur: v. f. 144^v); in margine inferiore f. 1^a (A. Mai) scripsit *Colon. 17 Vat. 2178* et in margine inf. f. 2 *Colon. 17. F. I* adglutinata est schedula chartacea nunc partim rescissa, mm. 101×50, in qua manus saec. XVIII scripsit *Homiliae S. Io | Chrisost. Theo | dori magistri | Homilia in S. | ... ex Io | ... S. Basilij | ... omeliae duo | saec. X*; in margine inferiore: *XX* (cancell.), *17* (numerus scil. codicis secundum hodiernum ordinem codicum Columnensium). In indice manu scripto R. Vernazza codex numero 12 signatur, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 19.

INTEG. Omnino ut in superioribus libris.

2179 Anni 1420 (v. f. 394^v), chartac., mm. 295×206, ff. I. 395, II. 27. Ordo foliorum sic restituendus: ff. 3-88; 2; 89-313; 1; 314-394.

1 (ff. 3-86^v) **Gelasii Cyziceni** Historia ecclesiastica (auctoris nomen et operis titulus nostris fere temporibus plumbo scripta sunt; in margine superiore f. 3 (Georgius Balsamon) adnotavit ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία Κυρίλλου οἴμαι; ed. G. Loeschcke - M. Heinemann, *Gelasius Kirchengeschichte* [*Die griech. christl. Schriftst. der ersten drei Jahrh.*], Leipzig 1918; ut animadvertit E. Schwartz, *Acta conc. oecum.* Tom. I, Vol. I, Pars I, Berolini et Lipsiae 1927, p. I n. 1, auctores codex noster latuit): ^a(ff. 3-12^v) (λόγος α') in initio mutilus, a διανα] - παύσεως usque ad finem (op. I. pp. 9,27-25); fasciculo α' avulso praeter ultimum folium, nempe f. 3 (cf. I. Mercati, *Opere minori* IV [*Studi e Testi* 79], Città del Vaticano 1937, p. 57) desideratur textus ab initio usque ad διανα[παύσεως (op. I. pp. 1-9,27); ^b(ff. 12^v-79^v) (λόγος β') (op. I. pp. 31-137) tabula capitum ommissa (cf. op. I. pp. 26-30): folio uno post f. 77^v in quaternione ια' exciso (cf. Mercati, op. I. p. 57 nec non adnotationem λείπει in margine inferiore f. 77^v) deest textus a τοῦ ἀγιοτάτου πάθους usque ad τὴν διαβολικὴν ὁμότητα (op. I. pp. 132,6-133,20): textus in imo f. 77^v interrumpitur enim τουτέστι τοῦ (op. I. p. 132,5-6), in f. 78 inc. ὑπὸ τῆς θείας δυνάμεως (op. I. p. 133,20); folio uno in eodem quaternione post f. 79^v avulso (cf. Mercati, op. I. p. 57 nec non adnotationem λείπει in margine inf. f. 79^v) desideratur textus etiam ab οὗτοι πάντες usque ad finem, ὁ λόγος ἀπέδειξεν (op. I. p. 137,4-7); ^c(ff. 80-86^v) (λόγος γ') in initio et in

fine mutilus, nempe a περιουσίαν περιβεβλημένος usque ad ἐκβάλ[λοιο (op. I. pp. 184,22-198,11), folio uno post f. 79^v et post f. 86^v in fasciculo ιβ' avulso (cf. Mercati, op. I. p. 57). Codicem nostrum exemplar codicis Paris. gr. 414 fuisse animadvertit Mercati, op. I. p. 57.

2 (ff. 87-88^v; 2^{r-v}; 89-313^v; 1^{r-v}; 314-394^v) Actorum concilii Epheseni (partes 1-4 et 7) (ed. E. Schwartz, *Acta conciliorum oecumenicorum*, Tom. I, Vol. I, Berolini et Lipsiae 1927-29). ^a(ff. 89-181 l. 5 a.i.) (pars prima) a παρόντα καὶ πλεονάζοντα usque ad finem (op. I. pp. 10,23-121), praefixa (ff. 87-88^v, 2^{r-v}) tabula (op. I. pars prima pp. 3-9): folio uno inter ff. 87^v et 88 in fasciculo ιγ' avulso (cf. Mercati, p. 56 n. 2) textus tabulae desideratur a καὶ νοταρίου p. 4,17 usque ad Καρθαγένης p. 5,21; foliis tribus in eodem fasciculo post f. 2^v deperditis (f. 2 post f. 88^v collocandum est: cf. Mercati, p. 56 n. 2) desideratur textus finis tabulae nec non initii Actorum, nempe a Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας (p. 8,13) usque ad ὁμῖν (p. 10,23); foliis septem in quaternione ιζ' nec non primis duobus foliis fasciculi ιη' omissis, nempe inter ff. 116^v et 117, textus deest etiam a βασιλείας (p. 42,23) usque ad συνθέντες δὲ (p. 50,28-29); in marginibus ff. 109^v, 129, 130 scripta sunt scholia: primum (f. 109^v) inc. σημειῶσαι ὅτι καὶ πρὸ τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου des. πᾶσι κηρυττομένην αἵρεσιν, ultimum autem (f. 130) est σημειῶσαι ὅλην τὴν ἀπορίαν καὶ τὴν λύσιν; in f. 181 ll. 7-5 a.i. post ὑποτέτακται (p. 121,19) addita sunt verba τοῖς μετὰ τὴν ὑπατίαν τῶν δεσπότην ἡμῶν Φλαβίου Οὐαλεντινιανοῦ τὸ τρίτον τῶν αἰώνων αὐγούστων πρὸ δέκα καλανδῶν ἰουλίων quae in editione in initio partis alterius impressa sunt (op. I. pars altera p. 3, 3-4). ^b(ff. 181 l. 4 a.i. - 211^v l. 18; 222 l. 4 a.i. - 269^v) (pars altera) ab initio usque ad χαρισά[μενον (op. I., pars altera, pp. 3-103,23): cum folia duo post f. 269^v in quaternione λζ' exciderint (cf. Mercati, p. 56 n. 2), desideratur textus a χαρισά[μενον usque ad finem, op. I. pp. 103, 23-104, 30; textus deest etiam ab ἀλλ' οὐδὲ ἑαυτῇ p. 32,4 (cf. f. 205 ll. 8-9) usque ad ἀναγνωσθείσης αὐτοῦ p. 35,25, ab ἡ σωτηρία p. 40,27 (cf. f. 209^v l. 10) usque ad ἐκ παρθένου p. 42,2; interrumpitur in f. 211^v l. 18 τὸ μέτρον p. 45,3 et incipit iterum in f. 222 l. 4 a.i. Πέτρος πρεσβύτερος p. 45,4; in ff. 211^v l. 19-222 l. 5 a.i. scriptus est textus (partis septimae) ab Ἀττικοῦ ἐπισκόπου usque ad καθὰ προεῖρηται (op. I. pars septima, pp. 94,16-106,8). ^c(ff. 270-313^v; 1; 314-346 l.17) (pars tertia) ab ἐν τῷ μεσαιτάτῳ θρόνῳ usque ad finem (op. I. pars tertia pp. 4,6-101,9): cum inter ff. 269^v et 270 folia duo exciderint, desideratur textus ab initio usque ad τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου (op. I. pp. 3-4,6); textus deest a κατὰ τήνδε usque ad τοῦ p. 16, 10-13 spatio vacuo relicto in f. 280^v (v. etiam op. I. p. 16 app. crit. ad ll. 10-13) et a Κύριλλος usque ad συναίνεσιν p. 62, 25-35 (cf. codicem nostrum f. 318^v ll. 8-7

a.i.); toto fasciculo μδ' inter ff. 319^v et 320 avulso, desideratur textus etiam ab ἡ ὑμῶν εὐσέβεια p. 64,15 usque ad ἄνωθεν ψῆφος p. 73,20 (nam in f. 319^v textus des. ὡς εἰδέναι ἔχει, op. l. p. 64, 14-15, in f. 320 autem inc. καὶ ἡ τοῖς ἄνωθεν op. l. p. 73,20); capita 103-104 in ff. 309-311 scripta (δέησις καὶ ἱκεσία-μάστιγας ἔτοιμος pp. 49,1-51,15) post caput 105 in ff. 307^v-309 scriptum (ἡ ἁγία σύνοδος-τῶν προέδρων χειρὶν pp. 51,16-53,12) collocata sunt; textus a προστέτακται usque ad καὶ λαλῶ pp. 56,13-57,14 legendus est in f. 1^r^v quod post f. 313^v collocandum est (cf. Mercati, p. 56 n. 2); in ff. 321^v l. 2 a.i. - 323^v l. 6 post ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ p. 75,22 scriptus est textus partis alterius ab ὁ μακάριος προφήτης Δαυὶδ usque ad προσκυνήσωμεν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν (cf. op. l., pars altera, pp. 100,9-102,8 et app. crit. ad ll. 8-11 p. 102). ^d(ff. 346 l. 18-394^v) (pars quarta) ab initio ἴσον θεοῦ γράμματος usque ad αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν (op. l. pars quarta pp. 3,3-61,18); verba in margine f. 391^v scripta non scholion, sed pars omissa textus sunt. Codicem nostrum cum codicibus Paris. gr. 417, Paris. gr. 416, Monac. gr. 40 et Monac. gr. 43 consentire et unam familiam efficere animadvertit Schwartz, op. l. pars prima, p. I. F. 395^v vacuum.

MAT. Codex tineis erodatus, umore maculatus (v. praesertim margines superiores ff. 4^v-31^v, 121-123, 135-226^v, 332-344, 388-393) et fere omnino reffectus (v. praesertim ff. 1, 2, 3, 235, 236, 241, 270, 272, 341, 342, 383-394). F. 394^r^v charta translucida flavescens obtectum.

FASC. Codicem hodie fasciculi 55 efficiunt. Fasciculi 2-39 notis graecis β'λθ' in margine inferiore medio primae et ultimae singulorum paginae signati (animadvertendum est, in fasciculo 35 qui ff. 251-258^v constat numerationem excidisse; vestigium tantum notae numeralis λε' in f. 258^v exstat); nota numeralis μβ' in margine inferiore f. 312^v observatur, nempe in ultimo folio fasciculi qui ff. 305-312^v comprehendit, nota autem με' in margine inferiore f. 327^v, nempe in ultimo folio fasciculi qui ff. 320-327^v constat. Ceteri fasciculi numeratione carent. Exciderunt fasciculi α' (praeter ultimum folium, i.e. f. 3) et μδ' (nempe inter ff. 319^v et 320). Fasciculi β'-ια' (ff. 4-81^v) sunt quaterniones (in quaternione ια' tamen, qui hodie ff. 76-81^v efformatur, tertium et sextum folium exciderunt, nempe post ff. 77^v et 79^v, cf. Mercati, op. l. p. 57). Fasciculus ιβ' (ff. 82-86^v) ternio est in quo ultimum folium excidit, nempe post f. 86^v (cf. Mercati, p. 57). Fasciculus ιγ' (qui nunc ff. 87-91^v nec non f. 2^r^v comprehendit, quod post f. 88^v collocandum est) quinio est, in quo quattuor folia exciderunt (unum post f. 87^v, cf. Mercati p. 56 n. 2, tria post f. 2^v). Fasciculi ιδ'-με' (ff. 92-327^v) quaterniones sunt (quaternionis ιζ' solum primum folium, nempe f. 116, exstat, quaternionis autem ιη' prima duo folia exciderunt: lacuna igitur novem foliorum inter ff. 116^v et 117 observatur; in quaternione λζ', qui nunc ff. 267-272^v constat, quartum et quintum folium post f. 269^v exciderunt, cf. Mercati, p. 56 n. 2; quaternio 43 ff. 313-319^v nec non f. 1 constat, quod post f. 313^v collocandum est); sequuntur deinde post quaternionem με' (ff. 320-327^v): 1 quaternio (ff. 328-335^v), 1 fasciculus septem foliorum (ff. 336-342^v), 1 quinio (ff. 343-352^v), 1 ternio (ff. 353-358^v), 1 bifolium (ff. 359-360^v), 1 ternio (ff. 361-366^v), 1 quinio (ff. 367-376^v), 1 ternio (ff. 377-382^v), 1 quinio (ff. 383-392^v), 1 bifolium (ff. 393-394^v).

CHART. SIGNA. Tria observantur: ¹(e. g. f. 6) forfices (Briquet 3659: Rotterdam 1426, Montpellier 1427, Fabriano 1430); ²(e. g. f. 7) lilium (Briquet 7269: Mantoue 1399, Sienne 1403); ³(e. g. ff. 277, 278) arcus cum telo (similis apud Briquet, n. 809: Santa Fiora près Sienne 1410, Provence 1409, Perpignan 1418-25, Lucques 1423).

SCHEMA. Lake I 7a, Leroy 30 C 1 (v. e. g. f. 68). Spatium scriptum: mm. 211×130.145.

SCRIPT. Codicem mense decembri anni 1420 a Georgio Bastralita exaratum esse (de quo v. Vogel-Gardthausen, *Die griech. Schreiber*... p. 71 nec non D. Harlfinger, *Specimina griech. Kopisten der Renaissance*, I, Berlin 1974, p. 14 sub num. 5) e subscriptione f. 394^v patet: ἡ μὲν βίβλος πέφυκεν εὐγενοῦς Λεοντάρη ἡ δὲ χεὶρ ἡ γράψασα θύτου τοῦ / Βαστραλήτου τοῖς δυοῖς δὲ ἡ Γεώργιος ὀνομασία / ἡ ἐτελειώθη μηνὶ δεκε^{βρ} λα' ιν^{ος} ιδ' τοῦ ἔτους, ς^ηθ^{ου} ὄντος (cf. I. Mercati, op. l. p. 57). In margine sup. f. 3 (Georgius Balsamon) scripsit ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία-Κυρίλλου οἶμαι.

ORN. Tituli, litterae initiales, numeri capitum rubro exarata. In f. 87 ornatus fasciolis intextis efformatus et in cauliculos utrimque desinens, rubro colore sublito.

ANNOT. In f. 395 praeter alias scriptiunculas vel probationes calami sine pretio, partim cancellatas vel maculis obtectas, manus diversae rudissimae quas notis crassioribus indico haec scripserunt: 1 εδοκα ως (?) φακευσα ποιτολμ...α; 2 ἔχει ὁ Μανόλ(ης) ἕως ὅλον τὸν ἱανουάριον τῆς ε' ἰνδικτιῶνος | δια τὸν ὀπροστονον (?) χρόνον οἱ τη (suprascr) μη; 3 ἐπῆρα μὲν ἀπο τη | νήρη ακμὶ μαστρο | παν καὶ κονπανης | καλ(ός) ὁ καματος; 2 ἐδοῦλευσεν εἰς το λώκισμαν ὁ θεοτόκῃς ἐργάτας β' | εἰς τὸν αὐτὸ καὶ ὁ Μανόλις καὶ ὁ γαυρός του ἐργάτας δ' ἔχουν οἱ ιβ' | εχ ιβ' + ὁ Γεώργιος ὁ Λιβαδάρης ἐργάτας β' | εχ ιβ' + καὶ ὁ Λαζαρος ὁ Δημητρ ἐργάτας β'; 4 ἐργαλείον μὴ (?) θεοτόκου ὁ ἰνὸς (cancell) ὁ ἰνὸς.

POSS. Georgius Leontares (v. f. 394^v et supra, sub SCRIPT. nec non ADDENDA; cf. E. Trapp, *Prosopographisches Lexikon der Palaiologenzeit*, I 6, Wien 1983, num. 14672 p. 161); Iohannes card. de Salviatis (v. f. 394^v). In ff. 1, 2^v, 3, 352, 394^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine sup. f. 3, manu (A. Mai), XII (perperam: nam codex noster in inventario codicum Columnensium quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur numero 13 signatur: v. f. 144); in margine superiore eiusdem folii: N° 6. Folio I adglutinata est schedula chartacea, mm. 69×64, in qua manus saec. XVIII scripsit *Gelasii Cyziceni / Historia Concilii / Niceni / saeculi XV*; in margine inferiore eiusdem schedulae scriptum est *synodus Ephesi gen., XIX* (cancell.) et, manu (A. Mai), 18. In margine inf. f. 1 (A. Mai) scripsit *Col. 18 Vat. 2179*. Codex in indice R. Vernazza numero 19, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 16 signatur.

BIBL. De codice v. praesertim I. B. Pitra, *Iuris eccl. graec. hist. et monum.* I, Romae 1864, p. X (ubi tamen perperam *Column. XIV* scripsit); I. Mercati, *Opere minori* IV [*Studi e Testi* 79] Città del Vaticano 1937, pp. 56-57; E. Schwartz, *Neue Aktenstücke zum ephesin. Konzil von 431*, *Abh. der bayer. Akad. der Wiss., philos. philol. u. hist. Kl.*, 30, 1920, p. 99 (cf. *Byz.-neugriech. Jahrb.* 4, 1923, p. 218) et *Acta conc. oecum.*, Tom. I, Vol. I, Berolini et Lipsiae 1927, p. I (cf. *An. Boll.* 46, 1928, p. 181); F. Leroy, *L'homilétique de Proclus de Constantinople* [*Studi e Testi* 247] Città del Vaticano 1967, p. 49.

INTEC. Omnino ut in superioribus libris.

2180 Saec. XIV a.m. (ff. 1,1^a Saec. XVI), chartac., mm. 294×211, ff. 294 (+ 1^{a-b}, 9^a), ll. 30-39.

1 (ff. 1^b-5 l. 28) Synaxarion minus (de termino v. praesertim J. Noret, *Ménologes, Synaxaires, Ménées*, *An. Boll.* 86, 1968, p. 22) S. Pauli apo-

stoli epistularum, i.e. lectiones pro festis mobilibus (quarum initium et finis tantum indicantur), fere ut apud C. R. Gregory, *Textkritik des neuen Testaments*, I, Leipzig 1900, pp. 347-364, iis tantummodo exceptis quae infra notabuntur. Lectio primae dominicae post Pentecosten (cf. Gregory p. 348) deest; singulas hebdomades dominicae non sequuntur ut apud Gregory sed praecedunt, et eorum numero signatae sunt (e. g. post κυριακή β' legitur τῇ β' τῆς β' ἑβδομάδος etc.). Lectio sabbati uniuscuiusque hebdomadam (usque ad tricesimam secundam hebdomadam) cum lectione sabbati subsequenter hebdomadis apud Gregory consentit (e. g. lectio sabbati β' eadem est ac lectio sabbati γ' apud Gregory etc.). Lectio feriae tertiae 7 hebdomadam eadem est ac lectio feriae quartae 7 hebdomadam apud Gregory; lectio feriae quartae 7 hebdomadam deest. Lectio feriae quartae 9 hebdomadam eadem est ac lectio feriae quintae 9 hebdomadam apud Gregory; lectio feriae quintae 9 hebdomadam deest. Lectio feriae quintae 11 hebdomadam est 2 Cor. 4,1-6 (apud Gregory 4,1-12). Lectio sabbati 11 hebdomadam eadem est ac lectio sabbati 12 hebdomadam apud Scrivener, *A plain Introduction* . . . I London 1894, p. 82, nempe 1 Cor. 1,26-29 (cf. Gregory p. 351). Lectio sabbati 12 hebdomadam non indicatur (spatium vacuum relictum est). Lectio sabbati 15 hebdomadam est 1 Cor. 10,23-26 (apud Gregory lectio sabbati 16 hebdomadam est 1 Cor. 10, 23-28). Lectio sabbati 19 hebdomadam est 2 Cor. 1,8-11 (apud Gregory lectio sabbati 20 hebdomadam est 1 Cor. 1,8-11). Lectio feriae quintae 20 hebdomadam est Phil. 3, 8-19, i.e. lectio feriae sextae apud Gregory; lectio feriae sextae 20 hebdomadam deest. Lectio sabbati 30 hebdomadam est Col. 1,2-6 (apud Gregory lectio sabbati 31 hebdomadam est Col. 1,1-6). Sabbati 33 hebdomadam remittit ad sabbati 32 hebdomadam. Sabbato 34 hebdomadam remittit ad sabbati 29 hebdomadam. Sabbato 35 hebdomadam remittit ad dominicam πρὸ τῆς ἀποκρίσεως (sed lectio est 1 Cor. 10, 23-26). Lectio sabbati 36 hebdomadam eadem est ac lectio dominicae eiusdem hebdomadam apud Gregory, p. 361 (i.e. Rom. 13,11-14,4). Lectio domini 34 hebdomadam est 1 Thess. 5,14-23. Lectio domini 35 hebdomadam cum lectione domini 34 hebdomadam apud Gregory consentit. Lectio domini 36 hebdomadam eadem est ac lectio domini 35 hebdomadam apud Gregory. Lectio domini τῆς τυροφάγου deest. Lectio sabbati β' τῶν νηστειῶν est Hebr. 3,12-14 (apud Gregory Hebr. 3,12-16). Magna parasceve una lectio memoratur, nempe 1 Cor. 1,18-2,2 i.e. lectio εἰς τὴν λειτουργίαν apud Gregory, p. 363.

2 (ff. 5 l. 28-6^v) Menologium minus totius anni (de termino v. J. Noret, op. l. p. 22), nempe lectiones S. Pauli epistularum pro festis immobilibus, quarum aut initium et finis, aut initium tantum indicatur; plerique dies singulorum mensium praetermittuntur (cf. menologium apud Gregory, pp. 365-384, cum quo nostrum conferentes codicis varietates semper memoremus). ¹(f. 5 l. 28-5^v l. 5) September. Desunt dies 2-4, 7, 10-13, 17-19, 21-22,

25, 27-30. 1 lectio est Col. 3,12-16; 5 lectio est Hebr. 9,11-14 ut apud Gregory et dom. ε' τῶν νηστειῶν (remittit perperam ad dom. α' τῶν νηστειῶν); 6 inscr. est τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, lectio est Hebr. 2,2-10; 9 lectio est Gal. 4,22-5,1 (apud Gregory p. 366 scriptum est perperam Gal. 4,22-37); 15 lectio est 2 Tim. 3,10-15 (remittit ad dom. 33 hebdomadam); 23 lectio inc. 2 Cor. 4,6 (cf. 28 sept. apud Gregory). ²(f. 5^v ll. 5-11) October. Desunt dies 1-5, 7-16, 19, 21-25, 28-31. 17 inscr. est τῶν ἁγίων Σεργίου καὶ Βάκχου; 20 lectio est Rom. 8, 14-21 (cf. sabbati 5 hebdomadam apud Gregory); 27 lectio non indicatur. ³(f. 5^v ll. 11-25) November. Desunt dies 2-5, 7, 9-12, 15, 18-20, 22-27, 29. 6 lectio est Hebr. 8,1-6; 14 lectio est Act. 8,26-39 (remittit ad feriam quintam 3 hebdomadam Act.); 28 lectio est 1 Cor. 3,9-17 (remittit ad dom. 9 hebdomadam). ⁴(ff. 5^v l. 25-6 l. 9) December. Desunt dies 1-3, 5, 7-9, 11-12, 14-16, 18-21, 23, 28-31. 10 lectio est Eph. 6,10-17 (remittit ad dom. 27 hebdomadam); 22 lectio est 2 Tim. 3,10-15 (remittit ad dom. 33 hebdomadam); lectio domini τῶν ἁγίων προπατόρων est Hebr. 11, 9.10. 32-40; 24 lectio est Hebr. 1,1-12; lectio domini post nativ. Chr. inc. 1 Cor. 15,1 (cf. dominicam 12 hebdomadam; remittit perperam ad dom. 20 hebdomadam). ⁵(f. 6 ll. 9-26) Ianuarius. Desunt dies 2-4, 8-16, 18-24, 26, 29-31. Lectio sabbati πρὸ τῶν φώτων est 2 Tim. 4,5-8 (i.e. lectio domini πρὸ τῶν φώτων apud Gregory, p. 374); 5 lectio est 1 Cor. 9,19-10,4; 7 lectio est Act. 19,1-8; lectio domini μετὰ τὰ φῶτα est Eph. 4,7-13; 28 lectio inc. 2 Cor. 4,6. ⁶(f. 6 ll. 26-33) Februarius. Desunt dies 1, 4-10, 12-16, 18-23, 25-29. 11 lectio inc. Hebr. 7,26; 17 lectio est Eph. 2,4-10 (remittit ad dom. 23 hebdomadam). ⁷(f. 6 ll. 33-36) Martius. Desunt dies omnes praeter 9 et 25. ⁸(f. 6 l. 36-6^v l. 2) Aprilis. Desunt omnes dies praeter 1, 23, 25. 1 lectio inc. Eph. 5,9 (remittitur ad feriam secundam τοῦ ἁγίου πνεύματος, cf. Gregory p. 347); 23 lectio, quae apud Gregory deest, est Act. 12, 1-11 (remittit ad sabbati 4 hebdomadam Act.; cf. Gregory, p. 346). ⁹(f. 6^v ll. 3-10) (Maius). Desunt omnes dies praeter 8, 21, 25, 29. 8 lectio est 1 Ioh. 1,1-7; 21 lectio est Act. 26,1. 12-20; 29 lectio est 2 Cor. 6,1-10 (remittit ad 16 sept.). ¹⁰(f. 6^v ll. 10-17) Iunius. Desunt omnes dies praeter 8, 24, 27, 28, 29, 30. 8 lectio est Eph. 2,4-10 (remittit ad 17 febr.); 27 lectio, quae deest apud Gregory, est 2 Cor. 9,6-11 (remittit ad dom. 18 hebdomadam); 28 inscr. est τῶν ἁγίων ἀναγύρων Κύρου καὶ Ἰωάννου. ¹¹(f. 6^v ll. 18-28) Iulius. Desunt dies 3-7, 9-10, 12-14, 16, 18-19, 21-26, 28-29, 31. 2 lectio est Phil. 2, 5-11 (remittit ad 8 sept.); 8 lectio est 1 Tim. 4,9-15; 17 lectio est 2 Cor. 4, 6-10 (remittit ad 4 dec.); 20 lectio inc. Iacob. 5,10; 30 lectio est 2 Tim. 2,1-10 (remittit ad 26 oct.). ¹²(f. 6^v ll. 28-37) Augustus. Desunt dies 3-5, 7-14, 16-17, 19-28, 30. 15 lectio est Phil. 2,5-11 (remittit ad 8 sept.); 18 lectio, quae deest apud Gregory, inc. Eph. 2,14; 29 lectio est Act. 13, 25-33; 31 lectio est Phil. 2, 5-11 (remittit ad 8 sept.).

3 (ff. 7-9^v) <Euthalii> tabulae capitum S. Pauli epistularum: ¹(f. 7) tabula capitum epist. ad Romanos usque ad ἀμάχου διανοίας (P. G. 85. 749 C9 - 752 C7); ²(f. 7^{r-v}) tabula capitum epist. I ad Corinthios (P. G. 85. 753 C9-756 C6); ³(f. 7^v) tabula capitum epist. II ad Corinthios (P. G. 85. 757 B11-760 B6): in marg. sin. f. 7^v scriptum est προθεωρία τῆς πρὸς Κορινθίους δευτέρας ἐπιστολῆς ἥτις καὶ ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ (cf. H. F. von Soden, *Die Schriften des neuen Testamentes* I, Berlin 1902, p. 300 n. 72); ⁴(ff. 7^v-8) tabula capitum epist. ad Galatas (P. G. 85. 760 D11 - 761 C1); ⁵(f. 8) tabula capitum epist. ad Ephesios (P. G. 85. 764 A10-C10); ⁶(f. 8) tabula capitum epistulae ad Philippenses (P. G. 85. 765 B6-C6); ⁷(f. 8) tabula capitum epist. ad Colossenses (P. G. 85. 768 B8-769 A3) addita subscriptione Παύλου ἐπιστολὴ πρὸς Κολοσσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Τιμοθέου καὶ Ὀνησίμου στίχοι ση' (cf. v. Soden, op. l. p. 300 n. 72); ⁸(f. 8^v) tabula capitum epist. I ad Thessalonicenses usque ad πνεύματος (P. G. 85. 769 D7-772 B2): post spatium vacuum relictum legitur Παύλου ἀποστόλου ἐπιστολὴ πρὸς Θεσσαλονικεῖς α' ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν στίχων ρλγ' (cf. v. Soden op. l. p. 300 n. 72); ⁹(f. 8^v) tabula capitum epist. ad Titum (P. G. 85. 788 B5-C4); ¹⁰(ff. 8^v-9) tabula capitum epist. ad Hebraeos (P. G. 85. 777 A5-780 C7) addita subscriptione Παύλου ἀποστόλου ἐπιστολὴ πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου · στίχων ὦπ' (cf. v. Soden op. l. p. 300 n. 72); ¹¹(f. 9) tabula capitum epist. II ad Thessalonicenses (P. G. 85. 773 A5-B9); ¹²(f. 9^{r-v}) tabula capitum epist. I ad Timotheum (P. G. 85. 781 C1-784 B3); ¹³(f. 9^v) tabula capitum epist. II ad Timotheum (P. G. 85. 785 A7-C4). F. 9^{ar-v} vacuum.

4 (ff. 10-294^v) Theophylacti Bulgariae archiep. in S. Pauli apostoli epistulas expositiones. ¹(ff. 10-51) In ep. ad Romanos (P. G. 124. 336-560): textus deest ab ἀντὶ τοῦ usque ad τοῦτο ποιῶ (428 B10 - C3 cf. f. 26 l. 12 a.i.), ab οἱ γὰρ usque ad καὶ ποιῶσι (436 D7-437 A2, cf. f. 27^v l. 2 a.i.) et ab ἄρα ἢ πίστις usque ad λεγομένοις (480 C12-D8 cf. f. 35^v l. 12 a.i.); ²(ff. 51-93^v) in ep. I ad Corinthios (P. G. 124. 560-793): pars a 593 A13 usque ad 593 B5 multo brevior est (cf. f. 55 ll. 21-23), textus deest ab οὐχ ἡ usque ad μεθιστώσα (713 B1-2, cf. f. 77 l. 21), et a τοῦτο usque ad ἀμήν (793 B7-12 cf. f. 93 l. 1 a.i.); ³(ff. 93^v-127^v) in ep. II ad Corinthios (P. G. 124. 796-952); ⁴(ff. 127^v-144^v) in ep. ad Galatas (P. G. 124. 952-1032): textus deest ab ὁ θεὸς πατὴρ usque ad ἄρθρου (956 C11-D2 cf. f. 128^v); ⁵(ff. 144^v-168^v) in ep. ad Ephesios (P. G. 124. 1032-1137): verba ποιῶν εἰρήνην - πρὸς τὸν θεὸν 1061 D11-1064 A2 post κατήλλαξε τῷ θεῷ 1064 B3 collocata sunt (cf. f. 151^v ll. 17-18); ⁶(ff. 168^v-182^v) in ep. ad Philippenses (P. G. 124. 1140-1204): textus deest ab ἀλλὰ καὶ usque ad εὐδοθητε (1144 A6-7

cf. f. 169 l. 3 a.i.), ab ἀρίθμει usque ad πίπτουσι (1161 A6-7 cf. f. 173 l. 7 a.i.), ab εἰπὼν usque ad τετελείωμαι (1185 B2-5 cf. f. 178^v l. 11), a τουτέστιν usque ad νοὺν (1193 C8-10 cf. f. 180^v l. 4), verba δι' ὃν - ἐξημιώθην 1181 D4 post κυρίου μου 1181 A10 (cf. f. 177^v l. 12), φρουρήσει - Ἰησοῦ 1193 C7-8 post ἀφίημι ὑμῖν 1193 D1 (cf. f. 180^v ll. 8-9), καὶ χορτάζεσθαι - ὑστερεῖσθαι 1200 A1-2 post μεμύημαι 1197 D11 (cf. f. 181^v l. 1) collocata sunt; ⁷(ff. 182^v-199) in ep. ad Colossenses (P. G. 124. 1205-1277): verba ἐν πάσῃ σοφίᾳ - ἀφροσύνης μου 1264 A4-8 in margine scripta sunt (cf. f. 195^v); ⁸(ff. 199^v-209^v) in ep. I ad Thessalonicenses (P. G. 124. 1280-1325) praefixo (f. 199^{r-v}) argumento quod inc. ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ Ἀθηνῶν ἑωρακῶς πρότερον et des. καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν ἐπιστολὴν (ed. von Soden, I, pp. 344-345): verba καὶ - ἡμῶν (1300 D6) post ὁ πειράζων (1300 C9) collocata sunt (cf. f. 203^v l. 5 a.i.); ⁹(ff. 209^v-216^v) in ep. II ad Thessalonicenses (P. G. 124. 1328-1357): textus deest ab ἐαυτὸν usque ad καὶ γὰρ 1340 D5-6 (cf. f. 212^v l. 7); ¹⁰(ff. 216^v-231^v) in ep. I ad Timotheum (P. G. 125. 9-88): textus deest ab ἐντεῦθεν usque ad παραινέσεις 28 A13-B1 (cf. f. 220 l. 14), a κατὰ γὰρ usque ad ἐκτός 69 C10-D3 (cf. f. 228 l. 4 a.i.), ab ὁ βασιλεὺς usque ad κυριευόντων 84 C9-10 (cf. f. 231 l. 11); ¹¹(ff. 231^v-242) in ep. II ad Timotheum (P. G. 125. 88-140); ¹²(ff. 242-247^v) in ep. ad Titum (P. G. 125. 141-172); ¹³(ff. 247^v-250) in ep. ad Philemonem (P. G. 125. 172-184); ¹⁴(ff. 250-294^v) in ep. ad Hebraeos ab initio usque ad τουτέστι μεσίτη (P. G. 125. 185-401 A3): folio ultimo in fasciculo λς' avulso, desideratur textus a καὶ ἐνεργῶ usque ad finem, P. G. 125. 401 A3-404; ante ἐθνῶν (185 A2) scripta sunt verba ἡ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ τοιόνδε τὸν τρόπον ἔχει (cf. f. 250 l. 7 a.i.), verba ἐν τῷ - πρώτην 296 B7-8 post μνησθῶ ἔτι 296 B4 collocata sunt (cf. f. 273 l. 18), textus deest a πρὸς ἀμαρτίαν usque ad ὀλέθρια 372 A7-11 (cf. f. 289 l. 13) et ab ἐκεῖνοι usque ad ὑπεροχὴν 381 D1-3 (cf. f. 291 l. 4 a.i.). Suam quaeque Theophylacti expositio numerationem foliorum, quibus constat, in margine superiore singularum paginarum perhibet. Scholia scripta sunt in marginibus ff. 190^v, 191^{r-v}, 194, 195^v, 203^{r-v}, 205^v, 213, 215, 220^v, 221, 224^v, 225, 228^v, 230, 231, 236^{r-v}, 242^v, 243, 247^v, 251^{r-v}, 252^{r-v}, 253, 258, 260^v, 261^v, 262, 265, 269, 271^v, 273^{r-v}, 274^v, 275, 277^{r-v}, 278, 279^{r-v}, 286: primum scholion (f. 190^v) est σημείωσαι τὸ ἐν ᾧ κατώκη (sic) τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, ultimum autem (f. 286) est σημείωσαι τί λέγει ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ.

MAT. Codex fere omnino reffectus (cf. praesertim ff. 1^a-10, 45-57, 98-113, 153-161, 170-214, 218-279, 290-294) et partim umore maculatus (cf. ff. 1^b-58, 275-294). Nonnulla folia etiam tineis perterebrata (v. praesertim ff. 289-294). Ff. 290-294^v charta translucida flavescens partim oblecta.

FASC. Codex fasciculis 36 efformatur, notis graecis α-λζ' in angulo inferiore interno primae et ultimae singulorum paginae signatis, quibus in initio fasciculi duo numeratione carentes additi sunt (ff. 1-1^a, 1^b-9^a). Fasciculi α-λζ' quaterniones sunt; in fasciculo λζ' (ff. 290-294^v), qui principio ternio erat, ultimum folium excidit, quod finem Theophylacti expositionis in epistulam ad Hebraeos continebat; reliqua folia fasciculi ita resecta ac denuo compacta sunt, ut nunc non ultimum, sed secundum folium fasciculi excidisse videatur. Fasciculus ff. 1^b-9^a efformatus et ante fasciculum α' positus quinio, fasciculus autem recentior (saec. XVI) qui ff. 1-1^a constat bifolium est.

CHART. SIGNA. Quinque observantur: ¹(e. g. ff. 3, 6, 7, 9^a) littera S (Mošin 5599, anni 1300 circa); ²(e. g. ff. 12, 23, 34) littera C (Mošin 5193, anni 1348; Briquet 8099: Bergame 1348); ³(e. g. ff. 140, 170) littera A (Mošin 5099 anni 1306); ⁴(e. g. ff. 64, 95, 132) littera S (similis apud Mošin 5610, anni 1311); ⁵(f. 1) ancora circulo inclusa (utrum supra circum stella sit necne propter schedulam f. 1 adglutinatam statui non potest; cf. tamen Briquet n. 492, Lucques 1522).

SCHEMA. Lake I 7a, Leroy 30 C1 (v. e. g. f. 64). Spatium scriptum: mm. 180. 203×150.

SCRIPT. Totum codicem unus idemque scriba exaravit. In f. 1^{av} (Georgius Balsamon) quae in codice continentur breviter indicavit (v. infra, sub ANNOT.).

ORN. Dominicae, verba quae initium et finem lectionum indicant, menses, rubricae Euthalii tabularum, litterae initiales singulorum capitum quae in tabulis continentur, tituli et lemmata S. Pauli epistularum in Theophylacti expositionibus rubro exarata.

ANNOT. In f. 1^{av}, manu (Georgii Balsamonis): Θεοφύλακτου τοῦ Βουλγαρίας ἐξηγητοῦ εἰς τὰς τοῦ Παύλου ἐπιστολάς.

POSS. (Iohannes card. de Salviatis): (Georgius Balsamon) enim, eius scriba, adnotationem in f. 1^a scripsit. In ff. 1^b et 294^v sigillum nigrum Bibl. Apost. Vat.; in f. 1 nec non in marginibus externis ff. 4, 100, 290^v sigillum rubrum Bibliothecae Columnensis.

NOT. ANT. In parte superiore f. 1, manu (A. Mai): XXII (numerus scil. codicis in inventario quod in codice Vat lat. 9579 asservatur: v. f. 144); in parte superiore eiusdem folii, dextrorsum: N° 7; f. 1 adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 70×58, manus saec. XVIII scripsit *Theophilac | tus in episto | las Pauli saeculi XIII* (in margine inf. legitur XXI [cancell.], 19); in inferiore, mm. 30×48, scriptum est *H XXXV*. In f. 1 et in margine inferiore f. 1^b (A. Mai) scripsit *Colon. 19 Vat. 2180*. Codex in indice R. Vernazza numero 23, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 34 signatur.

BIBL. A. Mai - I. Cozza-Luzi, *Nova Patrum Bibl.*, X, III, Romae 1905, p. 281; H. F. v. Soden, *Die Schriften des neuen Testamentes*... I 1, Berlin 1902, p. 283; F. H. A. Scrivener, *A plain Introduction*... I, London 1894, p. 316; C. R. Gregory, *Textkritik des neuen Testamentes*, Leipzig 1900, pp. 311 et 1189; K. Aland, *Kurzgefasste Liste*... Berlin 1963, p. 165; K. Staab, *Die Pauluskatenen*, Roma 1926, pp. 214-215. Codex notam Θ⁵¹ habet apud v. Soden, 323 apud Scrivener; apud Gregory nota antiquiore 404 (cf. p. 311) et recentiore 1995 (cf. p. 1189) signatus est; Aland eum hac nota recentiore signavit (cf. p. 165).

INTEC. Omnino ut in superioribus libris.

2181 Saec. XIV p.m., chartac., mm. 290×198, ff. 206 (+1^{ac}, 7^a), ll. 28-29.

Aristophanis comoediae octo nonnullis commentariis instructae.

1 (ff. 1^c-2^v) Epistula Petri Hypselae ad Antonium Verrium postea addita (ed. S. Bernadethe, *Vat. gr. 2181: An unknown Aristophanes MS*, *Harv. Stud. in class. Philol.* 66, 1962, pp. 247-248; de Petro Hypsela v. praesertim H. Omont, *Facsimilés de manuscrits grecs des XVe et XVIe siècles*, Paris 1887 p. 14 sub num. 44 nec non Vogel-Gardthausen, *Die griech. Schreiber*... p. 387, R. Devreesse, *Introduction à l'étude des man. grecs*, Paris 1954, p. 319, Bernadethe, op. l. p. 241, D. Harlfinger, *Die Textgeschichte der pseudo-aristotelischen Schrift περὶ ἀτόμων γραμμῶν*, Amsterdam 1971, p. 412, J. Wiesner-U. Victor, *Griech. Schreiber der Renaissance, Rivista di studi bizantini e neoellenici*, N. S. 8-9, 1971-1972, pp. 63-64). Adcedunt (ff. 3-4) tabulae compendiorum diphthongorum et litterarum graecarum quarum auxilio Antonium Verrium velut Graecum mox graece scribere posse Petrus Hypselas putat (cf. Bernadethe, op. l. p. 241). F. 4^v vacuum.

2 (ff. 5-6) Epitome Hephaestionis operis de re metrica quod ἐγχειρίδιον inscribitur, inc. τὸ ἱαμβικὸν μέτρον δέχεται μὲν κατὰ περιττὰς χώρας des. τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα, ut, e.g., in codice Vat. gr. 2241 ff. 1-2 l. 17 (v. infra, p. 375, ubi alii codices quoque memorantur) (textus brevior textui codicis nostri omnino respondens in editione Aldina Aristophanis, Venetiis 1498, p. 3^r; critice ed. W. J. W. Koster, *Scholia in Aristophanem*, Pars I fasc. I A, Groningen 1975, pp. 51-55; textum integrum Hephaestionis primum ed. R. Westphal, *Scriptores metrici graeci* I, Lipsiae 1866 [Teubneriana] pp. 17-43, 14, deinde M. Consbruch, *Hephaestionis Enchiridion*, Lipsiae 1906 [Teubneriana]). Epitome his partibus Hephaestionis operis constat: ^a(f. 5 ll. 2-11) τὸ ἱαμβικὸν-βακχεῖον (Consbruch pp. 15,17-16,7); ^b(f. 5 ll. 12-17) τὸ τροχαϊκὸν-ἔχειν (Consbruch pp. 17,16-18,5); ^c(f. 5 ll. 18-24) τὸ δακτυλικὸν-δισύλλαβον (Consbruch pp. 20,18-21,4); ^d(f. 5 ll. 24-27) τὰ δὲ αἰολικὰ-πάντας (Consbruch p. 22,18-21); ^e(f. 5 ll. 27-29) ἐστὶ δὲ τινα συζυγίαν (Consbruch p. 24,1-3): post συζυγίαν scriptum est (f. 5 l. 29-5^v ll. 1-2) ἰστέον ὅτι τὰ μὲν ἄνω εἰρημένα κατὰ συζυγίαν μετρεῖται τοῦτο δὲ μόνον κατὰ μονοποδίαν (cf. Koster p. 53, 25-26); ^f(f. 5^v ll. 3-9) τὸ δὲ ἀναπαιστικὸν - βραχυκατάληκτον (Consbruch p. 24,13-19); ^g(f. 5^v ll. 9-14) ὥσπερ - ἱαμβος (Consbruch p. 28,9-13); ^h(f. 5^v ll. 15-20) τὸ χοριαμβικὸν - κρητικὸν (Consbruch p. 29,2-8); ⁱ(f. 5^v ll. 20-21) ἀλλὰ τῷ - ἐστὶ (Consbruch p. 29, 15); ^j(ff. 5^v l. 22-6 l. 1) τὸ ἀναπαιστικὸν - τρίβραχον (Consbruch pp. 31,16-32,4); ^m(f. 6 ll. 2-6) τὸ ἀπὸ μείζονος - οὔσαν (Consbruch p. 35, 3-7); ⁿ(f. 6 ll. 7-18) τὸ ἀπ' ἐλάσσονος -

ἀρτίων (Consbruch p. 37,10-21); ^ο(f. 6 ll. 19-24) τὸ δὲ παιωνικὸν – κρητικὸν (Consbruch p. 40, 3-8); ^ρ(f. 6 ll. 25-25) παντὸς δὲ μέτρου – μακρὰν (Consbruch p. 14, 15-17); ^τ(f. 6 ll. 27-29) καὶ πᾶν δὲ μέτρον τὰ (Consbruch pp. 14, 22-15,1; pro τὰ τοιαῦτα scriptum est in codice nostro τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα, cf. Koster p. 55).

3 (ff. 6^v-7) **Demetrii Triclinii** prolegomena de comoedia ab ιστέον ὅτι πάντα τὰ μέτρα usque ad συμβαίνει τὰ πάθη ut in codice Vat. gr. 2241 f. 2 (cf. infra, p. 375) (ed. F. Dübner, *Scholia graeca in Aristophanem*, Parisiis 1883, c. XVII, p. XXX col. 1 – col. 2 l. 27; W. J. W. Koster, *Scholia in Aristophanem*, Pars I fasc. I A, Groningen 1975, pp. 55-56). Ff. 7-7^{av} vacua.

4 (ff. 8-202^v) **Aristophanis** comoediae octo sine scholiis marginalibus, secundum recensionem Demetrii Triclinii (v. D. M. Jones-N. G. Wilson, *Scholia in Aristophanem, edidit edendave curavit W. J. W. Koster [Scripta Academica Groningana]* Pars I fasc. II, Groningen-Amsterdam 1969, p. XXIII), e codice mutilo descriptae simillimo codici e quo editio Aldina Aristophanis anni 1498 manat (cf. Bernadethe, op. l. p. 402): ¹(ff. 8-29^v) Plutus sine argumentis et personarum tabula. ²(ff. 30^v-55) *〈Thomae Magistri〉* quod inc. Ἄνωτος καὶ Μέλητος et des. τὰ τοιαῦτα (ed. Dübner, op. l. c. VIII p. 78; W. J. W. Koster, *Scholia in Aristophanem*, Pars I fasc. III 2, Groningen 1974, pp. 8-9) et personarum tabula (cf. Koster, *Scholia in Aristophanem*, Pars I fasc. III 2, Groningen 1974, p. 13). ³(ff. 57-80^v) Ranae, praefixis (ff. 55^v-56) argumento *〈Thomae Magistri〉* quod inc. Διονύσιος Εὐριπίδου πόθω et des. ὥς φησι Δικαίαρχος (Dübner, c. III pp. 273-274) et personarum tabula; f. 56^v vacuum. ⁴(ff. 82-104^v) Equites; praefiguntur: ^a(ff. 80^v-81) argumentum quod inc. τὸ δρᾶμα τοῦτο ποιεῖται εἰς Κλέωνα et des. καλῶς πεποιημένων (ed. Dübner, c. I p. 32 col. 1; D. M. Jones-N. G. Wilson, *Scholia in Aristophanem*... Pars I fasc. II, Groningen-Amsterdam 1969, pp. 1-2); ^b(f. 81^{r-v}) argumentum quod inc. ὁ σκοπὸς αὐτῷ πρὸς τὸ καθελεῖν τὸν Κλέωνα et des. ἐνίκα Κρατῖνος δεύτερος (Dübner c. II p. 32 coll. 1-2; D. M. Jones-N. G. Wilson, pp. 2,8-3,11); ^c(f. 81^v) argumentum **Aristophanis grammatici**, inc. παράγει τινὰ Κλέωνα des. προσεδρίας κακῆς (Dübner c. III pp. 32-33; D. M. Jones-N. G. Wilson, pp. 3-4); ^d(f. 81^v) personarum tabula (cf. D. M. Jones-N. G. Wilson, p. 4); ^e(f. 81^v) scholion de metris comoediae **Demetrio Triclinio** tributum, inc. ἡ εἰσθεσις τοῦ παρόντος δράματος des. στίχου κορωνίς (ed. Dübner, p. 33 col. 1 ll. 7-17; D. M. Jones-N. G. Wilson, p. 5,5-13). ⁵(ff. 106-126) **Acharnenses**; praefiguntur: ^a(f. 105^{r-v}) argumentum **Aristophani grammatico** tributum, inc. ἐκκλησία ὑφέστηκεν Ἀθήναις des. Εὐπολις νομηνίαις (ed. Dübner, c. I p. 1;

N. G. Wilson, *Scholia in Aristophanem*... Pars I fasc. I B, Groningen 1975, pp. 1-2); ^b(f. 105^v) personarum tabula; ^c(f. 105^v) scholion de metris comoediae, **Demetrio Triclinio** tributum, inc. ἡ εἰσθεσις τοῦ παρόντος des. στίχων κορωνίς (ed. Dübner, p. 1 col. 2 ll. 20-27; N. G. Wilson p. 3,1-11). ⁶(ff. 127^v-153) **Vespaes**; praefiguntur: ^a(f. 126^v) argumentum **Aristophanis grammatici**, inc. φιλοῦντα δικάζειν des. ἐκ παντὸς τρόπου (Dübner c. II p. 135 col. 2; W. J. W. Koster, *Scholia in Aristophanem*, Pars II fasc. I, Groningen 1978, p. 3); ^b(ff. 126^v-127) argumentum alterum, inc. Φιλοκλέων Ἀθηναῖος des. γλευκεῖς πρέσβεις τρεῖς (sic; Dübner c. I p. 135 col. 1; Koster pp. 4-6); ^c(f. 127) personarum tabula. ⁷(ff. 154^v-183) **Aves**; praefiguntur: ^a(f. 153) argumentum **Aristophanis grammatici**, inc. διὰ τὰς δίκας ἐκφεύγουσιν des. ὀρώντες γενωμένην (sic; Dübner, c. IV p. 210; J. W. White, *The Scholia on the Aves of Aristophanes*, Boston and London 1914, p. 2); ^b(f. 153) argumentum alterum, inc. δύο εἰσὶν Ἀθήνηθεν des. Φρόνιχος μονοτρόπῳ ἔστι δὲ λῆ (Dübner, c. I p. 209 ll. 1-11; White, p. 4; ab initio usque ad πεποιημένων, in codice nostro f. 153 l. 7 a.i., ed. etiam W. J. W. Koster, *Scholia in Aristophanem [Scripta Academica Groningana]* pars IV, fasc. III, Groningen-Amsterdam 1962, p. 1123); ^c(ff. 153-154) argumentum tertium, inc. τῆς τῶν Ἀθηναίων πολιτείας des. περὶ τῆς ἀρχῆς (ed. Dübner, c. II p. 209 col. 1 – col. 2 l. 22; White, pp. 4-8; Koster, pp. 1123-1124); ^d(f. 154) personarum tabula (White, p. 8; Koster, pp. 1124-1125). ⁸(ff. 184-202^v) **Pax**, ab initio usque ad τῆς ἰσωνίας, v. 1227; desunt etiam (v. f. 199 ll. 15-16) vv. 948-1011 (cf. etiam Bernadethe, op. l. p. 241); praefiguntur: ^a(f. 183) **Aristophanis grammatici** argumentum, inc. τρυγαῖος ἄγροικος des. ὁ πόλεμος γίνεται (Dübner c. I p. 169 col. 1 ll. 1-13; M. Platnauer, *Aristophanes Peace*, Oxford 1964, p. 2, 1-11); ^b(f. 183^v) argumentum alterum, inc. ἤδη τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ des. Ἀττικῶν γεωργῶν (Dübner c. II p. 169 col. 2; Platnauer p. 1); ^c(f. 183^v) argumentum tertium, inc. φέρεται ἐν ταῖς διδασκαλίαις des. οὐκ ἔστιν (Dübner c. III p. 169 col. 2; Platnauer pp. 1-2); ^d(f. 183^v) personarum tabula. Ff. 203-206^v vacua.

MAT. Orae internae multorum foliorum laciniis chartaceis reffectae sunt (v. praesertim ff. 1-1^e, 4-5, 8-9, 11-12, 14-16, 19-20, 23, 24-25, 28, 31, 39, 43-44, 52, 64, 67-68, 75-76, 83-84, 99-100, 103-104, 107-108, 115-116, 119-120, 123-124, 127, 131-132, 139-140, 155-156, 160, 167, 171-172, 176, 179-180, 183-184, 187-188, 191, 199, 203, 206). Ora inferior f. 24, orae externae ff. 32, 47, 130, 206 eodem modo reffectae. Tineis perterebrata sunt praesertim ff. 1-4. Mediae partes ff. 1^e-4 resectae et in eorum locum schedulae chartaceae epistulam Petri Hypselae nec non compendiorum tabulas continentes suppositae sunt (cf. Bernadethe, op. l. p. 241).

FASC. Constat codex fasciculis 27, quaternionibus omnibus praeter 1 (trium foliorum, ff. 1-1^{bv}) et 27 (septem foliorum, ff. 200-206^v); fasciculi 3-26 litteris graecis ab α usque ad ω in angu-

lo superiore externo primae singulorum paginae signati (litterae tamen ε et ι in fasciculis 7, ff. 40-47^v, et 11, ff. 72-79^v, hodie ob margines excisos non perspiciuntur). Praeterea aliquot codicis folia numeris romanis in angulo superiore externo partis versae signata (v. e. g. ff. 1^v-1^{bv}, 5^v-11^v); quae notae ob marginem externum abscisum tantummodo perierunt.

CHART. SIGNA. Octo observantur: ¹(ff. 1^a, 1^b) leo (Briquet 10495: Douai 1374; var. id.: Pistoie); ²(e. g. ff. 2, 7, 4, 5) bini circuli cum cruce (Briquet 3169: Pise 1369); ³(ff. 9, 14, 10, 13) bucina (Briquet 7643: Gênes 1357; var. simil.: Florence 1364-67); ⁴(ff. 41, 46, 81, 86) arcus cum telo (Briquet 796: Lucques 1381; var. id.: Sienne 1380-82); ⁵(ff. 49, 54) gryphus (Briquet 7454: Gênes 1372; var. id.: Sienne 1371-72, Lyon 1371-73, Breslau 1374, Gênes 1383); ⁶(ff. 58, 61) littera R cum cruce superimposita (Briquet 8925: Namur 1368; var. id.: Lucques 1372-73); ⁷(ff. 64, 71, 179, 180) fructus (Briquet 7373: Sienne 1335-41); ⁸(ff. 112, 119, 113, 118) arcuballista (Briquet 707: Malines 1353, Sienne 1361). De nonnullis insignibus Bernadethe, op. l. p. 247 n. 1, haud recte docet: nam leonem (n. 1) cum grypho (n. 5) perperam confundit, in ff. 2 et 7 duos circulos esse non animadvertit (remittit igitur mendose ad Briquet n. 2940 pro n. 3169), litteram in ff. 58 et 61 non R sed N esse censet (remittit igitur mendose ad Briquet n. 8427 pro n. 8925), quod ad fructum in ff. 64 et 71 attinet remittit ad Briquet n. 7349 (sed figura apud Briquet n. 7373 multo similior est), arcuballistam (n. 8) omnino praetermisit.

SCHEMA. Lake I 2b, Leroy 20 D1 (v. e. g. ff. 12, 31). Spatium scriptum: mm. 203.5×55.135.

SCRIPT. Epistulam et compendiorum tabulas (ff. 1^c-4) Petrus Hypselas ipse scripsit; reliqua quae in codice continentur librarius unus idemque (occidentalis, ut vid.) exaravit. Altera manus occidentalis (eadem fortasse quae folia nonnulla notis romanis numeravit) adnotationem ad textum pertinentem in margine externo f. 11 scripsit.

ORN. Titulus et littera initialis epistulae nec non nonnullae litterae graecae in tabulis f. 3^v adglutinatis rubro exarata; reliqua pars codicis ornatibus caret.

POSS. Antonius Verrius (cf. Bernadethe, op. l. p. 241) et Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 8). In ff. 1, 1^c, 5, 8, 104, 202^v, 206^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Ap. Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1: 143, 2, 4 et, manu (A. Mai), XXXVIII (numerus scil. codicis in inventario quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur: v. f. 144^v); eidem folio adglutinata est schedula chartacea, mm. 60×48, in qua manus saec. XVIII scripsit *Aristophanis Comoediae saeculi XIV*; in margine inferiore additum est postea 20, XXIII (cancell.). In ff. 1 et 1^c (A. Mai) scripsit *Colon. 20 Vat. 2181*. Codex in indice R. Vernazza numero 22, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 43 signatur.

BIBL. De codice disseruit S. Bernadethe, *Harv. Stud. in class. Philol.* 66, 1962, pp. 241-248 (cf. *Scriptorium* 16, 1962, p. 403 num. 720), qui eum cum editione Aldina operum Aristophanis et cum codicibus Paris. gr. 2175 (B) et Vat. Pal. gr. 67 (Vpz) arto vinculo coniunctum esse ostendit (v. p. 246). Cf. etiam D. M. Jones-N. G. Wilson, *Scholia in Aristophanem, ed. edendave curavit W. J. W. Koster [Scripta academica Groningana]* Pars I fasc. II, Groningen-Amsterdam 1969, p. XXIII; K. J. Dover, *Aristophanes Clouds*, Oxford 1968, p. CVI; P. Canart, *Identification et différenciation de mains à l'époque de la Renaissance, La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, p. 367 n. 20.

INTEG. Omnino ut in superioribus libris.

2182 Saec. XV a.m., chartac., mm. 291×207, ff. II. 193 (+41^a), ll. 30-38. Ordo foliorum sic restituendus: 47; 41-46^v; 33-40^v; 1-32^v; 48-193^v.

Scripta medica nonnulla.

1 (ff. 47^{r-v}; 41-46^v; 33-40^v; 1-32^v) Excerpta ex (Abu Ga'far Ibn al Ġazzār) opere quod Ἐφόδια τοῦ ἀποδημοῦντος inscribitur, ex arabico sermone in graecum a (Constantino Rhegino) verso (de auctore, opere, eius versionibus atque codicibus graecis v. C. Daremberg, *Notices et extraits des manuscrits médicaux*, Paris 1853, pp. 63-100 nec non G. Gabrieli, *Il "Zād al Musāfir" di Ibn al Ġazzār in un ms. greco corsiniano, Rendiconti della r. Acc. dei Lincei*, Classe di scienze morali, storiche e filologiche, Serie V, Vol. XIV, fasc. 1-4, 1905, pp. 29-50; de opere et Constantino Rhegino v. H. Hunger, *Die hochsprachliche profane Literatur der Byzantiner*, II, München 1978, pp. 306-307; de opere et codice Vat. gr. 300 v. I. Mercati, *Notizie varie di antica letteratura medica e di bibliografia [Studi e Testi 31]* Roma 1917, pp. 9-33; codicem nostrum cum codice Vat. gr. 300 contulimus, ad codices Paris. gr. 2239 apud Daremberg pp. 65-73 et Corsinianum 1410, 36 E 26 apud Gabrieli pp. 34-47 quoque referimus): ^a(f. 47^{r-v}) fragmentum (libri primi), nempe pars (portae κγ') α κοκλαρίου καὶ θεῶς εἰς βυκκὶν ὑέλινον usque ad finem, ἀναγαγαρισθήτω εἰ θεῶ φίλον, et initium portae κδ' cuius titulus est περὶ σπασμοῦ ἦτοι τετάνου, α σπασμός ἐστὶ κίνησις usque ad ὁ τεινεσμός ὄταν; quae portae in codice Vat. gr. 300 desiderantur: v. adnotationem margini inferiori f. 34^v appositam nec non Mercati-Franchi, *Codices Vat. gr. I*, Romae 1923, p. 431; porta κδ' codicis nostri est porta κδ' etiam in codice Paris. gr. 2239, cf. Daremberg p. 67, et porta κε' in codice Corsiniano, cf. Gabrieli, p. 35. ^b(ff. 41-46^v; 33-40^v) Fragmentum (libri secundi), nempe pars (portae η') αβ ἐκκέχυται καὶ τότε πωμάσει τὸ ὅτιον usque ad finem, εὐρωστίαν παρέχει, et portae θ-κε' integrae; in codice Vat. gr. 300 propter lacunam inter ff. 34^v et 35 portae α'-κ' libri secundi nec non pars portae κα' desiderantur: textus portae κα' inc. in l. 1 f. 35 codicis Vat. gr. 300 cum verbis καὶ ἀλκνόνιον ἀνὰ δέκα ἐξ ἀγίων (cf. codicem nostrum, f. 35 l. 1 a.i. et 35^v l. 1); textus portarum κα'-κε' in codice Vat. gr. 300 ff. 35-44 comprehendit; animadvertendum est, in Vat. gr. 300 f. 44 textum desiderari qui in codice nostro f. 40^v ll. 2-12 in fine portae κε' post εἰ θεῶ φίλον scriptus est (in codice nostro f. 40^v l. 2, in Vat. gr. 300 f. 44 l. 1 a.i.); textus portae κε' in codice nostro des. ποίει τροχίσκους καὶ χρῶ ut in codice Corsiniano apud Gabrieli, p. 37. ^c(ff. 40^v; 1-25^v l. 30) Liber tertius integer (cf. e. g. cod. Vat. gr. 300 ff. 44^v-97) praefixo (f. 40^v ll. 14-32 et f. 1 ll. 1-2) prooemio quod inc. ἡ τρίτη εἰσοδος τῆς βίβλου τῶν

ἐφοδίων τοῦ ταξέωτου et des. καὶ πάντων τῶν ἀγίων ἀμὴν (cf. textum a manu saec. XIV scriptum sub fascia f. 44^v, in marginibus dextro et inferiore eiusdem folii nec non in margine inferiore f. 45 codicis Vat. gr. 300; hoc prooemium codice Paris. gr. 2239 usus partim ed. Daremberg, p. 69; initium, nempe ab ἡ τρίτη εἰσοδος usque ad γνωρίζομενος in codice nostro f. 40^v ll. 14-15 e codice Corsiniano transcripsit etiam Gabrieli, p. 37): prima porta inc. (f. 1) ὅτι δὲ πολλάκις κατέρχεται, ultima autem (f. 25^v l. 30) des. κωλύει τὸν ἰδρωτὰ (cf. etiam codicem Vat. gr. 300 ff. 44^v et 97); adcredit (ff. 25^v l. 30-26 l. 6) breve compendium tertii et quarti libri quod inc. τμήμα τρίτον ἀπὸ τῶν ἐφοδίων τοῦ ἀποδημοῦντος διελθόντες τοίνυν ἐν τῷ τρίτῳ τμήματι et des. θεοῦ εὐδοκοῦντος καὶ ἐνεργοῦντος ἀμὴν (cf. codicem Paris. gr. 2239 f. 58 apud Daremberg, op. l. p. 69; initium usque ad ἐν τούτῳ δὲ τῷ τετάρτῳ δέον [cf. codicem nostrum f. 26 l. 2] e codice Corsiniano transcripsit Gabrieli, p. 38, ubi tamen textus satis discrepat). ^a(ff. 26-32^v) Liber quartus, nempe portae 1-9 integrae (porta 1 inc. ὁ φάρυγξ μεγίστην ὠφέλειαν ἔχει, porta 9 des. καθὼς προείπομεν καὶ ἐν τοῖς βρώμασιν) et pars portae 10 ab initio ὅταν γὰρ συμβῇ τῷ ἀνθρώπῳ usque ad τοῦ πεπονθέναι τοὺς τοιούτους χυμοὺς καὶ τὸ δεύτερον τὰ (cf. codicem Vat. gr. 300 ff. 97-110^v ll. 8-7 a.i.).

2 (ff. 48-57^v) **Galenī** ad Glauconem De medendi methodo liber primus in fine mutilus (auctoris nomen titulumque <Georgius Balsamon> supplevit), ab initio ὅτι μὲν οὐ τὴν κοινὴν μόνην ἀπάντων ἀνθρώπων φύσιν usque ad εἰ κατὰ τὴν φύσιν ἐστὶ τῆς ἡμέρας ἡ μὲν (ed. C. G. Kühn, *Claudii Galeni opera omnia*, XI, Lipsiae 1826, pp. 1-66,2): cum inter ff. 57^v et 58 fasciculi β'-δ' alterius partis codicis exciderint, desiderantur reliqua pars operis Galeni (nempe finis libri primi et totus liber alter) nec non liber primus et initium libri secundi Dioscuridis operis de materia medica (v. infra, sub num. 3). In margine externo f. 51 scriptum est scholion: τὸ δριμὺν διὰ τὴν σῆψιν τὸ δ' ὕγρον διὰ τὸ φλέγμα.

3 (ff. 58-80^v) **Pedanii Dioscuridis** De materia medica libri II-IV (ed. M. Wellmann, I-III, Berolini 1906-1914). ^a(ff. 58-65^v) <Liber secundus> in initio et in fine mutilus ob casum fasciculorum β'-δ' alterius partis codicis inter ff. 57^v et 58 atque fasciculi ζ' inter ff. 65^v et 66 (v. infra in tertia parte descriptionis sub FASC.), nempe ab ὑποθυμωμένη συνεργεί usque ad ἐπ' ἄκρῳ δὲ (Wellmann, I pp. 175,7-227,7). ^b(ff. 66-76^v) <Liber tertius> in initio mutilus ob casum fasciculi ζ' inter ff. 65^v et 66, nempe ab ἐξ ὧν τὸ ἄνθος usque ad finem (Wellmann, II pp. 23,7-166); inter ff. 73^v et 74 toto fasciculo η' avulso (v. infra in tertia parte descriptionis sub FASC.), lacuna observatur ab αὐτοῦ usque ad δυεῖν πλῆθος (Wellmann, II pp. 83,6-143,3); textus desideratur etiam (cf. f. 69^v l. 28) a σισύμβριον usque ad ἐμέτους ποθέν (II p. 54,1-8). ^c(ff. 76^v-80^v) Liber

quartus in fine mutilus ob casum fasciculorum ι'-ια', nempe ab initio usque ad ποτῶ διδοται f. 80^v l. 14 a.i. (Wellmann, II pp. 167-197,17); in reliqua parte f. 80^v (ll. 14-1 a.i.) scriptum est caput de altera helxine usque ad καὶ ὠταλγίας ut in stirpe Di (cf. Wellmann, app. crit. ad l. 18 p. 197; de hoc capite v. Wellmann, II, lib. IV n. 85, pp. 245,7-246,8); textus desideratur (cf. in codice nostro f. 78 ll. 20-21) a καὶ τὰ usque ad κολλῶσιν (Wellmann, II p. 177 ll. 12-13). Textum codicis nostri cum stirpe Di consentire (quae codicibus Matrit. Palat. Reg. 44, Paris. gr. 2183 et Ven. Marc. 271 constat, cf. Wellmann, II pp. XXV et XIII) multa exempla ostendunt: in libro secundo f. 59 ll. 18-19 cf. Wellmann, I app. crit. p. 182 l. 12, f. 60 ll. 31-38 cf. Wellmann I app. crit. p. 191 l. 2, f. 61^v ll. 6-12 cf. Wellmann I app. crit. p. 198 l. 2, f. 62 ll. 3-4 cf. Wellmann I app. crit. p. 200 l. 15, f. 62 ll. 11-17 cf. Wellmann I app. crit. p. 201, l. 6, f. 62 ll. 34-35 cf. Wellmann I app. crit. p. 202 l. 15, f. 62^v ll. 4-6 cf. Wellmann I app. crit. p. 203 l. 10, f. 63 l. 32 cf. Wellmann I app. crit. p. 209 l. 3, f. 64^v ll. 2-3 cf. Wellmann I app. crit. p. 217 l. 7; in libro tertio f. 66 l. 13 cf. Wellmann II app. crit. p. 25 l. 2, f. 66^v ll. 4-5 cf. Wellmann II app. crit. p. 27 l. 5, f. 68^v ll. 4-11 cf. Wellmann II app. crit. p. 43 l. 2, f. 70^v ll. 2-7 cf. Wellmann II app. crit. p. 59 l. 11, f. 72 ll. 2-3 cf. Wellmann II app. crit. p. 69 l. 2, f. 74^v ll. 37-38 cf. Wellmann II app. crit. p. 150 l. 14, f. 76^v ll. 1-3 cf. Wellmann II app. crit. p. 164 l. 4; in libro quarto f. 77 ll. 13-23 cf. Wellmann II app. crit. p. 170 l. 2, f. 77^v ll. 26-31 cf. Wellmann II app. crit. p. 174 l. 4, f. 79^v ll. 36-38 et f. 80 ll. 1-4 cf. Wellmann II app. crit. p. 191 l. 14. In initio fere omnium capitum textus stirpis R apparet; stirpem Di cum stirpe R contaminatam esse ostendit Wellmann: cf. stemma codicum, II p. XXIV.

4 (ff. 81-192^v) **Iohannis <Zachariae> Actuarii** ¹(ff. 81-96^v) Excerpta ex opere De urinis (ed. I. L. Ideler, *Physici et medici graeci minores*, II, Berolini 1842): ^a(ff. 81-88^v) <liber quintus> (titulum <Georgius Balsamon> supplevit) in initio et in fine mutilus ob casum fasciculorum ι'-ια' inter ff. 80^v et 81 et ιγ' inter ff. 88^v et 89 (cf. <Georgii Balsamonis> adnotationem in margine inf. f. 88^v ἐν τετράδιον ἐλλείπει), nempe a τὰς ἐπὶ τοῖς παρυφισταμένοις usque ad ὅτε δὲ καὶ τὰ προσφερόμενα (Ideler II pp. 112,13-129,19). ^b(ff. 89-96^v) <Liber sextus> (titulum <Georgius Balsamon> supplevit) in initio et in fine mutilus ob casum fasciculi ιγ' inter ff. 88^v et 89 et fasciculorum ιε' et ις' inter ff. 96^v et 97 (cf. <Georgii Balsamonis> adnotationem in margine inf. f. 96^v β' τετράδια ἐλλείπει), nempe a μᾶλλον ἀρμόσειεν usque ad μὴ ἐπιδιδόντα οὔτε λεπτύνεται (Ideler II pp. 145,29-162,11). ²(ff. 97-192^v) <De methodo medendi libri I-IV> (libros I-

II sub titulo Περί διαγνώσεως παθῶν ed. Ideler, II pp. 353-463, cf. Gossen, *RE* 18 Halbband, col. 1799; hos duos libros qui etiam in codice nostro, ff. 97 et 126^v, titulum perhibent περί διαγνώσεως παθῶν a <Georgio Balsamone> additum una cum subsequentibus libris in codice nostro sub titulo περί θεραπευτικῆς μεθόδου traditis [v. ff. 139^v et 159] unum idemque opus efficere initium libri tertii ostendit, v. f. 139^v ll. 23-25 καὶ τοίνυν ἐν τοῖς πρὸ τούτου δυοῖν βιβλίον φθάσαντες διὰ βραχέων διαλαβεῖν περί διαγνώσεως τῶν τε καθόλου καὶ τῶν κατὰ μέρος γινομένων παθῶν; cf. etiam *RE* 18 Halbband, col. 1799): ^a(ff. 97-126^v) Liber primus in initio mutilus ob casum fasciculorum ιε' et ις' inter ff. 96^v et 97, nempe a στοιχείων ἢ ὑπόθεσις γίνεται usque ad finem, τὴν σπουδὴν τρέψωμεν (Ideler II, pp. 355,36-417,37); ^b(ff. 126^v-139^v) liber secundus (Ideler II pp. 418-463): inter ff. 128^v et 129 toto fasciculo κα' avulso (cf. <Georgii Balsamonis> adnotationem in margine inf. f. 128^v ἐν τετραδίων ἐλλείπει) desideratur textus ab αὐξεν usque ad δὲ μέχρι (Ideler II pp. 422,17-439,9); ^c(ff. 139^v-159) liber tertius: inc. ἐπειδὴ πᾶσα διδασκαλία καὶ μέθοδος πρὸς τι τέλος ἀφορῶσα des. τὸ πᾶν τοῦ λόγου μέτρον συμπερατέον (cf. codicem Vindob. med. gr. 17 f. 55 apud H. Hunger, *Kat. der griech. Handschr. der österr. Nationalbibl.*, Teil 2, Wien 1969, p. 62 nec non versionem latinam Henrici Mathisii in editione Aldina operum Iohannis Actuarii, Parisiis 1556, pp. 153-213); ^d(ff. 159-192^v) liber quartus in fine mutilus, nempe ab initio ἢ μὲν παροιμία φησὶ χελώνης κρέα ἢ φαγεῖν ἢ μὴ φαγεῖν usque ad διάφορα ὑπαγορεύει πάθη (cf. codices Vindob. med. gr. 11 f. 1 et med. gr. 17 f. 76 apud Hunger, op. l. pp. 52 et 62 nec non versionem latinam Henrici Mathisii, pp. 213-311 l. 29 *varia sunt vitia*).

MAT. Codex partim umore maculatus (v. praesertim margines superiores ff. 35-96). Nonnulla folia laciniis chartaceis translucidis refecta (v. praesertim ff. 1-6, 8, 9, 16^v, 43, 46, 47, 49, 58, 59, 61^v, 62, 64^v, 66, 73^v, 138, 146, 151). Orae inferiores ff. 1-3 et 41, orae internae ff. 1-3, 44^v-48, 75 omnino refectae.

FASC. Constat codex partibus duabus. Prioris partis (ff. 1-47^v) exstant etiam nunc quaterniones 6, numeris graecis ab ε' usque ad ι' in margine inferiore ultimae singulorum paginae sinistrorsum scriptis signati nec non f. 47, nempe pars fasciculi δ' nunc deperditi. Fasciculorum ordo turbatus hic est: f. 47, quaternio ε' (ff. 41-46^v, cave f. 41^a) in quo primum folium excidit, quaternio ζ' (ff. 33-40^v; in margine inf. f. 33 scripta est perperam nota ε'), quaternio ζ' (ff. 1-8^v), quaternio η' (ff. 9-16^v), quaternio θ' (ff. 17-24^v) et quaternio ι' (ff. 25-32^v): cf. adnotationem <I. Mercati> f. I^v appositam. Cum f. 47 f. 46 adglutinatum sit, hodie ff. 41-45^v (cave f. 41^a) ternionem, ff. 46-47^v autem bifolium efficere videntur. Altera pars (ff. 48-192^v) nunc fasciculis 18 componitur: 1 quinio sine numero (ff. 48-57^v), 1 quaternio ε' (ff. 58-65^v), 1 quaternio ζ' (ff. 66-73^v), 1 quaternio θ' (ff. 74-80^v; tertium folium deest, scil. inter ff. 75^v et 76 sine tamen textus lacuna), 1 quaternio ιβ' (ff. 81-88^v), 1 quaternio ιδ' (ff. 89-96^v), 4 quaterniones ις'-κ' (ff. 97-128^v), 8 quaterniones κβ'-κθ' (ff. 129-192^v): exciderunt igitur fasciculi β'-δ' (inter ff. 57^v et 58; veri simi-

le est, quinionem ff. 48-57^v comprehendentem principio littera α' signatum esse), ζ' (inter ff. 65^v et 66), η' (inter ff. 73^v et 74), ι'-ια' (inter ff. 80^v et 81), ιγ' (inter ff. 88^v et 89), ιε'-ις' (inter ff. 96^v et 97), et κα' (inter ff. 128^v et 129): quod animadvertens <Georgius Balsamon> adnotationes in marginibus inferioribus ff. 88^v, 96^v et 128^v scripsit. Fasciculi ε'-θ' in margine inferiore medio primae et ultimae singulorum paginae, fasciculi autem ιβ'-κθ' notis rubris in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptis signantur.

CHART. SIGNA. ¹(e. g. f. 1) forfices (Briquet n. 3656: Perpignan 1397, Pérouse 1401-2, Pise 1402-7, Lucques 1409, Sienna 1410-13); ²(e. g. ff. 52-53) trimontium circulo inclusum e quo simplex linea sine cruce proficiscitur (Briquet 11894: Gênes 1430); ³(e. g. ff. 58, 66, 73, 74, 80) turris (Briquet 15865: Prato 1427, Pistoie 1430).

SCHEMA. In utraque parte (v. e. g. ff. 15, 88): Lake I 2 b, Leroy 20 D 1. Spatium scriptum: mm. 210×154, 194×137, 210×133 (v. f. 75), 200.205×132.

SCRIPT. Quinque manus distinguuntur. Prima manus ff. 1-47^v exaravit, secunda ff. 48-80^v, tertia ff. 81-192^v; quarta manus, quae nigro atramento usa est, textum a tertia manu omissum in margine addidit atque litteras nonnullas retractavit (cf. e. g. ff. 97^v, 109^v-110, 114^v-115, 124^v, 126^v-127); quinta manus saec. XVI, nempe <Georgius Balsamon>, indicem graecum scripsit qui in schedula chartacea superiore f. II adglutinata continetur nec non titulos operum et adnotationes ad fasciculorum casum pertinentes (v. ff. 48, 58, 81, 88^v, 89, 96^v, 97, 128^v).

OPN. Tituli et numeri capitum in textu atque in marginibus, fasciculorum notae nonnullae in altera codicis parte, litterae initiales rubro exarata. In f. 126^v linea sinuosa rubra cum punctis et apicibus rubris; in eodem folio littera initialis rubra accurate exornata.

ANNOT. Schedula chartacea mm. 42×155 folio recentiori 193 adglutinata verba nonnulla continet sermone latino vel vulgari scripta, quorum sensum elicere non valui: legere potui tantum *altor*. F. I^v <I. Mercati> adnotationem de fasciculorum ordine apposuit.

POSS. In margine sup. f. 89: *Ioannis de rubeis germani phisici florentiae degenti 1530* (de Iohanne de Rubeis v. A. Hobson, *The iter italicum of Jean Matal, Studies in the Book Trade in Honour of G. Pollard*, Oxford 1975, p. 40). Possessor recentior: <Iohannes card. de Salviatis>; <Georgius Balsamon> enim, eius scriba, nonnulla in codice addidit (v. supra, sub SCRIPT.). In marginibus ff. 1, 73, 192^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. II adglutinatae sunt quattuor schedulae chartaceae: prima, mm. 136×151, indicem graecum operum quae in codice continentur perhibet a <Georgio Balsamone> scriptum nec non adnotationes manus saec. XVI 13 n° 31 *Io. Damascenus de medicina*; in secunda, mm. 11×29, <A. Mai> scripsit *LXXVII* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 145); in tertia, mm. 77×63, manus saec. XVIII scripsit *Acmet Abraha | mij Medicina | Galeni Diosco | ridis et Octani | opuscula | saeculi XIV* (in margine inferiore legitur *XXII* [cancell.], et, manu <A. Mai>, 21); in quarta, mm. 27×15, scriptum est *E V*. In margine inf. f. 1 <A. Mai> scripsit *Colon: 21 2182 Vat*. In indice R. Vernazza codex numero 25, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 44 signatur.

BIBL. H. Diels, *Die Handschriften der antiken Ärzte*, I Teil, p. 93, II Teil pp. 109-110 (*Abh. der Königl. preuß. Akad. der Wiss.* 1905-1906).

INTEG. Integumentum e corio rubro praebet in dorso fascias quinque aureas, tesseras gentili-
cias aureas Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-66) et hodiernum codicis numerum notis aureis scriptum.

2183 Saec. XV a.m., chartac. (f. I membranac.), mm. 290×195, ff. III. 243, ll. 42.

Aristotelis opera physica, partim cum scholiis et commentariis.

1 (ff. 1-138) **Aristotelis** ¹(ff. 1-10) De mundo* sine scholiis (pp. 391-401 Bekker). ²(ff. 10^v-30) De generatione et corruptione: ^a(ff. 10^v-22) liber primus (pp. 314-328 Bekker); ^b(ff. 22^v-30) liber secundus (pp. 328-338 Bekker). In marginibus scripta sunt scholia ex **Iohannis Philoponi** commentario in Aristotelis libros De generatione et corruptione sumpta (ed. H. Vitelli, *Comment. in Arist. gr.* XIV. 2 Berolini 1897): primum (f. 10^v) inc. ἐπεὶ καὶ κατὰ τέχνην γίνεται τινὰ ὡς οἰκία des. ἤτοι ἀρχὴν (cf. Vitelli, op. l. p. 7, 8-9), ultimum autem (f. 30, post finem textus) inc. ὁ ἥλιος τοῦ ποταμοῦ des. Σωφρονίσκου δὲ ὄντος οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ Σωκράτης (cf. op. l. p. 313, 9-10). ³(ff. 30^v-73^v) Meteorologica sine scholiis: ^a(ff. 30^v-43) liber primus (pp. 338-353 Bekker); ^b(ff. 43-57) liber secundus (pp. 353-370 Bekker); ^c(ff. 57^v-64) liber tertius (pp. 370-378 Bekker); ^d(ff. 64-73^v) liber quartus (pp. 378-390 Bekker). ⁴(ff. 73^v-80) De coloribus sine scholiis (pp. 791-799 Bekker). ⁵(ff. 80^v-105^v) De anima: ^a(ff. 80^v-88) liber primus (pp. 402-411 Bekker); scholia ex **Iohannis Philoponi** commentario in Aristotelis libros De anima (ed. M. Hayduck, *Comment. in Arist. gr.* XV, Berolini 1897) excerpta sunt: primum, f. 80^v, inc. τῶν μετ' αὐτὴν δηλονότι des. μετὰ τὰ νοητὰ (Hayduck, op. l. p. 24, 29-30), ultimum, f. 85^v, inc. τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ψυχῆς des. οὐδὲ ἐκείναις ψυχῇ; ^b(ff. 88-97^v) liber secundus cum scholiis (pp. 412-424 Bekker); ^c(ff. 97^v-105^v) liber tertius cum scholiis (pp. 424-435 Bekker). Pleraque scholia ad secundum et tertium librum pertinentia partim e **Themistio** (ed. R. Heinze, *Comment. in Arist. gr.* V. 3, Berolini 1899), partim autem ex **Iohanne Philopono** (cf. Hayduck, op. l.) manant (sed textus codicis ab edito saepe valde discrepat). A **Themistio** haec scholia originem repetere videntur: f. 88 inc. οὐκ ἐστὶ γὰρ εἶδος des. λέγεται τινος cf. op. l. p. 39, 35-36, inc. ὅταν λεγώμεν des. τῷ ὀργάνῳ cf. 43, 7-9, f. 88^v inc. ἀντὶ τοῦ des. ὁσφραντικοῦ cf. p. 43, 23-24, inc. ἀλλὰ καὶ ἀχώριστα des. καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ cf. p. 43, 25-28; f. 89 inc. ἡγουν τὸ χωρίζεσθαι des. αἰσθήσεων cf. p. 44, 30-31, inc. τὸ γὰρ θρεπτικὸν des. τόπω χωριστὸν cf. p. 45, 29-30; f. 89^v inc. τῶν ἄλλων φησὶν des. αἰσθάνεται κυρίως cf. p. 47, 22-24; f. 90 inc. χαλεπὸν ἐστὶν des. ἐφαρμόζων cf. p. 48, 18-27; f. 90^v inc. φυσικώτερον des. παιδογονίαν cf. p. 50, 5-8; f. 91 inc. ἕτερα μὲν des. τροφὴν (sic) ἔλκουσι cf. p. 51, 9-10, inc. ὡς τὸ ἔλαιον des. ἀερῶδες cf. p. 51, 35, inc. ἤτοι des. ποτὲ cf. p. 52, 18; f. 91^v inc. διττὴν des. πλοίῳ cf. p. 53, 26-30; f. 92 inc. διττὴ des. καὶ ποιητικὴ cf. p. 55, 9-12; f. 92^v inc. τὸ πάσχειν des. ἀλλοιοῦσθαι ἢ πάσχειν cf. p. 56, 34 (textus deinde discrepat), f. 92^v marg. int. inc. ἢ ὡς des. τὸ χρῶμα cf. p. 58, 31; f. 93^v inc. τῶν παραπεμπόντων des. τὸ δὲ δίοσμον cf. p. 62,

31-32, inc. τὸ ἐμποῖσθαι des. ψόφος cf. p. 63, 7-8; f. 94 inc. ἀκίνητον des. οὐσιωμένον cf. f. 65, 15-16; f. 94^v inc. οἶον τὰ ἔντομα des. ψόφος cf. p. 66, 18-20; f. 95 inc. χεῖρον des. κύνες cf. p. 67, 30-32, inc. οἶον des. πικρὸν cf. p. 68, 24-25, inc. τὸ ἀόρατον des. ἀνταυγοῦντα cf. p. 68, 34-37; f. 95^v inc. τὰ θυμώδη des. ὁδωδέναι cf. p. 70, 6-7, inc. οὐ κρίνει des. τῶν αἰσθητῶν cf. p. 70, 15-20; f. 97 inc. πάσχει des. ἀνόμοιον cf. p. 77, 21-22, inc. ἢ γὰρ σὰρξ des. γίνεται cf. p. 77, 5-8, f. 97^v inc. ἢ γὰρ des. ἀναρμοστίας cf. p. 78, 21-23, inc. πάσχει des. ποιοῦνται cf. p. 79, 19-20; f. 98 inc. τοῖς μὲν οὖν des. ὕδωρ cf. pp. 80,34-81,2, inc. οὐκ ἐπειδὴ des. αἰσθητήριον cf. p. 81, 11-15, inc. λείπεται des. βούλεται cf. p. 81, 29-30, inc. ἢ ὅψις des. ἢ οὐ cf. p. 81, 23-26, inc. ἀντὶ τοῦ des. ἀναπέμπουσι cf. p. 86, 19-20; f. 98^v inc. ἤτοι δύο des. αἰσθήσει cf. p. 83, 13-14 (cf. etiam Ioh. Philop. op. l. p. 456, 12-13); f. 100 inc. καὶ πηρωθέντες des. χρώματι cf. p. 90, 3-4, inc. τὸ μὲν γὰρ des. οὐκ ἐφ' ἡμῖν cf. p. 89, 5-7; f. 101 inc. ὁ αὐτὸς νοῦς des. καὶ ἰθύνεται cf. p. 96, 23-27; f. 102 inc. ἤτοι ὁ νοῦς des. θεωρητικός cf. p. 113, 19-23; f. 102^v inc. καλῶς des. τὸ εἶδος cf. p. 115, 18-22, inc. φάντασμα des. ὑποκείμενον cf. p. 116,19-22; f. 103^v inc. συμβαίνει γὰρ des. ἐπιστήμης cf. p. 118, 22-24; f. 104 inc. τοιοῦτος des. κίνησις cf. p. 121, 7-9; f. 105 inc. ὁ γὰρ λίθος des. προσενηχθείσης cf. p. 124, 31-32. E **Philopono** autem haec scholia manant: f. 88^v inc. ἢ ψυχὴ ἢ λογικὴ des. οὐκέτι ἔχει cf. op. l. pp. 246,26-247,1; f. 92 inc. ἢ des. αἰσθητικὸν cf. p. 305, 36-37, inc. κύσεις des. αἰσθήσεις cf. p. 306, 7-8; f. 92^v inc. ἢ ὡς des. αἰσθητὰ cf. p. 308, 10-12, inc. κοινὰ λέγεται des. καὶ πάντα cf. p. 311, 9-11, inc. τουτέστιν ὅσα des. οὐκ ὀνόμασιν cf. p. 319, 26-27 (cf. etiam Themist. p. 58, 24-26); f. 93 inc. οἶον διὰ τὸ φῶς des. τὸ φῶς ἐστὶ cf. p. 322, 31-32, inc. καθ' αὐτὸ ὁρατὸν des. ὁρατὸν ἔξει cf. p. 322, 34-35 (cf. etiam Themist. p. 59,1 et 10-11), inc. ἄνω σῶμα des. ἄστρα cf. p. 324, 16-17, inc. αἱ μὲν οὖν σφαῖραι des. ποτὲ ἐκλειψις cf. p. 324, 17-20, inc. ἐγκαλεῖ des. τοῦτό ἐστιν cf. p. 344, 33-34; f. 93^v inc. κύρια des. συναίτιος cf. p. 363, 25; f. 94 inc. ἤτοι des. αἰσθήσεις cf. p. 364, 11-15, inc. εἰ γὰρ τις des. ἄερος αὐτόν cf. p. 368, 17-18 (cf. etiam Themist. p. 65, 22-24), inc. ὁζὺ καὶ βαρὺ des. ψοφοῦντα cf. pp. 372,35-373,1; f. 98 inc. οὐκ ἀδύνατον des. καὶ ὁσμῶν cf. pp. 451,33-452,2. ⁶(ff. 106-115) De sensu (pp. 436-449 Bekker). Scholia in marginibus scripta ex **Alexandri Aphrodisiensis** commentario in Aristotelis librum De sensu (ed. P. Wendland, *Comment. in Arist. gr.* III. 1, Berolini 1901) sumpta sunt: primum, f. 106, inc. ἰδίως μὲν περὶ ψυχῆς des. τῶν δυνάμεων αὐτῆς (Wendland, op. l. p. 1, 1-2), ultimum, f. 115, inc. ἔσχατον μὲν τὸ ὁρατὸν ἐστὶ des. εἶναι ἀόρατον τὸ ὁρώμενον (Wendland, p. 169, 20-23). ⁷(ff. 115^v-118^v) De memoria sine scholiis (pp. 449-453 Bekker). ⁸(ff. 118^v-122 l. 18) De somno et vigilia sine scholiis (pp. 453-458 Bekker). ⁹(ff. 122 l. 18-125 l. 29) **De insomniis** sine scholiis (p. 458-462 Bekker). ¹⁰(ff. 125 l. 29-126^v) **De divinatione per somnum** sine scholiis

(pp. 462-464 Bekker). ¹¹(ff. 126^v-128^v) De longitudine et brevitae vitae sine scholiis (pp. 464-467 Bekker). ¹²(ff. 129-130 l. 17) De iuventute et senectute sine scholiis (pp. 467-469 Bekker). ¹³(ff. 130 l. 17 - 131 l. 4) De vita et morte sine scholiis (pp. 469-470 Bekker). ¹⁴(ff. 131 l. 4 - 138) <De respiratione> sine scholiis (pp. 470-480 Bekker). Ff. 138^v-140^v vacua.

2 (ff. 141-241^v) **Alexandri Aphrodisiensis** in Aristotelis Meteorologica commentarium (ed. M. Hayduck, *Comment. in Arist. gr.* III 2, Berolini 1899): ^a(ff. 141-168^v) <in librum primum> (op. l. pp. 1-65); ^b(ff. 168^v-199^v) in librum secundum (op. l. pp. 66-132); ^c(ff. 199^v-218^v) in librum tertium (op. l. pp. 133-178); ^d(ff. 218^v-241^v) in librum quartum (op. l. pp. 179-227). Ff. 242-243^v vacua.

F. I membranaceum ante f. II additum continet implorationis et exorcismi formulam sermone latino populari saec. XIV vel XV in. scriptam (inc. *aque sanus fiebat aquacumque* des. *tibi nostras exicuas benedicidas assignet*). Quod ad scripturam attinet, v. infra in tertia parte descriptionis, sub SCRIPT.

MAT. Codex optime servatus. Ff. I-III et 242-243 relecta; parvae maculae umore effectae in angulo sup. externo ff. 146-240.

FASC. Constat codex partibus duabus. Priorem partem (ff. 1-140^v) fasciculi 12 efficiunt, numeris graecis α'-ιβ' in margine inf. medio primae et ultimae singulorum paginae signati (in f. 140^v, nempe in ultimo folio fasciculi ιβ', nota numeralis tamen desideratur). Fasciculi α'-ι seniones sunt, fasciculi autem ια'-ιβ' quiniones. Ante fasciculum α' ff. II-III bifolium efficiunt. Altera pars (ff. 141-243^v) fasciculis 9 constat, eadem ratione qua fasciculi prioris partis signatis, quorum α'-ζ' seniones, η'-θ' autem quiniones sunt (in fasciculo θ' tamen, ff. 235-243^v, ultimum folium deest).

CHART. SIGNA. ¹(ff. II-III) basiliscus (exemplum simile deest apud Briquet); ²(e. g. ff. 14-23, 133-138) cervi caput sine oculis, e quo linea cum stella proficiscitur (Briquet 15505: Vérone 1422-1438).

SCHEMA. Conferri potest cum Lake I 42a, I 43a et Leroy 64 B1 (sed in marginibus superiore et inferiore una tantum linea rectrix observatur).

SCRIPT. Codicis librarius est <Gerardus Patricensis> qui praeter alios codices etiam ff. 250-259^v codicis Vat. gr. 1904 nec non Perusinum E 48, Holkhamiensem 263, Laurent. plut. 69.1 exaravit (de hoc librario atque de codicibus ab eo exaratis praeter Vogel-Gardthausen, *Die griech. Schreiber* . . . pp. 96-97, A. Severyns, *Recherches sur la Chrestomathie de Proclus*, III, *La Vita Homeri et les sommaires du cycle*, I, *Ét. paléogr. et crit.* [Bibl. Faculté Philos. Lettres Univ. Liège 132] Paris 1953, p. 55, P. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 628 et Tom. II, Bibl. Vat. 1973, p. LXI, et D. Harlfinger, *Die Textgesch. der pseudo-aristotel. Schrift Περὶ ἀτόμων γραμμῶν*, Amsterdam 1971, p. 411, *Specimina griech. Kopist. der Renaiss.*, Berlin 1974, p. 18 num. 16, *Griech. Handschriften und Aldinen*, Wolfenbüttel 1978, p. 60, v. praesertim N. G. Wilson, *A Puzzle in stemmatic Theory solved*, *Revue d'histoire des textes*, 4, 1974, pp. 140-142, qui ab eo etiam codicem Athoum monasterii Vatopedi 671 exaratum esse censet; specimina phototypica codicum ab eo exaratorum inveniri possunt apud A. Severyns, op. l. tab.

IX et XII, Harlfinger, *Specimina* . . . tab. 16 et *Griech. Handschr. und Aldinen*, tab. 20 p. 61 et N. G. Wilson, *Revue d'hist. des textes* 4, 1974, tabb. V-IX inter pp. 140 et 141). <Georgius Balsamon> in f. III^v tabulam operum quae in codice continentur latine scripsit atque in toto codice numeros foliorum addidit. Quod ad scripturam latinam f. I membranacei attinet, cf. e. g. tab. 194 apud E. M. Thompson, *An Introduction to Greek and Latin Palaeography*, Oxford 1912, p. 463 (litterarum d et s forma in utraque scriptura eadem est).

ORN. In f. 1, fascia circulis et funiculis intextis efformata, rubro, caeruleo et aureo colore depictis; iisdem coloribus litterae initiales ff. 1 et 141 depictae; in ff. 10, 22, 30, 115, 128^v, 199^v, 218^v, 241^v linea sinuosa nigra in flosculos nigros utrimque desinens; in ff. 10^v, 22^v, 30^v, 168^v funiculi intexti partim nigro colore depicti et crucula graeca rubra; in ff. 43 et 80^v funiculi intexti rubri cum crucula graeca rubra; in ff. 57^v, 64, 73^v, 80, 88, 97^v, 106, 118^v, 126^v, 138 linea spissa rubra; in f. 141 magna fascia funiculis intextis rhombos efficientibus efformata, nigro colore sublito. Tituli, subscriptiones, litterae initiales (praeter in ff. 1 et 141), scholia marginalia rubro exarata.

ANNOT. In margine inf. ff. 234^v et 235 manus altera (an Georgius Balsamon?) adnotatiunculas graecas et latinas addidit, quas deinde cancellavit.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 1). In ff. I, 1, 4, 241^v, 243^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1, manu <A. Mai>, LXXVIII (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat. 9579 f. 145); in eodem folio nec non in marg. inf. f. 1 <A. Mai> scripsit *Colon.: 22 2183 Vat. F. III* adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 86×47, manus saec. XVIII scripsit *Aristoteles | De mundo | Alexander | Aphrod. in | meteora Aris | totelis saec. XIV* (in margine inf. <A. Mai> addidit 22 notamque XXIV cancellavit); in inferiore, mm. 33×48, scriptum est *E VII*. Codex in indice R. Vernazza numero 27, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 46 signatur.

BIBL. Codicem memorant W. L. Lorimer, *Aristotelis qui fertur libellus de mundo*, Paris 1933, p. 4, H. J. Drossaart Lulofs, *Aristotelis De somno et vigilia*, Leiden 1943, p. X, A. Wartelle, *Invent. des man. grecs d'Aristote* . . . Paris 1963, p. 136 ubi numero 1836 signatur, D. Harlfinger-J. Wiesner, *Scriptorium* 18, 1964, p. 254, P. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 628, N. G. Wilson, *Revue d'histoire des Textes*, 4, 1974, p. 140. Omnino praetermiserunt C. A. Brandis, *Die aristotel. Handschr. der vatik. Bibliothek, Abhandl. der kaiserl. Akad. der Wiss. Berlin*, 1831, pp. 47-86, F. H. Fobes, *Aristotelis meteorologicorum libri quattuor*, Cambridge Massachussets 1918 pp. XXX-XXXV, H. H. Joachim, *Aristotle on Coming-to-be and Passing-away*, Oxford 1922, p. XL, D. Ross, *Aristotle Parva naturalia*, Oxford 1955, p. 61, P. Siwek, *Les man. grecs des Parva naturalia d'Aristote*, Roma 1961, pp. 23-24 et *Le "De anima" d'Aristote dans les manuscrits grecs* [Studi e Testi 241] Città del Vaticano 1965, pp. 12-14.

INTEG. In dorso integumenti membranacei tesserae gentiliciae aureae Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidula e corio fusco cum hodierno codicis numero, notis aureis scripto.

2184 Saec. XII-XIII (ff. 1-1^b, 70 saec. XVI), chartac. or. (ff. 1-1^b, 70 chartac. occ.), mm. 281×234, ff. 286 (+1^{a-c}, 126^a), ll. 28-39.

Scripta diversa ad ius canonicum graecum et ad haereses pertinentia.

1 (ff. 1^b-4) De conciliis expositiones duae, praefixa (f. 1^{av}) tabula operum quae in codice continentur: ¹(ff. 1^b-2 l. 16) περὶ τῶν ἀγίων καὶ οἰκουμενικῶν ἐκκλησιῶν, δια τί καὶ ἐν ποίοις τόποις συνηθροίσθησαν καὶ τίνας ἀνεθεμάτισαν, inc. χρὴ γινώσκειν ὅτι des. ὧν περ εἰσὶν ἰδιώματα, ut, e. g., in codice Vat. gr. 842 ff. 1^v-5^v l. 17 (ed. G. A. Rhalli-M. Potli, Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, I, Athenis 1852, pp. 370-374). Adcedit (f. 2) additamentum de septimo concilio, inc. ἡ δὲ ἐβδόμη des. βδελυσσόμενοι βλάσφημα δόγματα (cf. e. g. cod. Vat. gr. 842 ff. 5^v l. 18-6; ed. V. N. Benešević, *Kononičeskii Sbornik XIV Titulov*, St. Petersburg 1905, pp. 79-80; in hac editione atque in codice Vat. gr. 842 textus des. tamen ὡς ἐχθροὺς τῆς ἀληθείας, cf. in codice nostro f. 2 l. 8 a.i.). ²(ff. 2^v-4) De conciliis localibus, inc. ἐν τοῖς χρόνοις Αὐρηλιανοῦ des. ἔχειν διατυπώσασα (cf., e. g., cod. Vat. gr. 842 ff. 6-8^v; ed. Benešević, op. l. pp. 73-79). In marginibus ff. 1^c-3^v (Georgius Balsamon) adnotationes varias scripsit; idem in ff. 1^{av}-1^{bv} saec. XVI textum supplevit.

2 (ff. 4-6^v) Sisinnii (II patr. CP) tomus synodicus de nuptiis 21 februarii anni 997 ab initio καὶ ἱατρὸς ἡδίων ἐκεῖνος usque ad γάμοις ἐπιτεδῶσαν (cf. V. Grumel, *Les Regestes des actes du Patriarcat de Constantinople*, Vol. I, Fasc. II, Paris 1936, n. 804 pp. 231-233; ed. Rhalli-Potli V, Athenis 1854, pp. 11-18, 11; P. G. 119. 728 D-740 A 8; titulus in codice nostro idem est, qui apud Grumel p. 232 impressus est).

3 (ff. 7-19) Epistulae nonnullae: ¹(ff. 7-10^v) (Photii patr. CP epistula ad episcopales thronos orientis anni 867) in initio et in fine mutila ob casum folii unius inter ff. 6^v et 7 nec non inter ff. 10^v et 11, scil. ab ἀφ' οὗ περ ἡ πολυάνθρωπος ἐκείνη usque ad τοῖς συνοδικοῖς κανόσι δοκοῦντα ψήφῳ (v. Grumel, op. l. Vol. I fasc. II pp. 88-90 n. 481; P. G. 102. 721 D15-740 A2). ²(f. 11^{rv}) (Epistula Flaviani ad papam Leonem) in initio mutila folio uno inter ff. 10^v et 11 avulso, nempe ab ἀσέβειαν κατετόλμησεν usque ad finem (cf. E. Schwartz, *Conc. univ. Chalc.* Vol. I Pars I Berolini et Lipsiae 1933, pp. 38, 23-40, 13). ³(ff. 11^v-15^v) Epistula papae Leonis ad Flavianum, ab initio usque ad κακοδοξία καταδικάζεται (P. L. 54. 756-780 B10 et Schwartz, op. l. pp. 10, 19-19, 23). ⁴(ff. 16-17) Epistula Cyrilli Alexandrini ad Nestorium, inc. καταφλωαροῦσι μὲν des. διαμένει τοῖς ἱερεῦσι τοῦ θεοῦ (P. G. 77. 44C-49A4; Schwartz, *Conc. univ. Ephesenum*, Vol. I, Pars I, Berolini et Lipsiae 1927, pp. 25, 23-28, 25). ⁵(ff. 17-19) Epistula Cyrilli Alexandrini ad Iohannem episc. Antiochiae (P. G. 77. 173C-181 C1; Schwartz, *Conc. univ. Ephes.* Vol. I Pars IV, Berolini et Lipsiae 1928, pp. 15, 22-20, 13); post ὁσιότητι (Schwartz p. 20, 13) addita sunt (f. 19) verba ἐρρωμένον σε καὶ ὑπὲρ εὐχόμενον ἡμῶν ὁ κύριος διαφυλάξαι τιμιώτατε ἀδελφέ.

4 (ff. 31^v-69^v) Nomocanon XIV titulorum (ed. I. B. Pitra, *Iuris ecclesiastici graecorum historia et monumenta*, II, Romae 1868, pp. 458-637; P. G. 104. 980-1217) in fine mutilus (quaternione uno inter ff. 69^v et 70 avulso exciderunt enim pars tituli XIII et totus titulus XIV: cf. (Georgii Balsamonis) adnotationem in f. 70 λείπει ὁ ἰδ' τίτλος καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν ἀποστολικῶν κανόνων) praefixa (ff. 27-31^v) tabula capitum quae in unoquoque titulorum continentur (cf. Pitra II, pp. 453-457): (ff. 31^v-35^v) tit. I (Pitra II pp. 458-481; P. G. 104. 980-1025); (ff. 35^v-40) tit. II (Pitra II pp. 482-501; P. G. 104. 1028-1049); (ff. 40-41) tit. III (Pitra II pp. 501-508; P. G. 104. 1049-1056); (ff. 41-42) tit. IV (Pitra II pp. 508-514; P. G. 104. 1056-1064); (f. 42^{rv}) tit. V (Pitra II pp. 514-515; P. G. 104. 1064-1065); (f. 42^v) tit. VI (Pitra II pp. 516-517; P. G. 104. 1065); (ff. 42^v-43^v) tit. VII (Pitra II pp. 518-521; P. G. 104. 1068-1076); (ff. 43^v-46^v) tit. VIII (Pitra II pp. 521-531; P. G. 104. 1076-1093); (ff. 46^v-58) tit. IX (Pitra II pp. 531-579; P. G. 104. 1093-1144); (ff. 58-60) tit. X (Pitra II pp. 579-587; P. G. 104. 1144-1149); (ff. 60-63) tit. XI (Pitra II pp. 588-599; P. G. 104. 1149-1156); (ff. 63-65) tit. XII (Pitra II pp. 599-610; P. G. 104. 1157-1168); (ff. 65-69^v) tit. XIII (Pitra II pp. 610-631; P. G. 104. 1168-1213) in fine mutilus, nempe usque ad εἰ δὲ στεῖλῃ ὑποπίπτει in capite λ' (Pitra II pp. 610-631 l. 5 a.i.; cf. P. G. 104. 1213 B1). Nomocanonem praecedunt: ^a(ff. 19^v-20^v) (Michaelis) Pselli argumentum nomocanonis, Κωνσταντίνου προέδρου καὶ ὑπάτου τῶν φιλοσόφων τοῦ Ψελλοῦ εἰς τὴν νομοκανόνου ὑπόθεσιν (hunc Constantinum Psellum non alium esse a Michaele Psello animadvertit C. Du Cange, *Gloss. ad Scriptores mediae et infimae graecitatis*, II, Lugd. 1688, col. 1637, cf. etiam I. A. Fabricius, *Bibl. gr.* XII, Hamburgi 1809, pp. 210-211; ed. P. G. 122. 920 C1-924 A6 ex J. Meerman, *Nov. Thes. iur. civ. et can.* I, Hagae 1751, pp. 77-79); huic argumento subfigitur (f. 20^v) adpendix de quattuor diversis poenis (ἀνάθεμα, καθαίρεσις, ἀφορισμός, ἐπιτίμιον) quae inc. οὗς ἀναπληροῖ τόπους ἐν ἐπιτιμίοις et des. τοῦτο οὖν διαφέρει ἀφορισμός καὶ ἐπιτίμιον. ^b(ff. 20^v-21) Prologus Photio tributus, inc. ὁ μὲν παρὼν πρόλογος des. τὴν προκειμένην πρᾶξιν προσήνεγκεν ut, e. g., in codice Vat. gr. 842 f. 10^{rv} (ed. Pitra, op. l. II pp. 448-449). ^c(ff. 21-22 l. 12) Collectio canonum ecclesiasticorum in quinquaginta titulos divisa, inc. οἱ τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μαθηταὶ des. τοῖς ἐντυγχάνειν ἐθέλουσιν (Pitra II, pp. 375-376). ^d(f. 22 a l. 12 usque ad finem) (ἡ τάξις τῶν συνόδων), inc. οἱ μὲν ἅγιοι τοῦ κυρίου μαθηταὶ καὶ ἀπόστολοι (Pitra II pp. 377-378): post τὸν ἀριθμὸν ξ' (cf. Pitra p. 378, 3) addita sunt (f. 22 ll. 2-1 a.i.) verba ἐξετέθησαν δὲ καὶ ἕτεραι σύνοδοι καὶ διάφορα ἐπιστολαὶ αἱ καὶ εἰσὶν ἐν τῷ παρόντι συντάγματι τῆςδε τῆς βίβλου. ^e(ff. 22^v-23) Petri praefecti scriniorum Erotapocriseis, ἐρώτησις τινὸς μοναχοῦ ὃ τὰς λύσεις κανονικῶς ἀπέδωκεν ὁ μακαρίτης χαρτοφύλαξ τῆς

ἀγιοτάτης ἐκκλησίας Πέτρος, in altera recensione (cf. H. G. Beck, *Kirche und Theol. Lit. im byz. Reich*, München 1959, p. 659) ut, e. g., in codicibus Vat. Reg. Su. gr. 57 f. 463^{r-v} et Ven. Marc. gr. III 12 ff. 120-121 (olim Naniano gr. 236, v. tabulam apud E. Mioni, *Cod. graeci manu scripti Bibl. divi Marci Venet.*, I, pars prior, Romae 1967, p. XXVI; cf. V. N. Benešević, *Petros Chartophylax*, *Mém. de l'Acad. imp. des sc. de St. Pétersbourg*, 1909, VIIIe série, Vol. VIII n° 14, p. 2 nec non E. Mioni, op. l. I, pars altera, Romae 1972, p. 178); inc. εἰ ἐστὶν (sic) ἄξιον τὸ βάπτισμα τῶν ἁγίων θεοφανίων ποιεῖν des. περὶ τοῦ τῶν (sic) νεαρῶν βούλεται θέσπισμα (ed. Benešević, *Petr. Chart.* pp. 4-9). ¹(ff. 23^v-25 l. 17) Excerpta tria (e libro VIII Constitutionum Apostolorum) nempe: ^α(ff. 23^v-24) S. Pauli ordo canonum, inc. οἱ πρῶτος προσιόντες τῷ μυστηρίῳ τῆς εὐσεβείας des. καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἐδιδάξαμεν (VIII, 32, ed. F. X. Funk, *Didascalia et Constitutiones Apostolicae*, I, Paderbornae 1906, pp. 534,6-538,9; v. etiam epitomen, II, Paderbornae 1906, pp. 85,5-87; ed. etiam A. F. C. Tischendorf, *Anecdota sacra et profana*, Lipsiae 1861, p. 94); ^β(f. 24-24^v l. 16) ab ἐγὼ Πέτρος καὶ Παῦλος διατάσσομεν usque ad ἡ ἀποβαλλέσθωσαν (VIII, 33-34; Funk I, pp. 538-542, cf. etiam epitomen, II, pp. 87-89; eadem inveniuntur, e. g., in codicibus Vat. gr. 2198 pp. 1047-1049 [cf. infra, p. 142] et Vat. gr. 2224 ff. 152-153 l. 5 [cf. infra, p. 278]); ^γ(ff. 24^v l. 16-25 l. 17) ab ἐπιτελείσθω τρίτα τῶν κεκοιμένων (sic) usque ad ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με (VIII, 42-46; Funk pp. 552,19-556,16, cf. etiam epitomen, II pp. 90-92,8; eadem in codicibus Vat. gr. 2198 pp. 1049-1050 [cf. infra, p. 142] et Vat. gr. 2224 f. 153 l. 5-153^v l. 6 a.i. [cf. infra, p. 278]). ^δ(ff. 25 l. 18-26) Prologus (illius qui collegit canones in XIV titulos), inc. τὰ μὲν σώματα καταλλήλως ἐνόλου μεταλαμβάνοντα τροφῆς des. τὸν μισθὸν προσενέγκασθαι (Pitra II pp. 445-447). ^ε(ff. 26-27) Ex quibusnam synodis et personis quotque canonibus praesens syntagma sit conflatum, inc. οἱ γενομένοι τῶν ἁγίων ἀποστόλων des. τὴν τομὴν ποιήσασθαι (Pitra II pp. 450-451).

5 (ff. 70^v-74) Canones sanctorum apostolorum, nempe (Const. Apostol. VIII, 47-48), inc. ἐπίσκοπος χειροτονεῖσθω ὑπὸ ἐπισκόπων δύο ἢ τριῶν des. εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν (ed. Pitra I pp. 13-36; Funk I pp. 564,1-594,5; P. P. Joannou, *Discipline générale antique*, Fonti fasc. IX, Tom. I 2, Grottaferrata 1962, pp. 8-53). Partem in f. 70^v scriptam nempe ab initio usque ad ὡς μὴ ὕγιως ἀνενέγκαντος (sic; Funk p. 566,10; Joannou p. 12,7) (Georgius Balsamon) supplevit.

6 (ff. 74-140) Canones conciliorum, scil.: ¹(ff. 74-76^v) concilii Nicaeni (Pitra I pp. 427-435; Joannou, I 1, Grottaferrata 1962, pp. 23-41); ²(ff. 76^v-78) Concilii Ancyrani (Pitra I pp. 441-448; Joannou I 2, pp. 56-73); ³(ff. 78-

79) concilii Neocaesariensis (Pitra I pp. 451-454; Joannou I 2, pp. 75-82); ⁴(ff. 79-80^v) concilii Gangrensis (Pitra I pp. 487-492; Joannou I 2, pp. 85-99); ⁵(ff. 80^v-83^v) concilii Antiocheni (Pitra I pp. 455-466; Joannou I 2, pp. 102-106); ⁶(ff. 83^v-85^v) concilii Laodicensis (Pitra I pp. 495-504; Joannou I 2, pp. 130-155); ⁷(ff. 86-87^v) concilii Constantinopolitani (Pitra I pp. 508-512; Joannou I 1, pp. 45-54): post βαπτίζομεν (f. 87^v l. 16 cf. Pitra I p. 512, 12 et Joannou p. 54, 24) scriptum est additamentum quod inc. ποῖοι ἐξ αἰρέσεως ἐπιστρέφοντες et des. Γαλάται καὶ οἱ λοιποὶ; ⁸(ff. 87^v-89^v) concilii Epheseni (Pitra I pp. 515-520; Joannou I 1, pp. 57-65); ⁹(ff. 89^v-93) concilii Chalcedonensis (Pitra I pp. 522-534; Joannou I 1, pp. 69-97); ¹⁰(ff. 93-97) concilii Sardicensis (Pitra I pp. 468-483; Joannou I 2, pp. 159-188); ¹¹(ff. 97-107^v) concilii Carthaginienensis (anni 419) (ed. I. D. Mansi, *Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio*, III, Florentiae 1759, coll. 700-844; Joannou I 2, pp. 197-436) ab initio μετὰ τὴν ὑπατείαν τῶν ἐνδόξων βασιλέων usque ad (v. f. 101^v l. 1 a.i.) ἡ τὰς παρθένους καθιεροῦσθαι (Mansi coll. 700-717 C 10; Joannou pp. 197-230,7) et a πάλιν ἐν ταύτῃ τῇ συνόδῳ (cf. f. 102 l. 1) usque ad finem, κύριε ἀδελφέ (Mansi 824 C 10-844; Joannou pp. 400,1-436): animadvertendum est, quaterniones nonnullos inter ff. 101^v et 102 excidisse; ¹²(ff. 107^v-108^v) concilii Constantinopolitani anni 394 (Mansi III 852-853; Joannou I 2 pp. 438-444); ¹³(ff. 108^v-128^v) concilii Trullani (Pitra II pp. 14-72; Joannou I 1, pp. 101-241); ¹⁴(ff. 128^v-132^v) concilii Nicaeni secundi (Pitra II pp. 103-121; Joannou I 1, pp. 245-285): subfigitur (ff. 132^v-135^v) epistula Tarasii ad papam Hadrianum (Pitra II pp. 304-309; Joannou II pp. 315-332); ¹⁵(ff. 135^v-139^v) conciliorum Constantinopolitanorum I et II (Pitra II pp. 127-141; Joannou I 2, pp. 447-479); ¹⁶(ff. 139^v-140) concilii S. Sophiae (Pitra II pp. 142-143; Joannou I 2, pp. 482-486). In marginibus scripta sunt scholia: primum (f. 74^v) inc. σημείωσαι ὅπως τὸν νεόφυτον ἐν Νικαία σύνοδον ὀρθῶς καὶ ἀκολούθως νοεῖ des. εἰς ἐπισκοπὴν ἀνιέναι (cf. Pitra II p. 644), ultimum (f. 139^v) a (Georgio Balsamone) exaratum, qui etiam alias adnotationes in marginibus passim addidit, est ἐπὶ Βασιλείου Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν βασιλέων Φωτίου τε τοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἰωάννου πάππα Ῥώμης συγκροτηθείσης ἐπὶ ἐνώσει τῆς τοῦ θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας.

7 (ff. 140-169^v) Epistulae et scripta varia canonica, scil.: ¹(ff. 140-141^v) S. Dionysii ep. Alexandriae epistula ad episc. Basilidem (Pitra I pp. 541-545; Joannou II, Grottaferrata 1963, pp. 4-14). ²(ff. 141^v-145) Petri archiep. Alexandriae canones, quibus subfigitur (f. 145) fragmentum de Paschate (Pitra I pp. 551-561; Joannou II pp. 33-58). ³(ff. 145-146) S. Gregorii Thaumaturgi

epistula canonica (Pitra I pp. 562-565; Joannou II pp. 19-30). ⁴(ff. 146-148) S. Athanasii: ^a(ff. 146-147) epistula ad Amum (Pitra I pp. 567-570; Joannou II pp. 63-71); ^b(ff. 147^v-148) e XXXIX epistula festiva (Pitra I pp. 570-572; Joannou II pp. 71-76). ⁵(ff. 148-160^v) S. Basilii Magni: ^a(ff. 148-151) ad Amphiloichium epistula canonica prima (Pitra I pp. 576-585; Joannou II pp. 92-116); ^b(ff. 151-154) ad eundem epistula canonica secunda (Pitra I pp. 586-594; Joannou II pp. 116-139); ^c(ff. 154-156^v) ad eundem epistula canonica tertia (Pitra I pp. 595-601; Joannou II pp. 140-159) praefixo (f. 154 l. 24-154^v l. 11) initio ἀπὸ ὁδοῦ μακρᾶς ἐπανελθὼν-χάριν παρεχομένου quod apud Pitra deest (sed cf. P. G. 32. 793A 9-796A 4; Joannou II pp. 140-142); ^d(f. 156^v) ex alia epistula ad Amphiloichium (Pitra I p. 601; Joannou II pp. 159-160); ^e(ff. 156^v-158) epistula ad Diodorum Tarsensem (Pitra I pp. 602-605; Joannou II pp. 160-169); ^f(f. 158) epistula ad Gregorium presbyterum (Pitra I pp. 605-606; Joannou pp. 169-172); ^g(f. 158^{r-v}) epistula ad chorepiscopos (Pitra I pp. 606-608; Joannou II pp. 172-175); ^h(ff. 158^v-159) epistula ad episcopos qui ei suberant (Pitra I pp. 608-609; Joannou II pp. 175-178); ⁱ(ff. 159-160) e XXVII capite operis De sancto Spiritu (Pitra I pp. 609-612; Joannou II pp. 179-185); ^j(f. 160^{r-v}) e XXIX capite eiusdem operis (Pitra I p. 612; Joannou II pp. 185-187). ⁶(ff. 160^v-164) Gregorii Nysseni epistula ad Letoium (Pitra I pp. 619-629; Joannou II pp. 203-226). ⁷(ff. 164-165) Timothei archiep. Alex. erotapocriseis ab initio ἐὰν παιδίον κατηγούμενον usque ad οὐχ εὐρίσκω (Pitra I pp. 630-634, 2; Joannou II pp. 240-250). ⁸(ff. 165-166^v) Theophili archiep. Alex.: ^a(f. 165^{r-v}) edictum (Pitra I p. 646; Joannou II pp. 262-263); ^b(ff. 165^v-166) commonitorium (Pitra I pp. 646-648; Joannou II pp. 264-270); ^c(f. 166) expositio de iis qui dicuntur cathari (Pitra I pp. 648-649; Joannou II p. 271); ^d(f. 166^{r-v}) epistula ad Agathonem episcop. (Pitra I p. 649; Joannou II pp. 272-273); ^e(f. 166^v) epistula ad Menam episc. (Pitra I p. 649; Joannou II p. 273). ⁹(ff. 166^v-167^v) S. Cyrilli Alexandrini ^a(ff. 166^v-167) epistula ad Domnum (Pitra I pp. 650-652; Joannou II pp. 276-281); ^b(f. 167^{r-v}) epistula ad episcopos qui sunt in Libya et Pentapoli (Pitra I pp. 652-653; Joannou II pp. 281-284). ¹⁰(ff. 167^v-168^v) Gennadii patr. CP epistula circularis ad omnes metropolitanos (Pitra II pp. 183-187; P. G. 85. 1613-1617; Rhalli-Potli IV pp. 368-374; Joannou II pp. 292-299; v. Grumel, *Les registres des Actes du Patr. de Constant.*, Vol. I Fasc. I Paris 1932, p. 104 n. 143). ¹¹(ff. 168^v-169) Epistula ecclesiae Constantinop. ad Martyrium Antiochiae (Pitra II pp. 187-188). ¹²(f. 169^{r-v}) S. Athanasii epistula ad Rufinianum (Pitra I pp. 572-574; Joannou II pp. 76-80). Scholiorum in marginibus scriptorum primum (f. 142^v) inc. σημείωσαι ὄλον des. εἰς μαρτύριον καὶ διὰ (sic); ultimum (f. 167) inc. ὅτι τὰ κεῖμενα des. λιβέλλους ἐπιδιδόναι καὶ διὰ τι.

8 (ff. 169^v-170; cf. f. 187^{r-v}) <Iustiniani imperatoris> novella 77 ut, e. g., in codice Vat. gr. 829 ff. 189^v-190 (ed. C. E. Zachariae von Lingenthal, *Imperatoris Iustiniani novellae quae vocantur*, Pars I, Lipsiae 1881 [*Teubneriana*] pp. 184-186 ubi numero XXVIII signata est; cf. etiam *Prochiron auctum*, ed. Zachariae von Lingenthal, *Ius graeco-romanum* Pars VI, Lipsiae 1870, cap. 57 pp. 65-67).

9 (ff. 170-175) Notitiae de episcopalibus cathedris: ¹(ff. 170-172^v) <Basilii Armenii notitia>, inc. τάξις προκαθεδρίας τῶν ὁσιωτάτων πατριαρχῶν des. ὑπ' αὐτὸν ὄντων κδ' ἐπισκόπων (ed. H. Gelzer, *Georgii Cyprii descriptio orbis Romani*, Lipsiae 1890 [*Teubneriana*] pp. 1-27). ²(ff. 172^v-175) <Georgii Cyprii descriptio>, inc. ἐπαρχία ὑπὸ τὸν ἐνδοξότατον ἐπαρχον Ῥώμης ἦτοι Ἰταλίας des. Καρπάσιν (ed. Gelzer, op. l. pp. 28-56); post Καρπάσιν codex noster (f. 174^v) breve additamentum perhibet, quod inc. καὶ κατὰ μὲν τὸ παλαιὸν et des. Νεμεσός; in f. 175 legitur subscriptio τέλος τῶν πατριαρχικῶν θρόνων καὶ τῶν μητροπολιτῶν ἀρχιεπισκόπων τε καὶ ἐπισκόπων καὶ λοιπῶν ἐπαρχιῶν κατὰ τάξιν πρεπόντως (additamentum et subscriptionem codice nostro usus ed. H. Gelzer, *Ungedruckte und wenig bekannte Bistümerverszeichnisse der orientalischen Kirche*, *Byz. Zeitschr.* 1, 1892, p. 258).

10 (ff. 175-258^v) Legum collectiones ad ius ecclesiasticum pertinentium: ¹(ff. 177^v-186^v) <Iohannis scholastici collectio LXXXVII capitulorum> tabula praefixa (ff. 175-177^v) ut in codice Vat. gr. 846 ff. 1-15 (ed. G. E. Heimbach, *Anecdota*, Tom. II, Lipsiae 1840, pp. 202-234; cf. Pitra II pp. 385-405); post verba *anno 4* (cf. Heimbach, op. l. p. 234, 5, Pitra II p. 405) scriptum est (ff. 186^v l. 2 a.i. - 187 l. 3) additamentum: περιβάτα ἐστὶ τὰ τῇ βασιλείᾳ ἰδιαζόντως διαφέροντα ἄλλα δὲ ἐστὶ τὰ δημόσια ὅσα τελεῖ ὑπὸ τὸν κόμιτα τῶν λαργιτιόνων ταῖς δημοσίαις ὑπουργοῦντα χρεῖαις · αἱ (sic) λαργιτίονες εἰσὶ δύο · τὰ σάκρα καὶ τὰ περιβάτα · δύο δὲ εἰσι βασιλικοὶ θησαυροὶ οἱ ἰδιαζόντες αὐτῇ τῇ βασιλείᾳ οἷον ὁ τῶν λαργιτιόνων καὶ ὁ δημόσιος τοῦ φύσκου τὰ δωρήματα εἰσὶ δύο τὰ ἱερὰ καὶ τὰ οἰκεῖα. ²(f. 187^{r-v}) <Iustiniani imperatoris novella 77>, eadem quae in ff. 169^v-170 nostri codicis legitur, hic tamen **Leoni imperatori** tributa (v. f. 187 διάταξις τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως Λέοντος). ³(ff. 187^v-212^v) <Collectio XXV capitulorum> ut in codice Vat. gr. 846 ff. 15-43 (ed. Heimbach, op. l. II, Lipsiae 1840, pp. 145-201; caput 1, f. 187^v, quod inc. αὐτοκράτορες Θεοδόσιος καὶ Οὐαλεντινιανός (sic) et des. λέγειν τι ἢ διδάσκειν inveniri potest etiam apud Heimbach, *Basilicorum libri LX*, I, Lipsiae 1833, pp. 2,35-3,2). ⁴(ff. 212^v-218) **Heraclii imperatoris** novellae quattuor: ^a(ff. 212^v-214^v) De clericis conveniendis (ed. C. E. Zachariae von Lingenthal, *Novellae Const. imper. post Iustinianum*, *Ius graeco-romanum* Pars III, Lipsiae 1857, pp. 44-48 et *Ius graeco-*

romanum I, Athenis 1931, pp. 36-39; ed. etiam G. Voelli-H. Iustelli, *Bibliotheca iuris can. vet.*, II, Lutetiae Paris. 1661, pp. 1361-1365 et Rhalli-Potli V, pp. 225-229); ^b(ff. 214^v-216) De numero clericorum magnae ecclesiae (ed. Zachariae von Lingenthal, opp. II, pp. 33-38 et 27-30; Voelli-Iustelli pp. 1366-1370 et Rhalli-Potli V pp. 230-234); ^c(ff. 216-217) De numero clericorum magnae ecclesiae (ed. Zachariae von Lingenthal, opp. II, pp. 38-40 et 31-32; cf. etiam Voelli-Iustelli, pp. 1371-1373 et Rhalli-Potli V, pp. 234-236); ^d(ff. 217-218) De clericis Constantinopolin venientibus sine iussu patriarchae non recipiendis (ed. Zachariae von Lingenthal, opp. II, pp. 40-44 et 33-36; cf. etiam Voelli-Iustelli, pp. 1373-1376 et Rhalli-Potli V pp. 237-240). ^e(ff. 218-258^v) <Collectio tripartita> ut, e. g., in codice Vat. gr. 846 ff. 43-92^v, scil.: ^a(ff. 220-240) liber primus e libro primo codicis, praefixa (ff. 218-220) tabula 13 titulorum, ut in codice Vat. gr. 846 ff. 43-72 (ed. G. Voelli-H. Iustelli, pp. 1223-1302): in fine f. 240 desunt verba α ββλ. α' τιτ. ε' usque ad ἐλευθεροῦν (op. I, p. 1302, 4-8); ^b(ff. 240^v-243^v) liber secundus e digestis et institutis ut in codice Vat. gr. 846 ff. 72-75^v (op. I, pp. 1302-1312); ^c(ff. 244-258^v) liber tertius e novellis praemisso (ff. 243^v-244) indice 3 titulorum ut in codice Vat. gr. 846 ff. 75^v-92^v (op. I, pp. 1312-1361).

11 (f. 259) Η ρωμαία ἀλφάβητος, scil. index vocum latinarum in Nomocanone occurrentium, ut, e. g., in codice Neapol. gr. 72 olim 68 (II C 4) f. 1 (cf. Beneševič, *Kanoničeskij Sbornik XIV Titulov* p. 128, S. Cirillo, *Codices graeci mss. Regiae Bibl. Borb.* I, Neapoli 1826, p. 224 et G. Pierleoni, *Cat. cod. graec. Bibl. Nat. Neapolitanae*, Romae 1962, p. 219; ed. Beneševič, *Priloženja k izslédovaniiu: Kanoničeskii Sbornik XIV titulov so vtoroi četverti VII do 883 g.*, St. Petersbourg 1905, pp. 85-86).

12 (ff. 259-263^v) Varia de nuptiis: ¹(f. 259^{r-v}) ὁ τῆς ἱερολογίας θεῖος κανὼν, inc. χρῆ γινώσκειν ὅτι ἐπὶ μὲν ἐξ ἑνὸς αἵματος καὶ μιᾶς συγγενείας γενομένων συναλλαγμάτων des. οἱ δὲ ἀδελφοὶ δύο οἱ πέντε γινόμενοι παντελῶς κωλύονται ut, e. g., in codice Oxon. Barocc. gr. 205 ff. 11^v-16 (cf. C. E. Zachariae von Lingenthal, *Ὁ πρόχειρος νόμος*, Heidelbergae 1837, p. 312). ²(ff. 259^v-260^v) τίτλος ζ' περὶ κεκωλυμένων γάμων, inc. ἡ συγγένεια ὀνομά ἐστι γενικόν des. αἱ ψυχαὶ αὐτῶν συνάπτονται, nempe <Prochiron auctum VIII, 1-31> (ed. C. E. Zachariae von Lingenthal, *Ius graeco-romanum* Pars VI, Lipsiae 1870, pp. 71-75); adcredit (f. 260^v) brevis adpendix quae inc. ὅταν δὲ δύο σύντεκνοι ὦσιν ἐκ τοῦ θεοῦ βαπτίσματος et des. ἀκωλύτως τοὺς γάμους ποιῶσι. ³(ff. 261-262^v l. 6) ἀκριβὴς διαίρεσις τῶν κεκωλυμένων γάμων καὶ ἐννόμων, nempe de adfinitatis gradibus tabulae commentario auctae (cf. Prochiron auctum VIII, 98-111, ed. C. E. Zachariae von Lingenthal, *Ius graeco-romanum* Pars VI, Lipsiae 1870, pp. 94-99 ubi tamen textus saepe

discrepat), in quibus inseritur (f. 261^v ll. 30-32) Alexii Studitae patr. CP de nuptiis septimi gradus decisio aprilis anni 1038 (inc. μηνὶ ἀπριλλίῳ ἰνδ. ζ' ἔτους ζφμς' προκαθημένου Ἀλεξίου des. ἐπιτιμίους δὲ τοῖς [sic] οὕτω συναφθέντας καθυποβάλλεσθαι ὥρισθη τὸ αὐτὸ πάλιν πραχθῆναι; ed. Rhalli-Potli V, 36-37,8 et P. G. 119. 744 A10-C2; cf. Grumel, *Les regestes des actes*... Vol. I fasc. II, Paris 1936, n. 844, pp. 256-257) omnino ut in codicibus Vat. gr. 857 ff. 254^v-260^v (cf. R. Devreesse, *Cod. Vat. gr.* III, Bibl. Vat. 1950, p. 423), Vat. gr. 1409 ff. 226^v l. 19-227^v l. 11 et Vat. gr. 2220 ff. 90-92^v (v. infra, p. 241). ⁴(f. 262^v ll. 6-32) <Excerptum e titulo V libri XXVIII Basilicorum>, inc. ἰστέον ὅτι οὐ δύναμαι λαμβάνειν τὴν ἐμὴν προγόνην des. αἱ ψυχαὶ αὐτῶν συνάπτονται, nempe <Basilica XXVIII, tit. V, 2-15> (ed. H. J. Scheltema-N. Van der Wal, Series A, IV, Groningen 1962, pp. 1344,18-1348,11); subfiguntur: ^a(f. 263 ll. 1-7) adpendix cum diagrammate de matrimonio quodam solvendo, inc. ὁ τοιοῦτος γάμος οὐ διαζεύγγεται (sic) διὰ τοῦ ἔκτου τυγχάνει (sic) βαθμοῦ des. οὐδὲ ἐπιτιμῶ κολασθήσεται; ^b(f. 263 ll. 7-16) exemplar epistulae commendatitiae episcopi pro clerico, inc. θεσπίσματος παλαιοῦ ἐκτεθέντος παρὰ τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου des. μηνὶ καὶ ἰνδ. τῆς δεῖνα ἔτους του (ed. *Νέος Ἑλληνομνήμων* 15, 1921, p. 162 n. 55 e codice Vat. Pal. gr. 367 f. 173 ubi tamen epistula Symeoni metropol. Chalcedoniae tribuitur); ^c(f. 263 ll. 17-20) aliud exemplar, inc. ὁ δεῖνα ἐλέω θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τῆς δεῖνα des. τοῦτω ἐπιδεδώκαμεν μηνὶ ἰνδ. ⁵(f. 263^v) Tabula de adfinitatis gradibus (cf. Prochiron auctum ed. I, p. 89 et etiam e. g. codices Vat. gr. 430 f. 185 et 829 f. 173) sub titulo bis scripto ἡ ἱστορία τῆς συγγενείας ψήφους. In eodem folio adnotationes duae, de quibus v. infra in tertia parte descriptionis, sub ANNOT.

13 (f. 264) De quinque ἐπιτιμίων modis, inc. ἐκ τοῦ ν' κεφαλαίου καὶ ἐκ τοῦ οὐ τοῦ ἀγίου Βασιλ(είου) διαρεῖται τὸ ἐπιτίμιον εἰς ε' des. ἡ μέθεξις τῶν ἀγιασμάτων (textus valde discrepat a Rhalli-Potli IV, p. 405). Similia perhibet codex Vat. gr. 790 f. 254^{r-v}.

14 (f. 264) Methodii patr. CP pars operis De iis qui abnegarunt, nempe ab initio εἰ μὲν παιδίον συνελήφθη usque ad μόνον τέλειοι τὴν ἡλικίαν (ed. I. Goar, *Euchologium sive rituale Graecorum*, Venetiis 1730, p. 689; P. G. 100. 1300-1308): textus codicis nostri post ἄρνησιν f. 264 l. 19 (P. G. 100. 1308 A 1) consentit cum Goar, p. 693 n. r et P. G. 100. 1305 n. 22 (inc. οἱ τοιοῦτοι κανὼνα μὲν φοβερόν ἔχουσι des. μόνον τέλειοι τὴν ἡλικίαν); idem textus, e. g., in codicibus Vat. gr. 717 f. 245^v ll. 14-23, Vat. gr. 2220 f. 251 ll. 9-17 (v. infra, p. 246) et Vat. gr. 2224 f. 15 l. 1 a.i. - 15^v l. 7 (v. infra, p. 274).

15 (ff. 264-265^v) Sisinnii <II patr. CP> ἐκθεσις κανονικὴ anni 997 (cf. Grumel, *Les regestes des actes*... Vol. I fasc. 3, Paris 1932, n. 805 p. 233) ut, e.

g., in codice Vat. gr. 430 ff. 248-251. Inc. ἵνα ὁ μὲν τρίγαμος εἰς χρόνους τρεῖς ἐπιτιμηθῇ; post ἐν ἔτει ςφε' (f. 265 l. 26, cf. Vat. gr. 430 f. 251 l. 9) codex noster perhibet (f. 265 l. 26-265^v l. 15) additamentum quod inc. διὰ τοῦτο παρεγγυῶμεν πᾶσιν et des. ἐγράφη ταῦτα καὶ τῷ συμβουλευτηρίῳ ἡμῶν σφραγισθέντι ἐξαπεστάλη. Initium opusculi (i.e. cc. α'-ιδ') ed. I. B. Pitra, *Spicilegium Solesmense* IV, Parisiis 1858, p. 465 (codex noster cum textu a Pitra edito solum usque ad καθαιρείσθω in fine cap. ιβ' consentit, cf. f. 264^v l. 8).

16 (ff. 265^v-286^v) De haeresibus nonnulla, scil.: ¹(ff. 265^v-277^v) **Iohannis Damasceni** De haeresibus liber, ab initio πασῶν αἱρέσεων usque ad τὴν ἀσέβειαν (P. G. 94. 677 A 1-777 B 1); ²(ff. 277^v-278^v) **Sophronii patr. Hierosolym.** ex epistula synodica fragmentum, inc. ἀνάθεμα τοῖνυν εἰς ἀεὶ καὶ κατάθεμα des. δυσσεβῆς καὶ θεήλατος αἵρεσις (P. G. 87.3. 3189 C5-3193 D1); ³(ff. 279-286^v) **Timothei presb. CP** De receptione haeticorum, ab initio τρεῖς τάξεις εὐρίσκομεν usque ad δύο φύσεις μετὰ τὴν ἔνωσιν (P. G. 86,1.12- 65 A 13).

MAT. Orae internae omnium foliorum codicis et tantummodo etiam orae externae et inferiores (v. e. g. ff. 28,29) laciniis chartaceis refectae. Nonnulla folia tineis perterebrata (cf. praesertim ff. 18-20, 59-62, 165-168), multa laciniis chartaceis translucidis flavescensibus refecta sunt.

FASC. Constat codex hodie fasciculis 37 nulla nota numerali distinctis (sed fieri potest ut notae numerales laciniis chartaceis orae internae uniuscuiusque foliorum adglutinatis obductae sint), quaternionibus omnibus praeter 35-37 (terniones, ff. 269-286^v). In fasciculo 1 prima tria folia primigenia exciderunt atque in eorum locum ff. 1, 1^a, 1^b saec. XVI a.m. supposita sunt. Fasciculi 3-14 cruculis ab ipso librario margini superiori primae singulorum paginae appositis distinguuntur (v. ff. 14, 22, 30, 38, 46, 54, 62, 78, 86, 94, 102). Fasciculus 2 (ff. 6-13^v) hodie quaternio esse videtur, sed animadvertendum est, folium unum inter ff. 6^v et 7 (finem Sisinnii de nuptiis libelli nec non initium Photii epistulae ad episcopales thronos orientis complectens) et folium alterum inter ff. 10^v et 11 (finem eiusdem Photii epistulae nec non initium Flaviani epistulae ad papam Leonem continens) excidisse (v. adnotationem λείπει a <Georgio Balsamone> margini superiori f. 11 appositam), ita ut probabile sit, fasciculum 2 principio non quaternionem sed quinionem fuisse. Exciderunt etiam: inter fasciculos 9 et 10 (scil. inter ff. 69^v et 71; f. 70 chartaceum recentius est) quaternio unus, qui finem Nomocanonis XIV titulorum et initium canonum apostolorum complectebatur; inter fasciculos 13 et 14 (scil. inter ff. 101^v et 102) quaterniones nonnulli, partem canonum concilii Carthaginensis complectentes (cf. adnotationem <Georgii Balsamonis> in margine inferiore f. 101^v, λείπουσι κανόνες ριβ'); post f. 286^v nonnulla folia.

CHART. SIGNA. ¹(f. 1^a) Ancora circulo inclusa cum stella sex radiorum (Briquet n. 492: Lucques 1522; var. simil.: Provence 1536); ²(f. 70) arcuballista circulo inclusa (cf. Briquet n. 749: Lucques 1548).

SCHEMA. Lake I 26a, Leroy 32 D1 (v. e. g. ff. 39, 111). Spatium scriptum: mm. 205. 213×145. 150.

SCRIPT. In codice septem manus distinguuntur, quas numeris crassioribus indico: 1, quae forma litterarum ζ et ξ distinguitur, ff. 1-69^v, 71-105 l. 11 exaravit; 2 ff. 105 l. 12-109; 3 f. 109^v; 4 ff. 110-121; 5 quae forma syllabarum εξ et αξ distinguitur, ff. 121^v-190; 6 quae forma litterae ε distinguitur et modo fusco modo nigro atramento utitur, ff. 190^v-286^v. Manus 7, nempe <Georgius Balsamon>, ff. chartacea recentiora 1^{av}, 1^{br-v}, 70^v exaravit, nonnullas adnotationes in marginibus saepe addidit (v. e. g. ff. 1^c-3^v, 25-26^v, 71, 101^v, 107^v, 110, 139^v, 265^v) et textum passim correxit (v. e. g. f. 3). P. Canart sententia manus 1 Cypria esse videtur (cf. P. Canart, *Les écritures livresques chypriotes du milieu du XIe siècle au milieu du XIIIe...*, *Scrittura e civiltà* 5, 1981, p. 59); certe eius scripturae stilus, praesertim forma litterarum δ, ζ, ξ et compendii εξ, ad typum qui «Karahissar» a viris doctis appellatur proxime accedit: cf. tabulam 8 apud P. Canart, *L'écriture chypriote bouclée, La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, p. 321, ubi pars f. 37^v codicis 965 Chicago, Univ. Library phototypice expressa est. Codicem ab insula Cypro originem repetere ex eo patet, quod nomina νεας πόλεως Ναυμессου et Κοραίου in adnotatione f. 263^v (cf. infra, sub ANNOT.) ad duas urbes Cypri, antiquas episcopales sedes, pertinent (cf. *Dict. d'hist. et de géogr. ecclés.*, 12, Paris 1953, col. 806, ll. 18-15 a.i.).

ORN. Tituli, litterae initiales, numeri canonum conciliorum, scholia rubro exarata. In multis foliis (v. e. g. ff. 15^v, 17, 22^v, 26, 30^{r-v}, 31^{r-v}, 35^v, 79, 139^v, 164, 169, 187^{r-v}, 191, 194^{r-v}, 197^v, 264, 265^v) lineae sinuosae nigrae vel rubrae cum apicibus rubris vel nigris; in f. 27^v linea spissa rubra cum punctis rubris; in f. 23^v rectagonum duplici linea rubra efformatum, lineas curvas rubras continens; in f. 107^v fascia lineis curvis rubris et apicibus rubris efformata; in ff. 128^v, 148 et 175 fascia rubra flosculos cauliculosque continens; in f. 170 duplex linea sinuosa in animalium capita utrimque desinens; in partibus a manibus 5 et 6 exaratis (v. e. g. ff. 188, 191^v, 192, 194^v) series rubris apicibus efformata.

ANNOT. In margine externo f. 194^v manus rudissima saec. XIV scripsit περ(ι) επησκοπ γαμηδ. <γ>ινέκαν έχον μη <τ>έκνα (agitur probabiliter de paraphrasi, sermone graeco vulgari scripta, tituli iuxta in f. 194^v). In f. 229, eadem manu: επήσκοπ μηδ / μηδ πέδας μ... / γγόνηα (agitur de paraphrasi, sermone graeco vulgari scripta, verborum quae in f. 229 l. 9 a.i. leguntur). In f. 263^v fortasse eadem manus haec adnotavit: *σε τὸν ἀναβαλλόμενον το φορ ὅσπερ υματιὸν γυμνός οἱς κρισύνοιστατε καὶ σιαγονι ραπησμα αἰδεξάτο (carmen idem initium habens inveniri potest apud W. Christ-M. Paranikas, *Anth. gr. carm. Christ.*, Lipsiae 1871, p. 93; de reliquis editionibus v. H. Follieri, *Initia hymnorum ecclesiae graecae*, III [Studi e Testi 213] Città del Vaticano 1962, p. 477); *τον θεοτημιτ(όν) επησκοπον νεας πολ(ε)ος / Ναυμессου <καὶ> Κοραίου την απο ενδαφους / μετανηαν νεμο προ σε καγω Διμιτρηανος.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 286^v). In f. 1 nec non in marginibus ff. 1^c, 132, 164, 284^v, 286^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In fragmento dextro schedulae chartaceae superioris f. 1 adglutinatae, manu <A. Mai>: XCII (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur: v. f. 145^v); in f. 1^a, manu <A. Mai>: Col. 23 Vat. 2184. F. 1 adglutinatae sunt tres schedulae chartaceae: in fragmento sinistro superioris, mm. 111×87, manus saec. XVI scripsit n° 28 codex insignis; in media, mm. 109×55, manus saec. XVIII scripsit Photij Nomoca | non novella Ius | tiniani-Timotei | Presbiteris de Diffē | rentiis eorum, qui | ad Idem convertuntur | saeculi XIV (in margine inferiore huius schedulae <A. Mai> cancellavit XXVI et scripsit 23); in inferiore, mm. 31×40, scriptum est H XXX. In indice R. Vernazza codex numero 26, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 29 signatur.

BIBL. I. B. Pitra, *Iuris eccl. graec. hist. et mon.* I, Romae 1864, pp. 425, 538 (ubi Column. 23

vocatur) 540; II, Romae 1868, pp. 206, 296, 442 n. 1 et 443; H. Gelzer, *Byz. Zeitschr.* 1, 1892, pp. 247 et 258; B. N. Benešević, *Sbornik XIV Titulov*, Petersbourg 1905, pp. III, 14, 16 n. 1, 53, 54, 72, 80 n. 4, 85, 127-28, 130-34, 135 n. 1, 137 nn. 3 et 8, 139 nn. 4-6, 140 nn. 4 et 10, 141 nn. 7 et 9, 144 nn. 3, 4, 6, 151, 162-166, 167 n. 2, 172-175, 332, *Priloženiia k izsledovaniiu*, St Petersburg 1905, pp. 85, 93, *Petros Chartophylax*, *Mémoires de l'Académie imper. des sc. de St. Pétersbourg*, 1909, VIIIe série, VIII n. 14, p. 1 et *Viz. Vremennik* 22, 1915, p. 42; E. Schwartz, *Der griech. Text der Kanones von Sardika*, *Zeitschr. neutest. Wiss.* 30, 1931, p. 11, *Conc. univ. Ephes.* Vol. I Pars tertia, Berolini et Lipsiae 1927, p. 2, *Conc. univ. Chalced.* Vol. I Pars prima Berolini et Lipsiae 1933, p. 2, Vol. I Pars altera, Berolini et Lipsiae 1933, p. 68 et Vol. I Pars tertia, Berolini et Lipsiae 1935, p. 2; V. Laurent, *La «notitia» de Basile l'Arménien*, *Échos d'Orient* 38, 1935, pp. 441 et 458; P. P. Joannou, *Discipline générale antique* (Fonti fasc. IX) Grottaferrata 1962, I 1, pp. 4, 19 et I 2, p. XVIII; P. Canart, *Les manuscrits copiés par Emmanuel Provataris*, *Mél. Eugène Tisserant VI* [Studi e Testi 236] Città del Vaticano 1964, pp. 251-252; *Les écritures livresques chypriotes du milieu du XIe siècle au milieu du XIIIe...*, *Scrittura e civiltà* 5, 1981, pp. 59, 75.

INTEG. Omnino ut in superiore libro.

2185 Saec. XV-XVI, chartac. (ff. 1-2, 75-76 membranac.), mm. 283×201, ff. 76, ll. 19 plerumque.

1 (ff. 1^v-10^v, 33^{r-v}, 46^v, 73^v-76) Demetrii <Rhallis Cabacis> (de quo v. praesertim A. Chatze, *Oi Paoul*, Kirchhain 1909, pp. 41-48, S. P. Lampros, *Λακεδαιμόνιοι βιβλιόγραφοι*, *Νέος Έλληνομνήμων* 4, 1907, pp. 185-186 et 341-342, M. Vogel-V. Gardthausen, *Die griech. Schreiber...* Leipzig 1909, p. 102, F. Masai, *L'œuvre de Georges Gémiste Pléthon*, *Bull. de la classe des lettres, Ac. royale de Belg.*, 40, 1954, p. 537 n. 3, A. Keller, *Two Byzantine Scholars and their Reception in Italy*, *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes*, 20, 1957, pp. 363-370, Ch. G. Patrinelis, *Έλληνες κωδικογράφοι τών χρόνων της αναγεννήσεως*, *Επετηρίς τοῦ μεσαιωνικοῦ ἀρχείου* 1958-59, pp. 88-89, P. Canart, *Scribes grecs de la Renaissance*, *Scriptorium* 17, 1963, p. 62, M. Manousakas, *Cabacio Rallo, Manilio*, *Dizionario biografico degli Italiani*, 15, 1972, pp. 669-671 et D. Harlfinger, *Specimina griechischer Kopisten der Renaissance*, Berlin 1974, p. 33 n. 74 [apud Manousakas et Harlfinger alia bibliographia inveniri potest]) notae autographae, nempe aut brevia scripta aut adversaria in quibus plerumque de sole totius universi deo disputatur, et quae singillatim recensere haud inutile duxi: (f. 1^v) ^a(ll. 1-5) ζητήματα cum diagrammate, inc. ἡ ὁ ἄνθρωπος εὔρε την ἐπιστήμην des. περὶ τοῦ θείου (eadem iterantur in ff. 5^v ll. 3-1 a.i. - 6 ll. 1-4); ^b(ll. 6-20) scriptum, inc. πολλάκις ἀπόρισα πρὸς τινὰς ἐάνπερ ἦν δυνατόν συνεστάναι τὸ πᾶν καὶ ζῆν des. ὥσπερ οὖν σχεδὸν οὐ δι' αὐτὰ τὰ αἰδία. (f. 2) ^a(ll. 1-15) scriptum, inc. αὕτη ἡ σφαῖρα θετέον ἐστιν ὥσπερ στρατόπεδον καταπεπικνομένον des. ἐστι τῶν νοητῶν τὸ ἄριστον ἄρα (cf. etiam infra, ll. 16-30 nec non f. 5^{r-v}; v.

etiam codicem Mutinens. gr. 144 (II E 11) f. 170 apud V. Puntoni, *Indice dei codici greci della Bibl. Estense di Modena*, *Studi it. di filologia classica* 4, 1896, p. 477 nec non A. Keller, *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes*, 20, 1957, p. 368 n. 46); ^b(ll. 16-30, post diagramma) Δημητρίου θεώρημα, inc. τὸ ἴδιο του (?) παραλίποτο ὅς πρόδilon τοῖς σοφοῖς καὶ ἐπιστήμοσαι, αὕτη ἡ σφαῖρα ἐστι ὥσπερ στρατόπαιδον καταπεπικνομένη des. τὸ δὲ ἄγνωστον μὴ ὄν (cf. supra et f. 5^{r-v}). (f. 2^v) ^aδέξο ἄναξ - Λακεδαιμονίοις Anthol. Pal. App. nova cap. I n. 16 (ed. Cougny III, Parisiis 1890, p. 3); ^bἈσκη - σοφίας Anthol. Pal. cap. VII n. 54 (ed. Dübner I Parisiis 1864, p. 284); ^cΑἶας - ἔλκει Anthol. Pal. App. nova, cap. III n. 4, θ (ed. Cougny III, p. 288); ^dπάντα δὲ οὐ ράδιον - ἐκβαίνειν Plato, Menex. 247 d 6-7; ^eἀλλὰ πᾶν - ὑπέκει Plato, Menex. 240 d 6-7; ^fτλητὸν - ἀνθρώποισιν Hom. Il. Ω 49; ^gφίλος μὲν - ἀλήθεια Ammonius, Vita Aristotelis p. 10, 42-43 Westermann (apud *Diogenis Laertii de clarorum philosophorum vitis* ed. G. Cobet, Parisiis 1878); ^hκαὶ τὸ φθέξασθαι - χήρον fragmentum incertum; ⁱ(marg. ext., codicem invertē) Εὐρυδίκη - μαθεῖν Anthol. Pal. App. nova cap. I n. 124 (ed. Cougny III p. 19); ^jμοῦνω (sic) - ἀρετῆς ἔνεκεν Anthol. Pal. App. nova cap. I n. 102 (ed. l. III p. 14); ^kὦ φθέγμ' - θεῶν Sophocles, Ajax 14; ^lὁρῶ γὰρ ἡμᾶς - σκιάν Sophocles, Ajax 125-126; ^mὦν γὰρ - χειμῶνι νοήσας Sophocles, Ajax 205-207. (f. 3) ⁿθεοὶ μὲν γὰρ εἰσι - νομίζοντες Epicurus, Epist. ad Menoec. 123-124 (ed. H. Usener, *Epicurea*, Lipsiae 1887, p. 60, 4-14); ^oτόν τε περὶ τὴν γῆν - προνοεῖσθαι τὸν θεὸν ἡμῶν fragmentum Epicuro tributum; ^pπρῶτον μὲν - μεταβολὴν ποιήσατο Epicurus, Epist. ad Herod. 38-39 (ed. Usener, pp. 5, 13-6, 4); ^qπρὸς τοῦτοις - καθαιρεῖν Diog. Laert. I 9; ^rθυσίαι δὲ - Ἀθηναίη μάλιστα Herodotus IV, 88; ^sκριμνὸν τὴν εἰς φθορὰν - καὶ ἀπαράτρεπτον ἀνάγκην Plethonis scholia in oracula magica (ed. J. Opsopoeus, Parisiis 1607, p. 26); ^tἄνθρωπος γὰρ - διορίσαι ἔργον Aristoteles, Phys. B 194 b 13-15 (eadem in ff. 8^v l. 1 a.i. - 9 l. 1 et in f. 76); ^uτί τὸ γενισόμενον - ἥλιον Ecclesiastes I 9; ^vοἶον γενέσει - ἀτέλεια Aristoteles, Phys. Θ 261 a 34-36; ^wτὸ ἀρατίλεσε (?) - καὶ τῶν καθόλου ὁ Ἰταλῶν (sic) fragmentum Demetrii. (f. 3^v) ^xἀλλα φαίη ἂν ἴσως Ἀριστοτέλης - αἴτιον τίθεται fragmentum Plethonis (eadem in ff. 6^v ll. 1-3 et 7 marg. int.); ^yτόν τε ἥλιον - λέγειν εἶναι Diog. Laert. IX 44 (= Democritus, fr. 1 apud H. Diels, *Fragm. der Vors.* II⁶ 84, 16-17); ^zἀρνειὸν ταῦρον - αὐτῷ Hom. Odyss. λ 131-134; ^{aa}ὁ μὲν ἥλιος - φθορὰ fragmentum incertum; ^{ab}ἐνταῦθα - ἀρχαῖον Strabo, Geogr. XVII, 27 (ed. Meineke, III, Lipsiae 1877 [Teubneriana] p. 1122, 27-29; eadem in f. 10, ll. 4-3 a.i.); ^{ac}μετὰ δ' ἐκεῖνον - πληροῦν καὶ λαμπρόνον <Cicero>, Somn. Scip. c. 17 a <Maximo Planude> in graecum sermonem versum, nempe a *deinde subter mediam fere regionem* usque ad *cuncta sua luce lustret et compleat* (cf. K. Ziegler, *Marci Tulli Ciceronis scripta... omnia* fasc. 39 Lipsiae 1955 [Teubneriana] p. 131, 2-5; ed.

C. F. de Matthaei, *Varia graeca*, Mosquae 1811, p. 193, 6-10); ὥσπερ καὶ φησιν – τῶν λοιπῶν Arist. De gen. et corr. 314 b 20-23 (cf. Empedocles, fr. 21 Diels, I^o p. 319); ἡκλειψις ἡλίου – λόγων Philostratus, Heroicus c. 33 (ed. L. De Lannoy, *Flavii Philostrati Heroicus*, Leipzig 1977 [Teubneriana] p. 41, 17-25; eadem in ff. 4^v ll. 7-12 et 75 ll. 2-8); ἰκοινῶς δὲ – ποιοῦν καὶ δρῶν Diog. Laert. IX 99; subfiguntur deinde verba Demetrii, μήποτε ὃ Πύρρων ἔστιν ὁ βούλι ὁ ἥλιος ἔχει γὰρ ἀμφοτέρω καὶ νοῦν καὶ σῶμα τῶν κριτῶν πρὸς ἐκάτερα τελειοῦν ἀνθέλις ζέσῃν (sic) κυριακὴν καὶ κέντα φησὶν ὁ λόγος. (f. 4) ^averba bis scripta ὁ νοῦς ἄρα – τῶν νοητῶν τὸ ἄριστον (cf. Plato, Tim. 29 a 5-6); ^bδόξα ἢ χάρις τῷ θεῷ τὸ αἰτίω τοῦ φωτός (cf. f. 75^v l. 31); ^cεὐχὴ πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας (cf. f. 75^v marg. sin.); ^dτῷ γὰρ ὁμοίω – ὁμοίωσις Porphyrius, Sent. XXV (Mommert p. 11, 6-7; eadem in f. 73^v ll. 7-6 a.i. et in f. 76 ll. 3-1 a.i.); ^eἢ ὡ (sic) τ' ἡέλιον – μέλαιναν Hesiodus, Theog. 19-20 (cf. f. 74 l. 2); ^fἔστι δὲ τι κινεῖν καὶ ἀκύνειν φάσκων cf. Aristoteles, Metaph. Γ 1012 b 30-31; ^gση(μείωσαι) τὸ τοῦ Πλάτωνος παράρτημα – οἶκος εἶναι πολλάς; ^hΠρόκλος φησὶ τὸν ἥλιον φησὶ ἔπαυσαν ὄργανα φωνῶν – καὶ πάλιν ἐπιστρέφει; ⁱdiagramma de sole, cui subfiguntur verba φέραιτε ἄρα ὁ ἥλιος καὶ οὐ κινεῖται; ^jτούτων δὲ μέσος – καὶ θεὸν οἰητέον, fragmentum Plinii, Nat. hist. II 6, 12-13 a (Theodoro Gaza) (cf. f. 75^v marg. ext.) in graecum sermonem versum, nempe ab *eorum medius sol fertur* usque ad *numen credere decet* (cf. f. 6^v ll. 4-9 et 75^v ll. 25-27; idem fragmentum in graecum sermonem versum exstat etiam in codice Mutinens. gr. 144 f. 154, cf. Puntoni op. l. p. 477, nec non A. Keller, *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes* 20, 1957, p. 368 n. 46 qui fragmentum ex hoc codice transcripsit); ^kἔξ αἰδίου περιέχον – ἀγέννητον οὐσίαν Iulianus imper. Ad reg. solem 141C 2-3 (cf. f. 7^v ll. 5-6) cui subfiguntur verba τίς ἐστὶν ἄρα ἢ ἀγέννητος οὐσία ἣν περιέχει ἐν ἑαυτῷ ὁ ἥλιος αἰδῖος ζητιτέον (cf. f. 7^v marg. sin.); ^lοἱ θεοὶ νόαις ἄρα – βούλονται εἶναι καθ'αυτοὺς (sic) fragmentum Demetrii. (f. 4^v) ^m(ll. 1-6) τὴν δὲ τῶν Αἰγυπτίων φιλοσοφίαν – τῆς Αἰγυπτίων φιλοσοφίας Diog. Laert. I 10; ⁿ(ll. 7-12) ἡκλειψις ἡλίου ἐν Τροίᾳ ἐγένετο – τῶν Παλαμήδους λόγων Philostratus, Heroicus c. 33 (De Lannoy p. 41, 17-25; eadem in ff. 3^v et 75); ^opost diagramma de orbe terrarum ἄκρα δὲ τοῦ Ταῦγέτου – κατὰ Ἡρόδοτον Pausanias, Graeciae Descr. III 20,4 (ed. Spiro, I, Lipsiae 1903 [Teubneriana] p. 295, 21-24); ^pνῦν δὲ καλεῖται ἅγιος Ἰλαίας – Ἰουδαίων λεγόμενον προφίτην fragmentum incertum (an Demetrii ipsius?); ^qτὸ μικρῷ χειρὸν – μᾶλλον ἐρετέον καὶ σιτίον Hippocrates, Aphor. II 38 (ed. E. Littré, IV, Paris 1844, p. 480, eadem in f. 46^v marg. inf.). (f. 5^v) Theorema astronomicum – theologicum de sole, inc. θετέον ταύτην τὴν σφαῖραν ὥσπερ στρατόπεδον εἶναι καταπεπικνωμένον στρατῷ des. οὐδ' αὐτὰ σχεδὸν τὰ αἰδία (cf. etiam supra, f. 2, nec non codicem Mutinens. gr. 144 f. 170 [Puntoni, *Studi ital. di filol. class.* 4, 1896, p. 477] et A. Keller, *Journal of the*

Warburg and Courtauld Institutes, 20, 1957, p. 368 n. 46 qui partem theorematum ex hoc codice transcripsit); in marginibus variae adnotationes Demetrii et diagrammata. (ff. 5^v l. 3 a.i. – 6 l. 4) ζητήματα Demetrii cum diagrammate, inc. εἰ ὁ ἄνθρωπος εὔρε τὴν ἐπιστήμην des. καὶ μάλιστα περὶ τοῦ θεοῦ (cf. f. 1^v ll. 1-5). (f. 6) ^a τοῦτον τοῖνον λέγων – τὰ ὁρώμενα Plato, Res publ. VI 508 b 12- c2 (cf. Iulian. Ad reg. sol. 133a 3-8; in margine Demetrius adnotavit καλὸς λέγει ὁ Πλάτων ἀλλὰ τῷ μὲν ἔστιν ὕπαρ τῷ δὲ ὄναρ ὅς δοκῇ); ^bοὐδ' ἂν ἡ σκιά – ἀντιφράττειν αὐτῶν Aristot. Meteor. 345 b 7-9; ^cἔηλον ὅτι καὶ ὁ ἥλιος – νέος συνεχῶς Arist. Meteor. 355a 13-15; ^dλέγεται γοῦν οὐχ ἔξει τὸ μέσον Iulian. ad reg. sol. 148a 5-8; ^eἐν γὰρ οὐδὲν ἐστὶν – λαμβάνειν ἔχομεν Iulian. ad reg. sol. 153 d 1-2; ^fσοφίαν δὲ ἔδωκεν – φαιλότερον Iulian. Ad reg. sol. 152 d 4 – 153 a 5; ^gοὐδ' ἄνασθαι – τοῦτο δὲ συμβέβηκεν Arist. Phys. Γ 208 a 14-19. (f. 6^v) ^hἀλλὰ φαίη ἂν ἴσως Ἀριστοτέλης – δῆλον γὰρ ὡς τὸν ἥλιον fragmentum Plethonis; finis fragmenti, nempe τῶν γινομένων τῆς γενέσεως Ἀριστοτέλης αἰτίον τίθεται in margine sinistro f. 7 legitur (cf. etiam f. 3^v ll. 1-4); ⁱτούτων δὲ μέσος – καὶ θεὸν οἰητέον Plinius, Nat. hist. II 6, 12-13 (ex interpretatione Theodori Gazae) (cf. f. 4, f. 75^v ll. 25-27 et f. 75^v marg. ext.). (f. 6^v marg. inf.) ^jμετὰ δὲ τὴν τετρίμερον – αὐτοῦ κυνδίνω fragmentum Herodoto tributum (cf. f. 46^v marg. inf.); ^kτὸ πέπων – μὴ ὠμὰ Hippocrates, Aphor. I 22 (ed. Littré IV p. 468; cf. f. 46^v marg. inf.). (ff. 6^v l. 10-7 l. 15) ^lὅτι δὲ οὐ νεαρὰ – ἐκεῖνα ἤδη διέλθωμεν Iulianus, Ad reg. solem 136 b 6-137 c 5. (f. 7) ^mΖεὺς πρῶτος ἐγένετο – μέρμερα ῥέζων Orpheus, fr. 21 a Kern. (f. 7 l. 4 a.i. – 7^v l. 2) ⁿἢ γὰρ τῇ τῶν ἀκτίνων – ἐμφανῇ λῆξιν Iulianus, Ad reg. sol. 141 a 6-b 6. (f. 7 marg. inf.) ^oὥστε δεῖ προσέχειν – ἀρετὴ ἐκάτερα εἴρηται Arist. EN VI 1143 b 11-17. (f. 7^v) ^pμετὰ ταύτην δὲ – φαίνεται ἀδύνατον Iulianus, Ad reg. solem 141 b 9-141 c 7 (pars huius fragmenti etiam in f. 4 l. 2 a.i.); ^qmarg. ext. verba Demetrii, τίς ἐστὶν ἄρα – ζητιτέον (cf. f. 4 ll. 2-1 a.i.); ^rἢ δὲ πυθομένη – αἵματος κορέσω Herod. I 212; ^sθεῶν δὲ μῦθον – τὸ τάχιστον δατέονται Herod. I 216. (ff. 7^v l. 2 a.i. – 8 l. 6) ^tπρὸς ὃν ἐλθόντα με – ἄνδρὸς μνήμη (Cicero, fragmentum Somnii Scipionis a Maximo Planude in graecum sermonem versum), c. 9, nempe ab *ad quem ut veni* usque ad *viri memoria* (cf. Ziegler, p. 127, 1-8; ed. C. F. de Matthaei, *Varia graeca*, Mosquae 1811, p. 185,2-11). (f. 8) ^uτίς δὲ τῶν ἐπὶ μέρους – εἰς ὁμόνοιαν ἄγει τὸ πᾶν καὶ καθίστησιν Aristoteles,* De mundo 397 a 8-24; ^vἢ δὲ κοινὴ ἀπάντων – ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἀλαΐνειν fragmentum Plethonis; ^wοὐ μόνον τῷ φωτὶ καὶ ὑπερέχον πάντων verba Demetrii. (f. 8^v) ^xταύτην μὲν τὴν ἡμέρην – τὸν ἀκινάκην καλέουσι Herod. VII 54, 1-2; ^yτὴν ὅλην δὲ οὐχ οὕτως – διανοεῖσθαι Iulianus, Ad reg. sol. 151 c 6-d 6; ^zτελευταῖον δὲ οἶμαι – πάντων αἴτιος Plato, Res publ. VII 516 b 4 – c 2. (ff. 8^v l. 1 a.i. – 9 l. 1) ^{aa}ἄνθρωπος γὰρ – διορίσαι ἔργον Aristoteles, Phys. 194 b 13-15 (eadem in ff. 3 et 76). (f. 8^v marg. inf.) ^{ab}ὁ δὲ ἐθῆρ (sic) –

κυνήσεως τάξιν fragmentum Aristoteli tributum. (f. 9) ^amarg. sup. οἱ μὲν ἐν οἱ δὲ ὄν - γέγραφε Λαέρτιος Demetrii verba, quae etiam in margine inf. iteravit; ^bκαθάπερ οὖν - κοινὸς ἡγεμὼν Iulianus, Ad reg. sol. 151 a 5 - 152 d 1 (in margine externo Demetrius scripsit ὑπερ ἐν τοῖς νοεροῖς ἔχειν τὴν ἡγεμονίαν πολλῶ μᾶλλον ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἥλιος); ^cὁπότε δὴ πρῶτον - ὥσπερ κακῶς Homerus, Odyss. λ 106-114; ^dΧρήσιππος δὲ - Κλεάνθης δὲ τὸν ἥλιον Diogenes Laertius, VII, 139 (= Stoic. vet. fragm. ed. I. ab Arnim, II, Lipsiae 1903, n. 644). (f. 9^v) ^aτυτθὰ - ἄνακτος Homerus, Odyss. μ 174-176; ^bὦ φίλοι - ἐπακούει Odyss. μ 320-323; ^cεἰ δέ κεν - πολλὰ καὶ ἐσθλά Odyss. μ 345-347; ^dκαὶ μὲν δὴ μακάριος - δημιουργὸν fragmentum Plethonis (in margine externo Demetrius scripsit οὐδὲς πιεῖ κρίτονα ἑαυτοῦ ἀλλὰ οὐδὲ δυνατόν ἐστίν); ^eΤαλθύβιος - ἡελίω τε Homerus, II. T 196-197; ^fὀδόσαντο (sic) — ἔκταν ἐταῖροι Odyss. τ 275-276. (f. 10) ^aβασιλεῦ οὐράνιε - καὶ σῶσον ἀγαθὲ τὰς ψυχὰς ἡμῶν prex ad regem solem sub titulo αὐτὴ ἡ εὐχὴ ἀνίκη μάλιστα πρὸς τὸν βασιλέα ἥλιον; ^bἥλιον τιμῶσιν - λιβανωτίζοντες Strabo, Geogr. XVI, 26 (ed. Meineke, III, Lipsiae 1877 [Teubneriana] p. 1094, 10-12); ^cΠλάτων δὲ - αὐτὰς Arist. Phys. Γ 203a 8-9; ^dὦ τὴν ἐν ἄστροις - χθόνα Euripides, Phoeniss. 1-6; ^eθεοὺς δὲ τιμῶσιν - τῆς ἱερᾶς χώρας Strabo, Geogr. XI, 7 (II Lipsiae 1915, p. 706, 18-21); ^fΠέρσαι τοίνυν - κατευξάμενοι Strabo Geogr. XV, 13 (III p. 1021, 5-10); ^gὦ τοῦδ' οὐρανοῦ - ἱερὴ prex Plethonis ad solem; ^hἐνταῦθα δ' ἐστίν - τοῦ ἡλίου Strabo, Geogr. XVII, 27 (III 1122, 27-29, cf. f. 3^v); ⁱἔστι δ' ἐν Μέμφει - ἱερὸν εἶναι φασίν Strabo, Geogr. XVII, 31 (III 1126, 14-15); ^jἠδὲν Ὀμηρος δὲ δοκεῖ ὅτι τὸ ἀρίστω (sic; suprascr. ov) τῶν ἐστὶ τῶν συνηκίω τε καὶ τῶν νοειτῶν τὸ ἄριστον verba Demetrii. (f. 10^v) ^aἐν τῇ νόσω τῆς Ῥόδου - ὀργιστῶν fragmentum incertum; ^bἄριστα δὲ - ὁμολογεῖται Strabo, Geogr. XIV, 5 (III 910, 16-22); ^cἐπὶ δὲ τοὺς Αἰθίοπας - εἶναι τοιήδε Herod. III 17, 2-18; ^dπερὶ δὲ τῆς δίκης - καταδικασθῆναι θανάτῳ Diog. Laert. II 12; ^eκαὶ τὰ μὲν - ἡλίου τε καὶ ὥρων Porphyrius, De Abst. II, 6 (ed. Nauck, Lipsiae 1886 [Teubneriana] p. 137, 13-18); ^fΔία μὲν - διακοσμήσεως οὐσης Diog. Laert. VIII, 76 (= Empedocles, fr. 1 Diels, I⁶, p. 282, 8-11); ^gὁ παρὰ - καθοράται (sic) Diog. Laert. IX, 87 (subfiguntur verba Demetrii, inc. ἀλιθὲς ἔνε ὅτι des. ἀπὸ τῆς συνεχοῦς θεωρίας τοῦ ἡλίου); ^hπερὶ τὸν πάντων βασιλέα - ἀπάντων τῶν καλῶν fragmentum Plethoni tributum, re vera Plato, Epist. II 312 e (v. etiam f. 75^v ll. 8-9; similia apud Iulianum, Ad reg. sol. 136 d 3). (f. 33^v) Demetrii γινώμαι, inc. ἔτι οἱ πολλοὶ τῶν σοφῶν des. καὶ θεῶ φίλω τὰ κατὰ δυνάμην. (f. 46^v) ^aεὐεξίας τράπεζαν - ἐκφύγοις νόσον, Ἀσκληπιαδῶν ὑγιεινὰ παραγγέλματα (ed. I. L. Ideler, *Physici et medici graeci minores*, I, Berolini 1841, p. 202); ^bκαὶ ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ τὴν τετρήμερον - τοῦ ἱατροῦ fragmentum Herodoto tributum (cf. f. 6^v marg. inf.); ^cδιὰ τὸ παῖπινα - μὴ ὁμᾶ Hippocrates, Aphor. I 22 (ed. Littré, IV p. 468, cf. f. 6^v marg. inf.); ^dτὸ μικρῶ χειρὸν (sic) - μᾶλλον ἐρεταῖον Hippocrates, Aphor. II 38 (ed. Littré, IV

p. 480, cf. f. 4^v). (f. 73^v) ^aθεοῖς γε μὴν - φησὶν ἐκεῖνος Porphyrius, De Abst. II 36 (165, 12-19 Nauck); ^bχρὴ σε σπεύδειν - ἐσσαμένη νοῦν Zoroaster, orac. mag. (ed. E. des Places, *Oracles Chaldaïques*, Paris 1971 [Les belles Lettres] n. 115, p. 95, cf. f. 75^v); ^cΜωσῆς (sic) γὰρ τις - εἰδους χωρὶς Strabo, Geogr. XVI, 35 (III 1061, 9-22); ^dοἷς (sic) ἀγγιτέρμων - συντήξας πυρός Theodectes fr. 17 Nauck (*Trag. graec. fragm.* Lipsiae 1889, p. 806); ^eπερὶ τοῦ ἐπέκεινα νοῦ - γνωστοῦ ὁμοίως Porphyrius, Sent. XXV (p. 11, 3-7 Mommert; pars huius fragmenti etiam in ff. 4 et 76); ^fἈναξαγόρας - αὐτὰ διεκόσμησε Diog. Laert. II, 6; in margine externo et inferiore Demetrius varia adnotavit. (f. 74 l. 1) ⁱὦ τ' ἡέλιον - σελήνην Hesiodus, Theog. 19. (f. 74 l. 2-74^v l. 9) ^jτοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου - τὴν ἀρχὴν Herodotus VIII 137-139. (f. 74^v) ^aἐν τοίνυν τῷ κανόνι - τῆς διανοίας Diog. Laert. X, 31 (= Epicurus, fr. 35 apud H. Usener, *Epicurea*, Lipsiae 1887, p. 105; eadem in f. 75 ll. 6-5 a.i.); ^bπᾶς γὰρ λόγος - τοῦ λογισμοῦ Diog. Laert. X, 32 (= Epicurus, fr. 36 Usener, pp. 105,18-106,1); ^cτὴν δὲ πρόληψιν - μὴ πρότερον αὐτοῦ Diog. Laert. X, 33 (Epicurus, fr. 255 Usener p. 188, 4-13); ^dπρῶτος δὲ οὗτος - πίστις ἀληθῆς Diog. Laert. IX, 21-22 (= Parmenides, fr. 1 Diels, I⁶ pp. 217,27-218,7); ^eκατὰ πρόληψιν - εἰ τοῦτο ἐστὶν ἄνθρωπος Diog. Laert. X, 33 (= Epicurus, fr. 255 Usener p. 188,13-14; cf. etiam p. 181, adnot.); in marginibus Demetrius adnotationes varias scripsit. (f. 75) ^aἐκλειψις ἡλίου - τὰς μάχας Philostratus, Heroicus c. 33 (De Lannoy pp. 41,17-42, 16; cf. ff. 3^v et 4^v); ^bταῦτά σοι - περιόδους Iulianus, Ad reg. sol. 157 b 8-158 c 3; ^cἐπεὶ δὲ οὐ ῥάδιον - τοῖς κρείττοσι Libanius, or. XVIII, 127 (ed. Foerster, II, Lipsiae 1904 [Teubneriana] p. 290, 10-17); ^dἀλλὰ μὴν καὶ τὸ πᾶν - οὐ πεπερασμένον Epicurus, Ep. ad Herodotum 41 (Usener p. 7, 6-9; cf. Diog. Laert. X, 41); ^eἐν τοίνυν τῷ κανόνι - τῆς διανοίας Epicurus, fr. 35 Usener (p. 105, 7-9 = Diog. Laert. X, 31; cf. f. 74^v ll. 10-12); ^fτούτων δὲ πάντων ἀρχὴ - ἀχώριστον Epicurus, Epist. ad Menoeceum 132 (ed. Usener, 64, 18-24; cf. Diog. Laert. X, 132). (f. 75^v) ^aοἶδ' ὅτι θνατὸς ἐγὼ - ἀμβροσίης Anthol. Pal. c. IX 577 (II p. 118 Dübner); ^bἡ σοφίη - κέντρα συνηλύσιος Anthol. Pal. App. IV 74 (III p. 408 Cougny); ^cπερὶ τὸν πάντων βασιλέα - καὶ τρίτα περὶ τὰ τρίτα (Plato, Epist. II 312 e) (cf. supra, f. 10^v); ^dχρὴ σε σπεύδειν - ἐσσαμένη νοῦν Zoroaster, Or. mag. (ed. E. des Places, *Oracles Chaldaïques* Paris 1971 [Les belles Lettres] n. 115 p. 95, cf. supra f. 73^v ll. 8-9); ^eεἷς ἕκαστος τῶν θείων νόων ἔχει καὶ οἰκεῖον ἀστέρα - ἔστι καὶ νοητὸς θεὸς ὑπάρχων ἐν ἐκάστῳ ἐξ αἰδίου fragmentum Demetrii; ^fμετὰ δ' ἐκεῖνον - τῇ οἰκεῖα ῥοπῇ τὰ βάρη Cicero, Somnium Scipionis c. 17 a Maximo Planude (v. marg. ext.) in graecum sermonem versum, nempe a *deinde subter mediam fere regionem* usque ad *omnia nutu suo pondera* (cf. Ziegler, p. 131, 2-12; ed. C. F. de Matthaei, *Varia graeca*, Mosquae 1811, pp. 193,6-194,4; v. etiam f. 3^v); ^gτούτων δὲ μέσος - θεὸν οἰητέον Plinius, Nat. hist. II 6, 12-13 ex interpretatione

Theodori Gazae (v. marg. ext.) nempe ab *eorum medius sol fertur* usque ad *numen credere decet* (cf. ff. 4 et 6^v); ^hπιθανότερον δ' εοίκασιν οἱ Πυθαγόρειοι – οἷς δὲ καὶ Σπεύσιππος ἐπακολουθήσαι δοκεῖ fragmentum incertum; ἡ χάρις τῷ θεῷ τῷ αἰτίῳ τοῦ φωτός – καὶ εὐκрасία αἴδιος prex Demetrii ad solem (cf. f. 4 l. 3); ἰσοφὸς ὁ πολλὰ εἰδὼς – ὄρνιθα θεῖον Pindarus, Olymp. II 85-88; ^mσοφὸς ὁ πολλὰ εἰδὼς φυᾶ – ἐνταῦθα δὲ φυᾶ ἀντὶ τοῦ φύσις, cf. *Scholia recentia in Pindari epinicia*, ed. E. Abel, Bud. et Berol. 1891, p. 138 n. 155; ⁿταῦτα οὖν – ἐν ἀθανάτοις ἀγαθοῖς Epicurus, Ep. ad Menoeceum 135 (ed. Usener, p. 66, 5-9); ^oεἰ δέ τι βέλτιστον – συνέστικεν Aristoteles, EN VI 1141 a 33 b 2; ^pόραται ὃ ἄνδρες τὰς διαφόρους δόξας – τὰ δημῶδη ἐπεικράτιαν ἔχην (ut vid.) verba Demetrii. (f. 76) ^aἄνθρωπος γὰρ – διορίσαι ἔργον Arist. Phys. B 194 b 13-15 (cf. ff. 3 et 8^v-9); ^bόφθαλμοὶ ὧτίων πιστότεροι (horum verborum litterae directe ad perpendicularum scriptae sunt); ^cκαὶ τὰ ὕπαρ τῶν ὄντων πιστότεροι – φιλοδοξίας μέτοχα ἄριστα πάντα verba Demetrii; ^dτῷ γὰρ ὁμοίῳ – γνωστοῦ ὁμοίωσις (haec verba bis scripta sunt), Porphyrius, Sent. XXV (Mommert p. 11, 6-7; cf. f. 4 l. 4 et f. 73^v ll. 7-6 a.i.). F. 76^v vacuum.

2 (ff. 11-73) Hesiodi ¹(ff. 11-33) Opera et dies (f. 21 vacuum sine tamen textus lacuna); ²(ff. 34-46^v) Scutum; ³(ff. 47-73) Theogonia. Hesiodi textus non a Demetrio, sed ab altera manu exaratus est. Manus Demetrii tamen in marginibus saepe observatur: in marginibus ff. 12, 16^v, 17^v, 18^v, 20, 29^v, 35^v, 50, 51, 55^v 59^v adnotationes nonnullas scripsit (prima, f. 12, est τὸ μεταδικαίου τρόπου τὸ ἐξαδίκου ἐπὶ τοσούτω διαφέρει, ultima, f. 59^v, est οὐκ ἔστιν ἐν ἀνθρώποις μωρότερος μῦθος); in marginibus autem ff. 16^v, 17, 18^v, 19^v, 20^v, 32, 33, 35^{r-v}, 38^v, 39, 40, 41, 42^v, 44^v, 46, 52, 53, 54, 56, 57, 61, 62^v, 64^v, 65^{r-v}, 66, 68^v aut versus vel verba Hesiodi in textu ommissa supplevit aut verba nonnulla textus iterum scripsit vel correxit; in margine inf. f. 38 versus Hesiodi scripsit qui fr. 122 in editione Rzach (Lipsiae 1967 [*Teubneriana*]) efficiunt, in f. 73 ultimos duos versus Theogoniae supplevit.

MAT. Codex satis bene servatus. Ff. 1-8, 67, 69-76 laciniis chartaceis relecta.

FASC. Codicem quaterniones novem efficiunt, primo excepto (ff. 3-10^v) numeris arabicis ab 1 ad 8 angulo inferiori externo primae singulorum paginae appositis signati (v. ff. 11, 19, 27, 35, 43, 51, 59, 67). Notae graecae ε' et η' in angulo inferiore externo ff. 43 et 67 etiam nunc observantur. In initio et in fine bifolia duo membranacea addita sunt, quae nunc ff. 1-2 et 75-76 efficiunt.

CHART. SIGNA. (E. g. ff. 6, 7) forfices (Briquet 3688: Venise 1496).

SCHEMA. Lake I 1 e, Leroy P2 00 C1 (v. e. g. ff. 53, 54). Spatium scriptum in ff. Hesiodi carmina continentibus: mm. 175.180×85.115.

SCRIPT. Demetrius Rhalles Cabaces ipse ff. 1^v-10^v, 33^{r-v}, 46^v, 73^v-76 exaravit, atque adnotationes marginales in nonnullis aliis foliis addidit (v. alteram partem descriptionis sub num. 2 nec non P. Canart, *Scriptorium* 17, 1963, p. 62).

ORN. In f. 6 linea sinuosa nigra cum apicibus nigris; in ff. 11,47 linea sinuosa rubra in cauliculos utrimque desinens, cum apicibus rubris; tituli et litterae initiales rubro exarata (v. praesertim f. 11).

POSS. Demetrius Rhalles Cabaces, qui notam possessionis margini inferiori f. 11 apposuit: Δημητρίου Ἑλλινος Λακεδαιμονίου καὶ καθώσον χρεῖ ἔπεσθαι τοῖς πατρίοις νόμοις καὶ πολιτευομένοις Λατίνος καὶ ἐνοτικὸς ἔκπαλαι (sic) ἀπὸ προγόνων ἡμῶν καὶ φίλος (cf. etiam P. Canart, *Scriptorium* 7, 1963, p. 62).

NOT. ANT. In summo f. 1^v, manu (A. Mai): *LIII* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat. 9579 f. 144^v). F. 1 adglutinatae sunt tres schedulae chartaceae: in superiore, mm. 27×94, manus saec. XVI scripsit *Hesiodi opera et dies*; in media, mm. 38×70, scriptum est *Esiodi opera et dies*, XXV et, manu (A. Mai), 24; in inferiore partim rescissa, nunc mm. 20×45, 41. In f. 1 et in margine inf. f. 3 (A. Mai) scripsit 24 Col. Vat. 2185. Codex in indice R. Vernazza numero 32 signatur, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso desideratur.

BIBL. St. Weinstock, *Catalogus codicum astrologicorum graecorum*, Tom. V, Pars IV, Bruxellis 1940, p. 30; N. A. Livadaras, *Ιστορία τῆς παραδόσεως τοῦ κειμένου τοῦ Ἡσιόδου*, Athenis 1963, p. 242 (sub num. 223); M. L. West, *Manuscripts of Hesiod's Theogony*, *Class. Quart.* N. S. 14, 1964, p. 188, qui codicem nostrum cum codicibus Matrit. 4607 (N 8) et Ambros. 999 (D 529 inf.) arto vinculo coniunctum esse censet (cf. etiam *Hesiod Theogony* ed. with prolegomena and commentary by M. L. West, Oxford 1966, pp. 53-54 nec non *Hesiodi Theogonia, Opera et dies, Scutum*, ed. F. Solmsen, *Fragmenta selecta* ed. R. Merkelbach et M. L. West, Oxonii 1970, p. XXI); G. Derenzini, *Note sulla tradizione papiracea della Teogonia di Esiodo*, *Studi classici e orientali* 21, 1972, pp. 140-141.

INTEG. Ut in duobus superioribus libris.

2186 Saec. XV a.m., chartac., mm. 288×202, ff. 198 (+1^a), ll. 29.

Diogenis Laertii Vitae philosophorum. ^a(ff. 1^a-24) Liber primus: (ff. 1^a-4^v) Prologus (ed. H. S. Long, Oxonii 1964, I pp. 1-8), (ff. 4^v-9) (Thales) (ed. l. pp. 8-18), (ff. 9-13) Solo (ed. l. pp. 19-29), (ff. 13-14) Chilo (ed. l. pp. 29-31), (ff. 14-16) (Pittacus) (ed. l. pp. 32-36), (ff. 16-17) Bias (ed. l. pp. 36-39), (ff. 17-18) Cleobulus (ed. l. pp. 39-42), (ff. 18-19^v) Periander (ed. l. pp. 42-46), (ff. 19^v-21) Anacharsis (ed. l. pp. 46-48), (f. 21^{r-v}) Myso (ed. l. pp. 48-49), (ff. 21^v-23) Epimenides (ed. l. pp. 50-53), (ff. 23-24) Pherecydes (ed. l. pp. 53-56). ^b(ff. 24-51) (Liber secundus): (f. 24^v) Anaximander (ed. l. p. 57), (ff. 24^v-25) Anaximenes (ed. l. pp. 58-59), (ff. 25-27) Anaxagoras (ed. l. pp. 59-63), (f. 27^{r-v}) Archelaus (ed. l. pp. 63-64), (ff. 27^v-33) Socrates (ed. l. pp. 64-67), (ff. 33-35) Xenophon (ed. l. pp. 77-82), (ff. 35-36) Aeschines (ed. l. pp. 82-84), (ff. 36-43^v) Aristippus (ed. l. pp. 84-101), (ff. 43^v-44) Phaedo (ed. l. p. 101), (ff. 44-45) Euclides (ed. l. pp. 101-104), (ff. 45-46^v) Stilpo (ed. l. pp. 105-108), (ff. 46^v-47) Crito (ed. l. pp. 108-109), (f. 47^{r-v}) Simo (ed. l. pp. 109-110), (f. 47^v) Glauco (ed. l. pp. 110-111), (f. 47^v) Simmias (ed. l. pp. 111-112), (f. 47^v) Cebes (ed. l. p. 112), (ff. 47^v-51) Menedemus (ed. l. pp. 112-120). ^c(ff.

51^v-70) Liber tertius, i.e. Plato. ^d(ff. 70-82) Liber quartus: (ff. 70-71) Speusippus (ed. l. pp. 164-166), (ff. 71-73 l. 2) Xenocrates in fine mutilus ob lacunam in antigrapho, i.e. ab initio usque ad αὐτὸν ὄντα τοιοῦτον (ed. l. pp. 167-172, 6), (f. 73) <Polemo> in initio mutilus ob lacunam in antigrapho, i.e. α τοῖς ἔργοις ἐπιτρέχειν (f. 73 ll. 2-3) usque ad finem (ed. l. pp. 174,6-175), (ff. 73^v-74) Crates (ed. l. pp. 175-177), (f. 74^{r-v}) Crantor (ed. l. pp. 177-179), (ff. 74^v-78) Arce-silaus (ed. l. pp. 179-187), (ff. 78-80) Bio (ed. l. pp. 187-192), (f. 80^v) Lacydes (ed. l. pp. 192-193), (f. 81^{r-v}) Carneades (ed. l. pp. 193-195), (ff. 81^v-82) Clito-machus (ed. l. pp. 195-196). ^e(ff. 82-99^v) Liber quintus: (ff. 82-88^v) Aristoteles (ed. l. pp. 197-214), (ff. 88^v-92^v) Theophrastus (ed. l. pp. 214-228), (ff. 92^v-94) Strato (ed. l. pp. 228-232), (ff. 94-96) Lyco (ed. l. pp. 232-236), (ff. 96-98) Demetrius (ed. l. pp. 236-242), (ff. 98-99^v) Heraclides (ed. l. pp. 242-246). ^f(ff. 100-118^v) Liber sextus: (ff. 100-103) Antisthenes (ed. l. II pp. 247-256), (ff. 103-114^v) Diogenes (ed. l. pp. 256-283), (ff. 114^v-115) Monimus (ed. l. pp. 283-284), (f. 115) Onesicritus (ed. l. pp. 284-285), (ff. 115-116^v) Crates (ed. l. pp. 285-289), (ff. 116^v-117) Metrocles (ed. l. pp. 289-290), (f. 117^{r-v}) <Ippar-chia> (ed. l. pp. 290-291), (ff. 117^v-118) Menippus (ed. l. pp. 292-293), (f. 118^{r-v}) Menedemus (ed. l. pp. 293-295). ^g(ff. 118^v-154) Liber septimus: (ff. 118^v-146 l. 6) Zeno (ed. l. pp. 296-366), (f. 146 l. 6-146^v l. 21) <Aristo> (ed. l. pp. 366-368), (ff. 146^v l. 22-147 l. 9) <Herillus> (ed. l. pp. 369-370), (f. 147 ll. 9-24) <Dionysius> (ed. l. pp. 370-371), (ff. 147-149 l. 7) Cleanthes (ed. l. pp. 371-376), (ff. 149 l. 8-149^v) <Sphaerus> (ed. l. pp. 376-378), (ff. 149^v-154) Chrysippus (ed. l. pp. 378-392). ^h(ff. 154-169) <Liber octavus>: (ff. 154-162) Pythagoras (ed. l. pp. 393-416), (ff. 162-166) Empedocles (ed. l. pp. 416-429), (f. 166^{r-v}) Epicharmus (ed. l. p. 429), (ff. 166^v-167) Archytas (ed. l. pp. 430-431), (f. 167^{r-v}) Alcmaeon (ed. l. p. 432), (f. 167^v) Hippasus (ed. l. p. 432), (ff. 167^v-168) Philolaus (ed. l. p. 433), (ff. 168-169) Eudoxus (ed. l. pp. 434-436). ⁱ(ff. 169-186^v) <Liber nonus> in codice nostro octavus (v. f. 169): (ff. 169-172 l. 10) Heraclitus (ed. l. pp. 437-445), (f. 172 l. 11-172^v l. 14) <Xenophanes> (ed. l. pp. 445-447), (ff. 172^v l. 14-173) <Parmenides> (ed. l. pp. 447-449), (f. 173) Melissus (ed. l. p. 449), (ff. 173-174) Zeno Eleates (ed. l. pp. 450-452), (ff. 174-175) Leucippus (ed. l. pp. 452-454), (ff. 175-177^v l. 28) Democritus (ed. l. pp. 454-463), (ff. 177^v l. 29-178 l. 12) <Protagoras> in fine mutilus ob lacunam in antigrapho, scil. ab initio usque ad εἶναι ἀληθῆ (ed. l. p. 464, 1-18), (f. 178 l. 12) <Diogenes Apolloniensis>, ultima verba tantum ob lacunam in antigrapho, i. e. τὴν δὲ ἐρμηνείαν ἀπλῆν καὶ σεμνὴν (ed. l. p. 468,3), (f. 178^{r-v}) Anaxarchus (ed. l. pp. 468-469), (ff. 178^v-185) Pyrrho (ed. l. pp. 469-490), (ff. 185-186^v) Timo (ed. l. pp. 490-493). ^j(ff. 186^v-195^v)

<Liber decimus>, in codice nostro nonus (v. f. 186^v), i.e. Epicurus ab initio usque ad οὐκ ἂν γένοιτο ἡ τοιαύτη ἐπαίσθησις (ed. l. pp. 494-519, 15). Ff. 196-198^v vacua.

MAT. Refecta sunt ff. 1^a-7, 177-198.

FASC. Codicem fasciculi 25 efformant, quaterniones omnes praeter ultimum (ternionem, ff. 193-198^v) numeris graecis in angulo inferiore dextro primae et ultimae singulorum paginae scriptis et tantummodo etiam cruculis margini superiori medio primae singulorum paginae appositis distincti.

CHART. SIGNA. Bucina (Briquet n. 7683: Gênes 1415, Savoie 1419-21, Florence 1420, Narbonne 1425).

SCHEMA. Lake I 26a, Leroy 32 D1 (v. e. g. ff. 64, 65). Spatium scriptum: mm. 193×123.

SCRIPT. Ut animadvertit P. Canart, codicis librarius <Georgius Baiophorus> est, qui eius sententia etiam partem codicis Vat. gr. 1107 (nempe ff. 200-297^v) exaravit. Certe forma litterae θ nec non nexuum ερ et τρ in utroque codice eadem est: de littera θ cf. Vat. gr. 2186 f. 9 l. 2 a.i. cum Vat. gr. 1107 f. 200^v ll. 4 et 18, f. 204 ll. 2-3; de nexu ερ cf. Vat. gr. 2186 f. 9 l. 7 a.i., f. 82 l. 3 a.i. cum Vat. gr. 1107 f. 200 l. 9 a.i., f. 210^v l. 12 a.i., f. 243^v l. 5 a.i.; de altera forma nexus ερ cf. Vat. gr. 2186 f. 82 l. 2 a.i. cum Vat. gr. 1107 f. 204 l. 2 a.i., f. 207 l. 13; de nexu τρ cf. Vat. gr. 2186 f. 175^v l. 6 a.i. cum Vat. gr. 1107 f. 243^v l. 3 a.i., f. 262 l. 15. De Georgio Baiophoro et de codicibus ab eo exaratis v. praesertim E. Gamillscheg, *Zur handschriftlichen Überlieferung byzantinischer Schulbücher*, *Jahrb. der öster. Byzantinistik*, 26, 1977, pp. 214-229, qui eius scripturam Georgii Chrysococcis et Stephani Medeiensis scripturae simillimam esse etiam animadvertit (v. op. l. p. 222).

ORN. Tituli et litterae initiales rubro exarata. In f. 82 linea sinuosa nigra in flosculos utrimque desinens, cum apicibus rubris; in f. 100 simplex linea rubra et parvum rectagonum rubrum.

POSS. In ff. 1^a, 73, 195^v, 197^v sigilla familia Colomnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. Folio 1 adglutinatae sunt tres schedulae: in superiore membranacea, mm. 56×102, scriptum est manu saec. XVI *Vitae philosophor. Laertii Diogenis*; in margine inf. <A. Mai> addidit *XLIX* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579 f. 144^v); in media chartacea, mm. 103×48, manus saec. XVIII scripsit *Diogenes / Laertius / De / Vitis philo / sophorum / Libri Dec(em) / Saeculi XV* (in margine inferiore scriptum est *XXVII* et, manu <A. Mai>, 25); in inferiore chartacea, mm. 30×46, *F XVIII*. In margine inf. f. 1^a <A. Mai> scripsit *25 Col. Vat. 2186*. Codex in indice R. Vernazza numero 33, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 57 signatur.

INTEC. Omnino ut in tribus superioribus libris.

2187 Saec. XII p.m., membranac. (f. I chartac.), mm. 280×197, ff. I. 383, ll. 27.

(ff. 1-383^v) **Theophylacti archiepiscopi Bulgariae** in evangelium secundum Iohannem commentarium, ἐρμηνεία τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἁγίου εὐαγγελίου συντεθεῖσα ἐκ διαφόρων ἁγίων παρὰ Θεοφυλάκτου τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας (cf. e. g. cod. Vat. gr. 647 f. 271^v) (P. G. 123, 1133-124, 317).

MAT. Codex bene servatus. Tineis erosi sunt tamen margines multorum foliorum. Refecta sunt ff. 1-8, 373-383.

FASC. Codicem fasciculi 49 efficiunt, numeris graecis in margine superiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptis nec non numeris arabicis margini inferiori primae singulorum paginae dextrorsum appositis distincti (animadvertendum tamen est, in fasciculis 15 [ff. 113-120^v] et 35 [ff. 273-280^v] numerationem graecam desiderari: v. ff. 113, 273). Omnes fasciculi sunt quaterniones, praeter 37 (binionem, ff. 289-292^v) et 49 (trium foliorum, ff. 381-383^v).

SCHEMA Lake I 26 c, Leroy 32 C1 (v. e. g. f. 19). Spatium scriptum: mm. 202.215×-125.129.

SCRIPT. Scriba unus idemque totum codicem exaravit fusco atramento utens. Manus altera posterior adnotationes in ff. 1 et 383^v addidit, de quibus v. infra, sub ANNOT.

ORN. Tituli rubro exarati (v. f. 1). Litterae initiales modo rubro colore (v. f. 1) modo aureo delineatae. In f. 1, supra titulum, rectagonum stellulas caeruleas continens, aureo colore sublimato.

ANNOT. In margine superiore f. 1, manu saec. XIV p.m.: ἐξήγησις εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην; in f. 383^v, post finem textus, fortasse eadem manu: τι πασα ἡ θεία φύσις ἐν μιᾷ τῶν αὐτῆς | ἐγεννήθη ὁ θεοφύλακτος μου ἀδελφός Ἰωάννης ἐν τῇ κατὰ σάρκα γεννήσει | τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἁπλῶς ἐν μηνὶ δεκεμβρίῳ κδ' ἡμέρα τρίτη ὅρα | πρώτη τῆς νυκτός καὶ οἱ ἀναγινωσκοντες ευχαισθε ὑπὲρ αὐτοῦ.

POSS. Io(hannes) card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 383^v). In ff. 1, 117^v et 383^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. Folio I adglutinata est schedula chartacea, mm. 71×52, in qua manus saec. XVIII scripsit *Theophilactus in Ioan(nem) / secolo XII*. In margine inferiore eiusdem schedulae scriptum est *XXVIII* et, manu (A. Mai), 26. In margine inferiore f. 1 (A. Mai) scripsit 26 *Col. Vat. 2187*. In inventario codicum Columnensium quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur (v. f. 144) codex numero 21, in indice R. Vernazza numero 14, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 33 signatur.

BIBL. De codice pauca apud Scrivener, I p. 267, v. Soden I. 1 p. 264, Gregory p. 228, Aland p. 107 et J. Reuss, *Matthäus - Markus und Johannes-Katenen*, Münster 1941, pp. 221 et 235. Cf. etiam A. Mai-I. Cozza Luzi, *Nova patrum bibliotheca*, X, III, Romae 1905, p. 281. Nescio cur I. B. Pitra, *Iuris eccles. graec. hist. et mon.* I, Romae 1864, p. X eum inter codices de re canonica memoraverit. Codex notam 691 habet apud Scrivener, Θ^{307} apud v. Soden, 874 apud Gregory.

INTEG. Omnino ut in quattuor superioribus libris.

2188 Saec. XIV a.m. (ff. 221^v-223^v saec. XV exarata), chartac., mm. 281×211, ff. I. 223, II. 30-35.

I (ff. 3-170) *Thucydidis* historiarum libri quinque praefixa (ff. 1-2) vita quae incipit Θουκυδίδης Ἀθηναῖος Ὀλόρου ἦν παῖς et des. ἐνθάδε κεῖται (n. 2 apud A. Westermann, *Vitarum scriptores graeci minores*, Brunsvigae 1845, pp. 200-203; ed. etiam O. Luschkat, *Thucydidis Historiae* I Lipsiae 1960 [*Teubneriana*] pp. 14-17; G. B. Alberti, *Thucydidis Historiae*, I, Romae 1972, pp. 17-20): ^a(ff. 3-44) liber primus; ^b(ff. 44-78^v) liber secundus; ^c(ff. 78^v-115) liber tertius; ^d(ff. 115-148^v) liber quartus; ^e(ff. 148^v-170) liber quintus in fine mutilus, nempe ab

initio usque ad μετ' ἐλπίδων λυμáινεται, 103.10. Scholiorum marginalium primum (f. 3) inc. ἄλλο ἐστὶ γράψαι des. τὸ δὲ συγγράψαι ἐπὶ (cf. C. Hude, *Scholia in Thucydidem collata*, Lipsiae 1927 [*Teubneriana*] p. 1,7-8), ultimum (f. 169^v) inc. ἐν δὲ ἐκείνῳ des. ἄκοντας ἀναγκάσετε πολεμεῖν (op. l. p. 322, 11-23). F. 170^v vacuum.

2 (ff. 171-220^v) (Aelii) Aristidis orationes duae: ¹(ff. 171-203) Panathenaeus (auctoris nomen et titulum manus recentior supplevit; ed. G. Dindorf, Lipsiae 1829, I, pp. 150-320; F. W. Lenz-C. A. Behr, *P. Aelii Aristidis Opera*, I, 1, Lugd. Bat. 1976, pp. 8-137); ²(ff. 204^v-220^v) (Ἑπὲρ τῶν τεττάρων) ab initio (π)αραιτεῖσθαι μὲν οὐκ οἶδα usque ad ἐτάχθησαν πεσόντες διετήρησαν (Dindorf II pp. 156-230, 13; Lenz-Behr, I, 2, Lugd. Bat. 1978, pp. 293-355, 21). Praecedit (ff. 203-204^v) (scholion) quod inc. Πλάτων ἐπισημότερος ἐν φιλοσοφίᾳ γενόμενος et des. εἰς τὸ ἀντιγραφικὸν κεφάλαιον (ed. Dindorf III, pp. 435,17-441,5); in f. 217^v ante (π)εριήκει δ' ἡμῖν (Dindorf II p. 214, 20; Lenz-Behr I, 2, p. 342, 14) scripta est hypothesis Miltiadis ut in editione Iuntina, Florentiae 1517, p. 134^v. Scholiorum marginalium primum (f. 204^v) est καταχρηστικῶς κυρίως γὰρ ἐν δικαστηρίῳ (cf. Dindorf III p. 441,6) ultimum (f. 220) est τοῖς βαρβάροις λέγει δὲ αὐτοὺς διὰ τὴν δυσγένειαν. F. 221 vacuum.

3 (ff. 221^v-223^v) Marci Ephesii: ¹(f. 221^v) (Capita syllogistica μθ'-νε') ἡ αὐτὴ ἐστὶν ἀρχὴ - φράσαντες (ed. L. Petit, *Documents relatifs au concile de Florence*, *Patr. Or.* XVII, Paris 1923, pp. 413,6-414,33); praecedunt verba εἰ ὃ συνάπτεται - Μακεδονιανῶν ἀντικρὺς quae apud Petit, op. l. app. crit. p. 413 leguntur. (ff. 222-223^v) Confessio fidei, ab initio usque ad ἐὼ τὸ γε νῦν ἔχον (op. l. pp. 435-442,11).

MAT. Umore maculata sunt praesertim ff. 1-49, 163-167. Ff. 1-3, 73, 221, 223 refecta.

FASC. Constat codex partibus duabus. Priorem partem (ff. 1-170^v) fasciculi 22 efficiunt, quaterniones omnes praeter 14 (septem foliorum, ff. 105-111^v) et 22 (trium foliorum, ff. 168-170^v). Fasciculus 1 notam α' in angulo inferiore interno ultimae paginae perhibet (v. f. 8^v); fasciculi 2-4, 17-21 numeris graecis in margine inferiore medio ultimae singulorum paginae signati (v. ff. 16^v, 24^v, 32^v, 135^v, 143^v, 151^v, 159^v, 167^v), fasciculi 6-10, 12-14 numeris graecis in margine superiore medio primae singulorum paginae distincti (v. ff. 41, 49, 57, 65, 73, 89, 97, 105); fasciculus 15 (ff. 112-119^v) notam graecam ω' in margine superiore primae et inferiore ultimae paginae perhibet (v. ff. 112 et 119^v). In fasciculis 5 (ff. 33-40^v), 11 (ff. 81-88^v), 16 (ff. 120-127^v) et 22 (ff. 168-170^v) numeratio graeca non observatur. Altera pars (ff. 171-223^v) quaternionibus 6 et fasciculo quinque foliorum (ff. 219-223^v) componitur. Fasciculi 3-5 numeris graecis γ'-ε' in angulo superiore externo primae singulorum paginae signati (v. ff. 187, 195, 203), in reliquis autem numeratio non observatur.

CHART. SIGNA. Septem distinguuntur: ¹(f. 1 recentius) litterae T et S cum flore interposito;

²(e. g. f. 15) pondus (cf. Briquet n. 12402: Lucques 1343); ³(f. 42) turris (cf. Briquet n. 15885: Lubeck 1341 Palerme 1343); ⁴(ff. 60, 70) bini circuli cum cruce (Briquet n. 3167: Bologne 1342); ⁵(f. 94) ferula (Briquet n. 6178: Rossillon 1354; cf. etiam Mošin n. 3859); ⁶(ff. 171, 172) signum ambiguum (Briquet n. 16014: Castellane 1311, Gênes 1311-28, Bologne 1313-20, Lombardie 1314, Moustiers 1316, Udine 1316, Trévis 1318); ⁷(f. 221) lilium (cf. Briquet n. 7261: Aix 1348).

SCHEMA. In parte priore: Lake I 4a, Leroy 10 B 1 (v. e. g. f. 70); spatium scriptum: mm. 190.202×140.157. In parte altera: Lake I 3a, Leroy 10 C 1 n (v. e. g. f. 202). Spatium scriptum: mm. 208.213×147.

SCRIPT. Quattuor manus distinguuntur: 1 ff. 1-170, 2 ff. 171-216 l. 19, 3 ff. 216 l. 19-220^v, 4 posterior (saec. XV) nigro atramento utens ff. 220^v-223^v exaravit.

ORN. Codex ornatibus omnino caret. Spatia ad litteras initiales ornatiores scribendas vacua relictia (v. e. g. f. 171).

ANNOT. In f. 2^v, prima manus haec scripsit: πρόγραμμα τῆς βίβλου. ὃ φίλος εἰ σοφὸς εἴση λάβε μ' εἰς χέρας · εἰ δὲ πέφυκας νῆης (suprascr. ἄπειρος, ἀμαθής) μουσάων ῥίπον ἃ μὴ νοεῖς: εἰμὶ γὰρ οὐ πάντες-σι βατὸς παῦροι δ' ἀγάσαντο Θουκυδίδην Ὀλόρου Κεκροπίδην τὸ γένος.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 1). In ff. 1, 2, 3, 8, 13, 220^v, 223^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine sup. f. 1 (A. Mai) scripsit *XCIII* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579 f. 145^v). F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 95×52, manus saec. XVIII scripsit *Thucydides / Confessio rectae / fidei Marci / Ephesii facta / in Concilio Florentino saeculi XIV*; in margine inferiore eiusdem schedulae: *XXIX* et, manu (A. Mai), 27. In margine inferiore f. 1 (A. Mai) scripsit *27 Col. Vat. 2188*. In indice R. Vernazza codex numero 40, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 32 signatur.

BIBL. Codicem memorant: A. Kleinlogel, *Geschichte des Thukydidestextes im Mittelalter*, Berlin 1965, p. XIII; G. B. Alberti, *Thucydidis Historiae*, I, Romae 1972, p. XXIII; F. W. Lenz-C. A. Behr, *P. Aelii Aristidis opera quae exstant omnia*, I, 1, Lugd. Bat. 1976, p. LXIII.

INTEG. Omnino ut in quinque superioribus libris. Libri secturae fusco colore partim tinctae.

2189 Saec. XV in., chartac., mm. 295×221, ff. 153, ll. 22-25.

Corpus logicum.

1 (ff. 2-17 l. 17) Prolegomena in Porphyrii Isagogen et philosophiam, sub titulo προλεγόμενα τῆς τῶν ε' φωνῶν ἐξ (cancell.) διδασκαλίας ἀπὸ τῆς τοῦ Ἀμμωνίου ἐξηγήσεως in altera recensione a textu ab A. Busse edito (*Comment. in Arist. gr.* IV. 3 Berolini 1891, pp. 1-23) satis discrepante (cf. Busse, op. l. pp. XIV et XXIII ubi codex noster memoratur): inc. μέλλοντας ἡμᾶς ἄρχεσθαι φιλοσόφων λόγων des. καὶ μόνος τὰς ἐπιστήμας διδάσκεται ut, e. g., in codicibus Vat. Urb. gr. 57 ff. 1-14, Vat. Reg. gr. 116 ff. 3-6^v l. 17 et Vat. gr. 1777 ff. 1-4 l. 34 (ubi

tamen textus inc. mutilus τὰ καθόλου πιστούμενος οἶον ῥητορικὴ [cf. in codice nostro f. 5^v l. 14, Busse op. l. p. 8, 14 et apparatus]: v. P. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 113). Prolegomena in codice nostro his partibus constant: ^a(ff. 2-11^v l. 20) <Ammonii prooemium>, inc. μέλλοντας ἡμᾶς ἄρχεσθαι φιλοσόφων λόγων des. ἔγραψε τουτὶ τὸ βιβλίον τῶν ε' φωνῶν (cf. Busse, op. l. pp. 1,2-20,19 et etiam codices Vat. Urb. gr. 57 ff. 1-9 l. 9, Vat. Reg. gr. 116 ff. 3-5 l. 5 et Vat. gr. 1777 ff. 1-2^v l. 24); ^b(ff. 11^v l. 20-12 l. 2) brevis notitia de Chrysaoro ad quem Porphyrius Isagogen misit, inc. φέρεται δὲ καὶ ἱστορία τοιαύτη ἣν ἐμφαίνει καὶ τὸ προοίμιον · Χρυσασόριος τις ὑπατος Ῥώμης ἦν des. ἐμφαινομένου τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κὰν τῷ προοιμίῳ καὶ ταῦτα μὲν δὴ ἐς τοσοῦτον, ut in codicibus Vat. Urb. gr. 57 f. 9 ll. 11-18, Vat. Reg. gr. 116 f. 5 ll. 5-10 et Vat. gr. 1777 f. 2^v ll. 24-28 (textus valde discrepat et ab Ammonio, ed. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 3, p. 22, 13-21 et ab Elia, ed. Busse, *Comment. in Arist. gr.* XVIII, 1, Berolini 1900, p. 39,8-19); ^c(ff. 12 l. 2-13^v l. 9) de octo capitibus uniuscuiusque disciplinae sub titulo περὶ τῶν ἡ' κεφαλαίων ἃ ζητοῦνται πρὸ παντὸς μαθήματος, inc. ἐπεὶ δὲ πρὸ παντὸς μαθήματος τῶν φιλοσόφων λόγων ζητοῦνται τινὰ κεφάλαια ὀκτώ des. διὸ καὶ περὶ τούτου δέον ἡμᾶς διδάξαι ὥς ἐπηγγειλάμεθα, ut in codicibus Vat. Urb. gr. 57 ff. 9 l. 18-10^v l. 18, Vat. Reg. gr. 116 f. 5 l. 10-5^v l. 9, Vat. gr. 1777 ff. 2^v l. 28-3 l. 25 (similia inveniuntur in Davidis prooemio in Porphyrii Isagogen, ed. Busse, *Comment. in Arist. gr.* XVIII, 2, Berolini 1904, pp. 80,5-83,6); ^d(ff. 13^v l. 9-17 l. 17) de philosophiae parte quae logica appellatur, περὶ τοῦ λογικοῦ μέρους τῆς φιλοσοφίας, inc. τὸ λογικὸν τοῖνυν τοῦτο τῆς φιλοσοφίας οἱ μὲν μέρος τιθέμενοι des. καὶ μόνος τὰς ἐπιστήμας διδάσκεται, ut in codicibus Vat. Urb. gr. 57 ff. 10^v l. 18-14, Vat. Reg. gr. 116 ff. 5^v l. 10-6^v l. 17 et Vat. gr. 1777 ff. 3 l. 26-4 l. 34.

2 (ff. 17. l. 17-18^v) Aporia (inc. ἀποροῦσι δὲ τινες εὐθὺς ἐν προοιμίῳ ἄλογον μὲν καὶ οὐκ ἀκόλουθον ἀπορίαν des. καὶ τὸ τῆς ἀπορίας ἄλογον δέδεικται καὶ τὸ τῶν λύσεων γλαφυρόν) ex Ammonii commentario excerpta (cf. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 3, pp. 26,18-30,6) ut, e.g., in codice Vat. gr. 1777 f. 4 l. 43-4^v l. 7 a.i.

3 (f. 19^{r-v}) <Scholion de Porphyrio philosopho>: inc. τις (sic) ἦν ὁ Πορφύριος ὁ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς φιλοσοφίας γράψας des. ὅπερ ὄργανον καθέστηκε τῆς φιλοσοφίας (ed. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 3, pp. XV-XVI).

4 (ff. 19^v-50^v) Porphyrii Isagoge (ed. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 1 Berolini 1887, pp. 1-22); ante initium scriptum est (f. 19^v) τὸ δὴ καθολικώτερόν ἐστι τοῦ ἀναγκαίου · πᾶν μὲν γὰρ ἀναγκαῖον καὶ ὄν ἐστὶν οὐ μέντοι καὶ πᾶν ὄν ἀναγκαῖον · διὰ τοῦτο προετάχθη ἐνταῦθα τὸ ὄν τοῦ ἀναγκαίου. Singulis capitibus Isagoges

subicitur <Ammonii commentarium> in altera recensione (cf. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 3, pp. XIV et XXIII): inc. f. 19^v l. 5 a.i. προέταξε τὸ ὄν τοῦ ἀναγκαίου des. f. 49 l. 9 ὥστε εἶδος εἶδει οὐ συνέρχεται (cf. Vat. gr. 1777 ff. 4^v l. 7 a.i. – 27^v l. 9).

5 (ff. 50^v-51^v l. 5) Vita Aristotelis (ed. I. Düring, *Aristotle in the ancient biographical Tradition* [Studia gr. et lat. Gothoburgensia 5] Göteborg 1957, pp. 131-136). In f. 51^v ll. 3-5 post εἴκοσι τρία (Düring p. 136,15) scriptus est textus (inc. ἐδίδαξε δὲ ἐξ Ἀθηνῶν des. χρόνων ὧν ἐξήκοντα τριῶν) qui apud Düring p. 127 et p. 136 app. crit. invenitur.

6 (ff. 51^v l. 6-54^v) Excerpta ex <Iohannis Philoponi commentario in Aristotelis Categorias> (ed. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* XIII, 1, Berolini 1898): ^a(f. 51^v ll. 6-11) μέλλων τὴν εἰς δέκα διαίρεσιν – ποιεῖ τὸν δέκα (p. 28, 3-9); ^b(ff. 51^v l. 11-52 l. 4) ἔστιν οὖν ἡ προκειμένη – κατ' οὐδενὸς ἄλλου κατηγορεῖται (pp. 28,16-29,13); ^c(f. 52 ll. 4-11) τεσσάρων οὖν συζυγιῶν οὐσῶν – φιλοσόφοις ὁ λόγος (p. 31, 19-26); ^d(f. 52 ll. 11-18) ἐπειδὴ ἦσθετο ἑαυτοῦ – περὶ τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ (pp. 31,29-32,3); ^e(f. 52 l. 18-52^v l. 12) εἰπὼν τὸ μὴ ὡς μέρος – κατηγορεῖται (p. 32, 7-9): textus codicis in initio discrepat; congruere incipit ab ἐν τινι ἐνδεκαχῶς (p. 32,7 in codice nostro f. 52 l. 5 a.i.) et deest ab ἰσοστροφοῦσι usque ad περιφορητόν (p. 32, 20-21); ^f(f. 52^v ll. 13-22) κακίζουσι δὲ τινες – συντελοῦσαν (p. 33, 6-18); ^g(f. 52^v l. 22-53 l. 3) οἱ δὲ ἐλλείπειν – αὐτοῖς οὐσίας (p. 35, 10-16); subfigitur (f. 53 ll. 3-16) excerptum ex <Ammonii commentario in Aristotelis Categorias> (inc. διὰ τί δέκα εἰσιν des. ἀπλαῖ οὐσαι, cf. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 4, Berolini 1895, pp. 91,22-92,12): textus codicis ab edito in initio et in fine discrepat; satis consentit a τεσσάρων γὰρ οὐσῶν τῶν ἀπλῶν κατηγοριῶν f. 53 l. 9 (op. l. p. 92,6) usque ad τὸ ἔχειν καὶ τὸ κεῖσθαι f. 53 l. 12 (op. l. p. 92,12); ^h(f. 53 ll. 16-21) σκοπὸς τῷ Ἀριστοτέλει – διαιρεῖται (p. 12, 9-16); ⁱ(f. 53 l. 21-53^v l.19) κατηγορίαι δὲ ἐπιγράφονται – τοῦ ἔχειν (pp. 12,17-13,19); ^j(f. 53^v ll. 19-23) τῶν πραγμάτων – ἐτερόνυμα (p. 14, 11-16); ^k(ff. 53^v l. 23-54 l. 4) περὶ τῶν ὁμωνύμων – λέγω δὴ τὸ πολυνύμον (p. 14, 24-32): textus desideratur a ζηλῶν usque ad θεωρήματι (p. 14, 25-28); ^l(f. 54 ll. 4-5) ὁμοίως δὲ καὶ – τί ἔστιν ἐτερόνυμον (p. 15, 2-4): textus deest ab ὅτι τὸ usque ad Πλάτων (p. 15, 3-4); ^m(f. 54 ll. 5-8) προέταξε – καὶ οὐ συνωνύμως (p. 15, 11-14); ⁿ(f. 54 ll. 8-16) ὁμώνυμα δὲ – λεγέτωσαν (pp. 15,34-16,9); ^o(f. 54 l. 16-54^v l. 10) τῶν ὁμωνύμων – ὀνόμασται (pp. 16,22-17,13); ^p(f. 54^v ll. 10-15) ἡνίκα δὲ εἴπη – φάσις (pp. 17,28-18,2); ^q(f. 54 ll. 15-19) διχῶς λέγεται – τὸν ὀρισμὸν δηλονότι (p. 18, 17-24); ^r(f. 54^v ll. 20-25) κοινῶς σημαίνει – σὺ μὴ κοίνου (cf. p. 19, 1-2): textus in initio et in fine valde discrepat.

7 (ff. 55-143^v) Aristotelis Categoriae. Singulis capitibus subiciuntur excerpta ex <Iohannis Philoponi commentario>, scil.: ^a(ff. 55-56^v) εἰπὼν τὰ τοῖς ὁμωνύμοις – καὶ οὐ παρώνυμα (*Comment. in Arist. gr.* XIII, 1 pp. 19,7-25,4); textus deest a λέγομεν usque ad οὐσίας p. 20, 1-3 (cf. f. 55^v l. 4), a τοῦτ' ἔστι usque ad αἰσθητικῆς pp. 20,21-22,18 (cf. f. 55^v l. 16); in f. 56 ll. 20-24 post διαφέρει (p. 24,12) scriptae sunt sententiae nonnullae quae a textu editionis p. 24, 12-16 valde discrepant. ^b(ff. 57-59^v l. 17) ἐντεῦθεν εἰσβάλλει – συμπλοκὴν λεγομένων εἴρηκεν (pp. 25,26-45,28): textus deest a φασὶ δὲ usque ad ἀπλῆν pp. 26,18-27,5 (cf. f. 57^v l. 14), ab οὕτω γοῦν usque ad καὶ ἡμεῖς p. 27, 13-16 (cf. f. 57^v l. 20), ab ἐκεῖ μὲν usque ad διαφορουμένου pp. 27,23-36,13 (cf. f. 58 l. 1), a τὸ δὲ ἀπλῶς usque ad εἶναι pp. 37,12-38,10 (cf. f. 58 l. 8), a διαλεχθεὶς usque ad κατηγορίαν p. 38, 19-28 (cf. f. 58,12), a παραδοὺς τῶν φωνῶν usque ad λεγομένων pp. 43,1-44,2 (cf. f. 59 l. 22); pars αἱ τῶν γενῶν – ἀνωτέρω p. 42, 12-29 in f. 59 ll. 9-22 post συνεκφωνοῦμεναι p. 43, 20 scripta est, pars ἐντεῦθεν – ψεύδομαι p. 45, 8-17 in f. 60 ll. 7-15. ^c(ff. 60 l. 15-62 l. 6 a.i.) εἰρηκῶς τὰ συντελοῦντα – ὑποκειμένου (pp. 49,5-58,3): textus deest ab ὅτι δὲ usque ad αἰτίας pp. 50,23-51,21 (cf. f. 60^v l. 2 a.i.), a καὶ ἐπὶ usque ad διδασκαλίας pp. 52,2-53,13 (cf. f. 61 l. 8), ab ἄξιον usque ad φαμεν pp. 53,18-54,31 (cf. f. 61 l. 11), ab ὅσα κατὰ usque ad θνητόν p. 56,6-20 (cf. f. 61^v l. 16). ^d(ff. 63-64^v l. 3 a.i.) ὁρᾷς ὡς – οὐσίαν (pp. 58,7-61,30): textus deest a καλῶς usque ad ἐστὶ p. 59, 1-2 (cf. f. 63^v l. 9). ^e(ff. 65^v-66 l. 2) ἰστέον ὅτι – τὸ δὲ ὑπὸ τὸ ποιόν (pp. 62,10-63,4; textus editione brevior). ^f(f. 66 ll. 2-18) φασὶν ὅτι τριττά – ψυχρὸν καὶ ὑγρόν (pp. 64,23-65,7). ^g(f. 66 ll. 19-25) τοῦτο τὸ β' ἐπιχείρημα – οὐσίαις ὑπόκειται (p. 62, 3-10). ^h(f. 66 l. 26 – 66^v l. 12) τὸ ἀποδοδεδομένον τῆς οὐσίας – βούλεται (p. 64, 9-22). ⁱ(ff. 67^v-70) ὅπερ ἔμελλε – σχέσει λέγονται (pp. 68,13-75,10): textus deest a τινὲς δὲ usque ad ὁ αὐτὸς pp. 68,23-70,22 (cf. f. 67^v l. 13), a καταγινώσκει usque ad κατηγοροῦνται pp. 71,22-73,21 (cf. f. 68^v l. 22), a τοῦτ' ἔστιν usque ad μερικωτέραν p. 74, 7-10 (cf. f. 69 l. 10); pars a τὸ μηδὲν ἐναντίον usque ad σχέσει λέγονται pp. 74,14-75,10 in ff. 69^v l. 9-70 iteratur. ^j(ff. 71-75) ἐπὶ πέμπτον – ἔχει τὸ συνεχές (pp. 75,13-87,13): textus deest a διὰ τί usque ad ἐστὶ δεκτικά pp. 78,30-79,6 (cf. f. 72 l. 13); pars ab ἐπειδὴ usque ad ὡσαύτως pp. 76,2-77,9 in ff. 72^v l. 17-73 l. 3 scripta est, ab ἐν μὲν ἀριθμῷ usque ad φαίνεται p. 79, 9-18 in f. 73 ll. 4-13 ante ἀπορίαν p. 80,24. ^k(ff. 77^v-82^v) ζητεῖται – τῶν τοιούτων ὡσαύτως (pp. 88,3-102,9): textus deest a τοῦ δὲ usque ad ἐχόντων θέσιν p. 88, 11-20 (cf. f. 77^v l. 13), a τὰ μὲν οὖν usque ad εἰρημένα pp. 88,24-89,19 (cf. f. 77^v l. 16; cf. tamen verba a καὶ ὁ λόγος usque ad δευτέραν p. 89, 7-9 cum verbis in f. 77^v ll. 16-19 scriptis), ab οἶον ἡ κέγχρος usque ad χρόνον p. 97, 19-23 (cf. f. 81 l. 21), a καὶ τοῖς ποσὶν usque ad καὶ pp. 98,23-99,2 (cf. f. 81^v l. 17), ab ἐπειδήπερ usque ad αὐτὸ γένος pp. 99,18-

100,29 (cf. f. 81^v l. 23); pars ab οἱ μὲν usque ad ἄλλη εἴη p. 90, 25-29 in f. 78^v ll. 6-11 post ἄκρα p. 91, 15 scripta est; textus codicis in ff. 79 l. 2 a.i. – 79^v l. 5 scriptus (inc. ὀρισμὸν αὐτοῦ des. ἔχειν ἐναντίον) a textu pp. 93,15-94,2 (inc. παραδούς des. τριπλήχει) valde discrepat; post τὰ πρὸς τι p. 94,31 codex (ff. 79^v l. 3 a.i. – 80 l. 9) additamentum perhibet quod inc. ἴδιον γὰρ ἐστὶ et des. ἀποδῶσειεν. ^a(ff. 86-97^v) πρὸ τῆς τῶν πρὸς τι – μὴ ἑτεροκινήτους εἶναι (pp. 102,13-133,4): textus deest a τῷ λέγεται usque ad ἐπιστητόν p. 106, 2-24 (cf. f. 88 l. 14), ab ἅπερ ἐστὶ usque ad πράγματα p. 107, 4-31 (cf. f. 88 l. 18), a ζητητέον usque ad οὐ λέγεσθαι pp. 108,31-109,31 (cf. f. 88^v l. 21), a διότι usque ad ἐκλείπει p. 118, 9-23 (cf. f. 92^v l. 14), ab οὕτως οὖν usque ad τῇ φύσει εἶναι pp. 122,31-124,14 (cf. f. 94^v l. 15), a κείνου usque ad ἐπινεύει p. 126, 5-7 (cf. f. 95^v l. 10); textus in ff. 95^v l. 12-96 l. 3 scriptus (inc. ἐπιστῆσαι δὲ des. ὑποθεθεῖσα πρότασις) a textu impresso (pp. 126,9 τὸ δὲ κατὰ – 129,6 φησὶν) omnino discrepat, quod ad diagramma in margine inferiore f. 98^v depictum attinet cf. p. 148. ^o(ff. 101^v-116^v) πάλιν ἐν τοῖς περὶ ποιότητος λόγοις – ὑπὸ τὰ πρὸς τι (pp. 133,7-162,28): textus in codice scriptus a textu impresso saepe discrepat; deest praeterea ab ἐνίων usque ad μετέχοντα p. 157, 4-6 (cf. f. 113^v l. 8); post τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον (p. 158,19) codex (f. 114 ll. 17-20) additamentum perhibet quod inc. ὅπου δὲ et des. τις φησιν. ^p(ff. 116^v-119) τῶν κατηγοριῶν – φλωαρίας περιττάς (pp. 163,4-167,17). ^q(ff. 123-135) πεπλήρωται – τῷ κοινῷ ὑποκειμένῳ (pp. 167,21-191,14): textus deest a τὰ τοίνυν usque ad ἀπόφασις p. 168, 13-15 (cf. f. 123^v l. 19), a τῆς μὲν usque ad τὸ ψεῦδος p. 187, 22-24 (cf. f. 133 l. 23); post ἔλλαμψιν p. 184,18 (pro ἔλλαμψιν scr. δύναμιν) codex (f. 131^v ll. 14-18) additamentum perhibet (inc. τυφλὸν δὲ φησιν des. ὑπομεμενηκότα). ^r(ff. 136-137^v) ἐμνημόνευσε – καὶ τὸ λοιπὸν (pp. 191,17-195,4). ^s(ff. 138-139) ἐμνημόνευσε καὶ τοῦ ἅμα – ἀκολουθεῖ τὰ εἶδη (pp. 195,8-197,8). ^t(ff. 139^v-142^v) ὁ περὶ κινήσεως λόγος – τὸ ἔχειν ὁμώνυμος (pp. 197,12-204,24): textus codicis a μένει γὰρ usque ad γνώμονος λόγον (ff. 141^v l. 2 a.i.-142 l. 1) a textu impresso a καὶ τὸ τετράγωνον usque ad γνώμονα (p. 202, 8-12) omnino discrepat. ^u(f. 143^{r-v}) τὸ ἔχειν – ἠρίθμηνται (pp. 204,24-205,28).

8 (ff. 143^v-152) Ammonii commentarium in Aristotelis librum De interpretatione, ἐκ τοῦ εἰς τὸ περὶ ἐρμηνείας τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπομνήματος Ἀμμωνίου, τίνα δεῖ προθερεῖν πρὸ ταύτης τῆς πραγματείας, ab initio πολὺ μὲν ἐν σοφοῖς καὶ οὐκ ἀνώνυμον usque ad βουλόμενος τῆς διδασκαλίας (ed. A. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 5, Berolini 1897, pp. 1,3-17,13). Sequuntur (ff. 152 l. 9-153^v) expositiones duae de determinatione οὐ πᾶς: prior (f. 152 l. 9-152^v l. 19) quae inc. θορυβοῦσι τινὲς περὶ τῆς μερικῆς ἀποφατικῆς τῆς οὐ πᾶς et des. πρὸς τὴν μερικὴν κατάφασιν cum Ammonii commentario in Aristotelis librum De interpretatione satis con-

sentit (op. l. pp. 93,19-94,24; cf. etiam Busse, op. l. p. XII); altera (ff. 152^v l. 19-153^v) in codice nostro anonyma (inc. πλὴν περὶ τῶν δ' ὁπορισμῶν καθολικῶν τοῦτον ιστέον κανόνα des. κατ' οὐδεμίαν συντρέχουσι τῶν ὕλῶν) opus *Isaaci monachi Argyri* esse videtur (cf. codices Vat. gr. 1498 f. 66, Vat. Urb. gr. 57 f. 117^v, Vat. Reg. gr. 116 f. 28^v): eadem expositio exstat etiam, e. g., in codicibus Vat. gr. 1498 f. 66^{r-v} (cf. C. Giannelli, *Cod. Vat. gr. 1485-1683*, Bybl. Vat. 1950, p. 25), Vat. gr. 1777 f. 79 l. 35-79^v (cf. P. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, pp. 114-115), Vat. Urb. gr. 57 ff. 117^v l. 21-118^v l. 10, Vat. Reg. gr. 116 f. 28^v ll. 8-37 et Ambros. gr. 124 (B 103 sup.) f. 25^v (v. etiam Giannelli, op. l. p. 25, qui duos ultimos codices memorat).

MAT. Codex satis bene servatus. Refectae sunt orae inferiores ff. 2, 91, 150-153. Ff. 3-4 et 74 etiam relecta. Nonnulla folia tineis erosa.

FASC. Codicem quaterniones 19 efficiunt, numeris graecis in angulo inferiore externo primae et ultimae singulorum paginae nec non cruculis in margine superiore medio primae singulorum paginae distincti (animadvertendum est, in prima pagina fasciculi 1 [ff. 2-9^v] et in ultima fasciculi 19 [ff. 146-153^v] notas graecas α' et ιθ' ob marginem inferiorem reffectum periisse). Folium 1 ante primum fasciculum additum est.

CHART. SIGNA. Sunt in totum sex: ¹(e. g. f. 4) quattuor flores cum cruce (simile apud Briquet n. 6687: Perpignan 1391, Montpellier 1393, Venise 1398, Fano 1402); ²(e. g. ff. 9, 82) cervi caput (Briquet n. 15492: Perpignan 1400, Valence 1404, Halberstadt 1409, Fabriano 1404); ³(e. g. f. 50) lagoena (Briquet n. 6256: Montpellier 1404, Halberstadt 1407, Pistoie 1410, Sienne 1410-13, Prato 1427, Fabriano 1413); ⁴(e. g. f. 59) equi caput (conferri potest cum Briquet nn. 15574-15575 ubi tamen bina capita observantur: Florence 1375-77, Perpignan 1381, Neuweilnau 1430-1434); ⁵(e. g. ff. 93, 102) campana cum trigono superimposito (Briquet n. 4034: Montpellier 1400, Lucques 1402-7, Fabriano 1418); ⁶(e. g. f. 146) forfices (Briquet n. 3656: Perpignan 1397, Pérouse 1401-2, Pise 1402-7, Lucques 1409, Sienne 1410-13).

SCHEMA. Lake I 2 b, Leroy 20 D 1. Spatium scriptum: mm. 185×137.

SCRIPT. Codicem a Stephano metropolita Medae exaratum esse censet P. Canart, quod comparatio cum codice Vat. Urb. gr. 96 ab hoc librario signato et cum specimine n. 3 apud D. Harlfinger, *Specimina gr. Kop. der Renaiss.* I, Berlin 1974 confirmare videtur: de forma περὶ cf. e. g. Vat. gr. 2189 f. 2 l. 2 a.i. cum Vat. Urb. gr. 96 f. 169 l. 26; de forma γὰρ cf. Vat. gr. 2189 f. 5 ll. 6 et 1 a.i. cum Vat. Urb. gr. 96 f. 170^v l. 13 a.i., f. 336 l. 1 a.i.; de forma αρ cf. Vat. gr. 2189 f. 10 l. 3 cum Harlfinger, *Specimina*, num. 3 l. 1 a.i. De hoc librario praeter M. Vogel-V. Gardthausen, *Die griech. Schreiber* ... Leipzig 1909 pp. 403-404 v. praesertim D. Harlfinger, *Specimina gr. Kopisten der Renaissance*, I, Berlin 1974, pp. 13-14 sub numm. 3-4. In codice nostro scriptura modo maioris, modo minoris moduli est.

ORN. Tituli, litterae initiales, diagrammata marginalia rubro exarata. Litterae initiales nonnullae ornatae (v. e. g. f. 2). In f. 2 rectagonum rubrum depictum est, cauliculos continens floresque in quattuor angulis nec non in latere superiore perhibens.

ANNOT. F. 1^v adglutinata est schedula chartacea, mm. 159×120, in qua manus duae (vel tres) saec. XVI haec scripserunt: ^aadnotationem haud omnino perspicuam, significationem ter-

mini «accidentis» illustrantem (inc. *sicut accidens*); ^badnotationem ἐργοι Amonniou Θεου (sic); ^cindicem in breve contractum operum quae in codice continentur: *Hermias Ammonius in librum Porphyrii de universalibus / Philoponus in librum praedicamentorum Aristotelis / Hermias Ammonius in librum peri hierminias Aristotelis*; ^dnota numeralis 39.

POSS. In ff. 1, 2, 90, 153^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1, manu (A. Mai): XXXVI (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579 f. 144^v); *n° 33*; eidem folio adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 66×40, manus saec. XVIII scripsit *Ammo/nius D(e) / variis vocibus / saeculi XIV* (in margine inferiore: XXX et, manu (A. Mai), 28, numerus scil. codicis secundum hodiernum ordinem codicum Columnensium); in inferiore partim rescissa, nunc mm. 23×26, leguntur *E* et pars superior litterae *X*. In indice R. Vernazza codex numero 28, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 49 signatur. In margine inferiore f. 2 (A. Mai) scripsit 28 *Col. Vat. 2189*.

BIBL. De codice v. Busse, *Comment. in Arist. gr.* IV. 3 pp. XIV et XXIII et *Comment. in Arist. gr.* IV. 5 p. XII; I. Düring, *Aristotle in the ancient biographical Tradition* [St. gr. et lat. *Gothoburg.* 5] Göteborg 1957, pp. 121, 126-127 (ubi perperam pro Vat. gr. 2189 Paris. 2189 scriptum est), 130 et 136 app. crit.; A. Wartelle, *Invent. des man. grecs d'Aristote*... Paris 1963, p. 136 ubi numero 1837 signatur; D. Harlfinger-J. Wiesner, *Scriptorium* 18, 1964, p. 254; P. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 113. Busse (*Comment. in Arist. gr.* IV. 3 pp. XIV et XXIII) et Düring (op. l. p. 127) codicem nostrum cum codice Neapolitano gr. 321 (III D 37) artissimo vinculo coniunctum esse censent.

INTEG. Omnino ut in sex superioribus libris.

2190 Saec. XV, membranac., mm. 275×197, ff. 251 (+1^{a-b}, -107), ll. 32.

Plutarchi Chaeronensis vitae parallelae nonnullae: ¹(ff. 3-14^v) Theseus et ²(ff. 14^v-31) Romulus (ed. K. Lindskog-K. Ziegler, Lipsiae 1960 [*Teubneriana*] Vol. I fasc. 1 pp. 1-81); ³(ff. 31-44) Solon et ⁴(ff. 44-54^v) Publicola (op. l. pp. 82-156); ⁵(ff. 54^v-67) Themistocles et ⁶(ff. 67-84^v) Camillus (op. l. pp. 157-248); ⁷(ff. 84^v-101) Pericles et ⁸(ff. 101-116) Fabius Maximus (op. l. Vol. I fasc. 2 Lipsiae 1964 [*Teubneriana*] pp. 1-84); ⁹(ff. 116-129^v) Aristides et ¹⁰(ff. 129^v-145) Marcus Cato (op. l. Vol. I fasc. 1 pp. 249-331); ¹¹(ff. 145-156) Demosthenes et ¹²(ff. 156^v-177^v) Cicero (op. l. Vol. I fasc. 2 pp. 280-373); ¹³(ff. 178-187^v) Cimon et ¹⁴(ff. 187^v-211^v) Lucullus (Vol. I fasc. 1 pp. 332-423); ¹⁵(ff. 211^v-226^v) Nicias et ¹⁶(ff. 226^v-245) Crassus (op. l. Vol. I fasc. 2 pp. 85-102). Ff. 245^v-251^v vacua.

MAT. Codex optime servatus. Margines ff. 102, 115, 132, 224 perterebrata sine tamen ullo textus detrimento.

FASC. Sunt in totum fasciculi 27, quinionones omnes praeter 1 (binionem, ff. 1-2^v: cave ff. 1^a,

1^b), 19 (binionem, ff. 174-177^v), et 27 (binionem, ff. 248-251^v) numeris romanis in angulo inferiore interno ultimae singulorum paginae signati; numeratio, quae fasciculum 1 praetermittit, in fasciculis 11 (ff. 93-102^v) et 27 (ff. 248-251^v) non observatur, in fasciculo autem 8 (ff. 63-72^v) non in ultima, sed in decima pagina apparet (v. f. 67^v).

SCHEMA. Lake I 2 d, Leroy P 2 20 C1 (v. e. g. f. 53). Spatium scriptum: mm. 203.205×127.128.

SCRIPT. Unus idemque scriba totum codicem exaravit. In f. 2^v (Georgius Balsamon) indicem vitarum quae in codice continentur addidit.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 3). In ff. 1, 3, 177^v, 245, 247^v, 249^v, 251^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1, manu (A. Mai): LXXI (perperam: in inventario enim codicum Columnensium quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur codex numero 70 signatur, v. f. 145); in eodem folio: 126, *Plutarchus*, 51. Eidem folio adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore partim rescissa, mm. 115×48, manus saec. XVIII scripsit *Plutarchi Vitae / Parallelae / Thesei et Romuli Ca/tonis et Publicolae / Themistoclis et Ca/milli = Periclis et / Fabii Max. = Arist. / dis et Catonis De / mosthenis et Cice/ronis Cimonis et / Luculli Nicias et / Crassi saeculi XIII*; scriptum est deinde XXXI et, manu (A. Mai), 29; in inferiore partim rescissa, nunc mm. 26×31, legitur *G XXXVII*. In indice R. Vernazza codex numero 30, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 76 signatur. In f. 1 et in margine inf. f. 3 (A. Mai) scripsit 29 *Col. Vat. 2190*.

BIBL. I. Mercati, *Opere minori* IV [*Studi e Testi* 79] Città del Vaticano 1937, p. 202 n. 1, M. Juneaux, *Plutarque Vies I*, Paris 1957 [*Les belles Lettres*] pp. XLIV, L (ubi codicem nostrum e Vaticano gr. 2175 descriptum esse censet) et LII, K. Ziegler, *Plutarchi Vitae parallelae*, Vol. I fasc. 1, Lipsiae 1960 [*Teubneriana*] p. XIII. Cf. etiam M. Manfredini, *Giorgio Gemisto Pletone e la tradizione manoscritta di Plutarco, Annali della Scuola normale sup. di Pisa*, 3^a serie, 2, 1972, p. 572; *La tradizione manoscritta della Vita Solonis di Plutarco, Annali della Scuola normale sup. di Pisa*, serie III, 7, 1977, pp. 959 et 979 (codex noster, w, apographon est codicis W, scil. Vat. gr. 2175).

INTEG. Omnino ut in septem superioribus libris.

2191 Saec. XV in., chartac. (f. 1 membranac.), mm. 282×195, ff. 92 (+1^a), ll. 26-30.

Isocratis orationes decem: ¹(ff. 1^a-7) Ad Demonicum; ²(ff. 7-13^v) Ad Nicoclem; ³(ff. 13^v-37^v) Panegyricus; ⁴(ff. 37^v-45^v) Laus Helenae; ⁵(ff. 45^v-55^v) Evagoras; ⁶(ff. 55^v-61^v) Busiris; ⁷(ff. 61^v-64^v) Contra sophistas; ⁸(ff. 64^v-71^v) Plataicus; ⁹(ff. 71^v-80^v) Areopagiticus; ¹⁰(ff. 81-89^v) Nicocles. Ff. 90-92^v vacua.

MAT. Codex satis bene servatus. Refecta sunt tamen laciniis chartaceis ff. 1, 1^a, 2, 3, 44-64, 90-92. Nonnulla folia (cf. praesertim ff. 1^a-8, 46-58, 70-80) parvae maculae deturpant, sine tamen ullo textus detrimento. Tineis perterebrata sunt ff. 35-38.

FASC. Sunt in totum fasciculi 12, verbis reclamantibus in margine inferiore ultimae singulorum paginae scriptis distincti, quaterniones omnes praeter 11 et 12 (terniones, ff. 81-92^v). In marginibus externis nonnullorum foliorum vestigia numerorum romanorum observantur, qui

ob marginem abscisum partim perierunt (v. e. g. ff. 13^v-16^v, 19^v-20^v, 23^v-24^v, 25, 39, 40^v, 41, 42, 43, 69^v-71^v, 73, 75).

CHART. SIGNA. Sex distinguuntur: ¹(e. g. ff. 3,6) arcus cum telo (Briquet n. 797: Lucques 1390-94, Bruxelles 1390-91, Sienna 1392-99, Augsburg 1393); ²(e.g. ff. 9,16) campana (cf. Briquet n. 4067: Bourges 1387, Florence 1388-89, Venise 1389, Pise 1390-91, Sienna 1387); ³(ff. 17,24) trimontium circulo inclusum cum cruce superimposita (cf. Briquet n. 11889: Savoie 1391-96, Gênes 1394, Bruxelles 1394-96, Sienna 1399-1400); ⁴(ff. 36, 37) gryphus (Briquet n. 7455: Sienna 1383-84, Feurs 1387-96); ⁵(ff. 76, 77) gryphus (Briquet n. 7457: Savoie 1401-3, Genève 1410); ⁶(ff. 83, 84) trimontium (cf. Briquet n. 11662: Florence 1432).

SCHEMA. Lake I 2 b, Leroy 20 D 1. Spatium scriptum: mm. 203×120.128 in parte a prima manu, mm. 205×120 in parte a secunda manu, mm. 185.195×106.110 in parte a tertia manu exarata.

SCRIPT. Manus quattuor distinguuntur: 1 ff. 1^a-64^v, 2 ff. 65-80^v, 3 ff. 81-89^v exaravit; 4 in parte a manu 1 exarata nonnulla in marginibus vel inter lineas addidit (v. e. g. ff. 1^v, 2, 4). P. Canart sententia manus 1 et 3 occidentales esse videntur, manus 2 autem (Iohannes Scutariotes) est, de quo v. praesertim H. Omont, *Facsimilés de man. grecs... de la Bibl. nat.*, Paris 1887, p. 13 et tab. 32 et D. Harlfinger, *Specimina...* I, Berlin 1974, pp. 34-35 sub num. 76, apud quem fusior bibliographia inveniri potest. De forma litterae s. cf. Omont, tab. 32 l. 6 cum Vat. gr. 2191 f. 65 ll. 12-13.

ORN. Tituli et litterae initiales rubro exarata.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 1^a). In ff. 1, 80^v, 89^v, 92^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine superiore f. 1, manu (A. Mai): *LXXXIV* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur, v. f. 145); in eodem folio: 58. Eidem folio adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore partim rescissa, nunc mm. 77×32, manus saec. XVIII scripsit *Isocratis Ora/tiones/ aliquo(t) saec. XV* (in margine inferiore: *XXXII* et, manu (A. Mai), 30); in inferiore, mm. 43×26, *F XXVI*. In margine inferiore f. 1^a (A. Mai) scripsit *30 Col. Vat. 2191*. In indice R. Vernazza codex numero 95, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 65 signatur.

BIBL. Codex paucis describitur ab E. Drerup, *Zur Textgeschichte des Isocrates*, *Philologus* 55, 1896, p. 663 et *Isocratis opera omnia*, Lipsiae 1906 pp. XVIII-XIX (cf. etiam p. LVIII); perperam pro Vaticano gr. 2197 memoratur a C. Ruelle, *Rev. ét. grec.* 12, 1899, p. 38 (cf. etiam *Revue des revues in Revue de philol.* N. S. 24, 1900, p. 229).

INTEG. Ut in octo superioribus libris.

2192 Saec. XI (ff. I-IX, 1-2, 201^{a-n}, 279-285 saec. XVI), membran. (ff. I-IX, 1-2, 201^{a-n}, 279-285 chartac.), mm. 265×215, ff. IX. 285 (+201^{a-n}) coll. 2, ll. 28 (f. 279^v), 27-29 (ff. reliqua).

1 (ff. 2^v-201^v) S. Basilii Magni in Isaiam prophetam commentarium in fine mutilum foliis nonnullis post f. 201^v avulsis, i.e. ab initio εὑξασθε μὴ γενέσθαι τὴν φυγὴν usque ad τοῦ σώματος τῶν ἐκκλησιῶν (P. G. 30. 117 B4-637 C2). Ff. 201^{a-nv} vacua.

2 (ff. 202-272^v) S. Iohannis Chrysostomi commentarium in psalmos graduales, sive psalmorum expositio a ps. 119 usque ad ps. 137 (P. G. 55. 338-410).

3 (ff. 273-279^v) S. Basilii Magni homilia in sanctam Christi generationem ut in codice Vat. gr. 2178 ff. 275-282^v (BHG³ 1922; P. G. 31. 1457 B14-1476 A 2). Ff. 280-285^v vacua.

MAT. Maculae umore effectae praesertim in ff. 3-12, 65-70, 173-181 observantur. Tineis perterebrata sunt ff. IV-VII, 279-282.

FASC. Codicem quaterniones 35 efficiunt, numeris arabicis in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptis distincti; in fasciculo 1 primum folium excidit, fasciculi autem 35 quinque folia tantum supersunt. Ante primum fasciculum 11 folia chartacea addita sunt, inter ff. 201^v et 202 senio chartaceus, post f. 278^v septem folia chartacea.

CHART. SIGNA. In foliis chartaceis tria observantur: ¹(v. e. g. ff. III, 283, 285) lilium binis circulis inclusum (simile sed non idem apud Briquet n. 7109, anni 1562); ²(e. g. f. V) ancora circulo inclusa cum stella sex radiorum (Briquet n. 492: Lucques 1522, Provence 1536); ³(e. g. f. 201^v) arcuballista circulo inclusa (Briquet n. 749: Lucques 1548).

SCHEMA. In foliis membranaceis: Lake II 19 d, Leroy 32 C2; in foliis chartaceis: Lake II 1 c, Leroy 00 E 2. Spatium scriptum: mm. 195.210×70 in foliis membranaceis, mm. 188×70 in foliis chartaceis (pro unaquaque columnarum).

SCRIPT. Folia membranacea unus idemque scriba nigro atramento exaravit; in nonnullis foliis scriptura obsolevit (v. praesertim ff. 81^v-82, 95^v-96, 109^v-110, 110^v-112^v, 113-114, 117^v-118, 119^v-120^v, 121^v-122, 137^v-138, 228^v-229^v, 230-231^v, 233^v, 235-236^v, 250^v, 253^v-254, 259^v-260, 260^v-261, 265^v-266, 267^v, 269^v-270). Litterae fusco atramento retractatae in ff. 57^v-59^v, 138. Textum in ff. 2^v et 279^v scriptum (Georgius Balsamon) supplevit, qui etiam indiculum operum quae in codice continentur in f. 1^v addidit.

ORN. Tituli et litterae initiales rubro exarata. In ff. 7 et 202 fascia rubra cauliculos albos continens; in f. 18 serpens ruber; in f. 28^v linea nigra angulos acutos efformans, apicibus nigris et rubris intermixta atque in cauliculos utrimque desinens; in f. 36 linea sinuosa nigra cauliculis rubris intermixta; in f. 45^v fascia rectagonis fuscis efformata; in f. 64 linea rubra angulos acutos efformans, in cauliculos utrimque desinens atque apicibus rubris intermixta; in f. 78^v linea parvis lineis curvis et punctis rubris efformata; in ff. 89^v, 99^v linea punctis rubris efformata, in flosculos utrimque desinens; in f. 144^v linea cauliculis nigris efformata; in f. 155^v linea parvis lineis nigris curvis efformata; in ff. 155^v, 199, 227^v linea nigra angulos acutos efformans, in flosculos nigros utrimque desinens apicibusque nigris intermixta; in ff. 182^v, 190^v, 213^v, 215^v, 266^v linea parvis lineis curvis nigris efformata, in flosculos utrimque desinens; in f. 198^v linea brevibus lineis nigris parallelis efformata, in flosculos utrimque desinens; in ff. 224^v, 233^v, 249 linea apicibus nigris efformata, in flosculos utrimque desinens.

ANNOT. In margine inferiore f. 28^v, manu rudiore saec. XIV: Ἡσαΐας χάρευε ὅτι ἐχης (ut vid.) σὼν ἐξηγητὴν μεγάλων καὶ θαυμασιῶν θεῶν ἐννοιῶν Βασιλείον μέγιστον ἱεράρχην πάνσοφον θεοῦ στόμα πανδύλαλον σαφηνίζον τὰ ἀπόρρητα; in margine superiore f. 112^v, eadem manu: νοῦς Ἰησοῦ Χριστοῦ στόμα (ut vid.) τούτου (ut vid.) ἄγιον et post litteras nonnullas quae hodie ob marginem superio-

rem excisum legi nequeunt ὑπάρχεις παρ (ut vid.) βασιλείας πρόξενε τῆς αἰωνίας Βασιλείας μέγιστε καὶ θεόφαντε; in margine superiore f. 183, eadem manu ὅτι ὁ Ὁρίων σύστημα ἐστὶν ἀστέρων κβ' ὄντινες ὀνομάζουσιν Βωήτην.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. f. 279^v marg. inf.). In ff. V, 2, 3, 38, 122^v, 123, 258, 278^v, 279^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In parte superiore f. I, manu (A. Mai): XXVI (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579 f. 144); in f. IV: 53; in f. I et in margine inferiore f. 3 (A. Mai) scripsit *Col. 31 Vat. 2192*. In indice R. Vernazza codex numero 18, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 5 signatur.

BIBL. Codicem obiter memorat M. Faulhaber, *Die Propheten-Katenen nach römischen Handschriften* [Biblische Studien 4], Freiburg im Breisgau 1899, p. 65; cf. etiam I. B. Pitra, *Iuris ecclesiastici graecorum historia et monumenta* I, Romae 1864, p. X, qui nescio cur codicem nostrum inter codices iuris canonici enumeravit.

INTEG. Integumentum e corio rubro saec. XVIII in marginibus et in secturis binis filis aureis ornatum praebet in dorso insignia duo aurea familiae Columnensis, scidulas duas e corio viridi cum inscriptionibus aureis *S. Basilii in Isaiam / S. Io. Chrisostimi* (sic) in / *Psalmos Graduales / seculo X* et notam auream qua codex in Bibliotheca Columnensi distinguebatur, A V. Insignia, scidulae et nota binis filis aureis inclusa; scidula inferior ornatum aureum quoque perhibet; ornatus aurei duo etiam inter hanc scidulam et insigne familiae Columnensis observantur.

2193 Saec. XII, membran., mm. 264×208, ff. 299, ll. 23-25. Ordo foliorum sic restituendus: ff. 1-7, 13, 8-12, 14-299.

Scholia minora in *Homeri Iliadem* vulgo mendose Didymo tributa ut, e. g., in codicibus Vat. gr. 32 et 33, in initio et in fine mutila, de quibus v. nunc si vis A. Heinrichs, *Scholia minora zu Homer, Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, 7, 1971, pp. 97-150, 229-260; 8, 1971, pp. 1-12; 12, 1973, pp. 17-43 nec non F. Montanari, *Studi di filologia omerica antica* [Bibl. di studi antichi 19] Pisa 1979, praesertim pp. 4-17, 43-47 (primum ed. (J. Lascaris), Romae 1517, deinde ed. Aldina, Venetiis 1521): ^a(ff. 3-39^v) in librum A (ed. Lascaris, pp. 3-34; ed. Aldina, pp. 3-39); textus in f. 3 inc. δηλώσας ὡς οὐχ ἐτέραν λέγει, in editione Lascaris p. 3 l. 9 a.i., in editione Aldina p. 3^v l. 10 a.i. Animadvertendum est in exemplari editionis Lascaris quod in Bibliotheca Vaticana asservatur textum desinere abrupte p. 34 ἐπικρήνων, in codice nostro f. 31^v l. 2. Uno folio inter ff. 6^v et 7 avulso, desideratur textus ab ἄλλοι δὲ usque ad ἀνδρὸς ἀπήρῃα (ed. Lascaris, pp. 9, 10-10, 11, ed. Aldina pp. 8^v, 2-9, 22): nam f. 6^v des. παρὰ Πολέμωνι (ed. Lascaris p. 9, 10, ed. Aldina p. 8^v, 2), f. 7 autem inc. ὧς ἔφατ (ed. Lascaris p. 10, 11, ed. Aldina p. 9, 23). F. 13 inter ff. 7^v et 8 collocandum est: nam f. 7^v des. αὐτοῖς δηλονότι τοῖς Ἑλλήσι (ed. Lascaris p. 11, 9, ed. Aldina p. 10, 17), f. 13 inc. ἐχεπευκὲς (ed. Lascaris p. 11, 9, ed. Aldina p. 10, 17), f. 13^v des. κατὰ τὸ αὐτὸ ἐγένοντο (ed. Lascaris p. 12, 5-6, ed. Aldina

p. 11, 7), f. 8 inc. τοῖσι δὲ ἐν αὐτοῖς δὲ (ed. Lascaris p. 12, 6, ed. Aldina p. 11, 7), f. 12^v des. ἐπεὶ, ἐπειδὴ (ed. Lascaris p. 16, 15, ed. Aldina p. 15, 17), f. 14 inc. οὐ παρελεύσεαι (ed. Lascaris p. 16, 16, ed. Aldina p. 15, 17), ^b(ff. 39^v-69^v) In librum B (ed. Lascaris pp. 63-84; ed. Aldina pp. 39^v-77^v): in exemplari editionis Lascaris quod in Bibliotheca Vaticana asservatur pars textus desideratur, nam in p. 63 inc. abrupte ἄσαι Ἄρηα (in codice nostro f. 58 l. 2 a.i.). ^c(ff. 69^v-90^v) In librum Γ (ed. Lascaris pp. 84-105; ed. Aldina pp. 78-98). ^d(ff. 90^v-110) In librum Δ (ed. Lascaris pp. 105-126; ed. Aldina pp. 98-117). ^e(ff. 110-124^v) In librum E (ed. Lascaris pp. 127-154; ed. Aldina pp. 117^v-142^v). ^f(ff. 124^v-133^v) In librum Z (ed. Lascaris pp. 154-164; ed. Aldina pp. 143-152^v). ^g(ff. 133^v-140) In librum H (ed. Lascaris pp. 165-172; ed. Aldina pp. 153-160). ^h(ff. 140-161^v) In librum Θ (ed. Lascaris pp. 172-183; ed. Aldina pp. 160^v-171^v). ⁱ(ff. 161^v-178) In librum I (ed. Lascaris pp. 183-200; ed. Aldina pp. 172-186). ^j(ff. 178-188) In librum K (ed. Lascaris pp. 200-212; ed. Aldina pp. 186^v-198). ^m(ff. 188-200^v) In librum Λ (ed. Lascaris, pp. 213-225; ed. Aldina, pp. 198^v-209^v). ⁿ(ff. 200^v-207) In librum M (ed. Lascaris, pp. 225-231; ed. Aldina, pp. 210-216^v). ^o(ff. 207-219^v) In librum N (ed. Lascaris, pp. 231-244; ed. Aldina, pp. 217-228). ^p(ff. 219^v-231) In librum Ξ (ed. Lascaris, pp. 244-255; ed. Aldina, pp. 228^v-238^v). ^q(ff. 231-242) In librum O (ed. Lascaris, pp. 255-267; ed. Aldina, pp. 239-249^v); f. 242^v vacuum. ^r(ff. 243-254) In librum Π (ed. Lascaris, pp. 267-278; ed. Aldina, pp. 250-260). ^s(ff. 254-262) In librum P (ed. Lascaris, pp. 278-286; ed. Aldina, pp. 260^v-267^v). ^t(ff. 262-274) In librum Σ (ed. Lascaris, pp. 286-297; ed. Aldina, pp. 268-279). ^u(ff. 274-281) In librum T (ed. Lascaris, pp. 297-305; ed. Aldina, pp. 279-285^v). ^v(ff. 281-282^v) In librum Y, ab initio usque ad ἐν τῷ παντὶ ὕψῳ (ed. Lascaris, pp. 305-306, 21; ed. Aldina pp. 286-287, 9) toto fasciculo λζ' inter ff. 282^v et 283 avulso. ^w(ff. 283-289^v) (In librum Φ), nempe a κάμινδρον γενόμενον (ed. Lascaris, p. 313, 4; ed. Aldina p. 293, 6) usque ad finem (ed. Lascaris p. 320, ed. Aldina p. 298^v), toto fasciculo λζ' inter ff. 282^v et 283 avulso. ^x(ff. 289^v-296) In librum X (ed. Lascaris, pp. 320-326; ed. Aldina pp. 298^v-304^v). ^y(ff. 296-298^v) In librum Ψ ab initio usque ad ἀντὶ τοῦ μάτην (ed. Lascaris pp. 326-328 l. 13; ed. Aldina pp. 304^v-306^v l. 10 a.i.). In f. 298^v post μάτην (l. 6 a.i.) exempla nonnulla sequuntur significationem termini ἄλλως illustrantia (inc. ὡς καὶ Εὐριπίδης ἐν Μηδ(εία) des. abrupte καὶ γὰρ παρὰ Θουκυδίδῃ) ut in codice Ven. Marc. gr. 454 (A): v. A. Schimberg, *Zur handschriftl. Überlieferung der Scholia Didymi*, *Philologus* 49, 1890, p. 427. F. 299^v vacuum (de fragmento membranaceo hic adglutinato v. infra in tertia parte descriptionis, sub ANNOT.). In marginibus superioribus ff. 3-21 nec non in marginibus superiore et externo f. 232 altera

manus saec. XIV nonnullos versus Iliadis scripsit (primus versus in f. 3 est A 1, μῆνιν ἄειδε θεά... ultimus in f. 21 est A 248 ἡδυεπὴς ἀνόρουσε, λυγρὸς Πυλαιοῦν ἀγορητής, primus versus f. 232 est O 1 αὐτὰρ ἐπεὶ διὰ τε σκόλοπας... ultimus est O 19, ... χερσὶ δὲ δεσμὸν ἦλα). In margine sup. f. 3 eadem manus scripsit ἄλφα λιτὰς Χρύσου λῦμα στρατοῦ ἐχθος ἀνάκτων (de quo argumento metrico v. H. Schrader, *Die hexametrischen Überschriften zu den achtundvierzig homerischen Rhapsodien*, *Jahrb. für class. Philol.* 137, 1888, p. 578) et Ἰλιάδος α' Ὀμήρου ῥαψωδίας. In marginibus ff. 5^v-155 tertia manus saec. XIV nonnulla scholia scripsit (primum f. 5^v inc. τὰ ἀποθύμια ἐριστικὰ οἰόμεθα εἶναι, ultimum f. 155 des. ὅτε νότοι πνέουσιν) quae etiam in codice Ven. Marc. gr. 453 (B) inveniuntur (cf. Schimberg, op. l. p. 427), et in margine inf. f. 6^v versus quattuor primi libri Iliadis addidit (εἴ ποτε τι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα, A 39 - τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα τοῖσι βέλεσσιν A 42). In margine inf. f. 4^v quarta manus saec. XV versus nonnullos primi libri Iliadis scripsit (primus versus, τις τ' ἄρ σφωε θεῶν... est A 8, ultimus autem, χρύσεω ἀνὰ σκήπτρῳ, est A 15).

MAT. Nonnulla codicis folia umore maculata (v. e. g. ff. 3-6, 298). F. 79 lacinia chartacea translucida reffectum. Orae externae ff. 204 et 293 excisae, ora externa f. 205 lacinia chartacea reffecta; ora superior f. 216 et inferior f. 295 quoque reffectae. Recessus est etiam angulus inferior externus f. 242.

FASC. Codicem hodie fasciculi 38 efficiunt, ab eodem librario qui textum scholiorum exaravit numeris graecis margini superiori primae singulorum paginae dextrorsum appositis signati. Fasciculi α' ff. 3-6 tantum supersunt; fasciculus β' (ff. 7-13^v) quaternio est in quo primum folium excidit, nempe inter ff. 6^v et 7 (in hoc fasciculo f. 13 post f. 7^v collocandum est). Sequuntur deinde: fasciculus γ' quaternio (ff. 14-21^v), δ' novem foliorum (ff. 22-30^v), ε'-ι' quaterniones (ff. 31-78^v), ια' ternio (ff. 79-84^v), ιβ' quaternio (ff. 85-92^v), ιγ' septem foliorum (ff. 93-99^v), ιδ'-ις' quaterniones (ff. 100-123^v), ις' ternio (ff. 124-129^v), ιη' septem foliorum (ff. 130-136^v), ιθ'-κα' quaterniones (ff. 137-160^v), κβ' quinque foliorum (ff. 161-165^v), κγ' septem foliorum (ff. 166-172^v), κδ'-λ' quaterniones (ff. 173-228^v) λα' septenio (ff. 229-242^v), λβ'-λθ' quaterniones (ff. 243-298^v): animadvertendum est, totum fasciculum λς' inter ff. 282^v et 283 nec non alios fasciculos post f. 298^v excidisse. Idem librarius saec. XIV qui scholia in marginibus ff. 5^v-155^v exaravit, codicis fasciculos 1-16 (nempe usque ad f. 123^v) numeris graecis margini inferiori medio primae et ultimae singulorum paginae appositis iterum numeravit; f. 13 tamen post f. 7 collocandum esse non animadvertens, lacunam inter ff. 13^v et 14 esse ratus, in margine superiore f. 14 dextrorsum scripsit λείπει τετράδιον; qua de causa fasciculo qui nota γ' a prima manu signatus erat (ff. 14-21^v) notam δ' apposuit, et eius numeratio non usque ad notam ις', sed usque ad notam ις' pergit. Tertiam numerationem manus altera (saec. XV ut vid.) apposuit, quae omnes codicis fasciculos litteris latinis in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum signavit. A. Schimberg, qui codicem nostrum inspexit (*Zur handschriftl. Überlieferung der Scholia Didymi*, *Philologus* 49, 1890, p. 427), folia singula (Blatt) vel bifolia (folium) in nonnullis fasciculis excidisse adfirmat, nempe in fasciculis β', ια', ιγ', ις', ιη', κβ', κγ'. At haec notanda videntur: quoad

fasciculum β' («fehlt 1 Blatt zwischen Seite 11-13 neuer Zählung») non animadvertit, f. 13 post f. 7 collocandum esse, et folium unum inter ff. 6^v et 7 excidisse; fasciculus ια' («fehlt ein Folium») ternio est (ff. 79-84^v): nulla lacuna inter ff. 78^v et 79 vel inter ff. 84^v et 85 observatur; fasciculus ιγ' («fehlt ein Blatt zwischen Seite 97-99») septem foliorum est (ff. 93-99^v): sed nulla lacuna inter ff. 97^v-98 et 98^v-99 exstat; fasciculus ις' («fehlt ein Folium») ternio est (ff. 124-129^v): nulla lacuna inter ff. 123^v et 124 et inter ff. 129^v et 130 exstat; fasciculus ιη' («fehlt ein Blatt zwischen Seite 134-136») septem foliorum est (ff. 130-136^v): sed nulla lacuna inter ff. 134^v-135 et inter ff. 135^v-136 exstat; fasciculus κβ' («fehlen 1 Folium und 1 Blatt zwischen Seite 161-162 u. 163-166») quinque foliorum est (ff. 161-165^v): sed nulla lacuna inter ff. 161^v-162, 163^v-164, 164^v-165, 165^v-166 observatur; fasciculus κγ' («fehlt ein Blatt zwischen Seite 166-168») septem foliorum est (ff. 166-172^v): nulla lacuna inter ff. 166^v-167 et inter ff. 167^v-168 exstat.

SCHEMA. Lake I 2 c, Leroy 20 C1 (v. e. g. ff. 15, 16); Lake I 26 c, Leroy 32 C1 (v. e. g. ff. 47, 69, 93). Spatium scriptum: mm. 170.75×135.40.

SCRIPT. Quinque manus distinguuntur: prima saec. XII fusco atramento totum textum scholiorum exaravit, altera saec. XIV in ff. 3-21 et in marginibus superiore et externo f. 232 nonnullos versus Iliadis scripsit; tertia manus saec. XIV scholia in marginibus ff. 5-155^v et versus in margine inferiore f. 6^v, quarta autem saec. XV in margine inferiore f. 4^v versus aliquot primi libri Iliadis exaravit (v. supra). Quinta manus (saec. XV) breves annotationes latinas verba graeca nonnulla explicantes in marginibus passim addidit (v. ff. 98, 100, 105^v, 112^v, 119^v, 126^v, 127^v, 129, 130^v, 131, 132, 134^v, 135, 147, 148, 153, 154) et fortasse codicis fasciculos tertium litteris latinis numeravit (cf. supra, sub FASC.). Utrum codex ab Italia inferiore originem repetat (ut G. Cavallo censet, v. infra, sub BIBL.) necne P. Canart scriptura primae manus praesertim inspecta pro certo non habet.

ORN. Tituli et litterae initiales rubro exarata. Singulos libros lineae sinuosae modo fuscae modo rubrae apicibus tantummodo intermixtae et in flosculos utrimque desinentes dividunt. Verbis nonnullis textus flavum pigmentum sublitum est.

ANNOT. In f. 1^v emptionis nota, manu saec. XV: *Costa ducati octo e mezo*; in f. 2, manu saec. XV: *Fratres Altheae a Meleagro interempti / Iphiclus Polyphantes Pheres Eurypilus Plexippus, commentum Homeri*; in f. 2^v eadem manus scripsit *diversae assertiones de patria Homeri*, inc. *Pindarus Chius vel Smyrnaeus fuisse testatur* des. *Atreus autem a καὶ τρέω timeo quasi sine timore*; in schedula chartacea f. 299 adglutinata, mm. 34×183, scriptum est manu saec. XV *1487 IIII septe(mbris) nocte sequenti somnium tres annos 010*.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 3). In marginibus ff. 3, 108, 178, 298^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. 1^v: n° 5; f. 2: 50 (cancell.) et, manu (A. Mai), *XLVIII* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144^v). F. 1 adglutinatae sunt tres schedulae chartaceae: in superiore, mm. 36×97, manus saec. XIX (an H. Amati?) scripsit *10 S. XI° Didimo commento nell'Iliade d'Omero / fino al penultimo imperfetto*; in media, mm. 77×79, manu saec. XVIII: *Didimo Commentarj / dieci dell'Iliade d'Omero fino al penultimo im/perfetto secolo XI* (scriptum est deinde XXXV et, manu (A. Mai), 32); in inferiore partim rescissa, nunc mm. 24×46, legitur *E XVII*. In f. 2 et in margine inf. f. 3 (A. Mai) scripsit *Col. 32 Vat. 2193*. Codex in indice R. Vernazza numero 10 vel fortasse numero 3 signatur (si verba *Ilias Homeri cum scholiis marginalibus* ad eum referunt), in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 56.

BIBL. Codicem descripsit A. Schimberg, *Zur handschriftl. Überl. der Scholia Didymi*, *Philologus* 49, 1890, pp. 427-428 (v. tamen quae supra diximus sub FASC.; eiusdem auctoris opus *Zur handschriftl. Überlieferung der Scholia Didymi*, II Teil, Göttingen 1891, videre non valui); memorant A. Ludwich, *Berl. phil. Woch.* 12, 1892, col. 1222 et *Textkrit. Unters. über die myth. Scholien zu Homers' Ilias* I, Königsberg 1900, p. 5; V. De Marco, *Sulla tradizione manoscritta degli «Scholia minora» all'Iliade*, *Mem. della R. Accad. Naz. dei Lincei*, serie VI, 4, 1932, p. 376 et passim, qui stemma codicum a Schimberg propositum correxit (v. etiam *Scholia minora in Homeri Iliadem*, Typis Pol. Vat. 1946, p. XLI); F. Montanari, *Note filologiche*, *Studi classici e orientali* 29, 1979, p. 180 n. 20, *Studi di filologia omerica antica* I [Bibl. di studi antichi 19] Pisa 1979, pp. 16, 27, 100 n. 16; G. Cavallo, *La trasmissione scritta della cultura greca antica in Calabria e in Sicilia*, *Scrittura e civiltà* 4, 1980, pp. 161 n. 8, 191, 194 qui codicem nostrum in Italia inferiore exaratum esse censet (cf. tamen supra, sub SCRIPT.).

INTEG. Integumentum e membrana praebet in dorso tesseris gentilicias Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-66) et scidulam e corio fusco cum hodierno codicis numero, notis aureis impresso.

2194 Saec. XIV (f. 1 saec. XVI), chartac. or. (f. 1 chartac. occ.), mm. 257×186, ff. 415, ll. 24.

1 (ff. 1^v-410) **Theophanis Ceramei archiep. Tauromenii homiliae**, scil.: ^a(ff. 1^v-358) homiliae 51 in dominicas et in dies festos totius anni: (ff. 1^v-7) hom. 1 (BHG³ 822; P. G. 132. 136-161; ed. critice G. Rossi Taibbi, *Filagato di Cerami, Omelie per i vangeli domenicali e le feste di tutto l'anno*, I, *Omelie per le feste fisse* [Istituto siciliano di studi bizantini e neoellenici, Testi 11] Palermo 1969, pp. 3-9), (ff. 7-14) hom. 2 (P. G. 132.161-173; Rossi Taibbi, pp. 10-16), (ff. 14-19) hom. 3 (BHG³ 450; P. G. 132.173-184; Rossi Taibbi, pp. 17-22), (ff. 19-27^v) hom. 4 (BHG³ 427; P. G. 132. 184-204; Rossi Taibbi, pp. 23-31), (ff. 28-32^v) hom. 5 (P. G. 132. 204-217; Rossi Taibbi, pp. 32-36), (ff. 32^v-40) hom. 6 (P. G. 132. 217-236; Rossi Taibbi, pp. 37-44), (ff. 40-48) hom. 7 (P. G. 132. 236-249; Rossi Taibbi, pp. 45-52), (ff. 48-52^v) hom. 8 (9 in P. G. 132. 272-281; Rossi Taibbi, pp. 61-66), (ff. 52^v-60) hom. 9 (8 in P. G. 132. 249-272; Rossi Taibbi, pp. 53-60), (ff. 60-63) hom. 10 (46 in P. G. 132. 849-857; Rossi Taibbi pp. 67-70; BHG³ 547c), (ff. 63^v-70) hom. 11 (42 in P. G. 132. 804-816), (ff. 70-74^v) hom. 12 (43 in P. G. 132. 816-825), (ff. 74^v-80^v) hom. 13 (10 in P. G. 132. 281-292; Rossi Taibbi, pp. 71-77), (ff. 80^v-87^v) hom. 14 (12 in P. G. 132. 304-321; Rossi Taibbi, pp. 85-91), (ff. 87^v-93) hom. 15 (13 in P. G. 132. 321-322; Rossi Taibbi, pp. 92-97), (ff. 93-98) hom. 16 (47 in P. G. 132. 857-868, Rossi Taibbi, pp. 98-103), (ff. 98-104) hom. 17 (BHG³ 1290g; 48 in P. G. 132. 868-884; Rossi Taibbi, pp. 104-110), (ff. 104-109^v) hom. 18 (BHG³ 1530c; 49 in P. G. 132. 884-896; Rossi Taibbi, pp. 111-117), (ff. 109^v-115) hom. 19 (BHG³ 108; 50 in P. G. 132. 896-905; Rossi Taibbi,

pp. 118-123), (ff. 115-121) hom. 20 (BHG³ 1364a; 51 in P. G. 132. 905-917; Rossi Taibbi, pp. 131-137), (ff. 121-127) hom. 21 (BHG³ 2356r; 14 in P. G. 132. 332-344; Rossi Taibbi, pp. 141-147), (ff. 127-132) hom. 22 (BHG³ 826; 52 in P. G. 132. 917-928; Rossi Taibbi, pp. 156-161), (ff. 132-138^v) hom. 23 (BHG³ 1140d; 53 in P. G. 132. 928-941; Rossi Taibbi, pp. 162-168), (ff. 139-142) hom. 24 in fine mutila, i.e. usque ad πρὸς τοὺς δικαίους λέγει (BHG³ 1382; 54 in P. G. 132. 941-948 C7; Rossi Taibbi, pp. 169-172, 19); f. 142^v vacuum; (ff. 143-151) hom. 25 (BHG³ 1498; 55 in P. G. 132. 952-969; Rossi Taibbi, pp. 174-182), (ff. 151-158) hom. 26 (BHG³ 1582; 56 in P. G. 132. 969-989; Rossi Taibbi, pp. 183-190), (ff. 158-164^v) hom. 27 (BHG³ 1412; 57 in P. G. 132. 989-1004; Rossi Taibbi, pp. 191-198), (ff. 164^v-171) hom. 28 (BHG³ 1417; 58 in P. G. 132. 1004-1017; Rossi Taibbi, pp. 199-205), (ff. 171-185) hom. 29 (BHG³ 1995; 59 in P. G. 132. 1020-1048; Rossi Taibbi, pp. 206-220), (ff. 185-190^v) hom. 30 (BHG³ 1161; 60 in P. G. 132. 1048-1060; Rossi Taibbi, pp. 221-226), (ff. 190^v-196^v) hom. 31 (BHG³ 854; 61 in P. G. 132. 1060-1069; Rossi Taibbi, pp. 239-244), subfixa (f. 196^v) subscriptione de homiliarum ordine in partes tres divisa (inc. ἱστέον ὅτι ᾧδε πληροῦται τὸ μηνολόγιον des. εὐθὺς ἅπαντες συνετάξαμεν; integre transcripsit A. Ehrhard, *Überlief. und Bestand der hagiogr. und homilet. Lit. in der griech. Kirche*, Erster Teil, III. Band [Texte und Unters. 52], Leipzig 1943, p. 636 n. 1; v. etiam Rossi Taibbi, *Sulla tradizione manoscritta dell'omiliario di Filagato di Cerami* [Istituto siciliano di studi bizantini e neoellenici, Quaderni 1] Palermo 1965, pp. 27-28); (ff. 196^v-201^v) hom. 32 (BHG³ 2474; 15 in P. G. 132. 344-356), (ff. 202-209^v) hom. 33 (16 in P. G. 132. 356-372), (ff. 209^v-220^v) hom. 34 (17 in P. G. 132. 372-396), (ff. 220^v-228^v) hom. 35 (18 in P. G. 132. 396-412), (ff. 228^v-234^v) hom. 36 (19 in P. G. 132. 412-424), (ff. 234^v-239^v) hom. 37 (BHG³ 1394; 20 in P. G. 132. 425-441), (ff. 239^v-246^v) hom. 38 (21 in P. G. 132. 444-457), (ff. 247-253^v) hom. 39 (BHG³ 423n; 22 in P. G. 132. 457-469), (ff. 253^v-258^v) (hom. 40) (23 in P. G. 132. 472-480), (ff. 258^v-267) hom. 41 (24 in P. G. 132. 481-512), (ff. 267-279^v) hom. 42 (BHG³ 2223; 25 in P. G. 132. 512-541), (ff. 279^v-284) hom. 43 (26 in P. G. 132. 541-549), (ff. 284-309) hom. 44 (BHG³ 420 f; 27 in P. G. 132. 549-605), (ff. 309-319^v) hom. 45 (38 in P. G. 132. 720-744), (ff. 319^v-326^v) hom. 46 (39 in P. G. 132. 744-764), (ff. 326^v-333) hom. 47 (40 in P. G. 132. 764-784), (ff. 333-341^v) hom. 48 (BHG³ 1617a; 41 in P. G. 132. 784-804), (ff. 341^v-345^v) hom. 49 (62 in P. G. 132. 1069-1077), (ff. 345^v-351^v) hom. 50 (44 in P. G. 132. 825-836), (ff. 351^v-358) hom. 51 (45 in P. G. 132. 836-849). ^b(ff. 358^v-410) Homiliae in undecim evangelia matutina, scil.: (ff. 358^v-364) hom. 1 (28 in P. G. 132. 605-617), (ff. 364-369^v) hom. 2 (29 in P. G. 132. 617-629),

(ff. 369^v-375^v) hom. 3 (30 in P. G. 132. 629-641), (ff. 375^v-379) hom. 4 (31 in P. G. 132. 641-648), (ff. 379-384^v) hom. 5 (32 in P. G. 132. 648-657), (f. 384^v) hom. 6 (remittitur ad homiliam in assumptionem Domini, in codice nostro ff. 319^v-326^v: cf. P. G. 132. 660), (ff. 384^v-389^v) hom. 7 (33 in P. G. 132. 660-672), (ff. 389^v-393^v) hom. 8 (34 in P. G. 132. 672-681), (ff. 393^v-398) hom. 9 (35 in P. G. 132. 681-689), (ff. 398-403^v) hom. 10 (36 in P. G. 132. 692-704), (ff. 403^v-410) hom. 11 (37 in P. G. 132. 704-720). In marginibus ff. 2, 7^v, 13, 28, 48, 53, 64^v, 71^v, 72, 75, 80, 81, 87^v, 135, 136, 138, 167, 172, 173, 178, 180, 186, 198^v, 199, 210, 213^v, 214^{r-v}, 215^{r-v}, 221, 222^{r-v}, 223^v, 226^v, 227, 234, 235^{r-v}, 237, 240^v-242^v, 280, 285^v, 287^{r-v}, 288, 290, 293^v, 300 annotationes liturgicae vel brevia scholia scripta sunt, quorum nonnulla ob margines abscisos partim perierunt et ideo difficillima sunt lectu (v. praesertim ff. 13, 136, 172, 173, 178, 199, 234, 285^v, 287^{r-v}, 293^v). Annotatio liturgica in margine inf. f. 2 inc. ἀρχὴ τοῦ ἔτους des. ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα. Scholion in margine externo f. 300 est καρπὸς λήγει φυλὸν. De adnotatione in margine sup. f. 3 v. infra in tertia parte descriptionis, sub ANNOT.

2 (ff. 411-412^v) Oratio anonyma ad Christum, inc. παντοκράτορ κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ πλουσιπάροχος τῶν ἀγαθῶν δοτὴρ des. νῦν καὶ αἰεὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

3 (ff. 413-415^v) Homiliae duae anonymae, scil.: ¹(ff. 413-415^v) (In S. Pascha), inc. λαμπρὰ καὶ μεγάλη καὶ θαυμαστὴ ἡ παροῦσα ἡμέρα, des. αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν (cf. Ehrhard, op. l. p. 636 n. 1; homiliam quae partim e Chrysostomi* sermone catechetico in S. Pascha manat [P. G. 59. 721-724] et recensio brevior textus est qui e. g. in codice Vat. gr. 1936 ff. 66-67^v asservatur, codice nostro usus edidi ego, *Byzantion* 38, 1968, pp. 282-284; cf. etiam alteram meam dissertatiunculam, *Byzantion* 40, 1970, pp. 67-74). ²(f. 415^v) homilia cuius initium tantum exstat, ἀγαθὸν ὄντα τὸν θεὸν ἀγαπητοὶ καὶ σοφὸν καὶ δίκαιον καὶ δυνατόν κατὰ φύσιν ἔδει πάντως ὥς μὲν ἀγαθὸν μὴ πα... (cf. Ehrhard, op. l. p. 636 n. 1).

MAT. In multis codicis foliis maculae umore effectae observantur (v. e. g. ff. 19-27, 91-126, 280-290, 329-369). Refectae sunt laciniis chartaceis orae internae vel externae nonnullorum foliorum (v. e. g. ff. 6-8, 10-16, 410-415). Ff. 92, 133, 216, 221, 222, 226, 281, 411 quoque laciniis chartaceis flavescentibus refecta. Nonnulla folia tineis perterebrata (v. e. g. ff. 22-33).

FASC. Codicem hodie fasciculi 52 efficiunt, quaterniones omnes praeter 37 (septem foliorum, ff. 289-295^v) numeris arabicis in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptis signati. Numeratio graeca angulo superiori externo primae singulorum paginae apposita ob margines foliorum abscisos partim periit: notae graecae vel eorum vestigia in ff. 65, 121,

129, 145, 185, 201, 209, 217, 233, 249, 257, 265, 273, 281, 296, 304, 312, 320, 336, 360, 368. etiam nunc observari possunt. Post f. 415^v unum vel plura folia exciderunt.

CHART. SIGNA. In f. 1 e charta occidentali: siren circulo inclusa (Briquet nn. 13887 vel 13888: Trévise 1514, Rome et Viterbe 1515, Naples 1516-21, Pistoie 1523).

SCHEMA. Lake I 2 b, Leroy 20 D1 (v. e. g. f. 18). Spatium scriptum: mm. 177×110.

SCRIPT. Codicem in monasterio S. Mariae Hodegetriae in urbe Leucosia insulae Cypri a Pachomio Rhodiensi exaratam esse e subscriptione f. 410^v patet: ἐτελειώθησαν αἱ διδασκαλῖαι τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου ἃς συνεγράψατο ὁ μακαριότατος καὶ λογιότατος ἀρχιεπίσκοπος Ταυρομενίας Σικελίας οὗ τὸ ἐπὶ κλην Κεραμεὺς ἔγραφε δὲ δι' ἐξόδου καὶ συνδρομῆς τῶν συναδελφῶν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τῆς ὁδηγητρίας, καὶ ἐτέθη παρ' αὐτῶν ἐν τῷ προρρηθέντι πανσέπτῳ ναῷ εἰς πόλιν Λευκωσίαν καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχέσθαι αὐτοὺς -† ἡ τινος τὸ ἔργον θεὸς οἶδεν ὁ ἐραυνὸν καρδίας † ἔγραφε δὲ διὰ χειρὸς Παχώμιου ἀμονάχου ἀμαρτωλοῦ τὸ παράπαν (quae verba omnia transcripsit etiam Ehrhard, op. l. p. 636 n. 1); ἀμαρτωλῶν πάντων ἀμαρτωλότερος Παχώμιος ἀπὸ Ῥόδου. Pachomius ff. 411-415^v quoque currentiore calamo scripsit. Eius scriptura P. Canart iudicio neque ad stilum quem «quadratum» dicunt neque ad alterum qui gallice «bouclé» appellatur pertinet (de quibus stilis in codicibus Cypri exaratis v. nunc P. Canart, *Un style d'écriture livresque dans les manuscrits chypriotes du XIVe siècle: la chypriote «bouclée», La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, pp. 303-321). Adnotationes et scholia marginalia tres aliae manus scripserunt: manus 2 adnotationem liturgicam in margine inf. f. 2; manus 3, fusco atramento, adnotationem in margine sup. f. 3 (de qua v. infra, sub ANNOT.) nec non pleraque scholia marginalia adnotationesque liturgicas; manus 4, rubro atramento, scholion in margine superiore f. 167. Textum in f. 1^v scriptum (Georgius Balsamon) supplevit.

ORN. Litterae initiales rubro exaratae et ornatae. Singulas homilias modo cauliculi rubri, modo lineae parallelae, modo lineae sinuosae vel intextae tantummodo in capita animalium desinentes (v. e. g. ff. 115, 190^v) dividunt. In ff. 93 et 267 rectagona cauliculos rubros continentia, nigro colore sublito; in f. 358^v aliud rectagonum vel potius quadratum lineas intextas continens rubro nigroque colore sublito, e cuius angulis cauliculi proficiscuntur. In f. 110 littera initialis e manum perhibet.

ANNOT. In margine sup. f. 3 manus 3 (v. supra, sub SCRIPT.) haec scripsit, ad textum minime pertinentia: παγὰν μουσάων τυχὼν ἀκεσδύνων σοφίης εὐ|καίρης ἐν θυμῷ τρωφῆειν γὰρ δεῖ ἑπιστάτοισιν δὲ γε τι|μάν με νοῦν γε δέει.

POSS. Io(hannes) car(d). de Salviatis (v. f. 415^v). In ff. 1, 2, 111, 170^v, 206, 292, 415^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. 1 adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 85×62, manus saec. XVIII scripsit *Theophanis / Ceramei Homiliae in Dominicis Anni / saec. XIII et XIV*; in margine inf. scriptum est XXXVI et, manu (A. Mai), 33; in inferiore, mm. 15×83, scriptum est N° 10 et, manu (A. Mai), XX (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144). In eodem folio (A. Mai) scripsit *Col. 33 Vat. 2194* et in margine externo f. 2 *Vat. 2194*. Codex in indice R. Vernazza numero 39, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 31 signatur.

BIBL. Codicem summatim descripsit A. Ehrhard, *Überlieferung und Bestand... Erster Teil*, III. Band, Leipzig 1943 [*Texte und Unters.* 52] p. 636 n. 1 (cf. etiam L. Perria, *I manoscritti citati da A. Ehrhard*, Roma 1979, p. 61); memorant J. Darrouzès, *Notes pour servir à l'histoire de Chypre*, Κυπριακαὶ Σπουδαὶ 20, 1956, p. 36 et *Autres manuscrits originaux de Chypre*, *Rev. ét.*

byz. 15, 1957, p. 157 (cf. etiam *Byz. Zeitschr.* 50, 1957, p. 542); G. Rossi Taibbi, *Sulla tradizione manoscritta dell'omiliario di Filagato di Cerami* [*Ist. sicil. di studi biz. e neoell., Quaderni* 1] Palermo 1965, pp. 28 et 36-37 (qui eum cum codice Paris. gr. Coislin. 277 [C] et stirpe Sinaitica [Σ] arto vinculo coniunctum esse censuit, cf. stemma codicum in fine operis) et *Filagato di Cerami. Omelie per i vangeli domenicali e le feste di tutto l'anno* [*Ist. sicil. di studi biz. e neoell., Testi* 11] Palermo 1969, p. XXVI; cf. etiam quae scripsi in *Byzantion* 38, 1968, p. 282.

INTEG. Omnino ut in superiore libro.

2195 Saec. X (ff. 1^a, 1^b saec. XVI), membranac. (ff. 1^a, 1^b chartac.), mm. 255×190, pp. 410 (+ ff. 1^{a-b}), ll. 28-39.

1 (pp. 1-184) **Leontii Byzantii** tractatus sex (de auctore eiusque scriptis v. praesertim F. Loofs, *Leontius von Byzanz* [*Texte und Unters.* 3] Leipzig 1887, nec non S. Rees, *The literary Activity of Leontius of Byzantium*, *Journ. of Theol. Stud.* New Series, 19, 1968, pp. 229-242; Leontius Byzantius a Leontio Hierosolymitano aliisque homonymis auctoribus omnino distinguendus est, v. M. Richard, *Léonce de Jérusalem et Léonce de Byzance, Opera minora* III, Turnhout-Leuven 1977, num. 59 p. 35; de florilegiis operum quae hic sub numm. 1, 4, 5 recensentur v. praesertim R. Devreesse, *Le florilège de Léonce de Byzance, Revue des sc. relig.* 10, 1930, pp. 545-576 nec non M. Richard, *Les florilèges diphysites, Opera minora* I, Turnhout-Leuven 1976, num. 3 pp. 739-740): ¹(pp. 4-50) Contra Nestorianos et Eutychianos, praefixo (pp. 1-4) prologo cuius titulus macula obtectus legi nequit (R. Devreesse tamen, op. l. p. 548, eum eundem esse atque titulum in codice Laudiano 92 B censet, τοῦ μακαρίου Λεοντίου τοῦ ἐρεμίτου πρόλογος ἡγουν προθεωρία τῆς ὑποκειμένης συντάξεως; prologum et scriptum codice nostro usus partim ed. A. Mai, *Spicilegium Romanum* X, Romae 1844, Pars II, pp. 1-39 [cf. etiam P. G. 86,1. 1268-1316 ubi Mai editio iteratur] nempe multis locis omissis ab initio usque ad παραθέσθαι ἐσπουδάσαμεν in codice nostro p. 45 l. 12; de omissionibus in editione cf. A. Mai, op. l. p. 35 et P. G. 86,1. 1309-1310, 1315-1316); scholiorum marginalium primum (p. 3) est μεται(ο)τητι (sic pro ματαιότητι) τιμωντων μεταιοτητι δυσωπουντων, ultimum autem (p. 49), caractere parvo quem dicunt unciali scriptum, est ση(μείωσαι) τὸ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο. ²(pp. 50-74) Solutio argumentorum a Severo obiectorum (codice nostro usus ed. A. Mai op. l. pp. 40-65, cf. P. G. 86,2. 1916-1945); scholiorum in marginibus caractere parvo unciali scriptorum primum (p. 62) est χρῆσις πατέρων, ultimum (p. 71) ὅρα τὸν συλλογισμόν. ³(pp. 74-84) Capita triginta contra Severum, sub titulo τοῦ αὐτοῦ ἐπαπορήματα ὑποθετικά τε καὶ ὀριστικά πρὸς τοὺς ἀρνούμενους ἐν τῷ ἐνὶ Χριστῷ μετὰ τὴν ἔνωσιν τὴν διττὴν τῆς θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως ἀλήθειαν (codice Vat. gr. 2200 usus velut partem operis quod Doctrina patrum de incarnatione verbi inscribitur ed. A.

Mai, *Script. vet. nova coll.* VII, Romae 1833, pp. 40-45 [cf. P. G. 86,2. 1901-1916]; ed. etiam F. Diekamp, *Doctrina patrum de incarnatione verbi*, Münster 1907, pp. 155-164); post προσευμήθημεν (P. G. 86,2. 1916 B 3, cf. Diekamp, p. 164,3), addita sunt in codice (p. 84, ll. 34-36) verba ἵν' εἰδέναι ἔχοιεν οἱ σοφοὶ (sic) μὴ πάντα ὄντες ἀπορητικοὶ ἀλλ' ἔστιν ἃ καὶ αὐτοὶ ἀπορεῖσθαι παρ' ἡμῶν εἰσιν ἄξιοι. ⁴(pp. 85-119) Contra illos e nostris qui corruptae incorrupticolarum sententiae adhaerent (codice nostro usus partim ed. A. Mai, *Spicileg. Rom.* X, Pars II, pp. 95-127 [cf. P. G. 86,1. 1316-1357], nempe multis locis omissis ab initio usque ad εὐσεβήσωμεν in codice nostro p. 119 l. 12, cf. P. G. 86,1. 1357 A 5; de omissionibus cf. Mai, op. l. p. 127 et P. G. 86,1. 1355-1356 et 1357-1358). ⁵(pp. 120-165) Adversus incorrupticolas qui arcanam et primigeniam Nestorianorum impietatem sectantur et de hac eadem haeresi inquisitio et triumphus (codice nostro usus partim ed. A. Mai, *Spicileg. Rom.* X, Pars II, pp. 66-94, cf. P. G. 86,1. 1357-1396; de omissionibus cf. Mai, op. l. pp. 87 et 94 et P. G. 86,1. 1385-1386 et 1395-1396); fragmenta Theodori Mopsuesteni in pp. 140-156 codicis nec non Leontii prooemium et conclusionem in pp. 138-140 et 156-157 codicis ed. A. Mai, *Script. vet. nova coll.* VI, Romae 1832, Pars I, pp. 299-312; fragmentum Theodori in p. 156 codicis (inc. διὰ τοῦτο τοίνυν des. τὴν ἐξουσίαν) codice nostro usus ed. etiam R. Devreesse, *Le Comment. de Théodore de Mopsueste sur les psaumes* [*Studi e Testi* 93] Città del Vaticano 1939, pp. 46-47 (animadvertendum est, scripta hic sub numm. ⁴ et ⁵ recensita secundum et tertium librum Leontii operis Contra Nestorianos et Eutychianos efficere, cf. M. Richard, *Léonce et Pamphile, Opera minora* III, Turnhout-Leuven 1977, num. 58 p. 42). ⁶(pp. 165-184) Adversus eos qui nobis proferunt quaedam Apollinaris, falso inscripta nomine sanctorum patrum* (codice nostro usus ed. A. Mai, *Spicileg. Rom.* X, Pars II, pp. 128-151, cf. P. G. 86,2. 1948-1976; S. Rees, *Journ. of Theol. Studies* New Series 19, 1968, pp. 241-242 huius operis auctorem Iohannem Scythopolitanum esse contendit); scholion in margine sinistro p. 182 est τὰ ὡς ἀπὸ Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ ὑπὸ τῶν ἀκεφάλων προφερόμενα.

2 (pp. 185-208) **Eustathii monachi** epistula ad Timotheum scholasticum de duabus naturis adversus Severum (partem tituli ob marginem superiorem p. 185 abscisum deperditam <Georgius Balsamon> supplevit, nempe verba ἐπιστολὴ Θεοδούλου τοῦ καὶ Εὐσταθίου μοναχοῦ, cf. etiam tabulam in f. 1^{bv}; ed. A. Mai, *Scriptor. vet. nova coll.*, VII, Romae 1833, Pars I, pp. 277-291; P. G. 86,1. 901-941).

3 (pp. 208-263) **Iustiniani imperatoris** tractatus contra Monophysitas (pri-

mum ed. A. Mai, *Script. vet. nova coll.* VII, Romae 1833, Pars I, pp. 292-313 [cf. P. G. 86,1. 1104-1145]; deinde critice E. Schwartz, *Drei dogmatische Schriften Iustinians, Abh. der bayer. Akad. der Wiss. zu München*, philos. hist. Abt., 18, 1939, pp. 7-43).

4 (pp. 263-270) **S. Maximi** (Confessoris pars operis quod Ambiguorum liber inscribitur) sub titulo Μαξίμου μοναχοῦ πρὸς Θωμὰν τὸν ἡγιασμένον εἰς τὴν πρὸς Γάϊον ἐπιστολὴν τὸν θεραπευτὴν ἐπιστολὴ (sic) τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, inc. ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἀπλὴν ἐκδοχὴν τῆς ἁγίας γραφῆς des. ante doxologiam τοὺς τὸν ἄνω κόσμον πληροῦντας (P. G. 91. 1045 C 6-1060 D 1; cf. etiam adpendicem editionis Iohannis Scoti Eriugenae operis De divisione naturae, Oxonii 1681, pp. 58-70 ut A. Mai in margine externo p. 263 monet).

5 (pp. 271-410) **Photii patr. CP** ¹(pp. 271-317) Liber de spiritu sancto (ed. J. Hergenroether, *Photii Constant. liber de spiritus sancti mystagogia*, Ratisbonae 1857, pp. 3-110, cf. P. G. 102, 280-392). ²(pp. 317-410) Epistulae novem, scil.: ^a(pp. 317-324) ad Nicolaum papam Romae (ed. I. N. Baletta, *Φωτίου ἐπιστολαί*, Londinii 1864, pp. 133-143; P. G. 102, 585-593); ^b(pp. 324-332) ad oeconomum et syncellum (op. l. pp. 143-146) editione fusior (cf. finem epistulae in op. l. p. 146); ^c(pp. 332-353) ad Nicolaum papam Romae (op. l. pp. 146-165; P. G. 102, 593-617); ^d(pp. 353-399) ad Michaellem Bulgariae principem (op. l. pp. 202-248; P. G. 102, 628-696); ^e(pp. 399-402) ad Bardam magistrum (op. l. pp. 491-494; P. G. 102, 617-621); ^f(pp. 402-404) ad Michaellem regem (op. l. pp. 536-538; P. G. 102, 717-720); ^g(p. 405) ad Michaellem regem (op. l. pp. 538-539; P. G. 102, 720); ^h(pp. 405-409) ad Basilium regem (op. l. pp. 530-533; P. G. 102, 765-772); ⁱ(pp. 409-410) ad eundem (op. l. pp. 533-534; P. G. 102, 772); post finem epistulae manus recentior addidit ἀλλὰ καὶ εἰς τοῦναντίον.

MAT. Pp. 1,2,3 codicis umore maculatae. Orae externae vel inferiores vel internae nonnullarum paginarum refectae (v. e. g. pp. 1-20, 145-146, 221, 261-262, 370). Pp. 377-378 lacinia chartacea flavescens refectae.

FASC. Codex hodie fasciculis 27 componitur, numeris graecis in angulo superiore externo primae singulorum paginae signatis. Omnes fasciculi quaterniones sunt praeter α' (novem foliorum, pp. 161-178), ιζ' (ternionem, pp. 259-270), [μδ'] (bifolium, pp. 399-402), et [με'] (binionem, pp. 403-410). Numeratio graeca tamen non observatur in fasciculis [δ'] (pp. 49-64), [ιγ'] (pp. 195-210), [λθ'] (pp. 319-334), [μα'-με'] (pp. 351-410): v. pp. 49, 195, 319, 351, 367, 383, 399, 403. Animadvertendum est, inter pp. 270 et 271 fasciculos η'-λε' excidisse: nam paginae 259 nota ιζ', paginae autem 271 nota λς' apposita est. Ante primum fasciculum bifolium chartaceum saec. XVI additum est (ff. 1^a, 1^b).

CHART. SIGNA. In f. 1^a chartaceo: ancora circulo inclusa cum desuper stella sex radiorum (Briquet n. 492: Lucques 1522).

SCHEMA. ¹(e. g. p. 19) Lake I, 1 c, Leroy 00 C1; ²(e. g. p. 405) Leroy P2 20 D 1. Spatium scriptum: mm. 195.197×120.137.

SCRIPT. Septem manus distinguuntur, quas numeris crassioribus indico: manus 1, quae fuscum atramentum adhibuit, et cuius scriptura dextrorsum inclinata est, pp. 1-184 et 263-317 exaravit; 2, quae subflavo atramento usa est, pp. 185-263, textum a manu 1 omissum in margine externo p. 317, scholia caractere parvo unciali scripta nec non scholion in margine inferiore p. 11; 3, quae fusco atramento et scriptura recta utitur, pp. 317-340; 4 subflavo atramento scholia brevia in margine externo p. 3; 5 nigro atramento scholia in margine externo pp. 9 et 11; 6 saec. XIV post finem textus in p. 410 addidit ἀλλὰ καὶ εἰς τοῦναντίον et invocationem in eadem pagina (agitur de Leontio monacho: v. infra, sub ANNOT.); 7 saec. XIV ut vid. subflavo atramento scholion in margine externo p. 5 scripsit. (Georgius Balsamon) deinde in f. 1^{bv} indicem operum quae in codice continentur addidit et in margine sup. p. 185 partem tituli deperditam supplevit. Cum manus 2 in scholio marginis inferioris p. 11 scribendo variis tachygraphice compendiis utatur, conici fortasse potest, codicem in Italia inferiore esse exaratum, quod etiam nota recentior partim tachygraphica (v. infra, sub ANNOT.) probare videtur.

ORN. Singula scripta vel sectiones lineolae in cauliculos tantummodo desinentes et apices dividunt (v. e. g. pp. 50, 112, 399).

ANNOT. In p. 410 invocatio scribae 6: τ(ι)μη εἰς ας κυριω (haec verba partim tachygraphice scripta sic legenda esse dubitanter propono) κυριε βοηθη τὸν δούλον σου Λεόντηον μοναχον και αμαρτολὸν υπερ παντα ανθρωπον.

POSS. Io(hannes) card. de Salviatis (v. p. 410). In f. 1^a et in pp. 1, 225, 410 sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In ff. 1^a et 1^{bv}, manu saec. XVI c.m. (an cardinalis Iohannis de Salviatis?) *Dialogi contra hereticos*. In f. 1^a 59 et, manu (A. Mai), XXXII (cancell.), XXXVIII. Nescio cur A. Mai notam XXXII cancellaverit; nam in indice codicum graecorum Bibliothecae Columnensis (v. codicem Vat. lat. 9579 f. 144^v) codex qui numero 32 signatur procul dubio noster est, ut ex elencho operum patet: *Leontii tractatus; Theoduli qui et Eustathius Epistolae ad Timotheum scholasticum; Maximi monachi expositio = Dionysii Areopagitae Epistolae ad Gaium Photii de Processione spiritus sancti (saec. IX)*. In f. 1^b frusta schedulae chartaceae in qua manus saec. XVIII quae in codice continentur scripserat; in eodem folio nec non in margine inf. p. 1 (A. Mai) scripsit *Col. 34 Vat. 2195*. Codex in indice R. Vernazza numero 34, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 23 signatur.

BIBL. De codice v. praesertim: A. Mai, *Spicilegium Romanum* X, Romae 1844, Pars I pp. V-VI, Pars II p. 151, *Scriptorum veterum nova collectio* VI, Romae 1832, Pars I, pp. XXII et 298 qui tamen secundum morem suum codicis numerum non indicat (cf. etiam F. Loofs, *Leontius von Byzanz [Texte und Unters. 3]* Leipzig 1887, p. 11); J. Hergenroether, *Photii Constant. liber de spiritus sancti mystagogia*, Ratisbonae 1857, pp. XV-XVI, XVI n. 1 et *Photius Patriarch von Constantinopel*, III, Regensburg 1869, pp. 154 n. 7 et 227 n. 11; S. d'Aristarchi, *Photii orationes et homiliae* I, Const. 1900, p. 3na; H. Lietzmann, *Apollinaris von Laodicea und seine Schule*, Tübingen 1904, p. 103 (qui librum summam descripsit); F. Diekamp, *Doctrina patrum de incarnatione verbi*, Münster 1907, p. 155 app. crit.; A. Casamassa, *I tre libri di Leonzio bizantino contro i Nestoriani ed i Monofisiti*, Bessarione 25, 1921, pp. 33 n. 3, 34, 34 nn. 2-3, 42; R. Devreesse, *Le comment. de Théodore de Mops. sur les psaumes*, *Revue bibl.* 37, 1928, p. 343, *Par quelles voies nous sont parvenus les commentaires de Théodore de Mopsueste?* *Rev. bibl.* 39, 1930, p. 365 n. 3, *Le florilège de Léonce de Byzance*, *Revue des sc. relig.* 10, 1930, p. 548, *Rev. des sc. philos. et*

théolog. 19, 1930, p. 297 n. 1, *Le comment. de Théodore de Mops. sur les psaumes* [Studi e Testi 93] Città del Vaticano 1939, p. 46 app. crit. (cf. A. Vaccari, *In margine al commento di Teodoro Mopsuesteno ai salmi*, Misc. G. Mercati I [Studi e Testi 121] Città del Vaticano 1946, p. 179 n. 14), *Essai sur Théod. de Mops.* [Studi e Testi 141] Città del Vaticano 1948, pp. 173 nn. 1-2, 174 n. 3, 245-247, 249, 253-254; E. Schwartz, *Drei dogmatische Schriften Justinians*, Abh. der bayer. Akad. der Wiss. zu München, philos. hist. Abt. 18, 1939, p. 6 (cf. *Byz. Zeitschr.* 40, 1940, p. 472); H. de Riedmatten, *Les actes du procès de Paul de Samosate* [Paradosis VI] Freiburg 1952, p. 150 (cf. etiam F. Masai, *Scriptorium* 8, 1954, p. 161); P. Nautin, *Le dossier d'Hippolyte et de Mélicon*, Paris 1953, p. 33; V. Peri, *Due protagonisti dell'edizione romana dei concili ecumenici: Pietro Morin e Antonio d'Aquino*, Mél. E. Tisserant VII [Studi e Testi 237] Città del Vaticano 1964, p. 163; G. L. Dossetti, *Il simbolo di Nicea e di Costantinopoli*, Roma 1967, p. 35 n. 11; S. Rees, *The literary Activity of Leontius of Byzantium*, Journ. of theol. Studies New Series 19, 1968, p. 240; D. B. Evans, *Leontius of Byzantium. An Origenist Christology* [Dumbarton Oaks Studies XIII] Washington 1970, p. 5; M. Richard, *Les florilèges diphysites*, Opera minora I, Turnhout-Leuven 1976, num. 3 p. 739 n. 59; *Léonce de Byzance était-il origéniste?* Opera minora II, Turnhout-Leuven 1977, num. 57 p. 34; *Léonce et Pamphile*, Opera minora III, Turnhout-Leuven 1977, num. 58 p. 42; *Iohannis Caesariensis . . . opera quae supersunt* [Corpus Christianorum series graeca 1] Turnhout-Leuven 1977, p. 68; H. Follieri, *La minuscola libraria dei secoli IX e X*, *La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, p. 140 n. 3.

INTEG. Omnino ut in duobus superioribus libris.

2196 Saec. XIV p.m., membranac., mm. 261×182, ff. 148 (+ 95^{a-b}), ll. 35-40.

Platonis dialogi sex octavae, quintae et sextae tetralogiae, praefixa (f. 1^v) tabula a <Georgio Balsamone> confecta, nempe: ¹(ff. 2-3^v) Clitopho; ²(ff. 3^v-91^v) Res publica: ^a(ff. 3^v-12) liber primus; ^b(ff. 12-19^v) liber secundus; ^c(ff. 20-29^v) liber tertius; ^d(ff. 29^v-37^v) liber quartus; ^e(ff. 38-47^v) liber quintus; ^f(ff. 47^v-56) liber sextus; ^g(ff. 56-64^v) liber septimus; ^h(ff. 64^v-73) liber octavus; ⁱ(ff. 73-81) liber nonus; ^l(ff. 81-91^v) liber decimus, spatio ad titulum destinato vacuo relicto, quod <Georgius Balsamon> saec. XVI implevit; subfigitur (ff. 91^v-95^v) *Timaei Locrensis* opusculum De anima mundi et natura (titulum <Georgius Balsamon> supplevit; ed. C. F. Hermann, *Platonis dialogi*, IV, Lipsiae 1887 [Teubneriana], pp. 407-421; iterum ed. atque commentario et versione germanica instruxit W. Marg, *Timaeus Locrus. De natura mundi et animae* [Philosophia antiqua 24] Leiden 1972); ff. 95^a-95^{bv} vacua; ³(ff. 96-105) Laches; ⁴(ff. 105-112^v) Lysis; ⁵(ff. 112^v-126^v) Euthydemus; ⁶(ff. 126^v-146^v) Protagoras. Ff. 147-148^v vacua.

MAT. Codex satis bene servatus. Ff. 26-28, 39-41, 144-145 et orae externae ff. 1-2 umore maculata, sine tamen ullo textus detrimento. Ora interna f. 144 relecta. Margines externi ff. 10^v-12^v et 25 quoque partim relecti.

FASC. Codicem fasciculi 19 efficiunt, quaterniones omnes praeter ultimum (quinque foliorum, ff. 144-148^v). Fasciculi 1-5 (ff. 2-41^v) et 7-9 (ff. 50-73^v) numeris graecis angulo inferiori

externo primae singulorum paginae appositis signati (fasciculus 6, ff. 42-49^v, numeratione caret); fasciculi 10-12 (ff. 74-95^{bv}) notis graecis in angulo superiore externo primae singulorum paginae scriptis distincti (v. ff. 74, 82, 90); in fasciculis 13-18 (ff. 96-143^v) notae graecae in angulo inferiore externo primae et in margine inferiore medio ultimae singulorum paginae observantur; fasciculus denique 19 (ff. 144-148^v) notam graecam θ in angulo inferiore externo primae paginae tantum perhibet (v. f. 144). Praeterea fasciculi 5-11 (ff. 34-89^v) notas arabicas 4-10 in margine inferiore ultimae singulorum paginae dextrorsum scriptas praebent (nota 5 tamen in fasciculo 6, ff. 42-49^v, non observatur).

SCHEMA. Lake I,1e, Leroy P 2 00 C1 (v. e. g. f. 34). Spatium scriptum: mm. 200. 210×123.130 plerumque.

SCRIPT. Codicem scriba unus idemque exaravit, qui, ut saepe in codicibus saec. XIV accidit, forma turgida litterarum α , σ et σ usus est. Manus altera coeva vel paulo recentior textum a prima manu omissum passim in marginibus supplevit (v. e. g. ff. 12^v-13, 17, 18). <Georgius Balsamon> indiculum dialogorum qui in codice continentur addidit titulosque nonnullorum operum supplevit (v. supra, in altera parte descriptionis).

ORN. Tituli litteraeque initiales rubro exarata. In f. 2 rectagonum cum cauliculis rubris; ante singulos dialogos lineae sinuosae vel breves lineae parallelae rubrae (v. e. g. ff. 47^v, 56, 96, 112^v).

ANNOT. In margine superiore f. 120 scribae invocatio rubro exarata, nunc partim evanida: $\theta\epsilon\omicron\tau\omicron\kappa\epsilon\ \beta\omicron\eta\theta\omicron\upsilon\ \mu\omicron\iota$. In f. 147, praeter pauca verba latina fere omnino evanida: *vinorum* (bis); $\tau\omicron\nu\ \kappa\alpha\lambda\omicron\nu$ (sequitur probatio calami).

POSS. In margine inf. f. 2: I<ohannes card. de Salviatis> (litterae praeter I erasae sunt: v. I. Mercati, *Opere minori* IV [Studi e Testi 79] Città del Vaticano 1937, p. 201 n. 1). In marginibus ff. 1, 2, 42, 105, 146^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine superiore f. 1, manu <A. Mai>: *LXIX*, numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium (cf. Vat. lat. 9579, f. 145); in eodem folio, manu <A. Mai>: *Platonis Dialogorum et De republica*, Col. 35 2196 Vat.; <A. Mai> in margine inf. f. 2 scripsit etiam Col. 35 Vat. 2196. Folio 1 adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 89×48, manus saec. XVIII scripsit *Platonis Politia et Dialogi sex saeculi XIII* (in marg. inf.: *XXXVII* et, manu <A. Mai>, 35); in inferiore, mm. 26×43, *G XXXX*. In indice R. Vernazza codex numero 73, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 79 signatur.

BIBL. Codicem memorant L. A. Post, *The Vatican Plato and its Relations* [Philol. Mon. publ. by the Amer. philol. Assoc. IV] Middletown 1934, pp. 76-79 qui ex eo codicem Vat. Urb. gr. 31 descriptum esse censet; N. G. Wilson, *A List of Plato Manuscripts*, *Scriptorium* 16, 1962, p. 391 (sub num. 219); W. Marg, *Timaeus Locrus. De natura mundi et animae* [Philosophia antiqua 24] Leiden 1972, p. 33 qui eum e codice Paris. gr. 1810 pendere censet. Cf. etiam I. Mercati, *Opere minori* IV [Studi e Testi 79] Città del Vaticano 1937, p. 201 n. 1.

INTEG. Omnino ut in tribus superioribus libris. Libri secturae caeruleo colore tinctae.

2197 Saec. IX p.m. (probabiliter spatio inter annos 850-875 comprehenso exaratus, v. infra sub SCRIPT.), membranac., mm. 265 × 185, ff. 200 (+ 49^a, 86^a), ll. 33. Ordo foliorum sic restituendus: ff. 151-152. 33-55. 95-118. 17-24. 56-63. 25-32. 1-16. 119-150. 64-94. 153-200.

Procli Lycii Diadochi ¹(ff. 151-152. 33-55. 95-118. 17-24. 56-63. 25-32. 1-16. 119-150. 64-94. 153-196) Commentarium in Platonis Rem publicam in

initio mutilum (e nostro codice excerpta varia primum vulgavit A. Morus, *Ad quaedam loca novi foederis notae*, Parisiis 1668, pp. 99-103, 130 f, 142 [cf. R. Schoell, *Procli commentariorum in Rem publicam Platonis partes ineditae, Anecdota varia graeca et latina* II, Berolini 1886, p. 7 et J. Whittaker, *Varia Procliana, Greek, Roman and Byzantine Studies*, 14, 1973, p. 428; A. Mori librum prae manibus non habui]; partem commentarii codice nostro usus eiusque apographo a se ipso facto [Vat. lat. 9541] primum ed. A. Mai, *Spicilegium Romanum* VIII, Romae 1842, pp. 664-672, nempe a πῶς ἡ τῶν παίδων βρῶσις γίνεται in codice nostro f. 160 l. 3 a.i. usque ad finem, μῦθον ὑπόμνημα in codice nostro f. 196; codice Vat. Barb. gr. 65 [I 65] usus a L. Holstenio saec. XVII e codice nostro descripto [cf. V. Capocci, *Codices Barber. Graeci* I, Romae 1958, p. 68 et J. Whittaker, op. l. p. 427 n. 8] totam commentarii partem quae in codice nostro continetur ed. R. Schoell, op. l. pp. 17-128; textum codicis nostri totum transcripsit I. B. Pitra, *Analecta sacra et classica spicilegio Solemsensi parata*, V, Parisiis-Romae 1888, Pars II, pp. 1-146, verba quae in codice nostro legere non potuit ex eius apographo Vat. Barb. gr. I 65 sumens [cf. p. 1 n. 1], ordinem foliorum quem supra indicavimus non sequens; partem commentarii codice nostro eiusque apographo ab A. Mai facto [Vat. lat. 9541] usus subsequente anno ed. R. Reitzenstein, *Supplementa ad Procli commentarios in Platonis de republica libros nuper vulgatos, Breslauer philologische Abhandlungen*, IV, 3, Breslau 1889, pp. 6-31, nempe ab ἀλλά τις in codice nostro f. 25 l. 16 usque ad διήλθομεν, f. 12^v l. 3; codice nostro et Laurent. plut. 80. 9 [qui principio cum codice nostro unum eundemque codicem efficiebat, cf. infra, sub FASC. et POSS.] diligentissime perscrutatis atque collatis totum Procli commentarium denique critice ed. G. Kroll, *Procli Diadochi in Platonis Rem publicam commentarii*, I-II, Lipsiae 1899-1901 [Teubneriana]). Textus codicis nostri inc. abrupte f. 151]σεως τῶν πρώτων καὶ τοῦ καιροῦ (Kroll, II p. 4, 24), des. f. 196 μῦθον ὑπόμνημα (Kroll II p. 359, 10). Quae in Kroll editione II, pp. 1-4, 22 leguntur ex E. Diehl, *Subsidia Procliana, Rhein. Mus. für Philol.* 54, 1899, pp. 197-200 manant (Diehl apographis duorum foliorum codicis nostri deperditorum usus est, nempe Paris. gr. 1838 et Chis. gr. R VIII 58 [nunc Chis. gr. 49], cf. Kroll, op. l. II p. VI nec non Whittaker op. l. p. 428 n. 8). Foliorum ordinem sic restituendum esse ut supra indicavimus animadverterunt R. Reitzenstein, op. l. p. 4 et G. Kroll, op. l. II p. IV. Scholiorum in marginibus ab eadem manu scriptorum quae textum exaravit primum, f. 151, inc. λέγουσι γὰρ οἱ (ἀστρο)λόγοι τὴν μὲν σπόριμον ὥραν σημαίνειν des. (συμβαίν)όντων (Kroll II p. 377, 7-12; verba ante μὲν tamen difficillima sunt lectu); ultimum, f. 193^v, est ση(μείωσαι) τὸ παντὶ μύθῳ ἐπιλεγόμενον (Kroll II p. 383, 4-5). Scho-

lion f. 14^v codicis nostri a Kroll omissum ediderunt Pitra, op. l. II p. 35 n. 1 et Whittaker, *Greek, Roman and Byzantine Studies*, 14, 1973, p. 430. In marginibus ff. 89, 90^v, 91, 92^{r-v}, 93^{r-v} manus multo recentior (saec. XIV) alia scholia scripsit quorum primum, f. 89, inc. οὐχ ὑμᾶς δαίμων λήζεται des. ἕκαστος αἰτία, ultimum autem, f. 93^v, est περὶ τῶν κριτηρίων. ²(ff. 196^v-200^v) Ἐπίσκεψις τῶν ὑπ' Ἀριστοτέλους ἐν δευτέρῳ τῶν Πολιτικῶν πρὸς τὴν Πλάτωνος Πολιτείαν ἀντειρημένων, inc. τῆς Πλάτωνος πολιτείας ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης; ultima verba quae legi possunt in imo f. 200^v ubi scriptura fere omnino obsolevit sunt ἀπὸ τῆς τῶν... (e codice nostro ediderunt A. Mai, *Scriptor. vet. nova coll.* II, Romae 1827, pp. 672-675 [ab initio usque ad ὁ βούλεται λέγειν ὁ Σωκράτης, in codice nostro f. 199 ll. 4-3 a.i.], I. B. Pitra, op. l. II pp. 188-192 et G. Kroll, op. l. II pp. 360-368; e codice autem Vat. Barb. gr. 65 Schoell, op. l. pp. 129-133 [ab initio usque ad διὰ μουσικῆς αὐτοὺς τρέφων in codice nostro f. 200^v l. 1]). Saeculo XVII codicis nostri apographa duo facta sunt, nempe codex Vat. Barb. gr. 65 a L. Holstenio exaratus (cf. V. Capocci, op. l. p. 68, qui partem codicis negat a L. Allatio esse exaratam ut Pitra op. l. I pp. XVIII et XXXIII, II p. 1 n. 1 et post eum Kroll op. l. II p. VII et C. Gallavotti, *Intorno ai commenti di Proclo alla Repubblica, Accad. naz. dei Lincei, Bollettino del comitato per la preparazione dell'edizione nazionale dei classici greci e latini*, Nuova serie 19, 1971, p. 44 censuerunt); et codex Magliabechianus gr. 32 [II, X. 145] (huius codicis scribam A. Morum fuisse asserunt A. Olivieri, *Indicis codicum Graecorum Magliabechianorum Supplementum, Studi ital. di filol. class.* 5, 1897, p. 404, et Kroll, op. l. II p. VII, negat autem recte J. Whittaker, *Greek, Roman and Byzantine Studies*, 14, 1973, p. 429). Tertium apographon A. Mai ad suam editionem parandam saec. XIX a.m. fecit (Vat. lat. 9541; cf. R. Reitzenstein, *Berl. phil. Wochenschrift* 9, 1889, col. 623, Kroll, op. l. II pp. VII-VIII et Gallavotti, op. l. p. 44).

MAT. Pars superior fere omnium foliorum aut rescissa aut umore, situ et flamma corrupta laciniis chartaceis tantummodo flavescens refecta est. Scriptura fere omnino in parte superiore foliorum periit aut obsolevit (v. e.g. ff. 29-54, marg. sup. f. 151, f. 200^v). Codex saeculo XVII iam pessum datus erat, cum eum A. Morus et L. Holstenius Florentiae in Salviatorum bibliotheca inspexerunt (uterque enim quod in pessima condicione versabatur questus est: v. Schoell, op. l. pp. 6-7 et Whittaker, *Greek, Roman and Byzantine Studies* 14, 1973, p. 428). A. Mai quoque (*Script. vet. nova coll.* II, Romae 1827, p. 671, *Spicileg. Rom.* VIII, Romae 1842, p. XX), quamquam codicis numerum secundum morem suum non indicavit, de eius miserrimo habitu lectores certiores fecit.

FASC. Codex noster principio cum codice Laurent. plut. 80. 9 unum eundemque librum efficiebat totum Procli commentarium in Platonis Rem publicam complectentem (cf. Schoell, pp. 7-

8; Pitra I p. XVI; Reitzenstein, *Breslauer philol. Abhandl.* IV, 3, Breslau 1889, p. 2; Kroll II p. III; A. Patin, *Byz. Zeitschr.* 15, 1906, p. 622; P. Henry, *Les états du texte de Plotin*, Bruxelles 1938, p. 199; C. Gallavotti, *Intorno ai commenti di Proclo alla Repubblica*, *Accademia naz. dei Lincei, Bollettino del comitato per la preparazione dell'edizione nazionale dei classici greci e latini*, Nuova serie 19, 1971, pp. 41-44; J. Whittaker, *Greek, Roman and Byzantine Studies* 14, 1973, p. 427 n. 7 et *Phoenix* 28, 1974, pp. 321 et 339). Nunc quaternionibus 25 componitur, ab ipso librario qui textum exaravit in angulo superiore externo primae singulorum paginae signatis, qui fasciculos κξ'-νθ' codicis primigenii efficiebant (hodie tamen notae graecae tantum κξ', μη', ν', νθ' perspicuntur: v. ff. 33, 169, 185, 193). Ff. 151-152^v autem pars quaternionis κς' sunt. De codicis fasciculis et foliis quibus singuli fasciculi componuntur v. Reitzenstein, *Breslauer philol. Abhandl.* IV, 3 p. 4 et Kroll, II p. IV.

SCHEMA. Leroy 33 A 1 d (v. e.g. f. 172). Cf. etiam Lake I, 31 b (apud Lake tamen lineae rectrices non usque ad oram externam folii protenduntur). Spatium scriptum: mm. 198. 202 × 109. 110.

SCRIPT. Codices Vat. gr. 2197, Laurent. plut. 80. 9, Paris. gr. 1807, Paris. gr. 1962, Pal. gr. 398, Marc. gr. 246, Marc. gr. 196, Marc. gr. 226 et Marc. gr. 258 eodem loco et tempore sed a quinque diversis scribis exaratos esse censuit T. W. Allen, *Palaeographica III: A Group of ninth-Century Greek Manuscripts*, *Journal of Philology* 21, 1893, pp. 48-55 (cf. etiam *Revue des revues in Revue de philologie*, 17, 1893, p. 220). Codices Paris. gr. 1807 et Pal. gr. 398 ab uno eodemque librario esse exaratos primum animadverterat F. J. Bast, *Lettre critique de F. J. Bast à Monsieur Boissonade*, Paris 1805, p. 3 (cf. etiam H. Stevenson, *Codices manuscripti Pal. gr. Bibl. Vatic.*, Romae 1885, p. 254). Sed procul dubio codices Vat. gr. 2197, Laurent. plut. 80. 9, Paris. gr. 1807, Paris. gr. 1962, Pal. gr. 398, Marc. gr. 246 non solum eodem tempore et loco, verum etiam ab uno eodemque librario exarati sunt (v. Kroll I p. V, II p. III; P. Louis, *Albinos, Epitomé*, Paris 1945 [*Les belles Lettres*] p. XXV n. 55; R. Devreesse, *Introduction à l'étude des manuscrits grecs*, Paris 1954, p. 34 n. 4; D. Young, *Scriptorium* 9, 1955, p. 281 ubi tamen Pal. gr. 298 pro 398 perperam scriptum est; C. Gallavotti, *Acc. naz. dei Lincei, Bollettino del comitato per la preparazione dell'edizione nazionale dei classici greci e latini*, Nuova serie, 19, 1971, p. 41; J. Whittaker, *Phoenix* 28, 1974, p. 321). Quibus codicibus etiam Paris. Suppl. gr. 921 addi potest (v. A. Diller, *The Scholia of Strabo, Traditio* 10, 1954, p. 31; J. Irigoin, *Survie et renouveau de la littérature antique à Constantinople, Cahiers de civilis. médiév.* 5, 1962, p. 299; J. Whittaker, *Phoenix* 28, 1974, p. 321). Diller (op. l. p. 31) et Irigoin (op. l. p. 299) addunt etiam Marc. gr. 196, Marc. gr. 226, Marc. gr. 236, Marc. gr. 258, qui tamen a diversis librariis exarati sunt (v. Allen, op. l. et Whittaker, *Phoenix* 28, 1974, p. 321 n. 13). Codicem nostrum una cum ceteris codicibus supra memoratis saeculo IX p.m. (nempe inter annos 850-875) exaratum esse censuerunt A. Diller (op. l. p. 32) et J. Whittaker (*Phoenix* 28, 1974, p. 323). Scholia nonnulla codicis nostri (v. ff. 89, 90^v, 91, 92^{r-v}, 93^{r-v}) manus altera saec. XIV exaravit.

ORN. Codex ornatibus omnino caret.

POSS. Si saec. XV codicis primigenii iam divisi partes duae simul erant (J. Whittaker eum iam ante saec. XV propter molem rescissum esse putat), codicem nostrum una cum parte quae postea Laurent. plut. 80. 9 effecit Harmonius Atheniensis possedit, ut e nota f. 1 Laurent. plut. 80. 9 apposita patet, ubi pretium quoque codicis indicatur: αὐτῇ ἡ βιβλος ἔστιν Ἀρμονίου τοῦ Ἀθηναίου ἔχει φλούρια ξ' (de hac nota cf. A. M. Bandini, *Catal. cod. graec. Bibl. Laurent.*, II, Florentiae 1768, col. 194; Schoell, p. 4; Pitra I p. XV; Patin, *Byz. Zeitschr.* 15, 1906, p. 622;

Whittaker, *Phoenix* 28, 1974, p. 339 n. 105; de Harmonio Atheniensi eiusque codicibus v. praesertim Whittaker, *Phoenix* 28, 1974, pp. 339-340). Codicem primigenium in partes duas iam divisum vere anni 1492 J. Lascaris pro Laurentio de Medicis fortasse Cretae empsit, Florentiamque mense iunio eiusdem anni tulit (cf. Schoell, pp. 3-4; Pitra, pp. XVI-XVII; Patin, *Byz. Zeitschr.* 15, 1906, p. 622; et praesertim Whittaker, *Phoenix* 28, 1974, pp. 338-339, nec non Gallavotti, op. l. p. 41). Partes duas codicis primigenii diversa fata exceperunt: prior enim in bibliotheca regia Medicea mansit, ubi codicem Laurentianum plut. 80. 9 effecit (eam nondum integumento vestitam Marsilius Ficinus die 7 iulii anni 1492 mutuatus est et postea perlegit, cf. Schoell p. 4 et praesertim Whittaker, *Phoenix* 28, 1974, pp. 338-339); altera autem in privatam Mediceorum bibliothecam translata una cum aliis Mediceorum codicibus familiae de Salviatis Mediceorum creditrici die 19 septembris anni 1500 tradita est (v. praesertim E. Piccolomini, *Intorno alle condizioni ed alle vicende della libreria medicea privata*, Firenze 1875, p. 30, *Archivio storico italiano* serie III, 19, 1874, pp. 127-128, 274 et etiam Schoell, p. 7 nec non Patin, *Byz. Zeitschr.* 15, 1906, p. 622). Saeculis XVI et XVII in Salviatorum bibliotheca mansit, ubi eam iam pessumdatam A. Morus et L. Holstenius inspexerunt (cf. supra, sub MAT.). Saeculo XVIII una cum codicibus familiae Salviatorum in bibliothecam Romanam familiae Columnensis transmissa (cf. etiam Kroll II p. VII), donec una cum aliis codicibus graecis Columnensibus mense iulio anni 1821 empta in Bibliothecam Vaticanam pervenit, ubi codicem Vat. gr. 2197 effecit. A. Mai ad partem Procli commentarii edendam codicem nostrum perscrutavit apographumque fecit (cod. Vat. lat. 9541, cf. supra in altera parte descriptionis), sed usque ad obitum suum codicem abdidit, eius numerum secundum morem suum non indicans. Eum Schoell anno 1870 in Bibliotheca Vaticana frustra quaesivit (v. op. l. pp. 8-9 et Pitra, op. l. p. XV); eum tandem codicem Columnensem graecum 36, nempe Vat. gr. 2197 esse I. B. Pitra animadvertit (v. op. l. p. XV). Qua de causa G. Kroll codicem Vat. gr. 2197 ad Procli commentarium edendum annis 1892-93 et 1896 diligentissime conferre potuit (v. Kroll II, p. VII). In ff. 1 et 200^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine inf. f. 1, manu (A. Mai): *Col. 36 Vat. 2197*. Codex numero 118 signatur in indice R. Vernazza, ubi tamen Phaeton pro «Rem publicam» mendose scriptum est; in indice autem Parisiis anno 1820 impresso nec non in indice codicum Columnensium (Vat. lat. 9579 ff. 144-145^v) numeris 50 et 38 signatur.

BIBL. Codicem praeter A. Morum et L. Holstenium qui eum Florentiae in Salviatorum bibliotheca sese inspexisse testantur (cf. supra sub MAT. et POSS.) complures alii viri docti memorant: A. Mai, *Spicilegium Romanum* VIII, Romae 1842, p. XX et *Script. vet. nova coll.* II, Romae 1827, p. 671; R. Schoell, *Anecdota varia graeca et lat.* II, Berolini 1886, pp. 6-9 qui tamen cum codicem nostrum ab A. Mai abditum in Bibliotheca Vaticana non invenisset eius apographo Vat. Barb. gr. 65 ad suam editionem parandam usus est (v. supra, in altera parte descriptionis et sub POSS.); I. B. Pitra, *Analecta sacra et class.* V, Romae 1888, pp. XV-XVIII (v. etiam sub POSS.); R. Reitzenstein, *Breslauer philolog. Abhandl.* IV, 3, Breslau 1889, pp. 1-4 (v. etiam *Wochenschrift für klass. Philol.* 1887, coll. 835 sqq. et *Berliner philol. Wochenschrift* 9, 1889, coll. 623, 654, 655, 656 ubi de Procli commentarii editione a Pitra curata disseruit); T. W. Allen, *Journal of Philology* 21, 1893, pp. 48-55 (cf. etiam *Revue des revues in Revue de philologie* 17, 1893, p. 220); A. Olivieri, *Studi ital. di filol. class.* 5, 1897, p. 404; W. Kroll, *Procli Diadochi in Platonis Rem publicam commentarii*, I, Lipsiae 1899 [*Teubneriana*] p. V et II, Lipsiae 1901, pp. III-VIII (v. etiam *De oraculis Chaldaicis, Breslauer philol. Abhandl.* VII, 1, Vratislaviae 1894, p. 8 n. 2);

A. Patin, *Byz. Zeitschr.* 15, 1906, pp. 622-623; P. Henry, *Les états du texte de Plotin* (*Études plotiniennes* I) Bruxelles 1938, p. 199; I. Mercati, *Opere minori* III [*Studi e Testi* 78] Città del Vaticano 1937, p. 486 (ubi de codicibus qui magna foliorum copia constant disserit); P. Louis, *Albinos, Epitomé*, Paris 1945 [*Les belles Lettres*] p. XXV n. 55; R. Devreesse, *Introduction à l'étude des manuscrits grecs*, Paris 1954, p. 34 n. 4; A. Diller, *Traditio* 10, 1954, p. 31; D. Young, *Scriptorium* 9, 1955, p. 281; V. Capocci, *Codices Barber. gr.* I, Bybl. Vat. 1958, p. 68; I. Irigoin, *Cahiers de civilis. médiév.* 5, 1962, p. 299 (cf. etiam *Scriptorium* 17, 1963, p. 373 et 20, 1966, p. 316); A. Wartelle, *Invent. des man. grecs d'Aristote* . . . Paris 1963, p. 136 num. 1838 (qui tamen codicem nostrum librum secundum Aristotelis Politicorum continere mendose adfirmat); C. Gallavotti, *Intorno ai commenti di Proclo alla Repubblica*, *Accad. naz. dei Lincei, Bollettino del comitato per la preparazione dell'edizione nazionale dei classici greci e latini*, Nuova Serie 19, 1971, pp. 41-44; E. Mioni, *Introduzione alla paleografia greca*, Padova 1973, p. 67; J. Whittaker, *Greek, Roman and Byzantine Studies* 14, 1973, p. 427 (v. etiam nn. 7 et 8), 428, 428 n. 12, 429 n. 14, 430, 432 et *Phoenix* 28, 1974, pp. 331, 332, 339, 340; H. Follieri, *La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, pp. 140 n. 3, 145 (ubi de typis scripturae codicum saec. IX et X exaratorum disserit). Specimen subscriptionis (f. 196) et tituli (f. 196^v) praebet A. Mai, *Script. vet. nova coll.* II, Romae 1827 (v. paginam ante frontem libri); aliud specimen (partis f. 1) apud H. Follieri, op. l. p. 159 tab. 6a.

INTEG. Omnino ut in codicibus Vat. gr. 2193-2196.

2198 Saec. XII (ff. I-II saec. XVI), membranac. (ff. I-II chartac.), mm. 253 × 190, pp. 1112 (+ ff. I-II), ll. 34, in duos tomos divisus.

Iohannis Comneni (Isaaci Comneni filii et archiepiscopi Bulgariae) Nomocanon sive collectio scriptorum variorum ad ius canonicum graecum pertinentium (v. V. N. Benešević, *Nomocanon Ioanna Komnina arkhiepiscopa Akhridskago*, *Vizant. Vrem.* 22, 1916, pp. 41-61; E. Kuntz, *Byz. Zeitschr.* 23, 1920, pp. 512-513 et H. G. Beck, *Kirche und theolog. Literatur* . . . München 1959, p. 659; cf. etiam (Georgii Balsamonis) annotationem in f. II^v codicis a Benešević op. l. p. 43 quoque transcriptam, νομοκάνον περιέχον συνοπτικῶς [cancell.] τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν οἰκουμενικῶν ἑπτὰ συνόδων καὶ τοπικῶν τινῶν συνταχθέν οἶμαι παρὰ μοναχοῦ Ἰωάννου τοῦ σεβαστοτέρου · περικλείονται δὲ καὶ αἱ μετὰ τὸν κώδικα θεῖαι νοεραὶ διατάξεις Ἰουστινιανοῦ καὶ ἐτέρων βασιλέων καὶ ἕτερα θεολογικὰ ὧν μέτιθι τὸν πίνακα). Collectio sic composita est:

1 (pp. 1-7) Tabula operum quae in codice continentur (in marginibus nec non in f. II^v (G. Balsamon) additamenta nonnulla scripsit). Pp. 8-9 vacuae.

2 (pp. 10-22) Tituli syntagmatis canonum et singulis titulis convenientium capitulorum, ut apud I. B. Pitra, *Iuris ecclesiastici graecorum historia et monumenta* II, Romae 1868, pp. 453-457.

3 (pp. 23-128) Collectio canonum SS. Apostolorum, conciliorum et

SS. Patrum, sub titulo ἡ σύνθεσις τοῦ νομοκανόνου παντὸς ἄνευ τῶν κανόνων καὶ μόνων (sic) ἐκεῖνοι γὰρ ἐγράφη ἕκαστος ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ὡς ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ μοναχοῦ Ἰωάννου τοῦ υἱοῦ τοῦ σεβαστοκράτορος εἴρηται (transcr. Benešević, *Viz. Vrem.* p. 44; canones raro integre transcribuntur; plerumque initia tantum primi et ultimi capitis canonum conciliorum, initium et finis canonum SS. Patrum indicantur; in marginibus (G. Balsamon) varia addidit). ¹(p. 23) Canones apostolorum: cf. Benešević, *Sbornik XIV Titulov*, Petersburg 1905, p. 151 et *Viz. Vrem.* p. 49 (ed. Pitra op. l. I, Romae 1864, pp. 13-36; P. P. Joannou, *Discipline générale antique* [*Fonti fasc. IX*] I 2, Grottaferrata 1962, pp. 8-53). ²(p. 23) Canones Nicaeni: cf. Benešević *Sbornik* p. 152, *Viz. Vrem.* p. 49 (Pitra I pp. 427-435; Joannou I 1, pp. 23-41). ³(p. 23) Canones Ancyran: cf. Benešević *Sbornik* p. 153, *Viz. Vrem.* p. 49 (ed. Pitra I pp. 441-448; Joannou I 2, pp. 56-73). ⁴(p. 23) Canones Neocaesarienses: cf. Benešević *Sbornik* p. 153, *Viz. Vrem.* p. 50 (ed. Pitra I pp. 451-454; Joannou I 2, pp. 75-82). ⁵(pp. 24-26) Canones Gangrenses: cf. Benešević *Sbornik* p. 153, *Viz. Vrem.* p. 150 (ed. Pitra I pp. 489-492; Joannou I 2, pp. 89-97); inscriptionem sequitur prooemium quod inc. κυρίου τιμιωτάτους ἐν Ἀρμενία et des. τοῦτο παραφυλάξασθαι (ed. Pitra I pp. 487-488; Joannou I 2, pp. 85-89); initia primi et ultimi capitis (cf. Pitra I pp. 489 et 492) sequitur epilogus, qui inc. ταῦτα δὲ γράφομεν οὐκ ἐκκόπτοντες et des. γίνεσθαι εὐχόμεθα (ed. Pitra I p. 492; Joannou I 2, pp. 98-99). ⁶(pp. 26-27) Canones Antiocheni: cf. Benešević *Sbornik* p. 154, *Viz. Vrem.* p. 50 (ed. Pitra I pp. 456-466; Joannou I 2, pp. 104-126); inscriptionem sequitur prooemium quod inc. ἡ ἁγία καὶ εἰρηνικωτάτη σύνοδος et des. οἱ ὑποτεταγμένοι (cf. Pitra I p. 455; Joannou I 2, pp. 102-103). ⁷(p. 27) Canones Laodicens: cf. Benešević *Sbornik* p. 154, *Viz. Vrem.* p. 50 (ed. Pitra I pp. 495-504; Joannou I 2, pp. 130-155); prooemium (inc. ἡ ἁγία σύνοδος ἡ κατὰ Λαοδικεῖαν, des. ὡς ὑποτέτακται) ed. Pitra I p. 494. ⁸(pp. 27-29) Canones Constantinopolitani: cf. Benešević *Sbornik* p. 154, *Viz. Vrem.* p. 50 (ed. Pitra I pp. 508-512; Joannou I 1, pp. 45-54); prooemium (inc. προσφωνητικὸς τῆς αὐτῆς ἁγίας συνόδου des. βασιλέως Θεοδοσίου) ed. Pitra I pp. 507-508. ⁹(pp. 29-32) Canones Epheseni: cf. Benešević *Sbornik* p. 155, *Viz. Vrem.* p. 50 (ed. Pitra I pp. 515-517, Joannou I 1, pp. 57-65); prooemium (inc. ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἡ ἐν Ἐφέσῳ, des. ἡ ὠφελεῖν τινας) ed. Pitra I p. 515; inscriptionem quae inc. διαλαλιὰ τῆς ἁγίας συνόδου et des. κατὰ Ἐφεσον ἁγία συνόδω ed. Pitra I p. 517; decretum quod inc. ψῆφος ἐκφωνηθεῖσα et des. οἰκουμενικῇ συνόδῳ (pp. 29-30) ed. Pitra I pp. 518-519 et Joannou I 1, pp. 63-65; epistulam in pp. 30-32 scriptam ed. Pitra, p. 520. ¹⁰(p. 32) Canones Chalcedonenses: cf. Benešević *Sbornik* p. 155, *Viz. Vrem.* p. 50 (ed. Pitra I pp. 522-534; Joannou I

1, pp. 69-97). ¹¹(pp. 32-33) canones Sardicensis: cf. Benešević *Sbornik* p. 155, *Viz. Vrem.* p. 50 (ed. Pitra I pp. 468-482; Joannou I 2, pp. 159-188). ¹²(pp. 33-83) Canones Carthaginienses <anni 419> integri, cf. Benešević *Sbornik* p. 156, *Viz. Vrem.* p. 50 (ed. J. D. Mansi, *Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio* III, Florentiae 1759, coll. 700-844; Joannou I 2, pp. 197-436); p. 84 vacua. ¹³(pp. 85-86) Canones Constantinopolitani: cf. Benešević *Sbornik* p. 157, *Viz. Vrem.* p. 50 (ed. Pitra II pp. 162-163; Joannou I 2, pp. 438-444). ¹⁴(pp. 86-98) Canones Trullani: cf. Benešević *Sbornik* p. 157, *Viz. Vrem.* pp. 50-51 (ed. Pitra II pp. 14-72; Joannou I 1, pp. 101-241); subscriptiones editione (cf. p. 73) fusiores: cf. quae Pitra scripsit, p. 73. ¹⁵(pp. 99-105) Canones concili Nicaeni secundi: ^a(pp. 99-105) cf. Benešević *Viz. Vrem.* p. 51 (ed. Mansi XIII, Florentiae 1767, coll. 373-380; 397 ἡ ἀγία σύνοδος ἐξεβόησεν . . . - 400 καὶ πάντων αὐτοῦ τῶν ἀγίων γένοιτο ἀμήν); ^b(p. 105) cf. Benešević *Sbornik* p. 157, *Viz. Vrem.* p. 51 (ed. Pitra II pp. 103-121; Joannou I 1, pp. 245-285). ¹⁶(p. 105) Epistula Tarasii episc. CP ad papam Adrianum: cf. Benešević *Sbornik* p. 157, *Viz. Vrem.* p. 51 (ed. Pitra II pp. 304-309; Joannou II, Grottaferrata 1963, pp. 315-332). ¹⁷(pp. 105-110) Canones Carthaginienses <anni 256>: cf. Benešević, *Viz. Vrem.* p. 51 (ed. Mansi I, coll. 967-991); prooemium tamen, pp. 105-106 (inc. τῆς γενομένης συνόδου ἐπὶ Κυπριανοῦ des. ἀποστεῖλαι σοι ἐσπούδασα), deest apud Mansi, I col. 967; textus codicis cum Mansi congruit ab initio epistulae, ἐν κοινοβουλίῳ ὄντες ἀγαπητοὶ ἀδελφοί (in codice nostro p. 107 l. 10, cf. Mansi, *cod.* 967 D 7). ¹⁸(p. 110) Canones concilii Constantinopolitani primi et secundi: cf. Benešević *Sbornik* p. 157, *Viz. Vrem.* p. 51 (ed. Pitra II pp. 127-141; Joannou I 2, pp. 447-479). ¹⁹(p. 110) Canones Constantinopolitani: cf. Benešević *Sbornik* p. 158, *Viz. Vrem.* p. 51 (ed. Pitra II pp. 142-143; Joannou I 2, pp. 482-486). ²⁰(pp. 110-113) Epistula S. Dionysii Alexandrini <ad Basilidem> cum canonibus: cf. Benešević, *Sbornik* p. 158, *Viz. Vrem.* p. 51 (ed. Pitra I pp. 541-545; Joannou II pp. 4-14). ²¹(p. 114) S. Petri Alexandrini canones de poenitentia: cf. Benešević *Sbornik* p. 158, *Viz. Vrem.* p. 51 (ed. Pitra I pp. 551-561; Joannou II pp. 33-58). ²²(p. 114) S. Gregorii Neocaesariensis epistula: cf. Benešević *Sbornik* p. 158, *Viz. Vrem.* p. 51 (ed. Pitra I pp. 562-65; Joannou II pp. 19-30). ²³(p. 114) S. Athanasii canones: ^a(p. 114) epistula ad Amum monachum, cf. Benešević *Sbornik* p. 158, *Viz. Vrem.* p. 51 (ed. Pitra I pp. 567-570; Joannou II pp. 63-71); ^b(p. 114) ex epistula tricesima nona ad festi celebrationem pertinente, cf. Benešević *Sbornik* p. 158, *Viz. Vrem.* p. 52 (ed. Pitra I pp. 570-572; Joannou II pp. 71-76). ²⁴(pp. 114-115) Gregorii <Nazianzeni> e metricis eius poematibus: cf. Benešević *Sbornik* p. 159 n. 36, *Viz. Vrem.* p. 52 (ed. Pitra I

pp. 654-655; Joannou II pp. 229-231). ²⁵(p. 115) S. Amphilochii <Iconiensis> e iambis ad Seleucum: cf. Benešević *Sbornik* p. 159, *Viz. Vrem.* p. 52 (ed. Pitra I pp. 655-658; Joannou II pp. 233-237): citantur tantum primus et ultimus versus partis «canonicae», nempe vv. 251 et 319 (v. etiam E. Oberg, *Amphilochii Iconiensis iambi ad Seleucum* [Patrist. Texte und Stud. 9], Berlin 1969, pp. 36 et 39, qui in elencho codicum vv. 251-319 exhibentium, pp. 20-21, codicem nostrum praetermisit). ²⁶(p. 115) S. Athanasii epistula ad Rufinianum: cf. Benešević *Sbornik* pp. 160-161, *Viz. Vrem.* p. 52 (ed. Pitra I pp. 572-574; Joannou II pp. 76-80). ²⁷(pp. 115-119) S. Basilii Magni canones, scil.: ^a(pp. 115-116) epistula canonica prima ad Amphilochium: cf. Benešević *Sbornik* p. 158, *Viz. Vrem.* p. 52 (P. G. 32. 664-684; Pitra I pp. 576-585; Joannou II pp. 92-116); ^b(p. 117) ex epistula canonica secunda ad Amphilochium: cf. Benešević, *Sbornik* p. 158, *Viz. Vrem.* p. 52 (P. G. 32. 716 C 1-D 2; Pitra I p. 586, 16-24; Joannou II pp. 116-117); ^c(pp. 117-118) ex epistula canonica tertia ad Amphilochium: cf. Benešević *Sbornik* pp. 158-159, *Viz. Vrem.* p. 52 (P. G. 32. 793-796 A 5; Joannou II pp. 140-142; de canonibus $\nu\alpha\prime\pi\delta'$ quorum tantum initium primi et ultimi indicantur cf. Pitra I, pp. 595-601,2; Joannou II pp. 142-157); ^d(p. 118) ex alia epistula ad Amphilochium: cf. Benešević *Sbornik* p. 159, *Viz. Vrem.* p. 52 (ed. Pitra I p. 601; Joannou II pp. 159-160); ^e(p. 118) epistula ad Diodorum: cf. Benešević *Sbornik* p. 159, *Viz. Vrem.* p. 52 (P. G. 32. 621-628; Pitra I pp. 602-605; Joannou II pp. 160-169); ^f(pp. 118-119) epistula ad Gregorium presbyterum: cf. Benešević *Sbornik* p. 159, *Viz. Vrem.* p. 52 (P. G. 32. 401-404; Pitra I pp. 605-606; Joannou II pp. 169-172); ^g(p. 119) ad chorepiscopos: cf. Benešević *Sbornik* p. 159, *Viz. Vrem.* p. 52 (P. G. 32. 400-401; Pitra I pp. 606-608; Joannou II pp. 172-175); ^h(p. 119) ad episcopos qui ei suberant: cf. Benešević *Sbornik* p. 159, *Viz. Vrem.* p. 52 (ed. Pitra I pp. 608-609; Joannou II pp. 175-178); ⁱ(p. 119) e XXVII capite libri De Spiritu sancto: cf. Benešević *Sbornik* p. 159, *Viz. Vrem.* p. 52 (P. G. 32. 188 A 5-193 B 5; Pitra I pp. 609-612; Joannou II pp. 179-185); ^j(p. 119) e XXIX capite eiusdem libri: cf. Benešević *Sbornik* p. 159, *Viz. Vrem.* p. 52 (P. G. 32. 200 B 5-C 14; Pitra I p. 612; Joannou II pp. 185-187); ^m(p. 119) epistula ad Nicopolitanos: cf. Benešević, *Viz. Vrem.* p. 52 (P. G. 32. 893-897; Joannou II pp. 193-198). ²⁸(pp. 119-123) Gregorii Nysseni epistula ad sanctum Letoium: cf. Benešević *Sbornik* p. 159, *Viz. Vrem.* p. 52 (P. G. 45. 221-236; Pitra I pp. 619-629; Joannou II pp. 203-226). ²⁹(p. 123) Timothei Alexandriae episcopi responsa canonica: cf. Benešević *Sbornik* p. 160, *Viz. Vrem.* p. 54 (ed. Pitra I pp. 630-634; Joannou II pp. 240-258). ³⁰(pp. 123-124) Theophili Alexandriae episcopi canones, scil.: ^a(p. 123) edictum: cf.

Benešević *Sbornik* p. 160, *Viz. Vrem.* p. 54 (ed. Pitra I p. 646; Joannou II pp. 262-263); ^b(p. 123) commonitorium: cf. Benešević *Sbornik* p. 160, *Viz. Vrem.* p. 54 (ed. Pitra I pp. 646-648; Joannou II pp. 264-270); ^c(p. 123) expositio de iis qui dicuntur cathari: cf. Benešević *Sbornik* p. 160, *Viz. Vrem.* p. 54 (ed. Pitra I pp. 648-649; Joannou II p. 271); ^d(p. 124) ad Agathonem: cf. Benešević *Sbornik* p. 160, *Viz. Vrem.* p. 54 (ed. Pitra I p. 649; Joannou II pp. 272-273); ^e(p. 124) ad Menam: cf. Benešević *Sbornik* p. 160, *Viz. Vrem.* p. 54 (ed. Pitra I p. 649; Joannou II p. 273). ³¹(p. 124) Cyrilli Alexandrini canones, scil.: ^a(p. 124) epistula canonica ad Domnum: cf. Benešević *Sbornik* p. 160, *Viz. Vrem.* p. 54 (ed. Pitra I pp. 650-652; Joannou II pp. 276-281); ^b(p. 124) epistula ad episcopos qui sunt in Libya et Pentapoli: cf. Benešević *Sbornik* p. 160, *Viz. Vrem.* p. 54 (ed. Pitra I pp. 652-653; Joannou II pp. 281-284). ³²(pp. 124-125) Gennadii patriarchae CP epistula circularis: cf. Benešević *Sbornik* p. 160, *Viz. Vrem.* p. 54 (ed. Pitra II pp. 183-187; Joannou II pp. 292-299). ³³(p. 125) Epistula ecclesiae Constantinopolitanae ad Martyrium Antiochenum episcopum: cf. Benešević *Sbornik* p. 160, *Viz. Vrem.* p. 54 (ed. Pitra II pp. 187-188). ³⁴(pp. 125-128) Concilium (anni 920): cf. Benešević, *Viz. Vrem.* p. 54 (ed. G. Rhalli-M. Potli, Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, V, Athenis 1855, pp. 4-10): textus in codice nostro (v. p. 127 ll. 7-6 a. i.) desideratur a τέταρτον γάμον (p. 6,19) usque ad τοῦ ἐβδόμου ἔτους (p. 9, 5).

4 (pp. 129 tom. I – 662 tom. II) (Photii) Syntagma canonum XIV titulorum a Iohanne Comneno retractatum (v. Benešević, *Viz. Vrem.* 22, 1916, pp. 41-61; Kuntz, *Byz. Zeitschr.* 23, 1920, p. 513; Beck, *Kirche und theol. Lit.* ... p. 659; codice nostro usus ed. A. Mai, *Spicileg. Rom.* VII, 2, Romae 1842, pp. 1-480; haec editio impressa est etiam in P. G. 104. 441-976): (pp. 129-223) tit. I (Mai pp. 1-104; P. G. 104. 441-560); (pp. 223-243) tit. II (Mai pp. 105-127; P. G. 104. 561-588); (pp. 243-271) tit. III (Mai pp. 128-154; P. G. 104. 588-613); (pp. 271-283) tit. IV (Mai pp. 154-166; P. G. 104. 616-628); (pp. 283-286) tit. V (Mai pp. 167-169; P. G. 104. 628-632); (pp. 286-289) tit. VI (Mai pp. 170-173; P. G. 104. 632-636); (pp. 289-302) tit. VII (Mai pp. 173-184; P. G. 104. 636-648); (pp. 302-351) tit. VIII (Mai pp. 185-229; P. G. 104. 649-697); (pp. 351-478) tit. IX (Mai pp. 230-334; P. G. 104. 697-816); (pp. 478-497) tit. X (Mai pp. 335-351; P. G. 104. 816-836); (pp. 497-530) tit. XI (Mai pp. 352-379; P. G. 104. 836-864); (pp. 530 tom. I – 563 tom. II) tit. XII (Mai pp. 379-403; P. G. 104. 865-889); (pp. 563-649) tit. XIII (Mai pp. 403-475; P. G. 104. 889-969); (pp. 649-662) tit. XIV (Mai pp. 475-480; P. G. 104. 969-976).

5 (pp. 663-909) Legum collectiones, scil.: ¹(pp. 669-697) (Iohannis scholastici collectio LXXXVII capitulorum) praefixa (pp. 663-668) tabula, ut in codicibus Vat. gr. 846 ff. 1-15 et Vat. gr. 2184 ff. 175-186^v (ed. G. E. Heimbach, *Anecdota* II, Lipsiae 1840, pp. 202-234; Pitra II, pp. 385-405). ²(pp. 697-765) (Collectio XXV capitulorum) ut in codicibus Vat. gr. 846 ff. 15-43 et Vat. gr. 2184 ff. 187^v-212^v (ed. Heimbach II pp. 145-201). ³(pp. 765-893) (Collectio tripartita) ut in codicibus Vat. gr. 846 ff. 43-92^v et 2184 ff. 218-258^v (ed. G. Voelli-H. Iustelli, *Bibliotheca iuris canonici veteris*, II, Lutetiae Paris. 1661, pp. 1223-1361), scil.: ^a(pp. 771-840) liber primus e libro primo codicis praemissa (pp. 765-771) tabula 13 titulorum (op. l. pp. 1223-1302); ^b(pp. 840-849) liber secundus e digestis et institutis (op. l. pp. 1302-1312); ^c(pp. 851-893) liber tertius e novellis praefixo (pp. 849-851) indice 3 titulorum (op. l. pp. 1312-1361). ⁴(pp. 893-909) (Heraclii imperatoris novellae quattuor) ut in codice Vat. gr. 2184 ff. 212^v-218: ^a(pp. 893-897) De clericis conveniendis (ed. C. E. Zachariae von Lingenthal, *Novellae constit. imper. post Iustinianum, Ius Graeco-romanum* III, Lipsiae 1857, pp. 44-48 et *Ius Graeco-romanum* I, Νεαπαὶ καὶ χρυσόβουλλα, Athenis 1931, pp. 36-39; cf. etiam Voelli-Iustelli, op. l. pp. 1361-1365 et Rhalli-Potli V, pp. 225-229); ^b(pp. 897-902) De numero clericorum magnae ecclesiae (ed. Zachariae von Lingenthal, *Nov. Const.* pp. 33-38 et Νεαπαὶ καὶ Χρυσόβουλλα pp. 27-30; cf. etiam Voelli-Iustelli pp. 1366-1370 et Rhalli-Potli V pp. 230-234); ^c(pp. 902-905) De numero clericorum magnae ecclesiae (ed. Zach. von Lingenthal, *Nov. Const.* pp. 38-40 et Νεαπαὶ καὶ Χρυσόβουλλα pp. 31-32; cf. etiam Voelli-Iustelli, pp. 1371-1373 et Rhalli-Potli V, pp. 234-236); ^d(pp. 905-909) De clericis Constantinopolin venientibus sine iussu patriarchae non recipiendis (ed. Zach. von Lingenthal, *Nov. Const.* pp. 40-44 et Νεαπαὶ καὶ Χρυσόβουλλα, pp. 33-36; cf. etiam Voelli-Iustelli pp. 1373-1376 et Rhalli-Potli V, pp. 237-240). P. 910 vacua.

6 (pp. 911-1004) De haeresibus scripta nonnulla, scil.: ¹(pp. 911-915) Nicephori patriarchae CP capita XII contra iconomachos (codice nostro usus ed. A. Mai, *Spicileg. Rom.* X, 2, Romae 1844, pp. 152-156; e codice 2 monasterii Τιμίου Σταυροῦ ed. etiam A. Papadopoulos-Kerameus, Ἀνάλεκτα Ἱεροσολυμιτικῆς Σταχυολογίας, I, ἐν Πετροπούλει 1891, pp. 454-460). ²(pp. 915-949) Iohannis Damasceni De haeresibus compendium ab initio usque ad κακὰ καὶ ὁμότιμα τὴν ἀσέβειαν (ed. I. B. Cotelerius, *Eccl. gr. mon.* I, Luteciae Parisiorum 1677, pp. 278-337; P. G. 94. 677-777 B 1). ³(pp. 949-967) Timothei presb. CP De iis qui ad ecclesiam adcedunt sive de receptione haereticorum ab initio usque ad τῆς τῶν διδασκάλων αὐτῶν παραδόσεως (P. G. 86. 1. 12-52 C 9). ⁴(pp. 968-999)

Germani I patr. CP De haeresibus et synodis (codice nostro usus ed. A. Mai, *Spicil. Rom.* VII, pp. 3-73; haec editio impressa est etiam in P. G. 98. 40-88).⁵(pp. 999-1004) Dionysii ep. Alexandriae epistula ad Paulum Samosatensem (ed. Mansi I, coll. 1040-1048; E. Schwartz, *Eine fingierte Korrespondenz mit Paulus dem Samosatener, Sitzungsber. bayer. Akad. der Wiss. philos.-philol. und hist. Kl.* 1927, 3 Abh., pp. 3-9).

7 (pp. 1004-1006) S. Pamphili ex apostolorum synodo Antiochiae celebrata (ed. F. X. Funk, *Didascalia et Constitutiones Apostolorum*, II, Paderbornae 1906, pp. 144-148).

8 (pp. 1006-1016) S. Leonis Magni papae epistula ad Flavianum ab initio usque ad kakoδοξία καταδικάζεται ut in codicibus Vat. gr. 2184 ff. 11^v-15^v et Vat. gr. 2220 ff. 270^v-274^v (P. L. 54. 756-780 B 10; E. Schwartz, *Conc. univ. Chalc.* I, 1, Berolini et Lipsiae 1933, pp. 10,19-19,23).

9 (pp. 1016-1018) E concilio Nicaeno decretum ss. apostolis tributum de festis, ieiuniis et quadragesima, sub titulo ἐκ τῆς ἐν Νικαία συνόδου τῶν τη' θεοφόρων πατέρων ἀπὸ τῶν ἀγίων ἀποστόλων περὶ ἑορτῶν καὶ νηστειῶν περὶ τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς τοῦ πάσχα · παρεκβληθέν τε καὶ συντεθέν ἐν συντόμῳ λόγῳ παρὰ τινος φιλοχρίστου, inc. ἀρχὴ τῶν νηστειῶν καθὼς γέγραπται ἡμέρα β' des. εὐχόμενος ὑπὲρ ἡμῶν ἀμήν (ed. Pitra I, pp. 298-299 et 278,15-279,6). Octo codicibus a Pitra memoratis pp. 297-298 addi possunt Vat. gr. 2220 ff. 23-24 (cf. infra, p. 229), Ven. Marc. gr. 539 (de quo v. C. F. G. Heinrici, *Griechisch-byzant. Gesprächsbücher und verwandtes. . . Abh. der philol.-hist. Kl. der Königl. sächs. Ges. der Wiss.*, 28, 8, Leipzig 1911, pp. 7-8) et Vat. gr. 1871 ff. 58-61^v (cf. P. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 416); qui duo ultimi codices tamen textum satis diversum praebent.

10 (pp. 1018-1025) <Nicephori> chartophyl. <et patr. CP> epistulae: ^a(pp. 1018-1022) epistula ad monachum quendam Theodosium (P. G. 100. 1061-1064; Rhalli-Potli V, pp. 399-401; critice ed. P. Gautier, *Revue des études byz.* 27, 1969, pp. 170-176); ^b(p. 1023) ex altera epistula <ad eundem>: inc. περὶ δὲ τῶν ἐκτεθέντων τῷ νηστευτῇ Ἰωάννῃ des. τοῖς νοσηλευομένοις παρέχουσι (P. G. 100. 1065 B 7-D 4; Rhalli-Potli V 401,31-402; P. Gautier, *Revue des études byz.* 27, 1969, pp. 176,16-178,37); ^c(p. 1023) ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοῦ, inc. αἱ δὲ ἐν καταμηνίοις οὔσαι γυναῖκες παραμενοῦσι des. καὶ πρὸς τὸ εὐπρεπέστατον βλέπουσα (hoc fragmentum non est tamen pars epistulae in P. G. 100. 1065, in Rhalli-Potli V pp. 401-402 et apud P. Gautier, *Revue des études byz.* 27, 1969, pp. 176-180 impressae); ^d(pp. 1023-1025) ad eundem epistula de ligandi solvendique pote-

state: inc. τὸ λύειν καὶ δεσμεύειν τοῖς ἀρχιερεῦσι des. οὔτε ἱερῶν σκευῶν ἄπτεσθαι (critice ed. P. Gautier, *Revue des études byz.* 27, 1969, pp. 182-186; in P. G. 100. 1065-1068 versio latina tantum).

11 (pp. 1025-1031) De nuptiis scripta duo, scil.: ¹(pp. 1025-1027) Synodica constitutio de secundis nuptiis: inc. τίμιον εἶναι τὸν γάμον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον des. πλὴν καταξιοῦται τοῦ τῆς παρθενίας στεφάνου (ed. A. Pavlov, *Sinodal' noe postanovlenie patriarkha Sisinnii o nevēncanii vtorobračnykh*, Viz. Vrem. 2, 1895, pp. 156-159). ²(pp. 1027-1031) Theodori Studitae epistula ad Naucraticum de digamis ab initio usque ad εὔρηται καὶ λέλεκται (P. G. 99. 1089-1096 C 7).

12 (pp. 1032-1039) Varia de poenitentiis, scil.: ¹(pp. 1032-1034) <Iohannis ieiunatoris> canones poenitentiales S. Basilio Magno tributī (v. p. 1032 ἐπιτίμια ἅπερ ὁ μέγας Βασίλειος ταῖς παραπιπτούσαις μοναστρίαις ἐξέθετο); inc. ἡ προσβολὴ τοῦ λογισμοῦ ἀναμάρτητος des. τὰ τῶν μοιχῶν ἐπιτιμάσθω (ed. Pitra, *Spic. Solesmense* IV, Parisiis 1858, pp. 429-432, 19); post haec verba codex noster (p. 1034 ll. 7-9) canonem perhibet qui inc. ἡ εἰς ἀσπασμούς ἀνδρὸς καὶ ἐπαφὰς ἐλθοῦσα et des. καὶ μὴ κοινωνοῦσα. ²(pp. 1034-1036 l. 5) S. Basilii Magni canones poenitentiales <ad monachas spectantes>: inc. ἡ ὁμόσασα τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἀφορίζεσθω des. εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτῆς (ed. Pitra, *Analecta sacra et classica* V, Romae 1888, pp. 108-110). ³(pp. 1036 l. 17-1039 l. 16) <Collectio canonum poenitentialium> quae in partes duas dividi potest: ^a(pp. 1036 l. 17-1037 l. 26) Canones varii, inc. ἀνὴρ ἔχων γυναῖκα εἰ πέση εἰς ὑπανδρον des. εἰ δὲ ἀπὸ ἐνὸς ἢ δύο κρασίων φαρμακωθῇ, ἡμέρας ζ' (eadem in codice Vat. gr. 430 ff. 180-181 l. 10); ^b(pp. 1037 l. 26-1039 l. 16) <poenae ad monachos spectantes, e S. Theodori Studitae monachorum poenis quotidianis sumptae> (P. G. 99. 1748 C-1757 A); primus canon (inc. εἴ τις τῶν πιστῶν ποιήσῃ ἡμέρας μ' ἀκοινωνήτος ἄνευ ἐπιτιμίου des. ἄχρι χρόνου ἐνός) conferendus est cum canone ζ' (P. G. 99. 1749 B, ubi tamen textus brevior est), secundus (inc. ἐάν τις τῶν μοναχῶν ἔχων τὸ μέγα σχῆμα des. ἔτη ζ'), cum canone μζ' (P. G. 99. 1753 D-1756 A), ultimus autem, ὅστις ἐνυπνιασθῇ εἰς πορνείαν ἀκοινωνήτος ἔστω τὴν ἡμέραν ἐκείνην μετανοίας ποιῶν μθ' cum canone μα' (P. G. 99. 1753 C). Praecedit (p. 1036 ll. 5-17) scholion (an Iohannis Comneni?) ταῦτα τὰ διὰ τὰς μοναχὰς ἐκτεθέντα ἐπιτίμια παρὰ τοῦ οὐρανοφάντορος Βασιλείου ἀ καὶ τοῖς μοναχοῖς οἰκεῖα τε καὶ κατάλληλα · κοινὴ γὰρ ἡ φύσις τῶν ἀμφοτέρων κοινὰ καὶ τὰ ἐπιτίμια τούτων ὅθεν καὶ τούτοις οὐκ ἀρκούμενοι μόνους παρακατιόντες καὶ τὰ λοιπὰ τῶν παθῶν ἐκτιθέμεθα συντόμῳ τινὶ λόγῳ ἐπιτίμια · οἷς ὁ ἐντυγχάνων εὐχέσθω τῷ ταῦτα ἐκλεξαμένῳ ἀπὸ διαφόρων καὶ βίβλων γράψαντι · εἰ καὶ τῶν γραφέντων ἐπιτιμίων πολλὰ ἐν τοῖς γραφησομένοις εὔρεθῶσι, καινὸν οὐδὲν · καθολι-

κώτερον γὰρ τὸν λόγον τούτων ἐκθέσθαι δέον ὥθημεν · τοῖς δὲ καθολικοῖς καὶ τὰ μερικά που πάντων ἐμπεριέχονται · ἀρκτέον δὲ ὧδε.

13 (pp. 1039-1040) **Hippolyti** canones, scil. διὰ Ἱππολύτου κανόνες ἐκκλησιαστικοί: ¹(p. 1039) περὶ ἀπαρχῶν καὶ δεκατῶν (ed. F. X. Funk, *Didascalia et Constitutiones Apostolorum* II, Paderbornae 1906, p. 84). ²(pp. 1039-1040) Περὶ εὐλογιῶν (ed. Funk, p. 84 sub titulo ὁ αὐτὸς περὶ περισσευμάτων).

14 (pp. 1040-1050) *Apostolorum* * canones varii, scil.: ¹(pp. 1040-1045) <76> ὅροι καὶ διατάξεις τῶν ἀγίων ἀποστόλων πῶς δεῖ τὸν πιστὸν πολιτεύεσθαι καὶ ποῖα παραφυλάττεσθαι, inc. ἔσω ἀζύμων τὸ πάσχα μὴ ἐπιτελείσθω des. μεθ' ὑμᾶς ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου (cf. cod. Mosq. gr. 332 f. 199 apud Vladimir, *Sistematičeskoe opisania rukopisei Moskovskoj Sinodal'noi Biblioteki*, Moskva 1894, p. 486). ²(pp. 1045-1047) **S. Pauli apostoli** * decreta de canonibus ecclesiasticis ab οἱ πρῶτως προσιόντες τῷ μυστηρίῳ usque ad finem, ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἐδιδάξαμεν (ed. Funk II, pp. 85,5-87). ³(pp. 1047-1050) **Sanctorum apostolorum Petri et Pauli** * decreta, ab ἐγὼ Πέτρος καὶ Παῦλος διατάσσομεν usque ad ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με, ut, e.g., in codicibus Vat. gr. 2184 ff. 24-25 l. 17 (cf. supra, p. 86) et Vat. gr. 2224 ff. 152-153^v l. 6 a.i. (cf. infra, p. 278), nempe Const. Apost. VIII, 33-34 et 42-46 (ed. Funk, I pp. 538-542 et 552,19-556,16; v. etiam Epitome, op. l. II pp. 87-92, 8).

15 (pp. 1050-1058) **Photii patr.** CP collectiones accurataeque demonstrationes de episcopis et metropolitibus, ab initio ἐρώτησις ἐν ποίῳ φαίνονται πεπραχότες οἱ Ῥωμαῖοι παραλόγως usque ad ἐν ἀγίοις Ἰγνάτιος ἐδέξατο (P. G. 104. 1220-1232 A 3; cf. etiam I. Baletta, Φωτίου ἐπιστολαί, Londinii 1864, pp. 559-567).

16 (pp. 1059-1060) De affinitatis gradibus e tertio libro Institutorum, ut, e.g., in codicibus Vat. gr. 829 f. 173^v (Devreesse, *Cod. Vat. gr.* III, Bibl. Vat. 1950, p. 377), Vat. gr. 1936 f. 227^{r-v} (Canart, *Cod. Vat. gr.* 1745-1962, p. 708) et Vat. gr. 2220 ff. 89-90 (v. infra, p. 241), nempe <ecloga ad prochiron mutata, tit. 29> (inc. ἡ συγγένεια γενικὸν ὄνομα ἐστὶ des. κατὰ τὸ τῆς γραφῆς σχῆμα ὅπερ ζῆται ἐν τῷ ἐκεῖθεν καταβατῷ; ed. C. E. Zachariae von Lingenthal, *Ius graecoromanum* VI, Ἀθῆναι 1931, pp. 286-287; de aliis editionibus et codicibus huius opellae v. N. G. Svoronos, *La synopsis maior des Basiliques et ses appendices* [Bibl. byz. Études 4] Paris 1964, p. 55 sub num. 15).

17 (pp. 1061-1085) <**Iohannis monachi**> canonarium, sub titulo κανονάριον διαγορευδὸν περὶ πάντων λεπτομερῶς τῶν παθῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις προσφόρων ἐπιτιμίων, περὶ τε τῆς ἀγίας κοινωνίας βρωμάτων τε καὶ πομάτων καὶ εὐχῶν λίαν συμπαθέ-

στατα, ab initio τῆς θείας καὶ παναγάθου τοῦ ὑπεραγάθου καὶ ἀληθινοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ usque ad τῆς αἰωνίου κατακρίσεως περισώσασθαι (ed. I. Morinus, *Comment. hist. de discipl. in administr. sacr. poenit.* Venetiis 1702, pp. 633-643 [in prima editione, Parisiis 1651, pp. 101-116 D 2 appendicis]; textum graecum una cum versionibus georgiana et slavica ed. etiam N. A. Zaozerkij-A. S. Chachanov, *Nomokanon Ioanna Postnika v . . . Čtenija v Imperatorskom obščestvė istorii i drevnostej rossijskich pri Moskovskom universitetě* 1903 god, Kniga 2, 205, Moskva 1903, pp. 5-79; v. etiam, e.g., codices Vat. gr. 430 ff. 155^v-174 [Devreesse, *Cod. Vat. gr.* II, p. 152], Vat. gr. 504 ff. 78-80 [Devreesse, ibid. p. 341] et Paris. gr. Coisl. 364 ff. 297^v-331^v [Devreesse, *Le fonds Coisl. in*, Paris 1945, p. 348]; textum editionis Morini, Parisiis 1651, cum codice Paris. gr. Coisl. 364 contulit Pitra, *Spicileg. Solesm.* IV, Parisiis 1868, pp. 436-438; de auctore et aetate operis v. praesertim Beck, *Kirche und theologische Lit . . .* p. 424; de opere v. J. Gouillard, *Ann. de l'école prat. des hautes études, Sc. relig.*, 85, 1976-77, pp. 365 sqq.).

18 (pp. 1085-1091) **Tarasii patr.** CP epistula ad Iohannem anachoretam, inc. ὁ ἐκ τῶν ναμάτων τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ ἀρδευθεὶς des. ἵνα καὶ αὐτοὶ μεθ' ὑμῶν εὐχῶνται ἡμῖν (ed. Mansi XIII, coll. 471 E-479 B; P. G. 98. 1452-1460).

19 (pp. 1091-1097) Contra Latinos scripta duo: ¹(pp. 1091-1093) De Francis, sub titulo Περὶ τῶν Φράγγων ἐξήγησις ἐν ἐπιτομῇ πάνυ ὠφέλιμος, inc. τοῦτο τὸ ἔθνος τῶν Φράγγων ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς Γερμανοὶ λέγονται des. τύχοιεν τῆς μερίδος αὐτῶν ut, e.g., in codicibus Vindob. iur. gr. 10 ff. 89^v-90^v (v. H. Hunger, *Katalog der griech. Handschr. der österr. Nationalbibliothek*, II, Wien 1969, p. 21 sub num. 9) et Mosq. gr. 332 f. 174 (v. Vladimir, p. 486); de aliis codicibus idem opusculum continentibus v. J. Darrouzès, *Le mémoire de Constantin Stilbès contre les Latins, Revue des ét. byz.* 21, 1963, p. 52. Obiectiones contra Latinos e Michaelis Cerularii epistula ad Petrum patriarcham Antiochiae sumptae sunt, ut ipse auctor opusculi monet (v. in codice nostro p. 1091 ll. 23-26 ὀλίγα τινὰ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Μιχαὴλ πρὸς τὸν πατριάρχην Ἀντιοχείας Πέτρον ἐμφορόμενα ἐνθάδε προσθήσομεν): textus codicis nostri ab ὅτι ἂ ἐπιτελοῦσιν ἰουδαίζοντες ταῦτα εἰσιν usque ad finem, τύχοιεν τῆς μερίδος αὐτῶν (pp. 1091 l. 7 a.i. — 1093 l. 5) conferendus est enim cum P. G. 120. 789 C 11-793 C 5. ²(pp. 1093-1097) Ἐλεγχος τινῶν μὴ καλῶς δοξαζομένων καὶ τελουμένων παρὰ Λατίνοις <de processione spiritus sancti>, inc. τὸ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου τριάδος μυστήριον des. οὐπερ εἰ τύχωσι τίς τούτων μακαριώτερος, ut, e.g., in codicibus Ambros. gr. 534 (M 88 sup.) f. 247 (Martini-Bassi II 649), Mosq. gr. 240 f. 147 (Vladimir, p. 317) et 250 f. 312 (Vladimir, p. 340).

20 (pp. 1098-1101) Erotapocriseis anonymae de ritibus quibus sacerdotes perfunguntur sub titulo ἐρωτήσεις διάφοροι πάνυ θαυμασται καὶ ὠφέλιμοι περί τινων τελουμένων ἐν ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις παρὰ τῶν ἱερέων, inc. τίνος χάριν εἰς τὸν ὀρθρον καὶ εἰς τὸ ἑσπερισμὸν λέγει ὁ ἱερεὺς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εὐχὴν des. καὶ ἕτερος δὲ τάδε κατὰ ῥήμα διαγορεύει ut in codice Vindob. iur. gr. 10 f. 91^{r-v} (cf. H. Hunger op. l. p. 21 num. 11). P. 1101 ll. 4-17 nonnulla alia subfiguntur, inc. εἴ τις ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ἔγγραφον ἢ ἄγραφον ἀθετεῖ ἀνάθεμα καὶ πῶς οὐ φρίττομεν des. ὅτι καὶ ἐν ἄλλοις πλείοσι τῶν γραφέντων σφάλλονται οἱ Ῥωμαῖοι (v. etiam Beneševič, *Viz. Vrem.* p. 48). P. 1102 vacua.

21 (pp. 1103-1112) Nicephori patriarchae CP: ¹(pp. 1103-1106) De imaginibus Christi et crucis, inc. ὅτι ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ ὁμοίωμα αὐτοῦ ἐστὶ des. συγκαταβάλλειν καὶ τὸν σταυρόν (ed. A. Mai, *Spicileg. Rom.* X, Romae 1844, pp. 157-160). ²(pp. 1106-1112) Canones ξζ' sub titulo Νικηφόρου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ συντάξεων καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀγίων πατέρων περὶ διαφορῶν κεφαλαίων (de codicibus diversas collectiones horum canonum continentibus v. V. Grumel, *Les registres des actes du patriarchat de Constantinople* I, 1936, pp. 35-39 qui pp. 37-38 codicem nostrum quoque memorat). Canones α', ζ', θ', ιζ', ιζ', ιθ', κθ', νζ', ξζ' ed. I. B. Cotelerius, *Ecclesiae graecae monumenta* III, Lutetiae Paris. 1686, pp. 451-453; cf. etiam Mansi, XIV col. 129, Rhalli-Potli IV pp. 431 α'-β' et P. G. 100. 860-861. Collectio multo amplior canonum Nicephori exstat apud Pitra, *Iuris eccl. Graec. hist. et mon.* II, pp. 327-348; nonnulli impressi sunt etiam apud Cotelerium, op. l. pp. 445-450, Mansi XIV, coll. 120-129 et P. G. 100. 852-853, 856-860; cum editionibus Pitra, Cotelerii et P. G. codicem nostrum contulimus. Canones α'-ε' codicis nostri sunt λζ'-μ' apud Pitra, pp. 330-331 (de textu canonis ε' v. tamen apparatus apud Pitra, p. 331 n. 3); canon ε' = λγ' apud Cotelerium, p. 449 ubi tamen textus discrepat et λγ' in P. G. 100. 860 (cf. etiam canonem α' in P. G. 100. 852); ζ' = πζ' apud Pitra, p. 356 et ιδ' apud Cotelerium, p. 446 ubi textus brevior est (cf. etiam canonem ιδ' in P. G. 100. 856); ζ' - ι' = μα'-μδ' apud Pitra, pp. 330-331; canon η' = β' in P. G. 100. 852; ια' = ρμε' apud Pitra, p. 340; ιβ' = με' apud Pitra, p. 331 et γ' in P. G. 100. 852; ιγ' - ιδ' = μζ' - μζ' apud Pitra; ιγ' = δ' in P. G. 100. 852; ιδ' = ιε' apud Cotelerium, p. 447 et ιε' in P. G. 100. 856; canon ιε' textui a Pitra app. p. 331 n. 7 impresso respondet; ις' - ιθ' = μη'-να' apud Pitra, p. 332; ις' = ις' apud Cotelerium, p. 447 et ις' in P. G. 100. 856; κ = ιθ' apud Cotelerium, p. 447, ιθ' in P. G. 100. 857 et ε' in P. G. 100. 852; κα' = νγ' apud Pitra, p. 332; κβ' = ριε' apud Pitra, p. 339; κγ' - κδ' = ογ' - οδ' apud Pitra, p. 334; κε' = α' apud Pitra, p. 327; κς' = οε' apud Pitra, p. 334; κζ' = ε' apud Pitra, p. 328, λα' apud Cotelerium, p. 449 et λα' in P. G. 100. 860; κη' = ος' apud

Pitra, p. 334; κθ' = β' apud Pitra, p. 327, κ' apud Cotelerium, p. 447 et κ' in P. G. 100. 857; λ'-λα' = ζ'-ζ' apud Pitra, p. 328, κς' et ζ' apud Cotelerium, pp. 448 et 446 (κς' et ζ' etiam in P. G. 100. 857 et 856) et ζ'-η' in P. G. 100. 852; λβ' = πγ' apud Pitra, p. 335 et θ' in P. G. 100. 852; λγ' = οζ' apud Pitra, p. 335; λδ' = πδ' apud Pitra, p. 335; λε'-λς' = η'-θ' apud Pitra, p. 328; λε' = β' apud Cotelerium, p. 445, β' in P. G. 100. 856 et ι' in P. G. 100. 852; λς' = ια' in P. G. 100. 852; λζ' = πβ' apud Pitra, p. 335; λη'-λθ' = ι' - ια' apud Pitra, p. 328; λη' = κη' apud Cotelerium, p. 448 et κη' in P. G. 100. 857; μ'-μα' = ιγ' apud Pitra, p. 328; μβ' = πε' apud Pitra, p. 335; μγ' = γ' apud Pitra, p. 328, ε' apud Cotelerium, p. 445 et ε' in P. G. 100. 856; μδ' = ιβ' apud Pitra, p. 328, κθ' apud Cotelerium, p. 449 et κθ' in P. G. 100. 857; με' = ιε' apud Pitra, p. 328, κα' apud Cotelerium, p. 447 et κα' in P. G. 100. 857; μς' = ιδ' apud Pitra, κβ' apud Cotelerium, p. 448 et κβ' in P. G. 100. 857; μζ'-μθ' = ις'-ιη' apud Pitra, p. 329; μζ' = α' apud Cotelerium, p. 445, α' in P. G. 100. 857 et ιδ' in P. G. 100. 853; μη' = η' apud Cotelerium, p. 446, η' in P. G. 100. 856 et ιε' in P. G. 100. 853; μθ' = γ' apud Cotelerium, p. 445 et γ' in P. G. 100. 856; ν' = δ' apud Pitra, p. 328; να'-ξ' = ιθ'-κη' apud Pitra, pp. 329-330; να' = ις' in P. G. 100. 853; νζ' = ζ' apud Cotelerium, p. 445 et ζ' in P. G. 100. 856; νθ' = κζ' apud Cotelerium, p. 448 et κζ' in P. G. 100. 857; ξα' = πθ' apud Pitra, p. 336 (cf. etiam app., n. 4), κγ' apud Cotelerium, p. 448 et κγ' in P. G. 100. 857; ξβ'-ξζ' = κθ'-λδ' apud Pitra, p. 330; ξγ' = ιβ' apud Cotelerium, p. 446 et ιβ' in P. G. 100. 856; ξδ' = κδ' apud Cotelerium, p. 448 et κδ' in P. G. 100. 857; ξε' = ιγ' apud Cotelerium, p. 446 et ιγ' in P. G. 100. 856; ξς' = κε' apud Cotelerium, p. 448 et κε' in P. G. 100. 857; ξζ' = θ' apud Cotelerium, p. 446 et θ' in P. G. 100. 856. Subfiguntur (p. 1112): ¹διήγημα περὶ τῶν κατηγουμένων, inc. γυνὴ τις δέδωκε τὸ ὄνομα αὐτῆς ἵνα φωτισθῇ des. τῇ ἀρρήτου τοῦ θεοῦ βουλῇ (cf. codices Vindob. iur. gr. 9 f. 267^v apud Hunger, op. l. p. 18 num. 3 et Vindob. iur. gr. 10 ff. 90^v-91 apud Hunger, op. l. p. 21 num. 10); ²ἕτερον διήγημα cuius initium tantum exstat foliis duobus post p. 1112 avulsis (v. infra, sub FASC.): inc. γυνὴ τις τέτοκε δίδυμα · τῇ οὖν ι' ἡμέρα τοῦ τοκετοῦ αὐτῆς (v. Beneševič, *Viz. Vrem.* p. 48).

MAT. Codex satis bene servatus. Nonnulla tamen folia umore maculata et laciniis chartaceis resecta: v. e.g. pp. 1-38, 45-52, 141, 155, 195, 445.

FASC. Constat codex quattuor partibus. Primam (pp. 1-128) nunc fasciculi 10 efficiunt: 1 quaternio cuius secundum folium rescissum est (pp. 1-14), 1 binio (pp. 15-22), 3 quaterniones (pp. 23-70), 1 septem foliorum (pp. 71-84), 2 quaterniones (pp. 85-116), 1 bifolium (pp. 117-120), 1 binio (pp. 121-128). Fasciculi numeris graecis in margine inferiore ultimae singulorum paginae dextrorsum vel sinistrorsum scriptis signati (hae notae graecae tamen in fasciculis 2, pp. 15-22, 6, pp. 71-84, 9, pp. 117-120, 10, pp. 121-128 non observantur). Cum primus fasci-

culus notam δ' praebeat (v. p. 14), conici potest, fasciculos tres (α'-γ') ante eum excidisse, qui prooemium Nomocanonis Iohannis Comneni continebant (ad prooemium titulus p. 23 remittit, cf. etiam Benešević, *Viz. Vrem.* p. 43). Secunda pars (pp. 129-662) fasciculis 34 componitur, quaternionibus omnibus praeter ultimum (trium foliorum, pp. 657-662) numeris graecis α'-λδ' eadem ratione qua fasciculi primae partis signatis; praeterea singuli fasciculi notas arabicas 10-43 in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptas perhibent. Tertia pars (pp. 663-910) fasciculis 16 constat, quaternionibus omnibus praeter ultimum (binionem, pp. 903-910) notis graecis α'-ις' eadem ratione qua fasciculi primae et secundae partis signatis (numeratio graeca tamen in fasciculis 8 et 14 non observatur: v. pp. 790 et 886); praeterea fasciculi α'-[η] notas arabicas 44-51 in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptas praebent. Quartam denique partem (pp. 911-1112) fasciculi 13 efficiunt, notis graecis α'-[γ'] eadem ratione qua ceteri codicis fasciculi signati, quaterniones omnes praeter ι' (septem foliorum, pp. 1055-1068); ultimus fasciculus, pp. 1101-1112, quaternio est cuius ultima duo folia exciderunt (nota graeca ιγ' ideo, si ultimae paginae apposita erat, periit).

CHART. SIGNA. Nullum chartae signum in bifolio chartaceo saec. XVI in initio codicis addito observatur.

SCHEMA. Lake I 24 a, Leroy 22 C 1. Spatium scriptum: mm. 210. 213 × 122. 127 plerumque.

SCRIPT. Codicem totum unus idemque scriba fusco atramento exaravit. (Georgius Balsamon) annotationem in f. II^v scripsit (v. supra, p. 134) nec non scholia aut varias lectiones in marginibus addidit (v. e.g. f. II^v et pp. 2, 23, 27-29, 85, 87-89, 105, 132, 133, 135). Alia manus saec. XIV scholion in margine inferiore p. 220 scripsit.

ORN. Tituli, litterae initiales, numeri capitum rubro exarata. In p. 663 fascia cauliculos apicesque rubros continens, cui tres cruculae rubrae imminet; in p. 697 linea sinuosa fusca, in flosculos utrimque desinens; in p. 840 linea sinuosa rubra, quae etiam in flosculos utrimque desinit.

POSS. In p. 1112, manu saec. XIV: γέρας τοῦ Μιχαήλ τοῦ Χρισωνάρον. (Iohannes card. de Salviatis): Georgius Balsamon enim, eius scriba, quae in f. II^v codicis leguntur scripsit et varia in marginibus addidit (v. etiam supra, sub SCRIPT.). In f. I et in pp. 1, 229, 1112 sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. I, manu (A. Mai), XIV (cancell.; numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat. 9579, f. 144); XXXIX; n° 29. Eidem folio adglutinatae sunt tres schedulae chartaceae: in superiore, mm. 22 × 105, (A. Mai) scripsit 21. S. X. *Canones Apostolorum, VII Oecumenicorum | conciliorum et aliorum PP auctore Io Sebastotero*; in media, mm. 83 × 69, manus saec. XVIII scripsit *Can(on)es Apostolorum | sep(tem) Oecumenicorum | Conciliorum et aliorum PP = auctore | Ioanne Sebastiano* ((A. Mai) ano in otero correxit) *saeculi X* ((A. Mai) addidit 39, 37, XXXIX); in inferiore, mm. 25 × 89, scriptum est litteris capitalibus saec. XVI *Cano | Iustiniani no... | alia quaedam*. (A. Mai) in f. II et in margine inferiore p. 1 scripsit *Col. 37 Vat. 2198 P. 1^a*; in margine inferiore autem p. 561 *Col. 37 Vat. 2198 = P. 2^a*. Codex in indice R. Vernazza numero 21, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 7 signatur.

BIBL. A. Mai, *Spicileg. Rom.* VII, Romae 1842, pp. VII, XI-XII, et *Spicileg. Rom.* X, Romae 1844, Pars II p. 152 n. 1; V. N. Benešević, *Viz. Vrem.* 22, 1916, pp. 41-61 qui codicem quo A. Mai ad Photii syntagma edendum usus est Vat. gr. 2198 esse animadvertit; E. Kuntz, *Byz.*

Zeitschr. 23, 1920, p. 513; E. Schwartz, *Concilium univ. Chalced.* I, I, Berolini et Lipsiae 1933, p. XVI et p. 2 (qui mendose codicem saeculo XV tribuit); V. Grumel, *Les registres des actes du patriarchat de Constantinople*, I, 2, 1936, pp. 37-38 (sub num. 406); H. G. Beck, *Kirche und theol. Lit. im byz. Reich.*, München 1959, p. 659 (cf. *Scriptorium* 13, 1959, p. 271), J. Darrouzès, *Rev. des ét. byz.* 21, 1963, p. 52; A. Garzya, *Niceforo Basilace, Encomio di Adriano Comneno*, Napoli 1965, p. 58; P. Gautier, *Le chartophylax Nicéphore*, *Rev. des ét. byz.* 27, 1969, p. 166 (qui tamen codicem saec. XIII-XIV immerito tribuit).

INTEG. Omnino ut in codicibus Vat. gr. 2193-2197.

2199 Saec. XII (ff. I. II. 1 saec. XVI), membranac. (ff. I. II. a chartac), mm. 259 × 210, ff. II. 219, II. 20-21.

Michaelis Ephesii commentaria in Aristotelis Parva naturalia et in librum De animalium motione, praefixa (f. 1^v) tabula a (Georgio Balsamone) confecta, scil.: ¹(ff. 2-51^v) In librum De memoria (ed. P. Wendland, *Comment. in Aristot. gr.* XXII, I, Berolini 1903, pp. 1-41); in marginibus ff. 2^v-11 manus recentior, saec. XIII-XIV ut vid., scholia nonnulla exaravit, quorum primum, f. 2^v, est τί ἡ μνήμη πάθος ἢ ἔξις ἐστὶν τῆς κοινῆς αἰσθήσεως τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ καθιδρυμένης πρῶτον γὰρ αἰσθητὸν ἢ καρδίᾳ, ultimum, f. 11, est ὅτι οὐκ ἐν τῷ λογικῷ ἢ φυτικῷ ἐστὶν ἡ μνήμη ἀλλ' ἐν τῷ αἰσθητῷ ἐν ᾧ καὶ τὸ φαντάζεσθαι; scholion in margine externo f. 5, eiusdem manus quae textum exaravit, est περὶ αἰσθήσεως καὶ φαντασίας πῶς τῷ ὑποκειμένῳ ταυτὸν εἶναι λέγονται. ²(ff. 51^v-72^v l. 14) In librum De somno et vigilia (op. I. pp. 42-59). ³(ff. 72^v l. 14-94 l. 6) (In librum De insomniis) (op. I. pp. 60-76): textus inc. abrupte ὅτι δὲ ἡ χρῆσις (p. 60,9); desideratur ideo in initio a μετὰ τὸ περὶ ὕπνου usque ad τὸ αἰσθάνεσθαι (p. 60, 2-8). ⁴(ff. 94 l. 7-105^v) (In librum De divinatione per somnium) (op. I. pp. 77-86). ⁵(ff. 106-140) In librum De animalium motione, addita (f. 105^v) invocatione de qua v. infra, sub ANNOT. (ed. M. Hayduck, *Comment. in Arist. gr.* XXII, II Berolini 1904, pp. 103-131); in fine operis pro verbis ab ᾧδε usque ad σχολαί (p. 131, 4-5) scriptum est ἐνταῦθα τέρμα τοῦ παρόντος βιβλίου (iambicus trimeter scil.). ⁶(ff. 140^v-155^v) In librum De longitudine et brevitate vitae (ed. P. Wendland, *Comment. in Arist. gr.* XXII, I Berolini 1903, pp. 87-98). ⁷(ff. 155^v-219) In libros De senectute et inventute, de vita et morte et de respiratione (op. I. pp. 99-149); in margine externo f. 163 scriptum est sub diagrammate ab altera manu recentiore δένδρον ἢ αβγ κλάδος ἢ βδ ὄζος ἢ βε.

MAT. Codex satis bene servatus. Margines superior et externus f. 19 partim abscisi, margo externus f. 48 etiam partim abscisus, angulus inferior externus f. 73 resectus. FF. 2, 3, 69, 204 et 219 resecta, ff. 2, 218 et 219 umore maculata sine tamen ullo textus detrimento. Nonnulla folia tinea perterebrata (e.g. ff. 1-7, 217, 218).

FASC. Codicem fasciculi 28 efformant, quaterniones omnes praeter ultimum (trium foliorum), numeris graecis in margine inferiore primae singulorum pagine dextrorsum scriptis signati. Notae graecae tamen ιε', ιθ', κ', κη' ob marginem inferiorem abscisum omnino perierunt (v. ff. 114, 145, 153, 217; in f. 145 lineola supra notam scripta superest); notarum autem κδ', κε', κς' vestigia tantum observantur (v. ff. 185, 193, 201). In quaternione [ιε'] (ff. 114-120^v) secundum folium excidit.

CHART. SIGNA. In ff. chartaceis II, 1: ancora circulo inclusa cum stella sex radiorum (Briquet, n. 492: Lucques 1522).

SCHEMA. ¹(e.g. ff. 2, 48, 66) Lake I 2d, Leroy P2 20C 1; ²(e.g. ff. 133, 138) Lake I 7a, Leroy 30 C 1; ³(e.g. ff. 15, 71, 93) ad scholia scribenda delineatum, conferri potest cum Leroy 64 B 1. Spatium scriptum: mm. 166.167 × 138.145.

SCRIPT. Totum textum Michaelis Ephesii unus idemque scriba exaravit. Manus posteriores duae (saec. XIII vel XIV) scholia marginalia in ff. 2^v-11 et 163 scripserunt; manus aliae duae (saec. XIII vel XIV) adnotationes in f. 219^v de quibus v. infra, sub ANNOT. (Georgius Balsamon) denique saec. XVI a.m. indiculum in f. 1^v addidit et in f. 2 iuxta titulum Μιχαήλ τοῦ Ἐφέσου scripsit.

ORN. Tituli, litterae initiales, invocatio f. 105^v rubro pigmento exarata. In ff. 2 et 219 fasciae funiculis intextis apicibusque rubris efformatae; in ff. 105^v, 106 et 155^v cruculae.

ANNOT. In f. 105^v scribae invocatio, σκέποις με πεντάς σταυρικῶν τυπωμάτων (iambicus trimeter). In f. 219^v adnotationes tres duabus manibus saec. XIII vel XIV exaratae: prima est τῆς μακρᾶς ἐννοίας μακρὸς ἂν θεῶ (?) ἐγκωμιασῶν ἔχρην λόγος | τῆς οὐρανίου δὴ οὐράνιος καὶ ὑπὲρ τὸν ἀνθρώπινον λόγον ἄτε ἀγγέλοις ἀγγελικὸς | ὁ ὕμνος καὶ θεοῦ μόνου ἐράσμιος; altera, quae sex trimetris iambicis constat et nuncupatio esse videtur, ab altera manu exarata, est ἀρχιθύτης ὁρεσιτιάδος νῦν πάσης | ἐκ λιπαρῶν ὕμνων γε τοῦ κράτους πέρι | δέλτον παρούσαν οἰκετικῶς ὃ κύδος | μέδων τε ἀγλαΐσμα καὶ τερπνὸν φάος | ταύτην προσάγω καθὰ χῆρα τὰ πάλαι | ἦντινα κρῖνον ὡς ὁ τὰ κείνης πάλαι; tertia valde obscura, a manu priore exarata, computatio essa videtur: ξ τὸ ἕτερον | *καὶ δύο περισσινὰ | βουβάλα γ (corr. ex β) ταυρία τὸ ἐν χρόνων δ τὸ ἕτερον γ καὶ τὸ ἄλλον β καὶ περισσινὰ β | καὶ βουβάλα α ὁμοῦ (?) ζῶα ε | καὶ ἡ ῥάδω α καὶ ασπρα φωτὶ καὶ καν' οισχιν γ | κρεον(?) δουλεῖν (?) τοῦ χατζὶ ὁμάρη τὸ παιδὶ δουλεῖν (?) | καὶ ασπρ(α) γ ἐγώ. Iuxta hanc notam summa observatur: 48 ση' ιβ' ρις' ξη' τζη' (scil. 94 + 78 + 12 + 116 + 68 = 368).

POSS. (Iohannes card. de Salviatis): (Georgius Balsamon) enim, eius scriba, nonnulla addidit (v. supra, sub SCRIPT.). In ff. I, 1, 143, 189, 219^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. I, manu (A. Mai): LXIII (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium quod in codice Vat. lat. 9579 asservatur: v. f. 145). Eidem folio adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore nunc partim rescissa, mm. 94 × 55, manus saec. XVIII scripsit *Scholia Mi|chaelis Ephesii | in quaedam Aris|totelis opuscula saec. XIII*; in margine inferiore eiusdem schedulae: XLI et, manu (A. Mai), 38. In inferiore etiam partim rescissa, mm. 25 × 47, G XXXXVI. In f. 1^v manus saec. XIX scripsit *Scholia Michaelis Ephesii in quaedam Aristotelis opuscula, saec. XIII*, in f. autem 1 et in margine inf. f. 2 (A. Mai) scripsit *Col. 38 Vat. 2199*. In indice R. Vernazza codex numero 114 signatur, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 85.

BIBL. P. Wendland, *Comment. in Arist. gr.* XXII, I p. VII; M. Hayduck, *Comment. in Arist. gr.*

XXII, II p. VI; A. Wartelle, *Inventaire des man. grecs d'Aristote...* Paris 1963, p. 136 sub num. 1839; D. Harlfinger-J. Wiesner, *Scriptorium* 18, 1964, p. 255.

INTEG. Omnino ut in sex superioribus libris.

2200 Saec. VIII-IX (ff. I-III saec. XVI), chartac. or. (ff. I-III chartac. occ.), mm. 261 × 153, ff. III, pp. 492 (+ 241^{a-b}), ll. 28-31 plerumque (p. 1 ll. 35).

Scripta theologica diversa.

1 (pp. 1-12) Tabulae capitum operum nonnullorum quae in codice continentur, scil.: ¹(pp. 1-8) tabula capitum operis quod *Doctrina patrum de incarnatione Verbi* inscribitur, ab initio α' περὶ τῆς ἐν τριάδι καὶ μονάδι θεολογίας usque ad ὑποδὸς καὶ κεκλημένος (e codice nostro ed. A. Mai, *Script. vet. nova coll.* VII, Romae 1833, pp. 1-3; ed. deinde critice F. Diekamp, *Doctrina patrum de incarnatione verbi*, Münster 1907, pp. 331-337, 8). ²(pp. 8-9) Tabula 38 quaestionum et responsionum in Genesin (ed. Mai, op. l. pp. 3-4). ³(pp. 10-12) Tabula capitum operis quod Συμφωνία ἐκ τῶν παλαιῶν φιλοσόφων τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν ἀγίαν καὶ θεόπνευστον νέαν γραφὴν inscribitur (ed. Mai, op. l. pp. 4-5).

2 (pp. 13-429) *Doctrina patrum de incarnatione Verbi*, a capite I usque ad caput XLI, omisso (v. etiam infra) toto capite XXXIII (codice nostro et Vat. gr. 1102 usus variis locis omissis ed. A. Mai, op. l. pp. 6-73; critice iterum ed. Diekamp, op. l.): (pp. 13-34) cap. I (Diekamp, pp. 1-10); (pp. 34-39) cap. II (Diekamp, pp. 11-25); (pp. 49-58) cap. III (Diekamp, pp. 25-29); (pp. 58-60) cap. IV in fine mutilum, scil. ab initio usque ad ἐξ ὁμοδόξων συνιστώσιν (Diekamp, pp. 29-32, 13) folio uno post p. 60 avulso (cf. annotationem A. Mai in margine inferiore p. 60 nec non Diekamp, pp. X-XI et app. p. 32 ad l. 13); (p. 61) cap. V in initio mutilum folio uno post p. 60 avulso, scil. ab ἰδίῳ προσχρησάμενον σώματι usque ad finem (Diekamp, p. 34, 4-18); (pp. 61-82) cap. VI (Diekamp, pp. 35-47): cum folium unum inter pp. 72 et 73 exciderit (cf. etiam Diekamp, p. X et app. crit. p. 38 ad l. 12), desideratur textus a τὴν τινων σχέσιν usque ad δημοσιεύουσα (Diekamp, pp. 38, 13-40, 9); (pp. 82-95) cap. VIII (Diekamp, pp. 47-55); (pp. 95-98) cap. VIII (Diekamp, pp. 55-58); (pp. 99-106) cap. IX (Diekamp, pp. 58-65); (pp. 106-107) cap. X (Diekamp, p. 66); (pp. 107-116) cap. XI (Diekamp, pp. 67-73); (pp. 116-122) cap. XII (Diekamp, pp. 73-78); (pp. 122-137) cap. XIII (Diekamp, pp. 78-86); (pp. 137-143) cap. XIV (Diekamp, pp. 87-91); (pp. 143-157) cap. XV ab initio usque ad ἀπονέμοντες τῷ μονογενεῖ (Diekamp, pp. 91-102, 20); (pp. 157-171) cap. XVI (Diekamp, pp. 104-114); (pp. 172-175) cap. XVII (Diekamp, pp. 115-117);

(pp. 175-186) cap. XVIII (Diekamp, pp. 117-121); (pp. 186-190) cap. XIX (Diekamp, pp. 121-123); (pp. 190-200) cap. XX (Diekamp, pp. 124-132); (pp. 200-208) cap. XXI (Diekamp, pp. 133-138); (pp. 208-222) cap. XXII (Diekamp, pp. 138-148); (pp. 222-233) cap. XXIII (Diekamp, pp. 148-152); (pp. 233-273) cap. XXIV (Diekamp, pp. 152-179): pp. 241^a, 241^b a prima manu vacuis relictis altera manus recentior nonnulla iniecit de quibus v. infra in tertia parte descriptionis, sub ANNOT.; (pp. 273-285) cap. XXV (Diekamp, pp. 179-188); (pp. 285-288) cap. XXVI (Diekamp, pp. 188-191); (pp. 288-297) cap. XXVII (Diekamp, pp. 191-198); (pp. 297-303) cap. XXVIII (Diekamp, pp. 198-204); (pp. 303-319) cap. XXIX (Diekamp, pp. 204-216); (pp. 319-332) cap. XXX (Diekamp, pp. 216-221); (pp. 333-348) cap. XXXI (Diekamp, pp. 222-236): in fine capituli (v. in codice nostro p. 348) desiderantur verba a τοῦ αὐτοῦ αἱ βασιλεῖαι usque ad βασιλεὺς τῆς δόξης (Diekamp, pp. 236, 23-27); (pp. 349-356) cap. XXXII (Diekamp, pp. 237-249): textus in codice nostro (v. p. 349 l. 4 a.i.) desideratur a τῆς δὲ νέας διαθήκης usque ad τὰ νέα κανονάρια (Diekamp, pp. 238, 4-242, 22); totum cap. XXXIII desideratur (Diekamp, pp. 249-266); (pp. 356-384) cap. XXXIV (Diekamp, pp. 266-270); (pp. 384-389) cap. XXXV (Diekamp, pp. 271-272); (pp. 389-401) cap. XXXVI (Diekamp, pp. 272-283); (pp. 401-404) cap. XXXVII (Diekamp, pp. 283-286); (pp. 404-407) cap. XXXVIII in fine mutilum, scil. ab initio usque ad θεοτόκος κυρίως καὶ ἀληθῶς (Diekamp, pp. 286-292, 10); (pp. 407-412) cap. XXXIX (Diekamp, pp. 292-297); (pp. 412-417) cap. XL (pp. 297-302); (pp. 417-429) cap. XLI usque ad μία ἐνέργεια (Diekamp, pp. 302-315, 13).

3 (pp. 430-443) <38 quaestiones et responsiones in Genesin> sub titulo κεφάλαιον α' τῆς γενέσεως, e <Theodoreti quaestionibus selectis in loca difficilia scripturae sacrae numm. A'-N'> excerptae (P.G. 80. 77-153; cf. Diekamp, op. l. p. XIII). Inc. τί δήποτε θεολογίαν οὐ προέταξε τοῖς Ἑβραίοις Μωυσῆς; ὅτι Αἰγύπτιοι τὴν ὀρωμένην κτίσιν (cf. P.G. 80. 77 A), des. τὰ περιττὰ εἰς θυσίαν προέφευγον εὐχαριστήριον (cf. P. G. 80. 153 C 4-6). Textus tamen codicis nostri a P. G. 80 valde discrepat et multo brevior est.

4 (pp. 444-454) Philosophorum graecorum antiquorum cum sacra Scriptura consensus, sub titulo Συμφωνία ἐκ τῶν παλαιῶν φιλοσόφων τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν ἁγίαν καὶ θεόπνευστον νέαν γραφὴν ἡγουν ἀπόδειξις καὶ ἔλεγχος κατ' αὐτῶν περὶ τῆς ἁγίας ὁμοουσίας καὶ ὑπερουσίας ἀδιαίρετου δημιουργοῦ ζωαρχικῆς τε καὶ προσκυνητῆς τριάδος πατρὸς λέγω καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος καὶ τῆς ὑπεραγάθου καὶ φιλανθρώπου ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς αὐτῆς πανσέπτου καὶ πανυμνήτου μακαρίας τριάδος

θεοῦ λόγου, inc. περὶ τῆς ἁγίας καὶ πανσέπτου τριάδος Ἑρμοῦ πρὸς Ἀσκληπίον περὶ θεοῦ οὐ γὰρ ἐφικτὸν εἰς ἀμύητους τοιαῦτα μυστήρια παρέρχεσθαι des. ὁ μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ (textum partim et satis neglegenter [cf. etiam Diekamp, p. XIII] ed. I. B. Pitra, *Analecta sacra et classica* V, II, Parisiis-Romae 1888, pp. 305-308; editio interrumpitur, p. 308, cum verbis εἰς πόλον ἄλτος in codice nostro p. 451 l. 14; quae in codice nostro sequuntur, pp. 451-454, brevia excerpta ex evangeliiis sunt).

5 (pp. 454-467) Excerpta e Ps. Dionysii Areopagitae De caelesti hierarchia, sub titulo περὶ τοῦ πῶς δεῖ νοεῖν μυστικῶς ἐκάστης ἀγγελικῆς ὀνομασίας τε καὶ τάξεως, scil.: ^a(pp. 454-455) caput VI integrum (P. G. 3. 200-201); ^b(pp. 455-457) caput VII a καὶ τὴν μὲν ἁγίαν τῶν σεραφίμ ὀνομασίαν usque ad τῇ καθ' ἑξὶν ἐπιστήμῃ τῶν φανωτάτων μυσέων (P. G. 3. 205 B 4-209 D 7); ^c(pp. 457-459) caput VIII a τῶν μὲν οὖν ἁγίων κυριοτήτων τὴν ἐκφαντορικὴν ὀνομασίαν usque ad τῆς ἐξουσιαστικῆς δυνάμεως (P. G. 3. 237 C 2-240 B 5); ^d(pp. 459-461) caput IX a καὶ πρῶτας μὲν εἰπεῖν ἀναγκαῖον οἶμαι usque ad κατ' ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ (P. G. 3. 258 B 4-260 B 10); ^e(pp. 461-463) caput XII integrum (P. G. 3. 292-293); ^f(p. 463) caput XIV integrum (P. G. 3. 321); ^g(pp. 463-467) caput XV ab initio usque ed τὸ τῆς ἐπακμαζούσης (P. G. 3. 328-332 B 9).

6 (pp. 468-473) Ex Athanasii opere De morbo et sanitate fragmenta duo sub titulo περὶ τῶν ἐνδον ἀνθρώπου σωματικῶς εἰρημένων πνευματικῇ θεωρίᾳ. τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ περὶ νόσου καὶ ὑγείας λόγου οὗ ἡ ἀρχὴ τὰ γράμματα τῆς σῆς εὐλαβείας ἡμῖν ἀπεδόθη: ^a(pp. 468-472) inc. ὁ περὶ τῆς ὑγείας τῶν ἀνθρώπων λόγος des. τὴν ἐκ τῆς νόσου βάσανον; ^b(pp. 472-473) inc. ὥσπερ ἡ τοῦ σώματος κατασκευὴ des. ἐξ αὐτῆς τῆς ὑποστάσεως τοῦ σώματος (utrumque fragmentum codice nostro usus ed. Diekamp, *Analecta patristica, Orientalia Christiana Anallecta* 117, Romae 1938, pp. 5-8; editio tamen interrumpitur cum verbis πέφυκεν γίνεσθαι in codice nostro p. 473 ll. 4-3 a.i.).

7 (pp. 474-481) <Germani I patr. CP> de sex synodis, sub titulo περὶ τῶν ἐξ συνόδων ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν ἐφ' ᾧ τε ἐκάστη ἡθροίσται καὶ κατὰ τίνος αἰρεσιάρχου, inc. πρώτη γέγονεν ἐν Νικαίᾳ des. τῆς τῶν δεσποτικῶν ἐντολῶν ἐκπληρώσεως (cf. Diekamp, op. l. pp. XIII-XVI; ed. S. Le Moyne, *Varia sacra*, Lugd. Bat. 1694, pp. 68, 7-80, 5 et Rhalli-Potli, *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων*, I, Athenis 1852, pp. 370-374; textus apud Rhalli-Potli des. tamen καὶ τὰς φύσεις συναρῶσιν ὧν περ εἰσὶν ἰδιώματα, cf. in codice nostro p. 481 l. 6).

8 (pp. 481-491) Sophronii <patr. Hierosolym. sermo dogmaticus de fide> ut, e.g., in codice Hierosolymitano monasterii S. Sabae 281 f. 245 (v. A. Papa-

dopoulos-Kerameus, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, Β, ἐν Πιτρουπόλει 1894, p. 403 sub num. 25; ex hoc codice Hierosolymitano ed. Hippolytus archimandrita, Νέα Σιών, 17, 1922, pp. 178-186). Codex noster textum ab initio χρῆ πάντα χριστιανὸν οὕτω πιστεύειν usque ad τῆς ὀρθοδόξου τῶν χριστιανῶν ὑπάρχοντες πίστεως praebet (ed. l. pp. 178-185, 22). Veri simile est, hunc sermonem compendium esse Sophronii epistolae synodicae ad Sergium (P. G. 87. 3. 3152-3200) ut animadvertit Hippolytus, p. 178.

MAT. Codex umore maculatus sine tamen ullo textus detrimento. Nonnulla folia tineis perterebrata (v. praesertim pp. 485-492); aliquot etiam refecta (v. e.g. ff. I-III, pp. 1-8).

FASC. Codex fasciculis 32 componitur. Fasciculi 2-31 (pp. 13-486) quaterniones sunt; pp. 1-12 hodie binione (pp. 1-8) et bifolio (pp. 9-12) constare videntur, sed cum subsequens fasciculus nota β' signatus sit (v. p. 13) patet, principio pp. 1-12 ternionem effecisse ab iis qui nostris fere temporibus codicem refecerunt dissolutum et in binionem atque bifolium mutatum (cf. etiam D. Serruys, *Anastasiana, Mélanges d'archéol. et d'hist. de l'école française de Rome*, 22, 1902, p. 160). Fasciculus 32 (pp. 487-492) tribus foliis constat. Animadvertendum est, in fasciculo 5 (pp. 61-72) primum et ultimum folium excidisse, nempe inter pp. 60-61 et 72-73 (v. etiam alteram partem descriptionis). Quaterniones 2-29 (pp. 13-454) notis numeralibus graecis β'-κθ' angulo superiori externo primae singulorum paginae appositis signantur; praeterea fasciculi 2-32 etiam crucula in margine superiore primae singulorum paginae sinistrorsum depicta nec non notis arabicis in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptis distincti. Ante primum fasciculum tria folia chartacea saec. XVI addita sunt.

CHART. SIGNA. ¹(f. I) avis scuto inclusa quod stella sex radiorum supereminet (Briquet n. 12235: Naples 1513, Rome 1534-46, Sermoneta 1536); ²(f. III) ancora circulo inclusa cum stella sex radiorum (Briquet n. 492: Lucques 1522).

SCHEMA. Lake I, 1b, Leroy P 2 00D1 (v. e.g. pp. 5,37). Spatium scriptum: mm. 200 × 100.

SCRIPT. Totum codicem unus idemque librarius scriptura quae cursiva vulgo appellatur exaravit (ad titulos tamen scribendos caractere maiusculo ogivali dextrorsum inclinato usus est). Quae scriptura iam saec. V-VI in imperii byzantini monumentis adhibita (v. e.g. H. Follieri, *Tommaso di Damasco e l'antica minuscola libraria greca, Atti dell'Accademia nazionale dei Lincei, Rendiconti*, Classe di sc. morali, stor. e filol. 29, 1974, p. 5 ubi fusior bibliographia inveniri potest) praeter in codice nostro etiam in duobus aliis eiusdem aetatis et ortus libris exstat, scil. in ultimo folio binionis in fine psalterii Uspenskiani additi (agitur de codice Leninopol. gr. 216 f. 349^{r-v}) et in rotulo membranaceo codicem Sinait. gr. 591 efformante (scripturas horum trium librorum simillimas esse recte monuerunt E. A. Bond, E. M. Thompson, G. W. Warner, *The palaeographical Society*, Second Series, I, London 1884-1894, tab. 126, cf. etiam H. Follieri, *Atti dell'Accademia nazionale dei Lincei, Rendiconti*. . . 29, 1974, p. 12; de folio codicis Leninopolitani v. praeter V. Gardthausen, *Beiträge zur griech. Paläogr., Ber. über die Verhandl. der königl. sächs. Gesell. der Wiss. zu Leipzig*, philol. hist. Kl. 29, 1877, p. 5 et *Mél. Charles Graux*, Paris 1884, p. 732 n. 2 praesertim H. Follieri, *Codices graeci Bibl. Vat. selecti [Exempla scripturarum]*. . . fasc. IV], Bibl. Vat. 1969, p. 22 n. 34 et *Atti dell'Accademia nazionale dei Lincei, Rendi-*

conti. . . 29, 1974, pp. 4-5, 10-12; specimina eius praebent V. Gardthausen, *Ber. über die Verhandl. der königl. sächs. Gesell. der Wiss. zu Leipzig*, 29, 1877, tab. 1 nec non E. Granstrom, *Viz. Vrem.* 13, 1958, tab. 5 inter pp. 227 et 229 et H. Follieri, *Atti dell'Accademia nazionale dei Lincei, Rendiconti*. . . 29, 1974, tab. I post p. 20; de codice Sinait. gr. 591 v. praesertim V. Gardthausen, *Mél. Charles Graux*, p. 733, qui eius specimen in tabula ante p. 733 impressa quoque praebet). A P. Maas (*Griechische Paläographie* apud Gercke-Norden, *Einleitung in die Altertumswiss.* I, Leipzig u. Berlin 1927, fasc. 9, p. 75) mendose «Damascena» nuncupata (nam Thomas Damascenus de quo in epigrammate in f. 349^v codicis Leninopol. gr. 216 mentio fit non librarius, sed auctor tantum operis vittrarii cuiusdam in sancto sepulcro est, v. H. Follieri, *Atti dell'Accademia nazionale dei Lincei, Rendiconti*. . . 29, 1974, pp. 11-14) Hierosolymis floruit et ideo potius «hagiopolitana» est appellanda (v. Follieri, op. l. pp. 15-16). Eam Hierosolymis praesertim adhibitam esse hoc etiam confirmare videtur, quod codex noster pp. 481-491 Sophronii patriarchae Hierosolym. scriptum praebet, quod etiam in alio codice Hierosolymitano (mon. S. Sabae 281, f. 245) exstat (v. supra, in altera parte descriptionis). Veri simile igitur est, codicem nostrum Hierosolymis esse exaratum. Aliae manus recentiores quas litteris minusculis crassioribus indico varia addiderunt: a saec. XI, ut vid., in margine inferiore p. 1 notam scripsit de qua v. infra, sub ANNOT.; b saec. XIV in margine inferiore p. 104, in marginibus superiore, interno, externo et inferiore p. 105 et in margine superiore p. 107 adnotationes scripsit de quibus v. infra, sub ANNOT.; c rudissima saec. IX-X in pp. 241^a et 241^b quas codicis librarius vacuas reliquerat hymnos, orationem dominicam aliasque preces scripsit (v. infra, sub ANNOT.); d saec. XVI, nempe (Georgius Balsamon), tabulam in f. III^v addidit (v. infra, sub ANNOT.).

ORN. Codex ornatibus fere omnino caret. Breves lineae sinuosae apicibus intermixtae titulos comprehendunt vel praecedunt (v. e.g. pp. 1, 8, 12, 13, 82, 454, 474).

ANNOT. In margine inf. p. 1 manus a scripsit Γρηγορίου Βασιλ(είου) περὶ τῆς ἁγίας τριάδος (sic). Manus b in marginibus superiore et externo p. 105 nonnulla scripsit, inc. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ νιὲ ἀληθινὲ des. ἐρράπιζον ἐγὼ δὲ προσηυχόμεν (integre transcripsit Diekamp, op. l. p. X); in margine interno eadem manus alia scripsit, quae fere omnino erasa sunt: initium tantum legitur, ἀνάθεμα σοι Ἀρειανὲ Εὐδόξιε κατὰ αὐτόφρασιν. . . Quae eadem manus in marginibus inferioribus pp. 104 et 105 nec non in margine superiore p. 107 scripsit fere omnino erasa legi nequeunt. In pp. 241^a, 241^b manus c haec scripsit: (p. 241^a) του λιθου σφραγισθεντος ὑπὸ των Ιουδαίων (corr. ex Ιουδέων) και στρατιωτων φυλασσαν το αχραντον σου σωμα ανεστης τριημερος σωτηρ δωρούμενος τῷ (κοσ)μο την ζωνη δια τουτω αι, sc. (Ἀπολυτίκια ἀναστάσιμα τῆς ὀκτωήχου, ἡχος α') (ed. W. Christ-M. Paraniikas, *Anthol. gr. carm. Christ.*, Lipsiae 1871, p. 86); ^b(p. 241^b) ευπειης μελεεσην εφθυμηνα ταυτα λειγενη | να θεου μεροπον ηναικα τηκτομενον ε(ν) χθονη και λοιοντων πολιστονα (corr. e πολοστονα) πιματα κωσμου | αλλα να ριτηρα ρυεο τονδε πονον, sc. (Iohannis Damasceni initium carminis in theogoniam) (P. G. 96. 817 C 10-820 A 3); ^c(p. 241^b) orationem dominicam, πατερ ιμων ο εν τοις ουρανοις ἁγια(σ)θ(η)το το ονωμα σου ελθ(η)το η βα(σιλεια) σου γενηθητο το θ(ε)λημα σου ος εν ουρανο και επι της γης τον αρτων ημων τον επιουσιον δος ημην σιμερ(ο)ν και αφες ημιν τα ωφεληματα ημων ος και ημεις αφιομεν τοις οφιλετες ημων και μι ησενεκης (sic) ημας ες πιασμων κυριε αλα ρυσε ημας εις πιασμων κυριε αλλα ρυσαι ημας εις πιασμων κυριε αλλα ρυσαι ημας απο του πονηρου εν Χριστω Ιησου το κυριω ημων; ^d(p. 241^b) δῶξα πατρι και υιο και αγω πνευματι και νυν και αη και εις τους ε(ωνας); ^e(p. 241^b) πιστευομεν εις αινα θεον πατερα παντοκράτορα. In f. III^v (Georgius Balsamon) scripsit: λόγοι τῶν ἁγίων πατέρων ἡγουν ἐκλογή χρήσεων δι' ὧν τὴν ὅλην τῆς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας δόξαν σαφῶς

διδασκόμεθα τότε τῆς θεολογίας φημι κήρυγμα καὶ τῆς θείας οἰκονομίας τὸν λόγον καὶ τῶν ἄλλων ὁρθῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάτων τὴν ἀκρίβειαν.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. p. 492). In ff. I, III, nec non in p. 1, 153, 253, 490, 492 sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. II, manu (A. Mai): XIX (cancell.; numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144); in eodem folio: XLII, N° 14. F. III adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae nunc partim rescissae: in superiore, mm. 64 × 53, manus saec. XVIII scripsit *Sermones | ascetici | Veterum Patrum saec. XIV* (manus posterior addidit XLII et (A. Mai) 39); in inferiore, mm. 31 × 46, eadem manus saec. XVIII scripsit *H XXXI*. In f. III et in margine inf. p. 1 (A. Mai) scripsit *Col. 39 Vat. 2200*. Codex in indice R. Vernazza numero 53, indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 30 signatur.

BIBL. Codicem insignem et propter florilegium dogmaticum quod Doctrina patrum inscribitur, et propter scripturam (cf. supra, sub SCRIPT.) et propter materiam – nam omnium codicum chartaceorum quos novimus antiquissimus esse videtur – complures viri docti memorant: A. Mai, *Scriptorium vet. nova collectio*, VII, Romae 1833, p. V; I. B. Pitra, *Analecta sacra* II, 1884, pp. 128, 137 n. 1, 224, 285 et *Analecta sacra et class.* V, Romae 1888, I, pp. XXXIII-XXXIV et II, pp. 305 n. 2, 307 n. 3; A. Harnack, *Geschichte der altchristlichen Litteratur bis Eusebius*, I 2, Leipzig 1893, p. 638; H. Achelis, *Hippolytstudien [Texte und Unters. 16]*, Leipzig 1897, p. 207 et p. 207 n. 1; K. Krumbacher, *Geschichte der byzant. Lit.*, München 1897, pp. 208 et 210; F. Diekamp, *Der Mönch und Presbyter Georgios*, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, p. 38 n. 1, *Doctrina patrum de incarnatione Verbi*, Münster 1907, pp. IX-XIV (cf. *Byz. Zeitschr.* 17, 1908, p. 252), *Analecta patristica [Orient. christ. Anallecta 117]*, Romae 1938, p. 8; I. Mercati, *Note di letteratura biblica e cristiana antica [Studi e testi 5]*, Roma 1901, p. 243, *Varia sacra I [Studi e testi 11]*, Roma 1903, pp. 58 n. 3, 68; D. Serruys, *Anastasiana, Mélanges d'archéol. et d'hist. de l'école française de Rome*, 22, 1902, pp. 160-161 (cf. *Byz. Zeitschr.* 12, 1903, p. 386); T. Schermann, *Die Geschichte der dogm. Florilegien [Texte und Unters. 28]* Leipzig 1904, pp. III, 1-6, 24 n. 1, 36 n. 1, 43 n. 1, 49 n. 1, 59, 59 n. 1, 65, 66 n. 1, 89 n. 1 (cf. *Byz. Zeitschr.* 14, 1905, p. 326); F. Nau, *Sur diverses homélies pseudépigraphiques. . . Rev. de l'Or. chrét.* 13, 1908, p. 435 n. 1; P. Franchi de' Cavalieri-I. Lietzmann, *Specimina codicum graecorum Vaticanorum*, Bonnae 1910, p. VI (ed. altera, Berolini et Lipsiae 1929, p. VIII; cf. *Rev. ét. grecques* 24, 1911, p. 89); M. Reil, *Zur Akzentuation griech. Handschr.*, *Byz. Zeitschr.* 19, 1910, pp. 497, 499, 502, 506; V. Gardthausen, *Griech. Paläogr.* II, Leipzig 1913, pp. 200-201 (cf. H. Lebègue, *Rev. ét. grec.* 28, 1915, p. 68); E. M. Thompson, *An Introd. to Greek and Latin Pal.*, Oxford 1912, p. 218; A. Stegmann, *Die pseudathanas. IVte Rede gegen die Arianer*, Rottemburg 1917, p. 37; T. W. Allen, *The Origin of the Greek minuscule Hand*, *Journ. Hell. Stud.* 40, 1920, p. 10; W. Schubart, *Griech. Paläogr. (Handbuch der Altertumswiss.)* München 1925, pp. 156-157 et p. 157 n. 1 (qui tamen codicis numerum non indicat); P. Mass, *Griech. Paläogr.* apud Gercke-Norden, *Einleitung in die Altertumswiss.* I, Berlin u. Leipzig 1927, fasc. 9, p. 75 et *Byz. Zeitschr.* 35, 1935, p. 83; A. Sigalas, *Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς, Θεσσαλονίκη* 1934, pp. 210-211 et 240 (ed. alt., 1974, p. 232-233 et 262; errat tamen vir doctus asserens, f. 349^v codicis Leninopol. gr. 216 principio partem codicis nostri fuisse); H. Erbse, *Fragm. griech. Theosophie*, Hamburg 1941, p. 103; J. Irigoin, *Les premiers mss. grecs écrits sur papier et le problème du bombycin*, *Scriptorium* 4, 1950, p. 198 et *Pour une étude des centres de copie byzant.*, *Scriptorium* 12, 1958, p. 211; J. Gribomont, *Histoire du texte des ascét. de S. Basile [Bibl. du Muséon 32]*, Louvain

1953, p. 268; R. Devreesse, *Introd. à l'ét. des man. grecs*, Paris 1954, pp. 17, 31 (errat tamen vir doctissimus asserens, folia nonnulla codicis nostri saec. X esse); G. Pasquali, *Gregorii Nyss. Epist. (Gregorii Nyss. opera VIII 2)* Leiden 1959 (ed. alt.), p. L; J. Quasten, *Patrology* III, Utrecht-Antwerp 1960, p. 49; H. Hunger, *Antikes und mittelalterl. Buch und Schriftwesen (Gesch. der Textüberlief. I)*, Zürich 1961, p. 39; S. Sakkos, *Περὶ Ἀναστασιῶν Συναγῶν, Θεσσαλονίκη* 1964, p. 256; E. A. Lowe, *Two other unknown Latin liturgical Fragments of Mount Sinai*, *Scriptorium* 19, 1965, p. 15 et p. 17 n. 48; H. Follieri, *Codices graeci Bibl. Vat. selecti (Exempla Script. IV)* Bibl. Vat. 1969, pp. 21-23 et *Tommaso di Damasco e l'antica minuscola libraria greca, Atti dell'Accademia nazionale dei Lincei, Rendiconti, Classe di sc. morali, storiche e filologiche*, serie 8, 29, 1974, pp. 12, 13, 15, 17; E. Trapp, *Manuel II Palaiologos, Dialogue mit einem «Perser» [Wiener byz. St. II]*, Wien 1966, p. 22 * n. 52; P. Lemerle, *Le premier humanisme byzantin [Bibliothèque byzantine. . . Études 6]*, Paris 1971, p. 111 n. 5; E. Mioni, *Introduzione alla paleografia greca*, Padova 1973, pp. 61 et 138; *Quinto centenario della Biblioteca Apostolica Vaticana, 1475-1975, Catalogo della mostra*, Bibl. Ap. Vat. 1975, p. 89 n. 231; G. Cavallo, *Funzione e struttura della maiuscola greca tra i secoli VIII-XI, La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, p. 100. Specimina codicis inveniri possunt apud A. Mai, op. l. (v. initium); I. B. Pitra, *Anal. sacra et class.* V, tab. II; *Palaeogr. Soc.*, second Series, I, London 1884-1894, tab. 126 (p. 48); D. Serruys, *Mél. d'archéol. et d'hist. de l'école française de Rome*, 22, 1902, tab. VI; F. Diekamp, *Doctrina patrum. . . in fine voluminis*; P. Franchi de' Cavalieri-I. Lietzmann, *Specimina. . .*, tab. 5 (tab. 5 etiam in altera ed.); E. M. Thompson, *An Introduction. . .*, tab. 52, p. 219; T. W. Allen, *Journ. of Hell. Stud.* 40, 1920, tab. III; A. Sigalas, *Ἱστορία. . .*, tab. 152, p. 211 (tab. 157, p. 233 in altera ed.); *Biblioteca Apostolica Vaticana, Riprod. fototipiche e plastiche*, 1943, tab. 32 (cf. etiam p. 21); R. Devreesse, *Introduction. . .*, tab. VII; E. A. Lowe, *Scriptorium* 19, 1965, tab. 6a; H. Follieri, *Codices graeci. . .*, tab. 12; E. Mioni, *Introduzione alla paleografia greca*, tab. X (ubi pro «Vat. gr. 2220» Vat. gr. 2200 legendum est).

INTEG. Omnino ut in codicibus Vat. gr. 2193-2199.

2201 Anni 1473 (v. f. 51), membranac., mm. 265 × 190, ff. I. 149, II. 30.

Aristotelis ¹(ff. 2-50^v) De caelo: ^a(ff. 2-21) liber primus (pp. 268-283 Bekker); ^b(ff. 21-36) liber secundus (pp. 283-298 Bekker); ^c(ff. 36-45) liber tertius (pp. 298-307 Bekker); ^d(ff. 45-50^v) liber quartus (pp. 307-313 Bekker). Scholiorum marginalium primum (f. 2) est ὁρος συνεχοῦς ὁρος σώματος, ultimum (f. 50^v) est διαρθροῖ βέλτιον τὴν λύσιν. ²(ff. 51^v-83^v) De generatione et corruptione cum paucis scholiis et lemmatibus rubro scriptis: ^a(ff. 51^v-71^v) liber primus (pp. 314-328 Bekker); ^b(ff. 71^v-83^v) liber secundus (pp. 328-338 Bekker). Primum scholion, f. 55^v, est οὐκ ἔστι σύγκρισις καὶ διάκρισις γένεσις καὶ φθορὰ συμβάλλονται δὲ αὐταῖς (cf. Iohannem Philoponum, ed. H. Vitelli, *Comment. in Arist. gr.* XIV, 2, Berolini 1897, p. 42, 19-20); ultimum, f. 78, est ὥς τοῦτο Ἐμπεδοκλέους λέγοντος. ³(ff. 84-149^v) Meteorologica: ^a(ff. 84-102^v) liber primus (pp. 338-353 Bekker); ^b(ff. 103-124^v) liber secundus (pp. 353-370 Bekker); ^c(ff. 125-134^v) liber tertius (pp. 370-378 Bekker); ^d(ff. 134^v-149^v) liber quartus

(pp. 378-390 Bekker). Scholiorum marginalium primum (f. 84) est ἐν τῷ α' κεφαλαίῳ τῶν τε εἰρημένων μέχρι νῦν αὐτῷ φυσικῶς ἀνακεφαλαίωσιν ποιεῖται καὶ τῶν ῥηθησομένων διήγησιν καὶ ἅμα διασαφεῖ τινὰ συμβαλλόμενα πρὸς τὸν σκόπον τοῦ προκειμένου βιβλίου (similia apud Alexandrum Aphrodisiensem, ed. M. Hayduck, *Comment. in Arist. gr.* III, 2, Berolini 1899, p. 1, 5-8), ultimum autem (f. 148) est ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ προυρήγησιν ποιεῖται περὶ ὧν ἐν τοῖς ἐφεξῆς βιβλίοις διάξει.

MAT. Codex optime servatus. Margines externi ff. 147-149 tineis perterebrati; ora externa f. 149 refecta.

FASC. Sunt in totum fasciculi 15, quiniones omnes (in ultimo tamen, ff. 142-149^v, ultima duo folia exciderunt). Quiniones 1-4 litteris graecis grandibus in margine inferiore medio ultimae singulorum paginae (v. ff. 11^v, 21^v, 31^v, 41^v), ceteri autem praeter ultimum verbis reclamantibus in margine inferiore ultimae singulorum paginae directe ad perpendicularum prope finem textus scriptis signati.

SCHEMA. ¹(ff. I, 1) Lake I, 1a, Leroy 00 D 1; ²(e.g. ff. 12, 13) Leroy D 22 D 1 bp; ³(e.g. f. 38) Leroy D 32 D 1 bq; ⁴(e.g. f. 52) Lake I 38 b, Leroy 24 D 1. Spatium scriptum: mm. 175 × 90 in parte ab Alphonso Atheniensi, mm. 175 × 95. 110 in parte ab altero librario exarata (v. infra sub SCRIPT.).

SCRIPT. Textum in ff. 2-51 codicis anno 1473 Alphonsus Dursus Atheniensis Florentiae exaravit (v. subscriptionem f. 51 ἐγράφη ὁ παρὼν [sic] βίβλος διὰ χειρὸς ἐμοῦ Ἀλφόνσου Ντούρσα Ἀθηναῖου [sic] ἐν μὲν (i) μαρτίου κ'α' ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ γενέσεως αὐτοῦ ἐν τῇ Φλωρεντία). De hoc librario praeter M. Vogel – V. Gardthausen, *Die griech. Schreiber des Mittelalt. und der Renaiss.*, Leipzig 1909, p. 14 v. etiam J. Wiesner – U. Victor, *Griechische Schreiber der Renaissance, Rivista di studi biz. e neoell.*, n. s. 8-9, 1971-72, p. 52 et D. Harlfinger, *Die Textgesch. der pseudo-aristotel. Schrift περὶ ἀτόμων γραμμῶν*, Amsterdam 1971, p. 408 et *Specimina griech. Kopisten der Renaissance*, I, Berlin 1974, p. 33 sub num. 73. Alphonsus in f. 51 versus addidit ὥσπερ ξένοι χαίρουσιν (sic) εὐρεῖν πατρίδα | καὶ οἱ θαλατεύοντες εὐρεῖν λυμένα | καὶ οἱ στρατεύόμενοι λαβεῖν τὸ νίκος | οὕτως καὶ οἱ γράφοντες εἰδεῖν βιβλίου τέλος quos tantummodo librarii post finem textus scripserunt (cf. V. Gardthausen, *Griech. Paläogr.* II, Leipzig 1913, p. 433 nec non K. Treu, *Der Schreiber am Ziel, Studia codicologica [Texte und Unters.* 124] Berlin 1977, pp. 473-492 qui tamen p. 488 codicem nostrum non memorat). Scholia marginalia ff. 2-51 contra (A. Callistus) scripsit, ut animadvertit Harlfinger, *Specimina*... p. 33 sub num. 73 et *Zu griech. Kopisten und Schriftstilen des 15 und 16 Jahrhunderts, La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, p. 339 (de quo librario praeter Vogel-Gardthausen, op. l. p. 30, v. etiam Harlfinger, *Specimina*... p. 25 sub numm. 44-45-46). Scriptura textus ff. 51^v-149^v adfinitatem magnam cum modo scribendi Andronici Callisti praebet (cf. nexum ap in Vat. gr. 2201 f. 92 l. 20, in margine externo f. 26 et in Vat. gr. 1314 f. 87 l. 3 a.i. apud Harlfinger, *Specimina* tab. 46, nexum sp in Vat. gr. 2201 f. 93 l. 7 a.i., f. 27^v marg. ext. in ultimo scholio et in Vat. gr. 1314 f. 15 l. 3 a.i. apud Harlfinger, *Specimina* tab. 44) sed P. Canart sententia non de Andronico Callisto ipso sed de discipulo quodam eius scripturam imitante agitur. Pleraque scholia marginalia in ff. 55^v-148 quarta manus scripsit. (Georgius Balsamon) denique indiculum operum quae in codice continentur in f. 1^v addidit.

ORN. Tituli, litterae initiales, numeri capitum in marginibus, lemmata, subscriptiones rubro exarata.

ANNOT. In f. 51 post versus de quibus v. supra, sub SCRIPT. Alphonsus Dursus fragmentum Platonis Rei publicae addidit (inc. ὅταν κρίνῃν μέλλῃς des. θεῖου τε καὶ ἀνθρώπινου, Res publ. VI 486 a 1-6).

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. f. 2, marg. inf.). In ff. 2, 51, 149^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. I, manu (A. Mai): *XLI* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144); *64* (cancell.). Eidem folio adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 79 × 32, manus saec. XVIII scripsit *Aristoteles de Caelo et de Generatione Meteorarum saec. XVI XL* et, manu (A. Mai), *40*; in inferiore, mm. 31 × 36: *E VIII*. In eodem f. I nec non in margine inf. f. 2 (A. Mai) scripsit *Col. 40 Vat. 2201*. In indice R. Vernazza codex numero 57, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 47 signatur.

BIBL. De codice v. A. Wartelle, *Invent. des man. grecs d'Aristote*... Paris 1963, p. 136 (sub num. 840); P. Moraux, *Aristote, Du ciel*, Paris 1965 [*Les belles Lettres*] p. CLXXXIV; J. Wiesner – U. Victor, *Griechische Schreiber der Renaissance, Riv. di studi biz. e neoell.*, n.s. 8-9, 1971-72, p. 52; D. Harlfinger, *Specimina griech. Kop. der Renaissance*, I, Berlin 1974, p. 33 num. 73 et *La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, p. 339. Specimen praebet Harlfinger, *Specimina*... tab. 73 et *La paléographie grecque et byzantine* p. 357 tab. 29.

INTEG. Omnino ut in codicibus Vat. gr. 2193-2200. Libri secturae caeruleo colore tinctae.

2202 Saec. XIV (ff. 1-4, 319 saec. XV), chartac. or. (ff. 1-4, 319 chartac. occ.), mm. 258 × 177, ff. I. 319, ll. 26 (f. 4 ll. 27).

Aetii (Amideni) Iatricorum libri I-IV et initium quinti, singuli praeter primum tabulam capitum praeferentes: ^a(ff. 3-100) liber primus sub titulo (f. 3) βίβλος ἱατρικὴ τοῦ σοφωτάτου Ἀετίου κόμητος τοῦ ὀψικίου; inc. (α)ἱ διαφοραὶ τῶν κατὰ μέρος ἐνεργειῶν des. μεγάλως ὠφελεῖ καὶ μάλιστα νήπια (ed. Aldina, Venetiis 1534, ff. 1-24^v; ed. A. Olivieri, *Aetii Amideni libri medicales I-IV [Corpus medicorum graecorum VIII, 1]*, Lipsiae et Berolini 1935, pp. 10-146; cf. e.g. cod. Vat. gr. 297 ff. 1-25^v); pars libri (ab initio αἱ διαφοραὶ τῶν κατὰ μέρος ἐνεργειῶν usque ad ἀκριβῶς πεπλυσμένων μεταλλικῶν, ed. Aldina 1, 2-52) in ff. 3-4^v recentioribus ab altera manu saec. XV scripta est; f. I ante f. 1 adglutinatum partem huius textus continet: v. f. I l. 5 τὰ στύφοντα τὸ δὲ ἐναντίον (ed. Aldina p. 1, 30; verba in ll. 1-4 scripta fere omnino evanida legi nequeunt) et finem f. IV πεπλυσμένων μεταλλικῶν (ed. Aldina, 1, 52). ^b(ff. 103^v-191) Liber secundus praefixa (ff. 100-103^v) tabula 268 capitum (ed. Aldina, ff. 24^v-46^v; ed. Olivieri pp. 147-255; cf. e.g. cod. Vat. gr. 297 ff. 26-41^v); titulus tabulae (f. 100) est σύνοψις ἐκ τοῦ περὶ τῶν ἀπλῶν φαρμάκων Γαληνοῦ καὶ τοῦ περὶ τροφῶν δυνάμεως, subscriptio (f. 103^v) est τέλος τῶν κεφαλαίων τοῦ β' βιβλίου τοῦ Ἀετίου; titulus secundi libri est (f. 103^v) λόγος β' περὶ τῶν τῆς γῆς διαφορῶν καὶ λίθων καὶ μεταλλικῶν καὶ

τῆς ἀπὸ τῶν ζώων ὠφελείας ἐκ τῶν ἀπλῶν Γαληνοῦ καὶ τοῦ περὶ τροφῶν δυνάμεως αὐτοῦ καὶ Ὀριβασίου καὶ ἐτέρων; liber inc. (f. 103^v) ὅσα μὲν ἐστὶ φυτῶν μόρια καὶ καρποὶ des. (f. 191) καὶ ἡ ἐν τοῖς στεμφύλοις ἀποτιθεμένη σταφυλή. ^a(ff. 194-275^v) Liber tertius praefixa (ff. 191-194) tabula 184 capitum (ed. Aldina ff. 46^v-66, ed. Olivieri pp. 256-355; cf. e.g. cod. Vat. gr. 297 ff. 41^v-56); tabula titulo et subscriptione caret; titulus libri est (f. 194) λόγος γ' περὶ ποιουμένων κενώσεων προσφερομένων καὶ περὶ ἀέρων ἀνέμων τόπων ὑδάτων φοινιγμῶν σιναπισμῶν καὶ τῶν ὁμοίων, subscriptio (f. 275^v) est τέλος τοῦ γ' λόγου περὶ τῶν ἐνουμένων καὶ κενουμένων καὶ τῶν ἐξωθεν προσφερομένων; liber inc. (f. 194) περὶ τῶν γυμνασίων θερμαίνειν τὸ σῶμα χρή des. (f. 275) οὐ προσφέρω τὰ τοιαῦτα. ^d(ff. 277^v-318^v) Liber quartus praefixa (ff. 275^v-277^v) tabula 102 capitum (ed. Aldina ff. 66^v-76^v, ed. Olivieri pp. 356-408; cf. e.g. cod. Vat. gr. 297 ff. 56-63^v); titulus tabulae (f. 275^v) est τάδε ἐστὶν ἐν τῷ δ' λόγῳ περὶ ὑγιεινῆς διδασκαλίας τοῦ σώματος καὶ περὶ διαγνώσεως δυσκρασιῶν τῶν τε κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν καὶ περὶ θεραπείας τούτων; titulus libri est (f. 277^v) διαιτητικὸν ὑγιεινῶν παραγγελμάτων ἐκ τῶν ὑγιεινῶν Γαληνοῦ προοίμιον; liber inc. (f. 277^v) τῆς περὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου τέχνης μιᾶς οὔσης des. (f. 318^v) καὶ χρίσματα μετρίως θερμαίνοντα. ^e(f. 318^v) Pars tabulae libri quinti, scil. ab initio tituli τάδε ἐνεστὶν ἐν τῷ ε' λόγῳ usque ad ζ' ὅτι ἀρχὴ τῶν νοσημάτων τριχῶς λέγεται (ed. Aldina f. 76^v, 24-36; ed. Olivieri [*Corp. med. graec.* VIII, 2] Berolini 1950, p. 1, 1-12; cf. etiam e.g. cod. Vat. gr. 297 f. 63^v ll. 6-10).

MAT. Codex satis bene servatus. Ff. 5-6 praesertim umore maculata, sine tamen ullo textus detrimento. F. I^v charta translucida flavescens obtectum.

FASC. Codicem nunc fasciculi 40 efficiunt, quaterniones omnes praeter ultimum. Primi fasciculi primigenii nunc folia sex tantum supersunt, nempe ff. 5-9 et f. I quod ante f. I collocatum est (ff. 1-4 e charta occidentali saec. XV suppleta una cum ff. I et 5-9 hodie quinionem efficere videntur). Fasciculi 40 (ff. 314-318) quinque folia supersunt; veri simile est, hunc fasciculum principio ternionem fuisse, uno folio post f. 318^v avulso. Fasciculus 2 (ff. 10-17) nota numerali β' in margine sup. f. 10 dextrorsum scripta signatus; quaterniones 3-18 (ff. 18-145^v) nulla nota distincti esse videntur; fasciculi 19-40 (ff. 146-318^v) notis numeralibus graecis angulo superiori externo primae singulorum paginae appositis nec non cruculis in margine sup. medio primae singulorum paginae depictis signati (in fasciculo 20 tamen [ff. 154-161^v] crucula non observatur et nota numeralis κ' in margine sup. f. 154 dextrorsum scripta est). Margine tamen superiore absciso, in nonnullis fasciculis notae numerales aut partim aut omnino perierunt (v. ff. 162, 170, 178, 194, 202, 210, 218, 234, 242, 250, 266, 282, 298, 306, 314). In fasciculis 27 (ff. 210-217^v), 34 (ff. 266-273^v) et 40 (ff. 314-318^v) cruculae quoque desiderantur (v. ff. 210, 266, 314).

CHART. SIGNA. In foliis e charta occidentali duo observantur: ¹(f. 1) uva (Briquet 13048: Kirchberg 1444; var. simil: Schwytz 1452, Crème 1455, Milan 1455); ²(ff. 3, 4) forfices (Briquet 3668: Rome 1454; var. simil.: Rome, 1456-60; Naples 1459; Salzboung 1462).

SCHEMA. Leroy 30 D 1 q (v. e.g. f. 123). Spatium scriptum: mm. 198 × 119.

SCRIPT. Totum codicem unus idemque librarius exaravit. Textum in ff. 3-4 scriptum tamen manus altera saec. XV supplevit.

ORN. Litterae initiales rubro exaratae. In f. 3, supra titulum, rectagonum cauliculos albos continens, rubro colore sublito; in ff. 100 et 275^v cauliculi nigro colore delineati et rubro impleti; in f. 194 linea sinuosa nigra in flosculos utrimque desinens rubro colore impletos, intermixtis lineolis et apicibus rubris; in f. 319 duplex linea nigra in flosculos utrimque desinens rubro colore sublito, intermixtis nodis et anulis.

ANNOT. Margini inf. f. 22 adglutinata est schedula chartacea, mm. 27 × 91, in qua manus saec. XVI scripsit *Aetii de simplicibus et de | medicina libri quatuor*; in f. 319^v altera manus saec. XVI scripsit *Aetius medicus chartarum fere 500*.

POSS. Codex principio Georgii Vallae fuit (cf. possessoris notas cancellatas in ff. 1 et 319: Γεωργίου τοῦ Βάλλα ἐστὶ τὸ βιβλίον); ab Alberto Carporum comite cum ceteris Vallae codicibus graecis saec. XVI ineunte emptus, in Salviatorum Bibliothecam postea transmigravit (v. I. Mercati, *Codici latini Pico Grimani Pio e i codici greci Pio di Modena* [*Studi e Testi* 75], Città del Vaticano 1938, pp. 59-60). In f. 2^v nota autographa Iohannis card. de Salviatis: *Io Cardinalis de Salviatis | Aetii libri quattuor de medicina et simplicibus* (cf. Mercati, op. l. p. 60 n. 1). In ff. 1, 3, 5, 319^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1, manu (A. Mai): *XLVI* cancell. (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144^v); *XLIII*; 99; N° 37. In f. 2 et in margine inf. f. 3 (A. Mai) scripsit *Col. 41 Vat. 2202*. Codex in indice R. Vernazza numero 36, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 51 signatur.

BIBL. Codicem memorant H. Diels, *Die Handschriften der antiken Ärzte* II. Teil, *Abhandl. der königl. preuss. Akad. der Wiss.*, 1906, p. 6; A. Olivieri, *Aetii Amideni libri medicales I-IV* [*Corpus medicorum graec.* VIII, 1] Lipsiae et Berolini 1935, p. IX; I. Mercati, *Codici latini Pico Grimani Pio*... [*Studi e Testi* 75] Città del Vaticano 1938, p. 60 et n. 1 in eadem pagina; F. Sbordone, *Per l'edizione dei «Libri medicinales» di Aetios Amideno*, *Rend. della Accademia di archeologia, lettere e belle arti* [Soc. naz. di scienze, lettere ed arti, Napoli] N.S. 36, 1961, p. 134.

INTEG. Omnino ut in codicibus Vat. gr. 2193-2201.

2203 Saec. XIV, chartac. or., mm. 248 × 175, ff. 372, ll. 28-30. Ordo foliorum sic restituendus: ff. 1-208^v; 217-224^v; 209-216^v; 225-372^v.

⟨Thucydidis historiarum libri octo⟩: ^a(ff. 1-50^v) ⟨liber primus⟩; ^b(ff. 50^v-93^v) liber secundus; ^c(ff. 93^v-138) ⟨liber tertius⟩ spatio ad titulum destinato vacuo relicto; ^d(ff. 138-195^v) ⟨liber quartus⟩ spatio ad titulum destinato vacuo relicto, addita (f. 195^v) subscriptione τέλος Θουκυδίδου τοῦ τοῦ Ὀλόρου ἱστοριῶν δ'; ^e(ff. 196-236^v) ⟨liber quintus⟩ addita (f. 236^v) subscriptione τέλος Θουκυδίδου τοῦ τοῦ Ὀλόρου ἱστοριῶν ε': folia collocanda esse ut supra indicavimus ex eo patet, quod f. 208^v des. ὅτε μετὰ, f. 217 inc. Ποτιδεατῶν (V, 30, 2), f. 224^v des. εἶναι ταύτην, f. 209 inc. τὴν πόλιν (V, 47, 4), f. 216^v des. ἀποδιδράσκοντας, f. 225 inc. οὐδεὶς ἐπιδιώκει (V, 65, 5); ^f(ff. 236^v-281) ⟨liber sextus⟩; ^g(ff. 281^v-323^v)

(liber septimus); ^b(ff. 323^v-372^v) (liber octavus), spatio ad titulum destinato vacuo relicto. Scholia marginalia plerumque a manibus 2 et 3 saec. XIV (cf. infra sub SCRIPT.) exarata sunt: primi scholii in margine externo f. 1^v scripti, partim evanidi, legi possunt verba Φθιωτα (?) χώρα ἢ νῦν καλουμένη... πόλις... αὐτῆς; secundum scholion in margine externo f. 3 scriptum inc. Ἀπία γὰρ τὸ πρῶτον ἐκαλεῖτο des. ἐξ Ἀπίης γαίης (cf. C. Hude, *Scholia in Thucydidem*, Lipsiae 1863 [*Teubneriana*] p. 11, 22-24); ultimum, in margine interno f. 319 ab eadem manu scriptum quae textum exaravit, est σκέψαι πῶς χρῆται τῇ ἀπὸ ἐπιτακτικῶς γὰρ (cf. Hude, p. 404, 10). Verba in margine externo f. 369 scripta non scholion sed pars omissa textus sunt (α τὴν Κυμαίαν καὶ ἀφικόμενοι usque ad παραπλεύσαντες, VIII 101, 3).

MAT. Omnia codicis folia resecta. Ff. 2-16^v, 26-43^v praesertim umore maculata, sine tamen ullo textus detrimento. F. 1^v charta translucida flavescens obtectum. Margines inferiores ff. 130-145^v tineis perterebrati.

FASC. Codicem fasciculi 47 efficiunt, quaterniones omnes praeter ultimum (binionem, ff. 369-372^v) notis graecis in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptis signati. Fasciculus principio nota κζ' signatus (ff. 209-216^v) post fasciculum κη' (ff. 217-224^v) collocandus est; quod animadvertens manus 3 (cf. infra sub SCRIPT.) in f. 209 notam κζ' in κη', in f. 217 autem notam κη' in κζ' correxit et in marginibus inferioribus ff. 208^v et 216^v scripsit λείπει ἐνταῦθα καὶ ζῆται ἔμπροσθεν μετὰ φύλλα ὀκτώ, in margine inf. f. 224^v autem λείπει ἐνταῦθα καὶ ζῆται ὀπίσθεν φύλλα ιζ'.

SCHEMA. ¹(e.g. ff. 9, 13, 52) Lake I 1a, Leroy 00 D 1; ²(e.g. f. 290) Lake I 33a, Leroy 42 C 1. Spatium scriptum: mm. 168. 186 × 108.

SCRIPT. Tres manus distinguuntur, quas numeris crassioribus indico: 1 quae forma turgida litterarum θ, ο, σ utitur, totum textum exaravit; 2 saec. XIV scholia marginalia in ff. 1^v-16 scriptura minutissima addidit; 3 saec. XIV alia scholia scripsit, partes omissas textus in marginibus supplevit (v. e.g. ff. 28, 100^v, 210, 369), fasciculorum notas κζ' et κη' correxit, fasciculum κζ' post fasciculum κη' collocandum esse lectorem admonuit (cf. supra, sub FASC.) et invocationem in margine inf. f. 17 addidit (v. infra, sub ANNOT.).

ORN. Subscriptio libri quinti et littera initialis libri sexti rubro exaratae. Libros quintum et sextum linea spissa rubra dividit (v. f. 236^v).

ANNOT. In margine inf. f. 17 scribae 3 invocatio: ὁ Χριστὲ προηγου τῶν λοιπῶν ημῶν; in margine sinistro f. 100^v manus 2 scripsit αὐθέντα μου ἀδελφέ; in marginibus ff. 101, 201^v et 295^v (ubi codicem inverte), eadem manu 2: αὐθέντα (αὐθέντου f. 295^v) μου ἀδελφέ μου τὸν θεὸν παρακαλῶ; in margine inferiore f. 201^v probationes calami. In f. 372^v fere omnino resecto post finem textus legitur καὶ γὰρ ἐστὶ ὡς τὸ μὲν ἔλεγε ὅτι καὶ ἀμετάβατον Γεώργιος ὁμοί(ως) | Ἀλέξιος κ(αί) τα ἄλλα καὶ γρ...; τὰ φύλλα ὡς δύο (numerus scil. foliorum codicis).

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 1). In ff. 1, 74^v, 154^v, 228^v, 372^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In duabus schedulis chartaceis margini superiori f. 1 adglutinatis, manu (A. Mai): LXXV (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat.

9579, f. 145); N° 19. In margine inferiore eiusdem folii (A. Mai) scripsit *Col. 42 Vat. 2203*. Codex in indice R. Vernazza numero 41, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 88 signatur.

BIBL. A. Kleinlogel, *Geschichte des Thukydidestextes im Mittelalter*, Berlin 1965, p. XIV et G. B. Alberti, *Thucydides historiae*, I, Romae 1972, pp. XXIII et LXXIII-LXXV, ubi ostendit, codicem nostrum (Vi) e codice C (Laurent. plut. 69. 2) vel potius e libro ex eo descripto manare et antigraphon aliquot codicum esse.

INTEG. Omnino ut in codicibus Vat. gr. 2193-2202.

2204 Saec. X-XI (ff. 1, 1^a saec. XVI), membranac. (ff. 1, 1^a chartac.), mm. 252 × 180, ff. 1-1^a, pp. 1^b-574 (+ 99^a, 100^a), ll. 29.

Theodori Antiocheni (sive Mopsuesteni) in duodecim prophetas minores commentarium (codice nostro usus ed. A. Mai, *Script. vet. nova coll.* VI, Romae 1832, et *Nova patrum bibliotheca* VII, Romae 1854; Mai editio impressa est etiam in P. G. 66. 124-632): ^a(pp. 1^b-102) in Oseam (*Script. vet. nova coll.* pp. 1-51; *Nova patr. bibl.* pp. 1-68; P. G. 66. 124-209); ^b(pp. 103-137) in Ioel (cf. *Script. vet. nova coll.* pp. 52-68; *Nova patr. bibl.* pp. 68-90; P. G. 66. 212-240); ^c(pp. 137-211) in Amosum (*Script. vet. nova coll.* pp. 69-105; *Nova patr. bibl.* pp. 91-139; P. G. 66. 241-304); ^d(pp. 211-227) in Abdiam (*Script. vet. nova coll.* pp. 106-113; *Nova patr. bibl.* pp. 140-149; P. G. 66. 304-317); ^e(pp. 227-259) in Ionam (*Script. vet. nova coll.* pp. 114-129; *Nova patr. bibl.* pp. 150-170; P. G. 66. 317-345); ^f(pp. 259-321) in Michaeam (*Script. vet. nova coll.* pp. 130-160; *Nova patr. bibl.* pp. 170-210; P. G. 66. 345-396); ^g(pp. 321-352) in Nahumum (*Script. vet. nova coll.* pp. 161-176; *Nova patr. bibl.* pp. 210-230; P. G. 66. 397-424); ^h(pp. 353-380) in Habacucum (*Script. vet. nova coll.* pp. 177-191; *Nova patr. bibl.* pp. 231-249; P. G. 66. 424-449); ⁱ(pp. 380-409) in Sophoniam (*Script. vet. nova coll.* pp. 192-206; *Nova patr. bibl.* pp. 249-268; P. G. 66. 449-473); ^j(pp. 409-431) in Aggaeum (*Script. vet. nova coll.* pp. 207-218; *Nova patr. bibl.* pp. 269-284; P. G. 66. 473-493); ^k(pp. 431-536) in Zachariam (*Script. vet. nova coll.* pp. 219-277; *Nova patr. bibl.* pp. 284-362; P. G. 66. 433-596); ^l(pp. 536-573) in Malachiam (*Script. vet. nova coll.* pp. 278-298; *Nova patr. bibl.* pp. 363-389; P. G. 66. 597-632). P. 574 vacua praeter brevissimas probationes calami nullius pretii. Verba in margine sinistro pp. 168 et 194 a manu 7 saec. XVI scripta (cf. infra, sub SCRIPT.) partes textus libri Amosi sunt: p. 168 (εἰς τριημέριαν τὰ ἐπιδέκατα ἡμῶν) cf. Amos 4, 4; p. 194 (inc. καὶ ἐξαπέστειλεν Ἀμασίας ὁ ἱερεὺς des. καὶ εἶπεν Ἀμασίας πρὸς Ἀμὼς ὁ ὀρῶν) cf. Amos 7, 10-12. In margine inf. p. 284 scripta sunt a manu 3 saec. XII (cf. infra, sub SCRIPT.) verba cum textu in p. 284 ll. 23 sqq. scripto satis congruentia: legi potest τα λεγόμενα ἦν καλῶς ἐπαγεῖ τὸ γὰρ στομα

κυρίου καλως . . . (?) ἴν' . . . (?) ταῦτα πάντα καὶ αλλως γενεσθαι οὐκ ἔξον. In marginibus pp. 282, 283, 285, 291, 329, 330, 331, 374, 375, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 414, 416, 430, 431 eadem manus 3 notas scripsit quae cum fere omnino obsoleverint difficillimae sunt lectu. In marginibus pp. 439, 440, 442 manus 2 saec. XI (v. infra, sub SCRIPT.) tria scholia Theodorum reprehendentia scripsit: primum p. 439 inc. ἄφρον καὶ ἀγροικία des. τὸ πᾶγμα ὃ σημαίνει ὁ λόγος (P. G. 66. 501 n. 59), alterum p. 440 inc. ἀνούστατε καὶ τῷ ὄντι πλάνη des. εἰ μὴ οὐκ ἀπὸ τῶν προφητῶν (P. G. 66. 501 n. 60), tertium p. 442 inc. καὶ τοῦτο ἀμαθῶς νομίζεις des. ῥῆσιν δι' ἐτέραν εἰσαχθεῖσαν αἰτίαν (P. G. 66. 505 n. 62).

MAT. Codex satis bene servatus. Paginae tamen 1^b-3, 372-373, 572-573 flavescens et maculatae. Anguli inferiores externi pp. 449-450 et 571-572 abscisi.

FASC. Sunt in totum quaterniones 36, nulla nota distincti; in initio codicis saec. XVI bifolium chartaceum additum est (ff. 1, 1^a).

CHART. SIGNA. (F. 1^a) ancora circulo inclusa cum stella sex radiorum (Briquet n. 492: Lucques 1522).

SCHEMA. Lake I, 1 c, Leroy 00 C 1. Spatium scriptum: mm. 173.183 × 113.115 plerumque.

SCRIPT. Octo manus distinguuntur, quas numeris crassioribus indico: 1 saec. X-XI totum textum Theodori Mopsuesteni flavescens atramento exaravit; 2 saec. XI in marginibus pp. 439, 440, 442 scholia Theodorum reprehendentia nigro atramento addidit (cf. supra, in altera parte descriptionis); 3 saec. XII adnotationes marginales fere omnino evanidas scripsit (cf. supra, in altera parte descriptionis); 4 saec. XIII ex. notam possessionis in margine sup. p. 1^b exaravit (cf. infra, sub POSS.); 5 saec. XIII ex. alteram notam possessionis in margine inf. p. 1^b; 6 saec. XIV in margine sup. p. 69 invocationem (cf. infra, sub ANNOT.; manus 4, 5, 6 P. Canart sententia tres diversae sunt); 7 saec. XVI in marginibus pp. 168 et 194 partes libri Amosi addidit (cf. supra, in altera parte descriptionis); minus 8 denique, nempe (Georgius Balsamon), in f. 1^a scripsit Θεοδώρου Ἀντιοχείως ἐρμηνεία εἰς τοὺς προφῆτας.

ORN. Codex ornatibus omnino caret.

ANNOT. In margine sup. p. 69 manus 6 saec. XIV (cf. supra, sub SCRIPT.) invocationem scripsit ὁ Χριστὲ μου φύλαττε τὸν κεκτημένον. In p. 574 brevissimae probationes calami nullius pretii.

POSS. In margine sup. p. 1^b manus 4 saec. XIII ex. haec scripsit: τὸ παρὸν βιβλίον ἀντὶ τοῦ οἰκουμένου τμησκού τυρὶ παρεμοῦ τοῦ Γαληνοῦ Νικηφόρου de quo v. E. Trapp, *Prosopographisches Lexikon der Palaiologenzeit*, I 2, Wien 1977, num. 3522 p. 146 (supra, vestigia aliorum verborum perspicuntur, quae ob maculas et marginem superiorem abscisum legi nequeunt). In margine inf. p. 1^b, alia manu saec. XIII ex., scil. 5: τοῦ πρωτασκηρήτης (sic). In p. 573, post finem textus, Io(hannes) card(inalis) de Salviatis. In f. 1 et in pp. 1^b, 319, 374 sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1, manu (A. Mai): XXV (cancell.) XLV (nota XXV numerus codicis est in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat. 9579 f. 144); n° 30; Column. 45; Colon. 43 (3 e 2 corr.), 2203 Vat. (3 e 2 corr); Σ' = πρὸς Abdias fol. 8^a Σ = ἐν (cancell.). In eodem folio (A. Mai) indiculum scriptorum quae in codice continentur addidit et in margine inf. p. 1^b

scripsit Col. 43 Vat. 2204. Codex in indice R. Vernazza numero 35, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 36 signatur.

BIBL. Codicem memorant: A. Mai, *Scriptor. vet. nova coll.* VI, Romae 1832, p. VII et *Nova patrum bibl.* VII, Romae 1854, pars I p. VI; A. Rahlfs, *Verzeichnis der griechischen Handschriften des alten Testaments*, *Nachr. von der königl. Gesell. der Wiss. zu Göttingen*, Philol. hist. Kl. 1914, Beiheft, p. 274; R. Devreesse, *Essai sur Théodore de Mopsueste* [*Studi e Testi* 141], Città del Vaticano 1948, p. 33 n. 1; J. Quasten, *Patrology* III, Utrecht-Antwerp 1960, p. 405.

INTEG. Integumentum e corio rubro praebet in dorso ornatus quinque aureos, tesseras aureas gentilicias Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et hodiernum codicis numerum, notis aureis expressum (cf. integumentum codicis Vat. gr. 2182).

2205 Anni 1330-31 (v. f. 381; ff. II-III saec. XI), chartac. or. (ff. II-III membranac., 68-105^v, 116-153^v, 311-381^v chartac. occ.), mm. 251 × 187, ff. III. 381 (+ 57^a), ll. 18-29.

Eusebii Pamphili ¹(ff. 1-227^v) Historia ecclesiastica: ^a(ff. 1-22^v) liber primus sine tabula capitum (ed. E. Schwartz, *Eusebius Werke* II, 1 [*Die griech. christl. Schriftst. der ersten drei Jahrh.*], Leipzig 1903, pp. 6-96); ff. 11^v-12 vacua praeter adnotationes de quibus v. infra in tertia parte descriptionis, sine tamen ulla textus lacuna: nam textus f. 11 des. ἡθεσιν ὕστερον (Schwartz, p. 48, 19), f. 12^v autem inc. Ὑπερῶ (p. 48, 19); in marginibus ff. 2^v-8^v manus altera rudior saec. XIV nomina propria addidit; ^b(ff. 23-42) liber secundus, praefixa (ff. 22^v-23) tabula capitum (Schwartz, pp. 98-180); ^c(ff. 43-67^v) liber tertius, praefixa (f. 42^{r-v}) tabula capitum (Schwartz, pp. 182-292); ^d(ff. 68-89^v) liber quartus, praefixa (ff. 67^v-68) tabula capitum (Schwartz, pp. 294-392); ^e(ff. 90-116^v) liber quintus, praefixa (ff. 89^v-90) tabula capitum (Schwartz, pp. 394-506); ^f(ff. 117^v-149^v) liber sextus, praefixa (ff. 116^v-117^v) tabula capitum (Schwartz, II, 2, Leipzig 1908, pp. 510-628); ^g(ff. 150-177^v) liber septimus, praefixa (ff. 149^v-150) tabula capitum (Schwartz, pp. 630-730); ^h(ff. 178-196) liber octavus, praefixa (ff. 177^v-178) tabula capitum (Schwartz, pp. 732-794); ⁱ(ff. 196^v-210) liber nonus, praefixa (f. 196^{r-v}) tabula capitum (Schwartz, pp. 798-852); ^l(ff. 210-227^v) liber decimus sine tabula capitum (Schwartz, pp. 856-902): textus inc. ἅμα δὲ εὐχαῖς (Schwartz, p. 856, 5), des. ἐνεδείξαντο νομοθεσίας ut in codicibus Paris. gr. 1431 (B) et 1433 (D), cf. Schwartz, app. crit. p. 902; subfigitur (ff. 227^v-232) dispositio Constantini sub titulo ἀντίγραφον διατάξεως τοῦ θεοφιλοῦς βασιλέως ἦν τοὺς τυράννους καθελὼν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἔθνεσιν Ἑλληνικῇ συντάξας φωνῇ διεπέμψατο (nempe Vita Constantini II, 24-42 ed. I. A. Heikel, *Eusebius Werke* I [*Die griech. christl. Schriftst. der ersten drei Jahrh.*], Leipzig 1902, pp. 51, 3-59, 20; ed. etiam F. Winkelmann, *Eusebius Werke* I, 1 [*Die griech. christl. Schriftst. der ersten Jahrh.*], Berlin 1975, pp. 58, 8-66, 11); post finem textus scriptum est (f. 232^{r-v}) ταῦτα μὲν οὖν

ὧδέ μοι κείσθω · φέρε δὲ λοιπὸν τοὺς νόμους καὶ τὰς ὑπὲρ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας τοῦ θεοφιλοῦς ἡμῶν καὶ πραοτάτου βασιλέως ἐπιστολὰς ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς ὁμοῦ πάσας συναγάγωμεν (cf. Schwartz, op. l. p. 904, 5-8). ²(ff. 233-276^v) De laudibus Constantini oratio in eius tricennalibus habita (BHG³ 361z) praefixo (ff. 232^v-233) prologo (ed. I. A. Heikel, *Eusebius Werke*, II, Leipzig 1902, pp. 195-259). ³(ff. 278^v-360) Vita Constantini (BHG³ 361x): ^a(ff. 278^v-297) liber primus, praefixa (ff. 277-278^v) tabula capitum (Heikel, pp. 3-35; Winkelmann, pp. 3-5, 15-46); ^b(ff. 299-319) liber secundus, praefixa (ff. 297^v-299) tabula capitum (Heikel, pp. 36-71; Winkelmann, pp. 5-8, 47-79); ^c(ff. 320^v-342) liber tertius, praefixa (ff. 319-320^v) tabula capitum (Heikel, pp. 72-113; Winkelmann, pp. 8-10, 80-119); ^d(ff. 344-360^v) liber quartus, praefixa (ff. 342-344) tabula capitum (Heikel, pp. 114-148; Winkelmann, pp. 11-13, 120-151). ⁴(ff. 362-380^v) Constantini imperatoris oratio ad sanctorum coetum (BHG³ 361y) praefixa (ff. 360^v-361^v) tabula capitum sub titulo τοῦ πέμπτου λόγου τὰ κεφάλαια (Heikel, pp. 151-192).

Ff. II-III^v membranacea saec. XI binis columnis exarata, in initio codicis addita, continent <S. Sophronii patr. Hierosol.* vitae S. Mariae Aegyptiacae> fragmenta (BHG³ 1042), scil.: ^a(f. II) col. 1 inc. τὰς εὐχὰς σου des. ἱμάτιον (P. G. 87.3, 3705 D 5-3708 A 6), col. 2 inc.] πον οὐκ ὤκνησας des. σὺ γὰρ πρε[- (P. G. 87.3, 3708 A 11-B 1); ^b(f. II^v) col. 1 inc.] μένω καὶ συνεχεῖ des. διὰ τὸν κύριον (P. G. 87.3, 3708 B 7-15), col. 2 inc. ἐμὲ τὴν ἀμαρτωλὸν des. ὁσίαις εἰρήνῃ (P. G. 87.3, 3708 C 2-11); ^c(f. III) col. 1 inc. ἀββᾶ Ζωσιμᾶ des. οὐδὲν τῶν τῆς (P. G. 87.3, 3708 C 16-D 5), col. 2 inc.] θείσαν ὡς ἓνα des. τὸν ἀββᾶν Ζω[(P. G. 87.3, 3708 D 10-3709 A 3); ^d(f. III^v) col. 1 inc. καὶ τὸ ὅλον des. ἐπελάβετο (P. G. 87.3, 3709 A 8-16), col. 2 inc. κατάδηλα des. ποιήση κατάδηλα (P. G. 87.3, 3709 B 6-13): cf. annotationem <I. Mercati> in f. I codicis nostri et in inventario manu scripto codicum Vat. gr. 1501-2402, nec non A. Turyn, *Codices graeci Vaticani saeculis XIII et XIV scripti annorumque notis instructi*, Bibl. Vat. 1964, p. 136.

MAT. Nonnulla codicis folia laciniis chartaceis resecta; multa umore maculata (v. e.g. ff. 64-67, 103-114, 224-275^v) et tineis perterebrata.

FASC. Sunt in totum fasciculi 41: fasciculus 1 (ff. 1-8^v) principio quaternio erat (nunc, foliis resectis, ternione et bifolio efformatus esse videtur), fasciculi 2-8 (ff. 9-77^v) sunt quiniones, 9 (ff. 78-85^v) quaternio, 10-13 (ff. 86-125^v) quiniones, 14 (ff. 126-133^v) quaternio, 15-19 (ff. 134-183^v) quiniones, 20 (ff. 184-195^v) senio, 21-28 (ff. 196-275^v) quiniones, 29 (ff. 276-283^v) quaternio, 30-31 (ff. 284-303^v) quiniones, 32 (ff. 304-310^v) septem foliorum, 33 (ff. 311-320^v) quaternio, 34-39 (ff. 321-368^v) quaterniones, 40 (ff. 369-375^v) septem foliorum, 41 (ff. 376-381^v) ternio.

Notae graecae singulis fasciculis hac ratione appositae: in fasciculis 1-7 margini inferiori medio ultimae singulorum paginae (ob marginem abscisum in fasciculis 1, 4, 7 vestigium notae tantum etiam nunc observatur: v. ff. 8^v, 38^v, 67^v; in fasciculo 6, ff. 49-57^{av}, nota numeralis in f. 57^{av} lacinia chartacea obsecta); in fasciculo 8 (ff. 68-77^v) margini inferiori medio primae paginae (v. f. 68); in fasciculis 10, 12-18 margini inferiori medio ultimae paginae (in fasciculis tamen 15, 16, 17 ob marginem abscisum lineola tantum notae superposita vel vestigium notae servatur: v. ff. 143^v, 153^v, 163^v); in fasciculo 11 margini inferiori medio primae paginae (v. f. 96); in fasciculis 19-21, 23-26 margini inferiori medio primae et ultimae singulorum paginae (in f. 255^v tamen, nempe in ultima pagina fasciculi 26, vestigium tantum notae numeralis exstat); in fasciculo 22 (ff. 206-215^v) margini inferiori medio ultimae paginae (v. f. 215^v); in fasciculis 27-28, 30 margini inferiori medio ultimae singulorum paginae (in f. 293^v, nempe in ultima pagina fasciculi 30, vestigium tantum notae numeralis λ observatur); in fasciculo 29 (ff. 276-283^v) margini inferiori medio primae paginae (v. f. 276); in fasciculis 31-32 (ff. 294-310^v) margini superiori medio primae et inferiori medio ultimae (v. ff. 294, 303^v, 304, 310^v); in fasciculo 39 (ff. 361-368^v) margini superiori medio primae paginae (v. f. 361 ubi tamen nota μ' pro λθ' perperam scripta est). Nota numerali carent fasciculi 9 (ff. 78-85^v), 33-38 (ff. 311-360^v), 40-41 (ff. 369-381^v). Fasciculi 1-7 (ff. 1-67^v), 12 (ff. 106-115^v), 17-32 (ff. 154-310^v) sunt e charta orientali quae vulgo bombycina appellatur, fasciculi autem 8-11 (ff. 68-105^v), 13-16 (ff. 116-153^v), 33-41 (ff. 311-381^v) e charta occidentali.

CHART. SIGNA. In foliis e charta occidentali: ¹(e.g. ff. 69, 73, 349, 353, 378) incus (Mošin 3682, Briquet 5951: Torcello 1326, Montpellier 1326, Lucques 1329-30, Gênes 1331, Trévise 1333); ²(e.g. ff. 117, 120, 127, 313) bovis caput (simile apud Mošin 1176, Briquet 14118: Bologne 1342-55, Pistoie 1343-49, Lucques 1344, Avignon 1344, Pise 1345, Montpellier 1349).

SCHEMA. Lake I la, Leroy 00D 1 (v. e.g. f. 19; at lineae rectrices non observantur); Leroy 01A 1b (v. e. g. f. 161; at lineae rectrices non observantur). Spatium scriptum: mm. 182 × 118.128 plerumque.

SCRIPT. Codicem anno 1330-31 a Georgio lectore iussu Michaelis Callicrenitae praesidis cubiculi Constantinopoli exaratum esse inscriptiones ff. 276^v et 381 docent: f. 276^v μὲνησο Γεωργίου ἀναγνώστου ἀμαρτωλοῦ | θεοῦ δὲ δόντος, οὐδὲν ἰσχύει φθόνος | καὶ μὴ δόντος οὐδὲν ἀνύει κόπος (verba a θεοῦ usque ad κόπος duo trimetri iambici sunt <Gregorii Nazianzeni carminis I 32>, P. G. 37, 926 A 1-2 ut animadvertit A. Turyn, *Codices graeci Vaticani*... p. 135); f. 381 ἐγράφη ἐξ ἐπιτροπῆς τοῦ πανσεβάστου προκαθημένου τοῦ κοιτόνος (sic) | κυροῦ Μιχαήλ τοῦ Καλικρινήτου ἐν ἔτη, ςωλθ' | ἰν<δικτιῶνος> ἰδ' (cf. Turyn, p. 135 et etiam E. Schwartz, *Eusebius Werke* II, 3 [Die griech. christl. Schriftst. der ersten drei Jahrh.], Leipzig 1909, pp. XXI-XXII et F. Winkelmann, *Die Textbezeugung der Vita Constantini*, [Texte und Unters. 84], Berlin 1962, pp. 53-54). Huius librarii scriptura H. Hunger sententia (*Byz. Zeitschr.* 58, 1965, p. 373) ad stilum ab eo «Metochitesstil» nuncupatum (*Gesch. der Textüberlief.*, I, Zürich 1961, p. 102) pertinet; comparatio tamen inter codicem nostrum et Vindob. phil. gr. 95 (tab. 23 apud Hunger, *Gesch. der Textüberlief.*, I, p. 103) ostendit, codicis nostri scripturam multo minus accuratam esse nonnullasque litteras maioris moduli praebere (praesertim β, γ, ε, κ, τ, υ: v. e.g. ff. 81^v-82). Quod ad Georgium lectorem attinet, Vogel-Gardthausen, *Die griech. Schreiber*... p. 88, Georgium quendam ἀναγνώστην memorant, qui anno 1327 partem codicis Paris. gr. Coisl. 70 exaravit; de Michaelis Callicrenita eiusque munere cf. Turyn, pp. 135-136 nec non E. Trapp, *Prosopographisches Lexikon der Palaiologenzeit*, I 5, Wien 1981, num. 10371, p. 35. Tres aliae manus

saec. XIV nomina propria in marginibus ff. 2^v-8^v ed adnotationes in ff. 11^v-12 et in f. 381^v addiderunt (v. supra, in altera parte descriptionis et infra, sub ANNOT.).

ORN. In f. 1 rectagonum lilia caerulea continens, rubro colore sublito; iisdem coloribus littera initialis Eusebii Historiae ecclesiasticae in eadem pagina ornata. Tituli, litterae initiales, numeri capitum rubro exarata.

ANNOT. In f. 11^v manus saec. XIV haec scripsit: † ὁ διάκον ἀπο τὴν Ἑλένησαν ἐργάτην α' · ὁ Χαβάρων ἐργάτην α' · ὁ Τονπροτὰς ἐργάτην α' · Μιχαὴλ (supraser.) ὁ Χλερινὸς α' | Ἰω(άννης) ὁ ξευγκλάτης · καὶ ὁ σύντροφος αὐτοῦ ἐργάτης β' · Γεώργ(ιος) τοῦ Πλατιάνου ἐργάτην α' · Γεώργ(ιος) ὁ Δραγάτης ἐργάτης β' | ὁ Κανάκης ἐργάτην α' · ὁ Μανγγουριώτης ἐργάτην α' · Κωνσταντῖνος τοῦ Βλήνου ἐργάτην α'. In f. 12 eadem manus versus nonnullos exaravit (inc. ἄρα τῆς γῆθεν ἀείρας des. φεῦ μοι τῆς θέας ἐκείνης), scil. initium Leonis imperatoris cantici compunctionis (P. G. 107. 309 A 1-12) sub titulo ὠδάριον κατανοκτικόν. ποίημα κυροῦ Λέοντος φιλοσόφου καὶ βασιλέως στιχοὶ ἀνακρεόντιοι κατα αβ. Post titulum legitur πρὸς τὸ ὁ οὐρανὸν τοῖς ἀστ (de editionibus hirmi hoc initium habentis v. H. Follieri, *Initia hymnorum ecclesiae graecae* III [Studi e Testi 213], Città del Vaticano 1962, pp. 126-127). In f. 381^v altera manus saec. XIV haec scripsit (agitur de crediti nota, ut videtur): ἡ Παπακομανίνα χρεοστή κριθάρην μόδια γ' καὶ χάρην τῶν ἀρμάτων | τοῦ ἀλόγου κοκία ι' ὡσαύτως χρεοστή Θεωδώρα ἡ Βαθρενα κριθάρην μοδ(ια) | καὶ χάρην τῶν ἀρμάτων τοῦ ἀλόγου κοκία ι' καὶ χάρην τῆς καληγαναιας κοκία | δ'. In f. 1 circa titulum nonnulla verba scriptura minutissima scripta sunt, quae cum fere omnino evanida sint legi nequeunt (paucae modo litterae supersunt).

POSS. Michael Callicrenitas (v. supra, sub SCRIPT.); Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 1). In ff. II^v, III, 1, 12, 190, 301, 380^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. 1 adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 70 × 73, manus saec. XVIII scripsit *Eusebii Historia | Ecclesiastica et | Vita Constantini | saeculi XIII*; in inferiore, mm. 29 × 48, scriptum est *B XII*. In schedula superiore (A. Mai) scripsit 44 (corr. e 43): agitur de codicis numero secundum hodiernum ordinem codicum Columnensium; XLVI. In f. III (codicem inverte) manu (A. Mai): CXIX 119 (cancell.) et VI (quae nota numerus est codicis in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat. 9579 f. 144). In f. III^v (codicem inverte) 119. In margine inf. f. 1 (A. Mai) scripsit 44 Colon. Vat. Vat. 2205. In f. II nec non in f. III^v (ubi codicem inverte) nostris fere temporibus scriptum est 44 Colon. Vat. 2204 (sic). Codex in indice R. Vernazza numero 44, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 11 signatur.

BIBL. De codice v. E. Schwartz, *Eusebius Werke*, II 3, Leipzig 1909, pp. XXI-XXII; F. Winkelmann, *Die Textbezeugung der Vita Constantini* [Texte und Unters. 84], Berlin 1962, pp. 9, 53-57 et *Eusebius Werke* I, 1, Berlin 1975, p. XV; A. Turyn, *Codices graeci Vaticani*..., pp. 135-136 (cf. etiam J. Peradotto, *Am. Journ. of Philol.* 88, 1967, p. 211 et H. Hunger, *Byz. Zeitschr.* 58, 1965, p. 373); F. Halkin, *An. Boll.* 84, 1966, p. 509; H. Follieri, *Codices graeci Bibliothecae Vaticanae selecti*... [Exempla Scripturarum IV] Bibl. Vat. 1969, pp. 65-66. Codicem nostrum e Parisino graeco 1432 (β) descriptum esse censet Schwartz, op. l. pp. XXI-XXII (cf. etiam Winkelmann, opp. ll. p. 56 et p. XV). Specimina ff. 82^v, 276^v, 381 inveniri possunt apud Turyn, op. l. tabb. 108, 192b-c; specimen f. 294 apud H. Follieri, *Codices graeci Bibliothecae Vaticanae selecti*... [Exempla Scripturarum IV] Bibl. Vat. 1969, tab. 43.

INTEG. Integumentum e membrana praebet in dorso tesseras gentilicias Pii IX et Antonii Tosti card. Bibl. (1860-1866) nec non scidulam e corio fusco, cum duplici ornatu aureo et hodierno codicis numero, notis aureis impresso.

2206 Saec. XIV p.m. vel ex. (ff. I, 1, 294 saec. XVI), chartac., mm. 245 × 192, ff. I. 294, II. 27.

Cyrelli Alexandrini ¹(ff. 1^v-209) De SS. Trinitate dialogi septem praefixis ^a(f. 1) indice operum et ^b(f. 1^v) prologo a (Georgio Balsamone) exaratis (P. G. 75. 657-660): ^a(ff. 2-26) dialogus I (P. G. 75. 600-712); ^b(ff. 26-59^v) dialogus II (P. G. 75. 713-785); ^c(ff. 60-92) dialogus III (P. G. 75. 788-860); ^d(ff. 92-123) dialogus IV (P. G. 75. 860-929); ^e(ff. 123-154) dialogus V (P. G. 75. 929-1000); ^f(ff. 154^v-187^v) dialogus VI (P. G. 75. 1001-1073); ^g(ff. 187^v-209) dialogus VII (P. G. 75. 1076-1124). ²(ff. 209-221^v) Quae continentur in dialogo de spiritu sancto cum additione aliarum doctrinarum *, inc. εἰ τὸ δύνασθαι θεοποιεῖν καὶ μὴν des. εἶπαρ οὐκ ἔστι θεὸς κατὰ τὴν τινῶν ἀβουλίαν (P. G. 75. 1124-1145). ³(ff. 221^v-294) De incarnatione unigeniti et quod Christus sit unus ac dominus secundum Scripturas (P. G. 75. 1189-1361): textus f. 294 a λαβόντος τὸ ζῆν (P. G. 75. 1360 C 15) usque ad finem a (Georgio Balsamone) exaratus est.

MAT. Codex passim umore maculatus (v. e.g. praesertim ff. 2-15. 227-293) sine tamen ullo textus detrimento. Nonnulla folia resecta (v. praesertim ff. 2, 3, 4, 27, 148, 292, 293).

FASC. Sunt in totum fasciculi 37 nulla nota distincti. Fasciculi 3-36 quaterniones sunt. Fasciculus 1 (ff. 2-7^v) hodie ternio esse videtur, fasciculus 2 autem (ff. 8-16^v) novem foliorum: sed cum in locum f. 1 antiquioris f. 1 recentius suppositum, f. 8 autem a moderno compaginato f. 16 adglutinatum sit, conici potest, principio f. 1 antiquius nunc deperditum, ff. 2-7, 8 primum quaternionem, ff. 9-16^v autem secundum quaternionem effecisse. Fasciculus 37 (ff. 289-293^v) hodie quinque foliorum est, sed cum f. 294 recentius in locum f. 294 antiquioris suppositum sit, dubitari non potest, quin principio ff. 289-293 una cum f. 294 antiquiore ternionem effecerint.

CHART. SIGNA. Quattuor observantur: ¹(in ff. recentioribus 1 et 294) scala cum stella (Briquet n. 5926: Sienne 1524, Florence 1524-32, Lucques 1542-43, Rome 1534-44); ²(e.g. ff. 18-23, 28-29) bini circuli maioris moduli cum cruce (cf. e.g. Mošin 2049, Briquet nn. 3168 vel 3172: Pise 1361, Padoue 1374); ³(e.g. ff. 124-125, 122-127) bini circuli minoris moduli cum linea sine cruce (cf. Briquet, n. 3194: Bruxelles 1392); ⁴(e.g. ff. 220, 221) arcuballista (Mošin 257, Briquet 707: Malines 1353; quod signum usque ad saec. XV medium pergit, cf. Briquet, I, p. 50).

SCHEMA. Lake I 2b, Leroy 20 D 1 (v. e.g. f. 9; at lineae rectrices non observantur). Spatium scriptum: mm. 182-185 × 115 plerumque.

SCRIPT. Codicem unus idemque librarius exaravit modo nigro modo fusco atramento usus. Eius scripturae stilus P. Canart sententia ad eum pertinet, qui in monasterio Constantinopolitano τῶν Ὁδηγῶν saec. XIV p.m. et XV a.m. praesertim floruit (de quo v. L. Politis, *Eine Schreiberschule im Kloster τῶν Ὁδηγῶν*, *Byz. Zeitschr.* 51, 1958, pp. 17-36, 261-287 ubi multi codices et librarii memorantur nec non *La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, p. 293). Quod comparatio cum codice Vat. Chis. R V 29 a Ioasaph monacho τῶν Ὁδηγῶν anno 1394 exarato (v.

f. 247^v nec non Politis, *Byz. Zeitschr.* 51, 1958, p. 31 sub num. 25) omnino confirmat: nexus enim ελ, εν, εξ, επ et littera ζ in utroque codice simillima vel eadem sunt (de nexu ελ cf. Vat. gr. 2206 f. 15^v ll. 16, 20 et Chis. R V 29 f. 2 ll. 14, 17, f. 3 l. 1 a.i., f. 20^v l. 1; de nexu εν cf. Vat. gr. 2206 ff. 27 l. 9, 40^v l. 11, 61^v l. 3 et Chis. R V 29 ff. 27 l. 9, 28 l. 12, 64 l. 8; de nexu εξ cf. Vat. gr. 2206 f. 9^v ll. 3, 18 et Chis. R V 29 ff. 1^v l. 6, 2 l. 5 a.i., 3 l. 8 nec non Politis, tab. XVI num. 23 l. 6; de nexu επ cf. Vat. gr. 2206 ff. 2^v l. 7 a.i., 3 ll. 1 et 1 a.i., 9^v l. 19, 12^v l. 12 et Chis. R V 29 ff. 1^v l. 1, 13^v l. 1; de forma litterae ζ Vat. gr. 2206 ff. 12^v l. 13, 291^v ll. 6, 9 et Chis. R V 29 ff. 6 ll. 6-7, 19 l. 7). Altera manus coeua textum nigro atramento aut passim retractavit (v. e.g. ff. 241^v l. 9, 252^v l. 5 a.i., 253^v l. 10 a.i.) aut correxit (v. e.g. f. 275 l. 15 nec non margines ff. 78, 237^v, 239^v, 253^v, 275). <Georgius Balsamon> in f. 1 tabulam operum quae in codice continentur, in f. 1^v prologum Cyrilli dialogorum de SS. Trinitate, in f. 294 finem textus operis De incarnatione unigeniti exaravit (v. supra, in altera parte descriptionis).

ORN. Tituli et litterae initiales nonnullae rubro exarata. Dialogi et singula opera Cyrilli aut lineolis rubris apicibus et cruculis intermixtis (v. f. 26) aut linea spissa rubra divisa (v. e.g. f. 187^v). Litterae initiales uniuscuiusque scripti, maioris moduli, rubro depictae atque uberrime, cauliculis rubris praesertim, ornatae. In f. 2 magnum rectagonum observatur, lineas sinuosas inter se implexas continens, cauliculisque ornatum, rubro colore sublito.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. f. 294). In ff. 1, 2, 147, 293^v, 294^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apost. Vaticanae.

NOT. ANT. F. 1 adglutinata est schedula chartacea, mm. 81 × 49, in qua manus saec. XVIII scripsit *Cyrillus | Alexandri | nus de Trini | tate = Hom. | VII | saeculi XIV*; in parte inferiore eiusdem schedulae, manu <A. Mai>, *XLVIII 45*. In eodem folio: *IV* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144), *122, 66*. In margine inf. f. 2 <A. Mai> scripsit *Colon. 45 Vat. 2206*; eadem verba plumbo in f. 1 scripta sunt. Margini inf. f. 56 adglutinata est schedula chartacea mm. 25 × 95, in qua <A. Mai> scripsit s. XIV *Cyrillus Alexandrinus de Trinitate | Homiliae 11 42*. In indice R. Vernazza codex numero 42, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 8 signatur.

INTEG. In dorso integumenti membranacei tesserae gentiliciae Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidula e corio fusco cum hodierno codicis numero, notis aureis scripto.

2207 Saec. XIII (ff. 1-136^v), XIV (ff. 137-314^v), chartac. or. (ff. 1-215), chartac. occ. (ff. 216-314), membranac. (f. 315), mm. 250 × 172, ff. I. 315 (+ 19^{a-c}), ll. 20-41.

Demosthenis aliorumque oratorum orationes nonnullae.

1 (ff. 1-4^v) Demosthenis vita, inc. Περὶ Δημοσθένους βίος τοῦ ῥήτορος ἀναγκαῖός ἐστι τοῖς ἐπὶ ῥητορικὴν ἀσκοῦσιν ἑαυτοὺς des. καὶ παρ' ἐκείνου λαμβάνων χρήματα (ed. A. Westermann, *Vitarum scriptores graeci minores*, Brunsvigae 1845, pp. 302-309; G. Dindorf, *Demosthenes* VIII, Oxonii 1851, pp. 23-28).

2 (ff. 4^v-15^v) <Libanii> argumenta sex et viginti orationum Demosthenis (ed. R. Foerster, *Libanii opera*, VIII, Lipsiae 1915 [*Teubneriana*] pp. 607 sqq.), scil.: ¹(ff. 4^v-5^v) Olynthiacae primae (op. I., pp. 607-610); ²(ff. 5^v-6) Olyn-

thiacae secundae (p. 611); ³(f. 6) Olynthiacae tertiae (pp. 611-612); ⁴(f. 6^{r-v}) Philippicae primae (pp. 613-614); ⁵(ff. 6^v-7) de pace (pp. 614-616); ⁶(ff. 7-8) Philippicae secundae (pp. 616-618); ⁷(f. 8^{r-v}) de Halonneso (pp. 618-620); ⁸(ff. 8^v-9) de Chersoneso (pp. 621-623): in margine externo ff. 8^v-9 scholia scripta sunt (f. 8^v inc. γεωργοὺς παροίκους des. αὐτοῖς τὴν γῆν, f. 9 inc. οὗτος ὁ Διοπεύθης des. ὑπὲρ Διοπεύθους βουλεύεται, cf. Foerster p. 621, app. crit.); ⁹(f. 9^{r-v}) Philippicae tertiae (p. 624); ¹⁰(f. 9^v) Philippicae quartae (p. 624); ¹¹(f. 9^v) orationis ad Philippi epistulam pertinentis (p. 625); ¹²(f. 9^v) de republica ordinanda (p. 625); ¹³(ff. 9^v-10) de decuriis (p. 626); ¹⁴(f. 10) pro Rhodiorum libertate (pp. 626-627); ¹⁵(f. 10^{r-v}) pro Megalopolitis (pp. 627-628); ¹⁶(ff. 10^v-11^v) de corona (pp. 629-631); ¹⁷(ff. 11^v-12) de falsa legatione (pp. 631-633); ¹⁸(f. 12^{r-v}) de immunitate adversus Leptinem (pp. 634-635); ¹⁹(ff. 12^v-13) contra Androtionem (pp. 638-639); ²⁰(f. 13^{r-v}) contra Midiam (pp. 635-637); ²¹(f. 13^v) contra Aristocratem (pp. 637-638); ²²(ff. 13^v-14) contra Timocratem (pp. 640-641); ²³⁻²⁴(ff. 14-15) <orationum primae et secundae contra Aristogitonem> (pp. 642-645); ²⁵(f. 15^{r-v}) de foedere Alexandri (pp. 628-629); ²⁶(f. 15) contra Neaeram (p. 645).

3 (ff. 16-19^v) Scholia in Demosthenis Olynthiacam primam (primum inc. ἀντὶ πολλῶν ἂν ᾧ Ἀθηναῖοι ἠθικὸν ὁμοῦ καὶ πραγματικὸν τὸ προοίμιον ultimum des. ἀντὶ τοῦ ἐπὶ πολλῷ τόκῳ) ut in editione Aldina Ulpiani rhetoris, Venetiis 1503, pp. 11-15, 13 (cf. etiam, e.g., codices Vat. gr. 68 ff. 3^v l. 1 a.i. - 7^v l. 16 et Vat. gr. 1733 ff. 81 l. 3 - 86 l. 11); pleraque impressa sunt etiam in editione Dindorfiana orationum Demosthenis, VIII, Oxonii 1851, scil.: ^a(ff. 16 l. 2 - 17 l. 1) inc. ἀντὶ πολλῶν ἂν ᾧ Ἀθηναῖοι ἠθικὸν ὁμοῦ καὶ πραγματικὸν τὸ προοίμιον des. ἀντὶ τοῦ κρίνω καὶ πιστεύω (Dindorf pp. 31, 1-34, 3); ^b(f. 17 ll. 1-6) ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔσχε - καὶ ἀπὸ τῶν νόμων (Dindorf pp. 34, 29-35, 2); ^c(f. 17 ll. 6-8) ἐκ πλαγίου ἔπαινος - ἐξ ὑπολήψεως (Dindorf p. 29, 1-3); ^d(f. 17 ll. 9-11) τῶν βουλομένων συμβουλεύειν - ἀποδειχθῆ (Dindorf p. 36, 8-11); ^e(f. 17 ll. 11-14) ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης - τὰ δέοντα (Dindorf p. 36, 25-28); ^f(f. 17 ll. 16-23) ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς - κατασκευάζων (Dindorf p. 37, 5-12); ^g(f. 17 ll. 24-25) ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς - τῶν ἐν Ὀλύνθῳ πραγμάτων (Dindorf p. 38, 3-4); ^h(f. 17^v ll. 1-11) ὑμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὄντινα - ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν (Dindorf p. 38, 11-24); ⁱ(f. 17^v ll. 12-14) ἦτις ταῦτ' ἐρεῖ - τῆς πρεσβείας (Dindorf p. 39, 9-12); ^j(f. 17^v ll. 14-19) τρέψεται καὶ περισπάση - ἀντὶ τοῦ μεγάλην (Dindorf p. 40, 17-23); ^m(f. 17^v ll. 19-21) καὶ βέλτιστον ὑμῶν - καὶ σύμφερον εἶη (Dindorf p. 41, 9-11); ⁿ(f. 17^v ll. 21-23) ἐναντίως ἔχει αὐτό - τὴν αἰτίαν (Dindorf p. 42, 30-32); ^o(f. 17^v ll. 23-25) ὅτι νῦν - ποιῆσαι (Dindorf p. 44, 10-12); ^p(ff. 17^v l. 25-18 l. 1) καὶ ὅλως ἄπιστον - ἐπισφραγίζεται (Din-

dorf p. 45, 6-7); ^q(f. 18 ll. 1-6) ἡθικὸν καὶ πραγματικόν - θεραπεύειν (Dindorf p. 31, 1-7); ^r(f. 18 ll. 6-8) τὸ ἐπέβη - πρὸς δοτικὴν (Dindorf p. 55, 9-10); ^s(f. 18 ll. 8-10) κἄν ὁμορον χώραν ἔχη - τίκτειν (Dindorf p. 45, 10-11); ^t(f. 18 ll. 10-11) καὶ τᾶλλα προσήκει - κινδυνεύοντας (Dindorf p. 46, 1-2); ^u(f. 18 ll. 12-24) καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας - συνεβούλευσεν (Dindorf p. 46, 4-7); ^v(f. 18 ll. 19-24) οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον - τοῖς καιροῖς (Dindorf p. 47, 13-19); ^w(f. 18^v ll. 1-2) εἶχετ' ἄν - ἀπώλεσεν (Dindorf p. 49, 9-10); ^x(f. 18^v ll. 2-5) καὶ πάλιν - τὸν δῆμον (Dindorf p. 49, 17-20); ^y(f. 18^v ll. 5-7) ἐνὶ τῷ πρώτῳ - ἤψατο (Dindorf p. 50, 19-22); ^z(f. 18^v ll. 10-12) τὰ δὲ μέλλοντα - ἀπὸ τύχης τινός (Dindorf p. 50, 23-26); ^a(f. 18^v ll. 12-14) ἠϋξήσαμεν - ῥαθυμίας (Dindorf pp. 50,27-51,2); ^b(f. 18^v ll. 14-16) τίς οὗτος - λαμβάνουσι (Dindorf p. 51, 16-18); ^c(f. 18^v ll. 18-19) ἀποτριψώμεθα - περὶ τὴν ἐσθῆτα (Dindorf p. 54, 3-5); ^d(f. 18^v ll. 20-21) φρασάτω τις ἐμοί - τῷ φιλόπαιδι (Dindorf p. 54, 19-20); ^e(f. 18^v ll. 21-22) ὅποι βούλεται - χρησάμενος (Dindorf p. 54, 21-22); ^f(f. 18^v l. 22 - 19 l. 5) τὸ πρῶτον - προσήκει ποιεῖν (Dindorf pp. 54,24-55,7); ^g(f. 59 ll. 5-8) πόλιν ῥάϊσας - ἡσυχάζειν (Dindorf p. 55, 12-14); ^h(f. 19 ll. 8-9) Ἰλλυριοὺς καὶ παίονας - βάρβαρος ὢν (Dindorf p. 55, 15-16); ⁱ(f. 19 ll. 9-12) καὶ πρὸς Ἑρύμβαν - κρατεῖν ὁ Φίλιππος (Dindorf p. 55, 17-19); ^k(f. 19 ll. 12-24) στίζοντες - δοκῇ τὴν ἐπιτήμησιν (Dindorf pp. 56,1-57,4); ^l(f. 19 ll. 25-30) πρὸς θεῶν - λέγοντι (Dindorf p. 57, 10-16); ^m(f. 19 l. 30 - 19^v l. 1) ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι - ἀπόλλυσι (Dindorf pp. 57,19-58,2); ⁿ(f. 19^v ll. 2-5) ἐρραθυμικότες - ἐπὶ πολλῷ τόκῳ (Dindorf p. 58, 3-5). Ff. 19^a-19^{ev} vacua.

4 (ff. 20-301) **Demosthenis orationes septem et triginta, quarum nonnullae scholiis instructae sunt:** ¹(ff. 20-24) Olynthiaca I: primum scholion (f. 20) inc. Ἀθηναίων δῆμος ἔθος εἶχεν ὠνεῖσθαι οἰκέτας γράμματα ἐπισταμένους des. παρὰ Φιλίππῳ, ultimum (f. 23^v) est οὐχ ἀπλῶς ἔξω τῆς πόλεως λέγει γενέσθαι ἀλλ' ἔξω τῆς χώρας ἐν τῇ Μακεδονίᾳ (Dindorf p. 69, 17-18); ²(ff. 24-29^v) Olynthiaca II: primum scholion (f. 24) inc. δοκεῖ καὶ φαίνεται δοκεῖ καὶ νομίζεται des. ἐστὶ τόδε πρὸς τοῦτο, ultimum (f. 29^v) inc. καὶ γὰρ φύσει ἀρετὴ des. περιττὸν εἶναι καὶ μάταιον εἰκῇ τοῖς πράγμασι περιέροντα; ³(ff. 29^v-32^v) Olynthiaca III: primum scholion inc. (f. 29^v) παθητικὸν τὸ προοίμιον (Dindorf, VIII p. 112, 7), ultimum (f. 32) est ἀντὶ μὴ στρατευόμενος (Dindorf p. 137, 26); ⁴(ff. 33-40^v) Philippica I <Libanii> argumento praefixo (f. 32^v): primum scholion (f. 32^v) inc. προυτίθετο ἀντὶ προυβάλλετο (Dindorf p. 142, 4; verba quae praecedunt argumentum Libanii sunt), ultimum (f. 40^v) est ὁ μερικὸς ἐπίλογος (Dindorf p. 157, 5); ⁵(ff. 41-44^v) De pace: primum scholion (f. 41) inc. δύσκολος αὐτοῦ καὶ χαλεπὴ δοκεῖ τυγχάνειν ἢ παροῦσα ὑπόθεσις (Dindorf p. 159, 21), ultimum (f. 44^v) inc. δικαίους μὲν des. τὸ γένος τὸ Ἑλληνικόν; ⁶(ff. 44^v-50) Philippica II: primum scholion (f. 45) est τοῦ αὐτοῦ ἐστὶ προοίμιον, ultimum (f. 50) est ὥστε φείδομαι καὶ τῶν προσδοκητῶν (sic)

διὰ τὴν πόλιν (Dindorf p. 170, 2-3); ⁷(ff. 50^v-56^v) De Halonneso: primum scholion (f. 50^v) inc. ἐντεῦθεν ἡ κατάσκευή (Dindorf p. 171, 15), ultimum (f. 56^v) est ἐντεῦθεν οἱ ἐπίλογοι (Dindorf p. 176, 16); ⁸(ff. 57-66^v) De Chersoneso: primum scholion (f. 57) est τὸ προοίμιον ἀπὸ εὐνοίας διὰ τῆς πρὸς ἐτέρους εἰσηγήσεως (Dindorf p. 177, 6-7) ultimum (f. 66^v) inc. παρὰ μικρὸν καὶ σχεδὸν des. διὰ τοῦτο ἐκόλασεν αὐτό; ⁹(ff. 66^v-77) Philippica III: primum scholion (f. 66^v) inc. τοπικὴν καταδρομὴν ἔχει τὸ προοίμιον (Dindorf p. 185, 1) ultimum (f. 75^v) est κατὰ κῶλον ἐπαναφορά; ¹⁰(ff. 77-86^v) Philippica IV: primum scholion (f. 77) inc. τοῦ ὄντος τμητικοῦ λόγου (Dindorf p. 193, 17), ultimum (f. 85^v) des. παρὰ τῶν ἄλλων (Dindorf p. 208, 26); ¹¹(ff. 86^v-89^v) Ad Philippi epistulam, praefixo (f. 86^v) argumento <Libanii>: primum scholion (f. 86^v) est μετὰ παραμυθίας τὸ προοίμιον (Dindorf p. 213, 29; verba in margine sup. f. 86^v scripta argumentum Libanii sunt), ultimum (f. 88) des. στρέμμα δὲ ὁστέου παράβασιν; subfigitur (ff. 89^v-92^v) Philippi epistula sine scholiis; ¹²(ff. 92^v-97^v) De republica ordinanda: primum scholion (f. 94^v) inc. ὀπισθόδομος οἶκος ὁ ὀπισθεν τοῦ νεῶ τῆς Ἀθηνᾶς (Dindorf p. 224, 17), ultimum (f. 97^v) est ἀνενδεῶς προέστητε (Dindorf p. 224, 27); ¹³(ff. 97^v-103^v) De decuriis: primum scholion (f. 98^v) est προμισθηθῶμεν (Dindorf p. 234, 2) ultimum (f. 103^v) est συνεμάχουν Ἀθηναῖοις ποτὲ οἱ νησιῶται καὶ οἱ τὴν παραλίαν οἰκοῦντες ἄχρι τοῦ Βιζαντίου; ¹⁴(ff. 103^v-109^v) Pro Rhodiorum libertate sine scholiis; ¹⁵(ff. 109^v-115) Pro Megalopolitis sine scholiis; ¹⁶(ff. 115-148^v) De corona: primum scholion (f. 115) est εὐκτικὸν τὸ προοίμιον ἐπειδὴ περ περὶ εὐνοίας καὶ αἰτήσεως στεφάνου ὁ πᾶς ἀγὼν (Dindorf p. 260, 6-7); verba in margine sup. f. 148^v scripta (inc. χεῖροσι νόμοις ἀκινήτοις des. ἐπεξέρχεται) e Thucydide excerpta sunt (Hist. III, 37, 3; III, 38, 1); ¹⁷(ff. 148^v-158^v) De immunitate adversus Leptinem: primum scholion (f. 148^v) est ἀντίθεσις τοῦ δικαίου, secundum (f. 148^v) est κλήσις κατὰ συνδρομὴν ἐξ ἀντιπαρατάξεως (Dindorf, IX p. 460, 3), ultimum (f. 158) est περὶ οὗ παροιμία Διονύσιος (Dindorf p. 528, 6); ¹⁸(ff. 158^v-162^v) Adversus Cononem sine scholiis; ¹⁹(ff. 163-164^v) Adversus Calliclem de fundo sine scholiis; ²⁰(ff. 165-168) Declamatio funebris sine scholiis; ²¹(ff. 168^v-172) Declamatio amatoria sine scholiis; ²²(ff. 172^v-188) Contra Aristocratem: primum scholion (f. 172^v) est διαλύεται τὴν ἔχθραν ὁ κατήγορος (Dindorf p. 709, 7), ultimum (f. 182) des. ἀπίθανος ἂν ἦν κατὰ τοῦ Χαριδήμου λέγων (Dindorf p. 722, 21-22); verba in margine externo f. 184 scripta non scholion sed pars omissa textus sunt; ²³(ff. 188-194) Contra Androtionem: primum scholion (f. 188) inc. ἡ στάσις τοῦ λόγου πραγματευτικὴ (Dindorf p. 661, 2) ultimum (f. 193^v) des. καὶ ἄνοιαν κωμώδησαι (Dindorf p. 705, 13); ²⁴(ff. 194^v-214^v) Contra Timocratem: primum scholion (f. 194) inc. ὑποθέσεις εἰσὶ τοῦ λόγου δύο μία μὲν ὅτι διὰ τοὺς πρέσβεις γέγραπται (Dindorf p. 729, 8), ultimum (f. 214^v) des. μὴ ποιούσιν ὅπερ οἱ παλαιοὶ νόμοι (Dindorf

p. 806, 9); ²⁵(ff. 214^v-241) De falsa legatione: primum scholion (f. 214^v) inc. ὑπόθεσις τοῦ λόγου στοχαστική (Dindorf VIII, p. 334, 1), ultimum (f. 241) est ἀληθές τὸ ἐρωτικὸν ἀληθές δὲ τὸ βέβαιον; primum scholion in margine externo f. 241 scriptum inc. ἐκβάσεις εἰπὼν des. λοιπὸν τὴν ὑπόθεσιν (Dindorf p. 454, 21-23); ²⁶(ff. 241-259^v) Contra Midiam: primum scholion (f. 241) inc. τὸ προοίμιον ἐξ ὑπολήψεως ἐκ τοῦ κατηγοροῦ (Dindorf IX p. 531, 4), ultimum (f. 259) est συνακολουθήσει ἢ μᾶλλον ἀπαντήσῃ (Dindorf p. 659, 24); ²⁷(ff. 259^v-267^v) Contra Aristogitonem I: primum scholion (f. 259^v) inc. ὀρικὴ ἢ στάσις (Dindorf p. 807, 2) ultimum (f. 265^v) des. ὑπεύθυνος ἢ τῆς ψευδοῦς ἐνδείξεως (Dindorf p. 809, 29); ²⁸(ff. 267^v-269^v) Contra Aristogitonem II sine scholiis; ²⁹(ff. 269^v-271^v) De foedere Alexandri sine scholiis; ³⁰(ff. 271^v-282^v) Contra Neaeram sine scholiis; ³¹(ff. 282^v-286^v) Contra Olympiodorum sine scholiis; ³²(ff. 286^v-289^v) Contra Dionysodorum sine scholiis; ³³(ff. 289^v-293^v) Contra Aphobum I sine scholiis; ³⁴(ff. 293^v-295) Contra Aphobum II sine scholiis; ³⁵(ff. 295-297) Adversus Onetorem I sine scholiis; ³⁶(f. 297^{r-v}) Adversus Onetorem II sine scholiis; ³⁷(ff. 297^v-301) <Adversus Aphobum> de falso testimonio sub titulo ὑπὲρ φάνου ψευδομαρτυριῶν sine scholiis. Animadvertendum est, rubricatorem numerum λε' perperam omisisse, ita ut orationes 35-37 numeris λς'-λη' pro λε'-λς' signatae sint. F. 301^v vacuum praeter inscriptionem Λυσίου ἐπιτάφιος τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς.

5 (ff. 302-306^v) Lysiae * Epitaphius.

6 (ff. 306^v-311) Alciamantis ¹(ff. 306^v-309) De orationum scriptoribus; ²(ff. 309-311) Ulyxes.

7 (ff. 311-312^v) Antisthenis ¹(f. 311^{r-v}) Aias; ²(ff. 311^v-312^v) Ulyxes.

8 (ff. 312^v-313^v) Demadis* De duodecennali, ab initio usque ad μὴ συνευδοκοῦντα (ed. F. Blass, Lipsiae 1888 [Teubneriana] pp. 73-79).

9 (ff. 313^v-314^v) Gorgiae Helenae laudatio; des. mut. ἡγήσασθαι τὸν τῇ (ed. F. Blass, *Antiphontis orationes et fragmenta*... Lipsiae 1881 [Teubneriana] p. 159, 20).

MAT. Codex passim umore maculatus. Multa folia laciniis chartaceis relecta. F. 1^{r-v} charta flavescens obiectum.

FASC. Codex libris duobus iam saec. XIV in unum compactis efformatur, quorum prior (saec. XIII) ff. 1-136^v, alter autem (saec. XIV) ff. 137-314^v comprehendit (f. 315 membranaceum in custodiam additum est). Liber prior nunc fasciculis 18 constat, quaternionibus omnibus praeter 3 (ternionem, ff. 17-19^v) et 5 (quinque foliorum, ff. 28-32^v), ab eadem manu quae textum exaravit notis graecis in angulo inferiore externo primae singulorum paginae signatis; etiam nunc perspicuntur notae κα', κβ' et notae omnes a κε' usque ad λς' (v. ff. 9, 17, 33, 41, 49, 57, 65,

73, 81, 89, 97, 105, 113, 121, 129): patet igitur, hunc librum principio partem amplioris codicis fuisse. Liber alter fasciculis 24 constat, quaternionibus omnibus praeter 4 (binionem, ff. 161-164^v), 8 (binionem, ff. 189-192^v), 11 (septem foliorum, ff. 209-215^v), 21 (ternionem, ff. 288-293^v), 24 (quinque foliorum, ff. 310-314^v). Postquam uterque liber in unum codicem compactus est, manus 3 (v. infra, sub SCRIPT.) omnes novi codicis fasciculos notis graecis in margine inferiore vel superiore primae singulorum paginae scriptis numeravit. Supersunt notae β', ιβ', ιδ', ις', κ', κβ', κγ', κδ', λβ', λγ', λδ', λς', λς' (v. ff. 9, 81, 97, 113, 145, 161, 165, 173, 232, 240, 248, 264, 272).

CHART. SIGNA. (E. g. ff. 251, 252) galea (Mošin 1745, Briquet 2285: Sienne 1321).

SCHEMA. Lake I la, Leroy 00 D 1 in utraque parte. Spatium scriptum: mm. 180 × 108 in parte priore, 175 × 105. 118 in parte altera.

SCRIPT. Librum priorem unus idemque librarius fusco atramento exaravit, partem f. 19^v, ff. 19^a-19^v, partem f. 29^v et ff. 30-32^v vacua relinquens (partem f. 29^v et ff. 30-32^v, postquam e duobus diversis libris unus codex efformatus est, manus 1, 2, 3 alterius libri impleverunt). Manus altera nigro atramento scholia nonnulla aut in marginibus aut inter lineas addidit textumque passim correxit vel retractavit (v. e. g. ff. 65-69^v, 70^{r-v}, 71^{r-v}, 72^v, 112-113). In altero libro autem manus septem distingui possunt, quas numeris crassioribus indico: 1 ff. 137-147^v nec non ff. 29^v l. 9-31 l. 10 libri prioris exaravit; 2 ff. 148-158^v nec non ff. 31 l. 11-32^v l. 12 libri prioris; 3, omnium accuratissima, scriptura minutiore ff. 159-164^v, 181-192^v, 214-302, 306^v l. 6-314^v, partem f. 32^v libri prioris nec non pleraque scholia totius codicis; 4 ff. 165-180^v; 5 ff. 193-213^v; 6 ff. 302^v-306^v l. 5; 7 scholion unum in margine externo f. 225^v.

ORN. Numeri quibus argumenta Libanii signantur, tituli et litterae initiales nonnullae rubro exarata. In marginibus externo et inferiore f. 17^v figurae duae fusco atramento depictae (hominis et avis).

ANNOT. In margine externo f. 2 verba parum perspicua a manu saec. XVI iniecta sunt: post verbum macula obiectum legitur... *in jonam (?) goarde favoriti de beltia otrant*; in f. 15^v ἀνθιμος ἀνθεῖ καὶ μέλεο. In margine sup. f. 159 scribae 3 invocatio, θεοτόκε βοήθει μοι; in margine sup. f. 314^v scribae 6 invocatio: ὦ Χριστέ βοήθει μοι τῷ σῷ οἰκέτῃ; in margine inf. f. 314^v verba fere omnino evanida: συντάγματα (?) γεγραμμένα σοι. In f. 315^{r-v} praeter probationes calami et scriptiunculas nullius pretii haec leguntur: ¹(f. 315) oratio dominica (latine); ²(f. 315) καὶ ἀπὸ τούτου πότνου (ut vid.); ³(f. 315) Πλατὼ θεολογῶ; ⁴(f. 315) alphabetus latinus in fine compendia quibus *et cum rum* indicantur praebens; ⁵(f. 315) ἄρ ἀσθανη φιλε τὴν καρδίαν μου δακνὼν | οὐ γὰρ ποτε ἔγωγε τοῦτο ὠήθην | αἰτησάμενος τι παρὰ σοῦ μὴ λαβεῖν | νῦν αὖ πάλιν αἰτῶ πεισθεῖς τοῦ σοφοῦ | Λιβανίου τὸν λόγον ὃς φησιν ὅτι οἱ πρῶτην αἰτοῦντες χάριν δι' αὐτὸ τοῦτο ὅτι πρῶτην αἰτοῦσι; ⁶(f. 315) δῆτα τῷ θεῷ *ita de deo latrue suplicia parentes amen*; ⁷(f. 315) *sicut est quare non abulatur non | confibetor tibi domine in toto | corde meo in consilio iustorum | et congregacionum*; ⁸(f. 315^v) ἔθος τοῖς πλεουσιν; ⁹(f. 315^v) notula grammaticalis de formis nonnullorum verborum graecorum: ἔθω καὶ μετὰ τῆς ἀνα προθέσεως ἀναέθω καὶ ἐν συγκοπῇ καὶ καταβιβασμῷ τοῦ τόνου ἀνθῶ καὶ ἐν ὑπερβιβασμῷ ἀνέθω ὁ μέλλων ἀνέσω · ὁ ἐπικῶς ἦνικα καὶ ἀπικῶς ἐνήνοχα ὁμηρικῶς ἦνοθα... ἐνήνοθε · καὶ μετὰ τῆς ἐπὶ ἐπενήνοθε σὺν δὲ ἀντι... ὑπῆρχε (postea iterata sunt verba ab ἔθω usque ad ἀναέθω); ¹⁰(f. 315^v) possessoris invocationes: ὦ Χριστέ βοήθει τῷ δούλῳ ὦ Χριστέ βοήθει τῷ σῷ δούλῳ Δημητρίῳ τῷ Ἀοινέρῃ. Scriptura graeca et latina adnotationum saec. XV esse videtur.

POSS. Demetrius ὁ Ἀοινέρης (v. f. 315^v) cf. E. Trapp, *Prosopographisches Lexikon der Palaiologenzeit*, I, 1, Wien 1976, num. 1133 p. 105 (ubi tamen Ἀοινάρης Δημήτριος scriptum est); Iohan-

nes card. de Salviatis (v. f. 1, marg. inf.). In marginibus ff. 1, 2, 3, 74, 137, 163, 194, 301^v, 314^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 75 × 46, manus saec. XVIII scripsit *Orazioni di Demostene con i scolii, ed una di Lisia. La prima parte del sec. XV la seconda del sec. XIV. XLVII* (A. Mai) addidit 45, corr. in 46). In inferiore, mm. 25 × 46, eadem manus scripsit *G XXXVI*. In margine superiore f. 1, manu (A. Mai): *L* (nota scil. codicis quae in indice codicum Columnensium signatur: v. cod. Vat. lat. 9579, f. 144), 72 (cancell.); in marginibus inferiore et externo eiusdem folii (A. Mai) scripsit *Vat. 2207 Col. 46*. Codex in indice R. Vernazza notam 50 habet, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso notam 75.

BIBL. Codicem memorant V. De Falco, *Demade oratore, Testimonianze e frammenti* [Collana di Studi greci diretta da Vittorio De Falco, XXV] Napoli 1954, p. 55 (qui codicem perperam saec. XV tribuit); L. Canfora, *Inventario dei manoscritti greci di Demostene*, Padova 1968, p. 60 (sub num. 205); R. Roncali, *Lista dei mss. di Eschine Licurgo Lisia, Annali della Fac. di Lettere e Filos. Univ. di Bari*, 14, 1969, p. 396; J. Stolpe, *Les manuscrits de Gorgias, Eranos* 68, 1970, p. 58; R. Clavaud, *Démosthène, Discours d'apparat* Paris 1974 [Les belles lettres] p. 42 n. 2; G. Avezzù, *Il Ms. Vat. gr. 2207 nella tradizione dell'epitafio lisiano e degli oratori attici minori, Bollettino dell'ist. di filologia greca, Univ. di Padova*, 3, 1976, pp. 186-215. Specimina ff. 134^v, 138, 302, 306^v praebet Avezzù, op. l. tabb. 1-4.

INTEG. Omnino ut in superiore libro.

2208 Anni 1287 (v. f. 160^{av}; ff. a-z, aa-kk, 6^a, 6^b saec. XVI), chartac. or. (ff. a-z, aa-kk, 6^a, 6^b chartac. occ.), mm. 256 × 178, ff. I. 161 (+ a-z, aa-kk, 6^a, 6^b, 160^a), ll. 4-31 (v. e.g. ff. 8^v, 87^v; f. 7^v ll. 51).

Aristotelis De naturali auscultatione libri octo scholiis instructi: ^a(ff. 1-10) liber primus in initio mutilus, nempe ab ἀλλήλων αἰ 189b 25 usque ad finem; uno folio post f. 6^v avulso, desideratur textus a γίνεσθαι τὸ γινόμενον 191 a 28 usque ad ὁ τρόπος οὗτος 192a 8-9 (f. 7^{r-v} scholia tantum continet); primum scholion (f. 1) inc. abrupte καὶ πάλιν ἐκ χαλκοῦ ὁ ἀνδριάς, des. διαφέρει τῷ λόγῳ κἂν τῷ ἀριθμῷ ἐνίζεται πρὸς αὐτήν (cf. Vat. gr. 1028 f. 63 ll. 21-26), secundum (f. 1) inc. ἐντεῦθεν καὶ τὴν τῶν ὑποκειμένων φύσιν εὐρεῖν des. τὸ γὰρ ἄμουσον οὐχ ὑπομένει τὸ μουσικόν (cf. Vat. gr. 1028 f. 63 l. 26-63^v l. 12 et Simplicium, ed. H. Diels, *Commentaria in Aristotelem graeca* IX, Berolini 1882, p. 209, 5-25), ultimum (ff. 9^v-10) inc. εἰπὼν περὶ τῆς ὕλικῆς ἀρχῆς des. ὅπερ μάλιστα ἢ προκειμένη πραγματεία ζητεῖ (cf. Vat. gr. 1028 ff. 76^v l. 5 a.i. - 77 l. 24 et Simplicium, op. l. pp. 257,7-258,4). ^b(ff. 10-36^v) Liber secundus; primum scholion (f. 10^{r-v}) inc. ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ παραδοὺς πόσαι αἰ τῶν φυσικῶν ἀρχαί des. τὰ λοιπὰ ἀρκούντως γνωσθήσονται (cf. Vat. gr. 1028 f. 77^v ll. 1-18), secundum (f. 10^v) inc. πρὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων τί ποτέ ἐστιν ἡ φύσις des. ταῦτα δὲ ἐνδοθεν (cf. Vat. gr. 1028 ff. 77^v l. 7 a.i. - 78 l. 9 et Simplicium, ed. l. p. 261, 7-23), ultimum (f. 36^v) inc. εἰπὼν τὸν ὀρισμὸν καὶ τὸν λόγον ἀρχὴν εἶναι des. εἰ μὴ σιδηροῦς εἴη ὁ πρίων (ab initio

usque ad εἰς ὄρεξιν ἀντιλυπῆσεως, l. 7 a fine scholii, consentit cum Simplicio, op. l. p. 392, 8-27). ^c(ff. 37-60^v) Liber tertius; primum scholion (ff. 36^v-37) inc. ἐν τῷ πρὸ τούτου βιβλίῳ περὶ τῶν αἰτίων διαλεχθὲν (sic) καὶ ποιητὸν αἴτιον τὴν φύσιν εἰπὼν des. διάφορος ἢ γραφὴ τούτου φέρεται τοῦ βιβλίου (cf. Simplicium, op. l. pp. 394,3-395,21), ultimum scholion (f. 60) inc. πέμπτος ἦν λόγος κατασκευαστικός des. εἶναι τὸ ἄπειρον κατ' ἐνέργειαν ἀποφαίνεσθαι (cf. Simplicium, op. l. p. 517, 3-32). ^d(ff. 60^v-88) Liber quartus; primum scholion (f. 60^{r-v}) inc. περὶ τῶν φυσικῶν ἀρχῶν καὶ αἰτίων τὴν πραγματείαν ἐνστησάμενος des. ὅς ἐστιν ὁ περὶ τῶν φυσικῶν ἀρχῶν (cf. Simplicium, op. l. pp. 519,3-520,16), ultimum scholion (ff. 87^v-88) inc. ὃν καὶ πρότερον εἶπε, τοῦτο καὶ νῦν λέγει des. ὅτι μὴ διαφέρει σχήματος διαφορᾶ· σχήματος δὲ διαφοραί (similia leguntur apud Simplicium, pp. 770,10-772,2, sed textus valde discrepat). ^e(ff. 88-102) Liber quintus, des. ἐναντία τίσιν, εἴρηται 231a 3-4; primum scholion (f. 88^{r-v}) inc. προθέμενος δεῖξαι μερικωτέραν οὐσαν τῆς μεταβολῆς τὴν κίνησιν des. μὴ λέγειν καθ' αὐτὸ ἰατρεύειν αὐτὸ ἀλλὰ κατὰ μέρος (cf. Simplicium, ed. H. Diels, *Comment. in Arist. gr.* X, Berolini 1895, pp. 802,16-804,10) ultimum (f. 102) inc. ἕτερον ἐπιχείρημα ἐπὶ πᾶσιν φησὶν τὸ κινούμενον des. ὥστε κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο μεθέξει τῶν ἐναντίων. ^f(ff. 102-118) Liber sextus; primum scholion (f. 102, marg. int.) inc. πρόεισιν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ βιβλίου δεῖξαι ὅτι οὔτε τὸ μέγεθος ἐκ σημείων σύγκειται des. εἰς κατασκευὴν τοῦ προοιμίου, ultimum (f. 118) inc. εἰ ἄπειρον φησὶ γίνεσθαι κίνησιν μὴ μίαν κατ' ἀριθμὸν ἀλλὰ κατὰ συνέχειαν des. ὡς μίαν γίνεσθαι τῷ εἶδει πάσας καὶ οὐ τῷ ἀριθμῷ; scholion ab altera manu exaratum (f. 118) inc. ἄλλο ἐπιχείρημα ὅτι τὸ ἀμερές ἀδύνατον κινηθῆναι des. ἐξ ἀμερῶν ὅπερ δέδεικται ἀδύνατον. ^g(ff. 118^v-126^v) Liber septimus; primum scholion (f. 118^v) inc. ὅτι μὲν οὖν τὸ ἐξωθεν κινεῖν ἄλλο ἐστὶ παρὰ τὸ κινούμενον πρόδηλον des. ὡς λέγομεν κινεῖσθαι τὸν καθεύδοντα ἐπειδὴ κινεῖ τὸν πόδα, ultimum (f. 126^v) inc. καὶ τίς ὁρος ἢ τίς φησὶ κριτηρίῳ διοριζόμενον des. ἀλλὰ δεῖ σκοπεῖν εἰ ὄντως εἰσὶ κατὰ φύσιν τὰ αὐτά. ^h(ff. 127-160^a) Liber octavus; primum scholion (f. 127) quod inc. ζῆν ἐκεῖνα φαμέν ὅσα ἐνδοθεν ἀφ' ἐαυτῶν κινεῖται et des. καθ' ἣν αἰ βλάσται cum Simplicio ab initio usque ad ἐπιτηδειότης ἐστὶ πρὸς κίνησιν l. 11 consentit (ed. l. p. 1119, 5-10); paenultimum (f. 160^{av-v}) inc. δείξας ὅτι μόνη συνεχῆς ἢ κίνησις ἐστὶ ἣν τὸ ἀκίνητον κινεῖ des. ἣν προσεχῶς κινεῖ τὸ ἀκίνητον (Simplicius, ed. l. p. 1356, 3-32), ultimum (f. 160^{av}) inc. τοῦτο σημαίνει ὅτι οὐχ ὁμοία ἀεὶ des. διὰ τὸ ἐξασθενεῖν τὴν δύναμιν ὡς εἴρηται. F. 161^{r-v} vacuum praeter probationes calami in parte versa.

MAT. Omnia codicis folia laciniis chartaceis flavescentibus resecta.

FASC. Codicem nunc fasciculi 21 efficiunt, a manu saec. XV (de qua v. infra, sub ANNOT.) litteris latinis ab a usque ad x margini inferiori primae singulorum paginae dextrorsum apposi-

tis signati: fasciculus a (ff. 1-6^v) nunc ternio esse videtur, fasciculi b-q sive 2-16 (ff. 7-126^v) sunt quaterniones, fasciculus r sive 17 (ff. 127-132^v) ternio, fasciculus s sive 18 (ff. 133-142^v) quinio, fasciculi t-u sive 19-20 (ff. 143-158^v) quaterniones, fasciculus x vel 21 (ff. 159-161^v, cave f. 160^a) binio. Saeculo XVI in initio codicis addita sunt folia chartacea 33, ab <A. Mai> litteris latinis ab a usque ad z et ab aa usque ad kk angulo superiori dextro appositis signata; ff. a-k quinionem efficiunt cui f. l adglutinatum est, ff. m-z senionem, ff. aa-hh quaternionem, ff. ii-kk una cum ff. 6^a et 6^b inter ff. 6^v et 7 appositis binionem. Cum textus primi libri abrupte incipiat ἀλλήλων αἰ 189 b 25 et post f. 6^v desit α γίνεσθαι τὸ γινόμενον 191 a 28 usque ad τρόπος οὗτος 192 a 8-9, patet, nonnulla folia primigenia ante f. l et unum folium post f. 6^v excidisse. Quod etiam nunc fasciculi primigenii exstat, nempe ff. 1-6^v, inter ff. kk et 6^a inclusum est.

CHART. SIGNA. (E. g. f. c) homo circulo inclusus (similis apud Briquet n. 7568: Marigliano 1532, Fabriano 1549).

SCHEMA. Lake I 1a, Leroy 00 D1 (v.e.g. f. 138; at lineae rectrices non perspiciuntur). Textus mensurae haud semper aequales.

SCRIPT. Codicem unus idemque librarius anno 1287 exaravit: v. adnotationem fortasse paulo posteriorem ac rubro atramento scriptam f. 160^{av}, ἔτους ςψλϛ, ἰνδικτιῶνος ιε' (cf. V. Gardthausen, *Griechische Paläographie* II, Leipzig 1913, p. 494). Altera manus posterior (saec. XV medii ut vid.) adnotationes inter lineas vel in marginibus nec non alia scholia passim addidit (v. e. g. ff. 118^v, 119): eadem fortasse manus est, de qua v. infra, sub ANNOT.

ORN. Tituli librorum, litterae initiales, numeri scholiorum, diagrammata nonnulla rubro exarata. In scholiorum diagrammatibus viridis quoque color adhibitus est (v. e. g. ff. 10, 15). Singulis libris rectagona rubra praefiguntur, cauliculos albos continentia.

ANNOT. In f. 160^{av} idem librarius qui codicem exaravit hexametros sex scripsit, oracula Sybillina imitantes, sub titulo λόγιον περὶ ψυχῆς: ψυχαὶ (sic) σπινθήρα δυσὶν κεράσας ὁμονοίαις | νῶ καὶ πνεύματι θεῷ ἐφ' οἷς τρίτον ἄγνὸν ἔρωτα | συνδετικὸν πάντων ἐπιβήτορα σεμνὸν ἔθηκεν | πάντα θεοῦ πλήρη πάντα δέ οἱ εἰσὶν ἄκοναί | καὶ διὰ πετρῶν καὶ διὰ χθόνα καὶ τε δι' αὐτοῦ | ἀέρος ὅτι κέκευθεν ἐνὶ στήθεσσι νόημα. His versibus subfiguntur verba τέρμα λάβε Σταγειρίταιο δέλτος φυσικῆς. In eodem f. 160^{av} manus saec. XV medii scripsit φυσικὴ Ἀριστοτέλους, *physica Aristotelis*: agitur de eadem manu, quae similem adnotationem in f. l codicis Vat. gr. 2176 scripsit (de qua manu nec non de codicibus in quibus apparet v. I. Mercati, *Scritti d'Isidoro il cardinale Ruteno* [Studi e Testi 46] Roma 1926, p. 64 n. 1, qui tamen codicem Vat. gr. 2208 praetermisit). Fortasse eadem manus est, quae codicis fasciculos litteris latinis signavit atque adnotationes inter lineas nec non alia scholia addidit (cf. supra, sub SCRIPT.). In f. 161^v probationes calami sine ullo pretio.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. f. 1, marg. inf.). In ff. a, 1, 160^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae nunc partim rescissae: in superiore, mm. 93 × 42, manus saeculi XVIII scripsit *Aristote|lis Phisi|ca cum Com|mentarijs saeculi XIII|et XIV*; infra scriptum est *XLIX, 45*; in inferiore, mm. 43 × 32, *E VI*. Nota XXXIX (sed I cancellatum est) ab <A. Mai> in f. a scripta ad numerum codicis in inventario codicum Columnensium refert: v. cod. Vat. lat 9579 f. 144^v. In eodem folio <A. Mai> scripsit 48, 46 (quas notas cancellavit) et *Col. 47*. In f. l nec non in margine inf. f. 1, manu <A. Mai>: *Colonens. 47 Vat. 2208*. Codex in indice R. Vernazza nota 70, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso nota 45 signatur.

BIBL. Codicem memorat A. Wartelle, *Invent. des man. grecs d'Aristote et de ses commentateurs*, Paris 1963, p. 136 (sub num. 1841); omnino praetermisit A. Turyn, *Codices graeci Vati-*

cani saeculis XIII et XIV scripti annorumque notis instructi, Bybl. Vat. 1964; v. etiam quae scripsi in ephemeride «*Scriptorium*», 26, 1972, pp. 300-302, ubi ff. 88 et 160^{av} phototypice expressa sunt (v. tab. 23).

INTEG. Omnino ut in duobus superioribus libris. Libri secturae caeruleo colore tinctae.

2209 Saec. X-XI (ff. I-IV, 242^{a-d} saec. XVI), membranac. (ff. I-IV, 242^{a-d} chartac.), mm. 228 × 163, ff. IV. 242 (+ 242^{a-d}), ll. 29-34.

S. Basilii Magni scripta, correctionibus nec non numeris, variis lectionibus et scholiis marginalibus instructa: ¹(ff. 1-205^v) Epistulae variae (praeter P. G. 32 ed. etiam Y. Courtonne, *Saint Basile, Lettres*, I-III, Paris 1957-1966 [Les belles Lettres]), scil.: (ff. 1-2 l. 4) ep. 14 (P. G. 32. 276-277); subfiguntur Gregorii Nazianzeni epistulae duae, scil.: ^a(f. 2 l. 5-2^v l. 28) ad Basilium, ep. 4 (P. G. 37. 24-28); ^b(ff. 2^v l. 29-3 l. 29) <ad Celeusium>, ep. 114 sub titulo Βασίλειος Γρηγορίω (P. G. 37. 209-212). (ff. 3 l. 29-7 l. 6) ep. 2 (P. G. 32. 224-233). (f. 7 ll. 6-17) ep. 19 (P. G. 32. 284). (f. 7 l. 17-7^v l. 9) ep. 7 (P. G. 32. 244-245). (ff. 7^v l. 9-8 l. 31) ep. 169 (P. G. 32. 641-644). (f. 8 l. 31-8^v l. 8) ep. 171 (P. G. 32. 645). (f. 8^v ll. 9-18) ep. 170 (P. G. 32. 647). (ff. 8^v l. 19-9 l. 20) ep. 47 (P. G. 32. 381-384). (ff. 9 l. 20-10 l. 31) ep. 9 (P. G. 32. 268-272). (f. 10^v ll. 1-19) ep. 4 (P. G. 32. 236-237). (f. 10^v ll. 19-22) ep. 13 (P. G. 32. 276). (f. 10^v ll. 23-31) ep. 211 (P. G. 32. 780). (f. 11 ll. 1-6) ep. 12 (P. G. 32. 273-276). (f. 11 l. 6-11^v l. 11) ep. 3 (P. G. 32. 233-236). (ff. 11^v l. 11-12 l. 22) ep. 1 (P. G. 32. 220-221). (f. 12 l. 22-12^v l. 26) ep. 40, des. ἐπταισμένα (P. G. 32. 341-344). (ff. 12^v l. 26-13^v l. 6) ep. 41, des. φανήσεται (P. G. 32. 344-348). (ff. 13^v l. 7-14 l. 21) ep. 58 (P. G. 32. 408-409). (f. 14 l. 22-14^v l. 20) ep. 295 (P. G. 32. 1037-1040). (ff. 14^v l. 20-15 l. 18) ep. 16 (P. G. 32. 280-281). (f. 15 l. 18-15^v l. 2) ep. 259 (P. G. 32. 953). (ff. 15^v l. 2-18 l. 4) ep. 226 (P. G. 32. 841-852). (f. 18 ll. 4-21) ep. 62 (P. G. 32. 417). (f. 18 l. 21-18^v l. 22) ep. 102 (P. G. 32. 508-509). (ff. 18^v l. 22-19^v l. 9) ep. 302 (P. G. 32. 1049-1052). (ff. 19^v l. 10-20^v l. 7) ep. 269 (P. G. 32. 1000-1001). (ff. 20^v l. 7-21^v l. 1) ep. 51 (P. G. 32. 388-392). (ff. 21^v l. 1-23 l. 3) ep. 251 (P. G. 32. 933-940). (ff. 23 l. 3-24^v l. 29) ep. 99 (P. G. 32. 497-504). (ff. 24^v l. 29-27 l. 4) ep. 203 (P. G. 32. 737-744). (ff. 27 l. 4-28^v l. 30) ep. 207 (P. G. 32. 760-765). (ff. 28^v l. 30-30 l. 2) ep. 5 (P. G. 32. 237-241). (f. 30 l. 2-30^v l. 28) ep. 6 (P. G. 32. 241-244). (ff. 30^v l. 28-31 l. 13) ep. 247 (P. G. 32. 928). (f. 31 ll. 13-23) ep. 246 (P. G. 32. 925-928). (f. 31 l. 23-31^v l. 20) ep. 238 (P. G. 32. 889). (ff. 31^v l. 20-32^v l. 7) ep. 240 (P. G. 32. 893-897). (ff. 32^v l. 27-33 l. 28) ep. 229 (P. G. 32. 857-860). (f. 33 l. 28-33^v l. 20) ep. 230 (P. G. 32. 860). (ff. 33^v l. 20-34 l. 2) ep. 121 (P. G. 32. 540-541). (f. 34 ll. 2-25) ep. 122 (P. G. 32. 541-544).

(ff. 34 l. 25-35 l. 10) ep. 130 (P. G. 32. 561-564). (ff. 35 l. 10-36 l. 11) ep. 140 (P. G. 32. 585-589). (ff. 36 l. 11-37 l. 1) ep. 135 (P. G. 32. 572-573). (ff. 37 l. 1-38^v l. 21) ep. 160 (P. G. 32. 621-628). (ff. 38^v l. 21-39 l. 24) ep. 55 (P. G. 32. 401-404). (f. 39 l. 24-39^v l. 6) ep. 253 (P. G. 32. 940). (ff. 39^v l. 6-40 l. 15) ep. 256 (P. G. 32. 944-945). (f. 40 l. 15-40^v l. 17) ep. 29 (P. G. 32. 309-312). (ff. 40^v l. 18-41 l. 31) ep. 25 (P. G. 32. 297-301). (ff. 41 l. 31-42 l. 23) ep. 300, des. οὕτω καὶ ἐγένετο (P. G. 32. 1044-1048). (f. 42 l. 23-42^v l. 31) ep. 101 (P. G. 32. 505-508). (ff. 42^v l. 31-43^v l. 22) ep. 301 (P. G. 32. 1048-1049). (ff. 43^v l. 23-44^v l. 24) ep. 227 (P. G. 32. 852-856). (ff. 44^v l. 24-45 l. 26) ep. 228 (P. G. 32. 856-857). (f. 45 l. 26-45^v l. 31) ep. 26 (P. G. 32. 301-304). (ff. 45^v l. 31-46 l. 26) ep. 18 (P. G. 32. 281-284). (f. 46 l. 26-46^v l. 7) ep. 106 (P. G. 32. 513). (ff. 46^v l. 8-47 l. 10) ep. 206 (P. G. 32. 757-760). (ff. 47 l. 10-48 l. 17) ep. 139 (P. G. 32. 581-585). (f. 48 l. 18-48^v l. 28) ep. 82 (P. G. 32. 457-460). (ff. 48^v l. 28-49 l. 14) ep. 80 (P. G. 32. 456). (f. 49 l. 14-49^v l. 6) ep. 61 (P. G. 32. 416-417). (ff. 49^v l. 6-50^v l. 27) ep. 69 (P. G. 32. 429-433). (ff. 50^v l. 27-51^v l. 32) ep. 66 (P. G. 32. 424-425). (f. 52 ll. 1-24) ep. 67 (P. G. 32. 425-428). (f. 52 l. 24-52^v l. 11) ep. 133 (P. G. 32. 569). (ff. 52^v l. 11-53^v l. 22) ep. 266 (P. G. 32. 992-996). (ff. 53^v l. 22-54^v l. 13) ep. 219, in fine add. ἔρρωσθε (P. G. 32. 812-813). (ff. 54^v l. 13-55^v l. 18) ep. 156 (P. G. 32. 613-617). (ff. 55^v l. 18-56 l. 14) ep. 100 (P. G. 32. 504-505). (f. 56 l. 14-56^v l. 22) ep. 136 (P. G. 32. 573-576). (ff. 56^v l. 22-57 l. 12) ep. 30 (P. G. 32. 313). (f. 57 l. 12-57^v l. 4) ep. 162 (P. G. 32. 632-633). (ff. 57^v l. 4-58 l. 23) ep. 98 (P. G. 32. 496-497). (f. 58 l. 23-58^v l. 2) ep. 241 (P. G. 32. 897). (ff. 58^v l. 2-59 l. 28) ep. 138 (P. G. 32. 577-581). (f. 59 l. 28-59^v l. 11) ep. 27 (P. G. 32. 304). (f. 59^v ll. 11-17) ep. 182 (P. G. 32. 660). (ff. 59^v l. 18-60 l. 9) ep. 183 (P. G. 32. 660). (f. 60 l. 9-60^v l. 8) ep. 48 (P. G. 32. 384-385). (ff. 60^v l. 8-61 l. 29) ep. 128 (P. G. 32. 553-557). (ff. 61 l. 29-62 l. 27) ep. 239 (P. G. 32. 889-893). (f. 62 l. 27-62^v l. 14) ep. 127 (P. G. 32. 553). (ff. 62^v l. 14-63 l. 10) ep. 95 (P. G. 32. 489). (f. 63 l. 10-63^v l. 23) ep. 141 (P. G. 32. 589-592). (ff. 63^v l. 23-64^v l. 5) ep. 198 (P. G. 32. 713-716). (ff. 64^v l. 5-65 l. 27) ep. 237 (P. G. 32. 885-888). (f. 65 l. 27-65^v l. 29) ep. 34 (P. G. 32. 320-321). (ff. 65^v l. 29-66 l. 27) ep. 268 (P. G. 32. 997). (f. 66 l. 27-66^v l. 16) ep. 145 (P. G. 32. 593-596). (ff. 66^v l. 16-67 l. 2) ep. 31 (P. G. 32. 313-316). (f. 67 ll. 2-17) ep. 146 (P. G. 32. 596). (ff. 67 l. 17-69 l. 10) ep. 28 (P. G. 32. 304-309). (f. 69 l. 10-69^v l. 2) ep. 63 (P. G. 32. 420). (ff. 69^v l. 2-72^v l. 21) ep. 210 (P. G. 32. 768-777). (ff. 72^v l. 21-73 l. 21) ep. 126 (P. G. 32. 552-553). (ff. 73 l. 21-76^v l. 26) ep. 204 (P. G. 32. 744-756). (ff. 76^v l. 26-77^v

l. 5) ep. 54 (P. G. 32. 400-401). (ff. 77^v l. 5-78 l. 19) ep. 291 (P. G. 32. 1032-1033). (f. 78 l. 19-78^v l. 27) ep. 53 (P. G. 32. 396-400). (ff. 78^v l. 27-82^v l. 31) ep. 244 (P. G. 32. 912-924). (ff. 82^v l. 31-83^v l. 4) ep. 250 (P. G. 32. 929-932). (f. 83^v ll. 5-28) ep. 216 (P. G. 32. 792-793). (ff. 83^v l. 28-85 l. 30) ep. 258 (P. G. 32. 948-953). (f. 85 l. 30-85^v l. 24) ep. 245 (P. G. 32. 925). (ff. 85^v l. 24-86 l. 7) ep. 49 (P. G. 32. 385). (f. 86 ll. 7-27) ep. 50 (P. G. 32. 388). (f. 86 l. 27-86^v l. 11) ep. 195 (P. G. 32. 708). (f. 86^v ll. 11-25) ep. 184 (P. G. 32. 661). (ff. 86^v l. 25-87 l. 7) ep. 185 (P. G. 32. 661). (f. 87 ll. 8-20) ep. 181 (P. G. 32. 657). (ff. 87 l. 20-88 l. 3) ep. 81 (P. G. 32. 456-457). (f. 88 ll. 3-17) ep. 79 (P. G. 32. 453). (f. 88 l. 17-88^v l. 29) ep. 119 (P. G. 32. 536-537). (ff. 88^v l. 29-92^v l. 24) ep. 223 (P. G. 32. 820-833). (ff. 92^v l. 24-94 l. 20) ep. 224 (P. G. 32. 833-840). (ff. 94 l. 20-95 l. 14) ep. 212 (P. G. 32. 780-781). (ff. 95 l. 14-97 l. 22) ep. 265 (P. G. 32. 984-992). (ff. 97 l. 22-98 l. 8) ep. 131 (P. G. 32. 565-568). (ff. 98 l. 8-99^v l. 16) ep. 214 (P. G. 32. 785-789). (ff. 99^v l. 16-100 l. 4) ep. 175 (P. G. 32. 652-653). (f. 100 ll. 4-28) ep. 264 (P. G. 32. 981-984). (f. 100 l. 28-100^v l. 27) ep. 267 (P. G. 32. 996-997). (ff. 100^v l. 27-101 l. 19) ep. 85 (P. G. 32. 465). (f. 101 l. 19-101^v l. 4) ep. 123 (P. G. 32. 544). (ff. 101^v l. 5-102 l. 11) ep. 262 (P. G. 32. 973-976). (ff. 102 l. 12-103 l. 27) ep. 45 (P. G. 32. 365-369). (ff. 103 l. 27-107 l. 6) ep. 46 (P. G. 32. 369-381). (f. 107 ll. 6-27) ep. 323 (P. G. 32. 1069). (ff. 107 l. 27-108 l. 2) ep. 23 (P. G. 32. 293-296). (ff. 108 l. 2-109^v l. 25) ep. 22 (P. G. 32. 288-293). (ff. 109^v l. 25-110 l. 10) ep. 284 (P. G. 32. 1020). (f. 110 l. 10-110^v l. 3) ep. 205 (P. G. 32. 756-757). (f. 110^v l. 3-111 l. 4) ep. 206 (P. G. 32. 757-760). (f. 111 l. 4-111^v l. 9) ep. 113 (P. G. 32. 525-528). (ff. 111^v l. 10-112 l. 15) ep. 114 (P. G. 32. 528-529). (f. 112 l. 15-112^v l. 8) ep. 57 (P. G. 32. 405-408). (ff. 112^v l. 8-113 l. 10) ep. 154 (P. G. 32. 609-612). (ff. 113 l. 11-114 l. 8) ep. 164 (P. G. 32. 633-637). (f. 114 l. 8-114^v l. 8) ep. 165 (P. G. 32. 637-640). (ff. 114^v l. 8-115 l. 2) ep. 68 (P. G. 32. 428-429). (ff. 115 ll. 2-18) ep. 252 (P. G. 32. 940). (ff. 115 l. 18-115^v l. 20) ep. 197 ab initio usque ad *παμπληθὲς ἀποκρίσμεθα* (P. G. 32. 709-712 A 7). (ff. 115^v l. 20-116 l. 15) ep. 120 (P. G. 32. 537-540). (ff. 116 l. 15-117 l. 11) ep. 129 (P. G. 32. 557-561). (ff. 117 l. 11-118 l. 4) ep. 159 (P. G. 32. 620-621). (ff. 118 l. 4-118^v l. 23) ep. 161 (P. G. 32. 629-632). (ff. 118^v l. 23-119 l. 12) ep. 176 (P. G. 32. 653). (f. 119 l. 12-119^v l. 16) ep. 191 (P. G. 32. 701-704). (ff. 119^v l. 16-121 l. 27) ep. 150 (P. G. 32. 601-605). (ff. 121 l. 28-122 l. 1) ep. 231 (P. G. 32. 861). (f. 122 ll. 1-13) ep. 202 (P. G. 32. 736). (ff. 122 l. 14-122^v l. 19) ep. 200 (P. G. 32. 733-736). (f. 122^v ll. 19-26) ep. 201 (P. G. 32. 736). (ff. 122^v l. 26-123 l. 25) ep. 218

(P. G. 32. 809-812). (f. 123 l. 25-123^v l. 14) ep. 232 (P. G. 32. 864). (ff. 123^v l. 14-124 l. 6) ep. 248 (P. G. 32. 928-929): in fine desunt verba χάριτι τοῦ ἁγίου (P. G. 32. 929 B 8-9). (ff. 124 l. 7-125 l. 12) ep. 190 (P. G. 32. 697-701). (ff. 125 l. 13-128 l. 11) ep. 236 (P. G. 32. 876-885). (ff. 128 l. 12-129 l. 5) ep. 233 (P. G. 32. 864-868). (ff. 129 l. 5-130 l. 6) ep. 234 (P. G. 32. 868-872). (ff. 130 l. 6-131 l. 20) ep. 235 (P. G. 32. 872-876). (ff. 131 l. 20-135 l. 3) ep. 260 (P. G. 32. 953-968). (f. 135 ll. 4-16) ep. 111 (P. G. 32. 520-521). (f. 135 l. 16-135^v l. 12) ep. 104 (P. G. 32. 509-512). (f. 135^v ll. 12-30) ep. 110 (P. G. 32. 520). (f. 136 ll. 1-14) ep. 335 (P. G. 32. 1077). (f. 136 l. 14-136^v l. 25) ep. 336, nempe epistula **Libanii** ad Basilium (P. G. 32. 1080-1081). (ff. 136^v l. 25-137 l. 8) ep. 337 (P. G. 32. 1081). (f. 137 l. 8-137^v l. 1) ep. 338, nempe epistula **Libanii** ad Basilium (P. G. 32. 1081-1084). (f. 137^v ll. 1-28) ep. 339 (P. G. 32. 1084-1085). (ff. 137^v l. 28-138 l. 20) ep. 340, **Libanii** ad Basilium (P. G. 32. 1085). (f. 138 ll. 20-27) ep. 341, **Libanii** ad Basilium (P. G. 32. 1085-1088). (f. 138 l. 27-138^v l. 6) ep. 342 (P. G. 32. 1088). (f. 138^v ll. 6-10) ep. 343, **Libanii** ad Basilium (P. G. 32. 1088). (f. 138^v ll. 10-19) ep. 344 (P. G. 32. 1088-1089). (ff. 138^v l. 19-139 l. 16) ep. 345, **Libanii** ad Basilium (P. G. 32. 1089-1092). (f. 139 ll. 16-24) ep. 346, **Libanii** ad Basilium (P. G. 32. 1092). (f. 139 ll. 24-32) ep. 349, **Libanii** ad Basilium (P. G. 32. 1093). (f. 139^v ll. 1-11) ep. 350 (P. G. 32. 1093). (f. 139^v ll. 11-24) ep. 351 (P. G. 32. 1093-1096). (f. 139^v ll. 24-31) ep. 352, **Libanii** ad Basilium (P. G. 32. 1096). (f. 140 ll. 1-7) ep. 353 (P. G. 32. 1096). (f. 140 ll. 7-13) ep. 354, **Libanii** ad Basilium (P. G. 32. 1096-1097). (f. 140 ll. 14-21) ep. 355, **Libanii** ad Basilium (P. G. 32. 1097). (f. 140 ll. 21-27) ep. 347, **Libanii** ad Basilium (P. G. 32. 1092). (f. 140 l. 27-140^v l. 11) ep. 348 (P. G. 32. 1092-1093). (f. 140^v ll. 11-14) ep. 304 (P. G. 32. 1053). (f. 140^v ll. 14-26) ep. 33 (P. G. 32. 317-320). (ff. 140^v l. 26-141 l. 20) ep. 293 (P. G. 32. 1033-1036). (f. 141 l. 20-141^v l. 20) ep. 174 (P. G. 32. 649-652). (f. 141^v ll. 20-30) ep. 186 (P. G. 32. 661-664). (ff. 141^v l. 30-142 l. 3) ep. 185 (P. G. 32. 664). (f. 142 ll. 3-7) ep. 328 (P. G. 32. 1073). (f. 142 ll. 7-12) ep. 329 (P. G. 32. 1073-1076). (f. 142 ll. 12-18) ep. 118 (P. G. 32. 536). (f. 142 ll. 18-25) ep. 196 (P. G. 32. 708-709); subfigitur (f. 142 l. 26-142^v l. 8) <Gregorii Nazianzeni> ep. 57 ad Theclam (P. G. 37. 112). (f. 142^v ll. 8-11) ep. 330 (P. G. 32. 1076). (f. 142^v ll. 11-14) ep. 332 (P. G. 32. 1076). (f. 142^v ll. 15-22) ep. 331 (P. G. 32. 1076); subfiguntur: ^a(f. 142^v ll. 22-26) περὶ τοῦ σώματος τοῦ κυρίου, inc. οὔτε οὐράνιον ποίημα οὔτε γήινον des. προσεχούς εἶδους προσαγωγῆς (cf. M. Geerard, *Clavis Patrum Graecorum*, II, Brepols-Turnhout 1974, n. 2949, p. 173; de aliis codicibus cf. S. Y. Rudberg, *Études sur la tradition*

manuscripte de saint Basile, Lund 1953, p. 119); ^b(ff. 142^v l. 26-143 l. 10) **Libanii** epistula ad Aristophanem (num. ασιδ' apud R. Foerster, *Libanii opera*, XI, Lipsiae 1922 [Teubneriana], pp. 294-295); ^c(f. 143 ll. 10-11) <Gregorii Nazianzeni> ep. 236 (P. G. 37. 380). (f. 143 ll. 12-19) ep. 249 (P. G. 32. 929). (ff. 143 l. 19-144 l. 18) ep. 94 (P. G. 32. 485-489). (f. 144 l. 18-144^v l. 18) ep. 20 (P. G. 32. 284-285). (ff. 144^v l. 19-145 l. 7) ep. 163 (P. G. 32. 633). (f. 145 ll. 7-25) ep. 21 (P. G. 32. 285-288); subfigitur (f. 145 ll. 25-29) ὑπογραφή Εὐσταθίου ἐπισκόπου quae inc. Εὐστάθιος ἐπίσκοπος σοὶ Βασιλείῳ ἀναγνοῦς ἐγνώρισα et des. καὶ ἄλλων τινῶν κληρικῶν. (f. 145 l. 29-145^v l. 11) ep. 87 (P. G. 32. 468). (ff. 145^v l. 11-146 l. 4) ep. 137 (P. G. 32. 577). (f. 146 ll. 5-23) ep. 72 (P. G. 32. 440). (f. 146 l. 23-146^v l. 18) ep. 115 (P. G. 32. 529-532). (ff. 146^v l. 18-147 l. 24) ep. 97 (P. G. 32. 493). (f. 147 l. 24-147^v l. 27) ep. 173 (P. G. 32. 648-649). (ff. 147^v l. 27-148 l. 27) ep. 65 (P. G. 32. 421-424). (ff. 148 l. 28-149 l. 29) ep. 59 (P. G. 32. 409-413). (f. 149 l. 29-149^v l. 14) ep. 134 (P. G. 32. 569-572). (ff. 149^v l. 14-150 l. 10) ep. 271 (P. G. 32. 1004-1005). (f. 150 l. 10-150^v l. 5) ep. 60 (P. G. 32. 413-416). (f. 150^v ll. 5-23) ep. 194 (P. G. 32. 705-708). (ff. 150^v l. 23-151 l. 18) ep. 299 (P. G. 32. 1041-1044). (ff. 151 l. 18-152 l. 7) ep. 84 (P. G. 32. 461-464). (f. 152 ll. 7-24) ep. 147 (P. G. 32. 596-597). (f. 152 l. 25-152^v l. 15) ep. 276 (P. G. 32. 1012). (f. 152^v ll. 15-31) ep. 152 (P. G. 32. 608-609). (f. 153 ll. 1-33) ep. 277 (P. G. 32. 1012-1013). (f. 153 l. 34-153^v l. 12) ep. 17 (P. G. 32. 281). (ff. 153^v l. 12-154 l. 7) ep. 56 (P. G. 32. 404-405). (f. 154 ll. 7-16) ep. 208 (P. G. 32. 765-768). (f. 154 l. 16-154^v l. 5) ep. 163 (P. G. 32. 633). (ff. 154^v l. 6-155 l. 4) ep. 148 (P. G. 32. 597-600). (f. 155 l. 5-155^v l. 28) ep. 272 (P. G. 32. 1005-1008). (ff. 155^v l. 28-156 l. 31) ep. 96 (P. G. 32. 492). (f. 156 l. 31-156^v l. 24) ep. 151 (P. G. 32. 605-608). (ff. 156^v l. 25-157 l. 9) ep. 180 (P. G. 32. 657). (f. 157 l. 9-157^v l. 4) ep. 116 (P. G. 32. 532-533). (f. 157^v ll. 5-29) ep. 76 (P. G. 32. 449-452). (ff. 157^v l. 29-158 l. 16) ep. 193 (P. G. 32. 705). (f. 158 ll. 16-29) ep. 280 (P. G. 32. 1016-1017). (f. 158 l. 29-158^v l. 15) ep. 324 (P. G. 32. 1069-1072). (ff. 158^v l. 15-159 l. 5) ep. 149 (P. G. 32. 600). (f. 159 ll. 5-29) ep. 75 (P. G. 32. 449). (ff. 159 l. 30-160^v l. 29) ep. 74 (P. G. 32. 444-449). (ff. 160^v l. 29-161 l. 24) ep. 313 (P. G. 32. 1060-1061). (f. 161 l. 24-161^v l. 4) ep. 325 (P. G. 32. 1072). (ff. 161^v l. 4-162^v l. 12) ep. 52 (P. G. 32. 392-396). (ff. 162^v l. 13-163^v l. 16) ep. 112 (P. G. 32. 521-525). (ff. 163^v l. 16-164 l. 16) ep. 105 (P. G. 32. 512-513). (f. 164 l. 16-164^v l. 1) ep. 279 (P. G. 32. 1016). (ff. 164^v l. 2-165 l. 22) ep. 90 (P. G. 32. 472-476). (f. 165 l. 22-165^v l. 2) ep. 10 (P. G. 32. 272-273). (f. 165^v ll. 2-5) ep. 356 (P. G. 32. 1097). (ff. 165^v l. 5-166^v l. 18) ep. 261

(P. G. 32. 968-972). (f. 166^v ll. 18-30) ep. 179 (P. G. 32. 656-657). (ff. 166^v l. 30-168^v l. 15) ep. 92 (P. G. 32. 477-484). (f. 168^v ll. 15-26) ep. 64 (P. G. 32. 420-421); in fine post ἀπολαύσωμεν (P. G. 32. 421 A 6) addita sunt verba ἐρρωμένος καὶ εὐθυμος ἐν κυρίῳ φυλαχθείης ἡμῖν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ. (ff. 168^v l. 26-169 l. 16) ep. 292 (P. G. 32. 1033). (f. 169 l. 16-169^v l. 8) ep. 172 (P. G. 32. 645-648). (ff. 169^v l. 8-170^v l. 1) ep. 73 (P. G. 32. 440-444). (f. 170^v ll. 1-11) ep. 192 (P. G. 32. 704-705). (f. 170^v ll. 11-30) ep. 168 (P. G. 32. 640-641). (ff. 170^v l. 30-171 l. 9) ep. 157 (P. G. 32. 617). (f. 171 ll. 9-17) ep. 158 (P. G. 32. 620). (f. 171 l. 17-171^v l. 20) ep. 290 (P. G. 32. 1028-1029). (ff. 171^v l. 20-172 l. 21) ep. 91 (P. G. 32. 476). (ff. 172 l. 21-174 l. 26) ep. 243 (P. G. 32. 901-912). (f. 174 l. 26-174^v l. 6) ep. 281 (P. G. 32. 1017). (f. 174^v ll. 6-18) ep. 177 (P. G. 32. 653-656). (f. 174^v ll. 18-31) ep. 178 (P. G. 32. 656). (f. 175 l. 1-174^v l. 9) ep. 32 (P. G. 32. 316-317). (ff. 175^v l. 9-179 l. 16) ep. 189 (P. G. 32. 684-696; ed. etiam I. Mercati, *Varia sacra* [Studi e Testi 11], Roma 1903, pp. 71-82; re vera est haec epistula opus Gregorii Nysseni: cf. e.g. J. Quasten, *Patrology*, III, Utrecht-Antwerp 1960, p. 225). (ff. 179 l. 16-180 l. 4) ep. 71 (P. G. 32. 436-440). (ff. 180 l. 4-181^v l. 31) ep. 263 (P. G. 32. 976-981). (f. 182 ll. 1-9) ep. 282 (P. G. 32. 1017). (f. 182 ll. 10-24) ep. 334 (P. G. 32. 1077). (ff. 182 l. 24-183 l. 11) ep. 257 (P. G. 32. 945-948). (f. 183 ll. 12-23) ep. 132 (P. G. 32. 568-569). (f. 183 l. 23-183^v l. 14) ep. 307 (P. G. 32. 1056). (ff. 183^v l. 14-184 l. 23) ep. 24 (P. G. 32. 296-297). (ff. 184 l. 23-185 l. 9) ep. 225 (P. G. 32. 840-841). (ff. 185 l. 9-186 l. 8) ep. 242 (P. G. 32. 900-901). (f. 186 l. 8-186^v l. 11) ep. 294 (P. G. 32. 1036-1037). (f. 186^v ll. 11-18) ep. 103 (P. G. 32. 509). (ff. 186^v l. 18-187^v l. 6) ep. 222 (P. G. 32. 817-820). (f. 187^v ll. 7-27) ep. 221 (P. G. 32. 816-817). (ff. 187^v l. 26-188^v l. 6) ep. 220 (P. G. 32. 813-816). (ff. 188^v l. 6-189 l. 7) ep. 89 (P. G. 32. 469-472). (f. 189 ll. 7-28) ep. 194 (P. G. 32. 544-545). (ff. 189 l. 28-193^v l. 23) ep. 38 (P. G. 32. 325-340; viri docti nonnulli tamen hoc scriptum Gregorio Nysseno tribuunt, v. J. Quasten, *Patrology*, III, Utrecht-Antwerp 1960, pp. 224, 281, 282 [ubi ad opus C. Cavallin, *Studien zu den Briefen des heiligen Basilius*, Lund 1944, refert]). (ff. 193^v l. 24-195 l. 25) ep. 125 (P. G. 32. 545-552). (ff. 195 l. 26-199^v l. 2) ep. 188 (P. G. 32. 664-684). (ff. 199^v l. 2-202^v l. 34) ep. 199 (P. G. 32. 716-732). (ff. 203 l. 1-205^v l. 18) ep. 217 (P. G. 32. 793-809). In marginibus ff. 3, 4^v, 5, 6^v, 7^v, 11^v, 26^v, 32^v, 78, 89^v, 119^v, 121^v, 137^{r-v}, 153, 161^v, 165^v, 171, 177^{r-v}, 189, 190-201^v, 203-204^v scripta sunt scholia: primum (f. 3), a manu 2 (v. infra, sub SCRIPT.) saec. XIV exaratum, est ἡ ἐπιστολὴ αὐτῇ διδασκαλ(ί)α ἔστι τοῦ κατὰ θεὸν βίου παντὸς ὥστε ἐπιμελῶς ἄγων καὶ νουνεχῶς αὐτὴν

ἀναγίνωσκε καὶ εὐρήσεις πολλὰ καὶ μετὰ σοὶ τὰ ὠφέλιμα; ultimum (f. 204^v), ab eadem manu scriptum quae textum exaravit et diagrammate instructum, est ὁ ἀδελφῇ συμμειανθεὶς ἡ μητροῦ ἡ νύμφη. Scholia in ff. 194^v, 195 et 199^v exarata transcripsit M. Bessières, *La tradition manuscrite de la correspondance de S. Basile*, Oxford 1923, pp. 44-45. ²(ff. 206^v-242^v) Liber de Spiritu sancto (P. G. 32. 68-217) praefixa (ff. 205^v-206) tabula capitum. In marginibus ff. 207^{r-v}, 211, 212^v, 217, 221^v, 223^v-224, 225^v, 226^v, 227^v, 229, 230^{r-v}, 231, 236^{r-v}, 237^{r-v}, 238 manus 2, 3, 4 (v. infra, sub SCRIPT.) saec. XIV scholia scripserunt: primum (f. 207) est οἶμαι ἀσ(ε)β(είας) θέλει, ultimum (f. 238) est ἐξε-νάγκαντ(ο). Ff. 242^a-242^d vacua.

MAT. Nonnulla codicis folia tineis erosa (v. praesertim ff. 1-7, 232-242). Ff. 1-3, 241^v-242^v umore maculata. Ff. 15, 88, 95, 96, 228 iam principio perterebrata. Angulus inferior externus ff. 43, 60, 61, 88, 126, 200, anguli externi, superior et inferior f. 155 iam principio abscisi. Abscisa sunt etiam pars marginis inferioris ff. 100, 120, 186, 213 nec non totus margo superior f. 189.

FASC. Sunt in totum fasciculi 31, numeris graecis angulo superiori externo primae singulorum paginae appositis signati (animadvertendum tamen est in fasciculis 5, ff. 33-40^v, 12, ff. 89-96^v, 18, ff. 133-141^v, 21, ff. 158-165^v, 28, ff. 213-218^v notas ε', ιβ', ιη', κα', κη' fortasse ob marginem superiorem et externum abscisos periisse; praeterea in fasciculo 23, ff. 174-181^v, notae κγ' solum κ, in fasciculo autem 31, ff. 235-242^v, notae λα' solum λ exstat). Fasciculi 1-15 quaterniones sunt, fasciculus 16 (ff. 121-127^v) quaternio ubi tertium folium rescissum est (cave laciniam huius folii inter ff. 122^v et 123), 17 (ff. 128-135^v) quaternio, 18 (ff. 136-141^v) ternio, 19-25 quaterniones, 26 (ff. 198-204^v) septem foliorum, 27 (ff. 205-212^v) quaternio, 28 (ff. 213-218^v) ternio, 29-31 quaterniones. Praeterea folia chartacea saeculo XVI addita (scil. ff. I-IV, 242^{a-d}) biniones duos efficiunt.

CHART. SIGNA. In foliis chartaceis saec. XVI additis: litterae AGM ornatibus inclusae (v. praesertim f. III: exemplum simile deest apud Briquet, Heawood et Zonghi). In ff. 242^e, 242^d pars tantum duorum circularum observatur.

SCHEMA. Lake I 2e, Leroy 20 A 1. Spatium scriptum: mm. 175.183.190 × 112.117.

SCRIPT. Codicem totum unus idemque librarius (manus 1) fusco atramento exaravit, nonnullis tachygraphicis compendiis (δέ, ἐρ, γάρ) utens. Manus 2 posterior (saec. XIV) textum passim retractavit (v. e.g. f. 24^v l. 11 a.i., f. 29^v ll. 9 a.i. et 14 a.i., f. 31^v ll. 1-9 a.i., f. 239^v ll. 6-13 a.i.) et multa scholia vel varias lectiones in marginibus scripsit (v. e.g. ff. 1^v, 2^v, 3, 4, 4^v-5, 6^v, 8^v, 19^v, 21^v, 22, 24^{r-v}, 25^v, 26^v, 31^{r-v}, 32^v, 33, 34^{r-v}, 38^v, 40^{r-v}, 41, 42^v, 44^v-45, 46^v, 50^{r-v}, 52^v, 57^v, 58^v, 59, 74^{r-v}, 79, 137^v, 207, 211, 217, 218, 221^v, 222, 223^v, 224, 225^{r-v}, 226^v, 227^v, 229, 230^v, 231, 236^v, 237^{r-v}, 238). Manus 3 saec. XIV nigro atramento scholia in nonnullis foliis exaravit (v. praesertim ff. 121^v, 212^v, 217, 226^v, 230, 236), tachygraphicis compendiis tantummodo utens (v. f. 121^v τος, f. 212^v τα). Manus 4 saec. XIV fusco atramento pauca scholia addidit (v. ff. 190^v, 207^v, 211). <Georgius Balsamon> denique in f. IV^v indiculum operum quae in codice continentur scripsit.

ORN. In margine inf. f. 135^v simplex ornatus depictus est binis lineis parallelis efformatus, cauliculos continens figuramque avis sinistrorsum perhibens.

ANNOT. In marginibus ff. 11, 18, 19^v breves invocationes manus 2 (ut vid.): ὦ Χριστέ. In margine externo f. 128^v manus 3 (ut vid.) invocationem ad Basilium scripsit: θεοδίδακτε, θεοφρούρητε, θεοπρόβλητε · κανὼν τῶν ἱερῶν νόμων · φάος τῶν μοναζόντων · καὶ τῆς σωτηρίας καθηγητὰ καὶ διδάσκαλε · τῶν λογικῶν προβάτων Χριστοῦ πατριάρχᾳ (sic) καὶ ἀγῆ (sic) δέσποτ(α). In f. IV^v, manu saec. XVI: *Basilii epistulae quaedam ineditae*; quibus verbis (A. Mai) obiecit *immo omnes videntur editae*.

POSS. In margine inf. f. 242^v vestigia nominis possessoris erasi etiam nunc legi possunt: Iohannis card. de Salviatis. In ff. I, 1, 166, 242^v, 242^{a-v} sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. I, manu (A. Mai): *III*, numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium (v. cod. Vat. lat. 9579, f. 144). In eodem folio (A. Mai) scripsit *47* (quam notam cancellavit), *48*, in f. IV autem *Colon: 48*, in margine inferiore f. I *Colon. 48 Vat. 2209*. In indice R. Vernazza codex numero 45, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 4 signatur.

BIBL. Codicem descripsit M. Bessières, *La tradition manuscrite de la correspondance de S. Basile*, Oxford 1923, pp. 43-44 (qui tamen epistulas 169, 171, 170, 13, 238, 184, 185, 119, 341, 33, 328, 332, 92 et 157 praetermisit); memorant I. Mercati, *Varia sacra* [*Studi e Testi* 11], Roma 1903, p. 66 n. 2; G. Przychocki, *Watykańskie rękopisy listów św. Grzegorza z Nazyanzu*, *Eos* 16, 1910, p. 120; P. Gallay, *Liste des manuscrits des lettres de saint Grégoire de Nazianze*, *Rev. ét. gr.* 57, 1944, p. 121; S. Y. Rudberg, *Études sur la tradition manuscrite de Saint Basile*, Lund 1953, pp. 37-38, qui ex eo codices Ambros. gr. 604, Paris. gr. 971 et Ottob. gr. 149 descriptos esse censet, p. 38 (cf. etiam A. de Mendieta, *L'antiquité classique* 23, 1954, p. 482); J. Gribomont, *Études suédoises et reclassement de la tradition manuscrite de Saint Basile*, *Muséon* 67, 1954, pp. 54-66; Y. Courtonne, *Saint Basile, Lettres*, I, Paris 1957 [*Les belles Lettres*], p. XV; I. Ševčenko, *Dumbarton Oaks Papers* 25, 1971, p. 132 n. 24.

INTEG. Integumentum e corio rubro saec. XVIII binis filis aureis ornatum praebet in dorso insignia duo aurea familiae Columnensis, scidulas duas e corio viridi in quibus litteris aureis scriptum est *Basilii Epistulae et De spiritu S. Ad Amphilochoi* (sic) | *saeculi IX* et notam auream qua codex in Bibliotheca Columnensi signabatur, *A VI*. Sub scidula inferiore hodiernus codicis numerus notis aureis postea impressus est. Insignia, scidulae, nota Bibliothecae Columnensis et hodiernus codicis numerus binis filis aureis inclusa; scidula inferior ornatum aureum etiam perhibet (integumentum simile codex Vat. gr. 2192 habet: cf. supra, p. 116).

2210 Saec. X, membranac. (ff. I-II chartac.), mm. 248×160, ff. II. 190, coll. 2 (ff. 169-190^v), ll. 25.

1 (ff. 1-138) (Theodoreti ep. Cyri) Haereticarum fabularum compendium (in titulo, f. I, pro Theodoreto Ἰσιδώρου scriptum est, cf. adnotationem (A. Mai) in schedula f. II adglutinata), praemissis ^a(ff. 1-3) prooemio (P. G. 83. 336-340) et ^b(ff. 3-5) tabula capitum quae in libris I-IV continentur, a tabulis in P. G. 83. 340-341, 381-384, 400, 412 impressis satis discrepante: ^a(ff. 5-28^v) liber primus (P. G. 83. 341-381); ^b(ff. 28^v-37^v) liber secundus, praefixa (ff. 28^v-

29) tabula capitum (P. G. 83. 381-397); ^c(ff. 38-44) liber tertius, praefixa (f. 38) tabula capitum (P. G. 83. 400-409); ^d(ff. 44-61) liber quartus, praefixa (f. 44^{r-v}) tabula capitum (P. G. 83. 412-437); ^e(ff. 61^v-138) (liber quintus) sub titulo θείων δογμάτων ἐπιτομή praefixa (f. 61^v) tabula capitum (P. G. 83. 440-556). In ff. 102^v-106^v insertum est, inter finem capitis «Quod quam sumpsit naturam suscitavit» et initium capitis «Quod idem est bonus et iustus» (P. G. 83. 505), caput quod ὅτι θεοτόκος ἡ ἀγία παρθένος inscribitur: inc. ἡμεῖς δὲ τοῖς εὐαγγελικοῖς τε καὶ ἀποστολικοῖς πανταχοῦ πειθόμενοι δόγμασι des. ἀλλ' ἔλεγχος τῆς ἀπαιδεύτου τεχνολογίας καὶ παρατηρήσεως; hoc caput pars est operis Contra Nestorium* (P. G. 83. 1157 B 12-1164, cf. etiam I. Sirmondium, *Theodoreti opera omnia*, IV, Lutetiae Parisiorum 1642, pp. 698 C 10-702) quod mendose Theodoreto tributum est (de eius origine apocrypha v. J. Quasten, *Patrology*, III, Utrecht-Antwerp 1960, p. 552).

2 (ff. 138-141^v) Georgii monachi e capitibus ad Epiphanium de haeresibus: ^a(ff. 138-139^v) caput IX de Origenis sectatoribus, cuius pars desideratur quattuor foliis inter ff. 138^v et 139 avulsis ut animadverterunt F. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, p. 15 et M. Richard, *Ἐπετηρίς ἐταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν* 25, 1955, p. 337 (= *Opera minora* III, Turnhout 1977, num. 61, p. 337) nec non *Revue des ét. byz.* 28, 1970, p. 239 (= *Opera minora* III, num. 62, p. 239) (e codice nostro mutilo primum ed. F. Diekamp, *Der Mönch und Presbyter Georgios, ein unbekannter Schriftsteller des 7. Jahrhunderts*, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, pp. 16-17, deinde e codice nostro et e codice Ath. Vatop. 290 etiam mutilo M. Richard, *Les chapitres à Epiphane sur les hérésies de George hiéromoine*, *Ἐπετηρίς ἐταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν* 25, 1955, pp. 355-356 [= *Opera minora* III, num. 61, pp. 355-356]; textum integrum codice Ochrid. 86 usus ed. denique M. Richard, *Le traité de George hiéromoine sur les hérésies*, *Revue des ét. byz.* 28, 1970, pp. 257-262 [= *Opera minora* III, num. 62, pp. 257-262]; lacuna in codice nostro pergit a λόγον Richard p. 257, 22 usque ad εἰ μὴ τὰ p. 261, 20: nam textus interrumpitur in imo f. 138^v cum verbis τῆς ὀρθοδοξίας, inc. in f. 139 l. 1 ὑπὸ τῆς ἀγίας τριάδος, cf. Richard pp. 257, 22 et 261, 20); ^b(ff. 139^v-140) caput X de Apollinari (e codice nostro primum ed. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, pp. 17-18, deinde e codice nostro et e codice Ath. Vatop. 290 Richard, *Ἐπετηρίς ἐταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν* 25, 1955, pp. 356-357 [= *Opera minora* III, num. 61, pp. 356-357], tertium ex his codicibus et e codice Ochrid. 86 Richard, *Revue des ét. byz.* 28, 1970, p. 262 [= *Opera minora* III, num. 62, p. 262]); ^c(ff. 140-141^v) caput XI de Nestorio, Theodoro Mopsuesteno, Diodoro, Paulo Samosatensi et Photino in fine mutilum ob casum sex foliorum

inter ff. 141^v et 142 (cf. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, p. 15 nec non Richard, *Ἐπετηρίς ἐταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν* 25, 1955, p. 337 [= *Opera minora* III, num. 61, p. 337] et *Revue des ét. byz.* 28, 1970, p. 239 [= *Opera minora* III, num. 62, p. 239]) (e codice nostro mutilo primum ed. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, pp. 18-20, deinde e codice nostro et e codice Ath. Vatop. 290 Richard, *Ἐπετηρίς ἐταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν* 25, 1955, pp. 357-359 [= *Opera minora* III, num. 61, pp. 357-359], tertium ex his codicibus et e codice Ochrid. 86 Richard, *Revue des ét. byz.* 28, 1970, pp. 262-265 [= *Opera minora* III, num. 62, pp. 263-265]; textus codicis nostri des. mut. in imo f. 141^v cum verbis τὰ ὅμοια τῷ Παύλῳ ἐφρόνει, Richard p. 265, 1).

3 (ff. 142-143) E (S. Iohannis Damasceni opere De haeresibus caput 80 de Massalianis) in initio mutilum ob casum sex foliorum ante f. 142 (v. supra, num. 2): inc. mut. μαθητεύεσθαι δόγμασιν des. τὴν αἵρεσιν αὐτῶν (P. G. 94. 733A13-736A7; e codice nostro ed. etiam F. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, pp. 22, 27-23, qui pp. 42-43 hoc caput partem operis Georgii monachi [v. supra, num. 2] esse immerito censuit: cf. M. Richard, *Revue des ét. byz.* 28, 1970, p. 240 [= *Opera minora* III, num. 62, p. 240]).

4 (ff. 143-145) S. Maximi (Confessoris) De ligno vitae, inc. εἰ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς σοφία λέγεται εἶναι παρὰ τῇ γραφῇ des. καὶ τὴν ἐκ τῆς ὁμωνυμίας βλάβην φυλάσσεται, sc. (Quaestiones ad Thalassium, cap. XLIII) (P. G. 90. 409-413): cf. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, p. 14.

5 (ff. 145-150) Adversus Agnoitas et Aphthartodocetas sub titulo κατὰ ἀγνοητῶν, ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ προέκοπτεν Ὁ Ἰησοῦς σοφία καὶ ἡλικία · καὶ κατὰ Ἀφθαρτοδοκητῶν · καὶ ὅτι ἡ δειλία καὶ ὁ φόβος καὶ ἡ ἄγνοια φυσικά καὶ ἀνυπαίτια πάθη, inc. ιστέον ὅτι τὸν περὶ ἀγνοίας λόγον διαφόρως οἱ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλοι ἐξέθεντο des. διὰ τὴν κατὰ μικρὸν ἀνάδειξιν οὕτω λέγεται, scil. magna pars capitis XVI operis quod Doctrina patrum de incarnatione verbi inscribitur, cf. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, pp. 14-15 et *Doctrina patrum de incarnatione verbi*, Münster 1907, p. XXI (ed. F. Diekamp, *Doctrina patrum*... , pp. 104, 8-110, 7). Excerpta ex hoc capite, nempe ab ιστέον usque ad φύσιν (f. 145^v), ab ἡγνοηκέναι δέ φησιν usque ad φύσει θεός (ff. 146^v-147) et ab ἀλλ' ὅταν τούτο λέγῃ usque ad εἰ κέκληται πρὸς υἰοθεσίαν (f. 148-148^v l. 8) ed. etiam A. Mai, *Scriptorum veterum nova collectio* VII, Romae 1833, pp. 25-26.

6 (ff. 150-161) Georgii monachi scripta duo de computatione Paschae, scil.: ¹(ff. 150-169) διήγησις περὶ τῆς τεσσαρισκαιδεκάτης τοῦ πάσχα · καὶ ὅπως δεῖ ψηφίζοντας γινῶναι ἐν ποῖα (sic) ἡμέρα τοῦ μηνὸς καταναντᾶ ἐκάστου ἔτους, inc. κυρίῳ

μου πνευματικῷ ἀδελφῷ Ἰωάννῃ θεοφιλεστάτῳ διακόνῳ καὶ μοναχῷ ὁ ταπεινὸς Γεώργιος ἐν κυρίῳ χαίρειν des. τὰς σωτηριῶδεις ἐορτὰς τῆς φιλανθρώπου αὐτοῦ οἰκονομίας ἄγειν ᾧ τιμὴ κράτος σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν (codice nostro usus ed. F. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, pp. 24-32); hoc opusculum anno 638-639 scriptum est (τῆς δὲ βασιλείας Ἡρακλείου ἔτους κθ', cf. Diekamp, op. l. p. 24 l. 16 et etiam pp. 15, 44, 51): ²(ff. 160-161) διήγησις περὶ τῶν τριῶν πόλων ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἰνδικτιόνων, inc. περιέχει τὸ ὑποκείμενον σύνταγμα τὴν τοῦ ἁγίου πάσχα ψῆφον des. καὶ δέκατον ἀπὸ γενέσεως κόσμου ἕως ἡμῶν (codice nostro usus ed. F. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, pp. 32-33). Hunc Georgium monachum non alterum esse ab auctore capitum de haeresibus censet Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, p. 51 (cf. etiam M. Richard, *Revue des ét. byz.* 28, 1970, p. 239 [= *Opera minora* III, num. 62, p. 239]). In f. 161^v post finem textus scriptum est α' κύκλος τοῦ ἁγίου πάσχα ἡμερῶν τν' | β' κύκλος τοῦ ἁγίου πάσχα ἡμερῶν τνζ' | γ' κύκλος τοῦ ἁγίου πάσχα ἡμερῶν πε' | ἐστὶν οὖν ὁ κύκλος τοῦ ἁγίου πάσχα ἀπὸ μαρτίου κδ' μέχρις ἀπρηλίου κδ' · ψηφίζεται δὲ τὸ πάσχα ἀπὸ συμπληρώσεως τοῦ μηνὸς ὅπου φθάσεις εἰς ἐν τῶν δ' κύκλων.

7 (ff. 161^v-163) Excerptum ex (Eusebii) Praeparatione evangelica, sub titulo εἰς τὴν εὐαγγελικὴν προπαρασκευὴν ὡς τὰ πάντα παρὰ βαρβάρων Ἑλλήνες ὠφελῇται, scil. Praep. Ev. X, 5: inc. πρῶτος τοιγαροῦν ὁ τὰ κοινὰ γράμματα des. καὶ Κλήμης ἐπάκουσον ἃ φησιν (ed. K. Mras, *Eusebii Werke*, VIII, *Die Praeparatio Evangelica*, I [Die griech. christl. Schriftst. der ersten Jahrhund.], Berlin 1954, pp. 574-575). In marginibus superiore et externo f. 162 scriptum est scholion Hebraicum alphabetum explicans: inc. Ἑβραίων ἀλφάβητος καὶ ἡ ἐρμηνεία αὐτῇ des. ὁδόντων σημεία.

8 (ff. 163-187^v col. 1) Varia de chronographia et historia, scil.: ¹(ff. 163-164^v) Chronicum breviatum ex Eusebii Pamphili* lucubrationibus, Χρονογραφεῖον σύντομον ἐκ τοῦ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου πονημάτων; de quo opere v. praesertim H. Gelzer, *Sextus Iulius Africanus und die byzantinische Chronographie*, II, Leipzig 1885, pp. 329-345, qui id anno 854 scriptum esse censet; cf. etiam K. Krumbacher, *Gesch. der byz. Lit.*, München 1897², p. 396. Inc. ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ des. τὴν πρώτῃν ὀλυμπιάδα ὡς δεδήλωται (e codice nostro ed. A. Mai, *Script. vet. nova collectio*, I, Romae 1825, Pars II, pp. 1-3, sicut eius mos erat numerum codicis non indicans; Mai editionem iteravit A. Schoene, *Eusebii Chronicorum liber prior*, Berolini 1875, Appendix IV, coll. 63-65, qui codicem quo Mai usus erat invenire non potuit). ²(ff. 164^v-165^v) Quotiens et quando Israelitae subacti sint, inc. ἐπὶ Ῥοβοὰμ Σουσακεῖμ ὁ Αἰγυπτίων βασιλεὺς des. τὸν καὶ πενθερίδην αὐτοῦ (una cum subsequentibus capitibus velut partem Chronici

breviati ed. Mai, op. l. pp. 3-4, cf. Schoene, op. l. p. 65; at hoc caput et subsequentia non partem esse Chronici breviati sed ab eo omnino distinguenda esse censet Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, p. 15 n. 1). ³(ff. 165^v-167^v) De Hierosolymorum expugnationibus, ὑπόμνησις ἐκ τῆς Ἰωσήπου ἀρχαιολογίας – ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν τῶν μέχρι τοῦ νῦν κατεχόντων αὐτήν (Mai, pp. 4-7 D 1; Schoene, coll. 65-67): ⁴(f. 168) <De gentibus quae magna imperia condiderunt>, ἰστέον ὅτι ἐπὶ τὰ τόποι εἰσὶ ἐν ὑπεροχῇ καὶ δυναστίᾳ – Κωνσταντῖνος τῆς νέας (Mai, pp. 7 D 2-8B2; Schoene, col. 68, 1-22); magna pars huius scholii ex <Andreae Caesariensis> commentario in Apocalypsin manat (P. G. 106. 380 C 13-381 A 2, 381 B 8-13), cf. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, p. 15 n. 1. ⁵(f. 168^v) <De temporibus quibus quattuor evangelia scripta sunt>, ἰστέον τοίνυν ὅτι πρῶτον τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον – διεχαράττοντο ἐν τῇ Ναζαρέτ (Mai p. 8 B 3-D 4; Schoene, col. 68, 23-37). ⁶(ff. 169-170^v col. 1) Index patriarcharum Romae (Mai pp. 9-12; Schoene, coll. 68-72). ⁷(ff. 170^v col. 1-172 col. 1) Index patriarcharum Alexandriae (Mai pp. 12-14; Schoene coll. 72-74); scholion in margine inf. f. 171^v (ἰστέον ὅτι τις ἀντιποιούμενος – τὸν ἀκάθαρτον αἴλουρον) transcripsit Mai, p. 13 n. 2. ⁸(ff. 172 col. 1-173 col. 2) Index patriarcharum Antiochiae (Mai pp. 14-16; Schoene coll. 74-77); scholion in margine inf. f. 172^v et in marginibus superiore et externo f. 173 (τινες δὲ τῶν ὀρθοδόξων – ἀντ' αὐτοῦ Πορφύριος) transcripsit Mai, pp. 15-16 (cf. Schoene, coll. 75-76). ⁹(ff. 173 col. 2-174 col. 2) Index patriarcharum Hierosolymorum (Mai pp. 17-18; Schoene coll. 77-79). ¹⁰(ff. 174^v col. 1-175 col. 2) Index patriarcharum Constantinopolis (Mai pp. 18-20; Schoene coll. 79-81); scholion in marginibus externo et inferiore f. 174^v (στάσεως οὖν οὐσης ἐν μέσῳ – τῶν ἀριθμῶν τῶν ὀρθοδόξων) ed. Mai p. 18 (cf. Schoene col. 79). ¹¹(ff. 175^v col. 1-176^v col. 2) Recensio finium sanctissimarum patriarchalium et apostolicarum sedium (Mai pp. 21-22; Schoene coll. 81-83; v. etiam notitiam V apud G. Parthey, *Hierocles Synecdemus et notitiae graecae episcopatum*, Berolini 1866, pp. 138-143 num. 79 et P. G. 107. 352-356 A 7, cf. R. Devreesse, *Le patriarchat d'Antioche*, Paris 1945, p. 310 n. 5). ¹²(ff. 176^v col. 2-177 col. 1) Index Chaldaeorum regum (Mai p. 23; Schoene col. 83). ¹³(f. 177 coll. 1-2) Index Arabum regum (Mai p. 23; Schoene col. 83). ¹⁴(ff. 177 col. 2-177^v col. 2) Index Assyriorum regum (Mai pp. 23-24; Schoene col. 84). ¹⁵(ff. 177^v col. 2-178^v col. 1) Index regum Aegyptiorum (Mai pp. 24-25; Schoene coll. 85-86). ¹⁶(f. 178^v coll. 1-2) Index regum Sicyoniorum (Mai pp. 25-26; Schoene col. 86). ¹⁷(ff. 178^v col. 2-179 col. 1) Index regum Argivorum (Mai p. 26; Schoene coll. 86-87). ¹⁸(f. 179 col. 1) Index regum Mycenaeorum (Mai p. 26; Schoene col. 87). ¹⁹(f. 179 col. 2-179^v col. 1) Index regum Atheniensium (Mai pp. 26-27; Schoene coll. 87-88). ²⁰(f. 179^v coll. 1-2) Index regum Lace-

daemoniorum (Mai p. 27; Schoene col. 88). ²¹(ff. 179^v col. 2-180 col. 1) Index regum Corinthiorum (Mai pp. 27-28; Schoene col. 88). ²²(f. 180 coll. 1-2) Index regum Latinorum (Mai p. 28; Schoene coll. 88-89). ²³(f. 180 col. 2-180^v col. 1) Index regum Romanorum (Mai p. 28; Schoene col. 89). ²⁴(f. 180^v col. 1) Index regum Medorum (Mai pp. 28-29; Schoene coll. 89-90). ²⁵(ff. 180^v col. 1-181 col. 1) Index regum Macedonum usque ad Alexandrum (Mai p. 29; Schoene col. 90). ²⁶(f. 181 col. 1) Index regum Macedonum post Alexandrum (Mai pp. 29-30; Schoene coll. 90-91). ²⁷(f. 181 col. 2) Index regum Ptolemaeorum (Mai p. 30; Schoene col. 91). ²⁸(f. 181^v col. 1) Index regum tertii imperii Alexandri Macedonis (Mai p. 30; Schoene col. 91). ²⁹(f. 181^v coll. 1-2) Index regum quarti imperii Alexandri (Mai pp. 30-31; Schoene coll. 91-92). ³⁰(ff. 181^v col. 2-182 col. 1) Index regum Lydorum (Mai p. 31; Schoene col. 92). ³¹(f. 182 col. 1) Index regum Babyloniorum (Mai p. 31; Schoene col. 92). ³²(f. 182 coll. 1-2) Index regum Persarum (Mai pp. 31-32; Schoene coll. 92-93). ³³(f. 182 col. 2-182^v col. 1) Index regum Iudaeorum (Mai p. 32; Schoene col. 94). ³⁴(ff. 182^v col. 1-183 col. 1) Index regum Israelis (Mai pp. 32-33; Schoene coll. 94-95). ³⁵(f. 183 coll. 1-2) Index pontificum Iudaeorum (Mai p. 33; Schoene col. 95). ³⁶(f. 183 col. 2-183^v col. 1) Index regum Iudaeorum ex alienigenis (Mai pp. 33-34; Schoene coll. 95-96). ³⁷(f. 183^v coll. 1-2) Index Persarum regum (Mai p. 34; Schoene col. 96). ³⁸(ff. 183^v col. 1-184 col. 2) Index Saracenorum regum (Mai pp. 34-35; Schoene coll. 96-97). ³⁹(ff. 184 col. 2-186^v col. 1) Chronicon breve ex operibus S. Epiphanii archiepiscopi urbis Constantiae Cypri, indices Hebraeorum patriarcharum, iudicum, regum, Persarum regum, Ptolemaeorum et imperatorum Romanorum complectens (Mai pp. 35-38; Schoene coll. 97-101); in margine inf. f. 184^v scriptum est scholion: γινῶθι ὁ ἀναγινώσκων ὅτι ἐν τῷ παρόντι χρονογραφίῳ τὰ ἐν μέσῳ κείμενα εἰσι ἐλλείπουσιν ἔχειν τὴν τάξιν · ἐβούλετο γὰρ λέγειν ὁ Ἀδὰμ ἦν ἐτῶν σλ', καὶ ἐγέννησεν τὸν Σήθ · καὶ Σήθ σε' καὶ ἐγέννησεν τὸν Ἐνὼς καὶ οὕτως ἐφεξῆς ὅλοι (cf. A. Bauer, *Anonymi Chronographia Syntomos*, Lipsiae 1909 [Teubneriana], p. 1, 3-6). ⁴⁰(ff. 186^v col. 1-187^v col. 1) Index regum Christianorum in urbe Byzantio (Mai pp. 38-39; Schoene coll. 101-102). Post Basilium primum manus recentior (f. 187^v col. 1 coll. 2-6) indicem imperatorum usque ad Basilium secundum supplevit (cf. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, p. 14). Subfiguntur (f. 187^v col. 1) scholia duo a prima manu exarata: ¹ἰστέον ὅτι λ' ἐτῶν ἐπλασεν ὁ θεὸς τὸν Ἀδὰμ · διὰ τοῦτο γὰρ τριακονταετῆς ἐβαπτίσθη ὁ δεύτερος Ἀδὰμ · διὰ τοῦτο καὶ τριάκοντα εἴτη μέλλομεν ἐγείρεσθαι ἐν τῇ μελλούσῃ ἡμέρᾳ; ²ἰστέον ὅτι νη' ἐτῶν ἐτελεύτησεν Ἰω(άννης) ὁ Χρυσόστομος, ὡς λέγει Παλλάδιος ἐπίσκοπος Ἀσπόνων ὁ δὲ ἅγιος Βασίλειος λη' ὡς λέγει Νικομήδης (cf. Ch. Baur, *Der heilige Johannes Chrysostomus und seine Zeit*, I,

München 1929, p. XIV et F. Diekamp, *Nikomedes, ein unbekannter Erklärer der Apokalypse*, *Biblica* 14, 1933, p. 449).

9 (ff. 187^v col. 1-188 col. 1) Notitiae duae de historia ecclesiastica: ¹(f. 187^v coll. 1-2) inc. ὅτι Μελέτιον καὶ Εὐσέβιον ἀπὸ Ἀρειανῶν χειροτονηθέντας εἰς κοινωνίαν οἱ πατέρες ἐδέξαντο des. μετὰ ταῦτα εἰς κοινωνίαν ἐδέξαντο; ²(f. 188 col. 1) inc. ὅτι Λιβέριος ἐπίσκοπος Ῥώμης des. οἱ ἐν τῇ Ἐφέσῳ πρώτη συνόδῳ.

10 (ff. 188 col. 1-190^v) Excerpta e commentariis in Iohannis Apocalypsin: ¹(f. 188 coll. 1-2, 188^v coll. 1-2) E Nicomedis commentario fragmenta duo: prius (f. 188 col. 1-188^v col. 1) inc. εἰδέναι χρὴ ὅτι οὐ λέγει τοὺς β' προφήτας des. κάκεινοι ἐλεύσονται, alterum (f. 188^v coll. 1-2) inc. τὰ δέκα κέρατα τουτέστιν τοὺς δέκα βασιλεῖς des. ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ πονηρίᾳ (utrumque fragmentum codice nostro usus ed. F. Diekamp, *Nikomedes, ein unbekannter Erklärer der Apokalypse*, *Biblica* 14, 1933, p. 449). ²(ff. 188^v col. 1, 188^v col. 2-190^v) Excerpta ex Andreae Caesariensis commentario: ^a(f. 188^v col. 1) Ῥεδιούμ Ῥωμαιστὶ – Ῥεδῶν γέγονεν (ed. J. Schmid, *Studien zur Geschichte des griechischen Apokalypse-Textes* [Münchener Theologische Studien] 1, München 1955, p. 198, 3-5 = P. G. 106. 392 A 6-8, cf. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, p. 15); ^b(ff. 188^v col. 2-189 col. 1 l. 14) πᾶσα θεόπνευστος γραφή – λογισμῶν τε καὶ κινήσεων (Schmid pp. 8, 17-9, 4 = P. G. 106. 207 C 1-13; cf. Diekamp, op. l. p. 15); ^c(f. 189 col. 1 ll. 15-20) ἀποκάλυψις ἐστίν – ἐκ θείας ἐκλάμψεως (Schmid p. 11, 9-11 = P. G. 106. 220 D 1-4); ^d(f. 189 col. 1 l. 22-col. 2 l. 1) ἐπὶ οὐρανὸς – γεγράφηκεν Εἰρηναῖος (Schmid p. 19, 12-13 = P. G. 106. 228 B 8-10); ^e(f. 189 col. 2 ll. 2-6) τὸν χαλκολίβανον – ἄρρενα λίβανον (Schmid p. 21, 4-5 = P. G. 106. 229 A 7-9); ^f(f. 189 col. 2 ll. 6-10) λέοντα γὰρ – μανθάνομεν (Schmid p. 35, 6-8 = P. G. 106. 241 D 5-7); ^g(ff. 189 col. 2 l. 11-190 col. 2 l. 4) ἰστέον δὲ ὅτι – κατὰ τοὺς ματαιόφρονas (Schmid pp. 129, 13-131, 11 = P. G. 106. 325 C 9-328 C 4); ^h(f. 190 col. 2 l. 5-190^v col. 1 l. 18) ἐπὶ τόπους – μετενεχθῆναι βασιλεία (Schmid pp. 186, 9-187, 6 = P. G. 106. 380 C 13-381 A 2): in margine sup. f. 190^v manus recentior verba iteravit a μετὰ δὲ τὴν ταύτης usque ad τὴν Ῥωμαίων ἰσχύν, Schmid p. 187, 1-3; ⁱ(f. 190^v col. 1 l. 19-col. 2 l. 2) πρῶτος – Κωνσταντίνου τῆς νέας (Schmid p. 188, 1-5 = P. G. 106. 381 B 6-12); ^j(f. 190^v col. 2 ll. 3-7) οὐκ ἐν τῇ ἰδίᾳ φύσει – σχηματίζονται (Schmid p. 83, 13-15 = P. G. 106. 284 B 10-12); ^k(f. 190^v col. 2 ll. 8-10) ἐμοὶ θαυμάσαι – ὁ διάβολος (Schmid p. 191, 10-11 = P. G. 106. 384 D 14-15); ^l(f. 190^v col. 2 ll. 11-15) ἐχθρὸς γὰρ ἐστὶ – δεδούλωται (Schmid p. 92, 6-7 = P. G. 106. 292 C 6-8); ^m(f. 190^v col. 2 ll. 16-24) ἱασπις λήθος (sic) χλοερὸς ἐστὶ τῷ εἶδει – τὰς ἀπὸ σιδήρου πληγὰς ἐπιχρίομενον (Schmid p. 48, 3-5 = P. G. 106. 253 C 5-7).

MAT. Ff. 1-2, 189-190 codicis umore maculata laciniisque chartaceis flavescentibus resecta. Maculae umore effectae etiam in ff. 3-17, 19, 57-64, 127-132, 150-155 observantur.

FASC. Codicem quaterniones 25 efformant, ab eodem librario qui textum exaravit notis graecis angulo superiori externo primae singulorum paginae appositis signati; ob marginem superiorem f. 1 abscisum nota graeca primi fasciculi periit; in f. 17 autem, nempe in primo folio fasc. 3 (ff. 17-24^v), notae vestigium tantum exstat. Animadvertendum etiam est, in fasciculo 18 (qui nunc ff. 137-140 tantum complectitur) folia quattuor inter ff. 138^v et 139, in fasciculo autem 19 (qui nunc ff. 141-142 tantum constat) sex folia inter ff. 141^v et 142 excidisse: cf. F. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, p. 15.

SCHEMA. Leroy 00A1 (v. e.g. ff. 167, 189). Cf. etiam Lake I, 1 g. Spatium scriptum: mm. 174.175.177 × 93.95.

SCRIPT. Mea sententia manus sex distingui possunt: manus 1 saec. X totum codicis textum fusco atramento exaravit; manus 2 posterior (saec. XI ?) textum a prima manu exaratum nigro atramento passim correxit, spiritus accentusque nonnullos addidit atque v quod ἐφέλκυστικόν dicitur expunxit (v. e.g. f. 80^v l. 3, f. 136^v ll. 4 et 10 a.i.); manus 3 saec. XI in f. 187^v col. 1 ll. 2-6 indicem imperatorum Byzantinorum a Basilio primo usque ad Basilium secundum supplevit, in margine externo f. 187^v adnotationem addidit ἕως ὅδε χρόνοι ψ' ἀπὸ τοῦ μεγάλου ἀγίου Κωνσταντίνου atque fortasse scholia in margine externo ff. 41 et 87^v exaravit; manus 4 possessoris saec. XIV in margine inf. f. 1 scripsit τὸ παρὸν βιβλίον τυγχάνει ἐμοῦ Δημητρίου τοῦ γραμματικοῦ; manus 5 est alterius possessoris saec. XIV: v. adnotationem in margine inf. f. 190^v, Μάρκου ἱερομονάχου; manus 6 saec. XIV in margine sur. f. 190^v verba textus a μετὰ δὲ τὴν ταύτης ὑπ' Ἀλεξάνδρου καθαίρεισιν usque ad τὴν Ῥωμαίων ἰσχύν iteravit (v. f. 190^v coll. 1 ll. 3-9). Manus 1-4 accurate distinxit Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, p. 14 qui tamen de manibus 5 et 6 mentionem nullam fecit.

ORN. In f. 1 lineae sinuosae apicibus intermixtae simplicem ornatum efficiunt; in ff. 5, 28^v, 29, 37^v-38, 44^v, 61^v, 62^v, 66, 70, 73, 75^v, 77^v, 79, 81^v, 84^v, 88^v, 91^v, 96^v, 97^v, 99, 101^v, 102^v, 106^v, 108^v, 114^v, 116, 117^v, 119^v, 123^v, 126, 129^v, 130^v, 132, 136^v, 143, 145, 150, 160, 161, 163, 164^v, 165^v, 167^v, 168^v, 179-185 ornatus simplicissimi punctis lineolisque sinuosis effecti singulos libros vel capita dividunt; in ff. 185^v-188^v lineae spissae eodem atramento delineatae quo textus exaratus est observantur.

POSS. In margine inf. f. 1, manu saec. XIV: τὸ παρὸν βιβλίον τυγχάνει ἐμοῦ Δημητρίου τοῦ γραμματικοῦ (cf. R. Reitzenstein, *Hermes* 23, 1888, p. 148 et F. Diekamp, *Byz. Zeitschr.* 9, 1900, p. 14); in margine inf. f. 190^v, manu saec. XIV, Μάρκου ἱερομονάχου; in margine in f. 1, vestigia nominis possessoris recentioris etiam nunc leguntur: Iohannes card. de Salviatis. In ff. II, 1, 17, 97, 190^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine sup. f. 1, manu (A. Mai): *XXIII*, numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium (v. cod. Vat. lat. 9579, f. 144). F. II adglutinatae sunt tres schedulae chartaceae: in superiore, mm. 106 × 87, (A. Mai) scripsit *Codex scriptus saec. IX Primo | continet Theodoriti libros | V Haereticarum fabularum | sed temeraria manus abra|sis antiquis litteris suppo|suit nomen Isidori*; in media, mm. 67 × 52, manu saec. XVIII: *Theodoriti | libri V | Haereticarum fabularum | seculo IX L* (postea additum est 48); in inferiore, mm. 31 × 45, eadem manu saec. XVIII: *H XXXVI*. In marginibus inferioribus ff. II et I (A. Mai) scripsit *Colon. 49 Vat. 2210*. In indice R. Vernazza codex numero 47, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 35 signatur.

BIBL. Codicem a F. Diekamp descriptum (*Der Mönch und Presbyter Georgios, Byz. Zeitschr.* 9, 1900, pp. 14-15) complures viri docti memorant: A. Mai, *Scriptorum veterum nova collectio* I, Romae 1825, p. XVII; R. Reitzenstein, *Zu Eusebios, Hermes* 23, 1888, p. 148, qui codicem quo Mai ad chronicum breviatum edendum usus erat et quem Schoene invenire non potuerat Vaticanum graecum 2210 esse animadvertit; K. Krumbacher, *Gesch. der byz. Lit.*, München 1897², p. 396; T. Mommsen, *Chronica minora saec. IV. V. VI. VII*, III [*Monumenta Germaniae Historica* XIII] Berolini 1898, p. 411; T. Schermann, *Die Geschichte der dogm. Florilegien* [*Texte und Unters.* 28, 1] Leipzig 1905, p. 43 n. 1 et pp. 44-46; F. Diekamp, *Doctrina Patrum de incarnatione verbi*, Münster 1908, p. XXI et *Nikomedes, ein unbekannter Erklärer der Apocalypse*, Biblica 14, 1933, p. 448 (cf. *Byz. Zeitschr.* 34, 1934, p. 191); A. Bauer, *Anonymi Chronographia Syntomos*, Lipsiae 1909 [*Teubneriana*], p. XII; G. Przychocki, *Watykańskie rekopisy listów św. Grzegorza z Nazyanzu, Eos* 16, 1910, p. 117; E. Honigmann, *Studien zur Notitia Antiochena, Byz. Zeitschr.* 25, 1925, p. 63 n. 1; V. Benešević, *Die byzantinischen Ranglisten, Byzant. neugriech. Jahrb.* 5, 1926, p. 103 n. 5; C. Baur, *Der heilige Iohannes Chrysostomus und seine Zeit*, I, München 1929, p. XIV; G. Mercati, *Per la storia dei manoscritti greci di Genova di varie badie basiliane d'Italia e di Patmo* [*Studi e Testi* 68] Città del Vaticano 1935, p. 77 n. 2 et *Note per la storia di alcune biblioteche romane nei secoli XVI-XIX* [*Studi e Testi* 164] Città del Vaticano 1952, p. 106 (ubi e codice nostro codicem Ottob. lat. 3136 descriptum esse censet); K. et S. Lake, *Dated Greek minuscule Manuscripts to the Year 1200*, Boston, Massachussets 1938, IX p. 1 qui codicem nostrum saec. IX exaratum esse censet (sed cf. contra F. Dölger, *Byz. Zeitschr.* 40, 1940, pp. 123-124); R. Devreesse, *Le patriarcat d'Antioche*, Paris 1945, p. 310 et *Introduction à l'étude des manuscrits grecs*, Paris 1954, p. 288 n. 1; M. Richard, *Les chapitres à Epiphane sur les hérésies de George hiéromoine, Ἐπετηρίς ἐταιρείας Βυζαντινῶν σπουδῶν* 25, 1955, pp. 336-337 et 349 (= *Opera minora* III, Turnhout 1977, num. 61, pp. 336-337 et 349, cf. *Byz. Zeitschr.* 49, 1956, p. 477), et *Le traité de George hiéromoine sur les hérésies, Revue des ét. byz.* 28, 1970, pp. 239 et 249 (= *Opera minora* III, num. 62, pp. 239 et 249); J. Schmid, *Studien zur Geschichte des griech. Apocalypse-Textes* [*Münchener theol. Stud.*] 1, München 1956, p. 88; H. G. Beck, *Kirche und theologische Lit. im byzant. Reich*, München 1959, p. 596 (cf. *Scriptorium* 13, 1959, p. 271); H. Follieri, *La reintroduzione di lettere semionciali nei più antichi manoscritti greci in minuscola, Bull. dell'archivio paleografico italiano*, Terza serie 1, 1962, p. 16; S. N. Sakkos, *Περὶ Ἀναστασίων Συναγῶν, Θεσσαλονικὴ* 1964, p. 256. Specimina phototypica ff. 119^v, 143, 173, 187^v codicis inveniri possunt apud Lake, op. l. IX tabb. 603-604.

INTEG. Integumentum e corio rubro praebet in dorso ornatus quattuor aureos, tesseras gentilicias Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et hodiernum codicis numerum notis aureis scriptum (cf. integumenta codicum Vat. gr. 2182 et 2204).

2211 Saec. XIII (f. 1^{r-v} saec. XIV exar.), membranac. (ff. I-II chartac.), mm. 235 × 168, ff. II. 127, ll. 26 plerumque (f. 1 ll. 21, f. 1^v ll. 19, ff. 125^v-126 ll. 27, f. 126^v ll. 22).

1 (ff. 1-124^v) Theodoretī ep. Cyri Historia religiosa (auctoris nomen et titulum <Georgius Balsamon> supplevit; P. G. 82. 1284-1496; critice ed. P. Canivet – A. Leroy-Molinghen, *Histoire des moines de Syrie*, I, Paris 1977 [*Sources chrétiennes* 234], II, Paris 1979 [*Sources chrétiennes* 257]; caput κς' de Symeone Stylita in codice nostro ff. 106^v-117 ed. etiam H. Lietzmann, *Das*

Leben des heiligen Symeon Stylites [*Texte und Unters.* 32, 4] Leipzig 1908, pp. 1-18). Textum in f. 1^{r-v}, nempe ab initio τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν usque ad ποίας ἂν ἡμεῖς τύχοιμεν εἰκότως (P. G. 82. 1284-1285 B 10, *Sources chrét.* 234 pp. 125-128, 29) manus altera saec. XIV exaravit. In marginibus ff. 49, 57^v, 71^v et 92^v scripta sunt brevia scholia: primum (f. 49) est ὡς θαυμαστὸν τὸ ἔργον θαυμασία δὲ καὶ ἡ φράσις καὶ τῆς μεγαλουργίας ἐπαξία τοῦ θαύματος; ultimum (f. 92^v) est ῥήγ(η) λέγει πρὸ τοῦ πυρετοῦ γινόμενα. F. 125 vacuum.

2 (ff. 125^v-126^v) Marci philosophi <ep. Hydrunti> oratio ad B. M. V., sub titulo στίχοι εἰς τὴν εὐχὴν τῆς ἀγίας θεοτόκου; inc. πολλῶν μεγάλων δωρεῶν ἀπολαύσας παρθένε des. καὶ χαρὰν ζωῆς ἀτελευτήτου: cf. codicem Vat. gr. 778 ff. 139-141^v, ubi tamen textus a textu codicis nostri saepe discrepat. Sequuntur (f. 126^v) invocatio ἀμὴν ἀμὴν ἀμὴν ἀμὴν γένοιτο γένοιτό μοι et scholion αὕτη ἡ εὐχὴ ἔστιν ποίημα Μάρκου τοῦ φιλοσόφου τοῦ καὶ ποιητοῦ τοῦ τετραωδίου τοῦ μεγάλου σαββάτου · οὗ ἡ ἀκροστιχῆς καὶ σήμερον δὲ ἡ δὲ ἀρχὴ κύριε θεὲ μου ἐξόδιον ὕμνον καὶ ἐπιτάφιον ὠδὴν συ ἄδωμαι αἱ δὲ λοιπαὶ τέσσαρες ὠδαὶ εἰσὶν τοῦ κυρίου Κοσμᾶ · ὧν αἱ ἀκροστιχὶς σάββατον μέλω μέγα ἡ δὲ ἀρχὴ τούτων συνεσχέθη ἀλλ' οὐ κατεσχέθη (cf. Τριψόδιον κατανωκτικόν, Βενετία 1882, pp. 408-409 et W. Christ – M. Paranikas, *Anthologia graeca carminum Christianorum*, Lipsiae 1881, pp. 196 et 198; de Marco Hydruntino v. G. Émureau, *Hymnographi byzantini, Échos d'Orient* 27, 1924, p. 409 et H. G. Beck, *Kirche und Theologische Lit. im byz. Reich*, München 1959, p. 605). F. 127 vacuum, praeter adnotationem de qua v. infra, sub ANNOT.

MAT. Ff. 1 et 127 codicis relecta; pars recta f. 1 charta flavescente oblecta. Ff. 4^{r-v}, 31^v-32 umore maculata; ff. 55, 92, 125-126 perterebrata, sine tamen ullo textus detrimento.

FASC. Sunt in totum fasciculi 16, quaterniones omnes praeter ultimum (septem foliorum, ff. 121-127^v) nulla nota distincti.

CHART. SIGNA. In f. II: aquila circulo inclusa. Signum, laciniis chartaceis f. II adglutinis fere omnino oblectum, proculdubio idem est ac signum f. 1 codicis Vat. gr. 2213 (conferri potest cum Heawood, nn. 1255 vel 1257).

SCHEMA. Lake I 38 b, Leroy 24 D 1 (v. e.g. ff. 66, 81). Spatium scriptum: mm. 175. 177 × 120. 129.

SCRIPT. Quattuor manus distinguuntur: scriba 1, qui fere totum Theodoretī textum exaravit, est Gregorius quidam monachus (v. f. 124^v τὸν ἀναγνώσκοντα σὺν πολλῷ πόθῳ τὸν δακτύλοις γράψαντι τὸ κεκτημένῳ | φύλαττε τοὺς τρεῖς ἢ τριάς τρισολβίως | σκέποις με σῶτερ Γρηγόριον σὸν λάτριν · μοναχὸν ἐλάχιστον ξένον τῶν τῆδε; cf. H. Rabe, *Berl. phil. Wochenschr.* 30, 1910, col. 111); manus 2 saec. XIV in f. 1^{r-v} initium operis Theodoretī usque ad ποίας ἂν ἡμεῖς τύχοιμεν εἰκότως (P. G. 82. 1284-1285 B 10) supplevit; manus 3 saec. XIII in ff. 125^v-126^v Marci philosophi orationem ad Virginem et scholion exaravit; manus 4, scil. <Georgius Balsamon>, in margine superiore f. 1 scripsit Θεοδορήτου ἐπισκόπου Κύρρου φιλόθεος ἱστορία.

ORN. Tituli, litterae initiales, litterae nonnullae textus in margine sinistro foliorum rubro exarata. Singula capita lineae spissae rubrae tantummodo dividunt (v. e.g. ff. 13, 23^v).

ANNOT. In f. 127 manus saec. XV scripsit *Istoria de nobilibus viris Tiodoriti*; in f. 127^v, praeter probationes calami nullius pretii, haec leguntur, manu saec. XIV: θαυμαστός Διονύσιος | ό της θεολογείας γρήγορος | νοός; deinde, post nonnulla verba fere omnino evanida: μερίς μου ει ό κύριος... | επιπόθητος ό ένώσας με εκ | παρθένου λογε τη ύποστασει σου | τη σαρκι χρηματήσας ύπο. Probationes calami nullius pretii etiam in marginibus externo et inferiore f. 104^v. In margine inf. f. 120 probatio calami eiusdem scribae qui textum exaravit, των άρίστων άνδρων την πολιτείαν, scil. prima verba capitis κθ'.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. f. 127^v). In ff. 1, 71, 126^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine sup. f. 1, manu (A. Mai): XXIV, numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium (v. cod. Vat. lat. 9579, f. 144). F. II adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 88 × 59, manus saec. XVIII scripsit *Theodoreti | Historia Religiosa seu | sanctorum | Vitae | seculo X* (in margine inferiore additum est *LI* 49); in inferiore, mm. 31 × 51, eadem manu: *H XXXVIII*. In margine inf. f. 1 (A. Mai) scripsit *Colon. 50 Vat. 2211*. In indice R. Vernazza codex numero 49, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 37 signatur.

BIBL. De codice v. H. Lietzmann, *Das Leben des heiligen Symeon Stylites [Texte und Unters.* 32, 4] Leipzig 1908, p. 198; H. Rabe, *Berl. phil. Woch.* 30, 1910, col. 111 (qui eum mendose saeculo XI tribuit); R. Devreesse, *Codices Vat. graeci* III, Bibl. Vat. 1950, p. 36, qui ex exemplari codici nostro simillimo Franciscum de Candia codicem Vat. gr. 669 descripsisse censet (cf. etiam A. Leroy-Molinghen, *Byzantion* 34, 1964, p. 41 et 35, 1965, p. 213); A. Leroy-Molinghen, *Byzantion* 34, 1964, pp. 28, 29, 31, 39, 41, 45 et 35, 1965, p. 213 et 213 n. 1; P. Canivet, *Le περί αγάπης de Théodoret de Cyr postface de l'Histoire philothée, Studia patristica* VII [Texte und Unters. 92] Berlin 1966, pp. 114 n. 1, 145 n. 0, 146; P. Canivet-P. Malvaux, *La tradition manuscrite du περί θείας αγάπης, Byzantion* 34, 1964, p. 386; P. Canivet-A. Leroy-Molinghen, *Théodoret de Cyr. Histoire des moines de Syrie* I, Paris 1977 [Sources chrétiennes 234] p. 66; II, Paris 1979 [Sources chrétiennes 257] p. 7.

INTEG. Ut in superiore libro (in dorso ornatus quinque aurei observantur).

2212 Saec. XV p.m., chartac., mm. 245 × 171, ff. 32 (+ 17^{a-b}), ll. 24 (f. 17^a l. 33, 17^b l. 32).

Orphei * Argonautica (ed. G. Dottin, Paris 1930 [Les belles Lettres]). In marginibus scriptae sunt rubricae fusiores quam in codice Vindob. phil. gr. 153 (cf. Dottin, pp. 1-2 qui tamen p. LXXVI perperam 150 pro 153 scripsit); prima (f. 1) est ση(μείωσαι) πόσα συνέθηκεν ό Ορφευς, (sic) ultima (f. 30^v) est ύποστροφή Όρφέως εις Θράκην. F. 17^a breve lexicon graeco-latinum (inc. γήρα senectus des. όφρὺς), f. 17^b autem indicem vocum grammaticalium continet (inc. repetitio des. demonstratio). Ff. 31^v, 32^v vacua.

MAT. Omnia codicis folia umore maculata et refecta. Ff. 29-32 tineis perterebrata.

FASC. Codicem quiniones tres efficiunt (quorum primus ff. 2-11^v, alter ff. 12-21^v, tertius

autem ff. 22-31^v complectitur) verbis reclamantibus in margine inferiore ultimae singulorum paginae scriptis distincti (v. ff. 11^v et 21^v). Quibus fasciculis ff. 1, 17^a, 17^b, 32 addita sunt.

CHART. SIGNA. ¹(e.g. ff. 14, 23) flos cum octo foliis (Briquet n. 6596: Churwalden 1461-64, Milan 1468); ²(f. 17^a) avis (similis sed non idem apud Briquet nn. 12123-12125: Milan 1423 (?), Vicence 1459).

SCHEMA. Leroy 30 D 1 (v. e.g. f. 13). Spatium scriptum: mm. 158 × 88. 110 ca.

SCRIPT. Totum codicem praeter ff. 17^b et 31 Mediolani Iohannes Petrus Furnarius exaravit, ut e subscriptione f. 30^v patet: Ιωάννης Πέτρος Φουρνάριος έγραψε | τοῦτο τὸ βιβλίον έγραφα έγὼ έν τῷ Μεδιολάνῳ, καί τότε, ὅτε ὀλίγα τῶν Έλληνικῶν γράμματα έγίνωσκον (cf. H. Rabe, *Berl. phil. Woch.* 30, 1910, coll. 112-113). Manus altera nigro atramento textum passim correxit (v. e.g. f. 24 ll. 5, 12; f. 26 ll. 4, 5, 11, 15, 16). F. 17^a scriba codicis (scil. Petrus Furnarius), ff. autem 17^b (v. supra, in altera parte descriptionis) et 31 (v. infra, sub ANNOT.) duae aliae manus exaraverunt.

ORN. In f. 1 effigies hominis saec. XV depicta est. Praeter rubricas marginales titulus quoque (f. 2) et prior pars subscriptionis (f. 30^v) rubro exarata.

ANNOT. In f. 31 haec leguntur, manu saec. XV ex.: *Ad ludum tabularum ut semper exeat nona tabula nigra sic facias | Albas primum ponas* 4. 5. 2. 1. 3. 1. 2. 2. 3. 1. 2. 2. 1 *videlicet prorsus | Quattuor et quinque duobus sequitur unus | Post tria sunt unus, unus, duo, duo dedere* (ut vid.) | *et tria sunt unus duo duo sequitur unus*. In f. 32 probationes calami nonnullae, inter quas legitur *pros to oros ad montem* πρὸς τὸ ὄρος πρὸς τὸ ὄρος βλέπε μόνον.

POSS. Ff. 1, 2, 12, 31, 32 praebent sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1, manu (A. Mai): LXVI, numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium (v. cod. Vat. lat. 9579, f. 145). In eodem folio: 50 (cancell.), 113. In f. 1 et in margine inf. f. 2 (A. Mai) scripsit *Colon. 51 Vat. 2212*. Codex in indice R. Vernazza numero 61, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 74 signatur.

BIBL. Codicem memorat H. Rabe, *Berl. phil. Wochenschr.* 30, 1910, coll. 112-113. Opera a G. Dottin memorata (op. l. p. LXXV n. 1) nempe F. Hillmann, *De arte critica in Orphei Argonauticis factitanda capita duo*, Diss. Lipsiae 1883 et A. Guttman, *Zur Handschriftenkunde der orphischen Argonautica*, Programm 1887, prae manibus non habui.

INTEG. Integumentum e membrana praebet in dorso tesseris gentilicias Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidulam e corio fusco, cum hodierno codicis numero, notis aureis impresso.

2213 Saec. XIII-XIV, chartac., mm. 228 × 170, ff. I. 60, ll. 17. Ordo foliorum sic restituendus: 1-23^v; 45^{r-v}; 24-44^v; 46-60^v.

Oppiani (Anazarbensis) Halieuticon libri I-III (ed. I. G. Schneider, Lipsiae 1813; F. S. Lehrs, Parisiis 1862 [Didot]): ^a(ff. 1-23) liber primus in initio mutilus, scil. ab οί δὲ ταυπλέκτοισιν έν έρκεσιν (l. 33) usque ad finem, primis duobus foliis in primo quaternione avulsis (Schneider, pp. 72-96; Lehrs, pp. 42-56); ^b(ff. 23^v-41^v) liber secundus (Schneider, pp. 97-118; Lehrs, pp. 56-69); f. 45^{r-v} inter ff. 23^v et 24 reponendum esse ex eo patet, quod f. 23^v des. επιπροσύνην έδίδαξαν, lib. II 16, f. 45 autem inc. άλλος δ' άλλοίοισιν, II 17, f. 45^v des. πεφύασι II 50, f. 24 inc. πικραί, II 51; praeterea desiderantur vv. 187-220

libri secundi, ob casum folii unius inter ff. 27^v et 28; ^v(ff. 41^v-60^v) liber tertius in fine mutilus, scil. ab initio usque ad μετὰ λύσσαν ὅτ' οἰστρήσωσι γάμοιο, l. 622 (Schneider, pp. 119-138; Lehrs, pp. 69-80). Scholiorum marginalium primum (f. 1) inc. abrupte ἔοικε γὰρ τὸ νέφος τοῦ χροῖα (ed. U. C. Bussemaker in adpendice Dübner editionis scholiorum in Theocritum, Parisiis 1849 [Didot] p. 263, col. 2 l. 45), ultimum (f. 60^v) est δειλιῶντες γὰρ θεωροῦσι ἀλλήλους τίς ἐπιβάλλεται πρώτως ἵνα εὐθέως καὶ οἱ λοιποὶ θερίσωσιν. Inter lineas glossae, rubro colore scriptae.

MAT. Codex umore conspurcatus. Orae internae omnium foliorum et folia ipsa laciniis chartaceis resecta. Ff. 1-2 charta translucida flavescens oblecta.

FASC. Cum codex omnino reffectus sit, fasciculi hodie alii videntur esse ac primigenii, sed ratione habita notarum atque positus primigenii f. 45 fasciculorum ordo certe restitui potest. Sunt nunc in totum quaterniones octo: ff. 1-6^v quod quaternionis α' exstat efficiunt (nam prima duo folia exciderunt); sequuntur deinde: quaterniones β' et γ' (ff. 7-14^v, 15-22^v); quaternio δ' (ff. 23^v, 45^v, 24-28^v) in quo inter ff. 27^v et 28 folium unum excidit, quod vv. 187-220 libri secundi Halieuticon continebat (v. etiam supra, in altera parte descriptionis); quaterniones denique ε'-η' (ff. 29-36^v, 37-44^v, 46-53^v, 54-60^v; in quo ultimo fasciculo post f. 60^v ultimum folium excidit, quod finem libri tertii Halieuticon, vv. scil. 623-648, continebat). Fasciculi sic signantur: β' (ff. 7-14^v) in margine inf. medio f. 7; γ' (ff. 15-22^v) in margine inf. medio ff. 15 et 22^v; δ' (ff. 23-28^v) in margine inf. medio f. 23; ε', ζ', ζ', η' in margine inf. medio primae et ultimae paginae (ff. 29, 36^v, 37, 44^v, 46, 53^v, 54). Animadvertendum tamen est, in imo f. 37 ob marginem inferiorem abscisum notae ζ' partem superiorem tantum superesse.

CHART. SIGNA. ¹(f. 1) aquila circulo inclusa super trimontium, ut in f. II codicis Vat. gr. 2211 (similia sed non eadem signa apud Heawood, n. 1255 vel n. 1257); ²(f. 6) litterae C (similis sed non eadem apud Harlfinger, Lettre 13 anni 1319), A (cf. Mošin n. 5667 anni 1296-97) P (cf. Mošin n. 5411 anni 1307 vel n. 5418 anni 1299).

SCHEMA. Lake I 2 b, Leroy 20 D 1 (v. e.g. f. 33^v). Spatium scriptum: mm. 168 × 75. 80.90 ca.

SCRIPT. Unus idemque scriba textum et scholia marginalia fusco, glossas autem interlineares rubro atramento exaravit.

ORN. Praeter glossas interlineares tituli et litterae initiales librorum quoque rubro exarata (v. ff. 23^v, 41^v).

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 1). In ff. 1, 36^v, 60^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae. Ex inventario Guilelmi Manzi in codice Barber. lat. 3166 servato ubi codex noster nota 34 signatur patet, possessores antiquiores codicis Christophorum Palaeologum et Carolum Marsuppini fuisse. Quae nomina in tabula integumentum antiquioris nunc deperditi scripta erant: v. prolegomena, scil. codicis descriptionem in editione inventarii Guilelmi Manzi, sub num. 34.

NOT. ANT. In margine inf. f. 1, manu (A. Mai): LXIV (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat. 9579, f. 145). F. I adglutinata est schedula chartacea nunc partim rescissa, mm. 82 × 31; legi possunt etiam nunc haec, manu saec. XVIII exarata: *Oppiani Halie(u) | tica | sec. XI(V)*. In ima parte schedulae additum est LXI 51. In f. I et in margine inf. f. 1 (A. Mai) scripsit *Colonens. 52 Vat. 2213*. In inventario R. Vernazza codex numero 102, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 73 signatur.

BIBL. Codicem praetermiserunt Vári Rezső, *A ciliciai Oppianus Halieutikájának kézirati hagyománya, Értekezések a nyelv-és széptudományok Köreiből* 20, 1908, pp. 407-460 (v. praesertim pp. 419-422); et F. Fajen, *Überlieferungsgeschichtliche Untersuchungen zu den Halieutika des Oppians* [Beiträge zur klass. Philologie 32] Meisenhein 1959 (v. praesertim pp. 15-17).

INTEC. Omnino ut in superiore libro.

2214 Saec. XVI a.m., chartac., mm. 235 × 166, ff. 98, ll. 20.

〈Chronicon gentis Tocco, comitum scil. Cephaloniae et ducarum Leucadis〉 in sermone graeco vulgari (de quo v. G. Schirò, *Una cronaca in versi inedita del secolo XV sui duchi e i conti di Cefalonia, Akten des XI. internationalen Byzantinistenkongresses*, München 1960, pp. 531-538; *Manuele II Paleologo incorona Carlo Tocco despota di Gianina, Byzantion* 29-30, 1959-1960, pp. 209-230; *Struttura e contenuto della cronaca dei Tocco, Byzantion* 32, 1962, pp. 203-250 et 343-344; *Eudokia Balšić Vasilissa di Gianina, Mélanges G. Ostrogorsky*, II [= *Zbórník radova Vizantološkog Instituta*, VIII, 2] Beograd 1964, pp. 383-391; *Tò χρονικὸν τῶν Τόκκων, Ἐκδόσεις ἑταιρείας ἡπειρωτικῶν μελετῶν, Ἰωάννινα* 1965; *L'«editio princeps» di una cronaca in greco demotico, Rivista di studi bizantini e neolllenici* N. S. 2-3, 1965-1966, pp. 119-128; *Cronaca dei Tocco di Cefalonia, di anonimo* [Corpus fontium historiae Byzantinae, X] Roma 1975, pp. 7-196) a 〈Nicolao Sophiano〉 ante annum 1533 e codice Vat. gr. 1831 descriptum (v. G. Schirò, *Un apografo della cronaca dei Tocco prodotto da Nicola Sofianòs, Revue des ét. sud-est européennes*, 7, 1969, pp. 210-214, *Cronaca dei Tocco di Cefalonia . . .* Roma 1975, pp. 156-158 nec non P. Canart, *Codices Vaticani graeci, Codices 1745-1962*, I, Bibl. Vat. 1970, p. 269). G. Schirò, qui totum chronicon una cum commentario et versione italica anno 1975 edidit (*Cronaca dei Tocco di Cefalonia, di anonimo* [Corpus fontium historiae Byzantinae, X] Roma 1975) excerpta nonnulla ad historiam urbis Ianinae pertinentia iam publici iuris fecerat in opusculo *Tò χρονικὸν τῶν Τόκκων, Ἰωάννινα* 1965, pp. 23-42 (agitur de versibus 1161-1607 τότε ὅταν ἐγίνετον τοῦ Κάρουλα ὁ γάμος – τοῦ τόπου καὶ τῆς ἀφεντιάς ὅπου εἶχαν ἐξ ἀρχῆθεν in codice nostro ff. 27^v l. 3 a.i. – 39 l. 4; 2108-2178 καὶ θέλω ἄλλο νὰ σὲ εἰπῶ πάλιν διὰ τὸν δοῦκα – ὅπου εἶδαν τὸν ἀφέντη τους τὸ πόσον ἐτιμήθη in codice nostro ff. 51^v l. 4 – 53 l. 14 [vv. 2108-2178 additis tribus aliis versibus editi sunt etiam in ephemeride *Byzantion* 29-30, 1959-1960 pp. 228-230]; 2993-3123 οὕτως ἐκαβαλίκευσεν εὐθέως ὁ δεσπότης – μόνον ἃς λέγουσι θεέ, φύλαγε τὸν δεσπότην, in codice nostro ff. 73^v l. 10 – 76^v l. 1 a.i.; 3437-3478 καὶ πάλιν ἔκαμεν δουλειὲς ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐδῶθεν – ὁμοίως καὶ ἡ βασίλισσα μέσα εἰς τὴν καρδίαν τους in codice nostro ff. 84^v l. 14-85^v l. 15). Animadvertendum est, et codicem nostrum et eius antigraphon (Vat. gr. 1831) textum mutilum in initio et in fine praebere (cf. Schirò, *Byzantion* 32, 1962,

p. 205 nec non Canart, op. l. p. 269). Codex noster omnes lacunas praebet quae iam in antigrafo exstant: inter ff. 4^v et 5 codicis Vat. gr. 1831 (cf. codicem nostrum f. 6^v ll. 7-6 a.i.), inter ff. 14^v et 15 Vat. gr. 1831 (cf. codicem nostrum f. 19 l. 1 a.i. nec non Sophiani adnotationem λείπει), inter ff. 20^v et 21 Vat. gr. 1831 (cf. codicem nostrum f. 26^v ll. 3-2 a.i.): v. Schirò, *Revue des études sud-est européennes*, 7, 1969, pp. 212-213. Quarum lacunarum Sophianus secundam tantum animadvertit (in imo f. 19 codicis nostri scripsit enim λείπει), primam autem et tertiam non observavit (cf. Schirò, *Revue des ét. sud-est europ.* 7, 1969, pp. 212-213 et ed., p. 157, nec non Canart, op. l. p. 270) at post f. 45^v codicis Vat. gr. 1831 aliam lacunam exstare lectorem certiore fecit (in imo f. 57^v codicis nostri scripsit enim λείπει; de qua lacuna v. Schirò, *Byzantion* 32, 1962, p. 206). Praeterea Sophianus textum praetermisit ff. 82-84^v codicis Vat. gr. 1831, quae inter ff. 14^v et 15 reponenda sunt (v. Schirò, *Byzantion* 32, 1962, p. 205, ed. pp. 152 et 271-280 nec non Canart, op. l. pp. 269-270). Ff. 97^{r-v}, 98^{r-v} vacua praeter adnotationem in f. 97^v de qua v. infra, sub ANNOT.

MAT. Omnia codicis folia praeter ff. 1, 97, 98 charta translucida flavescens oblecta. F. 1 refectum.

FASC. Sunt in totum fasciculi 12, quaterniones omnes (in ultimo tamen, qui ff. 90-98^v comprehendit, f. 97 additiciu f. 91 adglutinatum est), ab ipso librario et notis graecis angulo inferiori dextro primae singulorum paginae appositis et verbis reclamantibus in margine inferiore ultimae singulorum paginae ad lineam scriptis signati.

CHART. SIGNA. In f. 97: stella sex radiorum circulo inclusa cum cruce desuper (Briquet n. 6088: Marigliano 1532, Rome 1535, Napoli 1535-40). Quamvis cetera folia charta translucida oblecta sint, signum etiam nunc discerni potest: agitur de ancora circulo inclusa cum desuper stella sex radiorum (cf. Briquet n. 480: Arnoldstein 1508, Rome 1513, Vicence 1515).

SCRIPT. Ut G. Schirò, *Revue des ét. sud-est europ.* 7, 1969, p. 210 animadvertit, codicem (N. Sophianus) exaravit. De N. Sophiano v. praesertim E. Legrand, *Bibliographie hellénique... aux XVe et XVIe siècles*, I, Paris 1885, pp. CLXXXVII-CXCIV, B. Knös, *L'histoire de la littérature néogrecque* [Studia graeca Upsaliensia 1], Uppsala 1962, pp. 293-295, M. Vitti, *N. Sofianòs e la commedia dei tre tiranni di A. Ricchi*, Napoli 1966, pp. 16-22 et G. Schirò, *Revue des ét. sud-est europ.* 7, 1969, pp. 210-211 et 214. De eius scriptura et de codicibus ab eo exaratis v. praeter M. Vogel - V. Gardthausen, *Die griech. Schreiber*... pp. 356-357 et H. Omont, *Fac-similés de manuscrits grecs des XVe et XVIe siècles*, Paris 1887, tab. 40 (ubi f. 105^v codicis Paris. gr. 1305 cum Sophiani subscriptione phototypice expressum est), etiam E. von Dobschütz, *Byz. Zeitschr.* 12, 1903, pp. 176-177 (qui N. Sophiano partem codicum Vat. gr. 1147 et 1152 tribuit), A. Dain, *Les manuscrits d'Onésandros*, Paris 1930, p. 51 (qui in codice Paris. gr. 2445 N. Sophiani manum recognovit), A. Diller, *The Tradition of the minor Greek Geographers* [Phil. Mon. publ. by the Amer. philol. Assoc. XIV] 1952, p. 16 (qui codicem Cantabrigiensem G g II 33 a Sophiano scriptum esse animadvertit), P. Canart, *Notes sur l'écriture de N. Sophianos* in M. Vitti, op. l. pp. 45-47 (qui manum Sophiani non solum in codice 1902 Bibliothecae Lucensis, verum etiam

in codice Paris. gr. 1963 recognovit, etiam cod. Paris. gr. 2592 ab eo scriptum esse non excludens), M. Vitti op. l. p. 13 et G. Schirò, *Revue des ét. sud-est europ.* 7, 1969, p. 211.

ORN. Tituli et litterae initiales rubro exarata.

ANNOT. In f. 1, manu saec. XVI: *tractatus de morte, Historia de quodam duca*; in f. 97^v, manu saec. XVI: *S. góa maria*.

POSS. In ff. 1, 2, 96^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1: 57 et, manu (A. Mai), *LIV*, numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium (v. cod. Vat. lat. 9579, f. 144^v). Eidem folio adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in priore partim rescissa, nunc mm. 136 × 39, manus saec. XVIII scripsit (His)toria Ducae sic dicta ver(s)ibus Po... (lin)gua Graeca comuni (saecu)li XVI; in eadem schedula: 52, LX. In altera schedula, mm. 26 × 31, scriptum est F XXIII. In f. 1 et in margine inf. f. 2 (A. Mai) scripsit Colon. 53 Vat. 2214. Codex in indice R. Vernazza numero 104, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 62 signatur.

BIBL. De codice disseruit G. Schirò praesertim in dissertatiuncula *Un apografo della cronaca dei Tocco prodotto da Nicola Sofianòs*, *Revue des ét. sud-est européennes* 7, 1969, pp. 209-219 nec non in eius editione *Cronaca dei Tocco di Cefalonia di anonimo* [Corpus fontium Historiae Byzantinae X] Romae 1975, pp. 156-161; v. etiam *Akten des XI. internat. Byzantinistenkongresses*, München 1960, p. 531 (cf. *Byz. Zeitschr.* 53, 1960, p. 433); *Byzantion* 29-30, 1959-60, p. 228 (cf. *Byz. Zeitschr.* 54, 1961, p. 453 et *Scriptorium* 15, 1961, p. 393); *Byzantion* 32, 1962, p. 205 (cf. *Scriptorium* 17, 1963, p. 403); *Rivista di studi bizantini e neollenici* N.S. 2-3, 1965-1966 p. 120 (cf. *Byz. Zeitschr.* 60, 1967, p. 146); *Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 8-9, 1971-72, pp. 84-85. F. 13^v codicis phototypice expressit Schirò, *Revue des ét. sud-est européennes* 7, 1969, in tabula inter pp. 210 et 211. Codicem immerito memoravit M. E. Colonna, *Gli storici bizantini dal IV al XV secolo*. I. *Storici profani*, Napoli 1956, p. 40, inter codices opus Ducae auctoris historiae byzantinae continentes, probabiliter verbis in schedula chartacea f. 1 adglutinata nec non f. 1 scriptis decepta (v. supra, sub ANNOT. et NOT. ANT.).

INTEG. Ut in duobus superioribus libris. Libri secturae caeruleo colore tinctae.

2215 Saec. XIV (ff. 1-2, 7-8 saec. XVI), chartac. or. (ff. 1-2, 7-8 chartac. occ.), mm. 238 × 190, ff. 125, ll. 14-26.

I (ff. 1-123^v) Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum libri decem, scholiis instructi: ^a(ff. 1^v-20^v) liber primus (pp. 1094-1103 Bekker): primum scholion (f. 1^v) inc. ὁ σκοπὸς τοῦ α' τοῦτου ἠθικοῦ ἐστὶ τὸ διδάξαι τί τὸ τέλος τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς des. διδάσκει οὖν περὶ μόνῃς τῆς ἠθικῆς, ultimum (f. 20^v) inc. ἐκ τῆς κοινῆς ὑπολήψεως δεικνυσὶν ὅτι ἠθικαὶ ἀρεταὶ αἱ εἰρημέναι εἰσὶν des. ἐκ συνηθείας τε καὶ ἀσκήσεως (cf. Eustratii commentarium in Eth. Nic., ed. G. Heylbut, *Comment. in Arist. gr.* XX, Berolini 1892, p. 120, 27-32). ^b(ff. 20^v-31^v) Liber secundus (pp. 1103-1109 Bekker): primum scholion (f. 20^v) inc. ἐπειδὴ τῆς ψυχῆς δύο μέρη ἐστὶ des. αἱ ἐν τούτῳ τῷ μορίῳ λεγόμεναι ἀρεταὶ δι' ἔθους περιγίνονται, ultimum (f. 31^v) inc. λεκτέον φησὶ καὶ ἡμῖν τὸ ἡδὺ des. οἴκαδε νεέσθω (cf. Heylbut, op. l. p. 139, 28-32). ^c(ff. 31^v-45^v) Liber tertius (pp. 1109-1119 Bekker): primum scholion (f. 32) inc. πάθος ἢ δειλία ὁ φόβος des. τὸν μὲν μᾶλλον τὸν δ' ἥττον, ulti-

mum (f. 45^v) inc. επιθυμείται γὰρ ὁ σώφρων des. επιθυμείν καὶ κατὰ τοὺς ἄλλους διορισμούς. ^d(ff. 45^v-58) Liber quartus (pp. 1119-1128 Bekker): primum scholion (f. 45^v) inc. ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ ὥσπερ ἐν πίνακι τὴν τῶν ἀρετῶν ἐκθεσιν ποιησάμενος des. περὶ ἐλευθεριότητος ἢ μεσότης ἐστὶ περὶ χρήματα, ultimum (f. 58) inc. ἐπεὶ ὁ ἐνάρετος ἔξιν ἔχει des. μετέχουσα καὶ τοῦ σώφρονος καὶ τοῦ ἀκρατοῦς. ^e(ff. 58-72^v) Liber quintus (pp. 1129-1138 Bekker): primum scholion (f. 58) est ἔλεγε γὰρ ὅτι κατὰ τὴν ὕλην οἱ λόγοι ἀπαιτητέοι ultimum (f. 72^v) inc. τοῦτο εἴρηται πρὸς τοὺς κατασκευάζοντας ἀδικεῖν des. δίκαιόν τι δηλονότι τὸ δεσποτικὸν οὕτω καὶ τούτῳ. ^f(ff. 72^v-83^v) Liber sextus (pp. 1138-1145 Bekker): primum scholion (ff. 72^v-73) inc. ἐν μὲν τοῖς προτέροις λόγοις διελάμβανε περὶ τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς des. καὶ τῶν λοιπῶν συστοίχων αὐτῇ διανοητικῶν ἀρετῶν, ultimum (f. 83^v) inc. ἐπιτάττει γὰρ περὶ ἱερέων καὶ θυσιῶν des. οὐ γὰρ καὶ διαταττομένην περὶ θεῶν. ^g(ff. 83^v-97) Liber septimus (pp. 1145-1154 Bekker): primum scholion (f. 83^v) inc. ἐδίδαξε περὶ τῶν ἠθικῶν καὶ διανοητικῶν ἀρετῶν des. μήτε πάλιν οὐκ οὐσῶν, ultimum (f. 96^v) inc. ὅταν γὰρ θεωρῇ τις, ἀκινήτως ἐνεργεῖ des. ὁ ἐνεργῶν τι, ἀλλὰ καὶ ἀκιτηνίζει. ^h(ff. 97-106^v) Liber octavus (pp. 1155-1163 Bekker): primum scholion (f. 97) inc. λέγει περὶ φιλίας ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ des. ἀγαπᾶν τε καὶ τιμᾶν, ultimum (f. 106^v) inc. ὥς τινος εἰπόντος ἐν τῷ ἐναρέτῳ des. κατὰ δύνανμιν ἀποδοτέον. ⁱ(ff. 106^v-114^v) Liber nonus (pp. 1163-1172 Bekker): primum scholion (f. 106^v) est ὁ σκοπὸς ἐνταῦθα τῷ Ἀριστοτέλει ἐστὶ περὶ ἀμοιβῆς καὶ ἀντιδόσεως ultimum (f. 113^v) est εἰ μὴ φίλον ἔχει ὁ εὐδαίμων ἔσεται(αι) ἐνδεής. ^l(ff. 114^v-123^v) Liber decimus (pp. 1172-1181 Bekker): primum scholion (f. 114^v) inc. τὸ ἴσως προσέθετο διὰ φιλόσοφον εὐλάβειαν (cf. Heylbut op. l. p. 530, 2) des. ἀρκεῖται γὰρ τοῖς τῆς θεωρίας νοήμασι, ultimum (f. 123) est εἰδέναι τὴν πολιτικὴν μὴ ἐνεργοῦντες δὲ κατ' αὐτήν.

2 (ff. 123^v-125) Lectiones prophetarum Veteris Testamenti contra Iudaeos, χρήσεις προφητῶν κατὰ τῶν θεομάχων Ἰουδαίων; auctores citantur Moses, David, Salomon, Isaias, <Ieremias>, Osee, Malachias, Amos, Ieremias (iterum), Zacharias, Ezechiel, Daniel: Mosis prima lectio inc. (f. 123^v l. 8) τέκνα μωμητὰ γενεὰ σκολιά (Deut. 32,5) ultima des. (f. 123^v l. 1 a.i.) καὶ τῇ ἐσπέρα ἐρεῖς πῶς ἂν γένοιτο πρωΐ (Deut. 28, 67); prima lectio David inc. (f. 124 l. 1) σκοτισθήσονται οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν (Ps. 68, 24) ultima des. (f. 124 l. 7) διασκορπίσον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου (Ps. 58, 12); Salomonis prima lectio inc. (f. 124 l. 8) ἐξέλθετε θυγατέρες Σιών καὶ ἴδετε ἐν τῷ στεφάνῳ (Cant. 3, 11), ultima des. (f. 124 l. 12) ἐνεδρεῦσωμεν τὸν δίκαιον ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστὶν (Sap. 2, 12); Isaias prima lectio inc. (f. 124 l. 12) υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα (Is. 1, 2) ultima des. (f. 124 l. 16) δῆσωμεν τὸν δίκαιον ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστὶ (Is. 3, 10); <Ieremiae> prima lectio inc. (f. 124 l. 16) τίς φείσεται ἐπὶ σοὶ (Ier. 15, 5) ultima des. (f. 124 l. 19) ἀτιμίαν αἰώνιον ἣτις οὐκ ἐμπλησθήσεται (Ier. 23, 40); Osee prima lectio (f. 124 l. 19) inc. οὐαὶ αὐτοῖς ὅτι ἀπεπήδησαν ἀπ' ἐμοῦ (Os. 7, 13) ultima des. (f. 124 l. 2 a.i.) καὶ

ἔσονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν (9, 17); Malachiae prima lectio inc. (f. 124 l. 2 a.i.) οὐκ ἔστιν μου θέλημα ἐν ὑμῖν (Mal. 1, 10) ultima des. (f. 124^v l. 2) ἀνθ' ὧν οὐκ ἐφυλάξασθε (2,9); Amos lectio inc. (f. 124^v l. 3) ἔπεσεν Ἰσραὴλ des. (f. 124^v l. 3) τοῦ ἀναστῆναι (Am. 5, 2); Ieremiae prima lectio inc. (f. 124^v l. 3) ἐγένετο ἡ κληρονομία μου ὡς λέων (Ier. 12, 8) ultima des. (f. 124^v l. 17) ἐν παντὶ τόπῳ οὐ ἂν ἐξώσω αὐτοὺς ἐκεῖ (Ier. 24, 9); Zachariae prima lectio inc. (f. 124^v l. 18) καὶ εἶπον οὐ ποιμανῶ αὐτούς (Zach. 11, 9) ultima est (f. 124^v l. 19) ἥξει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν (14, 5; sequuntur pauca verba partim evanida, scholion ut vid.); Ezechielis prima lectio inc. (f. 124^v l. 20) τάδε λέγει ὁ κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σε (Ez. 5, 8) ultima des. (f. 125 l. 3) καὶ γνῶσονται ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ τύπτων (Ez. 12, 16); Danielis lectio inc. (f. 125 l. 4) ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα (Theodot. 9, 26) des. (f. 125 l. 5) συντέλεια δοθήσεται (9, 27). Subfigitur (f. 125 ll. 6-9) scholion anonymum fortasse e catena in Daniele de promptum, διὰ μὲν τοῦ χρίσματος τὴν ἱερωσύνην ἐδήλωσε, διὰ δὲ τοῦ κρίματος τὴν βασιλείαν καὶ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων τὴν ἀναίρεσιν ὑπέφηνε διὰ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς ἐκκοπῆς καὶ τῆς συντελείας τὴν ἄρδην ἐκπτώσιν καὶ πανωλεθρίαν ἐσήμανε, ὁ πατήρ γὰρ καὶ θεὸς διαφθερεῖ τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν συμπράττοντος δηλονότι καὶ τοῦ παροινηθέντος ὑπ' αὐτοῦ ἡγουμένου περὶ οὗ φησιν Ἰακώβ ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται ἡγούμενος. Sequitur deinde (f. 125 ll. 9-22) fragmentum S. Iohanni Chrysostomo tributum de significatione parabolaе, problematis et exempli, inc. πολυσήμαντόν ἐστι τὸ ὄνομα τῆς παραβολῆς des. σημαίνόμενος; pars huius fragmenti (i.e. a πολυσήμαντόν ἐστι usque ad ὀνειδισμός in codice nostro f. 125 ll. 9-10 et a παραβολή ἐστι λόγος usque ad καὶ ἀόρατα in codice nostro f. 125 ll. 17-18) edita est ab A. Achelis, *Hippolyts' kleinere exegetische und homiletische Schriften* [Die griech. christl. Schriftst. der ersten drei Jahrh.] Leipzig 1897, p. 169, fr. XXXII; v. etiam cod. Paris. gr. 1900 ff. 96^v-97 ut monet Achelis, op. l. p. 169 app. crit.

MAT. Orae internae omnium foliorum refectae. Ff. 104-111^v, 122-125^v charta translucida flavesciente oblecta. Ff. 103-105, 111 perterebrata. Maculae umore effectae in ff. 101^v-103^v, 112-121^v.

FASC. Sunt in totum fasciculi 16, quaterniones omnes praeter 10 (septem foliorum, ff. 73-79^v) et 16 (ternionem, ff. 120-125^v). In fasciculo 1 ff. 1, 2, 7, 8 recentiora sunt (saec. XVI). Fasciculi 1-5, 7, 9-10, 14, 16 nulla nota signati; fasciculus 6 (ff. 41-48^v) vestigium notae ζ' in margine inf. f. 41 praebet; fasciculi 11 et 12 (ff. 80-87^v, 88-95^v) notas ια' et ιβ' fere omnino evanidas in margine inferiore ff. 80 et 88 habere videntur; in fasciculis 8, 13 et 15 (ff. 57-64^v, 96-103^v, 112-119^v) notae η', υγ', ιε' margini inferiori ff. 57, 96, 112 appositae observantur.

CHART. SIGNA. In f. 2: scalae scuto inclusae cum stella (Briquet n. 5926: Sienne 1524, Florence 1524-32, Lucques 1532-43, Rome 1534-42).

SCHEMA. Leroy 10 D 1 m (v. e.g. f. 21). Textus mensurae haud semper aequales manent.

SCRIPT. Praeter ff. recentiora 1-2^v, 7-8^v codicem unus idemque scriba fusco atramento exara-

vit. Manus altera saec. XIV, scil. Manuel Chartophylax (v. subscriptionem in f. 125^v Μανουήλ Μανουήλ χαρτοφύλαξ), in f. 125^{r-v} trimetros iambicos 34 nec non alias adnotationes exaravit (cf. infra, sub ANNOT.). <Georgius Balsamon> denique textum Aristotelicum et scholia in ff. 1^{r-2v}, 7-8^v supplevit atque in f. 1 breve indiculum addidit.

ORN. Scholia nonnulla rubro exarata (v. e. g. ff. 3, 4^v).

ANNOT. In f. 125^{r-v} Manuel Chartophylax (cf. subscriptionem in f. 125^v) trimetros iambicos 34 scripsit, qui ob scripturam valde cursivam et verba partim evanida vel cancellata difficillimi sunt lectu. Prout elicere valui, versus transcribo (puncta tria versus vel verba quae legi nequeunt indicant): κυριακὸς κατεπέμφθη εὐλογος | ὡς Βεσελεὴλ τεκτάνει σκηνὴν νέαν | ἢ τὸν κιβωτὸν εὐτρεπίσας νῦν πάλιν | καὶ κατακλισμοῦ παγγενῆ (?) σὼ (?) Νῶε | καλῶς ... | ὁτρηρὸς ὀφθεῖς ὁθ' ἐκεπης τοῦ θαμν (?) | εἰ δ' ἀφ' ἑαυτοῦ τοῖς βροτοῖς τὸ συμφέρον | ἀγαθοποιῶ συγκινούμενος τρόπῳ | ἐρμολυφεῖς τὴν πέτραν εἰσά- ξειν (?) θέλων | ψυχὴν ἰμοῦ καὶ σῶμα τοῦ τέρατος | ἐκ τοῦ σκοποῦ σοι προσφίλον θεοῦ λόγον | τοῦ γὰρ κλύδωνος ἐννοήσας ... | ἐκτετραρχεῖα πᾶν ἀνθρώπων γένος | ... τοῦ μανισμοῦ πλησουθεντος (?) | ... μερι- στοῦ τρυγία | ... ἐπιτρ ... κυριος των εμων ... | f. 125^v ... πλῶθι | ... | ... | αλον (?) βροτῶν συμγ ... | ... | σωτηριωδεῖ ὑπανοίγες τὰς πύλας | τέρμα δυσαχθοῦς καὶ πολυστόνου βίου | ευρον ιν τὸ κατὰλ μα ταυτ την στέγω (?) | ἐφ' οἷς σκοτεινοῖς καταγανα ... | ἀχλὺν γε χαρις σοι φηττο (?) του τρυγ ... | προ ἐλαιῶν τὴν τρ (?) καὶ πολλάκις (?) | ... γοῦν ἐξ ἄκρας τὰς πτέρας | ... ὡς περιστερᾶς τόκον | δόλου ... ὀρχησιν φερ ... κατ | ὡς ἐλαίας καταπέμψει σου κλάδον | ὕδωρ δροσίζον εἰς τακείσας καρδίας | ... τοῦ κακοῦ κατατίλλει | ἀμὴν βροτοῖς ἅπασιν ἐκ θεοῦ δρόσος. In f. 125, post finem textus et ante hos trimetros iambicos, invocatio Manuelis Chartophylacis: Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν προηγοῦ. In f. 125^v post trimetros iambi- cos haec sequuntur: *καὶ Ζαχαρίας φησὶ ὅτι οὐκ ἔστιν διότιν διότι ἅπαντα καλὰ δι | καιοσύνην διότι σῶσον κύριε τὸν λαὸν σου καὶ εὐλό | γησον τὴν κληρονομίαν νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατα (?) | ... δωρούμενος καὶ τῷ σὼ φυλάττω δι' αὐτοῦ | ... σου πολίτευμα καὶ ἀνά δι; *codicis foliorum computatio, ἔχει τὸ παρὸν βιβλίον φύλα ρκζ'; *quinque alii versus fere omnino evanidi et difficillimi lectu; *subscriptio Μανουήλ Μανουήλ χαρτοφύλαξ; *σὺ μαθητὴ Χριστοῦ πατρός καὶ πνεύματος; *invocatio fere omnino eva- nida, quae tamen ope lucis ultravioleae legi potest: κύριε φυ(λα)ξου τὰ ἔργα μου.

Poss. Manuel Chartophylax (v. f. 125^v et supra, sub ANNOT.); <Iohannes card. de Salviatis>: Georgius Balsamon enim, eius scriba, nonnulla supplevit (cf. supra, sub SCRIPT.). In ff. 1, 3, 87, 125^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1, manu <A. Mai>: XLII (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144^v). Eidem folio adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore nunc partim rescissa, mm. 81×37, manus saec. XVIII scripsit Arist<ot>e | lis E<thica> | ad Nicoma | cum | libri X | sec. XV LVI (in margine inferiore addi- tum est 53); in inferiore, mm. 33×48, E IX. In f. 1 <A. Mai> scripsit Col. 54 Vat. 2215. Codex in indice R. Vernazza numero 58, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 48 signatur.

BIBL. Codex memoratur ab A. Wartelle, *Invent. des man. d'Aristote*, Paris 1963, p. 136 sub num. 1842, qui tamen eius aetatem non indicat.

INTEG. Omnino ut in tribus superioribus libris.

2216 Saec. XIV, chartac. or. (ff. 1-3 chartac. occ.), mm. 241×165, ff. I. 210, II. 21-29.

I (ff. 5-193^v) Anastasii Sinaitae erotapocriseis de diversis capitibus a diversis propositae (P. G. 89. 329-824) sub titulo τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀνα-

στασίου τοῦ Σιναΐτου ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις περὶ διαφόρων κεφαλαίων καὶ προσώπων ὧν τὰς λύσεις οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ ἀλλ' ἐκ πείρας καὶ ἀναγνώσεως τῶν θείων γραφῶν ἐποιήσατο, praefixa (ff. 1-3^v) tabula quaestionum ab initio, τί ἐστὶ τὸ σημεῖον, usque ad ἡ καθολικὴ ἐκκλησία (P. G. 89. 312-328 C 15). Animadverten- dum est post finem interrogationis μβ' ἄφεςιν ἁμαρτιῶν (P. G. 89. 593 C 6) codi- cem nostrum (ff. 94^v l. 1 a.i. - 96^v l. 4) nonnulla alia praebere (inc. ἦσαν δέ φησιν τῇ Βδέλλῃ des. τὸν λόγον τῆς ἀληθείας) quae codice nostro usus ed. A. Mai, *Script. vet. nova coll.* I, Romae 1825, pp. 373-374. Scholion in imo f. 5 rubro scriptum, nunc partim deperditum, inc. ἐστὶ μὲν οὖν ἕτερον βιβλίον τοῦ αὐτοῦ τὸ κυρίως λεγόμενον. De f. 4^{r-v} v. infra sub ORN. et ANNOT.

2 (f. 194) Nonnulla de divisione animae secundum Platonem et de variis virtutibus et vitiis: prima verba quae legi possunt sunt (f. 194 ll. 1-2) θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν, ultima ἡ μὲν ἀφροσύνη. F. 194^v vacuum.

3 (ff. 195-210^v) Definitionum collectio alphabetica, inc. τί ἐστὶν ἀγαθόν · οὗ πάντα ἐφίεται ut, e. g., in codicibus Vat. gr. 1733 ff. 9-20 (v. C. Giannelli, *Codi- ces Vat. graeci, Codices 1684-1744*, Bibl. Vat. 1961, p. 115), Vallicell. gr. 12 (B 53) (v. E. Martini, *Catalogo di manoscritti greci esistenti nelle biblioteche italia- ne*, II, Milano 1902, p. 24) et Laurent plut. 58. 24 (v. A. M. Bandini, *Cat. cod. graec. Bibl. Laurent.* II, Florentiae 1768, col. 465 sub num. IX). Ultima defini- tio in codice Vat. gr. 1733 est τίς ἐστὶ νόσος ἡ τῶν κακίστων ἕξις συμμετρία τῶν ἐν σώματι στοιχείων (in codice nostro f. 210^v l. 10 a. i.); post haec in codice nostro pauca alia sequuntur, partim evanida: ultima verba quae legi possunt (f. 210^v l. 2 a. i.) sunt κωλυτικὸς ὄμβρων καὶ καυμάτων.

MAT. Totus codex reffectus. Ff. 135-140 tineis perterebrata; f. 1^{r-v}, 210^{r-v} charta translucida flavesciente obtecta.

FASC. Folii 1-3 exceptis codicem fasciculi 27 efficiunt, notis graecis aut in angulo inferiore externo aut in margine inferiore medio primae et ultimae singulorum paginae signati (animad- vertendum tamen est in fasciculis 3, ff. 18-25^v, et 4, ff. 26-33^v, pro notis graecis τρία et τέσσαρα, in fasciculo autem 10, ff. 74-81^v, una cum nota ι' etiam δέκατον scriptum esse: v. ff. 18, 25^v, 26, 74, 81^v). Praeterea fasciculi κ'-κδ' (ff. 152-189^v) etiam notis graecis ια'-ιε' in margine inferiore primae et ultimae singulorum paginae nescio cur signati. In fasciculis 1 (ff. 4-9^v), 5 (ff. 34-41^v), et 27 (ff. 202-210^v) notae graecae non observantur (in fasciculo 1 fortasse ob marginem inferio- rem reffectum). Fasciculus [α'] (ff. 4-9^v) ternio est, fasciculi ι'-ιβ' (ff. 10-97^v) quaterniones, ιγ' (ff. 98-104^v) septem foliorum, ιδ' (ff. 105-110^v) ternio, ιε' (ff. 111-120^v) quinio (hodie ff. 111-120^v iterum compaginata non quinionem, sed bifolium et quaternionem efformare videntur, sed ratione habita notae graecae ιε' in margine inf. medio ff. 111 et 120^v scriptae patet, fasciculum primigenium proculdubio quinionem fuisse); fasciculi ις'-ιη' (ff. 121-144^v) sunt quaterniones, fasciculus ιθ' (ff. 145-151^v) septem foliorum, κ' (ff. 152-157^v) ternio, κα'-κδ' (ff. 158-189^v) quater-

niones, κε' (ff. 190-194^v) quinque foliorum, κς' (ff. 195-201^v) septem foliorum; ultimus fasciculus sine nota graeca (ff. 202-210^v) novem foliorum est. Ante fasciculum [α'] ff. 1-3, tabulam operis continentia, a librario in fasciculorum computatione neglecta sunt.

SCHEMA. Lake I 2 b, Leroy 20 D 1 (v. e. g. f. 41). Spatium scriptum: mm. 170×100, 174.176×110, 176×88.90 plerumque.

SCRIPT. Mea sententia manus sex distingui possunt, quas numeris crassioribus indico: 1 ff. 1-3^v, 4-18^v l. 14, 19^v-67, 96-104^v l. 21, 111 ll. 5-16, 152-193^v exaravit; 2 ff. 18^v inde a l. 14-19; 3 ff. 67^v-95^v, 105-111 l. 5, 111 l. 16-151^v; 4 f. 104^v a l. 21 usque ad finem; 5 f. 194; 6 ff. 195-210^v. Manus 1, quae forma turgida litterae β distinguitur, est Gregorii Φωκά, ut e subscriptione f. 4 patet: σηνχόρη (sic) τὴν ψυχὴν τοῦ διδασκάλου μου (suprascr. Προκοπ(ι)ου τοῦ καλῶ-γράφου: quod nomen verisimiliter ad verba τοῦ διδασκάλου μου refert) καὶ τάξον αὐτήν | ἐν ἐδὲμ τῷ χωρίῳ ὁμοίως καὶ τὴν γονέων μου | ὅσοι το ἀναγνώθεται εὖξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ μαθητοῦ Γρηγορίου τοῦ Φωκά. Quem librarium Vogel-Gardthausen, *Die griech. Schreiber*... non memorant.

ORN. F. 4^v effigiem Anastasii Sinaitae perhibet, albo, nigro, fusco, aureo et viridi colore depictam, aureo colore sublito ornatuque rubro et viridi inclusam. In f. 4 vestigia vultus hominis observantur; in f. 5, ante initium operis Anastasii, πύλη rubro pigmento delineata sed non impleta. Tituli, litterae initiales, scholion in margine inferiore f. 5 rubro exarata. Litterae initiales nonnullae etiam aureo et caeruleo colore depictae (v. e. g. ff. 24^v, 25, 26^v, 30^v). In f. 51^v brevis linea sinuosa rubra, in cauliculis utrimque desinens; in f. 195 crucula rubra et rectagolum eiusdem coloris, cuius quattuor anguli folia praebent, stellas lineasque sinuosas continens.

ANNOT. Praeter subscriptionem de qua v. supra, sub SCRIPT., manus 1 haec in f. 4 exaravit: οὐδὲ γὰρ εἶ τι ἀρχαῖον τοῦτο καὶ τιμῆς ἄξιον · ἐπειδὴ παλαιὰ μὲν | οὐδὲ γὰρ εἶ τι ἀρχαῖον τοῦτο καὶ τιμῆς ἄξιον ἐπειδὴ παλαιὰ μὲν | πάντως καὶ ἡ κακία ἀλλ' οὐχὶ τιμᾶσθαι διὰ τὸν χρόνον ἀξία | μὴ γὰρ καθόλου τὸ γῆρας πρὸς τὴν τῶν καλῶν κτίσιν ἔχης ἐχέγγυον | α(λλ) ἔστιν ὅτε καὶ νεότης εὖ παιδαγωγηθεῖσα φυλάξῃ ... ἀρετὴ | (οὐ)κ ἀδόκιμος. Sequuntur alia nonnulla, fere omnino evanida; ope lucis ultravioleae legi potest κυριακὴ μ' ἄρχεται ἡ ἡμέρα.

POSS. In ff. 1, 2, 24, 71, 209^v, 210^v nec non in folio in fine codicis in custodiam addito sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. Folio in initio codicis in custodiam addito adglutinatae sunt tres schedulae chartaceae: in superiore, mm. 91×71, (A. Mai) scripsit *II* | *S. Anastasius de variis* | *dubiis ex scriptura sacra* | *non editus* | *121* | *n° 23*; in media, mm. 67×47, manu saec. XVIII: *S. A(t)anasii (tan in nast ab (A. Mai) correctum est) de (var)iis dubiis* | *ex scriptura* | *sacra saec. XIV* (in margine inferiore additum est *54* [4 in 5 (A. Mai) correxit] *LVII*); in inferiore, mm. 31×45, *A II*. In margine inf. f. 1 (A. Mai) scripsit *Col. 55 Vat. 2216*. In indice codicis Vat. lat. 9579 codex numero 2, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 3 signatur; in indice R. Vernazza, ubi numerum 85 habet, improprie verbis *Anastasii Odegus sententiae per alphabetum* describitur ((A. Mai) tamen in fine eiusdem indicis una cum aliis codicibus eum recte descripsit verbis *S. Anastasius de variis dubiis e scriptura sacra*).

BIBL. Codicem memoravit A. Mai, *Script. vet. nova coll.* I, Romae 1825, p. 373, sed more suo numerum praetermisit.

INTEG. Integumentum e corio rubro praebet in dorso tesseras gentilicias Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866), ornatus quinque aureos et hodiernum codicis numerum notis aureis impressum (cf. integumenta codicum Vat. gr. 2182 et 2211).

2217 Saec. XIV, chartac. or. (ff. 1, 1^a chartac. occ.), mm. 234×185, ff. II. 273 (+ 1^a), ll. 36 plerumque (f. 1^a l. 28, 1^{av} l. 27). Ordo foliorum sic restituendus: ff. 1-138^v; 149-153^v; 139-148^v; 154-273^v.

1 (ff. 1-113^v) **Iohannis Zonarae** ¹(ff. 1-111) expositio canonum anastasi-morum S. Iohannis Damasceni (de qua v. e. g. A. Kominis, *Gregorio Pardos metropolita di Corinto e la sua opera* [*Testi e Studi bizantino-neoellenici*] Roma-Atene 1960, pp. 108-111) hoc ordine: ^a(ff. 1-7) prooemium (de novem Scripturae odis) inc. ἐπεὶ κανόνων ἐρμηνεία ἐστὶ τὸ παρὸν σύνταγμα des. οὐκ εὐρυθμον ἔσται τὸ μέλος ἀλλ' ἀνάρμοστον φώνημα ut, e. g., in codice Vat. gr. 639 ff. 1-9^v (e codice Monac. gr. 226 ed. W. Christ, *Über die Bedeutung von Hirmos, Troparion und Kanon in der griechischen Poesie des Mittelalters*... *Sitzungsber. königl. bayer. Akad. der Wiss. zu München*, philos.-philol. Kl. 1870. 2 pp. 76-84; partem prooemii, i. e. ab initio usque ad ἐν γὰρ τῇ τῆς ἐξόδου βίβλῳ παρὰ Μωυσέως ἐπιγέγραπται, in codice nostro ff. 1^a-2^v l. 29, ed. etiam A. Mai, *Spicilegium Romanum* V, Romae 1841, pp. 384-389, cf. P. G. 135.421-438; de initio et fine huius prooemii v. tamen A. Kominis, op. l. p. 110 n. 2). ^b(ff. 7-25) Canon Σοῦ ἡ τροπαιοῦχος δεξιὰ θεοπεπῶς ἐν ἰσχύϊ δεδοξασται (*Paracletice*, Romae 1885, pp. 11-20); commentarium inc. ὅπως μὲν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καὶ δι' ἣν αἰτίαν κατήλθον εἰς Αἴγυπτον des. οἰκέται δέ, ὡς δοῦλοι εὐνοϊκοὶ καὶ πιστοὶ (cf. e. g. cod. Vat. gr. 639 ff. 9^v-36). ^c(ff. 25-37^v) Canon ἐν βυθῷ κατέστρωσέ ποτε τῆς φαραωνίτιδος πανστρατιὰν ἡ ὑπέροπλος δύναμις (*Paracletice*, pp. 107-114); commentarium inc. ἐκ τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας οὗτος σύγκειται ὁ εἰρμός des. αὐτοῦ τὸν νοῦν ἐτοιμάζουσιν (cf. e. g. cod. Vat. gr. 639 ff. 36^v-55^v). ^d(ff. 37^v-52^v) Canon ὁ τὰ ὕδατα πάλαι νεύματι θείῳ εἰς μίαν συναγωγὴν συναθροίσας (*Paracletice*, pp. 193-199); commentarium inc. σοφὸς ὢν ὁ θεὸς οὗτος πατήρ des. εἰ δὲ ὁμότιμα ταῦτα καὶ ὁμοούσια (cf. Vat. gr. 639 ff. 55^v-78^v). ^e(ff. 52^v-64) Canon θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον πέλαγος (*Paracletice*, pp. 279-286); commentarium inc. ἐν τῷ εἰρμῷ τοῦτο (sic) δύο θαυμάτων μέμνηται des. τισὶ δὲ διὰ παιδευσιν καὶ ἁμαρτημάτων ἀνέκτισιν (cf. e. g. cod. Vat. gr. 639 ff. 78^v-100). ^f(ff. 64-75^v) Canon ἵππον καὶ ἀναβάτην εἰς θάλασσαν ἐρυθράν (*Paracletice*, pp. 369-377); commentarium inc. ἐκ τῆς πρώτης ὁδῆς ὁ εἰρμός οὐ κατὰ τὴν ἔννοιαν μόνον des. τὸ δάκρυον φύσεως ἢδ' ἀναζώωσις τῆς θεότητος (cf. e. g. cod. Vat. gr. 639 ff. 100-118). ^g(ff. 75^v-86) Canon ὡς ἐν ἡπείρῳ πεζεύσας ὁ Ἰσραὴλ (*Paracletice*, pp. 457-465); commentarium inc. τὴν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ἐξ Αἰγύπτου ἀνάξευξιν des. τὸ δὲ πνεῦμα ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπεπόρευται κάκεῖνο τὸν αὐτὸν ἔχον αἷτιον (cf. e. g. Vat. gr. 639 ff. 118-134). ^h(ff. 86-97) Canon νεύσει σου πρὸς γεῶδη (*Paracletice*, pp. 541-548); commentarium inc. ἡ μουσικὴ φθόγγος μὲν οἶδε πολλούς des. ἀλλόκοτον καὶ ἔκφυλον αἵρεσιν κατὰ τῆς ἀγίας τριάδος βλασφημοῦσαν ἣν ἡμεῖς

μεγαλύνομεν (cf. e.g. Vat. gr. 639 ff. 134-150). ⁱ(ff. 97-111) Canon ἀμαρτηλάτην Φαραῶ ἐβύθισε (*Paracletice*, pp. 624-631); commentarium inc. ἐκ τῆς τοῦ Μωσέως ὁδοῦ καὶ ὁ τελευταῖος οὗτος des. τροφῆς δηλονότι καὶ ὕπνου καὶ τῶν λοιπῶν (cf. e.g. Vat. gr. 639 ff. 150-168^v). In marginibus nonnullorum foliorum pauca scholia scripta sunt: primum (f. 7) est ὅτι διττω(ς) τὸ ἀθάν(ατον) τῷ ultimum (f. 108^v) est τὸ πολυσήμαντον τὸ τῆς ἀσθενείας ὄνομα. ²(ff. 111-113^v) Libellus de psalmis gradualibus et de Spiritu sancto (εἰς τοὺς ἀναβαθμοὺς καὶ περὶ τῆς ἐνοειδοῦς αἰτίας τοῦ πνεύματος), inc. πρὸς τοὺς ἐρομένους ὁ λόγος τί ἐστὶ τὸ ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς γεγραμμένον des. φιλοσοφῆσαι περὶ τοῦ ἐνοειδοῦς ἀλλ' ἀρκεῖ ταῦτα, ut in codicibus Oxoniensi Barocciano 129 f. 142^v sgg. (v. H. O. Coxe, *Cat. cod. man. Bibl. Bodl.*, I, Oxonii 1853, col. 210), Vallicelliano gr. 12 ff. 121^v-124 (v. E. Martini, *Catalogo dei manoscritti greci esistenti nelle biblioteche italiane*, II, Milano 1902, pp. 22-23) et Neapol. gr. 84 (II C 16) ff. 114-117 (v. S. Cyrillo, *Codices graeci man. regiae bibl. borbonicae*, I, Neapoli 1826, p. 260; G. Pierleoni, *Cat. cod. graec. bibl. nat. Neapol.*, I, Romae 1962, p. 249; cf. etiam Kominis, op. l. p. 109 n. 3).

2 (ff. 114-269) **Theodori Prodromi** commentarium in Canones Cosmae et Iohannis Damasceni, sub titulo Τοῦ Προδρόμου τοῦ φιλοσόφου κυρίου Θεοδώρου ἐξηγήσεις εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἱεραῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς ἐκτεθέντας κανόνας παρὰ τῶν ἁγίων μελωδῶν Κοσμᾶ καὶ Ἰωάννου (partim ed. H. M. Stevenson, Romae 1888); nonnumquam tamen commentarium non Theodori Prodromi, sed **Gregorii Pardi metropolitae Corinthi** est, ut animadvertit A. Kominis, op. l. pp. 95-97 (ubi codicem nostrum memorat) et ut e comparatione cum Vat. gr. 1712 patet: v. infra litteras n, o, p, r, s, t. ^a(f. 114^{r-v}) Prooemium (inc. ἔοικας ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ des. κατὰ ῥῆμα μόνον ταύτην [sic] προσεκθετέον; Stevenson, pp. 1-3). ^b(ff. 114^v-125^v) **Cosmae** in exaltationem sanctae Crucis (P. G. 98. 501-509; commentarium quod inc. δίκαιος ὢν ὡς ὄντως ὁ μελωδὸς et des. καὶ δοξασθέντι Χριστῷ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν apud Stevenson, pp. 3-29). ^c(ff. 125^v-136^v) Eiusdem in nativitate Christi (P. G. 98. 460-465; commentarium quod inc. ἐπεὶ δὴ κατὰ τὸ τῆς παρουσίας προοίμιον ἐγγειρήσεως et des. καὶ ἡμᾶς ἀναγεννήσαντι Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν apud Stevenson, pp. 30-57). ^d(ff. 136^v-138^v; 149-152) **Iohannis Damasceni** in eandem festivitatem (P. G. 96. 817-825; commentarium quod inc. ἀλλὰ γε δὴ μεταβῶμεν et des. καὶ εἰς τέλος ἀγάγεις θεοχαρίτωτε apud Stevenson, pp. 57-74). ^e(ff. 152-153^v; 139-145^v) **Cosmae** in Theophania (P. G. 98. 465-472; commentarium quod inc. ἡδὺ τι χρῆμα ὡς ἀληθῶς ἡ μεταβολὴ et des. φέρε δὲ καὶ τοῖς ἐξῆς ἐπιβάλλομεν apud Stevenson, pp. 75-98). ^f(ff. 145^v-148^v; 154-157^v) **Iohannis Damasceni** in eandem festivitatem (P. G. 96. 825-

832; commentarium quod inc. εἶδος ἐστὶ χορείας παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὄρμος et des. ἀμείβων αὐτῇ τὴν κατάπαυσιν apud Stevenson, pp. 98-117). ^g(ff. 157^v-163^v) **Cosmae** in Hypapanten (P. G. 98. 509-513); commentarium inc. καὶ τίς οὕτω νοθής τὰ θεῖα καὶ περὶ τὰ χαριέστατα τῶν θαμάτων μισοθεάμων des. καὶ ὁ μελωδὸς ἐν τούτῳ τῷ ῥήματι τὴν ὁδὴν ἐπεσφράγισεν (partim ed. Stevenson, pp. 117-120, i.e. ab initio usque ad ἐνδόξως γὰρ δεδόξασθαι, in codice nostro f. 158^v l. 18). ^h(ff. 163^v-171^v) **Cosmae** in dominicam Palmarum (P. G. 98. 497-501); commentarium inc. εἰ δὲ τις βασιλέα πυθόμενος μέλλειν des. ταχὺ γὰρ εἰς σωτηρίαν τῶν εὐσεβῶν ἀναστήσεται (cf. e.g. cod. Vat. gr. 639 ff. 219^v-223^v; 209-213). ⁱ(ff. 171^v-214) Officium magnae hebdomadis, hoc ordine: ^a(ff. 171^v-198^v) **Cosmae** canones pro feriis II-VI (P. G. 98. 472-485); commentarium inc. φέρε δὲ μεταβῶμεν ἐκ τῶν προλαβόντων ἱερῶν κανόνων des. πᾶσα κοινῶς ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις σεσώσμεθα (cf. e.g. Vat. gr. 639, ff. 228-271^v); ^b(ff. 198^v-214) **Marci episcopi Hydruntini** (ff. 199^v-207) et **Cosmae** (ff. 207-214) canones in magnum sabbatum (v. f. 198^v ll. 4-5 ποίημα ἐκ μὲν πρώτης ὁδοῦ ἄχρι πέμπτης καὶ αὐτῆς, Μάρκου ἐπισκόπου Ἰδρουντος, ἐκ δὲ ἕκτης ἄχρι ἐννάτης τοῦ μεγάλου Κόσμου τοῦ ποιητοῦ et cf. P. G. 133. 1235 D 1-3; ed. W. Christ-M. Paranikas, *Anthologia graeca carminum christianorum*, Lipsiae 1871, pp. 196-201; quod ad Cosmae canones attinet, ff. 207-214, v. etiam P. G. 98. 485-488); commentarium inc. (f. 198^v l. 5) καίτοι ἀπορήσειεν ἂν τις ἐνταῦθα δύο ταύτας ἀπορίας des. ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ὅλου τοῦ βροτησίου γένους ταῦτα ὑπήνεγκεν (v. e.g. cod. Vat. gr. 639 ff. 271^v-295^v; textus ab ἀλλὰ πολὺ πρότερον usque ad σάββατον μέλω μέγα, in codice nostro f. 199 l. 3 a.i.-199^v l. 28 in P. G. 133. 1236 D 1-1238 B 5). ^j(ff. 214-224) **Iohannis Damasceni** in S. Pascha (P. G. 96. 840-844); commentarium inc. εἰ συνεσταυρώθημεν Χριστῷ καὶ συνετάφημεν χθές des. τὴν ἄρρητόν σου τοῦ προσώπου δόξαν θεάσασθαι (cf. e.g. cod. Vat. gr. 639 ff. 295^v-309). ^k(ff. 224-230) **Cosmae** in Pentecosten (P. G. 98. 489-492); commentarium inc. τὰ μὲν δὴ τοῦ υἱοῦ πέρας ἔχει des. τὴν μίαν πολλὰς γινομένην πῶς οὐ παράδοξον (cf. e.g. cod. Vat. gr. 639 ff. 309-315^v, 324-326^v). ^l(ff. 230-234^v) **Iohannis Damasceni** in eandem festivitatem (P. G. 96. 832-840; *Pentecostarium*, ed. Romae 1883, pp. 396-404); commentarium (inc. αὕτη μὲν ἡ ἀκροστιχὶς τοῦ παρόντος κανόνος des. κατὰ δύναμιν ταῦτα διδάσκοντες καὶ οἱ σκοπῶ φιλοθέῳ μανθάνοντες χάριτι κτλ. cf. e.g. codices Vat. gr. 638 ff. 105^v-113 et 639 ff. 373-378^v) magna ex parte **Gregorii Pardi metropolitae Corinthi** est, i.e. ab initio αὕτη μὲν ἡ ἀκροστιχὶς τοῦ παρόντος κανόνος ὁ δὲ νοῦς αὐτῆς ὡς ἡμῖν ἐφικτὸν ἐστὶν οὗτος usque ad τοῖς περὶ τοὺς ὕμνους τοὺς θεῖους ἀναστρεφομένοις (f. 230 ll. 19-29, cf. cod. Vat. gr. 1712 f. 121^v ll. 2-17) et α περιφρασὶς ἐστὶν ὁ πρῶτος ἱαμβος τοῦ παρόντος τροπαρίου ἡ δὲ περιφρασὶς ἐκ περιττῶν γίνεται λέξεων usque ad σοφὴν τε καὶ τριφεγγὴ δοξάζομεν (ff. 230^v l. 23-234^v l. 7, cf. cod.

Vat. gr. 1712 ff. 122 l. 11-130 l. 6); commentarium tantum in oden α', ἦχον δ' (inc. ὁ παρὼν οὗτος κανὼν ἐμμέτρως ἐκ ἰάμβου συντεθειμένος des. καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ πνεύματος ἐνθέοις ἄσμασι τιμῶν f. 230 l. 33-230^v l. 20) a commentario codicis Vat. gr. 1712 ff. 121^v l. 23-122 l. 5 discrepat. ^o(ff. 234^v-239) **Iohannis Damasceni** in dominicam τοῦ Ἀντιπάσχα (*Pentecostarium*, Romae 1883, pp. 50-54); commentarium (inc. ὁ παρὼν κανὼν ὀλίγα τινα ἔχει τροπάρια δεόμενα σαφηνείας des. καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον εἰς δόξαν σὴν καὶ ἄπαυστον αἶνεσιν ὅτι σοὶ πρέπει πᾶσα δόξα κτλ., cf. e.g. codices Vat. gr. 638 ff. 85^v-93^v et 639 ff. 362^v-368) magna ex parte **Gregorii** est, i.e. ab ἐκ τοῦ τῆς θεολογίας ἐπωνύμου Γρηγορίου ἡ ἀρχὴ τοῦ παρόντος ἐστὶ τροπαρίου usque ad πεπιστευκότες ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν (ff. 234^v l. 33-239 l. 5, cf. Vat. gr. 1712 ff. 103 l. 6-110 l. 12). ^r(ff. 239-242^v) **Iohannis Damasceni** in ascensionem Domini (P. G. 96. 844-845; *Pentecostarium*, ed. l. pp. 313-322); commentarium (inc. ὁ παρὼν οὗτος κανὼν πάσης γέμει σαφηνείας καὶ καθαρότητος des. εὖροιμεν αἰτήματα καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον, cf. e.g. cod. Vat. gr. 638 ff. 93^v-99^v et 639 ff. 368^v-372^v) magna ex parte **Gregorii** est, i.e. ab ἐκ τοῦ θεοπάτορος Δαυὶδ καὶ τοῦ μεγάλου ἀποστόλου Παύλου usque ad ἡ παράμωμος θεοτόκος (ff. 239 l. 34-242^v l. 3, cf. cod. Vat. gr. 1712 ff. 110^v l. 2-115 l. 9). ^a(ff. 242^v-253) **Cosmae** in transfigurationem (P. G. 98. 492-497; in codice nostro, f. 242^v l. 5, canon mendose Iohanni Damasceno tribuitur); commentarium inc. εἰ δὲ φῶς ἡμέρας τὸ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἡλίων ἀκτίνων des. ἡ θεολογικὴ φωνὴ τοῦ Γρηγορίου αὐτὸν προσηγόρευσεν (cf. e.g. cod. Vat. gr. 639 ff. 326^v-343). ^r(ff. 253-260) **Iohannis Damasceni** in eandem festivitatem (P. G. 96. 848-952); commentarii (inc. ἐπέβαλον τὴν ὄψιν ζωγραφηθείσῃ τῇ μεταμορφώσει τοῦ κυρίου des. τῷ πατρὶ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεῷ πάσης παρακλήσεως cf. e.g. cod. Vat. gr. 639 ff. 343-355^v) pars tantum ad troparium pertinens ἔθελξας πόθῳ με Χριστὲ (inc. ἐνθους ὥσπερ γενόμενος ὁ σοφὸς οὗτος ποιητὴν des. τὴν ἐλπίδα θεμένους τῷ πατρὶ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεῷ πάσης παρακλήσεως, f. 260 ll. 6-21) **Gregorii** est (cf. Vat. gr. 1712 f. 148^v ll. 4-26). ^s(ff. 260-265) **Cosmae** in dormitionem B. M. V. (*Menaea* IV, Romae 1901, p. 412-419; W. Christ-M. Paranikas, *Anthol. gr. carm. christ.* pp. 180-183); commentarium (inc. ἥς οὐδὲν ὁ νοῦς δύσληπτος ὅλος ἐστὶν des. εἰς δόξαν αὐτοῦ καὶ ἄπαυστον αἶνεσιν ὅτι αὐτῷ πρέπει κ.τ.λ., cf. e.g. codices Vat. gr. 638 ff. 129^v-138^v et Vat. gr. 639 ff. 378^v-379^v, 316-320^v) non Theodori Prodromi (v. adnotationem in margine sup. f. 260 οἶτοι [sic] κα(νόνες) τῆς ἀγίας κοιμήσεως οὐκ ἐξηγή(θησαν) παρὰ φιλοσό(φου) κυρίου Θεοδώρου τοῦ προδρόμου) sed **Gregorii** est (cf. e.g. ἥς οὐδὲ ὁ νοῦς δύσληπτος ὅλος ἐστὶν in codice nostro f. 260 l. 25 cum codice Vat. gr. 1712 f. 149 l. 5, σώζεις αἰεὶ θεοτόκε τὴν κληρονομίαν σου in codice nostro f. 265 ll. 5-6 cum codice Vat. gr. 1712 f. 158 l. 9). ^v(ff. 265-269) **Iohannis Damasceni** in eandem festivitatem (*Menaea* VI, pp. 413-419;

W. Christ-M. Paranikas, *Anthol.* pp. 229-232); commentarium (inc. ὁ παρὼν τῆς θεοτόκου κανὼν οὐδεμίαν ὅλως ἔχει δυσχερείαν des. εἰς δόξαν αὐτοῦ καὶ ἄπαυστον αἶνεσιν, ὅτι αὐτῷ πρέπει κτλ., cf. e.g. codices Vat. gr. 638 ff. 138^v-145 et 639 ff. 320^v-323^v, 380-381^v) magna ex parte **Gregorii** est (cf. e.g. καὶ γὰρ ὁ γραφεὶς ἤδη τῆς πρώτης ὥδης εἰρμὸς θαυμαστὴν οἶαν ἔχει τὴν σύνθεσιν in codice nostro f. 265 l. 29 cum codice Vat. gr. 1712 f. 158 l. 15, ἄφεσιν πταισμάτων καὶ σωτηρίαν ψυχῶν in codice nostro f. 268^v ll. 34-35 cum codice Vat. gr. 1712 f. 164^v l. 8); animadvertendum est, commentarium in troparium odes ἡ τὴν μνήμην σου ἄχραντε παρθένε (inc. τῷ παρόντι τροπαρίῳ ἐμφέρεται τὰ τε ὀνόματα des. δηλονότι τὴν μνήμην σου f. 268 ll. 11-18) a commentario codicis Vat. gr. 1712 f. 163 l. 25-163^v l. 3 et commentarium in oden θ' ἀπάσης γηγενῆς σκιρτάτω (inc. καὶ ὁ εἰρμὸς τῆς ἐνάτης ὥδης des. θεοτόκε ἀγνὲ αἰεὶ παρθένε f. 268^v ll. 2-8) a commentario codicis Vat. gr. 1712 ff. 163^v l. 24-164 l. 1 omnino discrepare.

3 (ff. 269-270^v) **Leonis Achridiani** ep. **Bulgariae** epistula de azymis, inc. ἡ τοῦ θεοῦ μεγάλη ἀγάπη καὶ τὰ χρηστὰ τῆς συμπαθείας αὐτοῦ σπλάγχνα des. εὐκαίρως τέθεικε τὴν ἐαυτοῦ ψυχὴν (P. G. 120. 836-844; cf. I. B. Pitra, *Analecta sacra et class.* VII, Parisiis-Romae 1891, coll. 745-752).

4 (ff. 270^v-271) **Severiani** ep. **Gabalensis** fragmentum de nomine hominis, inc. ἡ τοῦ ἀνθρώπου προσηγορία τῇ Ἑβραϊδὶ (sic) φωνῇ πῶρ ἐρμηνεύεται des. τῇ γὰρ Ἑβραϊῶν φωνῇ ποιήσωμεν πῶρ λέγεται (cf. orationem V de mundi creatione in P. G. 56. 473, 47-474, 40 ubi tamen textus fusior est et J. A. Cramer, *Anecdota graeca e codd. man. Bibl. reg. Paris.*, I, Oxonii 1839, pp. 366-367). Subfiguntur: ^a(f. 271 ll. 6-21) breve opusculum de origine ac resolutione corporis hominis in nonnullis codicibus Splenio tributum, inc. σπέρμα ἐν τῇ μήτρᾳ καταβαλλόμενον ἐν μὲν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀλλοιοῦται εἰς αἷμα des. ἐπιτελεῖται τοῖς τεθνεῶσιν, ut, e.g., in codicibus Escor. gr. 15 (R. I 15) ff. 137^v-138 (v. P. A. Revilla, *Catálogo de los códices griegos de la Biblioteca de el Escorial*, I, Madrid 1936, p. 61) et Vat. gr. 12 f. 206^v (v. Mercati-Franchi, *Codices Vat. gr.* I, Romae 1923, p. 9); alii codices hoc opusculum continentes inveniri possunt apud H. Diels, *Handschriften der antiken Ärzte* III, pp. 94-95, K. Krumbacher, *Sitzungsber. der philos. philol. und histor. Kl. der k. bayer. Akad. der Wiss. zu München*, 1892, pp. 343-344 et H. Vitelli, *Studi ital. di filol. class.* 2, 1894, p. 138, qui omnes codicem Escor. gr. 15 praetermiserunt (codice Vat. gr. 12 usus primum ed. E. Rohde, *Acta soc. philol. Lipsiensis*, Lipsiae 1871, I, p. 28 n. 1; critice iterum ed. K. Krumbacher, op. l. pp. 345-347). ^b(f. 271 ll. 22-36) Nonnulla contra fornicationem, inc. ἀδελφοὶ πᾶν ἀμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματος ἔστιν (scil. 1 Cor. 6,18) des. πλὴν ἡ τοῦ μεγάλου Ἰωάννου λύσις πασῶν

κρίττων (sic) ἡ πρώτη δηλαδή (scriptum idem initium habens continet codex Bucurest. 452 pp. 7-10, cf. P. Moraux, *Aristoteles graecus*, I, Berlin-New York 1976 [*Peripatoi* 8] p. 91; similia inveniuntur in Severiani commentario in I Cor. 6,18: cf. I. A. Cramer, *Catenae in S. Pauli epistulas ad Corinthios*, Oxonii 1841, pp. 114, 26 sqq. et K. Staab, *Paulus Kommentare aus der griechischen Kirche* [*Neutestamentl. Abh.* 15] Münster 1933, p. 248, 1-30; sed textus codicis nostri ab editis omnino discrepat).

5 (ff. 271^v-273^v) <Symeonis Metaphrastae> oratio in lugubrem lamentationem ss. Deiparae pretiosum corpus Domini nostri Iesu Christi amplectantis, inc. τοῦτο ἐκεῖνο, γλυκύτατε Ἰησοῦ, τὸ τοὺς ἐκ Περσίδος ἀφιγμένους des. ὡς ἐν σοφίᾳ τὰ πάντα ποιοῦντος σου (P. G. 114. 209-217).

MAT. Codex omnino reffectus. Ff. 2^{r-v}, 80^{r-v}, 162^{r-v}, 273^{r-v} charta translucida flavescens per tim oblecta.

FASC. Constat codex partibus duabus, quarum prior ff. 1-113^v, altera autem ff. 114-273^v comprehendit. Codice nostris fere temporibus reffecto, fasciculorum compositio hodie alia est ac primigenia, quae tamen in altera parte ope notarum quibus fasciculi signantur restitui potest. Priorem partem nunc 13 quaterniones (ff. 1-103^v) et 1 quinio (ff. 104-113^v) arte facti nulla nota ut vid. distincti efficiunt; in fasciculo 1 (ff. 1-7^v, cave f. 1^a) ff. 1, 1^a recentiora sunt (saec. XVI). Pars altera fasciculis 20 componitur, a manu 2 (v. infra, sub SCRIPT.) notis graecis in margine superiore medio primae singulorum paginae signatis (notae fere integrae supersunt in fasciculis α', ι', ια', ιθ', κ': v. ff. 114, 186, 193, 257, 265; vestigia notarum etiam nunc in fasciculis δ', ζ', η', ιγ', ις', ιζ', ιη' servantur: v. ff. 138, 154, 162, 201, 209, 233, 241, 249; in ceteris fasciculis notae margine superiore foliorum absciso perierunt). Fasciculi α'-θ' quaterniones sunt (animadvertendum est, fasciculum δ' ob ordinem foliorum turbatum ff. 138, 149, 150, 151, 152, 153, 139, 140, fasciculos autem ε' et ζ' ff. 141-148^v et 154-161^v constare), fasciculus ι' (ff. 186-192^v) septem foliorum, fasciculi ια'-κ' (ff. 193-272^v) quaterniones; post quaternionem κ' (ff. 265-272^v) f. 273 nota κα' margini superiori medio apposita signatum est.

CHART. SIGNA. In f. 1^a: scalae cum stella (cf. Briquet n. 5926: Sienne 1524; var. simil.: Florence 1524-32, Sienne 1528-35, Lucques 1532-43, Rome 1534-42). In f. 1: ancora, ut vid. (lacinia chartacea orae internae f. 1 adglutinata signum fere omnino obductum est; simile sed non idem apud Briquet, n. 445: Rome 1531-34).

SCHEMA. ¹(e.g. f. 47) Leroy 00A1; ²(e.g. f. 64) Lake I 1a, Leroy 00D1. Spatium scriptum: mm. 200.205×130 plerumque.

SCRIPT. Manus duae distinguendae sunt: 1 nigro atramento ff. 2-17^v, 42-109^v, 2, cuius praesertim forma litterae κ propria est, ff. 18-41^v, 110-273^v codicis fusco atramento exaravit. <Georgius Balsamon> denique textum in f. 1^{r-v} supplevit.

ORN. Tituli, litterae initiales, verba odas, troparia, commentarium indicantia rubro exarata. Simpliciter ornatus in ff. 7, 114, 125^v, 136^v, 145^v, 152, 157^v, 163^v, 171^v, 182^v, 198^v, 214, 230, 253, 260, 265, 269, 273^v.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. f. 273^v). In ff. 1^a, 2, 58, 273^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1, manu <A. Mai>: XXXIII (numerus scil. codicis in indice codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144^v); in eodem folio; 76,82. Folio II adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 112×68, manus saec. XVIII scripsit *Gio Zonara Esposi|zione sopra gli Inni | di S. Gio Damasceno | Teodoro Prodromo espo|sizione sopra gli inni | de SS. Cosma e Giovanni | saeculi XIV*; infra: 55 LV. In inferiore, mm. 25×44, scriptum est *C XVIII*. In margine inf. f. 1^a <A. Mai> scripsit *Colonn^e 56 Vat. 2217*. Codex in indice R. Vernazza numero 52, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 17 signatur.

BIBL. Codicem memorant H. M. Stevenson, *Theodori Prodromi commentarios in carmina sacra melodorum Cosmae Hierosolymitani et Ioannis Damasceni*, Romae 1888, p. XXVII; A. Kominis, *Gregorio Pardos metropolita di Corinto e la sua opera (Testi e studi bizantino-neoellenici)* Roma-Atene 1960, pp. 97, 109 n. 3 et 110 n. 2.

INTEG. Integumentum e corio rubro praebet in dorso tesseras gentilicias Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866), ornatus quattuor aureos et hodiernum codicis numerum notis aureis impressum (cf. integumentum codicis Vat. gr. 2210).

2218 Saec. XV, membranac., mm. 236×162, ff. I. 229, II. 28.

Platonis dialogi decem secundae, tertiae et quartae tetralogiae, praefixa (f. 1^v) tabula a <Georgio Balsamone> confecta, nempe: ¹(ff. 2-40) Politicus; scholiorum marginalium primum (f. 2) est εἶεν ἀναφώνημα ὁμοιον τῷ ἀλλὰ (ed. G. C. Greene, *Scholia Platonica* [*Philol. Monographs publ. by the Amer. philol. Assoc.* VIII], Haverfordiae 1938, p. 45) ultimum (f. 39^v) est ἰμάτιον εὐφές. ἥτριον δὲ δὲ ἐνδυμα ὁμενῶδες (Greene, p. 47). ²(ff. 40^v-71^v) Parmenides: primum scholion est (f. 40^v) Κλαζομεναὶ πόλεις Ἰωνίας (Greene, p. 47) ultimum (f. 68) ἀφήσει ἡ ἀναπείσει (Greene, p. 50). ³(ff. 72-110) Philebus; primum scholion (f. 73^v) inc. παροιμία ὁ μῦθος ἀπώλετο (Greene, p. 50) ultimum (p. 107) est μισγάγκρα ἡ μίξις ὅπου ποταμοὶ ἡ ῥύακες συμβάλλουσιν (Greene, p. 55). ⁴(ff. 110^v-147^v) Symposium; primum scholion (f. 110^v) est Φάληρον δῆμος Αἰάντιδος ἐξ οὗ Ἀπολλόδωρος (Greene, p. 55), ultimum (f. 120^v) des. σημαίνει δὲ τὸ αὐτό (Greene, p. 59). ⁵(ff. 147^v-184) Phaedrus sine scholiis (titulum <Georgius Balsamon> supplevit); dimidium inferius f. 159^v vacuum relictum est sine tamen textus lacuna (f. 159^v des. enim ζητησιν Phaedrus 244 c 6, f. 160 inc. τοῦ μέλλοντος 244 c 6). ⁶(ff. 184-205) Alcibiades prior sine scholiis (titulum <Georgius Balsamon> supplevit). ⁷(ff. 205^v-214) Alcibiades alter sine scholiis (titulum <Georgius Balsamon> supplevit). ⁸(ff. 214-219) Hipparchus sine scholiis (titulum <Georgius Balsamon> supplevit). ⁹(ff. 219-224) Amatores sine scholiis (titulum <Georgius Balsamon> supplevit). ¹⁰(ff. 224-229^v) Theages sine scholiis (titulum <Georgius Balsamon> supplevit): des. mut. εἶπεν αὐτῷ ταυτί τί ὦ 129a 5-7.

MAT. Codex bene servatus. Ff. 2-6, 18, 19, 22, 23, 34, 37, 39, 45, 54, 55, 58, 59, 86, 92, 96, 117, 120, 130, 133, 136, 137, 144, 147, 153, 155, 176, 182, 191, 197, 202, 205, 207, 216, 218, 221, 222, 228 iam principio – scil. antequam textus exaratus est – perterebrata aut in marginibus partim rescissa.

FASC. Sunt in totum fasciculi 23, quiniones omnes praeter 14 (quaternionem, ff. 132-139^v). In initio codicis ff. II, 1 bifolium efficiunt. Fasciculi notis arabicis angulo inferiori externo primae singulorum pagine appositis signati, quae tamen ob marginem inferiorem foliorum abscisum partim perierunt: notae integrae supersunt 4, 5, 7, 10, 12 (v. ff. 32, 42, 62, 92, 112).

SCHEMA. Lake I 2d, Leroy P 2 20 C 1. Spatium scriptum: mm. 156×104.108 plerumque.

SCRIPT. Codicem unus idemque librarius exaravit. (Georgius Balsamon) tabulam dialogorum qui in codice continentur in f. 1^v scripsit nec non titulos nonnullorum dialogorum supplavit (v. ff. 147^v, 184, 205^v, 214, 219, 224).

ORN. Dialogorum tituli nonnulli, scholia, litterae initiales rubro exarata. Litterae initiales nonnullae etiam ornatae (v. e.g. ff. 2, 40^v, 72, 110^v). Ornatus simplicissimi lineis spissis rubris effecti quae in flosculos utrimque desinunt titulos nonnullos supereminunt (v. ff. 2, 72, 110^v).

ANNOT. In f. I^v, manu fortasse Iohannis card. de Salviatis: *Platonis dialogi*.

POSS. (Iohannes card. de Salviatis); Georgius Balsamon enim, eius scriba, nonnulla addidit (v. supra, sub SCRIPT.). In ff. 1, 2, 47, 105, 229^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1, manu (A. Mai): *LXVIII* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat. 9579, f. 145). In eodem folio: *133, 61* et (codicem inverte) *135*; in f. I^v: *132*. F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore partim rescissa, nunc mm. 68×46, manus saec. XVIII scripsit (P)latonis *Dialogi* | *secolo XIV* | *LIII* (nota 56 postea addita est); in inferiore partim rescissa, nunc mm. 26×40, scriptum est *G XXXIX*. In f. 1 (A. Mai) scripsit *Colonn. 57 Vat. 2218*. Codex in indice R. Vernazza numero 37 vel 73 (cf. cod. Vat. gr. 2196), in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 78 signatur.

BIBL. Codicem memorant L. A. Post, *The Vatican Plato and its Relations* [Philol. Monographs publ. by the Amer. philol. Assoc. IV] Middletown 1934, p. 79; N. G. Wilson, *A List of Plato Manuscripts*, *Scriptorium* 16, 1962, p. 392 (sub num. 220); A. Carlini, *Alcibiade primo, Alcibiade secundo, Ipparco, Rivali*, Torino 1964, p. 35; C. Moreschini, *Studi sulla tradizione manoscritta del Parmenide e del Fedro di Platone*, *Annali della Scuola Norm. Sup. di Pisa*, serie II, 34, 1965, p. 180. Duo ultimi viri docti codicem nostrum e codice Malatestiano D. 28.4 descriptum esse censent.

INTEG. Integumentum e membrana praebet in dorso tesseras gentilicias Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1869-1866) et scidulam e corio fusco cum hodierno codicis numero, notis aureis impresso.

2219 Saec. XIV (ff. I, II, 274 saec. XVI a.m.), chartac. or. (ff. I, II, 274 chartac. occ.), mm. 240×161, ff. II. 274, II. 27-37 (v. e.g. ff. 116, 25).

Athanasii I patr. CP epistularum collectio, de qua v. praesertim R. Guiland, *La correspondance inédite d'Athanasie, Patriarche de Constantinople, Mélanges C. Diehl*, I, Paris 1930, pp. 121-140, N. Banescu, *Le patriarche Athana-*

se Ier et Andronic II Paléologue, *Académie Roumaine, Bulletin de la sect. histor.* 23,1, Bucaresti 1942, pp. 1-29 et V. Laurent, *Les regestes des Actes du Patriarcat de Constantinople*, I, fasc. IV, Paris 1971, pp. 338-347 et 372-580 (partim ed. A. M. M. Talbot, *The Correspondence of Athanasius I, Patriarch of Constantinople* [Corpus fontium hist. byz. VII, *Dumbarton Oaks Texts* III], Washington 1975; ad numeros quibus epistulae in hoc opere editae signantur semper remittimus): (f. 1^{r-v}) ep. 1 (Talbot, pp. 2-4; cf. etiam Banescu, pp. 12-13 et Laurent, App. n. 3 pp. 568-569); (ff. 1^v-3) ep. 2 (Talbot, pp. 6-10; ed. etiam Gennadius metropolita Heliopolitanus, *Ὁρθοδοξία* 28, 1953, pp. 148-150; cf. etiam Laurent, App. n. 2, pp. 566-568); (f. 3^{r-v}) ep. 3 (Talbot, pp. 10-14; cf. etiam Banescu, pp. 20-21 et Laurent, n. 1673, pp. 465-466); (f. 4) ep. 4 (Talbot, p. 14; Laurent, App. n. 4, p. 570); (f. 4^{r-v}) ep. 5 (Talbot, p. 16; Laurent, n. 1674 pp. 466-467); (f. 4^v) ep. 6 (Talbot, p. 18; Laurent n. 1675, p. 467); (ff. 4^v-5^v) ep. 7 (Talbot, pp. 18-22; Laurent n. 1597, pp. 379-380); (ff. 5^v-6) ep. 8 (Talbot, pp. 22-24; Laurent n. 1593 pp. 375-376); (f. 6) ep. 9 (Talbot, p. 24; Laurent, n. 1594 p. 376; ed. etiam Banescu, p. 18 n. 1, cf. etiam pp. 17-18); (f. 6) ep. 10 (Talbot, p. 26; Laurent App. n. 1, p. 566); (f. 6^{r-v}) ep. 11 (Talbot, pp. 26-28; Laurent n. 1634 pp. 427-428; verba ab εἰ ἦν δυνατὸν usque ad ἄλευρον f. 6^v ll. 8-10 transcripsit V. Laurent, *Le serment d'Andronic II à Athanase Ier*, *Revue des ét. byz.* 23, 1963, p. 125 n. 8); (ff. 6^v-7) ep. 12 (Talbot, pp. 28-30; Laurent n. 1676, p. 468, cf. etiam Banescu, pp. 21-22); (f. 7^{r-v}) ep. 13 (Talbot, pp. 30-32; Laurent n. 1610, pp. 397-398); (ff. 7^v-8^v) ep. 14 (Talbot, pp. 32-36; Laurent n. 1677 pp. 468-469); (ff. 8^v-9) ep. 15 (Talbot, pp. 36-38; Laurent n. 1611 pp. 398-399; cf. etiam Banescu, p. 8); (f. 9^{r-v}) ep. 16 (Talbot, p. 40; Laurent n. 1678 pp. 469-470; agitur de ep. 1 indicis in P. G. 142. 471); (ff. 9^v-10^v) ep. 17 (Talbot, pp. 40-46; Laurent n. 1612 pp. 399-401; ep. 2 indicis in P. G. 142. 471); (ff. 10^v-11) ep. 18 (Talbot, pp. 46-48; Laurent n. 1679, pp. 470-471; ep. 3 indicis in P. G. 142. 471-472); (f. 11^{r-v}) ep. 19 (Talbot p. 48; Laurent n. 1680 pp. 471-472; ep. 4 indicis in P. G. 142. 472); (f. 11^v) ep. 20 (Talbot pp. 48-50; Laurent n. 1681 p. 472; ep. 5 indicis in P. G. 142. 472); (ff. 11^v-12) ep. 21 (Talbot p. 50; ed. etiam Gennadius Heliopolitanus, *Ὁρθοδοξία* 27, 1952, pp. 197-198; Laurent n. 1682 p. 473; ep. 6 indicis in P. G. 142. 473); (f. 12) ep. 22 (Talbot p. 52; Laurent n. 1684 p. 474; ep. 8 indicis in P. G. 142. 473); (f. 12) ep. 23 (Talbot p. 52; Laurent n. 1621 p. 415; ed. etiam in P. G. 142. 513; ep. 7 indicis in P. G. 142. 473); (f. 12^{r-v}) ep. 24 (Talbot p. 54; Laurent n. 1623 pp. 417-418; ep. 9 indicis in P. G. 142. 473); (f. 12^v) ep. 25 (Talbot p. 56; Laurent n. 1613 pp. 401-403; ep. 10 indicis in P. G. 142. 473); (ff. 12^v-13) ep. 26

(Talbot pp. 56-58; Laurent n. 1685 pp. 474-475; cf. etiam Banescu, p. 27; ep. 11 indicis in P. G. 142. 473); (f. 13) ep. 27 (Talbot p. 58; Laurent n. 1686 pp. 475-476; ep. 12 indicis in P. G. 142. 473); (f. 13^{r-v}) ep. 28 (Talbot pp. 58-60; Laurent n. 1620 p. 414; ep. 13 indicis in P. G. 142. 473); (f. 13^v) ep. 29 (Talbot pp. 60-62; Laurent n. 1687 p. 476; ep. 14 indicis in P. G. 142. 473); (ff. 13^v-14) ep. 30 (Talbot pp. 62-64; ed. etiam Gennadius Heliopolitanus, *Ἱστορία τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου*, I, Ἀθῆναι 1953, p. 310; Laurent n. 1598 pp. 380-382, cf. etiam Banescu, p. 7; ep. 15 indicis in P. G. 142. 473); (f. 14^{r-v}) ep. 31 (Talbot pp. 64-66; ed. etiam Gennadius Heliopolitanus, *Ἱστορία I* p. 364; Laurent n. 1599 p. 382; ep. 16 indicis in P. G. 142. 473); (f. 14^v) ep. 32 (Talbot p. 66; Laurent n. 1600, pp. 382-383; ep. 17 indicis in P. G. 142. 473); (ff. 14^v-15) ep. 33 (Talbot pp. 66-68; Laurent n. 1688 p. 477; ep. 18 indicis in P. G. 142. 473); (f. 15^{r-v}) ep. 34 (Talbot pp. 70-72; Laurent n. 1689 pp. 477-478; ep. 19 indicis in P. G. 142. 473); (ff. 15^v-16^v) ep. 35 (Talbot pp. 72-74; Laurent n. 1630 pp. 423-424; cf. etiam Banescu, p. 15); (ff. 16^v-17) ep. 36 (Talbot p. 76; ed. etiam in P. G. 142. 512-513; ep. 20 indicis in P. G. 142. 473-474; Laurent n. 1639 pp. 433-434; cf. etiam Banescu p. 27 n. 2); (f. 17^{r-v}) ep. 37 (Talbot pp. 76-78; ep. 21 indicis in P. G. 142. 474; Laurent app. n. 7 pp. 572-574; cf. etiam Banescu, pp. 16-17 et p. 18; verba ab οὐτε αὐτῇ ἢ πόλις usque ad ἀλλὰ τι in codice nostro f. 17 ll. 14-20 transcripsit V. Laurent, *Rev. ét. byz.* 15, 1957, p. 265); (f. 17^v) ep. 38 (Talbot p. 80; Laurent n. 1690 pp. 478-479; ep. 22 indicis in P. G. 142. 474); (ff. 17^v-18) ep. 39 (Talbot p. 80; Laurent app. n. 9 p. 576; ep. 23 indicis in P. G. 142. 474); (f. 18) ep. 40 (Talbot p. 82; Laurent n. 1691 p. 479); (ff. 18-19) ep. 41 (Talbot pp. 82-84; ed. etiam in P. G. 142. 509-512; ep. 24 indicis in P. G. 142. 474; Laurent n. 1622 pp. 415-417; cf. etiam Banescu pp. 8-9); (ff. 19-28) διδασκαλία πρὸς τὸν χριστῶνυμον λαὸν καὶ περὶ βασιλείας καὶ τῆς συγκλήτου καὶ περὶ ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως πατριαρχῶν, inc. οἶμαι μηδένα ὅσοι μὴ τοῖς ἀνοήτοις κτήνεσιν παρασυμβλήθημεν ἀγνοῆσαι τὸν θεῖον σκοπὸν des. τῆς κτίσεως ὑπερουσίου τριάδος (Laurent n. 1692 pp. 479-482; cf. Banescu p. 21); (ff. 28^v-29) ep. 42 (Talbot, pp. 86-88; Laurent n. 1646 p. 440; ep. 25 indicis in P. G. 142. 474); (f. 29^{r-v}) ep. 43 (Talbot, pp. 89-90; Laurent n. 1633 pp. 458-459; ep. 26 indicis in P. G. 142. 474); (ff. 29^v-30^v) ep. 44 (Talbot, pp. 90-92; Laurent n. 1665 pp. 460-461; ep. 27 indicis in P. G. 142. 474); (f. 30^v) ep. 45 (Talbot, p. 94; ep. 28 indicis in P. G. 142. 474; Laurent n. 1655 pp. 449-450; v. etiam Banescu, pp. 27-28 et V. Grumel, *Le mois de Marie des Byzantins, Échos d'Or.* 31, 1932, p. 262 n. 1); (ff. 31-32) ep. 46 (Talbot, pp. 96-100; Laurent n. 1693 pp. 482-483; ep. 29 indicis in P. G.

142. 474); (f. 32^{r-v}) ep. 47 (Talbot, pp. 100-102; Laurent n. 1633 pp. 426-427; ep. 30 indicis in P. G. 142. 474); (ff. 32^v-33) ep. 48 (Talbot, pp. 102-104; Laurent n. 1694 p. 483; ep. 31 indicis in P. G. 142. 474); (ff. 33-35) ep. 49 (Talbot, pp. 104-112; Laurent n. 1695 p. 484; ep. 32 indicis in P. G. 142. 474); (f. 35^{r-v}) ep. 50 (Talbot, pp. 112-114; Laurent n. 1696 p. 485; ep. 33 indicis in P. G. 142. 475); (ff. 35^v-36) ep. 51 (Talbot, pp. 114-116; Laurent n. 1644 pp. 438-439; ep. 34 indicis in P. G. 142. 475); (f. 36^{r-v}) ep. 52 (Talbot, pp. 116-118; Laurent n. 1697 pp. 485-486; ep. 35 indicis in P. G. 142. 475); (ff. 36^v-37) ep. 53 (Talbot, pp. 118-120; ed. etiam D. I. Pallas, *Die Passion und Bestattung Christi in Byzanz* [Miscellanea Byzantina Monacensia 2] München 1965, pp. 300-302; Laurent n. 1698 pp. 486-487; ep. 36 indicis in P. G. 142. 475); (f. 37^{r-v}) ep. 54 (Talbot, pp. 120-122; ed. etiam Pallas, op. l. pp. 302-303; Laurent n. 1699 p. 487; ep. 37 indicis in P. G. 142. 475); (f. 37^v) ep. 55 (Talbot, pp. 122-124; ed. Pallas, op. l. p. 304; Laurent n. 1700 pp. 487-488; ep. 38 indicis in P. G. 142. 475); (ff. 37^v-38) ep. 56 (Talbot, pp. 124-126; Laurent n. 1641 pp. 435-436; ep. 39 indicis in P. G. 142. 475; cf. etiam V. Grumel, *Le mois de Marie des Byzantins, Échos d'Orient* 31, 1932, p. 262 n. 1); (f. 38^{r-v}) ep. 57 (Talbot, p. 126; Laurent n. 1701 p. 488; ep. 40 indicis in P. G. 142. 475); (ff. 38^v-39) ep. 58 (Talbot, pp. 126-130; Laurent n. 1702 pp. 488-489; ep. 41 indicis in P. G. 142. 475); (ff. 39-40) ep. 59 (Talbot, pp. 130-134; Laurent n. 1703 pp. 489-490; ep. 42 indicis in P. G. 142. 475); (ff. 40-41) ep. 60 (Talbot, pp. 134-138; Laurent n. 1654 pp. 448-449; ep. 43 indicis in P. G. 142. 475); (ff. 41-42^v) ep. 61 (Talbot, pp. 138-144; Laurent n. 1704 pp. 490-491; ep. 44 indicis in P. G. 142. 475); (ff. 42^v-43^v) ep. 62 (Talbot, pp. 144-148; Laurent n. 1705 pp. 491-493; ep. 45 indicis in P. G. 142. 476); (ff. 43^v-44) ep. 63 (Talbot pp. 148-150; Laurent n. 1706 pp. 493-494; ep. 46 indicis in P. G. 142. 476); (f. 44^{r-v}) ep. 64 (Talbot pp. 150-152; Laurent n. 1707 p. 494; ep. 47 indicis in P. G. 142. 476); (f. 44^v) ep. 65 (Talbot p. 152; ed. etiam in P. G. 142. 504; Laurent n. 1708 pp. 494-495; ep. 48 indicis in P. G. 142. 476); (ff. 44^v-46) ep. 66 (Talbot pp. 152-158; Laurent n. 1709 pp. 495-496; ep. 49 indicis in P. G. 142. 476); (f. 46^{r-v}) ep. 67 (Talbot pp. 158-160; ed. etiam A. Laiou, *The Provisioning of Constantinople during the Winter of 1306-1307, Byzantion* 37, 1967, pp. 108-109; Laurent n. 1650 pp. 443-444; ep. 50 indicis in P. G. 142. 476; cf. etiam Banescu, p. 25); (ff. 46^v-47) ep. 68 (Talbot pp. 160-162; Laurent n. 1624 pp. 418-419; ep. 51 indicis in P. G. 142. 476); (ff. 47-50^v) ep. 69 (Talbot pp. 162-174; Laurent n. 1614 pp. 403-407; ep. 52 indicis in P. G. 142. 476); (ff. 50^v-52) novella, inc. εἰ καὶ τινι τῶν δικαιωθέντων ἀπὸ Χριστοῦ ἰθύνειν des. σὺν τῷ κράτει τῷ ἐπιγείῳ

καὶ βασιλείαν οὐράνιον (ed. P. G. 161. 1064 C—1067 C; num. 53 in indice P. G. 142. 476; Laurent n. 1607 pp. 389-395; agitur de recensione longiore, cf. Laurent pp. 390-391 et p. 391 num. 2 ubi codex noster memoratur); (f. 52^{r-v}) ep. 70 (Talbot p. 176; ed. etiam Pallas, op. l. p. 305; Laurent n. 1710 pp. 496-497; ep. 54 indicis in P. G. 142. 477); (ff. 52^v-53) ep. 71 (Talbot pp. 176-178; ed. etiam Pallas op. l. pp. 306-307; Laurent n. 1711 p. 497; ep. 55 in P. G. 142. 477); (f. 53^{r-v}) ep. 72 (Talbot pp. 178-182; Laurent n. 1649 pp. 442-443; cf. etiam Banescu pp. 22-23; ep. 56 indicis in P. G. 142. 477); (ff. 53^v-54^v) ep. 73 (Talbot pp. 182-184; cf. Banescu, p. 23; Laurent n. 1642 pp. 436-437; ep. 57 indicis in P. G. 142. 477); (f. 54^v) ep. 74 (Talbot pp. 184-186; Laurent n. 1653 pp. 447-448; ep. 58 indicis in P. G. 142. 477); (ff. 54^v-55^v) ep. 75 (Talbot pp. 186-190; Laurent n. 1629 pp. 422-423; ep. 59 indicis in P. G. 142. 477); (ff. 55^v-56) ep. 76 (Talbot pp. 190-192; Laurent n. 1712, pp. 497-498; ep. 60 indicis in P. G. 142. 477); (ff. 56^v-57) ep. 77 (Talbot pp. 192-194; Laurent n. 1714 pp. 498-499; ep. 61 indicis in P. G. 142. 477); (ff. 57-58) ep. 78 (Talbot pp. 194-196; ed. etiam A. Laiou, *Byzantion* 37, 1967, pp. 109-110; Laurent n. 1638 p. 433, cf. etiam Banescu, p. 26; ep. 62 indicis in P. G. 142. 477); (f. 58) ep. 79 (Talbot p. 198; Laurent n. 1643 p. 437; ep. 63 indicis in P. G. 142. 477); (ff. 58-59) ep. 80 (Talbot pp. 198-200; Laurent n. 1715 pp. 499-500; ep. 64 indicis in P. G. 142. 477); (ff. 59-61^v) ep. 81 (Talbot pp. 202-210; ed. etiam P. G. 142. 484-492; Laurent n. 1636 pp. 429-431; ep. 65 indicis in P. G. 142. 478); (ff. 62-66^v) διδασκαλία τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Ἀθανασίου πρὸς τὸν βασιλέα καὶ περὶ ἀρχιερέων καὶ παντὸς χριστωνύμου λαοῦ, inc. καθά γε τῇ πάσῃ πνοῇ εὐεργέτημα des. τηρήσας τὸ ἐκεῖθεν ἐμπιστευθέν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν κτλ. (codice nostro usus ed. Gennadius Heliopolitanus, *Ὁρθοδοξία* 27, 1952, fasc. 2, pp. 173-179 [v. etiam pp. 116-117], cf. *Byz. Zeitschr.* 46, 1953, p. 223; Laurent n. 1716 pp. 500-501, qui tamen hanc editionem praetermisit); (ff. 66^v-68) ep. 82 (Talbot pp. 212-216; Laurent n. 1717, pp. 501-502; ep. 66 indicis in P. G. 142. 478); (ff. 68-69) ep. 83 (Talbot pp. 216-220; Laurent n. 1718, pp. 502-503; ep. 67 indicis in P. G. 142. 478); (ff. 69-70^v) ep. 84 (Talbot pp. 220-226; codice nostro usus ed. etiam A. Laiou, *A Byzantine Prince latinized: Theodore Palaeologus, Marquis of Montferrat, Byzantion* 38, 1968, pp. 404-406; Laurent app. n. 8, pp. 574-576; cf. etiam Laurent, *La direction spirituelle à Byzance*, *Rev. ét. byz.* 14, 1956, p. 62 n. 1; ep. 68 indicis in P. G. 142. 478); (ff. 70^v-71) ep. 85 (Talbot p. 226; Laurent app. n. 5, pp. 570-571; ep. 69 indicis in P. G. 142. 478); (f. 71^{r-v}) ep. 86 (Talbot p. 228; Laurent app. n. 6, pp. 571-572; cf. etiam Laurent, *Rev. ét. byz.* 14, 1956, p. 83 n. 6; ep. 70 indicis in P. G. 142.

478); (ff. 71^v-72^v) ep. 87 (Talbot pp. 230-232; Laurent n. 1719 pp. 503-504; ep. 71 indicis in P. G. 142. 478); (ff. 72^v-73) ep. 88 (Talbot pp. 232-234; Laurent n. 1720 pp. 504-505; ep. 72 indicis in P. G. 142. 478); (f. 73^{r-v}) ep. 89 (Talbot pp. 234-236; ed. etiam in P. G. 142. 504-505; Laurent n. 1721, pp. 505-506; ep. 73 indicis in P. G. 142. 478); (ff. 73^v-74) ep. 90 (Talbot pp. 236-238; Laurent n. 1722 p. 506; ep. 74 indicis in P. G. 142. 479); (f. 74^{r-v}) ep. 91 (Talbot pp. 238-240; Laurent n. 1723 pp. 506-507; ep. 75 indicis in P. G. 142. 479); (ff. 74^v-75) ep. 92 (Talbot pp. 240-242; Laurent n. 1724 pp. 507-508; ep. 76 indicis in P. G. 142. 479); (f. 75^{r-v}) ep. 93 (Talbot pp. 242-244; Laurent n. 1652 pp. 446-447; cf. etiam Banescu, p. 23; ep. 77 indicis in P. G. 142. 479); (ff. 75^v-76) ep. 94 (Talbot pp. 244-246; Laurent n. 1608, pp. 395-397; cf. etiam Banescu, pp. 18-19); (f. 76^{r-v}) ep. 95 (Talbot pp. 246-248; Laurent n. 1725, pp. 508-509); (ff. 76^v-77^v) ep. 96 (Talbot p. 250; Laurent n. 1664, pp. 459-460; cf. etiam Banescu, pp. 28-29 et Laurent, *Rev. ét. byz.* 14, 1956, p. 83 n. 6); (f. 77^v) ep. 97 (Talbot p. 252; Laurent n. 1647 p. 441); (ff. 77^v-78) ep. 98 (Talbot pp. 252-254; Laurent n. 1648 pp. 441-442); (f. 78) ep. 99 (Talbot p. 254; Laurent n. 1726 p. 509); (f. 78^v) ep. 100 (Talbot p. 256; Laurent n. 1727, p. 510; cf. etiam Banescu p. 24); (ff. 78^v-79) ep. 101 (Talbot pp. 256-258; Laurent n. 1728 pp. 510-511); (f. 79) ep. 102 (Talbot p. 258; Laurent n. 1729 p. 511); (ff. 79-80) ep. 103 (Talbot pp. 258-262; Laurent n. 1637 pp. 431-432); (f. 80^{r-v}) ep. 104 (Talbot pp. 262-264; Laurent n. 1730 pp. 511-512); (ff. 80^v-81) ep. 105 (Talbot pp. 264-266; Laurent n. 1731 pp. 512-513); (f. 81) ep. 106 (Talbot p. 266; Laurent n. 1606 pp. 388-389); (f. 81^{r-v}) ep. 107 (Talbot p. 268; Laurent n. 1732 p. 513); (f. 81^v) ep. 108 (Talbot p. 268; Laurent n. 1733 pp. 513-514); (ff. 81^v-82) ep. 109 (Talbot p. 270; Laurent n. 1734 pp. 514-515); (ff. 82-84) ep. 110 (Talbot pp. 270-278; Laurent n. 1735 p. 515; ep. 78 indicis in P. G. 142. 479); (ff. 84-85) ep. 111 (Talbot pp. 280-284; ed. etiam in P. G. 142. 480-484; Laurent n. 1557, pp. 344-345; ep. 79 indicis in P. G. 142. 480); (ff. 85-86) ep. 112 (Talbot pp. 286-288; ed. etiam in P. G. 142. 492-496; Laurent n. 1666 pp. 461-462; ep. 80 indicis in P. G. 142. 480); (f. 86) epistula circularis (ed. Talbot, pp. 288-290, ubi tamen textus ab epistula quae praecedit non distinguitur; Laurent app. n. 10 pp. 576-577); (f. 86^{r-v}) ep. 113 (Talbot pp. 290-292; ed. etiam in P. G. 142. 505; Laurent app. n. 12 pp. 579-580; ep. 82 indicis in P. G. 142. 480); (ff. 86^v-87^v) ep. 114 (Talbot pp. 292-294; ed. etiam in P. G. 142. 505 D-509 B; Laurent app. n. 12 pp. 579-580; ep. 83 indicis in P. G. 142. 480); (ff. 87^v-89^v) ep. 115 (Talbot pp. 296-302; ed. etiam in P. G. 142. 496-501; Laurent app. n. 11 pp. 577-579; ep. 84 indicis in

P. G. 142. 480); ff. 90-92^v vacua; (ff. 93-97) epistula patriarchalis de ieiunio, inc. τοῖς στρατευομένοις τοῖς κάτω des. ante doxologiam ἵνα καὶ ἡμεῖς τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπιτύχωμεν (Laurent n. 1651 pp. 444-446); (ff. 97^v-99) testamentum pro discipulis suis inc. τῷ παμβασιλεῖ καὶ δεσπότη Χριστῷ des. καὶ παντοδυνάμου ἁγίας τριάδος (Laurent n. 1736 pp. 515-517); f. 99^v vacuum; (ff. 100-105) epistula patriarchalis contra Xylotas, inc. (f. 100 l. 13) στόμα πρὸς στόμα τῷ πόθῳ des. ante doxologiam τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν (Laurent n. 1737 pp. 517-518); (ff. 105-121) florilegium canonicum et patristicum sine titulo, inc. ὡς δ' οὖν ἐν τῷ τέλει τοῦ γράμματος ὑπεθέμεθα des. ante doxologiam προσφόρως τὸ σιτομέτριον (Laurent n. 1738 pp. 518-520); (f. 121^{r-v}) epistula patriarchalis de metropolitae et archiepiscopis, inc. οὐ διὰ τι τῶν ἀνθρωπίνων ἀρχιερεῦσι Χριστοῦ des. ὡς ἄλλως μὴ ἐγχωροῦντος τοῦ πράγματος (Laurent n. 1739 p. 520); (ff. 121^v-125) epistula de novis episcopis eligendis, inc. τῆς θείας ἀναντιρρήτως γραφῆς βεβαιούσης des. χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τῆς μακαρίας καὶ πανολβίου τριάδος ἀμήν (Laurent n. 1740 pp. 520-521); (ff. 125-126) epistula ad episcopum nuper electum, inc. τοὺς τροφίμους τοὺς ἐαυτῆς ἢ Χριστοῦ ἐκκλησία des. τὰ τοιαῦτα ἡμετέρους πεπόμενα ἐρῶσο (Laurent n. 1741 p. 521); (ff. 126-127) epistula prima ad metropolitam Apamaeae, inc. ἱερώτατε μητροπολίτα Ἀπαμείας καὶ ὑπέρτιμε des. παρέξοι τὸ πρόσφορον (Laurent n. 1742 p. 522; in P. G. 142. 518 C-519 C versio latina tantum); (ff. 127-128) epistula secunda ad metropolitam Apamaeae, inc. ἱερώτατε μητροπολίτα Ἀπαμείας ὑπέρτιμε καὶ πρόεδρε Νικομηδίας des. ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγὲ (Laurent n. 1743 pp. 522-523); (ff. 128-129^v) epistula tertia ad metropolitam Apamaeae, inc. τρίτον ἤδη σοι γράμμα τουτί des. ἐν πᾶσι καὶ πάντας ἡμᾶς συνετίζουσα (in P. G. 142. 519 C-521 A versio latina tantum; Laurent n. 1744 pp. 523-525); (ff. 129^v-130^v) epistula ad metropolitam Apamaeae, inc. σοφώτερον μάλιστα γίνεσθαι τὸν σοφόν des. ἡμῖν τοῖς ἀλήθειαν ἀγαπῶσι διαμενεῖ εἰς αἰεὶ (Laurent n. 1746 pp. 525-526); (ff. 130^v-132^v) epistula ad metropolitam Cretae, inc. ἱερώτατε μητροπολίτα Κρήτης ὑπέρτιμε des. θερμαῖς εἰς τοῦτο πρεσβείαις τῆς δεσποίνης καὶ θεομήτορος (codice Alexandrino 288 [olim 911] usus ed. A. Papadopoulos-Kerameus, *Νικηφόρος Μοσχόπουλος*, *Byz. Zeitschr.* 12, 1903, pp. 217-219, cf. I. M. Manousakas, *Νικηφόρου Μοσχόπουλου ἐπιγράμματα*, *Ἑλληνικά* 15, 1957, pp. 240-241; in P. G. 142. 513-516 versio latina tantum; Laurent n. 1627 pp. 420-421); (ff. 132^v-143) mandata ad omnes metropolitae, inc. φόβον ἡμῖν ποτὲ ἐπισείων σωτηριώδη des. ἀοράτου καὶ ὁρατῆς κτίσεως αἰωνίως ἀμήν (Laurent n. 1747, pp. 526-528); (ff. 143-148) epistula ad episcopum, inc. πέφυκε τῶν ἀπαραιτήτων des. ante doxologiam νυμφίῳ τῆς ἐκκλησίας καὶ δεσπότη Χριστῷ καὶ θεῷ ἡμῶν (Laurent n. 1748 pp. 528-529); (ff. 148-158^v) epistula patriarchalis ad episcopos, presbyteros et monasterio-

rum antistites, inc. τῶν ὁδοῖς καὶ φραγμοῖς ἐξελθεῖν κελευσθέντων des. ἀδιαρέτου καὶ μακαρίας τριάδος ἀμήν (Laurent n. 1749 pp. 529-31); (ff. 158^v-160^v) epistula ad metropolitam Sardensium, inc. ἱερώτατε μητροπολίτα Σάρδεων καὶ ὑπέρτιμε, des. ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος (versio latina tantum in P. G. 142. 516-518; Laurent n. 1750, pp. 531-532); (ff. 160^v-163^v) praecepta ad divites, inc. πρόβατα πανταχοῦ τοὺς υἱίας τῆς ἐκκλησίας des. ante doxologiam τοῦ ἐλεήμονος καὶ ὑπεραγάθου θεοῦ (Laurent n. 1751 p. 532); (ff. 163^v-166^v) praecepta ad populum christianum de eleemosyna, inc. ἀγάπη ἀγαπητοὶ ἐν ἀφύκτῳ des. ante doxologiam κληρονομήσατε (Laurent n. 1752 pp. 532-533); (ff. 166^v-167^v) praecepta de eleemosyna, inc. ὁρῶντες ἡμεῖς τέκνα φίλτατα des. ante doxologiam ἦλθετε πρὸς με (Laurent n. 1632 pp. 425-426); (ff. 167^v-168) epistula de eleemosyna, inc. χαίρειν μετὰ χαϊρόντων ὃ φίλτατοι des. ante doxologiam ἀμειβομένου ἡμᾶς θεϊκῶς (Laurent n. 1753 p. 533); (ff. 168-169) praecepta ad omnes fideles de bonis restituendis, inc. τοῖς τῆς βασιλίδος πᾶσιν οἰκήτορσι des. ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου πάντας ὑμᾶς (Laurent n. 1631 pp. 424-425); (ff. 169-171) epistula de episcopis, inc. τὰ τῆς πνευματικῆς λειτουργίας διακονήματα des. ὑπερουσίου τε καὶ προσκυνητῆς αἰωνίως ἀμήν (Laurent n. 1754 p. 534); (ff. 171-174) praecepta in omnibus monasteriis die quinta decima uniuscuiusque mensis legenda, inc. τοῖς παροικοῦσι τῆς οἰκουμένης ἀπανταχοῦ φιλάτοις υἱέσι des. οὗ καταξιωθείμεν πρεσβείαις τῆς θεομήτορος (Laurent n. 1595 pp. 377-378); (ff. 174-175^v) epistula circularis ad monachos et monachas, inc. (f. 174^v l. 7) καὶ ὅσα τῶν ἀγαθῶν χορηγεῖσθαι ὑμῖν πρὸς θεοῦ des. ante doxologiam τοὺς βουλομένους δουλεύειν θεῷ (Laurent n. 1755, pp. 534-535); (ff. 175^v-176^v) epistula ad antistitem monasterii, inc. εἰ ἐν πάσῃ συμπράξει βιωτικῇ des. εἰς χεῖρας θεοῦ ἐμπεσεῖν καὶ ἀνύπιστον (Laurent n. 1601 pp. 383-384); (ff. 176^v-178) epistula ad antistites monasterii, inc. ὑμεῖς ἀδελφοὶ κληρονόμοι θεοῦ des. ante doxologiam Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν (Laurent n. 1596 pp. 378-379); (ff. 178-181^v) epistula ad monasterium sancti Montis, inc. ἐπίστασθε φίλοι καὶ ἀδελφοί des. ante doxol. καὶ τοῦ παναγίου πνεύματος δωρεά (Laurent n. 1756 pp. 535-536); (ff. 182-185) epistula circularis de eleemosyna, inc. (f. 182 l. 10) ἐπίστασθε ἀδελφοὶ μηδὲν διαφέρειν ὀνείρων τὴν ζωὴν ἡμῶν des. κομιούμεθα γένοιτο γένοιτο (Laurent n. 1757 pp. 536-537); (ff. 185-188) exortatio, inc. (f. 185^v l. 9) λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη καρδίας ὃ φίλοι des. ante doxologiam ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος (Laurent n. 1758 pp. 537-538); (ff. 188-190) exhortatio ad omnes orthodoxos de eleemosyna, inc. τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ γένους καὶ τὴν ἄλλην ὀργὴν des. ante doxologiam ὡς ἐλεήμονας στεφανώση (Laurent n. 1759 p. 538); (ff. 190^v-193^v) epistula de sacerdotio et de clericorum altero matrimonio, inc. ἀφοῦ (sic) τῆς ἐδέμ ἐκ παρακοῆς ὁ ἄνθρωπος des. ante doxologiam ἐντεῦθεν ἀπολαβόντας τὴν ἀψευδῆ θέωσιν (Laurent n. 1760 p. 539); (ff.

193^v-204) praecepta patriarchae ad omnes Constantinopolitanos de eleemosyna, inc. (f. 194 l. 8) λογίζομαι φίλτατα τέκνα καὶ ἀδελφοί des. ante doxologiam τὸ σιτομέτριον τῷ τούτῳ δωρησαμένῳ Χριστῷ (Laurent n. 1762 pp. 540-542; verba a μὴ μισθοῦ usque ad λογιζομένου in codice nostro f. 198 ll. 8-10 transcripsit I. Ševčenko, *Alexios Makrembolites' Dialogue*, *Zbornik Radova* 6, 1960, p. 222 n. 12); (ff. 204-205^v) epistula ad clerum, inc. ὅσον τὸ κοινοῦ ναυαγίου τῶν ἐμῶν κακῶν des. ἐν οὐρανῷ καὶ ὧδε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι (Laurent n. 1660, pp. 456-457); (ff. 205^v-207^v) epistula ad eos qui officia petunt, inc. εἰ καὶ πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις λατρείας ἔνεκεν des. ante doxologiam πρὸς τοῦ τῶν ὅλων θεοῦ (Laurent n. 1763 p. 543); (ff. 207^v-209^v) epistula ad clericos qui episcopatum petunt, inc. λόγος ὅτι πολὺς ἐκ μακροῦ ἐξηχεῖται des. ante doxologiam ὃ ἡ μεγαλοσύνη καὶ ἡ προσκύνησις (Laurent n. 1764 pp. 543-544); (ff. 209^v-210) epistula clerum reprehendens, inc. οἱ θεοὶ θεσμοὶ καὶ κανόνες τῶν ὀρθοδόξων des. καὶ φοβερὸν ἐπιτίμιον (Laurent n. 1765 pp. 544-545); (ff. 210-211) epistula de liberis educandis, inc. αἱ τῇ τῆδε προνοηθεῖσαι ἀνθρώποις ζωὴ ἐπιστῆμαι καὶ τέχναι des. ante doxologiam εὐδοκία καὶ χάριτι τοῦ σωτῆρος (Laurent n. 1766 p. 545); (ff. 211-214) epistula clericos prohibens munera civilia vel militiam inire, inc. ἀφ' οὗ τῆς Ἐδὲμ ἐκ παρακοῆς ὁ ἄνθρωπος des. καὶ ὁμοουσίου ὑπεραγίας τριάδος ἀμήν (Laurent n. 1761 pp. 539-540); (ff. 214^v-215) epistula ad clerum S. Sophiae, inc. τῆς περιωνύμου μητρὸς τῶν ἐκκλησιῶν des. κομίζεται τὸ κρῖμα πολὺ (Laurent n. 1767 pp. 545-546); (ff. 215-216^v) decretum patriarchale de clericorum officiis, inc. εἰ καὶ πᾶσι μὲν ὀρθοδόξοις des. ante doxologiam καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς (Laurent n. 1768 pp. 546-547); (ff. 216^v-217) epistula ad clerum S. Sophiae de mercede, inc. οὐκ ἄγνοῶ εὐλαβέστατα τέκνα des. τὸ ἔλεος καὶ οἰκτιρμοὶ τοῦ θεοῦ, καὶ ὧδε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀμήν (Laurent n. 1769 p. 547); (ff. 217-219) epistula ad clericos S. Sophiae eorum neglegentiam reprehendens, inc. οἴδατε ἀδελφοὶ πῶς τὰ τῶν χριστιανῶν ἡκροτηρίασθη des. δοξάσει καὶ ὧδε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι (Laurent n. 1770 pp. 547-548); subfigitur (f. 219^{r-v}) responsum archontis ecclesiarum, inc. ἐνδεῖα καὶ ῥαθυμία πιεζομένων des. τοῦ βαθμοῦ οὗ ἡξίωμαι (Laurent n. 1770 p. 548); (ff. 219^v-220) epistula ad clerum S. Sophiae de ecclesiae bonis administrandis, inc. τὴν διὰ τὰς ἡμῶν ἀνομίας τῇ ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ συναντήσασαν ἐνδειαν des. τοῦ κρείττονος ἐφιέμενοι σωθεῖτε (Laurent n. 1771, pp. 548-549); (f. 220^{r-v}) *imperatoris* (Andronici II Palaeologi) scriptum de clericorum S. Sophiae mercede, inc. πάντως οὐκ ἄγνοεῖς τὸ ἀναρίθμητον τῶν ἐξόδων des. ὁ τῆς ρόγας καιρὸς (cf. Laurent, n. 1772 p. 550); (ff. 220^v-221^v) epistula patriarchae ad imperatorem de clericorum paupertate, inc. ἡνίκα συνήθει φιλανθρωπία des. θεοπρεπῶς ἡμᾶς ἀνταμείβεται (Laurent n. 1772 pp. 549-550); (ff. 221^v-222) epistula ad archontes Magnae Ecclesiae, inc. καὶ λόγον πρὸς τῶν υἱῶν τῆς σοφίας ἀδό-

μενον des. ἐξαιτούμενος ἔλεον (Laurent n. 1773 p. 550); (f. 222^{r-v}) epistula ad Magnae Ecclesiae notarios, inc. τῶν ἀναγκαίων καὶ τοῦτο εἶπερ τι καὶ τῶν ἄλλων des. ἐπιτίμιον εἰς τοῦτο τεθέντος (Laurent n. 1774 p. 551); (ff. 222^v-223) epistula clericos exhortans ut officio quod feria quinta uniuscuiusque hebdomadis in ecclesia SS. Apostolorum celebratur intersint, inc. οἱ ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων des. πρὸς θεοῦ κομιούμενοι (Laurent n. 1775 pp. 551-552); (ff. 223-225) praecepta ad omnes clericos et monachos, inc. τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν des. καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων ἀμήν (Laurent n. 1776 pp. 552-553); (ff. 225-228) praecepta ad omnes fideles, inc. εἰ ὅσοις ἐπέδραμεν ὁ σωτήριος λόγος des. καὶ ἀδιαιρέτου καὶ μακαρίας τριάδος ἀμήν (Laurent n. 1777 pp. 553-555); (ff. 228-230) praecepta ad exarchas, inc. βρῶμα θεῖον μαθόντες ὑπάρχειν des. ante doxologiam καταξιώσοι ὁ μεγαλόδωρος (Laurent n. 1778 pp. 555-557); (ff. 230-232) encyclica patriarchae ad populum christianum urbiū orientis, inc. (f. 230 l. 15 a.i.) γινώσκειν ὑμᾶς βούλομαι ἀδελφοί des. καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων εὐχαῖς γένοιτο γένοιτο (Laurent n. 1589 p. 372); (ff. 232-235) praecepta ad omnes qui non verbis tantum, verum etiam operibus in Christo vivere volunt, inc. (f. 232 l. 11 a.i.) ὅσοις ἡ χάρις ἐνεπιστεύθη des. καὶ τοῦ παναγίου πνεύματος δωρεὰ αἰωνίως ἀμήν (Laurent n. 1779 pp. 557-558); (ff. 235-240^v) epistula circularis ad principes, antistites et monachos montis Athonis, inc. (f. 235^v l. 12) τοῦ τὰ διεστώτα συνάψαντος ἐν ἀγίῳ πνεύματι des. χαρισθεῖμεν γένοιτο κύριε γένοιτο (Laurent n. 1590 pp. 373-374); (ff. 240^v-244^v) encyclica ad omnes monachos et antistites montis Athonis, inc. (f. 241 l. 1) εἰ καὶ πᾶσιν ἀγαπητοὶ ὑπὲρ ἀλλήλων des. ante doxologiam βεβαίαν πλουτήσομεν τὴν ἀνάπαυλαν (Laurent n. 1604, pp. 385-386); (ff. 244^v-246) epistula ad principem montis Athonis, inc. (f. 244^v l. 9) τῶν τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ δούλων des. τὴν σωτηρίαν ὑμῶν πεφυλημένην ἀεὶ (Laurent n. 1605 pp. 386-388); (f. 246^{r-v}) epistula ad principem monasterii montis Athonis, inc. πάνυ με λυπεῖ ὃ ἱερὰ κεφαλὴ des. ὁ ἀγαθὸς παρόψεται τὰς αἰτήσεις σου (Laurent n. 1602 p. 384); (ff. 246^v-249^v) praecepta ad antistitem monasterii S. Athanasii, inc. (f. 247 l. 11) τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ διψώσης des. καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἀμήν (Laurent n. 1615 pp. 408-409); (ff. 249^v-252) epistula ad monachos Laurae montis Athonis, inc. (f. 249^v l. 5 a.i.) δεξάμενοι φίλτατοι τὰ ὑμέτερα γράμματα des. ταῖς πρεσβείαις καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἀμήν (Laurent n. 1617 pp. 410-411); (ff. 252-255) epistula ad antistitem, clericos et monachos Laurae montis Athonis, inc. (f. 252^v l. 1) τοῦ ἀγαθοῦ δεσπότη καταξιώσαντος κατὰ γενεάς τινος des. ἡ δὲ τοῦ θεοῦ χάρις εἴη μεθ' ὑμῶν (Laurent n. 1618 pp. 411-413); (ff. 255-258) epistula consolatoria ad monachos montis Athonis pro morte principis, inc. (f. 255^v l. 5) τοῦ θεοκῆρυκος φίλτατοι κἂν τοῖς ἄλλοις θεοσεβήμασι des. ἡ τοῦ θεοῦ χάρις εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν (Laurent n. 1656 pp. 450-451);

(ff. 258^v-260) epistula ad monachos monasterii veteris Xeropotami, inc. (f. 258^v l. 9) τὸν ὄντα σπινθῆρα τῆς ἐναρέτου ὁδοῦ des. ἀνεθῆ τὸ ὀρθόδοξον ἢ τοῦ θεοῦ χάρις εἴη μεθ' ὑμῶν (Laurent n. 1640, pp. 434-435; e codice nostro ed. primum V. Laurent, *Revue histor. du sud-est européen*, 22, 1945, pp. 285-286, deinde J. Bompaire, *Actes de Xéropotamou* [Archives de l'Athos III], Paris 1964, pp. 229-241); (ff. 260-261^v) epistula ad Metaxopulum, inc. (f. 260 l. 4 a.i.) τοῦ αὐτεξουσίου κοινῶς ἐκ θεοῦ χαρισθέντος τῇ φύσει τῇ ἡμετέρα des. οὗ καὶ ἡ χάρις εἴη μετὰ τῆς σῆς τιμότητος (Laurent n. 1659, pp. 455-456; cf. etiam V. Laurent, *La chronologie des higoumènes de Laura*, *Rev. ét. byz.* 10, 1952, p. 120); (ff. 261^v-268) epistula ad omnes monachos montis Athonis de principe eligendo, inc. (f. 262 l. 13) μεγάλας ὅτι τὰς ὑπολήψεις περὶ ἡμῶν des. ante doxologiam τοῦ τέλους φανείμην (Laurent n. 1657 pp. 451-454); (ff. 268-269) epistula patriarchae ad principem montis Athonis et ad antistitem magnae Laurae de disciplina monastica, inc. ἐπεὶ μὴ λαλῆσαι στόμα πρὸς στόμα δέδωκεν ὁ καιρὸς des. ἀγίαις πρεσβείαις τῆς θεομήτορος (Laurent n. 1658 p. 454); (f. 269^{r-v}) responsum patriarchae ad Myrona monachum, inc. τὴν τιμίαν δεξάμενος σου γραφὴν des. καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων ἀμήν (Laurent n. 1619 p. 413); (ff. 269^v-272^v) responsum ad monachos montis Athonis, inc. τὸ διακομισθὲν ὑμέτερον γράμμα, δοῦλοι Χριστοῦ des. τῶν τοῦ σατᾶν πεπηρωμένων βελῶν (Laurent n. 1780 pp. 558-559); (ff. 272^v-274) Andronici II Palaeologi imper. ius iurandum, inc. τοῦ θεανθρώπου δεσπότη Χριστοῦ τοῦ θεοῦ des. ἐλπίδας εἰς πέρας ἰδεῖν ἐν θεῷ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν (e codice nostro ed. V. Laurent, *Le serment de l'Empereur Andronic II Paléologue au patriarche Athanase Ier lors de sa seconde accession au trône oecuménique*, *Rev. ét. byz.* 23, 1965, pp. 135-138).

MAT. Multa codicis folia tineis perterebrata sine tamen ullo textus detrimento. Nonnulla umore maculata (v. e. g. margines superiores ff. 191-273^v).

FASC. Sunt in totum fasciculi 35 nulla nota distincti, quaterniones omnes praeter 6 (ternionem, ff. 41-46^v), 8 (ternionem, f. 55-60^v), 13 (septem foliorum, ff. 93-99^v), 35 (septem foliorum, ff. 268-274^v); cave f. 274 recentius in locum antiquioris saeculi XIV suppositum esse.

CHART. SIGNA. In ff. I-II: ancora (similia sed non eadem exempla apud Briquet n. 441 vel n. 447: Lucques 1508, Rome 1520).

SCHEMA. Lake I 1 b, Leroy P2 00 D 1 (v. e. g. f. 239). Spatium scriptum: mm. 183.188×112.116.

SCRIPT. Textum epistularum manus quattuor exaraverunt, quas numeris crassioribus indico: 1, quae scriptura minutiore utitur, in ff. 1-89^v, 2 in ff. 93-99, 3, quae forma turgida litterarum ο, σ, φ distinguitur, in ff. 100-272^v l. 2, 4 in ff. 272^v l. 4-273^v observatur. (Georgius Balsamon) pinacem in f. II^v nec non finem ultimi scripti in f. 274 supplevit. In parte a manu 1 exarata (ff. 1-89^v) titulos manus altera rubro atramento postea supplevit; in parte a manu 3 exarata (ff. 100-272^v) titulos aut manus 3 ipsa scripsit aut eadem manus postea addidit, quae titulos in prima parte supplevit (v. e. g. f. 169, ubi titulus postea additus est).

ORN. Tituli et litterae initiales rubro exarata. In f. 1 rectagonum cauliculos albos continens, rubro colore sublito.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. f. 273^v). In ff. I, II, 1, 134, 273^{r-v} sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. I, manu (A. Mai): I (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144); in eodem folio: *LIII*; 118; 5. F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore nunc partim rescissa, mm. 90×55, manus saec. XVIII scripsit *Sti | Athana|sii Patriarchae | Constantinopolitani Episto|lae | Saeculi XIV* (in margine inferiore additum est 57 *LIII*); in inferiore, mm. 29×43, A III. F. II adglutinata est alia schedula chartacea, mm. 33×100, in qua manus saec. XIX (H. Amati?) scripsit 54. S. Athanasii Patriarchae Constantinopolitani | epistolae saec. XIV. Nota 54 est numerus codicis in indice R. Vernazza; in indice autem Parisiis anno 1820 impresso codex numero 2 signatur. In f. II nec non in margine inferiore f. 1 (A. Mai) scripsit *Colonens. 58 Vat. 2219*.

BIBL. Codicem memorant R. Guiland, *La correspondance inédite d'Athanase, Patriarche de Constantinople*, *Mélanges C. Diehl*, I, Paris 1930, p. 123 n. 1; V. Grumel, *Le mois de Marie des Byzantins*, *Échos d'Orient* 35, 1932, p. 262 n. 1; M. Banescu, *Le patriarche Athanase Ier et Andronic II Paléologue*, *Bulletin de la section historique de l'Acad. Roumaine* 23,1, Bucarest 1942, p. 1 n. 2 (cf. *Byz. Zeitschr.* 42, 1942, p. 334) et *Patriarchul Athanasios I, Memoriile sectiunii istorice, Analele Academiei Romane*, Seria III, 24, Bucuresti 1942, p. 441 n. 2; Gennadius metropolitae Heliopolitanus, Τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἀθανασίου α' ἐπιστολμαῖαι διδασκαλίαι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀνδρονικὸν β', *Ὁρθόδοξια* 27, 1952, pp. 116, 116 n. 10, 120 et 28, 1953, p. 145 (cf. *Byz. Zeitschr.* 46, 1953, p. 223); M. I. Manusakas, Νικηφόρου Μοσχopoύλου ἐπιγράμματα, *Ἑλληνικά* 15, 1957, pp. 241 n. 1 et 242; I. Ševčenko, *Alexios Makrembolites and his «Dialogue between the Rich and the Poor»*, *Zbornik Radova* 6, 1960, pp. 188 n. 6, 222 n. 12 et 224 n. 15; *The Date and the Author of the so-called Fragments of Toparcha Gothicus*, *Dumbarton Oaks Papers* 25, 1971, p. 170 n. 153; V. Laurent, *Xeropotamou et St. Paul*, *Revue histor. du sud-est européen*, 22, 1945, p. 285 ubi tamen nota 2123 in 2219 corrigenda est (cf. *Byz. Zeitschr.* 43, 1950, p. 75); *La chronologie des higoumènes de Laura*, *Rev. ét. byz.* 10, 1952, p. 120 n. 4; *La direction spirituelle à Byzance*, *Rev. ét. byz.* 14, 1956, pp. 62 n. 1 et 83 n. 6, *Rev. ét. byz.* 15, 1957, p. 265; *Le serment de l'empereur Andronic II Paléologue au Patriarche Athanase Ier*, *Revue ét. byz.* 23, 1965, pp. 125 n. 8 et 135 n. 1 (cf. *Byz. Zeitschr.* 59, 1966, p. 218 et *Scriptorium* 20, 1966, p. 131); *Notes de chronologie et d'histoire byzantine de la fin du XIII siècle*, *Rev. ét. byz.* 27, 1969, pp. 214, 221, 227; *La chronologie des higoumènes de la Grande Laure Athonite de 1283 à 1309*, *Rev. ét. byz.* 28, 1970, pp. 97, 99, 103, 106, 108-110; *Les registes des actes du Patriarcat de Constantinople*, I, 4, Paris 1971, pp. 338-347 et 372-580 passim; A. Laiou, *The Provisioning of Constantinople during the Winter of 1306-1307*, *Byzantion* 37, 1967, pp. 96 n. 1, 107 n. 1, 108-109; *A Byzantine Prince latinized: Theodore Palaeologus, marquis of Montferrat*, *Byzantion* 38, 1968, p. 403; *Athanase Ier de Constantinople et la succession de Montferrat*, *Byzantion* 42, 1972, p. 603; A. M. M. Talbot, *The Patriarch Athanasios . . . and the Church*, *Dumbarton Oaks Papers* 27, 1973, pp. 14, 24-27; *The Correspondence of Athanasios I Patriarch of Constantinople* [Corpus fontium hist. byz. VII, *Dumbarton Oaks Texts* III], Washington 1975, pp. XXIII-XXXVII; M. Nicol, *The Byzantine Family of Dermokaites . . .*, *Byzantinoslavica* 35, 1974, p. 4.

INTEG. Omnino ut in superiore libro.

2220 Anni 1304-5 (v. f. 97), chartac. or. (f. II chartac. occ.), mm. 240×183, ff. II. 359 (+ 2^a fere omnino abscisum, 6^a, 10^a), ll. 21.23.

Codex miscellaneus, farraginem operum, iuris canonici praesertim, complectens.

1 (ff. 1-2^v) Tabula operum quae in codice continentur.

2 (f. 2^v) <Scholion anonymum de quinque libris David>, inc. πέντε βιβλία εἰσι τοῦ Δαυὶδ des. ἀσχολίαν τινὰ τοῦ ψαλμωδοῦ καὶ ὑπερέμῃσιν (similia in Epiphani libro De mensuris et ponderibus inveniuntur: cf. praesertim P. G. 43. 244 D 2-245 A 1). F. 2^a fere omnino abscisum; f. 3 vacuum.

3 (f. 3^v) Tabula paschalis ab anno mundi ςϠμς' (a. D. 1438) usque ad annum mundi ςϠξζ' (a. D. 1459; cf. A. Turyn, *Codices graeci Vaticani saeculis XIII et XIV scripti annorumque notis instructi*, Bibl. Vat. 1964, p. 105).

4 (ff. 4-13^v) <Epiphani lib. de mensuris et ponderibus> (P. G. 43. 237-293; P. de Lagarde, *Symmikta* II, Göttingen 1880, pp. 152-183; v. etiam E. D. Moutsoulas, *Τὸ περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν ἔργον Ἐπιφανίου τοῦ Σαλαμῖνος*, *Θεολογία* 41, 1970, pp. 618-637; 42, 1971, pp. 473-505; 43, 1972, pp. 309-340; de eius codicibus v. Moutsoulas, *Θεολογία* 42, 1971, pp. 474-489, quem tamen codex noster latuit: errat igitur vir doctus asserens, op. l. p. 484, ἐκ τῶν κωδίκων τοῦ Βατικανοῦ, ἐὰν ἀξαιρέσωμεν τὸν Vaticanus gr. 1142, μόνον ὁ Vaticanus gr. 1196 περιέχει ὁλόκληρον σχεδὸν τὸ ἐλληνιστὶ σφωζόμενον τμήμα τοῦ περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν ἔργου). Sequuntur (ff. 13^v-14) nonnulla de mensuris et ponderibus, sub titulo τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν (inc. ὁ μόδιος ἔχει ξέστας κβ' des. τετράγονος κ'), sed textus neque cum P. G. 43. 281 A 3 sqq. (= de Lagarde, op. l. pp. 180, 44-183), neque cum F. Hultsch, *Metrolog. script. reliquiae* I, Lipsiae 1864 [*Teubneriana*] pp. 259-276 neque cum P. de Lagarde, *Symmikta*, Göttingen 1877, pp. 211-225 neque cum O. Viedebant, *Quaestiones Epiphaniae*, Lipsiae 1911, pp. 51-67 congruit. In marginibus ff. 9^v, 10 et 11 scripta sunt scholia: primum (f. 9^v) inc. ὅτι φησὶ γίνονται ἀκρόβυστοι τέχνη τινὶ ὁ ἅγιος ἀπόστολος λέγει des. τὰς αὐτοῦ θείας προστάξεις, ultimum (f. 11) est ιστέον ὅτι ζ' ἔργα ἐποίησεν ὁ θεὸς τῇ α' ἡμέρᾳ, ἐν δὲ τῇ β' ἐν, ἐν δὲ τῇ γ' δ', ἐν δὲ τῇ δ' γ', καὶ ἐν τῇ ε' γ' ἐν δὲ τῇ στ' δ'. Quae in marginibus ff. 11^v-13^v leguntur non scholia, sed rubricae sunt.

5 (ff. 14^v-15) E <S. Iohannis Damasceni de fide orthodoxa> excerptum de ventis et maribus, sub titulo περὶ ἀνέμων, inc. ἀνεμός ἐστι πλῆθος θερμῆς καὶ ξηρᾶς

ἀναθυμῆσεως des. παράλιος συγκόλποις τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης στάδια ιγ' θοβ' (ed. B. Kotter, *Die Schriften des Iohannes von Damaskos* II [*Patristische Texte u. Studien* 12] Berlin 1973, numm. 22b pp. 63-64, 24 p. 70 ll. 21-36, 23b pp. 66-67; cf. etiam P. G. 94. 900 C 10-901 A 10, 900 B 9-11, 905 B 2-908 A 2).

6 (f. 15 ll. 19-25) Opusculum de nummis S. Maximo <Confessori> tributum, sub titulo τοῦ ἁγίου Μαξίμου περὶ τῶν τοῦ Χριστοῦ ἀργυρίων, inc. λεπτὰ καλοῦνται τὰ ἀσσάρια ἡγουν τὰ νομμῖα des. καὶ τὰ λ' ρ' (ed. in Typico Venetiis luci dato anno 1545 curis Andronici Nucii [de quo v. É. Legrand, *Bibliographie hellénique. . . aux XVe et XVIe siècles*, I, Paris 1885, pp. 268-270] p. 8 ω III; ed. etiam F. Hultsch, *Metrologicorum scriptorum reliquiae* I, Lipsiae 1864 [*Teubneriana*] pp. 302-303). Opus exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 501 f. 4^v (Devreesse, *Codices Vat. gr.* II, Bibl. Vat. 1937, p. 335), Vat. gr. 573 f. 27^v (Devreesse, op. l. p. 470), 1858 f. 259 (Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 368), 1974 f. 34^{r-v}.

7 (ff. 15^v-16) Index librorum veteris et novi Testamenti cum stichometria, cum indice Nicephoro patriarchae tributo et apud T. Zahn impresso, *Gesch. des neutest. Kanons* II, Erlangen u. Leipzig 1890, pp. 297-299 usque ad Τωβήτ (f. 15^v l. 3 a.i., cf. Zahn p. 299, 43) satis consentiens (cf. etiam opus *Doctrina patrum de incarnatione verbi*, ed. F. Diekamp, Münster 1907, pp. 238-241 ubi tamen ordo librorum Veteris Testamenti et stichometria discrepant); post Τωβήτ enumerantur (ff. 15^v l. 2 a.i.-16 l. 2) alii libri veteris Testamenti, nempe λεπτοτογένεσις (sic), Ἰωβ προοίμιον, Ἰωσήφ διαθήκη, Ἀσενὲθ διαθήκη, ἀναβατικὸν Ἡσαΐου, ἐπιστολὴ Ἰερεμίου, θρήνοι (sic) Ἰερεμίου. Subfiguntur (f. 16 ll. 2-3) verba καλαὶ καὶ αὐταὶ καὶ ἐνάρεται, ἀλλ' οὐκ ἀριθμοῦνται οὐδὲ ἔγκεινται ἐν τῇ κιβωτῷ (cf. Iohannis Damasceni De fide orthodoxa, lib. IV c. XVII, P. G. 94. 1180 C 2-3; ed. B. Kotter, *Die Schriften des Iohannes von Damaskos* II, Berlin 1973 [*Patr. Texte u. Studien* 12], p. 211, 70-71). Sequuntur deinde sententiae duae, scil. ^a(f. 16 ll. 3-7) καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἐξήκοντα εἰσὶ βασιλισσαι καὶ ὀγδοήκοντα παλακαὶ αἱ νεανίδες ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς (cf. Canticum 6,8) τῆς ἐνανθρωπήσεως περὶ ὧν φησὶ ὁ Δαμασκηνὸς ἀλλ' ἡμεῖς αἱ νεανίδες χορεύσωμεν οὐν ἐνδὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ξ' καὶ οὐδέποτε πορροτέρω τοῦ ὅρου αὐτῶν ἐξέρχονται; ^b(f. 16 ll. 7-10) Ἑλληνικὰ τῆς ἐγκυκλίου παιδεύσεως τῶν ἐξω βίβλοι ε' ἡγουν ἰᾶς ἀτθῆς δωρῆς σωλῆς κοινῇ ᾧ (sic) εἰσὶ γραμματικὴ ῥητορικὴ καὶ φιλοσοφικὴ τέχνη τεχνῶν καὶ ἐπιστῆμαι ἐπιστημῶν (de verbis a τέχνη usque ad ἐπιστημῶν cf. Iohannis Damasceni Dialectica, P. G. 94. 533 C 3-4, 669 C 12-13; ed. B. Kotter, *Die Schriften des*

Ioh. von Dam. I, Berlin 1969 [*Patr. Texte u. Stud.* 7] p. 56, 17-18, p. 137, 10-11, p. 160, 9-10).

8 (f. 16^{r-v}) Erotapocriseis de recta fide Petro episcopo Alexandriae tributae, inc. ἐπὶ τῆς θεότητος πόσας φύσεις ὁμολογεῖς des. καθὼς ὑπάρχει ἄνθρωπος τέλειος, fere ut in codicibus Vat. gr. 525 ff. 3^v col. 2-4 col. 2 (ubi textus anonymus ac fusior est), Vat. gr. 1719 f. 46^{r-v} (ubi textus anonymus ac brevior est) et Vat. gr. 2248 ff. 203-204; eiusdem opusculi alteram recensionem praebet codex Vat. gr. 850 ff. 255^v-256^v ubi S. Athanasio tribuitur (utramque recensionem his codicibus praeter Vat. gr. 2248 nec non codice nostro usus critice edidi ego, *Un opuscolo sulla teologia trinitaria in quattro codici Vaticani, Vetera Christianorum* 10, 1973, pp. 51-58, ubi priorem recensionem non ante saeculum VII, alteram autem post Iohannem Damascenum compositam esse ostendi; de aliis editionibus recensionis prioris cf. quae scripsi, pp. 51-52). Eiusdem initii opusculum exstat etiam, e.g., in codicibus Oxoniensi Barocciano 131 f. 480^v ubi Cyrillo Alexandrino tribuitur (cf. O. Coxe, *Cat. cod. man. Bibl. Bodl.* I, Oxonii 1853, col. 230) et Trapezuntino 33 f. 212^v (cf. Papadopoulos-Kerameus, *Ἑλληνικοὶ κώδικες Τραπεζοῦντος, Viz. Vrem.* 19, 1912, p. 244). De aliis codicibus cf. C. Giannelli, *Codices Vat. gr. 1684-1744*, Bibl. Vat. 1961, p. 91; de fontibus cf. alteram meam dissertatiunculam, *Vetera Christianorum*, 12, 1975, pp. 375-381.

9 (f. 16^v ll. 9-21) E <Leontii Byzantini De sectis> excerpta duo: ^a(f. 16^v ll. 9-18) inc. ἔστιν ἡ ἡμετέρα πίστις τῶν ὀρθοδόξων μία θεότης ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν νοουμένη des. οὐ δεῖ περιεργάζεσθαι (P. G. 86.1, 1193 A 15-1196 A 9); ^b(f. 16^v ll. 18-21) inc. ἰστέον δὲ ὅτι οὐχ ὥς ἐπὶ ἀνθρωπίνου δεῖ νοεῖν τὸν πατέρα des. καὶ ἡμεῖς δυνηθείμεν ἀκοῦσαι (P. G. 86. 1, 1196 A 9-14).

10 (ff. 16^v l. 21-17^v l. 7) Anathematismi, scil.: ¹(ff. 16^v l. 21-17 l. 10) Damasi papae Romae anathematismi ad Paulinum episcopum, sub titulo ἐκ τῶν αὐτῶν ἐπὶ τῆς βασιλ(εῖ)ας Γρατιανοῦ γέγονε π(ά)πας Ῥώμης ὁ ἐν ἁγίοις Δάμασος γράφη δὲ ἐπιστολὴν πρὸς Παυλῖνον ἐπίσκοπον Θεσσαλονίκης περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἐν ᾗ φησὶ οὕτως ῥητῶς; primus inc. εἴ τις μὴ εἴπῃ τὸ ἅγιον πνεῦμα ἐκ τοῦ πατρὸς εἶναι ultimus des. καὶ ἐθνικῇ ἀπιστίᾳ τυγχάνειν ἐλέγχονται (v. Theodreti Cyrensis Ecclesiasticae historiae librum V, c. XI, P. G. 82. 1224 B 8-C 3; 1225 A 1-6); ²(f. 17 l. 11-17^v l. 7) anathematismi ad Petrum Fullonem missi, sub titulo Φίλικος ἐπισκόπου Ῥώμης περὶ (supraser. κατὰ) Πέτρου τοῦ κναφέως Ἀντιοχίας ἐπιστολὴ ἐπὶ τῇ καθαιρέσει τοῦ αὐτοῦ αἰρετικοῦ κανόνες ἐκ τῶν θείων γραφῶν ἐν τῷ τέλει αὐτῆς, inc. πᾶς γοῦν ὥστις (sic) λέγει μίαν φύσιν τοῦ λόγου des. παθητὸν δὲ τῇ

ἀνθρωπότητι καθαιρεῖσθω (ed. E. Schwartz, *Acta conciliorum oecumenicorum*, III, *Collectio Sabbaitica*, Berolini 1940, p. 229, 5-29, ubi tamen anathematismi non pars epistulae Felicis [v. pp. 230-231] sed pars epistulae Quintiani sunt; de origine apocrypha collectionis epistularum ad Petrum Fullonem v. H. G. Beck, *Kirche und theolog. Literatur...* p. 372).

11 (f. 17^v) De quattuor ἐπιτιμίων modis, inc. ἰστέον ὅτι δ' εἰσὶ τόποι τῶν ἐπιτιμίων ὁ τοῦ προσκλέοντος des. πληρώσει τὸν ὀρισμένον χρόνον (ed. Rhalli-Potli, *Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων*, IV, Athenis 1854, p. 405, ubi S. Basilio Magno tribuuntur).

12 (ff. 18-19) Theodori Studitae <sermo parvae catecheseos 127> de occurrentibus hominum aggressionibus constanter viriliterque sustinendis, inc. ἀδελφοὶ καὶ πατέρες οὐκ ἄκαιρον τὸ λαλεῖν καὶ ἀκούειν κοινωφελῶς des. ante doxologiam τῷ κατὰ πάντων τῷ κράτος ἔχοντι (ed. I. Cozza-Luzi, *Nova patrum Bibl.*, IX, Romae 1888, pp. 298-301).

13 (f. 19^{r-v}) Excerpta tria <de iniquis hominibus vitandis> e <Pauli> Evergetini <collectione> deprompta, sub titulo τοῦ Εὐεργετινοῦ: primum inc. εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων ἀγαπητός μου τις καθ' ὑπερβολὴν ἂν ᾗ des. ἀποκόπτω αὐτὸν ἀπ' ἐμοῦ (num. κγ' in P. G. 65. 116 B); alterum inc. εἶπε γέρων · χρὴ φεύγειν ἀπὸ πάντων τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν des. καὶ παρρησίαν χαρίζεται (J. C. Guy, *Recherches sur la tradition grecque des Apophthegmata patrum [Subsidia hagiographica* 36] Bruxelles 1962, p. 96, num. 735); tertium inc. ὁ αὐτὸς εἶπεν οὐ συμφέρει μετὰ παρανομούντων κολᾶσθαι (sic) des. καὶ κολάσεως αἰωνίου μέτοχος (Guy op. l. p. 96 n. 737). Quae tria excerpta pars sunt capitis κγ' libri primi in Pauli Evergetini collectione (ed. A. Georgius, Athenis 1901, p. 69, ὑποθεσις κγ'); exstant etiam, e.g., in codice Vat. gr. 579 ff. 197^v-198 (cf. Devreesse, *Cod. Vat. gr.* II, Bybl. Vat. 1937, p. 493, qui tamen editionem non indicat); alterum et tertium etiam in codice Vat. gr. 1599 f. 290 continentur (cf. Giannelli, *Codices Vat. gr. 1485-1683*, Bybl. Vat. 1950, p. 239, numm. 77 et 79); quae duo ultima excerpta partem capitis κγ' libri primi Pauli Evergetini collectionis esse et numeris 735 et 737 apud Guy respondere ostendit J. M. Sauget, *Paul Evergetinos et la collection alphabético-anonyme des Apophthegmata Patrum, Orient. Christ. Per.* 37, 1971, p. 333.

14 (f. 19^v) <S. Athanasii> e vita S. Antonii (BHG³ 140) excerpta duo: ^a(f. 19^v ll. 10-18) inc. καὶ τῇ πίστει πάνυ θαυμαστός ὁ Ἀντώνιος des. τοὺς λόγους αὐτῶν (P. G. 26. 940 B 10-941 A 2); ^b(f. 19^v ll. 19-23) inc. πρὸς τοὺς οἰκείους

μαθητὰς φησι προσέχεται (sic) ἑαυτοὺς des. ἑτεροδόξον (sic) προαίρεσιν (P. G. 26. 969 C 5-972 A 2).

15 (ff. 19^v-20) Concilii Constantinopolitani (anni 1166) anathematismus, inc. τοῖς μὴ ὀρθῶς τῆς τῶν ἁγίων διδασκαλίας τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας des. πειρομένοις ἀνάθεμα (Grumel, *Les registres des actes du Patriarcat de Constantinople*, I, 3, 1947, n. 1060 pp. 119-120; ed. I. D. Mansi, *Sanctorum conciliorum nova et amplissima collectio*, XXII, Venetiis 1778, coll. 1-4,2; A. Mai, *Scriptorum vet. nova coll.* IV, Romae 1831, p. 64 [= P. G. 140, 261 C 7-12]; cf. etiam codicem Vat. gr. 1892 f. 192^v [Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, p. 537]). Post πειρομένοις ἀνάθεμα (f. 20 l. 2) codex noster (f. 20 ll. 2-6) additamentum perhibet, καὶ πάλιν · τοῖς κοινωνοῦσιν ἐν γνώσει τοῖς ὑβρίζουσι καὶ ἀτιμάζουσι τὰς ἁγίας καὶ σεπτὰς εἰκόνας ἀνάθεμα · ὅρα ὧδε (sic) καὶ τοῖς κοινωνοῦσιν ἐν γνώσει (sic) τοῖς ἀθετοῦσι καὶ παραβαίνουσιν τὴν θεολόγον (sic) τοῦ κυρίου καὶ παραχαράττουσιν ταύτην τίσει ἀνέμαξαν ἑαυτούς.

16 (ff. 20-22^v) Opusculum contra Latinos et (Iohannem XI) Beccum, inc. οὗτος γὰρ τὸν τῆς μεγάλης Εἰρήνης υἱὸν des. καὶ κοινωνίαν σχισματικὴν μακρὰν ἐκτρέπομενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν ὃ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ut in codice Vat. gr. 1892 ff. 192^v-195; in initio factum narratur vitae S. Theodori Studitae, nempe quomodo Theodorus Constantinum Irenes filium excommunicaverit; quod respiciens librarius in margine externo f. 20 adnotavit ἐν τῷ βίῳ Θεοδώρα (sic) τοῦ Στουδίτου cf. Vat. gr. 1892 f. 192^v ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου (codicibus Vat. gr. 1892 et nostro usus edidi ego, *Un opuscolo polemico anonimo contro il patriarca Becco di Costantinopoli, Byzantion* 40, 1970, pp. 75-89; ed. iterum partim J. Darrouzès, *Dossier grec de l'union de Lyon (1273-1277)*, Paris 1976, pp. 333-337, scil. ab ei οὖν ὁ ἅγιος οὗτος [in codice nostro f. 20^v l. 5 a.i.] usque ad finem).

17 (f. 22^v ll. 14-22) Excerpta duo brevissima: ¹(f. 22^v ll. 14-17) e S. Basilio Magno, ὁ διωκόμενος παρὰ τῶν διωκόντων ὁμοπίστων ἔνεκεν τοῦ ὀρθοῦ λόγου μείζονα στέφανον ἔχει τοῦ μαρτυροῦντος παρὰ εἰδωλολάτρου (de eadem re disserit epistula 257, v. praesertim P. G. 32. 945 C 6-8; idem excerptum praebet codex Vaticanus graecus 1892, f. 195); ²(f. 22^v ll. 18-22) e S. Gregorii Nazianzeni oratione (33) contra Arianos, inc. τίνας ἐπαφήκαμεν χεῖρας (sic) ἁγίων σώμασιν des. ἀλλὰ τὰ βάθη μελαίνουσιν τῆς ψυχῆς (P. G. 36. 217 D 1-220 A 3; idem excerptum in codice Vat. gr. 1892, f. 195).

18 (ff. 22^v-23) E responsionibus Georgii (II) Xiphilini patr. CP ad Marcum patr. Alexandrinum, sub titulo ἐκ τῶν ἐρωτήσεων τοῦ πάπα Ἀλεξανδρείας

κυροῦ Μάρκου πρὸς τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως κυρὸν Γεώργιον τὸν Ξιφιλῖνον καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ σύνοδον, inc. ὀφείλομεν μεταδιδόναι (sic) τῶν ἁγιασμάτων αἰχμαλώτοις Λατίνοις des. ἐν ἑτέρῳ κανόνι διείληπται: sunt quaestiones 23 et 44 in recensione a Grumel, *Les registres des actes*. . . I, 3, num. 1184, pp. 185-186 Iohanni Chalcedonensi tributa et a M. J. Gedeon edita, qui eam opus Theodori Balsamonis esse censuit (Ἐκκλησιαστικὴ ἀλήθεια, 35, 1915, pp. 180 et 186-187); easdem erotapocriseis perhibet codex Vat. gr. 1892, ff. 191^v-192. Post διείληπται (ed. l. p. 187 col. 1 l. 2) codex noster (f. 23 ll. 24-26) additamentum perhibet, καὶ ταῦτα μὲν ἡ συνοδικὴ αὐτῇ παρίστησι λύσης · εἰ δὲ καὶ εἰσέρχονται τινὲς τῶν Ἰταλῶν ἐν τοῖς ναοῖς ὅτε ἐποιοῦμεθα τὰς εὐχὰς, θαυμαστὸν οὐδέν, omnino ut codex Vat. gr. 1892, f. 192.

19 (ff. 23-24) E concilio Nicaeno decretum ss. apostolis tributum de festis, ieiuniis et quadragesima sub titulo ἐκ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου τῶν τη' θεοφόρων πατέρων διάταξις τῶν ἁγίων ἀποστόλων περὶ ἑορτῶν καὶ νηστειῶν καὶ περὶ τῆς μ' τοῦ ἁγίου πάσχα, inc. ἀρχὴ τῶν νηστειῶν καθὼς γέγραπται ἡμέρα δευτέρα des. εὐχόμενος ὑπὲρ ἡμῶν ἀμήν, ut in codice Vat. gr. 2198 pp. 1016-1018 (v. supra, p. 140, ubi alios codices memoro; ed. I. B. Pitra, *Iuris ecclesiastici graecorum historia et monumenta*, I, Romae 1864, pp. 298-299 et 278,15-279,6) ; ut in codice Vat. gr. 2198 textus codicis nostri solum usque ad παραφθείροντες cum editione consentit (f. 24 l. 15, cf. Pitra p. 299 col. 2 l. 5).

20 (f. 24^{r-v}) Qua de causa bis in die sacrificium peragendum non sit (ὅτι δεῖ μὴ δύο ἱεουργίας τελεῖν) nempe (Photii patr. CP de divina liturgia), inc. ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἀκριβὴς τῶν πραγμάτων κατανόησις des. ὁ τύπος τῆς ἀληθείας ἀκολουθεῖν (ed. J. Hergenroether, *Monumenta graeca ad Photium eiusque historiam spectantia*, Ratisbonae 1869, pp. 11-12); textus codicis nostri tamen cum editione solum usque ad πληρῶσαι μὴ δυνθέντα consentit (f. 24 l. 3 a.i., cf. Hergenroether p. 12 l. 3).

21 (ff. 24^v-26^v) (Michaelis) Pselli (ex opere de motu temporis cc. XVII et XVIII de computatione annorum quibus dominus noster Iesus Christus natus et mortuus est), inc. ποῖαν ὀφείλομεν ἔχειν διδασκαλίαν ἐκ τῶν νυνὶ ῥηθησομένων δεκτῆν des. ἐβδόμη ἐτύγχανεν, ὃ ἐστι σάββατον (e codice Laurent. plut. 87. 16 ed. G. Redl, *Byzantion* 5, 1929-1930, pp. 241-247). Opusculum est n. 199 in indice operum Pselli ab E. Ruelle confecto, *Ψέλλος ἀνέκδοτος, Bibliographie des écrits inédits de Michel Psellus, Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος, Εἰκοσιπενταετηρίς* 1861-1866, παράρτημα τοῦ ιη' τόμου, Constant. 1888, p. 601.

22 (f. 26^v ll. 5-21) Indulgentia pro mortuo (ἀφέσιμον εἰς θνήσκοντα), inc. θεὸς ὁ ἅγιος ἡ τοῦ ἐλέους πηγή καὶ τῆς ἀγαθότητος εὐσπλαγχνία des. τῶν τιμίων ἐπουρανίων δυνάμεων ἀσωμάτων καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἀμήν; eiusdem initii orationem praebet J. Goar, *Euchologium sive rituale Graecorum*, Venetiis 1730, p. 544, sed subsequens textus a textu codicis nostri discrepat.

23 (f. 26^v ll. 22-23) De iure canonico nonnulla, scil.: ¹(f. 26^v ll. 22-26) ἐκ τῶν βασιλικῶν νόμων, inc. καὶ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀπὸ τῶν ὅρων ταύτης ἐξέλκειν διορίζεται des. ἀλλὰ τοῖς ἀδικουμένοις οἱ νόμοι βοηθοῦσιν; ²(f. 26^v ll. 27-33) erotapocriseis, inc. εἰ χρὴ τὸ κανονικὸν τοῦ νηστευτοῦ κανονίζειν τινάς des. τῆς διδομένης εὐλογίας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, scil. <Nicolai Constantinopolitani canones ια' et θ'> (ed. Rhalli-Potli, IV p. 425).

24 (ff. 27-29) <Michaelis Pselli> Pselli homilia in illud <S. Pauli II Cor. 12,2> Scio hominen, inc. τὴν μὲν οἰκονομίαν δι' ἣν ὁ μακάριος Παῦλος des. εὐσυνθέτως ἐρμηνεῦσαι μὴ δυνάμενος; cf. cod. Vat. gr. 671 ff. 52-55 ubi tamen textus fusior est; de fine textus in codice nostro, ἐρμηνεῦσαι μὴ δυνάμενος, cf. cod. Vat. gr. 671 f. 55 l. 21. Agitur de n. 174 in indice operum Pselli a K. N. Sathas e codice Paris. gr. 1182 deprompto (*Bibliotheca graeca medii aevi* 5, Venetiis Parisiis 1876, p. οθ'), de n. 74 autem in indice ab E. Ruelle confecto, op. l. p. 595. De aliis codicibus huius homiliae v. P. Gautier, *Un second traité contre les Latins attribué à Théophylacte de Bulgarie*, *Θεολογία* 48, 1977, p. 547 n. 4.

25 (ff. 29-30^v l. 3) E S. Iohannis Chrysostomi homilia I de incomprehensibili Dei natura excerptum sub titulo τοῦ Χρυσοστόμου περὶ ἀκαταλήπτου μερικαὶ ἀποδείξεις ἐκ τῶν πρὸς ἀνομοίους λόγων λόγος α' τοῦ ἀποστόλου Παύλου, inc. ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ ὡς ἀνεξηρεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ (sic) (cf. S. Pauli ep. ad Rom. 11,33) des. καὶ τῆς αἰσχάτης (sic) ταύτης ἀνοίας (P. G. 48. 706,23-707,35).

26 (ff. 30^v-32 l. 12) <Michaelis Pselli (?) opusculum de Paschate iudaico et dominico>, sub titulo περὶ τοῦ μυστικοῦ δείπνου ὅτι πρὸ μιᾶς τοῦ νομικοῦ φάσκα τοῦτο γεγονέναι ἡγουν (sic), inc. εἰ καὶ μὴ καταλύσαι τὸν μωσαικὸν νόμον ἀλλὰ πληρῶσαι ἐλήλυθεν ὁ κύριος des. ἐπὶ τῶν τοῦ Ἐζεκίου καιρῶν. Cf. Gautier, *Θεολογία* 48, 1977, p. 547 qui hoc opusculum Michaeli Psello tribuit.

27 (f. 32 ll. 12-21) Excerpta brevissima e <Nemesii Emeseni De natura hominis>: primum inc. ἡρώτησας δὲ καὶ περὶ ἐκουσίου καὶ ἀκουσίου καὶ ἴσθι ὅτι τοῦ ἀκουσίου τὸ μὲν κατὰ βίαν, ultimum autem est βουλόμεθα δὲ περὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν καὶ ἀδελφον ἐχόντων τὸ τέλος; v. praesertim P. G. 40. 720 B 1-3, 728 B 5-7, 732 A 4-

7, 733 B 11-12, 737 A 1-3. P. Gautier, *Θεολογία* 48, 1977, p. 547 haec excerpta partem Pselli opusculi sub num. 26 recensiti esse adfirmat; certe ea notas Pselli esse, quibus uti ei in animo esset, excludi non potest: verba enim ἡρώτησας δὲ καὶ περὶ ἐκουσίου καὶ ἀκουσίου (f. 32 l. 12) Pselli scribendi modo respondent, cf. sententiam δεύτερον δὲ καὶ περὶ τῶν στοιχείων ἐζήτησας in alio Pselli opusculo, cod. Vat. gr. 2231 f 267^v l. 14.

28 (ff. 32-41^v) <Michaelis Pselli> ¹(ff. 32-35) <homilia εἰς τὸ θεωρία γὰρ ἦν τὸ φυτὸν ὡς ἡ ἐμὴ θεωρία> sub titulo τί τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, inc. ἐώρων ὑμᾶς καὶ πάλαι περὶ τούτου λιχνευομένους τὸ ζήτημα des. καὶ πρὸς τὸ νοεῖν ἀποκναίοντας ἐνταῦθα τοῦ λόγου στήσομαι (n. 23 apud Ruelle, op. l. p. 593, n. 24 apud Sathas, op. l. p. ξβ'; de aliis codicibus v. P. Gautier, *Θεολογία* 48, 1977, p. 547 n. 6); ²(ff. 35-36) περὶ τοῦ πῶς ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος εἰσκρίνεται καὶ πῶς διαλύεται, inc. ὁ τῆς εἰσκρίσεως τῶν ψυχῶν τρόπος ὡς δὲ καὶ τῆς ἐντεῦθεν τούτων ἀναλύσεως ἡ διαιρέσεως des. καὶ πρὸς τὰς ἀνόδους ἢ καθόδους μὴ δεομένην χρονικῆς παρατηρήσεως: hoc scriptum in indicibus a Ruelle et Sathas confectis non invenitur, sed quod in f. 35^v ll. 3-9 scriptum est valde consentit cum capite 60 operis De omnifaria doctrina, ed. L. G. Westerink, Nijmegen 1948, p. 41 (cf. etiam Gautier, *Θεολογία* 48, 1977, p. 547 n. 7); ³(f. 36^{r-v}) περὶ τοῦ πῶς κατατάττονται μετὰ θάνατον αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀμαρτησάντων, inc. ὥσπερ δυνάμεις τινὲς κρείττους ἐκείνης (sic) τῆς μετὰ σώματος αὐτῇ ζωῆς προΐστανται des. ἀλλ' ἔστιν αὐταῖς διάλογος τὰ ἀλλήλων νοήματα: de hoc scripto quod in indicibus supra laudatis non invenitur cf. Gautier, *Θεολογία* 48, 1977, p. 547 n. 8; ⁴(ff. 36^v-37) περὶ τοῦ ὅτι ἐν ἀκαρεῖ ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος ἐξέρχεται τῆς αἰσθητικῆς ζωῆς προσβεννωμένης κατὰ μικρὸν ἥτις καὶ φῆς (sic) καλεῖται καὶ ἄλογος ζωῇ (sic), inc. ἡ ψυχὴ ὥσπερ ἀχρόνως ἐπιλάμπει τῷ σώματι δίκην ἡλίου des. ὡς φησὶ ὁ ἀπόστολος τοῦ σώματος ἐξείσιν: de hoc scripto quod in indicibus supra laudatis non invenitur cf. Gautier, *Θεολογία* 48, 1977, p. 548 n. 9; ⁵(f. 37^{r-v}) περὶ τοῦ πῶς λέγεται προγιγνώσκειν οἱ δαίμονες καὶ διὰ τί προλέγουσιν, inc. περὶ τῆς τῶν δαιμόνων ἀληθοῦς ἢ ψευδοῦς ἢ ἐπαμφοτερίζουσας προγνώσεως des. τὰ δὲ παρ' ἡμῶν στοχαζόμενοι καὶ εἰκάζοντες προμηνύουσι: hoc scriptum, quod in indicibus supra laudatis non invenitur, neque opusculi De operatione daemonum a J. F. Boissonade editi, Norimbergae 1838, neque opusculi De daemonibus et angelis a J. Bidez editi, *Catalogue des manuscrits alchimiques grecs* VI, Bruxelles 1928, pp. 119-131 pars est (cf. tamen Gautier, *Θεολογία* 48, 1977, p. 548 n. 10 qui codicem Athen. Bibl. Nat. 478 ff. 237-298 memorat); ⁶(f. 37^v) εἰ (sic) ἄρα μετὰ τῶν οἰκείων σωμάτων ἡγουν τῆς αὐτῆς ὕλης ἀναστησόμεθα, inc. ἐπεὶ πᾶσα οὐσία σωματικῇ (sic) ἐξ ὕλης ἐστὶ καὶ εἶδους des. διὰ τὸ μὴ ὀρισμένην τὴν ἐν αὐτοῖς ὕλην ὑπάρχειν: hoc scriptum in indicibus supra laudatis non inveni-

tur; ⁷(ff. 38-39) εἰς τὸ καινοτομοῦνται φύσεις καὶ θεὸς ἄνθρωπος γίνεται καὶ τί ἐστὶ καινοτομία, inc. προσαπορρήσει γὰρ τις ὡς ἐπειδὴ ἔδει τὸν θεὸν ἄνθρωπον γεγονέναι des. ἵν' ἐνδείξεται (sic) τὴν πρὸς τὸν δημιουργὸν εὐλάβειαν: opusculum eundem titulum praebens sed in initio discrepans citat Sathas (n. 217, p. πγ'), cf. Ruelle, p. 121 n. 597 nec non Gautier, *Θεολογία* 48, 1977, p. 548 n. 12; ⁸(ff. 39-41^v) εἰς τὸ διὰ τοῦτο μονὰς ἀπ' ἀρχῆς εἰς δυνάδα κινηθεῖσα μέχρι τριάδος ἔστη, inc. οὐκ ἀποκρύψομαι πρὸς ὑμᾶς ὃ φίλτατοι παῖδες οὓς διὰ φιλοσοφίας ὠδίνησα des. οὔτε ἀκόμψως διελυσάμην ὑμῖν δίδωμι (sic) ἐννοεῖν (n. 82 apud Ruelle, p. 596 et 167 apud Sathas, p. ση'; de aliis codicibus cf. Gautier, *Θεολογία* 48, 1977, p. 548 n. 13). Quae scripta a P. Gautier in *Θεολογία* 48, 1977, pp. 547-548 recensita non memorat G. Weiss in sua dissertatione *Forschungen zu den noch nicht edierten Schriften des Michael Psellos*, Βυζαντινά 4, 1972, pp. 11-52.

29 (ff. 42-56^v) Florilegia quattuor contra Latinos de processione Spiritus sancti (de huiusmodi florilegiis v. praesertim T. Schermann, *Die Geschichte der dogmatischen Florilegien* [Texte u. Unters. 28,1] Leipzig 1904, pp. 70-100): ¹(ff. 42-46^v) ἀντίθεσις Λατίνου πρὸς πιστόν, inc. καὶ τί φης ἄτοπον τὸ πνεῦμα λέγειν καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι des. ὅτι δὲ αἱ παρὰ τῶν τοιούτων ἀναθεμάτων βολαὶ κατὰ τῶν Ἰταλῶν ὡς κατὰ σκοπὸν ἐκτοξεύονται κἂν οὐκ ἐκφωνῶν (sic) τε πρὸς ὄνομα κατ' αὐτῶν συμφήσεται ἅπας ὡς οἶμαι τὰ κατ' αὐτοὺς τί εἰδὼς καὶ διομολογῶν τὴν ἀλήθειαν. Citantur: ^a(ff. 43-44) canones apostolorum cum interpretatione (Balsamonis) (primus canon citatus est ε', inc. εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος des. ἐπιμένων δὲ καθαιρεῖσθω, ultimus autem ο', inc. εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος des. εἰ δὲ λαϊκὸς ἀφοριζέσθω, cf. Pitra II pp. 14 et 30 nec non Rhalli-Potli II, pp. 7 et 90; interpretatio inc. f. 43 l. 9 a.i. τὸ ῥῆμα τῆς ἀκοινωνησίας ἀφορισμός ἐστίν des. f. 44 l. 5 a.i. οὐχ ἔξει κατὰγνωσιν εἴτε κόλασιν, cf. Rhalli-Potli II, pp. 14 et 91); ^b(f. 44^{r-v}) canones sexti concilii oecumenici, (scil. Trullani anni 692) (primus canon citatus est <νβ>), ἐν πάσαις ταῖς τῶν ἁγίων – θεία καὶ ἱερὰ λειτουργία, Rhalli-Potli II, p. 427, ultimus autem ξθ', μὴ ἐξέστω τινὶ τῶν ἀπάντων – κατὰ τινα ἀρχαιοτάτην παράδοσιν, cf. Rhalli-Potli p. 466); ^c(f. 44^v) canones concilii Gangrensis (primus canon citatus est δ', inc. εἴ τις διακρίνοιτο cf. Pitra I p. 489, ultimus autem ιθ', des. τελείου λογισμοῦ καταλύειν ἀνάθεμα cf. Pitra I p. 492); ^d(ff. 44^v-45) Celestini epistula (ad Nestorium) (pars est actorum concilii Epheseni anni 431, inc. τίς ποτε οὐκ ἄξιός φησι τοῦ ἀνάθεμα τισθῆναι des. ἅπερ ἐστὶ λοιπὸν ἐπισκοπῆς ἄξια, cf. E. Schwartz, *Concilium universale Ephesenum* I 1, Berolini et Lipsiae 1927, p. 79, 22-28); ^e(f. 45) pars primi canonis concilii Trullani (anni 692), inc. εἰ δὲ τις τῶν ἀπάντων des. καθότινα οὖν (sic) δεδυνήμεθα λόγον (cf. Pitra II p. 21, 5-11); ^f(f. 45) terminus concilii Nicaeni secundi, nempe septimi oecu-

menici (anni 787) (εἴ τις πᾶσαν παράδοσιν – ἀνάθεμα ἔστω cf. Mansi XIII, 400 C 6-7; ἡμεῖς τὰ ἀρχαία [sic] θεσμοθέσια – ἀναθεματίζομεν Mansi XIII, 397 D 2-6); ^g(ff. 45-46) actio sexta synodi Photianae (anni 879-880) (inc. f. 45 l. 1 a.i. τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν πάνσεπτον καὶ θεῖαν διδασκαλίαν cf. Mansi XVII 516 A 12; codex noster cum Mansi consentit usque ad παρὰ ταῦτα φρονοῦτας f. 46 l. 1 cf. Mansi XVII 517 A 6-7); ^h(f. 46) synodicum pro dominica prima quadragesimae (ἅπαντα τὰ παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν – ἢ μετὰ τοῦτο πραχθησόμενα ἀνάθεμα, cf. F. J. Uspenskii, *Sinodik v. nedēliu pravoslaviia*, Odessa 1893, p. 10, nec non J. Gouillard, *Le synodikon de l'orthodoxie* [Travaux et mémoires 2, Centre de recherche d'histoire et civilisation byzantines] Paris 1967, p. 53, 117-119); ⁱ(f. 46) tomus unionis (anni 920) (τοῖς ἐν καταφρονήσει τιθεμένοις τοὺς ἱεροὺς καὶ θεῖους κανόνας – πρὸς θεῖαν ὁδηγοῦσιν εὐλάβειαν ἀνάθεμα, cf. Rhalli-Potli V p. 10 et codicem Vat. gr. 829 f. 188^v ll. 24-27); ^j(f. 46) opus catecheticum Armeniorum (cf. P. G. 132. 1261 A 5-7, 1261 A 1); ^k(f. 46) Eulogius Alexandrinus, εἴ τις τῶν δοκούντων θεοφόροις πατράσι σαλεύει τι – καὶ πρὸς τὸ θεῖον ἀσέβεια (Pitra II p. 189; idem locus in Michaelis Caerularii Panoplia, ed. A. Michel, *Humbert und Kerullarios*, II Teil [Quellen und Forsch. . . von der Görres Gesell. XXIII] Paderborn 1930, pp. 250,31-252,3); ^l(f. 46) iterum opus catecheticum Armeniorum, εἴ τις οὐ βαπτίζει εἰς τρις (sic) καταδύσεις εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀνάθεμα; ^m(f. 46^v) caput 2 tituli quinti e primo libro codicum una cum capite 18 tituli secundi (re vera primi) libri primi Basilicorum (αἰρετικός [sic] ἐστὶ καὶ τοῖς κατὰ τῶν αἰρετικῶν [sic] ὑπόκειται νόμοις ὁ μικρὸν γοῦν ἐκκλίνειν [sic] τῆς ὀρθοδόξου πίστεως: cf. G. Voelli-H. Iustelli, *Bibl. iuris can. vet.*, II, Lutetiae Paris. 1661, p. 1284, tit. V, c. 2, nec non H. J. Scheltens-N. van der Wal, *Basilicorum libri LX*, I, Groningen 1955, p. 3, 21-22 ubi tamen textus discrepat; idem locus in Michaelis Caerularii Panoplia, ed. l. p. 252, 4-5); ⁿ(f. 46^v) caput 2 tituli secundi libri iuridici imperatorum Leonis (VI) et Constantini (αἰρετικοὶ [sic] δὲ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς κανόσι καλοῦνται οἱ τῇ καθολικῇ μὴ κοινωνοῦντες ἐκκλησία καὶ τὸ ἀρχαῖον παραχαράττοντες σύμβολον: cf. Epanagogen auctam, ed. C. E. Zachariae von Lingenthal, *Ius graecoromanum* VI, Athenis 1931, p. 59 tit. 2 num. 2 nec non Epanagogen, ed. C. E. Zachariae von Lingenthal, *Collectio librorum iuris graeco-romani ineditorum*, Lipsiae 1852, p. 67, tit. 3, c. β'; idem locus in Michaelis Caerularii Panoplia, ed. l. p. 252, 7-9); ^o(f. 46^v) anathematismus (concilii Epheseni anni 431) (τούτων ἀναγνωσθέντων – εἰ δὲ λαϊκοὶ εἶεν ἀναθεματίζεσθαι: cf. E. Schwartz, *Concilium universale Ephesenum*, I, VII, Berolini et Lipsiae 1929, pp. 105, 20-106, 1 et Beck, *Kirche und theol. Lit.* . . München 1959, p. 309). ^p(ff. 46^v-51) μαρτυρίαι θεῖαι πισταὶ ἐκ λόγων θεῶν

πιστῶν πατέρων συλλεγεῖσθαι ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ μόνου ἐκπορεύεται, οὐχὶ δὲ καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ καθὼς κακῶς τοῦτο φρονοῦσιν οἱ Ἱταλοί; citantur: ^a(ff. 46^v-47) evangelium secundum Iohannem (Ioh. 14,16-17; 14,25-26; 15,26; hic ultimus locus etiam in aliis huiusmodi florilegiis citatur: v. Schermann, op. l. pp. 81, 84, 86); ^b(ff. 47-48) Basilius (primus locus citatus inc. ὁ τὸν πατέρα νοήσας des. καθό φησι ὁ ἀπόστολος ep. 38*, P. G. 32. 332 B 13-C 7 [ep. 38 plerumque Gregorio Nysseno tribuitur], ultimus autem inc. καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου des. κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον, Adv. Eunom. lib. V*, P. G. 29. 713 B 4-C 5 [re vera est Adv. Eun. lib. V opus Didymi]); ^c(f. 48^{r-v}) S. Iohannes Chrysostomus (ἄκουε τοῦ θεοῦ λέγοντος διὰ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου – κύριος ἀπέστειλε καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, hom. de spiritu sancto*, P. G. 52. 826, 38-60); ^d(f. 48^v) E (Gelasii Cyziceni commentario Actorum concilii Nicaeni secundi capita κ' et κβ') sub titulo πρακτικὰ τῆς α' συνόδου τῶν ἁγίων πατέρων (δέχου μίαν θεότητα τοῦ πατρὸς – ἐκπορευομένου ἐξ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς cf. Mansi II 860 D 13-E 3; κάκεῖνο νοητέον ὡφεῖλει – πηγὴ ποταμὸς ὕδωρ cf. Mansi II 868 B 1-12); ^e(ff. 48^v-49) Iohannes Chrysostomus iterum, (re vera Severiani Gabalensis homilia in ps. 96) (διὰ τί εἶπας-ἀλλ' ὕδωρ ἀρδεΐας P. G. 55. 607,66-608,15); ^f(ff. 49-50) Gregorius Nyssenus (primus locus citatus inc. τῷ γὰρ πατὴρ [sic] κατὰ τὸ ἄκτιστον συναπτόμενον des. ἐν τῷ δι' αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ πεφηνέναι, Contra Eunomium I, ed. W. Jaeger, Gregorii Nysseni Opera I, Leiden 1960, p. 108, 14-19, ultimus autem inc. πῶς ἔσται δυνατόν des. διὰ δὲ τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς ἐκλάμψαν Contra Eunomium I, ed. l. p. 138, 1-14; de aliis florilegiis de spiritu sancto in quibus loci ex eodem Gregorii opere citantur v. Schermann, p. 94 n. 17); ^g(f. 50^{r-v}) Gregorius theologus (nempe Nazianzenus) (primus locus citatus inc. ὁ μὲν γεννήτωρ καὶ προβολεὺς des. τὸ δὲ πρόβλημα, oratio 29 seu theologica tertia, P. G. 36.76 B 11-14, ultimus autem inc. πατὴρ ὁ πατὴρ καὶ ἀναρχος des. οὐ γὰρ γεννητῶς ἀλλ' ἐκπορευτῶς oratio 39 in sancta lumina, P. G. 36. 348 B 5-11; cf. Schermann, p. 93 num. 16 litt. b); ^h(f. 50^v) Gregorius Thaumaturgus (primus locus citatus inc. εἴ τις ἔροιτο des. ἀρχὴ ὁ πατὴρ, Expositio fidei, P. G. 10. 1112 C 3-5, ultimus autem inc. ὁμολογοῦμεν ἓνα θεὸν ἀληθινὸν des. ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ θεοῦ ὑπάρχον, P. G. 10. 1116 B 6-11); ⁱ(ff. 50^v-51) Athanasius (primus locus citatus inc. εἰ ἐφρόνουν ὀρθῶς περὶ τοῦ υἱοῦ des. πᾶσι τοῖς πιστεύουσι εἰς αὐτόν, Ep. I ad Serapionem, P. G. 26. 533 B 9-12, ultimus autem inc. καὶ γὰρ ὥσπερ γέννημα μονογενὴς ὁ υἱὸς ἐστὶν des. ἐκλάμπει, καὶ ἀποστέλεται [sic], καὶ δίδωται [sic], Ep. I ad Serapionem, P. G. 26. 577 C 6-580 A 8, cf. Schermann, p. 89 num. 5 litt. a). ³(ff. 51-54) Ἑρωτηματικὴ ἀντίρρησις πρὸς Ἱταλούς, inc. ἐπίστατε ὧδε τὴν ἀκρίβειαν τοῦ πνευματοφόρου τοῦδε πατρὸς des. φῶτα λέγει τὸν υἱὸν καὶ τὸ πνεῦμα καὶ δεικνύει ὅτι ἀμφοτέρων αἴτιος ἐστὶν ὁ πατὴρ καὶ ἀμφοτέρα τὴν ὑπαρξιν ἐκ τοῦ πατρὸς ἔχουσιν; citantur: ^a(ff. 51-52^v) (Athanasius)

(primus locus citatus inc. τὸ δὲ ἅγιον πνεῦμα ἐκπόρευμα des. καὶ τοῦ φέροντος υἱοῦ, Expos. fidei, P. G. 25. 208 A 4-6, ultimus locus citatus quem agnoscere potui inc. ὁ πατὴρ διὰ τοῦ λόγου ἐν πνεύματι ἁγίῳ τὰ πάντα ποιεῖ des. ἐν πᾶσι δὲ ἐν πνεύματι ἁγίῳ, Ep. I ad Serapionem, P. G. 26. 596 A 9-15, cf. Schermann, p. 89 num. 5 litt. a; quae sequuntur f. 52 l. 17-52^v l. 1 εἴ τις λέγει ἂν τὸ ἐνεφύσησε καὶ εἶπεν αὐτοῖς λάβετε πνεῦμα ἅγιον παραστατικὸν εἶναι τῆς ἐκ τοῦ υἱοῦ τοῦ πνεύματος ἐκπορεύσεως. . . quamvis Athanasio tribuantur fortasse verba ipsius auctoris florilegii sunt); ^b(f. 52^v) Dionysius Areopagita (primus locus citatus inc. ἔστι δὲ καὶ διακρίσις des. πηγὴ τῆς ὑπερουσίου θεότητος ὁ πατὴρ De div. nom. c. II P. G. 3. 641 D 1-6, ultimus autem inc. τί βούλεται δηλοῦν ἡ τοῦ πνεύματος θεολογία des. ἐξέφυ φῶτα De myst. Theol. P. G. 3. 1033 A 3-5); ^c(ff. 52^v-53) Cyrillus (Alexandrinus) (prior locus citatus inc. διαπεράναντες δὲ τὸν περὶ Χριστοῦ λόγον οἱ τρισμακάριοι πατέρες des. χορηγεῖται δὲ τῇ κτίσει διὰ τοῦ υἱοῦ, cf. E. Schwartz, Conc. univ. Ephes. I, pars quarta, Berolini et Lipsiae 1928, p. 60, 21-24 alter autem inc. συνίεις οὖν ὅπως ὥς ἴδιον ἐπαγγέλλεται des. καθάπερ ἀμέλει καὶ τοῦ πατρὸς); ^d(f. 53) Iohannes Damascenus (primus locus citatus inc. χρὴ γινώσκειν ὅτι τὸν πατέρα οὐ λέγομεν ἐκ τινος des. καὶ μεταδίδοσθαι ἡμῖν ὁμολογοῦμεν De fide orth. P. G. 94. 832 A 5-833 A-4 [ed. Kotter, II, Berlin 1973, pp. 30,286-31,292], ultimus autem inc. ὁ πατὴρ πηγὴ αἰτία υἱοῦ καὶ πνεύματος des. μόνος γὰρ αἴτιος ὁ πατὴρ, De fide orth., P. G. 94. 849 A 15-B 9 [ed. Kotter p. 36,52-57]; cf. Schermann, p. 95 n. 20); ^e(f. 53) Iustinus martyr (inc. τὴν αὐτὴν δὲ γνῶσιν καὶ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος κατέχομεν des. οὐ μὴν δὲ γεννητῶς ἀλλ' ἐκπορευτῶς προῆλθεν, Expositio rectae confessionis*, P. G. 6. 1224 A 4-9, cf. Schermann, p. 96 num. 22 [re vera hoc scriptum a viris doctis Theodoreto tribuitur]); ^f(f. 53^{r-v}) Damasi papae Romae epistula ad Paulinum (episcopum) (primus locus citatus inc. εἴ τις περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καλῶς φρονεῖ des. καὶ τῶν ἐθνῶν ἀπιστία τυγχάνειν ἐλέγχονται, cf. Theodoreti Cyr. Hist. eccl. librum V, P. G. 82. 1225 A 1-6, ultimus autem inc. εἴ τις μὴ εἶπη το πνεῦμα τὸ ἅγιον des. ἀνάθεμα, P. G. 82. 1224 B 8-10; cf. Schermann, p. 92 n. 9); ^g(f. 53^v) Gregorius dialogus (nempe I) papa Romae (prior locus citatus sub titulo ἐν τῇ κατὰ τὴν πεντηκοστὴν ἀναγινωσκομένην [sic] εὐχὴν [sic] inc. τὰ νοήματα ἡμῶν δεόμεθα κύριε des. καθῶς [sic] ὁ σὸς υἱὸς ὑπέσχετο ὁδηγῆσαι τὴν ἀλήθειαν [textus latinus in P. L. 78. 113 D-C; Schermann, p.93 n. 15 ad P. L. 76, 1219 mendose remittit: agitur enim de oratione feriae quartae hebdomadis Pentecostes, non de homilia in festivitate Pentecostes habita; idem fragmentum graecum perhibet codex Vat. gr. 717 f. 192; alii codices citantur a Schermann, p. 93 n. 15 qui tamen ad Pal. gr. 226 f. 126 mendose remittit]; alter locus citatus inc. ὅθεν τοίνυν καὶ ἡ αὐτὴ ἀλήθεια des. ἐκ τοῦ πατρὸς προέρχεται καὶ ἐν τῷ υἱῷ διαμένει, Dial. lib. II a Zacharia papa graece versus,

P. L. 66. 203 B 7-11; cf. Schermann, p. 93 n. 15); ^b(f. 53^v) Isaias (primus locus citatus est 61,1, ultimus autem 48,16); ⁱ(ff. 53^v-54) Psalmi (primus locus citatus est Ps. 138,7, ultimus autem 32,6); ⁱ(f. 54) Acta apostolorum 2,32-33; ^m(f. 54) S. Pauli 1 Cor. 2,12 et Tit. 3,5-6; ^m(f. 54) Iacobi ep. 1,16-17. ⁴(ff. 54-56^v) ἀπολογία πρὸς τοὺς Λατίνους καὶ τοὺς ὁμόφρονες αὐτῶν τοὺς βλασφημοῦντας εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας οἷς οὔτε νῦν ἀφεθήσεται οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι κατὰ τὴν τοῦ κυρίου φωνήν, inc. εἰ μὲν οὖν ἔπεσθε τοῖς εἰρημένοις ὧς Ἰταλοὶ des. ἀλλ' ὅτι πρὸς τὸ μῦκος (sic) ὁ λόγος ἡμῶν ἀπετάθη ἐνταῦθα πρὸς λόγον ἡμῶν ἐπισφραγίζομεν ἡμεῖς δὲ τὴν ἀποστολικὴν ὀρθοδοξίαν ὡς βασιλικὴν ἀλουργίδα φοροῦντες κατὰ ψυχὴν παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ τῆς μερίδος αὐτοῦ καὶ τοῦ κλήρου τὴν σημείωσιν φέροντες καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας κληρονόμοι ἐσώμεθα (sic) χάριτι τῆς ἀκτίστου καὶ ὁμοουσίου τριάδος ἀμήν: citantur loci nonnulli Cyrilli Alexandrini (primus locus citatus [f. 54^v ll. 24-26] est ὅτι ἐκπορεύεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ μόνου οὐκ ἀλλότριον δὲ τοῦ υἱοῦ κατὰ τὸν τῆς οὐσίας λόγον, ep. 39 ad Iohannem Antiochenum, P. G. 77. 181 A 5-7 [v. Schermann, p. 96 num. 25 litt. d], ultimus autem [f. 56 ll. 15-22] inc. ὅτι τοῖς Νεστορίου βατταρισμοῖς des. γέγονεν ἀναγκαίως ἀναθεματισμός, Apologiae contra Theodoretum c. 9, ed. E. Schwartz, *Conc. univ. Ephes. I*, pars sexta, Berolini et Lipsiae 1928, p. 134,17-22).

30 (ff. 56^v-63) Contra Latinos pseudoprophetas et haereticos. Auctores citantur: ^a(ff. 56^v-58^v) S. Iohannes Chrysostomus (primus locus citatus inc. πλὴν πρὸς τὸ παρὸν ἀναγκαῖόν ἐστι παραστήσαι des. ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται, nempe sermo de pseudoprophetis*, P. G. 59. 555,68-556,3 ultimus autem inc. διὰ τοῦτο καταγέλαστοι γέγοναμεν καὶ Ἕλλησι καὶ Ἰουδαίοις des. multis sententiis omissis καὶ τὸ τυχὸν παρακινήσωσι ἀνάθεμα ἔστωσαν, hom. 1 in epistulam ad Galatas, P. G. 61. 623,19-624,26); ^b(ff. 58^v-59) epistula secunda Petri (primus locus citatus inc. οἱ ἀμαθεῖς [sic] καὶ ἀστήρικτοι des. τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ, 3,16-17, ultimus autem inc. μὴ ἐπεγνωκέναι des. ἀγίας ἐντολῆς 2,21); ^c(f. 59^{r-v}) S. Basilii Magnus (primus locus citatus inc. εἰ δὲ πιστὸς μὲν ὁ κύριος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ des. ἐκφεύγειν ἐγνώκαμεν, De fide, P. G. 31. 680 A 6-B 8, ultimus autem inc. ὅτι ὥσπερ ὁ τὸ κοινὸν τῆς οὐσίας des. εἰς τὸν ἰουδαισμὸν παραφέρεται); ^d(f. 59^v) Ephraem (Syrus) (οὐαὶ τοῖς μαινοῦσιν τὴν ἀγίαν πίστιν ἐν αἵρέσεσιν (sic) ἢ τοῖς αἵρετικοῖς (sic) συγκαταβαίνουσιν; A. Michel, in apparatu editionis Panopliae Michaelis Cerularii [*Quellen und Forsch. . . von der Görres Gesell.* XXIII], Paderborn 1930, p. 252 ubi idem locus citatur refert ad Mobbarek-Assemani, *S. Ephr. opp. syr.-lat.*, II 550 C, sed textus omnino discrepat); ^e(ff. 59^v-60) Ignatii epistula ad Smyrnaeos (primus locus citatus inc. προσέχειν δεῖ νόμῳ καὶ

προφῆταις des. φεύγετε ὡς ἀρχὴν κακῶν, ed. T. Zahn, *Patrum apostolicorum opera*, fasc. II, Lipsiae 1876, p. 248,8-11, ultimus autem inc. προφυλάσσω ὑμᾶς ἀπὸ τῶν θηρίων des. μηδὲ συναντᾶν, ed. l. p. 244,36-37); ^f(f. 60) Gregorius Theologus, (nempe Nazianzenus), οὐ δεινὸν ἡττηθῆναι (sic) λόγου, οὐ γὰρ πάντων ὁ λόγος, δεινὸν δὲ ζημειωθῆναι θεότητα, πάντων γὰρ ἡ ἐλπίς; ^g(ff. 60-61) S. Paulus apostolus (primus locus citatus inc. ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος des. μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγγετε, Eph. 5,9-11, ultimus autem inc. γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει des. εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἢ μῶν, 2 Thess. 2,15); ^h(f. 61) ep. Iudae (inc. παρακαλῶ ἐπαγωνίζεσθαι Iudas 3, des. ἐπικοδομεῖτε (sic) ἑαυτοὺς ἐν πνεύματι ἀγίῳ ἀμήν Iudas 20); ⁱ(f. 61^{r-v}) (Aristeni) paraphrasis nonnullorum canonum apostolorum (inc. ὁ συνεχόμενος καθηρημένῳ ταυτοκατάκριτος, Rhalli-Potli II, p. 15, des. κυριακὴν ἢ σάββατον ὁ νηστεύων πλὴν ἐνὸς μόνου ἀποκήρυκτος, cf. Rhalli-Potli II p. 85); ^j(f. 61^v) (Aristeni) paraphrasis canonis ιη' concilii Gangrensis (inc. ὁ τὴν κυριακὴν ἢ τὸ σάββατον ἀσιτῶν des. ἀνάθεμα, cf. Rhalli-Potli III p. 115); ^k(f. 61^v) (Aristeni) paraphrasis canonis νε' concilii Trullani (inc. οἱ Ῥωμαῖοι οἱ [sic] τὰς τῆς τεσσαρακοστῆς νηστεύουσι des. τὸν ἀποστολικὸν κανόνα κρατεῖν, cf. Rhalli-Potli II p. 435); ^l(f. 61^v) (Aristeni) paraphrasis canonis μδ' concilii Laodicensi (inc. γυναιξὶν τὸ ἱλαστήριον ἄβατον des. ὡς ἐν τῷ τρούλλῳ προστάττει σύνοδος cf. Rhalli-Potli III p. 212); ^m(f. 61^v) (Aristeni) paraphrasis canonis ξθ' concilii Trullani (inc. εἰ μὴ βασιλεὺς des. εἴσεισιν, cf. Rhalli-Potli II p. 467); ⁿ(f. 61^v) canon concilii cuiusdam, num. κα' signatus (ὁ τὰ καλῶς καὶ θεαρέστως ἐνηνεγμένα τύφῳ παρασαλεύσαι πειρώμενος οὐκ ἐπίσκοπος); ^o(f. 61^v) (Aristeni) paraphrasis canonum ιγ' et ιη' concilii Carthaginensis (anni 419) (inc. ὁ τῇ οἰκεῖα ὁμολογία Rhalli-Potli III p. 328 des. ἐνωτίζεται Rhalli-Potli III p. 354; sequuntur nonnulla alia, ἐπεὶ δὲ ἐν τῇ νῦν ἐνῶσει [sic] - ἐκκλίνας ἀπὸ τῆς εὐσεβείας ἐμπεσὼν [sic] τῇ ἀσεβείᾳ); ^p(f. 61^v) (Aristeni) paraphrasis canonis ς' concilii Laodicensi (αἵρετικοῖς (sic) γὰρ τὸ ἱερὸν ἀνεπίβατον, cf. Rhalli-Potli III p. 176); ^q(f. 62) (synopsis responsionis θ') Timothei Alexandrini (inc. προσφορᾶς γινομένης οὐκ ὀφείλουσι παρεῖναι αἵρετικοί (sic) des. καὶ φεύγειν τὴν αἵρεσιν, cf. Rhalli-Potli IV p. 336); ^r(f. 62) S. Basilii Magnus (εἰ ὁ ποιὼν τὸ θέλημά τινος - εἰς δικαιοσύνην, nempe (regulae brevius tractatae, interr. CCLXXXIII), P. G. 31. 128 B 3-C 2); ^s(f. 62) concilii Laodicensis canon λη' (οὐδεὶς λαμβάνει παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἄζυμα ἢ κοινωνεῖν [sic] ταῖς ἀσεβείαις αὐτῶν, cf. Pitra I p. 501 et Rhalli-Potli III p. 206); ^t(f. 62) (Aristeni) paraphrasis canonis α' concilii Constantinopolitani (anni 381) (ἢ κατὰ Νικέαν πίστις κρατεῖτω τὰ δὲ τῶν αἵρέσεων τὸ ἀνάθεμα ἐχέτω, cf. Rhalli-Potli II p. 169); ^u(f. 62) (Aristeni) paraphrasis canonis ςζ' concilii Epheseni (πίστιν ἐτέραν τῆς ἐν Νικέᾳ προάγων - καὶ ἐξοστράκηται, Rhalli-Potli II p. 202); ^v(f. 62) (Aristeni) paraphrasis canonis λ' concilii Chalcedonensis (εἴθισται τοῖς Αἰγυπτίοις - ἔως

ἀρχιεπίσκοπος αὐτοῖς γένηται, cf. Rhalli-Potli II p. 290) cui subfigitur interpretatio anonyma (ἔθος ἐκράτησεν – ἐπίσκοπον δέξεται, Rhalli-Potli II p. 291); ^v(f. 62) <Aristeni> paraphrasis canonis ια' sexti concilii oecumenici, nempe <Trullani anni 692> (ἄζυμα Ἰουδαίων ἀπόπτυστα – ἡ συλλουόμενος ἐκπτώτος, Rhalli-Potli II p. 330); ^z(ff. 62^v-63) <Aristeni> paraphrasis canonum πβ' et πγ' concilii Trullani (οὐ χαράξεις ἀμνὸν – οὐδεὶς μεταδόσει τοῖς τελευτήσασιν τῶν ἀγιασμάτων: cf. Rhalli-Potli II pp. 495-496). In f. 61 ll. 7-24 inter epistulam Iudae et Aristeni paraphrasin nonnullorum canonum apostolorum leguntur nonnullae sententiae auctoris florilegii (inc. καὶ τί δεῖ πολλά λέγειν · ἡμεῖς ὧ Ἰταλοὶ κρατῶμεν ὡς πεπιστεύκαμεν στηριγμὸν ἀπόρθητον ἔχοντες des. εἴ τις λέγουσαν εὐαγγελίζεται ἡμῖν παρ' ὃ παρελάβετε ἀνάθεμα ἔστω) et nota anni quo opusculum compositum est: v. ll. 11-14, πεντήκοντα γὰρ καὶ σ' πρὸς τοῖς ᾧ παρωχηκότων ἐνιαυτῶν ἀφ' οὗ τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πληρώσας οἰκονομίαν ὁ μονογενῆς (sic) τοῦ θεοῦ λόγος μετὰ σώματος ἀνῆλθεν εἰς οὐρανοῦς; agitur ideo de anno 1283: qua de causa veri simile est, florilegium pro remotione Iohannis Becci (1282) scriptum esse. Pars eiusdem florilegii nempe ab initio usque ad finem sententiarum auctoris ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε ἀνάθεμα ἔστω (in codice nostro f. 61 l. 3 a.i.), exstat etiam in codice Vat. gr. 1892 ff. 187-191^v ubi nota anni tantum mutatur εἴκοσι γὰρ καὶ ὀκτὼ καὶ τετρακόσιοι πρὸς τοῖς α, f. 191^v l. 1 (cf. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 537). Cum hoc anno nota a manu posteriore margini dextro f. 61 codicis nostri apposita fortasse consentit: νῦν δὲ εἰσὶ χρόνοι ρω (vestigium litterae subsequentis pars litterae κ esse videtur). Margini dextro eiusdem folii altera manus posterior notam apposuit ἀπὸ τότε ἕως καὶ τοῦ νῦν χρόνοι ρξ'.

31 (ff. 63-70) **Theophylacti ep. Bulgariae** opusculum contra Latinos de azymis, sub titulo λόγος περὶ ἁζύμων τοῦ ἀγιοτάτου (sic) ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδηνοῦ κυροῦ Θεοφυλάκτου τοῦ Ἡφαίστου ἀποδεικνύων ὅτι οὐκ ἁζυμον ἀλλ' ἐνζυμον ἄρτον παρέδωκεν ἐν τῷ μυστικῷ δείπνῳ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις, inc. πρῶτο (sic) μὲν ἐρωτηθήσονται οἱ Ῥωμαῖοι τίνας ἔνεκεν ἁζυμα προτιμῶσιν τῶν ζυμωτῶν des. τοιοῦτοις δόγμασιν ἐπιμένοντας ἀποστρέφεσθαι σφοδρότερον, quae verba locus S. Basilii Magni sunt, cf. infra (e codice nostro ed. P. Gautier, *Un second traité contre les Latins attribué à Théophylacte de Bulgarie*, Θεολογία 48, 1977, pp. 556-569). In opusculo praeter alios auctores citantur (f. 68^v) **Gregorii dialogi** (nempe I, **papae Romae** caput vζ' libri quarti dialogorum a Zacharia papa graece versi), sub titulo ἐκ τῆς βίβλου Γρηγορίου τοῦ διαλόγου κεφάλαιον ἀποδεικνύων (sic) ὅτι ἐνζυμον ἄρτον καὶ οὐκ ἁζυμον (sic) ἐλειτούργουν) ἐν τῇ Ῥώμῃ ὡς νῦν τελοῦσιν οἱ Ἰταλοί, inc. ἐὰν τὰ πταίσματα μετὰ θάνατον ἀσυνχώρητα οὐκ εἰσὶ des. καὶ μετὰ ταῦτα ὑποστρέψας εἰς τὰ θερμὰ οὐχ εὔρε τὸν ἄνθρω-

πον (P. L. 77. 415 D 9-418 C 13 ubi tamen textus fusior est; cf. Gautier p. 566, 275-293) et (f. 70 ll. 17-21) locus S. **Basilii Magni** e libris asceticis (inc. δεῖ τῶν ἀκροατῶν τοὺς παιδευομένους τὰς γραφὰς des. ἀποστρέφεσθαι σφοδρότερον, nempe <Moralia, regula οβ>), P. G. 31. 845 D 8-848 A 2; cf. Gautier p. 569, 368-371).

32 (ff. 70-83) **<Anastasio Sinaitae operis quod Viae Dux inscribitur caput β' et pars capitum γ' et α'>** sub titulo ὅροι σὺν θεῷ τῶν ἀγίων πατέρων κατὰ τὴν παράδοσιν (sic) καὶ πίστιν τῆς ἀγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας συλλεγόντες ἀπὸ τε Κλήμεντος καὶ ἐτέρων ὁσίων καὶ μακαρίων πατέρων οὓς δεῖ πρὸ παντὸς ἐτέρου μαθήματος ἐκστηθίζειν τὸν τῇ ἀληθείᾳ τοῦ θεοῦ τοῦ λόγου τῆς εὐσεβείας βουλόμενον (P. G. 89.52 B; cf. etiam S. Athanasii * librum de definitionibus, P. G. 28.533 A): ^a(ff. 70^v-82^v) <caput β'>, inc. πρὸς δὲ ἀκριβεστέραν παράδοσιν ἐκεῖνο εἰδέναι χρῆ (sic) ὅτι πᾶν τὸ οἰονοῦν ζήτημα τρεῖς τινας ἐρωτήσεις καὶ ἐξετάσεις ἔχει des. εὐχερῶς φθείρεται (P. G. 89.52 B 10-88 B 14); ^b(f. 82^v) <initium capitum γ'>, inc. λέγοντες δύο γεννήσεις ἐπὶ Χριστοῦ des. ἐκεῖ προσθήκη προσώπου γνωρίζεται (P. G. 89.88 C 6-D 6); ^c(ff. 82^v-83) <excerptum e capite α'>, inc. εἰδέναι μέντοι γε πρὸ πάντων χρῆ (sic) ὡς ἡ παράδοσις τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας des. καὶ καθυβρίζοντος τὴν Ἑλληνικὴν σοφίαν (P. G. 89.49 B 4-52 A 5). De qua definitionum collectione et de eius codicibus atque recensionibus v. praesertim O. Stählin, *Clemens Alexandrinus III*, Leipzig 1909 [*Die griech. christl. Schriftst. der ersten drei Jahrh.*], pp. LVII-LX; codicibus a Stählin memoratis, op. l. pp. LVIII-LIX, addi possunt praeter nostrum etiam Laurent. plut. 59.38 (cf. Bandini, *Cat. cod. man. Bibl. med. Laurent.* II, Florentiae 1768, col. 570), Vat. gr. 1823 ff. 134-135^v (cf. Canart, p. 229), Vat. gr. 1974 ff. 83^v-99^v (cf. Canart, *ibid.*) et Vat. gr. 2224 ff. 262-276^v (cf. *infra*, p. 287).

33 (ff. 83-84^v) **Capita syllogistica 12 <de monophysitis>**, inc. εἰ ἀνάγκη τὸ ἐκ δύο τινὶ λόγῳ εἶναι δύο des. καὶ ἡ ὑπόστασις ἄρα τοῦ Χριστοῦ αὐταῖς φύσεσιν θεωρεῖται καὶ ἀνάπαλιν (textus neque cum capite κ' operis Anastasio Sinaitae «Viae dux» quod κεφάλαια συλλογιστικὰ κατὰ Σευηριανῶν ἀφρόνων inscribitur, P. G. 89.269-280, neque cum Leontii capitibus triginta contra Severum, P. G. 86.2.1901-1916, neque cum Iohannis Caesariensis capitulis XVII contra monophysitas a M. Richard editis, *Iohannis Caesariensis . . . opera quae supersunt* [*Corpus Christianorum, series graeca* 1] Brepols-Turnhout 1977, pp. 61-66 consentit).

34 (ff. 84^v-88) **De conciliis notitiae duae, scil.:** ¹(ff. 84^v-86) de conciliis oecumenicis septem, inc. ἡ ἀγία πρώτη οἰκουμένη συνόδος τῶν τιη' συνέστη ἐν Νικαίᾳ κατὰ Ἀρείου δογματίζοντος μὴ εἶναι υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-

στόν des. τοὺς δὲ μὴ οὕτως ποιοῦντας καθυπέβαλεν ἀναθέματι; ²(ff. 86^v-88) de conciliis localibus, inc. σύνοδος τοπικὴ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας ἐπὶ Αὐριλιανοῦ (sic) βασιλέως Ῥωμαίων κατὰ τοῦ αἰρεσιάρχου (sic) Παύλου τοῦ Σαμοσατέως des. ἦν (sic) εὐρήσεις ἐν τῷ νομοκανόνῳ: nominantur concilium Antiochenum, Ancyranum, Neocaesarense, Gangrense, Antiochenum alterum, Sardicense, Constantinopolitanum, Laodicense, sanctae Sophiae, Carthaginense; textus discrepat a notitia apud Benešević impressa, *Kanoničeskij Sbornik XIV Titulov*, St Petersburg 1905, pp. 73-79. In margine superiore f. 86^v scriptum est de concilio Antiocheno: αὕτη ἡ σύνοδος προγενεστέρα ἐστὶ πασῶν τοπικῶν τε καὶ καθολικῶν συνόδων.

35 (f. 88) Iterum de quattuor ἐπιτιμίων modis (cf. f. 17^v): inc. τέσσαρες εἰσὶ τῶν ἐπιτιμίων τόποι ὁ τοῦ συνεσιώτου σύστασις ἐστὶ des. ἕως συμπληρώσεως τοῦ ὀρισθέντος χρόνου αὐτοῦ (ed. Rhalli-Potli IV, p. 405, ubi tamen ordo discrepat).

36 (f. 88) Septem disticha iambica de septem conciliis: primus versus est ξένον τὸν υἱὸν πατρὸς οὐσίας λέγων (cf. *Pentecostarium*, Romae 1883, p. 352), ultimus autem ἐχθροὺς τροποῦνται τῶν σεβαστῶν εἰκόνων (cf. *Menaea*, Romae 1888, I p. 400); ceteri versus quoque in libris liturgicis pluries editi sunt: v. H. Follieri, *Initia hymnorum eccl. graecae* [*Studi e Testi* 211-215], Città del Vaticano 1960-1966 ad unumquodque distichon. Idem versus exstant, e. g., in codicibus Vat. gr. 1892 f. 121^v (cf. Canart, p. 532) et Vindob. phil. gr. 301 f. 42 (cf. H. Hunger, *Katalog der griech. handschr. der österr. Nationalbibliothek* I, Wien 1961, p. 395).

37 (ff. 88^v-89) Epistula commendatitia quae a patriarcha recens ordinato mitti solet, sub titulo συστατικὴ ἐπιστολὴ πατριάρχου: inc. ἐπειδὴ περ ἔθος ἐκράτησεν ἐκκλησιαστικὸν τοὺς ἄρτι πρὸς τὸν ὑψηλὸν θρόνον ἀρθέντας des. σὲ σὺν ἡμῖν ἐν κυρίῳ προσαγορεύει (P. G. 119. 1156 B 9-1157 B 14; cf. Rhalli-Potli V, 568-570). Epistulae initium satis consentit cum initio Petri III Antiocheni inthroniastici ad patriarcham Hierosolymorum (v. A. Michel, *Humbert und Kerullarios*, [*Quellen und Forsch. . . von der Görres Gesellschaft* XXIII], Paderborn 1930, p. 438) sed textus subsequens discrepat; quoad professionem fidei septima synodo posteriorem quae in epistula continetur (inc. πιστεύομεν εἰς ἓνα θεὸν καὶ τὰ ἐξ ἧς, pergit ἀσπάζομαι τὰς ἀγίας οἰκουμενικὰς ζ' συνόδους καὶ τὰ παρ' αὐτῶν δογματισθέντα, f. 88^v l. 17, cf. P. G. 119. 1156 D 1) animadvertendum est, similia inveniri in inthroniastico altero Petri III Antiocheni ad papam Leonem IX (cf. A. Michel, p. 454, 31) sed textum discrepare; de eadem re (sc. de haereticis et conciliis oecumenicis) disserit etiam Iohannes Damascenus,* De recta sententia, P. G. 94. 1432 A 7-B 13.

38 (ff. 89-97) Varia de disciplina matrimonii: ¹(ff. 89-90) De affinitatis gradibus e tertio libro Institutorum, nempe (ecloga ad prochiron mutata, tit. 29) (cf. e. g. codices Vat. gr. 829 f. 173^v [Devreesse, *Cod. Vat. gr.* III, p. 377], Vat. gr. 1936 f. 227^{r-v} [cf. Canart, op. l. p. 708], et Vat. gr. 2198 pp. 1059-1060 [v. supra, p. 142]; ed. C. E. Zachariae von Lingenthal, *Ius graeco-romanum* IV, Lipsiae 1865, pp. 131-132 = *Ius graeco-romanum* VI, Ἀθήναι 1931, pp. 286-287; de aliis editionibus et codicibus huius opellae v. N. G. Svoronos, *La synopsis maior des basiliques et ses appendices* [*Bibl. byz. Études* 4] Paris 1964, p. 55 sub num. 15); textus codicis nostri cum editionibus satis consentit usque ad τελειωτάτης τύχῳσι διδασκαλίας (in codice nostro f. 90 l. 7, cf. *Ius graeco-romanum* IV, p. 132,25 et *Ius graeco-romanum* VI, p. 287,31): post haec verba codex noster textum de gradus inveniendi ratione perhibet (inc. ὀφείλεις δὲ νοεῖν τοὺς βαθμοὺς οὕτως des. ἰδοὺ ἐπληρώθη ὁ ἕκτος βαθμός). ²(ff. 90-92^v) Graduum tabulae commentario auctae (cf. Prochiron auctum VIII, 98-111 ed. C. E. Zachariae von Lingenthal, *Ius graeco-romanum* VI, Lipsiae 1870, pp. 94-99) in quibus inseritur (ff. 90^v l. 1 a. i. - 91^v) Alexii Studitae patr. CP de nuptiis septimi gradus decisio aprilis anni 1038 (inc. μηνὶ ἀπριλλίῳ ινδ. ζ' ἔτους ςφμς' προκαθημένου Ἀλεξίου des. ἐπιτιμίοις δὲ καθυποβάλεσθαι [sic], Rhalli-Potli V, 36-37,8, P. G. 119.744 A 10-C 2, cf. V. Grumel, *Les registres des actes du Patriarcat de Constantinople*, I, II, 1936, n. 844 pp. 256-257) omnino ut in codicibus Vat. gr. 857 ff. 254^v-260^v (cf. Devreesse, *Codices Vat. gr.* III, p. 423), Vat. gr. 1409 ff. 226^v l. 19-227^v l. 11 et Vat. gr. 2184 ff. 261-262^v l. 6 (v. supra, p. 91). ³(ff. 92^v-93) ἄλλη ἔκθεσις περὶ γάμων τῶν ἐξ αἵματος cum aliis diagrammatibus. ⁴(ff. 93-94) De nuptiis inter cognatos cum diagrammatibus, cui subfigitur (f. 94) adpendix (inc. δεῖ σε γινώσκειν ὅτι ἐξ αἵματος ζ' βαθμὸς ἐστὶ κεκωλυμένος καὶ κἀν γένηται διασπᾶται ὁ δὲ ζ' βαθμὸς ἐξ ἀγχιστείας πότε ἐστὶ κεκωλυμένος des. ἀλλὰ δὸς ἐπιτιμίοις τοῖς συζευχθεῖσι καθὼς διακρίνεις). ⁵(f. 94) De nuptiis inter germanos et de tertiis nuptiis, inc. ἡ συντέκνησα οὐ λαμβάνει ἄνδρα τὸν σύντεκνον des. οὐχ ὑπομένει διαζύγιον τῆς γυναικὸς ἀλλὰ λαμβάνει ἐπιτίμια. ⁶(ff. 94-97) Tomus unionis (anni 920), ἔκθεσις ἥτοι ἀνάμνησις τῆς γενομένης τῆς ἐκκλησίας ἔνωσις (sic) ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ, τοῦ μὲν βασιλεῦοντος τοῦ δὲ τῷ τηνικαῦτα τῷ τοῦ βασιλοπάτορος ἀξιώματι διαπρέποντος, inc. ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ θεὸς τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις des. καὶ πάντων οἷς ἐξ αἰῶνος εὐαρεστούμενος ὥφθης ἀγίους ἀμήν (ed. Rhalli-Potli V pp. 4-10 et C. E. Zachariae von Lingenthal, *Ius graeco-romanum* III, *Novellae Const.*, Lipsiae 1857, pp. 228-233 et *Ius graeco-romanum* I, Athenis 1931, pp. 193-197; cf. etiam Grumel, I, II, n. 669 pp. 169-171; idem documentum exstat, e. g., in codice Vat. gr. 829 ff. 186^v-189 [cf. Devreesse, *Codices Vat. gr.* III

p. 377]). Sequuntur scribae adnotatio et anni nota, de quibus v. infra in tertia parte descriptionis, sub ANNOT; f. 97^v vacuum praeter nonnulla verba ab altera manu exarata, de quibus v. infra in tertia parte descriptionis, sub ANNOT.

39 (ff. 98-106) Nonnulla de receptione in Christianismum: ¹(f. 98^{r-v}) De receptione Hebraei, πὼς δεῖ δέχεσθαι τὸν ἐξ Ἑβραίων τῇ τῶν χριστιανῶν πίστει προσερχόμενον, inc. ἐξαγορεύειν αὐτὸν χρῆ καὶ θριαμβεύειν πᾶν ἔθος Ἑβραϊκὸν des. καὶ ἡ ψυχὴ μου ταχθεῖ μετὰ τοῦ Σατανᾶ καὶ τῶν δαιμόνων (hoc scriptum, quod subsequentis recensio brevior est, ed. I. Goar, *Euchologium sive rituale Graecorum*, Venetiis 1730, p. 282; de nonnullis eius codicibus cf. F. Cumont, *Une formule grecque de renonciation au Judaïsme*, *Wiener Studien* 24, 1902, p. 463 n. 3); subfigitur (ff. 98^v-99) adpendix, inc. ταῦτα τοῦ προσερχομένου λέγοντος ἐπ' ἐκκλησίας des. ἐπιτελοῦμεν πάντα τὰ ἐπὶ τῷ βαπτίσματι νενομισμένα (ed. Goar, op. l. p. 283). ²(ff. 99-102) Iterum de receptione Hebraei, ἔκθεσις ἀκριβεστέρα περὶ τοῦ πὼς δεῖ δέχεσθαι τὸν ἐξ Ἑβραίων τῇ τῶν χριστιανῶν πίστει προσερχόμενον, inc. ἐξαγορεύειν αὐτὸν χρῆ πρότερον καὶ θριαμβεύειν πᾶν νόμιμον Ἑβραϊκὸν des. καὶ ἡ ψυχὴ μου ταχθεῖ μετὰ τοῦ Σατανᾶ καὶ τῶν δαιμόνων (P. G. 1. 1456-1461; critice partim ed. F. Cumont, op. l. pp. 466-469; de nonnullis codicibus huius scripti v. Cumont, op. l. pp. 465-466). ³(ff. 102-106) <Nicetae Choniatae> de receptione Saracenorum, sub titulo τάξις γινόμενη ἐπὶ τοῖς ἀπὸ Σαρακηνῶν ἐπιστρέφουσι πρὸς τὴν καθαρὰν καὶ ἀληθῆ πίστιν ἡμῶν τῶν χριστιανῶν, inc. προηγουμένως μὲν ὁ προσιὼν τῇ ὁρθῇ πίστει νηστεύει ἐπὶ ἐβδομάδας β' des. εἴη μοι ἀνάθεμα καὶ κατάθεμα καὶ ἡ ψυχὴ μου ταχθεῖ μετὰ τοῦ Σατανᾶ καὶ τῶν δαιμόνων (ed. F. Sylburgius, *Saracenica*, Heidelbergae 1595, pp. 74-90; M. de la Bigne, *Bibliotheca veterum patrum* II, Parisiis 1624, pp. 283-288; P. G. 140. 124-136; hoc scriptum Nicetae pars est libri XX Thesauri: cf. K. Krumbacher, *Gesch. der byz. Lit.*, München 1897², p. 92).

40 (f. 106^{r-v}) Leontii ep. Neapolis Cypri fragmentum contra Iudaeos <e quinto sermone pro Christianorum apologia>, inc. εἰ ἀσεβὲς ἐστὶ τιμᾶν τὰ ὅσα τῶν ἁγίων des. τὴν μαννοφόρον στάμνον τὴν κιβωτὸν τὸ θυσιαστήριον (ed. Mansi XIII, 52 A 4-D 2; v. etiam P. G. 93. 1605 B 14-1608 A 9 ubi Mansi editio iteratur).

41 (f. 106^v) S. Gregorii Thaumaturgi expositio fidei sub titulo ἔκθεσις πίστεως ἦν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ θεολόγος κατ' ἐπιτροπὴν τῆς παναγίας θεοτόκου τῷ ἁγίῳ Γρηγορίῳ τῷ θαυματουργῷ ὑπηγόρευσεν, inc. εἰς θεὸς πατὴρ λόγος ζῶντος σοφίας ὑφ'esτώσης des. ἀλλ' ἄτρεπτος καὶ ἀναλλοίωτος ἡ αὐτὴ τριάς· αἰ (P. G. 10. 984-988); cf. etiam codicem Hierosol. gr. e bibliotheca monasterii Constant. S. Sepulchri 303 ff. 31^v et 175^v apud Papadopoulos-Kerameus, *Hieros. Bibl.* IV, Petroupoli 1899, p. 272 num. 7 et p. 275 num. 29.

42 (f. 106^v) Exemplar epistolae dimissoriae de ordinatione subdiaconi, diaconi et presbyteri: inc. ὁ θεσπέσιος καὶ ἅγιος ἀπόστολος Παῦλος πρὸς Τιμόθεον τὸν ἀπόστολον ἔλεγεν des. τὸ παρὸν ἀπολυτικὸν ἐγεγόνει πρὸς αὐτὸν μηνὶ τῷδε ἰνδ ὁδ (sic).

43 (ff. 107-125) Collectio variorum locorum veteris Testamenti de sancta Trinitate et de incarnatione filii Dei <adversus Iudaeos> (v. f. 107 ll. 17-18 ἐκλογαὶ διαφόρων τῆς παλαιᾶς ῥητῶν περὶ τῆς ἁγίας τριάδος καὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ υἱοῦ), inc. ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν des. ταῦτα ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῶν τῆς παλαιᾶς ἐξελέγη εἰς ἔνδειξιν τῆς τριάδος καὶ τῆς Χριστοῦ παρουσίας ὅτι καὶ προκατήγγελο τοῖς προφήταις ἀριδῆλως καὶ γέγονεν ὥς εἴ τις τὴν πᾶσαν ἀνερευνᾶν ἐθέλοι γραφὴν πᾶσαν ἐξ ἀρχῆς εἰς τέλος εὐρήσει εἰς Χριστὸν τελουμένην omnino ut in codicibus Vat. gr. 687 ff. 146-182 (cf. Devreesse, *Cod. Vat. gr.* III p. 149), Vat. Pal. gr. 233 ff. 115^v-131 l. 11 (cf. H. Stevenson, *Cod. man. pal. graeci*... Romae 1885, p. 126), Vat. gr. 1719 ff. 77-101^v ubi tamen textus interruptitur post verba ὅτι πάντα τὰ ἔθνη τὴν ἐκλογὴν λέγει Δα(υὶ)δ, cf. in codice nostro f. 123^v ll. 11-12 (v. C. Giannelli, *Cod. Vat. gr. 1684-1744*, Bibl. Vat. 1961, p. 95), Vat. Reg. gr. 43 ff. 118-144^v (cf. H. Stevenson, *Cod. man. Reg. Svecorum et Pii pp. II*, Romae 1888, p. 31) ubi textus des. mut. ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι μὴ δε, cf. in codice nostro f. 124 l. 6, et Lond. Sion Coll. gr. 6 ff. 233-259 (v. M. Aubineau, *Un recueil De haeresibus: Sion College, codex graecus 6*, *Rev. des ét. grecques* 80, 1967, pp. 427-428 sub num. 17). Praecedit (f. 107) prologus qui inc. τὴν τῶν προκειμένων ῥητῶν περὶ τῆς ἁγίας τριάδος καὶ τῆς τοῦ θεοῦ λόγου ἐνανθρωπήσεως ἀναθεωρῶν τις ἐκλογὴν et des. ὥς ἐν προθεωρίᾳ μοι ταῦτα διηγόρευται (cf. Vat. Pal. gr. 233 f. 115^{r-v}); sequuntur (f. 125^{r-v}) alia ad Christum pertinentia (inc. αὐτίκα τὸ μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν des. ἐκ πάσης τὰ εἰρημένα συνείλεκται) ut in codicibus Vat. gr. 687 ff. 182^v-183^v l. 4, Vat. Pal. gr. 233 f. 131 l. 11-131^v, Vat. Reg. gr. 43 f. 145-145^v l. 11 ubi tamen textus inc. mut. (f. 145 l. 1) ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν, cf. in codice nostro f. 125 ll. 7-6 a. i., et Lond. Sion Coll. gr. 6 (cf. M. Aubineau, *Rev. des ét. grecques* 80, 1967, p. 428 sub num. 17).

44 (ff. 126-152^v) De haeresibus nonnulla: ¹(ff. 126-150) <S. Iohannis Damasceni> de haeresibus liber Epiphania tributus, sub titulo τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου πόλεως Κωνσταντίας πασῶν αἱρέσεων μητέρες καὶ πρωτότυποι τέσσαρες ἐξ ὧν αἱ κατὰ μέρος ἄλλαι πᾶσαι ἀνεφύησαν (cf. P. G. 94. 677 A 1-3), ab initio βαρβαρισμὸς ἦτις καθ' ἑαυτὴν ἐστὶ διαρκέσασα usque ad πλὴν καὶ ἐκ τοῦ αἰρεσιάρχου ἔλαβον τὴν ἐπωνυμίαν (ed. I. B. Cotelerius, *Eccl. gr. mon.* I, Luteciae Paris. 1677, pp. 278-336; P. G. 94. 677 A 4-773 B 7). ²(ff. 150-152^v) Excerptum e S. Sophronii Hierosolymitani epistula synodica ab ἀνάθεμα τοίνυν εἰς αἰὶ καὶ κατάθεμα ἀπὸ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ προσκυνητῆς τριάδος usque ad εἴ τις

παρὰ ταύτας καθέστηκε δυσσεβῆς καὶ θεομισῆς αἵρεσις (Mansi XI 500 A 11-504 A 13, cf. P. G. 87.3. 3189 C 5-3193 D 1 ubi Mansi editio iteratur); in f. 152 l. 9-152^v l. 2 post καὶ τὴν ἀσέβειαν σύστοιχοι (Mansi XI 501 E 1, P. G. 87.3. 3193 B 11) additamentum legitur a Mansi et P. G. omissum (inc. καὶ πρὸς τούτοις Κύρος ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων μοιχὸς ἀθεσμότατος des. καὶ Σαρακηνοῖς φρυάγμασι σεμνυνόμενοι) de quo v. Cotelierum, op. l. I p. 790 in nota ad p. 325 B.

45 (ff. 152^v-153) <S. Gregorii Nysseni>* opusculum de trinitate Gregorio Thaumaturgo tributum, sub titulo ἔκθεσις πίστεως ἣν ἔγραψεν ὁ ἅγιος Γρηγόριος θαυματουργός, inc. ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐστι γινῶναι καὶ τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς des. ἐν τῷ νοῦν ἔχειν καὶ λόγον καὶ πνεῦμα (ed. I. Vegelinus, *Cyrilli archiepiscopi Alexandrini liber de sacrosanta trinitate*, Augustae Vindelicorum 1608, f. X 3^{r-v}; C. P. Caspari, *Theologisk Tidsskrift* ser. II 8, 1882, pp. 53-59 codice Monacensi gr. 509 usus). Nonnullos codices opusculi (Sin. gr. 1121, Monac. 509, Vallicell. 74 [E 55], Ambros. gr. 484 (L 49 sup.), Paris. gr. 1077, Sin. gr. 976, Vindob. theol. gr. 246 Lambeck [cf. Lambeck V, Vindobonae 1778, col. 240]) memorat B. Benešević, *Monumenta vaticana ad ius canonicum pertinentia, Studi bizantini* 2, 1927, pp. 178-179; quibus addi possunt codices Vat. gr. 424 f. 296^v (cf. I. Mercati, *Varia sacra [Studi e Testi 11]* Roma 1903, p. 87 nec non Devreesse, *Cod. Vat. gr.* II, p. 142), 447 ff. 2^v-3 (Devreesse, p. 196), 1868 f. 178^{r-v} (Carnart, p. 408), 1974 ff. 73^v-74, Barocc. gr. 27 (cf. Coxe I col. 41), Gudianus (sive Guelferbytanus) gr. 97 ff. 17^v-18 (v. F. Köhler, *Die gudischen Handschriften, Die handschr. der herzog. Bibl. zu Wolfenbüttel beschrieben von O. Heine-mann*, vierte Abt., IX Band, Wolfenbüttel 1913, p. 57), Angel. 28 f. 58 et 110 f. 288^v (cf. G. Muccio-P. Franchi de' Cavalieri, *Index cod. graec. bibl. Angel.*, *Studi ital. di filol. class.* 4, 1896, pp. 56 et 152), Vindob. theol. gr. 47 f. 272^{r-v} (cf. H. Hunger-O. Kresten, *Katalog der griech. Handschr.* ... 3,1 Wien 1976, p. 89) et Vat. Pal. gr. 242 ff. 104^v-105 qui textum longiorem perhibet; codex Vat. gr. 827 f. 21 partem tantum opusculi habet (cf. Benešević op. l. p. 178 et Devreesse, *Cod. Vat. gr.* III, p. 365).

46 (f. 153^{r-v}) <Notitia de Leonis imperatoris tetragamia anni 920>, sub titulo σύνοδος γενομένη ἐπὶ Κωνσταντίνου βασιλέως τοῦ πρώτου πορφυρογεννήτου υἱοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ καὶ Νικήτου πατριάρχου, inc. Λέων ὁ σοφώτατος βασιλεὺς εἶχε μὲν πρώτην γαμετὴν des. τοῦ μηκέτι τολμηθῆναι τοιοῦτων (sic)πραχθῆναι ἀμάρτημα (ed. Rhalli-Potli V, pp. 3-4; v. etiam, e. g., codicem Barocc. gr. 149 f. 4^v [Coxe col. 259 sub num. 2]).

47 (f. 154) Finis <scripti Nicetae Choniatis de receptione Saracenorum>, nempe a καὶ τῶν θεοειδῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἁγίων ἀπάντων usque ad finem, καὶ ἡ

ψυχὴ μου ταχθεῖη μετὰ τοῦ σατανᾶ καὶ τῶν δαιμόνων (ed. F. Sylburg, *Saracenica*, Heidelbergae 1595, p. 90,9-21; P. G. 140. 136 B 4-C 2).

48 (ff. 154-246) De Armeniis nonnulla: ¹(ff. 154-157^v) Renuntiatio haereticorum Armeniorum, sub titulo ἀπόταξις τῶν αἵρετικῶν Ἀρμενίων ὅπως ὀφείλουσιν ἀναθεματίζειν ἐπιστρέφοντες πρὸς τὴν πίστιν τῶν ὀρθοδόξων Ῥωμαίων οἱ οὐ βαπτίζονται ἀλλὰ μυροῦνται; inc. ἐγὼ ὁ δεῖνα καὶ ἡμεῖς ὁ δεῖνα προσέρχομαι τῇ ὀρθοδόξῳ ἀποστολικῇ καὶ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, des. ὡς Ἑλληνας δεχόμεθα καὶ βαπτίζομεν αὐτούς (P. G. 132. 1257-1265). ²(ff. 158-188^v) *Theoriani* disputatio prior cum Armeniorum patriarcha generali Nersete anni 1170, sub titulo διήγησις θαυμασία καὶ ἀρίστη κατὰ Ἀρμενίων · διαλέγεται ταύτην μαῖστορ Θεωριανὸς ὁ φιλόσοφος μετὰ τοῦ καθολικοῦ τῶν Ἀρμενίων Νοσέρσου (sic), inc. ἐν ἔτι (sic) ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἑξακίς (sic) χιλιοστῷ ἑξακοσιωστῷ (sic) ὀγδοηκοστῷ ὀγδώ des. τῆς πρὸς τὴν Κωνσταντινουπολιν (sic) φερούσης εἰχόμεθα (sic) αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν θεὸν ὃ πρέπει δόξα τιμὴ καὶ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν (ed. Mansi XXII, 37-120 et P. G. 133. 121 B 2-212; animadvertendum est Mansi editionem, col. 84 E 7, lacunam praebere quam indicavit A. Mai, *Script. vet. nova Collectio* VI, Romae 1832, p. XXIII et ibidem supplevit, pp. 410-414, cf. P. G. 133. 172 D 8-176 B 14; in codice nostro textus a Mansi omissus exstat ff. 175^v l. 4 a. i.-176^v l. 4 a. i.). ³(ff. 188^v-219^v) *Theoriani* disputatio altera anni 1172 (de anno v. A. Mai, *Script. vet. nova Coll.* VI p. 338 n. 1 et P. G. 133.231 n. 8), inc. ὁρισμὸς τῆς αὐτοκρατορίας σου θεόσεπτε βασιλεῦ des. τῆς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν φερούσης ἡψάμεθα (ed. A. Mai, *Script. vet. nova Coll.* VI, pp. 316-408; P. G. 133.213 A 7-297): codex noster post verba ὡς ἂν τὸ τῷ θεῷ δοκοῦν ἀπετελεσθῇ, f. 219^v l. 22, cf. Mai p. 408 et P. G. 133.297 B 6-7, additamentum perhibet καθά σοι καὶ δι' οἰκείας γραφῆς ὁ ἐμὸς πατριάρχης ἐδήλωσε τούτων οὕτως ῥηθέντων καὶ κυρωθέντων τῇ ἐξῆς σὺν θεῷ τῆς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν φερούσης ἡψάμεθα et subscriptionem τέλος τῆς διαλέξεως Θεωριανοῦ φιλοσόφου. In codice nostro disputatio sic dividitur: ⁴(ff. 188^v-189^v) φανερά γραφή τοῦ καθολικοῦ τῶν Ἀρμενίων κυροῦ Νορσέσου (Mai, pp. 316-320; P. G. 133.213 A 7-216 C 13); ⁵(ff. 189^v-192) ἡ ὁμολογία τῶν Ἀρμενίων (Mai, pp. 320-328; P. G. 133. 216 C 14-224 C 1); ⁶(ff. 192-219^v) διάλεξις δευτέρα τοῦ μαῖστορος Θεωριανοῦ τοῦ φιλοσόφου καὶ τοῦ καθολικοῦ τῶν Ἀρμενίων κυροῦ Νορσέσου, inc. ἐν ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ,ςχ' ὀγδοηκοστῷ τριακοστῷ δὲ τῆς αὐτοκρατορίας (Mai, pp. 338-408; P. G. 133. 232 D 2-297): desideratur igitur in codice nostro textus ab ἡ γραφῇ σου ἀπεκομίσθη τῇ βασιλείᾳ μου usque ad καὶ αἰσχύνῃν τοῦ ἀοράτου ἔχθροῦ (Mai, pp. 328-336; P. G. 133.224 C 7-232 C 15). In f. 219^v haec leguntur de processione spiritus sancti: εἰ γὰρ καὶ διὰ τοῦ υἱοῦ παρά τισι τῶν ἁγίων ἐκπορεύεσθαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἴρηται, τὴν εἰς αἴδιον ἐκφανσιν ἡ δι' υἱοῦ λέξις ἐνταῦθα καθαρῶς σημαίνειν βούλεται οὐ τὴν εἰς τὸ εἶναι πρόοδον τοῦ ἐκ

πατρός τὴν ὑπαρξιν ἔχοντος πνεύματος (cf. codicem Vat. gr. 1892 f. 172 [Canart, p. 535]). ⁴(ff. 220-225^v) <Isaaci Armenii>* oratio invectiva <altera> adversus Armenios sub titulo λόγος στηλιτευτικός περὶ τῶν κακοδόξων αἰρετικών Ἀρμενίων καὶ περὶ τοῦ πρεσβυτέρου τοῦ ὁμογενοῦς καὶ ὁμοφύλλου αὐτῶν τοῦ ἐκφυγόντος τὴν αὐτῶν κακότεχνον πλάνην · τοῦ καὶ ἀναδιδάξαντος πόσαι αἵρέσεις εἰσὶ τῶν αὐτῶν σκοτεινῶν περὶ τὸ φῶς Ἀρμενίων, subfixa invocatione πατέρ εὐλόγησον, inc. ὅτε ἡ τοῦ θεοῦ πρόνοια προσέταξε τὸν κορυφαῖον Πέτρον des. ταῦτα συντόμως διήλθαμεν (sic) καὶ διὰ τὴν πολυλογίαν τὰ πλείονα κατελίπαμεν (P. G. 132.1217-1237). ⁵(ff. 225^v-246) <Euthymii> oratio invectiva <prior> adversus Armenios, sub eodem titulo, nomine tantum auctoris omissa, atque in P. G. 132. 1155-1156: inc. ἐπειδή-περ Εὐτυχῆς καὶ Διόσκορος des. τῶν αἰώνιων κολάσεων τῶν ἐκείνοις ἡτοιμασμένων χάριτι καὶ φιланθρωπία κτλ. (P. G. 132. 1156-1217). Auctorem huius opusculi Euthymium esse monachum monasterii τῆς Περιβλέπτου qui saeculo XI vixerit et ab Euthymio Zigabeno distinguendus sit censuit V. Grumel, *Les invectives contre les Arméniens du Catholicos Isaac*, *Rev. des ét. byz.* 14, 1956, pp. 179-191 (v. praesertim pp. 181-183); de aliis codicibus huius opusculi v. Grumel, op. l. pp. 180-181, 191. Subfiguntur (f. 246): ^anonnulla de ratione inter Patrem, Filium et Spiritum sanctum Dionysio Areopagitae tributa (inc. ὥσπερ γὰρ ὁ ἡμέτερος λόγος καὶ τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ νοῦς προέρχονται des. ὁ μὲν γεννητῶς τὸ δὲ ἐκπορευτῶς): hic locus qui, e. g., etiam in codice Vat. gr. 1892 f. 172 inveniri potest (cf. Canart, p. 535) non exstat in scriptis ps. Dionysii Areopagitae, sed conferri potest, e. g., cum Thalassii centuria IV n. 94 (P. G. 91. 1468 D 11-12) nec non cum Gregorii Nazianzeni oratione in s. lumina (P. G. 36. 348 B 10-11); ^boratio dominica, de qua v. infra in tertia parte descriptionis, sub ANNOT. Ff. 246^v-247^v vacua praeter f. 247 ubi brevis epistula exarata est, de qua v. infra in tertia parte descriptionis, sub ANNOT.

49 (ff. 248-258^v) Canonica varia, scil.: ¹(ff. 248-250^v) Interrogatio monachorum sancti montis ad sanctissimum patriarcham domnum Nicolaum, ab initio ἀπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς λαύρας ἀδελφὸς ἀπεστάλη usque ad οὐχὶ τὸ ἐν διαφόροις χωρίοις νοθευθῆναι (ed. I. B. Pitra, *Spicilegium Solesmense* IV, Parisiis 1858, pp. 477-480 col. 2 l. 22; M. J. Gedeon, *Ὁ Ἄθως*, Constant. 1885, pp. 289-296,1). ²(ff. 250^v-251 l. 17) *Methodii patr. CP* De iis qui abnegarunt, sub titulo Μεθοδίου τοῦ ἀγιοτάτου διάταξις περὶ τῶν διαφορῶν τρόπων καὶ ἡλικίας τῶν ἐπιστρέφόντων, ab initio εἰ μὲν παιδίον συνελήφθη καὶ ἡρνήσατο usque ad εἴτε γυναικες μόνον τέλειοι τὴν ἡλικίαν (ed. I. Goar, *Euchologium sive rituale graecorum*, Venetiis 1730, p. 689, cf. P. G. 100. 1300-1308): animadvertendum est, codicem nostrum cum Goar et P. G. solum usque ad εἰ δέ τινες ἡτομολήσαν ἀπὸ

προαιρέσεως εἰς ἄρνησιν consentire (f. 251 l. 9, cf. Goar, p. 689, 24 et P. G. 100. 1308 A 1); textus subsequens codicis nostri (οἱ τοιοῦτοι κανόνα μὲν φοβερὸν ἔχουσιν...) inveniri potest apud Goar, p. 693 n. r et P. G. 100. 1305 n. 22 (v. etiam, e.g., codices Vat. gr. 717 f. 245^v ll. 14-23 et Vat. gr. 2224, f. 15 l. 1 a. i. - 15^v l. 7). ³(f. 251 l. 18-251^v) *S. Basilii Magni* canones duo: ^a(f. 251 ll. 18-24) canon sine numero, inc. εἴ τις ἔχθρα γενόμενος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ et des. εἴ τι παραγγείλη ὁ ἱερεὺς (non exstat inter S. Basilii canones apud Rhalli-Potli IV pp. 88-294 impressos); ^b(f. 251 ll. 25-33) canon πδ' (Rhalli-Potli IV, p. 253) cui subfigitur (f. 251 l. 33-251^v) nulla distinctione facta <interpretatio Zonarae> a μὴ τοίνυν καταδεξόμεθα συναπόλλυσθαι usque ad finem, τῆς αἰωνίου κατακρίσεως περισώσασθαι (Rhalli-Potli IV pp. 253,24-254). ⁴(ff. 251^v-252) *Nicephori patr. CP* canones nonnulli: sunt canones ι', δ', κγ', κδ', κθ', λ', λα', λδ', μβ', λγ', πε' in editione I. B. Pitra, *Iuris eccl. graec. hist. et doc.* II, pp. 328-335 ubi tamen textus saepe discrepat; animadvertendum etiam est, in codice nostro inter hos canones nonnullos alios legi qui apud Pitra (op. l. pp. 327-348, cf. etiam *Spicilegium Solesmense* IV, pp. 381-415), Rhalli-Potli (IV, pp. 427-431 ι') et P. G. 100. 852-864 non exstant, nempe: ^a(f. 251^v ll. 32-33) inter canones κδ' et κθ' canon qui inc. παρὰ νεωτέροις μοναχοῖς καὶ πρεσβυτέροις et des. οὐ δεῖ κοινωνεῖν; ^b(f. 252 ll. 8-11) inter canones λδ' et μβ' canon qui inc. κατὰ περίστασιν καὶ ἀπορίαν ἱερέως et des. βαπτισάτω τὰ νήπια εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος; ^c(f. 152 ll. 18-28) post canonem πε' canones tres, quorum primum inc. οὐ πᾶς ἀξιόπιστός ἐστιν ἀνακρίνειν ἢ ἐξετάζειν ὅποιονδήποτε (sic) ἄνθρωπον, tertius autem des. ἢ παυσάσθω καὶ δεχέσθω τὸ πρόσφορον ἐπιτίμιον. ⁵(f. 252^v) *S. Basilii Magni* canon οδ', inc. ἐὰν μέντοι γε ἕκαστος des. τῆς τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίας καταλαμβανούσης (Rhalli-Potli IV, pp. 235-236). ⁶(ff. 252^v-254) *Erotapocriseis anonymae* de septem conciliis oecumenicis, inc. πόσας συνόδους οἰκουμενικάς ὁμολογεῖς des. ἀπαθεῖ καὶ παθητὸν κτιστὸν καὶ ἄκτιστον τὸν αὐτὸν θεὸν καὶ ἄνθρωπον. ⁷(ff. 254-258^v) *Timothei Alexandrini* responsa canonica sub eodem titulo atque in P. G. 33. 1296, 138. 889 et Pitra I, app. p. 630, in recensione longiore: inc. ἐὰν παιδίον κατηχούμενον ὡς ἐτῶν ζ' des. δεῖ κρίνεσθαι τὸ τοιοῦτον (ed. Pitra I pp. 630-643; P. G. 33. 1296-1308 et 138. 889-901 recensionem brevior commentario Balsamonis auctam perhibent, quae des. οἱ δὲ καὶ μείζονος in codice nostro f. 255^v l. 1 a. i.); deest in codice nostro textus a διὰ τί ἐπιστρέφοντας τοὺς αἰρετικούς usque ad καὶ οἱ πορνεύοντες εἰς τὸ ἴδιον γένος (Pitra I pp. 634,13-638,4): nam in f. 256 l. 1 post οἱ δὲ καὶ μείζονες οἱ δὲ καὶ ἐλάττονες (cf. Pitra I p. 634,12) legitur ἐὰν παιδίον βαπτισθῇ... (cf. Pitra I p. 638,5). In margine inf. f. 254^v et in margine superiore f. 255^v scripta sunt scholia duo: prius est σημ(είωσαι) ἐγγὺς τοῦ πάσχα ἡμέρας (sic) τὴν μεγάλην ἐβδομάδα λέγει δια

(sic) τὸ τὸ (sic) πάθος τοῦ κυρίου γεγόμενον ἐν αὐτῇ, alterum autem σημ(είωσαι) ὅτι καὶ οἱ πατέρες ἀδιάκριτον τινα εἶασαν ἀπορήσαντες.

50 (ff. 258^v-267^v) De reconciliatione ecclesiastica nonnulla, nempe: ¹(ff. 258^v-259^v l. 5) <Ex euchologio patriarchali> qua ratione ex haeresibus in sanctam Dei catholicam et apostolicam ecclesiam remigrantes suscipere oporteat, inc. Ἀρειανούς μὲν καὶ Μακεδονιανούς ἤγουν πνευματομάχους des. ὡς Ἑλληνας δεχόμεθα (ed. Goar, pp. 694-695; P. G. 100. 1317-1321). ²(ff. 259^v l. 5-262^v) De receptione Manichaeorum, i. e. quomodo oporteat a Manichaeorum haeresi ad sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam Dei accedentes abiurare, inc. ἀναθεματίζω Μάνεντα τὸν καὶ Μανιχαῖον καὶ Κούβρικον des. τὰ ἐπὶ τὸ βάπτισμα νενομισμένα (P. G. 1. 1461-1472): haec recensio quae, e. g., etiam in codice Vat. gr. 717 ff. 239-243^v l. 21 invenitur (cf. Devreesse, III p. 215), textu apud Goar p. 696 et P. G. 100. 1321-1324 impresso multo fusior est. Subfigitur (ff. 262^v-264^v) notitia de Manichaeorum haeresi quae duobus excerptis e <primo libro Photii operis contra Manichaeos> constat, nempe: ^a(ff. 262^v-263 l. 1 a. i.) a Σκυθιανὸς τίς Αἰγύπτιος (sic) τὴν Ἀλεξανδρέων ὥκει (sic) μήτε χριστιανοῖς συμφερόμενος usque ad καὶ Ζαρούας καὶ Γαβρούαβος καὶ Ἀφθόνιος (P. G. 102. 33 A 11-41 C 1; *Les sources grecques pour l'histoire des pauliciens en Asie mineure* [Travaux et mémoires 4, Centre de recherche d'histoire et civilisation byzantines] Paris 1970, pp. 131,30-137,17): textus ab editionibus aliquando discrepat; ^b(ff. 263 l. 1 a. i. - 264 l. 2 a. i.) ab ἐν δὲ τῇ πόλει τῶν Σαμοσαταίων πλέον τῶν ἄλλων ὑκόμαζε (sic) τὸ τούτων μιανώτατον δόγμα. ἐν ταύτῃ γυνή τις ὀνόματι Καλλινίκη usque ad καὶ πᾶσαν ἄλλην (sic) ἡθῶν διαφορὰν (sic) περιέπουσι (P. G. 102. 16 A 14-32 B 2; *Les sources grecques* . . . [Travaux et mémoires 4] pp. 121,10-131,17); textus editionibus brevior et ab eis saepe discrepans; post περιέπουσι scriptum est (f. 264 l. 2 a. i. - 264^v) additamentum in editionibus non exstans, quod inc. βλασφημοῦσι δὲ καὶ τοῦτο οἱ Μανιχαῖοι λέγοντες ὅτι κακῶς ὁ τοῦ νόμου θεὸς ἐπλεονέκτισε τοὺς Χαναναίους et des. ὥστε μάτην οἱ Μανιχαῖοι (sic) ληροῦσι τὰ αὐτὰ τολμῶντες. ³(ff. 264^v-265^v) Ordo servandus circa eos qui a Manichaeis ad puram et veram fidem nostram Christianam accedunt, inc. προηγουμένως μὲν ὁ εἰσιὼν τῇ ὀρθῇ πίστει νηστεύει ἐπὶ ἑβδομάδας δύο des. τῶν ἐπὶ τῷ βαπτίσματι νενομισμένων ἀξιοῦται τῆς θείας ἀναγεννήσεως (Goar, pp. 700-701; P. G. 100. 1324-1325): animadvertendum est codicem nostrum (f. 265 l. 2 a. i. - 265^v l. 16) textum fere integrum perhibere precis ad baptismum pertinentis (i. e. ab initio ἐπὶ τῷ ὀνόματι σου κύριε usque ad πᾶσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ) quae apud Goar, p. 275, inveniri potest. ⁴(ff. 265^v-267^v) Orationes propitiatoriae pro eo qui post abnegationem ad veram fidem revertitur: ^a(ff. 265^v-266) inc. δίκαιος εἶ κύριε καὶ

εὐθεῖς (sic) αἱ κρίσεις σου des. σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου πατρὶ καὶ ζωοποιῷ σου πνεύματι νῦν καὶ αἰεὶ κτλ. (Goar pp. 689-690; P. G. 100. 1308-1309); ^b(f. 266^{r-v}) εὐχή ἄλλη εἰς ἱλασμόν μετὰ τὸ εἰπεῖν ψαλμοὺς υ', λζ' καὶ ρβ', inc. δέσποτα κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας σου Πέτρῳ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων καταπιστεύσας des. ὅτι σὺ εἶ ὁ τῶν μετανοούντων θεὸς καὶ σοὶ τὴν δόξ(αν) καὶ εὐ(sic) (Goar p. 690; P. G. 100. 1309-1312); ^c(f. 266^v) εὐχή πρὸς χριστιανὸν ὑπαχθέντα ἐθνικῇ πλάνῃ ἐπιστρέψαντας (sic) δὲ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ προσδραμόντα, inc. κύριε κύριε ὁ τῶν ἀπάντων ποιητῆς (sic) καὶ δεσπότης ἡ πηγὴ (sic) τῆς ἀγαθότητος des. ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ τῆς ἐπουρανίας βασιλείας (Goar pp. 690-691; P. G. 100. 1312-1313); ^d(f. 267^{r-v}) εὐχή ἐπὶ ἀποστήσαντι παιδὶ καὶ μαγαρίσαντι καὶ μετανοοῦντι, inc. κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὁ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι des. καὶ τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ σου μεθ' οὗ σοὶ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ (Goar pp. 691-692; P. G. 100. 1313 A 2-1316 C 9); ^e(f. 267^v) εὐχή εἰς τὸ ποιῆσαι οἶον δῆποτε ἐθνικὸν κατηχούμενον, inc. εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν ἐκλεγόμενος des. καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι νῦν καὶ αἰεὶ (Goar, p. 283).

51 (ff. 267^v-275) Contra haereses varia: ¹(ff. 267^v-268) S. Iohannis Chrysostomi fragmentum, duobus excerptis ex <homilia octava in epistolam ad Hebraeos> constans: ^a(ff. 267^v l. 6 a. i. - 268 l. 7) inc. εἰ προσείχομεν ἀδελφοὶ ταῖς θείαις γραφαῖς des. εἰς πάντας διέσπειραν οἱ ἀπόστολοι (P. G. 63. 73,63-74,20); ^b(f. 268 ll. 7-23) inc. λοιπὸν οὖν ἐὰν ἔχωμεν ἡμεῖς τὰ εσθητήρια (sic) τῆς ψυχῆς γεγυμνασμένα des. τοῦτον νόθον εἶναι νοήσομεν (P. G. 63. 73, 28-59); in codice nostro tamen plures haeretici nominantur quam in editione. ²(ff. 268-270) <Demetrii Cyziceni> de Armeniis et Iacobitis, sub titulo περὶ τῆς αἰρέσεως τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ τῶν Χατζιτζαρίων, inc. ὁ Ἰάκωβος οὗτος ἀφ' οὗ καὶ οὕτως καλοῦνται des. τὴν βασιλικὴν καὶ ἀμώμητον πίστιν κηρύσσει (ed. F. Combefis, *Novum Auctarium* II, Parisiis 1648, coll. 261-269; A. Gallandius, *Bibliotheca vet. Patrum* XIV, Venetiis 1781, pp. 266-268 qui hoc opus Philippo Solitario tribuit; sub nomine Philippi Solitarii etiam in P. G. 127. 880-885 B 3): opus Demetrio Cyziceno tribuendum esse monuit Combefis, op. l. in notis coll. 269-270; v. etiam K. Krumbacher, *Gesch. der byz. Lit.* p. 81, G. Ficker, *Erlasse des Patriarchen von Konstant. Alexios Studites*, Kiel 1911, in nota p. 23 et H. G. Beck, *Kirche und theol. Lit.* . . . p. 532. Subfigitur (f. 270) <notitia de S. Maximi Confessoris disputatione cum monothelitis Pyrrho et Theodoro>, inc. ἐν εἶναι φησὶ Πύρρος τῷ ἐνὶ Χριστῷ καὶ τὸ θέλημα des. οἷς οὐδὲ πειθεσθαι χρῆ. ³(ff. 270^v-274^v) Leonis papae Romae epistula ad Flavianum <de Eutychē> ab

initio usque ad κακοδοξία καταδικάζεται ut, e. g., in codicibus Vat. gr. 2184 ff. 11^v-15^v (v. supra, p. 84) et Vat. gr. 2198 pp. 1006-1016 (v. supra, p. 140; P. L. 54. 756-780 B 10; E. Schwartz, *Conc. univ. Chalc.*, I Pars I, Berolini et Lipsiae 1933, pp. 10,19-19,23). ⁴(ff. 274^v-275) Cyrilli <Alexandrini> epistula <LVII> ad Maximum diaconum Antiochenum <de Nestorianis> (P. G. 77. 320-321; E. Schwartz, *Abh. bayer. Akad. der Wiss.* 32.6, 1927, p. 21, qui in fine, p. 21, 26-28 pauca alia perhibet, τοὺς δὲ χάρτας-προθυμήθητι). Subfigitur (f. 275^{r-v}) eiusdem epistula <LVI> ad Gennadium presbyterum et archimandritam quae ad haereses non pertinet (P. G. 77. 320; E. Schwartz, *Abh. bayer. Akad. der Wiss.* 32.6, 1927, p. 17).

52 (ff. 275^v-287^v) Scripta et decreta varia patriarcharum et imperatorum: ¹(f. 275^v) Michaelis <Cerularii> patr. CP decretum seu epistula de sacerdotis uxore adulterio polluta (P. G. 120. 749; B. Benešević, *Viz. Vrem.* 12, 1906, pp. 517-518; cf. V. Grumel, *Les registres des actes du Patr. de Constant.*, I fasc. III, n. 883 p. 14). ²(ff. 275^v-276) Eiusdem <epistula> de matrimonio prohibito (Rhalli-Potli V pp. 45-46; P. G. 119, 849-852; cf. V. Grumel, op. l. n. 882 pp. 13-14). ³(f. 276^{r-v}) Eiusdem <epistula> de episcopo accusato (ed. A. Michel, *Byz. Zeitschr.* 41, 1941, p. 451; cf. V. Grumel, op. l. n. 884 p. 15). ⁴(ff. 276^v-278^v) Alexii patr. CP decretum de iis qui per donationem monasteria consequuntur, mensis novembris anni 1027, sub eodem titulo atque in P. G. 119. 837 (P. G. 119. 837-844; Rhalli-Potli V, pp. 20-24; cf. Grumel, op. l. I fasc. II, n. 833 pp. 248-249). ⁵(ff. 278^v-279^v l. 8) <Photii patr. CP interrogatio IX> quando abdicati episcopi pristinam dignitatem receperint (P. G. 104. 1229-1232 A 3). ⁶(ff. 279^v l. 8 - 282 l. 7) Photii patr. CP interrogationes, sub eodem titulo atque in P. G. 104. 1219-1220, ab initio ἐν ποίοις φαίνονται πεπραχότες οἱ Ῥωμαῖοι παραλόγως usque ad φανερώς γὰρ αὐτὸν ἡ δευτέρα σύνοδος ἀποκηρύττει, nempe interrogationes <I-VIII> (P. G. 104. 1219-1229 A 2). ⁷(f. 282 l. 7 - 282^v l. 3 a. i.) Sententia synodalis contra Niphonem, diei 22 februarii (anni 1144), inc. τὰ κατὰ τὸν μοναχὸν Νήφωνα ὅπως τε πρὸ καιροῦ συνοδικῶς ἐξητάσθη des. καὶ λογισθήσεται καὶ τιμωρηθήσεται, ut, e. g., in codice Bodl. Barocc. 205 f. 506 (cf. Coxe, col. 364; Grumel, op. l. I fasc. III n. 1015 pp. 92-93 et H. G. Beck, *Kirche und theol. Lit.* . . . p. 661; ed. L. Allatius, *De ecclesiae occidentalis atque orientalis perpetua consensione*, Coloniae Agrippinae 1648, pp. 681-682; Mansi XXI, 601-604; Rhalli-Potli V pp. 90-91). ⁸(ff. 282^v l. 2 a. i. - 284 l. 11) Manuelis Comneni imper. sententia de depositione patr. Const. Cosmae Attici, diei 26 februarii anni 1147 ut, e. g., in codice Bodl. Barocc. 205 f. 507 (cf. Coxe, p. 364; v. F. Dölger, *Regesten der Kaiserurkunden*

des oström. Reiches, 2, München-Berlin 1925, n. 1351 p. 65 et K. E. Zachariae von Lingenthal, *Gesch. des griech. röm. Rechts*, Berlin 1877, p. 23; ed. L. Allatius, op. l. pp. 683-686 et Rhalli-Potli V pp. 307-311; animadvertendum est, in codice nostro metropolitae subscriptiones desinere Κωνσταντῖνος Γορθίας, cf. Allatium, p. 685 col. 1 l. 2 a. i. et Rhalli-Potli V p. 310,16). ⁹(ff. 284 l. 12 - 286^v l. 5 a. i.) Alexii <I> Comneni imper. decretum de professione fidei Eustratii, metropolitae Nicaeae, <mensis aprilis anni 1117>, σημείωμα τοῦ βασιλικοῦ κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἐπὶ τῇ τοῦ Νικαίας ἐξομολογήσει καὶ ἀναθεματισμῶ τῶν ἀσεβῶς καὶ ἁλλοτρίως τῶν ὀρθῶν δογμάτων τῆς ἐκκλησίας συγγραφέντων παρ' αὐτοῦ διαφορῶν κεφαλαίων, inc. ἔφθασε μὲν ὁ ἱερώτατος τῆς Νικαίας μητροπολίτης ἀρχιερεὺς Εὐστράτιος des. καὶ παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ἐνδίκως ἐπιτιμηθῆναι, ut, e. g., in codicibus Patm. 366 ff. 345-346 (cf. Sakkelion, *Πατριακή βιβλιοθήκη*, Athenis 1890, p. 166) et Bodl. Barocc. 205 f. 498 (cf. Coxe, col. 363 et C. E. Zachariae von Lingenthal, *Ὁ πρόχειρος νόμος*, Heidelbergae 1837, p. 313 ubi tamen foliorum numeri mendose indicantur; ed. I. Sakkelion, *Ἀθηναῖον* 4, 1875, pp. 227-233; v. etiam F. Dölger, op. l. n. 1273 p. 56 nec non C. E. Zachariae von Lingenthal, *Gesch. des griech. röm. Rechts*, Berlin 1877, p. 22 et *Novellae Constitutiones Imperatorum post Iustinianum, Ius graeco-romanum* III, Lipsiae 1857, in ultima nota p. 427). ¹⁰(ff. 286^v l. 4 a. i. - 287^v) Alexii <I> Comneni imper. bulla de sacris <vasibus in publicum usum non convertendis, anni 1082 (?)> sub titulo λόγος χρυσόβουλλος τοῦ μακαρίτου (sic) βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου περὶ τῶν ἱερῶν, inc. οἱ πονήρως (sic) τοῦ σώματος ἔχοντες καὶ θεραπείας ἱασίμου δεόμενοι des. χρεωστεῖν δὲ τὰ προαναληφθέντα κατατιθέμενος (Rhalli-Potli V, pp. 281-284, 13; P. G. 127. 921-925 B 13; C. E. Zachariae von Lingenthal, *Ius graeco-romanum* III, Lipsiae 1857, pp. 355-358, 16; v. etiam Dölger, op. l. n. 1085 pp. 29-30).

53 (ff. 288-301) Theodori Abucarae opuscula sedecim (omnia praeter unum codicibus Monacensibus gr. 66 [non 76, ut in P. G. 97. 1448 n. 12 perperam scriptum est] et 104 usus ed. I. Gretser una cum Anastasii Sinaitae opere quod Viae dux inscribitur, Ingolstadii 1606, pp. 376-544; haec editio iterata est in P. G. 97. 1461-1609): ¹(ff. 288-291^v) διάλεξις γενομένη πρὸς τὸν τοῦ δρόμου Ἑμέσης, scil. opusc. III (P. G. 97. 1492-1504); ²(ff. 291^v-292) quaestio ab infideli Abucarae proposita, opusc. XVI (P. G. 97. 1540-1541); ³(f. 292) interrogatio Arabum contra Christianum, opusc. VIII (P. G. 97. 1528); ⁴(ff. 292-293^v) de luctatione Christi cum diabolo, opusc. VII (P. G. 97. 1524-1528); ⁵(ff. 293^v-294) dogma quo demonstratur panem mystica benedictione corpus Christi fieri, opusc. XXII (P. G. 97. 1552-1553); ⁶(f. 294) dialogus alius cum Saraceno, demonstrans Christum hominem factum Deum verum esse, opusc. XXIII

(P. G. 97. 1553-1556); ⁷(ff. 294-295) dogma demonstrans Christi hypostasin in passione dissolutam non esse, opusc. XXXII, inc. ἐν ἑτέρῳ συλλόγῳ τις τῶν κομψοτέρων Σαρακηνῶν ἐρωτῶν τὸν ἐπίσκοπον φησὶν · εἰπέ μοι ὃ ἐπίσκοπε ἐπὶ σταυροῦ κρεμάμενος ὁ θεός σου ἐξέπνευσεν des. ἀπηνέωτο τεθηπώς: quod opusculum in codicibus Monacensibus supra laudatis cum non invenisset I. Gretser in sua editione latinam tantum versionem Genebrardi (apud M. de la Bigne, *Sacrae Bibl. sanctorum Patrum* IV, Parisiis 1575, coll. 859 E 9-860 D 6) iterum impressit (op. l. pp. 522-23, cf. P. G. 97. 1583-1584); exstat etiam, e. g., in codicibus Vat. gr. 402 ff. 138^v-139^v (Devreesse II p. 104, ubi tamen XXXIII in XXXII corrigendum est), 790 ff. 173^v-174^v, 840 f. 241^v (Devreesse III pp. 312 et 394), Mosq. 231 f. 68 (Vladimir p. 298 sub num. 26), Laurent. plut. 55.10 ff. 89^v-90 (Bandini II, Florentiae 1768, col. 273), Paris. gr. 1301 f. 339^{r-v}; ⁸(f. 295^{r-v}) quaestio ab Agareno proposita, opusc. IX (P. G. 97. 1529): animadvertendum est, alteram partem huius opusculi, scil. ab ἑτι μοι ἀπόκριναι, 1529 A 14 usque ad finem, in codice nostro a priore distinctam esse titulo rubro scripto ἑτέρα ἀπόκρισις τοῦ αὐτοῦ πρὸς αὐτόν; ⁹(ff. 295^v-297) dissertatio cum Iudaeo, opusc. X (P. G. 97. 1529-1533): omittuntur in codice nostro verba in fine opusculi, λέγων υἱὸς ὑπάρχειν τοῦ Ἰσραήλ (P. G. 97. 1533 D 6-7); ¹⁰(f. 297) dialogus contra Nestorianum, opusc. XI (P. G. 97. 1533-1536); ¹¹(f. 297) interrogatio contra Nestorianum, opusc. XII (P. G. 97. 1536); ¹²(f. 297^{r-v}) alia interrogatio, opusc. XIII (P. G. 97. 1536-1537); ¹³(ff. 297^v-298) alius dialogus cum Nestoriano, opusc. XIV (P. G. 97. 1537-1540); ¹⁴(f. 298^{r-v}) alius dialogus cum Nestoriano, opusc. XXXIII (P. G. 97. 1584); ¹⁵(f. 298^v) quaestio ab Origenista proposita, opusc. XXXI (P. G. 97. 1581); ¹⁶(ff. 298^v-301) dialogus de quinque inimicis, a quibus nos Christus homo factus liberavit, opusc. I (P. G. 97. 1461-1469).

54 (ff. 301-318^v) Collectio locorum Novi Testamenti, Patrum et auctorum recentiorum de processione Spiritus sancti contra Latinos, sub titulo συλλογαὶ τῶν ἁγίων πατέρων ὧς συνελεξάμεθα μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, μαρτυροῦσαι κυρίως καὶ ἀληθῶς ὅτι ἐκ τοῦ πατρὸς μόνου ἐκπορεύεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐχὶ δὲ καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ. Citantur: ^a(f. 301) Evangelium secundum Iohannem 15,26 (cf. supra, f. 47 ll. 7-9); ^b(f. 301) Acta 2,33; ^c(f. 301) S. Paulus, ep. ad Titum 3,5-6; ^d(f. 301^{r-v}) S. Clementis Romani * epitome de gestis S. Petri (prior locus citatus inc. ἡ τοῦ θεοῦ βουλή κατὰ τοὺς πολλοὺς τρόπους des. εἰσαγωγή κακῆ [sic] P. G. 2. 484 C 10-12, alter autem inc. διὸ χρὴ τοὺς φιλαλήθεις des. αἰώνιον καὶ ἄδιον, P. G. 2. 484 D 6-485 A 10); ^e(f. 301^v) Dionysius Areopagita (prior locus citatus inc. ῥητέον οὖν ἐπὶ πάσης θεότητος des. ὁ παρὰ τοῦ πατρὸς

ἐκπορεύεται, De div. nom. c. II P. G. 3. 637 A 2-12, alter autem inc. ὅτι μὲν ἐστι πηγαία θεότης ὁ πατήρ des. τῆς καθ' ἡμᾶς νοερᾶς ἐνεργείας ἡ πρόοδος, De div. nom. c. II P. G. 3. 645 B 3-10); ^f(ff. 301^v-302^v) Athanasius (primus locus citatus inc. ὁθεν ἐπὶ τῆς θεότητος μόνης ὁ πατήρ κυρίως καὶ μόνως πατήρ des. ἐν μιᾷ θεότητι [sic] γινωσκομένη, epist. IV ad Serapionem, P. G. 26. 645 C 13-648 A 2, ultimus locus quem agnoscere potui [f. 302^v ll. 16-22] inc. πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου des. καὶ ὥρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμμένους, De incarnatione Dei verbi et contra Arianos, P. G. 26. 1000 A 6-B 1); ^g(ff. 302^v-303) Gregorius Thaumaturgus (primus locus citatus inc. εἴ τις ἔροιτο πῶς εἷς θεός des. μία ἀρχὴ ὁ πατήρ, Fides secundum partem, P. G. 10. 1112 C 3-5, ultimus autem inc. εἷς θεὸς πατήρ λόγου ζῶντος des. ζωὴ ζώντων αἰτία, Expos. fidei, P. G. 10. 984 A 1-985 A 9); ^h(f. 303) S. Iustinus martyr* (primus locus citatus inc. οὕτω τοίνυν νοοῦμεν des. ὡς φῶς ἐκ φωτός ἐπλάμψαν, Expos. rectae confess., P. G. 6. 1221 C 10-11, alter autem inc. ὅτι ὥσπερ ὁ υἱὸς ἐκ τοῦ πατρὸς des. καὶ τὴν τριάδα ἐν μονάδι, Expos. rectae confess., P. G. 6. 1224 A 5-12); ⁱ(f. 303) Cyrillus Alexandrinus (prior locus citatus inc. κατ' οὐδένα τρόπον σαλευέσθαι παρὰ τινος ἀνεχόμεθα des. ἔστι δὲ οὐκ ἀλλότριον τοῦ υἱοῦ κατὰ τὸν τῆς οὐσίας λόγον, cf. E. Schwartz, *Conc. univ. Ephes.* I pars quarta, Berolini et Lipsiae 1928, p. 19, 20-26, alter autem est ἐκ τοῦ πατρὸς μὲν ἐκπορεύεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔστι δὲ καὶ τοῦ υἱοῦ ἴδιον, ed. Schwartz, op. l. I pars sexta p. 135, 2-4); ^j(f. 303) Theodoretus (inc. ἴδιον δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ des. ἀλλὰ τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ed. E. Schwartz, op. l. I pars sexta p. 134, 9-15); ^k(ff. 303-305^v) iterum Cyrillus Alexandrinus (primus locus citatus inc. μεμνήμεθα δὴ τοῦ κυρίου εἰπόντος σαφῶς des. πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ ἐμὰ ἔστι, op. l. I pars sexta pp. 134,24-135,5, ultimus locus quem agnoscere potui [f. 305 l. 5 a. i. - 305^v l. 1] inc. ὅπερ τὸ πνεῦμα δηλαδὴ ἐνίησι des. καθάπερ ἀμέλει καὶ ὁ πατήρ, op. l. I pars prima p. 67, 4-9); ^l(ff. 305^v-306^v) S. Basilius Magnus (primus locus citatus inc. ἀξιώματι μὲν γὰρ δευτερεύειν τοῦ υἱοῦ des. εἰκότως ὡς ἀλλοτρίας ὑπάρχον φύσεως, Adv. Eunom. lib. III, P. G. 29. 656 A 2-15, ultimus autem inc. ἀναγκαῖα ἐπισημείωσις διὰ τοὺς συκοφάντας des. ὁμολογοῦμεν ἀκτίστως, Epist. 125, P. G. 32. 549 C 1-9); ^m(ff. 306^v-307) Gregorius Nyssenus (primus locus citatus, praefixis verbis δν τρόπον προθεωρεῖται ἡ ὑπόστασις τοῦ πατρὸς τῆς τοῦ υἱοῦ ὑποστάσεως, inc. ὁ αὐτὸς λόγος περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος des. τῆς τοῦ πνεύματος ὑποστάσεως, Contra Eunomium lib. I, ed. W. Jaeger, *Gregorii Nysseni opera* I, Leiden 1960, pp. 224,21-225,2, ultimus autem inc. τὸ ἀπαράλλακτον τῆς φύσεως ὁμολογοῦντες κατὰ τὸ αἷτιον des. πρὸς τὸν πατέρα σχέσεως μὴ ἀπειργούσης, Quod non sint tres dii, P. G. 45. 133 B 5-C 4); ⁿ(f. 307^{r-v}) S. Basilius Magnus iterum (primus locus citatus inc. ἐκ γὰρ τοῦ πατρὸς ὁ υἱὸς δι' οὗ τα πάντα des. ὁ δὲ υἱὸς τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον πνεῦμα δι' ἑαυτοῦ καὶ μεθ' ἑαυτοῦ γνωρίζων,

ep. 38*, P. G. 32. 329 C 1-3 [ep. 38 plerumque Gregorio Nysseno tribuitur], ultimus sub titulo ἐκ τοῦ περὶ τῆς ἁγίας τριάδος λόγου inc. τι ὁ πατὴρ μένει πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς οὐ γίνεται des. ἔστι πνεῦμα ἅγιον δι' οὗ πάντα ἁγιάζεται); ¹(ff. 307^v-310^v) Gregorius Nazianzenus (primus locus inc. πατὴρ ὁ πατὴρ καὶ ἀναρχος des. εἷς οὖν θεὸς ἐν τρισὶ καὶ τὰ τρία ἐν ὥσπερ ἔφαμεν, in sancta lumina, P. G. 36. 348 B 5-C 9, ultimus autem inc. φῶς δὲ ὡς λαμπρότης ψυχῶν des. καθ' ὅσον ἂν τὸ στόμα τῆς διανοίας ἀνοίξωμεν, oratio 30, nempe theologica IV, P. G. 36. 129 B 15-C 9; huic loco subfigitur interpretatio quae inc. λάβετε πνεῦμα ἅγιον ζωτικὸν δὲ τὸ πρῶτον ἐμφυσηθὲν et des. πρὸς τὸ πρότερον καὶ ὕστερον ἀναδραμόντες ἐμφύσημα); ²(ff. 310^v-311) iterum Cyrillus Alexandrinus (inc. ὅτι ἐξ ἀρχῆς τὸ ζωτικὸν πνεῦμα ἅμα τῷ θεῷ συνεισῆι πνεύματι des. τὸ στόμα μου γὰρ φησιν ἤνοιξα καὶ τὰ ἐξῆς [sic]; subfigitur scholion, ut vid., ὁρᾷς εἰ καὶ διάφορος ἡ τοῦ μεγάλου Κυρίλλου περὶ τοῦ ἐμφυσήματος ἐξηγήσεις πρὸς τὴν αὐτὴν συντρέχει διάνοιαν); ³(ff. 311-313^v) Iohannes Chrysostomus (primus locus citatus inc. ὅτι μὲν γὰρ πανταχοῦ ἐστὶν ὁ θεὸς οἶδα des. τὸ δὲ πῶς ἐξ αὐτοῦ οὐκ ἐπίσταμαι, De incomprehens. Dei nat. hom. I, P. G. 48. 704, 28-35; ultimus locus citatus pars est homiliae de spiritu sancto,* i. e. ab initio χθὲς ἡμῖν ὃ φιλόχριστοι usque ad καὶ εἰκὼν τῶν μελλόντων, P. G. 52. 813-818, 9); ⁴(ff. 313^v-314^v) Iohannes Damascenus (primus locus inc. ἀλλὰ δύναμιν οὐσιώδη αὐτὴν des. καὶ τοῦ λόγου ὃ συμπαρομαρτεῖ, De fid. orth. I, P. G. 94. 805 B 5-10 [= Kotter pp. 16,18-17,2], ultimus locus quem agnoscere valui [f. 314 ll. 10-13] inc. τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἐκ τοῦ πατρὸς λέγομεν des. καὶ πεφανερῶσθαι ἡμῖν ὁμολογοῦμεν, De fid. orth. I, P. G. 94. 832 B 1-833 A 4 [=Kotter, pp. 30,288-31,1]); ⁵(f. 314^v ll. 15-17) Maximus Confessor (inc. τὸ γὰρ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὥσπερ φύσει des. ἀφράστως ἐκπορευόμενον, Quaest. ad Thalass. 63, P. G. 90. 672 C 11-14); ⁶(ff. 314^v l. 18-315) (S. Basilius Magnus) iterum (inc. οὐκ ἔστιν οὖν ἐπινοῆσαι τομὴν ἢ διαίρεσιν des. κρείττων ἢ πίστις ἔστω τῆς διὰ τῶν λογισμῶν καταλήψεως, ep. 38*, P. G. 32. 332 D 3-336 B 14: textus codicis nostri editione multo brevior et ab ea saepe discrepans); ⁷(f. 315 ll. 3-14) Photius patr. CP, scil. cc. α'-η' libelli de processione spiritus sancti contra veteris Romae asseclas (P. G. 102. 392-393 A 4); ⁸(f. 315 l. 14-315^v l. 4) (Nicolai Methonensis) tria capita de spiritu sancto: primum inc. εἰ τὸ πνεῦμα ἐκ πατρὸς καὶ υἱοῦ ἐκπορεύεται des. καὶ ἡ δυὰς ἀρχὴ τῆς μονάδος (ed. A. Demetracopoulos, *Bibliotheca ecclesiastica* I, Lipsiae 1866, c. α', p. 360, 8-16), alterum inc. εἰ ἐν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ τέλειον des. ἐξορίζει θεότητος (ed. l. c. β', p. 360, 20-31), tertium inc. εἰ διότι ἐν εἰσιν πατὴρ καὶ υἱὸς des. παρρησιάζεται ὁ Μακεδόνιος (ed. l. c. γ' p. 363, 7-15); ⁹(f. 315^v) Eustathius (syllogismus, inc. ὅτι ιδιότης μὲν πατρὸς τὸ ἀναρχον καὶ ἀγέννητον des. οὐχ ὁμοφυῆς ἐκείνοις ἐστὶν); ¹⁰(ff. 315^v-318^v) Arsenius (utrum de Arsenio patr. Niceae an de Arsenio Studita agatur, de quibus v. Beck, *Kirche und theol.*

Lit. . . . pp. 702 et 722 nec non R. Janin, *Dict. d'hist. et de géogr. ecclés.* 4, Paris 1930, col. 758 incertum est; sunt opuscula duo: prius [ff. 315^v-317^v] quod syllogismi inscribitur inc. τὸ προῖον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ ἐκ τῆς οὐσίας αὐτῶν ἀπλῶς πρόεισι des. εἴπερ ὁ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἐκ πατρὸς καὶ τοῦ πνεύματος ὁ υἱός, alterum autem quod inscribitur κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν δίλημμα ποιῶν ἐπὶ πλείστον τὰς πεύσεις inc. πότερον τὸ λαμβανόμενον ὑπὸ τῶν ἁγίων πνεῦμα des. καὶ τοῦ θεοῦ ἐκπεσεῖν καθὼς φησιν ὁ πάνυ σωφρόνις [sic]).

55 (ff. 318^v-358^v) S. Athanasii* (re vera Didymi) de sancta trinitate dialogi quinque: ¹(ff. 318^v-330^v) dialogus I (P. G. 28. 1116-1157): quamvis f. 324^v vacuum relictum sit, nulla lacuna in textu observatur, nam f. 324 des. καὶ ἄλλο οὐχ ὥς, f. 325 autem inc. πρᾶγμα, P. G. 28. 1136 D 5; ²(ff. 330^v-337) dialogus II (P. G. 28. 1157-1181); ³(ff. 337-351^v) dialogus III (P. G. 28. 1201-1249); ⁴(ff. 351^v-356) dialogus IV (P. G. 28. 1249-1265); ⁵(ff. 356-358^v) dialogus V, ab initio θεοῦ ἐνεργήσαντος usque ad πῶς φύσει ὁ θεὸς ὁ δι' [(P. G. 28. 1265-1276 B 12). A. Günthör, qui de codicibus hos dialogos continentibus disseruit, *Die 7 pseudoathanasianischen Dialoge* [Studia Anselm. 11], Romae 1941, pp. 9-14, codex noster latuit.

56 (f. 359^{r-v}) Notitia de S. Iohanne evangelista Hippolyto Romano tributa, sub titulo περὶ τοῦ ὅτι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ θεολόγος τέθηκεν ὁ εὐαγγελιστὴς εἰ καὶ τισιν οὐ δοκεῖ τοῦτο, inc. Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς Ἰακώβου καὶ εὐαγγελιστὴς κηρύσσων τῇ Ἀσία τὸν λόγον des. καὶ τολμηρῶς ὄντως τερατευόμενοι. Initium usque ad οὗ τὸ λείψανον ζητηθὲν οὐχ εὐρέθη (in codice nostro f. 359 l. 10) satis consentit cum parte Hippolyti notitiae de duodecim apostolis ad Iohannem evangelistam pertinente (P. G. 10. 952 B 9-13; T. Schermann, *Prophetarum vitae fabulosae*, Lipsiae 1907 [Teubneriana] pp. 164,9-165,2).

MAT. Codex totus reffectus est: fasciculi omnes soluti, ora interna uniuscuiusque foliorum abscisa, atque in eius locum lacinia chartacea supposita. Multa folia tineis perterebrata; multa etiam umore maculata. F. 359^{r-v} charta translúcida flavescente obtectum.

FASC. Quamvis recentioribus temporibus, ut supra diximus, fasciculi omnes soluti, folia omnia refecta et codex denuo compactus esset, A. Turyn tamen (*Codices graeci Vaticani saeculis XIII et XIV scripti annorumque notis instructi*, Bybl. Vat. 1964, pp. 104-105) ratione habita notarum numeralium quae etiam nunc exstant fasciculos pristinos agnoscere potuit. Sunt in totum fasciculi 46: fasciculus 1 est binio (ff. 1-3^v, cave f. 2^v), fasciculi 2-3 sunt quaterniones (ff. 4-17^v, cave ff. 6^a, 10^a), 4 novem foliorum (ff. 18-26^v), 5 (ff. 27-34^v) quaternio, 6 (ff. 35-41^v) septem foliorum, 7-13 (ff. 42-97^v) quaterniones, 14 (ff. 98-106^v) novem foliorum, 15-16 (ff. 107-122^v) quaterniones, 17 (ff. 123-129^v) septem foliorum, 18-25 (ff. 130-193^v) quaterniones, 26 (ff. 194-

199^v) ternio, 27 (ff. 200-209^v) quinio, 28-31 (ff. 210-241^v) quaterniones, 32 (ff. 242-247^v) ternio, 33-46 (ff. 248-359^v) quaterniones. Fasciculi 2-46 principio notis numeralibus graecis α-με in margine inf. medio ultimae singulorum paginae scriptis signati erant, sed margine inferiore foliorum absciso multae notae omnino perierunt. Numeratione hodie carere videntur fasciculi 4 (ff. 18-26^v), 11-12 (ff. 74-89^v), 16-17 (ff. 115-129^v), 19-22 (ff. 138-169^v), 31-32 (ff. 234-247^v), 39 (ff. 296-303^v), 45 (ff. 344-351^v); in fasciculis 2 (ff. 4-10^v), 3 (ff. 10^a-17^v), 7 (ff. 42-49^v), 8 (ff. 50-57^v), 10 (ff. 66-73^v), 13-14 (ff. 90-106^v), 25-26 (ff. 186-199^v), 29-30 (ff. 218-233^v), 37-38 (ff. 280-295^v), 44 (ff. 336-343^v) lineola tantum supra notam numeralem scripta observatur (v. ff. 10^v, 17^v, 49^v, 57^v, 73^v, 97^v, 106^v, 193^v, 199^v, 225^v, 233^v, 287^v, 295^v, 343^v; animadvertendum est, in ff. 73^v, 199^v et 233^v praeter lineolam etiam vestigium litterae exstare); notae integrae autem supersunt in fasciculis 5-6 (ff. 27-41^v), 9 (ff. 58-65^v), 15 (ff. 107-114^v), 18 (ff. 130-137^v), 23-24 (ff. 170-185^v), 27-28 (ff. 210-217^v), 33-36 (ff. 248-279^v), 40-43 (ff. 304-355^v), 46 (ff. 352-359^v) (in hoc fasciculo tamen nota numeralis in margine inferiore non ultimae, sed primae paginae scripta est: v. f. 352; praeterea in fasciculis 5 [ff. 27-34^v] et 6 [ff. 35-41^v] notae numerales δ' et ε' etiam margini externo primae paginae appositae sunt: v. ff. 27 et 35).

CHART. SIGNA. F. II saec. XVI nullum chartae signum praebere videtur, sed fieri potest ut signum ob oram internam folii abscisam (v. supra, MAT.) deperditum sit.

SCHEMA ¹(e.g. f. 10) Leroy 40 D 1 (conferri potest etiam cum Lake I 33a, at in codice nostro lineae rectrices in marginibus superiore et inferiore folii non observantur); ²(e.g. f. 182) Leroy P 2 00 D 1 (= Lake I, 1 b). In nonnullis foliis (e.g. ff. 10^a, 11) cum in margine externo tres lineae directae tantum observentur schema idem esse videtur atque Leroy 30 D 1, sed fieri potest ut extrema linea directa ob marginem externum folii abscisum perierit, ita ut schema primigenium sit ut in f. 10 Leroy 40 D 1. Textus mensurae haud semper aequales sunt.

SCRIPT. Codicis manus praecipuas accurate distinxit Turyn (op. l. p. 105) quas litteris capitalibus ab A usque ad L indicavit. Ad lectorem adiuvandum quid Turyn de hac re senserit transcribo: manus A exaravit ff. 1-2^v l. 3, 23 l. 27 ἐκ τῆς - 26^v, 90-97, 106^{r-v}, 152^v l. 19-153^v, 158-220^v l. 3 καὶ λοι, 248-258^v, 272 ll. 1-4 ἀσθενείας, 288-294, 295, 296^v l. 9-297^v l. 20; manus B ff. 4-17^v; manus C ff. 18-22^v l. 22 ψυχῆς, 27-89^v; manus D ff. 22^v l. 22 ἐκ τῶν - 23 l. 27 οὐδέν; manus E ff. 98-105^v, 107-152^v l. 18, 154-155 l. 11, 155 l. 15-157^v, 279^v l. 27 κάκει - 287^v, 294^v; manus F f. 155 ll. 12-14; manus G ff. 220^v l. 3 ἰσοπῶν - 246 l. 10, 298 l. 17 - 328, 329-334, 335, 336-340^v, 343-345, 346^v-347^v, 350^v l. 23-358^v; manus H ff. 259-271^v, 272 l. 4 διὰ - 279^v l. 27 γὰρ, 328^v, 334^v, 335^v, 341-342^v, 345^v-346, 348-350^v l. 22; manus J ff. 295^v-296^v l. 8; manus K ff. 297^v l. 21-298 l. 16; manus L f. 359-359^v l. 20. Manum E scripturae partis codicis Ambrosiani 886 (= C 222 inf.) simillimam esse censet Turyn, op. l. p. 106; manus G in ff. 301-318^v saepe iisdem tachygraphicis compendiis utitur (i. e. compendiis α, av, ap, ας, γαρ, δε, ep, es, on, ouς, ω exprimentibus) quae praesertim in codicibus in Italia inferiore saec. X-XI exaratis inveniuntur. Septem aliae manus, quas litteris minusculis indico, additamenta scripserunt: manus a in f. 2^v notitiam de quinque libris David (v. supra, p. 224); manus b in f. 3^v tabulam paschalem (v. supra, p. 224); manus c verba quae in f. 97^v leguntur et epistulam in f. 247 (v. infra, sub ANNOT.); manus d in f. 246 sententias de spiritus sancti processione Dionysio Areopagitae tributas (v. supra, p. 246); manus e, quae scriptura cryptographica utitur, in f. 246 orationem dominicam et in f. 359^v aliam adnotationem (v. infra, sub ANNOT.); manus f et g in f. 359^v praeter conscribillationes nullius pretii nonnullas sententias de quibus v. infra, sub ANNOT.

ORN. Tituli et litterae initiales rubro colore scripta. Simples ornatus nigro, fusco et rubro colore delineati in ff. 1, 18, 22^v, 27, 70, 84^v, 89, 102, 106, 125, 126, 135^v, 154, 192, 220, 225^v, 248, 254, 258^v, 267^v, 288, 301, 318^v, 324^v, 332^v, 337, 351^v observantur. In f. 359^v figura episcopi fusco atramento delineata.

ANNOT. In imo f. 97 scriba A praeter anni notam <ε>ται ζωιγ' ινδ γ' haec scripsit: δαίμων φθόνος γύναιον, ἡδονῆς ξύλον · ἀπεκδύουσιν ἐκ Ἑδέμ πέμπουσί με · θεὸς ὁ πόθος γύναιον ἐντιμον ξύλον · ἐπενδύουσιν εἰς Ἑδέμ πέμπουσί με. In margine sup. f. 288 eiusdem librarii invocatio, rubro colore scripta: Ἰησοῦ Χριστὲ προηγοῦ ἀμήν. In f. 97^v manus c nonnulla scripsit, quorum sensum elicere non valui et quae prout legere potui transcribo: ἡδὼς μὲν ἐνὰ · καὶ τρέψοι με φασφόρ(ως) · αἱμοί · δηλινιοθῶ · κ(αὶ) γοίνομε ἐκ (?) τρίτου λοῖαμ(εν) · καὶ γοίνομε · καθάπερ καὶ το πρώτων. In f. 247 eadem manus epistolae exemplum exaravit: ἀγίε μοι αὐθ(εν)τ(α) κ(αὶ) π(ατ)ηρ τον θ(εο)ν παρακαλὸ τοῦ ἡγνεοι αὐθ(εν)τ(ι)α (?) σου ἡς τήν υγίαν σου ολοκαλην / υγινομ(εν) κ(αὶ) ἡμῆς τήν γραφήν της ευγενοιας <σ>ου ἐδεξάμ(εθα) κ(αὶ) ἡδ(αμ)εν ὁσων οριζης ἦτα ἐκμανθάμ(εν) ὁπος με την βοήθειαν του θ(εο)υ ηγοιεναις καὶ ευρανθιμαν. Manus e scriptura cryptographica in f. 246 orationem dominicam et in f. 359^v verba magica scripsit, quorum sensum elicere non valui: εισαλαψάμ / ἰερόροψαμον αρβινί-κιν. In f. 359^v manus f scripsit: πρὸ τοῦ δῶναι τὸν ἥλιον ἀπέρχεται; infra, manus g: λαῖς... ὁ (θεὸς) ὁ ἅγιος ὁ (sic) ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν γνωριζομενός τε καὶ προσκυνουμενος ὁ λυτροσαμενος ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐχμ-λοσίας του αλοτρ[ι]ου α[υ]τὸς καὶ τὸν δουλὸν σου ο δ(εῖνα) ἐκ του πονηρου καὶ ακαθαρτου πνευματος καὶ μεμνι (?) εν αυτ(ῶ) μηδ... πτεσθε αλλα φυγαδευθησετε δ... μ... σου του πατρὸς καὶ τοῦ υιου καὶ του <ἀγίου> πνευματος.

POSS. In imo f. 26^v: Μιχαὴλ καὶ Θεοτιμης; in f. 359^v: Io(hannes) car(d). de Salviatis. In ff. II, 1, 248, 359^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. II, manu <A. Mai>: XC (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat. 9579, f. 145^v); in eodem folio: 62, 124. Folio I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore nunc partim rescissa, mm. 127×65, haec leguntur inde a l. 3 (verba quae praecedunt partim perierunt), a manu saec. XVIII scripta: ... *De metris et* | ... *De ventis De* | 30 <de>nariis Iudae Petri | *Alexandrini Interrogationes de fide orthodo*|*xa Theodori Studitae* | *de ferendis tentationi*|*bus Varia Constituta* | *Synodica* | *saeculi XIV*; in margine inferiore scriptum est *LII, 58*; in margine superiore autem, manu <A. Mai>, *Miscellanea*. In schedula inferiore, mm. 31×29: *D XXV*. In margine inf. f. 1 <A. Mai> scripsit *Colonens. 59 Vat. 2220*. Codex in indice R. Vernazza in additamento posteriore <A. Mai> tantum memoratus numero caret, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 24 signatur.

BIBL. De codice disseruerunt praesertim A. Turyn, *Codices Graeci Vaticani saeculis XIII et XIV scripti annorumque notis instructi*, Bybl. Vat. 1964, pp. 104-105 qui in tabulis 77-84 ff. 95, 6^a, 29^a, 143, 281^v, 227^v, 274, 296 phototypice expressit (nota anni phototypice expressa in tab. 185 sub littera b), J. Darrouzès, in V. Laurent-J. Darrouzès, *Dossier grec de l'union de Lyon (1273-1277)* Paris 1976, praesertim pp. 33-38 et P. Gautier, *Un second traité contre les Latins attribué à Théophylacte de Bulgarie*, *Θεολογία* 48, 1977, pp. 546-548. Codicem memoravit etiam J. Peradotto in Turyn opere recensendo, *Amer. Journ. of Philol.* 88, 1967, p. 211. Cf. etiam meas dissertatiunculas in *Byzantion* 40, 1970, pp. 75-79 et *Vetera Christianorum* 10, 1973, pp. 51-52.

INTEG. Omnino ut in duobus superioribus libris.

2221 Saec. XV a.m. (ff. 1-3 saec. XV p.m.) chartac., mm. 220×170, ff. I. 316 (+188^a, 235^a), ll. 12 plerumque (f. 1 ll. 36, ff. 1^v-2 ll. 34, ff. 189-190 ll. 22-24).

Sophoclis et Aeschyli tragoediae vita, argumentis scholiisque instructae.

1 (ff. 4-187^v) **Sophoclis tragoediae** tres secundum recensiones Demetrii Triclinii et Manuelis Moschopuli (v. A. Turyn, *The Sophocles Recension of Manuel Moschopulos, Trans. and Proceed. of the Amer. philol. Assoc.*, 80, 1949, p. 171) praefixa (ff. 1-2) vita (inc. Σοφοκλῆς τὸ μὲν γένος ἦν Ἀθηναῖος des. τῷ διθυραμβικῷ τρόπῳ κατέμιξεν; ed. A. Westermann, *Vitarum scriptores graeci minores*, Brunsvigae 1845, pp. 126-132; A. C. Pearson, *Sophoclis fabulae*, Oxonii 1953, pp. XVIII-XXI): ¹(ff. 4-61^v) Ajax; praefiguntur: ^a(f. 2^v) pars argumenti, ab ἡ σκηνῇ τοῦ δράματος τοῦ Αἴαντος usque ad μὴ καλυφθὲν τρωτὸν ἔμεινε (cf. S. Mekler, *Sophoclis tragoediae ex recensione G. Dindorfii*, Lipsiae 1889 [*Teubneriana*] p. 4, 18-35) et ^b(ff. 2^v et 4) personarum index (f. 3 vacuum); scholiorum quae non solum in margine, verum etiam inter lineas una cum glossis scripta sunt et quae plerumque a Manuele Moschopulo manant (cf. Turyn, op. l. p. 171) primum, in margine externo f. 4, est ἐξ οὗ καὶ πειρεῖται οἱ κατὰ θάλατταν κακοῦργοι (cf. P. N. Papageorgius, *Scholia in Sophoclis tragoedias vetera*, Lipsiae 1888 [*Teubneriana*] p. 2, 7-8), ultimum autem in f. 61^v est ἡγουν ἡ εὐπραγία ἢ δυσπραγία καὶ ἀμφοτέρω γὰρ ἡ λέξις δηλοῖ ἢ ὅπως διακρίσεται (cf. e.g. codices Vat. gr. 47 f. 50 et 48 f. 43^v; ed. G. Dindorf, *Scholia in Sophoclis tragoedias septem*, II, Oxonii 1852, p. 238, 18-19); post finem tragoediae (f. 61^v) additi sunt versus quinque (ὁ κλεινὸς Αἴας-Ἐκτορος ξίφει: cf. Anth. Pal. ed. E. Cougny, III, Parisiis 1890, caput III, num. 201, p. 324). ²(ff. 62^v-123^v) *Electra*, praefixis (f. 62) argumento (inc. ὑπόκειται ὧδε τροφεὺς δεικνύων des. προλογίζει δὲ ὁ παιδαγωγὸς Ὀρέστου, cf. Mekler, p. 52) et personarum indice; inter lineas glossae; in marginibus scripta sunt scholia quae plerumque a Manuele Moschopulo manant (cf. Turyn, p. 171): primum (f. 62^v) inc. ἡ εἰσθεσις (sic) τοῦ δράματος ἐκ συστηματικῶν ἐστι περιόδων et des. ἐξιόντων ὑποκριτῶν; quartum (f. 62^v; inc. τὸ παλαιὸν ἐνίστε μὲν πρὸς ἕτερον λέγεται νέον des. καθὸ λέγεται παλαιὸν ἄργος) e.g. etiam in codicibus Vat. gr. 47 f. 50^v et 48 f. 44 exstat (ed. Dindorf, op. l. II p. 244, 6-10); ultimum (f. 123^v) inc. τὸ πανοῦργον ἀντὶ τοῦ ἡ πανουργία πολλὰκις τοῦτο γίνεται des. καὶ τὸ σοφὸν ἀντὶ τοῦ ἡ σοφία (cf. codices Vat. gr. 47 f. 103^v et 48 f. 86; Dindorf op. l. II p. 277, 1-4). ³(ff. 124^v-187^v) *Oedipus rex*; praefiguntur: ^a(f. 124) Aristophanis* argumentum, trimetris iambicis scriptum (cf. Mekler, p. 105); ^b(f. 124^{r-v}) scholion quod inc. ὁ τύραννος Οἰδίπους πρὸς ἀντιδιαστολήν et des. καὶ δι' ἀγχόνης θάνατος Ἰοκάστης (cf. Mekler, p. 106); ^c(f. 124^v) pars alius scholii, nempe ab Ἀριστοτέλης ἐν Κυμαίων πολιτεία usque ad εὐφημότερόν γε ἐκεῖνο τοῦνομα (cf. Mekler op. l. p. 106, 6-8); ^d(f. 124^v)

personarum index; inter lineas et in marginibus scholia (Manuelis Moschopuli) (cf. Turyn, p. 171) quorum primum (f. 124^v) inc. ἀνατροφὴν ἦν ἀνατρέφει τίς τινὰ et des. τοὺς ἀνατραφέντας νῦν (cf. codices Vat. gr. 47 f. 104 et 48 f. 87; Dindorf, op. l. II p. 145, 5-7), ultimum autem (f. 184) est λέγω ἀπολλύναι ἢ φθεῖρην ἐμὲ τὸν ἀσεβῆ τὸν τοῦ πατρὸς φονέα (cf. cod. Vat. gr. 48 f. 129; Dindorf, op. l. II p. 177, 28-29); subfiguntur (f. 188) responsum oraculi Laio datum, aenigma et eius solutio (cf. Mekler, p. 106). Ff. 188^v-188^{av} vacua.

2 (ff. 191-316) **Aeschyli tragoediae** tres secundum stirpem ρ recensionis Thomae Magistri (de qua v. A. Turyn, *The Manuscript Tradition of the Tragedies of Aeschylus*, New York 1943, pp. 67 sqq.; codex noster enim in Prom. 87 [f. 194^v l. 6] lectionem τύχης praebet, quae stirpis ρ propria est, v. Turyn, op. l. p. 68) praefixa (ff. 189-190) vita (Thomae Magistri) (inc. Αἰσχύλος ὁ τραγικὸς γένει μὲν ἦν Ἀθηναῖος Ἐλευσίνιος τὸν δῆμον [sic] des. μετὰ τὴν τελευταίαν ἀπηνέγκατο; ed. A. Westermann, op. l. pp. 117-121, G. Dindorf, *Aeschyli tragoediae superstites* III, Oxonii 1851, pp. 1-6, et C. J. Herington, *The older Scholia on the Prometheus Bound*, Lugduni Batavorum 1972, pp. 59-61): ¹(ff. 191-235) *Prometheus* praefixis ^a(f. 190) argumento (Thomae Magistri) (inc. Προμηθεὺς ἐκ Διὸς κεκλοφότος des. ἐπιγραφὴ τοῦτου Προμηθεὺς ὁ δεσμώτης, ed. H. Weil, *Aeschyli tragoediae*, Lipsiae 1891 [*Teubneriana*] pp. 3, 19-4; Dindorf op. l. p. 166) et ^b(ff. 190 et 191) personarum indice (f. 190^v vacuum); inter lineas glossae, in marginibus scholia: primum (f. 191) quod inc. ὑψηλὸν μακρὸν ἀφ' οὗ (sic) τῆλε κ(αὶ) μακρὰν ὁρᾶν τις δύναται et des. καὶ ἔλκον τὰ οἰκεῖα ὅρια solum partim cum scholio in editione P. Victorii apud H. Stephanum impresso (*Aeschyli tragoediae VII*, 1557, p. 5) consentit (cf. tamen Dindorf, op. l. p. 167, 4-6); quintum scholion (f. 191), quod inc. οὐ μόνον διὰ τὸ κεκλοφέναι τὸ πῦρ et des. κατεδιδόκως cum scholio in editione P. Victorii impresso, op. l. p. 5 ll. 5-1 a. i. omnino consentit (cf. etiam Dindorf, op. l. p. 169, 19-23 nec non codicem Vat. gr. 2222 f. 160); ultimum scholion (f. 234^v) inc. ἡ ἦν πάντες θέμιν ἡγοῦνται des. ὁ καὶ κρεῖττον (cf. cod. Vat. gr. 2222 f. 196^v et Dindorf, op. l. p. 296, 12-13); f. 235^{ar-v} vacuum. ²(ff. 236-275^v) *Septem*, praefixo (f. 236) personarum indice (in f. 235^v titulus et initium tantum argumenti scripta sunt: ὑπόθεσις τοῦ β' δράματος Αἰσχύλου, Λαῖος; cf. Weil, op. l. p. 46, 37); inter lineas glossae; scholiorum in marginibus vel inter lineas scriptorum primum (f. 236) est τὰ ἐνδεχόμενα καὶ ἀρμόζοντα τῷ καιρῷ (cf. Vat. gr. 2222 f. 198, Dindorf, p. 300, 10-11 et O. L. Smith, *Scholia in Aeschylum* II 2, Lipsiae 1982 [*Teubneriana*] p. 11, 23), ultimum autem (f. 275^v) est δίκαιον γὰρ συμπονεῖν τῷδε ὑπὲρ πατρίδος ἡγωνισμένῳ (cf. cod. Vat. gr. 2222 f. 232^v, Dindorf p. 413, 23-24 et O. L. Smith, p. 422, 20); in f. 276 scripti sunt versus duo (δεινοπροσωπήσασα-μιαυφονωτάτη, cf. Anth. Pal. ed. E. Cougny, III, caput IV, num. 84 β p. 414). ³(ff. 276^v-316) *Persae*,

personarum tantum indice praefixo; inter lineas glossae; scholiorum marginalium primum (f. 276^v) inc. δέον εἰπεῖν ἡμεῖς μὲν οἱ γέροντες καλούμεθα πιστὰ des. παντὶ δηλονότι ληροῦσι (cf. cod. Vat. gr. 2222 f. 236 et Dindorf, op. l. p. 422, 13-14), ultimum autem (f. 316) est βάρις εἶδος πλοίου ἀπὸ Βάρεως πόλεως (v. O. Dähnhardt, *Scholia in Aeschyli Persas*, Lipsiae 1894 [*Teubneriana*], p. 275 et cf. cod. Vat. gr. 2222 f. 269^v). Ff. 293^v-294 vacua sine tamen textus lacuna.

MAT. Orae internae omnium codicis foliorum abscisae atque in eorum locum laciniae chartaceae suppositae sunt. Ff. 315-316^v praesertim umore maculata.

FASC. Codex in partes duas dividitur, quarum prior ff. 4-188^{av}, altera autem ff. 189-316^v complectitur. Priorem partem fasciculi 24 efficiunt, notis graecis in margine inferiore primae et ultimae singulorum paginae scriptis signati, quaterniones omnes praeter α' (nunc quinque foliorum, ff. 4-8^v) et η' (quinque foliorum, ff. 57-61^v). Folia 1-3 postea addita sunt (circa annum 1471: v. infra, sub CHART. SIGNA et POSS.). Altera pars quaternionibus 16 componitur, eadem ratione qua fasciculi partis prioris signati.

CHART. SIGNA. Quinque observantur: ¹(f. 3) littera S (Briquet n. 9050: Pavie 1468-1473); ²(e.g. f. 16) littera R (Briquet nn. 8968 vel 8970: Florence 1410, Lucques 1414, Pistoie 1414-1423, Colle 1427, Lucques 1439); ³(e.g. f. 34) forfices (Briquet n. 3659: Rotterdam 1426, Montpellier 1427, Brunswick 1432, Fabriano 1430); ⁴(e.g. f. 189) stella (Briquet n. 6024: Augsburg 1426); ⁵(e.g. f. 206) ensis (Briquet n. 5131: Palerme 1415-16, Arkel 1421).

SCHEMA. Leroy 30 G 1 m o (v. e.g. f. 73). Spatium scriptum: mm. 149-150. 155×63. 70. 80. 100 in utraque codicis parte.

SCRIPT. Unus idemque librarius totum codicem exaravit praeter ff. 1-2^v, 188; manus altera personarum nomina passim addidit (v. e.g. ff. 13^v, 15^{r-v}); tertia manus pauca in margine externo ff. 59^v et 60 scripsit; quarta manus, quae in ff. 1-2^v, in margine superiore f. 4, in margine externo ff. 6, 7, 25^v, 41, 59^v, in f. 188 et in f. 316^v observatur, <Georgii Vallae> est, ut e comparatione inter scripturam ff. 1-2^v et 188, notam possessoris in f. 316^v (cf. infra, sub POSS.) et Vallae scripturae specimen apud Th. W. Allen, *Three Greek Scribes, Miscellanea Francesco Ehrle [Studi e Testi 40]* Roma 1924, p. 32 elici potest. De Georgio Valla v. praesertim Allen, op. l. pp. 31-33 nec non descriptionem codicis Vat. gr. 2241 sub POSS.

ORN. Tituli, litterae initiales, personarum nomina rubro exarata; versus tragoediae in ff. 31^v-35 subflavo atramento scripti; in f. 4 fasciola rubro colore depicta, cui crux rubra patriarchalis imminet; in f. 62 taeniae duae rubro, subflavo nigroque colore depictae, quarum prior quattuor flosculos rubros exhibet.

ANNOT. In foliis nonnullis <Georgius Valla> adnotationes graecas et latinas scripsit: (f. 4) φρίττω πέφρικα δέω δέδοικα πείθω πέποιθα οἶδα δέρκω δέδορκα; (f. 6) *Iesus Maria*, ἀπὸ τοῦ μιγνύω μίξω; (f. 7) *Iesus Maria*, ἀπὸ τοῦ δεσμάω γίνεται; (f. 25^v) ἀπορρέω ῥέω δέω θέω πλέω νέω ταῦτα εἰσὶν ἀσυναίρετα ἐν τῷ πρώτῳ προσώπῳ; (f. 41) γράφεται ἑμελλες χρόνῳ στερεόφων; (f. 59^v) μῶρος; (f. 202) *nemo rebus fidat nimium secundis*; (f. 203^v) *tecum habita et novis quam sit tibi curta supellex*; (f. 204) *moderandum est linguae*; (f. 204) *hoc est Titanes periere mole sua*; (f. 204^v) *magis nocet plerumque lingua ceteris rebus*; (f. 205) *pro amico*; (f. 205^v) *mors Typhonis describitur*; (f. 211^v) *omnes artes a providentia nascuntur*; (f. 211^v) *ergo tua arte fatum obviare non poteris*; (f. 212) *de fato quid ait*; (f. 215) *simpliciter cum amicis loquendum est*; (f. 218) *assentatore nil deterius*; (f. 220) *quare Bosphorus*; (f. 223) *Byblus civitas*; (f. 223^v) *delta Aegyptus*; (f. 296) *Magnesia*; (f. 296)

edonis; (f. 316^v) τί ἐστὶν προσωδία ποιο. In f. 61^v prima manus scripsit Σοφοκλέους Αἴας μαστιγοφόρος et τέλος δράματος πρώτου τοῦ Σοφοκλέους (quater), in f. 62 οὔσαι (sic) περιήθεν (scil. initium "Operum" Hesiodi); in f. 316^v conscribillationes nullius pretii et diagrammata duo. In f. 3^v <Iohannes card. de Salviatis> indiculum codicis addidit.

POSS. Georgius Valla (v. f. 316^v Γεωργίου τοῦ Βάλλα τὸ βιβλίον) anno 1471, cum Papiae vixit (v. Michaud, *Biographie universelle*, 42, p. 487 et supra, signum f. 3 sub CHART. SIGNA). Certe Georgius Valla ff. 1-3 hoc anno codici addidit. Saeculo XVI codicem cardinalis Iohannes de Salviatis possedit, ut ex indiculo ab eo in f. 3^v scripto elicitur (v. supra, sub ANNOT). In ff. 4, 16, 33, 139, 316^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine inf. ff. 1 et 4 <A. Mai> scripsit *Colon. 60 Vat. 2221*. F. I recentiori adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 88×67, manus saec. XVIII scripsit *Sophoclis Aiax | Electra Oedipus | Eschilus Prome|theus Thebes Persae | saeculi XV* (in margine inf. additum est *LXX 59*); in inferiore, mm. 27×47, *G XXXXVII*. In indice codicum Columnensium (v. cod. Vat. lat. 9579 f. 145^v) codex numero 87 signatur, in indice R. Vernazza numero 84 (quod nota 60 confirmat ab <A. Mai> iuxta apposita, scil. numerus codicis in hodierna serie codicum Columnensium), in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 86.

BIBL. A. Colonna, *Dioniso* N.S. 10, 1947, p. 57; A. Turyn, *The Sophocles Recension of Manuel Moschopoulos, Trans. and Proceed. of the Amer. Philol. Assoc.* 80, 1949, pp. 94 n. 1 et 171, et *Studies in the manuscript Tradition of the Tragedies of Sophocles*, Urbana [Illinois] 1952, pp. 9 et 29. De codice nostro H. W. Smyth, *Catalogue of the Manuscripts of Aeschylus, Harv. Stud. in class. Philol.* 44, 1933, pp. 25-27 et A. Turyn, *The manuscript Tradition of the Tragedies of Aeschylus*, New York 1943, pp. 68-82 nullam mentionem faciunt.

INTEG. ut in tribus superioribus libris.

2222 Saec. XIV a.m., chartac., mm. 212×148, ff. II. 351, ll. 13-32, in duos tomos divisus.

1 (ff. 1^v-11^v) **Catonis maioris** sententiae ex interpretatione Maximi Planudis (de qua v. si vis W. O. Schmitt, *Bemerkungen zum Codex Baroccianus 72 fol. 306^r-309^r, Helikon* 17, 1977, pp. 276-282, praesertim pp. 278-281), sub titulo (v. f. 1) Κάτωνος Ῥωμαίου γνῶμαι παραινεται (sic) δίστιχοι ἄς μετήνεγκεν ἐκ τῆς Λατίνων φωνῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον Μάξιμος μοναχὸς ὁ Πλανούδης. Praefigitur (f. 1) prooemium quod inc. ἀναπολήσας ἐγὼ κατὰ νοὺν et des. (f. 1 l. 1 a.i.) ἀσπασίως φιλίαν φέρε (cf. e.g. codd. Vat. gr. 1584 ff. 96-97^v et Vat. gr. 2231 f. 247^{r-v}; ed. Aldina *Erotematum* Manuelis Chrysolorae, Venetiis 1517, pp. 297-298; v. etiam L. L. Luisides, *Versio Planudea dictorum Catonis*, Athenis 1947, pp. 1-4); in margine externo f. 1 nec non in f. 1^v scholia scripta sunt: primum (f. 1) inc. οὐχὶ τὸν οἶνον σεαυτῷ κεράννυε des. τὴν εἰς κόρον; scholia in f. 1^v (primum inc. εἰ βούλει φησὶν ἀθύρειν ultimum des. ἄλλοις πρότερον ἔθηκας) exstant etiam in codice Vat. gr. 1584 f. 97^{r-v} (ubi tamen primum brevius est). Textus libri primi sententiarum inc. (f. 1^v) εἰ ὁ θεὸς νόος ἐσθ' ὥς, textus libri quarti des. σὺν δύο ταῦτα τιθεῖσα (cf. Vat. gr. 1584 ff. 98-111^v; ed. Aldina pp. 299-310; Luisides, op. l. pp. 4-32). Inter lineas glossae; scholiorum margi-

nalium primum (f. 1^v) inc. ἐπεὶ ὁ θεὸς ὡς παρὰ τῶν γραφῶν ἀκούομεν νοῦς ἐστίν des. ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν (cf. Vat. gr. 1584 f. 98), ultimum autem (f. 10^v) inc. καὶ τῷ οἴνῳ καὶ τοῖς ἀφροδισίοις des. ὑπὸ μέθης ἀπόφευγε (cf. Vat. gr. 1584 f. 110).

2 (ff. 12-21) **Homeri*** *Batrachomyomachia* cum glossis interlinearibus et scholiis marginalibus (ed. A. Ludwich, *Die homerische Batrachomachia des Kares Pigres*, Leipzig 1896, pp. 142-197): primum scholion (f. 12) inc. εἵνεκα ἀντι τοῦ χάριν des. διότι καὶ ἀντι τοῦ χάριν (cf. Ludwich, op. l. p. 202,8 ubi scholion multo brevius impressum est), alterum (f. 12) inc. ἤγουν ἦν ταῖς βιβλίοις ἐγγαράττων des. καθ' οὗ τοῦτο γράφει (cf. Ludwich p. 202,24-26), ultimum (f. 21) est οὐ μόνον οὕτω φαμέν καὶ τόδε ἢ τόδε ἀλλὰ καὶ ἀνάπαλιν ἢ τόδε καὶ τόδε (cf. Ludwich p. 307, 8-9). Ff. 21^v-22 vacua.

3 (ff. 23-155^v) **Oppiani** *Haliuticon* libri I-V praefixis (f. 22^v) vita quae inc. Ὀππιανὸς ὁ ποιητὴς πατρὸς μὲν ἦν Ἀγνησιλάου et des. abrupte ἔλαχε φωτῶν (ed. A. Westermann, *Vitarum scriptores graeci minores*, Brunsvigae 1845, pp. 63-64, 26) et disticho Ὀππιανὸς σελίδεσσιν – ὄψον ἀπειρέσιον (Westermann op. l. p. 66, 41-42): ^a(ff. 23-53^v) liber primus (ed. J. G. Schneider, Argentorati 1776, pp. 66-89; F. S. Lehrs, Parisiis 1862, pp. 41-56); ^b(ff. 53^v-80) liber secundus (Schneider, pp. 90-110; Lehrs, pp. 56-69); ^c(ff. 80-105) liber tertius (Schneider, pp. 111-129; Lehrs, pp. 69-81); ^d(ff. 105-131^v) liber quartus (Schneider, pp. 130-150; Lehrs, pp. 81-94); ^e(ff. 131^v-155^v) liber quintus (Schneider, pp. 151-170; Lehrs, pp. 94-106). Libris II - V brevia argumenta praeponuntur (v. ff. 53^v, 80, 105, 131^v); inter lineas glossae; in marginibus scholia, quorum primum (f. 23) inc. πόντος παρὰ τὸ πνέω des. καταπνεόμενος τοῖς ἀνέμοις τόπος (cf. U. C. Bussemaker in adpendice Dübner editionis scholiorum in Theocritum, Parisiis 1849, p. 261, col. 1 ll. 3-7), ultimum (f. 155) inc. ἀποθέσεως τὸ σχῆμα · εἰπὼν γὰρ ὅσα ἐν προοιμίῳς ὑπέσχετο des. τὰ ῥιζοῦχα τὰ συγκρατοῦντα τὰς ῥίζας τῆς γῆς (finis scholii apud Bussemaker, p. 364 col. 1 ll. 45-46 ubi textus multo brevior est). Ff. 156-157^v vacua.

4 (ff. 160-269^v) **Aeschyli** *tragoediae* tres secundum stirpem ρ recensiois Thomae Magistri (v. A. Turyn, *The manuscript Tradition of the Tragedies of Aeschylus*, New York 1943, p. 73 ubi codex noster memoratur, nec non E. A. E. Bryson, *Contributions to the Study of the Thomas Recension of Aeschylus*, Urbana 1956, pp. 11 et 158 [quam dissertationem citat F. Jorsal, *Classica et mediaevalia* 31, 1970, pp. 339 et 383 n. 9]; codex noster tamen etiam cum traditione antiquiore codicis M, scil. Laurent. plut. 32.9, arto vinculo coniungitur, v. praesertim F. Jorsal, *Vaticanus graecus 2222 and its Relation to Laur.*

32,9, *Classica et mediaevalia* 31, 1970, pp. 339-388 nec non O. L. Smith, *Studies in the Scholia of Aeschylus*, I, Lugduni Batavorum 1975, p. 141 n. 37), praefixis ^a(ff. 158^v-159 l. 5 a.i.) vita <Thomae Magistri> quae inc. Αἰσχύλος ὁ τραγικός γένει μὲν ἦν Ἀθηναῖος Ἐλευσίνιος τὸν δῆμον et des. οὐκ ὀλίγας δὲ μετὰ τελευτὴν νίκας ἀπηνέγκατο (ed. A. Westermann, *Vitarum scriptores graeci minores*, Brunsvigae 1845, pp. 117-121; G. Dindorf, *Aeschyli tragoediae superstites*, Oxonii 1851, pp. 1-6; C. J. Herington, *The older Scholia on the Prometheus Bound*, Lugduni Batavorum 1972, pp. 59-61), ^b(f. 159 l. 5 a.i. – 159^v l. 10) scholio, ab initio πρῶτος Αἰσχύλος πάθει γενικωτάτοις τὴν τραγωδίαν ἠῤῥησε usque ad βρέγμα τυπεῖς ἔθανον (sic) (Westermann, pp. 121,74-122,92; Dindorf, pp. 6,4-7,13; Herington, pp. 61-62); ^c(f. 159^v ll. 10-13) scholio quod inc. ἰστέον δὲ ὡς οὐ κατὰ τὸν κοινὸν λόγον ἐν τῷ Καυκάσῳ φασὶ δεδέσθαι τὸν Προμηθεά et des. ὡς ἀπὸ τῶν πρὸς τὴν Ἰὼ λεγομένων ἔστι συμβαλεῖν (Westermann, in apparatu critico, pp. 122-123; Dindorf p. 11, 13-15; H. Weil, *Aeschyli tragoediae Lipsiae* 1891 [*Teubneriana*] p. 3; Herington pp. 65 et 67); ^d(f. 159^v ll. 13-18) scholio quod inc. τῶν ποιημάτων ἃ μὲν εἰσὶ διεξοδικὰ καὶ διηγηματικά et des. μικταὶ γὰρ εἰσιν αἱ ποιήσεις αὐτῶν (Westermann, pp. 122,10-123,106; Dindorf p. 8,4-9); ^e(ff. 160-197) *Prometheus*; praefiguntur (f. 159^v) argumentum quod inc. Προμηθεὺς ἐν Σκυθία δεδεμένον et des. Προμηθεὺς δέσις (Weil, p. 3,2-13; Dindorf p. 11,4-12; Herington p. 65) et personarum index; scholiorum in marginibus vel inter lineas scriptorum — quae non solum a Thoma Magistro verum etiam a «scholiis veteribus» codicis M, scil. Laurent. plut. 32.9, originem repetunt, cf. F. Jorsal, *Classica et mediaevalia* 31, 1970, pp. 339-388, praesertim pp. 341-342, 349-350 — primum (f. 160) est εἰς τὸν Καύκασον τὸ ἐπὶ πολὺ διήκον ἢ τὸ τῆλε ὁρώμενον (cf. Dindorf p. 167, 1 et 12 ubi tamen scholion impressum longius est), paenultimum (f. 196^v, marg. inf.) inc. ἢ ἦν πάντες θέμιν ἡγοῦνται des. ὁ καὶ κρεῖττον (cf. Dindorf, p. 296,12-13), ultimum (f. 197) est διὰ τῆς οὐρανοῦ περιφορᾶς ἐπιφέρων. ²(ff. 198-232^v) *Septem*; praefiguntur (f. 197^{r-v}) argumentum quod inc. ὁ Λαῖος ἐβασίλευσεν ἐν Ἀθήναις et des. τὰς πόλεις τῶν Θεβῶν ἢ διὰ τὸ ἐπτάπολον (cf. Dindorf, pp. 297-299,12 ubi tamen initium longius est) et (f. 197^v) personarum index; scholiorum in marginibus vel inter lineas scriptorum — de eorum origine v. supra, num. ¹— primum (f. 198) est τὰ ἐνδεχόμενα καὶ ἀρμόζοντα τῷ καιρῷ (cf. e.g. codicem Vat. gr. 2221 f. 236, Dindorf, p. 300, 10-11 et O. L. Smith, *Scholia in Aeschylum* II 2, Lipsiae 1982 [*Teubneriana*] p. 11, 23), ultimum autem (f. 232^v) est δίκαιον γὰρ συμπονεῖν τῷδε περὶ πατρίδος ἡγωνισμένῳ (cf. e.g. codicem Vat. gr. 2221 f. 275^v, Dindorf p. 413, 23-24 et O. L. Smith, p. 422, 20). ³(ff. 236-269^v) *Persae*; praefiguntur ^a(f. 233-233^v l. 14) argumentum quod inc. Γλαῦκος ἐν τοῖς περὶ Αἰσχύλου μύθοις et des.

τινὲς δὲ καὶ τέταρτον Δαρεῖον εἶναι γράφουσιν (Weil, pp. 89-90; Dindorf, pp. 415-416), ^b(f. 233^v ll. 15-16) personarum index, ^c(f. 233^v a l. 17 usque ad finem) scholion quod inc. ιστέον ὅτι τοῦτο τὸ δράμα πεποίηκεν ὁ Αἰσχύλος et des. καὶ τῇ πόλει συνέχαιρεν, ^d(ff. 234-235^v) scholion quod inc. ἡ τοῦ τρίτου δράματος ὑπόθεσις ἐστὶν ἡ κατὰ τῆς Ἑλλάδος τοῦ Ξέρξου κίνησις καὶ ἡ ἐκεῖθεν δυστυχῆς ἀναχώρησις et des. τοῦ πεζοῦ νίκην Πausanίας ὁ Λακεδαιμονίων στρατηγός: textus codicis nostri cum textu a Dindorf edito pp. 416,20-421,31 ab initio usque ad οἱ Ἀθηναῖοι (in codice nostro f. 235 l. 1 a.i., Dindorf p. 420,9) satis consentit; quae in codice nostro sequuntur (inde ab οὐκ ἡδύνατο f. 235 l. 1 a.i.) in nota ad l. 9, p. 420 a Dindorf edita sunt; inter lineas glossae; scholiorum in marginibus vel inter lineas scriptorum — de eorum origine v. supra, num. 1 — primum (f. 236) inc. δέον εἰπεῖν ἡμεῖς μὲν οἱ γέροντες καλούμεθα des. ἀντὶ τοῦ πίστευα κατὰ συγκοπὴν ληροῦσι (Dindorf p. 422, 13-18), ultimum autem (f. 269^v) est βάρις εἶδος πλοίου ἀπὸ Βάρεως (cf. cod. Vat. gr. 2221 f. 316 et O. Dähnhardt, *Scholia in Aeschyli Persas* Lipsiae 1894 [Teubneriana] p. 275). F. 270^{r-v} vacuum si figuram excipias in f. 270^v depictam de qua v. infra in tertia parte descriptionis, sub ORN.

5 (ff. 271-294^v) Michaelis syncelli De syntaxi, sub titulo Μιχαὴλ πρεσβυτέρου καὶ συγκέλλου τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων μέθοδος περὶ τοῦ λόγου συντάξεως σχεδιασθεῖσα ἐν Ἑδέσσει τῆς Μεσοποταμίας αἰτήσῃ Λαζάρου διακόνου φιλοσόφου καὶ λογοθέτου (tit. I apud D. Donnet, *Le traité de grammaire de Michel le syncelle*, *Bull. de l'Inst. Histor. Belge de Rome*, 40, 1969, pp. 38 et 59); inc. ἡ περὶ τῆς συντάξεως τοῦ λόγου διδασκαλία πολλή τε καὶ βαθεῖα καθέστηκε φιλομαθέστατε Λάζαρε καὶ μακροῦ δεομένη χρόνου (inc. B apud Donnet, op. l. pp. 39 et 59), des. τῆς ἡμῶν πρὸς σὲ σχέσεως ὃ φίλων ἄριστε (des. II^a apud Donnet, op. l. pp. 40 et 59). Idem opusculum exstat etiam in codice Vat. gr. 2226 ff. 170-190^v, ubi tamen initium et finis paulum discrepant (v. infra, p. 300). De eius titulis, initiis et finibus v. D. Donnet, op. l. pp. 38-40; de eius codicibus v. D. Donnet, *Le traité Περὶ συντάξεως λόγου de Grégoire de Corinthe* [Ét. de philol., d'archéol. et d'hist. anc. publ. par l'Inst. Histor. Belge de Rome, 10] Bruxelles-Rome 1967, pp. 112-114, *Le traité de grammaire de Michel le syncelle*, *Bull. de l'Inst. Histor. Belge de Rome*, 40, 1969, pp. 40-62 (codex noster p. 59 memoratur); de eius editionibus impressis nec non de earum rationibus cum codicibus v. D. Donnet, *Bull. de l'Inst. Histor. Belge de Rome*, 40, 1969, pp. 35-37 et praesertim *La tradition imprimée du traité de grammaire de Michel, le Syncelle de Jérusalem, Byzantion* 42, 1972, pp. 441-508; de eius fragmentis in aliis codicibus servatis v. D. Donnet, *Les fragments du traité de grammaire de Michel le Syncelle*, *Bull. de l'Inst. Histor. Belge de Rome*, 45, 1975, pp. 291-308 (ed. Aldina, Venetiis 1525, post Theodori <Gazae> grammaticen sub nomine Georgii

Lecapeni, ff. 171-216^v; sub nomine Georgii Lecapeni etiam in editione Iuntina Theodori Gazae grammatices, Florentiae 1526, ff. X 7-D V; ed. etiam A. Cancellarius, Γραμματικὴ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου... καὶ ἑτέρα Μιχαὴλ τοῦ συγγέλου [sic] τοῦ Ἱεροσολυμίτου, Venetiis 1745, pp. 119-159; textus in hac editione inc. ἐπειδὴ περὶ λόγου εἰπεῖν προσθέμεθα, in codice nostro f. 271 l. 16: desideratur igitur initium usque ad ὁμηρὰ τε καὶ ἐχέγγυα, in codice nostro f. 271 ll. 4-16).

6 (ff. 295-312^v) Collectio verborum Atticorum cum explanationibus non secundum ordinem alphabeticum digesta, intermixtis locis e variis auctoribus, classicis praesertim, depromptis; inc. τίτλος κτυπητῆς φαντασιοσκόπος προαλῆς προπετῆς, des. καὶ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῆς καρδίας καὶ τοῦ ὁμφαλοῦ καὶ τοῦ αἰδοίου ἃ τέσσαρα ὄντα ἀρχαί εἰσι κατὰ τὸν Φιλόλαον τοῦ λογικοῦ ζώου (quae verba ad doctrinam Philolai Pythagorici pertinentia conferenda sunt cum Philolai fragmento 13 apud H. Diels, *Die Fragm. der Vorsokr.*, I, Berlin 1951, p. 413). Eandem collectionem perhibet codex Parisinus Suppl. gr. 1194 (cf. C. Astruc-M. L. Concasty, *Le supplément grec*, Paris 1960, pp. 370-371, nec non H. Omont, *Catalogue des manuscrits grecs... recueillis par F. E. Miller*, Paris 1897, pp. 55-56). Animadvertendum est, codicem nostrum partem tantum collectionis praeberē: nam in codice Paris. Suppl. gr. 1194 post locum supra laudatum (f. 32 l. 1) collectio usque ad finem libri pergit. Praeterea in codice nostro nonnulla desiderantur quae Parisinus continet: inter γενήσεται et σύγκλυδες (in codice nostro f. 298^v l. 9) codex noster excerptum omisit quod in codice Paris. ff. 7^v l. 12 a.i. — 9 l. 13 exstat (inc. τὴν ἀρχὴν ἄνθρωπος des. δοίη τῆς ἄν); inter τῷ μέτρῳ et οὓς πάλαι (in codice nostro f. 300^v l. 2 a.i.) codex noster habet tantum τῇ ἀπομάκτρα τουτέστι τῷ ξύλῳ ὃ φασιν οἱ κοινοὶ ῥίγλαν: pro quibus verbis codex Paris. f. 13 ll. 7-22 multa perhibet (inc. μετέχω τοῦδε des. προσέθηκεν αὐθις τὸ ἄνθρώπων); inter αἰτῶ et ἐγὼ φέρων (in codice nostro f. 301 l. 4 a.i.) codex Paris. f. 14 ll. 4-15 nonnulla habet (inc. κείνου χρηστήρια des. τοῦ μαίνεσθαι). Specimen collectionis, nempe ab initio usque ad ὕθλος δὲ οἱ συγκεχυμένοι καὶ ὑπόθολοι (in codice nostro f. 296^v l. 9, in codice Paris. Suppl. gr. 1194 f. 3^v l. 3 a.i.) codice Parisino usus ed. H. Omont, op. l. pp. 105-114, qui etiam apparatus fontium instruxit.

7 (ff. 312^v-318) Excerpta e <Photii Bibliotheca>: ^a(ff. 312^v-317^v) <E codice CCLXXIX>, nempe ex <Helladii Besantinoi Chrestomathia>: inc. ὅτι Διονυσίος φησι μὴ λέγειν τοὺς Ἀττικιστὰς ὠνησάμην des. καὶ ἕτεροί τινες ἐγκωμιαστικοὶ λόγοι (P. G. 104. 304 B 5-325 A 8; R. Henry, *Photius, Bibliothèque*, VIII, Paris 1977 [Les belles Lettres] pp. 170,29-188,22); textus desideratur ab ὅτι τῶν εἴκοσι

τεσσάρων στοιχείων usque ad φαρμάκῳ τὴν μητέρα (P. G. 104. 305 A 6-15, Henry p. 171, 20-29), cf. f. 313 l. 2, ab ὅτι τὸ ἀρχέτυπον usque ad ἱστορεῖ (P. G. 104. 312 B 14-C 2, Henry p. 177, 22-25), cf. f. 314^v l. 14, ab ὅτι μύρων εἶδη usque ad Συρακούσιος (P. G. 104. 313 A 1-4, Henry p. 178, 14-16), cf. f. 315 l. 6, ab ἀλλὰ τῶν usque ad ἐπωνομάζετο (P. G. 104. 313 C 3-9, Henry p. 179, 4-9), cf. f. 315 l. 4 a.i., ab ὅτι τὸ Κυθνώλης usque ad ὀλίγων πάνυ (P. G. 104. 316 A 1-4, Henry p. 179, 14-17), cf. f. 315 l. 1 a.i., ab ὅτι παρὰ γράμμα usque ad ἐωρακέναι (P. G. 104. 316 A 11-B 3, Henry pp. 179, 24-180, 31), cf. f. 315^v l. 4, ab ὅτι ἄρτος usque ad ἄλλοις (P. G. 104. 316 B 8-12, Henry p. 180, 35-38), cf. f. 315^v l. 8, ab ὅτι ἔθος usque ad τοῖς φαρμακοῖς (P. G. 104. 317 B 9-C 4, Henry p. 182, 2-12), cf. f. 316 l. 12, ab ὅτι τὴν Ἀντίκυραν usque ad πόλιν λέγει (P. G. 104. 320 A 2-4, Henry p. 183, 31-33), cf. f. 316 l. 22. ^b(ff. 317^v-318) (E codice CCLXXVIII), nempe e Theophrasti opere de animantibus quae invidia laborare dicuntur (v. titulum in f. 317^v περὶ τῶν λεγομένων ζώων φθονεῖν), inc. ὁ γαλεώτης, φασί, φθονῶν τῆς ὠφελείας τοῖς ἀνθρώποις des. ὧν οὐκ ἔχομεν λόγον ἀποδοῦναι (P. G. 104. 300 A 4-B 11, Henry VIII, pp. 166, 41-167, 22): agitur de fragmento CLXXV apud F. Wimmer, *Theophrasti Eresii opera quae supersunt omnia*, III, Lipsiae 1862 [*Teubneriana*], pp. 221, 21-222, 13 ut animadvertit N. G. Wilson, *The Manuscripts of Theophrastus, Scriptorium* 16, 1962, p. 102 n. 1 ubi codicem nostrum memorat.

8 (ff. 318-348^v) Iterum collectio verborum Atticorum cum explanationibus, non secundum ordinem alphabeticum digesta; inc. ἀναλογίαν ἔχει τινὰ καὶ ὁμοιότητα χαλκεὺς μὲν πρὸς ὀνοματοθέτην πρὸς δὲ διαλεκτικὸν σκυτεὺς des. σάπτω τὸ ἐπιφορτίζω (cf. *Zonarae Lexicon*, ed. I. A. H. Tittmann, Lipsiae 1808, col. 1632) σάξω · ἔσαγμαι · ἐξ οὗ καὶ σαγμάριον · τὸ τρίτον ἔσακται · ἐξ οὗ καὶ σάκτα · ὡς Ἀριστοφάν(ης) · ἥγιζεν αὐτοὺς εἰς σάκταν τινὰ · ἔστι δὲ σάκτα τίς · ἦν ὁ πληρώσας τινῶν πραγμάτων ἐπιφορτίζεται. Pars huius collectionis etiam in codice Paris. Suppl. gr. 1194 invenitur, i.e. ab ἀναλογίαν ἔχει τινὰ καὶ ὁμοιότητα χαλκεὺς μὲν πρὸς ὀνοματοθέτην usque ad οὐκ ἂν εἴη ποτέ (in codice nostro f. 318 l. 5-318^v l. 5 a.i., in codice Paris. Suppl. gr. 1194 ff. 123^v l. 5-124^v l. 12 a.i.); animadvertendum est, quae in codice nostro post οὐκ ἂν εἴη ποτέ leguntur (inc. πλωτὸν τὸ ἀποκεκληρωμένον des. προσήκει ἡ νῆξις, f. 318^v ll. 5-1 a.i.) in codice Paris. in f. 123^v ll. 10-6 a.i. post λέγοντο οἰήσεται collocari (quae verba in codice nostro f. 318 l. 16 exstant); praeterea desiderantur in codice nostro quae in codice Paris. ff. 123^v l. 5 a.i.-124 l. 4 post προσήκει ἡ νῆξις leguntur (inc. πολυσπερέας τε φάλαγγας des. καὶ τῶν λοιπῶν). Intermixtae sunt regulae et definitiones grammaticales ut, e.g., de constructione verborum (v. e.g. f. 327^v ll. 11-14 de verbis

ἀποστερῶ, ζημιῶ, ἀφαιροῦμαι), de nominibus (f. 330, ll. 13-15 inc. τῶν ὀνομάτων τινὰ μὲν δηλοῦσι πάθος τινὰ δὲ ἐνέργειαν, des. ὁ δυνάμενος τρωθῆναι καὶ θανεῖν: v. initium Manuelis Moschopuli operis De syntaxi, ed. Iuntina, Florentiae 1526, p. D V^v) et de praepositionibus (ff. 343^v l. 19-344^v l. 9; hoc excerptum, quod inc. ἡ ἐν πρόθεσις δηλοῖ τὸ ἐπάνω καὶ τὸ ἐντὸς et des. καὶ παραδυναστεῖ ἀντὶ τοῦ συνάρχει etiam in codice Ambros. 482 [L 44 sup.] f. 155^v exstat [cf. A. Martini-D. Bassi, *Cat. cod. graec. Bibl. Ambros.* I, Mediolani 1906, p. 578]; differt et ab excerpto de praepositionibus e Michaelis Syncelli De syntaxi sumpto atque, e.g., etiam in codice Vat. gr. 2226 ff. 194-197 servato [cf. infra, p. 301 et D. Donnet, *Bull. de l'Inst. Histor. Belge de Rome*, 45, 1975, p. 295] et ab altero excerpto quod codex Vat. gr. 1740 in marginibus ff. 16-19 perhibet, cf. C. Gianneli, *Codices Vat. gr. 1684-1744*, Bibl. Vat. 1961, p. 142).

9 (ff. 349-350^v) (Andronici Rhodii) ¹(ff. 349-350 l. 3 a.i.) (De passionibus), inc. πάθος ἐστὶν ἄλογος ψυχῆς κίνησις δι' ὑπόληψιν κακοῦ ἢ ἀγαθοῦ des. ἀγνεία δὲ εὐλάβεια τῶν περὶ θεὸν ἀμαρτημάτων (ed. D. Hoeschel, Lugd. Bat. 1617, pp. 739-745 l. 3 a.i.; F. G. A. Mullach, *Fragmenta philos. Graecorum* III, Parisiis 1881, pp. 570-574 col. 1 l. 6). ²(f. 350 l. 3 a.i. - 350^v) (De virtutibus), ab initio ἐπαινετὰ μὲν ἐστὶ τὰ καλὰ usque ad τὸ τὴν ἐμπειρίαν ἔχειν τῶν χρησίων ἀπάντων (critice ed. C. Schuchhardt, Darmstadiae 1883, pp. 19-21, 17; Hoeschel, ed. l. pp. 745 l. 2 a.i. - 747 l. 5 a.i.; Mullach, op. l. pp. 574 col. 1 l. 7-575 col. 1 l. 14; animadvertendum est, apud Hoeschel et Mullach initium desiderari, nempe ab ἐπαινετὰ δὲ ἐστὶ τὰ καλὰ usque ad ἔστι δὲ ἀρετὴ ἐξομολογούμενη, cf. in codice nostro f. 350 l. 3 a.i. - 350^v l. 2 [= Schuchhardt, p. 19, 1-5]; praeterea in codice nostro nec non in editionibus Hoeschel et Mullach ὁρος ἀρετῆς deest, cf. Schuchhardt, p. 19, 6-9). F. 351 vacuum praeter adnotationem de qua v. infra in ultima parte descriptionis, sub ANNOT.

10 (f. 351^v) (Manuelis Moschopuli *excerptum de metris poeticis), inc. πόδες λέγονται ἐφ' ὧν βαίνει τὰ ζῶα καὶ δι' ὧν βαδίζει des. καὶ διτρόχαιος ἐξάχρονος οἶον Ἀρχίδημος (ed. F. N. Titze, *Manuelis Moschopuli Cretensis opuscula grammatica*, Lipsiae-Pragae 1822, pp. 49-50). Textus codicis ab editione tantummodo discrepat. Hoc excerptum Manueli Moschopulo tribuendum non esse censuit K. Krumbacher, *Gesch. der byz. Litteratur*, München 1897², p. 547.

MAT. Multa codicis folia umore maculata (v. praesertim ff. 13-50, 255-290); nonnulla tineis erosa (v. e.g. ff. 153^v-157). Orae externae, internae, superiores et inferiores foliorum saepe reffectae (v. e.g. ff. II, 1, 11, 12, 16, 17, 29, 30, 174-177, 190, 213^v, 230).

FASC. Codicem partes quattuor efficiunt. Prima (ff. II-21^v) duobus tantum fasciculis constat, nempe senione (ff. II-11^v) et quinione (ff. 12-21^v); altera (ff. 22-157^v) quaternionibus 17 componitur; tertia (ff. 158-270^v) fasciculis 14, quaternionibus omnibus praeter 10 (quinionem, ff. 230-239^v) et 14 (septem foliorum, ff. 264-270^v); quarta denique (ff. 271-350^v) quaternionibus 10. Fasciculi alterius partis numeris graecis α'-ιζ' angulo superiori externo primae vel inferiori externo ultimae singulorum paginae appositis signati (animadvertendum tamen est, in fasciculo [ε'] ff. 54-61^v vestigium tantum notae ε' in angulo inferiore externo f. 61^v exstare, in fasciculis autem [ζ'] ff. 62-69^v, [ζ'] ff. 70-77^v, [η'] ff. 78-85^v, [ιε'] ff. 134-141^v notas numerales periisse); fasciculi tertiae partis notis graecis rubris in margine inferiore ultimae singulorum paginae sinistrorsum scriptis numerati (notae omnino evanuerunt in fasciculis [ζ'] ff. 198-205^v, [ζ'] ff. 206-213^v, [θ'] ff. 222-229^v, [ιδ'] ff. 264-270^v); quartae partis quaterniones notis graecis α'-ι' angulo inferiori externo primae singulorum paginae appositis distincti (in fasciculis tamen [δ'] ff. 295-302^v et [ζ'] ff. 319-326^v notae perierunt). Partibus quattuor in unum librum compactis, manus altera omnes codicis fasciculos notis ab α' usque ad μγ' in angulo superiore externo primae singulorum paginae numeravit (in primo codicis fasciculo tamen nota α' in margine inf. medio f. 11^v observatur). Quae manus notas γ' et δ' non in angulo superiore externo ff. 22 et 30, sed in angulo superiore externo ff. 21 et 29 perperam scripsit (quem errorem tamen in ceteris codicis fasciculis non iteravit); praeterea notas numerales ιδ', ις', ιζ' a manu priore ad fasciculos alterius partis signandos appositas in ις', η', ιθ' correxit (v. angulos superiores externos f. 126 [ιδ' corr. in ις'], 142 [ις' corr. in η'], 150 [ιζ' corr. in ιθ'])).

CHART. SIGNA. Septem observantur: ¹(e.g. ff. 12, 14, 21) circuli (Briquet 3198: Bergame 1337); ²(e.g. ff. 48, 55, 64, 95, 107) nodus Salomonis (Zonghi, 73-74, anni 1311); ³(e.g. ff. 159, 164) bucina (cf. Mošin 4824-4829 ann. 1328-1330); ⁴(e.g. ff. 160, 163) norma (cf. Mošin 3685-3692 ann. 1306-1330); ⁵(e.g. ff. 268, 269) litterae GAP (similis littera P apud Briquet n. 8448, Florence 1299); ⁶(e.g. ff. 273, 276) bovis caput (simile apud Briquet, 14106: Gênes 1333); ⁷(e.g. ff. 305, 308, 322, 323) cor (Briquet 4179: Grenoble 1330).

SCHEMA. Leroy 30 D 1 (v. e.g. f. 114). Textus mensurae haud semper aequales manent.

SCRIPT. Librarius unus totum codicem fusco atramento exaravit, in textibus poeticis litteris maioris moduli, in textibus autem prosis et in scholiis scriptura multo minutiore utens. Scripturae stilum similem esse scripturae codicis Vat. Urb. gr. 142 animadvertit Turyn, *The Byzantine manuscript Tradition of the Tragedies of Euripides*, Urbana 1957, p. 194. Manus altera in f. 162 aliquot glossas et scholia addidit; manus tertia in f. 180^v scholion, in f. 351^v autem excerptum de metris poeticis scripsit.

ORN. Tituli et litterae initiales rubro colore scripta. In f. 12 rectagonum parva ova continens, rubro et fusco colore sublito; in f. 22^v linea spissa rubra; in f. 23 rectagonum rhombos continens, quod crux graeca supereminet, fusco et rubro colore sublito; in ff. 53^v, 80, 105 linea rubra simplex; in f. 158^v apices rubri duplicem lineam efformantes; in f. 197 apices rubri duplicem lineam efformantes et linea sinuosa rubra in flosculos utrimque desinens; in f. 233 linea spissa rubra quam parva crux graeca supereminet; in f. 270^v equi caput depictum est.

ANNOT. In margine sup. f. 23 primi scribae invocatio: ὦ Χριστὲ βοήθη(εἰ) ἡμῖν; in f. 351 Μανουήλ (probatio calami).

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 1). In ff. 1, 87, 252, 350^v, 351^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In schedula chartacea mm. 32×52 f. II adglutinata (A. Mai) scripsit LXXX (agi-

tur de numero quo codex in indice codicum Columnensium signatur: v. codicem Vat. lat. 9579 f. 145) et 22; in margine sup. f. II legitur HA' (Hieronymus Amati scil.). F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 132×72, manus saec. XVIII scripsit *Catonis sententiae = Oppianus | De Piscibus = Sep | tem adversus Thebas = Batrachom. | = Eschilij Prometheus Persae = | singula in hoc volumine | saeculi XIV* (in margine inferiore scriptum est 60 LXIX 61); in schedula inferiore, mm. 28×33, E XVI. In margine inf. f. 1 et f. 158, manu (A. Mai): *Colonens. 61 Vat. 2222 P. I, Colonens. 61 Vat. 2222 P. II*. In indice R. Vernazza codex numero 81 signatur, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 55.

BIBL. D. Donnet, *Le traité περί συντάξεως λόγου de Grégoire de Corinthe* [Étud. de philos., d'archéol. et d'hist. anc. publ. par l'Inst. Histor. Belge de Rome, 10] Bruxelles-Rome 1967, p. 112, *Le traité de grammaire de Michel le syncelle*, *Bulletin de l'Inst. Histor. Belge de Rome*, 40, 1969, pp. 59, 67 n. 2, *La tradition imprimée du traité de grammaire de Michel le syncelle de Jérusalem*, *Byzantion* 42, 1972, pp. 445 n. 4 et 458 n. 1 (e codice nostro codices Taurinensem gr. 274 et Vallicell. gr. 88 (F 24) pendere contendit), *Les fragments du traité de grammaire de Michel le Syncelle*, *Bulletin de l'Inst. histor. Belge de Rome*, 45, 1975, pp. 293, 297, 299, 300, 304, 306; A. Ludwig, *De codicibus Batrachomachiae dissertatio*, Regimontii 1894, p. 9 et *Die homer. Batrachomachia . . . nebst Scholien und Paraphrase*, Leipzig 1896, p. 49; A. Turyn, *The manuscript Tradition of the Tragedies of Aeschylus*, New York 1943, p. 73, *The manuscript Tradition of the Tragedies of Sophocles*, Urbana 1952, p. 32 n. 22 et *The Byzantine manuscript Tradition of the Tragedies of Euripides*, Urbana 1957, p. 194; H. W. Smyth, *Catalogue of the Manuscripts of Aeschylus*, *Harv. Stud. in class. Philol.* 44, 1933, p. 27 (ubi numero 123 signatur); E. A. E. Bryson, *Contributions to the Study of the Thomas Recension of Aeschylus*, Urbana 1956, pp. 11 et 158 sq. (quam dissertationem citat F. Jorsal, *Classica et mediaevalia* 31, 1970, pp. 339, 340, 383 n. 9); N. G. Wilson, *The Manuscripts of Theophrastus*, *Scriptorium* 16, 1962, p. 102 n. 1; F. Jorsal, *Vaticanus graecus 2222 and its Relation to Laur. 32, 9*, *Classica et mediaevalia* 31, 1970, pp. 339-388; O. L. Smith, *Studies in the Scholia of Aeschylus, I: The Recensions of Demetrius Triclinius*, Lugduni Batavorum 1975, pp. 114, 114 n. 2, 122, 140 n. 33, 141 n. 37, 142 n. 38, 143, 166 n. 20; *Scholia in Aeschylum* II 2, Lipsiae 1982 [Teubneriana] pp. XI, XXVIII. Codicem praetermiserunt Vari Rezsö, *A ciliciæ Oppianus halieutikájának Kézirati hagyománya, Ertekezések a nyelv-és széptudományok Köréből*, 20, 1908, pp. 416-480 et F. Fajen, *Überlieferungsgeschichtliche Untersuchungen zu den Halieutika des Oppians* [Beitr. zur Klass. Philol. 32], Meisenheim 1969, pp. 15-17.

INTEG. Ut in quattuor superioribus libris.

2223 Saec. XV (ante annum 1448), chartac., mm. 215×150, ff. III. 215 (+ 88^a, 146^a), II. 27.

Georgii Scholarii (Gennadii) opera tria autographa quibus praefigitur (ff. 1-4) epistula nuncupatoria ad Constantinum Palaeologum nondum imperatorem, sub titulo τῷ ὑψηλοτάτῳ καὶ πανευτυχεστάτῳ δεσπότῃ κυρῷ Κωνσταντίνῳ τῷ Παλαιολόγῳ, addita (f. 4) subscriptione ὁ δοῦλος τῆς βασιλείας σου Γεώργιος ὁ Σχολαριος (inc. εἴπερ ἄλλῳ τινι καὶ σοὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἡμετέρων ἔργων ὀφείλων des. καὶ τῶν νοῦν ἔχόντων οὐδεὶς ἀντερεῖ, ut in codicibus Mut. gr. 50 (II B 13) ff. 7-9^v [v.

V. Puntoni, *Indice dei cod. greci della bibl. Estense di Modena, Studi ital. di filol. classica* 4, 1896, p. 414 et L. Petit, X. A. Sideridès, M. Jugie, *Oeuvres complètes de Gennade Scholarios*, VII, Paris 1936, p. 1 app.] et Paris. gr. 1941 ff. 1-3 [cf. Petit-Sideridès-Jugie op. l. p. 1 app.]; critice ed. Petit-Sideridès-Jugie, op. l. pp. 1-6; codice Paris. gr. 1941 usus partim ed. etiam S. P. Lampros, *Παλαιολογία καὶ Πελοποννησιακά*, II, Athenis 1924, pp. 14-18, nempe ab initio usque ad εἰκότως ταῖς ἐξηγήσεσιν, in codice nostro f. 3 ll. 2-1a.i., in editione Petit-Sideridès-Jugie p. 5, 10); f. 4^v vacuum: ¹(ff. 5-68^v) Prolegomena in logicam et in Porphyrii Isagogen, sub titulo προλεγόμενα εἰς τὴν λογικὴν καὶ εἰς τὴν Πορφυρίου εἰσαγωγὴν ἐκ διαφόρων συλλεγόμενα βιβλίων μετὰ ἰδίων ἐπιστasiaῶν, inc. τέσσαρα τινὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκ τῆς φιλοσοφίας προσγίνονται des. τοῖς εἰσαγομένοις προπόντως (ed. Petit-Sideridès-Jugie, op. l. pp. 8-113; v. etiam codices autographos Mut. gr. 50 (II B 13) ff. 10-65 [Puntoni, op. l. p. 414, Petit-Sideridès-Jugie op. l. p. 7 app.], Paris. gr. 1941 ff. 9-55 [Petit-Sideridès-Jugie op. l. p. 7 app.], Vat. Barb. gr. 124 ff. 1-74^v [V. Capocci, *Codices Barb. gr. I*, Bybl. Vat. 1958, p. 179; Petit-Sideridès-Jugie op. l. p. V n. 1] nec non codices recentiores Vat. gr. 942 ff. 155-198^v [cf. I. A. Fabricius-G. C. Harles, *Bibl. graeca* XI, Hamburgi 1808, p. 390, qui tamen hunc codicem Gennadii commentarium in Aristotelis categorias continere immerito censuerunt; textus in hoc codice, f. 198^v, interrumpitur post verba ἐν ἔστιν ἀριθμῷ ἅρα καὶ τὰ ἐξῆς, apud Petit-Sideridès-Jugie p. 77, 7, in codice nostro f. 47 l. 6], Vat. Barb. gr. 34 ff. 1-134^v [Capocci, p. 36] et Escor. gr. 193 ff. 1-58^v [cf. G. De Andrés, *Catálogo de los códices griegos de la Real Biblioteca de El Escorial*, II, Madrid 1965, p. 22]; animadvertendum est, scholion in marginibus externo et inferiore f. 5 scriptum [inc. ἡ περὶ τὴν σοφίαν σπουδὴ des. τῆς αὐτοῦ σοφίας φησὶν] apud Petit-Sideridès-Jugie ante initium textus impressum esse, v. p. 7). ²(ff. 69-146) Commentarium in Aristotelis Categorias, inc. ὅσα μὲν ἔδει περὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ ἔτι περὶ τῆς λογικῆς ἐπιστήμης προδιαλαβεῖν des. θεῶ καὶ τούτου εἵνεκα χάριν μεγίστην ἀναφέρουσιν (v. etiam codices autographos Mut. gr. 50 (II B 13) ff. 66-129 [Puntoni, op. l. pp. 414-415; Petit-Sideridès-Jugie p. 114 app.], Paris. gr. 1941 ff. 55-103 [Petit-Sideridès-Jugie p. 114 app.], Vat. Barb. gr. 124 ff. 74^v-161^v [Capocci, p. 179; Petit-Sideridès-Jugie p. V n. 1] nec non codices recentiores Vat. Barb. gr. 34 ff. 134^v-331^v [Capocci, p. 36] et Escor. gr. 193 ff. 58^v-106^v [De Andrés p. 22]; ed. Petit-Sideridès-Jugie pp. 114-237); verba in margine externo f. 143^v scripta non scholion sed pars omissa textus sunt; ff. 146^v-146^{av} vacua. ³(ff. 147-212^v) Commentarium in Aristotelis librum De interpretatione, inc. ἡ μὲν ὕλη αἰτία τούτου τοῦ βιβλίου ἐστὶν des. χάριν θεῶ πάντων εἵνεκα τῶν ἄλλων καὶ τούτου νῦν ἀναφέρουσιν (ed. Petit-Sideridès-Jugie pp. 238-348; v. etiam codices autographos

Mut. gr. 50 (II B 13) ff. 137-190 [Puntoni p. 415; Petit-Sideridès-Jugie p. 238 app.] Paris. gr. 1941 ff. 104-147 [Petit-Sideridès-Jugie p. 238 app.], Vat. Barb. gr. 124 ff. 162-240 [Capocci, p. 180; Petit-Sideridès-Jugie p. V n. 1] nec non codices recentiores Vat. Barb. gr. 34 ff. 331^v-497^v [Capocci, pp. 36-37] et Escor. gr. 193 ff. 106^v-140^v [De Andrés p. 22]). Ff. 213 et 214-215^v vacua.

MAT. Codex bene servatus, etiamsi folia nonnulla resecta sunt (v. praesertim ff. II, III, 3^v, 76, 100, 107).

FASC. Sunt in totum fasciculi 29: fasciculus 1 (ff. II-III^v) est bifolium, fasciculus 2 (ff. 1-4^v) binio, fasciculi 3-28 (ff. 5-210^v) quaterniones, fasciculus 29 (ff. 211-215^v) quinque foliorum. Fasciculi 3-28 principio numeris graecis ab α' usque ad κς' in margine inferiore medio ultimae singulorum paginae signati erant, sed ob marginem inferiorem foliorum abscisum pleraeque notae perierunt. Discernuntur tamen vestigia notarum in ff. 12^v, 44^v, 68^v, 76^v, 84^v, 99^v, 107^v, 115^v, 123^v, 162^v, 210^v; in ff. 146^{av}, 154^v, 194^v notae integrae sunt (f. 146^{av} ιη', f. 154^v ιθ', f. 170^v κα', f. 194^v κδ').

CHART. SIGNA. Quattuor distinguuntur: ¹(ff. 2, 3, cf. etiam ff. 140, 146^a, 141, 146) solum (Briquet n. 13619: Milan 1445); ²(e.g. ff. 7 et 10) libra (Briquet n. 2401: Venise 1437, Catane 1438, Vicence 1440, München 1441, Udine 1447-48); ³(e.g. ff. 14 et 19) incus (simile apud Briquet n. 5955: Augsburg 1418; var. sim. Venise 1433-1449, Palerme 1438, Udine 1441-46); ⁴(e.g. ff. 22 et 27) forfices (Briquet 3661: Venise 1438).

SCHEMA. Leroy D 22 D 1 d (v. e.g. ff. 61, 63). Spatium scriptum: mm. 149×90.

SCRIPT. Totum codicem Georgius Scholarius ipse exaravit (cf. I. Mercati, *Appunti scolariani*, Bessarione 36, 1920, pp. 118 et 123-124 [= *Opere minori* IV, *Studi e Testi* 79, Città del Vat. 1937, pp. 81 et 86-87], V. Capocci, *Codices Barb. gr. I*, Bybl. Vat. 1958, p. 36 et Petit-Sideridès-Jugie, *Oeuvres complètes de Gennade Scholarios*, VII, Paris 1936, p. IV).

ORN. Tituli, litterae initiales, diagrammata rubro colore scripta.

ANNOT. F. III^v, manu saec. XVIII: *Gregorius*.

POSS. F. 213^v: ἱερέως Μιχαὴλ τοῦ Χριστοκαπαβῆ (v. etiam Franchi de' Cavalieri-Lietzmann, *Specimina* ... p. XX); f. 1, marg. inf. Io(hannes) car(dinalis) de Salviatis. In ff. III, 1, 212^v, 213^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. II: n° 102, LI (manu <A. Mai>): agitur de codicis numero in indice codicum Columnensium, v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144^v). In indice R. Vernazza codex numero 69, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 59 signatur. F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore partim rescissa, mm. 88×54, manus saec. XVIII scripsit *Georgii Scho(larii) | Prolegomenon (in) | Interpret. | in logi|cam Aristotelis | et in Isagogen Por|phirij | saec. XIV*; in inferiore, mm. 33×46, F. XX. In margine inferiore schedulae superioris additum est LXVIII, 62; in margine inf. f. 1 <A. Mai> scripsit *Colonens. 62 Vat. 2223*.

BIBL. A. Busse, *Ammonius in Aristotelis De interpretatione, Comment. in Arist. gr. IV*, 5, Berolini 1897, pp. LI-LII qui tamen codicem saec. XVI immerito tribuit; I. Mercati, *Appunti scolariani*, Bessarione 24, 1920, praesertim pp. 118 et 123-124 (= *Opere minori* IV [Studi e Testi 79], Città del Vaticano 1937, pp. 81 et 86-87); P. Franchi de' Cavalieri-Lietzmann, *Specimina codicum graecorum*, Berolini et Lipsiae 1929, p. XX, qui codicem ante annum 1448 exaratum esse censuerunt; L. Petit-X. A. Sideridès-M. Jugie, *Oeuvres complètes de Gennade Scholarios*,

VII, Paris 1936, p. IV (cf. *Byzantion* 11, 1936, p. 365 et A. Ehrhard, *Byz. Zeitschr.* 37, 1937, p. 415); R. Devreesse, *Introd. à l'ét. des man. grecs*, Paris 1954, p. 318; V. Capocci, *Codices Barb. gr.* I, Bybl. Vat. 1958, p. 36; Ch. G. Patrinelis, Ἑλληνες κωδικογράφοι τῶν χρόνων τῆς ἀναγεννήσεως, Ἐπετηρίς τοῦ μεσαιωνικοῦ ἀρχείου 8-9, 1958-59, p. 114 (sub num. 25); A. Wartelle, *Inventaire des manuscrits grecs d'Aristote*, Paris 1963, p. 136 ubi numero 1843 signatur (cf. D. Harlfinger-J. Wiesner, *Scriptorium* 18, 1964, p. 254 qui tamen opinionem Busse secuti codicem saec. XVI immerito tribuerunt); S. Bernardinello, *Aevum* 47, 1973, p. 393 n. 36. Specimen f. 1 codicis praebent P. Franchi de' Cavalieri-I. Lietzmann, op. l. tab. 59.

INTEG. Ut in quinque superioribus libris. In libri sectura inferiore vestigia partim evanida verborum graecorum.

2224 Saec. XIV a.m. (f. 1 saec. XVI), chartac., mm. 222×154, ff. I. 294, II. 27-32.

Codex miscellaneus, scripta varia ad ius canonicum graecum, haereses, Latinos, liturgiam et fidem orthodoxam pertinentia complectens.

1 (f. 2^{r-v}) Excerpta nonnulla iuris canonici et civilis, praesertim ex <Iohannis Zonarae> et <Theodori Balsamonis interpretationibus> deprompta: ¹(f. 2 II. 1-6) βασιλέας παρὰ τὸ δίκαιον ὑβρίζειν ὁ τῶν ἀγίων ἀποστόλων οὐ παραχωρεῖ κανὼν – εἰ δὲ ὡς ἀδικούμενος συγχωρητέος: cf. Zonarae interpretationem canonis πδ' SS. apostolorum (Rhalli-Potli II p. 108), nec non Basilicorum librum 60, tit. 36, cap. 13 (ed. G. E. Heimbach, *Basilicorum libri LX*, V, Lipsiae 1850, pp. 709-710) et Prochiron auctum 39, 16 (ed. C. E. Zachariae von Lingenthal, *Ius graeco-romanum* VI, Lipsiae 1870, p. 337). ²(f. 2 I. 7) ἀνηβον παῖδα νοήσεις τὸν ἥτιονα ἰδ' ἐτῶν ἀφήλικα δὲ τὸν ἥτιονα κε': cf. e.g. Matthaei Blastaris Syntagma, litt. ε', cap. λγ' apud Rhalli-Potli VI, pp. 293 I. 1 a.i. — 294 II. 1-3. ³(f. 2 II. 8-13) κἂν οὐκ ἐξεφωνήθη παρὰ τῶν κανόνων ἐν τισιν ὑποθέσεσιν εἶδος ἐπιτιμίων – ἐντομότεραν θήσει καὶ βαρυτέραν τὴν ἐπιτίμησιν, scil. de episcopi potestate poenae augendae vel diminuendae: similia inveniuntur e.g. in Balsamonis interpretatione canonis η' Gregorii Nysseni apud Rhalli-Potli IV p. 330, 5-13 nec non in Zonarae et Balsamonis interpretatione canonis ρβ' concilii Trullani, Rhalli-Potli II pp. 550-553 (sed textus discrepant). ⁴(f. 2 I. 14) μίμοι λέγονται οἱ ποτὲ μὲν Ἀραβίτας μιμούμενοι, ποτὲ δὲ Ἀρμενίτας: cf. Zonarae interpretationem canonis να' concilii Trullani (Rhalli-Potli II p. 425, 11-12). ⁵(f. 2 II. 15-17) σκηνικοὶ λέγονται – καὶ ἄνδρας γυναῖκες: cf. Zonarae interpretationem canonum να' et ξβ' concilii Trullani (Rhalli-Potli II p. 425, 25-27 et p. 449, 6-7). ⁶(f. 2 II. 18-22) κυνηγίων θεωρία – τυχὼν ἢ κατακρίτοις: cf. Zonarae interpretationem canonis να' concilii Trullani (Rhalli-Potli II p. 425, 15-20) nec non Blastaris syntagma, litt. θ', caput α' (Rhalli-Potli VI p. 303, 24-29). ⁷(f. 2 I. 22) καλάνδαι λέγεται αἱ πρῶται τοῦ μηνὸς ἡμέραι: cf. Zonarae inter-

pretationem canonis ξβ' concilii Trullani (Rhalli-Potli II p. 448 I. 3 a.i.). ⁸(f. 2 II. 23-24) εἰς κατηγορίαν ἱερέως ἐπὶ πορνικῷ ἁμαρτήματι – ἄλλως γὰρ τὸ πιστὸν οὐκ ἔξει (sic): cf. Balsamonis interpretationem canonis οε' apostolorum (Rhalli-Potli II p. 97, 18-19). ⁹(f. 2 II. 25-29) χωρὶς ἐπισκοπικῆς ἐπιτροπῆς δεχόμενοι λογισμούς – ἀλλὰ λογισμοὺς ἀνθρώπων οὐ δέχονται: cf. Balsamonis interpretationem canonis ζ' concilii Carthaginensis (Rhalli-Potli III p. 311, 27-30; 312, 4-6). ¹⁰(f. 2 II. 29-30) θεῶρια οὐ μόνον τὰ ἵπποδρόμια λέγονται – καὶ ἄλλα δαιμονιώδη ἔργα: cf. Balsamonis interpretationem canonis ιε' concilii Carthaginensis (Rhalli-Potli III p. 335, 15-17). ¹¹(f. 2 II. 31-32) κοινὰ ἐνεργήματα ἱερατικά – τὸ φῶτισμα ἢ κοινωνία: locum non agnovi. ¹²(f. 2 I. 32-2^v I. 8) ἐάν ἐστιν ἀνέγκλητος – καὶ μὴ δυνηθέντες περατῶσαι αὐτήν: similia leguntur in Balsamonis interpretatione canonis ρκθ' concilii Carthaginensis (Rhalli-Potli III pp. 597 I. 6 a.i. – 598 I. 18), sed textus saepe discrepat. ¹³(f. 2^v II. 8-10) οἱ ἐν παιγνίοις φόνοι – εἰ συμβῇ: cf. Zonarae interpretationem canonis κδ' concilii Trullani (Rhalli-Potli II p. 360, 7-8) sed textus haud omnino consentit. ¹⁴(f. 2^v II. 11-13) ἡ ἀπόστασις τοῦ κακοῦ δίδωσι χώραν τοῖς ἐπιτιμίοις – μὴ συσφιγγόμενον καταδέσμοις οὐλωτικοῖς: cf. Balsamonis interpretationem canonis οθ' S. Basilii (Rhalli-Potli IV p. 242, 15-18). ¹⁵(f. 2^v II. 13-14) περὶ ὧν ἔγγραφος οὐ κεῖται νόμος – ἐν οἷς οὐκ ἐστιν ἔγγραφος: cf. Zonarae interpretationem canonis πζ' S. Basilii (Rhalli-Potli IV p. 264, 22-26). ¹⁶(f. 2^v I. 14) μὴ βλέπε τὰ παλαιά: locum non agnovi. ¹⁷(f. 2^v I. 15) ὅσα γὰρ ὁ νόμος φησὶ τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ: cf. Zonarae interpretationem canonis κ' S. Basilii (Rhalli-Potli IV p. 147, 13-14). ¹⁸(f. 2^v I. 15) μεῖζον γὰρ τοῦ ἱεροῦ ὧδε (sic) φησὶ ὁ κύριος: locum non agnovi. ¹⁹(f. 2^v II. 15-17) γόης ὁ δι' ἐπὶ ὁδῶν τινῶν καὶ ἐπικλήσεως δαιμονίων – ἢ τὸ δοκεῖν ὠφελῶν: cf. Zonarae interpretationem canonis ξε' S. Basilii (Rhalli-Potli IV p. 221, 17-20). ²⁰(f. 2^v II. 17-21) μαντεύεται καὶ πάλαι μὲν ἐτελοῦντο – εἰσὶ δὲ καὶ οἱ ἐκ τῶν ἄστρον προγινώσκειν λέγοντες τὰ ἐσόμενα: cf. Zonarae interpretationem canonis οβ' S. Basilii (Rhalli-Potli IV p. 232, 18-27). ²¹(f. 2^v II. 21-22) τὸ τῆς ἐπιπορκίας ἁμαρτήμα πολυειδές ἐστι – ἄλλως γὰρ ἐπιτιμᾶται ὁ δισ: cf. Balsamonis interpretationem canonis πβ' S. Basilii (Rhalli-Potli IV p. 249, 13-15). Sequitur (f. 2^v) adnotatio (eadem quae in f. 3 legitur) de qua v. infra in tertia parte descriptionis, sub ANNOT.

2 (f. 3) Prex pro mortuo sub titulo εὐχή ἦν ποιῇ ὁ πνευματικὸς πατήρ ὅταν τελευτήσῃ τὸ αὐτοῦ τέκνον ὁδὴν, inc. ἐγὼ ὁ ταπεινὸς καὶ ἁμαρτωλὸς καὶ κατὰ πνεῦμα πατήρ σου ἐπὶ γῆς ἀφιέναι τὰς ἁμαρτίας οὐκ ἰσχύω des. ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν (textus omnino discrepat et ab A. Dmitrievskij, *Opisanie liturgičeskich rukopisej chranjaščichsja v bibliotekach pravoslavnogo Vostoka*, II, Εὐχολόγια,

Kiew 1901, p. 781 et a prece λ' sacramentarii Serapionis apud F. X. Funk, *Didascalia et Const. Apost.* II, Paderbornae 1906, pp. 192-194). Praeedit (f. 3 ll. 1-4) finis textus cuiusdam, ταπεινοφροσύνης κατεδέξατο · ἐκ γεννητῆς ὦν τυφλός, οὐ νοήσει · οὐδὲ πιστεύει τῶν γραφομένων τὴν δύναμιν · ὁ δὲ βλέψαι ποτὲ καταξιώθεις συμμαρτυρεῖ εἶναι ἀληθεῖ τὰ λε (sic). Subfigitur (f. 3 ll. 17-23) possessoris adnotatio, de qua v. infra in tertia parte descriptionis, sub ANNOT.

4 (ff. 4-14^v) <Photii patr. CP* > pinax <nomocanonis XIV titularum > sub titulo πίναξ τῆς παρουσίας βίβλου (Rhalli-Potli I pp. 35-335; Pitra, *Iuris eccl. graec.* . . . II, Romae 1868, pp. 458-636; P. G. 104. 980-1217); κείμενα et scholia apud Rhalli-Potli et P. G. 104 impressa omittuntur, ut in codice Vat. Reg. gr. 57 pp. 59 col. 2-77 col. 1.

5 (ff. 14^v-15) <Euthymii Armenopuli anathema contra eos qui septem conciliis oecumenicis non adhaerent >, inc. εἴ τις οὐ στέργει καὶ στοιχεῖ ταῖς θείαις καὶ οἰκουμενικαῖς ἐπτά συνόδοις des. ἀνάθεμα εἴη ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ut in codicibus Vat. gr. 1794 f. 400^v (cf. Canart, *Cod. Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 146) et Vat. Reg. gr. 57 p. 77 (cf. H. Stevenson, *Cod. man. gr. Reg. Suec. et Pii PP II*, Romae 1888, p. 48).

6 (ff. 15-17) E <Methodii patr. CP De iis qui abnegarunt > excerpta duo: ^a(ff. 15 l. 8-16 l. 6 a. i.) sub titulo περὶ ἀρνούμενων τὴν πίστιν ἐν γνώσει καὶ ἀγνοίᾳ: inc. εἰ μὲν παιδίον συνελήφθη καὶ ἡρνήσατο des. δόξαν καὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμπωμεν (sic) τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι ἀμήν ut in codice Vat. Reg. gr. 57 pp. 77-79 (ed. J. Goar, *Euchologium sive rituale Graecorum*, Venetiis 1730, pp. 689-690; P. G. 100. 1300-1309): animadvertendum est, codicem nostrum f. 15 l. 1 a.i. - 15^v l. 7 eundem textum praebere (οἱ τοιοῦτοι κανόνα μὲν ἔχουσιν - εἴτε ἄνδρες εἴτε γυναῖκες μόνον τελείας ἡλικίας) qui apud Goar p. 693 n. r et P. G. 100. 1306 n. 22 impressus est (v. etiam, e.g., codices Vat. gr. 717 f. 245^v ll. 14-23, Vat. gr. 2184 f. 264 ll. 19-23 [cf. supra, p. 91], Vat. gr. 2220 f. 251 ll. 9-17 [cf. supra, p. 246]. Vat. Reg. gr. 57 p. 78 col. 1 l. 5 a.i. - col. 2 l. 9). ^b(ff. 16^v l. 2 - 17 l. 1) εὐχὴ λεγομένη πρὸς χριστιανούς μαγαρίσαντας, inc. κύριε κύριε ὁ τῶν ἀπάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης ἡ πηγὴ τῆς ἀγαθότητος des. μὴ ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ (Goar pp. 690-691 l. 17; P. G. 100. 1312-1313, 2). Praefigitur (f. 16 l. 4 a.i. - 16^v l. 1) prooemium quod inc. λαμβάνει ἐπιτίμιον μὴ φαγεῖν κρέα ἢ τυρὸν ἢ ὀψάριον ἢ ὦδον ἢ ἔλαιον et des. καὶ λαμβάνει τὴν εὐχὴν ταύτην ut in codice Vat. Reg. gr. 57 p. 79 col. 1; subfigitur (f. 17 ll. 2-18) additamentum quod inc. καὶ πληρωθεισῶν τῶν ὁρισμένων (sic) μ' ἡμερῶν ἴστησιν αὐτὸν ὁ ἱερεὺς et des. καὶ

τῶν συνάξεων μὴ ἀμελεῖν ἐκδιδασκόμενος, ut in codice Vat. Reg. gr. 57 pp. 80 col. 2 - 81 col. 1.

7 (ff. 17^v-20) Notitia de conciliis localibus et oecumenicis inde ab Antiocheno I, addita conclusione de oecumenicis, sub titulo περὶ ἀπασῶν τῶν συνόδων καὶ τῆς κατὰ χρόνον τάξεως αὐτῶν, inc. ἐν τοῖς χρόνοις Αὐριλιανοῦ τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς des. εἰς ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν ὁρῶντων. Conferri potest, e.g., cum notitiis in codicibus Vat. gr. 640 ff. 360-368, Vat. gr. 828 ff. 283^v-287 (qui idem initium et finem, textum autem multo fusiores perhibent), Vat. gr. 842 ff. 6-8^v (qui idem initium et finem habet). Praeedit (f. 17^v ll. 1-3) prooemium breve, ἰστέον ὅτι ἡ ἐκθεσις τῶν συνόδων οὐ γέγονε κατὰ τὴν τάξιν τῶν χρόνων καθ' οὓς συνήλθον, ἐγένοντο γὰρ σύνοδοι πρὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου αὐταί, ut in codice Vat. gr. 842 f. 6 ll. 6-8. Partes de conciliis localibus, nempe de conciliis Antiocheno primo, Ancyrano, Neocaesariensi, Antiocheno altero, Gangrensi, Sardicensi, Laodicensi (in codice nostro ff. 17^v l. 3-18 l. 2, 18 l. 15-18^v l. 9) omnino consentiunt cum B. Benešević, *Sbornik XIV titulov*, St. Petersburg 1905, pp. 73,2-74,18; 74,21-75,21 quod effugit R. Devreesse in codicibus Vat. gr. 640, 828, 842 describendis (cf. *Codices Vat. gr. III*, Bibl. Vat. 1950, pp. 63, 371, 396). <Georgius Balsamon > additamenta nonnulla marginibus vel inter lineas apposuit.

8 (ff. 22-151^v) Nomocanon ab Alexio <Aristeno > diacono et nomophylace iussu imperatoris Iohannis Comneni confectus (v. f. 21^v νομοκάνονον περιέχων [sic] συνοπτικῶς τοὺς ὅλους κανόνας τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν ἐπτά συνόδων τοῦ μεγάλου Βασιλείου Διονυσίου Ἀλεξανδρείας Πέτρου Ἀλεξανδρείας Γρηγορίου Νεοκαισαρείας Γρηγορίου Νύσσης Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας καὶ πάλιν τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ ἐτέρων ἐρμηνευθὲν προτροπῇ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ παρὰ τοῦ λογιωτάτου διακόνου τῆς τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ νομοφύλακος κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Ζωναρά; v. etiam H. G. Beck, *Kirche und theol. Lit. im byz. Reich*, München 1959, p. 657. Patet in codice nostro mendose pro Aristeno Zonaram scriptum esse; quem errorem <Georgius Balsamon > saec. XVI in indiculo in f. 1 scripto iteravit [v. infra, sub ANNOT.]). Agitur de <Aristeni > interpretatione vel synopsi canonum apostolorum, conciliorum atque nonnullorum patrum, nempe: ¹(ff. 22-28^v) Canonum apostolorum, praefixa (ff. 20^v-21^v) tabula; inc. δύο ἢ τρεῖς ἐπίσκοποι χειροτονοῦσιν ἐπίσκοπον des. τινὰ νόθα καὶ ξένα τῆς εὐσεβείας (Rhalli-Potli II pp. 3-112; P. G. 137. 37-217). In marginibus sup. et inf. f. 20^v scholia duo scripta sunt: scholion in marg. sup. est κανὼν ια' περὶ συνευχομένου αἰρετικοῦς ἔλιπε τῷ πίνακι, scholion in marg. inf. est σημείωσαι τὰ ψήφια ὧδε

παρασεσημειώται διὰ τὸν ὕστερον εὐρεθέντα ἰα' κανόνα καὶ πρ. . . οὐ μόνον δὲ ἐνταῦθα ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ὅλῃ τῇ πραγματείᾳ παρασεσημειώται. Subfiguntur (f. 28^v ll. 5-1 a.i.) canones apostolorum νθ' et λς' (cf. Rhalli-Potli II, pp. 76 et 47). ²(ff. 29-33^v) Canonum concilii Nicaeni primi, praefixa (f. 29) tabula, inc. οἱ εὐνοῦχοι εἰς κλῆρον δεχέσθωσαν des. τὰς εὐχὰς ἀποδιδόναι τῷ θεῷ (Rhalli-Potli II pp. 116-164; P. G. 137. 224-309). ³(ff. 34-39) Canonum concilii Ancyranī praefixa (ff. 33^v-34) tabula, inc. πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι τὸ πρὶν ἐπιθύσαντες des. καὶ οὕτως συνίστανται καὶ συνεύχονται τοῖς πιστοῖς (Rhalli-Potli III pp. 24-69; P. G. 137. 1128-1196). ⁴(ff. 39-41^v) Canonum concilii Neocaesariensis, praefixa (f. 39) tabula, inc. γήμας πρεσβύτερος μετατιθέσθω τῆς τάξεως des. πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς ἐκκλησίας ταχθήσεται (Rhalli-Potli III pp. 71-95; P. G. 137. 1197-1233). ⁵(ff. 41^v-43^v) Canonum concilii Gangrensis, praefixa (f. 41^v) tabula, inc. τῷ ἀθετοῦντι τὸν νόμιμον γάμον ἀνάθεμα ἔστω des. οἱ ταῦτα ποιοῦντες καὶ θεοσέβειαν (Rhalli-Potli III pp. 101-121; P. G. 137. 1241-1273). ⁶(ff. 44-48^v) Canonum concilii Antiocheni secundi, praefixa (ff. 43^v-44) tabula, inc. ὁ τὴν ἐνθεσμον τοῦ πάσχα παράδοσιν des. καθὼς ἂν αὐτῇ συνείδῃ (Rhalli-Potli III pp. 125-170; P. G. 137. 1280-1341). ⁷(ff. 49^v-55) Canonum concilii Laodicensis, praefixa (ff. 48^v-49^v) tabula, inc. ὁ μὴ λαθραιογαμήσας δίγαμος des. καὶ ἡ ἀποκάλυψις τοῦ θεολόγου (Rhalli-Potli III pp. 172-226; P. G. 137. 1345-1421: in his editionibus tamen ultima verba desiderantur, καὶ ἡ ἀποκάλυψις τοῦ θεολόγου). ⁸(ff. 55^v-56^v) Canonum concilii Constantinopolitani primi, praefixa (f. 55^{r-v}) tabula, inc. ἡ κατὰ Νίκαιαν πίστις κρατεῖτω des. καὶ τῶν θείων γραφῶν ἀκροῶνται (Rhalli-Potli II pp. 169-191; P. G. 137. 317-348). ⁹(ff. 57-58) Canonum concilii Epheseni praefixa (f. 56^v) tabula, inc. ἐὰν ἀπολειφθεῖς τῆς συνόδου μητροπολίτης des. ἡ ἄλλως χειραγωγῆσαι αὐτόν (Rhalli-Potli II pp. 195-215; P. G. 137. 352-381). ¹⁰(ff. 58^v-64) Canonum concilii Chalcedonensis, praefixa (f. 58^{r-v}) tabula, inc. οἱ τῶν ἁγίων πατέρων ἐκάστης συνόδου κανόνες κρατεῖτωσαν des. πόλις ἐπίσκοπον δέξεται (Rhalli-Potli II pp. 217-291; P. G. 137. 384-497). ¹¹(ff. 64^v-68^v) Canonum concilii Sardicensis, praefixa (f. 64^{r-v}) tabula, inc. ἀνεύρετόν ἐστιν ἐπίσκοπον ἐκ μείζονος εἰς μείονα μετελθεῖν πόλιν des. ὅλως αὐτὸν ἀξιοῦν (Rhalli-Potli III pp. 231-285; P. G. 137. 1428-1497). ¹³(ff. 71^v-97) Canonum concilii Carthaginiensis, praefixa (ff. 68^v-71^v) tabula, inc. εἰ καθέλωσιν ἐπίσκοπον ἐπίσκοποι des. προεγράφη πλατύτερον (Rhalli-Potli III pp. 290-628; P. G. 138. 17-456; desiderantur tamen in his editionibus ultima verba καὶ ἐν τῷ κ' καὶ ἐν τῷ ρη' προεγράφη πλατύτερον). ¹³(ff. 99^v-116^v) Canonum concilii Trullani, praefixis ^a(f. 97^v) scholio <Balsamonis> δεῖ γινώσκειν ὅτι ἡ οἰκουμένη πῆμπτῃ σύνοδος κανόνας οὐκ ἐξέθετο (cf. Rhalli-Potli II p. 292, ll. 2-1 a.i.) et ^b(ff. 97^v-99) tabula: inc. ἡ τῶν ἀποστόλων πίστις ἀκαινοτόμητος des. καὶ πραοτέρων φαρμάκων (Rhalli-Potli II

pp. 305-554; P. G. 137. 517-873). ¹⁴(ff. 117-122^v) Canonum concilii Nicaeni secundi, praefixa (f. 117) tabula, inc. τοὺς θείους κανόνας ἀσπασίως ἐνστερνιζόμεθα des. πλὴν κάκεῖ μετ' εὐλαβείας κελεύει ὁ κανὼν (Rhalli-Potli II pp. 560-646; P. G. 137. 884-1001: in his editionibus tamen verba nuper citata desiderantur). ¹⁵(ff. 123-124) Canonum concilii Constantinop. in templo SS. apostolorum, praefixa (f. 122^v) tabula, inc. μηδεὶς ἄνευ τῆς τοῦ ἐπισκόπου γνώμης des. ἀλλ' οὐ νόμος ἐκκλησίας τὸ σπάνιον (Rhalli-Potli II pp. 653-704; P. G. 137. 1013-1081; textus codicis nostri ab his editionibus saepe discrepat). ¹⁶(f. 124^{r-v}) Canonum concilii S. Sophiae, praefixa (f. 124) tabula, inc. οἱ ὑπὸ δεσμὸν ἢ καθάρσιν ἢ ἀνάθεμα des. ἦτω (sic) ἀνάθεμα (Rhalli-Potli II pp. 707-712; P. G. 137. 1088-1096). ¹⁷(ff. 126-140^v) Canonum S. Basilii Magni, praefixa (ff. 124^v-126) tabula, inc. αἰρετικὸς ὁ κατὰ τὴν πίστιν ἀλλότριος des. ὡς μία καὶ αὐτὴ ἡ σὺν τῷ πνεύματι δοξολογία (Rhalli-Potli IV pp. 94-294, inde a p. 258 sub voce σύνοψις). ¹⁸(ff. 140^v-141^v) Canonum Tarasii patr. CP sine tabula, inc. οἱ χειροθεταὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ὑπέρετα εἰσὶν des. καὶ ὁ παρέχων ταύτην ἐπαγγελάμενος (Rhalli-Potli IV pp. 384-385): desiderantur in codice nostro ultima verba, ζητεῖ καὶ κανόνα κβ' τῆς ζ' συνόδου, in editione p. 385 l. 1 a.i. impressa. ¹⁹(ff. 141^v-142) Canonum S. Dionysii Alexandrini, praefixa (f. 141^v) tabula, inc. οἱ ἅγιοι εὐαγγελιστὰι des. ἐὰν φάγη κατακέκριται (Rhalli-Potli IV pp. 393-394). ²⁰(ff. 142^v-143) Canonum Petri Alexandrini, praefixa (f. 142^{r-v}) tabula, inc. τεσσάρων ἤδη χρόνων ἐπιπαρωχηκότων des. οὐ γόνυ κλίνομεν (Rhalli-Potli IV pp. 394-395). ²¹(ff. 143^v-144^v) Gregorii Neocaesariensis, praefixa (f. 143^{r-v}) tabula, inc. τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ὑπὸ τῶν καταδραμόντων des. πληροῦν τὴν ἐντολήν (Rhalli-Potli IV pp. 395-396). ²²(ff. 144^v-145) Canonum S. Athanasii et <S. Maximi Confessoris> sine tabula, inc. εἰπέ μοι εὐλαβέστατε des. οὔτε κατὰ τοὺς ὕπνους (Rhalli-Potli IV pp. 396-397). ²³(ff. 145-146^v) Canonum S. Gregorii Nysseni, praefixa (f. 145) tabula, inc. τρία θεωρεῖται περὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν des. ἀλλὰ μὴ τῷ χρόνῳ (Rhalli-Potli IV pp. 306-330). ²⁴(ff. 146^v-147^v) Canonum Timothei Alexandrini, praefixa (f. 146^v) tabula, inc. παῖς ἢ ἀνὴρ κατηχούμενος des. ὁ δαιμονῶσαν ἔχων ἄλλην οὐ λήψεται (Rhalli-Potli IV pp. 332-341). ²⁵(ff. 147^v-148^v) Canonum Theophili Alexandrini, praefixa (f. 147^v) tabula, inc. ἡ κυριακὴ ἡμέρα τιμᾶται καὶ πανηγυρίζεται des. τὴν ἀδικίαν συναγέσθω (Rhalli-Potli IV pp. 342-354). ²⁶(f. 149^{r-v}) Canonum S. Cyrilli Alexandrini, praefixa (f. 148^v) tabula, inc. Πέτρον καλοῦμενοι ἐπίσκοπον des. ἵνα μὴ τὸ πᾶν ζημιωθῶμεν (Rhalli-Potli IV pp. 358-362; 398). ²⁷(f. 149^v) Canonis Eulogii, inc. εἴ τις τῶν δοκούντων τοῖς θεοφόροις πατράσιν des. καὶ περὶ τὸ θεῖον ἀσέβειαν (Rhalli-Potli IV p. 398). ²⁸(ff. 149^v-150) Canonis Gennadii Constantinop., inc. τοὺς ἀποστόλους τῷ κόσμῳ διδασκάλους ἀποστείλας ὁ κύριος des. κἂν ἐλέγχοντο κἂν μὴ

(Rhalli-Potli IV p. 374). ²⁹(f. 150) Epistulae ad Martyrium episcopum Antiochiae missae, inc. Ἀρειανούς, Μακεδονιανούς καὶ Ναβατιανούς des. καὶ τότε αὐτοὺς βαπτίζομεν (Rhalli-Potli IV pp. 398-399). ³⁰(f. 150^v) Epistulae S. Athanasii ad Rufinianum, inc. ἤρσεσε περὶ τῶν δι' ἀνάγκην ὑποσυρρέντων des. συγγνώμη δίδοται (Rhalli-Potli IV p. 399). ³¹(f. 151^v) Canonum S. Pauli apostoli, praefixa (f. 150^v) tabula, inc. οἱ πρῶτως προσιόντες τῇ εὐσεβείᾳ des. οἱ πιστοὶ οἰκέταις εὐμενεῖς ἔστωσαν (Rhalli-Potli IV pp. 399-401; in hac editione textus synopsis canonis ἔξ desideratur).

9 (ff. 152-154^v) SS. Apostolorum Petri et Pauli * canones 21, praefixa (ff. 151^v-152) tabula. Sunt re vera excerpta diversa e (Constitutionibus apostolicis), nempe: ^a(ff. 152-153 l. 5) inc. ἐγὼ Πέτρος καὶ Παῦλος διατάσσομεν ἐργάζεσθαι τοὺς λαϊκοὺς πέντε ἡμέρας des. ἡ ἀποβαλλέσθωσαν, ut, e.g., in codicibus Vat. gr. 2184 f. 24-24^v l. 16 (v. supra, p. 86) et Vat. gr. 2198 pp. 1047-1049 (v. supra, p. 142): Const. Ap. lib. VIII, cc. 33-34 (ed. F. X. Funk, *Didascalia et Const. Apost.* I, Paderbornae 1906, pp. 538,10-542,15; cf. etiam Epitome, ed. Funk, op. l. II pp. 87-89 nec non Pitra I, pp. 67-70); ^b(f. 153 l. 5 - 153^v l. 6 a.i.) inc. ἐπιτελείσθω τρίτα τῶν κεκοιμημένων ἐν ψαλμοῖς καὶ προσευχαῖς des. ἀκούει τὸν ἀποστείλαντά με, ut, e.g., in codicibus Vat. gr. 2184 ff. 24^v l. 16-25 l. 16 (cf. supra, p. 86) et Vat. gr. 2198 pp. 1049-1050 (cf. supra, p. 142): Const. Apost. lib. VIII, cc. 42-45 et initium c. 46 (Funk I, pp. 552,19-556,15; Epitome apud Funk, II pp. 90-92,7; Pitra I pp. 70-72); ^c(ff. 153^v l. 6 a.i. - 154 l. 2) inc. τὰς ἡμέρας τῶν τοῦ κυρίου ἑορτῶν φυλάσσεσθε des. τῆς ἀγίας τοῦ πάσχα ἑβδομάδος, lib. V, c. 13 (Funk I, pp. 269,13-271,5); ^d(f. 154 ll. 2-24) inc. νηστεύοντες ἀπὸ τῆς δευτέρας ἡμέρας ἄχρι τοῦ σαββάτου des. μέχρις ἀλεκτριόνων (sic) κραυγῆς lib. V, cc. 18-19 (Funk I pp. 289,8-291,10); ^e(f. 154 l. 24 - 154^v l. 2) inc. καὶ λοιπὸν ἀπονηστεύετε εὐφραίνόμενοι καὶ ἑορτάζοντες des. ἑορτάζετε τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου, lib. V, cc. 19-20 (Funk I p. 293,13-25); ^f(f. 154^v ll. 3-6) inc. καὶ μετὰ δέκα ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως des. τὴν δωρεάν τοῦ ἀγίου πνεύματος, lib. V, c. 20 (Funk I p. 295, 20-23); ^g(f. 154^v ll. 6-8) inc. καὶ μετὰ τὸ ἑορτάσαι ὑμᾶς τὴν πεντηκοστὴν des. καὶ πάλιν νηστεύσατε lib. V, c. 20 (Funk I p. 299, 5-7); ^h(f. 154^v ll. 8-16) inc. μετὰ δὲ τὴν νηστείαν ταύτην πᾶσαν τετράδα καὶ παρασκευὴν des. εὐφρανθῆναι γὰρ δεῖ ἐν αὐταῖς καὶ οὐ πενθῆσαι, lib. V c. 20 (Funk I pp. 299,19-301,5); ⁱ(f. 154^v ll. 16-26) αἱ δὲ νηστεῖαι ὑμῶν μὴ ἔστωσαν μετὰ τῶν ὑποκριτῶν des. ὃ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν lib. VII, c. 23 (Funk I p. 408,1-10): textus ab editione tantummodo discrepat.

10 (ff. 155-166^v) Collectio legum et e iure canonico et e iure civili depromptarum, ut in codice Vat. Reg. gr. 57 ff. 430 col. 2-441^v col. 1. In initio

(f. 155 ll. 2-19) sunt canones nonnulli Iohanni ieiunatori tributī, sub titulo ἐκ τοῦ κανονικοῦ Ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ, inc. γυνὴ φάρμακα πεπωκυῖα εἰς τὸ κοιλωθῆναι des. ἔξ ἔτη φυλάξουσιν τὰ αὐτὰ ἐπιτίμια (cf. codicem Vat. Reg. gr. 57 f. 430 col. 2-430^v col. 1 l. 3): quamquam primus canon cum Rhalli-Potli IV, 443, 1-3 conferri potest, textus neque cum Rhalli-Potli IV p. 443, neque cum Canonario apud I. Morinum impresso, *Comment. hist. de disc. sacr. poenitentiae*, Bruxelliis 1685, App. pp. 101-117 consentit. Sequuntur deinde (ff. 155 l. 19 - 166^v l. 6 a.i.) leges e iure civili depromptae (v. marginem externum f. 155, ἐκ τοῦ πολιτικοῦ νόμου), quarum multae in iuris civilis graeci collectionibus (e.g. Prochiro aucto, Ecloga ad Prochiron mutata) occurrunt. Exempli gratia nonnullas memorabo: (ff. 155^v l. 13 - 156^v l. 1) de matrimonio solvendo, inc. ἐὰν οἰοδῇποτε τρόπῳ τῇ ζωῇ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιβουλεύσῃ des. πενταετίαν μείνῃ εἰ ζῇ, cf. Prochiron auctum XII, 19-21; 26-28; 30; 43; 2-5 (ed. C. E. Zachariae von Lingenthal, *Ius graeco-romanum* VI, Lipsiae 1870, pp. 125, 126, 127, 130, 122); (f. 158 ll. 6-3 a.i.) ὁ ἐν θυσιαστηρίῳ εἰσιὼν - καὶ κουρευόμενος ἐξοριζέσθω, Ecloga ad proch. mutata, XVIII, 25 (ed. Zachariae von Lingenthal, *Ius graeco-romanum* IV, Lipsiae 1865, p. 106) et Proch. auctum XXXIX, 42 (ed. l. p. 340); (f. 158^v ll. 11-20) οἱ αἰμομίκται εἴτε γονεῖς πρὸς τέκνα - καὶ αἷς αὐτοὶ συνεφθάρησαν Prochiron auctum XXXIX, 180 (ed. l. p. 359), Ecloga ad proch. mutata, XIX, 20 (ed. l. p. 110); (f. 161 ll. 8-9) ὁ διαπιθέμενος ὀφείλει τὸν νοῦν οὐ τὸ σῶμα ἐρρῶσθαι Proch. auctum XXII, 2 (ed. l. p. 175); (f. 161 ll. 9-10) ὁ ἄσωτος - καταδικασθεὶς Proch. auctum XXII, 18 (ed. l. p. 177); (f. 163^v ll. 14-16) ὁ κακὴ πίστις νομεὺς - καὶ τοὺς μετὰ προκάταρξιν Proch. auctum XXXVIII, 126 (ed. l. p. 333); (f. 163^v ll. 16-19) νόμος ἐστὶ κοινὸν παράγγελμα - ἔστι δὲ καὶ θεῖον εὖρημα, Epanagoge aucta, ed. Zachariae von Lingenthal, *Ius graeco-romanum* IV, Lipsiae 1865, p. 180 et Matthaei Blastaris Syntagma, Rhalli-Potli VI, p. 400, περὶ νόμου; (f. 164^v ll. 7-3 a.i.) οἱ ὑποδοχεῖς τῶν ληστῶν - καὶ διασώσας μέρος πῶς τιμωρεῖται Proch. auctum XXXIX, 23 (ed. l. p. 338); (f. 165 ll. 4-13) γυνὴ μὴ ἔχουσα ἄνδρα τῷ ἰδίῳ δούλῳ συμμιγεῖσα - τοῖς παισὶν ἀνοίκει Proch. auctum XXXIX, 139 (ed. l. p. 354); (f. 165 l. 13-165^v l. 1) οἱ ταῖς μοναζούσαις ἢ ταῖς διακονίσσαις ἢ ταῖς ἀσκητρίαις ἐνασελγαίνοντες - διὰ ἔξ ἀλλακτῶν σωφρονιζέσθω Proch. auctum XXXIX 172, 173, 176, 178, 170 (ed. l. pp. 358-359); (f. 165^v ll. 1-4) ὁ ἔχων γυναῖκα καὶ τῇ ἰδίᾳ δούλῃ μιγνόμενος - τῷ μέρει τοῦ δημοσίου εἰσκομιζομένης Proch. auctum XXXIX, 171 (ed. l. p. 358); (f. 165^v ll. 18-20) ὁ τὸν ἐπελθόντα φονεύσας - ἀνεύθυνός ἐστιν Proch. auctum XXXIX, 217 (ed. l. p. 363); (ff. 165^v l. 6 a.i. - 166 l. 4) ὁ κατασχεθεὶς μὴ ἐπὶ πολὺν χρόνον - τοῖς ἡμετέροις εἰσαχθῆναι θησαυροῖς Proch. auctum XXXIX, 232 (ed. l. p. 368); (f. 166^v ll. 1-3) ἐὰν ἐξενεχθῇ ἀπόφασις - ἀνατρέπειν Proch. auctum XXXIX, 80 (ed. l. p. 346). Subfigitur (f. 166^v ll. 6-1 a.i.) sub

titulo περὶ τῆς ἁγίας τριάδος professio fidei concilio Constantinop. anni 680 posterior, πιστεύω τρεῖς τριάδας, θεὸν πατέρα ἀναρχον, υἱὸν ἰσχυρὸν συνάναρχον, πνεῦμα ἅγιον ἀθάνατον συνάναρχον, τρεῖς δυνάδας, θεὸν τέλειον καὶ ἄνθρωπον τέλειον, δύο φύσεις καὶ δύο θελήσεις, θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα, τρεῖς μονάδας, μία οὐσία, μία δύναμις, μία θεότης, ut in codice Vat. Reg. gr. 57 f. 455^v col. 2 ll. 8-2 a.i.

11 (f. 167^{r-v}) **Cyrelli Alexandrini** anathematismi duodecim (ex epistula XVII), inc. εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ θεὸν εἶναι κατ' ἀλήθειαν τὸν Ἐμμανουήλ des. καὶ ζωοποιὸς ὡς θεὸς ἀνάθεμα ἔστω (P. G. 77. 120 B 12-121 D 7; E. Schwartz, *Concilium universale Ephesenum*, I, Pars I, Berolini et Lipsiae 1927, pp. 40,22-42,5; v. etiam codicem Vat. gr. 837 ff. 215-216 [Devreesse, III p. 386]).

12 (ff. 168-207) De haereticis nonnulla, nempe: ¹(ff. 168-175 l. 9) **Timothei presb.** CP de receptione haereticorum, ab initio τρεῖς τάξεις εὐρίσκομεν τῶν προσερχομένων τῇ ἁγίᾳ τοῦ θεοῦ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ usque ad κατ' αὐτοὺς ἀνηρεῖσθαι μετὰ τὴν ἔνωσιν (P. G. 86, l. 12-41 B 3); subfigitur (ff. 175 l. 10-176) caput de Iacobitis, Melchitis et Chatzitzariis (inc. ὁ Ἰάκωβος μοναχὸς ὢν ἄδοξος ἦν πάντη καὶ ἀφανὴς des. καὶ τὸ ποτήριον χωρὶς ὕδατος) quod recensio brevior est operis (Demetrii Cyziceni) de Armeniis et Iacobitis in P. G. 127. 880-885 sub nomine Philippi Solitarii impressi; textus codicis nostri, quamvis brevior sit, cum P. G. 127. 880-884 C 7 χωρὶς ὕδατος satis consentit (de auctore, opere et editionibus v. supra quae dixi, p. 249, in describendo codice Vat. gr. 2220, ff. 268-270). ²(ff. 176-195^v) (S. Iohannis Damasceni de haeresibus compendium) Epiphanio tributum, sub titulo τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κωνσταντίας τῆς Κύπρου (cf. tamen adnotationes in marg. inf. f. 176, quarum prior, rubro scripta, est εὐρηται ἐν ἐτέρῳ ἀντιβολαίῳ πεπαλαιωμένῳ ὅτι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ εἰσὶ ταῦτα οὐχὶ τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου καὶ διὰ τοῦτο ἐσημειώσαμην, altera autem, ab altera manu exarata, est καὶ εἰς τὴν βίβλον τοῦ ἁγίου Νικωνος τοῦ Δαμασκηνοῦ φησὶ εἶναι ἐτέρα δὲ πάλιν βίβλος Ἐπιφανίου ταῦτα φησὶ) ab initio πασῶν αἱρέσεων μητέρες καὶ πρωτότυποι usque ad ἔλαβον τὴν ἐπωνυμίαν, omnino ut in codice Vat. gr. 2220 ff. 126-150 (v. supra, p. 243) (ed. I. B. Cotelerius, *Eccl. gr. Mon.* I, Luteciae Paris. 1677, pp. 278-336 A 6; P. G. 94. 677 A - 773 B 7). Idem opus exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 2184 ff. 265^v-277^v (v. supra, p. 92) et Vat. gr. 2198 pp. 915-949 (v. supra, p. 139). ³(ff. 195^v-196^v) **Nicephori patr.** CP (Antirrhetici tertii adversus Constantinum Copronymum caput πδ'), inc. Χριστιανοκατήγοροι ἐκλήθησαν ἐπεὶ περ τῶν Χριστιανῶν λατρευόντων ἐνὶ θεῷ des. ἢ τὸ φαῦλον καὶ βλάπτον ἐλέσθαι (ed. A. Mai, *Nova Patrum Bibliotheca* V, Romae 1849 [Pars I] pp. 143-144; P. G. 100. 528 C 3 - 533 A ubi Mai editio iteratur). ⁴(ff. 197-199) Excerptum e S. Sophronii Hierosolymitani epistula

synodica, ab ἀνάθεμα τοίνυν εἰς ἀεὶ καὶ κατάθεμα ἀπὸ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ προσκυνητῆς τριάδος usque ad καὶ ἥτις (sic) ἐτέρα παρὰ ταύτας καθέστηκε δυσσεβῆς καὶ θεήλατος αἵρεσις, ὁμοῦ αἱ ἀπηριθμημένοι ρος' ut in codice Vat. gr. 2220 ff. 150-152^v (Mansi XI 500 A 11 - 504 A 13, cf. P. G. 87, 3. 3189 C 5 - 3193 D 1 ubi Mansi editio iteratur). Codex noster, omnino ut codex Vat. gr. 2220 f. 152 l. 9-152^v l. 2 (v. supra p. 244), post καὶ τὴν ἀσέβειαν σύστοιχοι f. 198^v l. 5 (= Mansi 501 E 1, P. G. 87. 3. 3193 B 11) additamentum praebet a Mansi et P. G. 87.3 omissum (inc. f. 198^v l. 5 πρὸς τούτοις ἀνάθεμα ἔστωσαν καὶ κατάθεμα Κύρος ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας μοιχὸς ἀθεσμότατος des. f. 198^v l. 19 καὶ Σαρακηνῶν φρυάγματα σεμνυνόμενοι de quo v. Cotelerium, *Eccl. gr. Monum.* I p. 790, in nota ad p. 325 B. ⁵(ff. 199-207) Excerptum e (Timothei presb. CP libro de receptione haereticorum) sic divisum: ^a(ff. 199-200) περὶ τοῦ γινώσκειν εἰς πόσα τμήματα γέγονεν ἡ τῶν Ἀκεφάλων ἦτοι Θεοδοσιανῶν αἵρεσις σύντομος ἔκθεσις (cf. P. G. 86. l. 41 B 4), inc. πρῶτον κεφάλαιον περὶ τῶν Θεοδοσιανῶν εἰρήσθω des. ἢ ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ ἀποκειμένη βίβλος (P. G. 86, l. 41 B 8 - 45 C 2); ^b(ff. 200-202) de Massalianis, Euchitis et Enthusiastis, inc. Μαρκιανισταὶ καὶ Μασσαλιανοὶ des. ἐκ τῆς τῶν διδασκάλων αὐτῶν παραδόσεως (P. G. 86, l. 45 C 9 - 52 C 9); ^c(ff. 202-207) περὶ τῶν σχισματικῶν τῶν καλουμένων διακρινομένων, inc. ἤτησας ἡμᾶς ἀδελφέ des. ante doxologiam ἐπιτευζόμεθα δὲ καὶ τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν (P. G. 86. l. 52 C 10 - 68 C 11); doxologia in fine editione brevior.

13 (ff. 207-214) Contra Latinos scripta nonnulla, nempe: ¹(ff. 207-210) Quomodo unde et quando Itolorum scissio ab orthodoxis evenerit, sub titulo περὶ Ἰταλῶν πότε καὶ παρὰ τίνων καὶ ποίῳ τρόπῳ ἀπεσχίσθησαν τῆς καθολικῆς καὶ ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας καὶ παρὰ τίνων αἵρεσιωτῶν ἐδιδάχθησαν τοῦ μὴ λέγειν ἐκ τοῦ πατρὸς μόνου τὸ ἅγιον πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι, qui conferendus est cum initio tituli alterius opusculi contra Latinos apud J. Hergenroether impressi, *Monumenta graeca ad Photium eiusque historiam pertinentia*, Ratisbonae 1869, p. 163; initium opusculi, κατὰ ποίους καιροὺς καὶ πότε καὶ παρὰ τίνων αἵρεσιωτῶν οἱ Ἰταλοὶ ἐδιδάχθησαν idem est atque in codice Monacensi gr. 524 (v. Hergenroether, op. l. p. 154 n. 2); textus cum primo opusculo contra Latinos ab Hergenroether edito, op. l. pp. 154-163, usque ad γέγονε πατριάρχης ὁ Κερουλλάριος (f. 208^v l. 1 a.i.) consentit: post haec verba editio Hergenroether (p. 163 l. 3) praebet tantum δς καὶ ἀναθεμάτισε τοὺς Λατίνους ἀναφανδὸν ὡς αἱρετικούς, codex noster contra (ff. 209-210) multa alia (inc. βασιλεύοντος καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Κωνσταντίνου τοῦ μονομάχου f. 209 l. 1, des. παρὰ κυρίου ὧ ἡ δόξα εἰς τὸν αἰῶνα, f. 210 l. 17); post finem (f. 210 ll. 18-22) subfigitur fragmentum epistulae Damasi papae Romae ad Paulinum (inc. εἴ τις περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καλῶς φρονεῖ des. τυγχά-

νοντες ἐλέγχονται) quod etiam in codice Vat. gr. 2220 f. 53 exstat (cf. supra, p. 235; v. Theodoretī Cyrensis Historiae eccl. lib. V, P. G. 82. 1225 A 1-6); sequuntur deinde (ll. 22-25) verba γινώσκτω οὖν πᾶς ὁ τὸ ὀρθόδοξον εὐλαβούμενος ὅτι μικρὰ ζύμη κατὰ τὸν ἀπόστολον ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ καὶ ψιλή τις ὀνομασία αἰρετιζόντων ὅλον τὸ τῆς ὀρθοδοξίας πλήρωμα ἀχρειοῖ. ²(ff. 210-211) Excerptum e <Nicetae Nicaeni chartophylacis Magnae Ecclesiae opusculo> quibus temporibus et quarum criminationum causa a Constantinop. Romanorum ecclesia sese seiunxerit, inc. ἐπὶ Γρατιανοῦ διὰ Παυλῖνον τὸν τῶν Εὐσταθιανῶν ἀρχηγόν des. ὁ Ἀδριανὸς πάπας συνήνεσεν: sunt cc. α', γ', δ', ε', ζ', θ', ιβ', ιγ' in editione in P. G. 120 impressa (P. G. 120. 713 A - 717 B 10). Idem opusculum, sed in recensione ab edita satis diversa, exstat etiam in codice Vat. gr. 1858 f. 6^{r-v} (cf. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 358) e quo in codice Vat. gr. 1150 ff. 109^v-110^v transcriptum est. Codicibus Parisinis opusculum continentibus a Canart memoratis, op. l. p. 358, addi potest codex Paris. gr. 1278 f. 2 (v. H. Omont, *Invent. somm. des man. grecs de la Bibl. nat.* I, Paris 1886, p. 285). ³(ff. 211-213^v) <Photii patr. CP (?)> opusculum de Francis et reliquis Latinis, inc. ὁ πάπας Ῥώμης καὶ ὅσοι τοῦ μέρους τῆς δύσεως des. ὀρθοδόξως πιστεύοντες (ed. Hergenroether, op. l. pp. 62-71); desiderantur in codice nostro ultima verba in editione impressa, ἐν ταύταις μόναις ταῖς ἡμέραις, ὡς εἴρηται, τὰς χειροτονίας ποιοῦσι. Subfigitur (f. 213^v) excerptum e commentario in Job 42,14 de significatione allegorica eius trium filiarum, quod cum <Olympiodori Commentario> valde consentit (inc. ἡμέραν μὲν οὖν ἐκάλεσεν Ἰωβ τὴν πρώτην αὐτοῦ θυγατέρα des. θησαυρὸν ἀνέδειξε τῷ δεσπότῃ: cf. P. G. 93. 461 A 6 - 14, B 9-11). ⁴(ff. 213^v-214) S. Iohannis Damasceni de azymis ab initio ιστέον ὅτι τὰ ἄζυμα προσκομίζοντες usque ad διὰ τὴν τοῦ πάσχα μετάληψιν (P. G. 95. 388 A - C 11).

14 (f. 214^v) Tabula paschalis ab anno mundi ,ζωϵ' (scil. anno Domini 1387) usque ad annum mundi ,ςηϵ' (sc. annum Domini 1397).

15 (f. 215^{r-v}) E <Nova Tactica> notitiae de episcopatibus duae ut in codice Vat. Reg. gr. 57 ff. 461^v-462: ^a(f. 215) τάξεις τῶν ἀρχιεπισκοπῶν, inc. α' ἡ Βιζύη des. ν' τὰ Κέρκυρα (ed. H. Gelzer, *Georgii Cyprii descriptio orbis Romani*, Lipsiae 1890 [Teubneriana] pp. 59-61); ^b(f. 215^{r-v}) τάξεις τῶν μητροπόλεων, καθὼς ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ ἀναγράφονται, inc. α' Καισάρεια des. πς' ἡ Φιλαδέλφεια (ed. Gelzer, op. l. pp. 57-59, ubi tamen elenchus cum γγ' αἱ Χῶναι desinit, in codice nostro f. 215^v l. 1). Subfigitur (f. 215^v) fragmentum de carne Christi una cum eius divina natura veneranda, inc. ἔμοι δοκοῦσιν ὅσοι τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀρχόντων εἶπον κατὰ τὸ ἐν Χριστῷ ἀνθρώπινον εἰρῆσθαι des. σωζομένων τῶν ιδιοτήτων τῶν φύσεων.

16 (ff. 216-226^v) Germani <I> patr. CP historia ecclesiastica et mystica contemplatio, sub titulo τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησιαστικὴ καὶ μυστικὴ θεωρία (de quo opere quod modo S. Basilio modo S. Cyrillo etiam tribuitur nec non de eius codicibus et recensione v. Pitra, *Iuris ecclesiastici graecorum historia et monumenta*, II, Romae 1868, p. 297; *Roma e l'Oriente* 2, 1911, pp. 144-152; F. E. Brightman, *Journal of theological Studies* 9, 1908, pp. 248-257 qui Pitra errores correxit; et praesertim R. Bornert, *Les commentaires byzantins de la divine liturgie*, Paris 1966, pp. 125-180 [quos viros doctos tamen codex noster latuit]). Textus codicis nostri, editione in P. G. 98. 384-453 impressa multo brevior, et ad versionem Anastasii bibliothecarii una cum textu graeco in *Roma e l'Oriente* 2, 1911, pp. 153-156, 219-228, 286-296, 346-354 editam et ad editionem Brightman, *Journal of theol. Stud.* 9, 1908, pp. 257-267, 387-397 magis accedit, iis tantummodo exceptis quae infra notabuntur (in subsequente analysi ad has tres editiones referimus): ¹(f. 216 ll. 3-19) ἐκκλησία ἐστὶ ναὸς θεοῦ - ἐν ἱεράρχαις κατακοσμηθεῖσα (P. G. 98. 384 B 1 - 385 A 5; *Roma e l'Or.* p. 153,1-24; Brightman pp. 257,5-258,2); ²(f. 216 ll. 19-22) ἡ κόγκη ἐστὶ κατὰ τὸ ἐν Βηθλεὲμ σπήλαιον - ἔθηκαν τὸν Τησοῦν (P. G. 98. 388 B 14-C 3; *Roma e l'Or.* 153,30-154,5; Brightman 258,4-6); ³(f. 216 ll. 22-32) ἡ ἀγία τράπεζα ἐστὶν - ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς (P. G. 98. 388 C 10-D 7; *Roma e l'Or.* 154,6-26; Brightman 258,8-16); ⁴(f. 216 l. 32-216^v l. 7) τὸ κιβούριον - ἡ φῶς κυρίου (P. G. 98. 389 A 2-12; *Roma e l'Or.* 154,27-155,5; Brightman 258,18-24); ⁵(f. 216^v ll. 7-18) θυσιαστήριον - ἐτύθη Χριστός (P. G. 98. 389 A 13-B 14; *Roma e l'Or.* 155, 6-24; Brightman 258,26-259,5); ⁶(f. 216^v ll. 18-25) θυσιαστήριον ἐστὶ καὶ λέγεται - ἐνομοθέτησε τοῦτο (P. G. 98. 389 C 1-9; *Roma e l'Or.* 155,27-156,3; Brightman 259,7-12); ⁷(ff. 216^v l. 25-217 l. 4) βῆμα ἐστὶ ὑπόβαθρος τόπος - ἐπὶ οἶκον Δαβὶδ (P. G. 98. 389 C 10 - D 6; *Roma e l'Or.* 156, 4-14; Brightman 259, 14-18); ⁸(f. 217 ll. 4-9) τὰ δὲ κίονια - καὶ οἱ μετ' αὐτὸν εἰσίσιν (cf. P. G. 98. 389 D 9 - 392 A 5); ⁹(f. 217 ll. 9-11) ὁ δὲ κοσμίτης (sic) ἐστὶ - κοσμούμενον (P. G. 98. 389 D 7-9; *Roma e l'Or.* 156, 15-18; Brightman 259, 20-22); ¹⁰(f. 217 ll. 11-13) ἐστὶ δὲ καὶ ὡς ἀληθῶς - καὶ ὡς ἔτυχεν (P. G. 98. 392 A 9-11; *Roma e l'Or.* 156, 25-27; Brightman 259, 26-28); ¹¹(f. 217 ll. 13-20) ὁ ἄμβων - ὁμαλὸν κείμενον (P. G. 98. 392 A 11-B 4; *Roma e l'Or.* 219, 1-12; Brightman 259,30-260,5); ¹²(ff. 217 l. 20 - 218 l. 10) τὸ κατ' ἀνατολὰς προσεύχεσθαι - ἐν τῷ σταυρῷ (P. G. 98. 392 B 5 - 393 C 15; *Roma e l'Or.* 219,13-222,15; Brightman 260,7-262,8); ¹³(f. 218 ll. 10-13) τὸ ἐπιτραχήλιον - ἐπὶ τῷ παθεῖν (P. G. 98. 393 C 15-D 3; *Roma e l'Or.* 222,16-20; Brightman 262, 10-12); ¹⁴(f. 218 ll. 13-21) τὸ ὁμοφόριον - σύμβολον γὰρ κακοπαθείας ὁ σταυρός (P. G. 98. 393 D 12 - 396 A 12; Brightman

262, 14-17); ¹⁵(f. 218 l. 22 - 218^v l. 13) ὁ ἄρτος τῆς προθέσεως - καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ ἐποίησε (P. G. 98. 397 A 1-C 9; *Roma e l'Or.* 224,1-225,6; Brightman 263,21-264,18); ¹⁶(f. 218^v ll. 14-19) τὰ ἀντίφωνα τῆς λειτουργίας - αὐτόπτων τοῦ λόγου γενομένων (P. G. 98. 401 D 5-11; *Roma e l'Or.* 226,4-13; Brightman p. 265,4-8); ¹⁷(ff. 218^v l. 20-219 l. 8) ἡ εἴσοδος τοῦ εὐαγγελίου - ἐν χάριτι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν (P. G. 98. 405 C 10-408 A 9; *Roma e l'Or.* 226,18-227,10; Brightman 265, 12-27); ¹⁸(f. 219 ll. 8-20) ὁ τρισάγιος ὕμνος - ἐλέησον ἡμᾶς (P. G. 98. 408 B 10-C 9; *Roma e l'Or.* 227, 13-28; Brightman 265,29-266,7); ¹⁹(f. 219 ll. 20-26) τὸ ἀνελθεῖν ἐν τῷ συνθρόνῳ - μαθητῶν καὶ ἀποστόλων (P. G. 98. 409 C 3-9; *Roma e l'Or.* 228, 15-24; Brightman 266, 19-23); ²⁰(f. 219 l. 27-219^v l. 4) εἰρήνην ὁ ἱερεὺς - ἀγάπης τυγχάνωμεν (*Roma e l'Or.* 286, 2-7; Brightman 266,24-28); ²¹(f. 219^v ll. 4-17) τῷ δὲ καθῆσαι ἐν τῷ συνθρόνῳ - τῶν μελλόντων ἀγαθῶν (P. G. 98. 409 D 5 - 412 A 6; *Roma e l'Or.* 286, 10-32; Brightman 266,29-267,7); ²²(f. 219^v ll. 18-31) τὸ προκείμενον - ὅτι πρῶτος μου ἦν (P. G. 98. 412 A 12 - B 11; *Roma e l'Or.* 287, 1-18; Brightman 387, 2-12); ²³(f. 220 ll. 1-6) τὸ ἀλληλούια βοᾷ ὁ Δαβὶδ τὸν ζῶντα θεόν (P. G. 98. 412 B 14-C 5; *Roma e l'Or.* 287, 21-28; Brightman 387,14-17); ²⁴(f. 220 ll. 6-12) καὶ γὰρ εὐθέως ὁ θυμιατὴρ - θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα (P. G. 98. 412 D 1-5; *Roma e l'Or.* 287, 29-34; Brightman 387,19-388,1); ²⁵(f. 220 ll. 12-18) τὸ εὐαγγέλιον - πρὸ προσώπου σου (P. G. 98. 412 D 9 - 413 A 2; *Roma e l'Or.* 288, 15-21; Brightman 388,9-12); ²⁶(f. 220 ll. 18-29) μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν - εἰς ποιμὴν (cf. *Roma e l'Or.* 290, 28-34, Brightman 389, 19-21; sed textus codicis nostri fusior est); ²⁷(f. 220 l. 29-220^v l. 2) ἡ δὲ σινδὼν - ἐν τῷ μνήματι αὐτοῦ (Brightman 389, 23-24); ²⁸(f. 220^v ll. 2-22) ἡ γενομένη προσκομιδὴ - τῷ θεῷ καὶ γεννήτορι (*Roma e l'Or.* 290,35-291,31; Brightman 389,26-390,16); ²⁹(ff. 220^v l. 23-221 l. 18) ὁ χερουβικός ὕμνος - τὸ πανάχραντον σῶμα τοῦ δεσπότου (*Roma e l'Or.* 291,34-293,8; Brightman 390,18-391,14); ³⁰(f. 221 ll. 18-20) ἡ δὲ ἀγία τράπεζα - ἡρίστησεν (non exstat in editionibus); ³¹(f. 221 ll. 20-25) ὁ δίσκος-κηδεύεσθαι (P. G. 98. 421 C 14 - D 3; *Roma e l'Or.* 293,9-16; Brightman 391, 15-18); ³²(f. 221 ll. 25-31) τὸ ποτήριον - καὶ τὰ λοιπὰ (P. G. 98. 421 D 3-10; *Roma e l'Or.* 293, 17-29; Brightman 391, 19-26); ³³(f. 221 l. 31 - 221^v l. 4) τὸ δὲ δισκοκάλυμμα - κουστωδία (P. G. 98. 424 B 11-C 1; *Roma e l'Or.* 293,30-294,2; Brightman 391,28-392,3); ³⁴(ff. 221^v l. 4 - 222 l. 8) ἡ δὲ κλεῖσις τῶν θυρῶν - οἶκον τοῦ θεοῦ (Brightman 392,11-393,16; desideratur tamen in editione excerptum οἱ δὲ παριστάμενοι διάκονοι - προφήτης Ἡσαΐας φάσκει f. 221^v ll. 7-11); ³⁵(f. 222 l. 8 - 223 l. 9) εἴτα πρόσκεισιν ὁ ἱερεὺς μετὰ παρρησίας - πρὸ καταβολῆς κόσμου (*Roma e l'Or.* 295,18-296,29; 347,11-348,23; Brightman pp. 393,17-395,2); ³⁶(f. 223 l. 9 - 223^v l. 16) εἴτα πάλιν ὁ ἱερεὺς ἀπαγγέλλει - τοῦ προσώπου

τοῦ θεοῦ (*Roma e l'Or.* 348,24-350,13; Brightman 395, 3-33); ³⁷(ff. 223^v l. 16 - 224 l. 9) γίνεται δὲ καὶ ἡ μνήμη τῶν κεκοιμημένων - καθὼς ἐμὲ ἡγάπησας (*Roma e l'Or.* 350,14-351,16; Brightman 395,35-396,17); ³⁸(f. 224 ll. 9-13) νῦν οὖν υἱοθετηθέντες - τὸ ὄνομά σου (non exstat in editionibus); ³⁹(ff. 224 l. 13-225 l. 6) ἀνθρῶπε τὸν θεόν - καὶ τοῦ ἀγίου πνεύματος (P. G. 98.441 B 13 - 445 C 3); ⁴⁰(f. 225 ll. 6-12) ἀναμιμνήσκει - καὶ προσκεκρουκώτων (non exstat in editionibus); ⁴¹(f. 225 ll. 12-27) μετὰ δὲ ὁ σωτὴρ ἡμῶν ὁ ἱερεὺς τῷ λαῷ διαμαρτυρήσει λέγων ἐγὼ εἰμι ἄνθρωπος ὁμοιοπαθής - εἰς ζωὴν αἰώνιον (*Roma e l'Or.* 353,16-354,3; Brightman 397,7-11; 26-31); ⁴²(f. 225 l. 27-225^v l. 12) τί σημαίνει τὸ τέλος τῆς μυστικῆς ἱεουργίας - καταλείψαντα (*Roma e l'Or.* 354, 5-28; Brightman 397, 12-23); ⁴³(f. 225^v ll. 12-14) κοινωνία δὲ κέκληται - τῆς αὐτοῦ βασιλείας (*Roma e l'Or.* 354, 31-34; Brightman 397, 24-25); ⁴⁴(f. 225^v ll. 14-20) ἦτοι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ - προσκυνούμενος (non exstat in editionibus); ⁴⁵(f. 225^v l. 20 - 226 l. 6) τὸ σημαντήριον - Ἰορδάνη ποταμῷ (P. G. 98. 385 B 2-C 11); ⁴⁶(f. 226 ll. 6-9) ἰστέον δὲ ὅτι - χρηματίζομεν (non exstat in editionibus); ⁴⁷(f. 226 ll. 9-26) περὶ δὲ τοῦ χρίεσθαι ἐλαίου - ἡ περιστερὰ κεκόμικεν (non exstat in editionibus); ⁴⁸(f. 226 l. 26 - 226^v) τὸ ὕδωρ ἐστὶ - φησιν ὁ θεός (P. G. 98.385 D 3 - 388 B 7).

17 (ff. 226^v-239^v) *Eustratii metr. Nicaeae sermo de azymis, sub titulo τοῦ ἀγιωτάτου καὶ φιλοσοφώτατου μητροπολίτου Νικαίας κυροῦ Εὐστρατίου ἐλεγκτικός περὶ τῶν προσφερομένων παρὰ Ἰταλοῖς ἀζύμων*, inc. ἔδει μὲν ἀνηρεϊμένου καθόλου τοῦ γράμματος des. τὰ διεστῶτα ἐνώσαντι (ed. Dositheus, *Τόμος ἀγάπης κατὰ Λατίνων*, 1698, pp. 504-516 sub nomine Iohannis patr. Hierosolym.; opus non Iohanni patr. Hierosolym. sed Eustratio metr. Nicaeae tribuendum esse censuit V. Grumel, *Jean VIII, patr. de Jérusalem, Catholicisme VI*, Paris 1967, col. 544).

18 (ff. 239^v-240^v) *Euthymii Zigabeni* (panopliae dogmaticae tit. XIII) de processione spiritus sancti (cf. P. G. 130.876), re vera (Photii libellus de processione spiritus sancti) (ed. J. Hergenroether, *Photii Constantinop. liber de spiritus sancti mystagogia*, Ratisbonae 1857, pp. 113-117; haec editio in P. G. 102. 392-396 iteratur). Post μέμηνεν f. 240^v l. 8 a.i. (Hergenroether op. l. p. 117, P. G. 102. 396 B 10) codex noster (f. 240^v) fragmenta duo perhibet e (S. Basilii libro de spiritu sancto) sumpta: prius est ὁ μὲν πατὴρ προκαταρκτικὴ αἰτία τῶν γενομένων, ὁ δὲ υἱὸς δημιουργικὴ, τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἅγιον τελειωτικὴ (cf. P. G. 32. 136 B 1-3), alterum autem inc. κατὰ μὲν τὴν ιδιότητα τῶν προσώπων des. ἐκεῖ φυσικῶς ὁ υἱός (cf. P. G. 32.149 C 1-6, 9-10).

19 (ff. 241-259) *Petri* (re vera Nicolai) *ep. Methonensis* de spiritu sancto contra Latinos, inc. βασιλεῦ οὐράνιε παράκλητε ἀγαθὲ προσκυνητέ des. ante doxolo-

giam σοι δεικνυμένην ἀλήθειαν (ed. K. Simonides, Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων θεολογικαὶ γραφαὶ τέσσαρες, ἐν Λονδίῳ 1858, pp. 1-39). Idem opusculum exstat, e.g., in codicibus Vat. Barb. gr. 508 ff. 252-269^v (cave foliorum numerationem recentiorem), Vat. gr. 668 ff. 302-313^v (cf. Devreesse III p. 111), Vat. gr. 680 ff. 393-407^v (cf. Devreesse III p. 141), Vat. gr. 1004 ff. 78-119^v, Vat. gr. 1120 ff. 20-63, Vat. gr. 1892 ff. 201-216^v et 219^v (cf. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 538), Monac. gr. 28 ff. 266 sqq. (cf. I. Hardt, *Cat. cod. man. Bibl. reg. Bav.*, I, Monachii 1804, p. 159), Marc. gr. 150 (cf. A. Zanetti, *Graeca d. Marci Bibl.*, Venetiis 1740, p. 83), Marc. gr. 575 (Zanetti, op. l. p. 303), Marc. gr. III 3 (olim Nan. 227) ff. 186-187^v (v. E. Mioni, *Codices graeci man. bibl. divi Marci Ven.*, I, pars alt., Roma 1972, p. 144), Paris. gr. 1261 ff. 118 sqq. (cf. Omont, *Invent. somm.*... I p. 280), Paris. gr. 1335 ff. 271 sqq. (Omont II, p. 15), Paris. gr. 2830 ff. 240 sqq. (cf. Omont III, p. 46), Ath. Dionys. 167 (v. S. Lambros, *Cat. of Greek Man. of Mount Athos* I, Amsterdam 1966, p. 352 n. 6), Ath. Dionys. 274 f. 428 (Lambros op. l. I p. 395 n. 98), Ath. Iber. 382 f. 639 (Lambros II, Amsterdam 1966, p. 113 n. 88), Oxon. Barocc. 215 ff. 1 sqq. (cf. H. O. Coxe, *Cat. cod. man. Bibl. Bodl.* I, Oxonii 1853, p. 377), Oxon. Selden. 42 f. 163^v (cf. Coxe, op. l. p. 605). E quibus codicibus Simonides in praefatione, pp. ι'-ιγ', memorat tantum Monac. gr. 28, Paris. gr. 2830, unum Ath. monasterii Dionys. (cuius numerum non indicat), duos Oxonienses (sed collectionem et numerum praetermisit). In marginibus inferioribus ff. 246^v-249 manus 5 (cf. infra, sub SCRIPT.) scholia duo scripsit, quorum prius (ff. 246^v-248) inc. τὸ ἀποστέλλεσθαι μὲν παρὰ τοῦ πατρὸς τὸ πνεῦμα des. καὶ συνεξέλεις λοιμὸν, alterum autem (ff. 248^v-249) inc. ὥσπερ τὸ καὶ τὰ ἐμὰ σὰ des. καὶ ἡ ἰδιότης τῶν ὑποστάσεων. Subfigitur (f. 259^{r-v}) professio fidei orthodoxae, inc. αὕτη ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων · πατὴρ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα · ἀρχὴ δὲ καὶ αἰτία καὶ πηγὴ καὶ ρίζα πάντων ὁ πατήρ, des. τρεῖς λαμπρότητες μία δόξα. Eadem infra iterantur, f. 293^v ll. 13-22.

20 (ff. 259^v-261) *Gregorii theologi* (nempe Nazianzeni) versus iambici acrostici, i. e. carmen I, 2, 30 (P. G. 37.908-910) cum interpretatione quae inc. πάσης πράξεως καὶ ἐνεργείας ἀρίστης ἀρχὴν καὶ τέλος προστίθεσο τὸν θεόν et des. φυλάξει ταῦτα πάντα καὶ σωθήσεται (differt ab interpretatione eiusdem carminis quae in codice Vat. gr. 447 ff. 312^v-314 continetur). Subfiguntur (f. 261^{r-v}): ^a(f. 261 ll. 6-8) explicatio vocis hebraicae ἀλληλουῖα (inc. τὸ μὲν ἀλληλουῖα θεῖον αἶνον σημαίνει des. ὃ ἐστὶ κραταιὸς θεὸς μόνος): eadem inveniuntur in codice Vat. gr. 342 f. 16 ll. 4-6; ^b(f. 261 ll. 8-20) explicatio vocis hebraicae ἀμήν (inc. τὸ δὲ ἀμήν καθ' Ἑβραῖδα διάλεκτον ἔχει γράμματα τρία des. τὴν πίστωσιν τῆς μαρτυρίας τῶν

λεγομένων δεχόμενοι καὶ ἀποκρινόμενοι); ^c(f. 261 ll. 20-27 - 261^v l. 4) de nomine Antichristi excerptum, ex *Andreae Caesariensis commentario in Apocalypsin* fere omnino sumptum (inc. τὸ τοῦ Ἀντιχρίστου ὄνομα ὃ μέλλει κληθῆναι des. τῇ πλάνῃ ἐπικληθήσεται, cf. P. G. 106. 340 C 14 - D 8); ^d(f. 261^v ll. 5-14) de tribus symbolis Antichristi fragmentum, inc. αὐτὸς ὁ μακάριος Ἰωάννης τρία πρόσωπα ἐξάγει περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου des. διὰ τὸ ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν περὶ τούτων διαλαμβάνειν; ^e(f. 261^v ll. 14-27) fragmentum explicans cur perfectio virtutis acquiri non possit, e *Gregorii Nysseni De vita Mosis* sumptum: inc. ὥσπερ τὸ τῆς ζωῆς τέλος ἀρχὴ θανάτου ἐστὶ des. ἡ τελειότης (P. G. 44. 300 D 12 - 301 B 3; 301 B 4-5; ed H. Musurillo, Leiden 1964, pp. 3,21-4,15; 4,17).

21 (ff. 262-276^v) Ex *Anastasio Sinaitae operis quod Viae Dux inscribitur capite β'* excerpta duo, sub titulo ὅροι σὺν θεῷ διάφοροι κατὰ τὴν παράδοσιν καὶ πίστιν... ut in codice Vat. gr. 2220 f. 70 (v. supra, p. 239; v. etiam P. G. 89. 52 B): ^a(ff. 262-274) ab εἰδέναι χρὴ ὅτι περ πάν τὸ οἰονοῦν ζήτημα usque ad ἄλλα φύσιν (P. G. 89. 52 B 10 - 81 A 14; cf. etiam codicem Vat. Ottob. gr. 43 ff. 94-99 l. 1, in quo textus inc. mutilus f. 94 l. 1 εἴρηται καθ' ὑπόστασιν δὲ, cf. in codice nostro f. 270 l. 2); ^b(f. 276 l. 2-276^v) a τὸ οἰκονομικῶς ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ usque ad καὶ εὐχερῶς φθείρεται (P. G. 89.85 D 2 - 88 B 15, cf. etiam Vat. Ottob. gr. 43 ff. 100^v l. 8 a. i. - 101^v l. 5). Inter duo excerpta interponuntur (ff. 274 l. 1 a. i. - 276 l. 1) nonnulla de οὐσίᾳ et ὑποστάσει, de duabus Christi naturis et de beata Maria sempervirgine, sub titulo (f. 274) τοῖς ἐν συνόδῳ (sic) περὶ οὐσίας καὶ φύσεως ὡς ταῦτὸν ὑπάρχει καὶ ὑπόστασις καὶ πρόσωπον ταῦτὸν ὑπάρχει, inc. τὴν περὶ οὐσίας καὶ φύσεως ὑποστάσεως καὶ προσώπου ἀκρίβειαν παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς ἐκκλησίας μεμαθήκαμεν des. καὶ οἱ ἐν τῇ οἰκουμενικῇ δ' συνόδῳ τῇ ἐν Χαλκηδόνι ἅγιοι χλ' πατέρες; eadem in codicibus Vat. Ottob. gr. 43 ff. 99-100^v l. 8 a. i., Vat. gr. 197 ff. 132-133^v (cf. Mercati-Franchi, *Codices Vat. gr. I*, Romae 1923, p. 234), Ambros. gr. 1041 (H 257 inf.) f. 36 (Martini-Bassi, *Cat. cod. gr. Bibl. Ambros.*, II, Mediolani 1906, pp. 1110-1111).

22 (ff. 276^v-277^v) Collectio definitionum (inc. ὁμώνυμόν ἐστι ὅταν δύο πράγματα μόνῳ ὀνόματι κοινωνοῦσιν des. τὴν μὲν μίαν ἀληθῆ ποιεῖ τὴν δὲ ἄλλην ψευδῆ) ut in codicibus Vat. Ottob. gr. 43 ff. 102 l. 11-103 l. 4 a. i. et Vat. gr. 197 ff. 134-135: definiuntur ὁμώνυμον, σύμφωνον, παρώνυμον, ἑτερόνυμον, πολύνυμον, πρότερον, ἅμα, ἄτομον, κατάφασις, ἀπόφασις, ἀντίφασις. Similia sed non eadem leguntur in Iohannis Damasceni dialectica (ed. B. Kotter, *Die Schriften des Iohannes von Damaskos I* [Patr. Texte u. Stud. 7] Berlin 1969: v. p. 101, ὁμώνυμα; p. 102, συνώνυμα; p. 102, πολύνυμα; p. 103, ἑτερόνυμα; p. 103, παρώνυμα; p. 128, πρότερον; p. 129, ἅμα; p. 132, ἀπόφασις, κατάφασις, ἀντίφασις). Confe-

rendus est etiam textus in adpendice eiusdem editionis impressus, e codice Bodl. Auct. T. 1. 6 sumptus (v. ed. l. pp. 166-167, 170, 171, 28-37).

23 (ff. 277^v-285) Iterum varia de ουσία et υποστάσει, sub titulo ὅροι σύντομοι ἁγίων πατέρων περὶ οὐσίας καὶ φύσεως υποστάσεως τε καὶ προσώπου: ¹(ff. 277^v-281^v) S. Maximi Confessoris epistula <15> ad Cosmam diaconum Alexandrinum, ab initio ἐπειδήπερ πολὺς ἡμῖν περὶ τῆς θείας σαρκώσεως κεκίνηται λόγος usque ad καθέστηκε λόγος (P. G. 91.544 C - 553 C 5). Inter ἐκτραπέντες et κατασκευῇ φυσικωτέρα (P. G. 91.549 A 10-11) interponuntur (f. 279^v ll. 9-19) fragmenta duo, quorum prius, Gregorio Nysseno tributum, sententiis e duobus diversis operibus Gregorii Nysseni sumptis constat (τὸ ἀπαράλλακτον τῆς φύσεως - διαφορὰν οὐκ ἄρνούμεθα, cf. Quod non sint tres dii, P. G. 45. 133 B 5-7, Müller 55,24-56,2, εἰπόντες γὰρ - μήτε τὸν πατέρα γεννητόν, cf. Quod non sint tres dii, Müller 56, 14-17 ubi tamen textus discrepat, τὸ ἐκ τοῦ λύχνου φῶς - οὐκ ἐγγωρεῖ γὰρ ἀλαμπῇ εἶναι τὴν θεότητα, cf. De fide, P. G. 45. 140 A 14 - B 5), alterum autem, S. Cyrillo tributum (ὅτι τὸ ἀγέννητον οὐκ οὐσία ἀλλ' οὐσίας σημαντικὸν καὶ τὸ μὴ γεγονέναι τὸν θεὸν καὶ ὅτι κρεῖττον ἐστὶ πατέρα καλεῖσθαι τὸν θεὸν ἢ ἀγέννητον) conferri potest cum Athanasii* disputatione contra Arium (P. G. 28.465 C 15 - D 1). ²(f. 282) Clementis Alexandrini fragmentum libri De providentia, e <S. Maximi Confessoris opusculo quod Capita de substantia et natura, deque hypostasi et persona inscribitur> sumptum (inc. οὐσία ἐστὶν ἐπὶ θεοῦ des. καὶ τὸ πῶς εἶναι, ed. O. Stählin, *Clemens Alexandrinus* III, neu herausg. von L. Früchtel [*Die griech. christl. Schriftst. der ersten Jahrh.*], Berlin 1970, p. 219; cf. P. G. 91. 264 B 5 - C 1). ³(f. 282^{r-v}) Definitiones variae terminorum οὐσία, μορφή, ἰδικόν, κοινόν, ὑπόστασις, πρόσωπον, Anastasio patr. Antiochiae tributae (inc. οὐσία ἐστὶ τὸ διόλου ὑφ'εστὼς [sic] καὶ ἑτέρου μὴ δεόμενον εἰς τὸ εἶναι des. τὴν ἀξίαν μὴ αἰδεσθῆς λέγει): definitio οὐσία ἐστὶ πρᾶγμα αὐθυπόστατον μὴ δεόμενον ἑτέρου πρὸς ὑπαρξιν (f. 282 ll. 11-13) conferenda est cum definitione quae exstat in compendiarie fidei orthodoxae explicatione in P. G. 89.1400-1404 sub nomine Anastasii Antiocheni impressa (v. P. G. 89. 1401 A 4-5), cf. etiam S. Maximi opusculum quod E quaestionibus a Theodoro monacho illi propositis inscribitur, P. G. 91. 276 A 7-9; definitio ὑπόστασις ἐστὶ συνδρομὴ τῶν περὶ ἐκάστου ἰδιωμάτων (f. 282^v l. 13) occurrit etiam in scripto Gregorio Nysseno tributo De differentia essentiae et hypostasis (v. P. G. 32. 336 C 10-12). ⁴(ff. 282^v-283) Collectio definitionum termini ὑπόστασις, Sophronio patr. Hierosolym. tributa, sub titulo Σωφρονίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἐκ τοῦ πρὸς Ὀνώριον πάπα Ῥώμης, re vera magna ex parte e <S. Maximi Confessoris> opusculis excerpta (inc. φύσις καὶ οὐσία καὶ μορφή ταυτὸν ἐστὶν des. τὸ σύνθετον εἶδος ἀτόμων): textus in f. 283 ll.

2-10 ἄτομον μὲν κατὰ φιλοσόφους - τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀφοριζόμενος exstat in P. G. 91. 276 A 11 - B 4; ὁρος ὑποστάσεως συνθέτου, f. 283 ll. 18-24, in P. G. 91. 264 C 3-9 invenitur. ⁵(ff. 283-285) Definitiones terminorum οὐσία, φύσις, πρόσωπον, ὑπόστασις, ἐνούσιον, ὁμοούσιον, ἐνυπόστατον, ὁμοὑπόστατον e S. Maximi Confessoris <opusculo quod Variae definitiones inscribitur> excerptae, inc. οὐσία καὶ φύσις ταυτὸν ἐστὶν ἅμφω γὰρ κοινὸν καὶ καθόλου des. καὶ τὸ κοινὸν τῆς οὐσίας πραγματικῶς (cf. P. G. 91. 149 B 4 - 153 A 8, ubi textus tamen saepe discrepat).

24 (f. 285^{r-v}) Nonnulla de etymologia, e <capite β' Anastasii Sinaitae operis quod Viae Dux inscribitur> excerpta: ^a(f. 285 l. 3 a.i. - 285^v l. 10) ἐτυμολογία ἐστὶν ἡ τῆς δυνάμεως τοῦ ὀνόματος ὁρθότης - κρανίον ἐν ᾧ κρέματα ὁ νοῦς (P. G. 89.81 B 2 - 84 B 7-8): textus editione brevior; ^b(f. 285^v ll. 11-24) ἰστέον δὲ ὅτι αἱ δύο προσηγορίαι τοῦ Χριστοῦ - τὰς οὐσιώδεις αὐτοῦ ἐνεργείας ἄρνούμενοι οὐκ αἰσχύνονται (P. G. 89.68 A 5 - C 3): textus editione brevior et ab ea saepe discrepat. Similia perhibent codices Vat. gr. 1694 ff. 70-72^v l. 5 (cf. C. Giannelli, *Codices Vat. gr. 1684-1744*, Bybl. Vat. 1961, p. 19) et Laurent. plut. 57,40 f. 277^v (cf. A. M. Bandini, *Cat. cod. man. Bibl. med. Laurent.*, II, Florentiae 1768, col. 417). Subnectuntur (f. 285^v ll. 24-28) pauca de azymis, fortasse ab eadem manu scripta, etiamsi diverso atramento: inc. τρεῖς εἰσὶ λόγοι δι' οὓς τὸ ἄζυμον τῷ θεῷ ἀπρόσδεκτον des. τοῦ ἄρτον καὶ οἶνον προφέροντος.

25 (ff. 286-293^v) Expositio fidei orthodoxae sub titulo ἐκθεσις τοῦ καθ' ἡμᾶς ὀρθοδόξου δόγματος, inc. ὅτι μὲν ἐστὶ θεὸς φυσικῶς πάντες γινώσκομεν, ἐδιδάχθημεν δὲ τοῦτο καὶ ὑπὸ τῶν προφητῶν des. εὐεργετήσῃ δὲ τοὺς φυλάξαντας ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Subfigitur (f. 293^v ll. 13-22) professio fidei orthodoxae (cf. supra, f. 259^{r-v}).

26 (ff. 293^v-294^v) Isidori Pelusiotae epistulae nonnullae: ¹(ff. 293^v-294 l. 10) ad Agathonem (P. G. 78.744-745): epistula idem initium habens exstat etiam in codice Ath. Dionys. 275 (3809) f. 554^v (v. S. Lambros, *Cat. of the Greek Man. of Mount Athos*, I, Amsterdam 1966, p. 398); ²(f. 294 ll. 10-26) ad Apollonium episcopum (P. G. 78.769); ³(f. 294 l. 26-294^v l. 15) ad Heliam diaconum (P. G. 78.1224); ⁴(f. 294^v ll. 15-19) ad Synesium (P. G. 78. 329 C); ⁵(f. 294^v ll. 19-27) ad Aetium comitem, inc. ὁ θειότατος καὶ ἄρρητος τοῦ πατρὸς υἱὸς ὁ παρ' ὑμῶν προσκυνούμενος des. mut. εἰ οὖν ὁ λόγος λόγους ἔχει οὐκ ἐστὶν (P. G. 78. 837 B - C 6).

MAT. Nonnulla codicis folia refecta et umore maculata (v. e.g. ff. 1-43, 294).

FASC. Sunt in totum fasciculi 39, quaterniones omnes praeter 1 (bifolium arte factum, ff. 2-

3^v cui saec. XVI f. 1 additum est), 21-22 (terniones, ff. 156-161^v, 162-167^v) et 34 (ternionem, ff. 256-261^v). Fasciculi 39 f. 294 tantum superest. Fasciculi 5-22 notis numeralibus β-ιθ' angulo superiori externo primae singulorum paginae appositis, fasciculi autem 23-28 (ff. 168-215^v) notis α-ς' in margine inferiore medio primae singulorum paginae scriptis signati, fasciculi 30-31 (ff. 224-231^v, 232-239^v) notas numerales β' et γ' in margine superiore ff. 224 et 232 sinistrorsum scriptas perhibent. Reliqui fasciculi numeratione carent.

CHART. SIGNA. Septem observantur: ¹(e.g. ff. 7, 8, 132) securis (Briquet n. 7478: Bologne 1300; var. simil.: Bologne 1311-1329, Pise 1315, Gênes 1315-1318, Provence 1323-24, Artois 1323-24); ²(e.g. ff. 23, 28, 33) littera B (Briquet n. 7964: Bergame 1314); ³(e.g. ff. 21, 29, 36, 43, 46, 49) littera R (cf. priorem litteram R apud Briquet n. 8915: Bologne 1323); ⁴(e.g. f. 221) littera C (Briquet n. 8102: Torcello 1319, Gênes 1322, Bologne 1326, Artois 1321); ⁵(f. 82) littera M sine «contremarque» (similis sed non eadem apud Briquet n. 8318: Bologne 1303); ⁶(ff. 258-259) securis (Briquet n. 7486: Grenoble 1326, Gênes 1327, Udine 1328, Artois 1328); ⁷(f. 1) monoceros ut vid. (exemplum simile apud Briquet non invenitur).

SCHEMA Leroy D 32 D 1 q (v. e. g. ff. 270, 282). Spatium scriptum: mm. 158×98 plerumque; mm. 154×94 in ff. 216-226.

SCRIPT. Manus novem distingui possunt: 1 ff. 2^{r-v}, 3 ll. 1-4, 3^v-214, 215^{r-v}, 226^v l. 5 a.i. - 294^r exaravit; 2 ff. 216-226^v; 3 f. 3 ll. 5-16; 4 f. 214^v; 5 scholia in marginibus inferioribus ff. 246^v-249; 6, scil. Iohannes Catzilaces, adnotationem in f. 3 ll. 17-23 (agitur de possessore, qui codicem monasterio S. Athanasii in monte Athone obtulit, cf. infra sub ANNOT.); 7 saec. XV adnotationem a manu 6 f. 3 appositam in f. 2^v iteravit; 8 saec. XV adnotationem in margine inferiore f. 176 addidit; 9, scil. <Georgius Balsamon>, indiculum graecum et latinum in f. 1 nec non alias adnotationes in margine sup. f. 3^v et in marginibus ff. 17^v, 18, 18^v, 19^v, 20 addidit.

ORN. Tituli, litterae initiales, numeri canonum rubro exarata. Lineae sinuosae rubrae apicibus rubris intermixtae atque in flosculos utrimque desinentes saepe occurrunt (v. e. g. ff. 20^v, 21^v, 29, 34, 43^v, 48^v, 68^v, 97^v, 116^v, 124^{r-v}, 141^v, 142, 143, 146^{r-v}, 168).

ANNOT. In f. 3 possessor codicis, scil. Iohannes Catzilaces (manus 6) haec scripsit: ἡ παροῦσα (quae verba etiam supra lineam iterata sunt) κανονική θεία βίβλος αὕτη προσετέθη ἐν τοῖς κατιχομνεῖοις τῆς ἱερᾶς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἀθῷ παρὰ Ἰωάννου τοῦ Κατζηλάκη χάριν ψυχικῆς σωτηρίας καὶ οἱ ἀναγιγνώσκοντες ταύτην εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ; quam adnotationem manus 7 (v. supra, sub SCRIPT.) in f. 2^v iteravit. In imo f. 21^v scribae I invocatio, rubro scripta: ταχυγραφῆσαι χάριν δός μοι Χριστέ μου ὁ πάντων πέλων παροχεὺς τῶν κρειττόνων. In margine inf. f. 294: μόνη γὰρ πίστις ὀρθὴ σώζειν ἡμᾶς οὐ δύναται πράξεων ὀρθῶν ἐρήμους ὑπάρχοντας. In f. 1 <Georgius Balsamon> scripsit νομοκάνονον περιέχον συνοπτικῶς τοὺς ὅλους κανόνας τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν οἰκουμενικῶν ἐπτὰ συνόδων καὶ τοπικῶν τινῶν ἐρμηνευθέν προτροπῇ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ παρὰ τοῦ λογιωτάτου διακόνου τῆς τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ νομοφύλακος Ἀλεξίου τοῦ Ζωναρᾶ · πρὸς δὲ τούτῳ καὶ ἕτερα ἅττα θεολογικὰ περικλείονται ὧν μέτρησι τὸν πίνακα (quae e notitia f. 21^v sumpsit). Deinde latine addidit *Monocanon* (sic) *continens canones apostolorum et alia*.

POSS. Iohannes Catzilaces, qui codicem monasterio S. Athanasii in monte Athone obtulit (v. f. 3 et cf. supra, sub ANNOT.); Iohannes card. de Salviatis (v. f. 294^v). In ff. 1, 2, 4, 79^v, 116^v, 232^v, 294^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1, manu <A. Mai>: *XVIII* (numerus scil. codicis in indice codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144). In eodem folio: 91. Folio I adglutinatae sunt duae

schedulae chartaceae: in superiore, mm. 104×75, manus saec. XVIII scripsit *Nomocanon/cum expositio/ne Alexii Zona/ra* = *saeculi XIV* (in margine inferiore scriptum est *LXVI* 62); in inferiore partim rescissa, nunc mm. 27×51, supersunt littera *H* et vestigia duorum *X*. In f. 1 <A. Mai> scripsit *Colonens. 63 Vat. 2224*. Codex in indice R. Vernazza numero 65, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 28 signatur.

BIBL. Codex perperam pro Vat. gr. 2244 memoratur ab E. Bethe, *Pollucis onomasticon* I (*Lexicographi graeci* IX), Lipsiae 1900, p. XII.

INTEG. Ut in sex superioribus libris.

2225 Saec. XIV p.m. (ff. 2-351^v), XV p.m. (ff. 352-404^v), XVI (f. 1), chartac., mm. 219×141, ff. II. 404 (+391^a), ll. 24 plerumque (in parte I) et 29 (in parte II), in duos tomos nunc divisus.

I (ff. 2-351^v)

1 (ff. 2-6) <S. Gregorii Nysseni> Commentarii in Canticum Canticorum <homilia XII> sub titulo ἐκ τῆς ἐξηγήσεως τοῦ ἁσματος τῶν ἁσμάτων, ab initio οἱ τὴν διαπόντιον ἀποδημίαν κατ' ἐλπίδα πλούτου στελλόμενοι usque ad τοῖς ἔμπροσθεν ἑαυτὴν ἐπεκτείνουσα (P. G. 44. 1013 D - 1024 B 6; ed. H. Langerbeck [*Gregorii Nysseni opera* ... *edenda curavit W. Jaeger*, VI] Leiden 1960, pp. 340, 17-352, 10).

2 (f. 6) Anastasii Sinaitae ex homilia <β> in hexaemeron fragmenta duo, sub titulo τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου τοῦ Σινᾶ ὄρους ἐκ τῆς ἐξηγήσεως τῆς ἑξαήμερου αὐτοῦ: prius inc. ὥσπερ γὰρ τὰ ὕδατα ἐξ οἰκείας ὑπάρξεως τὴν ὁμίχλην ἔχει des. ἡ γὰρ ἁμαρτία ἄκτιστος καὶ ἀνυπόστατος (cf. e.g. cod. Vat. gr. 726 f. 13 l. 2 a.i. - 13^v l. 2, f. 13 ll. 3-2 a.i.); alterum inc. ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ τῷ κυρίῳ τὴν δὲ γῆν ἔδωκε τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων des. ἀγνωσίαν τῶν δύο γεννήσεων (cf. Vat. gr. 726 f. 14^v ll. 7-16; 17-19).

3 (ff. 6^v-8) S. Basilii Magni fragmenta nonnulla. ¹(ff. 6^v-7) E commentario in Isaiam prophetam: ^a(f. 6^v ll. 2-5) ὥσπερ γὰρ ἡ κατ' ἀρετὴν προκοπὴ - ἐπὶ τὸ ἀνήκεστον φέρεται (P. G. 30. 144 A 1-4); ^b(f. 6^v ll. 5-9) ὥσπερ γὰρ ὁ τελειούμενος τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεται - ἀπὸ σοῦ ἀπολοῦνται (P. G. 30. 144 D 2 - 145 A 3); ^c(f. 6^v ll. 10-17) οὐκ ἐξαρκεῖ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἀποχὴ τῶν βρωμάτων - πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς σαρκὸς καταβαίνοντος (P. G. 30.180 C 14 - 181 A 6); ^d(f. 6^v ll. 18-25) τελεῖα μὲν γὰρ κακία τὸ καὶ γνώμη καὶ πράξεις ἀμαρτάνειν - οὕτω κινεῖται τὸ ἐνεργεῖν (P. G. 30.304 D 1 - 305 A 6); ^e(f. 7 ll. 1-6) δόξα μὲν γὰρ πρεσβυτέρων πολιά - τῶν τὰς σωματικὰς πολιάς ὑπαρχόντων (P. G. 30. 285 C 9 - 288 A 3). ²(ff. 7-8) <Regulae brevius tractatae, ἐρώτησις σξζ> sub titulo τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν κατὰ πλάτος ἀσκητικῶν κεφαλαίων κεφάλαιον σμζ, inc. εἰ ὁ μὲν τις δαρήσεται πολλάς des. ἀλλ' ἐν τῇ διαφορᾷ τῆς κολάσεως γίνεται (P. G. 31. 1264 C 2 - 1265 D 3).

4 (ff. 8-9) *Anastasii Sinaitae* fragmenta quinque (ex homiliis in *Hexameron*): ¹(f. 8 l. 6 a.i. – 8^v l. 8) δύο τοίνυν καὶ μόνων οὐρανῶν δημιουργίαν ἐκ τῆς θείας γραφῆς μεμαθήκαμεν – καὶ τρίτον τὸν ἀνωτάτω οὐρανῶν τῶν ἀγγέλων, (hom. γ') (cf. Vat. gr. 726 f. 22^v l. 17 – 23 l. 6); ²(f. 8^v ll. 9-25) ἅπαντες οἱ ἅγιοι ἐξ αἰτιῶν τοιῶνδε φάσκοντες εἶναι – εἰς μυρίας λαβυρίνθων κρημνοὺς ἐμπεσοῦμεθα, (hom. ζ') (cf. Vat. gr. 726 f. 100^v l. 7 a.i. – 101 l. 5); ³(f. 8^v l. 25 – 9 l. 15) διὰ τοῦτο πνευματικῶς ἔφασαν οἱ ἅγιοι πάντα τὰ περὶ παραδείσου καθὼς Παῦλος διακελεύεται – Ἐδὲμ γὰρ ἐρμηνεύεται ἐκ φλογὸς ἀνθράκων, (hom. ζ') (cf. Vat. gr. 726 f. 102 l. 17 – 102^v l. 12); ⁴(f. 9 ll. 15-16) ἔστι τοίνυν μετὰ τοῦ αἰσθητοῦ καὶ πνευματικὸς τις παράδεισος καὶ πνευματικὰ ξύλα ὡς Ἰεζεκιήλ, (hom. ζ') cf. Vat. gr. 726 f. 103^v ll. 19-20); ⁵(f. 9 ll. 16-26) καὶ οἱ πάνσοφοι Γρηγόριοι φασὶ (sic) – εἰς ρευστόν τε καὶ ὕλικὸν παράδεισον εἰσελθεῖν (hom. ζ') (cf. Vat. gr. 726 ff. 103^v l. 9 a.i. – 104 l. 10).

5 (f. 9 l. 5 a.i. – 9^v) *S. Iohannis Chrysostomi* fragmenta tria: ¹(f. 9 l. 5 a.i. – 9^v l. 12) μέγα τῇ ψυχῇ καὶ σωτήριον ἐγγίνεται ἀγαθόν – καὶ πτηνὸν ποιήσῃ ἡμῖν τὸν λογισμόν (hom. II in Matth.) (P. G. 57. 29,17-30,1); ²(f. 9^v ll. 13-21) ὥσπερ γὰρ ὕετοῦ καταρραγέντος – τὰ διὰ τὸν θεὸν μόνον γινόμενα (hom. IV in Matth.) (P. G. 57. 69,22-37); ³(f. 9^v ll. 22-32) δεῖ τὸν μετανοοῦντα οὐ τῶν προτέρων ἀποστήναι μόνον κακῶν – ἀπὸ κακοῦ ποίησον ἀγαθόν (hom. X in Matth.) (P. G. 57. 190,55-191,12).

6 (ff. 10-324^v) *S. Gregorii Nysseni* ¹(ff. 10-67^v) *De anima et resurrectione* dialogus, sub titulo ζήτησις περὶ ψυχῆς μετὰ τῆς ἰδίας ἀδελφῆς Μακρίνης (P. G. 46. 12-160). In marginibus ff. 43^v-44, 44^v, 45, 58, 64^v scripta sunt fragmenta nonnulla *S. Basilii Magni*: ^a(ff. 43^v-44) οἶμαι τὸ πῦρ τὸ ἡτοιμασμένον εἰς κόλασιν – ἄκανστον δὲ τὸ φῶς τῆς ἀναπαύσεως ἀπομεῖναι, hom. in ps. XXVIII (P. G. 29. 297 B 12 – C 7); ^b(f. 44^v) οἱ γὰρ τὰ φαῦλα πράξαντες – εἰς τὸ διηνεκὲς παραμένοντα, hom. in ps. XXXIII (P. G. 29. 360 D 2 – 361 A 5); ^c(f. 45) καὶ σκεῶς ξύλινον ἐστὶν (sic) – καὶ ἀπωλείας ἄξιος, homilia Quod non Deus sit auctor malorum (P. G. 31. 340 C 3-9); ^d(f. 58) εἰς δὲ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ προσδοκωμένου – ἀντὶ μακρᾶς καὶ μακαρίας ζωῆς, homilia dicta tempore famis et siccitatis (P. G. 31. 328 B 6-12); ^e(f. 64^v) ὃ τῶν πονηρῶν βουλευμάτων – βασανίζομαι, hom. in s. baptismi (P. G. 31. 444 B 1-3); ^f(f. 64^v) ἀντὶ τίνος δέ με καὶ ταῦτα σοφίζεσθαι – τὰ ἀγαθὰ τῶν δικαίων, hom. in Gordium martyrem (P. G. 31. 505 A 8-13). Subfiguntur (f. 67^v) *S. Iohannis Chrysostomi* excerpta duo: prius inc. ὅταν ἀκούσης ἐλάχιστον ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν des. εἰς τὴν γένναν ἐμπεσεῖται τότε, (hom. XVI in Matth.) (P. G. 57. 243, 24-35), alterum autem inc. οὐ μικρὸν δὲ μέρος φιλοσοφίας δυνήθηναί συνιδεῖν τὴν ἀξίαν τὴν ἡμετέραν des. ραδίως ἑαυτὸν εἴσεται, (hom. XXV in

Matth.) (P. G. 57. 332, 44-47; 333,10-334,2). ²(ff. 68-165^v) In inscriptiones psalmorum (P. G. 44. 432-608; ed. J. Mc. Donough [*Gregorii Nysseni opera* ... edenda curavit W. Jaeger] V, Leiden 1962, pp. 24-175): desiderantur in codice nostro ultima verba, ὅτι ἐγενήθη ἀντιλήπτωρ – ἀμήν in editione p. 175, 23-25). In marginibus ff. 97^v-98 et 119^v scripta sunt fragmenta duo *S. Basilii Magni*: ^a(ff. 97^v-98) ποίω δὲ σώματι τὰς ἀπεράντους ἐκείνας – ταῦτα δὲ φεύγειν ἔξεστιν νῦν οὐκ ἐν τῷ μέλλοντι, (ep. XLVI) (P. G. 32. 380 B 7-C 1; Courtonne, *S. Basile, Lettres* I Paris 1957 [*Les belles Lettres*] pp. 123,46-124,1); ^b(f. 119^v) πεπαυμένον γὰρ τῶν πονηρῶν πράξεων – καὶ ἄλυστος ἢ ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασι κόλασις, (Constitutiones monasticae) (P. G. 31. 1353 B 11 – C 1). ³(ff. 166-219^v) Oratio catechetica magna, ab initio ὁ τῆς κατηχήσεως λόγος ἀναγκαῖος μὲν ἐστὶ usque ad κατὰ τὴν αἰωνίαν ἀντίδοσιν (P. G. 45. 9 – 105 B 3; ed. L. Méridier, *Grégoire de Nysse. Discours catéchétique* [Textes et docum. pour l'ét. histor. du christianisme] Paris 1908 pp. 1-196). In marginibus ff. 180^v, 181 et 199^v scripta sunt fragmenta tria *S. Basilii Magni*: ^a(f. 180^v) εἰάν προσύχης (sic) σεαυτῷ – φυγαδευθεῖσαι αἱ ἡδοναί, hom. attende tibi ipsi (P. G. 31. 213 B 12 – C 4); ^b(f. 181) μείζων τῆς αἰωνίας κολάσεως ὁ γέλως τῆς ἀβουλίας, hom. in illud Destruam horrea mea (P. G. 31. 273 B 1-2); ^c(f. 199^v) τί ὄφελος τούτοις τῆς λοιπῆς ἀρετῆς καὶ ὁ εἰπὼν ἀψευδής, hom. in divites (P. G. 31. 288 A 4-9). ⁴(ff. 220-281) De beatitudinibus orationes octo: ^a(ff. 220-227^v) oratio I (P. G. 44. 1193-1208); ^b(ff. 228-234) oratio II (P. G. 44. 1208-1217) cui subfiguntur (ff. 234-235) *S. Iohannis Chrysostomi* excerpta duo: prius (f. 234^v) inc. ὥσπερ γὰρ τῶν τοῦ σώματος ὀφθαλμῶν τυφλωθέντων des. ἐν τῇ τοῦ νοῦ διαστροφῇ καὶ πηρώσει τοῦτο πεισόμεθα, (hom. XX in Matth.) (P. G. 57. 291, 3-16, 32-43, 49-52), alterum autem (ff. 234^v-235) inc. ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ des. καὶ γὰρ σὺ κύριος εἶ καὶ τοῦ εἰπεῖν καὶ μὴ εἰπεῖν, (hom. XLII et XLI in Matth.) (P. G. 57. 452, 24-42; 452, 55-453,1; 453, 10-12; 450, 32-37; 453, 12-22); ^c(ff. 235^v-242^v) oratio III (P. G. 44. 1220-1232); in marginibus externis ff. 236^v et 237 scripta sunt rubro scholia duo: prius (f. 236^v) inc. ὅρα ὅπως τὰς τῶν ἀμαρτωλῶν ἐν κολάσει τιμωρίας ἀτελευτήτους εἶναι κηρύττει des. ἡμῖν ἀγνοουμένην ἔχον τὴν ἔννοιαν, alterum autem (f. 237) inc. καὶ πῶς (sic) οἱ λοιποὶ τῶν πατέρων διδάσκουσι des. τῇ τῶν πολλῶν ὑπολήψει; ^d(ff. 242^v-251^v) oratio IV (P. G. 44. 1232-1248): in marginibus externo et inferiore f. 248 scriptum est fragmentum (S. Gregorii Nysseni) orationis in suam ordinationem, nempe ab εἰ τις διὰ μεσημβρίας ὁδεύων usque ad χάρα τέλος οὐκ ἔχουσα (P. G. 46. 552 D 1 – 553 A 11; ed. E. Gebhardt [*Gregorii Nysseni opera* ... IX] Leiden 1967, pp. 340,4-341,5); ^e(ff. 251^v-260) oratio V (P. G. 44. 1248-1264): in marginibus superiore et externo f. 260 scriptum est rubro scholion (inc. σημείωσαι καὶ ταῦτα διὰ τὰ ὀπισθεν εἰρημένα des. πρὸς ἐξαπάτησιν

τινῶν ἀπλουστέρων); ^f(ff. 260-267^v) oratio VI (P. G. 44. 1264-1277); ^g(ff. 267^v-275) oratio VII (P. G. 44. 1277-1292); ^h(ff. 275-281) oratio VIII (P. G. 44. 1292-1301). ⁵(ff. 281-324^v) De oratione dominica orationes quinque: ^a(ff. 281-290^v) oratio I (P. G. 44. 1120-1136); ^b(ff. 290^v-297^v) oratio II (P. G. 44. 1136-1148); ^c(ff. 297^v-305^v) oratio III (P. G. 44. 1148-1161); ^d(ff. 306-315) oratio IV (P. G. 44. 1161-1177); ^e(ff. 315-324^v) oratio V (P. G. 44. 1177-1193).

7 (ff. 324^v-339^v) S. Iohannis Chrysostomi in Matthaeum hom. XIX (P. G. 57. 273-286).

8 (ff. 339^v-342) S. Maximi Confessoris ¹(ff. 339^v-340^v) ex <Expositione orationis dominicae> fragmenta duo: ^a(f. 339^v) ὁ τὸν ἄρτον εὐχόμενος λαβεῖν τὸν ἐπιούσιον – ἡ κατὰ νοὺν ἀξία δέξασθαι δύναται (P. G. 90. 897 B 10 – C 4); ^b(ff. 339^v-340^v) τοῦτον γὰρ τὸν αἰῶνα δηλοῦσθαι διὰ τοῦ σήμερον – καὶ μάθη πλεονεξίαν τῆς τῶν θείων ἀγαθῶν περιουσίας στερητικὴν (P. G. 90. 897 A 12 – B 9; 897 C 5 – 900 B 5). ²(ff. 340^v-352) E <Mystagogia> fragmentum <capitis XXIV> sub eodem titulo atque in P. G. 91. 701 D; inc. τοιγαροῦν ὥτεο δεῖν ὁ μακάριος γέρων des. ἀρχέτυπα χαριζομένου μυστήρια (P. G. 91. 701 D 7 – 705 A 9).

9 (ff. 342-351) S. Iohannis Chrysostomi ¹(ff. 342-343^v) Ex <hom. IX in epist. ad Hebraeos> fragmentum, sub titulo περὶ τοῦ ποῖον ἐστὶ τὸ φάρμακον τῆς μετανόιας καὶ πῶς κατασκευάζεται, inc. πρῶτον ἀπὸ καταγνώσεως τῶν οἰκειῶν ἀμαρτημάτων des. καὶ εἴ τι τούτων οὐδαμνέστερον (P. G. 63. 80, 53 – 82, 26). ²(ff. 343^v-350^v) <De angusta porta et in orationem dominicam homilia> sub titulo εἰς τὴν προσευχὴν (P. G. 51. 41-48). Subfigitur (f. 351^{r-v}) fragmentum in quo opinio refutatur, animam hominis et essentiam Dei unum idemque esse (inc. πολλοὶ ἐνόμησαν ὅτι τὸ ἐμφύσημα ἡ ψυχὴ καὶ ὅτι ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ θεοῦ μετεδόθη τῷ σώματι des. ἀλλὰ τὸ γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἐστὶν ἁγίου): de eadem re disserunt Theodoretus, Quaest. 23 in Gen. (P. G. 80. 121 A-B), Diod. Tars. Catena in Gen. (P. G. 33. 1565 A-B), Iohannes Chrysost. hom. 13 in Gen. (P. G. 53. 106, 49-107, 44), Procop. Gazaeus Comment. in Gen. (P. G. 87.1. 133 A).

II (ff. 352-404^v)

1 (ff. 352-385^v) S. Augustini* soliloquia a <Demetrio Cydonio in graecum sermonem versa> sub titulo τί ἂν εἴη ψυχὴ μόνη πρὸς μόνον τὸν θεόν (de qua versione huius operis nec non de eius codicibus v. M. Rackl, *Die griechischen Augustinusübersetzungen, Miscellanea Francesco Ehrle* I, Roma Bibl. Ap. Vat. 1923 [Studi e Testi 37], pp. 23-25 quem tamen codex noster latuit; de codice

Vat. gr. 1750 qui in ff. 99-155^v eandem versionem continet et a viro docto obiter tantum memoratur v. praesertim P. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, pp. 23-24). Inc. ἐπιγνοίην σε κύριε, τὸν ἐπιγινώσκοντά με des. καὶ ὥς ἀετοῦ ἀνανεοῦσθαι τὴν πολιάν μου (ed. Nicodemus Hagiorita, Ἐπιτομή ἐκ τῶν προφητανακτοδαβιτικῶν ψαλμῶν... Constantinop. 1799, pp. 193-254). In codice nostro ordo capitum idem est atque in editione. Subfigitur (f. 385^v) doxologia rubro scripta, de qua v. infra in tertia parte descriptionis.

2 (ff. 386-404^v) Georgii Scholarii (Gennadii) ¹(ff. 386-391^v) <Quae episcopum scire et docere oporteat> sine titulo et nomine auctoris, ab initio τὸν ἀρχιερέα μέσον ἐστηκότα θεοῦ καὶ ἀνθρώπων usque ad ἐν ἐπιτόμῳ παραδεδώκαμεν (ed. L. Petit, X. A. Sideridès, M. Jugie, *Oeuvres complètes de Gennade Scholarios*, IV, Paris 1935, pp. 190-197, 33): desunt igitur in codice nostro ultima verba, nempe a παραδεδώκαμεν εἰξαντες δεήσει usque ad μεταδιώξαντες ed. l. p. 197, 33-36. F. 391^{ar-v} vacuum. ²(ff. 392-401^v) De una via ad salutem, sub eodem titulo atque in codice Athon. Iberitano 386 (v. Petit-Sideridès-Jugie III, Paris 1930, p. 435 app.; ed. l. III pp. 434-452). ³(ff. 402-404^v) Brevis fidei christianae expositio sub eodem titulo atque in codice Athon. Lauriotano E 84 (v. ed. l. III, p. 453 app., ed. l. III pp. 453-458, 3).

MAT. Orae multorum foliorum in utraque parte umore maculatae, sine tamen ullo textus detrimento; nonnulla folia etiam resecta.

FASC. Pars I (ff. 2-351^v), quae hodie fasciculis 43 componitur, in sectiones tres dividitur, quarum prima ff. 2-67^v, altera ff. 68-219^v, tertia autem ff. 220-351^v comprehendit (erravit igitur scriba partis II, cum in f. 351^v scripsit τέτραδα με', ὁμοῦ τὰ ὅλα τέτραδα με'). Sectio prima nunc fasciculis 1-8 constat, quaternionibus omnibus praeter 8 (quinionem, ff. 58-67^v): notae numerales κα', κβ', κγ' et κδ' in margine superiore ff. 18, 26, 34, 42 dextrorsum scriptae etiam nunc observantur; unde patet, hanc codicis sectionem principio multo longiorem fuisse, et ante f. 2 fasciculos α'-η' avulsos esse (nam ff. 2-9^v, 10-17^v, quamvis hodie nullam notam numeralem praebeant, certe fasciculos ιθ' et κ' efficiunt). Sectio altera fasciculis 9-27 constat, quaternionibus omnibus; notae numerales ζ', ιθ', ιδ', ιε', ιη' in margine superiore ff. 108, 156, 172, 180, 204 dextrorsum scriptae exstant (animadvertendum est, fasciculos 20 [ff. 156-163^v] et 21 [ff. 164-171^v] notis numeralibus ιθ' et κ' in angulo inferiore interno f. 163^v et inferiore externo f. 164 etiam signari). Sectionem tertiam fasciculi 28-43 efformant, quaterniones omnes praeter 43 (senionem, ff. 340-351^v), notis numeralibus graecis ab [α'] usque ad [ις] in angulo inferiore externo primae et inferiore interno ultimae singulorum paginae signati (notae numerales γ'-η', ι'-ιδ' etiam nunc observantur). Pars II (ff. 352-404^v) fasciculis 8 componitur: fasciculi 1-3 sunt quaterniones (ff. 352-375^v), 4 quinio (ff. 376-385^v), 5 quaternionio (ff. 386-392^v, cave f. 391^a), 6 ternio (ff. 393-398^v), 7 bifolium (ff. 399-400^v), 8 binio (ff. 401-404^v). Notae graecae α', β', γ' in marginibus inferioribus ff. 359^v, 367^v, 375^v (nempe ultimae paginae fasciculorum 1, 2, 3) observantur.

CHART. SIGNA. Pars I: ¹(e.g. ff. 2, 9, 29, 30) littera N sine cruce (Briquet n. 8426 eandem litteram cum cruce perhibet: Trévise 1359-1360); ²(e.g. ff. 5-6, 333, 338) fructus (Briquet n. 7376: Sienne 1355-1356); ³(e.g. ff. 45-46) bini circuli cum duabus crucibus (Briquet n. 3230: Vérone 1367); ⁴(e.g. ff. 102, 103) gryphus (Briquet n. 7446: Pise 1358); ⁵(e.g. ff. 308, 315) arcuballista (Briquet n. 707: Malines 1353, Sienne 1361). Pars II: (e.g. ff. 388, 389) trimontium (simile apud Briquet, n. 11656: Udine 1452, Magdebourg 1463, Rome 1472).

SCHEMA. In parte I: Lake I 2 b (v. e.g. ff. 323, 328), Leroy 20 D 1; spatium scriptum: mm. 155×105.95. In parte II: Lake I 34 a, Leroy 34 C 1. Spatium scriptum: mm. 138×90.

SCRIPT. Partem I codicis manus saec. XIV, partem II autem manus saec. XV exaravit. <Georgius Balsamon> pinacem in f. 1^v scripsit.

ORN. Tituli, litterae initiales et scholia rubro exarata. In f. 10 linea sinuosa rubra apicibus intermixta, in flosculos utrimque desinens; in f. 68 rectagonum cauliculos continens, rubro colore sublito; in eodem folio littera initialis ε rubra manum perhibens; in f. 166 rectagonum ut in f. 68; in f. 220 rectagonum rubra ovula, rhombos cauliculosque continens; in ff. 228, 235^v, 290^v, 297^v, 315 linea sinuosa rubra, ut in f. 10; in f. 267^v brevis linea sinuosa rubra, in flosculos dextrorsum desinens, brevibus lineis rubris intermixta.

ANNOT. In f. 10 scribae invocatio: γενοῦ μοι βοηθὸς εὐλογημένη κόρη; in f. 385^v doxologia δόξα τῷ μόνῳ θεῷ ἐν τρισὶ προσώποις προσκυνουμένῳ καὶ ὑμνουμένῳ καὶ σεβομένῳ.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. f. 404^v). In ff. 1, 2, 36^v, 135^v, 203^v, 272, 404^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. I, manu <A. Mai>: XXIX (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579 f. 144^v); in eodem folio: 75, 5. Folio II adglutinata est schedula chartacea nunc partim rescissa, mm. 103×63, in qua manus saec. XVIII scripsit *Miscell. . . . | Gregorij Nissenii Theo|ria divinatorum quorum|dam verborum = Chris|io|stomi hom. 19 exposit. | Matthaei = S. Augustini | quid dicat anima sola | ad solum Deum Genna| dij Episcopi de via ad | salutem*. Postea additum est *Saec. XIII, LXV, 63*. In f. 1 <A. Mai> scripsit *Colonens. 64 Vat. 2225 P. I*; in margine inf. f. 220 *Colonens. 64 Vat. 2225 P. II*. Codex in indice R. Vernazza numero 82, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 26 signatur.

BIBL. Codicem memorant I. Mc. Donough, *Gregorii Nysseni In inscriptiones psalmorum, in sextum psalmum, in Ecclesiasten homiliae* [*Gregorii Nysseni opera . . . edenda curavit W. Jaeger*, V] Leiden 1962, pp. 7-8 qui eum cum codicibus Vat. gr. 401, Vat. Barb. gr. 423, Naniano 78, Vindob. Suppl. gr. 10, Vat. gr. 1766 arto vinculo coniunctum esse contendit, et H. Langerbeck, *Gregorii Nysseni In Canticum canticorum* [*Gregorii Nysseni opera . . . edenda curavit W. Jaeger*, VI] Leiden 1960, p. XLVII, qui eum cum codice Ven. Marc. gr. 22 adfinitatem praebere censuit.

INTEG. Ut in septem superioribus libris.

2226 Saec. XIV, chartac., mm. 227×154, ff. I. 309 (-2), II. 29-41 (v. e.g. f. 304).

Codex miscellaneus, scripta grammaticalia praesertim complectens.

1 (ff. 4-6) <Manuelis Moschopuli de passionibus verborum>, inc. ἐν τοῖς πάθεσι τῶν λέξεων πρόσθεσις ἰδίως λέγεται καὶ ἔστιν αὕτη προσθήκη γράμματος

φωνήεντος κατὰ τὴν ἀρχὴν des. κατὰ τὸν εἰρημένον ὀπισθεν λόγον (codice Paris. gr. 2662 usus ed. G. H. Schaefer, *Gregorii Corinthii et aliorum grammaticorum libri de dialectis linguae graecae*, Lipsiae 1811, pp. 675-681; ed. etiam L. Bachmann, *Anecdota graeca e codd. mss. bibl. reg. Paris.*, II, Lipsiae 1828, pp. 364, 20-30, 17). Hoc opusculum Manueli Moschopulotribuendum esse censuerunt F. I. Bast in adpendice editionis Schaefer supra laudatae (p. 908, adnot. ad p. 675) et F. N. Titze, *Manuelis Moschopuli Cretensis opuscula grammatica*, Lipsiae-Pragae 1822, pp. XVI-XVII, qui caput quintum Moschopuli epitomes (in hac editione pp. 27-31) de eadem re disserere animadvertit. Idem opusculum exstat etiam, e.g., in codicibus Darmstadtensi gr. miscell. 2773 ff. 158-159^v ubi des. ἡ ἀποκοπὴ δωρικὴ (v. L. Voltz-W. Crönert, *Der codex 2773 miscell. gr. der großherzoglichen Hofbibliothek zu Darmstadt, Zentralblatt für Bibliothekswesen* 14, 1897, p. 550 nec non Bast, in adpendice editionis Schaefer, p. 908), Paris. gr. 1270 f. 218^v (v. H. Omont, *Invent. somm. . . . I* p. 283), Paris. gr. 1698 f. 91^v (Omout II p. 126), Paris. gr. 2649 f. 201^v (Omout III p. 18), Paris. gr. 2662 f. 78 ubi anonymum est (Omout III, p. 22), Paris. gr. 2758 f. 13 (Omout III, p. 36), Laurent. plut. 55. 14 f. 222 (v. Bandini, *Cat. cod. man. bibl. med. Laurent.*, II, Florentiae 1768, col. 279), Laurent. plut. 59. 17 f. 68 (Bandini II, col. 533), Vindob. phil. gr. 285 ff. 148-156 ubi des. ἡ ἀποκοπὴ δωρικὴ ut in codice Darmstadtensi (v. H. Hunger, *Katalog der griech. Handschr. der österreich. Nationalbibliothek*, I, Wien 1961, p. 385), Oxon. Bodl. misc. gr. 245 f. 84 (v. O. Coxe, *Cat. cod. man. bibl. Bodl.*, I, Oxonii 1853, col. 802) et Taurinens. gr. 53 ff. 34^v-40^v (v. I. Pasini, *Manuscr. cod. bibl. regii Taurinensis Athenaei*, I, Taurini 1749, p. 156). Ff. 6^v-9^v vacua.

2 (ff. 10-11) <Gregorii> Chioniadis professio fidei sub titulo ὁμολογία τοῦ ἱατροσοφιστοῦ Χιονιάδου, inc. ἐπειδὴ περ τάξιν πατρὸς κοινῇ πρὸς πάντας ἡμᾶς ἐκκληρώσω des. αὕτη μου ἡ ὁμολογία Χριστοῦ τοῦ θεοῦ χάριτι καὶ ζῶν καὶ τελευτῶν. De auctore v. praesertim K. Krumbacher, *Gesch. der byz. Lit.*, München 1897², p. 622 et p. 478 n. 4. Subfigitur (f. 11^v) fragmentum S. Basilii Magni e <sermone de legendis libris gentilium> depromptum, inc. λέγεται δὲ καὶ Μωσῆς ἐκεῖνος des. τότε τῶν θείων ἄψασθαι παιδευμάτων (P. G. 31. 568 C 1-8; F. Boulenger, Paris 1935 [*Les belles Lettres*] p. 44, 11-18).

3 (f. 11^v) Tabula operum quae in codice continentur, cum initiis.

4 (ff. 12-16^v) Isocratis De iugo. F. 17 vacuum.

5 (ff. 19-97^v) Apollonii Dyscoli de constructione libri quattuor praefixis ^a(f. 17^v) notitia quae inc. Ἀπολλώνιος Ἀλεξανδρεὺς ὁ κληθεὶς Δύσκολος πατήρ

Ἡρωδιανοῦ τοῦ τεχνογράφου et des. περὶ συζυγίας et ^b(f. 18) vita quae inc. Ἀπολλώνιος οὗτος Ἀλεξανδρεὺς ἦν τὸ γένος et des. καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τε Ἀπολλωνίου καὶ Ἡρωδιανοῦ (utramque ed. F. Portus-F. Sylburg, *Apollonii Dyscoli de syntaxi seu constructione orationis libri III*, Francofurti 1590, pp. 1-2): ^a(ff. 19-43) liber primus, praefixa (ff. 18-19) tabula (ed. Portus-Sylburg, pp. 9-99; ed. etiam G. Uhlig, *Apollonii Dyscoli quae supersunt . . . Volumen alterum . . . [Grammatici graeci II 2]* Lipsiae 1910, pp. 1-128; tabulam ediderunt Portus-Sylburg, ed. l. pp. 2-4 et e codice Paris gr. 2548 Uhlig, ed. l. pp. XXVII-XXIX); ^b(ff. 43^v-59) liber secundus, praefixa (f. 43^{r-v}) tabula (ed. Portus-Sylburg, pp. 100-194; Uhlig pp. 129-266; tabulam ed. Portus-Sylburg, pp. 4-6 et Uhlig, pp. XXIX-XXX); ^c(ff. 60-89) liber tertius, praefixa (ff. 59-60) tabula (ed. Portus-Sylburg, pp. 194-297; Uhlig, pp. 267-433; tabulam ed. Portus-Sylburg, pp. 6-7 et Uhlig, pp. XXX-XXXII); ^d(ff. 89-97^v) liber quartus, praefixa (f. 89) tabula, ab initio μετὰ τὰς τῶν ῥημάτων συντάξεις usque ad τὸν παραγινώσκοντα (ed. Portus-Sylburg pp. 298-326; Uhlig, pp. 434-478; tabulam ed. Portus-Sylburg, pp. 7-8 et Uhlig, p. XXXII).

6 (ff. 98-147^v) **Harpocratonis** (lexicon in decem oratores Atticos) (ed. G. Dindorf, Oxonii 1853, I, pp. 1-310). De aliis codicibus huius operis nec non de rationibus inter eos intercedentibus v. J. Keaney, *New Fragments of Greek Authors in Codex Marc. gr. 444, Trans. and Proceed. of the Amer. philolog. Association*, 98, 1967, p. 205 n. 2.

7 (ff. 148-158^v) **Aelii Herodiani*** opuscula duo. ¹(ff. 148-153 l. 2) περὶ ἡμαρτημένων λέξεων, inc. πολλῶν σφαλλομένων κατὰ τὴν κλίσιν τῆς δοτικῆς πτώσεως τοῦ ὀνόματος des. κυλίνδεται ὄμβριμος Ἑκτωρ. Codice Monacensi gr. 529 usus partim ed. G. Hermann in adpendice sui operis *De emendanda ratione graecae grammaticae*, Lipsiae 1801, pp. 301-318 (cf. L. Cohn, *Unedirte Fragmente aus der atticistischen Litteratur, Rhein. Mus. für Philol.* 43, 1888, pp. 405-406), nempe ab initio usque ad δεύτερον ἱερεῖον ἀνατεμεῖν (in codice nostro f. 152 l. 6) ubi codex Monacensis interrumpitur (cf. Cohn, op. l. p. 410). Codice Oxon. Barocc. gr. 76 usus iterum partim ed. J. A. Cramer, *Anecdota graeca e codd. man. bibl. Oxoniens.*, III, Oxonii 1836, pp. 246-262. In codice nostro (f. 150 l. 8 a.i.) textus desideratur a ζητεῖται πῶς χρὴ λέγειν usque ad τῶν πόρων (Cramer pp. 254,8-255,13) ut in codice Monacensi (cf. Cohn, op. l. p. 410). Textus codicis nostri cum Cramer ab initio usque ad δεύτερον ἱερεῖον ἀνατεμεῖν (f. 152 l. 6) consentit (Cramer pp. 246-261,12). Post quae verba codex noster (f. 152 ll. 6-21) nonnulla perhibet (μόνως οὕτως ῥητέον – καὶ ἐφθόνησε) quae apud Cramer desunt et de quibus v. Cohn, p. 410. Sequuntur (f. 152 ll. 21-30)

regulae de perispomenis et ἵνα (τὰ περισπώμενα ῥήματα ἐπὶ τοῦ μέλλοντος μιᾷ συλλαβῇ πλεονεκτεῖ οἷον κρατῶ κρατήσω ὅθεν ζητεῖται τὸ θέλω ῥῆμα πότερον βαρύτερον ἐστὶ – ἵνα μιν παύσαιο πόνοις) quae apud Cramer exceptis verbis τὰ περισπώμενα ῥήματα ἐπὶ τοῦ μέλλοντος μιᾷ συλλαβῇ πλεονεκτεῖ οἷον κρατῶ κρατήσω ὅθεν exstant (v. Cramer, p. 261, 13-23): cf. Cohn, p. 410. Subfiguntur deinde (ff. 152 l. 30 – 153 l. 2) multa alia (ἡ μετοχή ἐριποῦσα – κυλίνδεται ὄμβριμος Ἑκτωρ) de quibus v. Cohn, p. 411; haec apud Cramer desunt, qui pp. 261 l. 24 – 262 l. 5 pauca perhibet, quae pars operis quod Φιλέταιρος inscribitur sunt (v. Cohn, p. 411). Quae e codice Paris. Suppl. gr. 1238 A. Dain edidit (*Le Philétaeros*, Paris 1954, pp. 73-74) cum codice nostro valde consentiunt (a τὸ πλήρες ὀπισθεν usque ad τοὺς δὲ σειρήνων λόγους cf. in codice nostro f. 152^v ll. 7-29). Idem opusculum continetur etiam in codicibus Monac. gr. 529 f. 100 ubi des. mut. δεύτερον ἱερεῖον ἀνατεμεῖν (cf. I. Hardt, *Cat. cod. man. bibl. reg. Bav.*, V, Monachii 1812, p. 320 et Cohn, op. l. pp. 406 et 410), Oxon. Barocc. gr. 76 f. 355^v (cf. Coxe, col. 136), Laurent. plut. 6. 22 f. 147 (v. Bandini, I coll. 144-146 qui partem opusculi transcripsit, nempe ab initio usque ad πῶσα μῆλων, in codice nostro f. 150^v l. 1), Vat. Pal. gr. 243 f. 216 (cf. H. Stevenson, *Cod. man. Pal. gr.*, Romae 1885, p. 132), Paris. gr. 3027 f. 88 (cf. Omont III, p. 95), Paris. Suppl. gr. 66 f. 113 (cf. Omont III, p. 212); fragmentum perhibet etiam codex Paris. Suppl. gr. 1238 f. 114 (cf. C. Astruc-M. L. Concasty, *Le supplément grec*, Paris 1960, p. 433) quod ed. A. Dain, op. l. pp. 73-74. ²(ff. 153-158^v) Philetaerus, inc. εὐλόμην (sic) εἴλου εἴλετο οὕτως ἡ κλίσιν des. ἐνδοτέρω δὲ οὐκέτι ἀλλὰ ἐνδον μᾶλλον (ed. A. Dain, *Le Philétaeros*, Paris 1954, pp. 41-72 codice nostro quoque usus); de reliquis codicibus v. Dain, op. l. pp. 9 et 18-22. Subfigitur (f. 158^v ll. 23-26) scholion quod inc. καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ κωμικῷ συγγέγραπται τοιοῦτονι συγταγμάτων (sic) et des. ταῦτα μάλιστα καὶ ἐνταῦθα εὐρίσκω (integre transcripsit Cohn, op. l. p. 412; v. etiam R. Reitzenstein, *Geschichte der griechischen Etymologia*, Leipzig 1897, p. 389).

8 (ff. 158^v-166) **Phrynici** eclogae nominum et verborum Atticorum, sub titulo περὶ δοκίμων λέξεων καὶ μὴ, inc. ἐκοντήν οὐ χρὴ λέγειν ἀλλὰ ἐθελοντήν des. αἰχμάλωτον γενέσθαι (ed. C. A. Lobeck, *Phrynici eclogae nominum et verborum Atticorum*, Lipsiae 1820, pp. 4-442; E. Fischer, *Die Ekloge des Phrynikos [Sammlung griech. und lat. Grammatiker, 1]* Berlin 1974, pp. 60-129 sub num. 411). Subfiguntur (f. 166^{r-v}) sub titulo Φρυνίκου ἀττικιστοῦ βιβλίον γ' nonnulla alia (inc. ἐωνησάμην εἰς λόγος περὶ τοῦ τοιοῦτου ἀμαρτήματος des. τοῦτο παρῆδεν ἀνόμοιον ὄν) quae partim ed. Lobeck, op. l. pp. 443-447, nempe ab ἀνατυχεῖν μὴ λέγε ἀλλὰ διατυχεῖν usque ad ὡς Φαβωρίνος (in codice nostro f. 166^v ll. 2-16).

9 (ff. 167-169^v) <Aelii> Herodiani ¹(f. 167^{r-v}) <de numeris>, inc. ἔτι τῶν σημείων ἂν τις φαίη des. τοσαῦτα περὶ ἀριθμῶν (opusculum primum ab A. Manutio anno 1495 editum est; quae editio impressa in codice Vat. gr. 1946 ff. 111^v-112 nunc asservatur [v. P. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*... p. 726]; iterum ed. H. Stephanus, *Thesaurus graecae linguae* VIII, Parisiis 1865, adp. col. 345); subfigitur (f. 167^v) tabula numerorum graecorum et romanorum (cf. Stephanum, adp. coll. 346-348 et cod. Vat. gr. 1946 f. 112^{r-v}). ²(f. 168) <de verbis activis et passivis> excerptum, inc. ἔστι δὲ τινα χαρακτῆρι ἐνεργητικῶ κεχρημένα ἅπερ ἦτοι εἰς παθητικὴν διάθεσιν μεταβαίνει ἢ οὐ des. βιάζετο μῦθον ἐόντα. ³(f. 168^{r-v}) de voce ἔστι, inc. τὸ ἔστι ἡνίκα ἄρχει λόγου ἢ ἀποτάττεται τῇ οὐ ἀποφάσει ἢ τῷ καὶ συνδέσμῳ des. ἥρως ἐστὶ γέλως ἐστὶ λόγος ἐστὶ (ed. I. Bekker, *Anecdota graeca* III, Berolini 1821, pp. 1148-1149; opusculum exstat etiam, e.g., in codice Vat. gr. 1751 ff. 301^v-302). ⁴(ff. 168^v-169^v) de encliticis, inc. ἐγκλινόμενόν ἐστι μόριον λέξις κατὰ τὸ τέλος ἐγκλινομένη des. καὶ ἐνεκλίθη καὶ ταῦτα μὲν οὕτως (ed. I. Bekker, op. l. pp. 1142-1148; opusculum continetur etiam, e.g., in codice Vat. gr. 1751 ff. 299-301^v [Canart, p. 32]; cf. etiam Egenolff, *Die orthoepischen Stücke der byz. Litteratur*, Leipzig 1887, p. 37). Subfiguntur (f. 169^v) nonnulla alia: ^aΠλάτων ὁ μὴ εἰδὼς τοῦ εἰδότος ἐν οὐκ εἰδόσι πιθανώτερος ὑπάρχει, scil. Plato, Gorgias 459b; similia apud Aristotelem, Rhet. 1395b 27-28; ^binc. ἐφ' ᾧ πάρει des. συγκαθεύδειν τῷ πατρί, scil. <Zonarae lexicon>, sub voce ἐφ' ᾧ (ed. I. A. M. Tittmann, Lipsiae 1808, p. 929 col. 1): citantur Thucydides, Hist. IV, 30,4 et Cratinus, fr. 279 Kock (integre transcripsit Cohn, op. l. p. 409, qui tamen locum platonicum non agnovit).

10 (ff. 170-190^v) Michaelis Syncelli de syntaxi (cf. cod. Vat. gr. 2222, ff. 271-294^v, v. supra, p. 264): tit. Ia apud D. Donnet, *Le traité de grammaire de Michel le Syncelle*, Bull. de l'Inst. Histor. Belge de Rome, 40, 1969, pp. 38 et 59, inc. D apud Donnet, op. l. pp. 39 et 59, des. IIe apud Donnet, op. l. pp. 40 et 59. De editionibus opusculi nec non de dissertationibus D. Donnet v. supra quae dixi, pp. 264-265, in describendo codice Vat. gr. 2222, ff. 271-294^v.

11 (ff. 190^v-191^v) <Iohannis Characis de encliticis>, ab initio ιστέον ὅτι τὰ ἐγκλιτικὰ οὐκ εἰσὶν ἐν τοῖς ὀκτώ μέρεσι usque ad ἀλλ' ἐν τοῖς ὀνόμασιν, ὡς ἐφημεν, πωσματικά (ed. I. Bekker, op. l. pp. 1149-1152,22; cf. Egenolff, op. l. p. 37, ubi alii codices memorantur); idem opusculum exstat etiam, e.g., in codice Vat. gr. 1751 ff. 302-306 (cf. Canart, p. 32).

12 (ff. 192-193^v) <Lexicon synonymorum graecorum> sub titulo περὶ διαφορῶν λέξεων, inc. ἄβαξ ἀβάκιον ἄβαξ μὲν γὰρ ἐφ' οὗ τὰ πράγματα παρατιθέασιν des. εἰ

δὲ βαρεῖα, ἀρπάγη, τὴν ἐκ τῶν φρεάτων τοὺς κάδους ἐξαίρουσαν (similia e codice Paris. gr. 2552 ed. M. Boissonade, *Lexique de synonymes grecs, Notices et extraits des manuscrits de la bibliothèque du roi et autres bibliothèques*, 13, 2, 1838, pp. 134-161). Textus codicis nostri cum editione ab initio usque ad ἐπὶ δὲ τοῦ διακεκριμένου τὸ ἀριθμεῖν consentit (in codice nostro f. 193 ll. 2-1 a.i., in editione p. 139, 15).

13 (ff. 194-197) E <Michaelis Syncelli de syntaxi> excerptum de praepositionibus, inc. ἡ ἐν πρόθεσις μετὰ δοτικῆς συντάσσεται des. καὶ ἀτελὴς γένηται ὁ περὶ τῆς αὐτῶν συντάξεως λόγος (ed. Aldina Theodori Gazae grammatices, Venetiis 1525, pp. 195^v l. 9 a.i. - 199^v l. 8 sub nomine Georgii Lecapeni; cf. D. Donnet, *Bulletin de l'Inst. Histor. Belge de Rome*, 40, 1969, p. 59; 45, 1975, p. 295).

14 (ff. 197-199) Collectio etymologiarum nonnullarum vocum, inc. θεὸς ἀπὸ τοῦ θεῶ τοῦ τρέχω εἰς ὃν πάντες (cf. *Etymologicon Magnum*, ed. T. Gaisford, Oxonii 1848, 445, 43) des. ὑσμίνη παρὰ τὸ ὑπομένω γίνεται - ἢ παρὰ τὸ δυσμενὴς τις εἶναι (cf. *Etymologicon Magnum*, 784, 54-57). Ff. 199^v-201 vacua. F. 201^v possessoris notas continet, de quibus v. infra in tertia parte descriptionis, sub ANNOT. et POSS.

15 (ff. 202-295^v) <Iulii> Pollucis Onomasticon, praefixis (f. 202) trimetris iambicis octo (χρυσοῦ μεταλλεῦ καὶ γεωργέ σπερμάτων - ἂν εὐσέβειαν τοῖς πόνοις κερανύης) quos I. H. Lederlinus in praefatione suae editionis, Amstelaedami 1706, p. 16, e codice Paris. gr. 2671 (olim reg. 3511) transcripsit: ^a(ff. 202-220) liber primus (ed. I. H. Lederlinus-T. Hemsterhuis, Amstelaedami 1706, I, pp. 1-151; E. Bethe [*Lexicographi graeci* IX] fasc. I, Lipsiae 1900, pp. 1-80); ^b(ff. 220-230^v) liber secundus (Lederlinus-Hemsterhuis I pp. 153-266; Bethe fasc. I pp. 81-155): desideratur in codice nostro initium, ab ὅσα μὲν usque ad πρεσβύτης (Lederlinus-Hemsterhuis pp. 152-153, Bethe pp. 80-81); ^c(ff. 230^v-236^v l. 7) liber tertius (Lederlinus-Hemsterhuis I pp. 269-351, Bethe fasc. I pp. 156-203): desideratur initium (Lederlinus-Hemsterhuis I p. 267, Bethe fasc. I p. 156, 1-6); ^d(ff. 236^v l. 7 - 234) liber quartus (Lederlinus-Hemsterhuis I pp. 352-474, Bethe fasc. I pp. 204-262); ^e(ff. 243-247) liber quintus, des. Θορύβων μεστόν (Lederlinus-Hemsterhuis I pp. 478-562, 12; Bethe fasc. I pp. 263-305, 26); ^f(ff. 247-255) liber sextus (Lederlinus-Hemsterhuis I pp. 563-683; Bethe fasc. II, Lipsiae 1931, pp. 1-52); ^g(ff. 255-263) liber septimus, des. Ἡροδότος εἰπὼν γράφας ἐν βιβλίῳ (Lederlinus-Hemsterhuis II pp. 689-850, 11; Bethe fasc. II pp. 52-109, 29); ^h(ff. 263-274) liber octavus (Lederli-

nus-Hemsterhuis II pp. 854-973; Bethe fasc. II pp. 110-148); ¹(ff. 274-284^v) liber nonus (Lederlinus-Hemsterhuis II pp. 974-1145; Bethe fasc. II pp. 148-190); ¹(ff. 284^v-295^v) liber decimus (Lederlinus-Hemsterhuis II pp. 1146-1388; Bethe fasc. II pp. 191-248). Tituli capitum in marginibus rubro exarati. In marginibus scholia quoque scripta sunt: primum (f. 202, marg. inf.) est ἐφ' ἧς (sic) τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον ἀνάπτεται ἐσχάρα · δοκεῖ δὲ ὧδε ὠνομάσθαι, ultimum autem (f. 290^v marg. sup. et ext.) inc. αἶρα σπέρμα ἐστὶ σιτῶδες ἐκ παραθοῤῥας τοῦ σίτου γινόμενον des. τὸ πῖνον ἦτοι τὸ ῥύπον. Subfiguntur (f. 295^v) trimetri iambici septem (ἔλαβε τέρμα βίβλος ἢ Πολυδεύκου – μνήμην τε κάμου κἂν μακρὰ εἰμὶ λίαν) quos integre transcripsit Cohn, op. l. p. 409. Ff. 496-497^v vacua.

16 (ff. 298-304) <Iohannis Pediasimi> chartophylacis Bulgariae (de quo praeter K. Krumbacher, *Gesch. der byzant. Litt.*, München 1897², pp. 556-558, v. praesertim D. Bassi, *I manoscritti di Giovanni Pediasimo, Rendiconti del r. ist. lombardo di scienze e lettere*, serie II, 31, 1898, pp. 1399-1418) ¹(f. 298) Carmen de mala atque de bona uxore quod πόθος inscribitur, cum glossis interlinearibus, sub titulo τῆς Βουλγαρίας χαρτοφύλακος πόθου, inc. γυνὴ πονηρὰ ναυάγιον ἀρρένων des. ὦ τις γυναῖκα τηλικαύτην ἐκλάχῃ (post alios codice Escor. gr. 86 [Σ II 6] usus ed. E. Miller, *Catalogue des manuscrits grecs de la bibliothèque de l'Escorial*, Paris 1848, pp. 76-79); codicibus hoc carmen continentibus a Bassi memoratis, op. l. p. 1408 (nempe Paris. gr. 2403 [cf. Omont II p. 254], Vindob. phil. gr. 162 [cf. H. Hunger I p. 265], Escor. gr. 86 [non 82] Σ II 6 [cf. Miller, op. l. p. 75 et P. A. Revilla, *Catalogo de los códices griegos de la biblioteca de el Escorial*, I, Madrid 1936, p. 301], Vat. gr. 711 [cf. Devreesse, *Cod. Vat. gr.* III, Bibl. Vat. 1950, p. 196]) addi potest praeter nostrum etiam codex Vat. gr. 1744 ff. 165^a-166^v (cf. C. Giannelli, *Codices Vat. gr. 1684-1744*, Bibl. Vat. 1961, p. 151). ²(ff. 298 l. 8 a. i. – 299^v) Commentarium in carmen sub num. ¹recensitum, inc. μοιχὸς ὁ πόρνος τὸ μοῖ διφθογγον ὁ καὶ ἰ μυχὸς δὲ ὁ βαθύτατος τόπος ἦ ὁ σκοτεινὸς ψιλὸν des. καὶ αὐτάρκως ὕεσθαι καὶ βλέχεσθαι κατάρρυτοι γὰρ οἱ παράδεισοι. ³(ff. 299^v l. 9 a. i. – 302^v l. 3) Encomium in S. Demetrium (inc. ὦ γλυκὺ τοῦτο μετόπωρον ψυχικὴν ἡρινὴν ὑπαυγάζον ἡμῖν θυμηδίαν τὸν σεπτὸν καὶ μέγαν Δημήτριον des. ἀλλ' ὥς ἰάσω τὸν Λεόντιον πάλαι ῥῦσαι με μάρτυς τῆς πιεζούσης νόσου, quae verba duos trimetros iambicos efficiunt) intermixto (ff. 300^v l. 10 a. i. – 301^v l. 18, 301^v l. 5 a. i. – 302 l. 20) commentario quod inc. ὥρα λέγεται τὸ ἔαρ καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον et des. καὶ πλεονασμῷ τοῦ υ ἄμεινον. ⁴(f. 302^v ll. 4-24) Scriptum amatorium de iuvene Corinna; inc. cum trimetris iambicis sex, quorum primus est πολὺ τὸ κέρδος τῶν παλαιτάτων λόγων, des. ἐρωτικὸν γὰρ διηγῆσθαι πάθος τὸ γυναικεῖον φύλον αἰσχύνεται. Subfigitur (ff. 302^v l. 25-304

¹l. 7) commentarium quod inc. δεινὸς ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τοῦ δέους des. καὶ ὥχρίας ὄνομα.

17 (ff. 304 l. 8-305^v) Lexicon syntacticum anonymum de verbis, inc. ἀχθήσομαι (suprascr. ἀμετάβατον) ἀντὶ βαρυνθήσομαι · οἶδα μὲν σαφῶς ὅτι ἀχθήσεται, des. δεῖ σ' εὐλογεῖσθαι. Ff. 306-307^v vacua praeter possessoris notulas in f. 306^v de quibus v. infra, sub Poss.

18 (f. 308) Epistula quaedam, inc. ἦ που μεθ' ἡδονῆς διατρίβων ἐν τοῖς τοῦ γάνου καὶ τῶν ἀπ' αὐτῆς καλῶν ἐμπορούμενος des. πρυτανεῦσαι τὰ ῥήματα ἐπαγγέλλω. ἔρρωσθέ μοι. Subfiguntur trimetri iambici quattuor (ἐκ μυσταγωγῶ ῥῆσιν ὃ φίλος δέχου – κἂν χῶ ὃ εἶργῃ κἂν ὀνίκησιν) (?) τόπος). F. 308^v vacuum. In f. 309 adnotationes latinae manus saec. XV, de quibus v. infra, sub ANNOT.; f. 309^v vacuum.

MAT. Nonnulla codicis folia resecta (v. e.g. ff. I, 1, 3-9, 34, 41, 160, 164, 169, 170, 171, 202, 208, 212, 225, 226, 227, 235, 244, 245, 250, 254, 255, 257, 258, 263, 269, 274, 276-281, 283, 284, 290, 292, 297, 298, 301, 303, 306-309). Ff. 305^{r-v} et 308^{r-v} charta translucida flavescente oblecta. Ff. 302-308 umore maculata.

FASC. Codicem fasciculi 39 efficiunt, quaterniones omnes praeter 38 (bifolium, ff. 306-307^v) et 39 (bifolium, ff. 308-309^v), notis graecis in margine inf. medio primae singulorum paginae signati praeter 38 et 39 (qui fasciculi ff. 306-309^v complectentes postea additi esse videntur). Animadvertendum est, in f. 258 notam λβ' e nota λγ', in f. 266 notam λγ' e nota λδ', in f. 274 notam λδ' e nota λε', in f. 282 notam λε' e nota λς', in f. 290 notam λς' e nota λζ' correctam esse, et in margine inf. f. 298 vestigium notae λη' etiam perspicui. Fasciculi ζ' (ff. 58-65^v), η' (ff. 66-73^v), θ' (ff. 74-81^v), ις' (ff. 130-137^v), ις' (ff. 138-145^v), ιη' (ff. 146-153^v), ιθ' (ff. 154-161^v), κ' (ff. 162-169^v), λς' (ff. 282-289^v) notis ζ', ζ', η', ις', ις', ις', ιη', ιθ' et λς' etiam signati (v. marginem inferiorem ff. 58, 66, 74, 282 et marginem superiorem ff. 130, 138, 146, 154, 162): quae numeratio antiquior esse videtur. In initio addita sunt postea bifolium (ff. I-1^v) et ff. 3-9 (ff. 3-8 resecta nunc ternionem efficere videntur cui f. 9 adglutinatum est; sed fortasse principio ff. 3-9 una cum f. 2 nunc deperdito quaternionem efficiebant).

CHART. SIGNA. Novem distinguuntur: ¹(e.g. ff. 5, 6) columna (Mošin n. 3085: Fabriano 1309, Siena 1315); ²(e.g. ff. 13-14, 200) instrumentum musicale, gallice dictum «guimbarde» (simile apud Mošin n. 4585: Würzburg 1361); ³(e.g. f. 24) navis (Mošin n. 6447: Bologna 1318); ⁴(e.g. f. 31) crux graeca (Mošin n. 3530 anni 1326); ⁵(e.g. f. 46) aquilae caput circulo inclusum (conferri potest cum Mošin, nn. 90-92, annorum 1358-1375); ⁶(f. 87) gryphi caput (conferri potest cum Briquet n. 7448: Sienne 1359-60); ⁷(e.g. f. 99) norma (Mošin n. 3688: Palermo 1325); ⁸(e.g. ff. 123-128, 125-126) lilium (satis simile apud Mošin n. 617, Briquet n. 6714: Fabriano 1314 [cf. J. Irigoin, *Scriptorium* 12, 1958, p. 50]); ⁹(e.g. ff. 181, 182) corona (Mošin n. 3210, Briquet n. 4597: Bologne 1342).

SCHEMA. Lake I 2 b, Leroy 20 D 1 (v. e.g. ff. 124, 125). Spatium scriptum haud semper aequale manet: mm. 175×116, 175×110, 172×110.112, 165×105, 184×116 plerumque.

SCRIPT. Mea sententia quindecim manus distingui possunt, quas numeris crassioribus indicō: 1 ff. 4-5^v l. 6 exaravit; 2 ff. 5^v l. 6-6; 3 ff. 10-11 l. 3 a. i., 12-16^v; 4 f. 17^v; 5 ff. 18-97^v;

6 fragmentum Basilii in f. 11^{r-v}, ff. 98-199, 202, 216-218, 226-250, 295^v (nempe versus post textum scriptos et varias lectiones), 298^{r-v}, 304 l. 8-305^v; 7, scil. Demetrius Triboles Lacedaemonius (de quo v. infra, sub Poss.), adnotationes in f. 201^v praeter ultimam, pinacem codicis in f. 11^v nec non adnotationes nonnullas (e.g. f. 81 marg. ext., f. 104^v marg. ext., f. 218 marg. inf.); 8 ff. 202^v-215^v; 9 ff. 218^v-225^v; 10 ff. 250^v-295^v; 11 ff. 299-304 l. 7; 12 adnotationes in f. 306^v (v. infra, sub Poss.); 13 f. 308; 14 ultimam adnotationem in f. 201^v, quae tertiam adnotationem a Demetrio Trivole in eodem folio scriptam iterat; 15 occidentalis lemmata in marginibus ff. 98-101.

ORN. Tituli et litterae initiales rubro exarata.

ANNOT. In f. 201^v, manu Demetrii Tribolis Lacedaemonii (v. infra, sub Poss.) τῶν τὴν τοῦ θεοῦ δόξαν ὁρῶντων ἕτερος ἐτέρου τελεώτερον ὁρᾷ τελεώτερον δὲ ὁρᾷ ὁ μᾶλλον κεκαθαρμένος - τὸ δὲ μᾶλλον κεκαθάρθαι τὸ ἦττον κεκαθαρμένον εἰσάγει ὅστις ἐστὶν ὁ ἦττον τελέως ὁρῶν τὸν θεόν · ὥστε καὶ ὁ ἐπισυρόμενος μὲν τινα ἀμαρτήματα μικρὰ δὲ ὁρᾷ τὸν θεόν καὶ οὗτος μὴ ἐπιδέμενος τοῦ καθαρτηρίου. ἀντὶ τοῦτου τῆς τοῦ θεοῦ φιλανθρώπου συγγνώμης ἀρκούσης κατὰ τὸν Διονύσιον. Deinde: εἰ τινα κατὰ τι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ταυτὰ εἰσιν ἀλλήλοις. οὐδὲν ἀλλήλων κατ' ἐκεῖνο διοίσειν. ἃ δὲ ἀλλήλων κατὰ τι οὐ (sic) διαφέρουσιν οὐδὲ κατὰ τὴν καθὼ εἰσι ταυτὰ ἐνέργειαν ἀλλήλων διοίσουσιν καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ κατὰ τὸ ἀντικείμενον τῇ ἐνεργείᾳ ἐκεῖνη ἀλλὰ τῇ μὲν ἀπὸ τῆς καθαρότητος ἐνεργείᾳ ἡ τοῦ θεοῦ θεωρία ἀντίκειται. καθαρὸς δὲ καθαροῦ οὐδὲν διαφέρει · εἰ δὲ πάντες διὰ τοῦ καθαριτικοῦ καθαίρονται πῦρὸς οἱ καθαίρομενοι ἢ καθαροὶ διοίσουσιν ἀλλήλων οὐδὲν. οὐδὲ κατὰ τὴν κατὰ τοῦτο ἄρα ἐνέργειαν οὔτε κατὰ τὸ ταύτῃ ἀντικείμενον τέλος διοίσουσιν οἱ μακάριοι ἀλλήλων. ἐπίσης ἄρα τὴν τοῦ θεοῦ δόξαν ὁψονται πάντες, ἀλλὰ τούναντίον τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ ἀληθείᾳ δοκεῖ. In ff. I, 1^{r-v}, 309 manu saec. XV p.m. adnotationes latinae nonnullae: (f. I) inc. *quatinus quoniam quatenus in quod des. a sede venit*; infra, IV *Apollonius Alexandrinus de constructionibus*; (f. I) inc. *qui retorquet verum ad falsum dicitur cavillare des. miseria actus qui indicat misericordiam*; (f. 1^v) *gemniferum mare*; (f. 309) 2 *duc(ata?)*, deinde nonnulla, quae medicamentorum compositiones esse videntur: inc. *pulvis laxativus in omni cibo comestus des. alias guttas*; deinde inc. *fiant pillulae quae faciunt mirabilia ad purgandum des. cum succo caulium*; deinde inc. *recipe epitimii polipodii sticados sene des. conficiantur pillolae cum sirupo sticado*.

POSS. ¹Demetrius Triboles Lacedaemonius, ut e tertia, quarta et quinta adnotatione f. 201^v patet: ἡ παρούσα βίβλος ἐστὶν ἐμοῦ Δημητρίου τοῦ Τριβόλη Πελοποννησίου ἐκ Σπάρτης; κτῆμ' ἐμὸν ἐστὶν τοῦ Δημητρίου ἡ βίβλος αὕτη | ἔλκοντος γένος ἡ ἐτε φυλὴν Σπάρτης γαίης | τοῦνομα δὲ Τριβόλης καλέομαι ἐκ πατρός; ἡ παρούσα βίβλος ἐστὶν ἐμοῦ Δημητρίου Τριβόλης Πελοποννήσου ἐκ Σπάρτης (tertiam et quartam adnotationem una cum prima et altera [v. supra, sub ANNOT.] Demetrius ipse scripsit, quintam autem manus altera, scil. manus I4 [v. supra, sub SCRIPT.] quod non animadvertit Cohn cum in *Rhein. Mus. für Philol.* 43, 1888, p. 407 haec transcripsit); ²Iohannes quidam, ut adnotationes in f. 306^v scriptae ostendunt, ἡγήρασα ταύτην τὴν βίβλον ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν (sic) μου Ἰῶν ὁφείλω αὐτὸν δι' αὐτὴν δοῦκάτα ἰα'; ἡ ἀκμήν. ὁφείλω καὶ εἰς τὸ λεξικὸν δοῦκάτα ἕξ καὶ τὴν εὐχὴν μου (cf. Cohn, op. l. p. 407 et E. Drerup, *Isocratis opera omnia*, I, Lipsiae 1906, p. XIX); ³Iohannes card. de Salviatis (v. marginem inferiorem f. 4). De Demetrio Tribole Lacedaemonio qui saeculo XV p.m. nonnullos codices exaravit v. praeter Cohn, op. l. p. 407 n. 1, M. Vogel-V. Gardthausen, *Die griech. Schreiber* ... Leipzig 1909, pp. 105-106 et H. Oppermann, *Rhein. Mus. für Philol.* 77, 1928, p. 419, praesertim D. Harlfinger, *Specimina griech. Kopisten der Renaissance*, Berlin 1974, pp. 21-22 sub numm. 27-28, apud quem fusior bibliographia inveniri potest (v. p. 22). L. Cohn, op. l. pp. 407-408, Ianum Lascaris in Graecia codicem nostrum empsisse atque

Demetrium Tribolem vidisse contendit; H. Oppermann autem, *Plotin-Handschriften*, *Rhein. Mus. für Philol.* 77, 1928, p. 419 hunc Demetrium Tribolem unum eundemque esse atque Demetrium Tribolem apud quem Ianus Lascaris anno 1490-91 codices graecos nonnullos inspexerit nec adfirmare nec negare audeat. In ff. 4, 10, 306^v, 308^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. I: 21; in f. 1, manu (A. Mai): LVII (cancell.; numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579 f. 145); LXIV (quae nota numero codicis in indice a R. Vernazza confecto respondet). Folio chartaceo nostris fere temporibus ante f. I inserto adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 85×63, manus saec. XVIII scripsit *Orationes | Isocratis | Apollinaris | et Pollucis | Lexicon | saeculi XIV*; deinde, altera manus addidit LXIV, 64; in inferiore, mm. 29×48, scriptum est G XXXIII. In f. I (A. Mai) scripsit *Colonens. 65 Vat. 2226*, in margine inf. f. 4 *Vat. 2226*. In indice R. Vernazza codex numero 64, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 72 signatur.

BIBL. De codice summatim disseruit L. Cohn, *Unedirte Fragmente aus der atticistischen Literatur*, *Rhein. Mus. für Philol.* 43, 1888, pp. 407-410 (cf. *Revue des revues in Revue de philol. nouv. sér.* 16, 1892, p. 54). Memorant etiam: P. N. Papageorg, *Berl. Phil. Wochenschrift* 13, 1893, col. 1030; E. Drerup, *Zur Textgeschichte des Isocrates*, *Philologus* 55, 1896, p. 663 qui codicem nostrum cum Vat. gr. 65 (= A) omnino consentire animadvertit, et *Isocratis opera omnia*, I, Lipsiae 1906, pp. XIX, LI; R. Reitzenstein, *Geschichte der griechischen Etymologika*, Leipzig 1897, p. 388; E. Bethe, *Pollucis Onomasticon*, fasc. I [*Lexicographi graeci* 9], Lipsiae 1900, pp. XI-XII; G. Uhlig, *Apollonii Dyscoli De constructione libri quattuor* [*Grammatici graeci* Pars II Vol. II] Lipsiae 1910, p. XXXIX; A. Dain, *Le «Philetaeros» attribué à Hérodién*, Paris 1954, pp. 9, 19-20 (cf. *Byz. Zeitschr.* 49, 1956, p. 155, *Revue de philol.* III ser. 1, 1956, p. 322 et *Revue des ét. byz.* 15, 1957, p. 262); J. Irigoin, *Scriptorium* 12, 1958, p. 50; J. Keaney, *American Journal of Philol.* 88, 1967, p. 82 n. 2, *Trans. and Proceed. of the Amer. philol. Assoc.* 98, 1967, p. 205 n. 2, *Classical Philology* 63, 1968, pp. 281 n. 2-282; D. Donnet, *Le traité περί συντάξεως λόγου de Grégoire de Corinthe* [*Ét. de philol., d'archéol. et d'hist. anc. publiées par l'Inst. Histor. Belge de Rome*, 10] Bruxelles-Rome 1967, p. 114, *Le traité de grammaire de Michel le syncelle*, *Invent. préalable à l'hist. du texte*, *Bull. de l'Inst. Histor. Belge de Rome*, 40, 1969, pp. 59, 63, 67 n. 1, *La tradition imprimée du traité de grammaire de Michel, le syncelle de Jérusalem*, *Byzantion* 42, 1972, pp. 446 n. 1, 458 n. 3, 463 n. 3, *Les fragments du traité de grammaire de Michel le syncelle*, *Bull. de l'Inst. Histor. Belge de Rome*, 45, 1975, p. 295; U. Criscuolo, *Per la tradizione bizantina dei lessici atticisti*, *Bollettino della Badia greca di Grottaferrata*, N.S. 26, 1972, pp. 143-144, 147-149, 153-156; E. Fischer, *Die Ekloge des Phrynichos* [*Sammlung griech. und lat. Gramm.* 1] Berlin 1974, p. 10.

INTEG. Omnino ut in octo superioribus libris.

2227 Saec. XIII-XIV (ff. I, 1 saec. XVI a.m.), chartac. or. (ff. I, 1 chartac. occ.), mm. 228×154, ff. II. 216 (-112), II. 35 (f. 1^{r-v} II. 24).

Catena in Iob typi II (de qua v. praesertim R. Devreesse, *Chaînes exégétiques grecques*, *Dictionnaire de la Bible, Supplément*, fasc. I-II, Paris 1926,

coll. 1140-1145; G. Karo-I. Lietzmann, *Catenarum graecarum catalogus, Nachr. von der Königl. Gesell. der Wiss. zu Göttingen*, philos. histor. Kl. 1902, pp. 319-331; U. Bertini, *La catena greca in Giobbe, Biblica* 4, 1923, pp. 129-142; de typo II v. praesertim R. Devreesse, op. l. col. 1142, Karo-Lietzmann, op. l. pp. 326-331, Bertini, op. l. p. 135). Codicibus Oxon. Barocc. gr. 176 et 178 usus ed. P. Young, *Catena Graecorum Patrum in beatum Iob collectore Niceta Heracleae metropolita ex duobus MSS bibliothecae Bodleianae . . . opera et studio Patricii Iunii*, Londinii . . . 1637 (cf. Devreesse, op. l. col. 1140). Textus in codice nostro inc. in f. 1 ὑπόθεσις μὲν ἡμῖν καὶ σκοπὸς τοῦ λόγου (Young p. A, l. 3), des. mut. in f. 216^v αὐτὸ προσαγάγη ad Iob 41,15 (Young p. 593,2). Auctores nominantur Apollinaris, Athanasius, Basilius, Iohannes Chrysostomus, Cyrillus, Didymus, Dionysius Alexandrinus, Ephraem, Evagrius, Eusebius, Georgius, Gregorius theologus, Isidorus, Iulianus, Methodius, Nilus, Olympiodorus, Origenes, Polychronius, Severianus, Severus, Theophilus (v. Young, ed. l., in pagina sine nota ante p. A et Karo-Lietzmann, op. l. pp. 326-327). Codicis nostri apographon est codex Vat. gr. 1909 saec. XVI, ff. 78-107^v, 110-117^v, 141-238^v, 241-244^v, ut animadvertit P. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, pp. 645-646.

MAT. Codex omnino reffectus. Pleraque folia laciniis chartaceis translucidis flavescensibus partim obiecta. Ff. 3,4 tineis erosa.

FASC. Sunt in totum fasciculi 27, quaterniones omnes (in primo fasciculo primum folium saec. XVI suppositum est, in ultimo fasciculo autem ultimum folium excidit), notis graecis ab ipso librario in margine inf. ultimae atque in margine sup. primae singulorum paginae dextrorsum scriptis distincti: supersunt notae integrae β' (f. 16^v), δ' (f. 32^v), θ' (f. 72^v), ιδ' (f. 113^v), κβ' (f. 177^v), κγ' (ff. 178 et 185^v), κδ' (f. 193^v), κε' (f. 201^v); fasciculi 1 (ff. 1-8^v), 7 (ff. 49-56^v), 13 (ff. 97-104^v), 16 (ff. 122-129^v), 17 (ff. 130-137^v), 19 (ff. 146-153^v), 20 (ff. 154-161^v), 21 (ff. 162-169^v), 26 (ff. 202-209^v), 27 (ff. 210-216^v) nullum notae vestigium perhibent; in fasciculis contra 3 (ff. 17-24^v), 5 (ff. 33-40^v), 6 (ff. 41-48^v), 8 (ff. 57-64^v), 10 (ff. 73-80^v), 11 (ff. 81-88^v), 12 (ff. 89-96^v), 15 (ff. 114-121^v), 18 (ff. 138-145^v) aut lineola supra notam numeralem scripta aut vestigium ipsius notae numeralis etiam nunc perspicitur: v. ff. 24^v, 40^v, 48^v, 64^v, 80^v, 88^v, 96^v, 121^v, 138. Saec. XVI vel XVII prima quattuor folia uniuscuiusque fasciculorum notis arabicis in margine inferiore partis rectae dextrorsum scriptis numerata sunt.

CHART. SIGNA. In f. I, saec. XVI: ancora sine circulo (similis apud Briquet n. 438: Florence 1511).

SCHEMA Lake I 2 b, Leroy 20 D 1 (v. e.g. f. 203). Spatium scriptum: mm. 173. 175×110 plerumque.

SCRIPT. Totus codex ab uno eodemque librario exaratus est. F. 1^{r-v} in locum folii primigenii saec. XVI suppositum (Georgius Balsamon) exaravit.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marginem inferiorem f. 216^v). In ff. I, 1, 50, 146, 216^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. I, manu (A. Mai): VIII (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579 f. 144); in eodem folio: n° 34. F. II adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae, nunc partim rescissae: in superiore, mm. 77×73, manus saec. XVIII scripsit *Anonima expositio ex SS. Patribus collecta in Iob saeculi XIV* (in margine inferiore legitur 65, LXII); in inferiore, nunc mm. 27×37, scriptum est *A I*. In margine inf. f. 1 (A. Mai) scripsit *Colonens. 66 Vat. 2227*; in margine inf. f. 2 autem 2227 *Vat.* Codex in indice a R. Vernazza confecto numero 66, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 1 signatur.

BIBL. Codicem memorant: I. B. Pitra, *Analecta sacra spicilegio Solesmensi parata*, II, 1884, p. 361 sub num. 9; A. von Harnack, *Die Überlieferung und der Bestand der altchr. Litteratur bis Eusebius*, I, Leipzig 1893, pp. 405 et 837 l. 4; G. Karo-I. Lietzmann, *Nachr. von der Königl. Gesell. der Wiss. zu Göttingen*, phil. hist. Kl. 1902, p. 329; A. Rahlfs, *Verzeichnis der griech. Handschr. des alten Testaments*, *Nachr. von der Königl. Gesell. der Wiss. zu Göttingen*, phil. hist. kl., Beiheft, 1914, p. 274; U. Bertini, *Biblica* 4, 1923, p. 135; P. Canart, *Codices Vat. graeci, Codices 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 646.

INTEG. Integumentum e corio rubro praebet in dorso ornatus quattuor aureos, tesseras gentilicias aureas Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et hodiernum codicis numerum, notis aureis impressum.

2228 Saec. XIV in., chartac., mm. 231×156, ff. I. 508 (-473), II. 34-45 (f. 1 l. 23, f. 1^v l. 26, f. 16 l. 25, f. 16^v l. 23), in duos tomos divisus.

Scripta varia de rhetorica.

1 (ff. 2-114^v) Iohannis Doxopatris homiliae sive commentarium in Aphthonii progymnasmata sub titulo Ἰωάννου τοῦ Δοξοπατρῆ ρητορικαὶ ὁμιλίαι εἰς τὰ τοῦ Ἀφθονίου προγυμνάσματα (cf., e.g., codices Laurent. plut. 57. 5 ff. 3-72 [v. A. M. Bandini, *Cat. cod. man. bibl. med. Laurent.* II, Florentiae 1768, coll. 339-340], Vindob. phil. gr. 16 ff. 109-359 [v. H. Hunger, *Katalog der griech. Handschr. der öster. Nationalbibl.*, I, Wien 1961, pp. 148-149], Vindob. phil. gr. 130 ff. 1^v-83^v [v. Hunger, op. l. p. 238]). Prooemium inc. (f. 2) τοῖς ἐκ τῶν ποιητικῶν μαθημάτων καὶ τῆς ἐκεῖθεν τερατολογίας ἐπὶ τὸ τῆς ρητορικῆς ἤκουσιν des. (f. 14 l. 31) μύθων γὰρ πλάστης ὁ Αἰσωπος (ed. Ch. Walz, *Rhetores graeci* II, Stuttgartiae et Tubingae 1835, pp. 81-144, codice Vindob. phil. gr. 16 usus e codice Laurent. Plut. 57. 5 descripto: cf. praef. p. V, ubi tamen XV in XVI corrigendum est; ed. etiam H. Rabe, *Prolegomenon Sylloge [Rhetores graeci XIV] Lipsiae 1931 [Teubneriana]* pp. 80,8-154,14 praeter nostrum etiam codicibus Laurent. plut. 57.5 et Vindob. phil. gr. 130 usus [v. app. crit. p. 80]); fragmentum prooemii (ab ἐπειδὴ τέσσαρες εἰσιν αἱ ἀνωτάτω ζητήσεις usque ad τοὺς δὲ χρηστοὺς ἐγκωμίων, in codice nostro ff. 2^v l. 7-10^v l. 11 [Walz pp. 83,6-118,20; Rabe pp. 83,1-125,9]) e codice Matrit. gr. 4632 (N 111) f. 66 (ubi tamen textus

brevior est) transcripsit I. Iriarte, *Regiae Bibl. Matrit. codices graeci MSS*, I, Matriti 1759, pp. 442-445. Sequitur deinde (ff. 14 l. 32-114^v) **Doxopatris** commentarium, lemmatibus **Aphthonii** rubro colore scriptis intermixtum. Primum lemma (f. 14) est ὁ μῦθος ποιητῶν μὲν προήλθε, ultimum autem (f. 113^{r-v}) inc. πεσεῖται πολλάκις des. ἀλλ' ἀρχὴ γενήσεται πάθους (cf. H. Rabe, *Aphthonii Progyrnasmata* [*Rhetores graeci* X] Lipsiae 1926 [*Teubneriana*] pp. 1, 4; 50, 16; 51, 16). Commentarium inc. (f. 14 l. 32) ζητοῦσι τινὲς δια τί (sic) τὰ μὲν ἄλλα προγυμνάσματα εὐθὺς ὀρίζεται des. (f. 114^v) συμβουλευτική ἐστίν, ὁ δὲ νόμος δικανικός (una cum Aphthonii lemmatibus ed. Walz, op. l. II pp. 145-564; quae editio p. 564 interruptitur cum verbis εἰς ἀνατροπὴν [in codice nostro f. 113 l. 24] ubi textus codicis Laurentiani desinit [cf. Bandini, op. l. col. 340 et etiam H. Rabe, *Aus Rhetoren Handschriften*, *Rhein. Mus. für Philol.* 63, 1908, p. 129 n. 1]). Textus commentarii in codice nostro a textu codicis Laurentiani et ideo etiam ab editione Walz saepe discrepat (cf. Rabe, *Rhein. Mus. für Philol.* 63, 1908, p. 129 n. 1). De ff. 15^v-16^v v. infra, in fine descriptionis.

2 (ff. 115-190^v) Περὶ στάσεων nonnulla: ¹(ff. 115-118) Prolegomena in **Hermogenis** περὶ στάσεων, nempe ²(ff. 115-117^v l. 10 a.i.) sub titulo Ἑρμογένους ῥητορικῆς προλεγόμενα ἐν τῷ περὶ στάσεων βιβλίῳ, inc. εἰ καὶ δόξειεν ἂν τινι παράδοξον τὸ ἐπάγγελμα παντελῶς ὑπεξελεῖν des. οὔτε μὴν ἡ περίστασις (ed. Walz, *Rhetores graeci* VII, Stuttgartiae et Tubingae 1833, pp. 34-49; Rabe, *Prolegomenon Sylloge*, pp. 238-255,3); ³(ff. 117^v l. 9 a.i. - 118) <alia prolegomena τῶν στάσεων>, inc. τὴν ῥητορικὴν τέχνην ἄλλοι ἄλλως ὥρισαντο προκείσθω δὲ τοῖς παλαιοῖς ὅροις καὶ οὗτος des. τῆς δὲ ἀπλουστεράς συμμετρώς ἐχόμενοι (ed. Walz, *Rhetores graeci* VII, pp. 49-51; Rabe, *Prolegomenon Sylloge*, pp. 255,5-258,12). ⁴(f. 118^v) <**Michaelis**> **Pselli** synopsis rhetoricae, sub titulo διὰ πολιτικῶν στίχων τοῦ Ψελλοῦ σύννοψις περὶ τῶν στάσεων τῆς ῥητορικῆς, ab initio εἰ μάθοις τῆς ῥητορικῆς τὴν τέχνην στεφηφόρε usque ad οὗτος ὁ λόγος πέφυκε τῶν ζητημάτων ἄναξ (ed. Walz, *Rhetores graeci* III, Stuttgartiae et Tubingae 1834, pp. 687-689,28). ⁵(ff. 119-121) <**Maximi Planudis**> προλεγόμενα τῶν στάσεων, inc. ὁ τὸ τῆς ῥητορικῆς βιβλίον συντεταχὼς Ἑρμογένους des. μεταλήψεως δὲ τὸ περιστατικὸν ἔχειν πλεον τοῦ πεπραγμένου (ed. Walz, *Rhetores graeci* V, pp. 222-230). ⁶(f. 121) Quomodo στάσεις cognoscendae sint, sub titulo (qui etiam in margine inf. f. 121 iteratur) πῶς ἐπιγνωσόμεθα τὰς στάσεις, inc. ἐὰν ἄδηλον ᾗ κατ' οὐσίαν τὸ κρινόμενον ποιεῖ στοχασμόν, des. ποιεῖ τελείαν παραγραφὴν (ed. Walz, *Rhetores graeci* V, p. 231). F. 121^v vacuum (de schedula chartacea hic adglutinata v. infra, in fine descriptionis). ⁷(ff. 122-190^v) Scholia in **Hermogenis** περὶ στάσεων, sub titulo ἐκλογαὶ σχολίων κατ' ἐπιτομὴν ἐξ ἀνεπιγράφου εἰς τὸ περὶ στάσεων Ἑρμογένους, inc. τῶν τὴν ῥητορικὴν

ὀρισάντων οἱ μὲν ἐπὶ τὸ χεῖρον οἱ δὲ πρὸς τὸ μείζον ἀπέκλιναν des. ὁ δὲ ὑπὲρ τῆς ἐταίρας τὸν λόγον ποιούμενος ἀπὸ τῶν ἐναντίων ἀπολογήσεται (ed. Walz, *Rhetores graeci* VII, pp. 106,9-690,24). In codice nostro multa quae apud Walz impressa sunt omittuntur. Scholiis intermixta sunt lemmata **Hermogenis** rubro scripta: primum lemma (f. 122) est πολλῶν ὄντων, ultimum autem (f. 190^v) inc. ἡ ποιότης καὶ ἡ γνώμη des. τὸν νόμον ἐφόρεσε τὰ χρυσία (cf. H. Rabe, *Hermogenis opera* [*Rhetores graeci* VI] Lipsiae 1913 [*Teubneriana*] pp. 28,3; 92,8; 92,11). De his scholiis quae etiam, e.g., in codice Vindob. phil. gr. 130 ff. 85^v-170^v continentur (cf. Hunger, op. l. p. 239) v. praesertim S. Glöckner, *Über den Kommentar des Johannes Doxopatris zu den Staseis des Hermogenes* (*Wissensch. Beilage zum Jahresbericht des Königl. Gymnasiums zu Bunzlau*), I, Kirchhain 1908, II, Kirchhain 1909, qui consensus et discrepantias inter codicem nostrum et codicem Wc (Vindob. phil. gr. 130) ostendit, v. II pp. 8-12.

3 (ff. 190^v-191^v) Conspectus diversorum prooemiorum secundum **Hermogenem** cum diagrammatibus, sub titulo διαίρεσις προοιμίων καθ' Ἑρμογένη (sic) μετὰ μικρᾶς ἐπικρίσεως καὶ ἔρανος τῶν παρὰ διαφορῶν κατὰ μέρος μνημονευθέντων ἀποσημείωσις τε καὶ διαίρεσις τῶν περὶ εὐρέσεως τεσσάρων τόμων, inc. ἕκαστον προοίμιον λαμβάνεται des. οὐδὲ πάλιν ἐκ προτάσεως μόνης, ut in codicibus Vat. gr. 110 ff. 221^v-223 (v. Mercati-Franchi, *Codices Vat. gr.* I, Romae 1923, p. 131) et Vat. gr. 901 f. 123^{r-v} (cf. etiam Rabe, *Rhein. Mus. für Philol.* 63, 1908, p. 130 n. 1).

4 (ff. 192-193^v) <**Michaelis**> **Pselli** carmen de rhetorica, sub titulo τοῦ Ψελλοῦ εἰς τὸ περὶ εὐρέσεως τῆς ῥητορικῆς διὰ στίχων πολιτικῶν, inc. ἐντεῦθεν δὲ λεκτέον σοι καὶ περὶ προοιμίων des. τοῦτο καὶ τῶν εὐρέσεων τυχάνει σοι τὸ τέλος (ed. Walz, *Rhetores graeci* III, pp. 689,29-698,1). Agitur de parte subsequente **Pselli** carminis cuius initium (Walz III 687,4-689,28) in f. 118^v codicis nostri exstat.

5 (ff. 194-419^v) **Iohannis Doxopatris** ¹(ff. 194-313) Commentarium in **Hermogenis** librum De inventione. Prooemium (ff. 194-197 l. 7) inc. τῆς τοῦ περὶ εὐρέσεως βιβλίου ἀρχόμενοι σὺν θεῷ ἐξηγήσεως des. καὶ ὅσα εἰς μνήμην ἤκουσι λέγοντες (codice nostro usus ed. Rabe, *Prolegomenon Sylloge*, pp. 360-374). Commentarium inc. (f. 197 l. 10) ἐπειδὴ περὶ προοιμίων ἐν πρώτοις μέλλει διαλαβεῖν des. (f. 313) τὴν ἀσφάλειαν δὲ ἔχει ἐκάτερον ἀπὸ τοῦ οὐδαμοῦ. Intermixta sunt lemmata **Hermogenis** rubro scripta quae tamen inde a f. 310^v omittuntur (spatia vacua tamen relicta sunt): primum lemma (f. 197) inc. ἡ πρώτη καὶ καλλίστη τῶν προοιμίων εὖρεσις des. καὶ πραγμάτων, ultimum autem (f. 310) inc. διὰ

τοῦτο γάρ τοι καὶ ἐπιφώνημα λέγεται des. τοῦτο ἐπιφώνημα λοιπόν ἐστι (cf. Rabe, *Hermogenis opera* [*Rhetores graeci* VI] Lipsiae 1913 [*Teubneriana*] pp. 93, 5-8; 196,16-197,2). Ff. 300^v, 313^v et 315^v vacua. De ff. 314-315 v. infra, in fine descriptionis. ²(ff. 316-419^v) Commentarium in *Hermogenis* librum De ideis. Prooemium (ff. 316-317^v l. 2) inc. ὥσπερ ἐν ταῖς εἰς τὰς λοιπὰς τῆς ῥητορικῆς πραγματείας πονηθείσας (sic) ἡμῖν ἐξηγήσεται des. τῶν συμβουλευομένων καὶ τοῖς ἄλλοι (sic) εἶδеси χρωμένων (codice nostro praesertim usus ed. Rabe, *Prolegomenon Sylloge*, pp. 420-426). Commentarium, quod initio nigro, deinde autem subflavo atramento scriptum est, inc. (f. 317^v l. 3) εἴπερ ἄλλο τι. ἐπειδὴ ἀρετὴ ἐστὶ τῶν ἐν τοῖς τεχνικοῖς συγγράμμασι προοιμίων des. (f. 418^v ll. 26-27) ὁ γὰρ Μεσσην Λακεδαιμονίους καὶ τὰ ἐξῆς. ζήτει ταῦτα τὰ ῥητὰ εἰς τὸ περὶ σχημάτων περιβολῆς. Commentario intermixta sunt lemmata textus *Hermogenis*, quae initio rubro, deinde autem caeruleo atramento scripta sunt: primum lemma (f. 317^v) inc. εἴπερ ἄλλο τι τῷ ῥήτορι des. καὶ ὅπως γίνονται (cf. Rabe, *Hermogenis opera* [*Rhetores graeci* VI] Lipsiae 1913 [*Teubneriana*] p. 213, 4-6); ultimum (ff. 418^v l. 27-419^v) inc. καὶ πάλιν ὁ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ ληφθεῖν des. ἀλλὰ λεκτέον ἤδη περὶ τοῦ λόγου τοῦ πολιτικοῦ (Rabe ed. l. pp. 375,23-380,10).

6 (ff. 420-503) *Iohannis diaconi et logothetae Magnae Ecclesiae* commentarium in *Hermogenis* librum περὶ μεθόδου δεινότητος (Ἰωάννου διακόνου καὶ λογοθέτου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας εἰς τὸ περὶ μεθόδου δεινότητος Ἑρμογένους) primum subflavo, deinde nigro atramento scriptum. Inc. (f. 420) ἡ πᾶσα σπουδὴ καὶ σκοπὸς ἐστὶ τῷ Ἑρμογένει διδάξαι ἡμᾶς des. (f. 503) ἀντὶ τοῦ λίαν λυπούμενος (codice nostro usus excerpta ed. Rabe, *Rhein. Mus. für Philol.* 63, 1908, pp. 133-151; primum excerptum editum, nempe initium, inc. ἡ πᾶσα σπουδὴ... in codice nostro f. 420, cf. Rabe p. 133, ultimum autem des. δηλοῖ γὰρ τὰ πολλὰ καὶ ἀναρίθμητα, in codice nostro f. 501 ll. 18-19, cf. Rabe p. 151; textum commentarii cum *Gregorii Corinthii* commentario a Walz, *Rhetores graeci* VII 2, Stuttgartiae et Tubingae 1834, pp. 1090-1352 edito partim consentire animadvertit Rabe, qui etiam partes *Iohannis* et *Gregorii* commentariorum inter se respondentes adnotavit, cf. op. l. pp. 136-151; hunc *Iohannem* a *Iohanne* Doxopatre distinguendum esse censuit I. Mercati, *Per la storia dei manoscritti greci di Genova, di varie badie basiliane d'Italia e di Patmo* [*Studi e Testi* 68] Città del Vaticano 1935, p. 74 n. 1). Intermixta sunt *Hermogenis* lemmata primum caeruleo, deinde rubro atramento scripta: primum lemma (f. 420) est πᾶν μέρος λόγου (cf. Rabe, *Hermogenis opera* [*Rhetores graeci* VI] p. 414,3), ultimum autem (f. 503) inc. ὅταν δὲ λέγῃ des. τῇ ἀποφάσει δεδήλωκεν (cf. Rabe, ed. l. pp. 455,19-456,3).

7 (ff. 503^v-508^v) *Demosthenis oratio de Chersoneso* ab initio ἔδει μὲν ὧ Ἀθηναῖοι τοὺς λέγοντας ἅπαντας ἐν ὑμῖν usque ad ἀνδρειότερον μέντοι πολλῶ πάνυ τῶν (ed. Dindorf I, Lipsiae 1892 [*Teubneriana*] 68 p. 142.l. 2 a.i.), praefixo (f. 503^v) <Libanii> argumento quod inc. ὁ λόγος οὗτος ὑπὲρ Διοπείθους εἴρηται et des. τοῖς Ἑλλησιν ἐπιβουλευόντος (ed. R. Foerster, *Libanii opera*, VIII, Lipsiae 1915 [*Teubneriana*] pp. 621-623; v. etiam e.g. G. Dindorf, *Demosthenis orationes*, I, Lipsiae 1892 [*Teubneriana*] pp. 126-127). In marginibus vel inter lineas scripta sunt modo nigro modo rubro atramento scholia: primum (f. 503^v) inc. ἀπὸ εὐνοίας τὸ προοίμιον, ἀπὸ συστάσεως τοῦ οἰκείου προσώπου, des. διὰ τῆς πρὸς ἑτέρους εἰσηγήσεως (cf. G. Dindorf, *Demosthenes*, VIII, Oxonii 1851, p. 177,4), ultimum autem (f. 508^v) partim mutilum et evanidum est: legi potest in initio σχῆμα <περὶ ἐπιμελείας> καὶ κάλκλους, τὸ λεγόμενον ἢ κατὰ κῶλον ἐπαναφορά (cf. Dindorf, op. l. p. 184, 4-5).

In codice additamenta posteriora nonnulla observantur: ^a(f. 1^{r-v}) manu saec. XIV p.m. epistula papae Urbani <V> ad patriarchas Constantinopolis, Alexandriae et Hierosolymae anni 1367, e latino exemplari in graecum sermonem versa (inc. Οὐρβανὸς ἐπίσκοπος δοῦλος τῶν δούλων des. τῶν εἰρημένων ψυχῶν; ed. P. Schreiner, *Ein Schreiben Papst Urban V an die Patriarchen des Ostens, Archivum Historiae Pontificiae* 9, 1971, pp. 412-414, apud quem textus latinus quoque inveniri potest; de anno v. op. l., pp. 414-416). ^b(ff. 15^v-16^v) manu saec. XV, sub titulo τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου κυροῦ Μαξίμου τοῦ Πλανούδη προλεγόμενα τῆς ῥητορικῆς, pars *Maximi Planudis prolegomenon artis rhetoricae*, nempe ab initio τὴν ῥητορικὴν διαφόρως τινὲς ὥρισαντο usque ad πρόσωπον δὲ ὁ πανηγυριστῆς (Walz, *Rhetores graeci* V, Stuttgartiae et Tubingae 1833, pp. 212-216,21; Rabe, *Prolegomenon Sylloge*, pp. 64,11-68,7). Praefigitur (f. 15^v) diagramma de artibus quae ad animam et corpus spectant. ^cmargini inf. f. 118 et f. 121^v adglutinatae sunt duae laciniae chartaceae (prior mm. 94×20, altera mm. 90×21) fragmenta brevissima textus cuiusdam a manu saec. XIV-XV scripti continentes, quorum perpauca verba vel litterae tantum servantur. ^d(ff. 314-315) manu saec. XIV ex., <imp. Andronici III Palaeologi decretum pro Monembasiotis anni 1328>, inc. ἐπεὶ οἱ ἀπὸ τῆς θεοσώστου πόλεως πηγῶν Μονεμβασιωταὶ εἰσὶν ἀποτεταγμένοι des. ὑπογράψαι ὀφείλει δηλαδὴ καὶ ὑποσημήνασθαι διὰ τὴν παράκλησιν (e codice nostro ed. et versione germanica atque commentario instruxit P. Schreiner, *Ein Prostagma Andronikos' III für die Monembasioten in Pegai (1328) und das gefälschte Chrysobull Andronikos' II für die Monembasioten im byzantinischen Reich, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 27, 1978, pp. 206-213).

MAT. Multa codicis folia umore maculata (v. praesertim ff. 1-14, 49-66, 191-193). Nonnulla etiam laciniis chartaceis refecta sunt (v. e.g. ff. 205-209, 390-406, 444-451, 453-458, 486-491, 506-508). Tineis erosa e.g. ff. 281-283, 383-399, 506-508.

FASC. Codicem in totum fasciculi 63 efficiunt, quaterniones omnes praeter 15 (arte factum atque novem foliis efformatum, ff. 113-121^v) et 34 (quinionem, ff. 266-275^v), notis graecis in margine inferiore medio primae et ultimae singulorum paginae scriptis signati; animadvertendum est, in ultima pagina fasciculi μδ' (nempe f. 355^v) pro μδ' mendose κε' scriptum esse; qua de causa subsequentes fasciculi non notas με-ξγ', sed notas κς'-μδ' mendose praebent. Fasciculi a λ' usque ad λη' punctis prope notam numeralem additis etiam distincti (v. e.g. margines inferiores ff. 234 et 307^v).

CHART. SIGNA. Longo temporis spatio consumpto chartae signa haud semper discernere valui; P. Canart ideo meo rogatu ea iterum accurate inspexit. Quae vir doctissimus de hac re senserit transcribo, ad exempla similia quae apud Mošin inveni remittens: ¹(e.g. ff. 6+3, 279+280, 299+292) GILIOLO V (de littera G cf. Mošin n. 5238 anni 1309; littera I ut apud Mošin n. 6537 anni 1307; de littera L cf. Mošin n. 5299 vel Briquet n. 8276, anni 1295; de littera O cf. e.g. Mošin nn. 5718-19 anni 1306); ²(ff. 11+14, 121, 114) CRISSCI M (Mošin n. 6518 ann. 1307-10); ³(ff. 79+74) CRESSCE M (Mošin n. 6516 anni 1307); ⁴(ff. 115, 117) littera C (Mošin n. 6507 anni 1308); ⁵(e.g. ff. 311+312, 335+334) ZUZO G (Mošin n. 6572 anni 1307); ⁶(ff. 431+432) littera g (Mošin n. 5236 anni 1308); ⁷(e.g. ff. 447+448, 496+497) littera Z ut vid., quae haud distincte perspicitur; ⁸(e.g. f. 506) littera Z ut vid., quae haud distincte perspicitur (differt tamen a num. 7).

SCHEMA. Lake I 2 b, Leroy 20 D 1 (v. e.g. f. 154). Spatium scriptum: mm. 174×113.118 vel 166×114.115 plerumque.

SCRIPT. Manus novem distinguuntur, quas numeris crassioribus indico: manus 1, quae modo nigro, modo fusco atramento utitur, ff. 2-15^v, 17-118^v, 191-310 l. 9, 316-348^v, 428-503 exaravit praeter partes rubro scriptas (sed in ff. 428-432 etiam lineae rubrae ab ea ductae sunt): agitur de eadem manu, quae anno 1310 codicem Vat. gr. 7 exaravit (cf. A. Turyn, *Codices graeci Vaticani saeculis XIII et XIV scripti annorumque notis instructi*, Bibl. Vat. 1964, p. 109); manus 2 quae modo subflavo, modo caeruleo, modo rubro atramento utitur, ff. 119-121, 122-190^v, 349-427^v exaravit, nec non in ff. 2-15^v, 17-118^v, 191-310 l. 13, 316-348^v, 432^v-503 partes rubro scriptas; manus 3 ff. 503^v-508^v; manus 4 nigro sed pallido atramento adnotationes in marginibus ff. 19, 119^v, 123, 124^v, 125^{r-v}, 126^{r-v}, 127, 143^v, 284, nec non ff. 311 l. 15-313 et invocationem in marg. sup. f. 2, Ἰησοῦ βοήθει μοι τῷ σὺ δούλῳ Ἀλεξίῳ τῷ Λάσκαρι (agitur ideo de Alexio Lascari, de quo v. fortasse E. Trapp, *Prosopographisches Lexikon der Palaiologenzeit*, 6, Wien 1983, n. 14525, p. 145); manus 5, nigro atramento et subtiliore ductu, adnotationes in marginibus ff. 127^{r-v}, 128^{r-v}, 129^{r-v}, 130-135; manus 6, flavo atramento, adnotationes in ff. 214^v, 219^v, 241^v, 245^v, 247^v, 255^v, 262^v, 264^v, 293, 298^v, 370, 377 nec non ff. 310 l. 13-311 l. 15; manus 7, saec. XIV p.m., epistulam papae Urbani V in f. 1^{r-v}; manus 8 saec. XV ff. 15^v-16^v; manus 9 saec. XIV ex. ff. 314-315.

ORN. Tituli, litterae initiales, adnotationes marginales nonnullae rubro exarata. Textus commentariorum et lemmatum modo flavo, modo rubro, modo caeruleo atramento scriptus (v. supra, in altera parte descriptionis). In f. 2 rectagonum cauliculos floresque continens, rubro colore sublito; in f. 122 rectagonum lineas sinuosas columnasque continens, violaceo colore sublito; in f. 190^v fascia rubra cauliculos continens; in f. 316 magnum rectagonum rhombos inter sese coniunctos continens, rubro et violaceo colore sublito.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 1). In ff. 1^v, 508^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine sup. f. 1, manu ⟨A. Mai⟩: LV, numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium (v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144^v). F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 83×73, manus saec. XVIII scripsit *Ioannis Doxopa|trij Exercitationes Re|thoricae in progymnas|mata Aphtonii et scho|lia in Hermogenem | saeculi XIV*; in margine inferiore, altera manu: LXII, 66; in schedula inferiore, mm. 26×45, scriptum est *F XXIV*. In f. I ⟨A. Mai⟩ scripsit *2228 Vat. Colonens. 67 Parte 1^a*; in margine inf. f. 1 *Colonens. 67 2228 Vat.*; in margine inf. f. 258 (nempe in prima pagina alterius tomi) *2228 Vat. Colonens. 67 Parte 2^a*. Codex in indice R. Vernazza numero 55, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 63 signatur.

BIBL. Codicem summam descripsit H. Rabe, *Aus Rhetoren-Handschriften*, *Rhein. Mus. für Philol.* 63, 1908, pp. 128-130 (cf. *Byz. Zeitschr.* 17, 1908, p. 566 et *Revue des revues in Revue de philol.* N. S. 33, 1909, p. 111); v. etiam *Rhein. Mus. für Phil.* 63, 1908, pp. 515 n. 2, 524 n. 1, 525 et *Rhetoren-Corpora*, *Rhein. Mus. für Phil.* 67, 1912, p. 335 n. 4 nec non eius editiones *Hermogenis opera* (*Rhet. gr.* VI) Lipsiae 1913 [*Teubneriana*] p. XIX, *Iohannis Sardiani commentarium in Aphthonii progymnasmata* (*Rhet. gr.* XV) Lipsiae 1923 [*Teubneriana*] p. XII (cf. O. Schissel, *Byz. Zeitschr.* 31, 1931, pp. 75, 76, 79), *Aphthonii progymnasmata* (*Rhet. gr.* X) Lipsiae 1926 [*Teubneriana*], p. XXXII, *Prolegomenon Sylloge* (*Rhetores graeci* XIV) Lipsiae 1931 [*Teubneriana*] pp. XLV, XLVIII, LXIX, CIV, CXIV. Memoraverunt etiam: S. Glöckner, *Über den Kommentar des Iohannes Doxopatres zu den Staseis des Hermogenes* (*Wiss. Beilage zum Jahresbericht des Königl. Gymn. zu Bunzlau*) II, Kirchhain 1909, pp. 4, 8 (cf. H. Rabe, *Berl. phil. Woch.* 29, 1909, coll. 1020, 1021) et *Aus Sopatros μεταποιήσεις*, *Rhein. Mus. für Phil.* 65, 1910, p. 513; Otmar Schissel von Fleschenberg, *Byz.-neugr. Jahrb.* 3, 1922, p. 194; F. Sbordon, *Recensionì retoriche delle favole esopiane*, *Rivista indo-greco-italica* 16, 1932, p. 47; I. Mercati, *Per la storia dei manoscritti greci di Genova . . .* [*Studi e Testi* 68] Città del Vaticano 1935, p. 74 n. 1; P. Maas, *Verschiedenes in Eustathios*, *Byz. Zeitschr.* 45, 1952, p. 1; A. Turyn, *Codices graeci Vaticani saeculis XIII et XIV scripti annorumque notis instructi*, *Bybl. Apost. Vat.* 1964, p. 109; P. Schreiner, *Ein Schreiben Papst Urban V an die Patriarchen des Ostens (1367)*, *Archivum Historiae Pontificiae* 9, 1971, pp. 411-417; *Ein Prostagma Andronikos' III für die Monembasioten in Pegai (1328) und das gefälschte Chrysobull Andronikos' II für die Monembasioten im byzantinischen Reich*, *Jahrbuch der österr. Byzantinistik* 27, 1978, p. 203.

INTEC. In dorso integumenti membranacei tesserae gentiliciae Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidula e corio fusco cum hodierno codicis numero, notis aureis impresso.

2229 Saec. XVI a.m., chartac., mm. 204×155, ff. I. 98, ll. 14-17.

⟨Nicolai Myrensis (re vera Aphthonii?) progymnasmata⟩, ab initio γῆρας ἐλύπει τὸν λέοντα usque ad γυναιξὶν γὰρ ἄλλαις ἐξ ἄλλων πλησιάζειν ubi textus mutilus desinit (codice Paris. gr. 2918 usus ed. Ch. Walz, *Rhetores graeci* I, Lipsiae 1832, pp. 266-366, 9), sic divisa: ^a(ff. 1-3^v) «μῦθου», inc. γῆρας ἐλύπει τὸν λέοντα des. οἱ μᾶλλον κακοπραγήσαντες (Walz, ed. l. pp. 266-269, 2; eadem fabulas secundum ordinem satis diversum ediderunt etiam F. Scobarius, *Aph-*

thonii sophistae progymnasmata . . . eiusdem *Aphthonii fabulae nunc primum in lucem prolatae* [Heidelbergae] 1597, pp. 132-156 et I. N. Neveletus, *Mythologia Aesopica*, Francoforti 1610, pp. 327-346; v. etiam codicem Bodl. Barocc. gr. 131 f. 363^v apud Coxe, *Cat. cod. man. Bibl. Bodl.* I, Oxonii 1853, col. 227 sub num. 157); ^b(ff. 3^v-6^v) διηγήματα, inc. Τροίας αλώσεως des. ἀποσῶζον τὴν ὄρχησιν (Walz, ed. I. pp. 269-272): tria διηγήματα in ff. 4^v-5, 5^v, 6 scripta (ff. 4^v-5 inc. Κηφεὺς Αἰθιόπων κρατῶν des. ἐκομίσατο γάμον, f. 5^v inc. ἦρα τῆς Πίτυος ὁ Πᾶν des. τοῦ Βορέου προσπνευθέντος, f. 6 inc. Ἀταλάντην τὴν Οἰνέως des. ἐκτήσατο γάμον) etiam apud Libanium inveniuntur (*Libanii Opera*, ed. R. Foerster, VIII, Lipsiae 1915 [*Teubneriana*], ubi narrationes λς', λβ', λδ' pp. 55, 53, 54 efficiunt); ^c(ff. 6^v-12) «χρεῖαι», sub titulo χρεῖα αὐτῆς μυκτῆ, inc. Διογένης μειράκιον ἑωρακῶς des. καὶ φιλοσοφοῦσα καὶ πράττουσα (Walz pp. 272-278); ^d(ff. 12-17^v) «γνώμαι», sub titulo γνώμη ἀποφαντική, inc. σοφὸν ἐν βούλευμα ὑπὲρ χεῖρας πολλὰς des. τὴν σοφίαν μετρήσαντα (Walz pp. 278-283); ^e(ff. 17^v-26) «ἀνασκευαί» sub titulo ἀνασκευὴ τῶν κατ' Ἀλκησιν, inc. ἕως ἔρωτας οἱ ποιηταὶ des. οὐδὲν ὅτες (sic) ἐλέγχονται (Walz pp. 284-291); ^f(ff. 26-47^v) «κατασκευαί», sub titulo κατασκευὴ ὅτι εἰκότα τὰ κατὰ τὴν κρίσιν τῶν Ἀχιλλέως ὄπλων, inc. εἰ μὲν ἐφ' ἐνὶ ποιηταὶ des. καὶ εἰποῦσι κόσμον προστίθεσθαι (Walz pp. 292-319): in codice nostro (v. f. 42) desiderantur cc. 7-9 (nempe tres κατασκευαί) apud Walz pp. 304-307 impressa; ^g(ff. 47^v-56^v) «κοινοὶ τόποι», sub titulo κοινὸς τόπος τοῦ προδότου, inc. τοῦτον ὑφ' ἡμῶν γενέσθαι τήμηρον des. καὶ πρεσβευτῆς τιμηθήσεται (Walz pp. 319-328); ^h(ff. 56^v-69^v) «ἐγκώμια», sub titulo ἐγκώμιον μῆλες καὶ φοῖνικος, inc. ἐπαινέσαι φυτὰ προαιρούμενοι des. εἰ λόγων ἰσχὺς καταμιστοκλέα (sic) παρῆν (Walz pp. 329-341): primum encomium ff. 56^v-59 (inc. ἐπαινέσαι φυτὰ προαιρούμενοι des. συναμφοτέρων ἐστὶν ἀπορώτερον) inter Libanii scripta etiam exstat (v. Foerster, op. I. VIII, laudatio θ', pp. 273-277); ⁱ(ff. 69^v-85) «ψόγου», sub titulo ψόγος θέρους, inc. οὐχ ὅτι θέρους ἐπαινέται πολλοὶ (sic) καθέστηκασιν (sic) des. μὴ δόξω παθεῖν ἅ χειμῶν ἀπεργάζεται (Walz pp. 341-355); ^j(ff. 85-96^v) «συγκρίσεις», sub titulo σύγκρισις Ὀδυσσεὺς καὶ Νέστορος, inc. ἀμφοτέρους μὲν ἐπαινουμένους des. mut. in fine f. 96^v γυναιξὶ γὰρ ἄλλαις ἐξ ἄλλων πλησιᾷ (Walz, pp. 355-366, 9). Ff. 97-98^v vacua. De operis titulo, partitione et fontibus nec non de eius auctore v. praesertim W. Stegemann, *Nikolaos (Rhetor)*, *RE* XVII, 1, Stuttgart 1936, coll. 424-457.

MAT. Codex satis bene servatus. Folia nonnulla tamen tineis perterebrata.

FASC. Codex hodie quaternionibus 13 componitur (sed ultimi primum folium tantum, nempe f. 96, superest) ab ipso librario notis graecis aut in margine inf. medio ultimae aut in margine inf. medio primae et ultimae singulorum paginae scriptis nec non verbis reclamantibus signati; animadvertendum tamen est, in ff. 39^v, 47^v, 87^v, 95^v (nempe in ultima pagina fasciculi e', ζ', ια', ιβ') lineolam supra notam numeralem scriptam tantum superesse. Ff. 97-98 addita.

CHART. SIGNA. ¹(e.g. ff. 1, 2, 7; 80, 83, 84) Galerius praelaticus cum flore desuper et «contre-marque» A (Briquet n. 3459: Vicence 1522); ²(ff. 97, 98) galerus praelaticus sine flore et «contre-marque» (Briquet n. 3404: Udine 1503).

SCHEMA. Lake I 2 b, Leroy 20 D 1. Spatium scriptum: mm. 143×80.84 plerumque.

SCRIPT. Totum codicem unus idemque librarius currente calamo fortasse in usum proprium exaravit.

ORN. Tituli et litterae initiales rubro exarata.

ANNOT. In f. I, manu saec. XVI in.: *Criae Aphtonii*.

POSS. In ff. I, 1 et 96^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In schedula chartacea mm. 182×65 f. I adglutinata (A. Mai) scripsit *LXXXIV* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat. 9579, f. 145); in eadem schedula scriptum est etiam *110, LXXXV* et, manu (A. Mai), *Col. 68 Vat. 2229* (v. etiam marg. inf. f. 1). Eidem folio adglutinatae sunt aliae duae schedulae chartaceae, nunc partim rescissae: in superiore, nunc mm. 64×38, manus saec. XVIII scripsit *Senten . . . / aliquo . . . / saec. XIV*; in margine inferiore: *LXXXV, 64*. In schedula inferiore, mm. 25×43: *F LXVII*. In indice R. Vernazza (ubi describitur «*sententiae quaedam ex variis auctoribus collectae*») codex numero 109 signatur (quod nota 68 ab (A. Mai) iuxta notam 109 apposita confirmat, quae ad numerum codicis in hodierna serie codicum Columnensium refert); in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 87 (describitur «*sententiae aliquot cum expositione*»).

INTEG. Integumentum e membrana praebebat in dorso tesseras gentilicias Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidulam e corio fusco cum hodierno codicis numero notis aureis scripto.

2230 Saec. XIII-XIV, membranac. (ff. 1-96^v, 200^v), chartac. occ. (ff. 97-180^v), chartac. or. (ff. 181-200^v), mm. 209×152, ff. I. 200 (+200^a in custodiam additum), ll. 25-36.

Scripta ascetica varia.

1 (ff. 9^v-156^v) S. Iohannis Climaci ¹(ff. 9^v-148^v) Scala paradisi cum scholiis nonnullis, cui praefiguntur: ^a(f. 1) prologus (qui in f. 2 iteratur), inc. τὴν ἰσαριθμον ἡμῶν τῆς Χριστοῦ κατὰ σάρκα ἡλικίας ἀνάβασιν des. οὕτω τὸν ἐν αὐτῇ λόγον (sic) ἀρξώμεθα (ed. Sophronius Lauriotes, *Κλίμαξ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου*, Constant. 1883, p. 6; BHG *Auctarium*, Bruxelles 1969, 882aa); ^b(f. 1) trimetri iambici sex, ἀν κλῆρον εἰς ἑὸν (?) τὴν Ἐδὲμ λαβεῖν θέλης – καὶ τῶν δικαίων τὴν κατοίκησιν λάχος – τὸν νοῦν ἐπισύναξον ἐκ τῶν γηϊνῶν – καὶ τήνδ' ἀναγίνωσκε τὴν καλὴν βίβλον – τὴν ἀρετῶν κλίμακα τὴν παθοκτόνον – τὴν τριακοντάριθμον ἐν θείοις λόγοις; ^c(f. 1^v) tabula 30 capitum secundum ordinem inversum dispositorum, cui subfigitur (f. 1^v marg. inf.) scholion rubro scriptum, ὁ τῆς πρώτης ἀψάμενος καὶ τῇ τελευταίᾳ τὸν δρόμον προσεπερείσας μακάριος; ^d(f. 2) scholion rubro exaratum quod inc. τοῖς ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς ἐν οὐρανοῖς ἀπογράψασθαι τὰ ἑαυτῶν ὀνόματα τρέχουσιν et des. διδάσκει εὖ μάλα σαφῶς (sequitur deinde prologus in f. 1 quo-

que scriptus); ^e(ff. 2^v-3) tabula 30 capitum; ^f(ff. 3-7) vita S. Iohannis Climaci auctore Daniele Rhaitheno in versione retractata (BHG³ 882c), inc. τίς μὲν ἐστὶν ἡ τὸν θεῖον τοῦτον ἄνδρα πόλις ἐνεγκαμένη καὶ θρεψαμένη πρὸ τῆς ἀθλητικῆς αὐτοῦ καὶ ἀσκητικῆς οὐκ ἔχω λέγειν des. ἔσωθεν δὲ (suprascr. manus altera) θεωρητικὰ περιεχούσας διδάγματα (ed. Sophronius Lauriotes, ed. l. pp. 6-9), ut in codice Escorial. gr. X III 6 ff. 1-5 (cf. *Catal. cod. hagiogr. graec. reg. Monast. Escor.*, *An. Boll.* 28, 1909, p. 384 sub num. 1); post διδάγματα codex noster (f. 7 ll. 3-19) additamentum perhibet quod inc. παρακαλῶ τοὺς ἐντευζομένους τῇ θεῖα ταύτῃ καὶ ἱερᾷ βίβλῳ et des. τῆς ἀθλίας μου ψυχῆς καὶ ζωῆς τοῦ ἁμαρτωλοῦ Γρηγορίου μοναχοῦ (cf. BHG *Auctarium*, 882d), ut codex Escor. gr. X III 6 f. 5, ubi tamen pro Γρηγορίου μοναχοῦ scriptum est Ἰωάννου τοῦ Ἀπλοράνδου (cf. *An. Boll.* 28, 1909, p. 384 sub num. 1); ^g(ff. 7-8) epistula Iohannis Rhaitheni ad Iohannem Climacum, inc. γινώσκοντες ἡμεῖς οἱ εὐτελεῖς des. ἔρρωσο ἐν κυρίῳ τιμώτατε πάτερ (ed. l. p. 10; P. G. 88. 624-625; BHG³ 883 d I); ^h(ff. 8-9^v) ἐπιστολὴ ἀμοιβαία, inc. ἀπεδεξάμην ὡς πρέπουσαν τῷ σεμνῷ σου βίῳ des. ἀλλὰ θερμότητι προαιρέσεως ὁ θεὸς τοὺς μισθοὺς ἀποδίδωσιν (ed. l. pp. 10-11; P. G. 88. 625-628; BHG³ 883 d II). (ff. 9^v-15^v) gradus 1 (P. G. 88. 632-644; ed. l. pp. 13-20): primum scholion (f. 10) inc. σκυθρωπὴν καὶ λάμπουσιν ἐκάλεσε τὴν ταπεινοφροσύνην des. ὠφέλειαν ὁπόση (P. G. 88. 645 A), ultimum (f. 14) inc. πρόσωπον ψυχῆς τὰς δυνάμεις εἶρηκε des. διὰ τῆς ἡμῶν ῥαθυμίας (P. G. 88. 652 A). (ff. 15^v-18) gradus 2 (P. G. 88. 653-657; ed. l. pp. 20-23): primum scholion inc. (f. 17^v) ἀκαθαρσία κόσμου des. τὸ φιλόδοξον (ed. l. p. 22, col. 2 n. 1), ultimum (f. 18) inc. τῆς τρυφῆς δεῖ ἀπέχεσθαι des. ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν. (ff. 18-21^v) gradus 3 (P. G. 88. 664-669; ed. l. pp. 23-26) addito (ff. 21^v-22^v) tractatu de insomniis quae fugam saeculi sequi solent (P. G. 88. 669-672; ed. l. pp. 26-27): primum scholion (f. 18) inc. ἡγουν συγγενῶν χρημάτων des. παθῶν (P. G. 88. 672 C), ultimum (f. 22^v) inc. τὸ ψηλαρᾶ τροπικῶς εἶρηται des. ὑποσπείρεσθαι ἄρχεται. (ff. 22^v-48) gradus 4 (P. G. 88. 677-728; ed. l. pp. 28-51): primum scholion (f. 23) inc. τὸν προεστηκότα λέγει des. ὑπὲρ τοῦ ὑπηκόου ἀπολογήσεται (P. G. 88. 729 C 12 - D 2), ultimum (f. 47) inc. εἰπὼν συμφέρον εἰς θεόν des. ὑποπτεύσας καὶ ὑψηλοὺς (ed. l. p. 50 col. 2 n. 1). (ff. 48-57) gradus 5 (P. G. 88. 764-781; ed. l. pp. 51-59): primum scholion (f. 48) inc. ἀμέριμνος μὲν ὡς μηδόλως des. καὶ τῆς οἰκείας σωτηρίας (P. G. 88. 784 A), ultimum (f. 56^v) est σύντομος γὰρ πρὸς σωτηρίαν ὁδὸς ἡ ταπεινῶσις (quae in marg. inf. f. 56^v leguntur non scholion sed pars omissa textus sunt). (ff. 57-59^v) gradus 6 (P. G. 88. 793-800; ed. l. pp. 59-62): primum scholion (f. 57) inc. εἰ μὲν ἄνθρωπος δειλιᾷ des. οὐ τρέμει, ultimum (f. 59) est πολὺβαθος ἔχοντα ἢ πέρας μὴ ἔχοντα. (ff. 59^v-67) gradus 7 (P. G. 88. 801-816; ed. l. pp. 62-70): primum scholion (f. 61^v) inc. αὐτοκίνητος καὶ ἀεικίνητος ἡ θεία πρόνοια des. ἡ δὲ ἐπι-

τηδευτικὴ ἑτεροκίνητος (ed. l. p. 64 col. 2 n. 1, P. G. 88. 821 C), ultimum (f. 67) inc. πρὸς τοὺς ἀβασανίστως λέγοντας des. εἰς ἀρετῆς ἔργα συμβάλλεται (ed. l. p. 69 col. 2 n. 3; P. G. 88. 828 B). (ff. 67^v-71^v) gradus 8 (P. G. 88. 828-836; ed. l. pp. 70-73): primum scholion (f. 67^v) inc. φύσεως λέγει ἦτταν τὴν τοῦ θυμοῦ κράτησιν des. ὥσπερ καὶ τὸ ἐπιθυμεῖν, ultimum (f. 69^v) inc. σμίλος δὲ ὄργανον ἱατρικόν des. τοὺς ὀφθαλμιῶντας θεραπεύουσιν. (ff. 71^v-72^v) gradus 9 (P. G. 88. 840-844; ed. l. pp. 74-75): scholion in margine externo f. 71^v est τουτέστι καθ' ὥραν καὶ στιγμὴν. (ff. 73-74^v) gradus 10 (P. G. 88. 845-849; ed. l. pp. 76-77): primum scholion (f. 73) inc. οἱ πρόγονοι εἰσιν des. εἴθ' οὕτως φόνος, ultimum (f. 74) est καὶ γὰρ ὁ μὴ πρὸς τὰ ἴδια ἐνασχολούμενος τῶν ἀλλοτρίων ἀντέχεται. (ff. 74^v-75^v) gradus 11 (P. G. 88. 852-853; ed. l. pp. 78-79): primum scholion (f. 74^v) inc. παρεισδύνον ἐστὶ τὸ παρεισερχόμενον des. κακοῦ εἰσφορὰ γίνεται (ed. l. p. 78 col. 1 n. 1), ultimum (f. 75^v) inc. ὥσπερ σπάνιοι καὶ παντελῶς ὀλίγοι des. καὶ δι' ἐγκρατείας ἡ γλῶττα δεσμεῖται (ed. l. p. 79 col. 2 n. 1; P. G. 88. 853 D); (ff. 75^v-76^v) gradus 12 (P. G. 88. 853-856; ed. l. pp. 79-80): prius scholion (f. 75^v) est λέγει γελοιοποιοῦ καὶ ἀργολογίας, alterum (f. 76) inc. οἱ ἀκροώμενοι βαθμὸς τίς ἐστὶ des. ἐκπίπτουσιν ἐργασίας (cf. P. G. 88. 857 A, ed. l. p. 79 col. 1 n. 1). (ff. 76^v-78) gradus 13 (P. G. 88. 857-861; ed. l. pp. 80-81). (ff. 78-81^v) gradus 14 (P. G. 88. 864-872; ed. l. pp. 82-85): primum scholion (f. 78) est καρκεία ἐστὶ ἐν ἡδονῇ βρωμάτων ἐτοιμασία πρὸς τέρψιν τῆς αἰσθήσεως, ultimum (f. 80) inc. δαίμων δαίμονα οὐκ ἐκβάλλει des. πρὸς τὸν τῆς ἀπογνώσεως (P. G. 88. 877 A). (ff. 81^v-93) gradus 15 (P. G. 88. 880-904; ed. l. pp. 86-97): primum scholion (f. 82^v) inc. ὑποτάσσει τὰ μέλη τῆς σαρκὸς τῷ πνεύματι des. ἐκεῖθεν ἄφραστα κάλλη ἐνοπτριζόμενος διαπαντός (P. G. 88. 995 A), ultimum (f. 91) est τὸν σωματικὸν ὀφθαλμὸν λέγει ἐξωτικόν (verba in margine externo f. 92^v scripta non scholion sed pars omissa textus sunt). (ff. 93-94^v) gradus 16 (P. G. 88. 924-925, 928-929; ed. l. pp. 98-99): primum scholion (f. 93) est ἡγουν τὸν τῆς πορνείας δαίμονα, ultimum (f. 94^v) inc. τῆς γαστριμαργίας λέγει des. ταῦτ' οὐ σημαίνουσιν (P. G. 88. 932 A-B). (ff. 94^v-96^v) gradus 17 (P. G. 88. 932-933; ed. l. pp. 100-101): scholion (f. 94^v) inc. ἀναίσθητός ἐστὶ ὁ ἀνενέργητα κεκτημένος τὰ αἰσθητήρια des. καὶ ἐπὶ τῶν ἐννοιῶν τῆς ψυχῆς ὡσαύτως (P. G. 88. 936 A). (ff. 96^v-97^v) gradus 18 (P. G. 88. 937; ed. l. pp. 101-102): scholion (f. 97^v) inc. ἀντιτίκτω ποιοῦν τὴν ἐργασίαν τοῦ νοῦ des. ὕψους μὴ ἐφικέσθαι ἑὼν. (ff. 97^v-98^v) gradus 19 (P. G. 88. 940-941; ed. l. pp. 102-104). (ff. 98^v-99^v) gradus 20 (P. G. 88. 945-948; ed. l. pp. 104-105). (ff. 99^v-102) gradus 21 (P. G. 88. 948-956; ed. l. pp. 105-109): scholion in f. 102 est ἡ λεγομένη πεταλοῦδα (verba in margine externo f. 101 scripta pars omissa textus sunt). (ff. 102-104) gradus 22 (P. G. 88. 965-972; ed. l. pp. 109-111): primum scholion (f. 102) est βοηθείας θεοῦ φυγαδευτήριον,

ultimum (f. 104) est διατελής. (ff. 104-105^v) gradus 23 (P. G. 88. 976-980; ed. l. pp. 112-113). (ff. 105^v-107) gradus 24 (P. G. 88. 980-984; ed. l. pp. 114-116). (ff. 107-113) gradus 25 (P. G. 88. 988-1004; ed. l. pp. 116-124). (ff. 113-121^v) gradus 26 (P. G. 88. 1013-1036; ed. l. pp. 124-136) cui subnectuntur ^a(ff. 121^v-129) tractatus de discreta discretione (P. G. 88. 1056-1076; ed. l. pp. 137-145) et ^b(ff. 129-132) graduum superiorum brevis enumeratio (P. G. 88. 1084 C - 1092 C; ed. l. pp. 146-149); primum scholion (f. 113) inc. οἱ μὲν τῆς πονηρίας λογισμοὶ δι' ὧν πολεμούμεθα des. διὰ πάντων κυριευθήσεται, ultimum (f. 131^v) est κολαφισμὸς ἥτοι ἐμπόδιον τῆς πνευματικῆς ταύτης αἰσθήσεως. (ff. 132-134) gradus 27 (P. G. 88. 1096-1101; ed. l. pp. 149-152): primum scholion (f. 132^v) est ἡ λεγομένη μυγαλὴ ἡ καὶ μυοκτόνος, ultimum (f. 134) est τοῖς κάτω μὲν οὖσι τῷ σώματι τὰ ἄνω δὲ περιπολοῦσι τῷ πνεύματι; subfigitur (ff. 134-139^v) tractatus de differentia et discrimine religiosae solitudinis (P. G. 88. 1105-1117 B; ed. l. pp. 152-158) qui tamen in codice nostro inde a verbis αἱ μὲν οὖν ἐπὶ τῆς ἐβδόμης (f. 135, cf. P. G. 88. 1105 C 1) titulum perhibet περὶ ὑπομονῆς καὶ ἡσυχίας; primum scholion (f. 134) inc. ὁ γοῦν ἐλπίζων des. διηνεκῶς τὸ παράδοξον, ultimum (f. 139) est τουτέστι πλάνη λόγους οἱ εἰσὶν οἱ τῶν αἰρετῶν. (ff. 139^v-144) gradus 28 (P. G. 88. 1129-1140; ed. l. pp. 159-164): primum scholion (f. 139^v) est πρόρριζον δὲ ἐκτέμνει καὶ τὴν ἀπόγνωσιν, ultimum (f. 143^v) est αἱ αἰσθήσεις καὶ ὁ νοῦς ἡγουν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα ἔνθα πάρεισιν ἡνωμένοι ἐν καιρῷ προσευχῆς. (ff. 144-146) gradus 29 (P. G. 88. 1148-1152; ed. l. pp. 165-167): primum scholion (f. 144) est οἱ ἀπαθεῖς πρὸς τὸ ἀκρότατον ἐφετὸν ἀκορέστως ὑπερεκτεινόμενοι ἀτέλεστον ποιοῦσι τὴν τελειότητα (cf. P. G. 88. 1152 C), ultimum (f. 145) est αὐτοὶ οὐκ ἐπέμενον ἐν τοῖς εἰσηγουμένοις παρὰ τοῦ δαίμονος. (ff. 146-148^v) gradus 30 (P. G. 88. 1153-1161; ed. l. pp. 167-170): primum scholion (f. 147) est ἀντὶ νέκρωσιν, ultimum (f. 148) est τουτέστιν ὁ θεὸς ὃς ἐστὶν ἀγάπη. ²(ff. 148^v-156^v) Liber ad pastorem (P. G. 88. 1165-1208; ed. l. pp. 171-183); primum scholion (f. 149) est κολλούριον ἐστὶν ὀφθαλμοῦ ψυχῆς νοὸς κάθαρσις ἐκ θολώσεως θυμοῦ παραχθέντος (cf. P. G. 88. 1172 B), ultimum (f. 156) est ὁκτῶ γὰρ τὰ πάθη τῆς κακίας.

2 (ff. 157-159^v) S. Iohannis Chrysostomi ¹(ff. 157-158^v) In illud propheticum verumtamen frustra conturbatur omnis homo vivens* (Ps. 38,7) ab initio προτρέπεται καὶ κόλπος βύθιος usque ad ἐμοὶ ἐποιήσατε, quibus ultimis verbis doxologia subfigitur (P. G. 55. 559-561 l. 7 a.i.; I. A. De Aldama, *Repertorium pseudochrysostomicum* [Documents... publiés par l'Inst. de Rech. et d'Hist. des Textes X], Paris 1965, n. 444 p. 166; M. Geerard, *Clavis Patrum Graecorum* II, Brepols-Turnhout 1974, n. 4543 p. 553). ²(f. 159^v) Fragmentum de prece

ex (homilia VII contra Anomaeos) depromptum, sub titulo περὶ εὐχῆς γέγραφεν ὁ χρυσορρήμων τάδε, inc. οὐκ ἔστιν οὐδὲν εὐχῆς δυνατώτερον οὐδὲ ἴσον des. καὶ ἐπιθυμοῦμεν τῶν μελλόντων (P. G. 48. 766 l. 8 a.i. - 768, 36).

3 (ff. 160-166^v) (Eliae Ecdici) ¹(ff. 160-164^v) (Anthologium gnomicum) sub titulo duobus trimetris iambicis effecto, πηγὴν νάουσιν ἠθικῶν δρόσον λόγων - ἐνταῦθ' ἐφεύροις εἰ μετέλθοις γνησίως, inc. ἔξεστι παντὶ Χριστιανῷ τῷ ὀρθῶς πιστεύσαντι εἰς θεόν des. ἐνάγει τὸν προσευχόμενον (P. G. 127. 1129-1148). ²(ff. 165-166^v) (Gnosticae sententiae) sub titulo φωτίζεται νοῦς γνωστικὸς (sic) θεωρίας πρὸς ὕψος ἀρθεῖς τοῖςδε ἐπεντυχὼν λόγοις, ab initio ἀναγκαῖον εἶδέναι τὸν γνωστικὸν usque ad ἡ κατοικία ἐστὶν (P. G. 127. 1148-1153 D; v. etiam infra, f. 200). Subfiguntur (f. 166^v) nonnulla alia de instituendi ratione apud Graecos, de incantatione et vitiis, inc. ἐγκύκλιος ἐκλήθη διότι αἰεὶ ποτε περὶ τὰ αὐτὰ στρέφεται καὶ καταγίνεται des. σοδομῆνοί οἱ τὰ ἐκείνων ζηλοῦντες.

4 (ff. 167-168^v) S. Iohannis Chrysostomi* homilia in parabolam secundum Lucam «Homo quidam descendebat, et incidit in latrones» (P. G. 61. 755-758; De Aldama, *Repertorium pseudochrysostomicum*, n. 318, p. 117, M. Geerard, *Clavis Patrum Graecorum* II, n. 4655 p. 586).

5 (ff. 168^v-169) S. Epiphani Cyprii De duodecim lapidibus rationali sacerdotis infixis, inc. σάρδιον τὸ Βαβυλώνιον καλούμενον des. εὐρίσκεται δὲ καὶ οὗτος ἐν τῷ αὐτῷ ὄρει (ed. D. Petavius, *S. Patris nostri Epiphani... opera omnia* II, Parisiis 1622, pp. 233-234). Idem tractatus exstat etiam, e.g., in codicibus Oxon. Barocc. gr. 129 f. 148^v (cf. H. O. Coxe, *Cat. cod. man. bibl. Bod.* I, Oxonii 1853, col. 210), Vat. gr. 223 f. 147, Vat. gr. 224 f. 241^v (Mercati-Franchi, *Cod. Vat. gr.* I, Romae 1923, pp. 291 et 294), Vat. gr. 703 f. 293 (Devreesse, *Cod. Vat. gr.* III, Bibl. Vat. 1950, p. 185), Vat. gr. 1719 f. 46^v (Giannelli, *Cod. Vat. gr. 1684-1744*, Bybl. Vat. 1961, p. 91), Vat. gr. 2248 ff. 155^v-156^v (v. infra, p. 409). Eadem inveniuntur in Anastasii Sinaitae quaestionibus, P. G. 89. 588 A 6-589 C 6.

6 (ff. 169-176^v) Anastasii Sinaitae Quaestiones (intermixtae sunt etiam multae aliae quae in P. G. 89 non exstant): ¹(f. 169 l. 6 a.i. - 169^v l. 10) τί ἐστὶ σοφία-εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν, (quaestio μβ') (P. G. 89. 593); ²(f. 169^v ll. 10-14) πόθεν οἱ Σαμαρεῖται - ἀλλὰ καὶ τοῦ νόμου, (quaestio με') (P. G. 89. 596 B 10-11; 596 D 6-597 A 2); ³(f. 169^v ll. 14-17) Εὐὰν μὲν πρῶτον γυναῖκα ἐκάλεσεν ὁ Ἀδάμ - ὅτε δὲ ἔγνω αὐτὴν ἐκάλεσεν αὐτὴν Εὐὰν; ⁴(f. 169^v ll. 17-19) δια τί ἐν βάτῳ ὁ θεὸς τῷ Μωσέϊ ὤφθη - γλύψαι ἄγαλμα ἢ θεόν; ⁵(f. 169^v ll. 19-25) τίνας ἦν σύμβολον ὁ πόκος ὁ τὴν δρόμον δεξιόμενος - καθάπερ ὁ πόκος τῆς δρόσου ἀπεστερήθη; ⁶(f. 169^v

ll. 25-34) ἦσαν δέ φησι τῇ Βδέλλῃ – καὶ ὁ τάρταρος καὶ τὰ λοιπά (codice Vat. gr. 2216 usus [v. supra, p. 203] ed. A. Mai, *Script. vet. nova coll.* I, Romae 1825, p. 373 sub num. μγ'); ⁷(ff. 169^v l. 34-170 l. 5) τρία ἐστὶν ἀδύνατα μοι ἐπινοῆσαι – ἰδοὺ φησὶ ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ (ed. Mai, op. l. p. 373 sub num. με'); ⁸(f. 170 ll. 5-9) τοιαύτη ὁδὸς μοιχαλίδος – πεπραχέναι ἄτοπον (ed. Mai, op. l. p. 373 sub num. μς'); ⁹(f. 170 ll. 9-15) διὰ τριῶν σείεται ἡ γῆ – ἡ ἐθνῶν ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ (ed. Mai, op. l. p. 373 sub num. μζ'); ¹⁰(f. 170 l. 15) τέσσαρα ἐστὶν ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς ταῦτα δέ ἐστι σοφώτερα τῶν σοφῶν (ed. Mai, op. l. p. 373 sub num. μη'); ¹¹(f. 170 ll. 16-24) εἰς τὸ ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὁμοίωσιν τίς ὁ εἰπὼν καὶ τίνι λέγει τὸ ποιήσωμεν – σύνθρονον πατρός καὶ υἱοῦ (cf. cod. Vat. gr. 2248 f. 204); ¹²(f. 170 ll. 24-30) τίς ἐποίησεν τὸν ἄνθρωπον ὁ πατὴρ ἢ ὁ υἱός – τὸ θεῖον πνεῦμα ὡς ἀχώριστον τοῦ τε πατρός καὶ τοῦ υἱοῦ (cf. cod. Vat. gr. 2248 f. 204^v); ¹³(f. 170 ll. 30-34) τί ἐστὶ τὸ κατ' εἰκόνα – τὸ αὐτεξούσιον πρὸς τὸ δοκοῦν ἔχειν τὴν γνώμην – καὶ εἰς δύναμιν ἐξομοιοῦσθαι θεῷ κατὰ τὸν τῆς ἀρετῆς λόγον; in margine externo f. 170 scriptum est scholion, το... δηλοῖ καὶ αὐτεξούσιον τὸ δὲ κατ' ὁμοίωσιν τὴν τῶν ἀρετῶν κατὰ τὸ δυνατόν ὁμοίωσιν; ¹⁴(f. 170 l. 34-170^v l. 3) ποταπὸς ἦν ὁ χνοὺς ὃν ὁ θεὸς ἔλαβεν εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου πλαστοουργίαν – ἐπλασε τὸν Ἀδὰμ; ¹⁵(f. 170^v ll. 3-7) δια (sic) τί ἔλαβεν ὁ θεὸς χοῦν καὶ οὐχὶ ἐτέραν οὐσίαν – εἰς ζωὴν τέλος οὐκ ἔχουσιν; ¹⁶(f. 170^v ll. 7-13) πῶς καὶ δια τί οὐ ποιεῖ ὁ θεὸς τὴν ψυχὴν πρῶτον τοῦ Ἀδὰμ – ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν; ¹⁷(f. 170^v ll. 13-26) τίς ὁ τὴν ψυχὴν κτίσας καὶ ἄρα τὸ ἐμφύσημα ἦν ἡ ψυχὴ – πατὴρ δημιουργία καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐνέργεια; ¹⁸(f. 170^v ll. 26-33) πόθεν ἡ ψυχὴ δεδημιούργηται – ἐπιστήμης δεκτικὴν καὶ λογικὴν καὶ αἰεὶ ζῶσαν; ¹⁹(ff. 170^v l. 33 – 171 l. 8) ποταπὴ ἐστὶν ἡ ψυχὴ – ὑπάρχει τὸ ἴδιον ἡ ψυχὴ; ²⁰(f. 171 ll. 8-12) τί ἐρμηνεύεται τὸ Ἀδὰμ ὄνομα – ἡ μαρτυρία ἢ ἄνθρωπος; ²¹(f. 171 ll. 12-17) δια τί οὐ νήφοντος καὶ γρηγοροῦντος τοῦ Ἀδὰμ – καὶ δημιουργεῖ γυναῖκα; ²²(f. 171 ll. 18-31) τίς ἐκάλεσε τὸ τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὕας ὄνομα – καὶ οὐχ ἕτερόν τι; ²³(f. 171 l. 31 – 171^v l. 1) τί ἐρμηνεύεται τὸ ὄνομα τῆς γυναίκος – δι' αὐτῆς ἔμελλε γίνεσθαι; ²⁴(f. 171^v ll. 1-13) τί ἦν τὸ ξύλον – κατοικεῖ τὸ ἀσώματον; ²⁵(ff. 171^v l. 14 – 172 l. 9) δια τί λέγεται γνωστὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ τὸ ξύλον ἐκεῖνο – καὶ δεόμενος γάλακτος; ²⁶(f. 172 l. 9 – 172^v l. 6) ἄρα ἤδει ὁ Ἀδὰμ τὸ καλοῦ καὶ πονηροῦ γνωστὸν τὸ ξύλον – ἤδει σαφῶς καὶ οὐκ ἡγνόμεν; ²⁷(f. 172^v ll. 7-18) ποίαν σάρκα πρὸ τῆς παραβάσεως περιέκειντο οἱ πρωτόπλαστοι – αἰσχύνῃ καὶ ἀπὸ θεοῦ κρύπτεται; ²⁸(ff. 172^v l. 18 – 173 l. 21) πόσα ἔτη ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τῷ παραδείσῳ μέναι – ἐξόριστος γέγονε τῆς μακαρίας τρυφῆς ἡττηθείς; ²⁹(f. 173 ll. 21-27) τί ἐστὶν ὃ λέγει πηγὴ δὲ ἀνέβαινε ἐξ Ἐδέμ – τῷ τετάρτῳ Εὐφράτης; ³⁰(f. 173 l. 27 – 173^v l. 9) τί ἐστὶν τὸ ἐπτά ἐκδικούμενα παραλύσει πᾶς ὁ εὐρίσκων Κᾶϊν – ἀδαὶ καὶ σελα (sic); ³¹(f. 173^v ll. 9-18) περὶ τοῦ τίς πρῶτος ἔμαθε γράμματα καὶ περὶ τοῦ Ἐνώχ – προσπαῦσαι αὐτῷ; ³²(f. 173^v ll. 18-23) πόθεν κέκληνται Ἑβραῖοι καὶ ἡ διά-

λεκτος Ἑβραῖα – ὡς τινες λέγουσι; ³³(f. 173^v ll. 23-31) τίνες ὑπῆρχον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ καὶ τίνες αἱ θυγατέρες – ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐνῶς; ³⁴(ff. 173^v l. 31 – 174 l. 28) τίνας καλεῖ γίγαντας ἡ γραφὴ τοὺς ἀπ' αἰῶνος ὀνομαστοὺς ἀνθρώπους – καὶ τεσσάρων πηχέων (sic) τὸ εὖρος; ³⁵(f. 174 l. 28 – 174^v l. 5) τί γέγονεν ἡ περιτμηθεῖσα τοῦ κυρίου ἀκροβυστία – σῶμα πλήρες ἀποληψόμεθα, <quaestio ῥμε> (P. G. 89. 800 B-C): subfiguntur deinde (f. 174^v ll. 6-9) nonnulla alia, inc. εἴ τινας τὸ ἔργον κατακαήσεται des. καὶ οὐ φθείρεται ἐν τῷ πυρί; ³⁶(f. 174^v ll. 9-16) τί ἐστὶ τὸ λεγόμενον ὅτι καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου – λείψασαι τοῦ τοιοῦτου πνευματικοῦ ἐλαίου, <quaestio ρλς> (P. G. 89. 789 A-B); ³⁷(f. 174^v ll. 17-19) τί ἐστὶν ὑπερηφανία – ὡς ῥάκος ἀποκαθημένης ἐστὶν <quaestio λς> (P. G. 89. 749 D); ³⁸(f. 174^v ll. 19-24) πῶς νοητέον τὸ εὖξασθαι μὴ γενέσθαι – ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντα, <quaestio οα> (P. G. 89. 696 D); ³⁹(ff. 174^v l. 24 – 175 l. 2) αἰσθητός ἐστὶν ὁ παράδεισος ἢ νοητός – ἐστὶν γὰρ τόπος ἀνατολῆς καὶ χωρίον ἐκλογῆς <quaestio κγ> (P. G. 89. 540 B 6 – C 6; 541 C 6-7); ⁴⁰(f. 175 ll. 2-6) ἄρα πάσης ἀμαρτίας καὶ πορνείας ὁ διάβολος ἐστὶν αἴτιος – ἑαυτοὺς μέμφεσθαι <quaestio λη> (P. G. 89. 752 A); ⁴¹(f. 175 ll. 6-10) ποῖα κτήνη τὰ καθαρὰ καὶ ποῖα τὰ ἀκάθαρτα – ἀλλ' οὐ μαρκαῖται; ⁴²(f. 175 ll. 11-18) ποῖα τὰ ἀκάθαρτα πτηνὰ – καὶ τὰ τούτοις ὅμοια; ⁴³(f. 175 ll. 18-20) ποῖα πτηνὰ ἀκάθαρτα ἐν ὕδασι – ὅσα ἔχει λεπίδας; ⁴⁴(f. 175 ll. 20-24) ποῖα ἐρπετὰ τῆς γῆς ἀκάθαρτα – περιττὸν ἦν μνημονεῦσαι; ⁴⁵(f. 175 l. 24 – 175^v l. 9) νομοθετῶν ὁ θεὸς ἔλεγεν – πάντων προβεβλημένος; ⁴⁶(f. 175^v ll. 10-12) τί δηλοῖ τὸ δανάριον – τὸ δὲ τάλαντον ρκε' λίτρα; ⁴⁷(f. 175^v ll. 12-17) τί δηλοῖ τὰ δίδραχμα – σίκλοι δὲ ὀβολοὶ τέσσαρες; ⁴⁸(f. 175^v ll. 18-32) ὅτι οἱ τὰ ἄζυμα θύοντες πρῶτα μὲν Ἰουδαϊκῶς καὶ νομικῶς ἐορτάζειν δοκοῦσι – θυόμενος ἁμνὸς ἐθύετο; ⁴⁹(f. 176 ll. 1-7) ποῖον σημεῖον ὠφελεῖ κρατεῖν ὁ ἄνθρωπος – καὶ οὐδεὶς νεκρὸς ἐν μνήματι; ⁵⁰(f. 176 ll. 7-11) τί τὸ ἐὰν συμφωνήσωσι περὶ παντὸς πράγματος – ἀξίους τῆς συμφωνήσεως; ⁵¹(f. 176 ll. 11-18) ποῖον φῶς ἐχώριζε τὴν ἡμέραν – καὶ σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας; ⁵²(f. 176 ll. 20-30) πόθεν κινοῦνται ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου λογισμοὶ καὶ λόγοι βλάσφημοι – οἱ δὲ εἰς ἀπόγνωσιν ἐλθόντες ἀπώλονται; ⁵³(f. 176 l. 30 – 176^v l. 9) ποῦ δὲ ἄρα θέλομεν λέγειν ὅτι εἰσὶ νῦν αἱ προλαβοῦσαι τῶν ἀνθρώπων ψυχαί – τὰς τῶν ἁγίων ψυχάς; ⁵⁴(f. 176^v ll. 9-13) τί διαφέρει ἡ οὐσία τοῦ ἀγγέλου τῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς – ἡ τῶν ἀγγέλων οὐσία τῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς; ⁵⁵(f. 176^v ll. 14-18) ἄρα ἐπισκέπτονται τὸν βίον τοῦτον – οὐκ ἐπιγνώσεται ἔτι τὸν τόπον αὐτοῦ.

7 (ff. 176^v-180) Excerpta ascetica e variis auctoribus deprompta: ¹(ff. 176^v-177) e S. Nili <libro III epistularum> ^a(f. 176^v) μέγα βοήθημά ἐστιν – ἡ ἐν πολέμοις εἰρήνη, ep. 35 (P. G. 79. 401 D – 404 B 10); ^b(f. 176^v) ἐν παντὶ θλιβερῷ – μάρτυσι τροπαιοφόροις, ep. 118 (P. G. 79. 437 B 9-C 1); ^c(f. 176^v l. 1 a.i. – 177 l. 4) πᾶν τὸ ἐπερχόμενόν σοι – τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ep. 128 (P. G. 79. 444 B 2-8);

^d(f. 177 ll. 5-6) ὄντινα βούλεται – πρὸς ὑπερηφανίαν, ep. 162 (P. G. 79. 460 C 9-11); ^e(f. 177 ll. 7-8) μὴ θέλε ταχὺ ἀπομεριμνῆσαι – τὰ κατὰ σὲ οἰκονομῶν, ep. 205 (P. G. 79. 477 B 8-10); ^f(f. 177 ll. 9-11) πλεονάκις καὶ παρακαλέσας – ὁ μόνος σορὸς θεός ep. 86 (P. G. 79. 428 A 7-11); ^g(f. 177 ll. 11-15) μηδαμῶς θορυβώμεθα – δι' ἀπόρητον τινα οἰκονομίαν, ep. 87 (P. G. 79. 428 A 13 – B 4); ^h(f. 177 ll. 16-18) διὰ τοῦτο Ἑβραῖοι – καὶ θλίψις ἐγένετο, ep. 88 (P. G. 79. 428 B 6-10); ⁱ(f. 177 ll. 19-20) τὸ πρῶως καὶ μετὰ φιλοσοφίας βαστάσαι – καὶ αὐτῆς τῆς ἐλεημοσύνης, ep. 305 (P. G. 79. 533 B 10-12). ²(f. 177) E S. Maximo <Confessore>, inc. τὰ συμβαίνοντα ἡμῖν λυπηρά des. καὶ παράκλησιν οὐ λαμβάνει τῶν οὐρανῶν (exstat in libro tertio Pauli Evergetini collectionis, ὑπόθεσις λγ', ed. A. Georgios, Athenis 1901, p. 353 col. 1). ³(f. 177) e S. Isaia <abbate>, ἀδελφὲ καθ' ἐκάστην προσδόκα – εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν (Pauli Evergetini collectio, lib. III, ὑπόθεσις λγ', ed. l. p. 355 col. 1). ⁴(f. 177 ll. 2-1 a.i.) εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος οὐδεὶς ἀπειράστως δυνήσεται ἐλθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν (cf. P. Evergetinus, lib. III, ὑπόθεσις λγ', p. 355 col. 1). ⁵(f. 177^v ll. 1-4) εἶπέ τις ἄλλος ἅγιος ἔπαρον τοὺς πειρασμοὺς · αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαί (initium exstat in Pauli Evergetini collectione, lib. III, ὑπόθεσις λγ', p. 355 col. 1). ⁶(f. 177^v ll. 4-23) S. Marci <eremite> excerpta varia, primum inc. σύμβασις ὁδυνηρὰ μνήμην θεοῦ παρέχει ultimum des. ἀδόκιμος γὰρ ἐστὶ διὰ τὴν ἄνεσιν (cf. P. Evergetinus, lib. III, ὑπόθεσις λγ', p. 352 col. 1 ll. 31-40, p. 352 col. 1 l. 40 – col. 2 l. 10). ⁷(f. 177^v l. 24 – 178 l. 5) S. Barsanuphii excerptum, inc. ἀδελφὸς ἐρώτησε γέροντα λέγων ἐπεὶ εἴρηται δοκίμασόν με des. εἰς δοκιμὴν σωτηρίας (cf. P. Evergetinus, lib. III, ὑπόθεσις λγ', p. 354 col. 2; post πειρασμόν ed. l. p. 354 col. 2 l. 1 a.i., in codice nostro f. 178 l. 3, codex nonnulla alia praebebat, διὰ τοῦτο ὁ δίκαιος – εἰς δοκιμὴν σωτηρίας). ⁸(f. 178 l. 6-178^v) S. Macarii <Aegyptii> excerpta tria: ^a(f. 178 ll. 6-32) inc. τῷ βουλομένῳ μιμητῇ γενέσθαι Χριστοῦ des. καὶ ἐπιτήδεια πρὸς τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν, e <libro de libertate mentis, cap. ιγ'> (P. G. 34. 945 A 4 – C 14); ^b(f. 178 ll. 33-36) inc. οὐ μόνον εἰς τοὺς χριστιανούς des. ἀλλ' ἡ θέλησις οὐπὼ τελεστική, ex <homilia XXVI> (v. H. Dörries-E. Klostermann-M. Kroege, *Die 50 geistlichen Homilien des Makarios* [Patr. Texte u. Studien 4] Berlin 1964, pp. 206, 21-23; 31-32; p. 207, 52-54; cf. P. G. 34. 676 C 6-9; 676 D 5; 677 B 9-11); ^c(f. 178^v ll. 1-4) inc. χρὴ γινώσκειν ἡμᾶς ὅτι ἀμήχανόν ἐστιν πεσεῖν τινὰ ἐν ἀκολασίᾳ des. εἰς τὸ ταῦτα συμβαίνειν αὐτοῖς. ⁹(f. 178^v ll. 5-17) Ex <Palladii Historia Lausiaca> fragmentum <capitis XLVII> sub titulo ἐκ τοῦ Λαυσαϊκοῦ πατερικοῦ, inc. ὅτι πάντα τὰ γινόμενα διαιρεῖται εἰς δύο des. καθ' ὃν δεῖ τρόπον γένηται (ed. C. Butler, *The Lausiaca History of Palladius*, Cambridge 1898, p. 138, 2-17; cf. P. G. 34. 1196 D 17 – 1201 B 2). ¹⁰(f. 178^v ll. 18-27) E Constitutio- num Apostolorum <libro VIII, c. 34> inc. εὐχὰς ἐπιτελεῖτε ὁρθροῦ καὶ τρίτης ὥρας

des. τῶν τοῦ φωτὸς ἔργων (ed. F. X. Funk, *Didascalia et Constitutiones Apostolorum*, I, Paderbornae 1906, p. 540, 13-23; cf. etiam P. Evergetinus, lib. II, ὑπόθεσις ι', p. 182). ¹¹(f. 178^v ll. 28-30) S. Nili <De oratione, cap. 4γ'>, inc. ὁ τὰ λυπηρὰ ὑποφέρων des. τῶν ἡδέων οὐκ ἀμοιρήσει (P. G. 79. 1188 B) et fragmentum e <Capitibus paraeneticis>, τὴν ἐκκλησίαν ὡς οὐρανὸν πάτει καὶ μηδὲν ἐν αὐτῇ λάλει ἢ λογίζου γήινον (P. G. 79. 1253 B 12-13). ¹²(f. 178^v ll. 31-39) Apophthegmata quattuor: primum inc. εἶπε γέρον μὴ πρότερον ποίει τι des. ὁ μέλλεις ποιεῖν (v. P. Evergetinus, lib. III, ὑπόθεσις λα', p. 345, col. 1, 30-32; Nau, *Revue de l'Or. chrét.* 12, 1907, n. 103 p. 402), alterum inc. ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ κολοβὸς τῷ μαθητῇ αὐτοῦ τέκνον τιμήσωμεν τὸν ἕνα des. εἰς ἀπώλειαν ὑπάγομεν (cf. P. Evergetinus, lib. III, ὑπόθεσις κε', pp. 330 col. 2 l. 1 a.i. – 331 col. 1 l. 4), tertium inc. εἶπε γέρον ὁ ἔχων ταπεινῶσιν des. ταπεινοῦται ὑπ' αὐτῶν (Paulus Evergetinus, lib. I, ὑπόθεσις με', p. 139, col. 2 ll. 9-7 a.i.), quartum inc. τὸ γὰρ σῶσαι μόνην τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν des. καὶ τὰ οὐράνια τάγματα ὑπερνικᾷ. ¹³(f. 179-179^v l. 14) Symeonis novi theologi excerpta diversa: ^a(f. 179 ll. 1-5) inc. βέλτιον μηδαμῶς ψάλλειν θεῷ ἢ ψάλλειν στόματι καὶ μόνον des. ἐχθρός ἐστὶ τοῦ Χριστοῦ τοῦ βασιλέως; ^b(f. 179 ll. 16-24) inc. νεκρώσατε τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς (cf. epist. Col. 3,5) des. ὡς μέλη ὄντα τοῦ φρονήματος τῆς σαρκὸς ἐκέλευσεν ὁ θεῖος ἀπόστολος νεκρῶσαι; ^c(f. 179 ll. 25-29) inc. τὸ πένθος διπλοῦν ταῖς ἐνεργείαις ἐστί des. ἐξάπτει αὐτὴν <capita theologica, gnostica et pratica cent. 3, cap. 12> (ed. J. Darrouzès, Paris 1957 [Sources chrétiennes 51], p. 83); ^d(f. 179 ll. 29-31) ἐστὶ νομιζομένη ταπεινώσις ἐξ ἀμελείας καὶ νωθρότητος des. ταύτη συνεζευγμένον οὐ κέκτηται <capita theologica, gnostica et pratica cent. 3, cap. 10> (ed. l., p. 82); ^e(f. 179^v ll. 1-4) inc. σκοπεῖν ἑαυτὸν ἕκαστον δεῖ καὶ μετανοεῖν des. πνευματικῆς ἐλπίδος τε καὶ χαρᾶς <capita theologica... cent. 3, cap. 9> (ed. l. p. 82). ¹⁴(f. 179^v ll. 4-35) Alia fragmenta: ^a(f. 179^v ll. 4-9) εἶπε γέρον νοῦν μὲν πλανώμενον ἴστησιν ἀνάγνωσις καὶ ἀγρυπνία – βλαβερά μᾶλλον καὶ οὐκ ὠφέλιμα (v. Pauli Evergetini collectio, lib. III, ὑπόθεσις λα', p. 345 col. 1, 10-17); ^b(f. 179^v ll. 9-17) βίαζε σεαυτὸν πάντοτε μὴ ὑπακούειν τῷ λογισμῷ – στεφάνους καὶ μισθοὺς λαμβάνοντα σε παρὰ θεοῦ; ^c(f. 179^v ll. 18-20) οὐκ ἐστὶ λύπης ἐκτὸς οὔτε ἀμαρτωλὸς οὔτε δίκαιος – ὅτι οὐπὼ κατέλαβε τὸ ὄντως καλόν <Eliae Ecdici Anthol. c. 60> (P. G. 127. 1140 C); ^d(f. 179^v ll. 20-22) ἐὰν ἀδικῆς μὲν μηδὲν προέταξεν ὁ Χριστός; ^e(f. 179^v ll. 22-23) ὁ ἐπιστρέψας ψυχὴν ἐκ πλάνης – καὶ καλύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν; ^f(f. 179^v ll. 24-27) εἰ καὶ ἡ φύσις κινῶσα τὰ σώματα – καὶ παντουργικὴ δύναμις; ^g(f. 179^v ll. 28-34) ἀδελφὸς καθήμενος κατὰ μόνας καὶ παρακαλῶν – καὶ μὴ τῷ θυμῷ σου δεσπότα (cf. initium simile apud J. C. Guy, *Rech. sur la trad. grecque des Apophth. patrum* [Subs. hagiogr. 36] Bruxelles 1962, n. 583, p. 70); ¹⁵(f. 180) S. Ephraem Syri precatio, inc. τί ποιήσω ὁ ἄθλιος πάντων ἀνθρώπων des. ἀνύβριστον καὶ ἀνεπέραστον διανῦσαι (ed.

I. Assemani, *S. Ephraem Syri opera omnia* . . . III, Romae 1746, pp. 490-491). Subfiguntur (f. 180^v) troparia nonnulla officii matutini sabbati sancti, στάσεις 1-3, inc. μεγαλύνομεν σε ζωοδότα Χριστέ des. τὰ σπλάγχνα κεντουμένη (Τριώδιον κατανυκτικόν, ἐν Ῥώμῃ 1879, pp. 710-725; textus codicis ab edito tantummodo discrepat; primum troparion etiam apud *Byz.-Neugr. Jahrb.* 11, 1934-1935, p. 311).

8 (ff. 181-200) Scripta ascetica aliquot: ¹(ff. 181-187^v) S. Ephraem Syri sermo de patientia, consummatione et secundo adventu, inc. λαμπρὸς ὁ βίος τῶν δικαίων des. ante doxologiam τοῦ ἀποδιδόντος ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ (ed. I. Assemani, ed. I., II, Romae 1746, pp. 93-104; cf. P. G. 63. 937-942 inter opera spuria S. Iohannis Chrysostomi). ²(ff. 187^v-189^v) S. Basilii Magni * (liber asceticus) sub titulo ἐκ τῶν ἀσκητικῶν τοῦ μεγάλου Βασιλείου, inc. τὸ τελειότατον ἔργον τῆς ἀσκητικῆς πολιτείας des. συνηρμόσαμεν τοῖς κεφαλαίοις, ut, e.g., in codicibus Oxon. Laud. 21 f. 298^v (cf. Coxe, *Cat. cod. man. Bibl. Bodl.* I, Oxonii 1853, col. 505), Constant. Metoch. S. Sepulcri 659 f. 9 (v. A. Papadopoulos-Kerameus, Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη, V, ἐν Περουπόλει 1915, p. 214 sub num. 7), Athon. Mon. Iber. 58 (n. 4178 apud S. Lambros, *Cat. of the Greek Man. on Mount Athos*, II, Amsterdam 1966, p. 6), Vat. gr. 733 ff. 283^v-288^v (cf. Devreesse, *Codices Vat. gr.* III, Bibl. Vat. 1950, p. 240), Vat. gr. 1568 ff. 247-249 (Giannelli, *Cod. Vat. gr. 1485-1683*, Bybl. Vat. 1950, p. 162) ubi tamen textus brevior est et des. οὐκ ἐξέρχεται δόλος (cf. Vat. gr. 733 f. 287 l. 1, Vat. gr. 2230 f. 188^v ll. 6-5 a.i.). Textus codicis nostri cum textu codicis Vat. gr. 733 usque ad θελημάτων ἐκθέσθαι consentit (in codice nostro f. 189^v l. 5, in Vat. gr. 733 f. 288^v ll. 4-3 a.i.); post quae verba codex noster (f. 189^v ll. 5-9) pauca alia praebebat, εἰς τὸ προοίμιον γὰρ τοῦ βιβλίου πλατύτερον ἐξεθέμεθα περὶ τούτων οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ιζ' καὶ ιη' λόγον περὶ ὑπακοῆς καὶ θελημάτων συνηρμόσαμεν τοῖς κεφαλαίοις. ³(ff. 189^v-196) Collectio apophthegmatum sub titulo ἐκ τοῦ γεροντικοῦ; inc. γέρων τις ἐκάθητο εἰς τὸν κόλπον τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου ἐκεῖθεν τοῦ κλύσματος καὶ ἐν μιᾷ ἀπῆλθεν ἐν Ἑγύπτῳ (sic) διὰ τὴν χρεῖαν αὐτοῦ (cf. J. C. Guy, *Recherches sur la tradition grecque des Apophthegmata Patrum* [Subs. hagiogr. 36] Bruxelles 1962, p. 70 n. 592 et 592,1 e codice Paris. gr. Coislin. 126) des. ὁ τόνδ' ἀναγνοὺς μὴ ραθύμως τὸν λόγον τοῦ τιμίου γέροντος τοῦδε καὶ θείου οὐκ ἂν δεηθῇσεται πλειόνων λόγων εἷς γὰρ λόγος κράτιστος εἰς σωτηρίαν. Pleraque inveniuntur etiam in codicibus Paris. gr. Coislin. 126 (cf. Guy, op. l. pp. 70-71, numm. 592, 1-64) et Berolin. Phill. 1624 (cf. W. Bousset, *Apophthegmata, Studien zur Geschichte des ältesten Mönchtums*, Tübingen 1923, pp. 116-118, numm. 210 c - 217 d 1): cf. e.g. in codice nostro f. 190^v l. 8 εἰπὴ σοι ὁ λογισμὸς εἰς ἐορτὴν

ποιῆσαι διάφορα βρώματα cum Guy n. 592, 5 p. 70 et Bousset n. 211 c p. 117; ἀγάπησον τὴν ταπείνωσιν καὶ πτωχείαν πολλήν in codice nostro f. 195^v l. 16 cum Guy n. 592, 63 p. 71 et Bousset n. 217 b p. 118. ⁴(f. 196^v) S. Iohannis Chrysostomi* ex (epistula ad monachos excerptum) inc. παρακαλῶ ὑμᾶς τὸν κανόνα τῆς προσευχῆς μηδέποτε καταπατήσητε des. ἕως οὗ ἐκβληθῇ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐνοικήσῃ ὁ Χριστὸς ut in codice Vat. gr. 2235 f. 229^v (P. G. 60. 752 l. 5 a. i. - 753, 18 ubi tamen textus tantummodo discrepat; ed. etiam P. G. Nicolopoulos, *Αἱ εἰς τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον ἐσφαλμένως ἀποδιδόμεναι ἐπιστολαί*, ἐν Ἀθήναις 1973, p. 483, 41-60; cf. etiam epistulam ad higumenon, op. l. pp. 472, 251-474, 272); v. etiam, e.g., codices Oxon. Barocc. gr. 69 f. 252 (Coxe, op. l. col. 111) et Oxon. Laud. gr. 21 f. 64^v ubi tamen excerptum commentario in psalmos tribuitur (Coxe, col. 503); de aliis codicibus hoc excerptum continentibus v. Nicolopoulos, op. l. pp. 238-243. ⁵(ff. 196^v-199) (Symeonis novi theologi excerptum ex opere de tribus modis orationis) S. Nilo tributum, sub titulo τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νείλου μέθοδος προκοπῆς ψυχῆς εὐκόλπος καὶ τάχεια (sic) περὶ νήψεως καὶ προσοχῆς καὶ προσευχῆς καὶ πῶς χρὴ ταῦτα μετέρχεσθαι, inc. ἰδοὺ καὶ περὶ τῆς τρίτης προσευχῆς τοῦ λέγειν ἀρξώμεθα des. ἡ ὥς καπνὸν ἐκλείποντα μετὰ τῆς φαντασίας αὐτοῦ (ed. I. Hausherr, *La méthode d'oraison hésychaste, Orientalia christiana* 9, 1927, pp. 156-165, 17). Codex noster proxime accedit ad codicem B (Vat. gr. 710, v. op. l. p. 148): nam in f. 198 ll. 3-11, 13-31 ea praebebat, quae in editione pp. 162 n. 23 et 163 n. 5 leguntur, e codice B deprompta. Textus codicis nostri cum editione usque ad διδάσκει σε consentit (f. 198^v l. 7 a.i., in editione p. 165, 17): post quae verba (f. 198^v l. 6 a.i. - 199 l. 11) nonnulla alia perhibet (δεῖ τὸν ἀγωνιζόμενον ἔνδον - ἡ ὥς καπνὸν ἐκλείποντα μετὰ τῆς φαντασίας αὐτοῦ). De aliis codicibus opusculi v. Hausherr, op. l. p. 148, quem tamen codex noster latuit; de opusculo ipso v. etiam Hausherr, *Note sur l'inventeur de la méthode d'oraison hésychaste, Orientalia christiana* 20, 1930, pp. 179-182 et M. Jugie, *Les origines de la méthode d'oraison des hésychastes, Échos d'Orient* 30, 1931, pp. 179-185. ⁶(f. 199) S. Macarii Aegyptii (fragmentum ex initio orationis περὶ τῶν ῥυπαρῶν λογισμῶν), inc. ἐστὶν ὅτε κλίνεις γόνυ εἰς προσευχήν des. αὐτὸς γὰρ δύναται μόνος εἰρνεῦσαι τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου (cf. cod. Vat. gr. 694 f. 61^v ll. 4-23; ed. H. Berthold, *Makarios/Symeon, Reden und Briefe*, Berlin 1973 [*Die griech. christl. Schriftsteller der ersten Jahrhund.*] p. 82, 1-16). ⁷(f. 199-200 l. 7) Excerpta tria e S. Pachomii (Tabennesiotae vita altera) (BHG³ 1400) sub titulo ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἁγίου Παχωμίου ὅτι ὁ τῇ προσευχῇ αἰετχιζόμενος ἀνάλωτός ἐστι τοῖς ἐχθροῖς: ⁸(f. 199 l. 2 a.i. - 199^v l. 7) τοῖς συνελθοῦσιν ἀδελφοῖς ἔλεγεν ὁ μέγας Παχώμιος - ὅτι πολλάκις ἀκούω τῶν πονηρῶν δαιμόνων ὁλολύζοντων καὶ βοώντων - καὶ οὐκ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς ὑπόστασις ἀπὸ προσώπου τῶν φοβου-

μένων τὸν κύριον (*Sancti Pachomii vitae graecae* ed. Hagiographi Bollandiani ex recens. F. Halkin, Bruxelles 1932 [*Subs. hagiogr.* 19], p. 225, 19-28 ubi tamen textus in initio tantummodo discrepat); ^b(f. 199^v ll. 7-11) τέκνα ὅση ἐστὶν ἰσχὺς ἐν ὑμῖν – καὶ ὁδύρεσθαι ἐν καιρῷ ἐξόδου (ed. l. p. 224, 14-16); ^c(f. 199^v l. 11 – 200 l. 7) φιλοσοφεῖται οὖν καθ' ἐκάστην ἢ ψυχὴ ἀδελφοί – ἀλλ' αὐτὸ πνεῦμα ὑπερευτυχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις (ed. l. pp. 246,8-247,12). ⁸(f. 200 ll. 8-19) E <Marci ascetae opere de iis qui putant se ex operibus iustificari capita tria>: ^aτὸν ἀπὸ ἐνὸς λόγου μὴ ἀκούοντα – ὠφελέσει σε σου ἀνεξικακία, <c. 200> (P. G. 65. 961 B); ^bἔταν ἀτιμίαν τινὰ παρὰ ἀνθρώπου πάθης – ὅποταν ἐλεύσεται, <c. 61> (P. G. 65. 940 A-B); ^cὁ διαπερᾶσαι θέλων τὴν νοητὴν θάλασσαν – πειρᾶσαι δὲ οὐ δύναται <c. 27> (P. G. 65. 936 A; cf. etiam codicem Oxon. Barocc. gr. 69 f. 141 apud Coxe, op. l. col. 110). ⁹(f. 200 ll. 19-33) <Eliae ecclīci capita tria e Gnosticis sententiis et Anthologio gnomico>: ^aπάντας μὲν ὁρᾷ ὁ θεός -τῆς ἀρεσκείας ἐκείνου χωρὶς <Gnosticae sent. c. 103> (P. G. 127. 1168 C); ^bθυμοῦ μὲν χαλινὸς – ἡ μονολόγιστος προσευχή <Gnosticae sent. c. 65> (P. G. 127. 1161 A); ^cἔξεστι παντὶ χριστιανῷ τῷ ὀρθῶς πιστεύσαντι εἰς θεόν – ἀλλὰ ἀνόρθωσε με εἰς τέλος <Anthol. gnom. c. 1> (P. G. 127. 1129 A; cf. supra, f. 160).

F. 200^a membranaceum in custodiam additum binis columnis saec. XII accurate exaratum continet partem officii diei 8 septembris: pars recta (nunc f. 200^{av}) inc. ἴλε τοὺς ἑαυτῆς δούλους (v. Μηναιὰ τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἐν Ῥώμῃ 1888, I, p. 90, 20) des. καὶ βασιλεῦει τήμερον ὁ ἔχων τὴν (op. l. p. 93, 10); pars versa (nunc f. 200^a) inc. ἀνανεοῦσθω ὁ Ἀδὰμ ἡ γὰρ τοῦ νέου Ἀδὰμ; pergīt deinde (col. 1 l. 5) ὁ σκιδόγραφον ἀχλὺν αἰνιγμάτων σκεδάσας (op. l. p. 97, 28) et des. ἡ στεῖρα τίκτει τοῦ θεοτόκου (op. l. p. 99, 35).

MAT. Codex passim umore maculatus. Folia nonnulla tineis perterebrata (v. e.g. ff. 191-200^v); multa etiam resecta.

FASC. Codex, quem in totum fasciculi 26 efficiunt, partibus quattuor constat. Prima membranacea (ff. 1-96^v) quaternionibus 12 componitur, notis graecis margini inferiori primae et ultimae singulorum paginae appositis signatis (nota θ' tamen in fasciculo 9, qui ff. 65-72^v comprehendit, non perspicitur). Alteram partem e charta occidentali (ff. 97-156^v) fasciculi 7 efficiunt, nempe 2 quaterniones (ff. 97-104^v, 105-112^v), 2 quiniones (ff. 113-122^v, 123-132^v), 3 quaterniones (ff. 133-140^v, 141-148^v, 149-156^v) nulla nota distincti. Tertia pars e charta occidentali (ff. 157-180^v) quaternionibus 3 numeratione carentibus componitur (ff. 157-164^v, 165-172^v, 173-180^v). Quarta denique e charta orientali bonae notae (ff. 181-200^v) fasciculis 4 haud numeratis constat, nempe duobus quaternionibus (ff. 181-188^v, 189-196^v) et duobus bifoliis (ff. 197-198^v, 199-200^v).

CHART. SIGNA. In partibus e charta occidentali (ff. 97-156^v, 157-180^v) quattuor observantur: ¹(ff. 100, 101) clavis (cf. Mošin nn. 2641-42 anni 1312); ²(ff. 113+122, 142+147) ZOVAGNE A (cave litteras V et A versas esse; litterae Z exempla similia apud Mošin et Briquet non exstant; de littera O cf. Mošin n. 5718 anni 1306; litterae V exempla similia apud Mošin et Briquet non

inveniuntur; littera A fere ut apud Mošin n. 5669 anni 1297, cf. etiam Briquet n. 9141, Bologne 1297; littera G similis sed non eadem apud Mošin n. 5218 anni 1294-95; de littera N cf. Briquet n. 9603, Bologne 1312; litterae E exempla similia non exstant apud Mošin et Briquet); ³(ff. 124+131, 136+137, 143+146) ferula (Briquet n. 6184: Venise 1327, Lucques 1331). ⁴(f. 179) COV (de littera C cf. Briquet n. 8096, Bologne 1292; de littera V Briquet n. 9139, Bologne 1296-7).

SCHEMA. Lake I 26 c, Leroy 32 C 1 (in foliis membranaceis). Spatium scriptum: mm. 134.140×87.90 in prima parte; mm. 144.150×95.100.105 in altera parte; mm. 160.168×105.110, 178.198×130 in tertia parte; mm. 157×95.98 in quarta parte.

SCRIPT. Mea sententia manus octo distingui possunt, quas numeris crassioribus indico: 1 ff. 1-94^v nigro atramento, ff. 95-96 autem fusco atramento exaravit (veri simile est Gregorium monachum in f. 7 l. 19 memoratum non scribam sed auctorem additamenti quod in f. 7 ll. 3-19 legitur esse); 2 fusco atramento f. 96^v; 3 nigro atramento ff. 97-156^v; 4 nigro atramento ff. 157-168^v l. 9 (in fine scriptura currentiore utitur, v. f. 168^v); 5 scribae 3 satis similis (P. Canart de uno eodemque librario agi non excludit) nigro atramento ff. 168^v l. 11-179^v l. 1 (tantummodo scriptura currentiore utitur, v. e.g. ff. 178^v-179^v l. 1); 6 fusco atramento ff. 179^v l. 1-180; 7 fusco atramento f. 180^v; 8 omnium accuratissima atque elegantissima nigro atramento ff. 181-200. Textum ff. 95-96 a manu 1 fusco atramento exaratum nescio quae manus nigro atramento passim retractavit aut correxit. Scholia marginalia manus 3 (vel 5) exaravit.

ORN. Tituli, litterae initiales, numeri graduum scalae, scholia in ff. 2, 36, 79, 112^v, 114, 115^v rubro exarata. Litterae initiales nonnullae accurate exornatae. Singulos gradus aut lineae spissae simplices nigrae vel rubrae in flosculos utrimque tantummodo desinentes aut lineae sinuosae rubrae apicibus rubris intermixtae dividunt (v. e.g. ff. 9^v, 15^v, 22^v, 57, 74^v, 76^v, 81^v, 97^v, 98^v, 99^v, 121^v, 129, 132, 144, 157, 165^v). In f. 3 fascia lineis sinuosis rubris efformata. In ff. 135, 146 cauliculi rubri; in f. 139^v catena rubra cum binis cruculis graecis rubris; in f. 148^v taenia cauliculos albos continens, rubro colore sublito; in f. 167 taenia trigonos albos et rubros continens; in f. 181 linea sinuosa rubra in flosculos utrimque desinens, brevibus lineis sinuosis nigris intermixta. In f. 121^v littera initialis O cervi effigiem perhibet; in f. 134^v scala rubro colore depicta.

ANNOT. In f. 1, manu saec. XVI: *Vita*, ἐγὼ μὲν; in f. 200^v probationes calami sine pretio (legitur pluries ἐγὼ, ἀρχομενός).

POSS. In ff. 1, 3, 55, 96^v, 97, 156^v, 157, 200^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1: 97 et, manu <A. Mai>, XXXI (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144^v). Folio I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 123×58, manus saec. XVIII scripsit *Vita S. Iohannis | Scholastici Sinitae* (sic) | *Eiusdem orationes | spirituales de virtutibus et vitiis | S. Ephrem Siri ora|tio de Patientia et | Perfectione | Huius codicis anterior | Pars pergamena est saeculi XI | altera bombicina saeculi XIV | 68*; in margine superiore scriptum est LXXXIV. In inferiore, mm. 33×43, scriptum est XXXIX. In margine inf. f. 1 <A. Mai> scripsit *Colonens. 69 Vat. 2230*. In indice R. Vernazza codex numero 87, in indice autem Parisiis anno 1828 impresso numero 38 signatur.

BIBL. Codex memoratur in *An. Boll.* 21, 1902, p. 6 (*Ad catalogum codicum hagiogr. Graec. Bibl. Vatic. supplementum*).

INTEG. Ut in superiore libro. In libri sectura inferiore scriptum est Κλημαξ.

2231 Saec. XIV a. m. (ff. II, 1, 2 saec. XVI), chartac., mm. 205×144, ff. II. 281 (+222^{a-b}; 263^a), ll. 20 (f. 2), 26-30.

1 (f. 1) Index operum quae in codice continentur, a <Georgio Balsamone> confectus.

2 (ff. 1^v-3) Pythagoreorum Aureum carmen sive versus aurei, sub titulo Πυθαγορικά ἔπη τὰ ἐπικαλούμενα χρυσᾷ στοιχείωσιν περιέχοντα τῆς τῶν Πυθαγορειῶν φιλοσοφίας, inc. ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοῦ νόμῳ ὡς διάκεινται des. θεὸς ἄμβροτος οὐκ ἔτι θνητός (ed. F. G. A. Mullach, *Fragmenta philosophorum Graecorum*, I, Parisiis 1883, pp. 193-199; F. G. Köhler, *Hieroclis in aureum Pythagoreorum Carmen commentarius*, Stuttgart 1974 [Teubneriana] pp. 1-4); exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 38 f. 53^v (Mercati-Franchi, *Codices Vat. gr. I*, Romae 1923, p. 34), Vat. gr. 62 f. 93^v (Mercati-Franchi, p. 56), Vat. gr. 72 f. 81 (Mercati-Franchi, p. 67), Vat. gr. 114 f. 99 (Mercati-Franchi, p. 140), Vat. gr. 173 f. 345^v (Mercati-Franchi, p. 198), Vat. gr. 914 ff. 6^v-7^v, 915 ff. 35^v-36, Vat. gr. 2236 ff. 132^v-133^v (cf. infra, p. 354), Vat. gr. 2248 ff. 1-2^v (cf. infra, p. 406).

3 (ff. 3-61) Hieroclis commentarium in aureum carmen, inc. ἡ φιλοσοφία ἐστὶ ζωῆς ἀνθρωπίνης κάθαρσις des. ὁπὲ γοῦν ποτὲ κτήσασθαι (ed. Mullach, op. l. I, pp. 416-484; F. G. Köhler, *Hieroclis in aureum Pythagoreorum Carmen commentarius*, Stuttgart 1974 [Teubneriana]). Cf. etiam, e.g., codices Vat. gr. 72 f. 82^v (Mercati-Franchi, p. 67) et Vat. gr. 2248 ff. 3-90^v (cf. infra, p. 407). De codicibus huius commentarii v. F. W. Köhler, *Textgeschichte von Hierokles' Kommentar zum Carmen Aureum der Pythagoreer*, Münster 1965, qui pp. 24-30 codicem nostrum quoque memorat. F. 61^v vacuum.

4 (ff. 62-74) Epicteti manuale ad usum monasticum aptatum (v. M. Spanneut, *Épictète chez les moines, Mélanges de science religieuse*, 29, 1972, p. 53 ubi codex noster memoratur); inc. τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν des. ἀποκτεῖναι μὲν δύναται βλάψαι δὲ οὐ (quae recensio monastica, ut M. Spanneut op. l. p. 53 animadvertit, textui primigenio fere omnino respondet; textum primigenium ed. H. Schenkl ex recensione I. Schweighaeuseri, *Epicteti dissertationes ab Arriano digestae*, Lipsiae 1894 [Teubneriana] pp. 427-460; F. Dübner, *Theophrasti characteres, Marci Antonii commentarii, Epicteti dissertationes*... Parisiis 1877, pp. 1-14). Ff. 74^v-75 vacua.

5 (ff. 75^v-221) Simplicii commentarium in Epicteti manuale, ab initio περὶ μὲν τοῦ βίου τοῦ Ἐπικτήτου... usque ad πρὸς τὴν μίμησιν αὐτοῦ παραβαλλόμενος (ed. I. Schweighaeuser, *Epicteteae philosophiae monumenta*, IV, Lipsiae 1830, pp. 5-516; Dübner, op. l. pp. 1-136, 17). Ff. 221^v-222^{bv} vacua praeter addita-menta in ff. 221^v-222 scripta, de quibus v. infra.

6 (ff. 223-238^v) Commentarium in <paraphrasin christianam> Epicteti manualis, sub titulo ἐτέρα ἐξήγησις εἰς τὸ αὐτὸ ἐγχειρίδιον (de quo v. S. Lindstam, *Ein byzantinisches Kommentar der christlichen Paraphrase des Encheiridions, Byz. Zeitschr.* 30, 1930, pp. 43-49, N. Dane, *The Commentary on the Christian Encheiridion, Trans. and Proceed. of the Amer. philol. Assoc.*, 80, 1949, pp. 425-426 et praesertim M. Spanneut, *Dictionn. de spiritualité*, IV, Paris 1960, coll. 840-842 et *Reallexikon für Antike und Christentum*, V, Stuttgart 1962, coll. 667-670). De codicibus huius opusculi quod in tribus recensionibus (bre-vissima, media et maxima), traditum est, v. M. Spanneut, *La tradition manu-scribe d'un commentaire chrétien d'Épictète, Philologus* 108, 1964, pp. 128-137 (virum doctum tamen codex noster latuit [sed v. ADDENDA]). Textus codicis nostri, qui ad recensionem maximam pertinet, inc. ἐπανόρθωσις ἐστὶ πασῶν τῶν τεχνῶν ἢ χριστιανῶν ἄριστος καὶ θεοφιλὴς φιλοσοφία des. ἐξῆς δὲ περὶ τῆς πρὸς τὸ πᾶν πθηνίου εὐαρεστήσεως οὕτω λέγουσιν (cf. e.g. cod. Vat. gr. 740 f. 107^v ll. 9-7 a.i.); subfiguntur deinde (f. 238^v) verba ὡς τούτον ἐξηγησάμενον τὸν ὑπομνηματί-σαντα ἐμπόδιον τι γενόμενον ἐκώλυσεν εἰς τὰ ἐπόμενα εἰπεῖν ut in codicibus Paris. gr. 1053 f. 189, Paris. gr. 1302 f. 211 et Sinait. gr. 385 f. 157 (cf. Spanneut, *Philologus* 108, 1964, p. 136). Textum recensionis minimae codice Laurent. plut. 55. 4 ff. 251 seqq. usus (cf. A. M. Bandini, *Cat. cod. man. Bibl. Med. Lau-rent.*, II, Florentiae 1768, col. 234) ed. A. Dain, *Introduction inédite à l'«Épic-tète chrétien», Mélanges de philosophie grecque offerts à Mgr Diès*, Paris 1956, pp. 61-68.

7 (ff. 239-246^v) Marci <Aurelii> Antonini imper. capita nonnulla e libris <In semet ipsum> (ed. H. Schenkl, *Marci Antonini imperatoris in semet ipsum libri XII*, Lipsiae 1913 [Teubneriana]), ut in codice Monacensi gr. 529 (B) (v. W. Weyland, *Berl. phil. Wochenschr.* 34, 1914, col. 1180, F. W. Köhler, *Text-geschichte von Hierokles' Kommentar zum Carmen aureum der Pythagoreer*, Münster 1965, p. 26, I. Hardt, *Cat. cod. man. Bibl. reg. Bavaricae*, V, Monachi 1812, p. 321; de codice Monac. v. praesertim Schenkl, op. l. pp. XIV-XVI): ^a(f. 239 ll. 2 - 2 a.i.) ἡ τῶν ὄλων φύσις - δυνατὸν ἢ σοὶ τοῦτο <lib. ζ' cc. 23, 22, 18, 7>; ^b(f. 239 l. 1 a.i. - 239^v l. 2 a.i.) οὐχ ὁρᾷς πόσοι βάνανσοι - λογικὴ καὶ πολιτικὴ <lib. ζ', cc. 35, 43, 44>; ^c(ff. 239^v l. 1 a.i. - 240^v l. 5) αἱ πάλαι συνήθεις λέξεις - ἀπέχει τὰ ἴδια <lib. δ', c. 33 et pars c. 49> (ed. l. p. 45, 24); ^d(ff. 240^v l. 5 - 241^v l. 4) ὅποῖον ἐστὶ τὸ λεγόμενον - τὸ ἡγεμονικὸν ἐξ αὐτοῦ <lib. ε' cc. 8, 18, 26>; ^e(ff. 241^v l. 4 - 242 l. 12) οἷον δὴ τὸ φαντασίαν - κατὰ νοῦν τὰ αὐτοῦ <lib. ζ', cc. 13, 31, 39, 40>; ^f(ff. 242 l. 12 - 243 l. 4) ὅπου ἔργον ἐπιτελεῖσθαι - ὅπερ ἀδύνατον <lib. ζ', cc. 53, 62, 63, 64, 66, 70, 71>; ^g(f. 243 l. 5 - 243^v l. 8 a.i.) μέ-μνησο ὅτι ὥσπερ αἰσχροῦν - τὸ ἐμὲ ἀτυχεῖν <lib. η', cc. 15, 17, 21, 34, 48, 54, 56>; ^h(ff. 243^v l. 7 a.i. - 245^v l. 9) ὁ ἀδικῶν ἀσεβεῖ - ἔχει τὸ αὐτοῦ <lib. θ', c. 1> (ab

initio usque ad δῆλον ὡς ἀσεβεῖ, in codice nostro f. 244^v l. 3, cf. ed. l. p. 109, 10), nec non <cc. 40, 42>; ¹(ff. 245^v l. 10 – 246 l. 8 a.i.) φαντάζου πάντα – ἢ ὁδόντες τὰ ἀπαλά <lib. ι', cc. 28, 29, 32, 34, 35>; ¹(f. 246 l. 7 a.i. – 246^v l. 7) οἱ ἐνιστάμενοι – συγγενῇ καὶ φίλον <lib. ια', c. 9>. Varias lectiones codicis nostri publici iuris fecit W. Weyland, *Zu Schenkls' Mark Aurel, Berl. philol. Wochenschrift* 34, 1914, coll. 1180-1184.

8 (ff. 247-256) **Catonis** <maioris> sententiae ex interpretatione Maximi Planudis, sub titulo Κάτων Ῥωμαῖος μετενεχθεὶς εἰς Ἑλληνικὴν φωνὴν παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ σοφωτάτου κυροῦ Μαξίμου τοῦ Πλανούδη (cf. supra codicem Vat. gr. 2222, ff. 1-11^v). Praefigitur (f. 247^{r-v}) prooemium quod inc. ἀναπολήσας ἐγὼ et des. ἀσπασίως φιλίαν φέρε (cf. L. L. Luisides, *Versio Planudea dictorum Catonis*, Athenis 1974, pp. 1-4, nec non Vat. gr. 2222 f. 1^{r-v}). Liber primus inc. (f. 248) εἰ ὁ θεὸς νοῦς ἐστ', liber quartus des. (f. 256) φεῦγέ τε τὴν ἀμέλειαν (Luisides, op. l. pp. 4-31). In parte inferiore ff. 247^v, 248^{r-v}, 249^{r-v}, 250^{r-v}, 251^{r-v}, 252^{r-v}, 253^{r-v}, 254, in medio f. 255 et in margine externo f. 255^v scripta sunt scholia. In f. 247^v primum scholion inc. μηδὲν φησὶ περὶ μηδενὸς εὐχερῶς ἀποφῆναι, des. οὐχ ὁ αὐτὸς ἐσται, alterum inc. τοιοῦτος ἴσθι des. δύνασθαι συνεισάγειν, tertium inc. εἰ βούλει φησὶν ἀθύρειν des. λέγονται δὲ ταῦτα καὶ βέμβικες (cf. codices Vat. gr. 1584 f. 97 et Vat. gr. 2222 f. 1^v). Primum scholion libri primi inc. (f. 248) ἐπεὶ ὁ θεὸς ὡς παρὰ τῶν γραφῶν ἀκούομεν νοῦς ἐστίν des. δεῖ προσκυνεῖν (cf. Vat. gr. 1584 f. 98, Vat. gr. 2222 f. 1^v), ultimum libri quarti (f. 255^v) inc. καὶ τῷ οἶνω φησὶ καὶ τοῖς ἀφροδισίοις des. ὑπὸ μέθης ἀπόφηναι (cf. Vat. gr. 1584 f. 110, Vat. gr. 2222 f. 10^v). F. 256^v vacuum.

9 (ff. 257-263^v) **Plutarchi** <Chaeronensis> opuscula moralia nonnulla: ¹(ff. 257-258^v l. 7 a.i.) Animine an corporis affectiones sint peiores (ed. G. N. Bernardakis, *Plutarchi Chaeronensis moralia*, III, Lipsiae 1891 [*Teubneriana*] pp. 297-301); ²(ff. 258^v l. 6 a.i. – 262 l. 11 a.i.) Aquane an ignis sit utilior (ed. Bernardakis, VI, Lipsiae 1895 [*Teubneriana*] pp. 1-10): de codicibus opusculi v. H. Wegehaupt, *Xάριτες Fr. Leo zum sechzigsten Geburtstag dargebracht*, Berlin 1911, pp. 146-157, qui p. 147 codicem nostrum quoque memorat; ³(ff. 262 l. 10 a.i. – 263^v) Excerptum ex opusculo De septem sapientum convivio, ab ἀλλὰ μὴν ὁ νειλόξενος ἔφη τὴν μὲν τοῦ Αἰθίοπος ἐπίτευξιν usque ad ποίησον ἐν τῇ οἰκίᾳ σου δημοκρατίαν, nempe <cc. 8-12> (ed. Bernardakis, I, Lipsiae 1888 [*Teubneriana*] pp. 373, 21 – 380, 20). F. 263^{ar-v} vacuum.

10 (ff. 264-268) **Michaelis Pselli** opusculum De anima, sub titulo <τοῦ μακαριωτάτου Μιχαὴλ μοναχοῦ τοῦ Ψελλοῦ λόγος περὶ ψυχῆς, inc. <κατὰ σπουδὴν σοὶ τὸ γράμμα ξυντίθεται φιλογωτάτῃ ψυχῇ ὅθεν ἐξ ὧν ἐν μνήμῃ ἐσμὲν σύντομόν σοι

πρὸς τὰ ἡρωτημένα ποιούμεθα τὴν ἀπόκρισιν des. σὺ δὲ ὁ καλὸς Κριτίας ἔχου μοι φιλοσόφων λόγων καὶ φυσικῶν ζητημάτων καὶ λύσεων. Quod opusculum ab opere De anima in P. G. 122. 1029-1076 impresso differt; praeterea, neque in indicibus ab E. Ruelle et K. N. Sathas confectis (Ruelle, *Ψέλλος ἀνέκδοτος, Ὁ ἐν Κωνσταντινῇ Ἑλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος, παράρτημα τοῦ ιη' τόμου*, 1888, pp. 591-614 et Sathas, *Μιχαὴλ Ψέλλου ἱστορικοὶ λόγοι* [*Bibliotheca graeca medii aevi* 5] Parisiis 1876, pp. ξ'-πδ') neque apud Kurtz-Drexl (*Michaelis Pselli scripta minora* ... I [*Orbis Romanus* 5] Milano 1936; II [*Orbis Romanus* 13] Milano 1941) exstat. F. 268^v vacuum.

11 (ff. 269-274) <**Theophrasti**> opusculum De signis aquarum, ventuum, tempestatum et serenitatis, in codice nostro a scriba 2 (v. infra, sub SCRIPT.) et a Georgio Balsamone (v. tabulam in f. 1) mendose Aristoteli tributum, ab initio σημεῖα ὑδάτων καὶ πνευμάτων καὶ χειμώνων καὶ εὐδιῶν usque ad τέττιγες πολλοὶ γινόμενοι νοσῶδες τὸ ἔθος σημαίνουνσι (ed. F. Wimmer, *Theophrasti Eresii opera quae supersunt omnia*, III, Lipsiae 1862 [*Teubneriana*] pp. 115-129, 19, nempe §§ 1-54). Post quae verba codex noster (f. 274 ll. 2-1 a.i.) haec praebet: καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν καθόλου παρατηρήσεων ἡμεῖς γεγράφαμεν ὧδε. F. 274^v vacuum.

12 (ff. 275-281) **Aristotelis** *Mechanica* (II pp. 847-858 Bekker). Textus in breve contractus est: desideratur enim ab αἰτίων δὲ τούτων usque ad τοῦ ἐν ᾧ τὸ K 848 b 9-850 a 29 (v. in codice nostro f. 276^v ll. 6-7), ab ἔστω μοχλὸς usque ad ἐφ' οὗ K 850 b 6-9 (v. f. 276^v ll. 5-4 a.i.), a διὰ τί ὅταν ἐξ οὐρίας βούλωνται usque ad ἐπὶ τὸ ἐναντίον ἑαυτοῦς 851 b 6-14 (v. f. 278 l. 15), a διὰ τί ῥᾶον usque ad ὠθεῖται 852a 23-37 (v. f. 278^v l. 7 a.i.), a διὰ τί ῥᾶον κινεῖται usque ad ἡ ἐκ τοῦ κέντρου 852b 11-21 (v. f. 279 l. 7), a διὰ τί ὅσῳ ἂν ᾖ μακρότερα usque ad τροχιλάς 853 a 5-b 13 (v. f. 279^v l. 1), ab ἔτι δὲ καὶ γίνεται usque ad τῆς διαμέτρου 853 b 22-857a 4 (v. f. 279^v l. 11), a διὰ τί ἐὰν ᾖ λίαν μακρόν usque ad γίνεται βάρος 857a 22-b 20 (v. f. 279^v l. 2 a.i.), ab οὐ γὰρ ὅτι usque ad τὸ πρὸ ὁδοῦ κινούμενον 857 b 26-858 a 12 (v. f. 280 l. 6), ab ἡ ἄτοπον usque ad τὴν ἀρχὴν 858 a 15-16 (v. f. 280 l. 9). F. 281^v vacuum.

In ff. 221^v-222 alia manus saec. XIV addidit partem officii diei 5 maii S. Irene dicati, sub titulo <τῷ μαίῳ εἰς τὴν> ε' <τῆς ἁγίας <μ>εγαλομάρτυρος <τοῦ> Χριστοῦ Εἰρήνης εἰς τὸ κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ἦχος α' <π>ανεύφημοι μάρτυρες, ab initio <π>ορφύραν ἐξ αἵματος λαμπρῆς (sic) τοῦ οἰκείου αἵματος usque ad τὴν πίστην ἁμῶν τηρήσασα (v. *Μηναιὰ τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ*, V, Romae 1899, pp. 23-24); subfiguntur deinde nonnulla alia, inc. <θ>εῖαις ἐπιγνώσεσι τὴν καθαρὰν σου διάνοιαν des. παντοδύναμε σωτὴρ τὰ ἐλέη σου (v. *Μηναιὰ τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ*, VI, Romae 1899, pp. 206 et 143-144).

MAT. Codex passim reffectus. Multa folia tineis perterebrata (v. e.g. ff. 131-281). Ff. 277-281 praesertim umore maculata.

FASC. Constat nunc codex fasciculis 36 praeter 29-30 nulla nota ut vid. signatis, qui sic distingui possunt: post ff. II, 1, 2 a <Georgio Balsamone> addita, 1 quaternio cuius primum folium excidit (ff. 3-9^v), 5 quaterniones (ff. 10-17^v, 18-25^v, 26-33^v, 34-41^v, 42-49^v), 1 novem foliorum (ff. 50-58^v), 2 quaterniones (ff. 59-66^v, 67-74^v), 1 ternio (ff. 75-80^v), 3 quaterniones (ff. 81-88^v, 89-96^v, 97-104^v; <A. Mai> folium quod nunc post f. 90 collocatur f. 89 esse recte animadvertit), 1 ternio (ff. 105-110^v), 5 quaterniones (ff. 111-118^v, 119-126^v, 127-134^v, 135-142^v, 143-150^v), 1 bifolium (ff. 151-152^v), 1 quaternio (ff. 153-160^v), 1 quinio (ff. 161-170^v), 1 ternio (ff. 171-176^v), 1 quinio (ff. 177-186^v), 2 seniones (ff. 187-198^v, 199-210^v), 1 binio (ff. 211-214^v), 1 senio cuius duo ultima folia exciderunt (ff. 215-222^{bv}), 3 quaterniones (ff. 223-230^v, 231-238^v, 239-246^v), 1 quinio (ff. 247-256^v), 2 quaterniones (ff. 257-263^{av}, 264-271^v), 1 binio (ff. 272-275^v), 1 ternio (ff. 276-281^v). Fasciculi 29-30 a manibus 2 et 3 notis κθ' et λ' nec non α' et β' in margine inf. medio ff. 223, 230^v, 231 signati (v. infra, sub SCRIPT.). De codicis fasciculis v. etiam Köhler, op. l. p. 24; cum tamen virum doctum ff. 151-152^v codicis bifolium efficere effugerit, eius analysis a mea partim discrepat.

CHART. SIGNA. Septem observantur: ¹(e.g. ff. 5-6, 37-38) bini circuli duabus lineis ad perpendicularum exactis intersecti (Mošin n. 1991 anni 1327; Briquet n. 3204: Bologne 1327); ²(e.g. ff. 18+25, 35+40) litterae CON (I. Hadot, *Revue d'histoire des textes*, 8, 1978, p. 91 recte ad D. et J. Harlfinger, *Wasserzeichen aus griechischen Handschriften*, Berlin 1974, num. 64 a remittit; P. Canart idem signum etiam in codice Vat. gr. 1949 ff. 407-408 esse me monuit); ³(e.g. ff. 59+66, 67+74, 70+71) amphora (cf. Mošin n. 6874 ann. 1330-40); ⁴(e.g. ff. 92+93) bucina (Mošin n. 4827 anni 1329-1331; signum n. 7635 apud Briquet ad quod Köhler p. 25 etiam remittit a nostro paulum discrepat); ⁵(ff. 119, 121) securis (Mošin n. 4606 anni 1316; Briquet n. 7482: Castellane 1316; var. simil.: Torcello 1317, Bologne 1318, Marseille 1318, Rodez 1321); ⁶(ff. 277+280) leo (Mošin n. 6104, anni 1328; Briquet n. 10478: Palerme 1328; ⁷(ff. II+2) scala cum stella sex radiorum (Briquet n. 5926: Sienne 1524; var. sim.: Florence 1524-32, Sienne 1528-35, Lucques 1542-43, Rome 1534-42); quod signum ab I. Hadot omnino praetermissum, op. l. pp. 91-92, ad n. 5926 apud Briquet respondere non animadvertit Köhler, op. l. p. 24.

SCHEMA. Leroy 10 D 1 m (v. e.g. f. 155). Spatium scriptum: mm. 155.158×100.105 plerumque.

SCRIPT. Manus sex saec. XIV distinguuntur: 1 modo fusco modo nigro atramento totum codicem praeter ff. 223-238^v, 221^v-222 exaravit; 2 textum a prima manu exaratum passim correxit, pauca in marginibus etiam addidit (v. e.g. ff. 70, 79, 80^v, 81^v, 83^v) et fasciculos 29-30 in margine inf. medio ff. 223 et 231 notis κθ'λ' signavit; 3 fusco atramento ff. 223-238^v exaravit, notasque α' et β' in marginibus inferioribus ff. 223, 230^v, 231 addidit, quas manus 2 cancellavit; 4 fusco atramento additamento liturgica in ff. 221^v-222 scripsit; 5 et 6 adnotationes addiderunt, de quibus v. infra, sub ANNOT. Ff. 1^v-2^v <Georgius Balsamon> exaravit, qui etiam pinacis codicis in f. 1 auctor est.

ORN. Tituli, litterae initiales, numeri capitum rubro exarata. In ff. 3 et 62 linea sinuosa rubra in flosculos utrimque desinens, apicibus rubris intermixta; in f. 75^v fascia lineis sinuosis rubris inter se implexis efformata; in f. 239 ornatus brevissimis lineis rubris parallelis constans.

ANNOT. In f. 281 manus 5 haec scripsit: υἱὲ Ἀντωνῆ ἐὰν θέλῃς νᾶ ἔχῃς τὴν εὐχὴν μου διαβάσε τὸ παρὸν βιβλίον ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως τέλους πασὰ φίλον φορᾶς τρεῖς εἰς τυπὸν τῆς ἀγίας τριάδος · τὸ σημαδεβε αὐτὸ προσεκτικῶς νᾶ μὴδέν (sic) σε λάθῃ, κανέναν φίλον εἰ δὲ παρικούσης μου νᾶ ἔχῃς τὴν κατάραν μου καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Manus 6 paulo recentior deinde addidit: ἀπὸ τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα κάθῳ ὁ πατήρ αὐτῶν ἔχω αὐτὸν συγχωρημένον (sic) ἀπὸ πατρὸς υἱοῦ καὶ ἀγίου πνεύματος καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι (cf. etiam Köhler, op. l. p. 25 nec non Hadot, *Revue d'histoire des textes* 8, 1878, p. 91).

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. f. 1). In ff. II, 1, 3, 127, 280^v, 281^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. II, manu <A. Mai>: LXXXIII (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 145). In eodem folio: 78. F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore partim rescissa, nunc mm. 163×80, manus saec. XVIII scripsit *Ierocles in verba Pi|tagorica = Epicteti| Enchiridion = Anoni|mus in idem Simplicius in|idem Platonis sententiae| Plutarchi opusc. Mi|chael Psellus De anima| Aristoteles De signis| aquae et ventorum = Eius|dem Mechanica = Mar|cus Imp. de se Plutar|chus an Ignis vel aqua| <u>tilior = singula <in ho>c volumine = saeculi XIV*; in margine inferiore eiusdem schedulae: LXXXIII. In schedula inferiore, mm. 29×50: F XXV. In imo f. 1 et in margine inf. f. 3 <M. Mai> scripsit *Colonens. 70 Vat. 2231*. Codex in indice R. Vernazza numero 86, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 64 signatur.

BIBL. Codicem primum H. Wegehaupt memoravit, *Plutarch pótepon ὕδωρ ἢ πῶρ χρησιμώτερον, Χάρτες Friedrich Leo zum sechzigsten Geburtstag dargebracht*, Berlin 1911, p. 147, qui eum cum codice C (Paris. gr. 1955) arto vinculo coniunctum esse censuit, deinde W. Weyland, *Zu Schenkls' Mark Aurel, Berl. phil. Wochenschr.* 34, 1914, coll. 1180-1184 qui eum ad codicem B (Monac. gr. 529) proxime accedere animadvertit (v. praesertim col. 1180) (cf. *Revue de philol.* nouv. ser. 41, 1917, p. 127). Accurate descripserunt F. W. Köhler, *Textgeschichte von Hierokles' Kommentar zum Carmen aureum der Pythagoreer*, Münster 1965, pp. 24-30, qui eum ad codicem S (Vindob. phil. gr. 34) proxime accedere et exemplar codicis O (Oxon. Canonic. gr. 118) esse monuit (cf. etiam stemma codicum, p. 183) et I. Hadot, *La tradition manuscrite du commentaire de Simplicius sur le Manuel d'Épictète*, *Revue d'histoire des textes* 8, 1978, pp. 89-92 (cf. etiam pp. 2, 7, 35, 43, 45, 47, 63-64, 72-80, 86-87) (v. etiam eiusdem auctoris *Die Widerlegung des Manichäismus im Epiktetkommentar des Simplicios*, *Archiv für Gesch. der Philosophie* 51, 1969, p. 37 n. 21). Cf. etiam A. Wartelle, *Invent. des man. grecs d'Aristote et de ses commentateurs*, Paris 1963, p. 136 (ubi num. 1844 signatur), D. Harlfinger-D. Reinsch, *Die Aristotelica des Parisinus gr. 1741*, *Philologus* 114, 1970, pp. 49-50 et p. 49 n. 53, M. Spanneut, *Épictète chez les Moines, Mélanges de sc. relig.* 29, 1972, pp. 53-55.

INTEG. Ut in tribus superioribus libris.

2232 Saec. XV (ff. 10-11 saec. XVI), chartac., mm. 215×158, ff. 307 (+1^a), ll. 22-27. Ordo foliorum sic restituendus: 1-281^v, 306-307^v, 282-305^v.

Scripta grammaticalia.

1 (ff. 2-100^v) <Manuelis Moschopuli Erotemata> in initio mutila folio 2 codicis fere omnino deperdito, cuius frustum tantum superest (ed. *Grammati-*

cae artis Graecae methodus Manuele Moschopulo authore, Basileae 1540). Prima verba quae in fragmento f. 2 servato leguntur sunt εἰς ὃ ... μένον του καὶ τοῦ ι (cf. ed. l. p. 1 l. 12; v. etiam codicem Vat. gr. 20 f. 1^v l. 7); f. 3 inc. autem cum verbis ἐπὶ τῆς ληγούσης ἔχον τὴν ὀξείαν (ed. l. p. 2 l. 9; cf. etiam codicem Vat. gr. 20 f. 1^v l. 23). Textus des. in f. 100^v cum verbis ἡ παθητικὴ ὁ ζευγνόμενος ἀμήν (ed. l. p. 119; cf. etiam codicem Vat. gr. 20 f. 30^v). Folio uno primigenio inter ff. 9^v et 12 deperdito (v. etiam tertiam partem descriptionis sub FASC.) textum in ff. 10-11 postea additis manus recentior saec. XVI supplevit, eadem quae scholia in marginibus ff. 2^v-28 et in f. 5^v scripsit (scholion in f. 2^v inc. καὶ ὁ δέκατος ἀριθμὸς τέλειος ἔστι, ultimum scholion in f. 28 inc. τροπὴ τοῦ εἰς η des. τῶν εἰς ἥσε). In fine additae sunt ^a(ff. 101-108^v l. 11) complurium nominum declinationes et ^b(ff. 108^v l. 12-112^v) coniugatio verbi τύπτειν, omnino ut in editione l. pp. 120-155 et in codice Vat. gr. 20 ff. 31-35^v.

2 (ff. 113-186^v) Paradigmata nonnullorum verborum: ¹(ff. 113-154^v) Coniugationes sex verborum barytonorum, nempe λείβω, πλέκω, ἐλεύθω, ὀρύσσω, σπείρω, ἀκούω, sub titulo ἀρχὴ σὺν θεῷ τῆς πρώτης κλίσεως τῶν βαρυτόνων ῥημάτων; ²(ff. 155-172) Coniugationes trium verborum perispomenorum, nempe ποιῶ, βοῶ, χρυσῶ; ³(ff. 172-186^v) Coniugationes quattuor verborum quae cum - μι desinunt, nempe τίθημι, ἵστημι, δίδωμι, ζεύγνυμι.

3 (ff. 187-307^v) Manuelis Moschopuli Schedographia in fine mutila, nempe ab initio κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἀσπύρως εὐδοκήσας τευχθῆναι usque ad ἐκ τοῦ ῥόπτρου τοῦ ἱεροῦ ἡγουν in fine f. 305^v (ed. Manuelis Moschopuli de ratione examinandae orationis libellus, Lutetiae 1545, pp. 3-200, 8, cf. e.g. etiam codicem Vat. gr. 20 ff. 36-85^v). Primis sex foliis fasciculi ιγ' inter ff. 281^v et 306 avulsis (de ff. 306-307^v inter ff. 281^v et 282 reponendis v. infra nec non tertiam partem descriptionis sub FASC.) desideratur textus ab ο καὶ ι, καὶ μέγα (ed. l. p. 151 l. 3 a.i.) usque ad τὸ πρι ι, τίνα ἀ[(ed. l. p. 160, 13): nam in f. 281^v textus des. τὸ δυ ψιλὸν δεδοικῶς ὁ φοβούμενος διφθο[(ed. l. p. 151 l. 3 a.i.), f. 306 autem inc. [πὸ τῆς πρι συλλαβῆς ἀρχόμενα (ed. l. p. 160, 13). Ff. 306-307 inter ff. 281^v et 282 collocanda sunt: nam f. 307^v des. ὅπερ ἐπώνυμος (ed. l. p. 163, 18), f. 282 autem inc. ἐνεργεία τινὶ ἢ πάθει (ed. l. p. 163, 18). Ff. 231^v-232 vacua relictas sine tamen ulla textus lacuna (cf. editionem, p. 71, 3-4 ἱερώτατος, φιλολογώτερος).

MAT. Omnia codicis folia laciniis chartaceis oris internis adglutinatis, multa etiam laciniis chartaceis oris inferioribus, externis vel superioribus adglutinatis resecta. Foliorum 1^a et 2 frusta tantum supersunt. Ff. 1^a-4 charta translucida flavescens obducta. Ff. 187, 219, 263-266, 268,

271-273; 290-307 quoque eadem charta resecta. Umore maculatae praesertim partes superiores ff. 272-307.

FASC. Ad codicem reficiendum folia omnia soluta et denuo compacta sunt, sed ratione habitata notarum fasciculorum compositio primigenia restitui potest. Constat codex partibus duabus, quarum prior (ff. 1^a-186^v) fasciculis 23, altera autem (ff. 187-307^v) fasciculis 16 efformatur. Fasciculi 23 prioris partis, quorum 5-14 notas graecas ab ε' usque ad ιδ' in angulo superiore externo primae singulorum paginae etiam nunc perhibent (v. ff. 35, 43, 51, 59, 67, 75, 81, 89, 97, 105), quaterniones omnes sunt praeter 10 (ternionem, ff. 75-80^v) et 16 (quinionem, ff. 121-130^v); animadvertendum est, primum folium primigenium fasciculi 2 nunc deperditum foliis duobus recentioribus (ff. 10-11) saec. XVI suppletum esse. Fasciculi 16 alterius partis, notis graecis α'-ις' in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptis signati, quaterniones omnes sunt praeter 10 (septem foliorum, ff. 259-265^v). Inter ff. 281^v et 282 fasciculus ιγ' cecidit, cuius duo ultima folia tantum supersunt, nempe ff. 306-307, quae ideo ante f. 282 reponenda sunt (v. etiam quae in altera parte descriptionis diximus).

CHART. SIGNA. Septem observantur: ¹(f. 11) «contremarque» litteris A, Λ et Ω efformata (saec. XVI p.m.), sed signum praecipuum non perspicitur; ²(e.g. ff. 19+26, 100+101) ferrea solea cum cruce: conferri potest cum Lichačev nn. 382-384 et Briquet n. 6170, anni 1450; ³(e.g. f. 113) forfices (cf. Briquet n. 3676: Venise 1473); ⁴(e.g. ff. 141+144, 142+143) bovis caput cum lilio inter cornua (Briquet n. 14766: Venise 1477); ⁵(e.g. ff. 147, 151, 152) libra circulo inclusa (satis similis apud Briquet n. 2449: Venise 1473); ⁶(ff. 213+216) littera G cum cruce (Briquet n. 8203: Arkel 1416, Palerme 1416-1442, Udine 1417-19, Vienne 1418, Fano 1421, Venise 1444); ⁷(e.g. ff. 283, 285) stella (Briquet n. 6026: Venise 1444).

SCHEMA. In priore parte: ¹(e.g. f. 51) Leroy P 2 30 C 1q; ²(e.g. ff. 111, 112) Leroy 40 D 2s. In altera parte (v. e.g. f. 232): Lake I 2 b, Leroy 20 D 1. Spatium scriptum: mm. 145×83. 85 in utraque parte.

SCRIPT. Manus quattuor distinguuntur: 1 ff. 2-112^v (praeter ff. 10-11^v) exaravit; 2 ff. 113-186^v (quem librarium Michaellem Lygizem esse P. Canart animadvertit, cf. M. Wittek, *Album de paléographie grecque*, Gand 1967, tab. 36 nec non pp. 24-25); 3 ff. 187-307^v; 4 saec. XVI ff. 10-11^v nec non scholia marginalia in ff. 2^v-28.

ORN. Tituli et litterae initiales rubro exarata. In f. 187 simplex ornatus lineis sinuosis parvisque circulis efformatus, eodem fusco atramento quo textus delineatus.

ANNOT. In f. 1^a, manu saec. XV: Manuelis Moscho[(folii primigenii frustum tantum superest).

POSS. In ff. 3, 306^v, 307^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. 1 recentiori adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 67×54, manus saec. XVIII scripsit Georgii Moscopuli Grammatica | saec. XV (altera manus addidit 70, LXXXII); in inferiore, mm. 40×34, F XXI. In margine inf. f. 3 (A. Mai) scripsit Colonens. 71 Vat. 2232. Codex in indice codicum Columnensium qui in codice Vat. lat. 9579 asservatur (v. f. 141^v) notam 52 habet (quam A. Mai non transcripsit), in indice a R. Vernazza confecto notam 117, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso notam 60.

INTEG. Integumentum e corio rubro praebet in dorso ornatus quinque aureos, tesseras gentilicias aureas Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et hodiernum codicis numerum, notis aureis impressum.

2233 Saec. XV-XVI, chartac., mm. 213×172, ff. 81 (+72^a), ll. 20.

Maximi Planudis ¹(ff. 1-57 l. 7) Dialogus <de grammatica> (in f. 1 manus recentior sub nomine auctoris mendose addidit περί συντάξεως), inc. πρὸς τῶν λόγων αὐτῶν ὃ Παλαίτιμε des. μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἐπίπροσθεν ἄγεται (codice Paris. Suppl. gr. 70 usus ed. L. Bachmann, *Anecdota graeca* II, Lipsiae 1828, pp. 3-101); ²(ff. 57 l. 8-81^v) <De syntaxi>, ab initio περί συντάξεως ἡμῖν βουλομένοις διεξιέναι usque ad γυμνὸς μάχομαι τὸ γάρ τοι μόνος (Bachmann, ed. l. pp. 105-151, 3 e codice Paris. Suppl. gr. 70). Ob exemplar lacunosum fenestellae in textu hiant, ut in editione (v. e.g. f. 81^{r-v} et cf. pp. 149-150 editionis). F. 72^{ar-v} vacuum relictum sine tamen ulla textus lacuna (nam f. 72^v des. τίς ἔγραψεν τὴν Ὀδύσσειαν, f. 73 inc. ὁ καὶ τὴν Ἰλιάδα, cf. editionem, p. 132, 29-30).

MAT. Omnia codicis folia resecta. F. 12 charta translucida flavescente partim obtectum.

FASC. Quamquam folia resecta ac denuo compacta sunt, ratione habita notarum numerarium fasciculi primigenii distingui possunt: sunt in totum fasciculi 10, notis graecis α'-ι' in angulo inferiore externo et notis arabicis 1-10 in margine superiore primae singulorum paginae signati, quaterniones omnes praeter primum (senionem, ff. 1-12^v; qui senio tamen, ut chartae signa ostendunt [v. infra], iam principio arte factus erat, nempe foliis chartaceis diversis compositus). Fasciculi ι' prima sex folia tantum supersunt, scil. ff. 76-81.

CHART. SIGNA. Quattuor observantur: ¹(ff. 2+7, 4+5) corona cum cruce et lilio (satis similis apud Briquet n. 4797: Brescia 1488); ²(e.g. ff. 9+12, 53+60, 69+75) basiliscus cum trimontio (similis sed non idem apud Briquet, n. 2719: Mantoue 1482; var. simil.: Lucques 1486, Parme 1487-1502); ³(f.g. ff. 22+27, 23+26, 29+36) trimontium (cf. Briquet n. 11660: Bologne 1493-97); ⁴(ff. 62+67) tres columnae (cf. Briquet nn. 4450-4451: Ferrare 1496, 1498-99, 1498-1501).

SCHEMA. Nullum linearum schema perspicitur. Spatium scriptum: mm. 154×110. 113 plerumque.

SCRIPT. Codicem unus idemque scriba exaravit. In margine sup. f. 1 manus recentior sub nomine auctoris addidit περί συντάξεως (v. etiam alteram partem descriptionis).

POSS. In ff. 1, 34, 81 sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine sup. f. 1, manu <A. Mai>: XCIV; quae nota tamen numero in inventario codicum Columnensium non respondet, ubi sub num. 94 codex Columnensis latinus memoratur (v. codicem Vat. lat. 9579, f. 145^v); de codice nostro praeterea in hoc indice nulla mentio fit. Margini sinistro f. 1 adglutinate sunt tres schedulae chartaceae: in superiore, mm. 29×20, scriptum est 71 LXXXI; in media, mm. 10×19, G XXXII; in inferiore nunc partim rescissa, mm. 25×19, G XXII. Codex in indice R. Vernazza numero 121, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 71 signatur. In margine inf. f. 1 <A. Mai> scripsit *Colonnens. 72 Vat. 2233*.

INTEG. Integumentum e membrana praebet in dorso tesseras gentilicias Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidulam e corio fusco cum hodierno codicis numero notis aureis scripto.

2234 Saec. XVI a.m., chartac., mm. 210×154, ff. 177 (+1^a, 96^{a-f}, 137^{a-c}), ll. 21.

1 (ff. 1^a-62) Michaelis Apostolii ¹(ff. 1^a-58^v, 61^v-62) Epistularum ξε' collectio (de Michaelis Apostolii epistulis earumque codicibus v. E. Legrand, *Bibliographie hellénique*, II, Paris 1885, p. 233 n. 1 et praesertim H. Noiret, *Lettres inédites de Michel Apostolis* [*Bibliothèque des écoles françaises d'Athènes et de Rome* 54], Paris 1889, pp. 1-52; codicibus a Legrand et Noiret memoratis noster addendus est): epp. α'-μζ' in codice nostro (ff. 1^a-35) sunt epp. 1-46 apud Legrand, op. l. pp. 233-258 (animadvertendum est in codice nostro fortasse ob exemplar mutilum librarium inter ff. 29^v et 30 partem epistulae λζ', epistulas λζ'-λη' et initium epistulae λθ', apud Legrand pp. 253-255, omisisse; nam in imo f. 29^v textus ep. λζ' interrumpitur cum verbis ἐλέγετο βαθμόν [Legrand p. 253, l. 5 a.i.], f. 30 autem inc. cum verbis ep. λθ' ιτ' ἰδεῖν ὅλως ἀνέχη [Legrand p. 255, 4]; reliquam partem tamen epistulae λζ' in marginibus ff. 29^v-30, totam autem epistolam λη' in ff. 61^v-62 <Georgius Balsamon> supplevit); ep. μζ' in codice nostro est ep. 47 apud Legrand p. 258 (ubi tamen editio, p. 258, interrumpitur post τοῦδε, cf. in codice nostro f. 35 ll. 12-13) et ep. XLVII apud Noiret, pp. 70-71; ep. μη' in codice nostro = LI Noiret; μθ' = LII Noiret; ν' = LIII Noiret; να' = LIV Noiret; νβ' = LV Noiret; νγ' = LVI Noiret; νδ' = LVIII Noiret; νε' = LIX Noiret; νς' = LVII Noiret; νζ' = LXIV Noiret; νη' = LXV Noiret; νθ' = LXVI Noiret; ξ' = LXVII Noiret; ξα' = LX Noiret; ξβ' = LXI Noiret; ξγ' = VII bis Noiret (pp. 57-58); ξδ' = LXIII Noiret; ξε' = LXVIII Noiret. Inter epp. νε' et νς' (Noiret, epp. LIX et LVII) interponitur (ff. 42-45^v) epistula card. Bessarionis ad Michaelem Apostolium, inc. ἀφίκετο ὡς ἡμᾶς βραδύτερον μὲν ἢ αὐτὸς ᾤου des. ἔποιο τῇ συμβουλῇ (P. G. 161. 688-692 C 3; critice ed. L. Mohler, *Aus Bessarions Gelehrtenkreis* [*Quellen und Forsch. aus dem Gebiete der Gesch.*, XXIV] Paderborn 1942, pp. 511-513, 26; codicibus a Mohler memoratis, op. l. p. 511, addendi sunt noster et Vat. gr. 1756, ff. 89^v-92 [cf. P. Canart, *Cod. Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 55]). In ff. 61^v-62 <Georgius Balsamon> ep. λη' supplevit (cf. supra). ²(ff. 59-60) Oratio ad cardinalem Bessarionem (προσφώνημα εἰς τὸν θειότατον καὶ παναγιώτατον μου δεσπότην καὶ κύριον Βησσαρίω τὸν αἰδεσιμώτατον καρδηνάλιν τῶν Τούσκλων καὶ πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως) in fine mutila, nempe ab initio τάγαθὰ τῶν ἔργων θειότατε καρδηνάλεων μεγάλης δέεται τῆς εὐφημίας usque ad τὸν μὲν τῆς Νεαπόλεως ἡγεμόνα καὶ Γοτθάλων αἶ (cf. E. Legrand, *Bibliographie hellénique* I, Paris 1885, p. LXVI num. 3; exstat etiam in codice Smyrnaeo quem Φιλεκπαιδευτικὸς σύλλογος «Ὁμηρος» possidebat, cf. Legrand p. LXVI nn. 3 et 5; e codice Bruxellensi 11270-75 ed. Ch. G. Patrinelis, *Ἀθηνᾶ* 65, 1961, pp. 131-135; virum doctum codex noster latuit; de

verbis cum quibus in codice nostro textus abrumpitur, καὶ Γοτθαλάνων ἀ[v. Patrinelis, op. l. p. 132, 37). Ff. 60^v-61, 62^v vacua.

2 (ff. 63-96^v) Procli <Lycii> diadochi commentarii in Platonis Parmenidem liber primus, ab initio εὐχομαι τοῖς θεοῖς πᾶσι καὶ πάσαις ποδηγήσαι μου usque ad καὶ γὰρ ἀδολέσχους τούτους (ed. V. Cousin, *Procli philosophi platonici opera*, IV, Parisiis 1821, pp. 3-51, 16). Ff. 96^a-96^{fv} vacua.

3 (ff. 97-137^v) Michaelis Apostolii (auctoris nomen in f. 125^v indicatur) scripta diversa: ¹(ff. 97-102^v) Menexenus sive de trinitate (cf. Legrand, *Bibl. hellénique*, I, Paris 1885, p. LXVI, num. 4); exstat etiam in codicibus Vat. Pal. gr. 275 ff. 183-185^v, Laurent. plut. 10. 25 f. 47 (cf. Bandini, *Cat. cod. man. Bibl. med. Laurent.* I, Florentiae 1764, p. 492), Escor. Σ I 18 f. 11 (cf. E. Miller, *Cat. des man. grecs de la Bibl. de l'Escor.*, Paris 1848, p. 70) et Vindob. phil. gr. 85 ff. 11-15 (cf. H. Hunger, *Katalog der griech. Handschr. der österr. Nationalbibl.* I, Wien 1961, p. 197); ed. B. Laourdas, *Κρητικά Χρονικά* 6, 1952, pp. 52-57. ²(ff. 103-107^v) Oratio ad socerum de secundis nuptiis, λόγος συμβουλευτικός πρὸς τὸν αὐτοῦ κηδεστὴν μηνιθέντα ὅτε ἐς δευτέρους ἀφίκετο γάμους καὶ περὶ τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς, inc. ἐν ἄλλοις τῶν ἀναγκαίων ἤδη σχολάζοντα οἷς οὐδὲ τροφῆς ἔξεστί μοι δαψιλοῦς ἀπογεύεσθαι des. καὶ γε αὐτοῖς τοῖς ὑβρίζειν ἐπισταμένοις (cf. Legrand p. LXVII, num. 5) ut in codicibus Vat. Pal. gr. 275 ff. 185^v-187^v, Laurent. plut. 10. 25 f. 51 (cf. Bandini, p. 492), Escor. Σ I 18 f. 15^v (cf. Miller, p. 70), Barocc. gr. 76 f. 420 (cf. H. O. Coxe, *Cat. cod. man. bibl. Bodl.* I, Oxonii 1853, col. 137), Vindob. phil. gr. 85 ff. 16-18^v (cf. Hunger, p. 197); ed. A. Demetracopoulos, *Ἐθνικὸν ἡμερολόγιον*, 1870, pp. 359 seqq. (cf. Legrand, p. LXVII n. 2; editionem non vidi). ³(ff. 108-111^v) Oratio ad imperatorem Constantinum <XII> Palaeologum, προσφώνημα εἰς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ἅμα δὲ καὶ ὁμολογία τῆς αὐτοῦ πίστεως (Legrand p. LXVII num. 6; v. etiam Ch. G. Patrinelis, *Ἐπετηρὶς ἐταιρείας βυζαντινῶν σπουδῶν*, 30, 1960-61, p. 211 num. 9) ut, e.g., in codicibus Vat. Pal. gr. 275 ff. 188-189^v, Escor. Σ I 18 f. 19 (cf. Miller, p. 70) et Vindob. phil. gr. 85 ff. 19-21 (cf. Hunger, p. 197); ed. S. Lampros, *Παλαιολόγεια καὶ Πελοποννησιακά*, 4, 1930, pp. 83-87. ⁴(ff. 112-115) Oratio ad Iohannem Argyropulum, προσφώνημα εἰς τὸν σοφώτατον αὐτοῦ διδάσκαλον Ἰωάννην τὸν Ἀργυρόπουλον, ὅτε ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῷ τοῦ ξενῶνος καθολικῷ μουσεῖῳ (Legrand p. LXVII, num. 7), ut, e.g., in codicibus Vat. Pal. gr. 275 ff. 189^v-191, Escor. Σ I 18 f. 21^v (Miller p. 70) et Vindob. phil. gr. 85 ff. 21^v-23^v (Hunger p. 197); ed. S. Lampros, *Ἀργυροπούλεια*, Athenis 1910, pp. 227-231. ⁵(ff. 115-118^v) μονοδιά εἰς τὸν Μανουήλ τὸν Καλοτάρην, inc. δίκαιόν ἐστι πᾶσιν ἀνθρώποις ὑποκειμένοις φθορᾶ des. ἀπίωμεν θεῷ καὶ ἀνθρώποις φίλα ποιῆ

σαντες (Legrand, p. LXVII num. 9), ut in codice Vat. Pal. gr. 275 ff. 191-192^v; ed. B. Laourdas, *Κρητικά Χρονικά* 4, 1950, pp. 253-255. ⁶(ff. 118^v-120^v) <Monodia ad Michaellem Galatinum> sub titulo ἐπικήδειος εἰς τὸν Γαλατηνόν, inc. φίλον ἄνδρα καὶ ἀγαθὸν λόγοις τεθνηκότα κοσμεῖν μὴ ὅτι προσήκον des. ἐπικαίρων ἀπίωμεν (Legrand p. LXVII, num. 10), ut in codice Vat. Pal. gr. 275 ff. 192^v-193^v; ed. B. Laourdas, *Κρητικά Χρονικά* 4, 1950, pp. 255-256. ⁷(ff. 121-125) εὐχή τριαδικὴ πρὸ τῆς μεταλήψεως γενομένη, inc. θεῷ πατρὶ ἀναιτίῳ βασιλεῖ αἰωνίῳ ἐξ οὐδενὸς γεγονότι des. τῇ ἀγία τριάδι καὶ σεπτῇ μονάδι νῦν τε καὶ εἰς ἀπεράντους αἰῶνας ἀμήν (Legrand, p. LXVII num. 11); codice Vat. Pal. gr. 275 ff. 194-195^v usus ed. B. Laourdas, *Tome commémoratif du millénaire de la Bibliothèque Patriarcale d'Alexandrie*, Alexandrie 1953, pp. 48-50. ⁸(ff. 125^v-137^v) Liber apologeticus contra Theodori Gazae pro Aristotele de substantia adversus Plethonem obiectiones ut in codice Vat. Pal. gr. 275 ff. 177-183 (Legrand p. LXVI, num. 1; ed. L. Mohler, *Aus Bessarions Gelehrtenkreis [Quellen u. Forschungen aus dem Geb. der Gesch.* XXIV] Paderborn 1942, pp. 161-169; codicibus a Mohler memoratis, pp. 159-160, addendi sunt codex noster et codex Smyrnaeus, de quo v. Legrand, p. LXVI n. 3). Textus codicis nostri inc. ἔδει Πλήθωνα εἶπερ αὐτῷ Ἀριστοτέλης (Mohler p. 161, 22), des. ὁξύτεροι τὴν διάνοιαν (Mohler p. 169, 37) ut in codice Vat. Pal. gr. 275. Ff. 137^a-137^{cv} vacua.

4 (ff. 138-149^v) <Iohannis Characis> De orthographia, inc. ὀρθογραφία ἐστὶ ἡ κατὰ λέξιν ἡκριβωμένη γραφή. πόσα εἶδη τῆς ὀρθογραφίας τρία σύνταξις ποιότης ποσότης des. διὰ τοῦ εἰς ψῖλου θύραζε ἔραζε πᾶν τὸ ὅμοιον ἐν τοῖς ὀνόμασιν, omnino ut in codice Vat. Barb. gr. 160 ff. 13^v l. 5-17^v l. 16 (de quo opusculo - quod ex Herodiano excerptum est - v. praesertim P. Egenolff, *Die orthographischen Stücke der byzantinischen Litteratur*, Leipzig 1888, pp. 4-6): ut animadvertit Egenolff, op. l. pp. 4-5 (quem tamen codex noster et codex Vat. Barb. gr. 160 effugerunt), exstat etiam in codicibus Vindob. phil. gr. 240 ff. 3-35 (cf. etiam Egenolff, *Die orthoepischen Stücke der byzantinischen Litteratur*, Progr. Mannheim 1887, p. 13 n. 1; H. Hunger, *Katalog der griech. Handschr. der österr. Nationalbibl.*, I, Wien 1961, p. 374), Hauniens. gr. 1965 pp. 726-755 (cf. C. Graux, *Notices sommaires des man. grecs de la grande bibliothèque royale de Copenhague*, Paris 1879, pp. 55-56) et Brit. Bibl. Harl. gr. 5656 ff. 15-19 (cf. R. Nares, *Catal. of the Harl. Man. in the Brit. Mus.*, III, London 1808, p. 285 nec non J. A. Cramer, *Anecdota graeca e codd. man. Bibl. Oxon.*, IV, Oxonii 1837, pp. 330-331). Excerpta ex hoc codice Harleiano ed. Cramer, op. l. pp. 331, 21-333, 5; ultima verba a Cramer transcripta (p. 333, 4-5) sunt ἐπεὶ ἀπὸ δοτικῆς πτώσεως ἐστὶ ταῦτα (cf. in codice nostro f. 149 l. 1, in codice Vat.

Barb. gr. 160 f. 17^v l. 4). Textus codicis nostri et Vat. Barb. gr. 160 magis accedit ad textum codicis Harleiani 5656 a Cramer transcriptum, qui recensio- nem breviorē perhibet (cf. Egenolff, *Die orthographischen Stücke* . . . p. 5); codices Vindob. phil. gr. 240 et Hauniens. gr. 1965 contra, qui inter sese valde consentiunt et ab eodem exemplari fluxerunt (cf. Egenolff, *ibid.*), textum fusio- rem a textu codicis nostri discrepantem habent (excerptum e codice Hauniens. gr. 1965 transcripsit Graux, op. l. pp. 55-56, nempe ab initio ὀρθογραφία διττὸν λέγεται, ὀρθογραφία γάρ ἐστι καὶ κατὰ τὴν λέξιν ἡκριβωμένη γραφή usque ad ἡ δὲ παράδοσις τῶν παλαιῶν τὸ ἔχει, cf. in codice nostro f. 138 l. 1 a.i., ubi tamen textus discrepat). Animadvertendum est opusculum ab I. Bekker e codice Vat. gr. 1370 f. 134 partim transcriptum (*Anecd. gr.* III, Berolini 1821, pp. 1127-1128), quamvis de eadem re disserat, textum omnino diversum praebe- re; quod opusculum, ut monuit Bekker, op. l. p. 1127, praeter cod. Vat. gr. 1370 ff. 134-142^v etiam codices Vat. Ottob. gr. 173 ff. 157^v-160 (ubi Theodosio grammatico tribuitur), Paris. gr. Coislin. 176 f. 25 et Ven. Marc. App. 11,4 continent.

5 (ff. 149^v-172^v) Aelii Herodiani ¹(ff. 149^v-165^v) Epitome ex libro (De declinatione nominum a Sergio anagnoste confecta), sub titulo ἐπιτομή τῶν ὀνομάτων κανόνων ἐκ τῶν Ἡρωδιανοῦ (epitomes auctorem Sergium anagnosten fuisse e codice Vindob. phil. gr. 294 f. 9^v elicitur, cf. A. Ludwich, *Aristarchs homerische Textkritik*, II, Leipzig 1885, p. 669 nec non A. Hilgard, *Excerpta ex libris Herodiani technici* [Beilage zum Jahresbericht des Heidelberger Gymnasiums für das Schuljahr 1886/87], Lipsiae 1887, pp. 3 et 5 et H. Hunger, op. l. p. 390), inc. τὸ ὁμοιον ἐν τοῖς ὀνόμασιν ἢ γένει ἢ εἴδει ἢ σχήματι ἢ ἀριθμῷ ἢ τόνῳ ἢ πτώσει ἢ καταλήξει ἐν παρατελεύτῳ συλλαβῇ des. καὶ δισυλλάβως οὐας οὐατος κλινόμενον ἀπὸ δὲ τοῦ ὁτὸς ὁτίον ὑποκοριστικόν, omnino ut in codicibus Vat. Barb. gr. 160 ff. 17^v l. 16-22^v l. 27 et Brit. Bibl. Harl. gr. 5656 ff. 19-24^v (codice Vindob. phil. gr. 294 ff. 9^v-17^v usus, qui textum saepe discrepantem perhibet, partim ed. A. Ludwich, op. l. pp. 670-677, nempe ab initio usque ad ὁμοίως καὶ τὰ ὑπὲρ μίαν συλλαβὴν ὀξυνόμενα διὰ ubi textus codicis Vindob. phil. gr. 294 in imo f. 17^v interrumpitur, cf. codicem nostrum f. 156^v l. 4, cod. Vat. Barb. gr. 160 f. 19^v l. 3 a.i., Hilgard op. l. p. 10, 28; codice Brit. Bibl. Harl. gr. 5656 usus partim ed. J. A. Cramer, op. l. IV, pp. 333, 6-338, 11, v. etiam A. Lentz, *Herodiani technici reliquiae*, II, Lipsiae 1870 [Grammatici graeci III], pp. 634, 5-646, 34; codicibus Vindob. phil. gr. 294 et Harleian. gr. 5656 collatis integre ed. A. Hilgard, op. l. pp. 6-16). Cramer editio des. (p. 338, 10-11) τὸ δὲ πεπερί-δος Εὐβουλος εἶπε (cf. Lentz p. 646, 34), in codice nostro f. 164^v l. 9, in codice

Vat. Barb. gr. 160 f. 22^v ll. 4-5; post quae verba codex Harleianus, codex noster ff. 164^v l. 10-165^v et codex Vat. Barb. gr. 160 f. 22^v ll. 5-27 nonnulla perhibent de declinatione nominum neutrorum quae cum υ, ον, αρ, ορ, υρ, ωρ, ας, αις, ες, ος, ως desinunt, inc. τὰ εἰς υ ἢ διὰ τοῦ ε ἐγκλίνεται ἄστῳ ἄστεως πώεος δώριος des. ἀπὸ δὲ τοῦ ὁτὸς ὁτίον ὑποκοριστικόν (e codice Harleiano ed. Hilgard, pp. 15, 14-16, 5). ²(ff. 165^v-172^v) Excerptum ex opere de indeclinabilibus ver- bis sub titulo περὶ ἀκλίτων ῥημάτων, inc. τὰ εἰς βω λήγοντα ῥήματα βαρύτονα ἐν τῇ πρὸ τέλους συλλαβῇ des. μήτε εἰς χρόνους διαφόρους κινεῖν μήτε εἰς διαφόρους διαθέ-σεις, omnino ut in codicibus Brit. Mus. Harl. gr. 5656 ff. 24^v-27 (cf. Hilgard, op. l. p. 26) et Vat. Barb. gr. 160 ff. 22^v l. 28-25 l. 1 (de quo opere v. praeser- tim P. Egenolff, *Berichte über die griechischen Grammatiker, Bursian Jahresbe-richt* 58, 1889, pp. 270-271, qui caput de verbis quae cum - μι desinunt, in codice nostro ff. 169^v-171 l. 7, huius operis partem esse animadvertit; excerptum primum editum est in Thesauro cornucopiae, Venetiis in domo Aldi Romani 1496 [v. initium, post praefationes; paginae non indicantur], deinde a Ch. Wechel, Basileae 1542 [cf. Hilgard op. l. p. 26 et Egenolff, op. l. p. 270; editionem prae manibus non habui]; codice Harleian. gr. 5656 usus partim tantum ed. A. Cramer, op. l. IV, Oxonii 1837, pp. 338-339 [des. cum verbis εὔρηκε ἀπὸ τοῦ εὔρηκω, in codice nostro f. 170^v l. 10, in codice Vat. Barb. gr. 160 f. 24 l. 26]; e codice Harl. gr. 5656 excerptum integre iterum ed. A. Hil- gard, op. l. pp. 27-31; A. Lentz editio, *Herodiani technici reliquiae*, II, Lipsiae 1870, pp. 782-784, cum Hilgard, codice nostro et codice Vat. Barb. gr. 160 satis congruit usque ad λιμπάνω, λαμβάνω, λανθάνω, p. 783, 1, cf. Hilgard p. 27, 24, codicem nostrum f. 166^v l. 2 a.i., Vat. Barb. gr. 160 f. 23 l. 16).

6 (ff. 173-174) De barbarismo et soloecismo excerpta duo: ^a(f. 173) De barbarismo, sub titulo περὶ μέτρων, inc. κατὰ χρόνους βαρβαρισμός ἐστι πινακὶς ἐκτεταμένως λέγειν des. ἀπωλέσαντες τὰ τέκνα, ut in codice Vat. Barb. gr. 160 f. 25 ll. 1-8; ^b(ff. 173-174) De soloecismo, sub titulo περὶ σολοικίας ἢ σολοικισμοῦ, inc. σολοικία ἐστὶν ἀκατάλληλος πλοκὴ τῶν λόγου μερῶν παρὰ τὴν τῶν ἐλληνι-ζόντων συνήθειαν des. ἐλθὲ μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιοὺς, ut in codice Vat. Barb. gr. 160 f. 25 ll. 8-25 (ed. L. C. Valckenaer, *Ammonius. De differentia adfinium vocabu- lorum*, Lipsiae 1822, pp. 181-184, 7; initium satis consentit etiam cum J. Boissonade, *Anecdota graeca e codicibus regijs*, III, Parisiis 1831, p. 238, 11-12). Ff. 174^v-177^v vacua.

MAT. Codex bene servatus. Ff. 2-5 tamen tineis perterebrata.

FASC. Codex partibus duabus in totum fasciculos 24 complectentibus efformatur. Fasciculi 19 partis prioris quaterniones omnes sunt praeter 4 (ternionem, ff. 25-30^v) et 19 (binionem,

ff. 137-137^v), verbis reclamantibus margini inferiori ultimae singulorum paginae appositis distincti; fasciculi 1-8 notis graecis α-η' in margine inferiore primae singulorum paginae dextrorsum scriptis etiam signati (v. ff. 1^a, 9, 17, 25, 31, 39, 47, 55). Fasciculi 5 alterius partis, quaterniones omnes, verbis reclamantibus eadem ratione qua fasciculi partis prioris distinguuntur; primus notam α' in margine inferiore primae paginae etiam perhibet (v. f. 138).

CHART. SIGNA Quinque observantur: ¹(f. 1) galerus praelaticius, cuius pars inferior tantum perspicitur (cf. fortasse Briquet n. 3419, Innsbruck 1524, Gratz 1526, Salzbouurg 1527; vel Briquet n. 3436, Casalmaggiore 1526); ²(e.g. ff. 2, 7) libra circulo inclusa, cum desuper stella sex radiorum et «contremarque» AX (exemplum aequale deest apud Briquet, sed cf. nn. 2594, 2595, 2596: Venise 1500, Vienne 1528, Vicence 1522); ³(e.g. ff. 17+24, 19; 105+112, 107, 111) arcus cum telo et «contremarque» PS (Briquet n. 818: Verone 1518, Treviso 1524, Udine 1524-28, Vicence 1525-28, Gratz 1526); ⁴(e.g. ff. 72+77) ancora circulo inclusa, cum desuper parvo circulo (Briquet n. 470: Casalmaggiore 1526, Villach 1525); ⁵(ff. 129+136) ancora circulo inclusa, cum desuper stella sex radiorum (Briquet n. 493: Udine 1524-1530).

SCHEMA Lake I 2 b, Leroy 20 D 1 (v. e.g. ff. 62, 63, 123, 129). Spatium scriptum: mm. 150×85.90, 150×80, 150×70 in parte priore; mm. 150×70 in altera parte.

SCRIPT. Quattuor manus distinguuntur: prima ff. 1^a-137^v exaravit praeter ff. 45, 45^v ll. 1-5, 61^v-62 et margines ff. 29^v-30; altera f. 45 et f. 45^v ll. 1-5; tertia ff. 138-174; quarta, nempe (Georgius Balsamon), ff. 61^v-62 et margines ff. 29^v-30. Idem Georgius Balsamon possessionis notam f. 1^v apposuit (v. infra, sub Poss.).

ORN. Tituli et litterae initiales rubro exarata. Litterae initiales nonnullae cauliculis exornatae (v. e.g. ff. 63, 164^v, 165^{r-v}, 169^v, 170).

POSS. Georgius Balsamon, ut e nota possessionis autographa in f. 1^v patet: Γεωργίου τοῦ Βαλσαμῶνος μᾶλλον δὲ τῶν χρωμένων. In ff. 1^a, 34, 111^v, 174^{r-v} sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. 1 adglutinatae sunt tres schedulae chartaceae: in superiore, nunc mm. 20×65, scriptum est 107 et, manu (A. Mai), XVII (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144); in media partim rescissa, nunc mm. 93×29, manus saec. XVIII scripsit... *ichae|lis Apos|tolii Epis|tolae saeculi XVI*; manus altera recentior addidit 72, LXXX; in inferiore, mm. 25×42, legitur *H XXVIII*. In margine inferiore f. 1^a (A. Mai) scripsit *Colonens. 73 Vat. 2234*. Codex in indice R. Vernazza numero 91, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 27 signatur.

BIBL. De codice mentio fit apud P. Egenolff, *Berichte über die griechischen Grammatiker, Bursian Jahresbericht* 58, 1889, p. 271 (cf. *Revue des revues in Revue de philol.* N. S. 15, 1891, p. 86; animadvertit tamen codices Vat. Barb. gr. I 160 et Vat. gr. 2234 non ab Hilgard, *Excerpta ex libris Herodiani technici*, Lipsiae 1887, sed ab Egenolff in recensendo Hilgard opere, *Bursian Jahresbericht* 58, 1889, p. 271 memoratos esse). Codicem nostrum pro Vat. gr. 2238 perperam memoravit A. Dreizehnter, *Untersuchungen zur Textgeschichte der aristotelischen Politik [Philosophia antiqua X]* Leiden 1962, p. 68 (codicem ad quem Dreizehnter refert Vat. gr. 2238 esse ex eo patet, quod Dreizehnter eum anno 1467 Romae scriptum esse dicit; hoc ad Vat. gr. 2238 pertinet: cf. O. Immisch, *Aristotelis Politica*, Lipsiae 1919 [*Teubneriana*] p. XXIX).

INTEG. Omnino ut in superiore libro.

2235 Saec. XIV a.m. (ff. 5-189^v), XIV ex. (ff. 1-4^v, 190-229^v), chartac., mm. 216×166, ff. I. 229 (+98^a), ll. 21-33.

Scripta ascetica varia ad usum monasticum.

I (ff. 5-189^v)

1 (ff. 5-8) (S. Basilii Magni epist. 2 classis I) in initio mutila, nempe ab αἰσθητηρίων ἐπὶ τὸν κόσμον διαφορούμενος ἐπάνεισι μὲν πρὸς ἑαυτὸν usque ad finem, εἰς τελείωσιν τῶν σπουδαζομένων ἐπιζητοῦντος ἀμὴν (P. G. 32. 228 A 14-233 B; Y. Courtonne, *Saint Basile, Lettres*, I, Paris 1957 [*Les belles Lettres*] pp. 8, 59-13). In marginibus inferioribus ff. 5-6^v scripti sunt anathematismi nonnulli (contra Massalianos), inc. τοῖς λέγουσιν αὐτοὺς (sic) μὲν πεφωτισμένους καλοῦσι · τοὺς δὲ πιστοὺς ἐσκοτισμένους κατονομάζουσι, ὅτι μὴ τὰ αὐτῶν ἐμήθησαν καὶ δόγματα καὶ διδάγματα ἀνάθεμα, des. καὶ διὰ τούτων τοὺς ἀφελεστέρους ἀπατομένους ἐξ ἀπατῶν (sic) πειρομένους ἀνάθεμα (anathematismus f. 5 marg. inf. τοῖς αἰσθητῶς τὸ πανάγιον πνεῦμα μυθεκομένοις ὁρᾶν conferendus est cum Iohanne Damasceno De haeresibus P. G. 94. 732 B 6-8 et cum Euthymio Zigabeno, Panopl. dogm. tit. XXVI, P. G. 130. 1285 D 11-13; verba εἰς τὴν θείαν φύσιν ἑαυτοὺς ἀμειφθῆναι f. 5^v marg. inf. cum Euthymio Zigabeno, Panopl. dogm. tit. XXVI, P. G. 130. 1285 D 2-3).

2 (f. 8^v) Excerpta ascetica nonnulla (primum est ὄντως ζητῆσαι ἔχομεν ἀδελφοὶ τὰς ἡμέρας καὶ τὸν κερὸν ὃν ἀνηλός [sic] καὶ οὐχ εὐρήσομεν, ultimum autem est ἡρωτήθη γέρον δια (sic) τί οὐ δύναμαι οἰκῆσαι μετὰ ἀδελφοῦ · ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι τὸν θεὸν οὐ φοβῆ καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπεσαι · σκάνδαλον οὐ τηρῆς κόλασιν οὐκ ἐνθυμεῖσαι βασιλείας οὐρανῶν οὐ ποθεῖς ἐπεὶ ἂν ταῦτα ἐνεθυμοῦ ἐκαρτέροις ἂν καὶ ἐν μέσῳ θηρίων), inter quae inseritur (ll. 6-26) (excerptum ex historia monachorum in Aegypto) de Patermuthio, inc. ὁ ἀβᾶς Πατερμούθιος ἀδελφὸν κάμνοντα ἐπισκεψάμενος des. ὡς θαυμάσαι ἅπαντας ἐπὶ τῇ αὐτοῦ πολιτίᾳ (ed. E. Preuschen, *Palladius u. Rufinus*, Giessen 1897, pp. 57, 21-58, 14; A. J. Festugière, *Historia monachorum in Aegypto [Subs. hag. 53]* Bruxelles 1971, pp. 82, 104-83, 122).

3 (ff. 10-189^v) Isaaci Syri (seu Ninivite) orationes asceticae 31 ex arabis sermone in graecum a Patricio et Abramio monachis Sabbaiticis versae (ed. Nicephorus hieromonachus, Athenis 1895), praefixo (f. 9^{r-v}) prooemio quod inc. αὕτη ἡ βίβλος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῖς ἀναχωρηταῖς καὶ ἡσυχασταῖς ὀφείλει ἀναγινώσκεσθαι et des. ὧν πρεσβεῖταις (sic) σῶσον ἡμᾶς ὁ θεὸς ἀμὴν: ¹(ff. 10-15) λόγος α' (ed. l. λόγος α' pp. 1-8); ²(ff. 15-20^v) λόγος β' (ed. l. λόγος λ' pp. 126-

133); ³(ff. 20^v-33^v) λόγος γ' (ed. l. λόγοι πβ' pp. 313-315, πγ' pp. 316-320, μδ' pp. 183-187, με' pp. 188-190); ⁴(ff. 33^v-45^v) λόγος δ' (ed. l. λόγος κγ' pp. 90-104); ⁵(ff. 45^v-58) λόγος ε' (ed. l. λόγος ε', pp. 18-31); ⁶(ff. 58-69) λόγος ς' (ed. l. λόγος νς' pp. 221-232); ⁷(ff. 69-73) λόγος ζ' (ed. l. λόγος κα' pp. 82-86); ⁸(ff. 73-76^v) λόγος η' (ed. l. λόγος μα' pp. 170-173); ⁹(ff. 76^v-79) λόγος θ' (ed. l. λόγος ο' pp. 274-276); ¹⁰(ff. 79-80^v) λόγος ι' (ed. l. λόγος ι' pp. 43-44); ¹¹(ff. 80^v-81^v) λόγος ια' (ed. l. λόγος ιδ' p. 53); ¹²(ff. 81^v-83) λόγος ιβ' (ed. l. λόγος ιε' pp. 54-56); ¹³(ff. 83-84^v) λόγος ιγ' (ed. l. λόγος ια' pp. 45-46); ¹⁴(ff. 84^v-88) λόγος ιδ' (ed. l. λόγος κβ' pp. 87-90); ¹⁵(ff. 88-95) λόγος ιε' (ed. l. λόγος μγ' pp. 176-183); ¹⁶(ff. 95-98) λόγος ις' (ed. l. λόγος β' pp. 8-11); ¹⁷(ff. 98-101) λόγος ιζ' (ed. l. λόγος ζ' pp. 32-36); ¹⁸(ff. 101-102^v) λόγος ιη' (ed. l. λόγος θ' pp. 41-43); ¹⁹(ff. 102^v-104^v) λόγος ιθ' (ed. l. λόγος ιγ' pp. 50-53); ²⁰(ff. 104^v-108^v) λόγος κ' (ed. l. λόγος κθ' pp. 122-126); ²¹(ff. 108^v-117^v) λόγος κα' (ed. l. λόγος οε' pp. 294-295, ος' pp. 296-297, οζ' pp. 297-298, οη' pp. 298-300, οθ' pp. 300-304); ²²(ff. 117^v-125) λόγος κβ' (ed. l. λόγος λα'-λβ', pp. 133-140); ²³(ff. 125-130) λόγος κγ' (ed. l. λόγος μβ' pp. 173-175, νε' pp. 218-221); ²⁴(ff. 130-142) λόγος κγ' (sic perperam pro κδ') (ed. l. λόγος να'-νδ' pp. 209-217, κζ' pp. 117-119); ²⁵(ff. 142-148) λόγος κδ' (sic perperam pro κε') (ed. l. λόγος μς' pp. 190-195); ²⁶(ff. 148-156^v) λόγος κδ' (sic perperam pro κς') (ed. l. λόγος ξς' pp. 264-268, πδ' pp. 320-327); ²⁷(ff. 156^v-158^v) λόγος κς' (sic perperam pro κζ') (ed. l. λόγος οδ' pp. 292-294); ²⁸(ff. 159-160) λόγος κζ' (sic perperam pro κη') (ed. l. λόγος π' pp. 304-305); ²⁹(ff. 160-161^v) λόγος κη' (sic perperam pro κθ') (ed. l. λόγος ξη' pp. 269-270); ³⁰(ff. 161^v-162^v) λόγος κθ' (sic perperam pro λ') (ed. l. λόγος κδ' pp. 104-105); ³¹(ff. 162^v-189^v) λόγος λ' (sic perperam pro λα') (ed. l. λόγος ις' pp. 56-59 subfixo [f. 164^v ll. 4-8] additamento ως οἶμαι ὅτι πάλιν καλεῖ τὴν ψυχὴν, βασιλέα δὲ τὸν νοῦν · καὶ ἀληθῶς οὐαὶ τῇ ψυχῇ ὅταν γένηται ὁ νοῦς αὐτῆς νήπιος τῇ φρονήσει καὶ μὴ φροντίζων τῆς σωτηρίας αὐτοῦ; λόγος πε' pp. 327-352). In marginibus nonnullorum foliorum scholia: primum (f. 19^v) est ἀπαρίθμησις των παθῶν τοῦ κόσμου, ultimum (f. 188^v) est αἱ αἱ τῇ ἀνθρωπότητι.

II (ff. 190-229^v; 1-4^v)

I (ff. 190-221^v) Collectiones duae locorum ad vitam asceticam praesertim pertinentium: ¹(ff. 190-216) Collectio centum locorum e S. Iohanne Chrysostomo, S. Basilio Magno et aliis patribus quoque sumptorum, sub titulo ἐκλογὴ ἐκ διαφορῶν βιβλίων ἔχουσα κεφάλαια ἐκ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: primus locus (α') est ἀναγινώσκειται τὰς τοῦ σωτῆρος διδασκαλείας καὶ μανθάνεται ὅτι ἀπελθόντων ἡμῶν ἐντεῦθεν οὐδεὶς ὑμῖν βοηθῆσαι δύναται οὐκ ἀδελφὸς ἀδελφὸν λυτροῦται ἐκ

τῶν ἀκαταπαυσάμενων (in marg. corr. στων) βασάνων · οὐ γονεῖς τέκνα · οὐ τέκνα γονεῖς · καὶ τί λέγω ἀνθρώπους ἀπλῶς ὁπότεν ἔλθῃ καὶ Ἰώβ καὶ Δανιήλ οὐ μὴ δυσωπήσουσιν τὸν δικαστὴν ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ultimus autem (ρ') est ὥσπερ ὁ ὑετὸς αὔξει τὰ σπέρματα τῆς γῆς οὕτως ἡ σύναξις τῆς ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀκρόασις τῶν θείων γραφῶν ἐγείρει τὴν ψυχὴν πρὸς ἀρετὰς ἀγαθὰς πρὸς τὸν φόβον τοῦ θεοῦ καὶ πρὸς τὸ ποιεῖν ἀόκνως, τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Quorum locorum nonnullos tantum agnosce-re valui: f. 191 ecloga ε' (inc. φεύγει ὁ διάβολος τὸν νήφοντα – des. πολλὰ γὰρ ἔνεδρα τοῦ διαβόλου) conferenda est cum Ephraem Syro, De virtute c. 7 (ed. I. Assemani, I, Romae 1732, 221 D 3-6); f. 196^v ecloga κγ' (inc. πολλάκης ὑπηρέτας [sic] τῇ σαρκὶ πρὸς ἀπόλαυσιν des. γλυκύτερα ὄντα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον) est S. Basilii Magni in hexaem. hom. VIII (P. G. 29. 185 B 1-10); f. 197 ecl. κε' (inc. ἔχεις οὐρανὸν διακεκοσμημένον des. δόξαζε τὸν θεόν) est S. Basilii Magni hom. VIII in hexaemeron (P. G. 29. 180 C 7 – 181 A 1); ff. 197-198 eccloga κε' (sic perperam pro κς'; inc. θεὸν γνωρίσωμεν τὸν κτίσαντα des. τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς στερηθῆναι) est S. Basilii Magni hom. VI in hexaem. (P. G. 29. 120 A 3-B 9); f. 201^v ecloga λβ' (inc. ἔνθα σωφροσύνη καὶ σεμνότης des. τῶν ἀπορρήτων ἐκείνων ἀγαθῶν ἀπολαύσαι [sic]) est S. Iohannis Chrysostomi hom. 44 in Genes. (P. G. 54. 413, 41-50); ff. 201^v-202 ecloga λγ' (inc. μετὰ νεφούσης [sic] ψυχῆς ταῖς εὐχαῖς προσεδρεύωμεν des. ἐλπίδα πᾶσαν ἐπὶ θεὸν μεταστήσωμεν) duobus diversis locis S. Iohannis Chrysostomi constat, nempe hom. 49 in Gen. (P. G. 54. 447, 49-55) et hom. 56 in Gen. (P. G. 54. 494, 13-22); f. 211^v ecloga οη' (inc. οὐκ ἀναγκαστικὴ ἐστὶν τοῦ θεοῦ ἡ κλήσις ἀδελφοὶ des. οὐκ ἀναγκάζει οὐδὲ βιάζεται) est S. Iohannis Chrysostomi hom. 80 in Matth. (P. G. 58. 728, 16-20); f. 212 ecloga οθ' (inc. φιλαργύρου ἀνθρώπου οὐδὲν ἀνομώτερον des. πάντων ἐστὶν ἀθλιώτερος) est S. Iohannis Chrysostomi hom. 80 in Matth. (P. G. 58. 728,50 – 729,3); f. 212 ecloga π' (inc. τί πενθεῖς [sic] ἐν πενία τί θρηνεῖς des. τὴν νόσον τῆς φιλαργυρίας ἐκφυγεῖν) conferri potest cum S. Iohannis Chrysostomi hom. 80 in Matth. (v. P. G. 58. 729,13-730,2 ubi tamen textus valde discrepat); f. 215^v ecloga 4δ' (inc. πάντα δὴ πᾶσι [sic] ἔδοκεν ὁ θεὸς des. μὴδὲν τῆς σωτηρίας αὐτῆς προκρίνοντες) consentit in initio cum S. Iohannis Chrysostomi ecloga η' de anima (P. G. 63. 622, 17 seqq.); f. 216 ecloga ρ' quam supra laudavimus conferenda est cum Ephraem Syro, Paraen. XXVI (ed. I. Assemani, II, Romae 1743, 113 D 6-8). ²(ff. 216^v-221^v) Collectio sex et triginta locorum qui S. Basilio Magno tribuuntur, sub titulo ἐτέρα κεφάλαια τοῦ μεγάλου Βασιλείου; prima ecloga (α') est ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι (sic) τῆς ποιούσιν αὐτὴν (cf. Prov. 1,7; Ps. 110, 10) ultima autem (λς') est μὴ ἀτιμᾶσης ξένον ὑπὲρ οὗ ὁ Χριστὸς ἐξενήτευσεν ὅτι πάντες ἡμεῖς ξένοι καὶ πάροικοι ἐσμὲν βλέπε μὴ ἀποξενωθεῖς (sic) τοῦ παραδείσου ἕως (sic) ἔστι καιρὸς (sic) πᾶς ὁ βίος ἐγκαινιζέσθω σοι οἱ δυνάσται φοβεῖσθαι τὸν δυνατότερον.

2 (ff. 222-229) Domini nostri Iesu Christi* epistula e caelo missa (de servanda die dominica), ἐπιστολὴ του (sic) κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ πεμφθῆσα ἐν Ἱερουσαλὴμ τῇ ἀγία πόλει συγγραφῇ (sic) παρα πατριάρχου Ἱεροσολιμῶν καὶ σταλεῖσα ἐφ' ἡμῶν, inc. ἀκούσατε ἀδελφοὶ καὶ πατέρες ἱερεῖς καὶ μονάζοντες καὶ πᾶς ὁ τοῦ κυρίου λαὸς τὸ ξένον καὶ παράδοξον θαῦμα τὸ πεσὼν (sic) ὑπὸ κυρίου λίθος ὁ πεσὼν ὑπο (sic) κυρίου μικρὸς μὲν ἐστὶν τὸ μίκος φοβερὸν δὲ τὸ βάρος des. καὶ ὅστις δέξεται ταῦτα μετὰ φόβου καὶ τρόμου καὶ εὐρῇ ἄφεςιν ἁμαρτιῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως ἐγένετο δὲ τὸ παρὸν θαῦμα μηνὶ νοεβρίῳ δωδεκάτῃ ἰνδικτιῶνος δωδεκάτης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν (cf. BHG³ III, app. II, 812j, ubi tamen finis discrepat). Huius epistulae eadem recensio exstare videtur in codicibus Highgatiensi II 29 ff. 120^v-124^v ubi textus des. abrupte καὶ θεῶν μυστηρίων ἀξιούσθαι καὶ ὅποι, in codice nostro f. 229 l. 1 (cf. C. Van de Vorst-H. Delehay, *Catal. cod. hagiogr. graec. Germaniae, Belgii, Angliae*, Bruxelliis 1913, p. 389, sub num. 16) et Sinait. gr. 1670 ff. 130^v-136 (cf. V. Benešević, *Cat. cod. man. graec. qui in monast. S. Catherinae in Monte Sinai asservantur*, III 1, Petropoli 1917, p. 138 sub num. 20 nec non A. Ehrhard, *Überlieferung und Bestand der hagiogr. und hom. Lit. . . .* III 2 [*Texte und Unters.* 52,2] Berlin 1952, p. 862 sub num. 14). Textus ab A. Vassiliev, *Anecdota graeco-byzantina* I, Mosquae 1893, pp. 28-32 e codice Casanat. gr. G VI 7 ff. 27-37 editus ad aliam recensionem pertinet et a textu codicis nostri discrepat. De origine epistulae v. praesertim Vassiliev, op. l. pp. XII-XIII; de eius diversis recensionibus v. BHG³ III, app. II, pp. 120-121 (812 i-r).

3 (f. 229^v) <S. Iohannis> Chrysostomi* <ex epistula ad monachos excerptum>, inc. παρακαλῶ ὑμᾶς ἀδελφοὶ τὸν κανόνα τῆς προσευχῆς des. ἕως οὗ ἐκβληθῇ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐνοικήσῃ ὁ Χριστός, ut in codice Vat. gr. 2230 f. 196^{r-v} (P. G. 60. 752 l. 5 a.i. - 753, 18; ed. etiam P. G. Nicolopoulos, *Αἱ εἰς τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον ἐσφαλμένως ἀποδιδόμεναι ἐπιστολαί*, ἐν Ἀθήναις 1973, p. 483, 41-60; v. etiam epistulam ad higumenon, op. l. pp. 472, 251-474, 272).

Ff. 2-4 manus altera nonnulla alia ad vitam asceticam pertinentia - apophthegmata patrum praesertim - iniecit: (f. 2) ¹εἶπεν ὁ μακάριος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καθεζομένου σου εἰς ἀνάγνωσιν - τοὺς τῶν ἁγίων βίους καὶ λόγους διεξέρχῃ (cf. J. C. Guy, *Recherches sur la tradition grecque des Apophth. patrum* [*Subs. hagiogr.* 36] Bruxelles 1962, p. 74 n. 670); ²τοῦ Χρυσοστόμου, τί τοῦτου (sic) τοῦ πράγματος πραότερον οὕτω καὶ ὁ θεὸς σὲ διακρίσεται, nempe S. Iohannis Chrysost. <hom. XX ad populum Antiochenum> (P. G. 49. 206, 8-14); ³Εφραίμ· θέλεις φυγεῖν τὰ σκάνδαλα καὶ τὴν καταλαλίαν, θὲς θύραν τῷ στόματί σου ἐν κυρίῳ; ⁴inc. ἀδελφὸς ἠρώτησε (sic) τὸν ἀββᾶ Μακάριον λέγων πῶς σωθῶ des. μήτε

τὴν δόξαν ὡς οἱ νεκροὶ καὶ σώζῃ (v. Apophthegm. patr. collectio alphabetica, P. G. 65. 272 C 11-13); (f. 3) Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ ποῖον πάθος ἰσχυρότερον καὶ δυσεξαλειπτότερον ὑπὲρ τὰ λοιπὰ πάθη καθέστηκεν - ἔξω τῶν ματαίων θορύβων ἐν ἐρήμοις ἐπενόησαν; (f. 3^v) καλὸν λυπῆσαι γονεῖς καὶ μὴ κύριον· ξένος ἐκήνος ξένος ὁ ὧς (sic) ἀλλόγλωσσος ἐν ἐτέρῳ τώσσω (sic) ἐν γνώσει καθήμενος; (f. 4) ¹πολλάκις δὲ ἔλεγεν ὁ Μακάριος· οὐκ οἶδαμεν οἱ ἄνθρωποι ἀγαπᾶσθαι οὐδὲ τιμᾶσθαι - τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθεσαν ὑπὲρ αὐτοῦ; ²εἶπέ τις τῶν γερόντων ὅτι οὐδὲν χалаπωότερον συνηθείας κακῆς - ὁ θεὸς μόνος οἶδε τί θέλει ποιεῖν μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως (cf. Guy, op. l. p. 69 n. 563); ³εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μάρκος τῷ ἀββᾶ Ἀρσενίῳ· ἵνα τί φεύγῃς ἡμᾶς - οἱ δὲ ἄνθρωποι πολλὰ (sic) θελήματα ἔχουσι (P. G. 65. 92 A 1-6). Ff. 1^v, 2^v, 4^v vacua.

MAT. Codex umore maculatus. Folia omnia laciniis chartaceis oris internis adglutinatis reffecta; nonnulla etiam tineis perterebrata (v. praesertim ff. 5-16, 91-100). Ff. 2^{r-v} et 229^{r-v} charta translucida flavescente obtecta.

FASC. Constat codex partibus duabus in unum librum compactis. Pars I saec. XIV a.m. fasciculis 24 componitur, quaternionibus omnibus praeter ultimum (binionem, ff. 186-189^v), notis graecis in angulo inferiore interno ultimae singulorum paginae signatis: etiam nunc perspicuntur notae α' (v. f. 17^v; primus fasciculus numeratione caret), ιθ' (v. f. 161^v), κ' (v. f. 169^v), κα' (v. f. 177^v); vestigia notarum β', γ', ζ', η', θ' in ff. 25^v, 33^v, 65^v, 73^v, 81^v, observantur. In fasciculo I prima tria folia primigenia exciderunt (quae initium S. Basilii Magni epist. 2 classis I continebant) et in eorum locum quattuor alia folia saec. XIV ex. supposita sunt. Pars II saec. XIV ex. quaternionibus quinque efformatur, quorum 1-3 numeris graecis α'-γ' angulo superiori externo primae singulorum paginae appositis signantur.

CHART. SIGNA. In parte I: ¹(e.g. ff. 7, 9, 35, 39, 44, 45, 47, 48, 87, 97) littera R (eadem atque littera sinistra apud Briquet, n. 8915 et Mošin, n. 5497: Bologne 1323); ²(e.g. ff. 11+16, 13+14, 18+25, 29+30) lilium (pars superior conferri potest cum Briquet n. 6731: Bologne 1298-1300 et 1304-1306, Torcello 1303); ³(f. 93) navis (cf. Briquet n. 11955: Bologne 1318). In parte II: ¹(e.g. ff. 192+195, 201+202) luna crescens cum stella (Briquet nn. 5341, 5343: Paris 1372, 1391-1399); ²(ff. 196, 226, 228) trimontium cum cruce (cf. Briquet nn. 11673-74, 11676, 11677-81, 11682, 11685: Magdenbourg 1371, Grenoble 1374-82, Trévise 1405); ³(f. 4) pars superior bovis capitis (conferri potest cum Briquet n. 14152; Briquet II, p. 720 hoc signum saec. XIV p.m. tribuit). Signi f. 1 pars tantum haud clare perspicitur.

SCHEMA. In utraque parte (v. e.g. ff. 28, 30, 218): Lake I 2 b, Leroy 20 D 1. Spatium scriptum: mm. 173×105, 180.184×105 in parte I; mm. 145×85, 153×83, 158×80 in parte II.

SCRIPT. Partem I unus idemque librarius exaravit; partem II manus tres exaraverunt: prima ff. 190-221^v, altera ff. 222-229, tertia f. 229^v. Manus alia saec. XIV ex. in ff. 2-4 fragmenta ascetica scripsit.

ORN. Tituli et litterae initiales in utraque parte rubro exarata. In f. 1 imago Isaaci Syri; in f. 190 arcus nigro atramento delineatus, sex parvos circulos continens rubro colore sublito, atque in serpentium capita cauliculosque utrimque desinens. In margine inf. f. 150^v avis; in margine externo f. 184 cancelli fusco atramento delineati.

ANNOT. In f. 98^a additicio manus rudis saec. XIV ex. scripsit ασον με τον κυριον ενδοξος γαρ ενδοξος ητο και αναβατην εριπεν ις θαλασαν τοατ βατοος (cf. Exod. 15,1). In margine inf. f. 151^v altera manus rudissima scripsit τον σιον βασιλεα τον αμορεον και τον ογ βασιλεα της (cf. Deut. 1,4). In margine externo f. 222, eadem manu quae textum exaravit: δομέτιως τέκεπιμελεεσσι. In ff. 8^v et 222 scribae invocationes: (f. 8^v) Ἰησοῦ μοῦ, (f. 222) Ἰησοῦ μου βοήθει μοι.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 2). In ff. 1, 2, 5, 18, 178, 229^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1, manu (A. Mai): XVI (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 144). in eodem folio: 70 et, manu (A. Mai), *Columnens. 74, Vat. 2235*. F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore partim rescissa, nunc mm. 74×72, manus saec. XVIII scripsit S. *Isaac Syri* (a)na|coretae Orati(on)es|Asctic(ae)| saeculi XIV; deinde, alia manu: 73, LXXVIII. In inferiore, mm. 27×46, scriptum est D XXII. Codex in indice R. Vernazza numero 63, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 21 signatur.

INTEG. Ut in duobus superioribus libris.

2236 Saec. XV p.m., chartac., mm. 217×146, ff. I. 220, II. 23-38. Ordo foliorum sic restituendus: ff. 2-27^v, 34-84^v, 86^{r-v}, 85^{r-v}, 87-133^v, 1^{r-v}, 134-176^v, 28-33^v, 177-220^v.

Codex miscellaneus, scripta varia Georgii Gemisti Plethonis nec non nonnulla eius excerpta ex antiquis auctoribus praesertim complectens.

1 (ff. 2-3) (Dioclis Carysti ἐπιστολή προφυλακτική) in initio mutila, nempe a ταραττεται αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ usque ad finem, eis tropās χειμερινὰς ἡμέραι τεσσαράκοντα πέντε (ed. I. L. Heiberg, *Paulus Aegineta* [Corpus med. graec. IX, 1] Lipsiae 1921, pp. 70, 13-72, 12; quam editionem iteravit W. Jaeger, *Diokles von Karystos*, Berlin 1938, pp. 76, 38-78, 19) ut in codice Ven. Marc. gr. 517 ff. 126-128 ubi epistula a Georgio Gemisto Plethone exarata est (v. A. Diller, *The Autographs of Georgius Gemistus Pletho*, *Scriptorium* 10, 1956, p. 31). Eadem epistula exstat etiam, e.g., in codicibus Paris. gr. 396 ff. 455 seqq. (v. Diller, op. l. pp. 30-31) et Neapol. gr. Bibl. Hieronymitarum XXII. 1 ff. 174-175 (v. E. Martini, *Catalogo di manoscritti greci esistenti nelle biblioteche italiane*, I, 1, Milano 1893, p. 404).

2 (ff. 3-50) (Georgii Gemisti) Plethonis ¹(ff. 3-12) De rebus Peloponnesiacis (oratio I ad imperatorem Michaelē II Palaeologum), inc. θεϊότατε αὐτοκράτωρ ὁ μὲν πρὸς Ἰταλῶν τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ δυναστεύοντας des. καλῶς ἔξουσιν ψήφον (sic) ἐξενεγκεῖν (P. G. 160. 821-840). Idem opus exstat, e.g., in codicibus Laurent. plut. 56. 18 f. 93 (cf. A. M. Bandini, *Cat. cod. gr. bibl. Laurent.*, II, Florentiae 1768, col. 318 sub num. IX), Laurent. plut. 80. 24 f. 114 (cf. Bandini III, Florentiae 1770, col. 215 sub num. VI), Monac. gr. 260 (cf. I. Hardt,

Cat. cod. man. bibl. regiae Bavaricae, III, Monachii 1806, p. 96) et Ambros. gr. 348 (F 88 sup.) f. 91 (cf. E. Martini-D. Bassi, *Cat. cod. graec. bibl. Ambros.* I, Mediolani 1906, p. 402). ²(ff. 12^v-15) Descriptio Peloponnesi, inc. μετὰ τὰς ἐν Μεγαρίδι πηγὰς αἵτινες εἰρηνται ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ τῆς Ἀχαΐας des. Βεῖτυλα ν' λ' ut, e.g., in codicibus Monac. gr. 260 ff. 73 seqq. (cf. Hardt, op. l. p. 97) et Ambros. gr. 348 (F 88 sup.) f. 100^v (cf. Martini-Bassi p. 402; opus editum est in adpendice libri *Iohannis Stobaei eclogarum libri duo* . . . interprete Guilelmo Cantero, Antwerpiae 1575, II, pp. 230-231). In marginibus ff. 12^v et 14 (Demetrius Rhallēs Cabaces) scholia nonnulla scripsit: primum (f. 12^v) est οὗτος καὶ Ἀλκυονῆς θάλαττα λέγεται (cf. ed. l. p. 230), ultimum (f. 14) est τὸ αὐτὸ καὶ Κυλῆνη ὄρος. Subfiguntur: ^a(f. 15) fragmentum de Epidamno et Epidauro quod in f. 16 iteratur, Ἐπίδαμνος τὸ νῦν Διρράχιον Ἐπίδαυρος δὲ πόλις Πελοποννήσου Πρεβάλλης ἢ Ἀχρίδα καὶ Σαρίτις ἐκαλεῖτο ὡς ὁ Καισαρεὺς Προκόπιος λέγοι ἢ δὲ ταύτης λίμνη Λεχνίς Ἡράκλεια ἢ νῦν πελαγονία Ἰλυρικὸν τὰ νῦν Κάνινα Ἀξειὸς ποταμὸς ὁ Βαρδάριος (cf. cod. Ambros. gr. 348 [F 88 sup.] f. 103^v apud Martini-Bassi I p. 402 nec non A. Diller, *Byz. Zeitschr.* 63, 1970, p. 30 ll. 1-9); f. 15^v vacuum; ^b(f. 16^v) fragmentum aliud geographicum, inc. Πηνειὸς ποταμὸς ὅσα Λαμβρείας Ἄργος Θεταλικόν (sic) des. Μεμφίπολις ἐν Αἰγύπτῳ, τὸ νῦν Ταμιάθιν (cf. Diller, *Byz. Zeitschr.* 63, 1970, pp. 30, 10-32, 69). ³(f. 16^v) (Pars fragmenti ex historiis, ad reges Assyriorum, Medorum et Persarum pertinens), nempe ab initio ὅτι τῶν παρ' ἡμῖν μνημονευομένων μεγάλων βασιλειῶν usque ad καὶ ἐς ἄλλους κατὰ διαδοχὴν ἢ τοιαύτῃ βασιλείᾳ μετέβη. Fragmentum integrum exstat, e.g., in codicibus Ven. Marc. gr. XI. 18 ff. 172^v-173^v (cf. Diller, *Scriptorium* 10, 1956, p. 31 n. 14), Vat. gr. 1293 ff. 419-420 (ubi textus a Demetrio Rhalle Cabace exaratus est), et Monac. gr. 490 f. 155 (in his codicibus des. ἐν τοῖς πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα μέρεσιν; e codice Monac. gr. 490 ed. Hardt, op. l. V, Monachii 1812, pp. 125-127; de verbis ἢ τοιαύτῃ βασιλείᾳ μετέβη cum quibus fragmentum in codice nostro desinit cf. Hardt, p. 125 l. 4 a.i., Vat. gr. 1293 f. 419^v l. 3). ⁴(f. 17^{r-v}) Opusculum (de Dictis libro de bello Troiano) ubi Cyriacus Anconitanus memoratur, sub titulo ὅτι ὁ Δίκτυς (ex ὁδίτης altera manus correxit) Κρῆς πρῶτος τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον συνέγραψεν, inc. ὅτι ἐπὶ Νέρωνος εὐρέθη ἐν Κρήτῃ γεωργοῦ τινος σκάπτοντος des. ἐκ τῆς ἑω ἐπὶ συμμαχίαν ἤκοντος, ut, e.g., in codicibus Ven. Marc. gr. 517 ff. 118-119 (cf. Diller, *Scriptorium* 10, 1956, pp. 30-31) et Monac. gr. 490 f. 152 (ex hoc codice ed. Hardt, op. l. V, pp. 119-121); auctorem opusculi Plethonem fuisse codice nostro inspecto animadvertit I. Mercati, *Minuzie, Bessarione* 26, 1922, pp. 139-140 (= *Opere minori* IV [Studi e Testi 79] Città del Vaticano 1937, p. 174). ⁵(ff. 17^v-19^v) Excerpta e Strabonis Geographicorum libro X cum nonnullis additamentis Plethonis, ut in codicibus Ven. Marc. gr. 517 ff. 119-120^v (v. Diller, *Scriptorium* 10, 1956,

p. 31) et Monac. gr. 490 ff. 153-155 (cf. Hardt op. l. V pp. 122-125): ^a(ff. 17^v-18) ὅτι Αἰτοιοὶ καὶ Ἀκαρνάνες – κατὰ μεσημβρίαν (lib. X, 449-451; ed. A. Meineke, *Strabonis Geographica* II, Lipsiae 1915 [*Teubneriana*] pp. 633,24-635,27); ^b(f. 18 marg. sup.) ἡ μεταξὺ Αχελώου καὶ Εὐηνοῦ – Χαλκίς: hoc additamentum e codice Monac. gr. 490 transcripsit Hardt, p. 122; ^c(f. 18 marg. ext.) ὅτι Ἰκαρος – Ἀ]καρνανία κατέμεινεν: hoc additamentum transcr. Hardt, p. 122; ^d(f. 18 ll. 15-18) ὅτι Ἀμφιτρύων ἐπιστρατεύσας – κύριον κατέστησεν: hoc additamentum transcr. Hardt, p. 122; ^e(f. 18 ll. 19-24) ὅτι Αἰτωλὸς Ἐνδυμίωνος ἦν παῖς ἐπίγραμμα ἐν Ἡλείων ἀγορᾷ – ἔκτισε τήνδε πόλιν (cf. Strabonis lib. X, 463-464; ed. Meineke II, p. 652, 11-15); ^f(f. 18 ll. 25-27) ὅτι καὶ ἕτεροι Αἰολεῖς – ὕστερον συνώκησαν: hoc additamentum transcr. Hardt, p. 122; ^g(f. 18 l. 27) ὅτι ἐν θέρμοις τῆς Αἰτωλίας – τὰς ἀρχαιρεσίας ποιεῖσθαι: hoc additamentum transcr. Hardt, p. 122; ^h(f. 18^v l. 1) ὅτι τὸ τῆς πλευρώδους – Κούριον: hoc additamentum transcr. Hardt, p. 122; ⁱ(f. 18^v ll. 2-6) ὅτι καὶ ἕτερος Ραδάμανθους (sic) – ἐνομοθέτησεν: hoc additamentum transcr. Hardt, p. 122; ^j(f. 18^v ll. 6-12) ὅτι Κούρητες – τὴν ἐπικτητον: hoc additamentum transcr. Hardt, p. 123; ^k(f. 18^v ll. 13-19) Αἰνίαν μὲν Ἀσκάνιος διαδέχεται παῖς – οἱ τῆς Ῥώμης κτίσται: hoc additamentum transcr. Hardt, pp. 123-124; ^l(f. 18^v ll. 20-21) ὅτι Εὐάνδρου Ἀρκάδος – παῖς ἦν Πάλλας: hoc additamentum transcr. Hardt, p. 123; ^m(f. 18^v ll. 22-27) Καρχηδόνα (sic) τε καὶ Κόρινθος – ἔτι ἀπὸ Ῥώμης κτίσεως: hoc additamentum transcr. Hardt, p. 124; ⁿ(f. 18^v ll. 27-28) ἀπὸ Ῥώμης κτίσεως – ἔτη ψκά': hoc additamentum transcr. Hardt, p. 123; ^o(f. 19 ll. 1-20) Ἀρσάκης πρῶτος Σκύθης – ἐπὶ Λεοντίου Ῥωμαίων αὐτοκράτορος: hoc additamentum transcr. Hardt, pp. 124-125; ^p(f. 19 ll. 21-24) ὅτι κατὰ Πολυχρόνιον – Ἀντίοχος μέγας: hoc additamentum transcr. Hardt, p. 125; ^q(f. 19 l. 25 – 19^v l. 17) ὅτι Καρχηδόνα ἀπώκισε – ἐπολέμουν: hoc additamentum transcr. Hardt, p. 123. ^r(ff. 19^v-22^v) De fato (P. G. 160. 961-964): exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 1413 ff. 32-33^v, Laurent. Plut. 56. 18 ff. 13-17 (cf. Bandini II col. 317 sub num. II), Vindob. phil. gr. 110 ff. 484^v-487^v (cf. H. Hunger, *Katalog der griech. Handschr. der österreich. Nationalbibl.* I, Wien 1961, p. 220), Paris. gr. 1996 f. 16^v (cf. H. Omont, *Invent. somm.* ... II, Paris 1888, p. 176), 2077 f. 112 (Omont, op. l. p. 190), 2544 f. 120 (Omont III, Paris 1888, p. 1), Suppl. gr. 66 f. 25 (Omont III, p. 212), Ambros. gr. 348 (F 88 sup.) f. 107 (cf. Martini-Bassi I, p. 402), Ambros. gr. 517 (M 52 sup.) f. 62 (Martini-Bassi II, p. 622), Neapol. gr. 341 (III E 19) ff. 15-18 (v. S. Cyrillo, *Codices graeci mss. reg. bibl. Borbon.*, Neapoli 1826, p. 453), Oxon. Barocc. 114 f. 173^v (v. H. O. Coxe, *Cat. cod. man. bibl. Bodl.*, I, Oxonii 1853, col. 188), Monac. gr. 490 ff. 129-132 (hoc codice usus ed. Hardt, V, pp. 92-101). ^s(ff. 22^v-26^v) Epinomis, ab initio ἃ μὲν οὖν τῆς βίβλου ἐν ἀρχῇ ἡμῖν προυτέθη usque ad μὴ ὄντι μόνω τῆς ubi textus in imo f. 26^v mutilus des. (P. G.

160. 967-974 A 3); idem opusculum exstat, e.g., in codicibus Monac. gr. 490 f. 132 (e quo codice ed. Hardt V, pp. 102-116) et Neapol. gr. 341 (III E 19) ff. 18-25 (v. Cyrillo, op. l. p. 453). ^t(ff. 27^{r-v}; 34-42^v) Excerptum de orbis terrarum forma e Strabonis libro secundo Geographicorum, sub titulo ἐκ τῶν τοῦ Στράβωνος γεωγραφικῶν περὶ τοῦ τῆς γῆς τῆς οἰκουμένης σχήματος, inc. τὸ τῆς γῆς τῆς οἰκουμένης σχῆμα χλαμυσοειδὲς τί ἐστίν (sic) des. τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ἡπείρων (Strabo, lib. II, cc. 14-33, ed. A. Meineke, *Strabonis Geographica*, I, Lipsiae 1877 [*Teubneriana*], pp. 158,18-177,8); animadvertendum est, in codice nostro inter ff. 27^v et 34 nullam lacunam exstare: nam f. 27^v des. cum verbis Αἰθίοψι συνάψη, f. 34 autem inc. cum verbis οὗτοι δι' ὑπόκεινται (ed. l. p. 160, 16-17); eadem exstant, e.g., in codicibus Vat. gr. 1098 Pars II ff. 53-64 l. 2 a.i., Ven. Marc. gr. 379 ff. 1-12 (cf. Diller, *Scriptorium* 10, 1956, p. 32), Ambros. gr. 395 (G 50 sup.) f. 1 (Martini-Bassi I p. 470), Ambros. gr. 704 (Q 121 sup.) f. 69 (Martini-Bassi II p. 811), Ambros. gr. 982 (D 474 inf.) (Martini-Bassi II p. 1063), Berol. Phill. 1640 (gr. 237) f. 1 (v. G. Studemund-L. Cohn, *Codices ex Bibliotheca Meermanniana Philippici graeci* ... Berolini 1890, p. 101), Barocc. gr. 114 ff. 117^v seqq. (cf. Coxe, op. l. col. 186), Paris. gr. 817 f. 186 (Omont I p. 153) et 1191 f. 82^v (Omont I p. 259). ^u(ff. 42^v-45^v) Correctio (nonnullorum errorum Strabonis) sub titulo ἐπιδιόρθωσις, inc. οὔτε τὴν θάλατταν τὴν Κασπίαν ὁρθῶς οἶεται Στράβων des. εἴ τε καὶ καλῶς λέγεται, ut, e.g., in codicibus Vat. gr. 173 ff. 343-345^v, Vat. gr. 1098 Pars II ff. 64 l. 2 a.i. – 67^v, Ven. Marc. gr. 379 ff. 12-15^v (cf. Diller, op. l. p. 32 et etiam *Isis* 27, 1937, p. 442 n. 4), Ambros. gr. 395 (G 50 sup.) (Martini-Bassi I p. 470), Ambros. gr. 704 (Q 121 sup.) (Martini-Bassi II p. 811), Ambros. gr. 982 (D 474 inf.) (Martini-Bassi II p. 1063), Berol. Phill. 1640 (gr. 237), Barocc. gr. 114 (v. supra, sub num.⁸) (e codicibus Vat. gr. 173 et Ven. Marc. gr. 379 primum ed. J. A. Goetz, *Anecdota graeca*, Norimbergae 1798, pp. 90-96; e codice Ven. Marc. gr. 379 – Plethonis autographo – iterum ed. Diller, *Isis* 27, 1937, pp. 442-446). ^v(ff. 45^v-50) (De forma, magnitudine etc. orbis terrarum opusculum), sub titulo τοῦ Στράβωνος, inc. ἡ γῆ κέντρου λόγον ἐπέχει πρὸς τὴν σφαῖραν τοῦ στερεώματος des. ὡς ἔγγιστα τριπλασιεφύδομον, ut, e.g., in codice Vat. gr. 173 ff. 94-98^v (ex hoc codice ed. Goetz, op. l., pp. 97-105); in marginibus (Demetrius Rhallès Cabaces) scholia nonnulla addidit: primum (f. 46) est σημειῶσαι τὸ παράδειγμα, ultimum (f. 49, marg. inf.) inc. σημειῶμε ἐκ τούτου des. οἱ γὰρ θεοὶ εὐκрасίας οὐ δέονται.

3 (f. 50^v) E Plutarcho Chaeronensi excerpta brevia: ¹(f. 50^v ll. 1-6) sub titulo περὶ ἀρχῆς ἢ περὶ ἀρχοντος, inc. ἀλλ' οὐδὲν οἶον ἀληθινὴ καὶ βέβαιος εὐνοία φυλακτήριον ἀνδρὸς ἀρχοντος ὅταν γὰρ ἐθισθῶσιν οἱ τε πολλοὶ καὶ δυνατοὶ des. διὰ πολλῶν δὲ ὧτων ἀκούει καὶ προαισθάνεται τὰ γινόμενα: hoc excerptum agnoscere

non valui; ²(f. 50^v l. 7) ὅπου γὰρ ἡ λεοντῇ μὴ ἐφυκνεῖται, πρὸςραπτέον (sic) ἐκεῖ τὴν ἀλωπεκῇν, Vita Lys. 437a (ed. R. Flacelière-E. Chambry, *Plutarque Vies*, VI, Paris 1971 [*Les belles Lettres*] p. 181,21-22), cf. etiam Apophthegmata, Plutarchi moralia, 190 E 7-8 (ed. G. N. Bernardakis, II, Lipsiae 1889 [*Teubneriana*] p. 52, 2-3); ³(f. 50^v ll. 7-11) τὸν ἐξ ἀρίστων ἄριστον ἄρχην ἐν πόλει – τίς ἐστὶν ἀλλὰ ἐκ τίνος, Comparatio inter Sullam et Lysandrum, 476 c (ed. Flacelière-Chambry, *Plutarque Vies*, VI, p. 286, 24-29).

4 (ff. 50^v-59) Excerpta duo e Platone: ¹(f. 50^v) E Rei publicae (libro X), sub titulo Πλάτωνος ἐκ τῶν πολιτειῶν περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας, inc. πρῶτον μὲν τοῦτο ἀποδώσετε, ὅτι θεοῦ γε οὐ λανθάνει des. κατὰ γοῦν ἐμὴν δόξαν ἔφη, nempe Res publica X, 612 e 2 – 613 b 8; ²(ff. 51-59) E Platonis* Menexeno, sub titulo Πλάτωνος ἐπιτάφιος περὶ τῶν τελευτησάντων ἐν τῷ Πελοποννησίων πολέμῳ, inc. ἔργῳ μὲν ἡμῖν οἶδε ἔχουσι τὰ προσήκοντα σφίσιν αὐτοῖς des. τοὺς τετελευτηκότας ἀπολοφύραμενοι ἄπτε, Menexenus 236 d 4 – 249 c 8; cf. etiam, e.g., codicem Monac. gr. 490 ff. 139-145 (Hardt V, p. 117).

5 (ff. 59^v-66) Timaei Locri (De anima et natura mundi), inc. Τίμαιος Λόκρος τάδε ἔφα δύο αἰτίας εἶμεν τῶν συμπάντων des. εἶδος ἀγενάτω καὶ αἰωνίῳ, ut, e.g., in codicibus Ven. Marc. gr. 517 ff. 4-11^v (cf. Diller, *Scriptorium* 10, 1956, p. 29), Ambros. gr. 17 (A 80 sup.) f. 245^v (Martini-Bassi I p. 16), Ambros. gr. 667 (Q 13 sup.) f. 152^v (Martini-Bassi II p. 748) (ed. C. Hermann, *Platonis dialogi*... IV, Lipsiae 1887 [*Teubneriana*] pp. 407-421; W. Marg, *Timaeus Locrus. De natura mundi et animae* [*Philosophia antiqua* 24] Leiden 1972).

6 (f. 66) E Platonis (Rei publicae libro III) excerpta duo, sub titulo Πλάτωνος κατὰ ἀργείας καὶ τροφῆς, primum inc. τῆς δὲ ἱατρικῆς des. νοσημάτων ὀνόματα, Res publ. III 405 c 8 – d 6, alterum inc. ἀλλὰ μιν μέθη des. πῶς γὰρ οὐ, Res publ. III 398 e 6-8.

7 (ff. 66^v-120) (Georgii Gemisti) Plethonis ¹(f. 66^v) Tabula mensium apud Romanos, Macedones, Hebraeos, Graecos, Aegyptios, Athenienses et Persas: inc. μῆνες Ῥωμαίων ἱανουάριος des. ἐσφεντάριματ. ²(ff. 67-71^v) Ad principem Theodorum Palaeologum de rebus Peloponnesiacis (oratio II) ab initio καὶ ἐν πλοίῳ κυβερνήτην νενόμισται μὲν πάντα ἄγειν usque ad ὃ δὲ τακτὸς χρημάτων ὅρος ubi textus in imo f. 71^v interrumpitur (P. G. 160. 841-852 C 10); pars subsequens orationis in ff. 161^v-166^v continetur, de quibus v. infra (cf. adnotationem (A. Mai) margini inf. f. 71^v appositam, sequitur infra post plurimas chartas). ³(ff. 72-84^v; 86) (De Platonicae atque Aristotelicae philosophiae differentia), inc. οἱ μὲν ἡμῶν παλαιότεροι καὶ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων des. καὶ φαῦλα ἐγκυταμέμικται (P. G. 160. 889-929); inter ff. 84^v et 86 nulla lacuna exstat: nam

f. 84^v des. οὐ παραγωγῆς (P. G. 160. 928 D 7), f. 86 autem inc. οὐδ' ὅφ' ἐν τῶν πάντων (P. G. 160. 928 D 7). Idem scriptum exstat, e.g., in codicibus Ven. Marc. gr. 517 ff. 13-27^v (ubi textus ab ipso Plethone exaratus est, cf. Diller, *Scriptorium* 10, 1956, p. 29), Vat. gr. 1002 ff. 137-148^v, Vat. gr. 1397 ff. 1-33^v, Barocc. gr. 114 ff. 123-128 (Coxe I col. 187), Laud. gr. 15 f. 1 (Coxe I col. 499), Paris. gr. 1806 ff. 41-54 (Omont II p. 145), 2006 ff. 3-11 (Omont II p. 117), 2041 f. 217 (Omont II p. 183), 2376 ff. 221-237 (Omont II p. 249), Paris. Suppl. gr. 907 f. 212 (Omont III p. 322), Laur. plut. 56. 18 ff. 1-13 (ubi tamen inc. mutilum cum verbis ἡμῖν αἰρετὸν ἔσται οὐ πολὺ τι διάφορον, P. G. 160. 905 B 11; cf. Bandini II, col. 316), Mosq. Bybl. Synod. 444 Vladimir (= 311 Matthaei) ff. 349-379 (Vladimir, *Systematičeskoe opisanie rukopisei Moskovskoj Sinodal' noi*... Biblioteki, I, Moskva 1894, p. 681 sub num. 35) et 466 Vladimir (= 270 Matthaei) ff. 96-106 (Vladimir p. 704 sub num. 12), Neapol. Bibl. Hieronymitarum gr. XXII. 1 ff. 193-201^v (Martini, *Cat. di man. greci esistenti nelle bibl. italiane*, I, 1, Milano 1893, p. 406); e codice Ven. Marc. 517 ed. B. Lagarde, *Byzantion* 43, 1973, pp. 321-343. ⁴(f. 86^v) Epistula Pyrrhi regis Epiri ad consulem Romanum Publium Valerium, nempe excerptum ex (Dionysii Halicarnassensis Antiquitatum Romanarum libro XIX, cc. 9-10), inc. πεπόσθαι μὲν εἰκός σε παρ' ἐτέρων des. καὶ τὸ φρόνημα τῆς Ῥωμαίων πόλεως ἐνδεικνύμενος (ed. C. Iacoby, *Dionysii Halicarn. Antiquit. Roman. quae supersunt*, IV, Lipsiae 1905 [*Teubneriana*] pp. 296,15-297,22). ⁵(ff. 85^v; 87-120) (Adversus Scholarii pro Aristotele obiectiones), inc. ἐπεὶ τὸ βιβλίον τῶν κατ' Ἀριστοτέλους βλασφημιῶν καὶ ἐς ἡμᾶς ὁψὲ περιήλθεν des. καὶ αὐθις λογησθήσεται (codice Vratislav. bibl. Rehdiger. 22 [CXLVI] ff. 140-189 usus primum ed. W. Gass, *Gennadius u. Pletho, Aristotelismus u. Platonismus in der griech. Kirche*, Breslau 1844, II, pp. 54-116, quae editio in P. G. 160. 979-1020 iteratur: v. *Catal. cod. graec. qui in bibl. urbica Vratislav. adservantur*, Vratislaviae 1889, p. 13 nec non P. G. 160. 979). Inter ff. 85^v et 87 nulla lacuna exstat: nam f. 85^v des. ὃν ἴσασι πάντες, f. 87 autem inc. ὅσοι δὲ ἐκεῖ (P. G. 160. 982 A 9). Animadvertendum est codicem Rehdigerianum et ideo etiam editiones supra laudatas ordinem turbatum exhibere, codicem nostrum contra ordinem primigenium (cf. I. Mercati, *Minuzie, Bessarione* 26, 1922, p. 138 [= *Opere minori* IV, *Studi e Testi* 79, Città del Vaticano 1937, p. 172] et P. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 70), nempe: ^aab initio usque ad τάξεως αἰτία ἂν εἴη f. 95 l. 5 a.i. (P. G. 160. 991 B 10); ^bab εἰ τοίνυν f. 95 l. 4 a. i. (P. G. 160. 1008 B 8) usque ad ἰτέον f. 103^v l. 7 (P. G. 160. 1018 A 5); ^cab ἐμοὶ δὲ δοκεῖ f. 103^v l. 8 (P. G. 160. 991 B 11) usque ad γίνεσθαι f. 118^v l. 13 (P. G. 160. 1008 B 7); ^da λέγη δεῖν f. 118^v l. 13 usque ad καὶ αὐθις λογησθήσεται (P. G. 160. 1018 A 6-1020). Praeter codicem Rehdigerianum hoc opus exstat etiam, e.g., in codicibus Vat.

gr. 1002 ff. 49-81, 1397 ff. 34-114, 1759 ff. 151-197^v (cf. Canart, op. l. p. 70), Vat. Barb. gr. 84 pp. 145-234 (cf. V. Capocci, *Codices barb. gr. I*, Bibl. Vat. 1958, p. 107), Ambros. gr. 703 (Q 114 sup.) f. 49 (cf. Martini II, p. 810), Barocc. gr. 114 ff. 128-137^v (cf. Coxe I col. 187), Vindob. phil. gr. 74 ff. 1-27^v (cf. Hunger I p. 188), Taurinens. gr. 338 (cf. I. Pasini, *Codices man. bibl. regii Taurin. Athenaei*, I, Taurini 1749, p. 469), Laurent. plut. 56. 18 ff. 41-86^v (v. Bandini II, col. 318), Matrit. gr. N 34 (nunc 4790) ff. 118-134^v (v. I. Iriarte, *Regiae bibl. Matrit. codices graeci man.*, Matriti 1769, p. 135), Paris. gr. 462 ff. 24-104 (Omont I p. 51), 1806 ff. 54 seqq. (Omont II p. 145), 2006 ff. 11-21^v (Omont II p. 177), 2067 (Omont II p. 187), 2068 (Omont II p. 187), 2376 ff. 179^v-213^v (Omont II p. 249), Neapol. Bibl. Hieronymitarum gr. XXII. 1 ff. 202-219 (v. Martini, *Cat. di man. greci esistenti nelle bibl. ital. I*, 1, Milano 1893, pp. 406-407), Marc. gr. 517 ff. 30-65 (cf. Diller, *Scriptorium* 10, 1956, p. 29 nec non R. et F. Masai, *L'œuvre de George Gémiste Pléthon*, *Bulletin de la classe de lettres... Acad. royale du Belg.*, 40, 1954, pp. 541-543), Marc. gr. IV. 31 (ubi textus ab ipso Plethone in marginibus scriptus est, cf. Masai pp. 541-542).

8 (ff. 120-129) **Platonis*** ¹(ff. 120-125) <Axiochus>; ²(ff. 125-129) Definitiones.

9 (ff. 129^v-132) <Excerptum e Tacticis Aeliani> sub titulo λεξικὸν περὶ ἀρχόντων φουράτου καὶ ὀνομάτων (sic), inc. καταλοχίσαι τὸ εἰς λόχους καταμερίσαι τὸ πλῆθος τοῦ στρατοῦ des. mut. ἐκ τριῶν ἐπιστροφῶν συνεχῶν ut, e.g., in codicibus Ven. Marc. gr. 529 (v. A. M. Zanetti, *Graeca divi Marci bibliotheca...* 1740, p. 286) et Paris. gr. Coislin. 347 ff. 168-169^v, 172-175^v, 170-171^v (cf. R. Devreesse, *Le fonds Coislin*, Paris 1945, p. 332). Excerptum integrum – cuius codex noster partem tantum continet – e codice Paris. gr. Coislin. 347 primum in adpendice editionis Thomae Magistri dictionum Atticarum collectionis, Lutetiae apud Michaelem Vascosanum 1532, pp. <Σ V> - T III, deinde a B. de Montfaucon, *Bibliotheca Coisliniana*, Parisiis 1715, pp. 505-514, tertium a H. Köchly-W. Rüstow, *Griechische Kriegsschriftsteller*, II, 2, Leipzig 1885, pp. 219-233 editum est (verba cum quibus excerptum in codice nostro mutilum des., ἐκ τριῶν ἐπιστροφῶν συνεχῶν, in p. <Σ VIII^{vLa tactique de Nicéphore Ouranos, Paris 1937, pp. 87-88.}

10 (ff. 132^v-133^v) **Pythagoreorum** Aureum carmen sive versus aurei, inc. ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς νόμῳ ὥς διάκεινται des. ἄμβροτος οὐκέτι θνητός (ed. F. G. A. Mullach, *Fragmenta philosoph. graec.* I, Parisiis 1883, pp. 193-199;

F. G. Köhler, *Hieroclis in aureum Pythagoreorum Carmen commentarius*, Stuttgart 1974 [*Teubneriana*] pp. 1-4) ut, e.g., in codicibus Vat. gr. 2231 ff. 1^v-3 (v. supra, p. 328), Vat. gr. 2248 ff. 1-2^v (v. infra, p. 406) et Ven. Marc. gr. 406 ff. 121^v-122^v (cf. Diller, op. l. p. 37).

11 (f. 133^v) Excerptum e **Platonis** Rei publicae <libro IX>, inc. πότερα οὖν ἡγή des. διαφέρει τοῦ αἰεὶ ὁμοίου, nempe Res publica IX 585 b 12-c 6.

12 (ff. 1^{r-v}; 134-140) **Georgii Gemisti Plethonis** ¹(ff. 1^{r-v}, 134-137^v) Adversus librum pro latino dogmate <de processione spiritus sancti>, inc. τὸ ὑπὲρ Λατίνων βιβλίον τὸ ἐς ἡμᾶς ἦκον ἄρχεται μὲν τοῦ τῇ σφετέρᾳ ἀμύνειν δόξῃ des. τὰ κράτιστα ἡμῶν βουλευσαμένοις ἐλέσθαι (P. G. 160. 975-980). In imo f. 1^v textus des. ἡ μὲν γὰρ ἐλ[...], in f. 134 autem inc. ληνικὴ θεολογία sine ulla lacuna (P. G. 160. 976 A 15). Idem opusculum exstat, e.g., in codicibus Vat. gr. 1002 ff. 148^v-151^v, Vat. gr. 1398 ff. 32-40, Vat. gr. 1917 ff. 146-149^v (cf. Canart, p. 672), Trapezunt. gr. 33 ff. 141-145 (cf. A. Papadopoulos-Kerameus, *Grečeskijs rukopisi Trapezunta, Viz. Vrem.* 19, 1912, p. 243), Vallicell. gr. 99 (F 58) ff. 278-280^v (cf. Martini, *Cat. di man. greci es. nelle bibl. ital. II*, Milano 1902, p. 172), Paris. gr. 949 f. 195^v (Omont I p. 182), 2045 f. 113 (Omont II p. 183), Suppl. gr. 66 f. 75 (Omont III p. 212), 866 f. 1 (Omont III p. 318); in marginibus <Demetrius Rhalles Cabaces> scholia nonnulla iniecit: primum (f. 1) est ἀτελὸς (sic) τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐκτέθειται, ultimum (f. 137) inc. πρὸς τοὺς τῷ ἀρραβίῳ (sic) σοφιστῇ ἐπομένους des. φεύγων τὸ συνασχημονεῖν. ²(f. 137^v marg. ext. et inf.) epistula quaedam, inc. πρὸς μὲν τᾶλλα σου οὐδὲν ἐμῇ (sic) δεῖ λέγειν ἀλλ' ἐξέστω τοῖς ἀναγινώσκουσιν κρίνειν εἴτε τι καὶ νοῦν ἔχον λέγεται σοι des. ὁ δοκεῖ τοῖς ἡμετέροις σὴν ἔγωγε χάριν σιωπῶ (quae sententia etiam in margine inf. f. 138 iteratur). ³(ff. 137^v-140) <Laudatio funebris Helenae Palaeologinae imperatricis>, sub titulo τοῦ αὐτοῦ ἐπιτάφιος, inc. τῇ τῶν ἡμετέρων βασιλέων καὶ ἡγεμόνων μητρὶ des. δικαστοῦ πεπιστευμένου (P. G. 160. 952-957; S. Lampros, *Παλαιολογία καὶ Πελοποννησιακά*, III, ἐν Ἀθήναις 1926, pp. 266-280). Idem scriptum exstat, e.g., in codicibus Vat. gr. 1002 ff. 83-85, 1014 ff. 177-181, 1398 ff. 26^v-31^v, Vat. Barb. gr. 61 f. 1 et Vat. Barb. gr. 84 pp. 119-121 (cf. Capocci, *Codices barb. gr. I*, Bibl. Vat. 1958, pp. 63 et 106); de aliis codicibus cf. Lampros, op. l. pp. 266-267, I. Mercati, *Opere minori* IV [*Studi e Testi* 79] Città del Vaticano 1927, p. 171 n. 1 et Capocci, p. 63.

13 (ff. 140^v-141^v) **Card. Bessarionis** ¹(f. 140^v) Epigramma funebre in Plethonem in duo epigrammata divisum, inc. σώματι γὰρ ἦν ψυχὴ δ' ἄστρα des. ἀμφοτέρων κρατέει (P. G. 161. 697A; ed. etiam L. Mohler, *Aus Bessarions Gelehrtenkreis* [*Quellen und Forsch. aus dem Gebiete der Gesch.* XXIV] Paderborn 1942, p. 469). ²(ff. 140^v-141) Epistula ad Demetrium et Andronicum Gemisti

filios, inc. πέπυσμαι τὸν κοινὸν πατέρα καὶ καθηγεμόνα des. εὖ πράττοιτε (P. G. 161. 696-697; Mohler, op. l. pp. 468-469): codicibus a Mohler memoratis, p. 468 app., noster addendus est. ³(f. 141^{r-v}) Epistula ad Nicolaum Secundinum, inc. εἰδὼς καὶ αὐτόν σε τὴν Γεμιστοῦ σοφίαν des. ἡ λόγοις κοσμεῖν ἔρρωσο (P. G. 161. 697; Mohler, op. l. p. 470): codici Ven. Marc. gr. 333 a Mohler memorato, p. 470 app., noster addendus est. In imo f. 141^v Demetrius (Rhalles Cabaces) nonnulla de Plethone addidit: inc. ὁμηλοῦντος ἐμοῦ ἐνταῦτα (sic) περὶ τὴν σκολὴν τῆς τραπέζης des. σοφότερον ἄνθρωπον οὐδένα ἐποίησεν ἢ Ἑλλᾶς τοῦ Πλήθωνος (integre transcripsit I. Mercati, *Minuzie, Bessarione* 26, 1922, p. 139 n. 2 = *Opere minori* IV [Studi e Testi 79] p. 173 n. 2).

14 (ff. 142-158^v) **Iuliani imperatoris** ad regem solem (ed. C. Lacombrade, *L'empereur Julien, Oeuvres complètes*, II, Paris 1964 [Les belles Lettres] pp. 100-138). In marginibus ff. 142^{r-v}, 144, 145^v, 146^v, 147^v, 148^v, 153, 155^v, 156, 158^v (Demetrius Rhalles Cabaces) scholia nonnulla scripsit: primum (f. 142) inc. μάρτις μου ἐστὶν ἥλιος ὅτι καὶ πρὸς με τούτος (sic) πόθος συνέβη des. καὶ αἰ (sic) αὖξι (sic) ὁ πόθος, ultimum (f. 158^v) inc. οὐδ' ἐν κρίτον ἴδον τῆς σίς συνέσεως διανόειμα des. οὔτε σὲ ἄλλης συγγραφῆς προποδεστέρας.

15 (ff. 159-161) **Xenophontis** Constitutio Lacedaemoniorum, ab initio ἀλλ' ἐγὼ ἐννοήσας ποτὲ usque ad μαστιγοῦν τούτοις ἄλλοις ἐπέταξεν, c. II, 9 (ed. L. Dindorf, *Xenophontis scripta minora*, Lipsiae 1891 [Teubneriana] pp. 167-170 l. 2 a.i.).

16 (ff. 161^v-166^v) (Georgii Gemisti) Plethonis (De rebus Peloponnesiacis oratio II) ad principem Theodorum Palaeologum (cf. adnotationem (Demetrii Rhallis Cabacis) in margine sup. f. 161^v, τὸ ἐλίπον τοῦ συμβουλευτικοῦ λόγου τὸν πρὸς τὸν δεσπότην κυρὸν [supra scr.] Θεόδωρον), inde ab ἀναπήρῳ καὶ ἀχρήστῳ σώματι usque ad finem, ἀνὴρ ἄτησι παλαίει (P. G. 160. 853 C 13 - 865 A 16). Huius orationis initium in ff. 67-71^v codicis nostri continetur (v. marg. inf. f. 71^v nec non (Demetrii Rhallis Cabacis) adnotationem in margine externo f. 161^v τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου τούτου εὐρίσις ὅπισθεν εἰς τὸν ἰδ' ἀριθμὸν τῶν λόγων εἰς τὸν ἄνω πίνακα τοῦ βιβλίου), sed cum textus in imo f. 71^v cum verbis ὁ δὲ τακτὸς χρημάτων ὅρος (P. G. 160. 852 C 10) desinat (v. supra, p. 352), desideratur pars a πρὸς τῷ δουλείῳ usque ad ἡ λωβωμένους (P. G. 160. 852 C 10 - 853 C 13). In imo f. 166^v (Demetrius Rhalles Cabaces) nonnulla scripsit (inc. ὃ θεῖε ἄνθρωπε, πρὸς κωφοῦς des. καὶ συμφεροτάτας; integre transcripsit I. Mercati, *Bessarione* 26, 1922, p. 139 n. 2 = *Opere minori* IV [Studi e Testi 79] p. 173 n. 2).

17 (ff. 167-173) **Flavii Iosephi** e libro primo contra Apionem excerpta duo, nempe: ^a(ff. 167-171) inc. Μανεθὼν ἦν τὸ γένος ἀνὴρ Αἰγύπτιος des. Κύρος ὁ

Πέρσης τὸ κράτος παρέλαβε (liber I, 73-159, ed. T. Reinach, *Flavius Josèphe Contre Apion*, Paris 1930 [Les belles Lettres] pp. 15-31); ^b(ff. 171^v l. 1 - 173 l. 19) inc. πάλιν ὁ Μανεθὼν ἐκεῖνος ὁ τὴν Αἰγυπτιακὴν ἱστορίαν ἐκ τῶν ἱερῶν γραμμάτων μεθερμηνευκῶς (sic, cf. lib. I, 228) φ' ἔτεσι καὶ ἡ' πρότερον ἱστορήσας γενέσθαι τὴν τῶν ποιμένων ἐξοδὸν εἰς Ἱεροσόλυμα des. Μανεθὼν συνέγραψε (lib. I, 230-252, ed. l. pp. 43-47); post haec verba additum est (f. 173 ll. 19-22) παραπλήσια δὲ τούτοις περὶ τῶν λεπρῶν καὶ λελωβημένων καὶ μιᾶν καὶ περὶ Μωϋσέως συνέγραψε καὶ Χαιρήμων καὶ Λυσύμαχος καὶ Μόλων καὶ Ἀπίων.

18 (ff. 173-174^v) (Georgii Gemisti) Plethonis fragmentum (de historia Iudaica), inc. ὅτι Ἀντιόχῳ Ἐπιφανεῖ ἀντεστη πρῶτος Ματθίας υἱὸς Ἀσαμωναίου τῶν ἱεράρχων εἰς σὺν τοῖς υἱέσι πέντε οὔσι des. ἀπὸ δὲ Δαβίδου ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν Ἰουδαῖος μέχρι τῆς ὑπὸ Τίτου γενομένης κατασκαφῆς ἔτη αροθ'.

19 (ff. 174^v-176^v) Excerptum e Pausaniae (Graeciae descriptionis) libro III, inc. μετὰ δὲ τοὺς ἐρμᾶς ἡ Λακωνικὴ τὰ πρὸς ἐσπέρας des. ἀπελθεῖν ἐκ Πελοποννήσου συγχαροῦνται ὑπόσπονδοι, nempe lib. III, cc. 1-2 (ed. F. Spiro, *Pausaniae Graeciae Descriptio*, I, Lipsiae 1903 [Teubneriana] pp. 231,15-236,37). In marginibus (Demetrius Rhalles Cabaces) adnotationes nonnullas iniecit.

20 (ff. 28-33^v; 177-215^v) **Libanii** ¹(ff. 28-33^v) Monodia ad Iulianum imperatorem, nempe (oratio XVII), inc. ὃ πόποι, ἡ μέγα πένθος des. οὐ λίθον, οὐ δένδρον, οὐκ ὄρνιν (ed. R. Foerster, *Libanii opera*, II, Lipsiae 1904 [Teubneriana] pp. 206-221; codicibus a Foerster memoratis, pp. 183-205, noster addendus est); f. 33^v (Demetrius Rhalles Cabaces) haec addidit: ἀναγγέον δια τί ἐν ταῖς μεταβολαῖς τῶν ὥρῶν ἐμέτοις οὐ δεῖ χρῆσθαι ἢ ἵνα μὴ γένηται συντάραξις διαφόρων γινομένων τῶν περιττωμάτων διὰ τὰς μεταβολάς. ²(ff. 177-215^v) Epitaphius ad imperatorem Iulianum, nempe (oratio XVIII), ab initio ἔδει μὲν ὃ παρόντες ἄπερ ἡλπίζον usque ad ἀλλὰ τὴν μὲν δύναμιν in ultima linea f. 215^v (sequuntur pauca alia verba quae fere omnino perierunt; ed. l. II pp. 236-333,3: de codice nostro v. p. 231).

21 (ff. 216-219^v) (Georgii Gemisti Plethonis e Plutarchi Chaeronensis scriptis epitome vel excerpta nonnulla): ¹(ff. 216-217 l. 3) epitome e (vita Thesei), inc. ἡθέους ἐπὶ καὶ παρθένους τὸσαιτας (sic) des. ἐπανελθόντας εἰς βασιλείαν ἀνακομίσασθαι (cf. C. Lindskog, *Plutarchi vitae parallelae* I, Lipsiae 1914 [Teubneriana] cc. 15-35, pp. 13,5-37,2: textus ab edito discrepat et multo brevior est); ²(ff. 217 l. 4 - 219 l. 25) epitome e (vita Solonis), inc. ὅτι Σόλων πατρὸς μὲν ἦν Ἐξηκεστίδου τὰ δὲ ἀνέκαθεν Κοδρίδης des. εὐρήσομεν ἐν τοῖς συμβολαίοις (ed. Lindskog, cc. 1-29, pp. 89,6 et 9 - 130,16: textus edito multo brevior

est); ³(f. 219 l. 25 – 219^v l. 7) excerptum e <vita Camilli> (cf. adnotationem A. Mai in margine interno f. 219), inc. ὅτι Βοιωτοῖς ἵπποδρομίου μῆνός des. τὸν μυστικὸν Ἰακχὸν ἐξάγουσιν (ed. Linds kog, c. 19, pp. 236,7-237,16); ⁴(f. 219^v ll. 8-36) Ex <opusculo de malignitate Herodoti> excerpta sex: primum inc. ὅτι Ἀθηναίων περὶ Σιγείου καὶ Μιτυληναίων ἀλλήλοις πολεμούντων des. ὁ καὶ ἐκαλεῖτο ὕστερον Πιττάκιον (ed. G. N. Bernardakis, *Plutarchi . . . moralia*, V, Lipsiae 1893 [*Teubneriana*] 858 A-B, p. 217,16-24), secundum inc. ὅτι συχναὶ τυραννίδες des. διὰ τοῦ βασιλέως Λεωτοχίδου 859 C-D (p. 222,2-9), tertium inc. ὅτι τοὺς ὑπὸ Περιάνδρου des. τιμαὶ τε καὶ ἀτέλεια ἐψηφισμένα 860 B-C (p. 224,5-10), quartum inc. ὅτι Ἑρετριεῖς des. Λυσανίου τοῦ Μαλώτου ἱστορήσαντος 861 B-C (pp. 226,21-227,4), quintum inc. ὅτι τῶν περὶ Λεωνίδα ἐξιόντων ἐκ Σπάρτης ἀγῶνα ἐπ' αὐτοῖς ἐπιτάφιον des. καὶ ἀγαθὰ τίκτειν, 866 B-C (p. 240, 18-25), sextum autem est Θήβησι δὲ γενόμενος καὶ ἐγκοιμηθεῖς (sic) τῷ ἱερῷ τοῦ Ἡρακλέους ὄναρ εἶδε τοιόνδε ἔδοξεν ἐν θαλάσῃ πολλὸν τε ἐχούση καὶ τραχὺν κλύδωνα τὰς μεγίστας καὶ . . . 865 F (p. 239, 18-21). Eadem excerpta in eodem ordine etiam in codice Ven. Marc. gr. 517 ff. 68 l. 6 a.i. – 74^v l. 5 a.i. inveniuntur, qui tamen ante epitomen e vita Thesei et post excerpta ex opere De Herodoti malignitate nonnulla alia excerpta e Plutarcho continet (cf. A. Diller, *Pletho and Plutarch, Scriptorium* 8, 1954, p. 124); cum in codice nostro f. 215^v Libanii textus mutilus desinat, in f. 216 autem Plutarchi textus mutilus incipiat, et in f. 219^v mutilus desinat, patet, inter ff. 215^v et 216 et post f. 219^v folia aliquot avulsa esse, quae finem textus Libanii et excerpta e Plutarcho in codice Ven. Marc. gr. 517 ff. 67 – 68 l. 6 a.i. et ff. 74^v seqq. etiam nunc exstantia continerent.

In ff. I^v et 220 fere omnino erosis <Demetrius Rhalles Cabaces> nonnulla scripsit, quae partim perierunt: in f. I^v agitur de adnotationibus ad historiam Romanam pertinentibus, in f. 220 de epigrammate funebri decem dodecasyllabis byzantinis compositum, inc. ἐνθάδε κείνεται ἀνθρώπων ἡ τερπνότης des. δὸς τὴν Ἑδὲμ σκὴν; memoratur (v. l. 5) λαμπρὸν ἀπάνθισμα τῆς Θεσσαλίας, (l. 7) νόμων ἔρεισμα τῆς δίκης κράτος, (l. 8) ὁ τῶν ἀδίκων ἔνδικος.

MAT. Codex tineis erosus et reffectus. Ff. 212-215^v charta translucida flavescens oblecta. Ff. I et 220 frusta tantum supersunt.

FASC. Sunt hodie in totum fasciculi 29: 1 quaternio cuius primum folium excidit (ff. 2-8^v), 1 quaternio (ff. 9-16^v), 1 quinio (ff. 17-26^v), 1 quaternio (ff. 27+34-40^v), 3 quaterniones (ff. 41-48^v, 49-56^v, 57-64^v), 1 quaternio cuius ultimum folium excidit (ff. 65-71^v), 1 quaternio (ff. 72-79^v), 1 ternio (ff. 80-84+86^v), 1 quaternio (ff. 85+87-93^v), 5 quaterniones (ff. 94-101^v, 102-109^v, 110-117^v, 118-125^v, 126-133^v), 1 ternio (ff. 1+134-138^v), 3 quaterniones (ff. 139-146^v, 147-154^v, 155-162^v), 1 quinio (ff. 163-172^v), 1 ternio cuius duo ultima folia exciderunt (ff. 173-176^v), folia novem (ff. 28-33^v + 177-179^v), 4 quaterniones (ff. 180-187^v, 188-195^v, 196-203^v, 204-221^v), 2 biniones (ff. 212-215^v, 216-219^v). Fasciculi qui nunc 2-16 sunt notis numeralibus

ε'-θ' in margine inf. medio primae singulorum paginae signati: etiam nunc perspicuntur notae ε' (f. 9), ζ' (f. 27), η' (f. 41), ι' (f. 57), ια' (f. 65), ιβ' (f. 72), ιδ' (f. 85), ιε' (f. 94), ις' (f. 102), ις' (f. 110), η' (f. 118), θ' (f. 126).

CHART. SIGNA Quinque observantur: ¹(e.g. ff. 2, 4-5, 35) littera N cum cruce superimposita (Briquet n. 8429: Pise 1459, 1462-63); ²(e.g. ff. 10, 12-13) forfices (Briquet n. 3670: Trévis 1458-62, Pise 1468, Pistoie 1468, Ratisbonne 1466-67); ³(ff. 118, 121, 128) equus (Briquet n. 3571: St. Chartier 1453, Soleure 1457, Rodez 1459, Obwald 1460, Rovergue 1463, Lucerne 1481); ⁴(f. 137) luna crescens (similis sed non eadem apud Briquet n. 5183: Genève 1461); ⁵(e.g. ff. 217, 218) arcus cum telo (similis apud Briquet n. 794: Palerme 1437-44, Pise 1435). Signum f. 29 lacinia chartacea obtectum clare discerni non potest. Signum f. 28, marg. ext., non ad folium codicis, sed ad chartam recentiore pertinet, qua folium reffectum est.

SCHEMA. Lineae perraro ductae sunt; v. tamen f. 178^v = Leroy D 22 D 1 b. Textus mensurae haud semper aequales: e.g. mm. 152×90, 154×92, 170×110, 165×100.

SCRIPT. Demetrius Rhalles Cabaces totum codicem exaravit praeter ff. 1^v, 134-138^v quae ab altera manu exarata sunt (scholia marginalia tamen in his foliis Demetrius ipse scripsit).

ORN. Tituli, litterae initiales, scholia marginalia nonnulla rubro exarata.

ANNOT. In f. I^v fere omnino eroso, cuius frustum tantum superest, manus saec. XV haec scripsit, quorum sensus non elicitur: |ἐνίτε . . . merito quiqu . . .| qui venit indignie pen[.] | tolem divenit | quit fa. In imo f. 220 cuius frustum tantum superest, manu Demetrii: π[.] πιστευσι τὴν πολιτη . . . εἰς τὸν κόλον τῆς ῥ[.] | ἀπάρη ἀπὸ τα φίλα του, να πίσει ὁρέον στεφάνη.

POSS. <Demetrius Rhalles Cabaces> (e scriptura). In ff. 2, 34, 83, 215^v, 219^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. I^v: 74, 31, 100 et, manu <A. Mai>, LXXXV (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 145^v). In margine inf. f. 1 <A. Mai> scripsit: Colonens. 75 Vat. 2236. In indice R. Vernazza codex numero 90, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 83 signatur.

BIBL. I. Mercati apud J. Fischer, *Claudii Ptolemaei Geographiae codex Urbinas graecus* 82, I, 1 (*Codices e Vaticanis selecti . . . XVIII*), Lugd. Bat.-Lipsiae 1932, pp. 204 n. 3 et n. 6 et *Bessarione* 38, 1922, pp. 137 n. 1, 138, 138 n. 1, 139 n. 2, 140 (= *Opere minori* IV, [*Studi e Testi* 79], Città del Vaticano 1937, pp. 171 n. 1, 172, 172 n. 1, 173 n. 2, 174); J. Bidez, *La tradition manuscrite et les éditions des discours de l'emp. Julien (Univ. de Gand. Recueil de travaux . . . 61)* Gand 1929, pp. 70-71; R. Foerster, *Libanii opera* II, Lipsiae 1904 [*Teubneriana*] p. 231; F. Lasserre, *Étude sur les extraits médiévaux de Strabon, L'ant. class.* 28, 1959, p. 39; R. et F. Masai, *L'œuvre de George Gémiste Pléthon, Bulletin de la classe des lettres . . . Académie royale du Belgique*, 40, 1954, p. 537 n. 3; A. Diller, *Scriptorium* 8, 1954, p. 124 n. 5, *Scriptorium* 10, 1956, pp. 31 n. 14, 32 n. 16, *Byz. Zeitschr.* 63, 1970, p. 28 (qui codicem nostrum e Ven. Marc. gr. 517 partim descriptum et antigraphon codicis Laurent. plut. 56. 18 esse censet, v. praesertim *Scriptorium* 8, 1954, p. 124 n. 5 et 10, 1956, p. 31 n. 14 et p. 40); A. Keller, *Two Byzantine Scholars and their Reception in Italy, Journal of the Warburg and Courtauld Institutes*, 20, 1957, pp. 367 n. 38, 368 nn. 42, 44; Ch. G. Patrinelis, *Ἑλληνες κωδικογράφοι τῶν χρόνων τῆς ἀναγεννήσεως, Ἐπετηρὶς τοῦ μεσαιωνικοῦ ἀρχείου* 8-9, 1958-59, p. 89; N. G. Wilson, *Scriptorium* 16, 1962, p. 392 sub num. 221; J. Irigoin, *Annuaire de l'école pratique des hautes études, Sc. histor. et philol.* 1973-74, p. 213; S. Bernardinello, *La traduzione greca di Rhetorica ad Herennium III, 16, 24, Aevum* 47, 1973, p. 393 n. 33.

INTEG. Ut in tribus superioribus libris.

2237 Saec. XV ex., chartac., mm. 214×145, ff. II. 212, ll. 13-28.

1 (ff. 1-7^v, 211-212^v) **Hesiodi** Scutum sine scholiis, praefixa (f. II) tabula operum quae in codice continentur. Inter ff. 7^v et 211 nulla lacuna exstat: nam f. 7^v des. cum l. 381, ἄρνη τ' ἡδ' ἐλίκη ἀνθειά τε ποιήεσσα, f. 211 autem inc. cum l. 382, φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον · οἱ δ' ἄλλα λητῶ (sic). Finem poematis in ff. 211-212^v exstare librarius ipse, scil. <Demetrius Rhalles Cabaces>, lectorem in adnotationibus margini inf. f. 7^v et margini sup. f. 211 appositis certiore facit: (f. 7^v) τὸ ἐλήπον εὐρίσης, ἐν τὸ (sic) τέλει τῆς Θεογονίας, ἢ τῆς βίβλου, (f. 211) τὸ ἐλήπον τῆς Ἀσπίδος: τὴν δὲ ἀρχὴν εὐρίσης περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς βίβλου (sic). In margine externo f. 211 <Demetrius Rhalles Cabaces> scripsit ὥσπερ εἰκὸς δεῖ τῷ ὀπλίτῃ ταύτην ζιτὰν ἔχην προ τῶν ὀπλῶν πάντων (sic).

2 (ff. 9-103^v) **Euripidis** tragoediae duae secundum recensionem Manuelis Moschopuli (v. A. Turyn, *The Byzantine Manuscript Tradition of the Tragedies of Euripides*, Urbana 1957, p. 157): ¹(ff. 9-57^v) Hecuba cum paraphrasi interlinearī ac nonnullis scholiis marginalibus, praefixis ^a(f. 8^{r-v}) <Moschopuli> vita quae inc. Εὐριπίδης Μνησάρχου ἢ Μνησαρχίδου et des. ἐπὶ τῆς ἐνενεκοστῆς τρίτης ὀλυμπιάδος (n. 3 apud A. Westermann, *Vitarum scriptores graeci minores*, Brunsvigae 1845, pp. 141-142; ed. etiam E. Schwartz, *Scholia in Euripidem* I, Berolini 1887, pp. 7-8; B. Schartau, *Observations on the Activities of the Byzantine Grammarians of the Palaeologian Era*: II, Odense 1973, pp. 129-130), et ^b(f. 8^v) argumento quod inc. μετὰ τὴν Ἰλίου πολιορκίαν et des. τὸν κατάρξαντα (ed. G. Dindorf, *Scholia graeca in Euripidis tragoedias*, I, Oxonii 1863, pp. 200-201; Schwartz op. l. p. 9; A. Nauck, *Euripidis tragoediae*, I, Lipsiae 1889 [*Teubneriana*] pp. 138-139; Schartau, op. l. pp. 116-117); scholiorum marginalium <Moschopuli> (cf. Turyn, p. 157) primum ad l. 2 (f. 9) est ἄδης ἀπὸ τοῦ α σταρητικοῦ καὶ τοῦ ἡδῆς ὄκισται ἀπὸ τοῦ οἰκισται καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἰ προγράφεται, ultimum ad ll. 882-883 (f. 41^v marg. inf.) inc. τὸν ἐμὸν φονέα οἰκειοῦται τὸν τοῦ παιδὸς θάνατον des. ἡὼς καὶ πῶς αἱ (sic) γυναῖκες κρατήσουσι τῶν ἀρσένων θῆλυ τὸ γυναικεῖον (cf. Dindorf I p. 435, 3-9). ²(ff. 59^v-103^v) Orestes sine scholiis, praefixis ^a(ff. 58-59) argumento quod inc. Ὁρέστης τὸν φόνον τοῦ πατρὸς μεταπορευόμενος et des. πλὴν γὰρ Πυλάδου πάντες φαῦλοι ἦσαν (A. Nauck, *Euripidis tragoediae* II, Lipsiae 1891 [*Teubneriana*] pp. 243-244; Schwartz, pp. 92-93; Schartau, pp. 119-121, 14) et ^b(f. 59) personarum tabula, cui subfigitur scholion φασὶ τινὲς τὸ δρᾶμα τοῦτο κωμικὸν λέγεσθαι ὡς ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ θλίψεως λῆγον δὲ εἰς χαράν.

3 (ff. 103^v-105^v) **Iohannis Tzetzae** versus de diversis generibus poeticis sub titulis στίχοι ἱαμβικοὶ Ἰωάννου Κέκου (sic) περὶ ποιητῶν et στίχοι ἱαμβικοὶ Ἰωάν-

νου Τζέτζου, inc. ποιητῶν μέλλουσιν ἄρχεσθαι λόγων des. καὶ τεχνικῶς βάδιζε πρὸς λόγων τρίβους (primum ed. Dübner, *Rhein. Mus. für Philol.* 4, 1836, pp. 393-399 ubi tamen ultimus versus deest; ed. etiam J. A. Cramer, *Anecdota graeca e cod. man. Bibl. Oxon.*, III, Oxonii 1836, pp. 334-340,6 et G. Kaibel, *Comicorum graecorum fragmenta*, Berolini 1899, c. VII, pp. 34-40).

4 (ff. 108-155^v) **Euripidis** Phoenissae secundum recensionem Manuelis Moschopuli (v. Turyn, op. l. p. 157) cum nonnullis glossis interlinearibus ac scholiis marginalibus, praefixis ^a(ff. 106-107) argumento quod inc. Ἐτεοκλῆς παραλαβὼν τὴν (sic) Θηβῶν βασιλείαν et des. ἀφανρότερον πέλει αὐτοῦ (Nauck II Lipsiae 1891 [*Teubneriana*] pp. 391-392,2; 392, 13-27; 394, 6-11; 395,29-396,2; Dindorf III pp. 1-8, 18; Schwartz pp. 242-244,3; Schartau, pp. 123-127,15) et ^b(f. 107^{r-v}) personarum tabula; scholiorum marginalium <Moschopuli et Thomae Magistri> (cf. Turyn, p. 157) primum ad l. 1 (f. 108) est ταῦτα πάντα πρὸς τὸν ἥλιον ἀποτείνει ἡ Ἰοκάστη δυσχερένουσα διὰ τὰ συμβάντα τέσσαρες εἰσὶν οἱ ἡλίου ἵπποι οὕτω καλούμενοι Χρόνος Αἴθη Ἀστραπή καὶ Βροντή (Dindorf III pp. 31,4-34,2) ultimum ad l. 1760 (f. 155^v) est ἡγουν (sic) ὃς μόνος τῆς σφιγγὸς περιγενόμενος. Ff. 134^v-135 vacua sine tamen ulla textus lacuna: nam f. 134 des. εἴμι καὶ σώσω βίον (l. 989), f. 135^v inc. ἀλλ' εἶα χώρει (l. 990).

5 (ff. 156-168^v) **Hephaestionis*** de metris, re vera <tractatus Harleianus qui dicitur de metris>, inc. ἰστέον ὅτι πούς ἐστιν μετρικὸν σύστημα συλλαβῶν des. καὶ μὴ ἐν ἐτέρῳ μέτρῳ ἐμπίπτειν (ed. G. Studemund, *Index lectionum in universitate litterarum Vratislaviensi per hiemem anni MDCCCLXXXVII-LXXXVIII*, pp. 9-27), ut, e.g., in codice Vat. gr. 1878 ff. 71-81^v (cf. P. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 443). Codicibus a Studemund memoratis, op. l. pp. 3-8, noster et Vat. gr. 1878 addendi sunt. F. 169 vacuum.

6 (ff. 170-210^v) **Hesiodi** ¹(ff. 170-191^v) Opera et dies secundum recensionem Manuelis Moschopuli (v. H. Schultz, *Die handschriftliche Überlieferung der Hesiod-Scholien*, *Abhandl. der Königl. Gesell. der Wiss. zu Göttingen*, philol. histor. Kl., Neue Folge, 12, 4, 1910, p. 27) cum glossis interlinearibus et scholiis marginalibus; praefigitur (ff. 169^v-170 marg. inf.) <Moschopuli> scholion quod inc. ἰστέον ὅτι πάντα οἱ Ἕλληνες ἃ δύνανται ἔχοντα ἑώρων et des. ὀρῶντος αὐτοῦ (ed. T. Gaisford, *Poetae minores graeci*, II, Lipsiae 1823, pp. 36,22-38,20); scholiorum <Moschopuli> primum ad l. 2 (f. 170) est ἀπὸ τοῦ ὕμνειουσας (sic) κατὰ πλεονασμὸν τοῦ ὕμνειουσαι (Gaisford p. 39,8-9), ultimum ad l. 780 (f. 190) est μῆνα ἰστάμενον ἕως εἰκάδος ἔλεγον μετὰ δὲ τοῦτον πρωτὴν φθίνοντος ἢ ἡ (sic) φθίνοντος (Gaisford p. 429, 18-20). ²(ff. 192-210^v) Theogonia sine scholiis, cum perpaucis glossis interlinearibus.

MAT. Codex satis bene servatus. Ff. II, 1, 2, 212 refecta. Orae internae nonnullorum foliorum etiam refectae. Folia nonnulla tineis perterebrata (v. e.g. ff. 1-4, 211).

FASC. Codex tribus diversis partibus in unum librum ab ipso (Demetrio Rhalle Cabace) compactis constat. Pars prima uno quaternione numeratione graeca carente efformatur (ff. II-7^v, quibus f. I additum est); pars altera (ff. 8-105^v) fasciculis decem, a (Demetrio Rhalle Cabace) notis graecis α-ι' margini inferiori primae singulorum paginae dextrorsum appositis numeratis: 1 quinio (ff. 8-17^v) tres seniones (ff. 18-29^v, 30-41^v, 42-53^v), 1 binio (ff. 54-57^v), duo seniones (ff. 58-69^v, 70-81^v), tres quaterniones (ff. 82-89^v, 90-97^v, 98-105^v); pars tertia (ff. 106-212^v) fasciculis novem, senionibus omnibus (in ultimo tamen, ff. 202-212^v, ultimum folium deest), a (Demetrio Rhalle Cabace) notis graecis α-θ' eadem ratione qua fasciculi partis alterius numeratis, additis tantum ante notam graecam verbis τοῦ τρίτου. Animadvertendum est in ff. 58-86 manum alteram (eandem quae textum exaravit, v. infra sub SCRIPT.) fasciculos etiam verbis reclamantibus in margine inf. ultimae singulorum paginae distinxisse (v. ff. 69^v, 81^v). Postquam partes tres in unum librum compegit, Demetrius ipse, cum numeros partis alterius cum nota ι' desinere animadvertisset, partis tertiae numerationem correxit notam ι' ante numeros primigenios α', β', γ'... addens, ita ut fasciculi alterius et tertiae partis numerationem continuam ab α' usque ad ιθ' praeberent. Saeculo XVI deinde manus altera fasciculos trium partium notis arabicis 1-20 angulo inferiori externo primae singulorum paginae appositis iterum numeravit.

CHART. SIGNA. Bucina (cf. Briquet n. 7698: Naples 1480, 1483-95, Rome 1487, Florence 1498).

SCHEMA. ¹(e.g. ff. 11, 30, 156) Leroy D 22 D 1 b (cf. etiam Lake I 38 a = Leroy D 24 D 1 ubi tamen etiam duae lineae rectrices in margine superiore observantur); ²(e.g. f. 83) Leroy 31 D 1 b. Textus mensurae haud semper aequales manent.

SCRIPT. Codicem totum (Demetrius Rhalles Cabaces) praeter ff. 58-86 exaravit; manus altera in ff. 58-86 observatur; manus tertia in f. 9^v correctiones nigro atramento in marginibus vel inter lineas addidit.

ORN. Tituli, litterae initiales, scholia marginalia nonnulla et glossae interlineares rubro exarata. In ff. 1, 58, 59^v, 103^v, 108, 156, 170, 192 linea sinuosa rubra apicibus intermixta, in flosculos utrimque desinens; in f. 9 rectagonum rubrum, cauliculos continens.

ANNOT. In f. II: ὑπὲρ τῶν αὐξανόμενων; in f. 155^v: τῷ θεῷ χάρις, ἰδὼν τὸ τέρμα θεῷ τὴν χάριν δίδον ἰδὼν τὸ τέρμα τὴν χάριν θεῷ δίδον (iambicus trimeter); in f. 212^v: κύκνος γ' ἑάσας τὴν ὑφήλιον χθόνα κάτεισι λοιπὸν εἰς μονὰς ἀνηλίους (duo iambici trimetri). In f. II^v (codicem verte) manus saec. XV haec latine scripsit: *mari cincta | cortina qui cor vatis t... tigia... tranat* (corr. in *tonat*) *a verber(e) mons letifer mortalis | baccatam baccho... m surgit summatibus gravidas in fructifer(as) | reduces revertentes e... quodsi esset verbatim post primam longam quisquam (?) in nomen post primam brevem | spes vestras in quo potestis sperare rursus ad oraculum.*

POSS. Iohannes card. de Salviatis (v. marg. inf. f. 1). In ff. 1, 103, 212^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. II: 62, 22 et, manu (A. Mai), LXXXII (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579 f. 145). F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore nunc partim rescissa, mm. 115×56, manus saec. XVIII scripsit *Hesiodi Securis* (manus saec. XIX corr. in *Scutum*) | *Euripidis Hecuba* | *Orestes Phoenissae* | *Hesiodi Op(era et)* | *dies Theogonia* | *Hephaestion (de)* | *metro singula in eodem | codice | saeculi XIV*; in margine inferiore, manu saec. XIX: 75 LXXVII. In inferiore, mm. 32×45, scri-

ptum est *F XXII*. In margine inf. f. 1 (A. Mai) scripsit *Colonens. 76 Vat. 2237*. Codex in indice R. Vernazza numero 83, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 61 signatur.

BIBL. Codicem memorant H. Schultz, *Die handschriftl. Überlief. der Hesiod-Scholien, Abhandl. der Königl. Gesell. der Wiss. zu Göttingen*, phil. hist. Kl., Neue Folge 12, 4, 1910, p. 27; A. Turyn, *The Byzantine Manuscript Tradition of the Tragedies of Euripides*, Urbana 1957, p. 157; M. L. West, *The medieval and Renaissance Manuscripts of Hesiod's Theogony*, *Class. Quart.* 58, 1964, pp. 179 et 187 (qui eum e codice Z, scil. Mutinens. α T 9. 14, nempe 51 [II B 14], descriptum esse censet); N. A. Libadaras, *Ἱστορία τῆς παραδόσεως τοῦ κειμένου τοῦ Ἡσιόδου*, Athenis 1963, p. 242 sub num. 224; B. Schartau, *Observations on the Activities of the Byzantine Grammarians of the Palaeologian Era*, II, *The Impact of Thomas Magistros' Introductory Matter... to the Euripidean Triad*, Odense 1973, p. 142.

INTEC. Ut in quattuor superioribus libris.

2238 Anni 1467 (v. f. 155), chartac., mm. 212×144, ff. I. 204, II. 25-39 (v. e.g. f. 201).

1 (ff. 1-155) *Aristotelis Politica*: ^a(ff. 1-15^v) liber primus (pp. 1252-1260 Bekker); ^b(ff. 15^v-38^v) liber secundus (pp. 1260-1274 Bekker); ^c(ff. 38^v-62) liber tertius (pp. 1274-1288 Bekker); ^d(ff. 62-83) liber quartus (pp. 1288-1301 Bekker); ^e(ff. 83^v-111) liber quintus (pp. 1301-1316 Bekker); f. 85^v vacuum sine tamen ulla textus lacuna: nam f. 85 des. πῶς μὲν οὖν ἔχοντες στασιάζουσιν, εἴρηται, f. 86 autem inc. περὶ ὧν στασιάζουσιν, 1302 a 31; ^f(ff. 111-121^v) liber sextus (pp. 1316-1323 Bekker); ^g(ff. 121^v-145^v) liber septimus (pp. 1323-1337 Bekker); ^h(ff. 145^v-155) liber octavus (pp. 1337-1342 Bekker). In marginibus (Demetrius Rhalles Cabaces) rubricas et adnotationes nonnullas addidit. Subfiguntur (f. 155^v) fragmenta duo: primum inc. ὅτι μὲν τοίνυν καὶ ὀφίλη (sic) des. ἐπεὶ δέδηκται ὑμῖν ὃ ἄνδρες δικασθαί (sic) ((Demosthenes*, or. XXVI, 800), nempe initium Demosthenis* orationis alterius contra Aristogitonem, cf. e.g. G. Dindorf, *Demosthenis orationes*, II, Lipsiae 1888 [*Teubneriana*] p. 300, 1-4); alterum inc. οἷς οὖν βουλῇ μὲν ἄρχη πράξεως (sic) des. τὸ κτίμα τῶν κτοισαμένων ἐλάσω (sic), scil. (Flavii) Iosephi (De bello Iudaico III 107) (ed. B. Niese, *Flavii Iosephi opera*, VI, Berolini 1894, p. 289, 8-13).

2 (ff. 156-171^v) (Georgii Gemisti) Plethonis de partibus orationis, sub titulo περὶ παιδείας, inc. Ἑλληνικῆς παιδείας κεφάλαιον ἡ (sequitur spatium vacuum ab ipso scriba relictum) ὥστ' ἐν τῇ τῆς Ἑλληνικῆς χρήσει φωνῆς τοῦ εὐζυνέτου ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις μάλιστα τυγχάνειν des. καὶ ἡ τοῦ τρίτου δὲ λέγεται λελυμένη, οἷον σφῶν αὐτῶν. Praefigitur (f. 155^v) diagramma de partitione orationis, nomenclaturae, verborum, syllabarum etc. contentum operis illustrans, sub titulo τὰ ἐπιγράμματα ἢ διαγράμματα οὐ Πλήθωνος ἀλλ' ἄλλου (sic) ἰδιότου μὴ σικοφαντιθεῖ ὁ ἀνὴρ.

3 (ff. 172-176^v) E (Flavii) Philostrati Heroico excerptum, inc. Χείρωνα δὲ τοῦ ἐν Πηλῷ γενέσθαι μὲν φασὶν ἀνθρώπῳ ὅμοιον des. ὅρος δὲ τοῦτο ὑψηλὸν ὑπερφαίνεται τῆς Λέσβου, nempe (cc. 32-33) (ed. L. De Lannoy, *Flavii Philostrati Heroicus*, Leipzig 1977 [*Teubneriana*] pp. 40,22-47,21). In marginibus ff. 172, 173, 174, 175 Demetrius Rhallis Cabaces adnotationes nonnullas scripsit: f. 172 Παλαμήδης Ναυπλίου υἱὸς κτίτορ Ναυπλίου πολίσματος τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ; f. 173 οὐδὲν εὖρον ἄτοπον ἔργον Ὀδισσεως ἐξ ὧν ἤδων πλὴν τούτου ὑπὲρ ἧν ἄλλ' οὐκ ἀποδίκνηται ἴσος · ἐξ ὧν ἡμεῖς ἴσμεν; f. 174 ὅρα ὧ ἄνθρωπε τῆς διαβολῆς τὴν ἰσχὴν πρὸς τούτον ἄνδρα καὶ σοφότατον ἰσχύσαντα μέχρι καὶ θανάτου; f. 175 γράμαρτζῆ, τὸν Ἀγαμέμνονα · ὅπου ἤκουσεν τὸν ἐχθρόν του (sic).

4 (ff. 177-179) Luciani Samosatensis Herodotus (ed. C. Iacobitz, *Luciani Samosatensis opera*, I, Lipsiae 1888 [*Teubneriana*] pp. 391-394). Subfiguntur (f. 179^v) ^atabula librorum Ethicorum Nicomacheorum Aristotelis et ^bbreve compendium (libri A) Ethicorum Nicomacheorum, inc. ἐν τῷ γ' κεφαλαίῳ τίθησι τὴν οἰκειὰν περὶ τῆς εὐδαιμονίας δόξαν, δεικνὺς αὐτὴν εἶναι τὸ ἀνθρώπεινον ἀγαθὸν ἄριστον τε καὶ τέλειον καὶ καθ' αὐτὸ αὐταρκες des. τῶν μὲν διανοητικῶν τὴν διδασκαλίαν τίθησι αἴτιον, τῶν δὲ ἠθικῶν τὰ ἔθη (cf. Eth. Nicom. II 1103a 15-17).

5 (f. 180^{r-v}) Hippocratis Iusiurandum (ed. I. L. Heiberg, *Hippocratis opera* [*Corpus medicorum Graecorum* . . . ed. Academiae Berol. Hauniens. Lips., I, 1] Lipsiae et Berolini 1927, pp. 4-5).

6 (ff. 180^v-181^v) Argumenta librorum I-X Strabonis Geographicorum, sub titulo ἔλεγχος τῶν Στράβωνος ἱς βιβλίων, inc. ὅτι οὐκ ἐκτὸς φιλοσοφίας ἡ γεωγραφικὴ πραγματεία des. καὶ τῶν Κυκλάδων εἶναι (ed. A. Meineke, *Strabonis Geographica*, I, Lipsiae 1877 [*Teubneriana*] pp. XIII-XIV). In margine sinistro f. 181^v scriptum est scholion: τὸ γένος αὐτοῦ τὸ μητρῶον τὸ δὲ πατρῶον ἐστὶ Ἀμασσεὺς ἀμφότεραι δέ. Subfigitur (f. 181^v) adnotatio Demetrii Rhallis Cabacis, ἐπροσθεν εὐρίσις τὰ πλείω, τῶν ἱς βιβλίων, κεφάλαια τοῦ δευτέρου τμήματος: ἐν δυσὶ τόποις · ὅς γινόμενα πάντα ἱς (sic).

7 (f. 182) E Platone excerpta tria: ¹ὥς εὖ ἴσθι ὅτι ἐμοίγε ὅσον αἱ ἄλλαι αἱ κατὰ τὸ σῶμα ἡδοναί – ἐπιθυμίαι τε καὶ ἡδοναί, Res publ. I 328 d 2-4; ²νῦν δ' ἐγώ γε ἤδη ἐντετύχηκα – καὶ ἄγριον δεσπότην ἀποφυγών, Res publ. I 329 b 6-c 4; ³sub titulo περὶ γέρους, ὅταν δ' ἡ ρίζα τῶν τριγώνων χαλᾷ – μεθ' ἡδονῆς γινόμενος ἡ λύπη, Timaeus 81 c 6 – e 5.

8 (f. 182^v) Diagramma cum genealogiis personarum mythologicarum ad historiam Lacedaemonis praesertim pertinentium, quibus subfigitur adnotatio

Demetrii Rhallis Cabacis, inc. ὁ δὲ Πausanίας βούλετε ἵναι πρῶτον βασιλέα Λακωνικῆς λέλεγον (sic) des. ἀπὸ τῆς γυναικὸς ἐπονομάσας.

9 (f. 183) Diagramma geographicum, Mare Aegeum, Hellespontum, Bosphorum, Euxinum Pontum Maeotimque paludem effingens.

10 (f. 183^v) Ex Herodoti historiis excerpta quinque: ¹ἐπεὶ δὲ Περσεὺς ὁ Δανάης – τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχον, VII, 61 (ed. H. R. Dietsch-H. Kallenberg, *Herodoti historiarum libri IX*, II, Lipsiae 1887 [*Teubneriana*] p. 171, 3-9); ²ἀπικομένης δὲ Μεδῆς – λέγουσι Μῆδοι, VII, 62 (ed. l. II 171, 13-15); ³οἱ δὲ Λυδοὶ – μεταβαλόντες τοῦνομα VII, 74 (ed. l. II 174, 21-23); ⁴Ἀθηναῖοι δὲ ἐπὶ μὲν Πελασγῶν – ἀπὸ τούτου Ἴωνες VIII, 44 (ed. l. II 271, 11-17); ⁵οὗτοι δὲ οἱ Φοίνικες – Παλαιστίνη καλεῖται VII, 89 (ed. l. II 179, 3-8). In margine sinistro f. 183^v scriptum est scholion ἐκαλέοντο δὲ πάλαι Ἀρταῖοι καὶ παρ Ἑλλήνων (sic) Κηφῆνες.

11 (ff. 184-204) E Strabonis Geographicis excerpta varia sub titulo παρὰ σημειώσης (sic) τοῦ Στράβωνος περὶ Πελοποννήσου καὶ ἄλλων ἀναγκᾶι, quae in disertatiuncula mea *Gli excerpta di Strabone fatti da Demetrio Raul Cabachés nel codice Vat. gr. 2238, Scriptorium* 33, 1979, pp. 68-75, singillatim recensui et agnovi; primum (f. 184^{r-v}) inc. ἔστι τοῖνον ἡ Πελοπόννησος ἐοικυῖα φύλλῳ πλατάνου, des. καὶ τῆς ἀντιπόρθου, lib. VIII, 335-336 (ed. A. Meineke, *Strabonis Geographica*, II, Lipsiae 1915 [*Teubneriana*] pp. 476,27-478,28); ultimum (f. 204) inc. ἐν δὲ στερεᾷ τῆς Χερσονήσου des. τετταράκοντα σταδίων, lib. XIII, 589 (ed. l. III, Lipsiae 1877, p. 825, 21-25). Interponuntur: ^a(f. 185) excerptum e Thucydide, inc. λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμέωνι des. τοιαῦτα λέγομεν, nempe lib. II, 102 (ed. G. Boehme, *Thucydidis de bello Peloponnesiaco libri octo*, I, Lipsiae 1890 [*Teubneriana*] pp. 162,22-163,3); ^b(f. 198) argumenta librorum XI-XIII Strabonis (ed. Meineke, I, pp. XIV-XV); ^c(f. 199^v) argumenta librorum XIV-XVII (ed. Meineke, I p. XV): cf. supra, ff. 180^v-181^v nec non adnotationem Demetrii Rhallis Cabacis in f. 181^v.

In f. 204 Demetrius Rhallis Cabaces adnotationes nonnullas scripsit: ^ade viris doctis a Strabone memoratis (inc. Μεγασθένης Ἐρατοσθένης des. μάρτιρες τῶν λόγων Στράβωνος); ^bde mensuris nonnullis, inc. πλέθρον ποδάρια ρ' des. μίλιον στάδια ἦ; ^cde significatione verborum ἔξαμμα, διάμμα, ἄμμα; ^dpost ultimum excerptum Strabonis supra laudatum, Εὐρώπης καὶ Λυβίας ἄκρα σταδίων ἐξήκοντα πορθμὸν ἐπέχουσαι τὸν ὠκεανὸν ἐς τὰ ἔξω πελάγη φέρουσι, ^eΣικελίαν ἐν εἴκοσι σταδίων μέτρῳ τῆς θαλάσσης διείργεται τὸ μὴ ἥπρος εἶναι (cf. Thucyd. Hist. VI, 1, 2); ^fἘλίσποντος μ', Οἰρακλήαι στοῖλαι ξ', Σικελίας κ'; ^gἐκ στοχασμοῦ Εὐβίας Εὐριπος πλέθρα; ^hζ': Κιμερικὸς Βόσπορος ε': Θρακικὸς Βόσπορος γ'.

MAT. Codex satis bene servatus. Ff. 1, 196-201 laciniis chartaceis flavescentibus resecta.

FASC. Sunt in totum fasciculi 18, seniones omnes praeter 1 (quinionem, ff. 1-10^v), 2 (tredecim foliorum, ff. 11-23^v), 16 (undecim foliorum, ff. 180-190^v), 18 (bifolium, ff. 203-204^v); fasciculi 3-17 notis graecis γ-ιζ' in angulo inferiore externo primae singulorum paginae scriptis signati.

CHART. SIGNA. Duo observantur: ¹(e.g. f. 3) bucina (similis apud Briquet, n. 7693: Naples 1459, Rome 1461-79, Mantoue 1462, Palerme 1469); ²(ff. 203+204) arcuballista circulo inclusa (Briquet n. 746: Lucques 1469-73, Memmingen 1491, Vienne 1498-1503, Rome 1469-72, Venise 1471-73, Bologne 1472, Naples 1475).

SCHEMA. Leroy 22 D 1 b (v. e.g. f. 24; sed duae lineae rectrices in margine inferiore non usque ad oras extremas folii protenduntur).

SCRIPT. Codicem Romae anno 1467 a Demetrio Rhalle Cabace exaratum esse e subscriptione f. 155 patet: Δημήτριος Ῥᾱλλὸς Καβάκης Σπαρτιάτιος καὶ Βυζάντιος ἐγράφη ἐν Ῥώμῃ μετὰ τὴν ἄλλοισιν τῆς βασιλείας τῶν Ἑλλήνων ἔτος ιδ'. Demetrius etiam ff. 156-204 currentiore calamo exaravit.

ORN. Tituli, litterae initiales, adnotationes marginales nonnullae rubro exarata. In ff. 1 et 156 operis titulum linea sinuosa rubra supereminet, apicibus intermixta atque in flosculos utrimque desinens.

ANNOT. De adnotationibus Demetrii in f. 204 v. finem alterius partis descriptionis. In schedula chartacea superiore f. I adglutinata, mm. 75×99, Demetrius Rhalle Cabaces sub titulo Λισάνδρου Λακεδαιμονίου apophthegma e (Plutarcho Chaeronensi) depromptum scripsit, ὅπου γὰρ ἡ λεοντὴ μὴ ἀφικνεῖται, πρὸς ῥαπτέον ἐκεῖ τὴν ἀλοπεκὴν (Vita Lys. 437a; Apophthegmata, Moralia 190 E 7-8): v. etiam codicem Vat. gr. 2236 f. 50^v l. 7. In f. 155 Demetrii Rhallis Cabacis invocatio, τῷ θεῷ χάρις; sequitur iambicus trimeter, ἰδὼν τὸ (sic) τέρμα τὴν χάριν θεῷ δίδον (cf. Vat. gr. 2237, f. 155^v).

POSS. In margine inf. f. 1: Δημητρίου Ἑλλήνος Λακεδαιμονίου (agitur de Demetrio Rhalle Cabace); Io(hannes) card. de Salviatis. In ff. 1, 23^v, 203^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In schedula superiore f. I adglutinata (A. Mai) scripsit XLIV, notam scil. codicis in inventario codicum Columnensium (v. cod. Vat. lat. 9579 f. 144^v); in eadem schedula: 15, 88. Eidem folio adglutinatae sunt aliae duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 61×41, manus saec. XVIII scripsit *Politica | di Aristote|le saec. XV* (in margine inferiore: LXXV, 76); in inferiore, mm. 25×34, scriptum est *G XXXXI*. In margine inf. f. 1 (A. Mai) scripsit *Colonens. 77 Vat. 2238*. Codex in indice R. Vernazza numero 72, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 80 signatur.

BIBL. Codicem memorant: O. Immisch, *Aristotelis Politica*, Lipsiae 1909 [Teubneriana] p. XXIX; H. Rabe, *Berl. phil. Wochenschrift* 30, 1910, col. 111; A. Colonna, *De Herodoti memoria, Bollett. del com. per la prepar. dell'ed. naz. dei class. greci e latini*, N.S. 1, 1945, p. 83; R. et F. Masai, *L'œuvre de Georges Gémiste Pléthon, Bulletin de la classe des lettres... de l'Académie royale de Belgique*, 40, 1954, p. 537 n. 3; M. Wittek, *Liste des manuscrits de Lucien, Scriptorium* 6, 1952, p. 318 sub num. 165; P. Canart, *Scribes grecs de la Renaissance, Scriptorium* 17, 1963, p. 62; A. Wartelle, *Invent. des man. grecs d'Aristote*, Paris 1963, p. 136 sub num. 1845; A. Dreizehnter, *Aristoteles' Politik [Studia et testimonia antiqua... VII]* München 1970, p. XXXIII; J. Wiesner-U. Victor, *Griechische Schreiber der Renaissance, Rivista di studi biz. e neoell.*, N. S. 8-9, 1971-1972, p. 58; A. Diller, *The textual Tradition of Strabo's Geography*,

Amsterdam 1975, p. 145; S. Lilla, *Scriptorium* 33, 1979, p. 68. Cf. etiam enarrationem codicis Vat. gr. 2234, sub BIBL.

INTEG. Ut in quinque superioribus libris.

2239 Saec. XV in. (ff. I-II saec. XVI a.m.), membranac. (ff. I-II chartac.), mm. 221×161, ff. II. 73, II. 22 plerumque.

Manuelis (II) Palaeologi imperatoris oratio funebris in fratrem suum Theodorum Palaeologum, inc. (f. 5) ἀλλὰ τί καὶ φθέγξομαι πρὸς ὑμᾶς ὃ παρόντες des. (f. 68^v) ἀπὸ τοῦ μέρους γένοιτο δῆλον (P. G. 156. 181-308; Sp. Lampros, *Παλαιολογία καὶ Πελοποννησιακά*, III, ἐν Ἀθήναις 1926, pp. 11-119) ut, e.g., in codice Vindob. philos. gr. 88 Lambeck (= 98 Nessel et Hunger) ff. 128-175^v (v. P. Lambeck, *Comment. de augustiss. bibliotheca Caesarea Vindob. lib. VII*, Vindobonae 1781, col. 335, nec non H. Hunger, *Katalog der griech. Handschr. der österr. Nationalbibliothek*, I, Wien 1961, p. 206; de aliis codicibus huius operis v. Lampros, op. l. p. 11 app. crit., ubi nota 98 post Βιενναίῳ phil. gr. ad catalogum Nessel refert). Praefiguntur: ^a(ff. 1-3) (Georgii Gemisti Plethonis) prologus, inc. περιπαθὲς μὲν τὸ προοίμιον des. τῷ μετὰ τέχνης ἀναγινώσκοντι θεωρεῖν (P. G. 156. 176-180; Lampros, pp. 3-7; cf. etiam codicem Vindob. philos. gr. 88 apud Lambeck, op. l. col. 335); ^b(f. 3^v) (Ioasaph hieromonachi) iudicium de caractere orationis, inc. ὅσα μὲν ὡς ἐν προθεωρίᾳ λόγου des. τῶν γεγραμμένων ἀναγινώσκοντι ἐννοεῖν (Lampros, p. 8; cf. etiam cod. Vindob. philos. gr. 88 apud Lambeck, op. l. coll. 335-336); ^c(f. 4) (Manuelis II Palaeologi imperatoris praefatiuncula), inc. ἤκω πενήσων καὶ σὲ μὲν πάντων ἄριστε des. συνεισενεγκεῖν ὅλως εἶχον (Lampros, p. 9; e codice Vindob. philos. gr. 88 integre transcripsit Lambeck, op. l. col. 336); ^d(f. 4) (Matthaei Chrysocephali epigramma) trimetris iambicis scriptum, inc. ἤκω σε πάντ' ἄριστε πενήσων ὅμως des. συνεισενεγκεῖν οἶμαι δύναιντ' ἂν ὅλως (Lampros p. 10; cf. etiam cod. Vindob. philos. gr. 88 apud Lambeck, op. l. col. 337); ^e(f. 4^v) (Demetrii Magistri epigramma), inc. ἤλυθον ἀνδρῶν φέρτατε πενήσων θρηνήσων des. οἶμαι ἄξια τίσαι (Lampros pp. 9-10; cf. etiam cod. Vindob. philos. gr. 88 apud Lambeck, op. l. col. 337).

F. 69 maioris moduli continet excerptum e (Theophrasti Historia plantarum), inc. βραχυστέλεχος σφόδρα des. τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ φυόμενα μέχρι οὔ, nempe lib. IV, cc. 6,10-7,3 (ed. F. Wimmer, *Theophrasti Eresii opera quae supersunt omnia*, I, Lipsiae 1854 [Teubneriana] pp. 111,8-112,17). Ff. 69^v-73^v vacua.

MAT. Codex bene servatus.

FASC. Sunt in totum quaterniones novem, ab ipso librario notis graecis in margine inferiore medio primae et ultimae singulorum paginae scriptis signati; in ultimo quaternione (ff. 65-

73^v) f. 69 maioris moduli ex alio codice insertum. Bifolium chartaceum in initio codicis additum (ff. I-II) recentius est (saec. XVI a.m.).

CHART. SIGNA. In ff. I-II chartaceis: galerus praelaticius cum cruce superimposita (Briquet n. 3431: Vicence 1528).

SCHEMA. In f. 69: Leroy 23 C 1 d. Spatium scriptum: mm. 150.152×96.98.105 plerumque. In f. 69: mm. 173×110.

SCRIPT. Totum codicem unus idemque scriba exaravit. Scriba f. 69 P. Canart sententia <Leo Atrapes> est, quod comparatio cum tab. 13 apud D. Harlfinger, *Specimina griech. Kop. der Renaissance*, I, Berlin 1974, probare videtur: de forma καὶ cf. Harlfinger tab. 13,2 l. 11 a.i. cum f. 69 l. 5; de nexu sp cf. Harlfinger, tab. 13,2 l. 2 a.i. cum f. 69 l. 6; de nexu τρ cf. Harlfinger, tab. 13,1 l. 7 cum f. 69 ll. 9-11 a.i.

ORN. Tituli et litterae initiales rubro exarata. In f. 5 titulum orationis fascia cauliculis rubris efformata supereminet.

POSS. In ff. 1, 13^v, 68^v, 69^v, 73^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. II: LXXIV (non est nota in inventario codicum Columnensium, ubi codex noster numero 61 signatur: v. cod. Vat. lat. 9579 f. 145). Eidem folio adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore partim rescissa nunc mm. 29×134, manus saec. XVIII litteris capitalibus scripsit *Manuelis Paleologi sermo <fu>|nebris in fratrem suum Theodorum | Paleologum | seculo XIV | 77*; in inferiore, mm. 33×31, scriptum est *D XXIII*. Codex in indice R. Vernazza numero 103, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 22 signatur. In margine inf. f. 1 <A. Mai> scripsit *Colonens. 78 Vat. 2239*.

INTEG. Ut in sex superioribus libris.

2240 Saec. XVI a.m. (paulo post annum 1534: v. f. 49), chartac., mm. 222×158, ff. II. 65 (+55^{a-i}, 58^{a-f}), ll. 21-22.

<Georgii Balsamonis> adversaria.

1 (ff. 2-47) Collectio notitiarum de variis personis et auctoribus Graecis, nec non excerptorum e variis operibus auctorum classicorum, sub titulo ἐκ τῆς Φωτίου τοῦ σοφωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀνθολογίας; non agitur tamen semper de excerptis e Photii Bibliotheca, et tantummodo textus codicis paraphrasis vel epitome textus Bibliothecae est, in qua verba nonnulla Photii tantum occurrunt; analysin ideo collectionis dare utile duximus: ^a(f. 2 ll. 2-12) notitiae de Heracle, Hermete Trismegisto, Prometheo, Epimetheo, Atlante, Argo, Deucalione, Orpheo, Marsia, Homero, Helena, inc. ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις Σαμψῶν ὁ Ἡρακλῆς ἤκμασεν ὡς ἔνιοι λέγουσιν, des. ὅτι πολλαὶ Ἑλέναι γεγόνασιν· ἐν αἷς ἦν καὶ ἡ θυγάτηρ Μουσαίου τοῦ Ἀθηναίου ἢ τὸν Ἰλιακὸν συγγραμμένη πόλεμον πρὸ Ὀμήρου παρ' ἧς καὶ Ὀμηρον λέγεται λαβεῖν τὴν ὑπόθεσιν; ^b(f. 2 l. 13 - 2^v l. 7) de Pythagora et Platone, inc. ὅτι ἑνατος ἀπὸ Πυθαγόρου διάδοχος γέγονε Πλάτων des. τῆς

Πυθαγορείου διατριβῆς ἦσαν, nempe Bibliotheca, cod. 249 (P. G. 103. 1580 A 13 - 1581 B 10; ed. R. Henry, *Photius Bibliothèque*, VII, Paris 1974 [*Les belles Lettres*] pp. 126,17-128,38); ^c(f. 2^v ll. 8-12) de Hermia, inc. ὅτι ὁ Ἑρμείας γένος μὲν Ἀλεξανδρεὺς des. Μαρτῖνος δὲ Πρόκλου διάδοχος ὃς γέγονε διδάσκαλος Ἰσιδώρου τοῦ σοφωτάτου, cf. Bibl. cod. 242 (P. G. 103. 1269 A 6-9, C 3-5, 1260 C 2-3; ed. Henry VI, Paris 1971, p. 24,7-11; 33-35; p. 16,19-20); ^d(ff. 2^v l. 13-3 l. 5) de Ammonio Sacca, Plotino, Origene Neoplatonico, Porphyrio, Asclepio, Ammonio altero, Asclepiodoto, Simplicio, Damascio, Theophrasto, Eudemo, Stratone, Aspasio, Alexandro, Hermino, Boetho, inc. ὅτι Ἀμμώνιος ὁ Σακκάς ἐπὶ Κομμόδου καίσαρος ἦν οὗ μαθηταὶ Πλωτῖνος καὶ Ὠριγένης des. ὅτι Ἀλέξανδρος καὶ Ἑρμῖνος καὶ Βοηθὸς πρὸ τοῦ Πορφυρίου ἦσαν; ^e(f. 3 ll. 6-14) de Ctesia, inc. ὅτι Κτησίας ὁ Κνίδιος ἐν τοῖς χρόνοις ἀκμάσας Κύρου des. ὁ δὲ αὐτὸς ἐν ἐτέρῳ βιβλίῳ τὰ περὶ Ἰνδίας λέγει ὅ ἐπιγέγραπται Ἰνδικά, cf. Bibl. cod. 72 (P. G. 103. 172 B 2 - C 3; 212 A; Henry I, Paris 1959, pp. 105,35-106,7; 133,20); ^f(f. 3 l. 15-3^v l. 4) de Herodoto, inc. ὅτι Ἡρόδοτος ἄρχεται ἀπὸ τῆς Κύρου βασιλείας des. πρὸς τὰ μαθήματα, cf. Bibl. cod. 60 (P. G. 103. 113 B 14 - D 2; Henry I, p. 58, 26-42); ^g(f. 3^v ll. 5-13) de Diodoro Siculo, inc. ὅτι Διόδωρος ὁ Σικελιότης οἰκουμένην συντίθησιν ἱστορίαν des. γέγονε δὲ ἐπὶ Αὐγούστου Καίσαρος καὶ ἐπάνω, Bibl. cod. 70 (P. G. 103. 168 C 8-10; 169 A 11 - B 9; Henry I pp. 102,1-103,4; 103,27 - 104,39); ^h(ff. 3^v l. 14-4 l. 6) de Dionysio Halicarnasseo, inc. ὅτι Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεὺς ἐν λόγοις κ' ἀρχαιολογίας Ῥωμαίων des. ὥστε καὶ ἔδοξε εἰς τραχύτητα φέρεσθαι, Bibl. codd. 83-84 (P. G. 103. 285 A 5 - D 2; Henry I, pp. 190,34 - 191,20; II, Paris 1960, p. 8, 22-30); ⁱ(f. 4 ll. 7-20) de Philone Iudaeo, inc. ὅτι Φίλων Ἰουδαῖος ἐπὶ Γαίου καὶ Κλαυδίου γέγονεν des. ὡς καὶ λέγειν αὐτοὺς ἢ Πλάτων φιλονίζει ἢ Φίλων πλατωνίζει, Bibl. cod. 105 (P. G. 103. 373 A 7 - C 2; Henry II, pp. 71,4 - 72,26); ^j(ff. 4 l. 21 - 5 l. 6) de Iosepho, inc. ὅτι Ἰώσηπος ἐν λόγοις ἐπτά τὴν τῶν Ἰωταπάτων ἄλωσιν συγγράφων des. ἕως ἰδ' ἔτους Δομιτιανοῦ καίσαρος, codd. 47, 48 et 76 (P. G. 103. 81 C 10 - 85 A 10; 240 D 4; 241 A 2; 245 A 1-2; Henry I, pp. 32,18-34,42; 155,18-20; 158,31-32); ^k(f. 5 ll. 7-21) de Luciano, inc. ὅτι Λουκιανὸς τὰ τῶν Ἑλλήνων διασύρων καὶ κωμωδῶν des. λέγεται δὲ γενέσθαι ἐπὶ καίσαρος Τραιανοῦ καὶ ἐπέκεινα, cod. 128 (P. G. 103. 412 B 2 - D 3; Henry II, pp. 102,26-103,10); ^l(f. 5^v ll. 1-6) de Lucio, inc. ἄλλος δὲ παρὰ τὸν Λουκιανὸν ἐστὶν ὁ Πατρὺς Λούκιος des. ὅ ἐπιγέγραπται Λούκιος ἢ ὄνος, cod. 129 (P. G. 103. 412 D 6 - 413 A 4; Henry II, p. 103, 12-19); ^m(ff. 5^v l. 7 - 6 l. 17) de Dione Prusensi, inc. ὅτι Δίων ὁ Προυσαεὺς φυγὰς γενόμενος des. τὴν κεφαλὴν τὴν ὡς ἐν λόγῳ τοῦ λοιποῦ σώματος διαπλάττειν, cod. 209 (P. G. 103. 677 D 3 - 680 D 8; Henry III, Paris 1962, pp. 106,31-107,39); ⁿ(f. 6 l. 18 - 6^v l. 13) de Appiano, inc. ὅτι Ἀππιανὸς ὁ συγγραφεὺς τὸ μὲν γένος ἦν Ἀλεξανδρεὺς des. ἐξ ἐπιδρομῆς καὶ ἕως

Τραιανοῦ, cod. 57 (P. G. 103. 104 B 5-14; 100 A 3-4; B 6 – C 10 [animadvertē, textum codicis nostri editione multo breviorē esse], 104 A 15 – B 4; Henry I, p. 50, 13-21; 4, 21-22; 47, 37-13; 50, 9-12); * (f. 6^v ll. 14-21) de Cephalione, inc. ὅτι Κεφαλίων Γεργήθιος ρήτωρ καὶ ἱστορικὸς des. οὐδὲ τὰ ἄλλα ζηλωτὸς ὢν, cod. 68 (P. G. 103. 165 A 1 – B 6; Henry I 100, 5-22); † (f. 7 ll. 1-9) de Herodiano, inc. ὅτι Ἡρωδιανὸς ὡς ἐμοὶ δοκεῖ ὁ Ἀΐλιος γραμματικὸς ἱστορεῖ ἐξότου (sic) Μάρκος ὁ τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς ἐτελεύτησεν des. ἐν ταῖς κατὰ τὴν ἱστορίαν ἀρεταῖς οὐ πολλῶν δεύτερος, cod. 99 (P. G. 103. 365 C 9 – D 1; 369 B 7 – C 1; Henry II, pp. 66,40-67,4; 68,37-69,44); * (f. 7 ll. 10-15) de Dione Cassio, inc. ὅτι Κόκκιος Δίων ἐν λόγοις ὀγδοήκοντα οἵτινες κατὰ δεκάδας διαιροῦνται des. Θουκυδίδης ἐστὶν αὐτῷ ἀκριβῶς ὁ κανὼν, cod. 71 (P. G. 103. 169 B 13 – D 3; 172 A 13-14; Henry I, 104,41-105,17; 105,32-33); † (f. 7 l. 16 – 7^v l. 11) de Philostrato, inc. ὅτι Φιλόστρατος ὁ Τύριος σαφὴς τε ἐστὶ καὶ ἐπίχαρις des. καὶ πολλὰ τοιαῦτα πεποιηκέναι λέγει τὸν Ἀπολλώνιον, cod. 44 (P. G. 103. 77 A 4 – 13; B 14-15; 77 D 4 – 80 A 3; 77 C 9 – D 4; Henry I pp. 28, 20-28; 28,1-29,2; 29,19-24; 29,10-18); * (f. 7^v ll. 12-17) de Dexippro, inc. ὅτι Δέξιππος Ἀθηναῖος ὁ τὰ μέχρι Κλαυδίου δευτέρου συγγραφόμενος des. τοῦ σαφοῦς Θουκυδίδης, cod. 82 (P. G. 103. 281 B 12 – C 7; Henry I, p. 188, 11-19); † (f. 7^v ll. 18-21) de Apollinario, inc. ὅτι Ἀπολινάριος Ἱεραπόλεως ἐπίσκοπος, φράσι καὶ νοήμασι διαπρέπων des. ἦνθησε δὲ ἐπὶ Μάρκου Ἀντωνίου Βήρου, cod. 14 (P. G. 103. 56 B 2-9; Henry I pp. 11,14 – 12,21); * (f. 8 l. 1 – 8^v l. 10) de Eusebio, Socrate, Evagrio, Theodoro, Africano, Philippo Sidensi, Iohanne Aegeate, Basilio Cilice, inc. ὅτι Εὐσέβιος ὁ λεγόμενος Πάμφιλος ἅτε τῆς Παμφίλου τοῦ ἱερομάρτυρος ἀρετῆς διάπυρος ἐραστής des. ἀπὸ δὲ Ζήνωνος μέχρι τῆς τελευτῆς Ἀναστασίου ὁ Βασίλειος ὁ Κίλιξ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἱστορεῖ: agitur de epitome codd. 13, 27, 28, 29, 31, 34, 35, 41, 42 (P. G. 103. 53-76; Henry I, pp. 11-27); * (f. 8^v ll. 11-18) de Themistio, inc. ὅτι ὁ Θεμιστίος ἐν τοῖς πολιτικοῖς αὐτοῦ λόγοις σαφὴς ἐστὶ καὶ ἀπέριτος καὶ ἀνθηρὸς des. τῷ δὲ πρὸς ἄμφω καὶ ἄριστος, cod. 74 (P. G. 103. 237 B 9 – C 16; Henry I pp. 152-153); † (ff. 8^v l. 19 – 9 l. 13) de Eunapio, inc. ὅτι Εὐνάπιος ἐν βιβλίοις ἰδ' ἀπὸ τῆς Κλαυδίου βασιλείας des. πλὴν οὐκ ἐς τὸ ἄχαρι, cod. 77 (P. G. 103. 245 A 6 – C 9; Henry I, pp. 158,34-159,25); * (f. 9 ll. 14-18) de Olympiodoro, inc. ὅτι Ὀλυμπιόδωρος ἐν λόγοις κβ' τὰ ἀπὸ τῆς Ὀνωρίου βασιλείας des. καὶ οὐδεμιᾷ ἰδεῶν καλλωπιζόμενος, cod. 80 (P. G. 103. 256 A 3 – B 4; Henry I pp. 166,7 – 167,22); * (f. 9 l. 19 – 9^v l. 7) de Malcho, inc. ὅτι Μάλχος ὁ σοφιστὴς ἐν βιβλίοις ἐπτά α καὶ Βυζαντιακὰ ἐπιγράφει des. οὐκ ἔξω τοῦ χριστιανικοῦ θειασμοῦ, cod. 78 (P. G. 103. 248 B 3 – 249 A 13; Henry I pp. 160,6 – 161,2); * (f. 9^v ll. 8-16) de Himerio, inc. ὅτι Ἱμέριος ὁ σοφιστὴς ἤκμασεν ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Ἰουλιανοῦ des. ἡσέβει δὲ πεφεισμένως, cod. 165 (P. G. 103. 465 B 13 – C 1; 461 A 14 – B 13; 465 B 2-3; Henry II

pp. 140, 2-4; 136,27-137,41; 140,34-35); † (f. 9^v ll. 17-21) de Hesychio, inc. ὅτι Ἡσύχιος ὁ Ἰλλούριος, ἐκ Μιλήτου des. καὶ τὰ Κωνσταντινουπολικά, cod. 69 (P. G. 103. 165 C 4-10; Henry I p. 101, 36-2); * (f. 10 ll. 1-12) de Theophane, inc. ὅτι Θεοφάνης ὁ Βυζάντιος τὰ κατὰ τὴν Ἰουστινιανοῦ βασιλείαν ἱστορῶν des. ἀφείλοντο ταῦτα ἐξ αὐτῶν, cod. 64 (P. G. 103. 137 B 10 – C 12; Henry I pp. 77,37-78,12); * (f. 10 l. 13-10^v l. 18) de Theophylacto, inc. ὅτι Θεοφύλακτος ὁ ἀπὸ ἐπαρχῶν καὶ ἀντιγραφεὺς des. μᾶλλον τὸ θαῦμα δι' ἀπιστίας ἐπίστωσεν, cod. 65 (P. G. 103. 140 C 9 – 161 D 2; Henry I, pp. 79,13-98,4; textus codicis nostri editionibus multo brevior); † (ff. 10^v l. 9 – 11 l. 4) de Nicephoro, inc. ὅτι τὰ μετὰ τὴν Μαυρικίου ἀναίρεσιν μέχρι καὶ εἰς τὴν γαμικὴν κοινωνίαν Λέοντος des. καὶ πολλοὺς ἀρετῇ λόγου τῶν προτέρων ἀποκρύπτων, cod. 66 (P. G. 103. 164 A 9 – B 6; Henry I pp. 98,16 – 99,26); † (f. 11 ll. 5-6) de Sergio, inc. ὅτι Σέργιος ὁ ὁμολογητὴς τὰ ἀπὸ Μιχαὴλ des. καὶ τὰ κατ' αὐτὸν Μιχαήλ, cod. 67 (P. G. 103. 164 B 13 – C 2; Henry I p. 99, 30-34); * (f. 11 ll. 7-17) de Synesio, inc. ὅτι Συνέσιος τὴν φράσιν ὑψηλὸς καὶ ὄγκον ἔχων des. ὅτε Θεόφιλος Ἀλεξανδρείας ἐπεστάτει, cod. 26 (P. G. 103. 61 A 6 – B 9; Henry I, pp. 15,30-16,4); † (ff. 11 l. 18 – 12 l. 5) de Origene, inc. ὅτι τινὲς ἐξαιτιῶνται τὸν Ὠριγένην ἐφ' οἷς κεφαλαίοις ἐγκέκληνται διαβολὰς εἶναι ταῦτα λέγοντες des. Ὠριγένους δὲ μαθητὴς Πιέριος μαρτυρικῶς ἠγωνισμένος ἅμα τῷ ἀδελφῷ Ἰσιδώρῳ Πιερίου δὲ μαθητῆς ὁ Πάμφιλος πρεσβύτερος ὑπογραφεὺς πολλῶν ἐξηγήσεων γεγονὼς Ὠριγένει, ὕστερον δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσας, codd. 117-119 (P. G. 103. 393 D 4 – 400 A 10; Henry II pp. 89,14 – 93,34; textus editionibus brevior); subfiguntur (f. 12^v) decalogus, elenchus decem plagarum Aegyptiorum et elenchus duodecim lapidum, ut in codice Riccardiano gr. 12 f. 27 (v. G. Vitelli, *Indice de' codici greci riccardiani, magliabecchiani e marucelliani, Studi ital. di filol., class.* 2, 1894, p. 482); * (ff. 13-15^v l. 17) de Arriano, inc. ὅτι Ἀλέξανδρος ὡς Ἀρριανὸς ἱστορεῖ σπεισάμενος Ἑλλήσι πλὴν Λακεδαιμονίων εἰς Ἀσίαν περαιοῦνται des. καὶ τῆς τῶν στρατιωτῶν στάσεως ὁ συγγραφεὺς ἀποπαύεται, codd. 91-92 (P. G. 103. 296-317; Henry II pp. 16-33; textus codicis nostri cum editionibus satis consentit usque ad verba διὰ Κρήτης εἰς Κυρήνην σὺν στρατεύματι πολλῷ ἀφικόμενος, in codice nostro f. 15^v ll. 7-8, cf. P. G. 103. 305 B 6-7 et Henry II p. 23, 16-17 ubi tamen textus discrepat; post haec codex noster breve compendium tantum subsequentis historiae praebebat); † (ff. 15^v l. 18 – 18 l. 9) de Ctesiae opere quod Persica inscribitur, inc. ὅτι ὡς φησι Κτησίας ὁ Κνίδιος ἐν τῇ τῶν Περσικῶν ἱστορίᾳ Κροῖσος ὑπὸ Κύρου ἀλοὺς τρίς ἐν τῷ ἱερῷ πεδηθεὶς des. ἀνιρέθησαν δὲ καὶ οἱ συναπεμφθέντες πλὴν Μένωνος, cod. 72 (P. G. 103. 173 C 6 – 201 D 5; Henry I, pp. 107,9 – 131,40; textus editionibus multo brevior); † (ff. 18 l. 10-21^v l. 7) de Ctesiae opere quod Indica inscribitur, inc. ὅτι ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς λέγει περὶ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἐν τῶν βιβλίων ᾧ ἐπιγέ-

γραφται Ἰνδικὰ τὸ μὲν στενὸν αὐτοῦ πεντήκοντα σταδίων εἶναι des. καὶ μεγάλα ὅτα ἔχειν ὥστε καὶ εἰς ἀγκῶνας διήκειν ταῦτα μὲν ὁ Κτησίας, cod. 72 (P. G. 103. 212 A 2 - 229 D 1; Henry I pp. 133,22-147,39); ὡ(ff. 21^v l. 8 - 23 l. 19) de Aenesidemo, inc. ὅτι Αἰνησιδήμου Πυρρωνείου λόγοι εἰσὶν ὀκτώ ὧν ἡ μὲν ὅλη πρόθεσις βεβαιῶσαι ὅτι οὐδὲν βέβαιον εἰς κατάληπιν des. καὶ πολλοῖς ἄλλοις σοφοῖς τὸν ἔλεγχον ἔδοσαν, cod. 212 (P. G. 103. 693 B 13 - 697 C 4; Henry III, pp. 119,18-122,39); ὡ(ff. 23 l. 20 - 25^v l. 18) de Procli Chrestomathia, inc. ὅτι Πρόκλος ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ ᾧ ἐπιγράφεται Χρηστομάθεια γραμματικὴ φησὶ τὸ ἔπος πρῶτον ἐφευρεῖν Φιμόνῃν des. τὰ δὲ εὐκτικὰ καὶ πραγματικὰ καὶ λοιπα (sic) μέλη γνῶριμα, cod. 239 (P. G. 103. 1196 A 14-15; 1196 C 11 - 1208 A 11; Henry V, Paris 1967, p. 155, 21-22; 156,8-166,32); ὡ(f. 26^{r-v}) de Agatharchide, inc. ὅτι Ἀγαθαρχίδης τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν οὕτω κληθῆναί φησι οὐδ' ὅτι τοῦ Ἀραβίου καλουμένου κόλπου des. ὡς ὁ Περσικὸς ἐπιστάσατο λόγος, cod. 250 (P. G. 104. 9 B 4 - 13 A 6; Henry VII, Paris 1974, pp. 135,31 - 138,23); ὡ(f. 27) de Theophrasti libro qui De animalibus quae colore mutant inscribitur, inc. ὅτι οἱ τὰς χροῶς μεταβαλλόμενοι καὶ ἐξομοιούμενοι φυτοῖς des. καὶ φουσώμενος δῆλος ἐστί, cod. 278 (P. G. 104. 289 A 5 - C 1; Henry VIII, Paris 1977, pp. 157,33-158,21); ὡ(ff. 27^v-47) de decem oratoribus Atticis, nempe Antiphonte, Isocrate, Andocide, Lysia, Isaeo, Aeschine, Demosthene, Hyperide, Dinarcho, Lycurgo, sub titulo ἐκ τῆς Φωτίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἀνθολογίας περὶ τῶν δέκα ῥητόρων περὶ τε γένους αὐτῶν καὶ προαιρέσεως καὶ ιδέας ἐν λόγοις καὶ ὅσα ἂν τις ἥδιστα περὶ αὐτῶν εἰδεῖν, inc. ἀνεγνώσθησαν Ἀντιφῶντος λόγοι διάφοροι des. ὃν καὶ αὐτοὶ ζῶντα δι' αἰδοῦς τε ἦγον καὶ ἐθαύμαζον, codd. 259-268 (P. G. 104. 157-197; Henry VIII, pp. 41-76) ut in codice Riccardiano gr. 12 ff. 3 sqq. (v. G. Vitelli, op. l. p. 482 nec non A. Diller, *Photius' Bibliotheca in Byzantine Literature, Dumbarton Oaks Papers* 16, 1962, p. 395). Praefiguntur (f. 1^v): ὡ(ll. 1-5) nonnulla de anima hominis, inc. ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἐστὶν οὐσία ζῶσα, ἀπλῆ, ἀσώματος, σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς κατ' οἰκείαν φύσιν ἀόρατος des. ἀλλὰ μέρος αὐτῆς τὸ εἰλικρινέστατον; ὡ(ll. 6-7) notitia de Turcis, ὅτι οἱ Τοῦρκοι καὶ Οὔνοι καὶ Μασσαγέται καὶ Ἐφθαλίται καὶ Λακοὶ καλοῦνται οἱ δὲ φασὶ Τοῦρκους καὶ Ἐφθαλίτας ὁμόρους εἶναι; ὡ(ll. 8-20) notitiae de Polybio, Strabone, Posidonio, inc. ὅτι Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης ἐπὶ Σκηπίωνος τοῦ νεωτέρου καὶ Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου γεγονῶς des. ἕως τοῦ Κυρηναίου πολέμου καὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου (similia leguntur apud *Suidae Lexicon*, ed. A. Adler, IV, Lipsiae 1935, n. 1941, p. 162, 17-24).

2 (f. 47^v) Tabula infinitorum aoristi primi nonnullorum verborum, additis post unumquodque verbum numeris arabicis, sub titulo χρόνος παρακλητικὸς τῶν τοῦ ἀορίστου ἀ' ἀπαρεμφάτων ἐκ τῶν ἐπιγραμμάτων, inc. ἔασαι 210 des. σῦραι 139.

3 (f. 48) Excerptum e <Theodori> Gazae grammatices <libro tertio>, inc. τὰ εἰς αὖ ἔχοντα πρὸ τοῦ α ἢ φωνῆεν ἢ τὸ ρ συλλαβιζόμενον μακρὰ παραλήγει des. καθάπερ καὶ τὸ τιθέναι διδόναι πλὴν τοῦ εἶναι (ed. Iuntina, Florentiae 1526, pp. iv l. 2 - i 2^v l. 2 a.i.; textus codicis nostri editione multo brevior). Subfiguntur verba ἔτι τὰ ἀπαρέμφοτα τῶν τοῦ ἰζω καὶ αζω ἀορίστων καθόλου βραχυκαταληκτεῖ. F. 48^v vacuum.

4 (f. 49) E Plutarchi Chaeronensis Vitis parallelis excerpta duo: ¹e vita Solonis, inc. οὐ μοι δοκῶ προήσεσθαι χρονικοῖς τισι λεγομένοις κανόνσιν des. καταστήσαι τὰς ἀντιλογίας, nempe c. 27 (ed. C. Lindskog, *Plutarchi Vitae parallelae*, Lipsiae 1914 [*Teubneriana*], p. 125, 21-24); ²e vita Tiberii et Caii Gracchi, inc. ὅθεν ἔδοξεν ἐνίοις ἔκνους ὑπὸ γήρως des. τὸ φέρειν εὐλογίστως οὐ παραιρεῖται, nempe c. 40 (ed. K. Ziegler, *Plutarchi vitae parallelae*, Lipsiae 1915 [*Teubneriana*] pp. 525,23-526,5). Subfigitur notitia de morte Iani Lascaris, inc. Ἰάνος ὁ Λάσκαρις ὁ Πυνδακηνὸς τὸ μόνον λείψανον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐσβέσθη δεκεμβρίου ζ' τοῦ ἀφλδ' (cf. G. Mercati, *quando mori G. Lascaris*, *Rhein. Mus.* 65, 1910, p. 318 = *Opere minori* III [*Studi e Testi* 78], Città del Vaticano 1937, p. 185).

5 (ff. 49^v-55^v) Tabulae chronologicae tres, nempe: ὡ(f. 49^v) de historia Iudaeorum, ab Adam usque ad Christi generationem, inc. ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη βσμβ' des. ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τοῦ Χριστοῦ ἔτη ρφς' μῆνες γ' ἡμέραι κε'; ὡ(ff. 50-54) de historia Romana et de imperatoribus Romanis et Byzantinis, inc. ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως τοῦ δ' ἔτους τῆς βασιλείας Δαυίδ, ἔτη ρτο', des. Κωνσταντῖνος (in margine superiore f. 50 sententia Plutarchi addita est, ἄρξαι φησὶν τὸν σεβαστὸν τέσσαρα καὶ πεντήκοντα ἔτη, cf. De fortuna Rom. 319 D [II 391,24-25 Bernardakis]); ὡ(f. 55^{r-v}) de regibus Persarum, inc. Δαρεῖος ὁ Ἀστυάγους καταλύσας τὴν βασιλείαν τῶν Χαλδαίων βασιλεύει ἔτη ιδ' μῆνας ε' des. ἐν γοῦν τῷ ζ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀπέκτεινε Δαρεῖον τὸν Ἀρσάκου καὶ μετ' αὐτὸν ἐβασίλευσεν ἕτερα ἔτη ζ'. Ff. 55^a-55^{iv} vacua.

6 (ff. 56-58) Indices tres librorum graecorum in nonnullis monasteriis Venetiarum: ¹(f. 56) monasterii SS. Iohannis et Pauli, graece (ed. J. L. Heiberg, *Bibliotheksnotizen*, *Philologus* 55, 1896, p. 747); ²(ff. 56-57^v) monasterii S. Marci, latine, de quo v. Heiberg, op. l. p. 747; ³(ff. 57^v-58) monasterii S. Antonii, latine (ed. Heiberg, op. l. p. 748; de quo indice v. etiam I. Mercati, *Codici latini Pico Grimani Pio* [*Studi e Testi* 75] Città del Vaticano 1938, p. 29 n. 2). Ff. 58^v-58^{iv} vacua.

7 (ff. 59-63) Theodori Gazae <liber de fato>, de quo v. praesertim L. Mohler, *Theodoros Gazes. Seine bisher ungedruckten Schriften und Briefe*,

Byz. Zeitschr. 42, 1942, pp. 73-74 (ed. L. Mohler, *Aus Bessarions Gelehrtenkreis* [Quellen und Forsch. aus dem Gebiete der Gesch. XXIV], Paderborn 1942, pp. 239-246; de codicibus v. pp. 236-238 nec non *Byz. Zeitschr.* 42, 1942, p. 73 n. 1; virum doctum tamen codex noster latuit). Ff. 63^v, 64^{r-v}, 65^{r-v} vacua.

MAT. Codex bene servatus.

FASC. Sunt in totum quaterniones 10, ab ipso librario verbis reclamantibus in margine inferiore ultimae singulorum paginae dextrorsum scriptis signati; quibus fasciculis in initio codicis bifolium (ff. I-II) additum est.

CHART. SIGNA. Tria sunt: ¹(e.g. ff. 4,5+6; 55^r, 55^v+55^d) galerus praelaticius cum «contre-marque» A et B (Briquet n. 3461: Udine 1521, Bergamo 1515, Trévis 1516, Reggio d'Emilie 1525, Casalmaggiore 1526); ²(ff. 50,55+55^r) galerus praelaticius cum stella superimposita et «contre-marque» duplici littera P et flore efformata (conferri potest cum Briquet n. 3454, Salò 1534, Vicence 1542, ubi tamen duplex littera P desideratur); ³(e.g. ff. 61, 62+58f) galerus praelaticius cum «contre-marque» B (Briquet n. 3471: Vienne 1519, Trévis 1522, Vicence 1528-37).

SCHEMA. Lake I la, Leroy 00 D 1. Spatium scriptum: mm. 147×90, 160.165×128 (ff. 59-63).

SCRIPT. Totum codicem <Georgius Balsamon> exaravit, in ff. 59-63 scriptura currentiore utens.

ORN. Tituli et nomina in marginibus scripta rubro exarata.

ANNOT. In f. 1, manu <Georgii Balsamonis>: ἐν ταῖς ἡμέραις Σαμψὼν ὁ Ἡρακλῆς ἤκμασεν ὡς ἐνιοὶ λέγουσιν (cf. f. 2 l. 2). In f. 49 notitia de morte Iani Lascaris (v. supra), ex qua elicatur, codicem paulo post annum 1534 exaratum esse. Inter ff. 6 et 7 adglutinata est schedula chartacea, mm. 55×75, in qua manus saec. XVI scripsit *Iohannes Damascenus de evacuantibus medicinis et scholia in aphorismos Hippocratis*.

POSS. <Georgius Balsamon> (e scriptura); <Iohannes card. de Salviatis>, cuius scriba graecus Georgius Balsamon fuit. In ff. II, 1^r, 63^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. II adglutinatae sunt tres schedulae chartaceae: in superiore, mm. 36×64, scriptum est *XCI* (manu <A. Mai>); agitur de numero in inventario codicum Columnensium, cf. Vat. lat. 9579 f. 145^v), 78, 111; in media, mm. 32×139, manus saec. XVIII scripsit *Ex anthologia Photii Patriarchae Costantin. | de variis auctoribus = index librorum Graecorum et Latinorum qui extabant Venetiis apud SS. | Ioannem et Paulum = Saeculi XIV*; in inferiore, mm. 49×46, sigillum familiae Columnensis impressum est. Praeterea in f. II scriptum est *LXXIII B XI*. In imo f. 1 <A. Mai> scripsit *Colonens. 79 Vat. 2240*. Codex in indice R. Vernazza numero 96, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 10 signatur.

BIBL. Codicem memorant: J. L. Heiberg, *Bibliotheksnotizen*, *Philologus* 55, 1896, p. 746; M. Kraseninikov, *Viz. Vrem.* 5, 1898, p. 463; G. Mercati, *Quando morì J. Lascaris*, *Rhein. Mus.* 65, 1910, p. 318 (= *Opere minori* III [Studi e Testi 78] Città del Vaticano 1937, p. 185; cf. *Byz. Zeitschr.* 19, 1910, p. 581) et *Codici latini Pico Grimani Pio* [Studi e Testi 75] Città del Vaticano 1938, p. 29 n. 2; V. Capocci, *Codici Barberiniani graeci*, I, Bibl. Vat. 1958, p. 134;

A. Diller, *Photius' Bibliotheca in Byzantine Literature*, *Dumbarton Oaks Papers* 16, 1962, p. 395.

INTEG. Ut in septem superioribus libris.

2241 Saec. XV a.m. (ff. f, g, saec. XVI), chartac., mm. 219×158, ff. a-g. 197 (- ff. 72, 73, 80, 81 primigenia; + 145, 146, 147, 148 bis num.; +153^a; folia inde a f. 72 iterum numeravi atque hanc novam numerationem in codice describendo secutus sum), ll. 14-29 (ff. a-e ll. 26, f. e^v l. 15).

1 (ff. 1-3^v) Prolegomena metrica tria ad Demetrii Triclinii editiones poetarum graecorum (v. A. Turyn, *The Byzantine manuscript Tradition of the Tragedies of Euripides*, Urbana 1957, pp. 37-38), nempe: ¹(ff. 1-2 l. 17) Summarium de novem metris poeticis ex Hephaestionis enchiridio, sub titulo ἐπιτομή τῶν ἐννέα μέτρων ἐκ τοῦ ἐγχειριδίου Ἡφαιστίωνος, inc. τὸ ἱαμβικὸν μέτρον δέχεται μὲν κατὰ τὰς περιττὰς χώρας des. ὅθεν ἐπίληπτά ἐστι τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα, ut, e.g., in codicibus Ambros. 30 (A 104 sup.) f. 1 (cf. Martini-Bassi, I p. 33), Angel. gr. 14 f. 1 (cf. G. Muccio-P. Franchi de' Cavalieri, *Index cod. graec. bibl. Angelicae, Studi ital. di filol. class.* 4, 1896, p. 42 et Turyn, op. l. pp. 37-38), Vat. Urb. gr. 142 f. 1 (cf. Turyn, p. 195), Brit. Bibl. Arundel 522 f. 59 (Turyn, p. 196), Oxon. Barocc. 74 f. 1 (Turyn, p. 197), Vat. Pal. gr. 223 f. 189 (Turyn, p. 198), Vat. gr. 897 f. 1 (Turyn, p. 201), Vat. gr. 2181 ff. 5-6 (cf. supra, p. 71) (ed. Aldina Aristophanis, Venetiis 1498, p. 3^{r-v}; critice ed. W. J. W. Koster, *Scholia in Aristophanem*, Pars I fasc. I A, Groningen 1975, pp. 51-55; cf. etiam R. Westphal, *Scriptores metrici graeci* I, Lipsiae 1866 [Teubneriana] pp. 17-43,14 [= in codice nostro f. 2 l. 13], nec non M. Conbruch, *Hephaestionis Enchiridion*, Lipsiae 1906 [Teubneriana] inde a p. 15, 17: v. supra, p. 71, descriptionem codicis Vat. gr. 2181; de hoc excerpto cf. etiam W. Studemund, *Der pseudo-herodianische Tractat über die εἶδη des Hexameters*, *Jahrb. für class. Philol.* 95, 1867, pp. 610-611, qui praeter codices Vat. Urb. gr. 142 et Vat. gr. 897 etiam codices Mutinens. gr. 75 (II C 8) [cf. V. Puntoni, *Indice dei codici greci della biblioteca Estense di Modena, Studi ital. di filol. class.* 4, 1896, p. 435], Ambros. 738 (S 90 sup.) [cf. Martini-Bassi, *Cat. cod. gr. bibl. Ambros.* II, Mediolani 1906, p. 851] et Laurent. plut. 31.4 memorat); ²(f. 2 l. 17 - 2^v l. 17) <Demetrii Triclinii> scholion de metris, inc. ἰστέον ὅτι πάντα τὰ μέτρα πλὴν τοῦ δακτυλικοῦ κατὰ διποδίαν μετρεῖται des. συμβαίνει τὰ πάθη ut, e.g., in codicibus Ambros. 30 (A 104 sup.) f. 2, Angel. gr. 14 f. 2^v (cf. Muccio-Franchi, op. l. p. 42 et Turyn, p. 37), Vat. Urb. gr. 142 f. 2^v (Turyn, p. 195), Vat. Pal. gr. 223 f. 191 (Turyn, p. 198), Vat. gr. 897 f. 2 (Turyn, p. 201), Vat. gr. 2181 ff. 6^v-7 (cf. supra, p. 72) et Laurent. plut. 31. 4 f. 2 (cf.

Studemund, op. l. p. 611 n. 7; ed. Aldina Aristophanis, p. 3^v; F. Dübner, *Scholia graeca in Aristophanem*, Parisiis 1883 p. XXX; critice ed. W. J. W. Koster, *Scholia in Aristophanem*, Pars I fasc. I A, Groningen 1975, pp. 55-56); ³(ff. 2^v l. 18-3^v) (Demetrii Triclinii) περί σημείων τῆς κοινῆς συλλαβῆς τῶν ἐντὸς κειμένων τῆς βίβλου, inc. ἐπειδὴ περ οἱ πάλοι τὰ περὶ γραμματικῆς συνταξάμενοι des. οὐδὲν δὲ τῶν ἐγκειμένων ἴσασιν, ut, e.g., in codicibus Ambros. 30 (A 104 sup.) f. 2^v, Angel. gr. 14 f. 3 (cf. Muccio-Franchi p. 42, Turyn p. 38), Vat. Urb. gr. 142 f. 3^{r-v} (Turyn p. 195), Brit. Bibl. Arundel 522 f. 61^v (Turyn p. 196), Oxon. Barocc. 74 f. 4 (Turyn p. 197), Vat. Pal. gr. 223 f. 192 (Turyn p. 198), Vat. gr. 897 f. 3^v (Turyn p. 201; ed. Aldina Aristophanis, p. 4; Dübner, op. l. pp. XXX-XXXI; Koster, ed. l. pp. 57-59).

2 (ff. 8-174^v) Euripidis tragoediae tres secundum recensionem Demetrii Triclinii (v. Turyn, op. l. pp. 201-202), cum glossis interlinearibus et scholiis marginalibus Demetrii Triclinii e codice Angel. gr. 14 sumptis (cf. Turyn, op. l. p. 202), praefixis ^a(f. 4^{r-v}) vita Manuelis Moschopuli, sub titulo τοῦ σοφωτάτου κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Μοσχοπούλου σύνοψις τοῦ βίου τοῦ ποιητοῦ, inc. Εὐριπίδης Μνησάρχου ἢ Μνησαρχίδου καὶ Κλειτοῦς des. τελευτᾷ δὲ ἐπὶ τῆς ἐννενηκοστῆς τρίτης ὀλυμπιάδος, ut, e.g., in codicibus Angel. gr. 14 f. 4 (Muccio-Franchi, op. l. p. 42; Turyn, pp. 31 et 38) et Vat. gr. 2237 f. 8^{r-v} (v. supra, p. 360; n. 3 apud A. Westermann, *Vitarum scriptores graeci minores*, Brunsvigae 1845, pp. 141-142; ed. etiam G. Dindorf, *Scholia graeca in Euripidis tragoedias*, I, Oxonii 1863, pp. 13-15; E. Schwartz, *Scholia in Euripidem*, I, Berolini 1887, pp. 7-8; B. Schartau, *Observations on the Activities of the Byzantine Grammarians of the Palaeologian Era* II, Odense 1973, pp. 129-130, 28); ^b(ff. 4^v-5) eiusdem opusculo de imagine, sub titulo τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ εἰδώλου, inc. ἐπειδὴ περὶ τοῦ εἰδώλου προεθέμεθα εἰπεῖν, τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα γλώσσαις μὲν ἀπάσαις προβέβληται des. τὸ δὲ ὄνομα τούτων ὁ χριστιανὼν (sic) ἐμυσάχθη θεσμός, ὅτι δὴ τοῖς Ἑλληνικοῖς θεοῖς ἐπεφημίσθη εἰκασμα, ut, e.g., in codicibus Paris. gr. 2713 f. 3 (Turyn, p. 88), Angel. gr. 14 f. 4^v (Muccio-Franchi, p. 42; Turyn, p. 39), Vat. Urb. gr. 142 f. 8^v (Turyn, p. 195), Brit. Bibl. Arundel 522 f. 63^v (Turyn, p. 196), Ambros. 30 (A 104 sup.) f. 4 (Turyn, p. 196), Oxon. Barocc. gr. 74 f. 6 (Turyn, p. 197), Vat. Pal. gr. 223 f. 194^v (Turyn, p. 198), Vat. gr. 897 f. 5 (Turyn, p. 201), Vat. gr. 2378 f. 83 (Turyn, p. 202; ed. G. Dindorf, op. l. I, pp. 204-205); ^c(ff. 5^v-6) vita Thomae Magistri sub titulo τοῦ σοφωτάτου κυροῦ Θωμᾶ Μαγίστρου σύνοψις τοῦ τε βίου τοῦ ποιητοῦ καὶ τῆς τοῦ δράματος ὑποθέσεως, inc. Εὐριπίδῃ τῷ ποιητῇ γένος μὲν Ἀθηναῖοι (sic) des. οὕτως ἡγοῦντο πολλοὺ τινος ἄξιον, ut, e.g., in codice Angel. gr. 14 f. 5 (cf. Turyn, p. 39 nec non Muccio-Franchi, p. 42; n. 2 apud Westermann, pp. 139-140; Dindorf I, pp. 11-13): ¹(ff. 8-53) Hecuba,

ba, praefixis ^a(ff. 6 l. 9 a.i. - 7) argumento Thomae Magistri quod inc. μετὰ Τροίας ἄλωσιν ἄραντες οἱ Ἕλληνες et des. σύμψηφον σχοῦσα καὶ Ἀγαμέμνονα (ed. Dindorf I pp. 201-202, 24; Nauck, *Euripidis tragoediae* I, Lipsiae 1889 [Teubneriana] pp. 137-138, 10; Schartau, op. l. pp. 106-107) et ^b(f. 7) personarum tabula; scholiorum Demetrii Triclinii primum (f. 8) est ἡκὼ ἀντὶ ἡλθον ῥέπει δὲ τοῦτο πρὸς τὸ παρεληλυθὸς καθόσον εἰμι (Dindorf I p. 220, 2), ultimum autem (f. 52^v) est ἡ ἐλέχθη ἡμῖν τοῦτο παρὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἡ ἐλέχθη παρ' ἐμοῦ τοῦτο (Dindorf I p. 514, 18). ²(ff. 55-109^v) Orestes, praefixis ^a(ff. 53^v-54^v) argumento Thomae Magistri, sub titulo τοῦ αὐτοῦ σοφωτάτου Μαγίστρου σύνοψις τῆς ὑποθέσεως τοῦ προκειμένου δράματος, inc. ὅτε κατὰ τῶν Τρώων ἡ Ἑλλὰς ὥρμησεν des. γέλωσι καὶ εὐφροσύναις ἐνύφανται (Dindorf II, Oxonii 1863, pp. 7-9; A. Nauck, *Euripidis tragoediae* II, Lipsiae 1891 [Teubneriana] pp. 244-247); ^b(f. 54^v) personarum tabula, inc. ἡ μὲν σκηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται ἐν Ἀργεῖ des. Φρυξὶ Ἀπόλλων (cf. e.g. cod. Vat. gr. 897 f. 61^v); ^c(f. 54^v) scholiis tribus Demetrii Triclinii, quorum primum inc. πάθος ἐπὶ σώματος τὸ τραῦμα καὶ ἡ πληγὴ (cf. Dindorf II p. 30, 15), ultimum autem des. μᾶλλον καὶ κολάσεων (cf., e.g., cod. Vat. gr. 897 f. 62 marg. sup., ext. et inf.); scholiorum marginalium primum (f. 55) inc. ἐπειδὴ ἡ τοῦ πατρὸς αὐτῆς δυστυχία des. ὥς εἰς πρᾶγμα, ultimum autem (f. 113^v) est τοῦτο τὸ δράμα ἐκ τραγικοῦ κωμικὸν ἐκ γὰρ συμφορῶν εἰς εὐθυμίαν κατήντησεν (Dindorf II p. 347, 3); ff. 72-73, 80-81 primigeniis avulsis (scil. ante f. 72 novae numerationis et inter ff. 77^v et 78 novae numerationis) desiderantur II. 492-548, 717-773: nam f. 71^v des. σοφίας ἡκεῖ περί l. 491, f. 72 novae numerationis inc. τὸ γῆρας ἡμῖν, l. 549, f. 77^v novae numerationis des. σοφοῖσι τῆς τύχης l. 716, f. 78 novae numerationis inc. εἶεν εἰς κοινόν, l. 774 (de his lacunis v. etiam Turyn, pp. 201-202). ³(ff. 112-174^v) Phoenissae, praefixis ^a(ff. 110-111^v l. 3 a.i.) argumento Thomae Magistri sub titulo τοῦ αὐτοῦ σοφωτάτου Μαγίστρου σύνοψις περιεκτικὴ τῆς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τοῦ δράματος ἱστορίας, inc. ἀρπαγείσης Εὐρώπης ὑπὸ Διὸς des. μέχρι ἂν ἡ μάχη λωφῇ (Dindorf III, Oxonii 1863, pp. 5-10; Nauck II, p. 392, 28-397, 31) et ^b(f. 111^v) personarum tabula, inc. ἡ μὲν σκηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται ἐν Θήβαις des. ἄγγελος Οἰδίπους; scholiorum marginalium primum (f. 112) inc. ταῦτα πάντα πρὸς τὸν ἥλιον ἀποτείνει Ἰοκάστη (cf. Dindorf III p. 31, 4 nec non cod. Vat. gr. 2237 f. 108) des. λάμπων καὶ φαέθων, ultimum (f. 174^v) inc. κατὰ τὸν ἐν ὄρεσιν ἱερὸν θίασον des. παρὰ τῶν θεῶν ἀντιλαμβάνομεν. F. 175 vacuum.

3 (ff. 175^v-181^v l. 6 a.i.) Lexicon de spiritibus e Tryphone, Choerobosco, Theodoreto, aliisque collectum (λεξικὸν περὶ πνευμάτων ἐκλεγέν ἐκ τῶν πνευμάτων Τρύφωνος, Χοιροβόσκου, Θεοδώριτου, καὶ ἐτέρων) a P. Egenolff, *Die orthoepischen Stücke der byzantinischen Litteratur*, Leipzig 1887, pp. 18-19, «Mischlexikon»

nuncupatum; inc. τὸ ᾱ πρὸ ἑαυτοῦ φιλοῦται ἀεί, τὸ ᾱ πρὸ τοῦ β φιλοῦται, ἄβυδος, ἄβαρων, ἀβιμέλεκ, πλὴν τῶν ἐχόντων μετὰ τοῦ β τὸ ρ, ἄβρός, ἄβρότης, ἄβρόνω, des. οὗς δὲ τὸ ὠτίον καὶ οὗ ἀρνητικὸν ἐπίρρημα φιλοῦται; agitur de recensione brevior, quae etiam in codicibus Vat. gr. 16 ff. 1-8^v (cf. Mercati-Franchi, *Codices Vat. gr. I*, Romae 1923, p. 14), Vat. gr. 883 ff. 15-22, Vat. gr. 1370 ff. 155-163, Vat. gr. 1822 ff. 37-41 l. 13 (cf. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 218), Vat. Urb. gr. 151 ff. 361-366^v l. 2 a.i., Vindob. phil. gr. 6 ff. 24-33 (cf. Hunger, *Katalog der griech. Handschr. der österr. Nationalbibl. I*, Wien 1961, p. 140) et Laurent. plut. 57. 34 ff. 10-17 (cf. Bandini, *Cat. cod. graec. bibl. med. Laurent.* II, Florentiae 1768, col. 388 nec non Egenolff, op. l. p. 21 n. 20) exstat; codex contra Vat. gr. 1751 ff. 115-130 recensionem longiorem perhibet (cf. Canart, op. l. pp. 27-28). De codicibus hoc lexicon continentibus v. Egenolff, op. l. pp. 19-21, qui tamen codices Vat. gr. 16, Vat. gr. 1822, nostrum et Vindob. phil. gr. 6 praetermisit (lexicon codice Vossiano gr. 20 tantum usus [cf. Egenolff, p. 19] ed. L. C. Valckenaer, *Ammonius. De differentia adfinium vocabulorum*, Lipsiae 1822, pp. 188-215, 8; textus codicis nostri editione brevior est et ab ea saepe discrepat).

4 (ff. 181^v-185 l. 4 a.i.) Opusculum de accentibus sub titulo περὶ τόνων, ἐκ τῶν Χοιροβόσκου, Αἰθερίου, Φιλοπόνου καὶ ἐτέρων, de quo v. P. Egenolff, op. l. pp. 32-33; inc. πᾶν ὄνομα μονοσύλλαβον οὐδέτερον, περισπᾶται, des. ἄθλον ἄεθλον γὰρ ἄσμα ὕθλος πύργος; agitur de recensione brevior, quae etiam in codicibus Vat. gr. 16 f. 8^v (ubi textus des. mutilus κατὰ ἀποβολὴν τοῦ σ, in codice nostro f. 182 l. 12; cf. Mercati-Franchi, p. 14), Vat. gr. 883 ff. 22-26^v l. 5 (cf. Egenolff, p. 33), Vat. gr. 1370 ff. 163^v-168 l. 5 a.i. (cf. Egenolff, p. 33), Vat. gr. 1822 ff. 41 l. 13-43^v l. 10 (cf. Canart, p. 218), Vat. Urb. gr. 151 ff. 366^v l. 2 a.i. - 370 l. 23 et Laurent. plut. 57. 34 ff. 17-26^v (cf. Bandini II, coll. 388-389 nec non Egenolff, p. 33) invenitur (quam recensionem codicibus Vat. Urb. gr. 151 et Laurent. plut. 57. 34 tantum usus ed. W. J. Koster, *De accentibus excerpta ex Choerobosco, Aetherio, Philopono et aliis, Mnemosyne*, Nova series, 59, 1931, pp. 151-164; de codicibus Vat. Urb. gr. 151 et Laurent. Plut. 57. 34 v. pp. 134-136, de opella, pp. 131-150). Recensio longior exstat contra in codicibus Vat. gr. 1751 ff. 130^v-144^v (cf. Canart pp. 28-29, Egenolff p. 32), Laurent. plut. 55.7 ff. 305^v-307^v (cf. Bandini II col. 263, Egenolff, p. 32), Paris. Suppl. gr. 202 ff. 133-153 (cf. Omont, *Invent. somm.* III, Paris 1888, p. 230 nec non Egenolff, p. 32 et Koster, p. 134, qui ex J. A. Cramer, *Anecd. gr. e codd. man. bibl. Paris.*, I, Oxonii 1839, p. 397 codicem Paris. Suppl. gr. 133 quoque memorat), Monac. gr. 499 ff. 329 seqq. (cf. Hardt, *Cat. cod. man. bibl. reg. bav.* V, Monachii 1812, p. 204) (codice Monac. gr. 499 tantum usus

ed. G. Hermann, *De emendanda ratione graecae grammaticae*, Pars prima, Lipsiae 1801, pp. 449-461, sub numm. 126-192; textus codicis nostri cum nn. 126-137, pp. 449-452 Hermann editionis consentit, nempe ab initio πᾶν ὄνομα μονοσύλλαβον usque ad τοῦ Σαμψών in codice nostro f. 182^v l. 12).

5 (ff. 185 l. 3 a.i. - 186 l. 5 a.i.) (Excerptum orthographicum) de nominibus quae cum ὦν desinunt, sub titulo περὶ τῶν εἰς ὦν ὀνομάτων, inc. τὰ εἰς ὦν βαρύτονα ὀνόματα διὰ τοῦ ντ κλινόμενα καὶ μὴ συναιρούμενα συστέλλουσι ἐπὶ τῆς γενικῆς des. Κιθαιρῶν τᾶλλα πλὴν κανὼν μόνος, ut in codicibus Vat. gr. 883 ff. 26^v l. 5-27^v, Vat. gr. 1370 ff. 168 l. 5 a.i. - 169^v, Vat. gr. 1822 ff. 43^v l. 11-44, Vat. Urb. gr. 151 ff. 370 l. 11 a.i. - 371 (cf. Canart, p. 218). Tractatus in codice Laurent. plut. 57. 34 ff. 26^v-49 qui ἀρχὴ τῶν ἀντιστοιχῶν inscribitur idem initium perhibet, des. autem πλὴν τοῦ ὀλιγοῦ, τὸ καταφρονῶ (cf. Bandini II, col. 389 sub num. VII et Canart, p. 218): veri simile est, excerptum in codice nostro atque in codicibus supra laudatis initium huius tractatus efficere. Subfiguntur: ^a(f. 186 ll. 4-1 a.i.) regula de particula ἄν, inc. τὸ ἄν ὅτε ἐν παραπληρωματικὸς σύνδεσμος συντάσσεται μετὰ τοῦ εὐκτικοῦ, des. τῆσδε λαβεῖν ἀριστοκρατίας εἰκόνα; ^b(f. 186^v ll. 1-5) πόσα καὶ ποῖα ἐπιτακτικὰ μόρια, inc. ἐπιτακτικὰ μόρια εἰσὶν ἐπτὰ ᾱ δα ζα λα βοῦ ἄρι καὶ ἔρι des. ὁ ἄγαν ποθητός (differt ab excerpto in codicibus Vat. gr. 1527 f. 94^v marg. inf. et Vat. gr. 1822 f. 44 servato, cf. C. Giannelli, *Codices Vat. gr. 1485-1683*, Bybl. Vat. 1950, p. 86 nec non Canart, pp. 218-219); ^c(f. 186^v ll. 6-9) περὶ τῶν στερητικῶν, inc. στερητικὰ μόρια πέντε ᾱ νῆ νῆ νῶ des. καὶ νόθος ὁ ξένος καὶ ἀλλότριος; ^d(f. 186^v ll. 9-10) pauca etymologica, λύπη ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τοῦ λύειν τὸ πῖον, ἢ τὸ λιπαρόν, θρῆνος δὲ ἀπὸ τοῦ θραύειν τὸν νοῦν (cf. *Etymol. Magnum*, ed. T. Gaisford, Oxonii 1848, 571, 54; 454, 48). Ff. 186-196 vacua. Ff. a-e in initio codicis addita, ex alio codice saec. XV avulsa, continent fragmentum (Manuelis Moschopuli schedographiae), nempe a]νῶν τὴν ἑαυτοῦ (σημα)σίαν ἐμφαίνον καὶ ἕτερα usque ad τὸ πρί τίνα ἀπὸ (Manuelis Moschopuli de ratione examinandae orationis libellus, Lutetiae 1545, pp. 153, 13-160 l. 9 a.i.).

MAT. Orae internae omnium foliorum laciniis chartaceis refectae. Umore maculata praesertim ff. 174-181^v; f. 30^v charta translucida flavescens obtectum; lacinae chartaceae flavescens etiam in ff. 44-45^v.

FASC. Sunt in totum fasciculi 25, quaterniones omnes praeter 1 (septem foliorum, ff. 1-7^v), 7 (novem foliorum, ff. 48-56^v), et 15 (novem foliorum, ff. 109-117^v); fasciculi 4-22 notis graecis γ-κα' in margine inferiore ultimae singulorum paginae scriptis signati; fasciculus 3 (ff. 16-23^v) verbum reclamans in margine inferiore f. 23^v praebet. Animadvertendum est in fasciculo 9, qui nunc ff. 65-71^v constat, ultimum folium, nempe f. 72 primigenium desiderari, in fasciculo 10, quem nunc ff. 72-77^v novae numerationis efficiunt primum et ultimum folium, nempe ff. 73 et

80 primigenia, in fasciculo deinde 11 nunc ff. 78-84^v novae numerationis complectente primum folium, nempe f. 81 primigenium; praeterea, inter ff. 148 et 149 primigenia (scil. inter ff. 144-149 novae numerationis) folia quattuor numeros antiquiores 145, 146, 147, 148 praebent, quos in nova computatione servavimus. Quae omnia animadvertens - nempe ff. 72-73, 80-81 primigenia excidisse, ff. 145, 146, 147, 148 bis numerata esse et folium unum post f. 153 haud numeratum esse - (A. Mai) omnia codicis folia inde a folio f in angulo inferiore externo iterum numeravit. Nostra numeratio inde a f. 72 ideo tertia est.

CHART. SIGNA. Arcus cum telo (cf. Briquet n. 799: Paris 1406, Turin 1410-1411). In ff. a-e: littera G cum cruce (similis apud Briquet, n. 8203: Arkel 1416, Palerme 1416-42, Udine 1417-19, Vienne 1418, Fano 1421, Venise 1444).

SCHEMA. Lake I 26a, Leroy 32 D 1 (v. e.g. f. 178); spatium scriptum: mm. 150×90, 140×70. In ff. a-e: Lake I 2 b, Leroy 20 D 1; spatium scriptum: mm. 148×80.

SCRIPT. M. Vogel-V. Gardthausen, *Die griech. Schreiber des Mittelalters und der Renaissance*, Leipzig 1909, p. 71 codicem a Georgio Valla exaratum esse immerito putant: nam Georgius Valla possessor tantum est (v. infra, sub POSS.).

ORN. Tituli et litterae initiales rubro exarata. In f. 8 fascia lineis sinuosis rubris implexis efformata atque in cauliculos utrimque desinens; in f. 53^v cauliculi rubri; in f. 55 fascia lineis sinuosis rubris implexis efformata; in f. 114 duo noduli Salomonis rubri cum apicibus rubris; in f. 112 rectagonum cauliculos albos continens rubro colore sublito.

ANNOT. In f. g^v, manu (card. Iohannis de Salviatis): *Euripidis tragoediae 3; tractatus de accentibus*. In margine superiore f. 1 probationes calami rudissimae scribae codicis: κα | τήμισα πασι | τήμεν | †av. Deinde: καὶ αὐτως ἐναῖν τῶν βεβ... | μενὼ εἰπῶ τοῦ μεγαλοῦν | τοῦ αἰκονοῦ (sensus non intelligitur); in margine inferiore eiusdem folii εβρηπιδης. In f. 7^v, manu (Marci Musuri) (cf. infra, sub POSS.): *Euripidis tragoediae tres Hecuba Orestes Phoenissae glossatae tractatus de accentibus*. In f. 196^v, manu saec. XVI, distichus elegiacus sub titulo *ad feminas caudatas: femina quam longae caudae moveant in amore | prima docet longam quam trait illa solo*.

POSS. Codex primum Georgii Vallae fuit, ut nota autographa in f. 196^v ostendit: Γεωργίου τοῦ Βάλλα ἐστὶ τὸ βιβλίον (eum Venetiis anno 1490 in Georgii Vallae bibliotheca vidit I. Lascaris, qui eum una cum aliis Vallae codicibus in inventario in codice Vat. gr. 1412 asservato et a K. Müller, *Neue Mittheilungen über Janus Laskaris und die Mediceische Bibliothek, Zentralblatt für Bibliothekswesen* 1, 1884, pp. 382-384 edito memoravit: v. *Zentralblatt für Bibliothekswesen* 1, 1884, p. 382, Εὐριπίδου Ἑκάβη Ὀρέστη Φοίνισσαι μετὰ σχολίων καὶ τοῦ τῶν μέτρων εἶδους, nec non J. L. Heiberg, *Nachträgliches über Georg Valla, Zentralblatt für Bibliothekswesen* 15, 1898, pp. 196-197). Post Vallae mortem (anno 1500) una cum multis Vallae libris in bibliothecam Alberti Pii Carporum comitis transmigravit (cf. K. Müller, *Zentralblatt für Bibliothekswesen* 1, 1884, p. 354, J. L. Heiberg, *Beiträge zur Geschichte Georg Vallas und seiner Bibliothek, Beihefte zum Zentralblatt für Bibliothekswesen* XVI, Leipzig 1896, p. 108 et I. Mercati, *Codici latini Pico Grimani Pio...* [Studi e Testi 75] Città del Vat. 1938, p. 59), quod nota in f. 7^v a (Marco Musuro) scripta confirmat, τοῦ ἐπιφανοῦς ἀρχοντος Ἀλβέρτου κτήμα (de Marco Musuro qui notam possessionis libris graecis Alberti Pii apposuit v. I. Mercati, op. l. pp. 62, 71-72 nec non tabulam VI in fine operis, exemplum scripturae graecae et latinae Musuri praebentem). Postremo, codicem Iohannes cardinalis de Salviatis possedit: v. notam autographam in f. g^v *Io(hannes) cardinalis de Salviatis* et cf. Mercati, op. l. p. 60. In ff. a, f, 196 sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In folio f, manu (A. Mai): LXXXI (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat. 9579, f. 145); in eodem folio, manu saec. XVI: *de Euripide, au 5 LI XIII Ca XX*; deinde, manu saec. XIX: 78. Folio f adglutinatae sunt etiam duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 112×60, manus saec. XVIII scripsit *Euripidis | Hecuba | Orestes Phenis|sae cum scholiis | tractatus de | accentibus singula in eodem vo|lumine | saeculi XIV* (in margine inferiore: 79 LXXII); in inferiore, mm. 27×44, scriptum est *F XIX*. In margine inf. f. a (A. Mai) scripsit *Colonens. 80 Vat. 2241*, quam adnotationem etiam in margine inf. f. 1 iteravit. Codex in indice R. Vernazza numero 89, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 58 signatur.

BIBL. I. L. Heiberg, *Nachträgliches über Georg Valla, Zentralblatt für Bibliothekswesen* 15, 1898, pp. 196-197; I. Mercati, *Codici latini Pico Grimani Pio...* [Studi e Testi 75], Città del Vaticano 1938, p. 60; J. A. Spranger, *A preliminary Skeleton List of the Manuscripts of Euripides, Class. Quart.* 33, 1939, p. 103 (sub num. 168) qui eum immerito saeculo XVI tribuit; A. Turyn, *The Byzantine manuscript Tradition of the Tragedies of Euripides*, Urbana 1957, pp. 201-202; B. Schartau, *Observations on the Activities of the Byzantine Grammarians of the Palaeologian Era, II. The Impact of Thomas Magistros' Introductory Matter... to the Euripidean Triad*, Odense 1973, pp. 71, 139. De Vogel-Gardthausen opere v. quae supra dixi, sub SCRIPT.

INTEG. Ut in octo superioribus libris.

2242 Anni 1443 (v. f. 301^v), chartac., mm. 221×143, ff. I. 333 (+151^a; f. 333 nostris fere temporibus additum), ll. 23-27.

I (ff. 2-150^v) **Barlahami monachi Calabri** opuscula 22 contra Latinos, nempe: ¹(ff. 2-11) inc. ὁ θεῖος ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Γάλατας ἐπιστολῇ des. ἀληθεστάτην νομίζειν τὴν ἡμετέραν ὑπόθεσιν (num. VI apud Fabricium-Harles, *Bibliotheca graeca* XI, Hamburgi 1808, p. 465 = P. G. 151. 1251 num. VI [abhinc ad P. G. 151 tantum remittimus]): idem opusculum exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 1717 ff. 57-66^v (v. C. Giannelli, *Codices Vat. gr. 1684-1744*, Bybl. Vat. 1961, p. 84), Marc. gr. II 92 (olim Nan. gr. 114) ff. 166-168^v, ubi inc. mut. καὶ τὰ τοιαῦτα ἔτι δὲ καὶ εἴ τις, in codice nostro f. 7^v l. 13 (v. E. Mioni, *Codices graeci man. Bibl. divi Marci Venetiarum*, I, Pars prior, Roma 1967, p. 278 sub num. 10), Marc. gr. 153 (cf. Mioni, p. 278), Marc. gr. 525 (Zanetti, *Graeca divi Marci Bibl.*, Venetiis 1740, p. 284), Vindob. hist. gr. 123 ff. 97-102^v (H. Hunger, *Kat. der griech. Handschr. der österr. Nationalbibl.*, Teil 1, Wien 1961, p. 125), Mosq. 250 f. 243 (Vladimir, *Sistematicheskoe opis. rukopis. Moskov. Sinodal'noi Bibl.*, Moskva 1894, p. 338), Mosq. 251 f. 328 (Vladimir, p. 344), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 239-246^v (v. I. Iriarte, *Regiae Bibl. Matrit. codices graeci MSS*, Matriti 1769, p. 281). ²(ff. 11-28) λόγος συμβουλευτικός περὶ ὁμονοίας πρὸς Ῥωμαίους καὶ Λατίνους (cf. P. G. 151. 1247-1248 sub num. <1>); codice Vat. gr. 1110 ff. 94^v-110^v usus ed. C. Giannelli, *Un progetto di Barlaam per l'unione delle Chiese, Misc. G. Mercati* [Studi e Testi 123] Città del

Vaticano 1946, pp. 185-201 = *Scripta minora, Studi biz. e neoell.* 10, Roma 1963, pp. 70-84); exstat etiam, e.g., in codicibus Marc. gr. II 92 ff. 83-103^v (cf. Mioni, p. 277 sub num. X, 1), Marc. gr. 152 (Zanetti, p. 84), Paris. gr. 1278 ff. 6-20^v (H. Omont, *Invent. somm.* . . . I Paris 1886 p. 285), Vallicell. gr. 86 (F 20) ff. 293-312^v (E. Martini, *Catalogo di man. greci esistenti nelle biblioteche italiane*, II, Milano 1902, p. 148), Ambros. gr. 292 (E 76 sup.) ff. 268-283^v (Martini-Bassi, *Cat. cod. graec. Bibl. Ambros.* I, Mediolani 1906, p. 327), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 164-178^v (Iriarte, pp. 280-281). ³(ff. 28-34^v) πρὸς τὴν σύνοδον περὶ τῆς πρὸς Λατίνους ἐνώσεως (cf. P. G. 151. 1248 sub num. 2; codice Vat. gr. 1110 ff. 111^v-116^v usus ed. C. Giannelli, op. l. pp. 202-208 = *Scripta minora* pp. 84-89); exstat etiam, e.g., in codicibus Marc. gr. II 92 ff. 103^v-111 (Mioni, p. 278 sub num. 2), Marc. gr. 152 (Zanetti, p. 84), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 178^v-185 (Iriarte, p. 281), Vat. gr. 841 ff. 173-176 (Devreesse, *Codices Vat. gr.* III, Bibl. Vat. 1950, p. 395), Vallicell. gr. 86 (F 20) f. 307^v (Martini II, p. 148), Ambros. gr. 292 (E 76 sup.) ff. 283^v-291 (Martini-Bassi I p. 327). ⁴(ff. 34^v-40) ὅτι ὑποκειμένου ἐκ μόνου τοῦ πρώτου αἰτίου τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔχει τὴν ὑπαρξιν οὐκ ἀναιρεῖται ἢ κατ' οὐσίαν ταυτότης πατρὸς καὶ υἱοῦ, inc. εἰ μὲν κριτὴν τινα ἀμφοτέρω εἶχομεν des. ὡς ἄρα οὐσίας ἀλλοτριότητα εἰς τὴν τριάδα εἰσάγομεν (num. II in P. G. 151. 1250); exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 1106 ff. 1-4^v, Vat. gr. 1110 ff. 5^v-10^v, Vat. gr. 1717 ff. 15-20 (Giannelli, *Codices Vat. gr. 1684-1744*, p. 84), Vat. gr. 1917 ff. 23-29 (Canart, *Cod. Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 671), Marc. gr. II 92 ff. 111-115 (Mioni, p. 278, num. 3), Marc. gr. 152 (Zanetti, p. 84), Mosq. 249 f. 245 (Vladimir, p. 334 num. 31), Mosq. 250 f. 238 (Vladimir, p. 338 num. 45), Mosq. 251 f. 270 (Vladimir, p. 344, num. 3), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 182-189^v (Iriarte, p. 281), Ambros. gr. 292 (E 76 sup.) f. 191 (Martini-Bassi I, p. 327), Ambros. gr. 626 (P 72 sup.) f. 81 (Martini-Bassi II, p. 711). ⁵(ff. 40-54^v) ὅτι ὑποκειμένου ἐκ μόνου πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον οὐκ ἀναιροῦνται αἱ προσωπικαὶ διαφοραὶ τῶν τριῶν προσώπων πρὸς ἄλληλα, inc. ἐπομένως δὲ τούτοις καὶ περὶ τῶν προσωπικῶν διαληπτέων ιδιοτήτων, des. ἐν ἰδίῳ λόγῳ ἂν ἐθέλῃση θεὸς διαλέξομαι (P. G. 151. 1250 num. III); exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 1106 ff. 4^v-13^v, Vat. gr. 1110 ff. 10^v-25, Vat. gr. 1717 ff. 20-33^v (Giannelli, p. 84), Vat. gr. 1917 ff. 29-45^v (Canart, p. 671), Marc. gr. II 92 ff. 115-127 (Mioni, p. 278, num. 4), Marc. gr. 152 (cf. Zanetti, p. 84), Mosq. 249 f. 247 (Vladimir, p. 334, num. 32), Mosq. 250 f. 240 (Vladimir, p. 338 num. 46), Mosq. 251 f. 277 (Vladimir, p. 344 num. 4), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 189^v-201^v (Iriarte, p. 281), Ambros. gr. 292 (E 76 sup.) (Martini-Bassi I, p. 327), Ambros. gr. 626 (P 72 sup.) (Martini-Bassi II, p. 711). ⁶(ff. 54^v-66^v) ὅτι ὑποκειμένου ἐκ μόνου πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ πνεῦμα τὸ

ἅγιον οὐκ ἀναιροῦνται τὰ περὶ θεολογίας ῥητά, inc. ἴσως ὃ ἄνδρες Λατῖνοι des. ὑμῖν ἤδη ἀφίημι σκοπεῖν (P. G. 151. 1250-1251, num. IV); exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 1106 ff. 13^v-21, Vat. gr. 1110 ff. 25-36, Vat. gr. 1717 ff. 33^v-45^v (Giannelli, p. 84), Vat. gr. 1917 ff. 45^v-60^v (Canart, p. 671), Marc. gr. II 92 ff. 127-137 (Mioni, p. 278 num. 5), Marc. gr. 152 (Zanetti, p. 84), Mosq. 243 f. 4 (Vladimir, p. 322, num. 2), Mosq. 249 f. 251 (Vladimir, p. 334 num. 33), Mosq. 250 f. 219 (Vladimir, p. 338 num. 41), Mosq. 251 f. 298 (Vladimir, p. 344 num. 5), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 201^v-212 (Iriarte, p. 281), Ambros. gr. 292 (E 76 sup.) (Martini-Bassi I, p. 327), Ambros. gr. 626 (P 72 sup.) (Martini-Bassi II, p. 711), Oxon. Seld. gr. 42 (H. O. Coxe, *Cat. cod. man. Bibl. Bodl.*, I, Oxonii 1853, col. 604). ⁷(ff. 66^v-78^v) ὅτι ὑποκειμένου καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον πολλὰ τῶν ὁμολογουμένων ἀναιρεῖται καὶ πολλοῖς ῥητοῖς τῶν ἀγίων ἐναντίως ἔχει ἢ τοιαύδε ὑπόθεσις, inc. ὅταν εἰς λόγους ἀλλήλοις ἐρχώμεθα des. ἐν τῷ προκειμένῳ ζητήματι ἀληθείας μετεῖναι (num. V in P. G. 151. 1251); exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 1106 ff. 21-28, Vat. gr. 1110 ff. 36-46, Vat. gr. 1717 ff. 45^v-57 (Giannelli, p. 84), Vat. gr. 1917 ff. 60^v-75 (Canart, p. 671), Marc. gr. II 92 ff. 137-147 (Mioni, p. 278 num. 6), Marc. gr. 152 (Zanetti, p. 84), Marc. gr. 510 (Zanetti, p. 274), Mosq. 243 f. 9 (Vladimir, p. 322 num. 4), Mosq. 249 f. 254 (Vladimir, p. 335 num. 34), Mosq. 250 f. 224 (Vladimir, p. 338 num. 42), Mosq. 251 f. 313 (Vladimir, p. 344 num. 6), Matr. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 212-221 (Iriarte, p. 281), Ambros. gr. 292 (E 76 sup.) (Martini-Bassi I, p. 327), Ambros. gr. 626 (P 72 sup.) (Martini-Bassi II, p. 711), Oxon. Seld. gr. 42 (Coxe col. 604). ⁸(ff. 78^v-89^v) πρὸς τοὺς ἀντιλογικοὺς τῶν Λατίνων ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν αὐτοῖς πρὸς Γραικοὺς διαλεγόμενους διὰ συλλογισμῶν ἀποδεῖξαι ὅτι οὐ μόνος ὁ πατὴρ ἀρχὴ καὶ πηγὴ θεότητος, inc. ὅτι μὲν οὖν ἡ ὑμετέρα ὑπόθεσις des. οὐδένα φημί πεποιηκέναι συλλογισμόν (XVII in P. G. 151. 1252); exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 1106 ff. 28-35^v l. 5, Vat. gr. 1110 ff. 46-56, Vat. gr. 1717 ff. 103^v-114^v (Giannelli, p. 86), Vat. gr. 1917 ff. 75-89 (Canart, p. 672), Marc. gr. II 92 ff. 147-156 (Mioni, p. 278 num. 7), Marc. gr. 152 (Zanetti, p. 84), Mosq. 250 f. 228 (Vladimir, p. 338 num. 43), Mosq. 251 f. 386 (Vladimir, p. 345 num. 19), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 221-230^v (Iriarte, p. 281), Ambros. gr. 292 (E 76 sup.) (Martini-Bassi I, p. 327), Ambros. gr. 626 (P 72 sup.) (Martini-Bassi II, p. 711). ⁹(ff. 89^v-99^v) πρὸς τὰς κυριώτερας τῶν Λατίνων ὑποθέσεις ἐξ ὧν οἶονται δεικνύναι ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἔχει τὴν ὑπαρξιν, inc. ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὸν βίον ἀγώνων des. προβάλλειν τὸ πνεῦμα (XVIII in P. G. 151. 1252); exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 841 ff. 164-167^v (Devreesse, *Cod. Vat. gr.* III, p. 395), Vat. gr. 1106 ff. 35^v l. 6-42, Vat. gr. 1110 ff. 56^v-66, Vat. gr. 1717 ff. 114^v-121 (Giannelli, p. 86), Vat. gr. 1917 ff. 89-100^v

(Canart, p. 672), Marc. gr. II 92 ff. 156-164 (Mioni, p. 278 num. 8), Marc. gr. 152 (cf. Zanetti, p. 84), Mosq. 250 f. 233 (Vladimir, p. 338, num. 44), Mosq. 251 f. 402 (Vladimir, p. 345, num. 20), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 230^v-239 (Iriarte, p. 281), Ambros. gr. 292 (E 76 sup.) (Martini-Bassi I, p. 327), Ambros. gr. 626 (P 72 sup.) (Martini-Bassi II, p. 711). ¹⁰(ff. 100-105^v) πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Νικόλαον περὶ τῆς τοῦ πάπα ἀρχῆς, inc. φῆς ὅτι τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ τὸν πάπα μὴ ὀρθόδοξον εἶναι des. ἱεραρχῶν συσταθήσεται (XXI in P. G. 151. 1253); exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 841 ff. 167^v-170 (Devreesse, p. 395), Vat. gr. 1106 ff. 42-45^v, Vat. gr. 1110 ff. 66-71, Vat. gr. 1717 ff. 121-124 (Giannelli, p. 86), Marc. gr. II 92 ff. 164^v-165^v (Mioni, p. 278 num. 9), Marc. gr. 152 (Zanetti, p. 84), Marc. gr. 153 (cf. Mioni, ibid.), Oxon. Seld. gr. 42 f. 1 (Coxe, col. 604), Mosq. 243 f. 2 (Vladimir, p. 322 num. 1), Mosq. 251 f. 416 (Vladimir, p. 345 num. 21), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 254^v-259 (Iriarte, p. 282), Ambros. gr. 292 (E 76 sup.) f. 243 (Martini-Bassi I, p. 327), Paris. gr. 1218 f. 521^v (Omout I, p. 270). ¹¹(ff. 106-108^v) ὅτι οὐχ ἀπλῶς ὑπόθεσις τὸ νομίζειν ἐκ μόνου πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀλλ' ἀνάγκη πᾶσα τοῖς εὐσεβεῖν αἰρουμένοις ἐκ μόνου τοῦ πρώτου αἰτίου προάγειν τὰ ἐκείθεν ἀχρόνως ἐκλάμπαντα καὶ κεφαλαιώδης ἐκθεσις τοῦ ἡμετέρου δόγματος, inc. ὅτι μὲν οὖν ὑποκειμένου ἐκ μόνης τῆς πρώτης αἰτίας des. σὺν καθαρᾷ πολιτεία παραστῆναι (VII in P. G. 151. 1251); exstat etiam, e.g., in codicibus Oxon. Selden. gr. 42 (Coxe, col. 604), Vat. gr. 1717 ff. 66^v-68^v (Giannelli, p. 85), Marc. gr. II 92 ff. 169-171 (Mioni, p. 278 num. 11), Marc. gr. 525 (Zanetti, p. 284), Vindob. hist. gr. 123 ff. 102^v-104 (Hunger, p. 125), Mosq. 243 f. 8 (Vladimir, p. 322 num. 3), Mosq. 250 f. 247 (Vladimir, p. 338 num. 48), Mosq. 251 f. 341 (Vladimir, p. 344 num. 8), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 246^v-248 (Iriarte, pp. 281-282), Paris. gr. 1218 ff. 505-506^v (Omout I, p. 270); ultimas lineas tantum opusculi e codice Paris. gr. 1218 f. 506^v transcripsit M. Jugie, *Barlaam est-il né catholique? Échos d'Orient* 39, 1940, p. 112. ¹²(ff. 108^v-111) δόγμα Λατίνων γραφὲν ὑπὸ τῶν πρέσβων τοῦ πάπα εἶτα τοῦ αὐτοῦ ἢ τούτων ἀνασκευή, inc. ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς μία εἰσὶν ἀρχὴ τοῦ ἁγίου πνεύματος des. τοῖς ἀποστόλοις ἀνέγγειλεν (VIII in P. G. 151. 1251); exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 841 ff. 172-173 (Devreesse, p. 395), Vat. gr. 1106 ff. 49-50^v, Vat. gr. 1110 ff. 76-78^v, Vat. gr. 1717 ff. 69-72 (Giannelli, p. 85), Vindob. histor. gr. 123 ff. 104-106 (Hunger, p. 125), Marc. gr. II 92 ff. 171-173^v (Mioni, p. 278, num. 12), Marc. gr. 152 (Zanetti, p. 84), Mosq. 250 f. 248 (Vladimir, p. 339 num. 49), Mosq. 251 f. 344 (Vladimir, p. 344 num. 9), Matrit. N 77 (nunc 4802) ff. 248-250 (Iriarte, p. 282), Ambros. gr. 292 (E 76 sup.) f. 252 (Martini-Bassi I, p. 327), Paris. gr. 1218 f. 528 (Omout I, p. 270). ¹³(ff. 111-116) λέγατος ἡ

περὶ πνεύματος, inc. τεθέασαι τὴν ἐπιστολὴν ἣν ἐναγχος des. ὑπὲρ ἡμῶν ἀμειψοίμεθα (IX in P. G. 151. 1251); exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 841 ff. 170-172 (Devreesse, p. 395), Vat. gr. 1106 ff. 45^v-49 l. 1, Vat. gr. 1110 ff. 71-76, Vat. gr. 1117 ff. 72-77^v (Giannelli, p. 85), Vindob. histor. gr. 123 ff. 106-109 (Hunger, p. 125), Marc. gr. II 92 ff. 173^v-177^v (Mioni, p. 278 num. 13), Marc. gr. 152 (Zanetti, p. 84), Marc. gr. 525 (Zanetti, p. 284), Mosq. 251 f. 347 (Vladimir, p. 345 num. 10), Matrit. N 77 (nunc 4802) ff. 250^v-254^v (Iriarte, p. 282), Ambros. gr. 292 (E 76 sup.) f. 247^v (Martini-Bassi I, p. 327), Paris. gr. 1218 f. 525 (Omout I, p. 270). ¹⁴(ff. 116-119^v) πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Νικόλαον περὶ τοῦ πάπα, inc. μὴ τοῦτο οἴου σεβάσμιε πάτερ des. τὰ ὀρθὰ πιστεύεται δόγματα (XX in P. G. 151. 1253); exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 1717 ff. 77^v-81 (Giannelli, p. 85), Marc. gr. II 92 ff. 177^v-180^v (Mioni, p. 278 num. 14), Vindob. hist. gr. 123 ff. 109-111 (Hunger, pp. 125-126), Mosq. 250 f. 251 (Vladimir, p. 339 num. 50), Mosq. 251 f. 353 (Vladimir, p. 345 num. 11), Matrit. N 77 (nunc 4802) ff. 259-262 (Iriarte, p. 282). ¹⁵(ff. 119^v-120^v) κατὰ Θωμᾶ λέγοντος ὅτι κατὰ μόνον τὰ πρὸς τι διαφέρουσι ἀλλήλων τὰ θεῖα πρόσωπα, inc. Θωμᾶς μὲν οὐδένα τρόπον διαφορᾶς des. ὥσπερ τοῦ πνεύματος διαφέρει τῷ εἶναι πατὴρ (X in P. G. 151. 1251); exstat etiam, e.g., in codicibus Vat. gr. 1717 ff. 81-82 (Giannelli, p. 85), Vindob. histor. gr. 123 f. 111^{r-v} (Hunger, p. 126), Marc. gr. II 92 f. 181^{r-v} (Mioni, p. 278 num. 15), Marc. gr. 525 (Zanetti, p. 284), Mosq. 251 f. 359 (Vladimir, p. 345 num. 12), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 262-263 (Iriarte, p. 282). ¹⁶(ff. 120^v-122) πρὸς τοὺς λέγοντας ὅτι μόνῃ ἡ πατρότης συστατικόν ἐστὶ τῆς ὑποστάσεως τοῦ πρώτου αἰτίου, τὸ δὲ ἀγέννητον οὐδαμῶς, inc. οἱ περὶ τὸν Θωμᾶν κατὰ μόνην τὴν τῶν πρὸς τι διαφορὰν des. τὰ ἄφικτα (sic) ὡς οἶεται συνάγει συμπεράσματα (XI in P. G. 151. 1251); cf. e.g. codices Vat. gr. 1717 ff. 82-83 (Giannelli, p. 85), Vindob. hist. gr. 123 ff. 111^v-112^v (Hunger, p. 126), Marc. gr. II 92 ff. 182-183 (Mioni, p. 278 num. 16), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 263-264^v (Iriarte, p. 282), Mosq. 250 f. 253 (Vladimir, p. 339 num. 52), Mosq. 251 f. 360 (Vladimir, p. 345 num. 13). ¹⁷(f. 122^{r-v}) πρὸς τοὺς πρέσβεις ὅτι ἐναντίας περιπίπτουσι δόξαις, inc. «ὁ» μάλιστα τῶν ὑμετέρων θαυμάζω des. διαρρήδην ὁμολογοῦσιν (XII in P. G. 151. 1251-1252); cf., e.g., codices Vat. gr. 1717 ff. 83^v-84 (Giannelli, p. 85), Vindob. histor. gr. 123 ff. 112^v-113 (Hunger, p. 126), Marc. gr. II 92 ff. 183-184 (Mioni, p. 278 num. 17), Marc. gr. 525 (Zanetti, p. 284), Mosq. 250 f. 254 (Vladimir, p. 339 num. 53), Mosq. 251 f. 362 (Vladimir, p. 345 num. 14), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 264^v-265 (Iriarte, p. 282). ¹⁸(ff. 123-129^v) πρὸς τοὺς πρέσβεις κοινὴ ἀνασκευή πάντων τῶν συλλογισμῶν οὓς ἐκτίθενται οἱ Λατῖνοι περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος, inc. πᾶς ὀρθῶς ἔχων συλλογισμὸς des. σύμπνοια καὶ ἄρμο-

νίαν καλλιεργοῦσα (XIII in P. G. 151. 1252): cf. e.g. codices Vat. gr. 1717 ff. 84-91^v (Giannelli, p. 85), Vindob. histor. gr. 123 ff. 113-117 (Hunger, p. 126), Marc. gr. II 92 ff. 184-189^v (Mioni, p. 279 num. 18), Marc. gr. 525 (Zanetti, p. 284), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 265-271 (Iriarte, p. 282), Mosq. 250 f. 254 (Vladimir, p. 339 num. 54), Mosq. 251 f. 363 (Vladimir, p. 345 num. 15). ¹⁹(ff. 129^v-133) πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀπόδειξις ὅτι καὶ οἱ μετὰ τοὺς ἀποστόλους θεῖοι πατέρες ἡμῶν ἐκ μόνης τῆς πρώτης αἰτίας καὶ ἄμφω τὰ αἰτιατὰ ἔχειν τὸ εἶναι ὑπελάμβανον, inc. ἐκεῖνο δὲ πάντως οὐκ ἀγνοούμενον des. αἴτιος καὶ σύνδεσμος ὁ πατήρ (XIV in P. G. 151. 1252): cf. e.g. codices Vat. gr. 1717 ff. 91^v-96^v (Giannelli, p. 85), Vindob. histor. gr. 123 ff. 117-119^v (Hunger, p. 126), Marc. gr. II 92 f. 189^v (Mioni, p. 279, num. 19), Marc. gr. 153 (cf. Zanetti, p. 85 nec non Mioni, p. 279), Mosq. 250 f. 257 (Vladimir, p. 339 num. 55), Mosq. 251 f. 372 (Vladimir, p. 345 num. 16), Matr. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 271-274 (Iriarte, p. 282). ²⁰(ff. 133-136) ἀπάντησις πρὸς τὰ ἐπιχειρήματα ἃ πρὸς αὐτὸν εἶπεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Βοσπόρου περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος, inc. φῆς ὅτι πατὴρ καὶ υἱὸς θέλημα ἔν des. τούτου κινήσητε μέθοδον (XV in P. G. 151. 1252): cf. e.g. codices Vat. gr. 1717 ff. 96^v-100 (Giannelli, pp. 85-86), Vindob. histor. gr. 123 ff. 119^v-121^v (Hunger, p. 126), Mosq. 250 f. 259 (Vladimir, p. 339 num. 56), Mosq. 251 f. 377 (Vladimir, p. 345 num. 17), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) ff. 274-276^v (Iriarte, p. 282). ²¹(ff. 136-140) λόγος συντεθειμένος ἐκ διαφόρων τμημάτων τῶν τοῦ θεολόγου λόγων ἔτι δὲ καὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἀρμόδιος καὶ πρὸς τοὺς σοφοὺς τῶν Λατίνων λέγεσθαι, inc. ἐπειδὴ τὸ ἀπλοῦν καὶ ἀπερίεργον des. εἰ θέμις εἶπεν τὴν ἑλλαμψιν ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν ὃ κτλ (XVI in P. G. 151. 1252): cf. e.g. codices Vat. gr. 1717 ff. 100-103^v (Giannelli, p. 86), Vindob. histor. gr. 123 ff. 121^v-123^v (Hunger, p. 126), Marc. gr. II 92 f. 190^v (Mioni, p. 279 num. 20), Marc. gr. 153 (cf. Mioni, p. 279), Mosq. 251 f. 381 (Vladimir, p. 345 num. 18), Matrit. gr. N 77 (nunc 4802) f. 276^v (Iriarte, pp. 282-283). ²²(ff. 140-150^v) λόγος περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος, inc. τῇ τῶν θείων ἀποστόλων καὶ τῶν τούτους διαδεξαμένων θείων πατέρων διδασκαλία des. τὰς εὐθύνas ὑφέξουσιν (I in P. G. 151. 1249): cf., e.g., codices Vat. gr. 1111 f. 71 (ubi tamen scriptura omnino obsolevit), Vat. gr. 1717 ff. 4-15 (Giannelli, p. 84), Mosq. 250 f. 212 (Vladimir, p. 338 num. 40), Mosq. 251 f. 256 (Vladimir, p. 344 num. 2), Marc. gr. II 92 ff. 191-197^v (Mioni, p. 279 num. 21), Marc. gr. 152 (Zanetti, p. 84), Marc. gr. 153 (cf. Mioni, ibid.). In marginibus ff. 140^v-144 scripta sunt scholia: primum (f. 140^v) inc. ἀπάτη παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν τοῦ μέσου des. ὅπερ ἐνταῦθα οὐκ ἔστιν; ultimum (f. 144) inc. ὁ παραλογισμὸς οὗτος des. ὡς εἴρηται παρὰ τὴν ἐλάττωνα πρότασιν. Subfiguntur (f. 151) trimetri iambici duodecim in laudem auctoris, inc. εἰ τοῖς Λατίνοις ἰσχυρὰ πέμπειν βέλη des. ὁ κατ' ἐκείνων συγγεγραφὸς ταῦτ' ἐνι (codice nostro usus ed. C. Giannelli,

Misc. Giovanni Mercati III, [Studi e Testi 123], Città del Vaticano 1946, p. 183 n. 41 = *Scripta minora, Studi bizantini e neoellenici* 10, 1963, p. 68 n. 2). Ff. 151^v-151^{av} vacua.

2 (ff. 152-301^v) **Theophanis metropol. Nicaeae** contra Latinos orationes quattuor: ^a(ff. 152-182) λόγος α', inc. πολλῶν λογισμῶν τε καὶ ὑψωμάτων κατὰ Παῦλον εἶπεν des. τὸν εἰρηνοποιήσαντα τῷ ἰδίῳ αἵματι τὰ διεστῶτα Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν: cf. cod. Mosq. gr. 246 f. 78 (Vladimir, p. 329); ^b(ff. 182^v-217) λόγος β', ἐν ᾧ καὶ θεωρίαι τινὲς ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς περὶ τῆς φυσικῆς προόδου τοῦ θείου πνεύματος καὶ περὶ τίνι λόγῳ τινὰ τῶν φυσικῶν θείων ὀνομάτων δηλοῦσα ἡ θεία γραφὴ ἕκαστον ἐκάστη τῶν θείων προσώπων ὥσπερ ὑποστατικὰ προσανατίθησιν, inc. ἐπειδὴ τριῶν τινῶν εἶναι τὴν τοῦ θείου πνεύματος κλῆσιν σημαντικὴν des. καὶ τίσι τὰς εὐχαριστίας προσάγειν ἐπιτετράμεθα νῦν αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν: cf. cod. Mosq. gr. 246 f. 124; ^c(ff. 217^v-275^v) λόγος τρίτος, inc. ἀλλ' ἡ μὲν ἐκ τῶν θείων λογίων ἰσχυροτέρα παντὸς ἄλλου καὶ ἄμαχος δοκοῦσα τοῖς Λατίνοις ἐπικουρία des. ἀντιμετροῦντι ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἵωνος τῶν αἰώνων ἀμήν, cf. cod. Mosq. 246 f. 174; ^d(ff. 275^v-301^v) λόγος τέταρτος, inc. τοῖς προεστηκόσι καὶ ὑπεραγωνιζομένοις τῆς κατ' εὐσέβειαν ἀληθείας des. ὁ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται καὶ οὐκ ἄλλοθεν αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν: cf. cod. Mosq. 246 ff. 261-264. Eosdem tractatus continet etiam codex Oxon. Barocc. gr. 193 ff. 88-152, ubi tamen ordo discrepat (cf. Coxe, op. l. coll. 328-329). De aliis codicibus v. I. Mercati, *Nuove minuzie, Studi bizantini* 2, 1927, p. 301 (= *Opere minori* IV [Studi e Testi 79] Città del Vaticano 1937, pp. 384-385). De f. 302 v. infra, in ultima parte descriptionis, sub ORN.; f. 302^v vacuum.

3 (ff. 303-332^v) **Nicetae Byzantini** capita syllogistica, inc. ποικίλη μὲν καὶ πολυσχεδὲς ὃ φιλοσεβεῖς ἄνδρες ἡ τοῦ πονηροῦ δαίμονος ἀπάτη des. κατὰ πάντα καὶ πιστεύειν ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν (e codice Monac. gr. 229 ff. 337-355^v ed. J. Hergenroether, *Monumenta graeca ad Photium . . . pertinentia*, Ratisbonae 1869, pp. 84-138; in hac editione, p. 84, idem titulus impressus est qui in codice nostro f. 303 legitur).

MAT. Multa codicis folia umore maculata; ff. 1-3 laciniis chartaceis relecta. F. 333^v recentiori parvum frustum folii cuiusdam adglutinatum est, in quo litterae initiales et ultimae tantum nonnullarum linearum supersunt.

FASC. Codex partibus tribus efformatur, quarum prima ff. 2-151^{av}, altera ff. 152-302^v, tertia autem ff. 303-322^v comprehendit. Fasciculi primae partis, omnes notis graecis α'-ιθ' in margine inf. medio primae singulorum paginae scriptis signati, quaterniones sunt praeter ζ' (senionem, ff. 42-53^v) et ζ' (senionem, ff. 54-65^v). Fasciculus ιθ' (ff. 145-151^{av}) principio quaternio erat, sed ad codicem reficiendum foliis solutis ac denuo compactis e quaternione primigenio

bifolium (ff. 145-146^v) et ternio (ff. 147-151^{av}) facta sunt. Animadvertendum est, inter ff. 105^v et 106 totum quaternionem γ nec non primum folium quaternionis $\iota\delta$ (qui ideo ff. 106-112^v tantum complectitur) rescissa esse, quae tractatum VI Barlaham in ff. 2-11 codicis etiam scriptum continebant (f. 106 enim finem tractatus VI continet quem librarius cancellavit). Altera pars fasciculis 19 constat, quaternionibus omnibus praeter primum (septem foliorum, ff. 152-158^v), notis graecis α - θ in margine inf. medio primae et ultimae singulorum paginae distinctis. Partem tertiam denique fasciculi 4 efficiunt, notis graecis α - δ margini inferiori medio primae singulorum paginae appositis numerati, quorum α - γ quaterniones, δ autem (ff. 327-332^v) ternio est.

CHART. SIGNA. Quinque distinguuntur: ¹(e.g. ff. 13, 14) trimontium cum cruce (cf. Briquet n. 11728: Verone 1443); ²(e.g. ff. 100+103) forfices (cf. Briquet n. 3661: Venise 1438); ³(e.g. ff. 147+150) trimontium sine cruce (cf. Briquet nn. 11652 vel 11656: Rome 1434-39, Udine 1452, Gênes 1438-44, Padoue 1440-46, Venise 1443-47); ⁴(f. 161) stella (Briquet n. 6026: Venise 1444); ⁵(ff. 274-275) bucina (similis sed non eadem apud Briquet n. 7686: Venise 1426-34, Naples 1414-35, Udine 1425, Lucques 1438-45).

SCHEMA. In parte prima et tertia: (e.g. ff. 122, 321) Leroy 10 C 1 m (at lineae rectrices non perspiciuntur); in parte altera: (e.g. ff. 241, 245) Lake I 10 a, Leroy 02 D 1. Spatium scriptum: mm. 153×82.83 in parte prima et tertia, mm. 167×87 in parte altera.

SCRIPT. Codicem manus quattuor exaraverunt, quas numeris crassioribus indico: 1, quae forma litterae χ distinguitur et in parte prima et tertia, nempe in ff. 2-150^v, 303-332^v observatur, est (Gregorius Alyates), qui etiam codicem Vat. gr. 1757 exaravit, ut animadvertit C. Giannelli, *È Francesco Petrarca o un altro Francesco... Studi in onore di G. Funaioli*, Roma 1955, p. 92 n. 3 (= *Scripta minora, Studi bizantini e neoellenici*, 10, 1963, p. 197 n. 3), cf. etiam P. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 64 sub SCRIPT., nec non O. Kresten, *Annuario historiae Conciliorum*, 6, 1974, p. 66 n. 35 qui etiam alios codices ab eo exaratos memorat; 2 f. 151, 3 ff. 152-278^v, 4 ff. 279-301^v. Quae manus etiam notam anni f. 301^v apposuit: ἐτελειώθη τὸ παρὸν μὴνὶ νοεμβρίῳ ζ' ἡμέρᾳ τοῦ ἑλίου ἐτους. Agitur ideo de anno 1443 (cf. etiam V. Gardthausen, *Griech. Paläogr.* II, Leipzig 1913, p. 495).

ORN. Tituli, litterae initiales, verba nonnulla textus rubro exarata. Litterae initiales nonnullae in flosculos vel cauliculos desinunt (v. e.g. ff. 129^v, 152, 217^v, 275^v). In f. 122 hominis caput rubro delineatum; in f. 301^v ornatus lineis sinuosis rubris inter se implexis efformatus; in ff. 1 et 302 imagines Christi secundum stilum artis byzantinae plumbo delineatae. In margine externo f. 303 manus.

ANNOT. In f. 1, manu saec. XVI p.m.: *Barlaam S(eminara) monach(us) quaedam inedita*.

POSS. Georgius Balsamon, ut e nota f. 1^v elicitur: Γεωργίου τοῦ Βαλσαμῶνος μᾶλλον δὲ τῶν χρωμένων. In ff. 2, 36^v, 259^v, 332^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1: 67 (ad quid referat nescio). In indice codicum Columnensium (v. cod. Vat. lat. 9579, f. 144) codex numero 27 (quem (A. Mai) notis romanis summo f. I apposuit), in indice R. Vernazza numero 68, in indice Parisiis anno 1820 impresso numero 6 signatur. In f. I legitur etiam 80. In imo f. 1 (A. Mai) scripsit *Colonens. 81 Vat. 2242*.

BIBL. Codicem memorant: I. Mercati, *Nuove minuzie, Studi bizantini* 2, 1927, p. 301 (= *Opere minori* IV [Studi e Testi 79] Città del Vaticano 1937, pp. 384-385); C. Giannelli, *Un progetto di Barlaam per l'unione delle Chiese, Misc. Giov. Mercati* III [Studi e Testi 123], Città del Vaticano 1946, p. 183 (= *Scripta minora, Studi bizantini e neoellenici*, 10, 1963, p. 68, cf.

J. Darrouzès, *Rev. ét. byz.*, 6, 1948, p. 104); *È Francesco Petrarca o un altro Francesco... Studi in onore di G. Funaioli*, Roma 1955, p. 92 nec non nn. 1 et 3 (= *Scripta minora, Studi bizantini e neoellenici*, 10, 1963, p. 197 nec non nn. 1 et 3); P. Canart, *Codices Vat. gr. 1745-1962*, Bibl. Vat. 1970, p. 64 sub SCRIPT.; O. Kresten, *Eine neue Handschrift der neunten Actio des Konzils von Chalkedon, Annuario historiae Conciliorum* 6, 1974, p. 66 n. 35 (codex noster tamen anni 1443 est, cf. supra, sub SCRIPT.); A. Fyrigos, *Barlaam Calabro, Epistole a Palamas*, Roma 1975, pp. IV, X.

INTEG. Integumento e corio rubro saec. XVIII binis filis aureis ornato mense novembri anni 1976 novum dorsum e corio rubro tesseras gentilicias Pauli VI et A. Samorè card. bibl. exhibens adiunctum est; dorsum primigenium insignia duo aurea familiae Columnensis, scidulam e corio viridi in qua litteris aureis scriptum est *Balsamone de processu spiritus san.*, notam auream saeculi, hodiernum codicis numerum aureum, nec non notam auream *A VII* qua codex in Bibliotheca Columnensi signabatur praebens (cf. codices Vat. gr. 2192 et 2209) parti internae tabulae superioris adglutinatum est.

2243 Saec. XIII-XIV, chartac. or. (ff. b, c, 1 chartac. occ.), mm. 166×136, ff..a-c. 187, ll. 20-34.

1 (ff. 3-128) **Libanii** scripta diversa, praefixis ^a(f. 1^v) tabula et ^b(ff. 2-3) vita (Eunapii) sub titulo ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ ἐπιγεγραμμένου βίοι σοφιστῶν, inc. Λιβάνιον Ἀντιόχεια μὲν ἤνεγκεν des. ἐπηρεία τύχης συμβάντων (ed. R. Foerster, *Libanii opera* I, Lipsiae 1903 [Teubneriana] pp. 4-8; I. Giangrande, *Eunapii vitae sophistarum* [Script. gr. et lat. cons. Acad. Lync. editi], Romae 1956, pp. 81,17-85,7): ¹(ff. 3-6^v) Legatio Menelai, nempe (declamatio III) (Foerster V, Lipsiae 1909 [Teubneriana] pp. 201-221); ²(ff. 6^v-7^v) de insatiabilitate, (oratio VI) (Foerster I, pp. 354-360); ³(ff. 7^v-17^v) e progymnasmatibus, nempe: ^a(ff. 7^v-9^v) vituperatio irae (Foerster VIII, Lipsiae 1915 [Teubneriana], pp. 315-324), ^b(ff. 9^v-12) laudatio bovis (Foerster VIII, pp. 267-273), ^c(ff. 12-13) comparatio inter agrum et urbem (Foerster VIII, pp. 353-360), ^d(f. 13^{r-v}) descriptio cursus heroum (Foerster VIII, pp. 468-470), ^e(ff. 13^v-14) descriptio alius iudicii (Foerster VIII, pp. 470-472), ^f(f. 14^{r-v}) descriptio veris (Foerster VIII, pp. 479-482) ubi ultima verba desunt, ὥσπερ καὶ λιβανωτῶ (Foerster VIII, p. 482,17), ^g(ff. 14^v-15^v) descriptio kalendarum (Foerster VIII, pp. 472-477), ^h(ff. 15^v-16) descriptio ebrietatis (Foerster VIII, pp. 477-489), ⁱ(ff. 16-17) descriptio belli (Foerster VIII, pp. 460-464), ¹(f. 17^{r-v}) descriptio iudicii in aula senatus (Foerster VIII, pp. 465-468); ⁴(ff. 17^v-18^v) divitem iniuste esse quam pauperem peius, (oratio VII) (Foerster I, pp. 373-376); ⁵(ff. 18^v-19^v) de amicis sive de paupertate, (oratio VIII) (Foerster I, pp. 385-390); subfigitur (ff. 19^v-20) fragmentum ex Aristidis* (genethliaco ad Apellam), inc. τὸ μὲν γε τῆς ψυχῆς πρᾶον φθάσει τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας des. τοῦ σκληροῦ καὶ λιθώδους τὴν πλά-

σιν ἔχουσα (ed. G. Dindorf, *Aristides*, I, Lipsiae 1829, pp. 120,15-122,14; B. Keil, *Aelii Aristidis quae supersunt omnia*, II, Berolini 1898, pp. 207,8-209,13); ⁶(f. 20^{r-v}) nugandum non est (oratio IV), ab initio πολλάκις ἐν τῷ τοῦδε δικαστηρίῳ λῆρος usque ad τὸν ἴσον βεβίωκα χρόνον (Foerster I, pp. 287-289,17); ⁷(ff. 21-128) collectio 264 epistularum a (Georgio Lacapeno) in usum scholarum confecta (cf. R. Foerster, *Libanius* IX, Lipsiae 1927 [*Teubneriana*] p. 132; de huius collectionis codicibus v. pp. 132-145, de codice nostro praesertim pp. 134-135; initia harum 264 epistularum secundum eundem ordinem codicis nostri dispositarum codicem Vat. Barb. gr. 103 secutus Foerster publici iuris fecit in dissertatione sua *De Libanii libris manuscriptis Upsaliensibus et Lincopiensibus commentatio*, Rostochii 1877, pp. 10-13, earum numeros in editione Wolfiana etiam indicans); agitur de his epistulis in editione Foersteriana Libanii (X, Lipsiae 1921 et XI, Lipsiae 1922; cf. etiam descriptionem codicis Vat. Barb. gr. 103 apud V. Capocci, *Codices Barberiniani Graeci 1-163*, Bibl. Vat. 1958, pp. 143-144): α'=1 Foerster (pro numeris graecis numeros arabicos adhibemus), β'=617, γ'=499, δ'=325, ε'=327, ζ'=331, ζ'=333, η'=352, θ'=197, ι'=314, ια'=1058, ιβ'=872, ιγ'=693, ιδ'=696, ιε'=699, ις'=700, ιζ'=1041, ιη'=711, ιθ'=746, κ'=754, κα'=780, κβ'=797, κγ'=509, κδ'=511, κε'=515, κς'=923, κζ'=1039, κη'=969, κθ'=838, λ'=844, λα'=847, λβ'=851, λγ'=857, λδ'=901, λε'=892, λς'=103, λζ'=109, λη'=114, λθ'=119, μ'=121, μα'=122, μβ'=123, μγ'=125, μδ'=127, με'=136, μς'=137, μζ'=143, μη'=131, μθ'=150, ν'=163, να'=167, νβ'=173, νγ'=175, νδ'=182, νε'=184, νς'=192, νζ'=195, νη'=210, νθ'=221, ξ'=224, ξα'=226, ξβ'=237, ξγ'=238, ξδ'=239, ξε'=242, ξς'=245 (perperam scriptum est ξζ'), ξζ'=247, ξη'=248, ξθ'=253, ο'=255, οα'=256, οβ'=282, ογ'=298, οδ'=299, οε'=301, ος'=332, οζ'=345, οη'=348, οθ'=72, π'=1330, πα'=1155, πβ'=1257, πγ'=1340, πδ'=1288, πε'=323, πς'=947, πζ'=956, πη'=957, πθ'=410, ρ'=1231, ρα'=1233, ρβ'=1232, ργ'=1228, ρδ'=1202, ρε'=1171, ρς' (perperam scriptum est ρε') = 1158, ρζ'=1134, ρη'=1153, ρθ'=1173, ρ'=1168, ρα'=1170, ρβ'=1147, ργ'=1195, ρδ'=1203, ρε'=964, ρς'=972, ρζ'=1016, ρη'=1048, ρθ'=1080, ρι'=1081, ρια'=1010, ριβ'=1006, ριγ'=1004, ριδ'=995, ριε'=965, ρις'=962, ριζ'=945, ριη'=911, ριθ'=909, ρκ'=907, ρκα'=819, ρκβ'=809, ρκγ'=810, ρκδ'=804, ρκε'=802, ρκς'=796, ρκζ'=763, ρκη'=756, ρκθ'=741, ρλ'=736, ρλα'=735, ρλβ'=732, ρλγ'=731 (= Wolf, 643; Foerster, *De Libanii libris manuscriptis*... p. 11 col. 1 l. 1 a.i. perperam remittit non ad ep. 643, sed ad ep. 436 editionis Wolfianae, = ep. 522 suae editionis), ρλδ'=694 (de scholio in margine sup. f. 71^v scripto v. Foerster, X, p. 627 app.), ρλε'=663, ρλς'=659, ρλζ'=651, ρλη'=650, ρλθ'=639, ρμ'=571, ρμα'=561 (verba in margine externo f. 74 scripta pars omissa textus sunt, cf. Foerster X, pp. 527,18-528,1), ρμβ'=558, ρμγ'=552, ρμδ'=528,

ρμε'=503, ρμς'=408, ρμζ'=405, ρμη'=399, ρμθ'=390, ρν'=388, ρνα'=386, ρνβ'=371, ρνγ'=379, ρνδ'=374, ρνε'=368, ρνς'=364, ρνζ'=362, ρνη'=283, ρνθ'=274, ρξ'=128, ρξα'=97, ρξβ'=98, ρξγ'=95, ρξδ'=86, ρξε'=89, ρξς'=65, (verba in margine sup. f. 87 scripta pars omissa textus sunt, v. Foerster X, pp. 64,14-65,2), ρξζ'=61, ρξη'=58, ρξθ'=46, ρο'=49, ροα'=37, ροβ'=33, ρογ'=26, ροδ'=38, ροε'=383, ρος'=1110, ροζ'=999, ροη'=1026, ροθ'=1063, ρπ'=1064, ρπα'=80, ρπβ'=81, ρπγ'=578, ρπδ'=19, ρπε'=636, ρπς'=391, ρπζ'=369, ρπη'=389, ρπθ'=432, ρρ'=436, ρρα'=441, ρρβ'=442, ρργ'=476, ρρδ'=473, ρρε'=481, ρρς'=493, ρρζ'=495, ρρη'=1119, ρρθ'=1120, σ'=1127, σα'=1130, σβ'=1145, σγ'=1154, σδ'=1184, σε'=1157 (verba in margine sinistro f. 104^v scripta pars omissa textus sunt, cf. Foerster XI p. 248, 11-12), σς'=1189, σζ'=1185, ση'=1196, σθ'=1197, σι'=1200, σια'=1209, σιβ'=1218, σιγ'=1224, σιδ'=1238, σιε'=1259, σις'=1260, σιζ'=1261, σιη'=1266, σιθ'=1274, σκ'=1283, σκα'=1342, σκβ'=1350, σκγ'=1351, σκδ'=1361, σκε'=1383, σκς'=1395, σκζ'=1397, σκη'=1408, σκθ'=1411, σλ'=1414, σλα'=1419, σλβ'=1424, σλγ'=1425, σλδ'=1428, σλε'=1429, σλς'=1430, σλζ'=1431, σλη'=1433, σλθ'=1435, σμ'=1436, σμα'=1438, σμβ'=1439, σμγ'=1441, σμδ'=1443, σμε'=1458, σμς'=1466, σμζ'=1473, σμη'=1483, σμθ'=1487, σν'=1488, σνα'=1508, σνβ'=1517, σνγ'=1518, σνδ'=1524, σνε'=1526, σνς'=1527, σνζ'=1533, σνη'=1536, σνθ'=1540, σξ'=773, σξα'=435, σξβ'=501 (est etiam ep. 24 Basilii et Libanii* commercii, cf. Foerster XI, p. 596), σξγ'=647 (est etiam ep. 25 Basilii et Libanii* commercii, cf. Foerster XI, p. 596), σξδ'=ep. 12 Basilii et Libanii* commercii (cf. Foerster XI, p. 587). Subfiguntur (f. 128^v): ***Libanii*** epistula ad S. Iohannem Chrysostomum (num. 1553 vel 9 apud Foerster XI, pp. 570-571); ^b**S. Basilii** (Magni) epistula ad Hyperechium, nempe (ep. 328) (P. G. 32. 1073 C; Courtonne, *S. Basile, Lettres* III, Paris 1966 [*Les belles Lettres*] p. 199); ^c**S. Basilii** (Magni) epistula ad Olympium, nempe (ep. 13) (P. G. 32. 276 A; Courtonne I, Paris 1957, p. 42); ^d**S. Basilii** (Magni) epistula ad Aburgium, nempe (ep. 304) (P. G. 32. 1053 A; Courtonne III, p. 181); ^e**S. Gregorii** (Nazianzeni) epistula ad Nicobulum, nempe (ep. 54) (P. G. 37. 109 B).

2 (ff. 129-173) **Plutarchi** (Chaeronensis) opuscula moralia tria: ¹(ff. 129-138) Quomodo quis suos in virtute sentiat profectus (ed. G. N. Bernardakis, *Plutarchi Chaeronensis moralia*, I, Lipsiae 1888 [*Teubneriana*] pp. 181-207); ²(ff. 138-165^v) Quomodo adulator ab amico internoscatur (Bernardakis I, pp. 118-130); ³(ff. 165^v-173) De curiositate (Bernardakis, III, Lipsiae 1891 [*Teubneriana*], pp. 334-354).

3 (ff. 173-182^v) **Aelii Aristidis** ¹(ff. 173-178) Panaegyricus Cyzici de templo (ed. G. Dindorf, *Aristides* I, Lipsiae 1829, pp. 382-400); ²(ff. 178-180)

〈Epistula de Smyrna〉 ad imperatores Marcum Aurelium Antoninum et Lucium Aurelium Commodum (Dindorf I, pp. 762-767), sub eodem titulo in editione impresso (p. 762); ³(ff. 180-182^v) Palinodia pro Smyrna (Dindorf I, pp. 429-438).

4 (ff. 182^v-186 l. 3) **Libanii** oratio paraenetica ad imperatorem Iulianum, nempe 〈oratio XIII〉 (Foerster II, Lipsiae 1904 [*Teubneriana*], pp. 63-82).

5 (f. 186 ll. 4-18) 〈Epigrammata〉 tria: ¹(ll. 4-6) anonymum, ἀσ]πιδ' Ἀχιλλῆος οὐκ Ἰθάκην (Anthol. Pal. IX, 115; ed. F. Dübner, II, Parisiis 1872, p. 23); ²(ll. 7-12) **Palladae** 〈**Alexandrini**〉, μῆνις Ἀχιλλῆος – πτωχὸς ἐγὼ γενόμεν (Anthol. Pal. X, 169; ed. l. p. 33); ³(ll. 13-18) 〈**Nicarchi**〉, δυσκῶφω δύσκωφος – ἀμφοτέρω τρέφετε (Anthol. Pal. XI, 251; ed. l. p. 328).

F. 186^v adiecta sunt scriptura rudissima fragmenta 〈quattuor epistularum **Libanii**〉: ^a(ll. 1-6) ... ἐγὼ (verba quae praecedunt non leguntur) τῶν ἡδέως ἂν – αὐτοῦ καταχέας, 〈ep. 1397〉 (Foerster XI, p. 438, 3-11); ^b(ll. 6-9) αὐτὸς αὐτῷ – αὐτοῦ μιμεῖσθαι πατέρα 〈ep. 1342〉 (Foerster XI, p. 394, 18-22); ^c(ll. 10-14) ὥσπερ οἷς ἔπεμψας χρῶμαι – ἔλαβον ἀκροώμενος 〈ep. 128〉 (Foerster X, p. 129, 12-18); ^d(ff. 15-19) βάλῃς ἡδικεῖσθαι φησὶν – σὺ κύριος 〈ep. 167〉 (Foerster X, p. 158, 3-8).

MAT. Omnia codicis folia refecta; nonnulla tineis perterebrata (v. e.g. ff. 2-5, 102-116). F. 186^v charta translucida flavescens obtectum.

FASC. Constat nunc codex fasciculis 25, notis graecis rubris in angulo superiore externo primae et in angulo inferiore interno ultimae singulorum paginae scriptis numeratis (notae tamen γ' et κε' in fasciculis 3 [ff. 19-20^v] et 25 [ff. 185-187^v] desiderantur), quaternionibus omnibus praeter 2 (novem foliorum, ff. 10-18^v), 3 (bifolium, ff. 19-20^v), 17 (binionem, ff. 125-128^v) et 25 (nunc trium foliorum, ff. 185-187^v). Fasciculi 4-17 (ff. 21-128^v, nempe pars Libanii epistulas continens) etiam notis graecis α'-ιδ' margini inferiori medio ultimae singulorum paginae appositis distincti (v. ff. 52^v, 60^v, 76^v, 84^v, 92^v, 108^v, 116^v, 124^v, 128^v, ubi notae δ', ε', ζ', η', θ', ια', ιβ', ιγ', ιδ' etiam nunc perspiciuntur). Ante fasciculum 1 (ff. 2-9^v) folia tria e charta occidentali addita sunt (nunc ff. b, c, 1). Post fasciculum 25 folia aliquot avulsa esse ex eo patet, quod in pinace f. 1^v post προσφωνητικὸς Ἰουλιανῷ cuius initium tantum ἐπανάκει μετὰ τῶν ἱερῶν ὃ βασιλεὺς citatur, etiam τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ θεολόγου ἐπιστολαὶ ἀρισται ις' memorantur, quae hodie in codice non exstant.

SCHEMA. Lake I 2a, Leroy V 20 C 1 (cf. e.g. f. 56). Spatium: mm. 120.130×88.90 plerumque.

SCRIPT. Mea sententia manus quinque distinguendae sunt, quas numeris crassioribus indico: 1, quae modo scriptura minutiore et accuratiore, modo scriptura currentiore et maioris moduli utitur (v. e.g. ff. 64^v, 160 ll. 22-27), ff. 2-51 l. 6, 53-142 l. 4 a.i., 169 l. 7-186 exaravit; 2 multo rudior, ff. 51 l. 7-52^v; 3 etiam satis rudis, ff. 142 l. 3 a.i. - 169 l. 7; 4 parum accurata currentiore calamo f. 186^v; 5 paulo posterior pinacem in f. 1^v addidit.

ORN. Litterae initiales nonnullae, notae fasciculorum, partes omissae textus in marginibus additae rubro exaratae. In f. 1 fascia nigra duplici serie linearum implexarum efformata; in f. 1^v, pinacem fascia duabus lineis nigris parallelis efformata, in folia rubra utrimque desinens simplicesque ornatus rubros continens supereminet; in f. 2, ante initium vitae Libanii, linea sinuosa rubra, apicibus nigris intermixta; in f. 21, ante initium epistularum Libanii, linea sinuosa rubra apicibus rubris intermixta atque in folia utrimque desinens; singula scripta modo lineae parvis circulis vel ovulis rubris efformatae atque in folia utrimque desinentes (v. e.g. ff. 3, 12, 20^v, 178), modo simpliciores ornatus dividunt (v. e.g. in ff. 7^v, 13, 19^v, 128, 173 lineam sinuosam nigram apicibus rubris intermixtam, in f. 14 lineam spissam rubram).

ANNOT. In f. 1 scribae 1 invocatio: ὦ Χριστὲ προήγου τον ἐμὼν πονηγμάτων (sic); in f. 1^v probatio calami, manu 〈Caroli Marsuppini〉 (v. infra, sub POSS.): *pipoli di lucanio*; in f. 128^v: ὁ ἐν ἱερομονάχοις, deinde ὁ ἐν ἱερομονάχοις ἐλάχιστος Θῶμαρ (quae verba bis scripta fere omnino erasa sunt); in f. 187: ἐγὼ Ἰωάννης τοῦ Καζούλη τα ανοθεν γεγραμενα στεργὼν υπέγραψα (quae verba tabellionis formula esse videntur); deinde: ὅγ.

POSS. Carolus Marsuppini (de quo v. R. Sabbadini, *Carlo Marsuppini, Giornale storico della letteratura italiana*, 17, 1891, pp. 212-218, nec non J. F. Michaud, *Biographie universelle*, 27, pp. 84-85) ut e f. 1^v patet: *iste liber est Caroli Marsupini* (verba *Caroli Marsupini* erasa supra rasuram fortasse ab A. Mai retractata sunt). In ff. 2, 186, 186^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. a adglutinata est schedula chartacea, mm. 61×64, in qua manus saec. XVIII scripsit *Libanij | sophistae | opera | saeculi XIV*. In eadem schedula: *XCIV, 51, 81, XCIII*. In schedula chartacea f. b adglutinata, mm. 34×80, manus saec. XIX a.m. iteravit *Libanij sophistae | opera | sec. XIV*. In eodem folio: 96, 74, 81 et, manu 〈A. Mai〉, *LVIII* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat. 9579, f. 145). In eodem folio 〈A. Mai〉 scripsit *Colonens. 82 Vat. 2243*. In f. c, manu saec. XVI: *secul. XIV*. Codex in indice R. Vernazza numeris 77 et 107, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 67 signatur.

BIBL. Codicem summatim descripsit R. Förster, *Libanii opera* I, Lipsiae 1903 [*Teubneriana*] pp. 281-282 et pluries in sua editione obiter memoravit (cf. e.g. vol. IX, Lipsiae 1927, pp. 134-135). Cf. etiam V. Lundström, *Eranos* 4, 1900-1902, p. 188; F. W. Lenz-C. A. Behr, *P. Aelii Aristidis opera quae exstant omnia*, I, 1, Lugd. Bat. 1976, p. LXIII.

INTEG. Integumentum e membrana praebebat in dorso tesseras gentilicias Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidulam e corio fusco cum hodierno codicis numero, notis aureis impresso.

2244 Saec. XIII-XIV, chartac. or., mm. 172×124, ff. II. 149, ll. 21-30.

〈**Iulii Pollucis Onomasticon**〉: ^a(ff. 1-19^v l. 16) liber primus in fine mutilus, a θεὸς καὶ θεοὶ usque ad ὀφρύες (ed. E. Bethe, *Pollucis onomasticon*, fasc. prior, Lipsiae 1900 [*Lexicographi graeci* IX], pp. 2, 1-44, 4) praefixo (f. 1 l. 2) titulo (quae ante titulum leguntur fortasse ultima verba tabulae sunt in folio praecedente, nunc deperdito, incipientis); folio uno inter ff. 6^v et 7 avulso, desideratur textus a φρικώδεις ed. l. p. 12, 7 usque ad ἐν εἶδος ed. l. p. 14, 5:

f. 6^v enim des. εὐωρκῆσαι (sic) (ed. l. p. 12,7), f. 7 autem inc. ἀποβλέπων (ed. l. p. 14,5); ^b(ff. 19^v l. 16-35^v l. 12) <liber secundus> in initio mutilus, a σὺκα τὰ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔλκη λέγει usque ad finem, τὸ δὲ ἐναντίον τῇ αἰσθήσει ἀναισθησία (ed. l. pp. 103,12-155,20); ^c(ff. 35^v l. 13-45) <liber tertius>, ab ἐπόμενον δ' ἂν εἶη usque ad finem, καὶ ἔστω τέλος τοῦ βιβλίου (ed. l. pp. 156,5-203,15); ^d(ff. 45^v-59^v) liber quartus, ab initio οἶμαι καὶ σε usque ad finem, ἐμφαλιστήρ (sic; ed. l. pp. 204,1-262,27) praefixa (f. 45^{r-v}) tabula; ^e(ff. 60 l. 4-67) liber quintus, a θήρα λέγεται ἂν καὶ ἄγρα usque ad finem, θορύβων μεστόν (ed. l. pp. 263,11-305,26) praefixa (ff. 59^v-60 l. 3) tabula; ^f(ff. 67^v-80^v) liber sextus, ab initio τὰ μὲν τινα τῶν ὀνομάτων usque ad finem, τὸ σιγηλῶς (ed. E. Bethe, *Pollucis onomasticon*, fasc. posterior, Lipsiae 1931 [*Lexicographi graeci* IX] pp. 3,1-52,18), praefixa (f. 67^{r-v}) tabula; ^g(ff. 81-95) liber septimus, ab εἶποι ἂν τέχναι βάνανσοι usque ad Ἡρόδοτος εἰπὼν γράψας ἐν βιβλίῳ (ed. l. pp. 52,28-109,29), praefixa (ff. 80^v-81) tabula; ^h(ff. 95-116) liber octavus, a δικαστικά ὀνόματα usque ad συντέλεια (ed. l. pp. 110,14-148,8) praefixa (f. 95) tabula; ⁱ(ff. 116^v-134 l. 18) liber nonus, ab initio ὀνομαστικὸν τι πεποιήται usque ad finem, σχηματισμοί (ed. l. pp. 148,10-190,34) praefixa (f. 116 ll. 19-23) tabula; ^j(ff. 134 l. 23-149 l. 19) liber decimus, ab initio <ἐ>νέτυχόν ποτε usque ad finem, λύχνον (ed. l. pp. 191,1-248,7) praefixa (f. 134 ll. 19-23) tabula, et subfixa (f. 149 ll. 20-24) subscriptione de qua v. infra in tertia parte descriptionis, sub SCRIPT. Ut animadvertit Bethe (ed. l. fasc. prior p. XII) textus codicis nostri valde contractus est.

F. 149^v manus satis rudis addidit <officium ἀπόδειπνον μέγα vocatum> in breve contractum, quod ob folium rescissum et charta translucida flavesciente obtectum partim tantum legi potest; prima verba quae discerni possunt sunt . . . πνω τὸ γ' ἄγιον ἐν ᾧ ἐπὶ ψαλμῳδία δ'; des. ἄσπιλε ἀμόλυντε; agnoscuntur initia psalmorum 6, 12, 24, 30, 90, 50 (cf. Ὁρολόγιον τὸ μέγα, ἐν Ῥώμῃ 1876, pp. 103 l. 3 a.i. - 123 l. 3). Manus altera deinde pauca alia addidit, partim ob folii scissuram deperdita, de quibus v. infra, sub ANNOT.

MAT. Ff. 1-2^v, 146-149^v charta translucida flavescens oblecta; reflecta sunt etiam ff. 3-12, 14, 70-78, 104-118, 136, 144-145. Aliquot folia etiam tineis perterebrata.

FASC. Sunt in totum fasciculi 19, quaterniones omnes praeter ultimum (septem foliorum, ff. 143-149^v). Fasciculus 1 (ff. 1-6^v) qui nunc ternio esse et numeratione carere videtur, principio quaternio erat, primo et ultimo folio avulsis (scil. ante f. 1 et inter ff. 6^v et 7, cf. supra, in altera parte descriptionis). Fasciculi 2-4 (ff. 7-14^v, 15-22^v, 23-30^v) notis β-δ' binis cruculis inclusis atque in margine inf. medio primae et ultimae singulorum paginae scriptis signati; fasciculus 5 (ff. 31-38^v) nota ε' binis cruculis inclusa atque in margine inf. medio f. 31 scripta; fasciculus 6 (ff. 39-46^v) nota ζ' angulo inferiori externo f. 39 apposita; fasciculi 7-8 (ff. 47-54^v, 55-62^v)

notis ζ-η' angulo inferiori externo primae et ultimae singulorum paginae appositis; fasciculus 9 (ff. 63-70^v) nota θ' in margine inf. medio f. 63 scripta; fasciculus 10 (ff. 71-78^v) numeratione caret; fasciculus 11 (ff. 79-86^v) nota ια' in margine inf. f. 79 sinistrorsum scripta signatur; fasciculi 12-17 (ff. 87-94^v, 95-102^v, 103-110^v, 111-118^v, 119-126^v, 127-134^v) notis ιβ'-ιζ' in margine sup. primae singulorum paginae sinistrorsum scriptis; fasciculi denique 18-19 (ff. 135-142^v, 143-149) notis ιη'-ιθ' in margine inferiore medio primae singulorum paginae scriptis. Animadvertendum est, tres ultimos fasciculos (ff. 127-134^v, 135-142^v, 143-149^v) etiam notas ε', ζ', η' in margine inf. medio primae singulorum paginae praebere (v. ff. 127, 135, 143); in ff. 135 et 143 notae ζ' et η' cancellatae, et notae ιη' et ιθ' ex ιζ' et ιη' correctae sunt.

SCHEMA. Lake I 2 b, Leroy 20 D 1 (v. e.g. f. 103). Spatium scriptum: mm. 118.130×85.90.

SCRIPT. In codice novem manus distinguuntur, quas numeris crassioribus indico: 1 ff. 1-70^v exaravit; 2 ff. 71-78^v; 3 ff. 79-80; 4 ff. 80^v-81^v; 5 ff. 82-97; 6 ff. 97^v-149 praeter f. 124^v ll. 1-8; 7 f. 124^v ll. 1-8; manus 8 satis rudis officium ἀπόδειπνον μέγα vocatum in f. 149^v addidit, manus 9 pauca alia in f. 149^v (cf. infra, sub ANNOT.). Scriptura manuum 5, 6, 7 ad scribendum modum proxime accedit, quem H. Hunger «Fettaugenstil» vel potius «Fettaugen-Mode» nuncupavit (v. H. Hunger, *Die sogenannte Fettaugen-Mode in griech. Handschriften des 13 und 14 Jahrhunderts*, Byz. Forsch. 4, 1972, pp. 105-113 nec non *Gesch. der Textüberlieferung*... I Zürich 1961, p. 101). In imo f. 149 manus 6 subscriptionem addidit ob folii scissuram et foramina nunc partim deperdita: legi potest ἔλαβε τέρμα βίβλος [... / Ἰουλίου Καίσαρ [... / ἡ γράψασα τήνδε τήν β [... / καθὰ κόνις ἔλαμβ [... / [...] ὡν θάνατον εἰς νοῦν ἔκρ [... (de sententiis in ll. 3-4 cf. G. Garitte, *Sur une formule des colophons de manuscrits grecs*, Collect. Vat. in honor. Anselmi M. Card. Albareda [Studi e Testi 219] Città del Vaticano 1962, p. 374 sub num. 50, p. 385 sub num. 6, p. 390 sub num. 3).

ORN. Tituli, litterae initiales, tabula in ff. 80^v-81, possessoris notae in ff. 6^v et 78^v rubro exarata. In f. 45 πύλη rhombis fuscis efformata, in f. 59^v fascia lineis rubris implexis constans, in f. 67 fascia cordibus implexis delineata.

ANNOT. In f. 149^v post officium ἀπόδειπνον μέγα vocatum manus 9 addidit + ὦρα γ' οὐ γιν α [... ἱρήνη καὶ ἡ δικα ὥσπερ καὶ χάριτες / ...] Θεῶ (2) ἡ τερπνότης: +.

POSS. In f. 78^v manus saec. XV rubro atramento scripsit *Dimitry de Costantinople* (sic). In margine externo f. 6^v, eadem manu : δοῦλος Θεοῦ Δημήτριος. In ff. 1^v, 146^v, 147^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In imo f. 1 <A. Mai> scripsit *Vat. 2244 Colonens. 83 et LXXII*, numerum scil. codicis in inventario codicum Columnensium (v. cod. Vat. lat. 9579, ff. 145). F. II adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore partim rescissa, mm. 66×34, manus saec. XVIII scripsit *Pollucis* | *Dictionarium saec. XIV*; in margine inf. eiusdem schedulae: *XCII, 82*. In schedula inferiore, mm. 21×35, scriptum est *G XXXVIII*. Codex in indice R. Vernazza numero 106, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 77 signatur.

BIBL. De codice mentionem fecit E. Bethe, *Pollucis onomasticon*, fasc. prior [*Lexicographi graeci* IX] Lipsiae 1900, p. XII, sed pro 2244 perperam 2224 scripsit (v. etiam descriptionem codicis Vat. gr. 2224, sub BIBL.).

INTEG. In dorso integumenti e corio rubro ornatus quattuor aurei et tesserae gentiliciae Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866).

2245 Saec. XVI a.m. (ff. I-II saec. XIV), chartac. (ff. I-II membranac.), mm. 163×124, ff. II. 36, II. 16-23 (ff. I-II II. 35).

1 (ff. 2-9) Collectio gnomiconum versuum e tribus Euripidis tragoediis (de qua v. praesertim C. E. Finch, *Gnomology of Euripides in Codex Vaticanus graecus 2245*, *The classical Bulletin* 36, 1960, pp. 63-65) ex Euripidis editione Aldina manans (cf. K. Matthiessen, *Studien zur Textüberlieferung der Hekabe des Euripides*, Heidelberg 1974, p. 130): ¹(ff. 2-4^v) ex Hecuba: agitur de vv. 228, 254-57, 282-85, 291-92, 294-95, 306-308, 311-312, 317-320, 328-331, 333, 375-78, 488-491, 497-98, 551-52, 592-602, 606-608, 626-28, 663-64, 751, 756-57, 800-801, 814-19, 831-32, 844-45, 847-49, 865-67, 902-904, 956-960, 974-75, 984-85, 1027-1030, 1086-87, 1107-1108, 1181-82, 1187-94, 1226-27, 1238-39, 1241-42, 1294-95; ²(ff. 5-6^v) ex Oreste: agitur de vv. 70, 126-27, 229-230, 234, 235-36, 232, 298-300, 340-44, 454-55, 542-43, 554, 602-604, 605-606, 638-39, 640-41, 665-68, 696-710, 727-28, 804-806, 895-97, 907-913, 935-37, 981, 1034, 1084, 1086-88, 1151-52, 1155-57, 1162, 1175-76, 1552-53; ³(ff. 7-9) e Phoenissis: agitur de vv. 198-201, 243, 270-71, 355-56, 358-60, 374-75, 382, 388, 439-440, 442, 452-53, 461-64, 469-72, 499-502, 509-510, 516-17, 524-25, 526-27, 528-30, 535-46, 554-58, 689, 814-816, 847-48, 721, 726, 731, 745, 747, 892-93, 958-59, 965-67, 999-1005, 1015-1018, 1200-1201, 1320-21, 1726-27, 1763. Ff. 1^v, 9^v-10 vacua.

2 (ff. 13-35^v) Oppiani Halieuticon libri I-II, praefixis ^a(f. 11-11^v l. 9) vita quae inc. Ὀππιανὸς ὁ ποιητὴς πατρὸς μὲν ἦν Ἀγησιλάου μητρὸς δὲ Ζηνοδότῃς τὸ μὲν γένος ἀπὸ Ἀναζάρβου τῆς Κιλικίας des. ἐν ταῖς γνωμολογίαις καὶ παραβολαῖς (n. 1 apud A. Westermann, *Vitarum scriptores graeci minores*, Brunsvigae 1845, pp. 63-65; ed. etiam U. C. Bussemaker, *Scholia in Theocritum* ... Parisiis 1849 [Didot] p. 243), ^b(ff. 11^v l. 9-12) (scholio de Halieuticon libris) quod inc. διαλαμβάνει δὲ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μετὰ τὸ προοίμιον et des. καὶ ὀστρακοδέρμων καὶ τῶν λοιπῶν (ed. U. C. Bussemaker, op. l. p. 260 col. 1 ll. 5-34), ^c(f. 12) disticho elegiaco Ὀππιανὸς κλέος εἶλον (sic) πλεῖστον γ' ἀλλὰ με μοίρης | βασκανίη μερόπων ἥρπασεν ἢ δ' Ἀΐδης (cf. Bussemaker, op. l. p. 243 col. 2 ubi tamen textus paulum discrepat): ^a(ff. 13-34) liber primus, inc. abrupte cum l. 30 ῥηιδίη καὶ τοῖσι πέλει καὶ ὑπόψιος ἄγρη et pergit usque ad finem (ed. F. S. Lehrs, Parisiis 1862 [Didot] pp. 42-56); ^b(ff. 34^v-35^v) liber secundus; abruptitur cum v. 34, ὀφρύσι καὶ ῥηγμοῖσι (οἱ corr. in ι) περίδρομον ἀμφιπεδήσας (Lehrs p. 56). Ff. 12^v, 36^v vacua.

Ff. I-II membranacea saec. XIV ex alio codice avulsa continent (Nicetae Serrarum commentaria in S. Gregorii Nazianzeni orationes in Macchabaeorum laudem et in laudem S. Cypriani): ^a(f. I) prima verba quae legi possunt

(l. 2) sunt τοὺς ... ἐδίδαξε, ultima (l. 1 a.i.) ἀλλ' ἀκούσιος καὶ ἀπροαίρετος: agitur de commentario in orationem in Macchabaeorum laudem (cf. e.g. cod. Vat. gr. 409 f. 111^v l. 5 et 111^v l. 11 a.i.); ^b(f. IV) inc. (l. 2) μετὰ τὸν Ναβουχοδονόσορ des. (l. 1 a.i.) καὶ διεργάγη ὁ δρακὼν (sic): agitur de commentario in orationem in Macchabaeorum laudem (cf. cod. Vat. gr. 409 f. 112 l. 12 et f. 112 l. 12 a.i.); ^c(f. II ll. 1-19) inc. Πιλάτου καθὼς φησιν ὁ θεὸς ἀπόστολος des. ὁμοιώσεως ὁ ἀπώλεσα: agitur de commentario in orationem in laudem S. Cypriani (cf. Vat. gr. 409 f. 116^v ll. 16-34); subfigitur (ll. 20-23) pars textus Gregorii Nazianzeni, nempe a τὸ σοῦτων (sic) ὄντων ἡμῖν καὶ τοιούτων usque ad κόσμου καθάρσιον (P. G. 35. 1173 C 13-D 5); ^d(f. II ll. 24-34) inc. τοσοῦτων οὖν ἡμῖν φησὶ ὄντων τῶν βοηθημάτων des. οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου: agitur de commentario in orationem in laudem S. Cypriani (cf. Vat. gr. 409 f. 116^v ll. 34-43); ^e(f. II^v) prima verba quae legi possunt (l. 2) sunt θυσίαι ἦσαν τὰ ἄλογα, ultima (l. 2 a.i.) τεταμένην τὴν ἡδονὴν ποιούμε ... agitur de commentario in orationem in laudem S. Cypriani (cf. Vat. gr. 409 f. 117 l. 6 et f. 117^v l. 5).

MAT. Orae internae omnium codicis foliorum laciniis chartaceis relectae. Ff. I, II^v valde conspurcata.

FASC. Codex ut supra diximus omnino relectus hodie fasciculis quinque nulla nota distinctis efformari videtur, quorum 1 et 5 terniones (ff. 1-6^v, 31-36^v), 2-4 autem (ff. 7-14^v, 15-22^v, 23-30^v) quaterniones sunt.

CHART. SIGNA. (E.g. ff. 10, 11, 14) galerus praelaticius cum flore desuper et «contremarque» A (Briquet n. 3459: Vicence 1522).

SCHEMA. Lake I 2 b, Leroy 20 D 1 (v. e.g. f. 36^v). Textus mensurae haud semper aequales.

SCRIPT. Codicem unus idemque scriba in usum proprium currente calamo exaravit. Scriptura ff. I et II^v fere omnino evanuit.

ANNOT. In f. 1 nota autographa (Iohannis card. de Salviatis): *excerpta ex Hecuba Euripidis, Oppiani liber primus imperfectus*. In eodem folio alia manus saec. XVI scripsit ὁ medans (?) ego. in f. I, litteris uncialibus, supra scripturam antiquiorem: Θεοκρ; in f. II^v (codicem invertē) supra scripturam antiquiorem probationes calami nonnullae nullius pretii nunc partim evanidae manus saec. XVI observantur: legi potest σωφρονα δὲ | πηλisci πηλisci τλοιτο (?) | τὴν δ' υγιῆς ε... | ὁ δ' α... υγιαν εν η πι ὦγ αγ (?) | δοτιν ἦσαν (?) | ωα (?) δὲ χρῆ ην (?) ητι... | λοτον ηδ... F. 10^v scriptum est litteris uncialibus: Ὀππιανοῦ Ἀλιευτικῶν βιβλία πεντε.

POSS. Iohannes card. de Salviatis (e nota autographa f. 1). In ff. 2 et 35^v sigillum Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. 1, manu (A. Mai): 83 (notae respondet ab A. Mai ipso iuxta numerum codicis in inventario R. Vernazza appositae), 103, LXIV (cancell.), XCVI (cancell.), LXV (i.e. nota codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579 f. 145). In eodem folio (A. Mai) scripsit *Colonens. 84 Vat. 2245*. Codex in indice R. Vernazza numero 112 signatur, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso desideratur.

BIBL. Codicem memorant: C. E. Finch, *Gnomology of Euripides in codex Vaticanus graecus 2245*, *The classical Bulletin* 36, 1960, pp. 63-65; K. Matthiessen, *Exzerpte aus sieben Tragödien*

des Euripides im Codex Vat. Barb. gr. 4, *Hermes* 93, 1965, p. 148 n. 1; *Studien zur Textüberlieferung der Hekabe des Euripides*, Heidelberg 1974, pp. 14 n. 6 sub num. 320, 130, 146.

INTEG. Integumentum e corio rubro praebet in dorso ornatus quattuor aureos et tesseras gentilicias aureas Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866).

2246 Saec. XVI a.m., chartac., mm. 155×110, ff. IV. 153 (+116^{a-h}, 117^{a-g}), ll. 15 plerumque.

⟨Georgii Balsamonis⟩ adversaria in usum proprium confecta, quae propter molem in altera dissertatione tantum singillatim recenseri possunt; hic ad lectorem adiuvandum ea sic dividere conatus sum, eos locos antiquiorum auctorum tantum quos agnoscere valui memorans:

1 (ff. 1-4^v) Loci varii e variis auctoribus classicis sumpti: (f. 1) ¹Callistrates apud Stobaeum, IV, c. 28,17 (ed. O. Hense, V, Berolini 1912, p. 685,2-5); ²Xenophon, Inst. Cyri VIII, 3, 41; ³Xenophon, Inst. Cyri VIII, 3, 42; ⁴Menander f. 114 Kock (*Comic. Attic. fragm.* III, Lipsiae 1888, p. 34); ⁵Sclerias apud Stobaeum IV, c. 39, 9 (ed. Hense V, p. 904, 1-5); ⁶Theocriti dictum partim evanidum apud Stobaeum, IV, 56,34 (V p. 1132); ⁷Plutarchus, Antonius 929 e (ed. K. Ziegler, Lipsiae 1915 [*Teubneriana*] p. 103, 19-20); ⁸Plutarchus, Antonius 929 f (p. 104,3-4). (f. 1^v) ¹Libanius, Vita Demosthenis c. 10 (ed. R. Foerster, *Libanii opera*, VIII, Lipsiae 1915 [*Teubneriana*] p. 603, 21-23) et c. 12 (p. 604, 12); ²Plutarchus, Antonius 930 d (pp. 105,24-106,2), ³929c (p. 102,17-18), ⁴930f (p. 106,20-21), ⁵931a (p. 107, 9-10), ⁶931c (p. 108,5-7), ⁷932b (p. 110, 10-11), ⁸932a-b (p. 110, 1-8). (f. 2) Loci varii de amore, e Stobaei Anthologii libro IV cc. 20-21 sumpti: ¹Mimnermus, fr. 1 Diehl (*Anthol. lyr. gr.* I, Lipsiae 1936² [*Teubneriana*] p. 50; cf. Stob. IV, c. 20,1 num. 16, IV p. 439); ²Euripides Auge fr. 269 Nauck (*Trag. Graec. fragm.* Lipsiae 1889 p. 438; cf. Stob. IV, c. 20,1 num. 11, IV p. 437); ³Antiphanes fr. 324 Kock (*Comic. Attic. fragm.* II Lipsiae 1884 p. 133; cf. Stob. IV 20,1 num. 12, IV p. 438); ⁴⟨Euripides⟩, Meleager fr. 524 Nauck (p. 528; cf. Stob. IV, 20, 2 num. 50, IV p. 462); ⁵Menander fr. 798 Kock (III Lipsiae 1888, p. 219; cf. Stob. IV, 20, 2 num. 41, IV p. 459); ⁶Sophocles Trach. 441-443 (cf. Stob. IV, 20, 1 num. 23, IV p. 440); ⁷Menander fr. 237 Kock (III p. 68, cf. Stob. IV, 20,1 num. 18, IV p. 439); ⁸Theophrastus, fr. 115 et 114 Wimmer (*Theophrasti . . . opera* III, Lipsiae 1862 [*Teubneriana*] p. 197; cf. Stob. IV, 20,2 nn. 64 et 66, IV p. 468); ⁹Euripides, Antigone fr. 162 Nauck (p. 406; cf. Stob. IV, 20,1 num. 4, IV p. 435); ¹⁰Aristarchus fr. 2 Nauck (p. 728; cf. Stob. IV, 20,1 num. 9, IV p. 437); ¹¹Menander fr. 797 Kock (III p. 219; cf. Stob. IV, c. 20,1 num. 20, IV p. 440); ¹²Euripides, Hippolytus fr. 430 Nauck

(p. 492; cf. Stob. IV, 20,1 num. 25, IV p. 441); ¹³Euripides, Antig. fr. 161 Nauck (p. 406; cf. Stob. IV, 20, 2 num. 38, IV p. 458); ¹⁴Euripides, Andromeda fr. 138 Nauck (p. 400; Stob. IV, 20,1 num. 22, IV p. 440); ¹⁵Euripides, Oedipus fr. 548 Nauck (p. 534; cf. Stob. IV, 21,2 num. 19, IV p. 490). (f. 2^v) ὁ Βουκέφαλος ἵππος Ἀλεξάνδρῳ μόνῳ εἴκαιν ἡγάπα. (f. 3) ¹Mimnermus, fr. 1 Diehl (cf. supra, f. 2); ²Aelianus, Varia hist. IX, 33b (ed. M. R. Dilts, Lipsiae 1974 [*Teubneriana*] p. 111, 13-21; cf. Stob. IV, 25 num. 39, IV p. 627); ³⟨Plato, Leges VI 762 e⟩ (cf. Stob. IV, 19, 50, IV p. 431). (f. 3^v) Pittaci et Platonis dicta duo (Stob. IV, 25 nn. 41 et 43, IV p. 628). (f. 4) ¹Demosthenes, De corona 284 (loci duo); ²Hippocrates, Περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τραμάτων c. 20 (ed. E. Littré, *Oeuvres complètes d'Hippocrate*, III, Paris 1841, p. 256,8-10); Plutarchus, e Vita Antonii: ³928a (Ziegler, p. 99,9-11); ⁴932c (pp. 110,22-111,1); ⁵932c (p. 110,19); ⁶ex opere ⟨De musica⟩ 1137 B (ed. G. N. Bernardakis, *Plutarchi . . . moralia* VI, Lipsiae 1895 [*Teubneriana*] p. 503, 15-16); ⁷ex eodem opere, 1138 E (p. 507, 19-21). F. 4^v vacuum.

2 (ff. 5-36 l. 1) Animadversiones grammaticales variae in nonnullas voces Iliadis Homeri, quae numeris arabicis notantur; intermixta sunt etiam proverbialia varia. Inc. τὰ εἰς νῦ λήγοντα ἐν τῇ αἰτιατικῇ πάντα βραχέα ἐστὶν οἷον Εὐπολιν ἄλεξιν ἔχιν Θέτιν οὕτω γοῦν καὶ μῆνιν διό – τὴν κνημίδα καὶ σφραγίδα οἱ Αἰολεῖς κναμῖν καὶ σφραγὶν λέγοντες μετὰ ὀλιγότητος συλλαβῶν συλλέγουσιν οὕτω Ἡρωδιανός (cf. A. Lentz, *Herodiani technici reliquiae*, I, Lipsiae 1867 [*Grammatici graeci* III, 1] pp. 415, 13-16; 534, 24-27) des. τὸ ν φωνεῖται τῆς γλώττης τὴν φορὰν τοῦ πνεύματος ἀποκλειούσης καὶ μεταφερούσης ἐπὶ τὸν ῥόθωνα τὸν ἦχον. Primum proverbium (f. 25^v) inc. παροιμία ἢ λέγουσα ὅταν ἀστράψῃ δι' ἄρματος des. τοῦ ἀστραπαίου Διός; ultimum (f. 35^v) inc. ἐν Καρὶ τὸν κίνδυνον (cf. e.g. Eurip. Cycl. 654, Philaemon fr. 18 Kock) παροιμία παρὰ Παισανία φερομένη des. ἐπεὶ Κἄρες φησὶ πρῶτοι ἐμισθοφόρησαν (cf. scholion in Platonis Lachetem, 187 b, ed. G. Ch. Greene, Haverfordiae 1938 [*Philol. Mon. of the Amer. philol. Assoc.* VIII] p. 117, 2).

3 (ff. 36 l. 2 – 37 l. 9) Excerptum e Dionysii Halicarnassensis opere ⟨De compositione nominum⟩, inc. πᾶν μέρος λόγου ὃ μὴ μονοσύλλαβόν ἐστιν ἐν ῥυθμῷ τινι λέγεται des. οὔτε μείζων τριῶν (ed. H. Usener-L. Radermacher, *Dionysii Halicarnassei opuscula*, II, Lipsiae 1904-1929 [*Teubneriana*] pp. 68,13-73,8).

4 (ff. 37 l. 10-50) Animadversiones grammaticales variae, praesertim de syllabarum tempore, de spiritibus et accentibus, nec non de origine nonnullarum vocum; inc. αὐτως οὕτως αὐτως μάτην – ἰέραξ μὲν δασύνεται des. διὰ τινα ῥηθησομένην αἰτίαν. In fine (f. 50) diagramma de vocibus parallelis.

5 (ff. 50^v-57^v) Notitiae variae seu scholia, inc. μιλτοπάρητοι (cf. Hom. Il. B

637, Odyss. ι 125) ιστέον ὅτι μίλτος χρώμᾳ ἐστὶν ἐρυθρόν δι' οὗ τὰ τῶν νήων ἐμπροσθεν βάπτονται εἰς ὥραισμόν des. ἀπὸ τοῦ σῆμα φέρεσθαι ἤτοι φέρειν ὁ γραμματοφόρος παρὰ τοῖς ὕστερον ἐπινενόηται λέγεσθαι.

6 (ff. 57^v l. 2 a.i. – 58^v l. 7) Περὶ ἐγκλινομένων, inc. ἐγκλίνονται ἡγουν ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον des. λέων ἐστὶ Σόλων εἰμί καὶ τὰ ὅμοια (ed. I. Bekker, *Anecdota Graeca* III, Berolini 1821, pp. 1155-1156, ubi tamen textus in fine paulum discrepat).

7 (ff. 58^v-75) Iterum notitiae variae seu scholia, inc. ὁ Νουμᾶς πανταχοῦ τὸν περιττὸν ἀλλ' οὐ τὸν ἄρτιον ἀριθμὸν τιμῶν τριχῇ τὰς ἐορτὰς τοῦ μηνὸς διετύπωσε; in fine (f. 75) notitia de Turcorum irruptionibus, inc. ἐπέρασαν οἱ Τοῦρκοι εἰς δύσιν τοῦτο τὸ ἔτος αἰνδ' des. τὸν Καφᾶ αὐοε'; intermixta sunt proverbia (v. e.g. f. 66 l. 4), observationes metricae in Homerum (v. e.g. f. 64 l. 4), adnotationes seu scholia in Homerum.

8 (ff. 75-104 l. 6) Scholia nonnulla in Homeri Iliadem, inc. ιστέον ὅτι σοφιστικώτερόν τις ἐπιβαλὼν τῷ νεκύων κατατεθνειώτων εἶπη ἂν μὴ παρέλκειν τὸ κατατεθνειώτων ἀλλ' ὥς πρὸς διαστολὴν εἰρῆσθαι νεκύων ζώντων, des. ἐντὸς ἡμερῶν τριῶν ἕκτοτε πέπονᾶ καὶ εὐώδη γίνεται.

9 (ff. 104 l. 7-107) Animadversiones variae partim grammaticales, inc. οἱ ποιηταῖς καὶ μυθογράφοις μάρτυσι χρώμενοι περὶ τῶν ἀγνοουμένων ἀπίστους ἀμφοβητουμένων παρέχονται βεβαιωτὰς κατὰ τὸν Ἡράκλειτον (cf. fr. A 23 Diels, *Die Fragm. der Vorsokr.* I, Berlin 1951⁶, p. 149), des. ἵνα μὴ εὐρεθείη ἐν Ἑλληνικῇ λέξει δασέος διπласμός. Subfiguntur (f. 107) *trimetri iambici tres, χάρτης μέλαν τέ τὴν βίβλον ἡγευσέ μοι | εἰ καὶ ψυχῆς δὲ δίκτυον ταύτην λάβοι | ἡμερτὸν ἄκρον καὶ χάρις τῷ δεσπότῃ et ^bnotitia Κάκος ὁ ἀδόμενος Ἰταλὸς ληστής.

10 (ff. 107-108) Philostrati de caractere epistularum, inc. τὸν ἐπιστολικὸν χαρακτήρα τοῦ λόγου μετὰ τοὺς παλαιοὺς ἄριστά μοι διεσκέφθαι δοκοῦσιν des. τὰ δὲ καινὰ κοινῶς φράζωμεν (ed. L. C. Kayser, *Flavii Philostrati opera*, II, Lipsiae 1871 [*Teubneriana*] pp. 257-258). Subfiguntur (f. 108^v) adnotationes grammaticales duae, inc. παραδιδόασιν οἱ τεχνικοὶ τὰ λήγοντα εἰς μᾶς ἀρσενικὰ τοιαῦτα δίχα τοῦ νῦ προφέρειν τὴν κλητικὴν des. ἐπὶ ἐτέρων πλειόνων οὕτω μεταποιεῖσθαι.

11 (ff. 108^v-110) <Manuelis Moschopuli> opusculum περὶ εἰδώλου, inc. ἐπειδὴ περὶ τοῦ εἰδώλου προσθέμεθα εἰπεῖν des. ὅτι δὲ τοῖς Ἑλληνικοῖς θεοῖς ἐπεφημίσθη εἰκασμα, ut in codice Vat. gr. 2241 ff. 4^v-5 (cf. supra, p. 376; ed. G. Dindorf, *Scholia graeca in Euripidis tragoedias* I, Oxonii 1863, pp. 204-205).

12 (f. 110^{r-v}) Trimetri iambici tres, scholion de lacte et cibis et scholion

de Deiphobo et herba quadam. Primus trimeter est λυπεῖ δ' ὁ γ' ἄφρων θέσθ' ἐπισπεύδων χάριν, tertius est ἀγροῖκος εἶναι προσποιῇ πονηρὸς ὢν, scil. <Menander>, fr. 253 Meineke, IV, Berolini 1841, p. 289 = 794 Kock, III, Lipsiae 1888, p. 218; primum scholion inc. ὅτι δὲ τρόφιμον καὶ τὸ γάλα des. καὶ οἱ αὐτὰ προφερόμενοι αἰεὶ ἐπ' ἀρίστῳ ἄνοσοι διετέλουν, alterum inc. μυθεύεται τὸ σῶμα τοῦ Δηϊφόβου ῥίφεν ἄταφον des. καὶ διδομένην μετὰ ὕδατος.

13 (f. 111-115^v l. 4) Iterum scholia in Homeri Iliadem, inc. ὦ Ὀδυσσεῦ μάλα πῶς με ιστέον ὅτι ἐν τῷ μάλα πῶς με des. ὥς τὸ τῆς θέας αὐτάγγελον.

14 (ff. 115^v l. 5-116^v) Scholia et fragmenta varia; primum scholion inc. ἐν δὲ τῷ εἰς ὑπερῷ ἀναβάς (cf. Hom. Il. Π 184, Odyss. α 362) γράφουσιν οἱ παλαιοὶ ὅτι ταῖς γυναιξὶν ἀνώγειοι θάλαμοι ἐγίνοντο des. περὶ οὗ καὶ ζητητέον διὰ τί μὴ παροξύνεται διὰ τὴν σύνθεσιν; ultimum fragmentum Musonio tributum (f. 116^v) est τὸ φιλοσοφεῖν οὐχ ἕτερόν τι φαίνεται ὃν ἢ τὸ ἃ πρέπει καὶ ἃ προσήκει λόγῳ μὲν ἀναζητεῖν, ἔργῳ δὲ πράττειν. In f. 116 (ll. 4-1 a. i.) fragmentum Xenophontis, scil. Anab. I, V, 3; in f. 116^v ll. 1-9 scholia duo <Iohannis> Tzetzae in Lycophronis Alexandram: prius est σχοινίς ἢ Ἀφροδίτῃ ὅτι ἢ σχοῖνος βοτάνη μασσωμένη τοὺς ὀδόντας μὲν καθαίρει κινεῖ δὲ καὶ πρὸς ἀφροδίσια (ed. E. Scheer, *Lycophronis Alexandra*, II, Berolini 1908, p. 266, 31-33), alterum autem μαστὸς διὰ μὲν τοῦ σι ὁ γυναικεῖος, οἶονεῖ μεστὸς γάλακτος, μασθὸς δὲ διὰ τοῦ σθ ὁ ἀνδρεῖος παρὰ τὸ μὴ ἐσθίεσθαι (ed. l. p. 374, 2-4). Ff. 116^a-116^{hv} vacua.

15 (f. 117^{r-v}) Index vocum latinarum e graeco sermone sumptarum, inc. ligare παρὰ τὸν λόγον des. scaloni παρὰ τὸ ἀσκαλωναῖα ἃ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων συνήθειαν δηλοῦσι τὰ κρόμμυα. Ff. 117^a-117^{sv} vacua.

16 (ff. 118-122^v l. 4) Notitiae et scholia varia, proverbia, animadversiones grammaticales, loci e variis auctoribus: inc. Τειρεσίας πρὸς Δία καὶ Ἥραν: εἶπερ δὴ δέκα μοιράων εἶη τερπωλὴ | ἐννέα δὲ πύμπλησι γυνὴ τέρπουσα νόημα, des. ἔψω ὁ παρατατικὸς ἦψον, ἦψες, ἦψε ὥς ἐν Ἀριστοφάνει ἦψε κατερικτῶν χύτραν ἔτνους δύο ἢ τρεῖς (cf. Aristophanes, Ranae 505-506). Auctores citantur: (f. 118^v) ¹Theopompus (apud Athenaeum, Deipnosoph. IV, 157 d-e, ed. Kaibel, I, Lipsiae 1887 [*Teubneriana*] p. 356, 2-5 = fr. 57 Jacoby, *Die Fragm. der griech. Historiker* II B, Berlin 1927, p. 546, 12-16), ²Xenarchus (fr. 14 Kock, II, Lipsiae 1884, p. 473); (f. 119) ¹Eustathius, <Comment. in Il., rhaps. Ψ>, 1330 (IV, Lipsiae 1830, p. 325, 11-12), ²Herodotus (prius fragmentum est VII, 10 δ 2, alterum VII 16 α 1), ³Diodorus <Siculus> (Hist. XV, 55 ed. F. Vogel, III, Lipsiae 1893 [*Teubneriana*] p. 438, 7-12), ⁴Plato, Phaedrus 237 d 6-9; (f. 119^v) ¹Aeschylus, Prom. 2 nec non Eustathius, <Comm. in Il., rhaps. Ξ>, 968 (III, Lipsiae 1829, p. 200, 38-41), ²<Athenaeus> IV, 151e-152a (ed. G. Kaibel, I, Lipsiae

1887 [*Teubneriana*] p. 343, 21-28 = Posidonius Apameensis fr. 15 Jacoby, *Die Fragm. der griech. Historiker* II A, Berlin 1926, p. 229, 19-23); (f. 120^v) ¹Demosthenes, Olynth. I, 16 = Stob. Anth. IV, 24, IV p. 952, 18-19, ²Pindarus, fr. 98a Bowra = 108 Schroeder; (f. 121) Polybius (XVIII, 37,7 ed. L. Dindorf, III, Lipsiae 1867 [*Teubneriana*] p. 294, 8-11); (f. 121^v) Sophocles (primum fragmentum est Ajax 125-126, alterum Ajax 131-133).

17 (ff. 122^v l. 5 - 136^v l. 7) Iterum scholia seu explicationes nonnullarum vocum Iliadis Homeri (cf. supra, nn. 8 et 13): inc. πρῶι λέγεται καὶ τὸ ἔως ἔκτης ὥρας des. δόχμιον γὰρ τὸ πλάγιον.

18 (ff. 136^v l. 8 - 138^v l. 2) Loci e variis auctoribus classicis de virtute. Inc. οὐδὲν φρονεῖ δίκαιον ἐστὺκῶς ἀνὴρ (iambicus trimeter; locum non agnovi); sequuntur deinde: (f. 136^v) ¹fragm. com. adesp. 277 Kock, *Comic. Attic. fragm.* III, Lipsiae 1888, p. 458), ²Sophocles Ajax 964-965, ³Carcinus fr. 4 Nauck (*Trag. Graec. fragm.* Lipsiae 1889 p. 799); (ff. 136^v-137) Euripides, Andromach. 207-208; (f. 137) ¹Cleobulus (cf. I. Boissonade, *Anecdota Graeca* I, Parisiis 1829, p. 135, 7-8 nec non Stob. III, 1 num. 172, III p. 112, 5-6; subfiguntur verba ἀρετὴ κάλλος ψυχῆς, κακία αἴσχος ἀρετὴν εἰ μὲν ἔχοις, πάνθ' ἔξεις κακίαν δὲ οὐδὲ σεαυτόν, cf. Boissonade, op. l. I p. 132, 8-9), ²Eusebius Pythagoricus fr. 39 Mullach (*Fragm. philos. Graec.* III, Parisiis 1881, p. 13 col. 1), ³Brutus (cf. Dio Cassius, Hist. 47, 49 ed. U. Ph. Boissevain, II, Berolini 1898, p. 246, 3-4; Plutarchus, De sup. 165 A, I p. 404, 1-2 Bernardakis), ⁴Glycon, Γλύκων ὁ σοφὸς τὴν παιδείαν ἔλεγε ἱερὸν ἄσυλον εἶναι (locum non agnovi); (f. 137^{r-v}) Plutarchus, inc. δύο γὰρ ταῦτα ὥσπερ εἰ στοιχεῖα τῆς ἀρετῆς εἰσιν des. ἡ δὲ ὀκνηροὺς πρὸς τὰ φαῦλα τῶν ἔργων ἀπεργάζεται (locum non agnovi); (f. 137^v) ¹Philo (Iudaeus), De sacr. Ab. et C. 135 (I 256, 5-7 Cohn-Wendland), ²Isocrates, χαλεπὸν ὡς ἔοικεν λανθάνον καλὸν ἐξευρεῖν ἐπεὶ τῆς ἀρετῆς ἰδρὼς πρόκειται (locum non agnovi), ³Simonides fr. 37 Diehl (*Anthol. lyr. gr.* ed. E. Diehl II Lipsiae 1925 [*Teubneriana*] p. 78); (ff. 137^v-138) Plutarchus, (De fortuna Romanorum) 317 C-D (ed. G. N. Bernardakis, *Plutarchi... moralia* II, Lipsiae 1889 [*Teubneriana*] p. 386, 1-12); (f. 138) ¹Euripides, Heraclides 625 (cf. Stob. III, 29 num. 5; subfiguntur verba τοὺς πόνους γὰρ ἀγαθοὶ τολμῶσι δειλοὶ δ' εἰσιν οὐδὲν οὐδαμοῦ), ²Hesiodus, Opera 289 (subfiguntur trimetri iambici tres, ὅθ' οὐνεκ' ἀρετὴ τῶν ἐν ἀνθρώποις μόνη | οὐκ ἐκ θυραίων τάπιχαιρα λαμβάνει | αὐτὴ δ' αὐτὴν ἄθλα τῶν πόνων ἔχει; locum non agnovi); (f. 138^v) Eubulus, fr. 130 Kock (*Comic. Attic. fragm.* II, Lipsiae 1884, p. 210); subfiguntur (f. 138^v ll. 3-5) verba Λυκοῦργος ὁ νομοθέτης τῶν Λακεδαιμονίων τὸ μὲν ἀξιοχρεῶν τῶν ἀνθρώπων ἔφην ἐν τῇ οὐσίᾳ κεῖσθαι τὸ δὲ ἀξιοπίστον ἐν τοῖς τρόποις (cf. Stob. III, 37, 23, III p. 703, 6-8).

19 (ff. 138^v l. 6-149^v) Iterum scholia seu explicationes nonnullarum vocum Homeri Iliadis (cf. supra, nn. 8, 13, 17); intermixtae sunt etiam animadversiones metricae (v. f. 139^v ll. 5-10) et proverbialia varia. Inc. ἐόν τε Πόδαργον (cf. Il. Ψ 295) ἦτοι τὸν ἴδιον ἵππον τὸν οὕτω καλούμενον Πόδαργον des. οἶνος καὶ ἀλήθεια.

20 (ff. 150-151) Loci varii e Plutarcho (Chaeronensi) praesertim sumpti: (f. 150)¹ Σωκράτους εὐγένεια εὐκρασία ψυχῆς τε καὶ σώματος (cf. Stob. IV, 29, 20, V p. 708), ²τέλης ἐξ ἐφήβων ἐστὶ καὶ ἤδη εἴκοσι ἐτῶν ἔτι φοβεῖται (cf. Stob. IV, 34, V p. 849,4); sequuntur deinde, e Plutarcho: ¹Titus 278 d (ed. K. Ziegler, Lipsiae 1933 [*Teubneriana*] p. 55, 9-10), ²Titus 379 b (p. 57, 5-6; subfiguntur verba καὶ τὸ μηθὲν ἐνδεῖν ἀναγκαίων πρὸς τὸν βίον), ³Themistocles 126f (ed. C. Lindskog, Lipsiae 1914 [*Teubneriana*] p. 209, 11-12), ⁴Antonius 933a (ed. Ziegler, Lipsiae 1915 [*Teubneriana*] p. 112, 8-14); (f. 151) e Plutarcho: ¹Antonius 946e-f (p. 147, 8-12), ²De musica, 1131 C (ed. G. N. Bernardakis, *Plutarchi... moralia* VI, Lipsiae 1895 [*Teubneriana*] p. 487, 14-15), ³Antonius 949 b-c (p. 153, 14-18), ⁴943a (p. 137, 18-22), ⁵940 c-d (p. 131, 8-13), ⁶953e (p. 164, 19-22). Ff. 150^v, 151^v, 152-153^v vacua.

MAT. Codex satis bene servatus. Refecta sunt ff. IV, 1, 2, 150, 151.

FASC. Sunt in totum fasciculi 22, verbis reclamantibus in margine inferiore ultimae singulorum paginae scriptis distincti, quaterniones omnes praeter ultimum (binionem).

CHART. SIGNA. Sex distinguuntur: ¹(e.g. f. 27) bina tela cum stella (Briquet nn. 6295-6296: Florence 1521-22, 1526-28); ²(e.g. ff. 37,40) bina tela cum stella (Briquet n. 6293: Florence 1511-1519); ³(e.g. ff. 116^a, 116^b) scala circulo inclusa cum cruce (Briquet n. 5928: Naples 1499 (?), Naples 1529, Fabriano 1527); ⁴(ff. 120, 121, 122) bovis caput cum cruce et litteris M et D (cf. Piccard, Abt. XI, nn. 438-439: Meran 1521, Innsbruck 1523); ⁵(ff. 126, 127) ancora circulo inclusa cum cruce desuper (Briquet nn. 533-534: Salo 1519, Mantoue 1522); ⁶(ff. 136, 137, 141) arcus cum telo et «contremarque» (Briquet n. 818: Vérone 1518, Trévis 1524, Udine 1524-28, Gratz 1526).

SCRIPT. (Georgius Balsamon) totum codicem in usum proprium exaravit.

POSS. (Georgius Balsamon). In ff. 1 et 150 sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. IV adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae, partim rescissae: in superiore, mm. 58×43, manus saec. XVIII scripsit *Adversaria* | *quaedam Graeca* | *saeculi XVI* (additae sunt postea notae 84 et XCV); in inferiore, mm. 29×37, scriptum est *E III*. In imo f. 1 (A. Mai) addidit *Columnens. 85 Vat. 2246*. In indice codicum Columnensium (v. cod. Vat. lat. 9579 f. 144^v) codex numero 34, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 42 signatur; in indice R. Vernazza ultimus est sine numero, ab (A. Mai) additus.

INTEG. Integumentum e membrana praebet in dorso tesserat gentilicias Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidulam e corio fusco cum hodierno codicis numero notis aureis scripto.

2247 Saec. XII, membranac., mm. 198×155, ff. 228 (+15^a, -24), ll. 23-25 (v. e.g. f. 203). Ordo foliorum sic restituendus: ff. 1-23^v, 41^{r-v}, 43^{r-v}, 44^{r-v}, 42^{r-v}, 33-40^v, 25-32^v, 45^{r-v}, 46-228^v.

Evangelia quattuor numeris ad capita et sectiones Eusebianas referentibus nec non titulis capitum rubro atramento scriptis instructa. In marginibus manus altera lemmata ad liturgiam pertinentia (i.e. ad lectiones evangeliorum pro dominicis et diebus hebdomadum totius anni) rubro atramento addidit. Praefiguntur: ^a(ff. 3-6^v) <Eusebii Caesariensis> canones decem (P. G. 22. 1277 C 1 - 1292 A 16); ^b(ff. 7-8) tabula ξη' capitum evangelii secundum Matthaeum, rubro atramento scripta (cf. H. F. von Soden, *Die Schriften des neuen Testamentes in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt*, I, Berlin 1906, pp. 405-407); f. 8^v vacuum; ^c(ff. 9-11) initia et fines lectionum evangeliorum pro festis immobilibus totius anni, a septembri usque ad augustum; ^d(ff. 11-15^v) tabulae lectionum evangeliorum pro hebdomadibus Iohannis, Matthaei, Lucae, pro quadragesima atque pro magna hebdomade (cf. C. R. Gregory, *Textkritik des neuen Testamentes*, Leipzig 1900, pp. 344-364); f. 15^{ar-v} vacuum. ¹(ff. 16-65^v) Secundum Matthaeum (capita sunt ξη', sectiones τνε). Foliorum ordinem sic restituendum esse ut supra indicavimus ex hoc patet: f. 23^v des. ἡ μέλαιναν Matt. 5, 36, f. 41 inc. ἔστω δὲ ὁ λόγος Matt. 5,36-37; f. 41^v des. ὅτι φυλοῦσιν (sic) ἐν ταῖς Matt. 6, 5, f. 43 inc. συναγωγαῖς Matt. 6,5; f. 43^v des. ἐκεῖ ἔσται καὶ Matt. 6, 21, f. 44 inc. τῇ θαλάσῃ Matt. 8,26 (foliis quattuor inter ff. 43^v et 44 avulsis desideratur textus ab ἡ καρδία σου Matt. 6, 21 usque ad τοῖς ἀνέμοις καὶ Matt. 8, 26); f. 44^v des. ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις Matt. 9,8, f. 42 inc. καὶ παράγων Matt. 9, 9; f. 42^v des. ἐκράτησε Matt. 9,25, f. 33 inc. αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς Matt. 13,3 (ob casum quaternionis unius inter ff. 42^v et 33 lacuna observatur, scil. a τῆς χειρὸς Matt. 9,25 usque ad ἐλάλησεν Matt. 13,3); f. 40^v des. Ἰερεμίαν Matt. 16,14, f. 25 inc. ἡ ἔνα Matt. 16,14; f. 32^v des. μεῖζον ἔκραζον Matt. 20,31, f. 45 inc. λέγοντες Matt. 20,31. ²(ff. 68-106) Secundum Marcum, praefixa (f. 66^{r-v}) tabula <μη> capitum (v. Soden I pp. 407-409; in tabula codicis nostri numeri capitum usque ad κγ' tantum indicantur, in marginibus autem superioribus foliorum textum continentium tituli capitum usque ad μζ', ἄρνησις Πέτρου, scripti sunt, v. marg. sup. f. 102; sectiones sunt σμ'); f. 67 vacuum. ³(ff. 109-175) Secundum Lucam, praefixa (ff. 106-107^v) tabula πγ' capitum (v. Soden I pp. 409-411; capita sunt πγ', sectiones τμβ'); f. 108 vacuum. ⁴(ff. 178-227^v) Secundum Iohannem; praefiguntur ^a(ff. 175^v-176) ὑπόθεσις εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον, quae inc. κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον ἐπιγράφεται ἐπειδὴ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς Ἰακώβου et des. ἐν ᾧ καὶ πέπονθεν (v. Soden, I pp. 315,31-316, 15) et ^b(f. 176) tabula ιη' capitum (v. Soden I p. 411; capita sunt ιη', sectiones σλβ'); ff. 176^v-177 vacua.

MAT. Codex satis bene servatus. Ff. tamen 1-2, 8 umore maculata; f. 9 lacinia chartacea flavescens refectum; ff. 223-228 praesertim tineis perterebrata.

FASC. Sunt hodie in totum fasciculi 31, nulla nota distincti: 1 bifolium (ff. 1-2^v), 1 ternio (ff. 3-8^v), 2 quaterniones (ff. 9-15^{av}, 16-23^v), 1 quaternio (ff. 41, 43, 44, 42+4 folia inter ff. 43^v et 44 avulsa), 4 quaterniones (ff. 33-40^v, 25-32^v, 45-52^v, 53-60^v), 1 ternio (ff. 61-66^v) cui f. 67 postea additum est, 4 quaterniones (ff. 68-75^v, 76-83^v, 84-91^v, 92-99^v), 1 quaternio (ff. 100-107^v) cui f. 108 postea additum est, 8 quaterniones (ff. 109-116^v, 117-124^v, 125-132^v, 133-140^v, 141-148^v, 149-156^v, 157-164^v, 165-172^v), 1 binio (ff. 173-176^v) cui f. 177 postea additum est, 6 quaterniones (ff. 178-185^v, 186-193^v, 194-201^v, 202-209^v, 210-217^v, 218-225^v), 1 trium foliorum (ff. 226-228^v). Inter ff. 42^v et 33 quaternio unus avulsus est (v. etiam supra, in altera parte descriptionis). Folia evangelistarum imagines continentia (nempe ff. 67, 108, 177) ut supra diximus postea addita.

SCHEMA. Lake I 24a, Leroy 22 C 1 (v. e.g. f. 23). Spatium scriptum: mm. 140.146×100.106 plerumque.

SCRIPT. Evangeliorum textum una eademque manus nigro atramento accurate exaravit, cuius scribendi modus P. Canart sententia ad eum Cyprium scripturae stilum pertinet, qui a viris doctis «quadratus» appellatur (cf. P. Canart, *Un style d'écriture livresque dans les man. chypriotes du XIVe siècle: la chypriote «bouclée», La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, pp. 303-304; *Les écritures livresques chypriotes du milieu du XIe siècle au milieu du XIIIe, Scrittura e civiltà* 5, 1981, pp. 22 n. 12 et 75). Quod comparatio cum scriptura «quadrata» codicis Vat. Pal. gr. 367 confirmat: de forma unciali litterae δ cf. Vat. gr. 2247 f. 19 l. 4 cum Pal. gr. 367 f. 149 l. 6; de forma compendii εζ cf. Vat. gr. 2247 f. 19^v l. 5 cum Pal. gr. 367 f. 149 l. 3 a.i.; de littera υ cf. Vat. gr. 2247 f. 18^v l. 5 a.i. cum Pal. gr. 367 f. 149^v l. 4 a.i.; de littera φ cf. Vat. gr. 2247 f. 19 l. 3 a.i. cum Pal. gr. 367 f. 149 l. 3. Manus altera in marginibus lemmata liturgica rubro atramento scripsit (v. etiam supra, in altera parte descriptionis) et post finem evangelii secundum Iohannem (f. 227^v) versus illos addidit ὥσπερ ξένοι χαίρουσιν ἰδεῖν πατρίδα οὗτο (sic) ἡ (sic) γραφονταὶ βιβλίου τελος (sic) de quibus v. K. Treu, *Der Schreiber am Ziel, Studia codicologica, Texte und Unters.* 124, Berlin 1977, pp. 473-492. Manus tertia deinde saec. XIV tabulas in ff. 9-15^v addidit. De manibus quae adnotationes scripserunt v. infra, sub ANNOT.

ORN. Numeri sectionum Eusebii, tabulae capitum evangeliorum, tituli, litterae initiales nonnullae, lemmata liturgica rubro atramento modo vivido modo pallidiore scripta. Singula evangelia evangelistarum imagines praecedunt (v. ff. 2^v, 67^v, 108^v, 177^v), viridi, rubro atque caeruleo colore depictae, aureo colore sublito (de evangelistarum imaginibus cf. etiam quae dixi in descriptione codicis Vat. gr. 2167, sub ORN.). Eusebii canones tribus columnis inclusi quas duplex vel triplex arcus supereminet; columnae et arcus cauliculis vel aliis ornatibus impleta, caeruleo vel viridi colore sublito (cf. etiam descriptionem codicis Vat. gr. 2165). Ante initium evangeliorum secundum Matthaeum et secundum Iohannem (v. ff. 16 et 178) πόλαι aureae lineis spissis inclusae, cauliculos vel folia continentes rubro, caeruleo et viridi colore depictae; initia autem evangeliorum secundum Marcum et Lucam (v. ff. 68 et 109) rectagona iisdem coloribus depicta eosdemque ornatus continentes supereminet. Littera initialis evangelii secundum Matthaeum viridi colore delineata. Qui omnes ornatus P. Canart sententia codicem ab insula Cypro, non ab Italia inferiore sicut A. Vaccari censet (*La Grecia nell'Italia meridionale, Orientalia Christiana* 3, 1925, p. 306) originem repetere ostendunt. Imago evangelistae Matthaei (f. 2^v) et πόλη

ante evangelium secundum Matthaeum (f. 16) partim evanuerunt. In ff. 8, 65^v, 107^v, 176^v lineae sinuosae rubrae apicibus intermixtae, in flosculos utrimque desinentes.

ANNOT. F. 2 Bartholomaeus de Rimpertinis anno 1437 haec iniecit: τὸ βιβλίον τοῦτο ἡγόρασα ἐγὼ Βαρθολομαῖος ντε Ρίμπερτίνοις ἐν Φλωρεντζᾷ εὐτελῆς ἔ(νθρῳ) πὸς θεοῦ χάριν τοῦ Ἄργους καὶ Ναυπλίου ἀπὸ τοῦ (sequitur spatium vacuum) τοῦ λαγο|πλατάρου τοῦ Ναυπλίου πολίτου καὶ κατοικοῦντος | διὰ τιμῆς τῶν τριάκοντα δύο ὑπερπύρων. ἐν τῷ|ἔτει τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐνσαρκώσεως, αὐλζ'. τῇ τοῦ ἱανου|αρίου μηνὸς ἑσκάτῃ (sic) ἡμέρᾳ ἅπερ ὑπερπύρω ἡπλέρο|σε δι' ἐμὲ κύριος Θεοδωρὶς ντὲ | Μεθόνης ὁ... λς | τοῦ Ναυπλίου τῇ εἰρημένῃ ἡμέρᾳ. ἐν οὗ... | μαρτυρίαν τῷ ἰδίῳ χειρὶ τὴν ἀπόδειξιν ταύτην | ἔγραψα ἐγὼ προ-ρηθεὶς Βαρθολομαῖος κύριε εὐλογησον. F. 1^v, manu saec. XIV-XV: μακάριος ἀνὴρ | ἐγὼ ἐκημίθην καὶ ὕπνωσα ἐξηγερ (quae probatio calami in f. 228^v pluries iterata est); in eodem folio, manu saec. XV: *volumen hoc e testamento domini Nicolai de Cubicis* (supra o ser. u) *donavit monasterio Cartorum florentiae 1480. Evangelia.* In f. 228^v eadem sententia f. 1^v, ἐγὼ ἐκημίθην καὶ ὕπνωσα, pluries iterata est. In f. 228^v praeter quam sententiam haec etiam leguntur: Χριστοῦ δοῦλος; ὅτι κύριος ἀντὶ; τον τοσ αἰῶ.

POSS. De codicis origine v. supra, sub SCRIPT. et ORN. Eum anno 1437 Bartholomaeus de Rimpertinis Florentinus empsit; liber postea Nicolai de Cubicis fuit, qui eum anno 1480 e testamento monasterio Florentino Cartorum donavit (v. supra, sub ANNOT.); deinde eum cardinalis Iohannes de Salviatis possedit (v. f. 227^v, marg. inf.). In ff. 1, 2, 3, 16, 25, 45, 227^v sigilla familiae Columnensis et Bibl. Apost. Vaticanae.

NOT. ANT. In summo f. 1, manu (A. Mai): *IX* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. cod. Vat. lat. 9579 f. 144); in eodem folio: 83. Eidem folio adglutinata est schedula chartacea nunc partim rescissa, mm. 61×53, in qua manus saec. XVIII scripsit *Quatuor | Evangelia | cum | Canonibus | Eusebii | saeculi X.* In imo f. 1 (A. Mai) scripsit *Colonens. 86 Vat. 2247.* In indice R. Vernazza codex numero 5 vel 110 signatur, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 14.

BIBL. F. H. A. Scrivener, *A plain Introduction to the Criticism of the New Testament*, I, London 1894, pp. 267 et 403; C. R. Gregory, *Textkritik des neuen Testamentes*, Leipzig 1900, pp. 228-229; H. F. von Soden, *Die Schriften des neuen Testamentes in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt* I, Berlin 1902, p. 60; A. Mai, *Nova Patrum Bibliotheca*, X, III, Romae 1905, p. 281; A. Vaccari, *La Grecia nell'Italia meridionale, Orientalia Christiana* 3, 1925, p. 306; K. Aland, *Kurzgefasste Liste des neuen Testamentes*, Berlin 1963, p. 108; P. Canart, *Les écritures livresques chypriotes du milieu du XIe siècle au milieu du XIIIe, Scrittura e civiltà* 5, 1981, p. 75. Codex notam 692 habet apud Scrivener, 875 apud Gregory, ε 1004 apud von Soden.

INTEG. In dorso integumenti membranacei tesserae gentiliciae Pii IX et Antonii Tosti card. Bibl. (1860-1866) et scidula e corio fusco cum hodierno codicis numero, notis aureis scripto.

2248 Saec. XVI a.m., chartac., mm. 214×161, ff. II. 322 (+91^{a-c}, 103^{a-b}, 190^{a-b}, 196^{a-b}, 243^a, 307^a). Suum quaeque pars linearum numerum habet (v. infra, sub SCHEMA).

Codex miscellaneus, partibus novem - reliquiis diversorum codicum - efformatus.

I (ff. 1-91^{cv})

1 (ff. 1-2^v) *Pythagoreorum Aureum carmen sive versus aurei* ut in codice Vat. gr. 2231 ff. 1^v-3 (cf. supra, p. 328) sub titulo Πυθαγορικὰ ἔπη τὰ οὕτως ἐπι-

καλούμενα χρυσᾷ στοιχείωσιν περιέχοντα τῆς τῶν Πυθαγορείων φιλοσοφίας Πυθαγόρου Σαμίου ἔπη τάδ' ἔνεστι χρυσᾷ (ed. F. G. A. Mullach, *Fragmenta philosophorum Graecorum*, I, Parisiis 1883, pp. 193-199; F. G. Köhler, *Hieroclis in aureum Pythagoreorum carmen commentarius*, Stuttgart 1974 [Teubneriana] pp. 1-4). In marginibus (Georgius Balsamon) varias correctiones seu lectiones iniecit.

2 (ff. 3-90^v) *Hieroclis commentarium in aureum carmen Pythagoreorum* ut in codice Vat. gr. 2231 ff. 3-61 (cf. supra, p. 328; ed. Mullach, op. l. I, pp. 416-484, F. G. Köhler, *Hieroclis in aureum Pythagoreorum carmen commentarius*, Stuttgart 1974 [Teubneriana]; codex noster memoratur a F. W. Köhler, *Textgeschichte von Hierokles' Kommentar zum Carmen Aureum der Pythagoreer*, Münster 1965, pp. 75-79, qui eum e codice V, Vat. gr. 72, manare censet, v. praesertim p. 78). Codice Paris. gr. 1958 (= R) usus (cf. Köhler, op. l. p. 79) (Georgius Balsamon) varias lectiones seu correctiones nec non supplementa iniecit atque in marginibus ff. 7^v-8, 17, 49 multa a priore librario omissa supplevit (ff. 7^v-8 ὑποδοχὴν - τοῦ παντός, Mullach pp. 420 col. 2,9 - 421 col. 2, 6; f. 17 τὸ χειρὸν - τήρησιν καὶ, Mullach p. 429 col. 1,18 - col. 2,9; f. 49 προδοῦσα - διατεθέντι, Mullach pp. 452 col. 1,15 - 453 col. 1,2). Subfigitur (f. 91) tabula exhibens τετρακτὸν τὴν διὰ πάντα διατείνουσαν καὶ διελοῦσαν τετραχῇ πάντα, ut, e.g., in codicibus Vat. gr. 72 f. 124 (cf. Mercati-Franchi, *Cod. Vat. gr. I*, Romae 1923, p. 67) et Laurent. plut. 74,13 f. 308^v (cf. Bandini, *Cat. cod. graec. Bibl. Laur.* III, Florentiae 1770, col. 112 sub num. LVI). E codice Vat. gr. 72 transcripsit Köhler, op. l. p. 71. Ff. 91^v-91^{cv} vacua.

II (ff. 92-103^{bv})

(ff. 92-103) (Iohannis Malalae Chronographiae liber quartus) (ed. L. Dindorf, *Iohannis Malalae Chronographia [Corpus scriptorum historiae byzantinae]* Bonnae 1831, pp. 68-90). Ff. 103^v-103^{bv} vacua.

III (ff. 104-143^v)

(Iohannis Malalae Chronographiae liber quintus) sub titulo λόγος ε' (manus altera corr. in α') χρόνων Τρωϊκῶν (cf. etiam adnotationem A. Mai in margine externo f. 104 *immo bene habebat prior scriptura ε' nunc est quintus Malalae liber*; ed. L. Dindorf, op. l. pp. 91-149).

IV (ff. 144-182, 190^a, 190^b)

1 (ff. 144-156^v) De lapidibus tractatus tres, nempe: 1 (ff. 144-153^v l. 1) (Orphei* lithica κηρύγματα) ut, e.g., in codice Vat. gr. 578 ff. 207-214 (codicibus Barocciano gr. 131 et Vat. gr. 578 usus ed. F. de Mely, *Les lapidaires de l'antiquité et du moyen âge*, II, Paris 1898, pp. 160-172; cum in codice nostro

ordo capitum et aliquando textus quoque ab editione discrepant, singula capita recensere utile duximus): (f. 144) λίθος κρύσταλος = Mely p. 160 n. 1; (ff. 144-145) λίθος ὁ γαλατίτης = Mely pp. 160-161 n. 2; (f. 145^{r-v}) λίθος εὐπέταλος: textus, editione multo fusior (cf. Mely p. 161 n. 3), ut in codice Vat. gr. 578 f. 208 ll. 2-17; (f. 145^v) λίθος ἐλαφροκερατίτης = Mely p. 161 n. 4; (f. 145^v) λίθος ζαμπίτης = Mely p. 170 n. 5 (e codice Vat. gr. 578 f. 208^v ll. 8-12); (f. 146) λίθος ἱασπης = Mely p. 161 n. 5; (f. 146) λίθος λυχνίς = Mely pp. 161-162 n. 6; (ff. 146-147) λίθος τοπάζιος: cf. Mely p. 162 n. 7; textus codicis nostri in initio ab editione discrepat et idem est atque textus codicis Vat. gr. 578 f. 209 ll. 1-3; (f. 147) λίθος ὀψιανός = Mely p. 170 n. 9 (e codice Vat. gr. 578 f. 209^v ll. 1-7); (f. 147^{r-v}) λίθος χρυσότριξ = Mely p. 162 n. 8; (ff. 147^v-148) λίθος μάγνιτης (sic) = Mely pp. 162-163 n. 9; (f. 148^{r-v}) λίθος ἡ ὀφίτης = Mely p. 170 n. 12 (e codice Vat. gr. 578 f. 210 ll. 3-2 a.i.); (f. 148^v) λίθος ὀφίτης ἕτερος = Vat. gr. 578 f. 210 l. 1 a.i. - 210^v ll. 1-7; (f. 148^v) λίθος ὀστρίτης = Mely p. 170 n. 140 (e codice Vat. gr. 578 f. 210^v ll. 8-9); (f. 148^v) ἀδελφὴ τούτου καὶ ἐχίτης = Mely p. 170 n. 15 (e codice Vat. gr. 578 f. 210^v ll. 10-13); (f. 149^{r-v}) λίθος σιδηρίτης = Mely pp. 163-164 n. 10; (f. 150) λίθος γαγάτης = Mely pp. 170-171 n. 17 (e codice Vat. gr. 578 f. 211^v ll. 2-14); (f. 150) λίθος ὁμώνυμος = Mely p. 171 n. 18 (e codice Vat. gr. 578 f. 211^v ll. 15-16); (f. 150^{r-v}) λίθος ὁ λεγόμενος κοράτης = Mely p. 171 n. 19 (e codice Vat. gr. 578 f. 211^v ll. 17-23); (ff. 150^v-152 l. 6) λίθος κοράλιος: textus ut in codice Vat. gr. 578 ff. 212 l. 1-213 l. 5 et editione fusior (cf. Mely pp. 164-165 n. 12): nam post ληστῶν (f. 151 l. 9, cf. Mely p. 165, 6) multa perhibet (cf. Mely, p. 165 nota 6); (ff. 152 l. 7 - 152^v l. 13) λίθος ἀχάτης = Mely pp. 165-166 n. 13; (ff. 152^v l. 14 - 153 l. 3) λίθος αἱματίτης = Mely p. 171 n. 22 (e codice Vat. gr. 578 f. 213^v ll. 10-18); (f. 153) λίθος λιπαραῖος = Mely p. 171 n. 23 (e codice Vat. gr. 578 ff. 213^v-214); (f. 153) λίθος νευρίτης = Mely pp. 171-172 n. 24 (e codice Vat. gr. 578 f. 214); (f. 153^{r-v}) λίθος ὁ χαλαζίτης = Mely p. 172 n. 25 (e codice Vat. gr. 578 f. 214). Varias lectiones codicis Ambrosiani gr. 24 (A 95 sup.) qui hoc opus etiam continet publici iuris fecit D. Bassi, *Notizie di codici greci nelle biblioteche italiane, Riv. di filol. e d'istr. class.* 29, 1901, pp. 77-81. ²(ff. 153^v-155^v l. 4) Socratis et Dionysii* de lapidibus, inc. λίθος ὁ σμάραγδος ὁ κάλλιστος καὶ πολύτιμος des. abrupte ἔστι δὲ παρ' ὁμοιος (sic) ἀμεθύσω (cf. codicem Vat. gr. 578 ff. 214 l. 17 - 216 l. 4 a.i.; ed. de Mely, op. l. pp. 166 n. 14, 175-177 usque ad l. 11, 167 ll. 17-18; J. Mesk, *Ein unedierter Tractat περὶ λίθων*, Wiener Studien 20, 1898, pp. 319-321, 13); varias lectiones codicis Ambros. gr. 24 (A 95 sup.) publici iuris fecit D. Bassi, op. l. pp. 81-83; de tractatu ipso v. praesertim Mesk, op. l. pp. 309-318.

³(ff. 155^v-156^v) <S. Epiphanius Cyprii de duodecim lapidibus rationali sacerdotis infixis> (ut, e.g., in codice Vat. gr. 2230, ff. 168^v-169: v. supra, p. 319), inc. σάρδιον τὸ καὶ Βαβυλώνιον πυρωπὸς αἱματώδης des. εὐρίσκεται δὲ καὶ οὗτος ἐν τῷ αὐτῷ ὄρει (ed. D. Petavius, *S. Patris nostri Epiphanius . . . opera omnia* II, Parisiis 1622, pp. 233-234; cf. etiam Anastasii Sinaitae Quaestiones, P. G. 89. 588 A 6 - 589 C 6; in codice nostro textus desideratur a καὶ παρὰ usque ad θύσαντες, P. G. 89. 588 C 13 - 589 A 2).

2 (ff. 157-182^v) **Hephaestionis*** de metris, inc. εἰ μέλλομεν ἐμμελῶς καὶ εὐρύθμως τὸν τοῦ νοῦς ἄγγελον ὃς ἔστιν ὁ προφορικὸς λόγος παραδιδόναι γραφῇ des. τομὴ δὲ ἔστιν εὐπρεπὴς ἀπαρτισμὸς λέξεων ἐν μέσῳ στίχων ἀνανεούμενος (partim ed. H. zur Jacobsmühlen, *Pseudo-Hephaestion de metris*, Diss. Argentorati 1886, pp. 22-55, i.e. ab initio usque ad finem capituli de synizesi, φωνήεντος ἐπιφερομένου οὐκέτι δὲ συμφώνου, in codice nostro f. 168^v ll. 5-4 a.i.; de codicibus v. op. l. pp. 6-19, sed virum doctum codex noster latuit; adde praeterea codicem Angel. gr. 30, f. 341 [v. G. Muccio-P. Franchi de' Cavalieri, *Index cod. graec. Bibl. Angel.*, *Studi ital. di filol. class.* 4, 1896, p. 73]).

V (ff. 183-190^v, 191-196^{bv}).

1 (ff. 183-190^v, 191-194) Symeonis archiep. Thessalonic. de divino templo (P. G. 155. 697-749). Ff. 190^a-190^{bv}, quae ad partem IV codicis pertinent, vacua. Inter ff. 190^v et 191 parva lacuna tantum observatur, nempe a λάβετε, φάγετε usque ad καὶ τὰ ἐφεξῆς (P. G. 155. 732 D 12-14).

2 (ff. 194-196 l. 8 a.i.) Gregorii Thaumaturgi* de anima sine prologo, nempe a πρῶτον ἀπάντων ὑποθήσομαι τίνι κριτηρίῳ πέφυκεν ἡ ψυχὴ ἀντιλαμβάνεσθαι usque ad finem, ἐδείχθη ἄρα λογικὴ ἡ ψυχὴ (P. G. 10. 1137 B 12 - 1145 B 10).

3 (f. 196 l. 7 a.i. - 196^v) E <Michaelis Pselli opere de anima> excerpta duo de natura incorporali animae, quorum prius inc. πᾶν σῶμα ἑαυτοῦ φύσει σκεδαστόν ἐστι des. ἔστι δὲ καὶ συνδετικὴ τοῦ σώματος ἡ ψυχὴ ἀσώματος ἄρα (P. G. 122. 1044 B 7-15), alterum autem inc. οὐδὲν σῶμα ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ κατὰ τὸ αὐτὸ μόριον τῶν ἐναντίων ἔστιν ἀντιληπτικόν des. πολλῷ μᾶλλον ἀσώματος ἔστιν (sic) (P. G. 122. 1044 C 3 - D 12; 1045 D 15 - 1048 A 2).

4 (f. 196^v) Finis <Simplicii> commentarii in Aristotelis opus De caelo, sub titulo Ἀλεξάνδρου ἐπίλογος εἰς τὸ περὶ οὐρανοῦ, nempe a ταῦτα σοὶ ὦ δέσποτα usque ad πρὸς πάντα τὰ ὑπὸ σοῦ παραγόμενα (ed. I. L. Heiberg, *Comment. in Arist. gr.* VII, Berolini 1894, p. 731, 25-29). Ff. 196^a-196^{bv} vacua.

VI (ff. 197-243^{av})

1 (ff. 197-199^v) **Michaelis Pselli** ¹(ff. 197-198^v) In septem synodos versus ad imperatorem Michaellem Ducam in recensione fusiore, sub titulo στίχοι περὶ τῶν ἱερῶν καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα κύρον Μιχαὴλ τὸν Δοῦκα, inc. γίνωσκε τὸν ἀριθμὸν (corr. e τῶν ἀριθμῶν) τῶν ἱερῶν συνόδων des. ἄλλους δὲ πλείστους τὰς σεπτὰς εἰκόνας μὴ τιμῶντας, ut, e.g., in codicibus Vat. gr. 725 f. 6 et Vat. gr. 1409 f. 51^v (ed. *Cyri Theodori Prodromi epigrammata*, Basileae 1536, ff. 97^v-99; P. G. 122. 816 B 6 - 817 C 11). ²(ff. 198^v-199^v) De dogmatibus fidei Christianae carmen ad eundem, inc. δέχου καὶ τὸν θεμέλιον τῶν καθ' ἡμᾶς δογμάτων σύντομον καὶ εὐσύνοπτον des. abrupte ἦνωνται γοῦν αἱ τοῦ θεοῦ Χριστοῦ (supraser.) φύσεις ἀλλὰ συγγητ (sic) (P. G. 122. 812 B 1 - 813 B 10; cf. etiam codices Barocc. gr. 25 ff. 219^v-221 apud Coxe, col. 33 sub num. 7 et Vat. gr. 1409 f. 50).

2 (ff. 199^v-200^v l. 2 a.i.) Excerptum e S. **Maximi Confessoris** opusculo de duabus Christi naturis, ab initio ὁ Ἄριος τὰς τρεῖς ὑποστάσεις ὁμολογεῖ usque ad οὕτω καὶ τὸν Σαβέλιον ἀναθεματίζομεν (P. G. 91. 145-148 B 7).

3 (ff. 200^v l. 1 a.i. - 201 l. 3 a.i.) Breve opusculum de processione Spiritus Sancti e solo patre, inc. εἷς γὰρ θεὸς ἑνὸς υἱοῦ γεννήτωρ πατὴρ καὶ πνεύματος ἁγίου πηγὴ (sic) μονὰς ἀσύγγητος καὶ τριάς (sic) ἀδιαίρετος νοῦς ἀνάρχου λόγου γεννήτωρ (sic) καὶ μόνος αἰδίου ζωῆς ὡς πνεύματος ἁγίου πηγὴ; citantur deinde (f. 201) loci tres, quorum primus et alter brevi commentario instructi sunt: ^aτᾷ κοινᾷ (sic) τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ ταῦτα κοινᾷ (sic) καὶ τὸ (sic) πνεύματι, nempe S. **Basilii Magni*** (re vera **Didymi**) (excerptum e libro V Adversus Eunomium) (P. G. 29. 712 A 2-3); commentarium est εἰ τοίνυν κοινὸν τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ τὸ ἐκπορεύειν τὸ πνεῦμα, ἔσται τοῦτο κοινὸν καὶ τῷ πνεύματι καὶ ἐκπορεύσει καὶ τοῦτο ἕτερον πνεῦμα; ^binc. γεννᾷ θεὸς οὐχ ὡς ἄνθρωπος des. ἐξ αὐτοῦ δὲ τὸ πνεῦμα καὶ οὐχ ἐτέρωθεν, nempe excerptum e (S. **Basilii Magni** * (re vera **Didymi**) libro V Adversus Eunomium) (P. G. 29. 736 B 2-8); commentarium est τὸ δὲ οὐχ ἐτέρωθεν τί ἕτερον δηλοῖ ἀλλ' ἢ τὸ μὴ εἶναι ἐξάλης (sic) τινὸς ὑποστάσεως τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ ἐκ μόνης τῆς τοῦ πατρὸς; ^ce **Damasi papae Romae** (epistula ad episcopum Paulinum) excerptum, inc. εἴ τις μὴ εἶπει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον des. καὶ θεοῦ λόγον ἀνάθεμα (exstat apud Theodoretum, Hist. eccl. lib. V, P. G. 82. 1224 B 8-10).

4 (ff. 201 l. 2 a.i. - 203 l. 9) Excerptum e (capite XX **Anastasio Sinaitae** operis quod *Viae dux* inscribitur) sub titulo ἐρώτησις ὀρθοδόξου, inc. καθ' ὑπόστασιν ἀδιαίρετον καὶ ἄρρητον ὁμολογεῖς (P. G. 89. 269 D 2). Textus codicis nostri cum P. G. 89 usque ad μία φύσις εἰσὶν ἢ δύο consentit (f. 202^v l. 10, cf. P. G. 89.

272 D 4); codex deinde nonnulla alia perhibet quae in P. G. 89 non exstant (inc. εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα τριάδα ὁμοούσιον μίαν θεότητα des. καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ).

5 (ff. 203 l. 10-204 l. 13) De fide orthodoxa erotapocriseis, inc. ἐπὶ τῆς θεολογίας πόσας φύσεις ὁμολογεῖν δεῖ des. καθὼς ὑπάρχει τέλειος ἄνθρωπος (edidi ego, *Un opuscolo sulla teologia trinitaria in quattro codici Vaticani, Vetera Christianorum* 10, 1973, pp. 52-54; codicibus a me memoratis [v. p. 51] noster addendus est; de fontibus opusculi v. quae scripsi, *Vetera Christianorum* 12, 1975, pp. 375-381).

6 (f. 204 l. 14-204^v) Erotapocriseis duae in illud «Faciamus hominem secundum imaginem nostram» sub titulo τις (sic) τὸ ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, inc. τίς ὁ εἰπὼν (sic) τὸ ποιήσωμεν καὶ τίτι λέγει des. τὸ θεῖον πνεῦμα ὡς ἀχώριστον τοῦ τε πατρὸς καὶ υἱοῦ, ut in codice Vat. gr. 2230 f. 170 ll. 16-30 ubi Anastasio Sinaitae tribuuntur (v. supra, p. 320).

7 (ff. 205-224^v) S. **Athanasii*** quaestiones ad Antiochum ducem, ab initio πιστεύσαντες καὶ βαπτισθέντες εἰς τριάδα ὁμοούσιον usque ad πονηρὰ γὰρ ὑπάρχει τοῖς ἀμαρτωλοῖς in quaestione 88 (P. G. 28. 597 C - 652 C 9).

8 (f. 224^v) (Luciani Samosatensis epigramma 3) ὡς τεθνηξόμενος - μέτρον ἐφηρμόσατο, Aristoteli nescio cur tributum (ed. C. Iacobitz, *Luciani Samosatensis opera*, III, Lipsiae 1887 [Teubneriana] p. 461), addita post unumquemque versuum interpretatione (inc. ὃ ἄνθρωπε ὡς μέλλων ἀποθανεῖν des. οὕτως καὶ αὐτὸς ὁμοίως ἄριστός ἐστιν).

9 (ff. 225-227^v) S. **Gregorii Nazianzeni** epitaphium in S. Basilium Magnum, additis post titulum verbis ἡνίκα ἐπεδήμησεν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰ (sic) Σελεύκειαν, nempe carmen II, 2, 119 (P. G. 38. 72-75), cum interpretatione **Nicetae Paphlagonis**, quae inc. ὃ φίλε Χριστοῦ καὶ λάτρι ἦτοι θεράπων Βασιλείε et des. δῶρον ταπεινὸν φιλικῶς ἀνεθέμην. Eadem interpretatio exstat, e.g., in codicibus Vat. gr. 344 ff. 66^v-69 (cf. R. Devreesse, *Cod. Vat. gr. II*, Bibl. Vat. 1937, p. 19), Vat. gr. 409 f. 159^v (cf. Devreesse, pp. 113-114), Vat. gr. 463 ff. 460-462 (Devreesse, p. 232), Vat. gr. 496 ff. 230-233 (Devreesse, p. 322) (e codice Vindob. histor. gr. 35 transcr. P. Lambeck-A. F. Kollar, *Comment. de augustiss. Bibl. Caesar. VIII*, Vindobonae 1782, coll. 781-786, 13).

10 (ff. 227^v-233) **Gregorii** (II Cypri) patr. CP ¹(ff. 227^v-231^v) Professionis fidei fragmenta duo sub titulo εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον ἐρμηνεία, nempe ^a(ff. 227^v-228 l. 18) inc. πιστεύω εἰς ἓνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα des. προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος (P. G. 142. 247 C 12 - 248 B 8),

^b(ff. 230^v l. 1 a.i. – 231^v) inc. πλὴν τὰ τῆς ὁμολογίας ἐμοὶ οὕτως ἔχει des. τὰς τῆς χριστιανοκατηγορίας εὐθύνας ὑφέξων εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα (P. G. 142. 251 B 11 – 252 C 2). Intermixta est (ff. 228 l. 19 – 230^v l. 2 a.i.) interpretatio quae inc. πιστεύω εἰς ἕνα θεὸν τὴν πάντων ἀρχὴν καὶ αἰτείαν (sic) τὴν πηγὴν καὶ σοφίαν καὶ φῶς αὔλον et des. ἥς καὶ τύχιμεν (sic) ἀξιοθέντες ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν. ²(ff. 231^v-233) Pittacium ad imperatorem (Andronicum II Palaeologum), inc. κράτιστε θεοπρόβλητε θεόσεπτε θεοδόξαστε ἁγέ μου δέσποτα βασιλεῦ des. τῶν τοιούτων σκανδάλων ἐπόπτας ἐπόψεσθαι (P. G. 142. 267-270).

11 (ff. 233-243) S. Athanasii* quaestiones sive erotapocriseis, sic distributae: ^a(ff. 233-234^v) (quaestio in Novum Testamentum κδ') inc. τίνες εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ ἀληθεῖς (sic) προσκυνηταί (cf. P. G. 28. 717 A 7), des. καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν: textus codicis nostri editione multo fusior et praeter initium (cf. P. G. 28. 717 A 7-10) ab ea omnino discrepat; ^b(ff. 235-237^v) (quaestiones aliae), inc. <τίνα χρείαν εἶχεν ὁ υἱὸς καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἵνα σαρκωθεῖ, des. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ αἰτία δι' ἣν ὁ θεὸς ἐσαρκώθη καὶ ἐγένετο ἄνθρωπος, nempe inde a quaestione η' usque ad finem (P. G. 28. 788 B 10 – 796 A 8); ^c(ff. 238-240^v l. 10) quaestiones nonnullae quae in P. G. 28 non inveniuntur: prima (f. 238) inc. <τί εἶσαν τὰ φύλλα τῆς συκῆς ἅπερ ἔρραψεν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ περιζώματα ἑαυτῶν des. καὶ τὴν τραχύτητα τοῦ βίου τούτου ὡς περισκέσματα ἑαυτοῖς, ultima autem (f. 240^v) inc. <διὰ τί (sic) ἐν λιθίναις πλάξεσι ἐδόθη (sic) ὁ νόμος τοῖς Ἰουδαίοις des. καὶ τοῦ παρανόμου λαοῦ; ^d(ff. 240^v l. 10-243) (In Vetus Testamentum) quaestiones nonnullae, inc. <τί ἐστὶν ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος des. ἐκδικηταὶ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ κακοῦ μισεῖται (sic): agitur de quaestionibus μζ', μη', μθ', να', νγ', νε', ξε', ξς', οδ', ος' (textus editione brevior), οη', πα', πβ', πγ', πδ', πε'-πζ' (textus codicis nostri in unam tantum erotapocrisin contrahitur et ab edito saepe discrepat), πθ' (textus editione brevior), ζ' (P. G. 28. 729 C 5 – 752 D 12). Ff. 243^v-243^{av} vacua.

VII (ff. 244-298^v)

Aeschyli tragoediae duae ex editione Aldina, Venetiis 1518, descriptae (cf. A. Turyn, *The manuscript Tradition of the Tragedies of Aeschylus*, New York 1943, pp. 118-119), praefixis ^a(ff. 244-246) vita (Thomae Magistri) quae inc. Αἰσχύλος ὁ τραγικὸς γένος μὲν ἦν Ἀθηναῖος, Ἐλευσίνιος τὸν δῆμον et des. μετὰ τὴν τελευτὴν ἀπηνέγκατο (n. 1 apud A. Westermann, *Vitarum scriptores Graeci minores*, Brunsvigae 1845, pp. 117-121; ed. etiam G. Dindorf, *Aeschyli tragoediae superstites*, Oxonii 1851, pp. 1-6; C. J. Herington, *The older Scholia on the Prometheus Bound*, Lugduni Batav. 1972, pp. 59-61) et ^b(f. 246^{r-v}) elencho dramatum (cf. Westermann, pp. 124-125): ¹(ff. 247^v-272^v) Prometheus cum glossis

interlinearibus atque scholiis marginalibus ab altera manu iniectis (primum scholion, f. 250, inc. ναρθακιδόντες νάρθηξι, πλήσσονται des. ἡ ἦβη, ultimum, f. 271^v, inc. εἰ τὴν παροῦσαν συμφορὰν des. τῷ χορῷ καὶ μετάστασιν), praefixis ^a(ff. 246^v-247) argumento (Thomae Magistri) (inc. Προμηθέως ἐκ Διὸς κεκλοφότης τὸ πῦρ des. Προμηθεὺς δεσμώτης, ed. G. Dindorf, *Aeschyli tragoediae superstites*, III, Oxonii 1851, p. 166, H. Weil, *Aeschyli tragoediae*, Lipsiae 1891 [Teubneriana] pp. 3-4), ^b(f. 247) personarum tabula et ^c(f. 247) scholio ιστέον ὅτι οὐ κατὰ τὸν κοινὸν λόγον – ἐστὶ συμβαλεῖν (ed. Weil, p. 3; D. Page, *Aeschyli septem quae supersunt tragoedias*, Oxonii 1972, p. 288). ²(ff. 275-299) Septem, cum glossis interlinearibus et scholiis marginalibus (Thomae Magistri) (cf. Turyn, p. 119) ab altera manu iniectis (primum scholion, f. 275, est ἐνδεχόμενος ἐστὶ λέγειν τὰ πρόσφορα τῷ καιρῷ, ed. O. L. Smith, *Scholia in Aeschylum* II, 2 Leipzig 1982 [Teubneriana] p. 11, 9, alterum inc. βουλόμενοι τινὲς ἀτιμάσαι αὐτὸν des. τοὺς δὲ νέους μάχεσθαι, ultimum, f. 298^v, inc. διαρεῖται ὁ χορὸς des. ἡ δὲ Ἀντιγόνη τῷ Πολυνείκει, Dindorf op. l. p. 412), praefixis ^a(ff. 273-274^v) argumento (inc. Λάιος ἐβασίλευσεν ἐν Ἀθήναις (sic) des. ἔστι δὲ αὕτη ἐν Αἰγύπτῳ ed. Smith, pp. 1-3) et ^b(f. 274^v) personarum tabula. Finem textus in f. 299 ad partem VIII codicis pertinente (Georgius Balsamon) supplevit. F. 299^v vacuum.

VIII (f. 299^{r-v}, 300-307^{ar-v})

(ff. 300-307^v) Exhortatio quaedam anonyma sub titulo προτρεπτικός ὅπως δεῖ ταῖς τῶν λόγων προσεμμένειν μελέταις, inc. <ὁρῶ μὲν ὃ παῖ πατὴρ περιφανεστάτου σε πάντων τῶν ἀγαθῶν νομιζομένων οὐκ ἀγῆδ' σπουδὴν ἐνδεικνύμενον des. σπαντῶ δὲ τὴν μεγίστην ἀπόδος ὠφέλειαν. F. 307^{ar-v} vacuum.

IX (ff. 308-322^v)

(Georgii Balsamonis) exhortatio latino sermone scripta ad Graecarum litterarum studia capessenda, inc. *Demosthenem ferunt Epicli obijcienti quod semper cogitabundus esset* des. *versate manu versate diurna*.

MAT. Codex satis bene servatus. Nonnulla folia umore maculata (v. praesertim ff. 197-238^v). Orae internae nonnullorum foliorum laciniis chartaceis refectae.

FASC. Pars I: sunt in totum fasciculi 12, a (Georgio Balsamone) notis graecis α'-ιβ' in margine inf. primae singulorum paginae dextrorsum scriptis nec non verbis reclamantibus in margine inf. ultimae signati: fasciculi α'-α' quaterniones sunt, ιβ' autem (ff. 89-91^{ev}) ternio. Quibus fasciculis bifolium chartaceum haud numeratum praefigitur (ff. I-II^v). Pars II: 1 quaternio (ff. 92-99^v) atque 1 ternio (ff. 100-103^{bv}), a (Georgio Balsamone) notis 14-15 in margine inf. primae paginae scriptis signati (v. ff. 92, 100). Pars III: quaterniones 5, notis graecis rubris α'-ε' in angulo superiore externo primae singulorum paginae distincti; in fasciculo δ' tamen (ff. 128-135^v) nota δ' desideratur. (Georgius Balsamon) verba reclamantia margini inf. ultimae singulo-

rum paginae apposuit (v. ff. 111^v, 119^v, 127^v, 135^v). Pars IV: 1 quaternio (ff. 144-151^v), 1 quinque foliorum (ff. 152-156^v), 3 quaterniones (ff. 157-180^v), 1 binio (ff. 181-182^v + 190^a - 190^{bv}). Fasciculi verbis reclamantibus ab ipso librario qui textum exaravit in margine inferiore ultimae singulorum paginae scriptis distincti (v. ff. 151^v, 164^v, 172^v, 180^v). Pars V: 2 quaterniones (ff. 183-190^v, 191-196^{bv}) nulla nota distincti, quorum prior (ff. 183-190^v) in binione partis IV ff. 181-182^v, 190^a-190^{bv} efformato inclusus est. Pars VI: 1 quinio (ff. 197-206^v), 4 quaterniones (ff. 207-238^v), 1 quaternio cuius ultima duo folia exciderunt (ff. 239-243^{av}): fasciculi notis graecis α-ς in margine inf. primae et ultimae singulorum paginae scriptis signati (primus fasciculus tamen notam α non in margine inf., sed in angulo sup. externo primae paginae praebet: v. f. 197). Pars VII: septem quaterniones, notis α-ζ in margine inf. primae singulorum paginae dextrorsum scriptis signati. (Georgius Balsamon) fasciculos partium I-VII codicis notis arabicis in margine inf. primae singulorum paginae scriptis numeravit, de bifolio ff. I-II^v efformato etiam rationem habens (quae numeratio etiam nunc in ff. 9, 17, 89, 144, 152, 157, 181, 244, 252, 283 perspicitur). Pars VIII: 1 quaternio (ff. 300-307^v), notam α in margine inf. f. 300 sinistrorsum scriptam perhibens, bifolio recentiore (ff. 299+307^a) inclusus. Pars IX: unus fasciculus quindecim foliorum (ff. 308-322^v) quae (Georgius Balsamon) notis arabicis 1-15 numeravit.

CHART. SIGNA. Pars I: ¹(e.g. ff. 3, 6) ancora circolo inclusa cum stella sex radiorum (Briquet n. 484: Salzbourg 1530); ²(e.g. ff. 50, 54, 55) ancora circolo inclusa cum stella sex radiorum et «contremarque» A (Briquet n. 507: Vicence 1529, Udine 1533). Pars II: (e.g. ff. 93, 95, 96, 98) ancora circolo inclusa cum stella sex radiorum (Briquet n. 484: Salzbourg 1530). Pars III: ¹(ff. 106, 109) corona cum duabus crucibus desuper (Briquet n. 5074: Vicence 1531); ²(e.g. ff. 113, 115+117) ancora circolo inclusa cum stella sex radiorum et «contremarque» A (Briquet n. 507: Vicence 1529, Udine 1533). Pars IV: (e.g. ff. 145, 149, 151, 190^b) ancora circolo inclusa cum desuper parvo circolo et «contremarque» ZM (conferri potest cum Briquet n. 513, Vérone 1536-46, ubi tamen etiam stella et crux graeca observantur). Pars V: (e.g. ff. 184, 186, 187, 188, 189, 190) libra circolo inclusa cum stella et «contremarque» A (Briquet n. 2594: Venise 1500). Pars VI: ¹(e.g. ff. 199, 204) ancora circolo inclusa cum stella sex radiorum (Briquet n. 484: Salzbourg 1530); ²(e.g. ff. 201, 202) ancora circolo inclusa cum desuper parvo circolo (Briquet n. 470: Casalmaggiore 1526, Villach 1525); ³(ff. 231, 238+234, 237) galerus praelaticius cum flore desuper et «contremarque» A (Briquet n. 3459: Vicence 1522); ⁴(ff. 239, 241, 243) ancora circolo inclusa cum desuper stella sex radiorum et «contremarque» crucula signisque parum perspicuis efformata (conferri potest cum Briquet n. 509, Udine 1530, ubi tamen in «contremarque» signa diversa, crux autem eadem est). Pars VII: ¹(ff. 244, 249, 251) arcus cum telo et «contremarque» PS (Briquet n. 818: Vérone 1518, Reggio d'Emilie 1521-29, Trévis 1524, Udine 1524-28, Vicence 1524-28, Gratz 1526); ²(ff. 254, 255, 256) galerus praelaticius cum «contremarque» ZM (conferri potest cum Briquet n. 3451 Prague 1527 vel cum Briquet n. 3513 Salò 1513 ubi tamen galerus crucem perhibet); ³(ff. 260, 261) ancora circolo inclusa cum stella sex radiorum et «contremarque» S (conferri potest cum Briquet n. 506, Vicence 1528, ubi tamen «contremarque» alterum quoque signum praebet); ⁴(ff. 292, 294, 295) ancora circolo inclusa cum desuper parvo circolo et «contremarque» duabus litteris A et dimidio circolo efformata (conferri potest cum Briquet n. 511, Vérone 1535, ubi tamen ancora stellam perhibet et in «contremarque» non duplex littera A, sed A et S observantur). Pars VIII: ¹(f. 299) animal et scutum circolo inclusa, sine stella (Briquet n. 1131: Florence 1529, Naples 1528-36, Rome 1534-37, Foligno 1536); ²(ff. 300, 305, 307) libra circolo inclusa cum stella et «contremarque»

AB (Briquet, n. 2595, Vienne 1528, signum cum «contremarque» A tantum praebet). Pars IX: (ff. 311+319-320, 313+316-318) ancora circolo inclusa cum desuper stella sex radiorum et «contremarque» crucula signisque parum perspicuis efformata (cf. signum⁴ partis VI).

SCHEMA. In parte I (v. e.g. f. 28): Lake I 30a, Leroy 32 C 1b; spatium mm. 125.133×88, ll. 20. In parte II (v. e.g. ff. 93-95): Leroy 30 D 1; spatium scriptum mm. 142×100, ll. 27. In parte III (v. e.g. f. 106): Lake I 30a, Leroy 32 C 1b; spatium scriptum mm. 134×87.90, ll. 20. In parte IV: nullum clarum schema perspicitur; spatium scriptum mm. 135×85, ll. 21. In parte V (v. e.g. ff. 183, 196^b): Lake I 38a, Leroy D 24 D 1; spatium scriptum mm. 138×80, ll. 28. In parte VI: nullum clarum schema perspicitur; spatium scriptum mm. 149.150×90, ll. 20. In parte VII (v. e.g. f. 250): Lake I 38a, Leroy D 24 D 1; spatium scriptum mm. 130×82, ll. 20-21. In parte VIII (v. e.g. f. 301): Lake I 25a, Leroy C 31 C 1b; spatium scriptum mm. 140×90, ll. 20. In parte IX (v. e.g. f. 308): Lake I 1a, Leroy 00 D 1; spatium scriptum mm. 168×123, ll. 23-26.

SCRIPT. In codice manus 11 distinguuntur, quas numeris crassioribus indico: partem I manus 1 exaravit (ff. 1-91); partem II manus 2 (ff. 92-103); partem III manus 1 (ff. 104-143^v); partem IV manus 3 (ff. 144-154 usque ad l. 10) et 4 (f. 154 inde a l. 10 usque ad f. 182^v); partem V manus 5 (ff. 183-190^v, 191-196^v); partem VI manus 6 (ff. 197-224^v usque ad l. 3, 225-227^v usque ad l. 14) et manus 7 (f. 224^v ll. 4-13, ff. 227^v inde a l. 15-243); partem VII manus 8, quae etiam scholia marginalia atque glossas interlineares flavo atramento addidit; partem VIII manus 9 (ff. 300-302) et manus 10 (ff. 302^v-307^v); partem IX manus 11, nempe (Georgius Balsamon), qui praeter ff. 308-322^v f. 299 quoque scripsit et in parte I varias lectiones marginibus iniecit vel partes omissas textus supplevit (cf. supra, pp. 407, 414). G. Przychocki, *Ovidius Graecus. Paridis epistula a Thoma Trivisano in graecum conversa*, Cracoviae 1921, p. 6, partem saltem codicis nostri a Thoma Trevisano exaratam esse censet, sed manuum codicis nulla ad scripturam Trevisani proxime accedere videtur, qui e.g. codicem Vat. Pal. gr. 386 ff. 3-105^v exaravit (v. subscriptiones in ff. 64^v et 105^v; cf. etiam P. Canart, *L'unique exemplaire connu de l'œuvre grecque de Thomas Trivizanos, Studi offerti a Roberto Ridolfi*, Firenze 1973, p. 192).

ORN. Pars I: in f. 1 fascia lineis implexis nigris efformata, in folia utrimque desinens. Pars II: nullus ornatus. Pars III: in f. 104 πύλη rubra, folia cauliculosque alba continens; in eodem folio littera ε initialis rubra pulcherrime exornata manum rubram perhibet. Pars IV: in f. 144 linea sinuosa nigra in flosculos utrimque desinens apicibusque nigris intermixta; in f. 157 linea sinuosa rubra cauliculis rubris exornata; praeterea, tituli et litterae initiales nonnullae rubro exaratae. Pars V: tituli et litterae initiales rubro exaratae; in f. 183 fascia lineis sinuosis implexis rubris efformata. Pars VI: litterae initiales rubro exaratae; in f. 197 fascia lineis sinuosis implexis efformata, nigro rubroque colore sublito; in f. 225 linea sinuosa rubra cum apicibus rubris. Partes VII, VIII et IX nullum ornatum perhibent.

POSS. Codicem Iohannes cardinalis de Salviatis et Georgius Balsamon possederunt, qui in parte I varia scripsit, fasciculos nonnullarum partium verbis reclamantibus distinxit, omnes fasciculos notis arabicis numeravit (cf. supra, sub FASC.), textum Aeschylī in f. 299 supplevit atque partem IX a semetipso exaratam in fine codicis addidit. Fortasse Georgius Balsamon ipse diversorum codicum reliquias, quae nunc partes hodierni codicis efficiunt, in unum librum compegit. In ff. 1, 308, 322^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore partim rescissa, nunc mm. 146×53, manus saec. XVIII scripsit *Miscellanea* . . . | *Hierocles philosophus in Carmi-*

na Pita | ... rica = Hephestion | de metris = Simeon | Thessalonicensis de | Templo = Gregorius | Neocesarensis de ani|ma = Psellus de syno|dis Athanasius ad An|tioch. = Gregorii Nazian|zeni epigrammata | Eschili septem in Thebas | expositio symboli | Gregorii philosophi | saec. XIV et XV. In inferiore, mm. 32×38, scriptum est D XXVI. In imo f. 1 (A. Mai) scripsit Colonens. 87 Vat. 2248. In inventario in codice Vat. lat. 9579 asservato (v. f. 145^v) codex numero 89, in indice R. Vernazza numero 94, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 25 signatur.

BIBL. I. Carini, *La Biblioteca Vaticana proprietà della sede apostolica*, Roma 1892, p. 136, codicem nostrum immerito memorat (Vat. gr. 2248 enim nullum indicem codicum Columnensium continet). Cf. praeterea: G. Przychocki, *Ovidius Graecus. Paridis epistula a Thoma Trivisano in Graecum conversa*, Cracoviae 1921, p. 6; H. W. Smyth, *Catalogue of the Manuscripts of Aeschylus*, Harv. Stud. in class. Philol. 44, 1933, p. 27 sub num. 124; A. Turyn, *The manuscript Tradition of the Tragedies of Aeschylus*, New York 1943, pp. 118-119; F. Lefherz, *Studien zu Gregor von Nazianz*, Bonn 1958, p. 170; F. W. Köhler, *Textgeschichte von Hierokles' Kommentar zum Carmen Aureum der Pythagoreer*, Münster 1965, pp. 75-79, qui codicem summamim descripsit; P. Canart, *L'unique exemplaire connu de l'œuvre grecque de Thomas Trivizanos, Studi offerti a Roberto Ridolfi*, Firenze 1973, p. 192.

INTEG. Integumentum e membrana praebet in dorso tesseris gentilicias Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidulam e corio fusco cum hodierno codicis numero, notis aureis impresso.

2249 Saec. IX p.m. (f. 1 saec. XVI), membranac. (ff. II, 1 chartac.), mm. 185×139, ff. I. 320 (+1^a), ll. 28.

1 (ff. 1^a-163) Ps. Dionysii Areopagitae opera scholiis marginalibus instructa quae vulgo S. Maximo Confessori tribuuntur (cf. tamen etiam quae dixi in enarrando codice Vat. gr. 2162): ¹(ff. 1^{av}-61^v) De divinis nominibus (P. G. 3. 585-984) praefixis ^a(f. 1^{ar-v}) tabula capitum et ^b(f. 1^{av}) epigrammate eis νόον αἰγλήεντα - θεοφάντορας ὕμνους (P. G. 3. 117 A); primum scholion (f. 1^{av}) inc. τὰ γνωρίσματα des. Ἰουστίνου φιλοσόφου (P. G. 4. 185 A 1-6), ultimum (f. 61) inc. ταῦτα ἀγιοπρεπῶς μετριάζων des. καὶ τὰ ἐξῆς ὅλα (P. G. 4. 416 B 2-4); in marginalibus ff. 8^v, 9, 15^v, 18^{r-v}, 19^{r-v}, 21^{r-v}, 22^{r-v}, 23^{r-v}, 24^{r-v}, 25^{r-v}, 26^v-31^v, 32^v-33, 34^v manus recentior (saec. XIII-XIV) alia scholia addidit, quorum primum (f. 8^v) inc. θεαρχικὴν ὅλην ὑπαρξιν et des. καὶ ὅλη θεότης (P. G. 4. 209 D 9 - 212 A 9). ²(ff. 63-94^v) De coelesti hierarchia (P. G. 3. 120-340, ed. critice G. Heil, *Denys l'Aréopagite, La hiérarchie céleste* [Sources chrétiennes 58 bis], Paris 1970) praefixo (ff. 62-63) indice capitum; primum scholion (f. 63) est οὐ γὰρ φυσιολογικῶς φησιν ἀλλὰ διὰ συμβόλων τινων καὶ εἰκόνων (P. G. 4. 32 A 11-12), ultimum (f. 94^v) inc. εὐπάθειαν ὡς ἐκ τοῦ καθ' ἡμᾶς des. καὶ τὴν ἀπήμονα κατάστασιν (P. G. 4. 113 B 11-13); subfigitur (f. 94^v) epigramma ἀγγελικῆς σοφίης - νοοσύνθετον ἄστρον (P. G. 3. 116 C-D). ³(ff. 95-139) De ecclesiastica hierarchia (P. G. 3. 369-569), praefixa (f. 95) tabula capitum; primum scholion (f. 95) inc. θεουρ-

γικῆς φησιν des. ἡγουν δοθείσης ἀνθρώποις (P. G. 4. 116 A 2-3), ultimum (f. 139) inc. ἐνοειδέστερα φησιν (sic) des. οικείως ἔχοντα (cf. e.g. codices Vat. gr. 370 f. 125^v et Vat. gr. 2162 f. 112^v [v. supra, p. 2]). ⁴(ff. 139^v-143^v) De mystica Theologia (P. G. 3. 997-1048) praefixa (f. 139^v) tabula capitum; primum scholion (f. 139^v) inc. ἀπλᾶ καὶ ἀπόλυτα φησὶ (sic) des. οὐ μὴν παραβολικῶς (P. G. 4. 416 C 2-4), ultimum (f. 143^v) inc. καὶ ἐπὶ τούτων ὁμοίως des. μηδὲν τούτων λέγειν εἶναι τὸ θεῖον (P. G. 4. 429 A 4-11). ⁵(ff. 144-163) Epistulae, praefixa (f. 144) tabula: ^a(f. 144^{r-v}) Ad Gaium (P. G. 3. 1065); ^b(f. 144^v) Ad eundem (P. G. 3. 1068-1069); ^c(ff. 144^v-145) Ad eundem (P. G. 3. 1069); ^d(f. 145^{r-v}) Ad eundem (P. G. 3. 1072); ^e(ff. 145^v-146) Ad Dorotheum (P. G. 3. 1073-1076); ^f(f. 146^{r-v}) Ad Sosipatrum (P. G. 3. 1077); ^g(ff. 146^v-148^v) Ad Polycarpum (P. G. 3. 1077-1081); ^h(ff. 149-156^v) Ad Demophilum (P. G. 3. 1084-1100); ⁱ(ff. 156^v-162) Ad Titum (P. G. 3. 1104-1113); ^j(ff. 162-163) Ad Iohannem theologum et evangelistam (P. G. 3. 1117-1120); primum scholion (f. 144) inc. ἐπιβάλλω Γάϊον τοῦτον des. θεραπευτὰς καλεῖσθαι (cf. P. G. 4. 528 A 2-13, ubi tamen textus brevior est), ultimum (f. 162^v) inc. θεωνυμίαν φησὶ des. ὑπάρχει (P. G. 4. 576 A 1-4). F. 163^v vacuum.

2 (ff. 164-320^v) Theodoreti (Cyrensis) Graecarum affectionum curatio (P. G. 83. 784-1152; codice nostro quoque usus critice ed. I. Raeder, *Theodoretii Graecarum affectionum curatio*, Lipsiae 1904 [Teubneriana] pp. 1-323; ed. etiam P. Canivet, *Théodoret de Cyr, Thérapeutique des maladies helléniques*, Paris 1958 [Sources chrétiennes 57, 1-2]): ^a(ff. 164-166) prologus (P. G. 83. 784-789; Raeder pp. 1-4, Canivet pp. 100-103); ^b(ff. 166-181) sermo I de fide (P. G. 83. 789-825; Raeder pp. 5-35, Canivet pp. 104-136); ^c(ff. 181^v-196) sermo II de principio (P. G. 83. 825-861; Raeder pp. 36-67, Canivet pp. 137-170); ^d(ff. 196-211) sermo III de angelis (P. G. 83. 861-897; Raeder pp. 68-100, Canivet pp. 171-202); ^e(ff. 211^v-222) sermo IV de materia et mundo (P. G. 83. 897-924; Raeder pp. 100-121, Canivet pp. 203-225); ^f(ff. 222-235) sermo V de natura hominis (P. G. 83. 924-953; Raeder pp. 122-149, Canivet pp. 226-253); ^g(ff. 235-250^v) sermo VI de providentia (P. G. 83. 956-992; Raeder pp. 149-180, Canivet pp. 254-287); ^h(ff. 251-257^v) sermo VII de sacrificiis (P. G. 83. 992-1005; Raeder pp. 180-194, Canivet pp. 296-309); ⁱ(ff. 258-269^v) sermo VIII de martyribus (P. G. 83. 1008-1033; Raeder pp. 194-219, Canivet pp. 310-335); ^j(ff. 269^v-281) sermo IX de legibus (P. G. 83. 1033-1060; Raeder pp. 219-242, Canivet pp. 336-359); ^k(ff. 281-295^v) sermo X de oraculis (P. G. 83. 1060-1093; Raeder pp. 242-272, Canivet pp. 360-391); ^l(ff. 295^v-308) sermo XI de fine et iudicio (P. G. 83. 1093-1124; Raeder pp. 272-298, Canivet

pp. 392-418); °(ff. 308-320^v) sermo XII de virtute activa (P. G. 83. 1124-1152; Raeder pp. 298-323, Canivet pp. 419-446).

MAT. Codex satis bene servatus. Margines inferiores nonnullorum foliorum (v. praesertim ff. 130-135^v, 233-320^v) umore maculata, sine tamen ullo textus detrimento. F. 61 perterebratum.

FASC. Sunt in totum fasciculi 41, nulla nota distincti, quaterniones omnes praeter 21 (trium foliorum, ff. 161-163^v) et 41 (quinque foliorum, ff. 316-320^v).

CHART. SIGNA. In f. 1 chartaceo: ancora circulo inclusa cum desuper stella sex radiorum (Briquet n. 492: Lucques 1522).

SCHEMA. Leroy 33 A 1 d, ut in codice Vat. gr. 2197 (v. supra, p. 132). Qua de causa J. Leroy, *La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, p. 36 n. 57 codicem nostrum in eodem scriptorio exaratum esse censet a quo T. W. Allen sententia, *Journal of Philology* 21, 1893, pp. 48-55 codex Vat. gr. 2197 et octo alii codices originem repetunt (cf. descriptionem codicis Vat. gr. 2197, sub SCRIPT., p. 132). Spatium scriptum: mm. 142. 144×78. 85.

SCRIPT. Codicem unus idemque librarius accurate fusco atramento exaravit. Cuius stilus H. Follieri sententia, *La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, pp. 145-146 ad scribendi modum qui codicum a T. W. Allen memoratorum (v. descriptionem codicis Vat. gr. 2197, sub SCRIPT.) proprius est proxime accedit, et scripturae praesertim codicis Vat. gr. 1594 simillimus est. In nonnullis foliis (v. supra, in altera parte descriptionis) manus recentior saec. XIII-XIV scholia aliquot scripsit, textum a manu priore exaratum etiam passim retractans. In f. 1^v <Georgius Balsamon> indiculum addidit.

ORN. In f. 1^a duplex crux et rectagonum lineas sinuosas implexas continens; in f. 1^{av} linea sinuosa in folia utrimque desinens apicibusque fuscis intermixta (v. etiam f. 62); simplices lineae vel lineolae sinuosae apicibus intermixtae finem vel initia operum indicant. In f. 139^v crux cum quattuor foliis, in f. 143^v flos; in f. 164 titulus Theodoreti operis binis cruculis inclusus, quae etiam iuxta titulos librorum operis observantur.

POSS. Iohannes card. de Salviatis: <Georgius Balsamon> enim, eius scriba graecus, indiculum in f. 1^v addidit (v. etiam supra, sub SCRIPT.). In ff. 1^a, 145, 320^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In f. I, manu <A. Mai>: XXVIII (numerus scil. in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579 f. 144); in eodem folio: XC, 79, 87. Nota 79 numero codicis in indice R. Vernazza respondet. F. 1 adglutinata est schedula chartacea partim rescissa, nunc mm. 87×100, in qua manus saec. XVIII quae in codice continentur scripserat: etiam nunc legi potest *Dionisij Areopagitae | de div(inis) no(minibus) Theod(or)et(i) . . .*; leguntur etiam XC et alia nota partim deperdita (X . . . C). In imo f. 1^a <A. Mai> scripsit *Colonens. 88 Vat. 2249*. In indice R. Vernazza codex numero 79 signatur, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso desideratur.

BIBL. Codicem memorant: I. Raeder, *Analecta Theodoretiana*, *Rhein. Mus. für Philol.* 57, 1902, pp. 449, 450, 454 (cf. *Byz. Zeitschr.* 12, 1903, p. 384) et *Theodoreti Graecarum affectionum curatio Lipsiae* 1904 [*Teubneriana*] p. III (cf. *Byz. Zeitschr.* 15, 1906, pp. 374-375 nec non P. Wendland, *Berl. phil. Woch.* 25, 1905, col. 1143); P. Henry, *Les états du texte de Plotin* [*Études plotiniennes* I] Paris 1938, p. 75; E. des Places, *Platon* XI, 1, Paris 1951 [*Les belles Let-*

tres] p. CCXXI; A. Diès, *Platon* XII, Paris 1956 [*Les belles Lettres*] p. 9; P. Canivet, *Théodoret de Cyr, Thérapeutique des maladies helléniques* Paris 1958 [*Les sources chrétiennes* 57,1] pp. 69, 70, 88 (cf. *Scriptorium* 15, 1961, p. 397 sub num. 953); J. Leroy, *La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, p. 36 n. 57; H. Follieri, ibid. pp. 140 n. 3 et 145, quae specimen partis f. 63 etiam praebet (op. l. p. 159 tab. 6 b). Cf. etiam dissertationem meam *Ricerche sulla tradizione manoscritta del De divinis nominibus dello pseudo-Dionigi l'Areopagita*, *Annali della Scuola Normale Sup. di Pisa*, serie II, 34, 1965, pp. 296 (ubi nota saeculi corrigenda est) et 306-310 (ubi codicem nostrum cum codicibus Paris. gr. 439, Vat. gr. 859 et Lauren. plut. 5. 32 arto vinculo coniunctum esse ostendi), nec non A. M. Ritter, *Stemmatisierungsversuche zum Corpus Dionysiacum Areopagiticum im Lichte des EDV Verfahrens*, *Nachrichten der Akademie der Wiss. in Göttingen*, philol. hist. Kl. 1980, 6, p. 98 qui tamen notitia mea deceptus codicem saec. X-XI immerito tribuit.

INTEG. In dorso integumentum membranacei tesserac gentilitiae Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidula e corio fusco cum hodierno codicis numero, notis aureis impresso.

2250 Saec. XIV a.m., chartac., mm. 196×152, ff. I. 351 (+345^a), ll. 21-35, in duos tomos divisus.

1 (f. 1) Tabula purpuratorum imperii byzantini. Subfiguntur <Leonis magistri versus iambici sex ex eius chiliosticho carmine theologico> sumpti, cum brevi explicatione (primus est θεός τὸ διττὸν οὐκ ἔχων τῶν πνευμάτων, ultimus φέρει τὸ σεπτὸν τῆς ἀρίστης ἐπτάδος; explicatio, partim evanida, inc. ἡγουν οὔτε ἄγγελος; finis legi nequit). Idem versus occurrunt, e.g., in codicibus Bodl. Barocc. gr. 76 f. 381 (cf. Coxe, *Cat. cod. man. Bibl. Bodl.* I, Oxonii 1853, coll. 136-137), Vat. gr. 459 f. 274^v (cf. Devreesse, *Codices Vat. gr.* II, Bibl. Vat. 1937, p. 224) et Vat. gr. 513 f. I (cf. Devreesse, p. 368; e codice 34 bibliothecae monasterii τοῦ Λευμῶνος in insula Lesbo ed. A. Papadopoulos-Kerameus, *Μαυρογορδάτειος Βιβλιοθήκη*, Constant. 1884, p. 49).

2 (ff. 1^v-2) Tabula operum quae in codice continentur, cum initiis.

3 (ff. 3-86^v) S. Iohannis Chrysostomi orationes sex: ¹(ff. 3-17) Ad Stagirium a demonio vexatum oratio I (P. G. 47. 423-448); ²(ff. 17-30) Ad Stagirium oratio II (P. G. 47. 447-472); ³(ff. 30^v-42^v) Ad Stagirium oratio III (P. G. 47. 471-494); ⁴(ff. 43-50^v) Adversus oppugnatores vitae monasticae (P. G. 47. 319-332); ⁵(ff. 50^v-61) Ad patrem infidelem, sive adversus oppugnatores vitae monasticae liber II (P. G. 47. 331-348); ⁶(ff. 61^v-86^v) Ad patrem fidelem, sive adversus oppugnatores vitae monasticae liber III (P. G. 47. 349-386).

4 (ff. 87-113^v) S. Gregorii theologi, nempe <Nazianzeni>, oratio II apologetica (P. G. 35. 48-513). In margine externo f. 89^v scriptum est scholion: inc.

κολοφών τὸ ἀκρότατον καὶ τὸ κεφάλαιον ἀπὸ τοιαύτης ἱστορίας des. διὰ τοῦτο κολοφῶνα λέγουσι τὸ ἀκρότατον κεφάλαιον.

5 (ff. 114-166) **S. Basili Magni** ¹(ff. 114-121^v) Ad adolescentes de legendis libris gentilium (P. G. 31. 564-589; ed. etiam F. Boulenger, Paris 1935 [*Les belles Lettres*] pp. 41-61); ²(ff. 122-161^v) De vera virginitatis integritate (P. G. 30. 669-809); post finem (f. 161^v) haec subfiguntur, rubro scripta: μακάριοι οἱ παρθένοι καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα ὅτι τοὺς μακαρισμοὺς ὑπερβάντες τὴν ὑπερτάτην εὐρον μακαριότητα; in marginibus pauca scholia: primum (f. 139) est ὅτι ἐκάστω ἄνω ἄγγελος ἔπεται ἀπὸ γενέσεως, ultimum (f. 161) est σημειῶσαι πῶς ἔλαβε τὴν ὕδραν; ³(ff. 162-163) Ad monachum lapsum, nempe classis I ep. 45 (P. G. 32. 365-369; Y. Courtonne, *St. Basile Lettres* I, Paris 1957 [*Les belles Lettres*] pp. 112-115; textus epistolae idem est atque initium sermonis VIII de poenitentia, P. G. 32. 1217-1220 D 5); ⁴(ff. 163-166) Ad Gregorium, nempe classis I ep. 2 (P. G. 32. 224-233; Courtonne I, pp. 5-13). Subfigitur (f. 166) epistula Gregorii theologi sive (Nazianzeni ad Eudoxium), nempe ep. 80 (P. G. 37. 153). F. 166^v vacuum.

6 (ff. 167-202) **Platonis Phaedo**. In margine externo f. 174^v scripta sunt scholia duo: primum inc. μέχρι τοῦδε καλῶς εἶχεν ὁ λόγος des. καὶ ὑπὲρ κατάληπιν; alterum inc. ὅθεν ὁ Ἀριστοτέλης ὁρμώμενος ἐκ τῶν ἐναντίων des. μὴ ὄν δὲ κατὰ συμβεβηκός. Quae in marginibus ff. 179^v et 180 leguntur non scholia sed partes omissae textus sunt. F. 202^v vacuum.

7 (ff. 203-216) **Libanii** Achillis ad Ulixem antilogia, nempe declamatio V, sub titulo ἀπολογία παρ' Ἀχιλλέως πρὸς Ὀδυσσεά πρεσβεύοντα ἀποθέσθαι τὴν μῆνιν (ed. R. Foerster, *Libanii opera*, V, Lipsiae 1909 [*Teubneriana*], pp. 303-360). F. 216^v vacuum.

8 (ff. 217-248^v) **Demosthenis** de corona.

9 (ff. 249-290^v) (Aelii) **Aristidis** declamationes duae: ¹(ff. 249-253) Ad Achillem (ed. G. Dindorf, *Aristides*, II, Lipsiae 1829, pp. 584-608); ²(ff. 253-290^v) Ὑπὲρ τῶν τεττάρων, praefixo sub titulo scholio σημειῶσαι συγγνώμην αἰτεῖν οὕτω Δημοσθένους τῷ δὲ φεύγοντι καὶ παραιτεῖσθαι · δυνάμεθα δὲ λέγω καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπολογεῖσθαι τὸ παραιτεῖσθαι (Dindorf III, p. 439, 18-20), ab initio παραιτεῖσθαι μὲν οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ usque ad προσεῖναι προσήκει (Dindorf II pp. 156-295, 18; F. W. Lenz-C. A. Behr, *P. Aelii Aristidis opera quae exstant omnia* I, 2-3, Lugd. Bat. 1978, pp. 293-414,4); textus sic dividitur: ³(ff. 253-264^v) πρὸς Πλάτωνα ὑπὲρ τῶν τεττάρων (Dindorf II, pp. 156-202,20; Lenz-Behr pp. 293-332,8); ⁴(ff. 264^v-268) Κίμων (Dindorf II pp. 202,21-214,19; Lenz-Behr,

pp. 332,9-342,13); ⁵(ff. 268-274) Μιλτιάδης (Dindorf II pp. 214,20-238,6; Lenz-Behr pp. 342,14-361,9); ⁶(ff. 274-290^v) Θεμιστοκλῆς (Dindorf II pp. 238,7-295,18; Lenz-Behr pp. 361,10-414,4).

10 (ff. 291-325^v) **Plutarchi** (Chaeronensis) ¹(ff. 291-300) De curiositate (ed. G. N. Bernardakis, *Plutarchi Chaeronensis moralia*, III, Lipsiae 1891 [*Teubneriana*] pp. 334-354); ²(ff. 300-325^v) Quomodo adulator ab amico interno scatur (ed. Bernardakis, I, Lipsiae 1888 [*Teubneriana*] pp. 118-180).

11 (ff. 325^v-342^v) **Luciani** (Samosatensis) ¹(ff. 325^v-338^v) De mercede conductis (ed. C. Iacobitz, *Luciani Samosatensis opera*, I Lipsiae 1888 [*Teubneriana*] pp. 292-319); ²(ff. 339-342^v) Apologia (ed. Iacobitz, op. I, pp. 319-327).

12 (ff. 343-349) Remedia medica varia: ¹(f. 343^{r-v}) sub titulo ἡ ἀντίδοτος remedia sex, quorum primum inc. στάχος ξυλοβάλαμον μαστίχη καρεόφαλα κινάμωμον ἄσαρ ἀνὰ κοκίων ἡ σάνδαλον λευκὸν ζαφρὰν ultimum autem des. ἡ ἐκ τοῦ τρίμματος ἔμφυσα εἰς τοὺς μυκτῆρας. ²(f. 343^v l. 4) τζιτζια κρόμυ ἡμυ ζ' ζῶσαν εἴτασχι. ³(f. 343^v l. 5) ἕτερον ἐφόλβιον μεταμελανθοῦκ τρίψον καὶ βάλε μετὰ μασουρίου. ⁴(f. 343^v ll. 6-10) **S. Lucae evangelistae** * compositio salsi intinctus sub titulo ἀλλάτιον τοῦ ἀγίου εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, inc. ὑσσώπου Κρητικοῦ ἐξάγια δ' des. μετὰ πάντων τῶν ἐδεσμάτων (ed. I. L. Ideler, *Physici et medici graeci minores*, I, Berolini 1841, p. 297, 7-13 ubi tamen textus in fine discrepat; de codice nostro v. H. Diels, *Die Handschriften der antiken Ärzte* II, Berlin 1906, p. 58). ⁵(f. 343^v ll. 11-13) Sub titulo ἄλλας πεπτικὸν στομαχικὸν διαλύον φλέγμα γοφρητικὸν καὶ διαλυτικὸν + ἡ σκευασία inc. ἄλλας κοινὸν πεφρυμένον ἢ αῖμα (2) χαμαιμήλων des. πάντα λειώσας καλῶς χρῶ πρὸς βάμμα τι. ⁶(f. 343^v ll. 14-18) Sub titulo ἀλλάτιον τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου ἡ σκευασία inc. ὑσσώπου Κρητικοῦ οὐγγίας δ' des. ταῦτα κόψας καὶ σήσας χρῶ ἐν εἰδέσμασιν οἷς ἄνπερ βούλει (ed. Ideler I, p. 298; de aliis codicibus v. Diels, op. I. II p. 41). ⁷(f. 343^v ll. 19-20) Sub titulo τῶν ἀγίων δώδεκα ἀποστόλων ἀλλάτιον, ὑσσώπου οὐγγίας α' ἡμισυ πεπέρως οὐγγίαν α' ἄλλατος κοινὸς ὅπτα ἢ β' (sic). ⁸(f. 343^v ll. 21-25) ἀντικαθαρτικὴ λεγομένη σκευασθεῖσα παρὰ τοῦ ὁσίου Μιχαὴλ τοῦ συγγέλου ὑγίαν ἀποκαθιστῶσα τοῖς μάλιστα πίνουσιν αὐτόν παντοῖαν δέδοται δὲ ἀπαραφυλάκτως ἐν παντὶ καιρῷ καὶ ὥρα καὶ μετὰ τροφὴν καὶ πρὸ τροφῆς ἡ σύνθεσις ἔστιν αὕτη πέπερι κινάμωμον στάχος καρύοφαλον μακροπίπερ ἀνα οὐγγίας β' ζιντζίβερ οὐγγίαν μίαν σαχαρ οὐγγίας θ' (simile remedium sub titulo σκευασία τοῦ συγγέλου in codice Vat. gr. 279 ff. 226^v-227). F. 344 vacuum. ⁹(f. 344^v) Inc. σένε ἐξάγια β' πολυπόδιν ἐξάγια β' ὀξυφνίκον οὐγγίαν α' ἡμισυ des. εἰς κάθαρσιν χολῆς πίνε. ¹⁰(f. 345) Sub titulo κολλούριον κάλ-

λιστον ὀφθαλμικὸν διὰ πείρας (sic) πολλῆς καλούμενον ἢ διαθήκη τοῦ χρυσοχόου inc. καδμίας κεκαυμένης οὐγγίας γ' συμύνης καθαρᾶς οὐγγίαν α' des. εἰ δὲ βούλει τρίψον τὸ κολλούριον λεπτὸν καὶ εἴσαγε εἰς ὀφθαλμόν. ¹¹(f. 345^v ll. 1-6) ἀλάτιον, inc. ἄλλας καθαρὸν ρωμαϊκόν (sic) οὐγγίας ὀκτώ des. ἐνώσας χρῶ. ¹²(f. 345^v ll. 7-13) γλύκυσμα, inc. ζιντζίβερ οὐγγίας τρεῖς, γαλαγκὰ οὐγγίαν ἡμισυ des. μέλι λίτραι μίαν ἡμισυ ἐψημην. ¹³(f. 345^v ll. 14-21) Sub titulo εἰς κάθαρσιν κεφαλῆς στομάχου καὶ νεφρῶν ἐχόντων φλέγμα, inc. πίπλιον κς' des. καὶ μάννα ἐξάγια δ'. F. 345^{ar-v} vacuum. ¹⁴(f. 346 l. 1) κικίδιν τρίψας βάλε εἰς πανιν καὶ δῆσον εἰς τὸν μῆρη (?). ¹⁵(f. 346 ll. 2-4) βατραχοβότανον γινόμενον ἔθα (sic) οἱ βάτραχοι τζακισθεν (ut vid.) καὶ τεθὲν εἰς τὸν τοῦ χειρὸς σφιγμὸν δηθὲν μετὰ καρύου ἢ λατοκαρίου · ζαφνον ἰαθήση. Ff. 346^v-347 vacua. ¹⁶(f. 347^v) Inc. σεληνόριζα κουδουμεντόριζα μαλαθρόριζα des. καὶ χλιδόνναν οὐγγίας β'; subfiguntur verba postea addita κυλοκνίδιον ἐξάγια γ'... φανῆς μιγίας δακρυον ἐξάγια ἐν ἡμισυ. ¹⁷(f. 348) ἀγριοκλήματος φύλον ξηράνας καὶ τρίψας πᾶσαι εἰς ρύνιν. ¹⁸(f. 348^v) Sub titulo εἰς λα (sic) inc. θαψίας σπέρμα ἐξάγιον ἡμισυ des. κάρια γ εἷ πρᾶσσα (?) μετὰ μέλιτος. ¹⁹(f. 349) Sub titulo κατασκευὴ ἐψημάτος μύρου μεγάλου inc. εἰς μάτλια ἐλαίου ιβ' καὶ οἴνου ὅσα μέτρα ἰκανὰ εἰσὶν ἐπὶ τῷ βράζεσθαι μετὰ τοῦ ἐλαίου (sic) des. καὶ μυρσίνη βρασσόμενα σὺν οἴνω πεπαλαιωμένω καὶ εὐχρήστω.

13 (ff. 349^v-351) Tabula paschalis ab anno mundi 3900° (i.e. anno domini 1351) usque ad annum mundi, 3903° (i.e. annum domini 1378). Subfiguntur (f. 351): ¹scholion quod inc. σημειώσαν βότανον βριονία ὅπερ et des. γινόμενον συμπόσιον; ²adnotatiuncula de flumine Danapri, inc. σημειώσαν ὥς τοῦ ποταμοῦ Ἐλίσσου des. ὅστις ποταμὸς καλεῖται καὶ Δάναπρις.

14 (f. 351^v) E Philostrati Vita Apollonii excerpta duo: ^a(ll. 1-24) ὃ Δάμι θεωρῶ πρὸς ἐμᾶντόν – ἐς ἐταίρας φέρεσθαι, nempe lib. I, cc. 33-35 (ed. L. C. Kayser, *Flavii Philostrati opera*, I, Lipsiae 1870 [*Teubneriana*] pp. 35,7-37,7); ^b(ll. 25-28) χρημάτων δέ – ἐμοὶ δὲ ἄχυρα, nempe lib. I, c. 39 (ed. l. p. 41, 15-20). Subfigitur (ll. 28-31) scholion quod inc. μέγα τοῦτο, ὃ Ἀπολλόνιε, et des. χρυσοῦ δὲ ταῦτα διδάσκειν.

MAT. Codex satis bene servatus. F. 1 reffectum; ff. 349^{r-v}, 350^{r-v}, 351^{r-v} charta translucida flavescens partim obiecta. Folia nonnulla umore maculata, sine tamen ullo textus detrimento (v. e.g. ff. 282-290, 312-324).

FASC. Sunt in totum fasciculi 44, nulla nota distincti (notae numerales enim a manu I margini superiori medio uniuscuiusque foliorum appositae non fasciculos, sed scripta codicis indicant): fasciculus 1 (ff. 1-2^v) est bifolium, fasciculi 2-9 (ff. 3-66^v) sunt quaterniones, 10-11 (ff. 67-86^v) quiniones, 12-23 (ff. 87-182^v) quaterniones, 24-25 (ff. 183-202^v) quiniones, 26 (ff. 203-210^v) quaternio, 27 (ff. 211-216^v) ternio, 28-35 (ff. 217-280^v) quaterniones, 36 (ff. 281-

290^v) quinio, 37-40 (ff. 291-322^v) quaterniones, 41 (ff. 323-328^v) ternio, 42 (ff. 329-338^v) quinio, 43 (ff. 339-345^{ar}) quaternio, 44 (ff. 346-351) ternio.

CHART. SIGNA. Septem observantur: ¹(e.g. ff. 21, 22) bini circuli linea intersecti (Briquet n. 3198: Bergame 1337); ²(ff. 71, 73) bini circuli cum cruce (Briquet n. 3156: Sienne 1319); ³(f. 87) fructus (cf. Briquet n. 7325: Bologne 1318; v. etiam Mošin n. 4212, anni 1318); ⁴(e.g. ff. 175, 202) arcuballista (Briquet n. 706: Sienne 1323); ⁵(ff. 214, 215) flos (similis sed non idem apud Mošin, nn. 3969-3971, annorum 1317-1319); ⁶(f. 333) cor (Briquet n. 4179: Grenoble 1330); ⁷(e.g. ff. 339, 341, 342, 345) campana (Briquet n. 4026: Gênes 1340).

SCHEMA. Lake I lb, Leroy P 2 00 D 1. Spatium scriptum: mm. 130. 140×100 plerumque.

SCRIPT. Manus quinque mea sententia distingui possunt, quas numeris crassioribus indico: 1 ff. 3-86^v, 95-290^v, 291-342^v exaravit praeter partes in quibus manus 2 et 4 observantur; 2 nigro atramento f. 69^v nec non f. 266^v ll. 1-7; 3 ff. 87-94^v; 4 fusco atramento f. 213^v ll. 1-6 et 214^v; 5 paulo posterior (saec. XIV p.m.), nempe Phialitides (de quo v. infra, sub ANNOT. et POSS.) ff. 1-2, 343-351^v. Manus 1, cuius forma litterae v propria est, in ff. 291-296 praesertim scriptura maioris moduli utitur.

ORN. Tituli, litterae initiales, scholia nonnulla rubro exarata. In f. 87 fascia rubra lineis sinuosis implexis rubris constans; in f. 122 fascia nigra lineas sinuosas implexas rubras punctaque nigra continens; in f. 162 ornatus ruber lineis sinuosis implexis efformatus; in f. 163 breves lineae sinuosae nigrae, apicibus rubris intermixtae; in ff. 121^v, 167, 203, 253, 291 linea sinuosa rubra apicibus nigris intermixta; in f. 217 binae lineae sinuosae rubrae apicibus nigris intermixtae nec non fascia nigra, lineas sinuosas rubras implexas continens; in ff. 166, 249, 274, 290^v breves lineae sinuosae rubrae, apicibus nigris intermixtae.

ANNOT. Possessor codicis, nempe Phialitides, adnotationes passim iniecit: f. 2^v πόνος Φιαλτίδεω τοδι πέλει, quae verba in f. 349 iteravit; f. 348^v: ἐγεννήθη ὁ υἱός μου ὁ Ἀλέξανδρός μου τῇ ιδ' τοῦ μαρτίου· περὶ ὧραν ὀρθρου τοῦ 3903° ἔτους ἰνδικτιῶνος ς' ὃν καὶ φυλάξει κύριος διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων + ἐγεννήθη ἡ θυγάτηρ μου ἡ Εὐφροσύνη μου τῇ κε' τοῦ ἀπριλίου περὶ ὧραν ὀρθρου τοῦ 3903° ἔτους ἰνδικτιῶνος ι' ἣν καὶ φυλάξει κύριος διὰ μεσιτείας τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων + ἐγεννήθησαν οἱ δύο μου υἱοὶ οἱ δίδυμοι ὃ τε Ἰωάννης καὶ ὁ Δεμήτριος τῇ κβ' τοῦ σεπτεμβρίου περὶ ὧραν δ' τῆς νυκτὸς τοῦ 3903° ἔτους ἰνδικτιῶνος ιγ' οὗς καὶ φυλάξει ὁ θεὸς διὰ μεσιτείας τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων; f. 349 ἄρα τίς γῆθεν ἀείρας ἐν συστροφῇ με ζεφύρου | ἀκαριαίως ἀποίσει πρὸς τὴν κλαυθμῶνος | κοιλάδα ἵν ὅπως τὰς μελλούσας ἰδὼν κολάσεις θρηνήσω; in margine f. 351^v nonnulla verba partim evanida atque charta flavescens obiecta: legere potui βία ου (?) πάντα | καὶ πᾶς ἀμινικός μώκιος εἶναι βιάζεται.

POSS. Ff. 2^v et 349: Phialitides (cf. etiam supra, sub ANNOT.); f. 1, marg. inf.: Iohannes card. de Salviatis. In ff. 1, 3, 95, 329^v, 351^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In summo f. 1, manu (A. Mai): LXXXVIII (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579, f. 145^v). F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae partim rescissae: in superiore, nunc mm. 131×86, manus saec. XVIII scripsit Ioannis Chrysostomi Homiliae | aliquot | Nazianzeni apologeticus | Basilii homiliae aliquot | Platonis Phaedon | Libanii Apologia | Demosthenes de corona | Aristidis orationes ali... | Plutarchi opuscula a... | et Luciani singula in eodem c... | saeculi XIV; in margine inferiore: LXXXIX. In schedula inferiore, nunc mm. 31×43, scriptum est D XXI. In imo f. 1 (A. Mai) scripsit Colonens. 89 Vat. 2250 P. I; in imo f. 167 (nempe in initio tomi II) Vat. 2250 P. II. Codex in

indice R. Vernazza numero 67, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 20 signatur.

BIBL. Codicem memorant: H. Diels, *Die Handschriften der antiken Ärzte* II, Berlin 1906, p. 58; R. Foerster, *Libanii opera* V, Lipsiae 1909 [*Teubneriana*] p. 294; G. Przychocki, *Watykańskie rękopisy listów św. Grzegorza z Nazyanzu*, *Eos* 16, 1910, p. 117; P. Gallay, *Liste des manuscrits des lettres de saint Grégoire de Nazianze*, *Revue des études grecques* 57, 1944, p. 121; S. Y. Rudberg, *Études sur la tradition manuscrite de S. Basile*, Lund 1953, p. 181; M. Wittek, *Liste des manuscrits de Lucien*, *Scriptorium* 6, 1952, p. 318 sub num. 166; N. G. Wilson, *A List of Plato Manuscripts*, *Scriptorium* 16, 1962, p. 392 sub num. 222; F. W. Lenz-C. A. Behr, *P. Aelii Aristidis opera quae exstant omnia*, I, 1, Lugd. Bat. 1976, p. LXIII. Przychocki, Gallay et Wittek codicem saec. XVI immerito tribuunt.

INTEG. In dorso integumenti membranacei tesserae gentiliciae Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-66) et scidula e corio fusco cum hodierno codicis numero, notis aureis impresso.

2251 Saec. XIV (ff. I-II, 273-274 saec. X, f. III saec. XVII in.), chartac. (ff. I-II, 273-274 membranac.), mm. 204×158, ff. III. 274 (+37^a, 39^a), II. 27 plerumque (ff. I-II^v, 273-274 II. 23).

Nicetae <Heracleensis sive Serrarum commentaria in nonnullas orationes S. Gregorii Nazianzeni> in initio et in fine mutili, lemmatibus Gregorii orationum instructi, quorum initium et finis tantum citantur: ¹(ff. 1-84^v) <λόγος β> in orationem 45, nempe in S. Pascha II; commentarium inc. mutilus (f. 1) ὡς φησιν ὁ θεὸς Διονύσιος (cf. e.g. cod. Vat. gr. 457 f. 17 l. 16), des. (f. 84^v) καὶ ἐνεχθήσονται δῶρα δεκτὰ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου (cf. e.g. cod. Vat. gr. 457 f. 62^v); ²(ff. 84^v-107) λόγος γ' in orationem 44 in novam dominicam καὶ εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα (cod.); argumentum (f. 84^v) inc. τῆς πανηγυρικῆς des. καὶ νὰ μέλλουσι γίνεσθαι, cf. cod. Vat. gr. 457 f. 62^v; commentarium inc. (f. 85) ἐγκαίνια ἐπὶ ναοῦ des. (f. 107) εἰς τὸν καινὸν ἐκείνον βίον ἀπέλωμεν ἀμὴν ὃ ἐστὶ τὸ ἀμὴν ἀλήθεια γέννοιτο (sic; cf. Vat. gr. 457 ff. 62^v-78); ³(ff. 107-144) λόγος δ' in orationem 41 in Pentecosten; argumentum (f. 107) inc. πανηγυρικὴν ιδέαν des. ἀπὸ τῆς αἰτίας, cf. Vat. gr. 457 f. 78; commentarium inc. (f. 107^v) μετριοφρονῶν ὁ θεολόγος des. ante doxologiam (f. 144) ἀληθινὴ ἐορτὴ καὶ ἀγαλλίασις, cf. Vat. gr. 457 ff. 78-103^v (ed. D. Hoeschel, *Homiliae quaedam sacrae Basilii M., Gregorii Nysseni, Nazianzeni, Ioh. Chrysostomi, Cyri Germani*, Augustae 1587, pp. 247-333); ⁴(ff. 144-166) λόγος ε' in orationem 15 in Maccabaeorum laudem; commentarium inc. ἐν ταῖς Μακκαβαϊκαῖς βίβλοις des. ὡς ὅταν λέγωμεν ἀμὴν ἀμὴν (sic) ὃ ἐστὶν γέννοιτο γέννοιτο, cf. Vat. gr. 457 ff. 103^v-120^v; desideratur in codice nostro (v. f. 160^v l. 2 a.i.) alia interpretatio Chrysostomi, quae in codice Vat. gr. 457 ff. 116^v-117 inseritur (cf. R. Devreesse, *Cod. Vat. gr. II*, Bibl. Vat. 1937, p. 219); ⁵(ff. 166^v-184^v) λόγος ζ' in orationem 24 in laudem S. Cypria-

ni; argumentum (f. 166^v) inc. ἀνωτέρω Ναζαζοῦ (sic) ὅρος ἐστὶ βαθύκρημον des. τὸ παρὸν εἰς αὐτὸν ἐγκώμιον προσεφώνησεν, cf. Vat. gr. 457 f. 121; commentarium inc. (f. 166^v) παρολίγον φησὶ παρῆλθεν des. (f. 184^v) ante doxologiam τέλειοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ Χριστοῦ εὐρεθέντες (cf. Vat. gr. 457 ff. 121-135^v); ⁶(ff. 185-195) λόγος ζ' in orationem 19 ad Iulianum tributorem exaequatore; argumentum (f. 185) inc. τισὶ μὲν δοκεῖ δικανικὸς εἶναι des. καὶ τῶν δημοσίων ἐξησωτήν (cf. cod. Vat. gr. 457 f. 136; ed. I. Sajdak, *Historia critica scholiastarum et commentatorum Gregorii Nazianzeni* [*Meletemata patristica* 1], Cracoviae 1914, p. 169,5-20); commentarium inc. (f. 185) τίς ἢ τοσαύτη φησὶ τυραννίς des. (f. 195) θεωροῦντες τὴν δόξαν τῆς ἁγίας τριάδος (cf. Vat. gr. 457 ff. 136-150); ⁷(ff. 195^v-212) λόγος η' in orationem 38 in Theophania; argumentum (f. 195^v) inc. τὸν παρόντα λόγον πανηγυρικὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξέδωκεν des. σφόδρα ἠκρίβωται (cf. Vat. gr. 457 f. 150^v); commentarium inc. (f. 195^v) τὸ Χριστὸς ὄνομα κυρίως μὲν τὸ συναμφοτέρον σημαίνει des. (f. 212) ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ πάντα δεσμίους γῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, cf. Vat. gr. 457 ff. 150^v-171^v (utrumque ed. D. Hoeschel, op. l. pp. 20-84); in margine sup. f. 208 scriptum est scholion μηρυκίζει χαράσσει ἀνάγει τὸν χὸρ ἀπὸ τῆς κυλι καὶ χαρασσει; ⁸(ff. 212-272^v) λόγος θ' in orationem 43 in laudem S. Basilii Magni; argumentum (f. 212) inc. ὁ προκείμενος οὗτος λόγος des. διὸ καὶ ἐπιτάφιος ὀνομάσθη (cf. Vat. gr. 457 f. 172 II. 2-3; ex hoc codice integre transcripsit R. Devreesse, op. l. p. 219); commentarium inc. (f. 212^v) παθαινομένης καὶ ἀπὸ λοφυρομένης (sic) καὶ θρηνητικῆς διαθέσεως ἀναφώνημα (cf. Vat. gr. 457 f. 172) des. mut. τὴν τῆς ἐκκλησίας ἐρημίαν τοιαύτην ἀπὸ (cf. Vat. gr. 457 f. 232^v l. 8 a.i.).

Folia I-II, 273-274 membranacea saec. X, mm. 202×137, binis columnis unciali liturgico quem dicunt caractere exarata, ex alio codice avulsa atque in initio et in fine codicis nostri addita, continent lectiones nonnullas Evangelii secundum Matthaeum: f. I inc. Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς οὐ χρίαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν (Matt. 14,16), des. δώδεκα κοφίνους (Matt. 14,20): agitur de lectione domin. 8 Matthaei; f. I^v inc. δ]ὲ ἐσθίω (sic) [ντες] ἦσαν (Matt. 14,21) des. πόθεν ἡμῖν (Matt. 15,33): agitur de lectionibus domin. 8 et sabb. 9 Matthaei; f. II inc. ἵνα δὲ ἴδητε (Matt. 9,6) des. εὐ]ρήσει αὐτ[ὴν] (Matt. 10,39): agitur de lectionibus dom. 6 et sab. 7 Matthaei; f. II^v inc. ὑμᾶ]ς ἐμὲ δέ[χεται] (Matt. 10,40) des. παρά-γοντι τῷ (Matt. 9,27): agitur de lectionibus sab. 7 et dom. 7 Matthaei; f. 273 inc. κρασπέ]δου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ (Matt. 9,20) des. ἠγέρθη τὸ κοράσιον (Matt. 9,26): agitur de lectione sab. 6 Matthaei; f. 273^v inc. εἰς ὅλην [τῇ]ν γῆν ἐ[κείνην] (Matt. 9,26) des. ἔγειρε καὶ πε[ριπάτει] (Matt. 9,5): agitur de lectionibus sabb. et domin. 6 Matthaei; f. 274 inc. ἄρ]τοι τωσοῦτοι (Matt. 15,33) des. ἀνέβ[η] Matt. 15,39: agitur de lectione sabb. 9 Matthaei; f. 274^v inc. ἦλ]θεν εἰς

(Matt. 15,39) des. περιπατοῦντα ἐπαράχθ[ησαν (Matt. 14,26): agitur de lectionibus sabb. et domin. 9 Matthaei. Ratione habita dierum lectionum, foliorum ordo igitur sic est restituendus: ff. 273^{r-v} (sabb. et dom. 6 Matthaei); II^{r-v} (dom. 6, sab. 7 et dom. 7 Matthaei); I^{r-v} (dom. 8 et sabb. 9 Matthaei); 274^{r-v} (sabb. et dom. 9 Matthaei).

MAT. Codex totus reffectus. Ff. II, 272^{r-v} charta translucida flavescente oblecta. Nonnulla folia tineis perterebrata (v. e.g. ff. 82-85), multa umore maculata sine tamen ullo textus detrimento.

FASC. Foliis ad codicem reficiendum solutis ac denuo compactis fasciculorum compositio hodie a primigenia differt, sed ratione habita earum notarum numeralium quae etiam nunc supersunt atque in margine inf. medio ultimae singulorum paginae observantur fasciculi primigenii distingui possunt. Sunt hodie in totum fasciculi 24: fasciculi [α'] ultima tria folia (ff. 1-3^v) tantum supersunt (in ff. nunc deperditis initium commentarii in orationem 45, quod in codice nostro mutilum incipit [v. supra], continebatur); sequuntur deinde fasciculi [β'] (ff. 4-15^v), [γ'] (ff. 16-27^v), [δ'] (ff. 28-38^v, cave f. 37^a), ε' (ff. 39-49^v, cave f. 39^a), seniones omnes; fasciculi [ς']-ι' ff. 50-125^v comprehendunt, quorum quinque seniones sunt, unus autem octonio, sed cum fasciculorum notae [ς'] - [ι'] omnino perierint et nota tantum fasciculi ι' supersit (v. f. 125^v), qui horum fasciculorum seniones, qui autem octonio sit discerni non potest; fasciculi ιβ'-ις' (ff. 126-185^v) seniones sunt; fasciculus ις' (ff. 186-196^v) undecim foliorum; fasciculi ιη'-κγ' (ff. 197-268^v) seniones; fasciculi [κδ'] ff. 269-272^v tantum supersunt.

CHART. SIGNA. Quinque distinguuntur: ¹(e.g. ff. 11,14) ampulla (Briquet n. 6260: Draguignan 1338, Florence 1342, Lucques 1342-43, Paris 1344, Treviso 1345 Bourges 1346, Grenoble 1346); ²(ff. 39^a, 41, 43, cf. etiam ff. 4,7) forfices (Briquet n. 3758: Grenoble 1345); ³(f. 128) ampulla (Briquet n. 6252: Savoie 1329, Draguignan 1337-38, Lucques 1338, Paris 1338, Annecy 1339, Blois 1340, Florence 1340); ⁴(e.g. ff. 222+231, 225+228) equi caput (Briquet n. 15564: Montpellier 1346); ⁵(f. III) homo genuflectens scuto inclusus (cf. Zonghi nn. 1691-1694; similis sed non idem apud Briquet n. 7628: Fabriano 1602).

SCHEMA. Lake I 2b, Leroy 20 D 1 (v. e.g. ff. 166, 167). Spatium scriptum: mm. 160×100.104. In ff. I, II, 373-374: Lake II 4a, Leroy 20 D 2.

SCRIPT. Totum codicem una eademque manus exaravit praeter ff. 101^v-102, 130^v-131 ll. 1-14, 264^v inde a l. 2 usque ad finem, 265^v ll. 1-11, quae ab altera manu multo accuratiore antiquioremque scripturae stilum imitante scripta sunt. P. Canart manum priorem Bruttiam esse non excludit. Ff. I-II^v, 273-274^v scriptura unciali liturgica exarata, quae etiam ab Italia inferiore originem repetere videtur.

ORN. Litterae initiales nonnullae rubro delineatae. In f. II littera initialis ε manum praebet; in margine sup. f. 273^v manus et avis. Titulis et initiis fuscum pigmentum sublitum est, quod P. Canart sententia codicem ab Italia inferiore originem repetere ostendit.

ANNOT. In margine sup. f. 1 manus saec. XVI nigro atramento scripsit τοῦ κυροῦ Νικήτα; in margine sup. f. 4, sup. et inf. f. 104, inf. f. 109 probationes calami sine pretio (agitur de litteris alphabeticis graecis et latinis); in f. 130, marg. sup.: ελπησατε μαι ω παιδες ουκ αλλως απαγγ... [] | σχεδους ὑμων; verba in margine sup. f. 208 scripta scholion efformant (v. in altera parte

descriptionis). In margine sup. f. 273, manu saec. XVI (codicem invertit): *Scholia in nonnullas orationes Gregorii Nazianzeni*.

POSS. Io(hannes) car(d). de Salviatis (v. marg. inf. f. 1). In ff. 1, 186, 272^v, 274^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. III adglutinata est schedula chartacea nunc partim rescissa, mm. 70×64, in qua manus saec. XVIII scripsit *Sancti Gregorij Na|zianzeni Ora|tiones cum expo|si|tione Nice-tae | saeculi XIV*. In margine inf. eiusdem schedulae: 89 LXXXVI. In margine sup. f. 1 (A. Mai) scripsit XIII, perperam (nam in inventario codicum Columnensium in codice Vat. lat. 9579 asservato [v. f. 144] codex noster numerum 12 habet). In indice R. Vernazza codex numero 80, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 15 signatur. In imo f. 1 (A. Mai) scripsit *Colonens. 90 Vat. 2251*.

BIBL. Codicem memorant: F. H. A. Scrivener, *A plain Introduction to the Criticism of the new Testament*, I, London 1894, pp. 354 (sub num. 393) et 403; C. R. Gregory, *Textkritik des neuen Testaments*, I, Leipzig 1900, p. 435 sub num. 565; J. Sickenberger, *Die Lukaskatene des Niketas von Herakleia [Texte und Unters. 22,4]* Leipzig 1902, p. 12 n. 4; A. Mai, *Nova patrum Bibliotheca* X, III, Romae 1905, p. 282; I. Sajdak, *Historia critica scholiastarum et commentatorum Gregorii Nazianzeni*, Pars prima [*Meletemata patristica* 1] Cracoviae 1914, p. 304; K. Aland, *Kurzgefasste Liste der griechischen Handschriften des neuen Testaments*, Berlin 1963, p. 238 sub num. 1 565.

INTEG. Integumentum membranaceum praebet in dorso tesseras gentilicias aureas Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidulam e corio fusco cum hodierno codicis numero notis aureis impresso.

2252 Saec. XIV a.m. (ff. II-III saec. XI), chartac. occ. (ff. II-III membranac.), nunc mm. 275×180, ff. III. 73, ll. 23-29 plerumque (f. II ll. 31, f. III ll. 32).

⟨S. Gregorii Nazianzeni sententiae tetrastichae vθ'⟩ (nempe poem. II, 33, P. G. 37. 928-945) cum interpretatione quadam graeca (neque de interpretatione Nicetae Thessalonicensis in P. G. 38. 788-841 impressa neque de alia brevi interpretatione quae in codice Vat. gr. 790 ff. 200^v-208 exstat agitur); praeterea, textus Gregorii et interpretationis graecae versione sermone Italiae inferioris scripta instructus est. Prima sententia quae legi potest est γνώμη β', inc. (v. f. 2 l. 9 a.i.) ἡρετό με τις πρόβλημα ἐκ πνεύματος (P. G. 37. 928,7); interpretationis graecae prima verba quae legi possunt sunt (v. f. 2^v ll. 9-8 a.i.) τοῦτο γὰρ συνεξακούεται τῷ λόγῳ ἔξωθεν κάτω πάλιν πρὸς αὐτόν. Initii sententiae vθ' (v. f. 73^v l. 4 a.i.) pauca tantum verba leguntur, τις ἄρνησις θεοῦ (P. G. 37. 945,7). Quae in f. 1 scripta sunt, ad interpretationem sententiae α' pertinentia, macula partim oblecta difficillima sunt lectu, ut fere omnia codicis folia.

Ff. II-III^v membranacea saec. XI in initio codicis addita continent partem officii feriae quintae et parasceves tertiae hebdomadis quadragesimae: ^a(f. II^{r-v}) officium vespertinum feriae quintae: prima verba quae legi possunt (f. II ll. 2-

3) sunt κινούμενον ἐπὶ τῆς γῆς, nempe Gen. 7,14 (cf. Τριφῶδιον κατανοκτικόν, ἐν Ῥώμῃ 1879, p. 333 l. 4 a.i.); des. (f. II^v l. 3 a.i.) καὶ οὐ μὴ προστεθεῖ αὐτῇ λύπη ἐν καρδίᾳ, nempe Prov. 10,22 (cf. Τριφῶδιον, p. 335,19); ^b(ff. II^v-III^v l. 7) officium matutinum parasceves: inc. λόγῳ τὰ πάντα σὴ κατηρτίσω (cf. Τριφῶδιον, p. 340,25), pergit deinde (f. III^v-^v) cum lectione Isaiae 13,1-13 (cf. Τριφῶδιον, pp. 340-341), des. (f. III^v l. 7) cum verbis ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ὁ θεός (Ps. 58,2; cf. Τριφῶδιον, p. 341,20); ^c(f. III^v a l. 8 usque ad finem) officium vespertinum parasceves: inc. δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως (Ps. 59,13; Τριφῶδιον, p. 341 l. 2 a.i.), pergit deinde cum lectione Gen. 8,4-21 (Τριφῶδιον, p. 342); ultima verba quae legi possunt (f. III^v l. 4 a.i.), πάλιν ἐξαπέστειλεν (Gen. 8,12 cf. Τριφῶδιον, p. 342, 15-16) ad hanc lectionem pertinent. Totus textus ff. II-III^v etiam apud C. Høeg-G. Zuntz, *Prophetologium* III, Hauniae 1952, pp. 223 l. 1 a.i. - 231,13.

MAT. Codex pessum datus. Multa folia umore maculata, omnia in marginibus lacerata, nonnullorum frusta tantum supersunt (v. e.g. ff. 69, 70, 73). Qua de causa omnia folia saec. XIX soluta, refecta, foliis translucidis flavescentibus oblecta ac denuo compacta. Scriptura saepe evanida, saepe maculis oblecta; etiam ubi mansit, ob folia chartacea flavescentia haud semper facile legi potest (v. e.g. ff. 41-52).

FASC. Foliis omnibus, ut supra diximus, laceratis, solutis ac denuo compactis, nonnullis praeterea ante f. 1 et post f. 73^v deperditis (nam in f. 1 textus abrupte incipit, in imo f. 73^v interruptitur), fasciculi primigenii distingui non possunt; eorum notae, si quae fuerunt, una cum foliorum marginibus perierunt.

CHART. SIGNA. ¹(f. 7) littera C (Briquet n. 8102: Torcello 1319, Artois 1319, Gênes 1322, Bologne 1326); ²(e.g. ff. 16, 38) littera R (Briquet n. 8916, cf. Mošin n. 5500: Bologne 1323, Bénévent 1324, Torcello 1326).

SCHEMA. In ff. II-III additiciis: Lake I 3a, Leroy 10 C 1 n. Spatium scriptum in ff. II-III: mm. 210×130. In codicis foliis textus mensurae valde mutant, nec ullum linearum schema perspicitur.

SCRIPT. Scripturae codicis et ff. II-III^v additorum P. Canart et A. Jacob sententia cum stilo Hydruntino adfinitatem praebent (de codicibus scriptura Hydruntina exaratis cf. infra descriptionem codicis Vat. gr. 2253, sub SCRIPT.). F. 51^v ab altera manu exaratus esse videtur.

ORN. Initia sententiarum nodi Salomonis vel simplices ornatus in cauliculis desinentes indicant (v. e.g. ff. 2, 27^v, 28^v, 70, 71).

POSS. In ff. II, 1, 12^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine externo f. II^v <A. Mai> scripsit *XCV*: non agitur de nota codicis in inventario codicum Columnensium in codice Vat. lat. 9579, ubi codex noster desideratur (v. tamen f. 145, ubi <A. Mai> post codicem nota 74 signatum et Vat. gr. 2229 respondentem addidit *mihi dicitur XCV*); in indice Vernazza codex numero 120, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso deest. Folio I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae: in superiore, mm. 38×70, scriptum est *LXXXVII*; in inferiore, mm. 25×49, *G XXXXVIII*. In f. I <A. Mai> scripsit 2252 *Vat. Colonens. 91*, in margine externo f. II et in margine inferiore f. I *Colonens. 91 Vat. 2252*.

INTEG. Ut in sex superioribus libris.

2253 Saec. XIII, membranac., mm. 198×150, ff. I, a-a¹, b-c, 42, ll. 25-29.

(ff. 1-40^v) <Davidis philosophi prolegomena philosophiae> in initio et in fine mutila, nempe ab ὀρισμοῦ ὅτι ὁ μὲν ὀρισμὸς μονοειδῆς (sic) ἐστὶν in capite 5 usque ad finem capitis 23, κακῶς ἔχει ἢ διαίρεσις σὺν θεῷ δὲ ἢ παρούσα πρᾶξις πρᾶξις σὺν θεῷ κδ' (ed. A. Busse, *Davidis Prolegomena et in Porphyrii Isagogen Commentarium* [Comment. in Arist. gr. XVIII, 2] Berolini 1904, pp. 13,29-75,31). In marginibus nonnullorum foliorum scripta sunt pauca scholia: primum (f. 1, marg. inf.) est μακραιῶνων νυμφῶν τουτέστι ἐκ τῶν θνητῶν δαιμόνων εἰσὶ γὰρ δαίμονες θνητοὶ αἱ μακραιῶνες νύμφαι, ultimum (f. 36^v, marg. inf.) est τὰ ἀπὸ εἶδους εἰς ἄτομα διαιρούμενα ἅπειρα τὰ γὰρ ἄτομα ἅπειρα ἃ καὶ δακτύλῳ δαίκνυνται οὔτε μὴν τέμνονται πλὴν ὡς ὅλον εἰς μέρη. In marginibus externis ff. 28^v, 29, 30 manus altera (saec. XIV) pauca scholia scripsit: primum (f. 28^v) est ὅτι κατὰ Πλάτωνα τὸ μαθηματικὸν ἔστι προγύμνασμα, ultimum (f. 30) est διὰ τί αἱ μαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι οὕτως ἐκλήθησαν.

In initio codicis addita sunt praeter folium membranaceum I vacuum relictum folia membranacea quattuor, quae ff. a, a¹, b, c efficiunt. Ff. a-a¹ rescripta, saec. XII-XIII ut vid., continent partem officii tertiae et quartae feriae quintae hebdomadis quadragesimae, notis musicis instructi: f. a^{1v} l. 3 a.i. (codicem invertē) legitur τὴν τετρα... (cf. Τριφῶδιον κατανοκτικόν, ἐν Ῥώμῃ 1879, p. 446,23), f. a¹ (codicem invertē) des. λόγην (p. 448,23), f. a^v inc. (codicem invertē) ταπεινώσει καρδίας κραυγάζω σοι (p. 455,14), des. ἐνθέως εἰρηνεύοντας τὸν νοῦν (p. 457, l. 9 a.i.), f. a l. 4 (codicem invertē) legitur τὸ ὕψος τῶν ἀρετῶν καταλιπούσα (p. 455,4). Scripturae inferioris perpaucae litterae tantum leguntur.

Scriptura superior ff. b-c saec. XV rescriptorum perhibet textum grammaticalem latinum quendam, partim evanidum maculisque oblectum (v. praesertim f. c^v) ac difficillimum lectu; in initio (f. b l. 1) legi potest *ne igitur resolvent...*; in f. b l. 10 legitur *nunc dicamus de nomine apponente*. Scripturae inferioris (v. praesertim f. c, marg. inf.) nihil legi potest.

Ff. 41-42^v membranac. saec. XIV in fine codicis additorum frusta tantum supersunt: discerni potest paradigma coniugationis verborum σπείρειν et ἀκούειν.

MAT. Codex umore maculatus et refectus. Mador ff. a-a¹, b-c praesertim inquinavit.

FASC. Codicem fasciculi 6 efformant: 1-3 sunt quaterniones (ff. 1-24^v), 4 quinio (ff. 25-34^v), 5 bifolium (ff. 35-36^v), 6 binio (ff. 37-40^v). Fasciculi 2, 3, 4 verbis reclamantibus in imo margine inferiore medio ultimae singulorum paginae scriptis distincti: v. ff. 16^v, 24^v, 34^v.

SCHEMA. In ff. a, a¹: Lake I 7a, Leroy 30 C 1. In ff. 1-40: Lake I 1a, Leroy 00 D 1. Spatium scriptum: in ff. b-c mm. 139×80.88, in ff. 1-40 mm. 144.148×105.107 plerumque.

SCRIPT. Totum Davidis textum librarius unus exaravit, cuius forma praepositionis ἐπὶ propria est. Stilus scripturae proculdubio hydruntinus (cf. e.g. codicem Vat. Barb. gr. 350 apud K. et S. Lake, *Dated Greek minuscule manuscripts to the Year 1200*, IX, Boston 1938, tab. 618; elenchus codicum Hydruntinorum eorumque reproductionum inveniri potest apud A. Jacob, *Le Vat. gr. 1238 et le diocèse de Paléocastro*, *Rivista della storia della Chiesa in Italia*, 25, 1971, p. 520 nn. 38-39; v. etiam eiusdem auctoris *Les écritures de terre d'Otrante*, *La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, pp. 269-281). Manus altera saec. XIV pauca scholia in ff. 28^v, 29, 30 addidit (cf. supra, in altera parte descriptionis). Scriptura ff. 41-42^v quoque hydruntina; scriptura ff. a-a^{1v} P. Canart sententia ad stilum Rheginum proxime accedit.

ORN. Litterae initiales nonnullae rubro colore depictae atque cauliculis ornatae (v. e.g. f. 35^v). Litterae nonnullae secundum morem Hydruntinum rubro colore impletae. In margine inf. f. 14^v porticus nigro colore delineatus. Scholia marginalia nonnulla rubro exarata (v. e.g. f. 2). In f. a^{1v} vestigium fasciae.

ANNOT. In margine sup. f. 1, manu saec. XVI: *Authoris incerti philosophicae narrationes*. In margine externo f. 41, manu saec. XVI: *omi nidi ognur modu* (probatio calami?).

POSS. In ff. a, b, 1, 9, 40^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. In margine superiore f. b, manu (A. Mai): XXXVII (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. Vat. lat. 9579 f. 144^v). In marginibus inferioribus ff. a, b et 1 (A. Mai) scripsit *Colonnense 92 Vat. 2253*. Codex in indice R. Vernazza numero 111, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 53 signatur.

BIBL. Codicem memorat A. Busse, *Davidis Prolegomena et in Porphyrii Isagogen Commentarium* [*Comment. in Arist. gr. XVIII*, 2] Berolini 1904, pp. XII-XIII.

INTEG. Integumentum e corio rubro praebet in dorso ornatus duos aureos, tesseram gentiliam Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et hodiernum codicis numerum, notis aureis impressum.

2254 Saec. X, membranac., mm. 225×148, ff. I. 113, ll. 30-32. Ordo foliorum sic restituendus: 1-97^v; 106-113^v; 98-105^v.

Scripta medica nonnulla.

1 (ff. 1-20^v) (Galenus) ad Glauconem de medendi methodo (liber alter) in initio mutilus, nempe a θριδακινὴν αὐτοῖς μήτε πολύγονον usque ad finem, ὑπομνημάτων ἕκαστον (ed. C. G. Kühn, *Medicorum graecorum opera quae exstant*, XI, Lipsiae 1826, pp. 86,6-146) subfixa (f. 20^v) subscriptione τέλος τοῦ βιβλίου θεραπευτικοῦ τοῦ πρὸς Γλαύκωνα. In marginibus ff. 2^v et 13^v manus recentior (saec. XIV ut vid.) nonnulla addidit quae ob marginem externum et inferiorem foliorum abscisum partim perierunt; in margine interno f. 2 eadem manus scripsit ὅσα φύσει ξηρότερα καὶ εἰς τὴν ψυχρότητα.

2 (ff. 21-25) (Hippocratis) Prognosticon in initio mutilum, nempe ab ὁ τε πυρετὸς ἔχει καὶ ἡ ὁδὸν usque ad finem, τοῖσιν αὐτέοισιν σημείοισιν (ed. E. Littré, *Oeuvres complètes d'Hippocrate*, II, Paris 1840, pp. 158,6-190; B. Anderson, *Die hippokratische Schrift Prognostikon* [*Studia graeca et latina Gothoburgensia* 17] Göteborg 1963, pp. 217,6-231,8).

3 (ff. 25^v-97^v; 106-113^v; 98-105^v) (Theophili protospatharii) commentarium in Hippocratis aphorismos in fine mutilum, sub titulo σχόλια εἰς τοὺς Ἱπποκράτους ἀφορισμοὺς κατὰ σύνοψιν (sic) ut, e.g., in codicibus Vat. Urb. gr. 64 ff. 1-48 (cf. C. Stornaïolo, *Codices Urbinae graeci*, Romae 1895, pp. 70-71), Vindob. med. gr. 16 f. 185 et Vindob. med. gr. 44 f. 1 (v. H. Hunger - O. Kresten, *Katalog der griech. Handschr. der österreich. Nationalbibl.*, Teil 2, Wien 1969, pp. 61 et 95) (initium, nempe ab ἀφορισμός ἐστὶ λόγος σύντομος usque ad ἡ σύμπτωμά τι καὶ ἐκώλυσε θρῆψαι, in codice nostro ff. 25^v-26^v ll. 12-13, codice Vat. Urb. gr. 64 usus [cf. I. Mercati, *Minuzie, Bessarione* 13, 1917, p. 335 = *Opere minori* IV, *Studi e Testi* 79, Città del Vaticano 1937, p. 39] ed. A. Mai, *Spicilegium Romanum* V, Romae 1841, pp. XXIX-XXX; integre ed. F. R. Dietz, *Apollonii Citiensis... scholia in Hippocratem et Galenum*, II, Regimontii 1834, pp. 245-444): ^a(ff. 25^v-37) sectio prima (ed. Dietz, op. l. pp. 245 l. 5 a.i. - 294,5); ^b(ff. 38-52) sectio secunda (Dietz pp. 294-343); praefigitur (f. 37^v) initium alius commentarii sub titulo τμήμα β', inc. ἃ ἐν ᾧ νοσήματι ὕπνος πόνον ποιεῖ θανάσιμον: ~ Ἐνταῦθα λέγει ὅτι ἐὰν ἐπὶ τούτῳ (sic) βλάβη γένηται θανάσιμον ἐστὶν des. abrupte in imo f. 37^v ὅσον ἐπὶ τοῦτο τὸ (sic) νοσήματι; ^c(ff. 52-67) sectio tertia (Dietz, pp. 344-383); ^d(ff. 67-88^v) sectio quarta (Dietz pp. 384-437); ^e(ff. 88^v-97^v; 106-113^v; 98-100^v) sectio quinta (Dietz pp. 437-486,11): ff. 106-113^v inter ff. 97^v et 98 collocanda esse ex eo patet, quod ultima verba f. 97^v quae legi possunt sunt ὡς λεπτότεροι (Dietz p. 461,15), f. 106 inc. cum verbis πληροῦντες αὐτὴν καρibaρίαν ἐργάζονται (Dietz p. 461,16), f. 113^v des. cum verbis ὑποχόνδρια μετέωρα aphorismi ξγ' (Dietz p. 480,15), f. 98 autem inc. cum verbis διαβορβορῶζοντα καὶ τοῖσι διψώδεσι eiusdem aphorismi (Dietz p. 480, 15-16); ^f(ff. 100^v-105^v) sectio sexta in fine mutila, nempe ab initio ἐν τῇσι χρονίησι usque ad πλὴν ἐν τοῖς (pp. 486-500,2).

MAT. Codex passim reffectus (v. e.g. ff. 19, 96, 97, 102) atque umore maculatus. Margines superior, externus et inferior foliorum abscisi.

FASC. Sunt hodie in totum fasciculi 15, nulla nota distincti: 1 binio (ff. 1-4^v), 4 quaterniones (ff. 5-36^v), 1 binio (ff. 37-40^v), 1 novem foliorum (ff. 41-49^v), 8 quaterniones (ff. 50-105^v: animadvertite, quaternionem ff. 106-113^v compositum inter ff. 97^v et 98 collocandum esse et

fasciculum 14 efficere, quaternionem contra ff. 98-105^v compositum fasciculum 15). Folia aliquot in initio et in fine codicis exciderunt.

SCHEMA. Lake I 2 e, Leroy 20 A 1. Spatium scriptum: mm. 180. 200×110.114 plerumque.

SCRIPT. Codicem totum unus idemque librarius fusco atramento exaravit (G. Cavallo sententia, *Scrittura e civiltà*, 4, 1980, p. 161 n. 8 in Italia inferiore). Manus posterior saec. XIV nonnulla in marginibus ff. 2^{r-v} et 13^{r-v} iniecit (v. supra, in altera parte descriptionis). Litterae retractatae passim observantur.

ORN. Codex ornatibus caret, si cruculas excipias quae iuxta titulos nonnullos observantur (v. e.g. ff. 1-20^v) et simplices lineas ornatas, quae tantummodo sectiones dividunt (v. e.g. f. 37).

POSS. In ff. 1, 65^v, 81^v, 105^v, 113^v sigilla familiae Columnensis et Bibliothecae Apostolicae Vaticanae.

NOT. ANT. F. I adglutinatae sunt duae schedulae chartaceae, mm. 55×27 et 85×36: in prior scriptum est *LXVII* et, manu saec. XVIII, *E XIII*; in altera manus saec. XVIII scripsit *Aphorismi | forte Hippo|cratis cum ex|positione mu|tilus principio | et fine. Saec. X*. In summo f. I, manu (A. Mai): *XLVII* (numerus scil. codicis in inventario codicum Columnensium: v. codicem Vat. lat. 9579 f. 144^v). In eodem folio manus saec. XIX-XX (an I. B. Pitra?) indiculum operum codicis gallico sermone scripsit: *f° 1 fin du livre de Γαληνού θεραπευτικοῦ πρὸς Γλαύκωνα = ἀκέφαλος - f° 21 fin de Ἱπποκράτους προγνωστικὸν = ἀκέφαλ. f. 25vo σχόλια [Θεοφίλου] εἰς Ἱπποκράτους ἀφορ, ἀτελής*. In margine inf. f. 1 (A. Mai) scripsit *Colonens. 93 Vat. 2254*. Codex in indice R. Vernazza numerum 113 habet, in indice autem Parisiis anno 1820 impresso numero 52 signatur.

BIBL. I. Ilberg, *Zur Überlieferung des hippokratischen Corpus*, *Rhein. Mus. für Philol.* 42, 1887, p. 461 n. 1 et *Die Hippokratesausgaben des Artemidoros Kapiton und Dioskurides*, *Rhein. Mus. für Philol.* 45, 1890, p. 117 n. 3; H. Kühlewein, *Die handschriftl. Grundlage des hippokratischen Prognostikon*, *Hermes* 25, 1890, pp. 117-120; H. Diels, *Die Handschriften der antiken Ärzte I*, Berlin 1906, pp. 5 et 93; I. Mercati, *Minuzie, Bessarione* 33, 1917, p. 335 (= *Opere minori IV [Studi e Testi 79]* Città del Vaticano 1937, p. 39); E. Nachmanson, *Erotianstudien*, Uppsala-Leipzig 1917, pp. 272 et 547; B. Alexanderson, *Die hippokratische Schrift Prognostikon (Studia gr. et lat. Gothoburgensia 17)*, Göteborg 1963, p. 89; H. Follieri, *La minuscola libraria dei secoli IX e X, La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, pp. 140 n. 3 et 147 n. 39; G. Cavallo, *La trasmissione scritta della cultura greca antica in Calabria e in Sicilia, Scrittura e civiltà* 4, 1980, pp. 161 n. 8, 166, 167, 170.

INTEG. Integumentum e membrana praebebat in dorso tesseras gentilicias aureas Pii IX et Antonii Tosti card. bibl. (1860-1866) et scidulam e corio fusco cum hodierno codicis numero notis aureis scripto.

INITIA OPERVM, SCHOLIORVM ATQVE EXCERPTORVM QVAE AVT INEDITA AVT INCERTA AVT MINVS NOTA VISA SVNT

A

Ἄαδιά· ἐπιλαμβανόμενος κυρίου. Lexicon hebraeum-graecum 2164 74.
Ἄβαξ ἀβάκιον ἄβαξ. Lexicon synonymorum graecorum 2226 192.
Ἀγαθὸν ὄντα τὸν θεὸν ἀγαπητοὶ καὶ σοφόν. Homilia quaedam anonyma et mutila 2194 415.
Ἀγάπη ἀγαπητοὶ ἐν ἀφύκτῳ. Athanasii I patr. CP praecepta ad populum Christianum de eleemosyna 2219 163.
Ἀγριοκλήματος φύλον ξηράνας. Remedium medicum 2250 348.
Ἀδελφὸς κατήμενος κατὰ μόνας καὶ παρακαλῶν. Excerptum asceticum quoddam 2230 179.
Αἰ αἰσθήσεις καὶ ὁ νοῦς ἡγουν ἡ ψυχὴ. Scholion in gradum 28 Iohannis Climaci Scalae Paradisi 2230 143.
Αἰ αἰ τῇ ἀνθρωπότητι. Scholion in Isaaci Syri orationem asceticam λα' 2235 188.
Ἄιδης ἀπὸ τοῦ α στερητικοῦ. Manuelis Moschopoli scholion in Euripidis Hecubam 2237 9.
Αἶρα σπέρμα ἐστὶ σιτῶδες ἐκ παραφθορᾶς τοῦ σίτου γινόμενον. Scholion in librum decimum Pollucis Onomastici 2226 290.
Αἰ τῇ τῆδε προνοηθεῖσαι ἀνθρώποις ζωῇ ἐπιστήμαι καὶ τέχναι. Athanasii I patr. CP epistula de liberis educandis 2219 210.
Ἀκούσατε ἀδελφοὶ καὶ πατέρες ἱερεῖς καὶ μονάζοντες. Domini nostri Jesu Christi* epistula a caelo missa de servanda die dominica 2235 222.
Α' κύκλος τοῦ ἀγίου πάσχα ἡμερῶν τν'. Scholion de Pascha 2210 161.
Ἀληθὲς ἐνὶ ὄτι. Demetrii Rhallis Cabacis adnotatio 2185 10.
Ἄλλας κοινὸν πεφυγμένον. Remedium medicum 2250 343.
Ἄλλὰ φαίη ἀν ἴσως Ἀριστοτέλης. Georgii Gemisti Plethonis fragmentum 2185 6.
Ἄλλ' ἡ μὲν ἐκ τῶν θείων λογίων ἰσχυρωτέρα. Theophanis metropol. Nicaeae λόγος γ' contra Latinos 2242 217.
Ἄλλο ἐπιχείρημα ὅτι τὸ ἀμερὲς ἀδύνατον κινεῖσθαι. Scholion in librum sextum Aristotelis De naturali auscultatione 2208 118.
Ἄλλ' οὐδὲν οἶον ἀληθινὴ καὶ βέβαιος εὐνοια. Plutarchi Chaeronensis excerptum incertum περὶ ἀρχῆς καὶ ἄρχοντος 2236 50.
Ἄν καθ' ἐνὸς τὸ ἐσμέν. Scholion in Euthymii Zigabeni Panopliam dogmaticam 2172 82.
Ἄν κλῆρον εἰς ὃν τὴν Ἑδέμ λαβεῖν θέλῃς. Trimetri

iambici sex Iohannis Climaci Scalae Paradisi praefixi 2230 1.
Ἀναγιγνώσκεται τὰς τοῦ σωτῆρος διδασκαλίας καὶ μανθάνεται. Primum excerptum patristicum (incertum) in collectione locorum ad vitam asceticam pertinentium, S. Iohanni Chrysostomo tributorum 2235 190.
Ἀνάγκη οὕτως ἔχειν καὶ τὴν ἀντίφασιν. Leonis Magentini scholion in Aristotelis librum De interpretatione 2173 116.
Ἀντιτίκτω ποιῶν τὴν ἐργασίαν τοῦ νοῦ. Scholion in Iohannis Climaci gradum 18 Scalae Paradisi 2230 97.
Ἀνωτέρω Ναζιανζοῦ ὄρος ἐστὶ βαθύκρημνον. Argumentum orationis 24 S. Gregorii Nazianzeni 2251 166.
Ἀπαρίθμησις τῶν παθῶν τοῦ κόσμου. Scholion in Isaaci Syri orationem asceticam β' 2235 19.
Ἀπάτη παρὰ τὴν ὁμωνομίαν τοῦ μέσου. Scholion in Barlahami opusc. I 2242 140.
Ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἕως τοῦ δ' ἔτους τῆς βασιλείας Δαυὶδ. Tabula chronologica de imperatoribus Romanis et byzantinis 2240 50.
Ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη ,βσμβ'. Tabula chronologica de historia Iudaeorum 2240 49.
Ἄρα ἐπισκέπτονται τὸν βίον τοῦτον. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 176.
Ἄρα ᾗδει ὁ Ἀδάμ τὸ καλοῦ καὶ πονηροῦ γνωστόν. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 172.
Ἀτελῶς τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐκτέθειται. Demetrii Rhallis Cabacis scholion 2236 1 (v. p. 355).
Αὐτὰ μὲν οὖν καθ' ἑαυτά. Leonis Magentini scholion in Aristotelis librum De interpretatione 2173 97.
Αὕτη ἡ βίβλος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῖς ἀναχωρηταῖς καὶ ἡσυχασταῖς. Prooemium in Isaaci Syri orationes asceticas 2235 9.
Αὕτη ἡ σύνοδος προγενεστέρα ἐστὶ. Scholion de concilio Antiocheno 2220 86.
Αὕτη ἡ σφαῖρα θετέον ἐστίν. Demetrii Rhallis Cabacis theorema 2185 2.
Αὕτη μὲν ἡ ἀκροστιχὶς τοῦ παρόντος κανόνος. Gregorii Pardi commentarium in Iohannis Damasceni canones in Pentecosten 2217 230.
Αὐτοὶ οὐκ ἐπέμενον. Scholion in gradum 29 Iohannis Climaci Scalae Paradisi 2230 145.
Ἀφ' οὗ τῆς Ἑδέμ ἐκ παρακοῆς ὁ ἀνθρώπος. Athanasii I patr. CP epistula de sacerdotio et de clericorum altero matrimonio 2219 150; eiusdem epistula clericos prohibens munera civilia vel militiam inire 2219 111.
Ἀχθήσομαι ἀντὶ βαρυνθήσομαι Lexicon syntacticum anonymum de verbis 2226 304.

B

Βασιλεῦ οὐράνιε. Prex ad regem solem 2185 10 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Βατραχοβότανον γιγνόμενον. Remedium medicum 2250 346.
 Βέλτιον μηδαμῶς ψάλλειν θεῷ. Symeonis novi theologi excerptum quoddam 2230 179.
 Βιάζε σεαυτὸν πάντοτε μὴ ὑπακούειν τῷ λογισμῷ. Excerptum asceticum quoddam 2230 179.
 Βοηθείας θεοῦ φυγαδευτήριον. Scholion in gradum 22 Iohannis Climaci Scalae Paradisi 2230 102.
 Βουλόμενοι τινες ἀτιμάσαι αὐτόν. Scholion in Aeschyli Septem 2248 275.
 Βρώμα θεῖον μαθόντες ὑπάρχειν. Athanasii I patr. CP praecepta ad exarchas 2219 228.

Γ

Γιγνώσκειν ὑμᾶς βούλομαι ἀδελφοί. Athanasii I patr. CP encyclica ad populum Christianum urbium orientis 2219 230.
 Γλύκων ὁ σοφὸς τὴν παιδείαν ἔλεγε. Fragmentum incertum de Glycone 2246 137 (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Δ

Δαρεῖος ὁ Ἀστυάγους καταλύσας τὴν βασιλείαν τῶν Χαλδαίων. Notitia de Dario 2240 55 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Δειλιῶντες γὰρ θεωροῦσι ἀλλήλους. Scholion in Oppiani Halieuticon librum tertium 2213 60.
 Δεινὸς ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τοῦ δέους. Commentarium in Iohannis Pediasimi scriptum amatorium 2226 302.
 Demosthenem ferunt Epicli obicienti quod semper cogitabundus esset. Georgii Balsamonis exhortatio ad Graecarum litterarum studia capessenda 2248 308.
 Δεξάμενοι φίλτατοι τὰ ὑμέτερα γράμματα. Athanasii I patr. CP epistula ad monachos Laurae montis Athonis 2219 249.
 Δῆλον Ὅμηρος ὅς δοκεῖ. Adnotatio Demetrii Rhallis Cabacis 2185 10.
 Διὰ μὲν τοῦ χρίσματος τὴν ἱερωσύνην ἐδήλωσε. Scholion e catena in Danielelem fortasse depromptum 2215 125.
 Διαθρόνοι βέλτιον τὴν λύσιν. Scholion in librum quartum Aristotelis operis De caelo 2201 50.
 Διὰ τί αἱ μαθηματικαὶ ἐπιστήμαι. Scholion in David prolegomena philosophiae 2253 30.
 Διὰ τί δὲ καὶ οὐκ εἰσι. Leonis Magentini scholion

in Aristotelis librum De interpretatione 2173 95.
 Διὰ τί ἔλαβεν ὁ θεὸς χοῦν. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 170.
 Διὰ τί ἐν βάτῳ ὁ θεὸς τῷ Μωυσεῖ ὤφθη. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 169.
 Διὰ τί λέγεται γνωστὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 171.
 Διὰ τί οὐ νήφοντος καὶ γρηγοροῦντος. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 171.
 Δόξα ἡ χάρις τῷ θεῷ τῷ αἰτίῳ τοῦ φωτός. Demetrii Rhallis Cabacis prex ad Solem 2185 4, 75.
 Δύο γὰρ ταῦτα ὡς περὶ στοιχεῖα τῆς ἀρετῆς. Plutarchi Chaeronensis locus incertus de virtute 2246 137 (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Ε

Ἐὰν ἀδικῆς μὲν μηδὲν προέταξεν ὁ Χριστός. Excerptum asceticum 2230 179.
 Ἐὰν δὲ οἱ λόγοι ἐκ τῶν ὀνομάτων ᾧσι. Scholion in Aristotelis Sophisticos elenchos 2173 310.
 Ἐβραίων ἀλφάβητος καὶ ἡ ἐρμηνεία αὐτῇ. Scholion Hebraicum alphabetum explicans 2210 162.
 Ἐγκαίνια ἐπὶ ναοῦ. Nicetae Heracleensis commentarium in orationem 44 S. Gregorii Nazianzeni 2251 85.
 Ἐγκύκλιος ἐκλήθη διότι αἰεὶ ποτε περὶ τὰ αὐτὰ στρέφεται. Scholion de instituendi ratione apud Graecos, de incantatione et vitiis 2230 166.
 Ἐγὼ ὁ ταπεινὸς καὶ ἀμαρτωλὸς καὶ κατὰ πνεῦμα πατὴρ σου. Prex pro mortuo 2224 3.
 Ἐδίδαξε περὶ τῶν ἠθικῶν καὶ διανοητικῶν ἀρετῶν. Scholion in librum septimum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 83.
 Εἰ ἀπειρόν φησι γίνεσθαι κίνησιν. Scholion in librum sextum Aristotelis operis De naturali auscultatione 2208 118.
 Εἰ βούλει ἀκριβῶς εὐρίσκειν καθ' ὃν αἶρη χρόνον. Scholion astronomicum-chronologicum 2176 2 (v. p. 50).
 Εἰ βούλει φησὶν ἀθύρειν. Scholion in Catonis maioris sententias a Maximo Planude versas 2222 1, 2231 247.
 Εἰδέναι τὴν πολιτικὴν μὴ ἐνεργοῦντες. Scholion in librum decimum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 123.
 Εἰ δὲ τις βασιλέα πωθόμενος μέλλειν. Theodori prodromi commentarium in Cosmae canonem in dominicam Palmarum 2217 163.
 Εἰ δὲ φῶς ἡμέρας. Theodori prodromi commentarium in Cosmae canones in transfigurationem 2217 242.
 Εἰ ἐν πάσῃ συμπτᾷ βιωτικῇ. Athanasii I patr. CP epistula ad antistitem monasterii 2219 175.

Εἰ καὶ ἡ φύσις κινουσα τὰ σώματα. Excerptum asceticum quoddam 2230 179.
 Εἰ καὶ πᾶσιν ἀγαπητοὶ ὑπὲρ ἀλλήλων. Athanasii I patr. CP encyclica ad omnes monachos et antistites montis Athonis 2219 140.
 Εἰ καὶ πᾶσι μὲν ὀρθοδόξοις. Athanasii I patr. CP decretum de clericorum officiis 2219 215.
 Εἰ καὶ πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις λατρείας ἔνεκεν. Athanasii I patr. CP epistula ad eos qui officia petunt 2219 205.
 Εἰ μὲν ἄνθρωπος δειλιᾷ. Scholion in gradum 6 Iohannis Climaci Scalae paradisi 2230 57.
 Εἰ μὲν κριτὴν τινα ἀμφοτέρωι εἶχον. Barlahami opusc. II 2242 34.
 Εἰ μὴ φίλον ἔχει ὁ εὐδαίμων. Scholion in librum nonum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 113.
 Εἰ ὁ ἄνθρωπος εὖρε τὴν ἐπιστήμην. Demetrii Rhallis Cabacis ζητήματα 2185 1, 5.
 Εἰ ὅσοις ἐπέδραμεν ὁ σωτήριος λόγος. Athanasii I patr. CP praecepta ad omnes fideles 2219 225.
 Εἰπὼν περὶ δὲ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων. Scholion in Aristotelis Sophisticos elenchos 2171 99.
 Εἰς γὰρ θεὸς ἐνὸς υἱοῦ γεννήτωρ. Opusculum de processione Spiritus sancti e solo Patre 2248 200.
 Εἰς ἕκαστος τῶν θείων νόων. Demetrii Rhallis Cabacis fragmentum 2185 75.
 Εἰς μάτλια ἐλαίου ἰβ. Remedium medicum 2250 349.
 Εἰς τὸ ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὁμοῦσιν τίς ὁ εἰπὼν. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 170.
 Εἰ συνεσταυρώθημεν Χριστῷ. Theodori prodromi commentarium in Iohannis Damasceni canones in S. Pascha 2217 214.
 Εἰ τὴν παρούσαν συμφορὰν. Scholion in Aeschyli Prometheum 2248 271.
 Ἐκαλέοντο δὲ πάλαι Ἀρταῖοι. Demetrii Rhallis Cabacis scholion in Herodotum 2238 183.
 Ἐκεῖνο δὲ πάντως οὐκ ἀγνοούμενον. Barlahami opusc. XIV 2242 129.
 Ἐκ τῶν παρακειμένων τοῖς τῶν Βασιλέων κανόνι κανονογραφίῳ. Scholion in Theonis Alexandrini ad Epiphanium Monobiblon 2176 25.
 Ἐλεγε γὰρ ὅτι κατὰ τὴν ὕλην. Scholion in librum quintum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 58.
 Ἐλληνικὰ τῆς ἐγκυκλίου παιδεύσεως τῶν ἔξω βίβλοι ε'. Scholion 2220 16.
 Ἐλληνικῆς παιδείας κεφάλαιον. Georgii Gemisti Plethonis de partibus orationis 2238 156.
 Ἐμοὶ δοκοῦσιν ὅσοι τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀρχόντων. Fragmentum de carne Christi 2224 215.
 Ἐνδεία καὶ ῥαθυμία πιεζομένων. Responsum archontis ecclesiarum, epistulae Athanasii I

patr. CP ad clericos S. Sophiae subfixum 2219 219.
 Ἐν δὲ τῷ εἰς ὑπερῷ ἀναβάς. Scholion in Iliadem Π 184 et in Odysseam α 362 2246 115 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Ἐν εἶναί φησι Πύρρος τῷ ἐνὶ Χριστῷ καὶ τὸ θέλημα. Notitia de S. Maximi Confessoris disputatione cum monothelitis Pyrrho et Theodoro 2220 270.
 Ἐν ἑτέρῳ συλλόγῳ τις τῶν κομψοτέρων Σαρακηνῶν. Theodori Abucarae opusc. XXXII 2220 294.
 Ἐνθάδε κεῖται ἀνθρώπων ἡ τερνότης. Demetrii Rhallis Cabacis epigramma funebre 2236 220.
 Ἐν Καρὶ τὸν κίνδυνον. Proverbium 2246 35 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Ἐν μὲν τοῖς προτέροις λόγοις διελάμβανε. Scholion in librum sextum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 72.
 Ἐνοσιδέστερα ἑτέρα φησι. Scholion in ps. Dionysii Areopagitae opus De ecclesiastica hierarchia 2162 112, 2249 139.
 Ἐν ταῖς Μακκαβαϊκαῖς βίβλοις. Nicetae Heracleensis commentarium in orationem 15 S. Gregorii Nazianzeni 2251 144.
 Ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ προϋφήγησιν ποιεῖται. Scholion in librum quartum Aristotelis operis Meteorologica 2201 148.
 Ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ ὥσπερ ἐν πίνακι. Scholion in librum quartum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 45.
 Ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ παραδοὺς πόσαι αἱ τῶν φυσικῶν ἀρχαί. Scholion in librum secundum Aristotelis De naturali auscultatione 2208 10.
 Ἐν ᾧ νοσήματι ὕπνος πόνον ποιεῖ. Commentarium in Hippocratis aphorismos 2254 37.
 Ἐόν τε πόδαργον ἦτοι τὸν ἴδιον ἵππον. Scholion in Homerum, Il. Ψ 295 2246 138 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Ἐπανόρθωσις ἐστὶ πασῶν τῶν τεχνῶν. Commentarium in paraphrasin Christianam Epicteti manualis 2231 223.
 Ἐπέβαλον τὴν ὄψιν. Theodori prodromi commentarium in Iohannis Damasceni canones in transfigurationem 2217 253.
 Ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ ἀζύμων ζυγομαχοῦμεν. Scholion 2172 336.
 Ἐπεὶ δηλοῦσι. Leonis Magentini scholion in Aristotelis librum De interpretatione 2173 94.
 Ἐπεὶ μὴ λαλῆσαι στόμα πρὸς στόμα δέδωκεν ὁ καιρὸς. Athanasii I patr. CP epistula ad principem montis Athonis de disciplina monastica 2219 268.
 Ἐπεὶ ὁ θεὸς ὡς παρὰ τῶν γραφῶν ἀκούομεν. Scholion in Catonis maioris sententias a Maximo Planude versas 2222 1, 2231 248.

Ἐπειδὴ ἡ τοῦ πατρὸς αὐτῆς δυστυχία. Scholion in Euripidis Orestem 2241 54.
 Ἐπειδήπερ τάξιν πατρὸς κοινῇ πρὸς πάντας ἡμᾶς ἐκληρώσω. Gregorii Chioniadis professio fidei 2226 10.
 Ἐπειδὴ τῆς ψυχῆς δύο μέρη ἐστί. Scholion in librum secundum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 20.
 Ἐπειδὴ τὸ ἀπλοῦν καὶ ἀπερίεργον. Barlahami opusc. XVI 2242 136.
 Ἐπειδὴ τριῶν τινων εἶναι τὴν τοῦ θεοῦ πνεύματος κλήσιν. Theophanis metropol. Nicaeae λόγος β' contra Latinos 2242 182.
 Ἐπὶ Βασιλείου Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου. Scholion de concilio S. Sophiae, a Georgio Balsamone exaratum 2184 139.
 Ἐπιθυμεῖται γὰρ ὁ σὺφρων. Scholion in librum tertium Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 45.
 Ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὸν βίον ἀγώνων. Barlahami opusc. XVIII 2242 89.
 Ἐπιστάσθε ἀδελφοὶ μηδὲν διαφεύρειν ὀνείρων τὴν ζωὴν ἡμῶν. Athanasii I patr. CP epistula circularis de eleemosyna 2219 182.
 Ἐπιστάσθε φίλοι καὶ ἀδελφοί. Athanasii I patr. CP epistula ad monasterium S. Montis 2219 178.
 Ἐπιτακτικὰ μόρια εἰσὶν ἐπτά. Πόσα καὶ ποῖα ἐπιτακτικὰ μόρια 2241 186.
 Ἐπιτάττει γὰρ περὶ ἱερῶν καὶ θυσιῶν. Scholion in librum sextum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 83.
 Ἐπομένως δὲ τούτοις καὶ περὶ τῶν προσωπικῶν. Barlahami opusc. III 2242 40.
 Ἔστι δὲ ἡ μὲν ἀπλὴ ἀπόφανσις. Leonis Magentini scholion in Aristotelis librum De interpretatione 2173 102.
 Ἔστι δὲ λόγος ἅπας. Leonis Magentini scholion in Aristotelis librum De interpretatione 2173 99.
 Ἔστι δὲ τινα χαρακτηρὶ ἐνεργητικῶ κεχρημένα. Aelii Herodiani excerptum de verbis activis et passivis 2226 168.
 Ἔστι δὲ ὥσπερ ἐν ψυχῇ. Leonis Magentini scholion in Aristotelis librum De interpretatione 2173 92.
 Ἔστι μὲν οὖν ἕτερον βιβλίον τοῦ αὐτοῦ. Scholion in Anastasium Sinaitam 2216 5.
 Ἔτερον ἐπιχείρημα ἐπὶ πᾶσιν φησιν τὸ κινούμενον. Scholion in librum quintum Aristotelis De naturali auscultatione 2208 102.
 Ἐπὶ οἱ πολλοὶ τῶν σοφῶν. Demetrii Rhallis Cabacis γνῶμαι 2185 33.
 Εὖαν μὲν πρῶτον γυναῖκα ἐκάλεσεν ὁ Ἀδάμ. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 169.
 Εὐρώπης καὶ Λιβύης ἄκραι σταδίων ἐξήκοντα. Demetrii Rhallis Cabacis annotatio geographica 2238 204.
 Ἐφ' ἧς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον ἀνάπτεται ἐσχάρα.

Scholion in librum primum Pollucis Onomastici 2226 202.

Z

Ζητητέον διὰ τί ὁπόση ἐστὶ ἡ διὰ τὸν ἑκκεντρον προσθαφαίρεσις. Theodori Metochitae adpendix astronomica 2176 293.
 Ζιντζίβερ οὐγγίας τρεῖς. Remedium medicum 2250 345.

H

Ἡ αἴσθησις τοῦ δράματος ἐκ συστηματικῶν ἐστὶ περιόδων. Scholion in Sophoclis Electram 2221 62.
 Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἐστὶν οὐσία ζῶσα. Nonnulla de anima hominis 2240 1* (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Ἦγουν ὃς μόνος τῆς σφιγγὸς περιγενόμενος. Scholion in Euripidis Phoenissas 2237 155.
 Ἦγουν τὸν τῆς πορνείας δαίμονα. Scholion in gradum 16 Iohannis Climaci Scalae Paradisi 2230 93.
 Ἡ δὲ κοινὴ ἀπάντων. Georgii Gemisti Plethonis fragmentum incertum 2185 8.
 Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη διδασκαλία ἐστὶ. Scholion in epistulam 2 S. Basilii Magni 2209 3.
 Ἡ λεγομένη μυγαλὴ. Scholion in gradum 27 Iohannis Climaci Scalae paradisi 2230 132.
 Ἡ λεγομένη πεταλοῦδα. Scholion in gradum 21 Iohannis Climaci Scalae Paradisi 2230 102.
 Ἡλιος ἄλιος παρὰ γὰρ τὸ ἀλίζειν. Scholion etymon verbi ἥλιος explicans, operibus ps. Dionysii Areopagitae praefixum 2162 5.
 Ἡνίκα συνήθει φιλανθρωπίᾳ. Athanasii I patr. CP epistula ad imperatorem de clericorum paupertate 2219 220.
 Ἡ παροῦσα προσθήκη μεταγενέστερον ἐγράφη. Scholion de adpendice astronomica Theodori Metochitae operis quod Ἀστρονομικὴ κατ' ἐπιτομὴν στοιχείωσις inscribitur, in margine sup. f. 384^v codicis Vat. gr. 1365 exstans 2176 293 (v. p. 55).
 Ἡ που μεθ' ἡδονῆς διατρίβων ἐν τοῖς τοῦ γάνου. Epistula quaedam anonyma 2226 308.
 Ἡρωτήθη γέρων διὰ τί οὐ δύναμαι οἰκῆσαι μετὰ ἀδελφοῦ. Excerptum asceticum 2235 8.
 Ἡς οὐδὲν ὁ νοῦς δύσληπτος. Gregorii Pardi metropolitae Corinthi commentarium in Cosmae canones in dormitionem BMV 2217 160.

Θ

Θαυρίας σπέρμα ἐξάγιον ἡμῖν. Remedium medicum 2250 348.

Θετέον ταύτην τὴν σφαῖραν ὥσπερ στρατόπεδον. Demetrii Rhallis Cabacis theoremata 2185 5.
 Θωμάς μὲν οὐδένα τρόπον διαφορᾶς. Barlahami opusc. X 2242 119^v.

I

Ἰδὼν τὸ τέρμα τὴν χάριν. Iambicus trimeter a Demetrio Rhalle Cabace post finem textus appositus 2237 ANNOT.; 2238 ANNOT.
 Ἰερώτατε μητροπολίτα Ἀπαμείας καὶ ὑπέρτιμε. Athanasii I patr. CP epistula prima ad metropolitam Apamaeae 2219 126.
 Ἰερώτατε μητροπολίτα Ἀπαμείας ὑπέρτιμε καὶ πρόεδρε. Athanasii I patr. CP epistula secunda ad metropolitam Apamaeae 2219 127.
 Ἰερώτατε μητροπολίτα Σάρδεων καὶ ὑπέρτιμε. Athanasii I patr. CP epistula ad metropolitam Sardensium 2219 158.
 Ἰστέον ὅτι αἱ ἡ σφαῖραι ἦγουν τῶν ἐ' πλανητῶν. Scholion in librum primum Theodori Metochitae operis quod Ἀστρονομικὴ κατ' ἐπιτομὴν στοιχείωσις inscribitur 2176 73.
 Ἰστέον ὅτι Εὐκλείδης γ' βιβλία ἐν τῇ γεωμετρικῇ αὐτοῦ στοιχειώσει ποιεῖται. Scholion de theorematibus quae in Euclidis elementis continentur 2176 50.
 Ἰστέον ὅτι ζ' ἔργα ἐποίησεν ὁ θεὸς τῇ α' ἡμέρᾳ. Scholion in Epiphani librum De mensuris et ponderibus 2220 11.
 Ἰστέον ὅτι μῦθος χρῶμά ἐστιν ἐρυθρόν. Scholia a Georgio Balsamone collecta (inter eius adversaria) 2246 50.
 Ἰστέον ὅτι ὁ τρόπος οὗτος παραδίδεται. Scholion in librum primum Theodori Metochitae operis quod Ἀστρονομικὴ κατ' ἐπιτομὴν στοιχειώσις inscribitur 2176 98.
 Ἰστέον ὅτι σοφιστικώτερόν τις ἐπιβαλὼν. Scholion in Homeri Iliadem 2246 75 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Ἰστέον ὅτι τοῦτο τὸ δράμα πεποίηκεν ὁ Αἰσχύλος. Scholion in Aeschyli Persas 2222 233.
 Ἰσως ὃ ἄνδρες Λατῖνοι. Barlahami opusc. IV 2242 54.
 Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς Ἰακώβου καὶ εὐαγγελιστῆς. Notitia de S. Iohanne evangelista, Hippolyto Romano tributa 2220 359.

K

Καθμίας κεκαυμένης οὐγγίας γ'. Compositio collyrii, S. Iohanni Chrysostomo tributa 2250 345.
 Καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἐξήκοντα εἰσι βασιλίσσαι. Scholion 2220 16.
 Καὶ γὰρ ὁ μὴ πρὸς τὰ ἴδια ἐνασχολούμενος. Scho-

lion in gradum 10 Iohannis Climaci Scalae Paradisi 2230 74.
 Καὶ λόγον πρὸς τῶν υἱῶν τῆς σοφίας ἁδόμενον. Athanasii I patr. CP epistula ad archontes Magnae Ecclesiae 2219 221.
 Καὶ μὲν μακάριος. Georgii Gemisti Plethonis fragmentum incertum 2185 9^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis).
 Καὶ ὁ δέκατος ἀριθμὸς τέλειός ἐστι. Scholion in Manuelis Moschopuli Erotemata 2232 2.
 Καὶ ὅσα τῶν ἀγαθῶν χορηγεῖσθαι ὑμῖν. Athanasii I patr. CP epistula circularis ad monachos et monachas 2219 174.
 Καὶ πῶς οἱ λοιποὶ τῶν πατέρων διδάσκουσι. Scholion in Gregorii Nysseni orationem III De beatitudinibus 2225 237.
 Καὶ τὰ ὑπαρ τῶν ὄναρ πιστότερα. Demetrii Rhallis Cabacis adnotatio 2185 76.
 Καὶ τίς ὅρος ἡ τίνι φησὶ κριτηρίῳ διορισμέν. Scholion in librum septimum Aristotelis De naturali auscultatione 2208 126.
 Καίτοι ἀπορήσεις ἂν τις. Theodori prodromi commentarium in Marci ep. Hydr. et Cosmae Canones in magnum Sabbatum 2217 198.
 Καὶ τῷ οἶνῳ καὶ τοῖς ἀφροδισίοις. Scholion in Catonis maioris sententias a Maximo Planude versas 2222 10^v; 2231 255.
 Καλὸν λυπῆσαι γονεῖς καὶ μὴ κύριον. Fragmentum incertum in collectione apophthegmatum 2235 3^v (v. p. 347).
 Καλῶς λέγει ὁ Πλάτων. Demetrii Rhallis Cabacis scholion 2185 6.
 Κανὼν ἡ περὶ συνευχομένου αἰρετικοῦς. Scholion in Nomocanonem Alexii Aristenii 2224 20.
 Καρυκεία ἐστὶ ἐν ἡδονῇ βρωμάτων ἐτοιμασία. Scholion in gradum 14 Iohannis Climaci Scalae paradisi 2230 78.
 Κατὰ σπουδὴν σοὶ τὸ γράμμα συντίθεται. Michaelis Pselli opusculum de anima 2231 264.
 Κατὰ τὸν ἐν ὄρεσιν ἱερὸν θίασον. Scholion in Euripidis Phoenissas 2241 174.
 Κατάφασις δὲ ἐστὶ. Leonis Magentini scholion in Aristotelis librum De interpretatione 2173 102.
 Κολαφισμὸς ἦτοι ἐμπόδιον. Scholion in brevem enumerationem graduum superiorum Iohannis Climaci Scalae Paradisi, gradui 26 suffixam 2230 131.
 Κολοφὼν τὸ ἀκρότατον καὶ τὸ κεφάλαιον. Scholion in S. Gregorii Nazianzeni orationem II apologeticam 2250 87.

Λ

Λαμβάνει ἐπιτίμιον μὴ φαγεῖν κρέα ἢ τυρόν. Prooemium excerpto Methodii patr. CP operis De iis qui abnegarunt praefixum 2224 16.

Λαμπρά καὶ μεγάλη καὶ θαυμαστὴ ἡ παροῦσα ἡμέρα. Homilia in S. Pascha 2194 413.
 Λέγει γελοιοποιοῦ καὶ ἀργολογίας. Scholion in gradum 12 Iohannis Climaci Scalae Paradisi 2230 75.
 Λέγει περὶ φιλίας ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ. Scholion in librum octavum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 97.
Ligare παρὰ τὸν λόγον. Index vocum latinarum e graeco sermone sumptarum 2246 117 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Λογίζομαι φίλτατα τέκνα καὶ ἀδελφοί. Athanasii I patr. CP praecepta ad omnes Constantinopolitanos de eleemosyna 2219 194.
 Λόγος ὅτι πολὺς ἐκ μακροῦ ἐξηχεῖται. Athanasii I patr. CP epistula ad clericos qui episcopatum petunt 2219 207.
 Λυπεῖ δ' ὁ γ' ἄφρων θέσθ' ἐπισπεύδων χάριν. Iambicus trimeter incertus 2246 110 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Λύπη ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τοῦ λύειν. De etymologiis nonnullis 2241 186.
 Λύπη μοί ἐστι μεγάλη καρδίας. Athanasii I patr. CP exhortatio 2219 185.

M

Μακραιώνων νομφῶν τουτέστι ἐκ τῶν θνητῶν δαιμόνων. Scholion in David prolegomena philosophiae 2253 1.
 Μάρτυς μου ἐστὶν ἡλιος. Demetrii Rhallis Cabacis scholion in Iuliani imperatoris orationem ad regem solem 2236 142.
 Μεγάλας ὅτι τὰς ὑπολήψεις περὶ ἡμῶν. Athanasii I patr. CP epistula ad omnes monachos montis Athonis de principe eligendo 2219 261.
 Μέγα τοῦτο, ὃ Ἀπολλώνιε. Scholion in Philostrati Vitam Apollonii 2250 351.
 Μερισμός ἐστιν ὅταν μερίζοντες ἀριθμὸν πρὸς ἀριθμὸν σκοπῶμεν. Scholion in librum secundum Theodori Metochitae operis quod Ἀστρονομικὴ κατ' ἐπιτομὴν στοιχείωσις inscribitur 2176 214.
 Μέχρι τοῦδε καλῶς εἶχεν ὁ λόγος. Scholion in Platonis Phaedonem 2250 174.
 Μὴ ἀτιμάσης ξένον ὑπὲρ οὗ ὁ Χριστὸς ἐξενέτευσεν. Fragmentum in collectione locorum ad vitam asceticam pertinentium, S. Basilio Magno tributorum 2235 221.
 Μηδὲν φησὶ περὶ μηδενὸς εὐχερῶς. Scholion in Catonis maioris sententiarum prooemium 2231 247.
 Μήποτε ὃ Πύρρων ἐστὶν δ' βούλει. Scholion Demetrii Rhallis Cabacis 2185 3.
 Μηρυκίζει χαράσσει ἀνάγει τὸν χόρτον. Scholion in orationem 38 S. Gregorii Nazianzeni 2251 208.
 Μὴ τοῦτο οἶου σεβάσμιε πατὴρ. Barlahami opusc. XX 2242 116.

Μοιχὸς ὁ πόρνος τὸ μοῖ διφθογγον. Commentarium in Iohannis Pediasimi carmen de mala atque de bona uxore 2226 298.
 Μυθεύεται τὸ σῶμα τοῦ Δηϊφόβου. Scholion de Deiphobo 2246 110 (inter Georgii Balsamonis adversaria).

N

Ναρθακιῶντες νάρθηξ πλήσσονται. Scholion in Aeschyli Prometheum 2248 250.
 Νεκρώσατε τὰ μέλη ὑμῶν (cf. S. Pauli epist. ad Col. 3,5). Symeonis theologi excerptum quoddam 2230 179.
 Νομοθετῶν ὁ θεὸς ἔλεγεν. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 175.

O

Ὁ ἀδελφῇ συμμιανθεις ἡ μητριᾷ. Scholion in epistulam 217 S. Basilii Magni 2209 204.
 Ὁ γοῦν ἐλπίζων. Scholion in tractatum de differentia et discrimine religiosae solitudinis, gradui 27 Iohannis Climaci Scalae Paradisi subfixum 2230 134.
 Ὁ δὲ ἀποφατικὸς λόγος. Leonis Magentini scholion in Aristotelis librum De interpretatione 2173 99.
 Ὁ δεῖνα ἐλέφ θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως τῆς δεῖνα. Aliud exemplar epistulae commendatitiae episcopi pro clerico 2184 263.
 Ὁ ἐπιστρέψας ψυχὴν ἐκ πλάνης. Excerptum asceticum quoddam 2230 179.
 Ὁ θεὸς ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Γάλατας ἐπιστολῇ. Barlahami opusc. VI contra Latinos 2242 2.
 Ὁθεν ὁ Ἀριστοτέλης ὁρμώμενος ἐκ τῶν ἐναντίων. Scholion in Platonis Phaedonem 2250 174.
 Ὁθ' οὐνεκ' ἀρετὴ τῶν ἐν ἀνθρώποις μόνῃ. Primus trium incertorum iambicorum trimetrorum de virtute 2246 138 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Οἴδατε ἀδελφοί πῶς τὰ τῶν Χριστιανῶν ἡκροτηριάσθη. Athanasii I patr. CP epistula ad clericos S. Sophiae eorum negligentiam reprehendens 2219 217.
 Οἱ ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων. Athanasii I patr. CP epistula clericos exhortans 2219 222.
 Οἱ θεοὶ θεσμοὶ καὶ κανόνες τῶν ὀρθοδόξων. Athanasii I patr. CP epistula clericum reprehendens 2219 209.
 Οἱ θεοὶ νόες ἄρα. Demetrii Rhallis Cabacis scholion 2185 4.
 Οἶμαι μηδένα ὅσοι μὴ τοῖς ἀνοήτοις κτήνεσιν. Athanasii I patr. CP scriptum ad populum Christianum de imperatore, senatu et patriarchis 2219 19.

Οἱ μὲν ἐν οἱ δὲ ὄν. Demetrii Rhallis Cabacis adnotatio 2185 9.
 Οἱ μὲν τῆς πονηρίας λογισμοί. Scholion in gradum 26 Iohannis Climaci Scalae Paradisi 2230 113.
 Οἶον ὅτι σεσαρκωμένη ψυχὴ λογικῇ. Scholion in Euthymii Zigabeni Panopliam dogmaticam 2172 289.
 Οἶον τὸ τὸ β εἶναι. Scholion in librum secundum Analyticorum priorum Aristotelis 2173 234.
 Οἱ παρὰ τὸ ἐπόμενόν φησιν ἔλεγχοι. Scholion in Aristotelis Sophisticos elenchos 2173 312.
 Οἱ περὶ τὸν Θωμᾶν κατὰ μόνῃν τὴν πρὸς τι διαφορὰν. Barlahami opusc. XI 2242 120.
 Οἱ ποιηταὶ καὶ μυθογράφοι μάρτυσι χρώμενοι. Animadversiones 2246 104 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Οἱ πρόγονοί εἰσιν. Scholion in gradum 10 Iohannis Climaci Scalae paradisi 2230 73.
 Ὁκτὼ γὰρ τὰ πάθη τῆς κακίας. Scholion in Iohannis Climaci Librum ad pastorem 2230 156.
 Ὁ λόγος δὲ ἐστὶ. Leonis Magentini scholion in Aristotelis librum De interpretatione 2173 98.
 Ὁ μάλιστα τῶν ὑμετέρων θαυμάζω. Barlahami opusc. XII 2242 122.
 Ὁ μὲν γὰρ συλλογισμὸς ἐστὶ λόγος. Scholion in Aristotelis Sophisticos elenchos 2173 310.
 Ὁμιλοῦντος ἐμοῦ ἐνταῦθα περὶ τὴν σχολὴν τῆς τραπέζης. Demetrii Rhallis Cabacis scholion de Plethone 2236 141.
 Ὁνομα μὲν οὖν ἐστὶ. Leonis Magentini scholion in Aristotelis librum De interpretatione 2173 92.
 Ὅντως ζητήσαι ἔχομεν ἀδελφοί τὰς ἡμέρας. Excerptum asceticum 2235 8.
 Ὁ Νουμᾶς πανταχοῦ τὸν περιττόν. Notitia de Numa 2246 58 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Ὁ παραλογισμὸς οὗτος. Scholion in Barlahami opusc. I 2242 144.
 Ὁ παρὼν κανὼν ὀλίγα τινὰ ἔχει τροπάρια. Theodori prodromi commentarium in Iohannis Damasceni canones in dominicam τοῦ Ἀντιπάσχα 2217 234.
 Ὁ παρὼν οὗτος κανὼν πάσης γέμει σαφηνείας. Theodori prodromi commentarium in Iohannis Damasceni canonem in ascensionem Domini 2217 239.
 Ὁ παρὼν τῆς θεοτόκου κανὼν. Theodori prodromi commentarium in Iohannis Damasceni canones in dormitionem B.M.V. 2217 265.
 Ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς μία εἰσὶν ἀρχὴ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Barlahami opusc. VIII 2242 108.
 Ὁ προδηλωθεὶς ἐν τῷ λόγῳ. Scholion in Euthymii Zigabeni Panopliam dogmaticam 2172 303.

Ὅπως μὲν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ. Iohannis Zonarae expositio canonum anastasimorum S. Iohannis Damasceni 2217 7.
 Ὅρα ὅπως τὰς τῶν ἀμαρτωλῶν ἐν κολάσει τιμωρίας. Scholion in Gregorii Nysseni orationem III de beatitudinibus 2225 236.
 Ὅρατε ὃ ἄνδρες τὰς διαφορὰς δόξας. Demetrii Rhallis Cabacis adnotatio 2185 75.
 Ὅρθογραφία ἐστὶ ἡ κατὰ λέξιν ἡκριβωμένη γραφή. Iohannis Characis De orthographia 2234 138.
 Ὅρος συνεχοῦς ὅρος σώματος. Scholion in librum primum Aristotelis operis De caelo 2201 2.
 Ὅρῳ μὲν ὃ παῖ πατὴρ περιφανεστάτου. Exhortatio anonyma 2248 300.
 Ὅρῶντες ἡμεῖς τέκνα φίλτατα. Athanasii I patr. CP praecepta de eleemosyna 2219 166.
 Ὁ σκοπὸς ἐνταῦθα τῷ Ἀριστοτέλει. Scholion in librum nonum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 106.
 Ὁ σκοπὸς τοῦ α' τοῦτου ἡθικοῦ ἐστὶ τὸ διδάξαι. Scholion in librum primum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 1.
 Ὅσοις ἡ χάρις ἐνεπιστεύθη. Athanasii I patr. CP praecepta ad omnes 2219 232.
 Ὅσον τὸ κοινοῦ ναυαγίου τῶν ἐμῶν κακῶν. Athanasii I patr. CP epistula ad clericum 2219 204.
 Ὅταν γὰρ θεωρῇ τις, ἀκινήτως ἐνεργεῖ. Scholion in librum septimum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 96.
 Ὅταν εἰς λόγους ἀλλήλοις ἐρχόμεθα. Barlahami opusc. V 2242 66.
 Ὁ τῆς πρώτης ἀψάμενος καὶ τῇ τελευταίᾳ. Scholion Iohannis Climaci Scalae paradisi prae-fixum 2230 1.
 Ὅτι Ἀντιόχῳ Ἐπιφανεῖ ἀνέστη πρῶτος Ματθίας. Georgii Gemisti Plethonis fragmentum de historia Iudaica 2236 173.
 Ὅτι δὲ τρόφιμον καὶ τὸ γάλα. Scholion de lacte 2246 110 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Ὅτι διττῶς τὸ ἀθάνατον. Scholion in Iohannis Zonarae expositionem canonum anastasimorum S. Iohannis Damasceni 2217 7.
 Ὅτι ἐκάστῳ ἄνω ἄγγελος ἐπεταί. Scholion in S. Basilii Magni opus De vera virginitatis integritate 2250 139.
 Ὅτι ἰδιότης μὲν πατὴρ τὸ ἀναρχον καὶ ἀγέννητον. Eustathii syllogismus 2220 315.
 Ὅτι κατὰ Πλάτωνα τὸ μαθηματικόν. Scholion in David prolegomena philosophiae 2253 28.
 Ὅτι μὲν ἐστὶ θεὸς φυσικῶς πάντες γινώσκουμεν. Expositio fidei orthodoxae 2224 286.
 Ὅτι μὲν οὖν ἡ ὑμετέρα ὑπόθεσις. Barlahami opusc. XVII 2242 78.
 Ὅτι μὲν οὖν τὸ ἐξῶθεν κινεῖν. Scholion in li-

brum septimum Aristotelis De naturali auscultatione 2208 118^v.
 "Οτι μὲν οὖν ὑποκειμένου ἐκ μόνης τῆς πρώτης αἰτίας. Barlahami opusc. VII 2242 106.
 "Οτι οἱ τὰ ἄζυμα θύοντες. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 175^v.
 "Οτι οἱ Τοῦρκοι καὶ Οὔνοι καὶ Μασσαγέται. Notitia de Turcis 2240 1^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 "Οτι τὰ κείμενα καὶ αἱ κτήσεις τῶν ἐκκλησιῶν. Scholion in Cyrilli Alexandrini epistulam ad Domnum 2184 167.
 "Οτι οὐκ ἐν τῷ λογικῷ ἢ φυσικῷ ἐστὶν ἡ μνήμη. Scholion in Michaelis Ephesii Commentarium in Aristotelis librum De memoria 2199 11.
 "Οτι φησὶ γίνονται ἀκρόβυστοι τέχνη τινί. Scholion in Epiphani librum De mensuris et ponderibus 2220 9^v.
 "Ο τοιοῦτος γάμος οὐ διαζεύγνται. Adpendix de matrimonio quodam solvendo 2184 263.
 "Ο τῶν ἀπάντων τεχνίτης θεὸς λόγος. Prologus in canones evangeliorum 2165 1^v.
 Οὐδείς ποιεῖ κρεῖττονα ἑαυτοῦ. Demetrii Rhallis Cabacis adnotatio 2185 9^v.
 Οὐδὲν κρεῖττον εἶδον τῆς σῆς συνέσεως διανόημα. Demetrii Rhallis Cabacis scholion in Iuliani imperatoris orationem ad regem solem 2236 158^v.
 Οὐδὲν φρονεῖ δίκαιον ἐστὺκὼς ἀνὴρ. Iambicus trimeter incertus de virtute 2246 136^v (inter Georgii Balsamonis adversaria)..
 Οὐ διὰ τι τῶν ἀνθρωπίνων ἀρχιερεῖσι Χριστοῦ. Athanasii I patr. CP epistula de metropolititis et archiepiscopis 2219 121.
 Οὐκ ἀγνωῶ εὐλαβέστατα τέκνα. Athanasii I patr. CP epistula ad clerum S. Sophiae de mercede 2219 216^v.
 Οὐκ οἶδαμεν οἱ ἄνθρωποι ἀγαπᾶσθαι. Fragmentum Macario tributum in collectione apothegmatum 2235 4 (v. p. 347).
 Οὐ μόνον τῷ φωτὶ καὶ ὑπερέχον πάντων. Demetrii Rhallis Cabacis adnotatio 2185 8.
 Οὔτε οὐράνιον ποίημα οὔτε γῆινον. Fragmentum de corpore Domini, S. Basilio Magno tributum 2209 142^v.
 Οὐχὶ τὸν οἶνον σεαυτῷ κεράννυε. Scholion in Cationis maioris sententias a Maximo Planude versas 2222 1.
 Οὐχ ὑμᾶς δαίμων λήζεται. Scholion in Procli commentarium in Platonis rem publicam 2197 89 (v. p. 131).

Π

Παθαινομένης καὶ ἀπολοφυρομένης. Nicetae Heracleensis commentarium in orationem 43 S. Gregorii Nazianzeni 2251 212^v.

Πάθος ἡ δειλία ὁ φόβος. Scholion in librum tertium Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 31^v.
 Πανηγυρικὴν ἰδέαν. Argumentum orationis 41 S. Gregorii Nazianzeni 2251 107.
 Παντοκράτορ κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν. Oratio anonyma ad Christum 2194 411.
 Πάντως οὐκ ἀγνοεῖς τὸ ἀναρίθμητον τῶν ἐξόδων. Andronici II Palaeologi imperatoris scriptum de clericorum S. Sophiae mercede 2219 220.
 Πάνο με λυπεῖ ὃ ἱερὰ κεφαλὴ. Athanasii I patr. CP epistula ad principem monasterii montis Athonis 2219 246.
 Παραδιδόσιν οἱ τεχνικοὶ τὰ λήγοντα εἰς μᾶς ἀρσενικά. Adnotatio grammaticalis 2246 108^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Παράκεινται τῇ ἡλιακῇ μοίρᾳ. Scholion astronomicum 2176 1 (v. p. 50).
 Παροιμία ἡ λέγουσα ὅταν ἀστράπη δι' ἄρματος. Proverbium 2246 25^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Παρ' ὀλίγον φησὶ παρήλθεν. Nicetae Heracleensis commentarium in orationem 24 S. Gregorii Nazianzeni 2251 166^v.
 Πᾶς ὁρθῶς ἔχων συλλογισμός. Barlahami opusc. XIII 2242 123.
 Πέπερι κινάμων στάχος καρυόφαλον. Remedium medicum Michaeli syncello tributum 2250 343^v.
 Περί τοῦ τίς πρῶτος ἔμαθε γράμματα. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 173^v.
 Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ἀδελφοί. Notitia de duodecim apostolis 2165 288^v.
 Πέφυκε τῶν ἀπαραιτήτων. Athanasii I patr. CP epistula ad episcopum 2219 143.
 Πίπλιον κς. Remedium medicum 2250 345^v.
 Πιστεύω εἰς ἓνα θεὸν τὴν πάντων ἀρχὴν καὶ αἰτίαν. Interpretatio Gregorii II Cypri professionis fidei 2248 228.
 Πόθεν ἡ ψυχὴ δεδημιούργηται. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 170^v.
 Πόθεν κέκληνται Ἑβραῖοι. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 173^v.
 Πόθεν κινδυνεύει ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου λογισμοί. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 176.
 Ποῖα ἐρπετὰ τῆς γῆς ἀκάθαρτα. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 175.
 Ποῖα κτήνη τὰ καθάρᾳ. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 175.
 Ποῖα πτηνὰ ἀκάθαρτα ἐν ὕδατι. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 175.
 Ποῖα τὰ ἀκάθαρτα πτηνὰ. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 175.
 Ποῖαν σάρκα πρὸ τῆς παραβάσεως. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 172^v.

Ποῖον πάθος ισχυρότερον καὶ δυσεξαλειπτότερον. Fragmentum S. Maximo Confessori tributum in collectione Apophthegmatum 2235 3 (v. p. 347).
 Ποῖον σημεῖον ὀφείλει κρατεῖν ὁ ἄνθρωπος. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 176.
 Ποῖον φῶς ἐχώριζε τὴν ἡμέραν. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 176.
 Πολλάκις ἠπόρησα πρὸς τινας. Demetrii Rhallis Cabacis scriptum 2185 1^v.
 Πολλοὶ ἐνόμισαν ὅτι τὸ ἐμφύσημα ἡ ψυχὴ. Fragmentum in quo opinio refutatur, animam hominis et essentiam Dei unum idemque esse, 2225 351.
 Πολλῶν λογισμῶν τε καὶ ὕψωμάτων. Theophanis metropol. Nicaeae λόγος α' contra Latinos 2242 152.
 Πολλῶν μεγάλων δωρεῶν ἀπολαύσας παρθένε. Marci philosophi ep. Hydrunti oratio ad BMV 2211 125^v.
 Πολύβαθος ἔχοντα ἡ πέρας μὴ ἔχοντα. Scholion in gradum 6 Iohannis Climaci Scalae paradisi 2230 59.
 Πολὺ τὸ κέρδος τῶν παλαιτάτων λόγων. Iohannis Pediasimi scriptum amatorium 2226 302^v.
 Πόσα ἔτη ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τῷ παραδείσῳ μέναι. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 172.
 Ποταπὴ ἐστὶν ἡ ψυχὴ. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 170^v.
 Ποταπὸς ἦν ὁ χνοὺς ὃν ὁ θεὸς ἔλαβεν. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 170.
 Πότερον τὸ λαμβανόμενον ὑπὸ τῶν ἁγίων πνεύμα. Arsenii erotapocriseis 2220 315^v.
 Ποῦ δὲ ἄρα θέλομεν λέγειν. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 176.
 Πρόβατα πανταχοῦ τοὺς υἱέας τῆς ἐκκλησίας. Athanasii I patr. CP praecepta ad divites 2219 160^v.
 Πρόεισιν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ βιβλίου δεῖξαι. Scholion in librum sextum Aristotelis De naturali auscultatione 2208 102.
 Πρόκλος φησὶ τὸν ἥλιόν φησι. Demetrii Rhallis Cabacis scholion 2185 4.
 Πρόρριζον δὲ ἐκτέμνει. Scholion in gradum 28 Iohannis Climaci Scalae paradisi 2230 139^v.
 Πρὸς μὲν ἄλλα σου οὐδὲν ἐμὲ δεῖ λέγειν. Georgii Gemisti Plethonis epistula 2236 137^v.
 Πρὸς τὸ τοὺς τῷ Ἀραβίῳ σοφιστῇ ἐπομένους. Demetrii Rhallis Cabacis scholion 2236 137.
 Πρὸς τοὺς ἐρομένους ὁ λόγος. Iohannis Zonarae libellus de psalmis gradualibus et de spiritu sancto 2217 111.
 Προῖ λέγεται καὶ τὸ ἕως ἑκτὸς ὥρας. Scholion in Homerum 2246 122^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Πρῶτον δεῖ θεῖσθαι. Leonis Magentini scholion in Aristotelis librum De interpretatione 2173 91.

Πρῶτος πίναξ τῆς Ἀσίας περιέχει πόντον. Scholion de maximo spatio diei in praecipuis urbibus Asiae et Europae et de eorum intervallo ab Alexandria 2176 32^v.
 Πῶς καὶ διὰ τί οὐ ποιεῖ ὁ θεὸς τὴν ψυχὴν. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 170^v.

P

Ῥήγη λέγει πρὸ τοῦ πυρετοῦ γινόμενα. Scholion in Theodoretii Cyrensis Historiam religiosam 2211 92^v.
 Ῥῆμα δέ ἐστι. Leonis Magentini scholion in Aristotelis librum De interpretatione 2173 96.

Σ

Σένε ἐξάγια β' πολυπόδιν ἐξάγια β'. Remedium medicum 2250 344^v.
 Σημειοῦμεν ἐκ τούτου. Demetrii Rhallis Cabacis scholion in Plethonis opusculum de forma et magnitudine orbis terrarum 2236 49.
 Σημείωσαι ἐγγὺς τοῦ πάσχα ἡμέρας. Scholion in Timothei Alexandrini responsa canonica 2220 254^v.
 Σημείωσαι καὶ ταῦτα διὰ τὰ ὀπισθεν εἰρημένα. Scholion in Gregorii Nysseni orationem V de beatitudinibus 2225 260.
 Σημείωσαι ὅλον τὸν κανόνα. Scholion in Petri Alexandrini canones 2184 142^v.
 Σημείωσαι ὅτι καὶ οἱ πατέρες. Scholion in Timothei Alexandrini responsa canonica 2220 255^v.
 Σημείωσαι ὅτι καὶ προσφήτητευσεν. Scholion in epistulam X ps. Dionysii Areopagite 2162 223.
 Σημείωσαι πῶς ἔλαβε τὴν ὕδραν. Scholion in S. Basilii Magni De vera virginitatis integritate 2250 161.
 Σημείωσαι τὰ ψήφια ὧδε παρασημειῶται. Scholion in Alexii Aristenii Nomocanonem 2224 20^v.
 Σημείωσαι τὸ ἐν ᾧ κατάρκει. Scholion in Theophylacti Bulgariae archiep. expositiones in S. Pauli epistulas 2180 190^v (cf. p. 69).
 Σημείωσαι τὸ παράδειγμα. Demetrii Rhallis Cabacis scholion in Plethonis opusculum de forma et magnitudine orbis terrarum 2236 46.
 Σημείωσαι τὸ τοῦ Πλάτωνος παράρτημα. Demetrii Rhallis Cabacis scholion 2185 4.
 Σμίλος δὲ ὄργανον ἱατρικόν. Scholion in gradum 8 Iohannis Climaci Scalae paradisi 2230 69^v.

Σοφώτερον μάλιστα γίνεσθαι τὸν σοφόν. Athanasii I patr. CP epistula ad metropolitam Apamaeae 2219 129.
 Στάχος ξυλοβάλαμον μαστίχη. Remedium medicum 2250 343.
 Στερητικά μόρια πέντε. Περί τῶν στερητικῶν 2241 186.
 Στηριγμοὶ διακεκριμένοι ἀπὸ κύκλου βάθους. Scholion in librum primum Theodori Metochitae operis quod Ἀστρονομική κατ' ἐπιτομήν στοιχείωσις inscribitur 2176 190.
 Στόμα πρὸς στόμα τῷ πόθῳ. Athanasii I patr. CP epistula contra Xylotas 2219 100.
 Συνδέσμῳ δὲ εἰς εἶπεν ὁ φιλόσοφος. Leonis Magentini scholion in Aristotelis librum De interpretatione 2173 101.
 Σύντομος γὰρ πρὸς σωτηρίαν ὁδὸς ἡ ταπεινώσις. Scholion in gradum 5 Iohannis Climaci Scalae paradisi 2230 56.

T

Τὰ ἀπὸ εἶδους εἰς ἄτομα διαιρούμενα ἄπειρα. Scholion in David prolegomena philosophiae 2253 36.
 Τὰ εἰς νῦ λήγοντα ἐν τῇ αἰτιατικῇ πάντα βραχέα ἐστίν. Animadversiones grammaticales in nonnullas voces Iliadis Homeri, ex Herodiano partim sumptae 2246 5 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Τὰ εἰς ὧν βαρύνοντα ὀνόματα. Excerptum orthographicum de nominibus quae cum ὧν desinunt 2241 185.
 Τὰ μὲν δὴ τοῦ υἱοῦ πέρας ἔχει. Theodori prodromi commentarium in Cosmae canones in Pentecosten 2217 224.
 Τὰ τῆς πνευματικῆς λειτουργίας διακονήματα. Athanasii I patr. CP epistula de episcopis 2219 169.
 Ταῦτα τὰ διὰ τὰς μοναχὰς ἐκτεθέντα ἐπιτίμια. Scholion fortasse Iohannis Comneni, collectioni canonum poenitentialium praefixum 2198 1036.
 Τὰ ὡς ἀπὸ Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ. Scholion in opus Leontio Byzantio tributum 2195 182.
 Τεθέασαι τὴν ἐπιστολὴν ἣν ἐναγχος. Barlahami opusc. IX 2242 111.
 Τειρεσίας πρὸς Δία καὶ Ἥραν. Scholion in Homerum 2246 118 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Τῇ τῶν θεῶν ἀποστόλων καὶ τῶν τούτους διαδεξαμένων. Barlahami opusc. I 2242 140.
 Τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ γένους καὶ τὴν ἄλλην ὀργὴν. Athanasii I patr. CP exhortatio ad omnes orthodoxos de eleemosyna 2219 188.
 Τὴν διὰ τὰς ἡμῶν ἀνομίας τῇ ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ συναντήσασαν ἐνδειαν. Athanasii I patr. CP

epistula ad clerum S. Sophiae de ecclesiae bonis administrandis 2219 119.
 Τὴν περὶ οὐσίας καὶ φύσεως. Nonnulla de substantia, hypostasi, de duabus Christi naturis et de beata Maria sempervirgine 2224 274.
 Τὴν τιμίαν δεξάμενός σου γραφὴν. Athanasii I patr. CP responsum ad Myrona monachum 2219 269.
 Τὴν τῶν προκειμένων κεφαλαίων διδασκαλίαν. Scholion partitionem capitum ps. Dionysii Areopagitae operis De ecclesiastica hierarchia explicans 2162 52.
 Τὴν τῶν προκειμένων ῥητῶν. Prologus collectionis locorum Veteris Testamenti 2220 107.
 Τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ διψώσης. Athanasii I patr. CP praecepta ad antistitem monasterii S. Athanasii 2219 246.
 Τῆς θείας ἀναντιρρήτως γραφῆς βεβαιούσης. Athanasii I patr. CP epistula de novem episcopis eligendis 2219 121.
 Τῆς πανηγυρικῆς. Argumentum orationis 44 S. Gregorii Nazianzeni 2251 84.
 Τῆς περιωνύμου μητρὸς τῶν ἐκκλησιῶν. Athanasii I patr. CP epistula ad clerum S. Sophiae 2219 214.
 Τῆς τρυφῆς δεῖ ἀπέχεσθαι. Scholion in gradum 2 Iohannis Climaci Scalae Paradisi 2230 18.
 Τὶ δηλοῖ τὰ δίδραχμα. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 175.
 Τὶ δηλοῖ τὸ δανάριον. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 175.
 Τὶ διαφέρει ἡ οὐσία τοῦ ἀγγέλου. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 176.
 Τὶ ἐρμηνεύεται τὸ Ἀδάμ ὄνομα. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 171.
 Τὶ ἐρμηνεύεται τὸ ὄνομα τῆς γυναικός. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 171.
 Τὶ ἐστὶν ἀγαθόν; οὐ πάντα ἐφίεται. Definitionum collectio alphabetica 2216 195.
 Τὶ ἐστὶν ὃ λέγει πηγὴ δὲ ἀνέβαινε ἐξ Ἑδέμ. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 173.
 Τὶ ἐστὶν τὸ ἐπὶ τὰ ἐκδικοῦμενα παραλύσει πᾶς. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 173.
 Τὶ ἐστὶ τὸ κατ' εἰκόνα. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 170.
 Τὶ ἡ μνήμη πάθος ἡ ἔξις. Scholion in Michaelis Ephesii commentarium in Aristotelis librum De memoria 2199 2.
 Τὶ ἦν τὸ ξύλον. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 171.
 Τὶ λέγει ὀνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ. Scholion in Theophylacti Bulg. archiep. expositiones in S. Pauli epistulas 2180 286 (v. p. 69).
 Τιμῇ γὰρ τὸ σῶμα. Scholion in Euthymii Zigabeni panopliam dogmaticam 2172 51.
 Τίνας καλεῖ γίγαντας ἡ γραφή. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 173.
 Τίνες ὑπῆρχον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 173.

Τίνος ἦν σύμβολον ὁ πόκος. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 169.
 Τίς ἐκάλεσε τὸ τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὐᾶς ὄνομα. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 171.
 Τίς ἐποίησεν τὸν ἄνθρωπον ὁ πατήρ ἢ ὁ υἱός. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 170.
 Τίς ἐστὶν ἄρα ἡ ἀγέννητος οὐσία. Demetrii Rhallis Cabacis scholion 2185 47.
 Τί τὸ ἐὰν συμφωνήσῃ. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 176.
 Τίς ἡ τοιαύτη φησὶ τυραννίς. Nicetae Heracleensis commentarium in orationem 19 S. Gregorii Nazianzeni 2251 185.
 Τίς ὁ τὴν ψυχὴν κτίσας. Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 170.
 Τὸ ἂν ὅτε ἐνὶ παραπληρωματικὸς σύνδεσμος. Regula de particula ἂν 2241 186.
 Τὸ ἀποστέλλεσθαι μὲν παρὰ τοῦ πατρὸς τὸ πνεῦμα. Scholion in Nicolai Methonensis librum De spiritu sancto contra Latinos 2224 246.
 Τὸ γὰρ σῶσαι μόνην τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν. Excerptum asceticum 2230 178.
 Τὸ γένος αὐτοῦ τὸ μητρώον. Scholion in Strabonem 2238 181.
 Τὸ δὲ ἀμὴν καθ' Ἑβραῖδα διάλεκτον. Explicatio vocis Hebraicae ἀμὴν 2224 261.
 Τὸ διακομισθὲν ὑμέτερον γράμμα, δοῦλοι Χριστοῦ. Athanasii I patr. CP responsum ad monachos montis Athonis 2219 269.
 Τὸ δρῦν διὰ τὴν σῆψιν. Scholion in Galeni opus De medendi methodo 2182 51.
 Τὸ ζῶν οὐδενὶ ἀριθμῷ. Scholion anonymum in librum secundum Analyticorum priorum Aristotelis 2173 235.
 Τοιοῦτος ἴσθι. Scholion in Catonis maioris sententiarum prooemium 2231 247.
 Τοῖς βαρβάροις λέγει δὲ αὐτοὺς. Scholion in Aelii Aristidis orationem Ὑπὲρ τῶν τεττάρων 2188 220.
 Τοῖς ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς ἐν οὐρανοῖς ἀπογράψασθαι. Scholion Iohannis Climaci Scalae paradisi praefixum 2230 2.
 Τοῖς κάτω μὲν οὐσι τῷ σώματι. Scholion in gradum 27 Iohannis Climaci Scalae paradisi 2230 134.
 Τοῖς λέγουσιν αὐτοὺς μὲν πεφωτισμένους καλοῦσι. Anathematismi contra Massalianos 2235 5.
 Τοῖς παροικοῦσι τῆς οἰκουμένης ἀπανταχοῦ φυλάτοις νίεσι. Athanasii I patr. CP praecepta in omnibus monasteriis die quinta decima uniuscuiusque mensis legenda 2219 171.
 Τοῖς προσεσηκόσι καὶ ὑπεραγωνιζομένοις τῆς κατ' εὐσέβειαν ἀληθείας. Theophanis metropol. Nicaeae λόγος δ' contra Latinos 2242 275.
 Τοῖς στρατευομένοις τοῖς κάτω. Athanasii I patr. CP epistula de ieiunio 2219 93.
 Τοῖς τῆς βασιλίδος πᾶσιν οἰκίητορσι. Athanasii I patr. CP praecepta ad omnes fideles de bonis restituendis 2219 168.

Τὸ <κατ' εἰκόνα> δηλοῖ καὶ αὐτεξούσιον. Scholion in Anastasii Sinaitae Quaestiones 2230 170.
 Τὸ κοινολεκτούμενον ὄρος Κουζήν. Scholion in Lucianum 2177 64.
 Τὸ μὲν ἀλληλοῦτα θεῖον αἶνον σημαίνει. Explicatio vocis hebraicae ἀλληλοῦτα 2224 261.
 Τὸν σωματικὸν ὀφθαλμὸν λέγει ἐξωτικόν. Scholion in gradum 51 Iohannis Climaci Scalae Paradisi 2230 91.
 Τὸ ὅμοιον ἐν τοῖς ὀνόμασιν ἡ γένει ἡ εἶδει. Epitome ex Herodiani libro De declinatione nominum, a Sergio anagnoste confecta 2234 149.
 Τὸ πολυσήμαντον τὸ τῆς ἀσθενείας ὄνομα. Scholion in Iohannis Zonarae expositionem canonum anastasimorum S. Iohannis Damasceni 2217 108.
 Τὸ προῖόν ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ. Arsenii Syllogismi 2220 315.
 Τοῦ ἀγαθοῦ δεσπότη καταξιώσαντος κατὰ γενεάς τινας. Athanasii I patr. CP epistula ad antistitem, clericos et monachos Laurae montis Athonis 2219 252.
 Τοῦ αὐτεξουσίου κοινῶς ἐκ θεοῦ χαρισθέντος. Athanasii I patr. CP epistula ad Metaxopulum 2219 260.
 Τοῦ ἡλίου εὗρεσις καὶ μοῖραι εὐρίσκονται οὕτως. Scholion de ratione inveniendi solis, lunae et quinque planetarum positus nec non defectionis 2176 49.
 Τοῦ θεοκήρυκος φίλτατοι κὰν τοῖς ἄλλοις θεοσεβήμασι. Athanasii I patr. CP epistula consolatoria ad monachos montis Athonis pro morte principis 2219 255.
 Τοὺς τροφίμους τοὺς ἑαυτῆς ἡ Χριστοῦ ἐκκλησία. Athanasii I patr. CP epistula ad episcopum nuper electum 2219 125.
 Τοῦ τὰ διεστώτα συνάψαντος. Athanasii I patr. CP epistula circularis ad principes, antistites et monachos montis Athonis 2219 235.
 Τουτέστι καθ' ὥραν καὶ στιγμὴν. Scholion in gradum 9 Iohannis Climaci Scalae Paradisi 2230 71.
 Τουτέστι πλάνη λόγους. Scholion in tractatum de differentia et discrimine religiosae solitudinis, gradui 27 Iohannis Climaci Scalae paradisi subfixum 2230 139.
 Τουτέστιν ὁ θεὸς ὅς ἐστιν ἀγάπη. Scholion in gradum 30 Iohannis Climaci Scalae Paradisi 2230 148.
 Τοῦτο εἶρηται πρὸς τοὺς κατασκευάζοντας ἀδικεῖν. Scholion in librum quintum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2214 72.
 Τοῦτον πολλοὶ λέγουσιν μὴ παρῆναι. Scholion in Euthymii Zigabeni Panopliam dogmaticam 2172 371.
 Τοῦτο σημαίνει ὅτι οὐχ ὅμοια ἀεί. Scholion in librum octavum Aristotelis De naturali ascultatione 2208 160.

Τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν. Athanasii I patr. CP praeccepta ad omnes clericos et monachos 2219 223.

Τὸ φιλοσοφεῖν οὐχ ἕτερόν τι φαίνεται. Fragmentum Musonio Rufo tributum 2246 116^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Τὸ ψηλαρᾷ τροπικῶς εἴρηται. Scholion in Iohannis Climaci tractatum De insomniis 2230 22^v.

Τρίτον ἤδη σοι γράμμα τουτί. Athanasii I patr. CP epistula tertia ad metropolitam Apamaeae 2219 128.

Τροπή τοῦ ε εἰς η. Scholion in Manuelis Moschopuli Erotemata 2232 28.

Τῷ παμβασιλεῖ καὶ δεσπότη Χριστῷ. Athanasii I patr. CP testamentum pro discipulis suis 2219 97^v.

Τῶν ἀναγκαίων καὶ τοῦτο εἶπερ τι καὶ τῶν ἄλλων. Athanasii I patr. CP epistula ad Magnae ecclesiae notarios 2219 222.

Τῶν ὁδοῖς καὶ φραγμοῖς ἐξελεῖν κελευσθέντων. Athanasii I patr. CP epistula ad episcopos 2219 148.

Τῶν τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ δούλων. Athanasii I patr. CP epistula ad principem montis Athonis 2219 244^v.

Υ

Ὑμεῖς ἀδελφοὶ κληρονόμοι θεοῦ. Athanasii I patr. CP epistula ad antistites monasterii 2219 176^v.

Ὑπερ ἐν τοῖς νοεροῖς ἔχειν τὴν ἡγεμονίαν. Demetrii Rhallis Cabacis scholion 2185 9.

Ὑσώπου Κρητικοῦ οὐγγίας δ'. Remedium medicum S. Gregorio Nazianzeno tributum 2250 343^v.

Φ

Φασι τινὲς τὸ δρᾶμα τοῦτο κωμικὸν λέγεσθαι. Scholion in Euripidis Orestem 2237 59.

Φέρε δὲ μεταβῶμεν ἐκ τῶν προλαβόντων ἱερῶν κανόνων. Theodori prodromi commentarium in Cosmae canones pro magna hebdomade 2217 171^v.

Φῆς ὅτι πατὴρ καὶ υἱὸς θέλημα ἔν. Barlahami opusc. XV 2242 133.

Φῆς ὅτι τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ τὸν πάπα. Barlahami opusc. XXI 2242 100.

Φόβον ἡμῖν ποτὲ ἐπισείων σωτηριώδη. Athanasii I patr. CP mandata ad omnes metropolitans 2219 132^v.

Φύσεως λέγει ἦταν τὴν τοῦ θυμοῦ κράτησιν. Scholion in gradum 8 Iohannis Climaci Scalae paradisi 2230 67^v.

Χ

Χαίρειν μετὰ χαιρόντων ὃ φίλτατοι. Athanasii I patr. CP epistula de eleemosyna 2219 167^v.

Χαίροις· καιρὸς ἐπέρασε. Iacobi Diassorini epistula 2169 60^v (v. 2169 ANNOT.).

Χαλεπὸν ὡς ἔοικεν λανθάνον καλὸν ἐξευρεῖν. Isocratis locus incertus 2246 137^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Χάρτης μέλαν τὴν τε βίβλον ἡγευσέ μοι. Iambicus trimeter 2246 107 (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Χρὴ γινώσκειν ἡμᾶς ὅτι ἀμήχανόν ἐστιν. S. Macarii Aegyptii excerptum 2230 178^v.

Ω

ᾠ γλυκὺ τοῦτο μετόπωρον ψυχικὴν ἡρινὴν ὑπαγάζον. Iohannis Pediasimi encomium in S. Demetrium 2226 299^v.

ᾠ θεῖε ἀνθρώπε, πρὸς κωφούς. Demetrii Rhallis Cabacis scholion 2236 166^v.

ᾠ Ὀδυσσεὺ μᾶλα πῶς με ἰστέον. Scholion in Homerum 2246 111 (inter Georgii Balsamonis adversaria).

ᾠρα λέγεται τὸ ἔαρ καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. Commentarium in Iohannis Pediasimi encomium in S. Demetrium 2226 300^v.

Ὡς ἀντὶ τοῦ κράνους τὸν λόφον ἔχειν. Scholion in Lucianum 2177 74^v.

Ὡς δ' οὖν ἐν τῷ τέλει τοῦ γράμματος. Athanasii I patr. CP. florilegium canonicum et patristicum 2219 105.

Ὡς θαυμαστὸν τὸ ἔργον. Scholion in Theodoretii Cyrensis Historiam religiosam 2211 49.

Ὡσπερ εἰκὸς δεῖ τῷ ὁπλίτῃ ταῦτην. Demetrii Rhallis Cabacis scholion in Hesiodi Scutum 2237 211.

Ὡσπερ ὁ ὑετὸς αὔξει τὰ σπέρματα τῆς γῆς. Ultimum excerptum patristicum (incertum) in collectione locorum ad vitam asceticam pertinentium, S. Iohanni Chrysostomo tributum 2235 190.

Ὡσπερ τὸ τὰ ἐμὰ σά. Scholion in Nicolai Methonensis librum De spiritu sancto contra Latinos 2224 248^v.

Ὡς τιнос εἰπόντος ἐν τῷ ἐναρέτῳ. Scholion in librum octavum Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum 2215 106^v.

Ὡς τοῦτο Ἐμπεδοκλέους λέγοντος. Scholion in librum alterum Aristotelis operis De generatione et corruptione 2201 78.

ᾠ τοῦδ' οὐρανοῦ. Georgii Gemisti Plethonis prex ad solem 2185 10.

ᾠ φίλε Χριστοῦ καὶ λάτρι. Nicetae Paphlagonis interpretatio S. Gregorii Nazianzeni epitaphii in S. Basilium Magnum 2248 225.

INDEX ALPHABETICVS

MONITUM

Viri docti quorum dissertationes atque editiones in codicum descriptionibus et in bibliographia citantur plerumque in hoc indice omittuntur; ii tantum memorantur, qui in codicibus ipsis eorumque historia vel in operibus in codicibus exstantibus elucidandis magnam operam dederunt vel quorum opiniones de quaestionibus codicologicis et palaeographicis aut magni momenti aut reiciendae visae sunt. Opera diversa unius eiusdemque auctoris (nisi aliter expresse recensentur, v.e.g. Iohannem Chrysostomum) secundum ordinem alphabeticum disponuntur, quo facilius a lectore reperiri possint. Foliorum codicum quae opera comprehendunt ea tantum plerumque indicantur, quae operis initium continent. Exemplum indicis P. Canart partim secuti, auctorum nomina, quorum opera in catalogo recensentur, atque numeros codicum qui passim laudantur (v. vocem CODICES PASSIM LAUDATI) typis crassioribus, operum titulos typis intervallis distinctis, argumenta diversa indicis typis grandioribus, auctores tantum memoratos – scil. sine eorum operibus –, codicum scribas possessoresque, nec non pontifices cardinalesque bibliothecarios, quorum tesseras gentilicias codicum integumenta perhibent, typis communibus, viros doctos denique typis italicis indicavimus. Codicum foliorum numeri, quo facilius a codicum ipsorum notis distinguantur, typis minoris moduli impressi sunt.

A

Abucara Theodorus: v. Theodorus Abucara.
Abu Ga 'far Ibn al Gázzár: 'Εφόδια τοῦ ἀποδημοῦντος ex arabico sermone in græcum a Constantino Rhegino versa (excerpta) 2182 47^r, 41-46^v, 33-40^v, 1-32^v.
Accentibus (de) opusculum 2241 181^v.
ACTA CONCILIORUM: v. CONCILIA, sub unoquoque conciliorum.
Actuarius Iohannes Zacharias: De urinis 2182 81 (excerpta); De methodo mendi libri I-IV 2182 97.
Aelianus; Tactica 2236 129^v (excerptum); Varia Historia IX, 33b 2246 3 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
Aelius Aristides: Ad Achillem 2250 149; Epistula de Smyrna 2243 178; Genethliacum ad Apellam* 2243 19^v (fragmentum); Palinodia pro Smyrna 2243 180; Panaegyricus Cyzici de templo 2243 173; Panathenaicus 2181 171; Ὑπὲρ τῶν τετραρῶν cum scholio praefixo et hypothesi Miltiadis 2188 203; cum scholio praefixo 2250 253.
Aelius Herodianus: v. Herodianus Aelius.
Aenesidemus: de eo notitia 2240 21^v.
Aeschines: de eo notitia 2240 27^v.
Aeschylus: tragoediae tres secundum stirpem p recensione Thomae Magistri, cum vita

eiusdem 2221 191, 2222 160; tragoediae duae ex editione Aldina descriptae, cum vita Thomae Magistri et elencho dramatum 2248 244. Persae cum personarum indice, scholiis et glossis 2221 276^v; cum argumento, personarum indice, scholiis et glossis 2222 236. Prometheus cum argumento Thomae Magistri, personarum indice, glossis interlinearibus et scholiis marginalibus 2221 191; cum argumento, personarum indice, scholiis interlinearibus vel marginalibus 2222 160; cum argumento Thomae Magistri, personarum tabula, glossis interlinearibus et scholiis marginalibus 2248 247^v; v. 2 2246 119^v (inter Georgii Balsamonis adversaria). Septem cum personarum indice, scholiis et glossis 2221 236; cum argumento, personarum indice et scholiis 2222 198; cum argumento, personarum indice, glossis interlinearibus et scholiis marginalibus Thomae Magistri 2248 275. Eius vita, a Thoma Magistro composita 2221 189; 2222 158^v; 2248 244. Tria scholia ad eum pertinentia, collectioni eius trium tragoediarum praefixa 2222 159^v.
Aetherius grammaticus: ex eo quoque Opusculum de accentibus manat: v. Accentibus (de) opusculum.
Aetius Amidenus: Iatrica, libri I-IV et initium V 2202.

Africanus: de eo notitia 2240 8.
 Agatharchides: de eo notitia 2240 26.
 AGNOITAE: v. 2210 145.
 Aland K.: 2165 BIBL.; 2167 BIBL.; 2180 BIBL.; 2247 BIBL.; 2251 BIBL.
 Albani Iosephus, card. bibl.: 2169 INTEG.
 Alberti G.B.: 2203 BIBL.
 Albertus Pius, Carporum Comes: v. Pius Albertus, Carporum Comes.
 Albini Valerianus: 2168 SCRIPT.
 Alcidamas: De orationum scriptoribus 2207 306^v; Ulixes 2207 309.
 Alexander Aphrodisiensis: de eo notitia 2240 2^v. Commentarium in Aristotelis Sophisticos elenchos* 2171; 2173 310^v (excerpta). Commentarium in Aristotelis Analytica priora 2173 156, 159. Commentarium in Aristotelis Meteorologica 2168 103; 2183 141; Commentarium in Aristotelis Topica 2173 268 (excerpta). Scholia ex eius commentario in Aristotelis librum De sensu sumpta 2183 106. Ei Simplicii Commentarium in Aristotelis De caelo tribuitur, 2248 196^v.
 Alexanderson B.: 2254 BIBL.
 Alexius Aristenus: v. Aristenus Alexius.
 Alexius I Comnenus imper.: Bulla de sacris vasibus in publicum usum non convertendis 2220 286^v. Decretum de professione fidei Eustratii 2220 284.
 Alexius Studita patr. CP: Decretum de iis qui per donationem monasteria consequuntur 2220 276^v. Cf. etiam MATRIMONII DISCIPLINA, Alexius Studita patr. CP.
 Allatius L.: 2197 (v.p. 131).
 Allen T.W.: 2197 SCRIPT., BIBL.; 2200 BIBL.; 2221 SCRIPT.; 2249 SCHEMA, SCRIPT.
 ALPHABETUS LATINUS: 2207 ANNOT.
 Alyates Gregorius: 2242 SCRIPT.
 Amati H.: 2167 NOT. ANT., 2222 NOT. ANT.
 Ammonius: de eo notitia 2240 2^v. Commentarium in Aristotelis Categorias 2173 36, 40; 2189 53 (excerptum). Commentarium in Aristotelis De interpretatione 2173 87^v, 89^v; 2173 138 (fragmentum); 2189 143^v, 152. Commentarium in Porphyrii Isagogen 2173 1^v, 9; 2189 17 (excerptum, scil. aporia). Huius commentarii altera recensio 2189 19^v. Prolegomena in Porphyrii Isagogen et philosophiam in altera recensione 2189 2. Vita Aristotelis 2185 2^v (fragmentum inter adversaria Demetrii Rhallii Cabacis).
 Ammonius Saccas: de eo notitia 2240 2^v.

Amphilochius Iconiensis: Versus canonici e Iambis ad Seleucum 2198 115.
 Anastasius bibliothecarius: eius versio Germani I patr. CP Historiae ecclesiasticae et mysticae contemplationis, cf. 2224 216^v.
 Anastasius patr. Antiochia: ei definitiones variae tribuuntur, 2224 282. Compendiaria fidei orthodoxae explicatio,* cf. 2224 282.
 Anastasius Sinaita: Erotapocriseis de diversis capitibus 2216 5. Homiliae in hexaemeron: hom. β' 2225 6 (fragmenta duo); hom. γ' 2225 8 (fragmentum); hom. ζ' 2225 8^v (fragmenta quattuor). Quaestiones 2230 169, cf. 2248 155^v, 204. Viae dux 2220 70 (excerpta tria); 2224 262 (excerpta duo e capite β'); 2224 285 (excerpta duo de etymologia e capite β'); 2248 201 (excerptum e capite κ').
 ANATHEMATISMI: contra Massalianos 2235 5. Cf. etiam Concilium Constantinopolitanum anni 1166, Concilium Ephesenum (sub voce CONCILIA), Cyrillus Alexandrinus, Damasus papa Romae, Felix papa Romae, Euthymius Armenopolus.
 Andocides: de eo notitia 2240 27^v.
 Andreas Caesariensis: Commentarium in Apocalypsin 2210 188^v (excerpta). Ex hoc commentario scholion de gentibus quae magna imperia condiderunt manat, 2210 168; ex eodem commentario excerptum de nomine Antichristi fere omnino sumptum est, 2224 261.
 Andronicus II Palaeologus imper.: De clericorum mercede 2219 220. Ius iurandum 2219 272^v. Ad eum Pittacium Gregorii II Cyprii patr. CP 2248 231^v. Cf. etiam Athanasius I patr. CP.
 Andronicus III Palaeologus imper.: Decretum pro Monembasiotis anni 1328 2228 314 (v. p. 311).
 Andronicus Rhodius: De passionibus 2222 349. De virtutibus 2222 350.
 Anima hominis (de): 2240 1^v.
 Animadversiones grammaticales variae: 2246 37, 104, 108^v, 118 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Animadversiones grammaticales variae in nonnullas voces Iliadis Homeri, ex Herodiano partim sumptae: 2246 5 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Animae divisione (de) secundum Platonem, et de variis virtutibus et vitiis: 2216 194.
 ANNI QUIBUS CODICES EXARATI SUNT: inter annos

850 et 875: 2197; 1287: 2208; 1304-1305: 2220; 1330-1331: 2205; 1420: 2179; 1443: 2242; 1467: 2238; 1473: 2201; paulo post annum 1534: 2240.

ANNORUM NOTAE: v. descriptiones codicum sub voce memoratorum ANNI QUIBUS CODICES EXARATI SUNT, SCRIPT. et ANNOT. Cf. praeterea: nota de solis defectione 2176 ANNOT.; nota anni florilegii contra Latinos in codice Vat. gr. 1892 187-191^v 2220 61 (v. p. 238); nota anni posterior, in margine florilegii contra Latinos addita 2220 61 (v. p. 238); nota de morte I. Lascaris: v. Lascaris I.

ANNOTATIONES LATINAE: v. codicum descriptiones, NOT. ANT.; v. praeterea: 2165 ANNOT.; 2170B ANNOT.; 2174 ANNOT.; 2175 in fine alterius partis descriptionis (v. p. 48), POSS.; 2176 ANNOT.; 2182 ANNOT., POSS.; 2183 ANNOT.; 2189 ANNOT.; 2193 ANNOT.; 2196 ANNOT.; 2202 ANNOT., POSS.; 2207 ANNOT.; 2208 ANNOT.; 2209 ANNOT.; 2211 ANNOT.; 2212 ANNOT.; 2214 ANNOT.; 2218 ANNOT.; 2221 ANNOT.; 2223 ANNOT.; 2224 ANNOT.; 2226 ANNOT.; 2229 ANNOT.; 2230 ANNOT.; 2232 ANNOT.; 2236 ANNOT.; 2237 ANNOT.; 2240 ANNOT.; 2241 ANNOT.; 2242 ANNOT.; 2243 ANNOT.; 2245 ANNOT.; 2247 ANNOT.; 2251 ANNOT.; 2253 ANNOT.

ANNOTATIONES LITURGICAE: v. LITURGICAE ANNOTATIONES.

ANNOTATIUNCULAE VARIAE: v. INSCRIPTIONES VARIAE.

Antiphanes: fr. 324 Kock 2246 2 (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Antisthenes: Aias 2207 311. Ulixes 2207 311^v.

Anthologia Palatina: III, 201 2221 61^v; IV, 84β 2221 276; IX, 115 2243 186; IX, 577 2185 75^v (inter adversaria Demetrii Rhallii Cabacis); X, 169 2243 186; XI, 251 2243 186. App. nova I, 16 2185 2^v; I, 102 2185 2^v; I, 124 2185 2^v; III, 4, θ 2185 2^v; IV, 74 2185 75^v; VII, 54 2185 2^v (inter adversaria Demetrii Rhallii Cabacis).

Antiphon: de eo notitia 2240 27^v.

Antonius abbas (S.): v. Evergetinus Paulus. Eius vita: v. Athanasius (S.).

Ἀουνέρης Demetrius: 2207 POSS.

Ἀπολυτίκια ἀναστάσιμα τῆς ὀκτωήχου: 2200 ANNOT.

APHTHARTODOCETAE: v. 2210 145.

Aphthonius: Progymnasmata cum commentario Iohannis Doxopatri 2228 14 (v. p. 308); v. etiam Nicolaus Myrensis.

Apollinaris Laodicensis: v. 2210 139^v.

Apollinarius Hierapolita: de eo notitia 2240 7^v.

Apollonius Dyscolus: De Constructione libri I-IV cum notitia et vita 2226 19.

APOPTHEGMATA PATRUM: 2230 7, 189^v; 2235 2 (v. pp. 346-347). Collectio alphabetica: v. 2235 2 (p. 347).

APOSTOLI: eis decretum de festis, ieiuniis et quadragesima tribuitur, 2198 1016, 2220 23; eis canones tribuuntur 2198 1040 (v. etiam Constitutiones apostolorum); eis remedium medicum tribuitur, 2250 343^v.

Apostolides Arostobulus: 2163 SCRIPT.

Apostolis duodecim (notitia de): 2165 288^v.

Apostolus Michael: v. Michael Apostolus.

Apostolorum canones: v. Constitutiones apostolorum.

Apostolorum constitutiones: v. Constitutiones apostolorum.

Apostolorum parentibus (textus anonymus de): v. 2165 288^v.

Appianus: de eo notitia 2240 6.

Argumentum metricum libri A Iliadis: v. Homerus.

Argus: de eo notitia 2240 2.

Aristarchus: fr. 2 Nauck 2246 2 (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Aristenus Alexius: Nomocanon iussu imperatoris Iohannis Comneni confectus, sive interpretatio vel synopsis canonum apostolorum, conciliorum atque nonnullorum patrum 2224 8. Paraphrasis nonnullorum canonum apostolorum 2220 61 (in florilegio contra Latinos). Paraphrasis canonum ιγ' et η' concilii Carthaginensis anni 419 2220 61^v (in florilegio contra Latinos). Paraphrasis canonis λ' concilii Chalcedonensis cum interpretatione anonyma 2220 62 (in florilegio contra Latinos). Paraphrasis canonis α' concilii Constantinopolitani anni 381 2220 62 (in florilegio contra Latinos). Paraphrasis canonis ξ' concilii Epheseni 2220 62 (in florilegio contra Latinos). Paraphrasis canonis η' concilii Gangrensis 2220 61^v (in florilegio contra Latinos). Paraphrasis canonis ζ' concilii Laodicensi 2220 61^v (in florilegio contra Latinos). Paraphrasis canonis μδ' concilii Laodicensi 2220 61^v (in florilegio contra Latinos). Paraphrasis canonis ια' concilii Trullani anni 692 2220 62 (in florilegio contra Latinos). Paraphrasis canonis νε' concilii Trullani 2220 61^v (in florilegio contra Latinos). Paraphrasis canonis ξθ' concilii Trullani 2220 61^v (in florilegio contra Latinos). Paraphrasis canonum πβ' et πγ' concilii Trullani 2220 62^v (in florilegio contra Latinos).

Aristides Aelius: v. Aelius Aristides.

Aristophanes comicus: Comoediae octo se-

cundum recensionem Demetrii Triclinii 2181 8. Anacharnenses cum argumento Aristophanis grammatici, personarum tabula et scholio de metris comoediae 2181 106. Aves cum argumento Aristophanis grammatici, argumento altero, argumento tertio et personarum tabula 2181 154. Equites cum tribus argumentis quorum ultimum Aristophanis grammatici est, personarum tabula et scholio de metris comoediae 2181 82. Nubes cum argumento Thomae Magistri et personarum tabula 2181 30. Pax cum argumento Aristophanis grammatici, argumento altero, argumento tertio et personarum tabula 2181 184. Plutus 2181 8. Ranae cum argumento Thomae Magistri et personarum tabula 2181 57; vv. 505-506 2246 118 (inter Georgii Balsamonis adversaria). Vespae cum argumento Aristophanis grammatici, argumento altero et personarum tabula 2181 154.

Aristophanes grammaticus: argumenta nonnullarum comoediarum Aristophanis, v. **Aristophanes comicus**. Cf. etiam **Sophocles**.

Aristoteles: Analytica posteriora cum scholiis anonymis 2173 247; 309* (fragmentum libri secundi). Analytica priora 2170 B 22 (fragmentum); 2173 158; in hoc opus Alexandri Aphrodisiensis Commentarium 2173 156, 159. Categoriae 2173 40, 2189 55; in hoc opus Ammonii Commentarium 2173 36, 40, 2189 53 (excerptum); in hoc opus Eliae Commentarium 2169 51; in hoc opus Georgii Scholarii Commentarium 2223 69; in hoc opus Iohannis Philoponi Commentarium 2173 76, 82, 2189 51, 55 (excerpta); in hoc opus Photii Commentarium 2173 45* (excerpta); in hoc opus Porphyrii Commentarium 2169 1. De anima cum scholiis a Iohanne Philopono et Themistio manantibus 2183 80; in hoc opus Themistii Commentarium 2170 A. De animalium motione: in hoc opus Michaelis Ephesii Commentarium 2163 131, 2199 106. De caelo cum scholiis marginalibus 2201 2; in hoc opus Simplicii Commentarium, Alexandro Aphrodisiensis tributum 2248 196* (finis tantum). De coloribus 2183 73. De divinatione per somnium 2183 125; in hoc opus Michaelis Ephesii Commentarium 2163 125, 2199 94. De generatione animalium: in hoc opus Michaelis Ephesii Commentarium 2163 155. De generatione et corruptione 2183 10; 2201 51* (cum paucis scholiis et lemmatibus); 314b 20-23 2185 3* (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); in hoc opus Iohannis Philoponi Commentarium 2168 2. De incessu animalium: in hoc opus Michaelis Ephesii Commentarium 2163 59. De insomniis 2183 122; in hoc opus Michaelis Ephesii Commentarium 2163 115, 2199 72. De interpretatione 2170B 4, 2173 89; 16a 1, 16b 6 2170B ANNOT.; in hoc opus Ammonii Commentarium, 2173 87, 89, 138, 2189 143; in hoc opus Georgii Scholarii Commentarium 2223 147; in hoc opus Leonis Magentini scholia 2173 91. De iuventute et senectute 2183 129; in hoc opus Michaelis Ephesii Commentarium 2199 155. De longitudine et brevitate vitae 2183 126; in hoc opus Michaelis Ephesii Commentarium 2163 148, 2199 140. De memoria 2183 115; in hoc opus Michaelis Ephesii Commentarium 2163 82, 2199 2. De mundo * 2183 1; 397a 8-24 2185 8 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). De naturali auscultatione libri octo cum scholiis 2208; B 194b 13-15 2185 3, 8, 76 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); Γ 203a 8-9 2185 10 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); Γ 208a 14-19 2185 6 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); Θ 261a 34-36 2185 3 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). De partibus animalium: in hoc opus Michaelis Ephesii Commentarium 2163 1. De respiratione 2183 131; in hoc opus Michaelis Ephesii Commentarium 2199 155. De sensu cum scholiis ex Alexandro Aphrodisiensi sumptis 2183 106. De somno et vigilia 2183 118; in hoc opus Michaelis Ephesii Commentarium 2163 105, 2199 51. De vita et morte 2183 130; in hoc opus Michaelis Ephesii Commentarium 2199 155. Ethica Nicomachea, libri decem cum scholiis partim ex Eustratii commentario sumptis, 2215; II 1103a 15-17 2238 179; VI 1141a 33-b 2 2185 75* (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); VI 1143b 11-17 2185 7 marg. inf. (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); huius operis tabula librorum et breve compendium libri α 2238 179. Mechanica (in textu in breve contracto) 2231 275. Metaphysica Γ 1012b 30-31 2185 4 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Meteorologica 2183 30, 2201 84; 345b 7-9, 355a 13-15 2185 6 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); in hoc opus Alexandri Aphrodisiensis Commentarium 2168 103, 2183 141. Parva naturalia 2183 106 (v. supra De sensu, De memoria, De somno et vigilia, De insomniis, De divinatione per som-

nium, De longitudine et brevitate vitae, De iuventute et senectute, De vita et morte, De respiratione); in ea Michaelis Ephesii Commentaria 2163 82, 115, 125, 148; 2199 2, 51, 72, 94, 140, 155. Politica libri octo 2238 1. Rhetorica 1395b 27-28 2226 169. Sophistici elenchi cum scholiis partim ex Alexandri Aphrodisiensis commentario * manantibus 2173 310; in hoc opus Alexandri Aphrodisiensis Commentarium * 2171; in hoc opus prooemium anonymum 2173 309* (excerptum). Topica 2173 267; in hoc opus scholia, ex Alexandri Aphrodisiensis commentario sumpta 2173 268, 303. Ei fragmentum tribuitur 2185 8* (marg. inf.) (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Ei Luciani Samosatensis epigramma tribuitur, 2248 224. Eius vita 2189 50. Fragmentum vitae ab Ammonio * compositae 2185 2* (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis).

ARISTOTELIS COMMENTATORES: v. **Alexander Aphrodisiensis**, **Ammonius**, **David**, **Elias**, **Eustratius**, **Georgius Scholarius**, **Iohannes Philoponus**, **Isaacus monachus Argyrus**, **Leo Magentinus**, **Michael Ephesius**, **Olympiodorus**, **Photius patr. CP**, **Porphyrius**, **Simplicius**, **Themistius**, **Commentarium anonymum in librum primum Analyticorum posteriorum**, **Prooemium anonymum in Sophisticos elenchos**.

ARMENII: Opus catecheticum Armeniorum 2220 46 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Renuntiatio haereticorum Armeniorum 2220 154. V. etiam **Demetrius Cyzicenus**, **Euthymius monachus monasterii της Περιβλέπτου**, **Isaacus Armenius**, **Theorianus**.

Arrianus: de eo notitia 2240 13.

Arsenius: Erotapocriseis 2220 315* (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Syllogismi 2220 315* (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti).

ASCETICA: v. praesertim codices 2230, 2235.

ASCETICA EXCERPTA SEU FRAGMENTA: 2230 176*; 2235 8*, 190, 216*.

ASCETICA SCRIPTA DIVERSA: 2230 181.

Ἀσκληπιαδῶν Ὑγεινὰ παραγγέλματα: 2185 46*.

Asclepiodotus: de eo notitia 2240 2*.

Asclepius: de eo notitia 2240 2*.

Aspasius: de eo notitia 2240 2*.

Athanasius (S.): De incarnatione Dei verbi et contra Arianos 2220 302* (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). De morbo

et sanitate 2200 468 (fragmenta duo). De s. trinitate *: v. **Didymus**. Disputatio contra Arium * 2224 277* (fragmentum in epistula 15 S. Maximi Confessoris insertum). Epistula ad Amum 2184 146, 2198 114. Epistula festiva XXXIX 2184 147, 2198 114 (fragmentum). Epistula ad Rufinianum 2184 169, 2198 115. Epistula I ad Serapionem 2220 50*, 51 (fragmenta in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Epistula IV ad Serapionem 2220 301* (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Expositio fidei 2220 51 (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Quaestiones * 2248 205, 233. Vita S. Antonii 2220 19* (excerpta duo).

Athanasius I patr. CP: Epistularum collectio (quarum pars ad Andronicum II Palaeologum refertur): 2219.

Athenaeus: Deipnosophistae IV 151e-152a 2246 119* (inter Georgii Balsamonis adversaria); IV 157d-e v. 2246 118* (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Atlas: de eo notitia 2240 2.

Atrapes Leo: 2239 SCRIPT.

Augustinus ep. Hipponensis: Soliloquia* (a Demetrio Cydonio versa) 2225 352.

Avezzù G.: 2207 BIBL.

AZYMIS (DE): v. 2224 285*. Cf. etiam **Leo Achridianus**.

B

Bachmann L.: 2226 4; 2233 1, 57.

Baiophorus Georgius: 2186 SCRIPT.

Balsamon Georgius: Exhortatio ad Graecorum litterarum studia capessenda, latino sermone scripta 2248 308. V. prolegomena, et praeterea: 2166 SCRIPT.; 2168 NOT. ANT.; 2171 SCRIPT., POSS.; 2172 SCRIPT., ANNOT., POSS., NOT. ANT.; 2179 3 SCRIPT.; 2180 SCRIPT., ANNOT., POSS.; 2182 48, 81, 88*, 96*, 97, 126*, 128*, FASC., SCRIPT., POSS., NOT. ANT.; 2183 SCRIPT., ANNOT.; 2184 1, 5, 6 SCRIPT.; 2190 SCRIPT.; 2192 SCRIPT.; 2194 SCRIPT.; 2195 185, SCRIPT.; 2196 (v. p. 128), SCRIPT.; 2198 (v. p. 134), SCRIPT., POSS.; 2199 (v. p. 147) SCRIPT., POSS.; 2200 SCRIPT., ANNOT.; 2201 SCRIPT.; 2204 SCRIPT.; 2206 1*, 294, SCRIPT.; 2209 SCRIPT.; 2211 1, SCRIPT.; 2215 SCRIPT., POSS.; 2217 SCRIPT.; 2118 1*, 147*, 184, 205*, 214, 219, 224, SCRIPT., POSS.; 2224 7, 22, SCRIPT., ANNOT.; 2225 SCRIPT.; 2227 SCRIPT.; 2231 1, 269, SCRIPT.;

2234 61^v, SCRIPT., POSS.; 2240 SCRIPT., ANNOT., POSS.; 2242 POSS.; 2246 SCRIPT., POSS.; 2248 1, 3, 299, FASC., SCRIPT., POSS.; 2249 SCRIPT., POSS. Eius adversaria: 2240, 2246.

Balsamon Theodorus: Interpretatio in non-nullos canones apostolorum 2220 43 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); interpretatio canonis oē ss. apostolorum 2224 2; interpretatio canonis oθ' S. Basilii Magni 2224 2^v; interpretatio canonis πβ' eiusdem 2224 2^v; interpretatio canonis η' S. Gregorii Nysseni cf. 2224 2; interpretatio canonis ζ' concilii Carthaginensis 2224 2; interpretatio canonis ιε' concilii Carthaginensis 2224 2; interpretatio canonis ρκθ' concilii Carthaginensis, cf. 2224 2; interpretatio canonis ρβ' concilii Trullani, cf. 2224 2; scholion de quinto concilio oecumenico 2224 97^v (in Nomocanone Alexii Aristeni); ei M. J. Gedeon recensionem Georgii II Xiphilini patr. CP responsionum ad Marcum patr. Alexandrinum tribuit, 2220 22^v.

Banescu N.: 2219 passim, BIBL.

Barbarismo et soloecismo (excerpta duo de): 2234 173.

Barlaham philosophus et monachus Calaber: Ἀριθμητικὴ ἀπόδειξις τῶν γραμμικῶς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν στοιχείων ἀποδείχθέντων 2176 20. Logistica 2176 3. Opusculum de solis defectionis computatione, in recensione priore 2176 21^v. Opusculum de solis defectionis computatione, in altera recensione 2176 22^v. Opuscula 22 contra Latinos 2242 2: opusc. (1) 2242 11; opusc. 2 2242 28; opusc. I 2242 140; opusc. II 2242 34^v; opusc. III 2242 40; opusc. IV 2242 54^v; opusc. V 2242 66^v; opusc. VI 2242 2; opusc. VII 2242 106; opusc. VIII 2242 108^v; opusc. IX 2242 111; opusc. X 2242 119^v; opusc. XI 2242 120^v; opusc. XII 2242 122; opusc. XIII 2242 123; opusc. XIV 2242 129^v; opusc. XV 2242 133; opusc. XVI 2242 136; opusc. XVII 2242 78^v; opusc. XVIII 2242 89^v; opusc. XX 2242 116; opusc. XXI 2242 100.

Barsanuphius (S.): v. Evergetinus Paulus.

Bartholomaeus e Monte Politiano: 2175 POSS.

Basilica: v. 2184 187^v (p. 89); liber I, tit. 5, c. 2 una cum libro I, tit. 1, c. 18 2220 46^v (in florilegio contra Latinos de processione Spiritus sancti); liber XXVIII, tit. 5, 2-15 2184 262^v; liber LX, tit. 36, c. 13 2224 2. Ex eis excerptum breve de iure canonico 2220 26^v.

Basilius Armenius: Notitia de episcopilibus cathedris 2184 170.

Basilius Cilix: de eo notitia 2240 8.

Basilius Magnus (S.):

1. Ascetica et disciplinaria: canon quidam 2220 251; canon oδ' 2220 252; canones poenitentiales ad monachas spectantes 2198 1034. Constitutiones monastichae 2225 119^v (fragmentum). De poenitentia, sermo VIII: v. 2250 162. De vera virginitatis integritate 2250 122. Liber asceticus* 2230 187^v. Moralia, regula oβ' 2220 70 (in Theophylacti ep. Bulgariae opusculo contra Latinos). Regulae brevius tractatae: interrogatio CCLXVII 2225 7; interrogatio CCLXXXIII 2220 62 (in florilegio contra Latinos). Sermo de legendis libris gentilium 2226 (fragmentum), 2250 114.

2. Eclogae: Eclogae ethicae a Symeone Metaphraste locis e diversis operibus selectis compositae, sermones V-XXIV, 2178 1.

3. Epistulae: Epistularum collectio 2209 1. Epistula ad chorepiscopos 2184 158, 2198 119. Epistula ad episcopos qui ei suberant 2184 158^v. Epistulae canonicae ad Amphiloichium I-III 2184 148, 2198 115. Alia epistula ad Amphiloichium (fragmentum) 2184 156^v, 2198 118. Epistula ad Diodorum Tarsensem 2184 156^v, 2198 118. Epistula ad Gregorium presbyterum 2184 158, 2198 118. Epistula ad Nicopolitanos 2198 119. Ep. 13 2243 128^v (collectioni Libanii epistularum subfixa); ep. 38* 2220 47, 307, 314^v (excerpta in florilegiis contra Latinos de processione Spiritus sancti); ep. 46 2225 97^v (fragmentum); ep. 125 2220 305^v (excerptum in florilegio contra Latinos de processione Spiritus sancti); ep. 304 2243 128^v (collectioni Libanii epistularum subfixa); ep. 328 2243 128^v (collectioni Libanii epistularum subfixa); classis I ep. 2 2235 5, 2250 163; classis I ep. 45 2250 162.

4. Exegetica: Commentarium in Isaiaam prophetam 2192 2^v, 2225 6^v (fragmenta nonnulla). In hexaameron hom. VI 2235 197 (fragmentum in collectione locorum ad vitam asceticam pertinentium). In hexaameron hom. VIII 2235 196^v, 197 (fragmenta in collectione locorum ad vitam asceticam pertinentium).

5. Homiliae: Adhortatio ad s. baptismum 2178 275^v. Attende tibi ipsi 2225 180^v (fragmentum). De fide 2220 59 (fragmentum in florilegio contra Latinos). Homilia dicta tempore famis et siccitatis 2225 58 (fragmentum). In divites 2225 199^v. In Gordium martyrem 2225 64^v. In illud «Destruam horrea mea» 2225 181 (fragmentum). In ps. XXVIII 2225 43^v (fragmentum). In ps.

XXXIII 2225 44^v (fragmentum). In sanctam Christi generationem 2178 285, 2192 273. In s. baptismum 2225 64^v (fragmentum). Quod non Deus sit auctor malorum 2225 45 (fragmentum).

6. Theologica: Adversus Eunomium lib. III 2220 305^v (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); lib. V* 2220 47 (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione Spiritus sancti), 2248 201 (fragmenta duo in opusculo de processione Spiritus sancti). De Spiritu sancto 2209 206^v; cc. XXVII et XXIX (excerpta) 2184 159, 160, 2198 119; fragmenta duo 2224 240^v. De corpore domini fragmentum 2209 142^v.

7. Alia: Excerptum breve, cum epistula 257 comparandum 2220 22^v. Ei Iohannis ieiunatoris canones tribuuntur 2198 1032 (v. p. 141). Ex eius scriptis collectiones duae locorum ad vitam asceticam pertinentes 2235 190, 216^v.

Bassi D.: 2226 298, 2248 144, 153^v.

Bast J.: 2197 SCRIPT., 2226 4.

Bastralitis Georgius: 2179 SCRIPT.

Baur C.: 2210 187^v, BIBL.

Beck H. G.: 2198 (v. p. 134), 2198 129, 1061, BIBL., 2210 BIBL., 2220 268.

Bekker I.: 2226 168^v, 190^v.

Benedictus pp. XV: 2170 B INTEG.

Benešević V. N.: 2184 1^v BIBL., 2198 (v. p. 134 et passim), BIBL., 2224 17^v.

Bernadethe S.: 2181 CHART. SIGNA, BIBL.

Bertini U.: 2227 BIBL.

Bessarion cardinalis: Epigramma funebre in Plethonem 2236 140^v. Epistula ad Demetrium et Andronicum Gemisti filios 2236 140^v. Epistula ad Michaelem Apostolium 2234 42. Epistula ad Nicolaum Secundinum 2236 141.

Bessières M.: 2209 BIBL.

BIBLIA SACRA UTRIUSQUE TESTAMENTI.

1. Vetus Testamentum.

Genesis 7, 14 2252 II (v. p. 428); 8, 4-21 2252 III^v (v. p. 428); 8, 12 2252 III^v (v. p. 428); 11, 3 2166 ANNOT. Exodus 15,1 2235 ANNOT. Deuteronomium 28, 67 2215 123^v; 32, 5 2215 123^v. Iob 42, 14: in hunc locum commentarii excerptum, ex Olympiodori commentario manans 2224 213^v; in Iob catena 2227. Psalmi 32, 6 2220 53^v (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); 58, 2 2252 III^v (v. p. 428); 58, 12 2215 124; 59, 13 2252 III^v (v. p. 428); 68, 24 2215 124; 110, 10 2235 216^v (in collectione locorum ad vitam asceticam pertinentium); 138, 7 2220 53^v (in florilegio contra Latinos

de processione Spiritus sancti). Proverbia 1, 7 2235 216^v (in collectione locorum ad vitam asceticam pertinentium); 10, 22 2252 III^v (v. p. 428); 58, 2 2252 III^v (v. p. 428). Ecclesiastes 1, 9 2185 3 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Canticum 3, 11 2215 124; 6, 8 2220 16. Amos 4, 4 2204 168 (v. p. 161); 5, 2 2215 124^v; 7, 10-12 2204 194 (v. p. 161). Sapientia Salomonis 2, 12 2215 124. Osee 7, 13 2215 124; 9, 17 2215 124. Zacharias 11, 9 2215 124^v; 14, 5 2215 124^v. Malachias 1, 10 2215 124; 2, 9 2215 124^v. Isaias 1, 2 2215 124; 3, 10 2215 124; 13, 1-13 2252 III (v. p. 428); 48, 16 2220 53^v; 61, 1 2220 53^v (in florilegio contra Latinos de processione Spiritus sancti). Ieremias 12, 8 2215 124^v; 15, 5 2215 124; 23, 40 2215 124; 24, 9 2215 124^v. Ezechiel 5, 8 2215 124; 12, 16 2215 125. Daniel 9, 26-27 2215 125. Collectio variorum locorum Veteris Testamenti de sancta trinitate et de incarnatione filii Dei adversus Iudaeos 2220 107. Index librorum Veteris et Novi Testamenti cum stichometria 2220 15^v. Lectioes prophetarum Veteris Testamenti contra Iudaeos 2215 123^v. Scholion e catena in Daniele fortasse depromptum 2215 125. Scholion anonymum de quinque libris David 2220 2^v, SCRIPT.

2. Novum Testamentum.

Evangelia quattuor cum canonibus sectionibusque Eusebianis et notis liturgicis marginalibus 2165 9, 2247 (v. etiam CANONES EVANGELIORUM, CANONES EUSEBIANI IN QUATTUOR EVANGELIA, Eusebius Caesariensis). Matthaeus: cum subscriptione, nota editionis et stichometria 2165 9; cum tabula capitum 2247 7, 16. Marcus: cum tabula capitum, subscriptione, nota editionis et stichometria 2165 90; cum tabula capitum 2247 68. Lucas: cum tabula capitum et subscriptione, sine nota editionis et stichometria 2165 143; cum tabula capitum 2247 109. Iohannes: cum tabula capitum, nota editionis et stichometria 2165 227; cum hypotesi et tabula capitum 2247 178. Loci citati Evangelii secundum Iohannem: 14, 16-17, 25-26; 15, 26 2220 46^v (in florilegio contra Latinos de processione Spiritus sancti); 15, 26 2220 301 (in florilegio contra Latinos de processione Spiritus sancti). Evangelia duodecim s. passionis D. N. Iesu Christi 2167 275^v. Evangelia horarum magnae parasceves 2167 296^v. Evangelia matutina diversa 2167 311^v (v. p. 18). Evangelia pro diversis precibus 2167 352. Evangelia undecim matu-

- tina resurrectionis 2167 305^v. Evangelium totius anni 2167 (v. etiam LECTIO, LECTIONES). Matthaeus (in evangelio totius anni) 2167 58^v; lectiones sabb. et dom. 6, sabb. et dom. 7, dom. 8, sabb. et dom. 9 Matthaei 2251 I-II, 273-274 (v. pp. 425-426). Lucas (in evangelio totius anni) 2167 141. Iohannes a Pascha ad Pentecosten (in evangelio totius anni) 2167 2. Commentarium in evangelium secundum Iohannem a Theophylacto Bulgariae archiep. compositum: v. Theophylactus Bulgariae archiep. De S. Iohanne evangelista notitia, Hippolyto Romano tributa 2220 359. De temporibus quibus quattuor evangelia scripta sunt 2210 168^v. Evangelistae quattuor: in prologo in canones evangeliorum memorantur 2165 1^v. Evangelistarum imagines: 2167 ORN., 2247 FASC., ORN. Acta apostolorum 2, 32-33 2220 54 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); 2, 33 2220 301 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Iacobi epistula 1, 16-17 2220 54 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Petri epistula secunda 2, 21 2220 58^v; 3, 16-17 2220 58^v (in florilegio contra Latinos). Iudae epistula 3 2220 61; 20 2220 61 (in florilegio contra Latinos). S. Pauli epistula ad Romanos 11, 33 2220 29 (locus a S. Iohanne Chrysostomo citatus). S. Pauli epistula prima ad Corinthios 2, 12 2220 54 (in florilegio contra Latinos); 6, 18 2217 271. S. Pauli epistula secunda ad Corinthios 12, 2 2220 27. S. Pauli epistula ad Colossenses 3, 5 2230 179 (in Symeonis novi theologi excerpto). S. Pauli epistula ad Ephesinos 5, 9-11 2220 60 (in florilegio contra Latinos). S. Pauli epistula secunda ad Thessalonicenses 2, 15 2220 60 (in florilegio contra Latinos). S. Pauli epistula ad Titum 3, 5-6 2220 54, 2220 301 (in florilegiis contra Latinos). S. Pauli epistularum lectiones pro festis mobilibus sive Synaxarion minus 2180 1^v. S. Pauli epistularum lectiones pro festis immobilibus sive menologium minus 2180 5. Expositiones in S. Pauli epistulas a Theophylacto archiep. Bulgariae compositae: v. Theophylactus Bulgariae archiep. Tabulae capitum S. Pauli epistularum, ab Euthalio confectae: v. Euthalius. Iohannis Apocalypsis: in eam commentaria, v. Andreas Caesariensis, Nicomedes.
- BIBLIOTHECA APOSTOLICA VATICANA: v. VATICANA BIBLIOTHECA APOSTOLICA.
- BIBLIOTHECA FAMILIAE COLUMNENSIS: v. COLUMNENSIS FAMILIAE BIBLIOTHECA.
- BIBLIOTHECA HAGIOGRAPHICA GRAECA (in catalogo siglis BHG³ semper indicata):
108	2194 109 ^v
140	2220 19 ^v
361x	2205 278 ^v
361y	2205 362
361z	2205 233
420f	2194 284
423n	2194 247
427	2194 19
450	2194 14
547c	2194 60
558e	2162 5 ^v
558f	2162 4 ^v
558m	2162 1
826	2194 127
854	2194 190 ^v
882c	2230 3
883d I	2230 7
883d II	2230 8
1042	2205 II-III ^v (v. p. 164)
1140d	2194 132
1161	2194 185
1290g	2194 98
1364a	2194 115
1382	2194 139
1394	2194 234 ^v
1400	2230 199
1412	2194 158
1417	2194 164 ^v
1463	2178 260 ^v
1498	2194 143
1530c	2194 104
1582	2194 151
1617a	2194 333
1922	2178 285, 2192 273
1935	2178 275 ^v
1995	2194 171
2223	2194 267
2356r	2194 121
2474	2194 196 ^v
Appendix II 812i-r	2235 222
Appendix II 812j	2235 222
Appendix 882aa	2230 1
Appendix 882d	2230 7 (v. p. 316)
- BIBLIOTHECA MEDICEORUM PRIVATA: v. MEDICEORUM BIBLIOTHECA PRIVATA.
- BIBLIOTHECA REGIA MEDICEA: v. MEDICEA BIBLIOTHECA REGIA.
- BIBLIOTHECA SALVIATORUM: v. SALVIATORUM BIBLIOTHECA.
- Blastares Matthaeus: Syntagma cf. 2224 163^v; litt. ε', c. λγ' 2224 2; litt. θ', c. α' 2224 2.
- Boethius: de eo notitia 2240 2^v.
- Boissonade M.: 2226 192, 2234 173.
- Bompaire J.: 2219 258^v.

- Bond A. E.: 2200 SCRIPT.
- Bornert R.: 2224 216^v.
- Bousset W.: 2230 189^v.
- Brightman F. E.: 2224 216.
- Brutus: 2246 137 (fragmentum inter Georgii Balsamonis adversaria).
- Bryson E. A. E.: 2222 160, BIBL.
- Bucephalus Alexandri magni equus: de eo notitia 2246 2^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).
- Busse A.: 2223 BIBL.

C

- Cacus: de eo notitia 2246 107 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
- CALAMI PROBATIONES: v. PROBATIONES CALAMI.
- Callicratides: 22461 (fragmentum inter Georgii Balsamonis adversaria).
- Callicrenitas Michael: 2205 SCRIPT., POSS.
- Callistus Andronicus: 2201 SCRIPT.
- Canart P.: v. praefationem, et praeterea: 2163 SCRIPT.; 2168 SCRIPT.; 2169 SCRIPT., BIBL.: 2170 A SCRIPT.; 2174 SCRIPT.; 2184 SCRIPT., BIBL.; 2186 SCRIPT.; 2189 SCRIPT.; 2191 SCRIPT.; 2193 SCRIPT.; 2194 SCRIPT.; 2201 SCRIPT.; 2204 SCRIPT.; 2206 SCRIPT.; 2214 v. p. 197, SCRIPT.; 2227 v. p. 306, BIBL.; 2228 CHART. SIGNA; 2231 CHART. SIGNA; 2232 SCRIPT.; 2238 BIBL.; 2239 SCRIPT.; 2242 SCRIPT.; 2247 SCRIPT., ORN., BIBL.; 2248 SCRIPT., BIBL.; 2251 SCRIPT., ORN.; 2252 SCRIPT.; 2253 SCRIPT.
- Canivet P.: 2211 BIBL.
- CANONES CONCILIORUM: v. CONCILIORUM CANONES.
- CANONES EUSEBIANI IN QUATTUOR EVANGELIA: 2165 3, 3; 2247 3. V. etiam Eusebius Caesariensis.
- CANONES EVANGELIORUM: in eos prologus 2165 1^v.
- CANONES POENITENTIALES: Collectio in partes duas divisa 2198 1036.
- CANONES SS. APOSTOLORUM: v. Constitutiones apostolorum.
- Capita syllogistica 12 de monophysitis: v. MONOPHYSITAE.
- Capocci V.: 2197 v. pp. 130, 131, BIBL.; 2223 SCRIPT., BIBL.; 2240 BIBL.; 2243 21.
- Carcinus: fr. 4 Nauck 2246 136^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).
- Carini I.: 2248 BIBL.
- Carlini A.: 2218 BIBL.
- Cassetta Franciscus card. bibl.: 2170 B INTEG.
- Cassius Dio: v. Dio Cassius.
- Catena in Iob: 2227.
- Cato maior: Sententiae ex interpretatione Maximi Planudis cum prooemio et scholiis 2222 1^v, 2231 247.
- Catzilaces Iohannes: 2224 SCRIPT., ANNOT., POSS.
- Cavallo G.: 2193 SCRIPT., BIBL.; 2200 BIBL.; 2254 SCRIPT., BIBL.
- Celestinus: Epistula ad Nestorium 2220 44^v (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti).
- Cephalion: de eo notitia 2240 6^v.
- Cerularius Michael: v. Michael Cerularius.
- CHARACTER MAIUSCULUS OGIVALIS: v. OGIVALIS CHARACTER MAIUSCULUS.
- CHARACTER PARVUS UNCIALIS: v. UNCIALIS CHARACTER PARVUS.
- Charax Iohannes: De encliticis 2226 190^v. De orthographia 2234 138.
- CHARTA OCCIDENTALI (CODICES CONFECTI E): 2163; 2164; 2166 1-3, 286-287; 2168; 2169; 2170 A; 2170 B; 2171; 2172 1; 2173; 2174; 2175; 2176; 2177; 2178 1; 2179; 2180; 2181; 2182; 2183; 2184 1-1^v, 70; 2185; 2186; 2187 1; 2188; 2189; 2191; 2192 I-IX, 1-2, 201^{vv}, 279-285; 2194 1; 2195 1^v, 1^v; 2204 1, 1^v; 2205 (partim); 2206; 2207 (partim); 2208 a-z, aa-kk, 6^v, 6^v; 2209 I-IV, 242^{vv}; 2210 I-II; 2211 I-II; 2212; 2213; 2214; 2215 1-2, 7-8; 2216 1-3; 2217 1, 1^v; 2219 I, II, 274; 2220 II; 2221; 2222; 2223; 2224; 2225; 2226; 2227 1, 1; 2228; 2229; 2230 (partim); 2231; 2232; 2233; 2234; 2235; 2236; 2237; 2238; 2239 I-II; 2240; 2241; 2242; 2243 b, c, 1; 2245; 2246; 2248; 2249 II, 1; 2250; 2251; 2252.
- CHARTA ORIENTALI (CODICES CONFECTI E): 2162; 2184; 2194; 2200; 2202; 2203; 2205 (partim); 2207 (partim); 2208; 2215; 2216; 2217; 2219; 2220; 2227; 2230 (partim); 2243; 2244.
- Choeroboscus Georgius: ab eo Lexicon de spiritibus partim manat 2241 175^v; ab eo quoque Opusculum de accentibus manat 2241 181^v.
- Chrisonarus (Χρισώναρως) Michael: 2198 POSS.
- Christophorus Palaeologus: v. Palaeologus Christophorus.
- Chronicon breve: 2210 184 (ex operibus Epiphanii sumptum).
- Chronicon breviatum: 2210 163.
- Chronicon gentis Tocco: 2214.
- CHRONOGRAPHIA ET HISTORIA (VARIA DE): 2210 8; 2240 49^v.
- Chrysaorus: de eo notitia brevis 2189 11^v.
- Chrysocephalus Matthaeus: Epigramma Manuelis II Palaeologi imper. orationi funebri praefixum 22394.
- Chrysococcus Georgius: v. 2186 SCRIPT.
- Cicero: Somnium Scipionis c. 9 a Maximo Planude in graecum sermonem versum 2185 7^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); c. 17 a Maximo Planude in

graecum sermonem versum 2185 3v, 75v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis).
Clemens Alexandrinus: De providentia 2224 282 (fragmentum a S. Maximo Confessore servatum).
Clemens Romanus (S.): Epitome de gestis S. Petri* 2220 301 (excerpta duo in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti).
Cleobulus: 2246 137 (fragmentum inter Georgii Balsamonis adversaria).
CODICES HYDRUNTINI: v. HYDRUNTINI CODICES.
CODICES HYDRUNTINUM SCRIPTURAE STILUM PERHIBENTES: v. HYDRUNTINA SCRIPTURA, SCRIPTURAE STILI.
CODICES IN DUOS TOMOS DIVISI: 2198; 2222; 2225; 2228; 2250.
CODICES LIBRIS DIVERSIS VEL RELIQUIIS DIVERSORUM LIBRORUM IN UNUM COMPACTIS EFFORMATI: 2207; 2225; 2235; 2248.
CODICES MISCELLANEI: 2220; 2224; 2226; 2236; 2248.
CODICES PASSIM LAUDATI (hic secundum ordinem alphabeticum urbium vel locorum quibus bibliothecae insunt recensiti; codices Vaticani tamen non inter Romanos recensentur):
Alexandrini: Bibl. Patriarch. gr. 288 2219 130v.
Athenienses: Bibl. nation. 26 2165 1v; 478 2220 37.
Athoi: Batopediu 290 2210 2; 671 2183 SCRIPT. Dionysiu 167 2224 241; 274 2224 241; 275 2224 293v. Iberorum 58 2230 187v; 382 2224 241; 386 2225 392. Magnae Laurae E 84 2225 402.
Beratenses: 7 2165 288v.
Berolinenses: Bibl. publ. Phill. 1624 2230 189v; 1640 2236 27, 42.
Bruxellenses: Bibl. regiae 11270. 75 2234 59; 11281 anno 1475 exaratus 2173 SCRIPT.
Caesenates: Bibl. Malatest. D 28 A 2218 BIBL.
Cantabrigienses: Bibl. univ. G g II 33 2214 SCRIPT.; Add. 565 v. Prolegomena.
Constantinopolitani: Metochii S. Sepulchri 659 2230 187v.
Cryptenses: Bibl. monasterii C b 5 2165 ORN.
Darmstadtenses: Bibl. magni ducis 2773 22264.
Escorialenses: Bibl. monasterii 15 (R I 15) 2217 271; 78 (Σ I 18) 2234 97, 103, 108, 112; 86 (Σ II 6) 2226 298; 193 (Φ I 15) 2223 5, 69, 147; 384 (X III 6) 2230 3, 7.
Florentini: Bibl. Laurentianae plut. 5. 32 2249 BIBL.; 6. 22 2226 148; 10. 25 2234 97, 103; 31. 4 2241 1, 2; 32. 9 2222 160; 55. 4

2231 223; 55. 7 2241 181v; 55. 10 2220 294; 55. 14 2226 4; 56. 18 2236 3, 72, 85, BIBL.; 57. 5 2228 2; 57. 34 2241 175v, 181v, 185; 57. 40 2224 285; 58. 24 2216 195; 59. 17 2226 4; 59. 38 2220 70; 69. 1 2183 SCRIPT.; 69. 2 2203 BIBL.; 74. 13 2248 3; 80. 9 2197 v. p. 130, FASC., SCRIPT., POSS.; 80. 24 2236 3; 87. 16 2220 24v; 89. 22 2176 3. Bibl. nat.: Magliabechianus gr. 1 2176 20; Magliabechianus gr. 32 2197 v. p. 131. Bibl. Riccardianae: gr. 12 2240 12, 27.
Guelferbytani: Bibl. magni ducis Gudianus gr. 97 2220 152v.
Haunienses: Bibl. regiae 1965 2234 138.
Hierosolymitani: Monasterii S. Sabae 281 2200 481. Monasterii S. Sepulchri 303 2220 106v. Monasterii Τιμίου Σταυροῦ 2 2198 911.
Leidenses: Bibl. Univ. Vossianus gr. 20 2241 175v.
Leninopolitani: Bibl. publ. gr. 216 2200 SCRIPT., BIBL.
Leshici: Bibl. monasterii τοῦ Λειμῶνος 34 2250 1.
Londinienses: Bibl. Brit. Arundel 522 2241 1, 2v, 4v; Harleianus gr. 5656 2234 138, 149v, 165v. Collegii Highgatiensis II 29 2235 222. Collegii Sion gr. 6 2220 107.
Lucenses: Bibl. publ. 1902 2214 SCRIPT.
Matritenses: Bibl. nat. gr. 4607 (N 8) 2185 BIBL.; 4632 (N 111) 2228 2; 4790 (N 34) 2236 85; 4802 (N 77) 2242 2, 11, 28, 34v, 40, 54v, 66v, 78v, 89v, 100, 106, 108v, 111, 116, 119v, 120v, 122, 123, 129v, 133, 136. Bibl. palat. reg. 44 2182 3.
Mediolanenses: Bibl. Ambrosianae gr. 17 (A 80 sup.) 2236 59v; gr. 24 (A 95 sup.) 2248 144, 153v; gr. 30 (A 104 sup.) 2241 1, 2v, 4v; gr. 93 (B 56 sup.) 2165 1v; gr. 124 (B 103 sup.) 2189 152v; gr. 292 (E 76 sup.) 2176 3, 22v, 2242 11, 28, 34v, 40, 54v, 66v, 78v, 89v, 100, 108v, 111; gr. 348 (F 88 sup.) 2236 3, 12v, 15, 19v; gr. 395 (G 50 sup.) 2236 27, 42v; gr. 482 (L 44 sup.) 2222 343v; gr. 484 (L 49 sup.) 2220 152v; gr. 517 (M 52 sup.) 2236 19v; gr. 534 (M 88 sup.) 2198 1093; gr. 604 (O 162 sup.) 2209 BIBL.; gr. 626 (P 72 sup.) 2242 34v, 40, 54v, 66v, 78v, 89v; gr. 667 (Q 13 sup.) 2236 59v; gr. 703 (Q 114 sup.) 2236 85; gr. 704 (Q 121 sup.) 2236 27, 42v; gr. 738 (S 90 sup.) 2241 1; gr. 886 (C 222 inf.) 2220 SCRIPT.; gr. 982 (D 474 inf.) 2236 27, 42v; gr. 999 (D 529 inf.) 2185 BIBL.; gr. 1005 (E 1 inf.) 2176 293; gr. 1041 (H 257 inf.) 2224 274.
Monacenses: Bibl. publ. Bavar. gr. 28 2224 241; 40 2179 2 (v. p. 64); 43 2179 2 (v. p. 64); 66 2220 288; 222 2173 9, 159; 226 2217 1; 229 2242 303; 260 2236 3, 12v; 490

2236 16v, 17v, 17v, 19v 22v, 50v; 499 2241 181v; 509 2220 152v; 529 2226 148, 2231 BIBL.
Mosquenses: Musei Historici (iam Bibl. Synod.) gr. 231 Vladimir 2220 294; 240 2198 1093; 243 2242 54v, 66v, 100, 106; 246 2242 152; 249 2242 34v, 40, 54v, 66v; 250 2198 1093, 2242 2, 34v, 40, 54v, 66v, 89v, 106, 108v, 116, 120v, 122, 123, 129v, 133, 140; 251 2242 2, 34v, 40, 54v, 66v, 78v, 89v, 100, 106, 108v, 111, 116, 119v, 120v, 122, 123, 129v, 133 136, 140; 332 2198 1040, 1091; 441 2176 3, 22v; 444 2236 72; 466 2236 72.
Mutinenses: Bibl. Estensis gr. 50 (II B 13) 2223 1, 5, 69, 147; 51 (II B 14) 2237 BIBL.; 69 (II C 2) 2169 1; 75 (II C 8) 2241 1; 144 (II E 11) 2185 2, 4, 5.
Neapolitani: Bibl. nat. gr. 72 (II C 4) 2184 259; 84 (II C 16) 2217 111; 271 (III C 13) 2176 3; 321 (III D 37) 2189 BIBL.; 341 (III E 19) 2236 19v, 22v. Bibl. Hieronymitarum XXII 2236 2, 72, 85.
Ochridenses: Bibl. S. Clementis 86 2210 2.
Oxonienes: Bibl. Bodleianae Auct. E 1. 5 2168 SCRIPT.; T 1. 6 2224 276v. Barocc. gr. 25 2248 18 198v; 27 2220 152v; 69 2230 196, 200; 74 2241 1, 2v, 4v; 76 2226 148, 2234 103, 2250 1; 114 2236 19v, 27, 42v, 72, 85; 129 2217 111, 2230 168v; 131 2220 16, 2229, 2248 144; 149 2220 153; 176 2227; 193 2242 152; 205 2184 259, 2220 282v, 284; 215 2224 241. Canon. gr. 118 2231 BIBL. Cromwell 12 2176 1. Holkham 263 2183 SCRIPT. Laud. gr. 15 2236 72; 21 2230 187v, 196; 92 B 2195 4; Savil. 1 2176 3. Selden. 42 2224 241, 2242 54v, 66v, 100, 106. Collegii Novi 31 2168 SCRIPT.
Parisini: Bibl. nat. gr. 83 2165 1v; 396 2236 2; 414 2179 1 (v. p. 62); 416 2179 2 (v. p. 64); 417 2179 2 (v. p. 64); 439 2249 BIBL.; 462 2236 85; 817 2236 27; 949 2236 1, 134; 971 2209 BIBL.; 1053 2231 223; 1077 2220 152v; 1182 2220 27; 1191 2236 27; 1218 2242 100, 106, 108v, 111; 1261 2224 241; 1270 2226 4; 1278 2224 210, 2242 11; 1301 2220 294; 1302 2231 223; 1335 2224 241; 1431 2205 210; 1433 2205 210; 1698 2226 4; 1741 2231 BIBL.; 1806 2236 72, 85; 1807 2197 SCRIPT.; 1810 2196 BIBL.; 1838 2197 (v. p. 130); 1843 2173 309v; 1900 2215 125; 1917 2171 99; 1921 2163 155v; 1923 2163 155v; 1941 2223 1, 5, 69, 147; 1955 2231 BIBL.; 1958 2248 3; 1962 2197 SCRIPT.; 1963 2214 SCRIPT.; 1966 2236 19v; 2006 2236 72, 85; 2041 2236 72; 2045 2236 1, 134; 2067 2236 85; 2068 2236 85; 2077 2236 19v; 2183 2182 3; 2239 2182 1; 2376 2236 72, 85; 2403 2226 298; 2445 2214 SCRIPT.; 2548 2226 19; 2552 2226 192; 2592 2214 SCRIPT.; 2662 2226 4; 2671 2226 202; 2713 2241 4v; 2758 2226 4;

2781 2163 SCRIPT.; 2830 2224 241; 2918 2229; 3027 2226 148. Coislin. gr. 70 2205 SCRIPT.; 126 2230 189v; 170 2173 91; 176 2234 138; 347 2236 129v; 364 2198 1061. Suppl. gr. 66 2236 19v, 1, 134; 70 2233 1, 57; 133 2241 181v; 202 2241 181v; 866 2236 1, 134; 907 2236 72; 921 2197 SCRIPT.; 1194 2222 295, 318; 1238 2226 148, 152v (v. p. 299).
Patmiaci: Monasterii S. Iohannis theologi 366 2220 284.
Perusini: Bibl. municipalis E 48 2183 SCRIPT.
Romani: Bibl. Angelicae 14 2241 1, 2v, 4v, 5v; 28 2220 152v; 30 2248 157. Bibl. Casanatensis G VI 7 2235 222. Bibl. Corsiniana nunc Lynceorum 1410 (36 E 26) 2182 1. Bibl. Vallicellianae 12 (B 53) 2216 195, 2217 111; 74 (E 55) 2220 152v; 86 (F 20) 2242 11, 28; 88 (F 24) 2222 BIBL.; 99 (F 58) 2236 1, 134.
Sinaitici: Monasterii S. Aecaterinae gr. 385 2231 223; 591 2200 SCRIPT.; 976 2220 152v; 1121 2220 152v; 1670 2235 222.
Taurinenses: Bibl. nat. gr. 53 2226 4; 274 2222 BIBL.; 338 2236 85.
Trapezuntini: Bibl. τοῦ Φροντιστηρίου gr. 33 2220 16, 2236 1, 134.
Vaticani: Bibl. Apostolicae Vaticanae. Barberiniani: gr. 34 2223 5, 69, 147; 61 2236 137v; 65 2197 v. pp. 130, 131, BIBL.; 84 2236 85, 137v; 103 2243 21; 124 2223 5, 69, 147; 160 2234 138, 149v, 165v, 173; 350 2253 SCRIPT.; 423 2225 BIBL.; 508 2224 241. Barberin. lat. 3166: v. Prolegomena nec non 2213, POSS.
Chisiani: gr. RV 29 2206 SCRIPT.; 49 2197 (v. p. 130).
Ottoboniani: gr. 43 2224 262, 274, 276v; gr. 149 2209 BIBL.; gr. 173 2234 138; lat. 3136 2210 BIBL.
Palatini: gr. 137 2176 32v, 49v; 223 2241 1, 2v, 4v; 226 2220 53v; 233 2220 107; 242 2220 152v; 243 2226 148; 275 2234 97, 103, 108, 112, 115, 118v, 121, 125v; 367 2184 263, 2247 SCRIPT.; 386 2248 SCRIPT.; 398 2197 SCRIPT.
Reginenses: gr. 43 2220 107; 57 2184 22v, 2224 4, 14v, 15, 16v, 155, 166v, 215; 116 2189 2, 11v, 12, 13v, 152v.
Rossiani: gr. 725 2163 SCRIPT., 2169 SCRIPT.; 976 2163 SCRIPT., 2169 SCRIPT.
Urbinate: gr. 57 2189 2, 11v, 12, 13v, 152v; 64 2254 25v; 142 2222 SCRIPT., 2241 1, 2v, 4v; 151 2241 175v, 181v, 185.
Vaticani graeci: 7 2228 SCRIPT.; 12 2217 271; 16 2241 175v, 181v; 20 2232 1, 3; 32 2193 (v. p. 116); 33 2193 (v. p. 116); 38 2231 1v; 47 2221 61v, 62v, 123v, 124v; 48 2221 61v, 62v, 123v, 124v, 184; 62 2231 1v; 68 2207 16;

72 2231 1^v, 3, 2248 3; 110 2228 190^v; 114 2231 1^v; 173 2236 42, 45^v; 187 2176 3, 20, 22^v; 193 2176 3; 197 2224 274, 276^v; 209 2173 247^v; 223 2230 168^v; 224 2230 168^v; 241 2173 234, 247^v, 260^v; 244 2173 91; 279 2250 343^v; 297 2202 v. pp. 157, 158; 300 2182 1; 304 2176 33; 317 2173 91; 342 2224 261; 344 2248 225; 356 2167 SCRIPT.; 370 2162 112^v, 2249 139; 371 2162 113^v; 374 2162 5; 376 2162 5; 401 2225 BIBL.; 402 2220 294; 409 2245 I-II (v. p. 397), 2248 225; 424 2220 152^v; 430 2184 263^v, 264, 2198 1036, 1061; 447 2220 152^v, 2224 259^v; 457 2251 passim; 459 2250 1; 463 2248 225; 496 2248 225; 501 2220 15; 504 2162 5, 2198 1061; 513 2250 1; 525 2220 16; 573 2220 15; 578 2248 144, 153^v; 579 2220 19; 638 2217 2; 639 2217 1, 2; 640 2224 17^v; 647 2187 1; 667 2172 236, 26^v; 668 2224 241; 669 2211 BIBL.; 671 2220 27; 687 2220 107; 694 2230 199; 703 2230 168^v; 710 2230 196^v; 711 2226 298; 717 2184 264, 2220 53^v, 250^v, 269^v, 2224 15; 725 2248 197; 726 2225 2, 4; 733 2230 187^v; 740 2231 223; 778 2211 125^v; 790 2184 264, 2220 294; 827 2220 152^v; 828 2224 17^v; 829 2184 169^v, 263^v, 2220 89, 94; 837 2224 167; 840 2220 294; 841 2242 28, 89^v, 100, 108^v, 111; 842 2184 1, 20^v, 2224 17^v; 846 2184 187^v, 218, 2198 669, 697, 765; 850 2220 16; 857 2184 261^v, 2220 90; 859 2249 BIBL.; 883 2241 175^v, 181^v, 185; 897 2241 1, 2^v, 4^v, 54^v; 901 2228 190^v; 942 2223 5; 1002 2236 72, 85, 1, 134, 137^v; 1004 2224 241; 1014 2236 137^v; 1018 2171 99; 1028 2208 passim (v. p. 174); 1087 2176 293; 1098 2236 27, 42^v; 1102 2200 13; 1106 2242 34^v, 40, 54^v, 66^v, 78^v, 89^v, 100, 108^v, 111; 1107 2186 SCRIPT.; 1110 2242 11, 28, 34^v, 40, 54^v, 66^v, 78^v, 89^v, 100, 108^v, 111; 1111 2242 140; 1120 2224 241; 1142 2220 4; 1147 2214 SCRIPT.; 1150 2224 210; 1152 2214 SCRIPT.; 1196 2220 4; 1238 2253 SCRIPT.; 1291 2176 33; 1293 2236 16^v; 1314 2201 SCRIPT.; 1365 2176 231, 293; 1370 2234 138, 2241 175^v, 181^v, 185; 1397 2236 72, 85; 1398 2236 1, 134, 137^v; 1409 2184 261^v, 2220 90^v, 2248 197, 198^v; 1412 2241 POSS.; 1413 2236 19^v; 1456 2164 74, 119^v; 1498 2189 152^v; 1523 2167 SCRIPT.; 1525 2162 8^v, 223^v; 1527 2241 186^v; 1568 2230 187^v; 1584 2222 1^v, 10^v, 2231 247; 1594 2249 SCRIPT.; 1599 2220 19; 1625 2167 58^v, 202, 312; 1694 2224 285; 1712 2217 2; 1717 2242 2, 34^v, 40, 54^v, 66^v, 78^v, 89^v, 100, 106, 108^v, 111, 116, 119^v, 120^v, 122, 123, 129^v, 133, 136, 140; 1719 2220 16, 107, 2230 168^v; 1733 2207 16, 2216 195; 1740 2222 343^v; 1744 2226 298; 1750 2225 352; 1751 2226 168^v, 190^v, 2241 175^v, 181^v; 1756 2234 42; 1757 2242 SCRIPT.; 1759 2236 85; 1766 2225 BIBL.; 1777 2189 2, 11^v,

12, 13^v, 17, 19^v, 152^v; 1794 2224 14^v; 1822 2241 175^v, 181^v, 185, 186^v; 1823 2220 70; 1831 2214 v. pp. 197, 198; 1858 2220 15, 2224 210; 1868 2220 152^v; 1871 2198 106; 1878 2237 156; 1892 2220 19^v, 20, 22^v, 62^v (v. p. 238), 88, 219^v, 246, 2224 241; 1904 2183 SCRIPT.; 1909 2227; 1917 22361, 134, 2242 34^v, 40, 54^v, 66^v, 78^v, 89^v; 1936 2198 1053, 2220 89; 1946 2226 167; 1949 2231 CHART. SIGNA; 1974 2220 15, 70, 152^v; 2130 2164 119^v; 2138 2165 ORN.; 2162 2249 1; 2163 2169 SCRIPT.; 2165 2247 ORN.; 2167 2247 ORN.; 2169 2163 SCRIPT.; 2175 2190 BIBL.; 2176 2208 ANNOT.; 2178 2192 273; 2181 2241 1, 2; 2182 2204 INTEG.; 2210 INTEG.; 2216 INTEG.; 2184 2198 669, 697, 765, 893, 1006, 1047, 2220 90^v, 270^v, 2224 15, 152, 153, 176; 2192 2242 INTEG.; 2197 2191 BIBL.; 2249 SCHEMA, SCRIPT.; 2198 2184 24^v, 2220 23, 89, 270^v, 2224 152, 153, 176; 2200 2195 74; 2201 2170 B SCRIPT.; 2204 2210 INTEG.; 2208 2176 ANNOT.; 2209 2242 INTEG.; 2211 2216 INTEG.; 2216 2230 169^v; 2220 2184 261^v, 264, 2198 1006, 1016, 1059, 2224 15, 175, 176, 197, 210, 262; 2221 2222 198, 232^v, 269^v; 2222 2221 191, 234^v, 236, 275^v, 276^v, 316, 2226 170, 2231 247; 2224 2184 24^v, 264, 2198 1047, 2220 70, 250^v, 2244 BIBL.; 2226 2222 271, 343^v; 2229 2252 NOT. ANT.; 2230 2235 229^v, 2248 155^v, 204; 2231 2220 32, 2222 1, 2236 132^v, 2248 1, 3; 2234 2238 BIBL.; 2235 2230 196; 2236 2231 1^v, 2238 ANNOT.; 2237 2238 ANNOT., 2241 4, 112; 2238 2234 BIBL.; 2241 2181 5, 2221 SCRIPT., 2246 108^v; 2248 2220 16, 2230 168^v, 170, 2231 1^v, 3, 2236 132^v; 2253 2252 SCRIPT.; 2378 2241 4^v.

Vaticani latini: 9541 2197 (v. pp. 130, 131, POSS.); 9579 v. prolegomena nec non tertiam partem codicum descriptionum, NOT. ANT.

Veneti: Bibl. Marcianae gr. 22 2225 BIBL.; 150 2224 241; 152 2242 11, 28, 34^v, 40, 54^v, 66^v, 78^v, 89^v, 100, 108^v, 111, 140; 153 2242 2, 100, 129^v, 136, 140; 196 2197 SCRIPT.; 226 2197 SCRIPT.; 236 2197 SCRIPT.; 246 2197 SCRIPT.; 258 2197 SCRIPT.; 271 2182 3; 329 2176 55; 330 2176 211; 332 2176 3, 22^v; 333 2236 141; 379 2236 27, 42^v; 444 2226 98; 453 2193 5^v, 155 (v. p. 118); 454 2193 298^v (v. p. 117); 510 2242 66^v; 517 2236 2, 17^v, 17^v, 59^v, 72, 85, 219^v, BIBL.; 525 2242 2, 106, 111, 119^v, 122, 123; 529 2236 129^v; 539 2198 1016; 575 2224 241; II 92 2242 2, 11, 28, 34^v, 40, 54^v, 66^v, 78^v, 89^v, 100, 106, 108^v, 111, 116, 119^v, 120^v, 122, 123, 129^v, 136, 140; III 3 2224 241; III 12 2184 22^v; IV 31 2236 85; XI 4 2234 138; XI 18 2236 16^v; Nanius 78 2225 BIBL.

Vindobonenses: Bibl. nat. Hist. gr. 35 2248 225; hist. gr. 123 2242 2, 106, 108^v, 111, 116,

119^v, 120^v, 122, 123, 129^v, 133, 136. Iur. gr. 9 2198 1112; iur. gr. 10 2198 1091, 1098, 1112. Med. gr. 16 2254 25^v; med. gr. 44 2254 25^v. Phil. gr. 6 2241 175^v; phil. gr. 16 2228 2; phil. gr. 34 2231 BIBL.; phil. gr. 74 2236 85; phil. gr. 85 2234 97, 103, 108, 112; phil. gr. 95 2205 SCRIPT.; phil. gr. 98 (= 88 Lambeck) 2239; phil. gr. 110 2236 19^v; phil. gr. 130 2228 2, 122; phil. gr. 153 2212; phil. gr. 240 2234 138; phil. gr. 285 2226 4; phil. gr. 294 2234 149^v; phil. gr. 301 2220 42. Suppl. gr. 10 2225 BIBL. Theol. gr. 47 2220 152^v; theol. gr. 246 2220 152^v.

Vratislavienses: Bibl. Universit. Rehding. 22 [CXLVI] 2236 85.

Incerti: codex Smyrnaeus, quem Φιλεκαπιδευτικός σύλλογος «Ὀμηρος» olim possidebat 2234 59, 125^v.

CODICES PESSUM DATI: 2162 MAT.; 2197 MAT.; 2252 MAT., FASC.

CODICUM POSSESSORES: v. POSSESSORES CODICUM.

Cohn L.: 2174 SCRIPT.; 2226 148, 295^v, POSS., BIBL.

Collectio alphabetica definitionum: v. Definitionum collectio alphabetica.

Collectio definitionum: v. Definitionum collectio.

COLLECTIONES LEGUM: v. LEGUM COLLECTIONES.

COLLECTIONES VARIAE: Collectio canonum ecclesiasticorum, Nomocanoni XIV titulorum praefixa 2184 21. Collectio verborum Atticorum cum explanationibus 2222 295, 318.

COLUMNENSIS FAMILIA: v. prolegomena, codicum descriptiones, POSS. nec non INSIGNIA FAMILIAE COLUMNENSIS.

COLUMNENSIS FAMILIAE BIBLIOTHECA: 2197 POSS.

Combeffis F.: 2220 268.

COMICORUM FRAGMENTA ADESPOTA: fr. 277 Kock 2246 136^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).

COMMENTARIA GRAECA IN ARISTOTELEM: v. codices 2163, 2168, 2169, 2170 A, 2171, 2173, 2183, 2189, 2199, 2201, 2215, 2223, 2248 196^v, 2253. Cf. etiam ARISTOTELIS COMMENTATORES.

Commentarium anonymum in librum primum Analyticorum posteriorum: 2173 247^v.

Commensus Iohannes: Nomocanonem codicem Vat. gr. 2198 efficientem collegit 2198 (v. p. 134); Photii Syntagma canonum retractavit 2198 129; scholion fortasse addidit 2198 1036 (v. p. 141).

COMPENDIA: v. 2164 SCRIPT.

COMPENDIA TACHYGRAPHICA: v. TACHYGRAPHICA COMPENDIA.

CONCILIA: Concilium Constantinopolitanum anni 1166: anathematismus 2220 19^v. Concilium Ephesenum: Actorum partes 1-4 et 7 2179 87; epistula Celestini ad Nestorium 2220 44^v (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); anathematismus 2220 46^v (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Synodus Photiana anni 879-880: actio sexta 2220 45 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). V. etiam CONCILII (DE) EXPOSITIONES, CONCILIORUM CANONES.

CONCILII (DE) EXPOSITIONES: de quinque conciliis oecumenicis, cum additamento de septimo concilio 2184 1^v; de conciliis oecumenicis septem 2220 84^v; de conciliis localibus 2184 2^v, 2220 86^v (altera expositio); de conciliis localibus et oecumenicis 2224 17^v; disticha iambica septem 2220 88; erotapocriseis anonymae de septem conciliis oecumenicis 2220 252^v; Michaelis Pselli in septem synodos versus 2248 197.

CONCILIORUM CANONES (secundum ordinem alphabeticum conciliorum hic recensiti): concilii Ancyranii 2184 76^v, 2198 23; concilii Antiocheni 2184 80^v, 2198 26; concilii Carthaginensis anni 256 2198 105; concilii Carthaginensis anni 419 2184 97, 2198 33; concilii Chalcedonensis 2184 89^v, 2198 32; concilii Constantinopolitani anni 381 2184 86, 2198 27; concilii Constantinopolitani anni 394 2184 107^v, 2198 85; conciliorum Constantinopolitan. I et II 2184 135^v, 2198 110; concilii Epheseni 2184 87^v, 2198 29; concilii Gangrensis 2184 79, 2198 24^v, 2220 44^v (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); concilii Laodicensis 2184 83^v, 2198 27; canon Ἀν' eiusdem concilii 2220 62 (in florilegio contra Latinos); concilii Neocaesariensis 2184 78, 2198 23; concilii Nicaeni primi 2184 74, 2198 23; concilii Nicaeni secundi 2184 128^v, 2198 99, 105; terminus eiusdem concilii 2220 45 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); concilii Sardicensis 2184 93, 2198 32; concilii S. Sophiae sive Constantinopolitani 2184 139^v, 2198 110; concilii Trullani 2184 108^v, 2198 86, 2220 44, 45 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); synodicum pro dominica prima quadragesimae 2220 46 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); tomus unionis anni 920 2220 46 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); concilii anni 920 2198 125;

concilii cuiusdam canon κα' 2220 61^v (in florilegio contra Latinos).
CONCILIORUM ORDO: Nomocanoni XIV titulum praefigitur, 2184 22.
CONSCRIBILLATIONES: v. INSCRIPTIONES VARIAE, PROBATIONES CALAMI et praeterea 2220 SCRIPT., ANNOT., 2221 ANNOT.
Constantinus Magnus imper.: Dispositio, scil. Eusebius Caesariensis, Vita Constantini II, 24-42 2205 227^v. Oratio ad sanctorum coetum scil. Eusebius Caesariensis, Vita Constantini liber V 2205 362.
Constantinus Reginus: opus Abu Ga'far Ibn al Gázār quod 'Εφὸδια τοῦ ἀποδημοῦντος inscribitur ex arabico sermone in graecum vertit, 2182 1.
Constitutiones apostolorum: excerpta diversa: lib. V, 13 2224 153^v; V, 18-19 2224 154; V, 19-20 2224 154; V, 20 2224 154^v; V, 23 2224 154^v; VIII, 32 (scil. S. Pauli ordo canonum) 2184 23^v; VIII, 33-34, 42-46 (scil. ss. apostolorum Petri et Pauli decreta) 2184 24, 2198 1047, 2224 152, 153; VIII, 34 2230 178^v; VIII, 47-48 (sc. canones ss. apostolorum) 2184 70^v, 2198 23; canones nonnulli cum interpretatione Balsamonis 2220 43 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); canones apostolorum vθ' et λε' 2224 28^v (in nomocanone Alexii Aristeni).
Coronensis Iohannes: 2173 SCRIPT.
Cosmas: Canones varii cum commentariis Theodori prodromi et Gregorii Pardi metropolit. Corinthi 2217 2.
Cramer J. A.: 2226 148, 2234 138, 149^v, 165^v.
Cratinus: fr. 279 Kock 2226 169^v.
CRYPTOGRAPHICA SCRIPTURA: 2220 SCRIPT., ANNOT.
Ctesias: de eo notitia 2240 3; de eius opere quod Persica inscribitur notitia 2240 15^v; de eius opere quod Indica inscribitur notitia 2240 18.
CURIUM URBS INSULAE CYPRI: 2184 SCRIPT., ANNOT.
CURSIVA SCRIPTURA: 2200 SCRIPT.
Cydonius Demetrius: Augustini *Soliloquia in graecum sermonem vertit, 2225 352.
CYPRII SCRIPTURAE STILI: v. SCRIPTURAE STILI, CYPRIUS; v. etiam 2194 SCRIPT.
CYPRIUS INSULA: codices ibi exarati vel Cyprium scripturae stilum perhibentes, 2184 SCRIPT., 2194 SCRIPT., 2247 SCRIPT., ORN.
Cyriacus Anconitanus: v. 2236 17.
Cyrrillus Alexandrinus: anathematismi duodecim (ex epistula XVII) 2224 167. Apologia contra Theodoretum 2220 56 (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). De incarna-

tionem unigeniti 2206 221^v. De ss. Trinitate dialogi septem 2206 1^v. Epistula ad Domnum 2184 166^v, 2198 124. Epistula ad episcopos qui sunt in Libya et Pentapoli 2184 167, 2198 124. Epistula ad Gennadium presbyterum et archimandritam 2220 275. Epistula ad Iohannem episc. Antiochiae 2184 17, 2220 54^v (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Epistula ad Maximum diaconum Antiochenum de Nestorianis 2220 274. Epistula ad Nestorium 2184 16. Fragmenta in Actis concilii Epheseni 2220 52^v, 303 (in florilegiis contra Latinos de processione spiritus sancti). Fragmentum incertum 2220 310^v (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Lexicon graecum 2164 1. Quae continentur in dialogo de spiritu sancto* 2206 209. Ei fragmentum in S. Maximi Confessoris epistula 15 insertum tribuitur 2224 279^v. Ei Georgius Balsamon Gelasii Cyziceni Historiam ecclesiasticam immerito tribuit 2179 3.

D

D'Agnolo Petrus: 2175 POSS.
Dain A.: 2226 152^v, 153, 2231 223.
DAMASCENA SCRIPTURA: v. 2200 SCRIPT.
Damascius: de eo notitia 2240 2^v.
Damasus papa Romae: Anathematismi ad Paulinum episcopum 2220 16^v. Epistula ad Paulinum episcopum, in Theodreti Cyrensis Historiae ecclesiasticae libro V servata 2220 53 (fragmenta in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); 2224 210; 2248 201 (fragmentum in opusculo de processione spiritus sancti).
Dane N.: 2231 223.
D'Anichino Iacopus: 2175 POSS.
Daniel Rhaithenus: Vita S. Iohannis Climaci in versione retractata 2230 3.
Darrouzès J.: 2220 20.
David philosophus: Prolegomena philosophiae 2253 1. Prooemium in Porphyrii Isagogen 2189 12. Ei Eliae commentarium in Aristotelis Categorias tribuitur 2169 51.
Decalogus: 2240 12.
De Cubicis Nicolaus: 2247 ANNOT., POSS.
Definitionum collectio: 2224 276^v.
Definitionum collectio alphabetica: 2216 195.

Demades: De duodecennali 2207 312^v.
De Mely F.: 2248 144, 153^v.
Demetracopoulos A.: 2234 103.
Demetrius Constantinopolitanus: 2244 POSS.
Demetrius Cydonius: v. Cydonius Demetrius.
Demetrius Cyzicenus: De Armeniis et Iacobitis 2220 268; eiusdem operis recensio brevior 2224 175.
Demetrius grammaticus: 2210 SCRIPT., POSS.
Demetrius Magister: epigramma Manu-
 lis II imper. orationi funebri praefixum 2239 4^v.
Demetrius ὁ Ἀουέρης: v. Ἀουέρης Demetrius.
Demetrius Rhalles Cabaces: v. Rhalles Cabaces Demetrius.
Demetrius Τζαμπλάκων praefectus castrorum: 2176 1^v; eius testamentum 2176 1^v (v. p. 55).
Demetrius Triclinius: v. Triclinius Demetrius.
Democritus: fr. 1 Diels 2185 3^v (inter adversaria Demetrii Rhalles Cabaces).
Demosthenes: Ad Philippi epistulam cum argumento Libanii et scholiis 2207 86^v. Adversus Aphobum de falso testimonio sine scholiis 2207 297^v. Adversus Calliclem de fundo sine scholiis 2207 163. Adversus Cononem sine scholiis 2207 158^v. Adversus Onetorem I sine scholiis 2207 295. Adversus Onetorem II sine scholiis 2207 297. Contra Andro-
 tionem sine scholiis 2207 188. Contra Aphobum I sine scholiis 2207 289^v. Contra Aphobum II sine scholiis 2207 293^v. Contra Aristocratem cum scholiis 2207 165. Contra Aristogitonem I cum scholiis 2207 259^v. Contra Aristogitonem II *sine scholiis 2207 267^v; eiusdem orationis initium 2238 155^v. Contra Dionysodorum sine scholiis 2207 286^v. Contra Midiam cum scholiis 2207 241. Contra Neaeram sine scholiis 2207 271^v. Contra Olympiodorum sine scholiis 2207 282^v. Contra Timocratem cum scholiis 2207 194^v. Declamatio amatoria sine scholiis 2207 168^v. Declamatio funebris sine scholiis 2207 165. De Chersoneso cum scholiis 2207 57; eadem oratio in fine mutila, cum argumento Libanii 2228 503^v. De corona 2207 115 (cum scholiis), 2250 217; 225, 11-12 2170 B ANNOT.; 284 2246 4 (inter Georgii Balsamonis adversaria). De decuriis cum scholiis 2207 97^v. De falsa legatione cum scholiis 2207 214^v. De foedere Alexandri sine scholiis 2207 269^v. De Halonneso cum scholiis 2207 50^v. De immunitate adversus Leptinem cum scholiis 2207 148^v. De pace cum scholiis 2207 41. De

re publica ordinanda cum scholiis 2207 92^v. Olynthiaca I cum scholiis 2207 20; I, 16 2246 120^v (inter Georgii Balsamonis adversaria). Olynthiaca II cum scholiis 2207 24. Olynthiaca III cum scholiis 2207 29^v. Philippica I cum Libanii argumento et scholiis 2207 33. Philippica II cum scholiis 2207 44^v. Philippica III cum scholiis 2207 66^v. Philippica IV cum scholiis 2207 77. Pro Megalopolitis sine scholiis 2207 109^v. Pro Rhodiorum libertate sine scholiis 2207 103^v. Scholia in Olynthiacam I 2207 16. Eius sex et viginti orationum argumenta, a Libanio composita 2207 4^v. Eius vita 2207 1. De eo notitia 2240 27^v.
De Rimpertinis Bartholomaeus: 2247 ANNOT., POSS.
De Rubeis Iohannes: 2182 POSS.
Deucalio: de eo notitia 2240 2.
Devreesse R.: 2165 3 (v. p. 9); 2195 1 (v. p. 124); 2197 SCRIPT., BIBL.; 2200 BIBL.; 2210 BIBL.; 2211 BIBL.; 2227.
Dexippus: de eo notitia 2240 7^v.
DIAGRAMMATA: diagramma astronomicum 2176 2^v; diagramma cum genealogiis ad historiam Lacedaemonis pertinentibus 2238 182^v; diagramma de artibus quae ad animam et corpus spectant 2228 15^v (v. p. 311); diagramma de vocibus parallelis 2246 50; diagrammata de diversis prooemiis 2228 190^v; diagrammata de nuptiis 2184 263, 2220 92^v, 93; diagramma de orbe terrarum 2185 4^v; diagramma geographicum 2238 183; diagramma Plethonis operi De partibus orationis praefixum 2238 155^v. V. etiam Elias.
Diassorinus Iacopus: 2169 ANNOT., 2174 SCRIPT.
Didymus: Adversus Eunomium lib. V 2220 47 (fragmenta S. Basilio Magno tributa in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); 2248 201 (in opusculo de processione spiritus sancti). De s. Trinitate dialogi quinque, S. Athanasio tributi 2220 318^v.
Didymus commentator: v. Homerus, In Iliadem scholia minora.
Diehl E.: 2197 (v. p. 130).
Diekamp F.: 2195 74 (v. p. 125); 2200 1, 13, 430, 444, 468, 474, BIBL.; 2210 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, SCRIPT., POSS., BIBL.
Diels H.: 2250 343^v, BIBL.; 2254 BIBL.
Διήγημα περὶ τῶν κατηχομένων: 2198 1112.
Diller A.: 2197 SCRIPT., BIBL.; 2236 2, 15, 16^v, 17^v, 27, 34, 42^v, 72, 85, 219^v, BIBL.; 2238 BIBL.; 2240 27^v, BIBL.
Dimitrianus: 2184 ANNOT.

Dinarchus: de eo notitia 2240 27.
Dio Cassius: Historiae 47, 49 cf. 2246 137 (inter Georgii Balsamonis adversaria); de eo notitia 2240 7.
 Dio Prusensis: de eo notitia 2240 5.
Diocles Carystus: Ἐπιστολή προφυλακτική 2236 2.
Diodorus Siculus: Historiae XV, 55 2246 119 (inter Georgii Balsamonis adversaria); de eo notitia 2240 3.
Diodorus Tarsensis: cf. 2210 140. Catena in Genesin cf. 2225 351.
Diogenes Laertius: Vitae philosophorum libri I-X 2186. Aeschines 2186 35. Alcmaeon 2186 167. Anacharsis 2186 19. Anaxagoras 2186 25. Anaxarchus 2186 178. Anaximander 2186 24. Anaximenes 2186 24. Antisthenes 2186 100. Arcesilaus 2186 74. Archelaus 2186 27. Archytas 2186 166. Aristipus 2186 36. Aristo 2186 146. Aristoteles 2186 82. Bias 2186 16. Bio 2186 78. Carneades 2186 31. Cebes 2186 47. Chilo 2186 13. Chrysippus 2186 149. Cleobulus 2186 17. Clitomachus 2186 81. Cleanthes 2186 147. Crantor 2186 74. Crates 2186 73. Crates 2186 115. Crito 2186 46. Demetrius 2186 96. Democritus 2186 175. Diogenes 2186 103. Diogenes Apolloniensis 2186 178 (ultima verba tantum). Dionysius 2186 147. Empedocles 2186 162. Epicharmus 2186 166. Epicurus 2186 186. Epimenides 2186 21. Euclides 2186 44. Eudoxus 2186 168. Glaucio 2186 47. Heraclides 2186 98. Heraclitus 2186 169. Herillus 2186 146. Hippasus 2186 167. Ipparchia 2186 117. Lacydes 2186 80. Leucippus 2186 174. Lyco 2186 94. Melissus 2186 173. Menedemus 2186 47. Menedemus 2186 118. Menippus 2186 117. Metrocles 2186 116. Monimus 2186 114. Myso 2186 21. Onesicritus 2186 115. Parmenides 2186 172. Periander 2186 18. Phaedo 2186 43. Pherecydes 2186 23. Philolaus 2186 107. Pittacus 2186 14. Plato 2186 51. Polemo 2186 73. Protagoras 2186 177. Pythagoras 2186 154. Simmias 2186 47. Simo 2186 9. Socrates 2186 27. Solo 2186 9. Speusippus 2186 70. Sphaerus 2186 149. Stilpo 2186 45. Strato 2186 92. Thales 2186 4. Theophrastus 2186 88. Timo 2186 185. Xenocrates 2186 71. Xenophanes 2186 172. Xenophon 2186 33. Zeno 2186 118. Zeno Eleates

2186 173. Vitae philosophorum inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis: I 9 2185 3; I 10 2185 4; II 6 2185 73; II 12 2185 10; VII 139 2185 9; VIII 76 2185 10; IX 21-22 2185 74; IX 44 2185 3; IX 87 2185 10; IX 99 2185 3; X 31 2185 75; X 31, 32-33 2185 74; X 132 2185 75.
Dionysius Areopagita, Ps.: Opera cum scholiis S. Maximo Confessori vulgo tributis 2162, 2249 1^v-163. De caelesti hierarchia cum indice capitum, epigrammatibus duobus et subscriptione 2162 9; cum indice capitum et epigrammate 2249 63; excerpta (scil. cc. VI, VII, VIII, IX, XII, XIV, XV) 2200 454. De divinis nominibus cum indice capitum, epigrammatibus duobus et subscriptione 2162 113; cum tabula capitum et epigrammate 2249 1^v; fragmentum 2220 52 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); fragmenta duo 2220 301 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). De ecclesiastica hierarchia cum indice capitum, scholio inedito, epigrammatibus duobus et subscriptione 2162 53; cum tabula capitum 2249 95. De mystica theologia cum indice capitum, epigrammate et subscriptione 2162 194; cum tabula capitum 2249 139; fragmentum 2220 52 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Epistulae decem cum indice et subscriptione 2162 199; cum indice 2249 144. Ei nonnulla de ratione inter Patrem, Filium et Spiritum sanctum tribuuntur 2220 246, SCRIPT. In eius opera: 1. Epigrammata ἀγγελικῆς σοφίης 2162 8, 2249 94; εἰς νόον αἰγλήεντα 2162 113, 2249 1^v; καὶ νόον αἰγλήεντα 2162 193; οὐρανίων θιάσων 2162 8; οὐρανοῦ ἀστερόεντος 2162 53; σὸν νόον ἀρδεύσας 2162 113; σύμβολα θεσπεσίων 2162 53. 2. Index operum 2162 5. 3. Prologus vulgo S. Maximo Confessori tributus (inc. τὴν μὲν εὐγένειαν) 2162 1. 4. Scholion de philosophis paganis (inc. ἰστέον ὥς τινες) 2162 4. 5. Scholion de authentia operum (inc. ἐπειδὴ δέ τινες) 2162 4. 6. Scholion de verbis quibus personae et res sacrae indicantur (inc. οὗτος ὁ ἐν ἁγίοις ἡμῶν πατήρ) 2162 5. 7. Scholion etymon verbi ἥλιος explicans (inc. ἥλιος ἄλιος) 2162 5. 8. Scholion singulorum capitum operis De ecclesiastica hierarchia partitionem explicans 2162 52. 9. Scholion de Germano patriarcha et Maximo monacho, ad opus De divinis nominibus pertinens 2162 113. 10. Index capitum operis De coelesti hierarchia

2162 6^v, 8^v. 11. Index capitum operis De ecclesiastica hierarchia 2162 6^v, 52. 12. Index capitum operis De divinis nominibus 2162 7, 112. 13. Index capitum operis De mystica theologia 2162 7, 193. 14. Index decem epistularum 2162 7, 199^v. 15. Index operum deperditorum 2162 223^v.
Dionysius ep. Alexandriae: Epistula ad ep. Basilidem 2184 140, 2198 110; Epistula ad Paulum Samosatensem 2198 999.
Dionysius Halicarnassensis: Antiquitates Romanae XIX, cc. 9-10 (excerptum a Georgio Gemisto Plethone confectum) 2236 86. De compositione nominum 2246 36 (excerptum inter Georgii Balsamonis adversaria). De eo notitia 2240 3.
Dioscurides Pedanius: De materia medica libri II-IV 2182 58.
Diringer D.: 2165 ORN., 2167 ORN.
DISTICHI ELEGIACI: distichus graecus, Oppiani Halieuticon libro I praefixus 2245 12. Distichus latinus 2241 ANNOT.
Doctrina patrum de incarnatione Verbi: 2200 1, 13; c. XVI 2210 145. V. etiam 2195 74.
DODECASYLLABI BYZANTINI: 2236 220.
Dölger F.: 2210 BIBL.; 2220 282^v, 284, 286^v.
Donnet D.: 2222 271, BIBL.; 2226 170, 194, BIBL.
Doxopates Iohannes: Commentarium in Aphthonii progymnasmata cum prooemio 2228 2. Commentarium in Hermogenis librum De ideis 2228 316. Commentarium in Hermogenis librum De inventione 2228 194.
Drachmann A. B.: 2164 1, BIBL.
Drerup E.: 2191 BIBL.
Dursus Alphonsus: 2201 SCRIPT., ANNOT.

E

ECCLESIA OCCIDENTALIS ET ORIENTALIS: Quomodo unde et quando Itolorum scissio ab orthodoxis evenerit 2224 207. V. etiam LATINI, Nicetas Nicaenus, Photius patr. CP Contra veteris Romae asecclas, De Francis et reliquis Latinis, Theophanes metropol. Nicaeae.
Ecloga ad prochiron mutata: XVIII, 25 2224 158; XIX, 20 2224 158; tit. 29 v. MATRIMONII DISCIPLINA, De affinitatis gradibus e tertio libro Instituto-
Egenolff P.: 2226 168^v, 190^v; 2234 138, 165^v, BIBL.; 2241 175^v, 181^v.

Ehrhard A.: 2194 196^v, 413, 415^v, SCRIPT. (v. pp. 121, 122, 123).
 Ἐλεγχος τινῶν μὴ καλῶς δοξαζομένων καὶ τελουμένων παρὰ Λατίνοις: v. LATINI.
Elenchus decem plagarum Aegyptiorum: 2240 12.
Elenchus duodecim lapidum: 2240 12.
Elias: Commentarium in Aristotelis Categorias 2169 51; cf. 2173 76 (v. p. 39). Commentarium in Aristotelis De interpretatione 2173 228, 138 (fragmentum). Diagrammata et scholia nonnulla in Aristotelis librum De interpretatione 2173 111, 119^v (v. p. 41). Cf. etiam 2189 11^v.
Elias Ecdicus: Anthologium gnomicum 2230 160; c. 1 2230 200; c. 60 2230 179. Gnosticae sententiae 2230 165; cc. 65, 103 2230 200.
Empedocles: fr. 1 Diels 2185 10^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); fr. 21 Diels 2185 3^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis).
Epanagoge: v. 2220 46^v (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti).
Epanagoge aucta: v. 2220 46^v (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). V. etiam 2224 163^v.
Ephraem Syrus: De virtute c. 7 2235 191 (in collectione locorum ad vitam asceticam pertinentium). Paraenesis XXVI 2235 216 (fragmentum in collectione locorum ad vitam asceticam pertinentium). Precatio 2230 180. Sermo de patientia, consummatione et secundo adventu 2230 181. Fragmentum incertum 2220 59^v (in florilegio contra Latinos).
Epictetus: Manuale ad usum monasticum aptatum 2231 62. Commentarium in paraphrasin christianam manualis, in recensione quae «maxima» vocatur 2231 223.
Epicurus (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis): Epistula ad Herodotum 38-39 2185 3; 41 2185 75. Epistula ad Menoeceum 123-124 2185 3; 132 2185 75; 135 2185 75. Fr. 35 Usener 218575; fr. 35, 36, 255 Usener 2185 74; fragmentum incertum 2185 3.
Epimetheus: de eo notitia 2240 2.
Epiphanius Cyprius: De duodecim lapidibus rationali sacerdotis infixis 2230 168^v, 2248 155^v. De mensuris et ponderibus 2220 4, v. etiam 2220 2^v; eiusdem operis excerpta 2164 119^v. Ex eius operibus Chronicon breve sumptum est 2210 184. Ei Iohannis Damasceni opus De haeresibus tribuitur 2224 176.

Episcopalibus cathedris (notitiae de): v. **Basilus Armenius**, **Georgius Cyprius**, *Nova Tactica*.
 Episcopatibus (notitiae duae de): v. *Nova Tactica*.
 Episcopi potestate poenae augendae vel diminuendae (de): 2224 2.
 EPISTULAE VARIAE: Epistula commendatitia 2220 88^v. Epistula dimissoria de ordinatione subdiaconi, diaconi et presbyteri 2220 106^v. Epistula ecclesiae Constantinop. ad Martyrium Antiochiae 2184 168^v, 2198 125. Epistulae commendatitiae episcopi pro clerico exemplar 2184 263; aliud exemplar 2184 263. Epistula anonyma quaedam 2226 308. Epistulae exemplum 2220 ANNOT.
 Ἐπιστολαί: de quattuor ἐπιστομίων modis 2220 17, 88; de quinque ἐπιστομίων modis 2184 264.
 EROTAPOCRISEIS: Erotapocriseis anonymae de ritibus quibus sacerdotes perfunguntur 2198 1098. Erotapocriseis anonymae de septem conciliis oecumenicis: v. CONCILIIIS (DE) EXPOSITIONES. Erotapocriseis de fide orthodoxa: v. THEOLOGICA VARIA, Erotapocriseis de fide orthodoxa. Erotapocriseis duae in illud «Faciamus hominem secundum imaginem nostram» 2230 170, 2248 204. V. etiam **Anastasius Sinaita**.
 Ethicorum lemmatum tabula (homiliis in Genesin S. Iohannis Chrysostomi praefixa): 2166 2.
 ETYMOLOGIA (NONNULLA DE): v. **Anastasius Sinaita**, *Viae dux*.
 ETYMOLOGICA: Collectio etymologiarum nonnullarum vocum 2226 197. Pauca etymologica 2241 186^v.
 Eubulus: fr. 130 Kock 2246 138^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Euchologium patriarchale: v. 2220 258^v.
 Euclides: *Elementa* 2173 247^v (excerpta e primo libro).
 Eudemus: de eo notitia 2240 2^v.
 Eulogius Alexandrinus: locus in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti 2220 46.
 Eunapius: *Vita Libanii* 2243 2. De eo notitia 2240 8^v.
 Euripides: *Andromacha* vv. 207-208 2246 136^v (inter Georgii Balsamonis adversaria). *Andromeda* fr. 138 Nauck 2246 2 (inter Georgii Balsamonis adversaria). *Antigone* fr. 161 Nauck 2246 2 (inter Georgii Balsamonis adversaria); fr. 162 Nauck 2246 2

(inter Georgii Balsamonis adversaria). *Auge* fr. 269 Nauck 2246 2 (inter Georgii Balsamonis adversaria). *Cyclops* 654 cf. 2246 35^v. *Hecuba*: secundum recensionem Manuelis Moschopuli cum vita Moschopuli, argumento, paraphrasi interlineari et scholiis a Moschopulo manantibus 2237 9; secundum recensionem Demetrii Triclinii, cum vita et argumento Thomae Magistri, personarum tabula et scholiis a Demetrio Triclinio manantibus 2241 8. *Heraclides* 625 2246 138 (inter Georgii Balsamonis adversaria). *Hippolytus* fr. 430 Nauck 2246 2 (inter Georgii Balsamonis adversaria). *Meleager* fr. 524 Nauck 2246 2 (inter Georgii Balsamonis adversaria). *Oedipus* fr. 548 Nauck 2246 2 (inter Georgii Balsamonis adversaria). *Orestes* secundum recensionem Manuelis Moschopuli cum argumento, personarum tabula et scholio 2237 59^v; secundum recensionem Demetrii Triclinii cum argumento Thomae Magistri, personarum tabula, scholiis tribus Demetrii Triclinii praefixis et scholiis marginalibus 2241 55. *Phoenissae* secundum recensionem Manuelis Moschopuli cum argumento, personarum tabula, glossis interlineariibus et scholiis marginalibus a Moschopulo et Thoma Magistro manantibus 2237 108; secundum recensionem Demetrii Triclinii cum argumento Thomae Magistri, personarum tabula et scholiis marginalibus 2241 112; vv. 1-6 2185 10 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). *Collectio gnomiorum* versuum e tribus tragoediis sumptorum, scil. *Hecuba*, *Oreste* et *Phoenissis* 2245 2. *Eius vita*, a Manuele Moschopulo composita 2237 8, 2241 4; *eius vita*, a Thoma Magistro composita 2241 5^v.
 Eusebius Caesariensis: *Canones decem quattuor evangeliorum* 2165 3, 2247 3. *De laudibus Constantini oratio* 2205 233. *Epistula ad Carpianum* 2165 2. *Historia ecclesiastica libri I-X* 2205 1; V 8, 2-4 cf. 2165 1^v. *Praeparatio evangelica* X, 5 2210 161^v. *Vita Constantini libri I-V* 2205 278^v; II 24-72 2205 227^v. Ex eius operibus *Chronicon* breuiatum sumptum est, 2210 163. De eo notitia 2240 8.
 Eusebius Pythagoricus: fr. 39 Mullach 2246 137 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Eustathius archiep. Thessalonicae: *Commentarium in Iliadem*, rhaps. E, 968 2246 119^v (inter Georgii Balsamonis adversaria); rhaps. Ψ, 1330 2246 119 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Eustathius episcopus: subscriptio epistulae 21 S. Basilii Magni subfixa 2209 145.

Eustathius monachus: *Epistula ad Timotheum scholasticum de duabus naturis adversus Severum* 2195 185.
Eustathius quidam: *Syllogismus* 2220 315^v (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti).
Eustratius metropol. Nicaeae: *Sermo de azymis* 2224 226^v. Ex eius commentario in Aristotelis *Ethica Nicomachea* scholia nonnulla manant, 2215.
Euthalius: *Tabulae capitum S. Pauli epistularum* 2180 7. *Epist. ad Romanos* 2180 7; *epist. I ad Corinthios* 2180 7^v; *epist. II ad Corinthios* cum subscriptione 2180 7^v; *epist. ad Galatas* 2180 7^v; *epist. ad Ephesios* 2180 8; *epist. ad Philippenses* 2180 8; *epist. ad Colossenses* cum subscriptione et stichometria 2180 8; *epist. I ad Thessalonicenses* cum subscriptione et stichometria 2180 8; *epist. ad Titum* 2180 8^v; *epist. ad Hebraeos* cum subscriptione et stichometria 2180 8^v; *epist. II ad Thessalonicenses* 2180 9; *epist. I ad Timotheum* 2180 9; *epist. II ad Timotheum* 2180 9^v.
Euthymius Armenopolus: *Anathema contra eos qui septem conciliis oecumenicis non adhaerent* 2224 14^v.
Euthymius monachus monasterii τῆς Περβλέπτου: *Oratio invectiva prior adversus Armenios* 2220 225^v.
Euthymius Zigabenus: *Panoplia dogmatica* 2172; eiusdem operis tit. XIII de processione spiritus sancti 2224 239^v; eiusdem operis tit. XXVI cf. 2235 5.
 Evagrius: de eo notitia 2240 8.
 Evangelia, Evangelia duodecim s. *Passionis D.N. Iesu Christi*, Evangelia horarum magnae parasceves, Evangelia matutina diversa, Evangelia pro diversis precibus, Evangelia undecim matutina resurrectionis, Evangeliarium totius anni: v. BIBLIA SACRA UTRIUSQUE TESTAMENTI. 2. *Novum Testamentum*.
 EVANGELISTAE QUATTUOR: v. BIBLIA SACRA UTRIUSQUE TESTAMENTI. 2. *Novum Testamentum*.
 EVANGELISTARUM IMAGINES: v. BIBLIA SACRA UTRIUSQUE TESTAMENTI. 2. *Novum Testamentum*.
Evergetinus Paulus: *Collectio liber I*, c. κγ' 2220 19 (excerpta tria); I, c. με' 2230 178^v; II, c. ι' 2230 178^v (scil. excerptum e Constitutionibus apostolicis); III, c. κς' 2230 178^v; III, c. λλ' 2230 178^v, 179^v; III, c. λγ': excerpta sive dicta S. Maximi Confessoris, S. Isaiae abbatis, S. Antonii abbatis, alius sancti cuiusdam, S. Marci Eremitae, S. Barsanuphii 2230 177^v.

Exemplar epistulae commendatitiae: v. EPISTULAE VARIAE.
Exemplum epistulae: v. EPISTULAE VARIAE.
Exortatio anonyma: 2248 300.
Explicatio vocis hebraicae ἀλληλούια: 2224 261.
Explicatio vocis hebraicae ἀμήν: 2224 261.
Expositio fidei orthodoxae: v. *Fidei orthodoxae expositio nec non Professio fidei orthodoxae*.

F

FAMILIA COLUMNENSIS: v. COLUMNENSIS FAMILIA.
 Felicianus Bernardus: 2168 SCRIPT.
Felix papa Romae: ei anathematismi ad Petrum Fullonem tribuuntur 2220 17.
 Ficinus Marsilius: 2197 POSS.
Fide orthodoxa erotapocriseis (de): v. THEOLOGICA VARIA, Erotapocriseis de fide orthodoxa.
Fidei orthodoxae expositio: 2224 286.
 Finch C. E.: 2245 2, BIBL.
Flavianus: *Epistula ad papam Leonem* 2184 11.
Flavius Iosephus: *Contra Apionem liber I* 2236 167 (excerpta duo). De bello Iudaico III 107 2238 155^v. De eo notitia 2240 4.
Flavius Philostratus: v. Philostratus Flavius. Foerster R.: 2243 21, BIBL.; 2250 BIBL.
 FOLIA EX ALIIS CODICIBUS AVULSA ET PLERUMQUE IN INITIO VEL IN FINE NONNULLORUM CODICUM COLUMNENSIIUM ADDITA: 2176 r (v. p. 55); 2181 1-4 (v. FASC.); 2205 II-II (v. p. 164); 2230 200^v (v. p. 326); 2239 69 (v. p. 367); 2241 a-e (v. p. 379); 2245 I-II (v. p. 396); 2251 I-II, 273-274 (v. p. 425); 2252 II-III (v. p. 427); 2253 I, a, a¹, b, c, 41, 42 (v. p. 429).
 FOLIA RESCRIPTA: 2253 a, a¹, b, c.
 Follieri H.: 2195 BIBL.; 2197 BIBL.; 2200 SCRIPT., BIBL.; 2205 ANNOT., BIBL.; 2210 BIBL.; 2249 SCRIPT., BIBL.; 2254 BIBL.
 FORNICATIONEM (NONNULLA CONTRA): 2217 271.
 Franchi de' Cavalieri P.: 2200 BIBL.; 2223 BIBL.
 FRANCHI: de eis opusculum 2198 1091.
 Franciscus de Candia: cf. 2211 BIBL.
 Friend A. M.: 2167 ORN.
 Furnarius Petrus Iohannes: 2212 SCRIPT.

G

Galenus: *De methodo medendi ad Glauconem liber I*, in fine mutilus 2182 48; *liber II* in initio mutilus 2254 1.
 Galenus Nicephorus: 2204 POSS.

- Gallavotti C.*: 2197 (v. p. 131), FASC., SCRIPT., POSS., BIBL.
Gallay P.: 2250 BIBL.
Gamillscheg E.: 2186 SCRIPT.
Ganstrom E.: 2200 SCRIPT.
Gardthausen V.: 2200 SCRIPT., BIBL.; 2201 SCRIPT., 2226 POSS.
Garitte G.: 2244 SCRIPT.
Gautier P.: 2220 27, 30*, 32, 35, 36, 36*, 37, 38, 39, 63, BIBL.
Gazes Theodorus: De fato 2240 59. Grammatica lib. III 2240 48 (excerptum). Eius versio graeca Plinii Historiae naturalis 2185 4, 6*, 75* (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis).
Gelasius Cyzicenus: Commentarium Actorum concilii Nicaeni secundi, cc. κ' et κβ' 2220 48* (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Historia ecclesiastica, λόγοι α'-γ' 2179 3.
Gelzer H. 2184 170, 172*, BIBL.; 2210 163; 2224 215.
Gennadius: v. *Georgius Scholarius*.
Gennadius Heliopolitanus: 2219 1*, 11*, 13*, 14, 62, BIBL.
Gennadius patr. CP: Epistula circularis ad omnes metropolitanos 2184 167*, 2198 124.
Gentibus quae magna imperia condiderunt (notitia de): 2210 168.
Georgius Cyprius: Descriptio episcopaliū cathedrarum 2184 172*.
Georgius Gemistus Pletho: v. *Pletho Georgius Gemistus*.
Georgius lector: 2205 SCRIPT.
Georgius monachus: Capita ad Epiphaniū de haeresibus 2210 138 (excerpta, scil. cc. IX, X, XI). De computatione Paschae scripta duo 2210 150, 160.
Georgius Scholarius: opera tria autographa cum epistula nuncupatoria ad Constantium Palaeologum 2223. Commentarium in Aristotelis Catagorias 2223 69. Commentarium in Aristotelis De interpretatione 2223 147. Prolegomena in logicam et in Porphyrii Isagogen 2223 5. Brevis fidei christianae expositio 2225 402. De una via ad salutem 2225 392. Quae episcopum scire et docere oporteat 2225 386. Codicem 2223 ipse exaravit: 2223 SCRIPT.
Georgius II Xiphilinus patr. CP: Responsiones ad Marcum patr. Alexandrinum (excerpta) 2220 22*.
Germanus I patr. CP: De haeresibus et synodis 2198 968. De sex synodis 2200

474. Historia ecclesiastica et mystica contemplatio 2224 216.
Giannelli C.: 2242 11, 28, 151, SCRIPT., BIBL.
Glöckner S.: 2228 122, BIBL.
Glycon: dictum 2246 137 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
Goez I. A.: 2236 42*, 45*.
Gorgias: Helenae laudatio 2207 313*.
Gouillard J.: 2198 1061.
GRAMMATICA: v. praesertim codices 2222, 2226, 2232, 2233, 2234, 2240 47*, 48, 2241 175*, 181*, 185, 2244, 2246 passim.
GRAMMATICALIA VARIA: v. Accentibus (de) opusculum, Animadversiones grammaticales variae, Animadversiones grammaticales variae in nonnullas voces Iliadis Homeri, Barbarismo et soloecismo (excerpta duo de), Index vocum grammaticalium, LEXICA (Lexicon de spiritibus sive «Mischlexikon»), Orthographicum excerptum de nominibus quae cum ων desinunt, Περί ἐγκλινομένων. Coniugatio verbi τύπτειν 2232 108* (in adpendice Manuelis Moschopuli Erotematum). Declinationes complurium nominum 2232 101 (in adpendice Manuelis Moschopuli Erotematum). Paradigmata nonnullorum verborum 2232 113, 2253 41-42*. Περί τῶν στερητικῶν 2241 186*. Πόσα καὶ ποῖα ἐπιτακτικὰ μόρια 2241 186*. Regula de particula ἄν 2241 186. Regulae de perispomenis et ἵνα 2226 152. Tabula infinitorum aoristi primi nonnullorum verborum 2240 47*. Textus grammaticalis latinus quidam 2253 b-c scriptura recentior.
Gregorius I papa Romae: Dialogi, liber II 2220 53* (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); liber IV, c. vξ 2220 68 (in Theophylacti Bulgariae opusculo contra Latinos). Oratio feriae quartae hebdomadis Pentecostes 2220 53* (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti).
Gregorius Chioniades: Professio fidei 2226 10.
Gregorius Corinthius: Commentarium in Hermogenis librum περί μεθόδου δεινότητος, cum Iohannis diaconi et logothetae commentario partim consentiens 2228 420.
Gregorius II Cypri patr. CP: Pittacium ad imperatorem Andronicum II Palaeologum 2248 231*. Professio fidei 2248 227* (fragmenta duo cum interpretatione).
Gregorius monachus: 2211 SCRIPT.
Gregorius Nazianzenus (S.):

- Carmina: I, 2, 30 (sive Versus iambici acrostici) 2224 259* (cum interpretatione); I, 32 2205 SCRIPT.; II, 2, 119 (sive Epitaphium in S. Basilium Magnum) 2248 225 (cum interpretatione Nicetae Paphlagonis); II, 33 2252 (cum interpretatione graeca et versione sermone Italiae inferioris scripta).
Epistulae: 4 2209 2 (inter epistulas S. Basilii Magni); 54 2243 128* (collectioni Libanii epistularum subfixa); 57 2209 142 (inter epistulas S. Basilii Magni); 80 2250 166; 114 2209 2* (inter epistulas S. Basilii Magni).
Orationes: oratio 33 2220 22* (excerptum breve); oratio apologetica II 2250 87; oratio in laudem S. Cypriani (fragmentum cum commentario Nicetae Serrarum) 2245 II (v. p. 397); oratio in s. lumina 2220 50, 307* (fragmenta in florilegiis contra Latinos de processione Spiritus sancti), v. etiam 2220 246; oratio theologica tertia 2220 50 (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione Spiritus sancti). Oratio theologica quarta 2220 307* (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione Spiritus sancti).
Orationum lemmata (quorum initium et finis tantum citantur): agitur de lemmatibus orationum 15, 19, 24, 38, 41, 43, 44, 45, argumentis et commentario Nicetae Heracleensis instructis 2251.
Sententiae tetrastichae vθ': v. Carmina II, 33.
Versus canonici e metricis eius poematibus: 2198 114.
Versus iambici acrostici: v. Carmina, I, 2, 30.
Fragmentum incertum 2220 60 (in florilegio contra Latinos). Ei remedium medicum tribuitur 2250 343*.
Gregorius Neocaesariensis: Epistula 2198 114.
Gregorius Nyssenus (S.): Adversus Apollinarem 2172 243 (fragmentum in Euthymii Zigabeni Panoplia dogmatica). Commentarium in Canticum Canticorum (hom. XII) 2225 2. Contra Eunomium I 2220 49, 306* (fragmenta in florilegiis contra Latinos de processione Spiritus sancti). De anima et resurrectione 2225 10*. De beatitudinibus orationes octo 2225 220. De fide 2224 279* (fragmentum in S. Maximi Confessoris epistula 15). De oratione dominica orationes quinque 2225 281. De vita Mosis 2224 261*. Epistula ad Letoium 2184 160*, 2198 119; ep. 189 in editione (P. G.

- 32) epistularum S. Basilii Magni 2209 175*. In inscriptiones psalmorum 2225 68. In suam ordinationem 2225 248 (fragmentum). Oratio catechetica magna 2225 166. Quod non sint tres dii 2220 306* (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione Spiritus sancti); 2224 279* (fragmenta duo, in S. Maximi Confessoris epistula 15). Ei viri docti nonnulli epistolam 38 in editione (P. G. 32) epistularum S. Basilii Magni, quae «De differentia essentiae et hypostasis» inscribitur, tribuunt 2209 189, cf. etiam 2224 282*. Opusculum de trinitate* 2220 152*.
Gregorius PP. XVI: 2169 INTEG.
Gregorius Pardus metr. Corinthi: Commentarium in canones Cosmae et Iohannis Damasceni 2217 2.
Gregorius Thaumaturgus (S.): Epistula canonica 2184 145. Expositio fidei 2220 106*; 2220 50*, 302* (fragmenta in florilegiis contra Latinos de processione Spiritus sancti). Fides secundum partem 2220 302* (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione Spiritus sancti). Ei opusculum de trinitate tribuitur, 2220 152*.
Gregory C. R.: 2165 1*, BIBL.; 2167 2, 312, BIBL.; 2180 1*, 5, BIBL.; 2247 BIBL.; 2251 BIBL.
Gretser I.: 2220 288.
Gribomont J.: 2209 BIBL.
Grumel V.: 2184 4, 7, 261*, 264; 2198 1106, BIBL.; 2219 30*, 37*, BIBL.; 2220 19*, 22*, 225*, 52; 2224 226*.
Guilland R.: 2219 passim, BIBL.
Guy J. C.: 2230 189*; 2235 2 (v. p. 346).

H

- Hadot J.*: 2231 CHART. SIGNA, ANNOT., BIBL.
HAGIOGRAPHICA: v., praeter vocem «BIBLIOTHECA HAGIOGRAPHICA GRAECA», etiam: S. Iohannis Climaci vita, in versione retractata 2230 3; S. Mariae Aegyptiacae vita 2205 II (fragmenta, v. p. 164); S. Pachomii Tabennesiotae vita altera 2230 199 (excerpta tria).
HAGIOPOLITANA SCRIPTURA: 2200 SCRIPT.
Hardt I.: 2236 16*, 17, 18*, 19*.
Harlfinger D.: 2173 SCRIPT., BIBL.; 2201 SCRIPT., BIBL.; 2223 BIBL.; 2226 POSS.; 2239 SCRIPT.
Harmonius Atheniensis: 2197 POSS.
Harnack A.: 2200 BIBL.
Harpocraton: Lexicon in decem oratores Atticos 2226 98.
Hausherr I.: 2230 196*.
Heiberg J. L.: 2240 56, 57*, BIBL.; 2241 POSS., BIBL.

Helena: de ea notitia 2240 2.
Helladius Besantinous: Chrestomathia 2222 312^v (excerpta in Photii Bibliotheca).
Henry P.: 2197 FASC., BIBL.
Hephaestion: De metris* 2248 157 (sub hoc titulo tractatus Harleianus qui dicitur de metris quoque traditur 2237 156). Enchiridion: ex hoc opere summarium sive epitome de novem metris poeticis manat, 2181 5, 2241 1.
Heracles: de eo notitia 2240 2.
Heraclitus: fr. A 23 Diels cf. 2246 104.
Heraclius imperator: Commentarium in promptos Ptolemaei canones 2176 1. Novellae quattuor: de clericis conveniendis 2184 212^v, 2198 893; de numero clericorum magnae ecclesiae 2184 214^v 2198 897; de numero clericorum magnae ecclesiae 2184 216, 2198 902; de clericis Constantinopolin venientibus sine iussu patriarchae non recipiendis 2184 217, 2198 905.
Hermann G.: 2226 148, 2241 181^v.
Hermes Trismegistus: de eo notitia 2240 2.
Hermias: de eo notitia 2240 2^v.
Herminus: de eo notitia 2240 2^v.
Hermogenes: De ideis cum Iohannis Doxopatri commentario 2228 317^v. De inventione cum Iohannis Doxopatri commentario 2228 197. Περὶ μεθόδου δεινότητος cum commentario Iohannis diaconi et logothetae 2228 420. Περὶ στάσεων cum scholiis 2228 122. In eius opus Περὶ στάσεων prolegomena 2228 115, 117^v; in idem opus scholia 2228 122. Conspectus diversorum prooemiorum secundum eum, 2228 190^v.
Herodianus Aelius: De encliticis 2226 168^v. De indeclinabilibus verbis 2234 165^v (excerptum). De nominum declinatione (epitome a Sergio anagnoste confecta) 2234 149^v. De numeris 2226 167. De verbis activis et passivis excerptum 2226 168. De voce ἔστι 2226 168. Περὶ ἡμαρτημένων λέξεων* 2226 148 Philetaerus* 2226 153.
Herodianus historiarum scriptor: de eo notitia 2240 7.
Herodotus: Historiae I 212, 216 2185 7^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); III 17, 2-18 2185 10^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); IV 88 2185 3 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); VII 10 8 2, 16 α 1 2246 119 (inter Georgii Balsamonis adversaria); VII 54, 1-2 2185 8^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); VII 61, 62, 74, 89 2238 183^v; VIII, 44 2238 183^v; VIII 137-139 2185 74^v (inter adversaria De-

metrii Rhallis Cabacis). Fragmentum incertum, ei tributum 2185 6^v, 46^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). De eo notitia 2240 3.

Hesiodus: Opera et dies 2185 11; secundum recensionem Manuelis Moschopuli et cum scholiis eiusdem 2237 170; eiusdem operis initium 2221 ANNOT.; v. 289 2246 148 (inter Georgii Balsamonis adversaria). Scutum 2185 34, 2237 1, 211. Theogonia 2185 47, 2237 192; v. 19 2185 74 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); vv. 19-20 2185 4 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis).

Hesychius: de eo notitia 2240 9^v.

HEXAMETRI ORACULA SYBILLINA IMITANTES: 2208 ANNOT.

Hierocles: Commentarium in aureum carmen 2231 3, 2248 3.

Hilgard A.: 2234 149^v, 165^v, BIBL.

Hierosolymorum expugnationibus (notitia de): 2210 165^v.

Himerius: de eo notitia 2240 9^v.

Hippocrates: Aphorismi I 22 2185 6^v marg. inf., 46^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); II 39 2185 4^v, 46^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Ius iurandum 2238 180. Περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τρωμάτων c. 20 2246 4 (inter Georgii Balsamonis adversaria). Prognosticon (in initio mutilum) 2254 21.

Hippolytus ep. Romae (S): Canones 2198 1039. Ei notitia de S. Iohanne evangelista tribuitur 2220 359.

Historia ecclesiastica (de) notitiae duae: 2210 187^v.

Historia monachorum in Aegypto: excerptum de Paternuthio 2235 8^v (inter alia excerpta ascetica).

Holstenius L.: 2197 (v. pp. 130, 131), MAT., POSS., BIBL.

Homerus: Batrachomyomachia* cum glossis et scholiis 2222 12. Ilias A 1 2193 3; A 8 2193 4^v; A 15 2193 4^v; A 39-42 2193 6^v; A 248 2193 21; B 637 cf. 2246 50^v (inter Georgii Balsamonis adversaria); O 1 2193 232; T 196-197 2185 9^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); Ψ 295 cf. 2246 138^v (inter Georgii Balsamonis adversaria); Ω 49 2185 2^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Odyssea α 1 2170 B ANNOT.; ι 125 cf. 2246 50^v (inter Georgii Balsamonis adversaria); λ 106-114 2185 9^v; λ 131-134 2185 3^v; μ 174-176 2185 9^v; μ 320-323 2185 9^v; μ 345-347 2185 9^v; τ 275-276 2185 9^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Argumentum metricum libri A Iliadis 2193 3 (v. p. 118). In Iliadem scholia minora, vulgo Didymo tributa 2193. In

Iliadem scholia nonnulla, in codice Ven. Marc. gr. 453 etiam exstantia 2193 5^v-155 (v. p. 118). In eum animadversiones grammaticales, observationes metricae seu scholia 2246 2, 7, 8, 13, 16, 17, 19 (inter Georgii Balsamonis adversaria). De eo notitia 2240 2. Cf. etiam ADDENDUM ad Cod. 2246.

Hunger H.: 2167 ORN.; 2200 BIBL.; 2205 SCRIPT., BIBL.; 2234 149^v; 2244 SCRIPT.

HYDRUNTINA SCRIPTURA: 2252 SCRIPT., 2253 SCRIPT.

HYDRUNTINI CODICES: eorum elenchus 2253 SCRIPT. Cf. etiam HYDRUNTINA SCRIPTURA, SCRIPTURAE STILI.

HYDRUNTUM: codices ibi exarati sive hydruntinum scripturae stilum perhibentes: v. HYDRUNTINA SCRIPTURA, HYDRUNTINI CODICES, SCRIPTURAE STILI.

Hyperides: de eo notitia 2240 2240 27^v.

Hypselas Petrus: epistula autographa ad Antonium Verrium 2181 1^v; 2181 SCRIPT.

I

IAMBICI TRIMETRI: 2172 1^v; 2199 140, ANNOT.; 2205 SCRIPT.; 2215 ANNOT.; 2226 299^v, 302^v, 308; 2230 1, 160; 2237 ANNOT.; 2238 ANNOT.; 2242 151; 2246 107, 110, 136^v, 138; 2250 1.

IANINA URBS GRAECIAE: 2214.

Ideler I. L.: 2250 343^v.

Iesus Christus D.n.: Epistula e caelo missa de servanda die dominica* 2235 222.

Ignatius Antiochenus: Epistula ad Smyrnaeos 2220 59^v (fragmenta in florilegio contra Latinos).

Ilberg I.: 2254 BIBL.

Implorationis et exorcismi formula, sermone latino populari: 2183 1 (v. p. 82).

INDICES: Index anonymus graeco-syrus v. 2165 288^v. Index librorum Veteris et Novi Testamenti cum stichometria: v. BIBLIA SACRA UTRUSQUE TESTAMENTI. I. Vetus Testamentum. Index vocum latinarum e graeco sermone sumptarum 2246 117 (inter Georgii Balsamonis adversaria). Index vocum latinarum in Nomocanone occurrentium (ἡ ῥωμαία ἀλφάβητος) 2184 259. Index vocum grammaticalium 2212 17^v. Indices librorum graecorum in nonnullis monasteriis Venetiarum 2240 56. Indices patriarcharum et regum variarum gentium 2210 169, 170^v, 172, 173, 174^v, 176^v, 177^v, 178^v, 179^v, 180^v, 181^v, 182^v, 183^v, 184, 186^v.

Indulgentia pro mortuo: 2220 26^v.

INSCRIPTIONES MUTILAE, SIVE LECTU VEL INTELLECTU DIFFICILLIMAE: 2164 ANNOT.; 2166 ANNOT.; 2170 B ANNOT.; 2178 ANNOT., POSS.; 2179 ANNOT.; 2182 ANNOT.; 2189 ANNOT.; 2192 ANNOT.; 2199 ANNOT.; 2200 ANNOT.; 2204 282, 283, 285, 291, 329, 330, 331, 374, 375, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 414, 416, 430, 431 (v. p. 162); 2207 ANNOT.; 2215 ANNOT.; 2216 ANNOT.; 2220 ANNOT.; 2236 ANNOT.; 2241 ANNOT.; 2244 SCRIPT., ANNOT.; 2245 ANNOT.; 2250 ANNOT.; 2251 ANNOT.

INSCRIPTIONES VARIAE: v. codicum descriptiones, NOT. ANT.; v. praeterea: 2162 ANNOT.; 2164 ANNOT.; 2165 ANNOT.; 2166, ANNOT., POSS.; 2169 ANNOT., POSS.; 2170 B ANNOT.; 2172 ANNOT.; 2173 ANNOT.; 2174 ANNOT.; 2175 POSS.; 2176 ANNOT., POSS.; 2177 ANNOT.; 2178 ANNOT.; 2179 ANNOT.; 2180 ANNOT.; 2182 ANNOT., POSS.; 2183 ANNOT.; 2184 ANNOT.; 2187 ANNOT.; 2188 ANNOT.; 2189 ANNOT.; 2192 ANNOT., INTEG.; 2193 SCRIPT., ANNOT.; 2194 SCRIPT., ANNOT.; 2195 ANNOT.; 2196 ANNOT.; 2197 POSS.; 2199 ANNOT.; 2200 ANNOT.; 2201 SCRIPT.; 2202 ANNOT.; 2203 ANNOT.; 2205 SCRIPT., ANNOT.; 2207 ANNOT.; 2208 SCRIPT., ANNOT.; 2209 ANNOT.; 2210 SCRIPT.; POSS.; 2211 ANNOT.; 2212 ANNOT.; 2214 ANNOT.; 2215 ANNOT.; 2216 SCRIPT., ANNOT.; 2218 ANNOT.; 2220 ANNOT.; 2221 ANNOT.; 2222 ANNOT.; 2224 ANNOT.; 2225 ANNOT.; 2226 ANNOT., POSS.; 2230 ANNOT.; 2231 ANNOT.; 2235 ANNOT.; 2236 ANNOT.; 2237 ANNOT.; 2238 ANNOT.; 2240 ANNOT.; 2241 ANNOT.; 2242 ANNOT., POSS.; 2243 ANNOT.; 2244 SCRIPT., ANNOT.; 2245 ANNOT.; 2247 ANNOT.; 2250 ANNOT.; 2251 ANNOT.; 2253 ANNOT.

INSIGNIA FAMILIAE COLUMNENSIS: 2192 INTEG.; 2209 INTEG.; 2242 INTEG.

Instituendi ratione apud Graecos, incantatione et vitiis (scholion de): 2230 166^v.

INTEGUMENTA CODICUM: saec XVIII 2192, 2209, 2242; saec. XIX (intra annos 1830-1834) 2169; saec XIX (intra annos 1860-1866) 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2170 A, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254; saec. XX (in-

- tra annos 1914-1919) 2170 B; saec. XX (anni 1976) 2242 (dorsum).
- INTEGUMENTA CODICUM E CHARTA SPISSIORE: 2170 B.
- INTEGUMENTA CODICUM E CORIO RUBRO: 2182, 2192, 2204, 2209, 2210, 2211, 2216, 2217, 2227, 2232, 2242, 2244, 2245, 2253.
- INTEGUMENTA CODICUM E MEMBRANA: 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170 A, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2205, 2206, 2207, 2208, 2212, 2213, 2214, 2215, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2228, 2229, 2230, 2231, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2243, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2254.
- Interrogatio monachorum s. montis ad ss. patriarcham domnum Nicolaum 2220 248.
- INVENTARIA ANTIQUIORA CODICUM COLUMMENSIIUM: inventarium librorum graecorum cardinalis Iohannis de Salvatis in codice Cantabrigiensi Add. 565 ff. 133-134 asservatum: v. prolegomena. Inventarium R. Vernazza: v. prolegomena et codicum descriptiones, NOT. ANT. Inventarium in codice Vat. lat. 9579 asservatum: v. prolegomena et codicum descriptiones, NOT. ANT. Inventarium Parisiis anno 1820 impressum: v. prolegomena et codicum descriptiones, NOT. ANT.
- INVENTARIUM MANU SCRIPTUM CODICUM VAT. GR. 1501-2402: 2205 II-III* (v. p. 164).
- INVOCATIONES SCRIBARUM VEL POSSESSORUM: 2165 ANNOT.; 2173 ANNOT.; 2176 ANNOT.; 2177 ANNOT.; 2195 ANNOT.; 2196 ANNOT.; 2199 ANNOT.; 2203 ANNOT.; 2204 ANNOT.; 2207 ANNOT.; 2209 ANNOT.; 2211 SCRIPT.; 2215 ANNOT.; 2220 ANNOT.; 2222 ANNOT.; 2224 ANNOT.; 2225 ANNOT.; 2228 SCRIPT.; 2235 SCRIPT.; 2237 ANNOT.; 2238 ANNOT.; 2243 ANNOT.
- Ioasaph hieromonachus: Iudicium de caractere orationis, orationi funebri Manuelis II Palaeologi imper. praefixum 2239 3.
- Ioasaph monachus τῶν Ὁδηγῶν: codicem Vat. Chis. RV 29 anno 1394 exaravit, v. 2206 SCRIPT.
- Iohannes Actuarius: v. Actuarius Iohannes Zacharias.
- Iohannes Aegeas: de eo notitia 2240 8.
- Iohannes XI Beccus patr. CP: contra eum et Latinos opusculum anonymum 2220 20; florilegium contra Latinos fortasse pro eius re-

motione anno 1283 compositum 2220 61 (v. p. 238).

Iohannes Caesariensis: Capitula XVII contra Monophysitas v. 2220 83.

Iohannes Chalcedonensis: ei V. Grumel recensionem Georgii II Xiphilini patr. CP responsionum ad Marcum patr. Alexandrinum tribuit, 2220 22.

Iohannes Charax: v. Charax Iohannes.

Iohannes Chrysostomus (S.).

1. Opera genuina quae in tomis P. G. continentur (secundum ordinem Patrologiae hic memorata):

47. Ad Stagirium oratio I 2250 3; oratio II 2250 17; oratio III 2250 30. Adversus oppugnatores vitae monasticae liber I 2250 43; liber II 2250 50; liber III 2250 61.

48. De incomprehensibili Dei natura hom. I 2220 29 (excerptum); 2220 311 (excerptum aliud in florilegio contra Latinos de processione Spiritus sancti). Contra Anomaeos hom. VII 2230 159 (fragmentum).

49. Ad populum Antiochenum hom. XX 2235 2 (fragmentum in collectione apophthegmantum, v. p. 246).

51. De angusta porta et in orationem dominicam hom. 2225 343.

53. In Genesin hom. I-XXX 2166 3. In Genesin hom. XII cf. 2225 351.

54. In Genesin hom. XLIV 2235 201* (fragmentum in collectione locorum ad vitam asceticam pertinentium). In Genesin hom. XLIX et LVI 2235 201* (fragmenta duo in unum conflata in collectione locorum ad vitam asceticam pertinentium).

55. Commentarium in psalmos graduales 2192 202.

57. In Matthaeum hom. II 2225 9 (fragmentum); hom. IV 2225 9* (fragmentum); hom. X 2225 9* (fragmentum); hom. XVI 2225 67* (fragmentum); hom. XIX 2225 324; hom. XX 2225 234 (fragmentum); hom. XXV 2225 67* (fragmentum); hom. XLI et XLII 2225 234* (fragmenta).

58. In Matthaeum hom. LXXX 2235 211, 212 (fragmenta tria in collectione locorum ad vitam asceticam pertinentium).

61. In epistulam ad Galatas hom. I 2220 56* (fragmentum in florilegio contra Latinos).

63. Eclogae a Theodoro Magistro locis e diversis homiliis selectis compositae, scil. ecl. XXII, XXIII, I, VI, XXIV, XXI, XXV, XXVI, XXXII, XXVIII, XXXI, XXVII, XXIX 2178 101. Ecloga η de anima 2235 215* (in collectione locorum ad vitam asceticam per-

inentium). In epistulam ad Hebraeos hom. VIII 2220 267* (excerpta duo); in epistulam ad Hebraeos hom. IX 2225 342 (fragmentum). Oratio de laudibus S. Pauli apostoli, a Theodoro Magistro locis e diversis orationibus selectis composita 2178 260*.

2. Opera spuria vel dubia (secundum ordinem alphabeticum hic recensita): De spiritu sancto 2220 48 (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Epistula ad monachos (excerptum) 2230 196, 2235 229*. Homilia in parabola secundum Lucam «Homo quidam descendebat et incidit in latrones» 2230 167. In illud propheticum «verumtamen conturbatur omnis homo vivens» 2230 157. Sermo catecheticus in S. Pascha cf. 2194 413. Sermo de pseudopropheta 2220 56* (fragmentum in florilegio contra Latinos). Ex eius scriptis collectio locorum ad vitam asceticam pertinens 2235 190. Ei fragmentum de significatione parabola, problematis et exempli tribuitur 2215 125. Ei fragmentum Severiani Gabalensis hom. in ps. 96 tribuitur 2220 48* (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti). Ei compositio collyrii tribuitur 2250 345.

Iohannes Climacus (S.): Ἐπιστολὴ ἀμοιβαία, Scalae Paradisi praefixa 2230 8. Graduum superiorum brevis enumeratio, gradui 26 Scalae Paradisi subfixa 2230 129. Liber ad pastorem cum scholiis 2230 148*. Scala Paradisi scholiis instructa, cui praefiguntur prologus, trimetri iambici sex, tabula 30 capitum, scholia duo, vita, epistula Iohannis Rhaiteni, ἐπιστολὴ ἀμοιβαία 2230 9*. Tractatus de differentia et discrimine religiosae solitudinis, gradui 27 Scalae Paradisi subfixus 2230 134. Tractatus de discretione, gradui 26 Scalae Paradisi subfixus 2230 121*. Tractatus de insomniis, gradui 3 Scalae Paradisi additus 2230 21*.

Iohannes Comnenus: v. Comnenus Iohannes.

Iohannes Comnenus imper.: v. 2224 22.

Iohannes Damascenus: Canones anastasi mi cum expositione Iohannis Zonarae 2217 1. Canones varii cum commentariis Theodori Prodromi et Gregorii Pardi metropolitae Corinthi 2217 2. Carmen in Theogoniam (initium) 2200 ANNOT. De azyzmia 2224 213*. De fide orthodoxa: 2220 14* (excerptum de ventis et maribus); IV, c. XVII 2220 16 (excerptum); 2220 53, 313* (fragmenta in florilegiis contra Latinos

de processione spiritus sancti). De haeresibus 2184 265*, 2198 915, 2220 126, 2224 176; c. 80 2210 142; v. etiam 2235 15. De recta sententia * 2220 88*. Dialectica 2220 16 (excerptum); v. etiam 2224 276*.

Iohannes diaconus et logotheta Magnae Ecclesiae: Commentarium in Hermogenis librum περί μεθόδου δεινότητος 2228 420.

Iohannes Doxopates: v. Doxopates Iohannes.

Iohannes ieunator: Canones poenitentiales 2198 1032. Canones ei tribuuntur, 2224 155.

Iohannes Malalas: v. Malalas Iohannes.

Iohannes monachus: Canonarium 2198 1061.

Iohannes Pediasimus: v. Pediasimus Iohannes chartophylax Bulgariae.

Iohannes Philoponus: scholia ex eius commentario in Aristotelis libros De anima sumpta 2183 80*, 88*, 98. Commentarium in Aristotelis Analytica priora: memoratur tantum, 2173 277* (v. p. 42). Commentarium in Aristotelis Categorias 2173 76* (excerpta brevia), 82* (pars commentarii); 2189 51*, 55 (excerpta). Commentarium in Aristotelis De generatione et corruptione 2168 2; scholia ex hoc commentario sumpta 2183 10*. Ex eo quoque opusculum de accentibus manat, 2241 181*.

Iohannes quidam: codicem 2226 possedit, v. 2226 Poss.

Iohannes Rhaitenus: Epistula ad Iohannem Climacum 2230 7.

Iohannes scholasticus: Collectio LXXXVII capitulorum cum additamento 2184 177*, 2198 633.

Iohannes Scotus Eriugena: 2195 4 (v. p. 126).

Iohannes Scythopolitanus: pleraque scholia in ps. Dionysii Areopagitae opera composuit, 2162 2 (v. p. 2). Auctor operis Leontio Byzantio tributi, 2195 165.

Iohannes Tzetzes: v. Tzetzes Iohannes.

Iohannes Zonaras: v. Zonaras Iohannes.

Irenaeus episcopus Lugdunensis: Adversus haereses 2165 1* (excerpta duo).

Irene S.: officium ei dictum 2231 221*.

Irigoin J.: 2197 SCRIPT.; 2200 BIBL.; 2226 CHART. SIGNA, SCRIPT.

Isaacus Armenius: Oratio invectiva altera adversus Armenios * 2220 220.

Isaacus monachus Argyrus: de determinatione οὐ πᾶς expositio 2189 152*.

Isaacus Syrus (seu Ninivita): Orationes asceticae 31 ex arabico sermone in grae-

cum a Patricio et Abramio monachis Sab-
baticis versae 2235 10.

Isaeus: de eo notitia 2240 27^v.

Isaias abbas (S.): v. Evergetinus Paulus.

Isidorus Pelusiota: Epistulae quinque 2224
293^v. Ad Aetium 2224 294^v; ad Agatho-
nem 2224 293^v; ad Apollonium 2224
294; ad Heliam 2224 294; ad Synesium
2224 294^v.

Isocrates: Orationes decem 2191. Ad De-
monicum 2191 1^v. Ad Nicoclem 2191 7.
Areopagiticus 2191 71^v. Busiris 2191 55^v.
Contra sophistas 2191 61^v. De iugo
2226 12. Evagoras 2191 45^v. Laus Hele-
nae 2191 37^v. Nicocles 2191 81. Panegy-
ricus 2191 13^v. Plataicus 2191 64^v. Locus
incertus 2246 137^v (inter Georgii Balsamonis
adversaria). De eo notitia 2240 27^v.

ITALIA AUSTRALIS SIVE INFERIOR: codices ibi exa-
rati: 2165 SCRIPT., ORN.; 2193 (fortasse)
SCRIPT., BIBL.; 2251 SCRIPT., ORN.; 2252
SCRIPT.; 2253 SCRIPT.; 2254 SCRIPT. Cf. etiam
2195 SCRIPT., 2220 SCRIPT., 2247 ORN.

Iulianus imperator: Ad regem solem
2236 142. Eiusdem orationis loci inter ad-
versaria Demetrii Rhallis Cabacis: 136 b 6-
137 c 5 2185 6^v; 136 d 3 2185 10^v; 141 a 6-b
6 2185 7^v; 141 b 9-c 7 2185 7^v; 141 c 2-3
2185 4, 7^v; 148 a 5-8 2185 6; 151 a 5-152
d 1 2185 9; 151 c 6-d 6 2185 8^v; 152 d 4-
153 a 5 2185 6; 153 d 1-2 2185 6; 157 b
8-158 c 3 2185 75.

Iulius Pollux: v. Pollux Iulius.

IUS CANONICUM GRAECUM: v. praesertim codices
2184, 2198, 2220, 2224, nec non auctores et
argumenta ibi recensita.

IUS CIVILE GRAECUM: v. codices 2184, 2198,
2220, 2224 155. V. etiam LEGUM COLLECTIO-
NES.

Iustinianus imperator: Novella 77 2184 169^v,
187. Tractatus contra Monophysitas
2195 208.

Iustinus martyr (S.): Expositio rectae
confessionis * 2220 53, 303 (fragmenta in
florilegiis contra Latinos de processione spi-
ritus sancti).

J

Jacob A.: 2252 SCRIPT., 2253 SCRIPT.

Jorsal F.: 2222 160, BIBL.

Jugie M.: 2223 1, 5, 69, 147, SCRIPT., BIBL.; 2225
386, 392, 402.

K

Karo G.-Lietzmann I.: 2227 BIBL.

Keaney J.: 2226 98.

Köhler F. W.: 2231 3, FASC., CHART. SIGNA, AN-
NOT., BIBL.; 2248 3, BIBL.

Kominis A.: 2217 1, 2, BIBL.

Koster W. J.: 2241 181^v.

Kresten O.: 2242 SCRIPT., BIBL.

Kroll G.: 2197 (v. pp. 130, 131) FASC., SCRIPT.,
POSS., BIBL.

Krumbacher K.: 2200 BIBL.; 2220 268; 2222
351^v; 2226 298.

Kühlewein H.: 2254 BIBL.

Kuntz E.: 2198 (v. p. 134), BIBL.

L

Lacapenus Georgius: collectionem Libanii epi-
stularum in usum scholarum confecit 2243
21.

Lagarde B.: 2236 72.

Laiou A.: 2219 46, 57, 69 BIBL.

Lake K. et S.: 2165 SCRIPT.; 2210 BIBL.

Lampros S.: 2234 108, 112; 2236 137^v.

Langerbeck H.: 2225 BIBL.

Laourdas B.: 2234, 97, 115, 118^v, 121.

Lascaris Alexius: 2228 SCRIPT.

Lascaris Ianus: 2197 POSS., 2226 POSS., 2241
POSS. De eius morte notitia 2240 49, ANNOT.

LATINAE ANNOTATIONES: v. ANNOTATIONES LATI-
NAE.

LATINI: Contra eos et Iohannem XI Beccum
opusculum anonymum 2220 20. Contra eos
florilegia diversa, praesertim de processione
Spiritus sancti 2220 42, 46^v, 51, 54, 56, 301.
Contra eos scripta 2198 1091, 2224 207, 241.

*Ελεγχος τινῶν μὴ καλῶς δοξαζομένων
καὶ τελουμένων παρὰ Λατίνοις 2198
1093. V. etiam: ECCLESIA OCCIDENTALIS ET
ORIENTALIS, Photius patr. CP Libellus de
precessionem spiritus sancti contra
veteris Romae assecclas, Theophanes
metropol. Nicaeae, Theophylactus Bulga-
riae.

Laurent V.: 2219 passim, BIBL.

Laurentius de Medicis: 2197 POSS.

LECTIONES: Lectio εἰς ἀποστόλους ἕνα τε καὶ πολ-
λοὺς 2167 358. Lectio εἰς ἐξομολογουμένους
ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας 2167 357^v. Lectio εἰς
μνήμην φόβου ἐθνῶν 2167 352^v. Lectio εἰς
ὁσίας γυναῖκας καὶ ἀγίας μάρτυρας 2167 360^v.
Lectio εἰς προφήτας 2167 358^v. Lectio εἰς
σχῆμα γυναικῶν μελλόντων ἀποκαρῆναι 2167
356^v. Lectio εἰς σχῆμα μοναχοῦ 2167 352. Lec-
tiones εἰς ἀσθενοῦντας ἐπὶ ἐπτὰ πρεσβυτέρους
2167 352. Lectiones εἰς ἐγκαίνια ναοῦ 2167
352. Lectiones εἰς ἱεράρχας, εἰς ὁσίους καὶ ἱεπο-
μάρτυρας 2167 359^v, 360^v. Lectiones εἰς λιτὴν
ἐπὶ ἀνομβρίας 2167 352, 353^v. Lectiones εἰς
λιτὴν εὐχαριστήριον κατὰ πολέμιον 2167 352.
Lectiones εἰς μνήμην φόβου σεισμοῦ 2167 352.

Lectiones evangeliorum pro hebdomadibus
Iohannis, Matthaei, Lucae, pro quadragesi-
ma atque pro magna hebdomade (tabulae)
2247 11. Lectiones magnae hebdomadis
2167 247^v. Lectiones pervigiliis primae he-
bdomadis ieiuniorum recitandae 2167 235.
Lectiones pro festis immobilibus (in Evan-
geliario totius anni) 2167 312; earum initia
et fines 2247 9. Lectiones pro festis mobili-
bus (in Evangeliiario totius anni) 2167 2.
Lectiones prophetarum veteris Testamenti
contra Iudaeos 2215 123^v. Lectiones sabbati
sancti 2167 304. Lectiones sabbato-domini-
cae quadragesimae 2167 235^v. Lectiones S.
Pauli epistularum pro festis immobilibus
(sive menologium minus) 2180 5. Lectiones
S. Pauli epistularum pro festis mobilibus
(sive Synaxarion minus) 2180 1^b.

Legrand E.: 2166 SCRIPT.; 2234 1, 3.

LEGUM COLLECTIONES: Collectio XXV capi-
tulum 2184 187^v, 2198 697. Collectio
legum e iure canonico et civili
depromptarum 2224 155. Collectio
tripartita 2184 218, 2198 765. V. praeterea:
Basilica, Ecloga ad prochiron
mutata, Epanagoge aucta, Heraclius
imperator, Iohannes scholasticus, Iustinia-
nus imperator, Leo VI imperator, MATRIMO-
NII DISCIPLINA, Photius patr. CP (Nomoca-
non XIV titulum *, Syntagma cano-
num), Prochiron auctum.

Lemerle P.: 2200 BIBL.

LEMESUM (urbs insulae Cypri): 2184 SCRIPT.,
ANNOT. (in codice Ναυέσου).

LEMMATA AD LITURGIAM PERTINENTIA: 2165 9,
2247 (v. p. 404), SCRIPT.

Lenz F. W.-Behr C. A.: 2250 BIBL.

Leo Achridianus ep. Bulgariae: Epistula
de azymis 2217 269.

Leo Magentinus: scholia in Aristotelis librum
De interpretatione 2173 91.

Leo magister: Versus iambici cum brevi
explicatione 2250 1.

Leo I pp.: Epistula ad Flavianum 2184
11^v, 2198 1006, 2220 270^v.

Leo VI imper: Canticum compunctionis
(initium tantum) 2205 ANNOT. Cf. etiam
MATRIMONII DISCIPLINA, Notitia de Leo-
nis imperatoris tetragamia. Ei no-
vella 77 Iustiniani imperatoris tribuitur,
2184 187.

Leo VI et Constantinus imperatores: Liber
iuridicus tit. II, c. 2 2220 46^v (in florilegio
contra Latinos de processione spiritus sancti).

Leontares Georgius: codicem 2179 possedit, v.
2179 SCRIPT., POSS.

Leontius Byzantius: Adversus eos qui
nobis proferunt quaedam Apolli-

naris* 2195 165. Adversus incorrupti-
colas 2195 120. Capita triginta con-
tra Severum 2195 74, v. etiam 2220 83.
Contra illos e nostris qui cor-
ruptae incorrupticolarum senten-
tiae adhaerent 2195 85. Contra Ne-
storianos et Eutychianos 2195 4. De
sectis 2220 16^v (excerpta duo). Solutio
argumentorum a Severo obiecto-
rum 2195 50.

Leontius episcopus Neapolis Cypri: Pro
Christianorum apologia, sermo V 2220
106 (fragmentum contra Iudaeos).

Leontius Hierosolymitanus: a Leontio Byzan-
tio distinguendus, 2159 1 (v. p. 124).

Leontius monachus: adnotationem brevem et
invocationem in codice 2195 410 addidit: v.
2195, SCRIPT., ANNOT.

Leroy J.: v. codicum descriptiones, SCHEMA;
2249 SCHEMA, BIBL.

Leroy-Molinghen A.: 2211 BIBL.

LEUCOSIA (urbs insulae Cypri): 2194 SCRIPT.

LEXICA: Glossarium in Octateuchum
2164 74. Lexicon de spiritibus sive
«Mischlexikon» e Thryphone, Choe-
robosco, Theodoreto aliisque col-
lectum 2241 175^v. Lexicon graeco-lati-
num 2212 17^v. Lexicon hebraeum-
graecum 2164 74. Lexicon S. Cyrillo
Alexandrino vulgo tributum 2164 1.
Lexicon synonymorum graecorum
2226 192. Lexicon syntacticum ano-
nymum de verbis 2226 304. Suidae
Lexicon, cf. 2240 1^v. Cf. etiam Zonaras; cf.
etiam, sub voce INDICES, Index vocum
latinarum e graeco sermone sum-
ptarum, Index vocum latinarum
in Nomocanone occurrentium, In-
dex vocum grammaticalium.

Libanius: Argumenta sex et viginti oratio-
num Demosthenis 2207 4^v. Argumentum
Demosthenis orationis De Chersoneso 2228
503^v. Declamatio III 2243 3. Declamatio
V 2250 203. Epistulae: ad Basilium epistu-
lae, sive epistulae 336, 338, 340, 341, 343,
345, 346, 349, 352, 354, 355, 347 in collec-
tione S. Basilii Magni epistularum 2209 136,
137, 137^v, 138, 138^v, 139, 139^v, 140 (v. p. 180); col-
lectio 264 epistularum a Georgio Lacapeno
in usum scholarum confecta 2243 21; ep. 9
sive 1553* 2243 128^v; ep. 128 2243 186^v; ep.
167 2243 186^v ep. 1342 2243 186^v; ep. 1397
2243 186^v. Narrationes λβ', λδ', λς' cf. 2229
4^v, 5^v, 6. Oratio IV 2243 20. Oratio VI 2243
6^v. Oratio VII 2243 17^v. Oratio VIII 2243
18^v. Oratio XIII 2243 182^v. Oratio XVII sive
Monodia ad Iulianum imperatorem
2236 28. Oratio XVIII sive Epitaphius

- ad imperatorem Iulianum 2236 177. Oratio XVIII, 127 2185 75 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Progymnasmata 2243 7^v (capita selecta). Vita Demosthenis c. 10 2246 1^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).
- Lietzmann H.*: 2211 BIBL.
- Lietzmann I.*: 2200 BIBL.; 2223 BIBL.
- Lilla S.*: 2194 413, BIBL.; 2208 BIBL.; 2220 16, 20, BIBL.; 2238 184, BIBL.; 2248 203; 2249 BIBL. V. etiam ADDENDA ad codicem 2231, num. 10.
- Lindstam S.*: 2231 223.
- LITURGICA: v. Evangelia etc., nempe BIBLIA SACRA UTRIVSQUE TESTAMENTI. 2. **Novum Testamentum**. V. etiam Indulgentia pro mortuo, LECTIONES, LEMMATA AD LITURGIAM PERTINENTIA, LITURGICAE ANNOTATIONES, OFFICIA, NOTAE MARGINALES LITURGICAE.
- LITURGICAE ANNOTATIONES: 2194 2 et passim (v. p. 122).
- Loofs F.*: 2195 1 (v. p. 124), BIBL.
- Louis P.*: 2197 SCRIPT.
- Lowe E. A.*: 2200 SCRIPT.
- Lucas evangelista (S.)**: Compositio salsi intinctus * 2250 343^v.
- Lucianus Samosatensis**: Opuscula nonnulla 2177. Abdicatus 2177 57^v. Alexander 2177 109. Amores 2177 41^v (fragmenta). Apologia 2250 339. Bis accusatus 2177 81^v. Calumniae non temere credendum 2177 20. Cataplasma 2177 14. Charon 2177 33^v. Convivium 2177 7^v. De dolore 2177 120. De mercede conductis 2177 44, 2250 325^v. Demonax 2177 69^v. Epigramma 3 cum interpretatione 2248 224^v. Gallus 2177 74. Herodotus 2238 177. Imagines 2177 64. Parasitus 2177 24^v. Patriae laudatio 2177 68^v. Phalaris 2177 3. Piscator 2177 100^v. Rhetorum praeceptor 2177 95^v. Soloecista 2177 39^v. Timon 2177 122^v. Tyrannicida 2177 53^v. Vitarum auctio 2177 90. De eo notitia 2240 5.
- Lucius: de eo notitia 2240 v.
- Ludwich A.*: 2234 149^v.
- Lycurgus: de eo notitia 2240 27^v. Eius dictum e Stobaei Anthologio sumptum 2246 138^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).
- Lygizes Michael: 2232 SCRIPT.
- Lysias: Epitaphius 2207 302. De eo notitia 2240 27^v.

M

- Maas P.*: 2200 SCRIPT., BIBL.
- Macarius Aegyptius (S.)**: homilia XXVI 2230 178^v (excerptum); excerptum quoddam 2230 178^v. Liber de libertate mentis

c. 17^v 2230 178 (excerptum). Oratio πρὸς τὸν ῥυπαρὸν λογισμὸν 2230 199 (initium tantum). Ei apophthegma tribuitur, 2235 4 (v. p. 347).

MAGICA VERBA: 2220 ANNOT.

Mai A., card. bibl.: v. Prolegomena, nec non codicum descriptiones, NOT. ANT. V. praeterea: 2167 BIBL.; 2178 FASC.; 2195 1, 2, 3 (pp. 124, 125, 126 catalogi), 2195 263, BIBL.; 2197 (v. pp. 130, 131) MAT., POSS., BIBL.; 2198 129, 911, 968, BIBL.; 2200 1, 8, 10, 13, BIBL.; 2204 (v. p. 161) BIBL.; 2209 ANNOT.; 2210 II (v. p. 184), 2210 145, 2210 8, BIBL.; 2216 94^v, BIBL.; 2217 1; 2220 158, 188^v; 2231 FASC.; 2236 71^v (v. p. 352), 219; 2241 FASC.; 2243 POSS.; 2247 BIBL.; 2248 104; 2251 BIBL.; 2254 23^v.

Malalas Iohannes: Chronographia, libri IV et V 2248 92, 104.

Malchus: de eo notitia 2240 9.

Manfredini M.: 2175 BIBL., 2190 BIBL.

MANICHAEI: v. Notitia de Manichaeorum haeresi, Ordo servandus circa eos qui a Manichaeis..., **Photius patr.** CP (Contra Manichaeos), Receptione Manichaeorum (de).

Manuel Chartophylax: 2215 SCRIPT., ANNOT., POSS.

Manuel Comnenus imper.: Sententia de depositione patr. Constant. Cosmae Attici 2220 282.

Manuel Moschopulus: v. **Moschopulus Manuel**.

Manuel II Palaeologus imper.: Oratio funebris in fratrem suum Theodorum Palaeologum 2239. Praefatiuncula in orationem funebrem in fratrem suum Theodorum Palaeologum 2239 4.

MANUS OCCIDENTALES, QUAE CODICES NONNULLOS EXARAVERTUNT VEL QUAE NONNULLIS CODICIBUS ANNOTATIONES APPOSUERUNT: 2162 ANNOT.; 2165 ANNOT.; 2170 B ANNOT.; 2174 ANNOT.; 2175 in fine secundae partis descriptionis (v. p. 48), POSS.; 2176 ANNOT.; 2189 ANNOT.; 2191 SCRIPT.; 2207 ANNOT.; 2208 ANNOT.; 2211 ANNOT.; 2212 SCRIPT.; 2214 ANNOT.; 2226 SCRIPT.

MANUS RUDISSIMAE, QUAE ADNOTATIONES VEL ADDITAMENTA TEXTUS IN CODICIBUS SCRIPSERUNT: 2166 ANNOT.; 2179 ANNOT.; 2184 ANNOT.; 2200 SCRIPT.; 2235 ANNOT.; 2243 186^v, SCRIPT.; 2244 149^v, SCRIPT.

Manutius A.: 2226 167.

Marcus Aurelius Antoninus imper.: In semet ipsum (excerpta nonnulla) 2231 239.

Marcus Ephesius: Capita syllogistica μθ' vs 2188 221^v. Confessio fidei 2188 222.

Marcus episc. Hydruntinus: Canones in magnum sabbatum cum commentario Theodori Prodromi 2217 198^v. Oratio ad B. M. V. 2211 125^v.

Marcus eremita (S.): De iis qui putant se ex operibus iustificari (cc. 27, 61, 200) 2230 200. V. etiam **Evergetinus Paulus**.

Marcus hieromonachus: 2210 SCRIPT., POSS.

Marg W.: 2196 BIBL., 2236 59^v.

Marsias: de eo notitia 2240 2.

Marsilius Ficinus: v. **Ficinus Marsilius**.

Marsuppini Carolus: 2213 POSS.; 2243 ANNOT., POSS.

Masai F.: 2236 85 (v. p. 354).

Massa Positano L.: 2168 SCRIPT.

MASSALIANI: v. 2210 142.

MATRIMONII DISCIPLINA: Appendix de matrimonio quodam solvendo, cum diagrammate 2184 263. Ακριβὴς διαίρεσις τῶν κεκωλυμένων γάμων καὶ ἐννόμων 2184 261. **Alexii Studitae patr.** CP de nuptiis septimi gradus decisio aprilis anni 1038 2184 261^v, 2220 90^v. Ἄλλη ἐκθεσις περὶ γάμων τῶν ἐξ αἵματος cum diagrammatibus 2220 92^v. Basilica, liber XXVIII tit. 5 2184 262^v (excerptum). De affinitatis gradibus e tertio libro Institutorum (scil. Ecloga ad prochiron mutata, tit. 29) 2198 1059, 2220 89. De gradus inveniendi ratione 2220 90. De nuptiis inter cognatos cum diagrammatibus et adpendice 2220 93. De nuptiis inter germanos et de tertiis nuptiis 2220 94. Graduum tabulae, commentario auctae 2184 61, 2220 90. Notitia de Leonis imperatoris tetragamia anni 920 2220 153. Ὁ τῆς ἱερολογίας θεῖος κανὼν 2184 259. Prochiron auctum VIII, 1-31 2184 259^v; VIII, 98-111 2184 261, 2220 90; XII, 19-21, 28-30, 30, 43, 2-5 2224 155^v. **Sisinnii II patr.** CP Ἐκθεσις κανονικῆς anni 997 2184 264; eiusdem Tomus synodicus de nuptiis 21 februarii anni 997 2184 4. Synodica constitutio de secundis nuptiis 2198 1025. **Theodori Studitae** epistula ad Naucratiū de digamis 2198 1027. Τίτλος ξ' περὶ κεκωλυμένων γάμων cum brevi appendice (= Prochiron auctum VIII, 1-31) 2184 259^v. Tabula de adfinitatis gradibus 2184 263^v. Tomus unionis anni 920 2220 94.

Matthaeus Blastares: v. **Blastares Matthaeus**.

Matthaeus Chrysocephalus: v. **Chrysocephalus Matthaeus**.

Matthiessen K.: 2245 2, BIBL.

Maximus Confessor (S.): Ambiguum liber 2195 263. Capita de substantia et natura v. 2224 282. De duabus Christi naturis 2248 199^v (excerptum). Definitiones variae 2224 283 (excerpta). Epistula 15 cum fragmentis duobus aliorum auctorum interpositis 2224 277^v. E quaestionibus a Theodoro monacho illi propositis cf. 2224 282. Expositio orationis dominicae 2225 339^v (fragmenta duo). Mystagogia (fragmentum c. XXIV) 2225 340^v. Opusculum de nummis ei tributum 2220 15. Quaestiones ad Thalassium 2220 314^v (fragmentum); eiusdem operis c. XLII (sive excerptum de ligno vitae) 2210 143. Prologus et scholia in opera Ps. Dionysii Areopagitae, ei vulgo tributa 2162 1, 8; 2249 1. Scholion de eo et Germano patriarcha 2162 113^v. Excerptum: v. **Evergetinus Paulus**. Ex eius opusculis collectio definitionum Sophronio patr. Hierosolym. tributa magna ex parte manat 2224 282^v. De eius disputatione notitia cum monothelitis Pyrrho et Theodoro 2220 270.

Maximus Planudes: v. **Planudes Maximus**.

Mc. Donough I.: 2225 BIBL.

Mediensis Stephanus: v. 2186 SCRIPT.; 2189 SCRIPT.

MEDICA REMEDIA: 2250 12.

MEDICAMENTORUM COMPOSITIONES: 2226 ANNOT.; 2250 12.

MEDICEA BIBLIOTHECA REGIA: 2197 POSS.

MEDICEORUM BIBLIOTHECA PRIVATA: 2197 POSS.

MEDICINA: v. praesertim codices 2182, 2202, 2254; v. etiam 2226 ANNOT., 2250 12.

MEDIOLANUM: ibi Iohannes Petrus Furnarius codicem Vat. gr. 2212 exaravit, 2212 SCRIPT.

MEMBRANACEI CODICES: 2162 I; 2165; 2166; 2167; 2172; 2177 I, 132; 2178; 2183 I; 2185 I-2, 75-76; 2187; 2190; 2191 I; 2192; 2193; 2195; 2196; 2197; 2198; 2199; 2201; 2204; 2205 II-III; 2207 315; 2209; 2210; 2211; 2218; 2230 (partim); 2239; 2245 I-II; 2247; 2249; 2251 I-II, 271-274; 2252 II-III; 2253; 2254.

Menander: fr. 237 Kock 2246 2 (inter Georgii Balsamonis adversaria); fr. 794 Kock (= 253 Meineke) 2246 110 (inter Georgii Balsamonis adversaria); fr. 797 Kock 2246 2 (inter Georgii Balsamonis adversaria); fr. 798 Kock 2246 2 (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Menologium: cf. 2167 312.

Menologium minus: v. Lectiones S. Pauli epistularum pro festis immobilibus, sub voce LECTIONES.

Mensuris et ponderibus (nonnulla de): 2164 119, 2220 13^v. V. etiam Epiphanius.

Mercati I., card. bibl.: 2170 B NOT. ANT.; 2175 FASC., POSS., BIBL.; 2179 1, 2, FASC., BIBL.; 2182 FASC., ANNOT.; 2197 BIBL.; 2200 BIBL.; 2202 POSS., BIBL.; 2205 1 (v. p. 164); 2208 ANNOT.; 2209 175^v (v. p. 182), BIBL.; 2210 BIBL.; 2223 SCRIPT.; 2228 420, BIBL.; 2236 17, 85, 137^v, 141^v, BIBL.; 2240 49, 57^v, BIBL.; 2241 POSS., BIBL.; 2242 152, BIBL.; 2254 25^v, BIBL.

Mesk J.: 2248 153^v.

Mesobotes Constantinus: 2168 SCRIPT.

Methodius patr. CP: De iis qui abnegarunt 2184 264, 2220 250^v (pars tantum), 2224 15 (excerpta duo).

METROLOGICA: v. Mensuris et ponderibus (nonnulla de).

Michael Apostolius: Epistularum ξε' collectio 2234 1^a. Εὐχὴ τριαδικὴ πρὸ τῆς μεταλήψεως γενομένη 2234 121. Liber apologeticus 2234 125^v. Menexenus sive de trinitate 2234 97. Monodia ad Michaellem Galatinum 2234 118^v. Μονοδία εἰς τὸν Μανουὴλ τὸν Καλοτάρν 2234 115. Oratio ad cardinalem Bessarionem 2234 59. Oratio ad imperatorem Constantinum XII Palaeologum 2234 108. Oratio ad Iohannem Argypopulum 2234 112. Oratio ad socerum de secundis nuptiis 2234 103.

Michael Cerularius patr. CP: Decretum seu epistula de sacerdotis uxore adulterio polluta 2220 275^v. Epistula ad Petrum patr. Antiochiae v. 2198 1091 (e qua epistula obiectiones contra Latinos in scripto de Francis sumptae sunt). Epistula de episcopo accusato 2220 276. Epistula de matrimonio prohibito 2220 275^v. Panoplia v. 2220 46^v (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti).

Michael Ephesius: Commentarium in Aristotelis librum De animalium motione 2163 131^v, 2199 106. Commentarium in Aristotelis librum De divinatione per somnium 2163 125^v, 2199 94. Commentarium in Aristotelis libros De generatione animalium 2163 155^v. Commentarium in Aristotelis librum De incessu animalium 2163 59. Commentarium in Aristotelis librum De insomniis 2163 115, 2199 72^v. Commentarium in Aristotelis librum De longitudine et brevitate vitae 2163 148^v, 2199 140^v. Commentarium in Ari-

stotelis librum De memoria 2163 82^v, 2199 2. Commentarium in Aristotelis libros De partibus animalium 2163 1. Commentarium in Aristotelis libros De senectute et iuventute, de vita et morte et de respiratione 2199 155^v. Commentarium in Aristotelis librum De somno 2163 105^v, 2199 51^v.

Μιχαὴλ καὶ Θεοτίμη: 2220 POSS.

Michael Psellus: v. Psellus Michael.

Michael syncellus: De syntaxi 2222 271; 2226 170; 2226 194 (excerptum de praepositionibus). Ei remedium medicum tribuitur 2250 343^v.

Μιχαὴλ τοῦ Χριστοκαράβη: 2223 POSS.

Michael J. F.: 2243 POSS.

Michel A.: 2220 276.

Middleton J. H.: 2165 ORN.

Mimmermus: fr. 1 Diehl 2246 2, 3 (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Mioni E.: 2197 BIBL., 2200 BIBL.

Mischlexikon: v. LEXIKA, Lexicon de spiritibus sive «Mischlexikon» e Thryphone, Choerobosco, Theodoro, aliisque collectum.

Mogenet J.: 2176 21^v, 22^v, BIBL.

Mohler L.: 2234 42, 125^v, 2236 140^v, 141, 2240 59.

MONASTERIA: Cartorum Florentiae 2247 ANNOT., POSS. S. Antonius Venetiarum 2240 57^v. S. Athanasius in monte Athone 2224 SCRIPT., ANNOT., POSS. SS. Iohannes et Paulus Venetiarum 2240 56. S. Marcus Florentiae 2197 POSS. S. Marcus Venetiarum 2240 56. S. Maria Hodegetria in urbe Leucosia insulae Cypri 2194 SCRIPT. S. Saba 2200 481. Τῆς Παρθένου 2220 225^v. Τιμίου Σταυροῦ 2198 911.

MONOPHYSITAE: Capita syllogistica 12 de monophysitis 2220 83. Cf. etiam: Iohannes Caesariensis, Capitula XVII contra Monophysitas; Leontius Byzantius, Capita triginta contra Severum; Maximus Confessor, De duabus Christi naturis.

MONOTHELITAE: v. Maximus Confessor, de eius disputatione notitia cum monothelitis Pyrrho et Theodoro.

Moreschini C.: 2218 BIBL.

Morus A.: 2197 (v. pp. 130, 131), MAT., POSS., BIBL.

Moschopulus Manuel: De imagine 2241 4^v; 2246 108^v (inter Georgii Balsamonis adversaria). De passionibus verborum 2226 4. De syntaxi v. 2222 330. Erotemata 2232 2. Schedographia 2232 187; 2241 a-e (fragmentum, v. p. 379). Vita Euripidis 2237 8; 2241 4. Ab eo recensio textus trium Sophoclis tragoediarum - scil. Aiakis, Elec-

trae, Oedipi regis - nec non pleraque scholia in easdem tragoedias originem repetunt, 2214, 62^v, 124^v. Ab eo recensio manat trium tragoediarum Euripidis, scil. Hecubae, Orestis et Phoenissarum, 2237 9, 108. Ab eo recensio Hesiodi Operum et dierum nec non scholia manant, 2237 170. Ab eo scholia in Euripidis Hecubam manant, 2237 9; ab eo scholia in Euripidis Phoenissas partim manant, 2237 108. De metris poeticis* 2222 351^v (excerptum).

Müller K.: 2241 POSS.

Musonius Rufus: fragmentum incertum 2246 116^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Musurus Marcus: 2169 POSS.; 2241 ANNOT., POSS.

N

Nemesius Emesenus: De natura hominis 2220 32 (excerpta brevissima).

Nestorius: v. 2210 140. Ad eum Cyrilli Alexandrini epistula 2184 16.

Nicarchus: Epigramma (Anth. Pal. XI 251) 2243 186.

Nicephorus chartophyl. et patr. CP: Antirheticus tertius adversus Constantinum Copronymum (c. πδ) 2224 195^v. Canones 2198 1106. Canones nonnulli 2220 251^v. Capita XII contra iconomachos 2198 911. De imaginibus Christi et crucis 2198 1103. Epistulae quattuor ad Theodosium monachum 2198 1018. Ei index librorum Veteris et Novi Testamenti cum stichometria tribuitur 2220 15^v. De eo notitia 2240 10^v.

Nicetas Byzantinus: Capita syllogistica 2242 303.

Nicetas Choniates: De receptione Saracenorum 2220 102; finis eiusdem scripti 2220 154.

Nicetas Heracleensis (sive Serrarum): Commentaria in nonnullas orationes S. Gregorii Nazianzeni, lemmatibus Gregorii instructa 2251 1. Commentarium in S. Gregorii Nazianzeni orationes in Macchabaeorum laudem et in laudem S. Cypriani 2245 I-II (v. pp. 396, 397).

Nicetas Nicaenus chartophyl. Magnae Ecclesiae: Quibus temporibus et quorum criminationum causa a Constantinopolitana Romanorum ecclesia sese seiunxerit 2224 210.

Nicetas Paphlagon: Interpretatio S. Gregorii Nazianzeni epitaphii in S. Basilium Magnum 2248 225.

Nicolaus Cabasilas: cf. 2176 293.

Nicolaus Constantinopolitanus: Canones iudaei et 2220 26^v.

Nicolaus ep. Methonensis: De spiritu sancto contra Latinos 2224 241; eiusdem operis capita tria 2220 315 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti).

Nicolaus Myrensis: Progymnasmata (fortasse Aphthonii) 2229.

Nicolopoulos P. G.: 2230 196; 2235 229^v.

Nicomedes: Commentarium in Iohannis Apocalypsin 2210 188^v.

Nilus (S.): Capita paraenetica 2230 178^v (fragmentum). De oratione, c. 47^v (fragmentum) 2230 178^v. Epistulae, liber III: ep. 35 2230 176^v; 86 2230 177; 87 2230 177; 88 2230 177; 118 2230 176^v; 128 2230 176^v; 162 2230 177; 205 2230 177; 305 2230 177. Ei Symeonis novi theologi excerptum ex opere de tribus modis orationis tribuitur, 2230 196^v.

Nilus Cabasilas: cf. 2176 293.

Noiret H.: 2234 1.

Nordenfalk C.: 2165 ORN.

Noret J.: 2180 1^b, 5.

NOTA TACHYGRAPHICA: v. TACHYGRAPHICA NOTA.

NOTAE ANTIQUIORES CODICUM (iis exceptis, quae aut ad hodiernam seriem codicum Columnensium aut ad numeros quibus codices signantur in inventariis antiquioribus in hoc catalogo recensitis pertinent): 8: 2162 NOT. ANT. VI, 32: 2164 NOT. ANT. 60, IV: 2165 NOT. ANT. VII: 2166 NOT. ANT. X: 2167 NOT. ANT. N° 4, VIII: 2168 NOT. ANT. V: 2169 NOT. ANT. 52, XIV: 2170 A NOT. ANT. XVII, XLV: 2170 B NOT. ANT. 43, XIII: 2171 NOT. ANT. II, X: 2172 NOT. ANT. XI, 8: 2173 NOT. ANT. XXXV G 13, III: 2174 NOT. ANT. XVI: 2175 NOT. ANT. 149, n. 35, XV, 132: 2176 NOT. ANT. XVII, 44: 2177 NOT. ANT. XX: 2178 NOT. ANT. N° 6, XIX: 2179 NOT. ANT. XXI, H XXXV: 2180 NOT. ANT. 143, 2, 4, XXIII: 2181 NOT. ANT. 13, n° 31, XXII, E V: 2182 NOT. ANT. XXIV, E VII: 2183 NOT. ANT. XXVI, H XXX: 2184 NOT. ANT. XXV, 41: 2185 NOT. ANT. XXVII, F XVIII: 2186 NOT. ANT. XXVIII: 2187 NOT. ANT. XXIX: 2188 NOT. ANT. 39, n° 33, XXX, E X... 2189 ANNOT., NOT. ANT. 126, 51 XXXI, G XXXVII: 2190 NOT. ANT. 58, XXXII, F XXVI: 2191 NOT. ANT. 53: 2192 NOT. ANT. A V: 2192 INTEG. n° 5, 50, XXXV, E XVII: 2193 NOT. ANT. XXXVI, N° 10: 2194 NOT. ANT. 59, XXXVIII: 2195 NOT. ANT. XXXVII, G XXX: 2196 NOT. ANT. XXXIX, n° 29, 39: 2198 NOT. ANT. XLI, G XXXVI: 2199 NOT. ANT. XLII, N° 14, H XXXI: 2200 NOT. ANT. XL, E VIII: 2201 NOT. ANT. XLIII, 99, N° 37: 2202 NOT. ANT. N° 19: 2203 NOT. ANT. XLV, n° 30,

Column. 45: 2204 NOT. ANT. *B XII, XLVI, CXIX, 119*: 2205 NOT. ANT. *XLVIII, 122, 66*: 2206 NOT. ANT. *XLVII, G XXXVI, 72*: 2207 NOT. ANT. *XLIX, 45, E VI*: 2208 NOT. ANT. *A VI*: 2209 INTEG. *L, XLVIII, H XXXVI*: 2210 NOT. ANT. *LI, 49, H XXXVIII*: 2211 NOT. ANT. *50, 113*: 2212 NOT. ANT. *LXI, 51*: 2213 NOT. ANT. *LII, 60, F XXIII*: 2214 NOT. ANT. *LVI, 53, E IX*: 2215 NOT. ANT. *21, n° 23, LVII, 54, A II*: 2216 NOT. ANT. *76, 82, 55, LV, C XVIII*: 2217 NOT. ANT. *133, 61, 135, 132, LIII, 56, G XXXIX*: 2218 NOT. ANT. *LIII, 118, 5, 57, A III*: 2219 NOT. ANT. *62, 124, LII, 58, D XXV*: 2220 NOT. ANT. *LXX, 59, GXXXXVII*: 2221 NOT. ANT. *60, LXIX, E XVI*: 2222 NOT. ANT. *n° 102, F XX, LXVII*: 2223 NOT. ANT. *91, LXVI, 62, H XX...*: 2224 NOT. ANT. *75, 5, LXV, 63*: 2225 NOT. ANT. *LXIV, 64, G XXXIII*: 2226 NOT. ANT. *n° 34, 65, LXII, A I*: 2227 NOT. ANT. *LXII, 66, F XXIV*: 2228 NOT. ANT. *110, LXXXV, 64, F LXVII*: 2229 NOT. ANT. *68, LXXXIV, XXXIX*: 2230 NOT. ANT. *78, LXXXIII, F XXV*: 2231 NOT. ANT. *70, LXXXII, F XXI*: 2232 NOT. ANT. *XCIV, 71, LXXXI, G XXXII, G XXII*: 2233 NOT. ANT. *107, 72, LXXX, H XXVIII*: 2234 NOT. ANT. *70, 73, LXXXVIII, D XXII*: 2235 NOT. ANT. *74, 31, 100*: 2236 NOT. ANT. *62, 22, 75 LXXVII, F XXII*: 2237 NOT. ANT. *15, 88, LXXV, 76, G XXXXI*: 2238 NOT. ANT. *LXXIV, 77, D XXIII*: 2239 NOT. ANT. *78, 111, LXXIII, B XI*: 2240 NOT. ANT. *5, LI, XIII, Ca XX, 78, 79, LXXII, F XIX*: 2241 NOT. ANT. *67, 80*: 2242 NOT. ANT. *A VII*: 2242 INTEG. *XCIV, 51, 81, XCIII, 96, 74*: 2243 NOT. ANT. *XCII, 82, G XXXVIII*: 2244 NOT. ANT. *83, 103, LXIV, XCVI*: 2245 NOT. ANT. *84, XCV, E III*: 2246 NOT. ANT. *83*: 2247 NOT. ANT. *D XXVI*: 2248 NOT. ANT. *XC, 87*: 2249 NOT. ANT. *LXXXIX, D XXI*: 2250 NOT. ANT. *89, LXXXVI*: 2251 NOT. ANT. *XCV, LXXXVII, G XXXXVIII*: 2252 NOT. ANT. *LXVII, E XIII*: 2254 NOT. ANT.

NOTAE MARGINALES LITURGICAE: 2167 ORN. V. etiam LITURGICAE ANNOTATIONES, LEMMATA AD LITURGIAM PERTINENTIA.

NOTAE POSSESSIONIS: v. POSSESSIONIS NOTAE.

Notitia de Manichaeorum haeresi: 2220 262^v.

Notitiae variae seu scholia: 2246 58^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Notula grammaticalis: 2207 ANNOT.

Nova tactica: 2224 215.

Numas: de eo notitia 2246 58^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).

NUMERATIO FOLIORUM TURBATA ET RESTITUTA: 2241, v. etiam FASC.

NUPHIS (DE): v. MATRIMONII DISCIPLINA.

O

OFFICIA: Officium ἀπόδειπνον μέγα vocatum 2244 149^v. Officium 8 septembris 2230 200^v. Officium 5 maii 2231 221^v. Officium feriae quintae et parasceves tertiae hebdomadis quadragesimae 2252 II-III^v. Officium feriae tertiae et quartae hebdomadis quintae quadragesimae 2253 a-a' scriptura recentior. Officium sabbati sancti 2230 180^v (troparia nonnulla).

OFFICINARUM CHARTARIARUM SIGNA : v. infra, post indicem alphabeticum.

OGIVALIS CHARACTER MAIUSCULUS: 2200 SCRIPT.

Olivieri A.: 2197 (v. p. 131), BIBL., 2202 BIBL.

Olympiodorus diaconus Alexandrinus: ab eius commentario excerptum commentarii in Iob 42, 14 manat 224 213^v.

Olympiodorus historiarum scriptor: de eo notitia 2240 9.

Olympiodorus philosophus: Commentarium in Aristotelis Categorias cf. 2173 76 (v. p. 39).

Oppermann H.: 2226 POSS.

Oppianus Anazarbensis: Halieutica, libri I-III cum glossis et scholiis 2213; libri I-V cum vita, disticho, argumentis, scholiis et glossis 2222 23; libri I-II cum vita, scholio de Halieuticon libris et disticho elegiaco 2245 13.

Oratio dominica: 2200 ANNOT.; 2207 ANNOT. (latine); 2220 246, SCRIPT., ANNOT.

Orationes propitiatoriae pro eo qui post abnegationem ad veram fidem revertitur: 2220 265^v.

Oratoribus Atticis decem (notitia de): 2240 27^v.

ORDO FOLIORUM IN CODICIBUS RESTITUENDUS: 2179, 2182, 2193, 2197, 2203, 2213, 2217, 2232, 2236, 2247, 2254.

Ordo servandus circa eos qui a Manichaeis ad puram et veram fidem nostram Christianam accedunt: 2220 264^v.

Origenes: de eo notitia 2240 11.

Origenes Neoplatonicus: de eo notitia 2240 2^v.

ORICENIS SECTATORES: v. 2210 138.

Origine ac resolutione corporis hominis (opusculum de): 2217 271.

ORNATUS.

I Colores.

1° Singulus color: albus 2165, 2176, 2192, 2202, 2208, 2219, 2230, 2241, 2248; aureus 2166, 2167, 2187, 2216, 2247; caeruleus 2165, 2166, 2187, 2196 INTEG., 2201 INTEG., 2205, 2208 INTEG., 2214 INTEG., 2228; flavus (vel subflavus) 2165, 2178, 2221, 2228; fuscus 2169, 2193,

2198, 2207, 2220, 2235, 2244, 2251; niger 2165, 2176, 2183, 2184, 2185, 2186, 2192, 2194, 2202, 2230, 2235, 2243, 2248, 2250, 2253; ruber 2162, 2163, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170 A, 2172, 2173, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2189, 2191, 2192, 2193, 2194, 2196, 2198, 2199, 2201, 2202, 2203, 2205, 2206, 2207, 2208, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2247, 2248, 2250, 2251, 2253; violaceus 2228; viridis 2165, 2208, 2247.

2° bini colores: aureus et caeruleus 2216; caeruleus et ruber 2167; caeruleus et viridis 2247; fuscus et ruber 2222; niger et ruber 2176; ruber et albus 2165, 2176, 2177; ruber et caeruleus 2165; ruber et flavus 2165; ruber et fuscus 2222; ruber et violaceus 2228; ruber et viridis 2165, 2216; viridis et ruber 2165.

3° terni colores: caeruleus, albus, ruber 2167; caeruleus, aureus, ruber 2167; caeruleus, ruber, flavus 2165; caeruleus, viridis, ruber 2165; niger, fuscus, ruber 2220; ruber, aureus, caeruleus 2166; ruber, caeruleus, aureus 2183; ruber, caeruleus, niger 2165; ruber, caeruleus, viridis 2247; ruber, flavus (vel subflavus), niger 2165, 2221; viridis, ruber, caeruleus 2165, 2247.

4° Quaterni colores: aureus, ruber, caeruleus, violaceus 2167; caeruleus, ruber, flavus, albus 2165.

5° Quini colores: albus, niger, fuscus, aureus, viridis 2216.

II Figurae.

Anguli acuti 2192; anuli 2202; apices 2163, 2165, 2168, 2176, 2182, 2184, 2185, 2186, 2192, 2193, 2195, 2198, 2199, 2202, 2206, 2210, 2222, 2224, 2225, 2230, 2231, 2237, 2238, 2241, 2243, 2247, 2248, 2249, 2250; arcus simplex vel duplex 2165, 2235; arcus duplex vel triplex 2247; avis 2235, 2251; cancelli 2235; capita animalium 2184, 2194; capita serpentium 2235; caput equi 2222; caput hominis 2242; catena 2230; cauliculi 2163, 2165, 2167, 2168, 2169, 2173, 2176, 2179, 2184, 2185, 2189, 2192, 2194, 2195, 2196, 2198, 2202, 2206, 2208, 2209, 2216, 2219, 2225, 2228, 2230, 2234, 2235, 2237, 2239, 2241, 2242, 2247, 2248, 2252, 2253; circuli parvi 2165, 2166, 2173, 2183; 2232, 2235, 2243; columnae 2228; columnae binae vel triplices 2165, 2247; cor vel corda 2165, 2244; cruces graecae 2177; crucula vel cruculae 2172, 2177, 2198, 2199, 2206, 2216, 2249, 2254; crucula graeca (vel cruculae graecae) 2183, 2230; crux 2165, 2173, 2176, 2249; crux graeca 2177, 2183, 2222; crux patriarchalis 2221; cuspides 2176, 2177; effigies Anastasii Sinaitae 2216; effigies cervi 2230; fascia 2165, 2166, 2168, 2173, 2176, 2183, 2184, 2192, 2198, 2199, 2228, 2230, 2231, 2239, 2241, 2243, 2244, 2248, 2250, 2253; fasciola vel fasciola 2179, 2221; figura avis 2207, 2209; figura episcopi 2220; figura hominis 2207, 2212; flores 2167, 2173 INTEG., 2189, 2228; flos 2249; flosculi 2165, 2166, 2167, 2173, 2183, 2184, 2186, 2192, 2193, 2198, 2202, 2218, 2221, 2222, 2224, 2225, 2230, 2231, 2237, 2238, 2242, 2247, 2248; folia 2165, 2173 INTEG., 2216, 2243, 2247, 2248, 2249; funiculi 2183, 2199; imago Christi 2242; imago Isaaci Syri 2235; lilia 2173, 2176, 2205; linea 2173, 2176, 2192; linea duplex 2184, 2202, 2222; linea simplex vel lineae simplices 2172, 2186, 2222, 2249, 2254; linea sinuosa (vel lineae sinuosae) 2162, 2163, 2165, 2167, 2172, 2176, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2192, 2193, 2194, 2196, 2198, 2200, 2202, 2206, 2210, 2216, 2222, 2224, 2225, 2228, 2230, 2231, 2232, 2237, 2238, 2241, 2242, 2243, 2247, 2248, 2249, 2250; linea spissa (vel lineae spissae) 2183, 2184, 2203, 2206, 2210, 2211, 2218, 2222, 2230, 2243, 2247; lineae breves 2173, 2225, 2250; lineae curvae 2163, 2165, 2167, 2168, 2184, 2192; lineae implexae 2244, 2248; lineae intextae 2194; lineae parallelae 2172, 2177, 2192, 2194, 2196, 2209, 2231, 2243; lineolae 2195, 2202, 2206; litterae initiales 2165, 2166, 2167, 2168, 2173, 2176, 2182, 2183, 2187, 2189, 2194, 2196, 2198, 2199, 2201, 2202, 2203, 2205, 2206, 2207, 2208, 2216, 2218, 2221, 2225, 2230, 2234, 2242, 2247, 2248, 2251, 2253; manus 2165, 2194, 2225, 2242, 2248, 2251; nodi 2202; noduli Salomonis 2241, 2252; nodus Salomonis 2177; ova parva sive ovula 2168, 2222, 2225, 2243; porticus 2253; πύλη vel πύλαι 2165, 2176, 2216, 2244, 2247, 2248; puncta 2163, 2168, 2182, 2184, 2192, 2210, 2250; quadratum 2194; rectagona vel rectagonum 2167,

2173, 2176, 2177, 2184, 2186, 2187, 2189, 2192, 2194, 2196, 2202, 2205, 2206, 2208, 2216, 2219, 2222, 2225, 2228, 2237, 2241, 2247, 2249; rhombi vel rhombus 2176, 2183, 2222, 2225, 2228, 2244; scala 2230; serpens 2192; spirae 2165; stellae 2216; stellulae 2187; taenia vel taeniae 2221, 2230; trigoni 2230.
Orpheus: Argonautica* 2212; Lithica κηρύγματα* 2248 144; fr. 21 Kern 2185 7 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); de eo notitia 2240 2.
Orthographicum excerptum de nominibus quae cum ὄν desinunt: 2241 185.

P

Pachomius Rhodiensis: 2194 SCRIPT.
Palaeologus Christophorus: 2213 POSS.
Palladas Alexandrinus: Epigramma (Anth. Pal. X 169) 2243 186.
Palladius: Historia Lausiaca 2230 178^v (fragmentum c. XLVII).
Pallas D. I.: 2219 36^v, 52^v.
Pamphilus (S.): Ex apostolorum synodo 2198 1004.
Papadopoulos-Kerameus A.: 2219 130^v.
PAPIA: hac in urbe Georgius Valla anno 1471 vixit, 2221 POSS.
Parmenides: fr. 1 Diels 2185 74^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis).
Particula ἄν (regula de): v. GRAMMATICALIA VARIA, regula de particula ἄν.
PATAVIUM: ibi Petrus Syncleticus codicem 2170 A exaravit, 2170 SCRIPT.
Patermuthius: v. Historia monachorum in Aegypto.
Patin A.: 2197 FASC., POSS., BIBL.
Patricensis Gerardus: 2183 SCRIPT.
Patricius et Abramius, monachi Sabbaitici: eorum versio graeca Isaaci Syri orationum asceticarum 2235 10.
Patrinelis Ch. G.: 2234 59, 108.
Paulus apostolus (S.): v. BIBLIA SACRA UTRIUSQUE TESTAMENTI. 2. Novum Testamentum. V. etiam: Constitutiones apostolorum, Synaxarion minus, Menologium minus, Euthalius, Theophylactus Bulgariae archiep. Ei ordo canonum tribuitur, 2184 23^v; ei decreta de canonibus ecclesiasticis tribuuntur 2198 1045.
Paulus Evergetinus: v. Evergetinus Paulus.
Paulus Samosatensis: v. 2210 140.
Paulus pp. VI: 2242 INTEC.
Pausanias: Graeciae descriptio, lib. III 2236 174^v (excerptum); III 20,4 2185 4^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis).

Pediasimus Iohannes chartophyl. Bulgariae: Carmen de mala atque de bona uxore, cum glossis interlinearibus et commentario 2226 298. Encomium in S. Demetrium cum commentario 2226 299^v. Scriptum amatorium cum commentario 2226 302^v.

Περὶ ἐγκλινομένων 2246 57^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Petit L.: 2223 1, 5, 69, 147, SCRIPT., BIBL.; 2225 386, 392, 402.

Petrus archiep. Alexandriae: Canones 2184 141^v, 2198 114. Fragmentum de Paschate 2184 145. Ei erotapocriseis de recta fide tribuuntur, 2220 16.

Petrus III patr. Antiochiae: Inthroniasticum ad patriarcham Hierosolymorum v. 2220 88^v. Inthroniasticum alterum ad papam Leonem IX v. 2220 88^v.

Petrus prefectus scriniorum: Erotapocriseis in altera recensione, Nomocanoni XIV titulorum praefixae 2184 22^v.

Petrus et Paulus apostoli: v. Constitutiones apostolorum.

Phialitides: 2250 SCRIPT., ANNOT., POSS.

Philaemon: fr. 18 Kock cf. 2246 35^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Philippus Macedonum rex: Epistula 2207 89^v (inter Demosthenis orationes).

Philippus Sidensis: de eo notitia 2240 8.

Philippus Solitarius: v. 2220 268.

Philo Iudaeus: scripta nonnulla 2174. De Abrahamo 2174 210. De agricultura 2174 80. De Cherubim 2174 68. De congressu eruditionis gratia 2174 135. De gigantibus 2174 110. De humanitate 2174 43. De iudice 2174 41. De migratione Abrahami 2174 110^v. De paenitentia 2174 52^v. De sacrificiis Abelis et Caini 2174 53; De sacr. Ab. et C. 135 2246 137^v (inter Georgii Balsamonis adversaria). De somniis 2174 171. In Flaccum 2174 1. Legatio ad Gaium 2174 14. Legum allegiarum libri 2174 150. Quod Deus sit immutabilis 2174 94^v. De eo notitia 2240 4.

Philolaus Pythagoricus: fr. 13 Diels v. 2222 295.

PHILOSOPHICA VARIA: v. Anima hominis (de), Animae divisione (de) secundum Platonem et de variis virtutibus et vitiis, Definitionum collectio, Definitionum collectio alphabetica; v. etiam varia de οὐσίᾳ et ὑποστάσει sub voce THEOLOGICA VARIA.

Philostratus Flavius: De caractere epistularum 2246 107 (inter Georgii Balsamonis adversaria). Heroicus, c. 33 2185 3^v, 4^v, 75 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); cc. 32-33 2238 172. Vita Apollonii 2250 351^v (excerpta duo). De eo notitia 2240 7.

Phocas Gregorius: 2216 SCRIPT.

Photinus: v. 2210 140.

Photius patr. C P: Bibliotheca 2222 312^v (excerpta nonnulla); eiusdem operis excerpta a Georgio Balsamone facta, 2240 2, scil.: cod. 13 2240 8; cod. 14 2240 7^v; cod. 26 2240 11; codd. 27, 28, 29, 31, 34, 35 2240 8; codd. 41, 42 2240 8; 44 2240 7; codd. 47-48 2240 4; cod. 57 2240 6; cod. 60 2240 3; codd. 64, 65, 66, 67 2240 10, 10^v, 11; cod. 68 2240 6^v; cod. 69 2240 9^v; cod. 70 2240 3^v; cod. 71 2240 7; cod. 72 2240 3, 15^v, 18; cod. 74 2240 8^v; cod. 76 2240 4; codd. 77, 78 2240 8^v, 9; cod. 80 2240 9; cod. 82 2240 7^v; codd. 83-84 2240 3^v; codd. 91-92 2240 13; cod. 99 2240 7; cod. 105 2240 4 codd. 117-119 2240 11; cod. 128 2240 5; cod. 129 2240 5^v; cod. 165 2240 9^v; cod. 209 2240 5^v; cod. 212 2240 21^v; cod. 239 2240 23; cod. 242 2240 2^v; cod. 249 2240 2; cod. 250 2240 26; codd. 259-268 2240 27^v; cod. 278 2240 27. Collectiones accurataeque demonstrationes de episcopis et metropolitibus 2198 1050. Commentarium in Porphyrii Isagogen 2173 13^v (excerpta). Commentarium in Aristotelis Categorias 2173 45^v (excerpta). Contra Manichaeos 2220 262^v (excerpta duo). De divina liturgia 2220 24. De Francis et reliquis Latinis 2224 211. Epistula ad episcopales thronos orientis anni 867 2184 7. Epistula ad Michaellem Bulgariae de septem conciliis oecumenicis 2172 370^v (excerptum in Euthymii Zigabeni Panoplia dogmatica). Epistulae novem, scil.: ad Bardam magistrum 2195 399; ad Basilium regem 2195 405; Ad Basilium regem 2195 409; Ad Michaellem Bulgariae principem 2195 353; Ad Michaellem regem 2195 402; Ad Michaellem regem 2195 405; Ad Nicolaum papam Romae 2195 317; ad Nicolaum papam Romae 2195 332; ad oeconomum et syncellum 2195 324. Interrogationes 2220 278^v. Libellus de processione spiritus sancti contra veteris Romae asseclas 2172 234^v (in Euthymii Zigabeni Panoplia dogmatica, post tit. XII); cc. α-η 2220 315 (in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); 2224

239^v (in Euthymii Zigabeni Panoplia dogmatica, tit. XIII). Liber de spiritu sancto 2195 271. Nomocanon XIV titulorum* 2184 31^v. Pinax nomocanonis XIV titulorum* 2224 4. Prologus Nomocanonis XIV titulorum* 2184 20^v. Syntagma canonum XIV titulorum a Iohanne Commeno retractatum 2198 129.

Phrynicus: Eclogae nominum et verborum Atticorum 2226 158^v.

Piccolomini E.: 2197 POSS.

Pindarus: Olympica I, 1 2170 B ANNOT.; II, 85-88 2185 75^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); in hoc carmen scholion 2185 75^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Fr. 98 a Bowra, 108 Schroeder 2246 120^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Pitra I. B. card. bibl.: 2197 (v. pp 130, 131). FASC., POSS., BIBL.; 2200 444, BIBL.

Pittacus et Plato: dicta duo 2246 3^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Pius Albertus, Carporum comes: 2169 POSS.; 2202 POSS.; 2241 POSS.

Pius pp. IX: 2162 INTEC.; 2163 INTEC.; 2164 INTEC.; 2165 INTEC.; 2166 INTEC.; 2167 INTEC.; 2168 INTEC.; 2170 A INTEC.; 2171 INTEC.; 2172 INTEC.; 2173 INTEC.; 2174 INTEC.; 2175 INTEC.; 2176 INTEC.; 2177 INTEC.; 2178 INTEC.; 2179 INTEC.; 2180 INTEC.; 2181 INTEC.; 2182 INTEC.; 2183 INTEC.; 2184 INTEC.; 2185 INTEC.; 2186 INTEC.; 2187 INTEC.; 2188 INTEC.; 2189 INTEC.; 2190 INTEC.; 2191 INTEC.; 2193 INTEC.; 2194 INTEC.; 2195 INTEC.; 2196 INTEC.; 2197 INTEC.; 2198 INTEC.; 2199 INTEC.; 2200 INTEC.; 2201 INTEC.; 2202 INTEC.; 2203 INTEC.; 2204 INTEC.; 2205 INTEC.; 2206 INTEC.; 2207 INTEC.; 2208 INTEC.; 2210 INTEC.; 2211 INTEC.; 2212 INTEC.; 2213 INTEC.; 2214 INTEC.; 2215 INTEC.; 2216 INTEC.; 2217 INTEC.; 2218 INTEC.; 2219 INTEC.; 2220 INTEC.; 2221 INTEC.; 2222 INTEC.; 2223 INTEC.; 2224 INTEC.; 2225 INTEC.; 2226 INTEC.; 2227 INTEC.; 2228 INTEC.; 2229 INTEC.; 2230 INTEC.; 2231 INTEC.; 2232 INTEC.; 2233 INTEC.; 2234 INTEC.; 2235 INTEC.; 2236 INTEC.; 2237 INTEC.; 2238 INTEC.; 2239 INTEC.; 2240 INTEC.; 2241 INTEC.; 2243 INTEC.; 2244 INTEC.; 2245 INTEC.; 2246 INTEC.; 2247 INTEC.; 2248 INTEC.; 2249 INTEC.; 2250 INTEC.; 2251 INTEC.; 2252 INTEC.; 2253 INTEC.; 2254 INTEC.

Planudes Maximus: De syntaxi 2233 57. Dialogus de grammatica 2233 1. Προλεγόμενα τῶν στάσεων 2228 119. Prolegomenon artis rhetoricae, cum diagrammate praefixo 2228 15^v (v. p.

311). Eius versio graeca Ciceronis Somnii Scipionis, 2185 3^r, 7^r (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Catonis maioris sententias graece vertit, 2222 1^r, 2231 247.

Plato:

1. Dialogi integri. Alcibiades prior 2218 124. Alcibiades alter 2218 205^r. Amatores 2218 219. Axiochus* 2236 120. Clitopho 2196 2. Definitiones* 2236 125. Euthydemus 2196 112^r. Hipparchus 2218 214. Laches 2196 96. Lysis 2196 105. Parmenides 2218 40^r. Phaedo 2250 167. Phaedrus 2218 147^r. Philebus 2218 72. Politicus 2218 2. Protagoras 2196 126^r. Res publica libri I-X 2196 3^r. Symposium 2218 110^r. Theages 2218 224.
2. Loci qui in catalogo citantur. Cratylus 409 a 2162 5^r. Epistula II 312 e 2185 10^r, 75^r (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Gorgias 459 b 2226 169^r. Laches 187 b cf. 2246 35^r. Leges VI 762 e 2246 3 (inter Georgii Balsamonis adversaria). Menexenus* 236 d-249 c 2236 51; 240 d 2185 2^r (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Phaedrus 237 d 2246 119 (inter Georgii Balsamonis adversaria). Res publica I 328 d 2238 182; I 329 b-c 2238 182; III 398 e, III 405 c-d 2236 66; VI 486 a 2201 ANNOT. (locus ab A. Durso additus); VI 508 b 12-c 2 2185 6 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); VII 516 b 4-c 2 2185 8^r (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); IX 585 b-c 2236 133^r; X 612 e-613 b 2236 50^r. Timaeus 29 a 5-6 v. 2185 4 sub litt.^a (p. 96); 81 c-e 2238 182.

Nonnulla de divisione animae secundum eum et de variis virtutibus et vitiis 2216 194. De eo notitia 2240 2. V. etiam Pittacus et Plato.

Pletho Georgius Gemistus: Adversus librum pro latino dogmate de processione spiritus sancti 2236 1, 134. Adversus Scholarii pro Aristotele obiectiones 2236 85, 87. Correctio nonnullorum errorum Strabonis 2236 42^r. De forma et magnitudine orbis terrarum, cum scholiis Demetrii Rhallis Cabacis 2236 45^r. De orbis terrarum forma e libro secundo Strabonis Geographicorum 2236 27. De fato 2236 19^r. De partibus orationis 2238 156. De Platonicae atque Aristotelicae philosophiae differentia 2236 72. De rebus Peloponnesiacis oratio I 2236 3. De rebus Peloponnesiacis ad principem Theodorum Palaeologum oratio II 2236 67, 161^r. Descriptio Peloponnesi, cum fragmento de Epidamno et Epidauro, alio

fragmento geographico et scholiis nonnullis Demetrii Rhallis Cabacis 2236 12^r. Epinomis 2236 22^r. Epistula 2236 137^r. Excerpta e libro X Strabonis Geographicorum cum nonnullis additamentis 2236 17^r. Excerpta nonnulla e Plutarchi Chaeronensis scriptis 2236 216. Excerptum e Dionysii Halicarnassensis Antiquitatum Romanarum libro XIX, cc. 9-10 2236 86^r. Fragmenta incerta 2185 3^r, 6^r, 7 marg. int., 8, 9^r, 10^r, 75^r (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Fragmentum de historia Iudaica 2236 173. Historiae (fragmentum de regibus Assyriorum, Medorum et Persarum) 2236 16^r. Laudatio funebris Helenae Palaeologinae imperatricis 2236 137^r. Opusculum de Dictis libro de bello Troiano 2236 17. Prex ad regem solem 2185 10 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Prologus in Manuelis II Palaeologi imper. orationem funebrem 2239 1. Scholia in oracula magica 2185 3 (fragmentum inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Tabula mensium 2236 66^r. Opera varia in codice Ven. Marc. gr. 517 ipse exaravit, 2236 2, 72.

Plinius: Naturalis Historia II 6, 12-13 a Theodoro Gaze in graecum sermonem versa 2185 4, 6^r, 75^r (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis).

Plotinus: de eo notitia 2240 2^r.

Plutarchus Chaeronensis:

1. Moralia. Animine an corporis affectiones sint peiores 2231 257. Aquae an ignis sit utilior 2231 258^r. Apophthegmata 2236 50^r, 2238 ANNOT. Consolatio ad Apollonium 2175 297. Consolatio ad uxorem 2175 308. De curiositate 2243 165^r, 2250 291. De fortuna Romanorum 317 C-D 2246 137^r (inter Georgii Balsamonis adversaria); 319 D 2240 50. De malignitate Herodoti 2236 219^r (excerpta sex a Georgio Gemisto Plethone confecta). De musica 1131 C 2246 151 (inter Georgii Balsamonis adversaria); 1137 B, 1138 E 2246 4 (inter Georgii Balsamonis adversaria). De septem sapientum convivio 2231 262. De superstitione 165 A 2246 137 (inter Georgii Balsamonis adversaria). De vita et poesi Homeri 2175 271^r. Quomodo adulator ab amico internoscatur 2243 138, 2250 300. Quomodo quis suos in virtute sentiat profectus 2243 129.

2. Vitae parallelae. Vitae parallelae nonnullae 2175, 2190. Agis et Cleomenes 2175 125. Antonius (inter Georgii Balsamonis adversaria): 928 a 2246 4; 929

e-f 2246 1; 930 d, 931 a, 931 c, 932 a-b, 932 b 2246 1^r; 932 c 2246 4; 933 a 2246 150; 940 c-d, 943 a, 946 e-f 949 b-c, 953 e 2246 151. Aratus et Artaxerxes 2175 102^r. Aristides et Marcus Cato 2175 190, 2190 116. Camillus 2236 219 (excerptum a Georgio Gemisto Plethone factum). Cimon et Lucullus 2175 210^r, 2190 178. Demosthenes et Cicero 2175 236, 2190 145. Galba et Otho 2175 259. Lycurgus et Numa 2175 154. Lysander 437 a 2236 50^r, 2238 ANNOT. Nicias et Crassus 2190 211^r. Pelopidas et Marcellus 2175 79^r. Pericles et Fabius Maximus 2175 57^r, 2190 84^r. Philopoemen et Titus 2175 176^r, 243^r. Solon 2236 217 (epitome a Georgio Gemisto Plethone facta); eiusdem vitae excerptum 2240 49. Solon et Publicola 2175 19^r, 2190 31. Comparatio inter Sullam et Lysandrum 476 c 2236 50^r. Themistocles et Camillus 2175 36, 2190 31. Themistocles 126 f 2246 150 (inter Georgii Balsamonis adversaria). Theseus 2236 216 (epitome a Georgio Gemisto Plethone facta). Theseus et Romulus 2175 1, 2190 3. Tiberius et C. Gracchus 2175 141^r; excerptum 2240 49. Titus 278 d 2246 150 (inter Georgii Balsamonis adversaria). Excerptum incertum sub titulo περί ἀρχῆς καὶ ἀρχοντος 2236 50^r. Locus incertus 2246 137 (inter Georgii Balsamonis adversaria).

POENITENTIA: De quattuor ἐπιτιμίων modis 2220 17^r.

Politis L.: 2206 SCRIPT.

Pollux Iulius: Onomasticon, libri I-X cum trimetris iambicis octo 2226 202; libri I-X 2244 1.

Polybius: Historiae XVIII 37, 7 2246 120^r (inter Georgii Balsamonis adversaria). De eo notitia 2240 1^r.

Porphyrius: Commentarium in Aristotelis Categorias 2169 1. De abstinentia II 6 2185 10^r (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); II 36 2185 73^r (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). Isagoge 2173 9; 2189 19^r. Sententiae XXV 2185 4, 73^r, 76 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis). De eo scholion 2189 19. De eo notitia 2240 2.

Posidonius Apameensis: fr. 15 Jacoby 2246 119^r (inter Georgii Balsamonis adversaria). De eo notitia 2240 1^r.

POSSESSIONIS NOTAE: 2166 ANNOT., POSS.; 2169 POSS.; 2175 POSS.; 2176 POSS.; 2182 POSS.; 2185 POSS.; 2202 POSS.; 2210 POSS.; 2220 POSS.; 2221 POSS.; 2224 ANNOT.; 2226 POSS.; 2238 POSS.; 2241 POSS.; 2242 POSS.; 2243

POSS.; 2244 POSS.; 2245 POSS.; 2247 ANNOT.; 2250 ANNOT. V. praeterea Salvatis (de) Iohannes card., nec non POSSESSORES CODICUM.

POSSESSORES CODICUM: v. Ἀοιῶνης Demetrius, Balsamon Georgius, Bartholomaeus e Monte Politano, Callicrenitas Michael, Catzilaces Iohannes, Chironarus Michael, Palaeologus Christophorus, D'Anichino Iacopus, Demetrius Constantinopolitanus, Demetrius grammaticus, De Cubicis Nicolaus, De Rimpertinis Bartholomaeus, De Rubeis Iohannes, Galenus Nicephorus, Harmonius Atheniensis, Iohannes quidam, Laurentius de Medicis, Leontares Georgius, Manuel charophylax, Marcus hieromonachus, Marsupini Carolus, Μιχαὴλ καὶ Θεορίμη, Μιχαὴλ τοῦ Χριστοκαράβη, Phialitides, Pius Albertus Carporum comes, Rhalles Cabaces Demetrius, Salvatis (de) Iohannes card., Syncleticus Petrus, Theodori Metochitae filius, Theodorus, Triboles Demetrius Lacedaemonius, Valla Georgius, Verrius Antonius.

POSSESSORUM INVOCATIONES: v. INVOCATIONES SCRIBARUM VEL POSSESSORUM.

Post L. A.: 2196 BIBL., 2218 BIBL.

Prex anonyma ad regem solem (a prece Plethonis ad solem distinguenda): 2185 10 sub litt.^a (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis).

Prex pro mortuo: 2224 3.

PROBATIONES CALAMI: 2166 ANNOT.; 2170 B ANNOT.; 2172 ANNOT.; 2179 ANNOT.; 2196 ANNOT.; 2203 ANNOT.; 2204 574 (v. p. 161), ANNOT.; 2207 ANNOT.; 2208 161^r, ANNOT.; 2211 ANNOT.; 2212 ANNOT.; 2222 ANNOT.; 2230 ANNOT.; 2241 ANNOT.; 2243 ANNOT.; 2245 ANNOT.; 2247 ANNOT.; 2251 ANNOT.

PROCESSIONE SPIRITUS SANCTI (FLORILEGIA DE): v. LATINI.

Processione spiritus sancti (scholion de): 2220 219^r.

Prochiron auctum: XXII, 2 2224 161^r; XXII, 18 2224 161; XXXVIII, 126 2224 163^r; XXXIX, 23 2224 164^r; XXXIX, 42 2224 158; XXXIX, 80 2224 166^r; XXXIX, 139 2224 165; XXXIX, 170, 172, 173, 176, 178 2224 165; XXXIX, 171 2224 165^r; XXXIX, 180 2224 158^r; XXXIX, 217 2224 165; XXXIX, 232 2224 165^r. V. etiam MATRIMONII DISCIPLINA, Prochiron auctum.

Proclus Lycius diadochus: Commentarium in Platonis Parmenidem, lib. I 2234 63. Commentarium in Platonis Rem publicam 2197. Ei breve fragmentum Ammonii commentarii in Aristotelis librum De interpretatione tribuitur, 2173 138 (v. p. 41). De eius opere quod Chrestomathia inscribitur notitia 2240 23.

Procopius calligraphus: v. 2216 SCRIPT.
Procopius Gaza: Commentarium in Genesin cf. 2225 351.
 Professio fidei: 2224 259, 293.
 Professio fidei concilio Constanti-nopolitano anni 680 posterior: 2224 166.
 Prologi in Nomocanonem XIV titu-lorum: 2184 25, 26.
 Prologus in canones Evangeliorum: v. CANONES EVANGELIORUM.
 Prometheus: de eo notitia 2240 2.
 Prooemium anonymum in sophisti-cos elenchos: 2173 309^v (excerptum).
 PROVERBIA: v. 2246 2, 7, 16 (inter Georgii Bal-samonis adversaria).
Przychocki G.: 2248 SCRIPT., BIBL.; 2250 BIBL.
 Psalterium Uspenskianum: 2200 SCRIPT.
Psellus Constantinus: V. **Psellus Michael**, Argumentum Nomocanonis XIV titulorum.
Psellus Michael: Argumentum Nomoca-nonis XIV titulorum, cum adpendice de quattuor diversis poenis 2184 19^v. De anima 2248 196 (excerpta duo). De ani-ma opusculum (ab opere De anima di-stinguendum) 2231 264. De dogmatibus fidei Christianae carmen 2248 198^v. De motu temporis, cc. XVII et XVII 2220 24^v. De Paschate Iudaico et dominico 2220 30^v. Homilia in illud S. Pauli II Cor. 12,2 «Scio ho-minem» 2220 27. In septem synodos versus 2248 197. Scripta octo de anima, de daemonibus, de resurrectione, de unitate et trinitate 2220 32. Synopsis rhetoricae sive Carmen de rhetorica 2228 118^v, 192.
 Ptolemaeus: v. 2176 1, 25, 32^v, 33.
 Pythagoras: de eo notitia 2240 2.
Pythagorei: Aureum carmen sive versus aurei 2231 1^v, 2236 132^v, 2248 1. In hoc car-men Hieroclis commentarium: v. **Hiero-cles**.

Q

Quaestiones et responsiones in Ge-nesin (e Theodoretii Quaestionibus selectis excerptae): 2200 8, 430.
 Qua ratione ex haeresibus in s. Dei catholicam et apostolicam eccle-siam remigrantes suscipere oporteat, ex euchologio patriarchali: 2220 258^v.
 Quintianus: v. 2220 17.
 Quomodo στάσεις cognoscendae sint: 2228 121.

R

Rabe H.: 2211 SCRIPT., BIBL.; 2212 SCRIPT., BIBL.; 2228 1, 2, 3, 5, 6, 7 BIBL.
Rackl M.: 2225 352.
Raeder I.: 2249 BIBL.
 Recensio finium sanctissimarum pa-triarchalium et apostolicarum se-dium: 2210 175^v.
 RECEPTIONE IN CHRISTIANISMUM (DE): De re-ceptione Hebraei 2220 98, 99. V. etiam ARMENII, Qua ratione ex haeresibus... remigrantes suscipere oporteat, Re-ceptione Manichaeorum (de), Nicetas Choniates, Timotheus presb. C P.
 Receptione Manichaeorum (de): 2220 259^v.
 RECONCILIATIONE ECCLESIASTICA (DE): 2220 50.
Rees S. 2195 1 (v. pp. 124, 125).
Reil M.: 2200 BIBL.
Reitzenstein R.: 2197 (v. pp. 130, 131), FASC., BIBL.; 2210 POSS., BIBL.
Rhalles Cabaces Demetrius: Notae autogra-phae (brevia scripta et adversaria) 2185 1^v, 10^v, 33^v, 46^v, 73^v-76^v. Ζητήματα cum diagram-mate 2185 1^v, 5^v. Scriptum 2185 1^v. Scrip-tum aliud sive theorema 2185 2, 5. Scholion 2185 3^v sub litt. ⁱ. Breves an-notationes 2185 4 (sub litt. a, b, c, g, h, i, m, n), 7^v, 8, 9, 9^v, 10^v, 73^v, 74^v, 75^v, 76. Diagramma de sole 2185 4 sub litt. ⁱ. Scholion 2185 6 sub litt. ^a. Γνωμαί 2185 33. Scholia non-nulla vel annotationes scripsit: 2236 12^v, 14, 33^v (v. p. 357), 46, 49, 142, 158^v, 166^v, 174^v, 220, 1^v (v. p. 358), ANNOT.; 2237 7^v, 211, ANNOT.; 2238 1, 3, 181^v, 182^v, 183^v, 204, ANNOT. Codicem 2185 partim exaravit: 2185 SCRIPT.; codi-cem 2185 possedit: 2185 POSS.; fere totum codicem 2236 exaravit: 2236 SCRIPT.; codi-cem 2236 possedit: 2236 POSS.; fere totum codicem 2237 exaravit: 2237 SCRIPT.; codi-cem 2238 exaravit et possedit: 2238 SCRIPT., POSS. Epigramma funebre composuit 2236 220.
 RHETORICA: v. praesertim codices 2228, 2229, 2234.
Richard M.: 2195 1 (v. pp. 124, 125). BIBL.; 2210 2, 3, 6, BIBL.
Ritter A. M.: 2249 BIBL.
Rudberg S. Y.: 2209 BIBL., 2250 BIBL.
 Ῥωμαία ἀλφάβητος: v. INDICES, index vo-cum latinarum in Nomocanone occurrentium.
 S
Sabbadini R.: 2243 POSS.
 SAECULA QUIBUS CODICES EXARATI SUNT (v. etiam ANNI QUIBUS CODICES EXARATI SUNT):

VIII-IX: 2200.
 IX p. m.: 2197, 2249.
 X: 2166, 2195, 2210, 2251 I-II, 273-274, 2254.
 X-XI: 2204, 2209.
 XI: 2192, 2205 II-III^v, 2252 II-III.
 XI p. m.: 2165.
 XI-XII: 2162, 2178.
 XII: 2172, 2193, 2198, 2199, 2230 200^v, 2247.
 XII p. m.: 2187.
 XII-XIII: 2184, 2252 a-aⁱ.
 XIII: 2207 (partim), 2211, 2253.
 XIII-XIV: 2213, 2227, 2230, 2243, 2244.
 XIV in.: 2167, 2228.
 XIV a. m.: 2180, 2188, 2222, 2224, 2231, 2235 (partim), 2250, 2252.
 XIV c. m.: 2175.
 XIV p. m.: 2176, 2181, 2196, 2206, 2225 2-351.
 XIV ex.: 2235 (partim).
 XIV: 2194, 2202, 2203, 2207 (partim), 2211 1, 2215, 2216, 2217, 2219, 2226, 2245 I-II, 2251, 2253 41-42.
 XV in.: 2189, 2239.
 XV: 2188 221^v-223^v, 2190, 2202 1-4, 319, 2218, 2232, 2241 a-e, 2253 b-c.
 XV a. m.: 2170 B, 2182, 2183, 2186, 2191, 2221, 2223, 2241.
 XV c. m.: 2177.
 XV p. m.: 2173, 2212, 2221 1-3, 2225 352-404, 2236.
 XV ex.: 2170 A, 2237.
 XV-XVI: 2171, 2185, 2233.
 XVI in.: 2163.
 XVI a. m.: 2164, 2166 1-3, 286-287, 2168, 2169, 2180 1, 1^a, 2184 1-1^a, 70, 2192 I-IX, 1-2, 201^a, 279-285, 2194 1, 2195 1^a, 1^b, 2198 I-II, 2199 I-II, 2206 1, 1, 294, 2209 I-IV, 242^a, 2214, 2224 1, 2225 1, 2227 1, 2229, 2231 II, 1, 2, 2234, 2239 I-II, 2240, 2245, 2246, 2248, 2249 1.
 XVI c. m.: 2174.
 XVI p. m.: 2232 10, 11.
 XVII in.: 2251 III.
 Salviatis (de) Iohannes card.: 2162 POSS.; 2166 SCRIPT., POSS.; 2168 POSS.; 2171 POSS.; 2172 POSS.; 2173 POSS.; 2175 POSS.; 2176 POSS.; 2177 POSS.; 2178 POSS.; 2179 POSS.; 2180 POSS.; 2181 POSS.; 2182 POSS.; 2183 POSS.; 2184 POSS.; 2187 POSS.; 2188 POSS.; 2190 POSS.; 2191 POSS.; 2192 POSS.; 2193 POSS.; 2194 POSS.; 2195 POSS., NOT. ANT.; 2196 POSS.; 2198 POSS.; 2199 POSS.; 2200 POSS.; 2201 POSS.; 2202 POSS.; 2203 POSS.; 2204 POSS.; 2205 POSS.; 2206 POSS.; 2207 POSS.; 2208 POSS.; 2209 POSS.; 2210 POSS.; 2211 POSS.; 2213 POSS.; 2215 POSS.; 2217 POSS.; 2218 POSS.; 2219 POSS.; 2220 POSS.; 2221 ANNOT., POSS.; 2222 POSS.; 2223 POSS.; 2224 POSS.; 2225 POSS.; 2226 POSS.; 2227 POSS.;

2228 POSS.; 2231 POSS.; 2235 POSS.; 2237 POSS.; 2238 POSS.; 2240 POSS.; 2241 ANNOT., POSS.; 2245 ANNOT., POSS.; 2247 POSS.; 2248 POSS.; 2249 POSS.; 2250 POSS.; 2251 POSS. Notae autographas apposuit: 2202 POSS.; 2218 ANNOT. (fortasse); 2221 ANNOT.; 2241 ANNOT., POSS.; 2245 ANNOT., POSS. V. etiam prolegomena.
 SALVIATORUM BIBLIOTHECA: 2197 MAT., POSS., BIBL.
 SALVIATORUM FAMILIA: 2197 POSS.
 Samorè A. card. bibl.: 2242 INTEG.
Schaefer G. H.: 2226 4.
 SCHEMATA LINEARUM IN CODICIBUS:
 Lake I 1 a (= Leroy 00 D 1): 2169, 2201¹, 2203¹, 2205, 2207, 2208, 2217², 2240, 2248 IX, 2253.
 Lake I 1 b (= Leroy P 2 00 D 1): 2168, 2200, 2219, 2220², 2250.
 Lake I 1 c (= Leroy 00 C 1): 2195, 2204.
 Lake I 1 e (= Leroy P 200 C 1): 2185.
 Lake I 1 g (= Leroy 00 A 1): 2210.
 Lake I 2 a (= Leroy V 20 C 1): 2243.
 Lake I 2 b (= Leroy 20 D 1): 2163, 2170 A, 2170 B, 2171, 2173, 2181, 2182, 2189, 2191, 2194, 2206, 2216, 2225 pars I, 2226, 2227, 2228, 2229, 2232, 2234, 2235, 2241, 2244, 2245, 2251.
 Lake I 2 c (= Leroy 20 C 1): 2193.
 Lake I 2 d (= Leroy P 2 20 C 1): 2190, 2199¹, 2218.
 Lake I 2 e (= Leroy 20 A 1): 2209, 2254.
 Lake I 3 a (= Leroy 10 C 1 n): 2176, 2188, 2252 II-III.
 Lake I 4 a (= Leroy 10 B 1): 2188.
 Lake I 7 a (= Leroy 30 C 1): 2173, 2175, 2179, 2180, 2199², 2253a, aⁱ.
 Lake I 10 a (= Leroy 02 D 1): 2242.
 Lake I 24 a (= Leroy 22 C 1): 2168, 2172, 2198, 2247.
 Lake I 25 a (= Leroy C 31 C 1 b): 2248 VIII.
 Lake I 26 a (= Leroy 32 D 1): 2184, 2186, 2241.
 Lake I 26 c (= Leroy 32 C 1): 2187, 2193, 2230.
 Lake I 30 a (= Leroy 32 C 1 b): 2248 I, III.
 Lake I 31 b: v. 2197.
 Lake I 33 a (= Leroy 42 C 1): 2203², cf. 2220¹.
 Lake I 34 a (= Leroy 34 C 1): 2225 pars II.
 Lake I 36 a (= Leroy 48 C 1 d s): 2162.
 Lake I 38 a (= Leroy D 24 D 1): 2174, 2237¹, 2248 V, VII.
 Lake I 38 b (= Leroy 24 D 1): 2201⁴, 2211.
 Lake I 42 a, I 43 a: simile sed non idem sche-ma in codice 2183.
 Lake II 1 c (= Leroy 00 E 2): 2164, 2192.
 Lake II 19 d (= Leroy 32 C 2): 2192.

Lake II 23 b (= Leroy 32 C 2 d): 2178.
 Lake II 24 b (= Leroy 34 C 2): 2166.
 Lake II 29 a (= Leroy 54 C 2): 2165.
 Lake II 34 c (= Leroy 44 D 2): 2167.
 Lake II 40 b (= Leroy KP 2 44 C 2): 2165.
 Leroy 00 A 1: 2217¹.
 Leroy 00 C 1 (= Lake I 1 c): 2195, 2204.
 Leroy 00 D 1 (= Lake I 1 a): 2169, 2201¹, 2203¹, 2205, 2207, 2208, 2217², 2240, 2248 IX, 2253.
 Leroy 00 E 2 (= Lake II 1 c): 2164, 2192.
 Leroy 02 D 1 (= Lake I 10 a): 2242.
 Leroy 03 C 1 d: 2177.
 Leroy 01 A 1 b: 2205.
 Leroy 10 B 1 (= Lake I 4 a): 2188.
 Leroy 10 C 1 m: 2242.
 Leroy 10 C 1 n (= Lake I 3 a): 2176, 2188, 2252 II-III.
 Leroy 10 D 1 m: 2215, 2231.
 Leroy 20 A 1 (= Lake I 2 e): 2209, 2254.
 Leroy 20 C 1 (= Lake I 2 c): 2193.
 Leroy 20 D 1 (= Lake I 2 b): 2163, 2170 A, 2170 B, 2171, 2173, 2181, 2182, 2189, 2191, 2194, 2206, 2216, 2225 pars I, 2226, 2227, 2228, 2229, 2232, 2234, 2235, 2241, 2244, 2245, 2251.
 Leroy 22 C 1 (= Lake I 24 a): 2168, 2172, 2198, 2247.
 Leroy 22 D 1 b: 2238.
 Leroy 23 C 1: 2239.
 Leroy 24 D 1 (= Lake I 38 b): 2201⁴, 2211.
 Leroy 30 C 1 (= Lake I 7 a): 2173, 2175, 2179, 2180, 2199², 2253 a-a¹.
 Leroy 30 D 1: 2212, 2222, 2248 II; cf. etiam 2220.
 Leroy 30 D 1 q: 2202.
 Leroy 30 G 1 mo: 2221.
 Leroy 31 D 1 b: 2237².
 Leroy 32 C 1 (= Lake I 26 c): 2187, 2193, 2230.
 Leroy 32 C 1 b (= Lake I 30 a): 2248 I, III.
 Leroy 32 C 2 (= Lake II 19 d): 2192.
 Leroy 32 C 2 d (= Lake II 23 b): 2178.
 Leroy 32 D 1 (= Lake I 26 a): 2184, 2186, 2241.
 Leroy 33 A 1 d: 2247, 2249.
 Leroy 34 C 1 (= Lake I 34 a): 2225 pars II.
 Leroy 34 C 2 (= Lake II 24 b): 2166.
 Leroy 40 D 1: 2220¹.
 Leroy 40 D 2 s: 2232².
 Leroy 42 C 1 (= Lake I 33 a): 2203².
 Leroy 44 D 2 (= Lake II 34 c): 2167.
 Leroy 48 C 1 d s (= Lake I 36 a): 2162.
 Leroy 54 C 2 (= Lake II 29 a): 2165.
 Leroy 64 B 1: simile sed non idem schema in codice 2183; v. etiam 2199³.
 Leroy C 31 C 1 b (= Lake I 25 a): 2248 VIII.
 Leroy D 22 D 1: 2223.

Leroy D 22 D 1 b: 2236, 2237¹.
 Leroy D 22 D 1 b p: 2201².
 Leroy D 24 D 1 (= Lake I 38 a): 2174, 2237¹, 2248 V, 2248 VII.
 Leroy D 32 D 1 b q: 2201³.
 Leroy D 32 D 1 q: 2224.
 Leroy KP 2 44 C 2 (= Lake II 40 b): 2165.
 Leroy P 2 00 C 1 (= Lake I 1 e): 2185.
 Leroy P 2 00 D 1 (= Lake I 1 b): 2168, 2200, 2219, 2220², 2250.
 Leroy P 2 20 C 1 (= Lake I 2 d): 2190, 2199¹, 2218.
 Leroy P 2 20 D 1: 2195.
 Leroy P 2 30 C 1 q: 2232¹.
 Leroy V 20 C 1 (= Lake I 2 a): 2243.
Schermann I.: 2200 BIBL., 2210 BIBL.
Schimberg A.: 2193 (v. pp. 117, 118), FASC., BIBL.
Schird G.: 2214 (v. pp. 197, 198) SCRIPT., BIBL.
Schmid J.: 2210 188*, BIBL.
Schoell R.: 2197 (v. pp. 130, 131), MAT., FASC., POSS., BIBL.
 SCHOLIA: v. Singulos auctores, et praesertim Aeschylus, Aristoteles, Demosthenes, Dionysius Areopagita (ps.), Euripides, Hesiodus, Homerus, Sophocles, Thucydides, Tzetzis Iohannes.
Schreiner P.: 2228 1, 314 (v. p. 311), BIBL.
Schubart W.: 2200 BIBL.
Schultz H.: 2237 170, BIBL.
Schwartz E.: 2205 SCRIPT., BIBL.
 Sclerias: fragmentum apud Stobaeum 2246 1 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 SCRIBAE: v. Albinus Valerianus, Alyates Gregorius, Apostolides Aristobulus, Atrapes Leo, Baiophorus Georgius, Balsamon Georgius, Bastralitas Georgius, Callistus Andronicus, Chrysococcus Georgius, Coronensis Iohannes, Diassorinus Iacobus, Dursus Alphonsus, Felicianus Bernardus, Franciscus de Candia, Furnarius Petrus Iohannes, Georgius lector, Georgius Scholarius, Gregorius monachus, Hypselas Petrus, Ioasaph monachus τῶν Ὁδηγῶν, Lascaris Alexius, Lygizes Michael, Manuel Chartophylax, Medeiensis Stephanus, Mesobotes Constantinus, Pachomius Rhodiensis, Patricensis Gerardus, Phocas Gregorius, Procopius calligraphus, Rhallus Cabaces Demetrius, Scutariotes Iohannes, Severus Lacedaemonius Iohannes, Sophianus Nicolaus, Syncleticus Petrus, Trevisanus Thomas, Tribolus Demetrius Lacedaemonius, Valla Georgius.
 SCRIBAE IGNOTI: scriba, cuius modus scribendi ad Aristobuli Apostolidis scripturam proxime accedit et qui etiam Vat. Ross. gr. 725 et Vat. Ross. gr. 976 ff. 83-138 exaravit, 2163 SCRIPT., 2169 SCRIPT. Scriba, qui codicem

Vat. Ross. gr. 976 ff. 2-81^v exaravit, 2169 SCRIPT. Scribae, quorum modus scribendi scripturae codicum Vat. gr. 356 et 1523 simillimus est, 2167 SCRIPT. Scriba, qui codices 2170 B et 2201 ff. 51^v-149^v exaravit et qui discipulus Andronici Callisti eius scripturam imitans est, 2170 B SCRIPT., 2201 SCRIPT. Scriba qui, nisi Iacobus Diassorinus ipse est, scriptura simillima utitur, 2174 SCRIPT. Scriba, qui similes adnotationes f. 1 codicis 2176 et f. 160^{av} codicis 2208 apposit, 2176 ANNOT., 2208 ANNOT. Scriba, cuius modus scribendi scripturae codicis Ambrosiani 886 (C 22 inf.) simillimus est, 2220 SCRIPT. Scriba, cuius stilus scripturae codicis Vat. Urb. gr. 142 similis est, 2222 SCRIPT. Scriba, qui etiam codicem Vat. gr. 7 anno 1310 exaravit 2228 SCRIPT.
 SCRIBAE OCCIDENTALES: v. MANUS OCCIDENTALES.
 SCRIBARUM INVOCATIONES: v. INVOCATIONES SCRIBARUM VEL POSSESSORUM.
 SCRIBARUM SUBSCRIPTIONES: v. SUBSCRIPTIONES SCRIBARUM.
 SCRIPTUNCULAE: 2179 ANNOT., 2207 ANNOT. V. etiam CONSCRIBILLATIONES.
 SCRIPTURA CRYPTOGRAPHICA: v. CRYPTOGRAPHICA SCRIPTURA.
 SCRIPTURA CURSIVA: v. CURSIVA SCRIPTURA.
 SCRIPTURA DAMASCENA: v. DAMASCENA SCRIPTURA.
 SCRIPTURA HAGIOPOLITANA: v. HAGIOPOLITANA SCRIPTURA.
 SCRIPTURAE STILI: Bruttius 2251 SCRIPT. Cyprius, a viris doctis «Karahissar» appellatus 2184 SCRIPT. Cyprius, a viris doctis «quadratus» appellatus 2247 SCRIPT. Fettaugenstil sive Fettaugenmode 2244 SCRIPT. Hagropolitani: v. HAGIOPOLITANA SCRIPTURA. Hydruntinus 2252 SCRIPT., 2253 SCRIPT. Metochitenstil 2205 SCRIPT. Philosophicus saec. IX, a T. W. Allen et H. Follieri praesertim illustratus 2197 SCRIPT., 2249 SCRIPT. Rheginus 2253 a, a¹. τῶν Ὁδηγῶν 2206 SCRIPT.
Scrivener F. H. A.: 2165 BIBL., 2167 BIBL., 2180 BIBL., 2247 BIBL., 2251 BIBL.
 Scutariotes Iohannes: 2191 SCRIPT.
 SEDES PATRIARCHALES ET APOSTOLICAE: v. Georgius Cyprius, Nova tactica, Recensio finium ss. patriarchalium et apostolicarum sedium.
 Stententia synodalis contra Nyphorem: 2220 282.
 Sergius: de eo notitia 2240 11.
 Sergius anagnostes: epitomen ex Herodiani libro De declinatione nominum confecit, 2234 149^v.
Serruys D.: 2200 FASC., BIBL.
 Severianus ep. Gabalensis: Commentarium in 1 Cor. 6, 18 v. 2217 217. Fra-

gmentum de nomine hominis 2217 270^v. Homilia in ps. 96 2220 48^v (fragmentum in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti).
 Severus Lacedaemonius Iohannes: 2169 SCRIPT.
Sideridès X. A.: 2223 1, 5, 69, 147, SCRIPT., BIBL.; 2225 386, 392, 402.
Sigalas A.: 2200 BIBL.
 SICILLA FAMILIAE COLUMNENSIS ET BIBLIOTHECAE APOSTOLICAE VATICANAE: v. codicum descriptiones, POSS.
 Simonides: fr. 37 Diehl 2246 137^v (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Simplicius: Commentarium in Aristotelis De caelo, Alexandro Aphrodisiensi tributum 2248 196^v (finis tantum). Commentarium in Aristotelis libros De naturali auscultatione: ex eo scholia codicis Vat. gr. 2208 partim manant, 2208 passim (v. pp. 174, 175). Commentarium in Epicteti manuale 2231 75^v. De eo notitia 2240 2^v.
 Sisinnius II patr. C P.: Ἐκθεσις κανονικῆ anni 997, Tomus synodicus de nuptiis 21 februarii anni 997: v. MATRIMONII DISCIPLINA, Sisinnius II patr. C P.
Smith O. L.: 2222 160, 198, 232^v, BIBL.
 Socrates: de eo notitia 2240 8.
 Socrates et Dionysius: De lapidibus * 2248 153^v.
Soden v. H.: 2165 1^v, BIBL., 2180 BIBL., 2247 BIBL.
 Sophianus Nicolaus: 2214 (v. pp. 197, 198), SCRIPT.
 Sophocles: Ajax secundum recensiones Demetrii Triclinii et Manuelis Moschopuli cum vita, parte argumenti, personarum indice, scholiis et glossis 2221 4; vv. 14, 125-126, 205-207 2185 2^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis); vv. 125-126, 131-133 2246 120^v (inter Georgii Balsamonis adversaria); vv. 964-965 2246 236^v (inter Georgii Balsamonis adversaria). Electra secundum recensiones Demetrii Triclinii et Manuelis Moschopuli cum argumento, personarum indice, scholiis et glossis 2221 62^v. Oedipus rex secundum recensiones Demetrii Triclinii et Manuelis Moschopuli cum Aristophanis * argumento, personarum indice, scholiis, responso oraculi, aenigmate et eius solutione 2221 124^v. Trachiniae vv. 441-443 2246 2 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
 Sophronius patr. Hierosolym.: Epistula synodica 2184 277^v (fragmentum); 2220 150, 2224 197 (fragmentum); huius epistulae Sermo dogmaticus de fide compen-

- dium est, v. 2200 481. Sermo dogmaticus de fide 2200 481, BIBL. Vita S. Mariae Aegyptiacae * 2205 II-III^v (fragmenta). Ei collectio definitionum tribuitur 2224 282^v.
- Spanneut M.*: 2231 62, 223.
- SPECIMINA CODICUM PHOTOTYPICE EXPRESSA: 2163 SCRIPT., 2197 BIBL., 2200 BIBL., 2201 BIBL., 2205 BIBL., 2207 BIBL., 2208 BIBL., 2210 BIBL., 2214 BIBL., 2220 BIBL., 2223 BIBL., 2249 BIBL. V. etiam ADDENDA ad codices 2169, 2176, 2200, 2231.
- SPIRITUS SANCTI PROCESSIONE (DE): v. LATINI. V. etiam breve opusculum de hoc argumento, 2248 200^v.
- Splenius*: ei opusculum de origine ac resolutione corporis hominis tribuitur, 2217 271.
- Stegemann W.*: 2229.
- Stephanus Alexandrinus*: Liber de astronomia sive commentarium in promptos Ptolemaei canones 2176 33.
- Stephanus metropolita Medeae*: v. Medeiensis *Stephanus*.
- Stephanus H.*: 2226 167.
- Stevenson H. M.*: 2197 SCRIPT., 2217 2, BIBL.
- STILI SCRIPTURAE: v. SCRIPTURAE STILI.
- Stobaeus*: ex eius Anthologio Georgius Balsamon locos varios classicorum auctorum sumpsit, v. praesertim 2246 1. Loca ex eius Anthologio, inter Georgii Balsamonis adversaria: III, 1, 172 2246 137; III, 29, 5 cf. 2246 138; III, 37, 23 2246 138^v; IV, 20, 1-2 2246 1; IV, 24 2246 120^v; IV, 29, 20 2246 150; IV, 34 2246 150; IV, 39, 9 2246 1.
- Stoicorum veterum fragmenta: II 644 2185 9 (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis).
- Strabo*: Geographicorum excerpta diversa a Demetrio Rhalle Cabace et Georgio Gemisto Plethone confecta.
1. Excerpta a Demetrio Rhalle Cabace confecta: 2238 184-204 (primum est VIII, 335-336 2238 184, ultimum autem XIII, 589 2238 204). Argumenta librorum I-X 2238 180^v; librorum XI-XIII 2238 198; XIV-XVII 2238 199^v.
 2. Excerpta a Demetrio Rhalle Cabace confecta, inter eius adversaria: XI, 7 2185 10; XIV, 5 2185 10^v; XV, 13 2185 10; XVI, 26 2185 10; XVI, 35 2185 73^v; XVII, 27 2185 3^v, 10; XVII, 31 2185 10.
 3. Excerpta a Georgio Gemisto Plethone confecta: e libro II (excerptum de forma orbis terrarum) 2236 27; e libro X (excerpta diversa cum nonnullis additamentis Plethonis) 2236 17^v.
- De eo notitia 2240 1^v.
- Straton*: de eo notitia 2240 2^v.

- Studemund G.*: 2237 156, 2241 1.
- SUBSCRIPTIONES A SCRIBARUM IPSORUM SUBSCRIPTIONIBUS DISTINGUENDAE: 2169 POSS. (nota ex anti-grapho descripta).
- SUBSCRIPTIONES SCRIBARUM: 2170 A SCRIPT., 2179 SCRIPT., 2194 SCRIPT., 2201 SCRIPT., 2205 SCRIPT., 2208 SCRIPT., 2211 SCRIPT., 2216 SCRIPT., 2238 SCRIPT., 2242 SCRIPT., 2244 SCRIPT.
- SYMBOLA QUATTUOR EVANGELIORUM: de iis in prologo in canones evangeliorum disseritur, 2165 1^v.
- Symeon archiep. Thessalonicae*: De divino templo 2248 183.
- Symeon Metaphrastes*: Oratio in lugubrem lamentationem SS. Deiparae 2217 271^v. Eclogas ethicas locis e diversis S. Basilii Magni operibus selectis composuit 2178 1.
- Symeon metropol. Chalcedoniae*: ei in codice Vat. Pal. gr. 367 epistula commendatitia episcopi pro clerico tribuitur, v. 2184 263.
- Symeon novus theologus*: Capita Theologica, gnostica et practica cent. 3, cc. 9, 10, 12 2230 179^v. De tribus modis orationis 2230 196^v (excerptum). Excerpta duo quaedam 2230 179.
- Συμφωνία ἐκ τῶν παλαιῶν φιλοσόφων τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν ἁγίαν καὶ θεόπνευστον νέαν γραφήν 2200 10, 444.
- Synaxarion minus*: v. LECTIONES, LECTIO-nes S. Pauli epistularum pro festis mobilibus.
- Synesius*: de eo notitia 2240 11.
- Syncleticus Alexander*: v. 2170 A SCRIPT.
- Syncleticus Petrus*: 2170 A SCRIPT., POSS.

T

- Tabellionis formula: 2243 ANNOT.
- Tabula purpuratorum imperii byzantini: 2250 1.
- Tabulae chronologicae: 2240 49^v.
- Tabulae paschales: 2220 3^v, 2224 214^v, 2250 349^v.
- TACHYGRAPHICA COMPENDIA: 2195 SCRIPT., 2209 SCRIPT., 2220 SCRIPT.
- TACHYGRAPHICA NOTA: 2195 SCRIPT., ANNOT.
- Talbot A. M. M.*: 2219 passim, BIBL.
- Tarasius patr. C P*: Epistula ad papam Hadrianum 2184 132^v, 2198 105. Epistula ad Iohannem anachoretam 2198 1085.
- TESSERAE CENTILICIAE: v. Benedictus XV pp., Gregorius XVI pp., Paulus VI pp., Pius IX pp., Albani I. card. bibl., Cassetta F. card. bibl., Samorè A. card. bibl., Tosti A. card. bibl.

- TETRAEVANGELIUM: v. BIBLIA SACRA UTRIVSQUE TESTAMENTI, 2 Novum Testamentum, Evangelia quattuor.
- Thalassius*: Centuria IV, n. 94 v. 2220 246.
- Themistius*: Commentarium in Aristotelis De anima 2170 A1. Scholia ex hoc commentario sumpta 2183 88. De eo notitia 2240 8^v.
- Theo Alexandrinus*: Ad Epiphanium monobiblon sive in promptos Ptolemaei canones recensio brevior 2176 25.
- Theocharides G. I.*: 2176 1^v (v. p. 55), BIBL.
- Theocritus*: Idyllia 1, 1 2170 B ANNOT. Dicitur 2246 1 (inter Georgii Balsamonis adversaria).
- Theodectes*: fr. 17 Nauck 2185 73^v (inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis).
- Theodoretus Cyrensis*: Contra Nestorium * 2210 102^v (excerptum). Ex Actis concilii Epheseni fragmentum 2220 303. Graecorum affectionum curatio 2249 164. Haeticarum fabularum compendium, cum prooemio et tabula capitum 2210 1. Historia ecclesiastica, lib. V 2220 53 (fragmenta in florilegio contra Latinos de processione spiritus sancti); v. etiam 2248 201. Historia religiosa 2211 1. Quaestiones selectae in loca difficilia scripturae sacrae: ex eis 38 quaestiones et responsiones in Genesin excerptae sunt, 2200 430. Quaestio 23 in Genesin cf. 2225 351. Ei a viris doctis Expositio rectae confessionis, opus spurium S. Iustini martyris, tribuitur cf. 2220 53 (p. 235 sub litt. e). De eo notitia 2240 8.
- Theodoretus grammaticus*: ab eo Lexicon de spiritibus partim manat 2241 175^v.
- Theodori Metochitae filius*: codicem 2176 possedit, 2176 POSS.
- Theodorus Abucara*: opuscula sedecim 2220 288. Opusc. I 2220 298^v; opusc. III 2220 288; opusc. VII 2220 292; opusc. VIII 2220 292; opusc. IX 2220 295; opusc. X 2220 295^v; opusc. XI 2220 297; opusc. XII 2220 297; opusc. XIII 2220 297; opusc. XIV 2220 297^v; opusc. XVI 2220 291^v; opusc. XXII 2220 293^v; opusc. XXIII 2220 294; opusc. XXXI 2220 298^v; opusc. XXXII 2220 294; opusc. XXXIII 2220 298.
- Theodorus Balsamon*: v. Balsamon Theodorus.
- Theodorus Gazes*: v. Gazes Theodorus.
- Theodorus Magister*: Eclogae locis e diversis S. Iohannis Chrysostomi homiliis selectis compositae 2178 101^v. Oratio de laudibus S. Pauli apostoli, locis e diversis

- S. Iohannis Chrysostomi orationibus selectis compositae 2178 260^v.
- Theodorus Metochita*: Ἀστρονομικὴ καὶ ἐπιτομὴν στοιχείωσις 2176 53.
- Theodorus Mopsuestenus* (sive Antiochenus): In duodecim prophetas minores commentarium 2204. In Leontii Byzantii florilegio citatur, 2195 140-156 (v. p. 125). In tribus scholiis reprehenditur 2204 439, 440, 442 (v. p. 102). Cf. etiam 2210 140.
- Theodorus Prodromus*: Commentarium in canones Cosmae et Iohannis Damasceni 2217 114.
- Theodorus Studita*: Poenae ad monachos spectantes 2198 1037. Sermo parvae catecheseos 127 2220 18. V. etiam MATRIMONII DISCIPLINA. Factum eius vitae enarratur in initio opusculi anonymi contra Latinos et Iohannem XI Beccum 2220 20.
- Theodorus*: codicem 2166 possedit, 2166 POSS.
- Theodosius grammaticus*: v. 2234 138 (p. 340).
- THEOLOGICA VARIA: Erotapocriseis de fide orthodoxa 2220 16, 2248 203. Fragmentum de carne Christi 2224 215^v. Fragmentum de tribus symbolis Antichristi 2224 261^v. Fragmentum in quo opinio refutatur, animam hominis et essentiam Dei unum idemque esse 2225 351. Nonnulla de οὐσίᾳ et ὑποστάσει, de duabus Christi naturis et de beata Maria sempervirgine 2224 274. Nonnulla de ratione inter Patrem, filium et spiritum sanctum, ps. Dionysio Areopagitae tributa 2220 216. Varia de οὐσίᾳ et ὑποστάσει 2224 277^v.
- Theophanes Cerameus*: homiliae 51 in dominicas et in dies festos totius anni 2194 1^v. Homiliae in undecim evangelia matutina 2194 358^v.
- Theophanes metropol. Nicaeae*: Orationes quattuor contra Latinos 2242 152.
- Theophilus archiep. Alexandriae*: Communitorium 2184 165^v, 2198 123. Edictum 2184 165, 2198 123. Epistula ad Agathonem episc. 2184 166, 2198 124. Epistula ad Menam episc. 2184 166^v, 2198 124. Expositio de iis qui dicuntur cathari 2184 166, 2198 123.
- Theophilus protospatharius*: Commentarium in Hippocratis aphorismos, in fine mutilum 2254 25^v.
- Theophrastus*: De signis aquarum, ventuum, tempestatum et serenitatis 2231 269. Historia plantarum IV 6,10-7,3 2239 69. Fr. 114 et 115 Wimmer

2246 2 (inter Georgii Balsamonis adversaria). Fr. 175 Wimmer 2222 317* (in Photii Bibliotheca excerptum ex opere De animalibus quae invidia laborare dicuntur). De eo notitia 2240 2*. De eius opere notitia quod De animalibus quae colore mutant inscribitur 2240 27.

Theophylactus Bulgariae archiep.: Commentarium in Evangelium secundum Iohannem 2187 1. Contra Latinos de azymis 2220 63. Expositiones in S. Pauli epistulas 2180 10: in ep. ad Romanos 2180 10; in ep. I ad Corinthios 2180 51; in ep. II ad Corinthios 2180 93; in ep. ad Galatas 2180 127; in ep. ad Ephesios 2180 144; in ep. ad Philippenses 2180 168; in ep. ad Colossenses 2180 182; in ep. I ad Thessalonicenses cum argumento 2180 199; in ep. II ad Thessalonicenses 2180 209; in ep. I ad Timotheum 2180 216; in ep. II ad Timotheum 2180 231; in ep. ed Titum 2180 141; in ep. ad Philemonem 2180 247; in epistulam ad Hebraeos 2150 250.

Theophylactus Simocatta: Quaestiones physicae 2168 224. De eo notitia 2240 10.

Theopompus: fr. 57 Jacoby 2246 118* (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Theorianus: Disputatio prior cum Armeniorum patriarcha generali Nersete anni 1170 2220 158. Disputatio altera anni 1172 2220 188*.

Thomas Damascenus: v. 2200 SCRIPT.

Thomas Magister: argumentum Aeschyli Promethei 2221 190, 2248 246*. Argumentum Nubium Aristophanis 2181 29*. Argumentum Ranarum Aristophanis 2181 55*. Argumenta trium tragoediarum Euripidis: Hecubae 2241 6; Orestis 2241 53; Phoenissarum 2241 110. Vita Aeschyli 2221 189, 2222 158*, 2248 244. Vita Euripidis 2241 5*. Ab eo scholia in Aeschyli Septem manant 2248 275. Ab eo scholia in Euripidis Phoenissas partim manant 2237 108. Ab eo recensio textus trium Aeschyli tragoediarum originem repetit 2221 191, 2222 160.

Thompson E. M.: 2200 SCRIPT.

Thucydides: Historiarum libri I-V cum vita et scholiis 2188 3; libri I-VIII cum scholiis 2203 1. II, 102 2238 185; III 37,3, III 38,1 2207 148* marg. sup.; IV 30,4 2226 169*; VI 1, 2 2238 204.

Tihon A.: 2176 21*, 22*, 25, BIBL.

Timaus Locrensis: De anima mundi et natura 2196 91*, 2236 59*.

Timotheus archiep. Alexandriae: Erotapocriseis 2184 164, 2198 123, 2220 254. Sy-

nopsis responsionis 0' 2220 62 (in florilegio contra Latinos).

Timotheus presb. C P: De receptione haereticorum 2184 279, 2198 949, 2224 168, 199.

Titze F. N.: 2226 4.

TOCCO GENS: v. Chronicon gentis Tocco. **Tosti A. card. bibl.**: 2162 INTEG., 2163 INTEG., 2164 INTEG., 2165 INTEG., 2166 INTEG., 2167 INTEG., 2168 INTEG., 2170 A INTEG., 2171 INTEG., 2172 INTEG., 2173 INTEG., 2174 INTEG., 2175 INTEG., 2176 INTEG., 2177 INTEG., 2178 INTEG., 2179 INTEG., 2180 INTEG., 2181 INTEG., 2182 INTEG., 2183 INTEG., 2184 INTEG., 2185 INTEG., 2186 INTEG., 2187 INTEG., 2188 INTEG., 2189 INTEG., 2190 INTEG., 2191 INTEG., 2193 INTEG., 2194 INTEG., 2195 INTEG., 2196 INTEG., 2197 INTEG., 2198 INTEG., 2199 INTEG., 2200 INTEG., 2201 INTEG., 2202 INTEG., 2203 INTEG., 2204 INTEG., 2205 INTEG., 2206 INTEG., 2207 INTEG., 2208 INTEG., 2210 INTEG., 2211 INTEG., 2212 INTEG., 2213 INTEG., 2214 INTEG., 2215 INTEG., 2216 INTEG., 2217 INTEG., 2218 INTEG., 2219 INTEG., 2220 INTEG., 2221 INTEG., 2222 INTEG., 2223 INTEG., 2224 INTEG., 2225 INTEG., 2226 INTEG., 2227 INTEG., 2228 INTEG., 2229 INTEG., 2230 INTEG., 2231 INTEG., 2232 INTEG., 2233 INTEG., 2234 INTEG., 2235 INTEG., 2236 INTEG., 2237 INTEG., 2238 INTEG., 2239 INTEG., 2240 INTEG., 2241 INTEG., 2243 INTEG., 2244 INTEG., 2245 INTEG., 2246 INTEG., 2247 INTEG., 2248 INTEG., 2249 INTEG., 2250 INTEG., 2251 INTEG., 2252 INTEG., 2253 INTEG., 2254 INTEG.

Tractatus Harleianus de metris (Hephaestioni tributus): 2237 156.

Traversari Ambrosius: 2175 in fine alterius partis descriptionis (v. p. 48).

Treu K.: 2201 SCRIPT., 2247 SCRIPT.

Trevisanus Thomas: cf. 2248 SCRIPT.

Triboles Demetrius Lacedaemonius: 2226 SCRIPT., ANNOT., POSS.

Triclinius Demetrius: περί σημείων τῆς κοινῆς συλλαβῆς 2241 2*. Prolegomena de comoedia 2181 6*. Prolegomena metrica tria ad eius editiones poetarum graecorum 2181 6*, 2241 2. Scholion de metris equitum Aristophanis 2181 81*. Ab eo recensio octo comoediarum Aristophanis manant 2181 8. Ab eo recensio trium tragoediarum Euripidis manant 2241 8. Ab eo recensio trium tragoediarum Sophoclis originem repetit, 2221 4.

Tryphon grammaticus: ab eo Lexicon de spiritibus partim manant 2241 175*.

TURCI: de eis notitia 2240 1* (inter Georgii Bal-

samonis adversaria); de eorum irruptionibus notitia 2246 75 (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Turyn A.: 2205 II-III* (v. p. 164) SCRIPT., BIBL.; 2220 FASC., SCRIPT., BIBL.; 2221 1, 2, BIBL.; 2222 160, SCRIPT., BIBL.; 2228 SCRIPT., BIBL.; 2237 9, 108, BIBL.; 2241 1, 8, 55, BIBL.; 2248 244, 275, BIBL.

Tzetzes Iohannes: In Lycophronis Alexandram scholia 2246 116* (inter Georgii Balsamonis adversaria). Versus de diversis generibus poeticis 2237 103*.

U

Ulpianus rhetor: v. 2207 16.

UNCIALIS CHARACTER LITURGICUS: 2251 I-II, 273-274 (v. p. 425).

UNCIALIS CHARACTER PARVUS: 2166 SCRIPT., 2195 49, 62, 71 (v. p. 124).

Urbanus V pp.: epistula ad patriarchas Constantinopolis, Alexandriae et Hierosolymae anni 1367, in graecum sermonem versa 2228 1 (v. p. 311).

V

Vaccari A. 2247 ORN., BIBL.

Valckenaer L. C. 2234 173, 2241 175*.

Valla Georgius: 2202 POSS., 2221 SCRIPT., ANNOT., POSS., 2241 SCRIPT., POSS.

Vassiliev A.: 2235 222.

VATICANA BIBLIOTHECA APOSTOLICA: v. codicum descriptiones, POSS.

VERBA MAGICA: v. MAGICA VERBA.

Vernazza R.: v. prolegomena, nec non codicum descriptiones, NOT. ANT.

Verrius Antonius: ad eum Petrus Hypselas epistulam scripsit, 2181 1*; codicem possedit, 2181 POSS.

VERSUS, QUOS TANTUMMODO LIBRARI POST FINEM TEXTUS SCRIPSERUNT: 2201 SCRIPT., 2247 SCRIPT.

Victor U.: 2173 SCRIPT., BIBL., 2201 SCRIPT., BIBL., 2238 BIBL.

Vogel M.-Gardthausen V.: 2201 SCRIPT., 2226 POSS., 2241 SCRIPT.

W

Walz Ch.: 2228 1, 2, 4, 6, 7, 2229.

Warner G. W.: 2200 SCRIPT.

Wechel Ch.: 2234 165*.

Wegehaupt H.: 2231 258*, BIBL.

West M. L.: 2237 BIBL.

Weyland W.: 2231 239, BIBL.

Wessel K.: 2167 ORN.

Whittaker J.: 2197 (v. pp. 130, 131), MAT., FASC., SCRIPT., POSS., BIBL.

Wiesner J.: 2173 SCRIPT., BIBL., 2201 SCRIPT., BIBL., 2223 BIBL., 2238 BIBL.

Wilson N. G.: 2196 BIBL., 2218 BIBL., 2250 BIBL.

Winkelmann F.: 2205 SCRIPT., BIBL.

Wittek M.: 2177 BIBL., 2250 BIBL.

X

Xenarchus: fr. 14 Kock 2246 118* (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Xenophon: Anabasis IV, 3 2246 116 (inter Georgii Balsamonis adversaria). Constitutio Lacedaemoniorum 2236 159. Institutio Cyri VIII 3, 41-42 2246 1 (inter Georgii Balsamonis adversaria).

Y

Young D.: 2197 SCRIPT., BIBL.

Young P.: 2227.

Z

Zacharias papa Romae: Gregorii I dialogos graece vertit, 2220 53*, 68.

Zonaras: Lexicon (excerptum) 2226 169*.

Zonaras Iohannes: Expositio canonum anastasimorum S. Iohannis Damasceni 2217 1. Interpretatio canonis πδ' ss. apostolorum 2224 2. Interpretatio canonis κ' S. Basilii 2224 2*. Interpretatio canonis ξε' S. Basilii 2224 2*. Interpretatio canonis οβ' S. Basilii 2224 2*. Interpretatio canonis πξ' S. Basilii 2224 2*. Interpretatio canonis κδ' concilii Trullani, cf. 2224 2*. Interpretatio canonum va' et ξβ' concilii Trullani 2224 2. Interpretatio canonis ββ' concilii Trullani, cf. 2224 2. Interpretatio canonis ωα' concilii Trullani 2224 2. Libellus de psalmis gradualibus et de spiritu sancto 2217 111.

Zoroaster: Oracula magica 2185 73*, 75* (fragmentum inter adversaria Demetrii Rhallis Cabacis).

Zur Jacobsmühlen H.: 2248 157.

OFFICINARVM CHARTARIARVM SIGNA

SIGNORUM NOMINA LATINA CUM GALLICIS COLLATA

amphora	pot	galea	casque
ampulla	flacon	galerus praelaticius	chapeau
ancora	ancre	gryphus	griffon
animal et scutum		hirci caput	tête de bouc
circulo inclusa	armoiries (chevron)	homo	homme
anulus	anneau	incus	enclume
aquila	aigle	instrumentum	
aquilae caput	tête d'aigle	musicale	guimbarde
arcuballista	arbalète	lagoena	gourde paillée
arcus	arc	leo	lion
avis	oiseau	libra	balance
basiliscus	basilic	lilium	fleur de lis
bovis caput	tête de bœuf	litterae	lettres
bucina	huchet	luna crescens	croissant
campana	cloche	malleus	marteau
cervi caput	tête de cerf	monocerotis caput	tête de licorne
cervus	cerf	navis	navire
circuli	cercles	nodus Salomonis	nœud
circulus	cercle	nomina	noms
claves	clés	norma	équerre
clavis	clé	pondus	peson
columna	colonne	scala	échelle
cor	cœur	scutum	armoiries
corona	couronne	securis	hache
crux graeca	croix grecque	signum ambiguum	signe indéterminé
enses	coutelas	siren	sirène
equi caput	tête de cheval	solum	semelle
equus	cheval	stella	étoile
ferrea solea	fer de cheval	tela	flèches
ferula	férule	trimontium	monts
flores	fleurs	turris	tour
flos	fleur	uva	raisin
forfices	ciseaux	vexillum	étendard
fructus	fruit		

CONSPECTUS SIGLORUM IN OFFICINARUM CHARTARIARUM
SIGNORUM ELENCHO ADHIBITORUM

- B = C. M. BRIQUET *Les filigranes. Dictionnaire historique des marques du papier I-IV* Amsterdam 1968 (*A Facsimile of the 1907 Edition*).
- H = E. HEAWOOD *Watermarks mainly of the 17th and 18th Centuries (Monumenta chartae papyraceae historiam illustrantia I)* Hilversum 1950.

Ha = D. et J. HARLFINGER *Wasserzeichen aus griechischen Handschriften* Berlin 1974.

L = N. P. LICHACHEV *Paleografičeskoe značenie bumaznych vodjanych znakov*, I-III, St. Peterburg 1899.

M = V. A. MOŠIN-S. M. TRALJIĆ *Filigranes des XIIIe et XIVe ss. (Académie Yougoslave des Sciences et des Beaux-Arts)* I, Zagreb 1957.

P = G. PICCARD *Wasserzeichen (Veröffentlichungen der staatlichen Archivverwaltung Baden-Württemberg)* Stuttgart 1977-1983.

Z = ZONGHI'S *Watermarks (Monumenta chartae papyraceae historiam illustrantia* III) Hilversum 1953.

MONITUM. Notae numerales minoris moduli saepe supra codicis numerum dextrorsum scriptae numeris respondent, quibus in paragrapho CHART. SIGNA tertiae partis descriptionis officinarum chartariarum signa recensentur, si plura sunt.

I

SIGNA QUAE IN ELENCHIS TYPIS IMPRESSIS EXSTANT VEL CUM
SIGNIS QUAE IN ELENCHIS HIS CONTINENTUR
CONFERRI POSSUNT

Aigle (aquila)		B 796	2181 ⁴
H 1255, 1257		B 797	2191 ¹
		B 799	2241
		B 809	2179 ³
		B 818	2234 ³ , 2246 ⁶ , 2248 VII ¹
Ancre (ancora)		Armoiries (scutum)	
B 438	2227	B 841	2175 ¹²
B 441 vel 447	2219	B 842	2176 ⁹
B 445	2217	B 872	2175 ³
B 470	2234 ⁴ , 2248 VI ²	B 890	2175 ⁴
B 480	2163 ¹ , 2173 ¹ , 2214	M 507-509 (= B 842)	2176 ⁹
B 484	2248 I ¹ , II, VI ¹	M 514 (= B 872)	2175 ³
B 492	2164 ¹ , 2166, 2169 ² , 2180 ⁵ , 2184 ¹ , 2192 ² , 2195, 2199, 2200 ² , 2204, 2249.	M 524 (= B 890)	2175 ⁴
B 493	2234 ⁵	Armoiries (chevron) (animal et scutum circulo inclusa)	
B 495	2174	B 1131	2248 VIII ¹
B 499	2168 ³	Balance (libra)	
B 506	2248 VII ³	B 2401	2223 ²
B 507	2248 I ² , III ²	B 2449	2232 ⁵
B 509	2248 VI ⁴ , IX	B 2594-96	2234 ²
B 511	2248 VII ⁴	B 2594	2248 V
B 513	2248 IV	B 2595	2248 VIII ²
B 533-534	2246 ⁵	Basilic (basiliscus)	
Anneau (anulus)		B 2719	2233 ²
B 690	2163 ²	B 2721	2171 ³
Arbalète (arcuballista)		Casque (galea)	
B 701	2175 ⁹	B 2285	2207
B 706	2250 ⁴	M 1745	2207
B 707	2181 ⁸ , 2206 ⁴ , 2225 ⁵	M 1761	2176 ¹⁰
B 742	2173 ⁵	Cercle (circulus)	
B 746	2173 ⁴ , 2238 ²	B 2923	2177 ¹
B 748	2173 ⁶		
B 749	2184 ² , 2192 ³		
M 257	2206 ⁴		
M 266-67	2176 ⁴		
Arc (arcus)			
B 794	2236 ⁵		

M 1822	2175 ⁸	Clés (claves)	
M 1823	2175 ⁷	B 3813 (= M 2694)	2176 ¹¹
		M 2694 (= B 3813)	2176 ¹¹
Cercles (circuli)		Cloche (campana)	
B 3156	2250 ²	B 3936 (= M 2840)	2175 ⁵
B 3167	2188 ⁴	B 4026	2250 ⁷
B 3168	2206 ²	B 4034	2189 ⁵
B 3169	2181 ²	B 4067	2191 ²
B 3172	2206 ²	B 4089	2163 ³
B 3194	2206 ³	M 2840 (= B 3936)	2175 ⁵
B 3198	2222 ¹ , 2250 ¹	Cœur (cor)	
B 3204	2231 ¹	B 4179 (= M 3075)	2175 ¹¹ , 2250 ⁶
B 3230	2225 ³	M 3075 (= B 4179)	2175 ¹¹ , 2250 ⁶
M 1973-77	2176 ²	Colonne (columna)	
M 1991 (= B 3204)	2231 ¹	B 4450-51	2233 ⁴
M 1995-97	2176 ³	M 3085	2226 ¹
M 2049	2206 ²	Couronne (corona)	
Cerf (cervus)		B 4797	2233 ¹
B 3299	2177 ²	B 5074	2248 III ¹
Chapeau (galerus praelaticius)		M 3209	2175 ¹
B 3387	2173 ²	M 3210	2226 ⁹
B 3404	2168 ² , 2172, 2229 ²	Coutelas (enses)	
B 3419	2234 ¹	B 5130	2170 B ²
B 3431	2239	B 5131	2221 ⁵
B 3436	2234 ¹	B 5150	2175 ¹⁵
B 3451	2248 VII ²	M 3367 (= B 5150)	2175 ¹⁵
B 3454	2240 ²	Croissant (luna crescens)	
B 3459	2168 ¹ , 2229 ¹ , 2245, 2248 VI ³	B 5183	2236 ⁴
B 3461	2240 ¹	B 5341, 5343	2235 II ¹
B 3471	2240 ³	Croix grecque (crux graeca)	
B 3513	2248 VII ²	M 3530	2226 ⁴
Cheval (equus)		Échelle (scala)	
B 3571	2236 ³	B 5926	2206 ¹ , 2215, 2217, 2231 ⁷
Ciseaux (forfices)		B 5928	2246 ³
B 3656	2182 ¹ , 2189 ⁶	Enclume (incus)	
B 3659	2179 ¹ , 2221 ³	B 5955	2223 ³
B 3661	2223 ⁴ , 2242 ²	B 5951	2205 ¹
B 3668	2202 ²	M 3682 (= B 5951)	2205 ¹
B 3670	2236 ²	Clé (clavis)	
B 3676	2232 ³	M 2641-42	2230 ¹
B 3688	2185		
B 3758	2251 ²		

Équerre (norma)		B 7376	2225 ²
M 3685-3692	2222 ⁴	M 4212	2250 ³
M 3688	2226 ⁷	Gourde paillée (lagoena)	
Étendard (vexillum)		B 6255	2175 ⁶
M 3706	2176 ⁶	B 6256	2189 ³
Étoile (stella)		Griffon (gryphus)	
B 6024	2221 ⁴	B 7446	2225 ⁴
B 6026	2232 ⁷ , 2242 ⁴	B 7448	2226 ⁶
B 6088	2214	B 7454	2181 ⁵
Fer de cheval (ferrea solea)		B 7455	2191 ⁴
B 6170	2232 ²	B 7457	2191 ⁵
L 382-384	2232 ²	Guimbarde (instrumentum musicale)	
Férule (ferula)		M 4585	2226 ²
B 6178	2188 ⁵	Hache (securis)	
B 6184	2230 ³	B 7478	2224 ¹
Flacon (ampulla)		B 7482 (= M 4606)	2231 ⁵
B 6252	2251 ³	B 7486	2175 ¹⁴ , 2224 ⁶
B 6260	2251 ¹	M 4605	2176 ⁵
Flèches (tela)		M 4606 (= B 7482)	2231 ⁵
B 6293	2246 ²	Homme (homo)	
B 6295-96	2246 ¹	B 7568	2208
Fleur (flos)		B 7628	2251 ⁵
B 6596	2212 ¹	Z 1691-1694	2251 ⁵
M 3969-3971	2250 ⁵	Huchet (bucina)	
Fleur de lis (lilium)		B 7635	2231 ⁴
B 6706	2171 ²	B 7643	2181 ³
B 6714	2226 ⁸	B 7683	2186
B 6731	2235 I ²	B 7686	2242 ⁵
B 7109	2192 ¹	B 7693	2238 ¹
B 7261	2188 ⁷	B 7698	2170 A ¹ , 2237
B 7269	2179 ²	M 4824-4829	2222 ²
H 1639	2170 B ¹	M 4827	2231 ⁴
M 617	2226 ⁸	Lettres (litterae)	
Fleurs (flores)		Lettre A	
B 6687	2189 ¹	B 9141	2230 ²
Fruit (fructus)		M 5099	2180 ³
B 7325	2250 ³	M 5667	2213 ²
B 7373	2181 ⁷	M 5669	2230 ²
		Lettre B	
		B 7964	2224 ²

Lettre C	
B 8096	2230 ⁴
B 8099 (= M 5193)	2180 ²
B 8102	2224 ⁴ , 2252 ¹
B 8103 (= M 5197)	2176 ¹²
Ha 13	2213 ²
M 5193 (= B 8099)	2180 ²
M 5197 (= B 8103)	2176 ¹²
M 6507	2228 ⁴
Lettre G	
B 8203	2232 ⁶ , 2241
M 5218	2230 ²
M 5238	2228 ¹
Lettre g	
M 5236	2228 ⁶
Lettre I	
M 6537	2228 ¹
Lettre L	
B 8276 (= M 5299)	2228 ¹
M 5299 (= B 8276)	2228 ¹
Lettre M	
B 8318	2224 ⁵
Lettre N	
B 8426	2225 ¹
B 8429	2236 ¹
B 9603	2230 ²
Lettre O	
M 5718-5719	2228 ¹ , 2230 ²
Lettre P	
B 8448	2222 ⁵
M 5411, 5418	2213 ²
Lettre R	
B 8915	2224 ³ , 2235 I ¹
B 8916	2252 ²
B 8925	2181 ⁶
B 8968 vel 8970	2221 ²
M 5497 (= B 8915)	2235 I ¹

Lettre S	
B 9050	2221 ¹
M 5599	2180 ¹
M 5610	2180 ⁴
Lettre V	
B 9139	2230 ⁴
Lettres C O N	
Ha 64	2231 ²
Lion (leo)	
B 10478	2231 ⁶
B 10495	2181 ¹
M 6104 (= B 10478)	2231 ⁶
Marteau (malleus)	
M 6188	2176 ⁷
Monts (trimontium)	
B 11652	2242 ³
B 11656	2225 II, 2242 ³
B 11660	2233 ³
B 11662	2191 ⁶
B 11673-74	2235 II ²
B 11728	2242 ¹
B 11747	2170 A ²
B 11889	2191 ³
B 11894	2182 ²
Navire (navis)	
B 11955	2235 I ³
B 11956 (= M 6453)	2175 ⁶
M 6447	2226 ³
M 6453 (= B 11956)	2175 ¹⁶
Noeud (nodus Salomonis)	
Z 73-74	2222 ²
Noms (nomina)	
M 6572	2228 ⁵
M 6516	2228 ³
M 6518	2228 ²
Oiseau (avis)	
B 12123-12125	2212 ²
B 12203	2173 ³
B 12235	2200 ¹

Peson (pondus)	
B 12402	2188 ²
Pot (amphora)	
B 12469 (= M 6869)	2175 ²
B 12844 (= M 6892)	2175 ¹³
M 6869 (= B 12469)	2175 ²
M 6874	2231 ³
M 6892 (= B 12844)	2175 ¹³
Raisin (uva)	
B 13048	2201 ¹
Semelle (solum)	
B 13619	2223 ¹
Signe indéterminé (signum ambiguum)	
B 16014	2188 ⁶
Sirène (siren)	
B 13884	2171 ¹
B 13887	2194
B 13888	2164 ² , 2169 ¹ , 2194
Tête d'aigle (aquilae caput)	
M 90-92	2226 ⁵

Tête de boeuf (bovis caput)	
B 14106	2222 ⁶
B 14118	2205 ²
B 14152	2235 II ³
B 14766	2232 ⁴
M 1176	2205 ²
P XI, 438-439	2246 ⁴
Tête de bouc (hirci caput)	
B 15465	2176 ¹
Tête de cerf (cervi caput)	
B 15492	2189 ²
B 15505	2183 ²
Tête de cheval (equi caput)	
B 15564	2251 ⁴
B 15574-15575	2189 ⁴
Tête de licorne (monocerotis caput)	
B 15760 (= M 5797)	2176 ⁸
M 5797 (= B 15760)	2176 ⁸
Tour (turris)	
B 15865	2182 ³
B 15885	2188 ³

II

SIGNA QUAE IN ELENCHIS TYPIS IMPRESSIS HAUD REPERTA SUNT

Basiliscus	2183 ¹
Flos cui parvus circulus et cuspis lanceae supposita sunt	2175 ¹⁰
Littera A	2222 ⁵
Littera E	2230 ²
Littera G	2222 ⁵

Littera V	2230 ²
Littera Z	2228 ⁷ , 2228 ⁸ , 2230 ²
Litterae A G M ornatis inclusae	2209
Litterae T et S cum flore interposito	2188 ¹

III

SIGNA QVAE HAUD CLARE PERSPICIUNTUR

«Contremarque» litteris A, Λ et Ω efformata (sed signum praecipuum non perspicitur) 2232¹
Littera Z, ut vid. 2228^{7,8}
Monoceros, ut. vid. 2224⁷
Signum f. 29 codicis 2236, lacinia chartacea obtectum 2236 CHART. SIGNA

ADDENDA

MONITUM

In hac appendice instruenda primum schedis ad codices in hoc catalogo recensitos pertinentibus usus sum, quas collega Marcus Buonocore, Bibliographiae codicum Vaticanorum nunc sub prelo auctor, mihi benevole suppeditavit; deinde fasciculos ephemeridis «Scriptorium» ab anno 1970 usque ad annum 1983 singillatim inspexi; de dissertationibus denique et de operibus singulis - editionibus praesertim - sive recentioribus sive antiquioribus at in catalogo non memoratis, quae mihi aliter innotuerunt, prout potui, rationem habui. Appendice vere ineunte anni 1985 perfecta atque typographo data, fasciculos anni 1984 ephemeridis «Scriptorium» videre non valui. Viros doctos precor, ut mihi ignoscant, si opera nonnulla vel dissertationes me effugerint; quae si in recensionibus suis memoraverint, eis gratias maximas agam. Quo lector facilius intellegat, ad quem locum catalogi textus addendum pertineat, primum ad codicis numerum typis crassioribus impressum, deinde ad catalogi paginam, tertium ad sectiones lineasque sive alterius sive tertiae partis descriptionis codicis remittere utile duxi.

2162

P. 2, num. 22. Inter «569» et parenthesim (l. 17 sectionis) adde: ed. T. L. Campbell, *Dionysius the Pseudo-Areopagite. The Ecclesiastical Hierarchy*, Washington 1981.

P. 4, BIBL. Codicem memoro ego, *Introduzione allo studio dello ps. Dionigi l'Areopagita, Augustinianum* 22, 1982, p. 567 num. 111, in elenco codicum qui ps. Dionysii opera continent. Rationes inter hunc codicem aliosque codices ps. Dionysii intercedentes in altera dissertatione ostendere mihi in animo est.

2163

P. 6, SCRIPT. In fine sectionis adde: De Aristobulo Apostolide v. E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, p. 41.

2164

P. 7, num. 1. In fine sectionis adde: M. Naoumides, *The v-Recension of St. Cyril's Lexicon, Illinois classical Studies*, 4, 1979, pp. 109-110 codicem nostrum (M) stirpis V₂ familiae v partem esse ostendit.

P. 8, BIBL. In fine sectionis adde: M. Naoumides, *The v-Recension of St. Cyril's Lexicon, Illinois classical Studies*, 4, 1979, p. 100, ubi codex nota M signatur et breviter describitur.

2165

P. 11, ORN. Ante «In f. 288» (l. 8 a.i. sectionis) adde: J. Leroy quoque, *Le Parisinus gr. 1477 et la détermination de l'origine des manuscrits Italo-grecs d'après la forme des initiales, Scriptorium* 32, 1978, p. 202 et p. 202 n. 80 de codicis nostri ornatibus, coloribus et forma litterae A praesertim rationem habens eum in Italia inferiore, scil. in Bruttio, exaratum esse censet.

P. 12, BIBL. In fine sectionis adde: J. Leroy, *Le Parisinus gr. 1477 et la détermination de l'origine des manuscrits Italo-grecs d'après la forme des initiales, Scriptorium* 32, 1978, p. 202 et p. 202 n. 80.

2167

P. 26, SCRIPT. In fine sectionis adde: De hoc genere scripturae antiquiorem stilum imitante v. H. Hunger, *Archaisierende Minuskel und Gebrauchsschrift zur Blütezeit der Fettaugenmode, La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, praesertim p. 285; H. Hunger-O. Kresten, *Archaisierende Minuskel und Hodegonstil im 14 Jahrhundert, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 29, 1980, pp. 192-199.

2168

P. 29, SCRIPT. Post «p. 411» (p. 29 l. 1) adde: E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium des griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, p. 47.

- Inter «potest» et parenthesim (p. 29 l. 8) adde: nec non E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, pp. 172-173; M. Sicherl, *Parerga zu griechischen Kopisten der Renaissance I. Valeriano Albini, Studi in onore di Aristide Colonna*, Univ. degli Studi di Perugia, Ist. di Filol. class. 1982, pp. 265-273.

- Post «p. 430» (p. 29 l. 11) adde: P. Canart, *Codices Vaticani graeci, Codices 1745-1962*, II, Bibl. Vat. 1973, pp. LIV (de codice Vat. gr. 1890 XI), LXII (de codice Vat. gr. 1908 II), LXVIII (de codice Vat. gr. 1949 XIII); E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, pp. 124-126; M. Sicherl, *Parerga zu griechischen Kopisten der Renaissance, I.*

Valeriano Albini, *Studi in onore di Aristide Colonna*, Univ. degli Studi di Perugia, Ist. di filol. class. 1982, pp. 265-273, qui etiam de confusione inter scripturas Valeriani Albini et Constantini Mesobotis ob earum similitudinem monet.

- Inter «p. 430 n. 5» et parenthesis (p. 29 l. 15) adde: aliud specimen apud E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium*... I C, Wien 1981, tab. 224.

2169

P. 30, SCRIPT. Inter «P. Canart» et parenthesis (l. 5 sectionis) adde: nec non E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, pp. 107-108.

P. 31, BIBL. In fine sectionis adde: E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, p. 90. Specimen phototypice expressum f. 20 praebet P. Canart, *Un copiste expansif: Jean Sévère de Lacédémone*, *Studia codicologica*, ed. K. Treu [Texte und Unters. 124] Berlin 1977, tab. 9 (cf. etiam S. J. Voicu-S. D'Alisera, *Index in manuscriptorum graecorum edita specimina*, Roma 1981, p. 282).

2171

P. 34. In fine alterius partis descriptionis ante verba «ff. 100-104^v vacua» adde: secundum scholion in f. 99 scriptum (inc. ἡτοι τῶν ἀρχῶν τῶν οἰκείων des. οἷς χρῶνται οἱ σοφισταὶ ὡς ἀρχαῖς καὶ τρόποις) codice nostro quoque usus ed. S. Ebbesen, *Anonymi Bodleiani in Sophisticos elenchos Aristotelis commentarii fragmentum*, *Cahiers de l'Institut du moyen âge grec et latin*, 8, 1972, p. 26. Textus codicis nostri tamen editione brevior.

P. 35, BIBL. In fine sectionis adde: S. Ebbesen, *Anonymi Bodleiani in Sophisticos elenchos Aristotelis commentarii fragmentum*, *Cahiers de l'Institut du moyen âge grec et latin* 8, 1972, pp. 26, 31.

2172

P. 37, BIBL. In fine sectionis adde: Ch. Bizer, *Studien zu Pseudoathanasianischen Dialogen der Orthodoxos und Aëtios*, diss. Bonn 1950, pp. 49-51; E. Cavalcanti, *In preparazione all'edizione critica dei due dialoghi pseudoathanasiani contro i Macedoniani*, *Chiesa e società dal secolo IV ai nostri giorni*, *Studi storici in onore del P. Ilarino da Milano* [Italia sacra 30] Roma 1979, pp. 140-141, ubi codicem nostrum nota Z₂ indicat; *La tradizione monoscritta del Dialogo II pseudoatanasiano contro i Macedoniani*, *Vetera Christianorum* 17, 1980, praesertim pp. 217, 219, 222-228, ubi codicem nostrum iterum nota Z₂ indicatum cum codicibus Z₁ (Dublin. B. 2.1) et v (Vat. gr. 402) arto vinculo coniunctum esse ostendit (v. stemma codicum, p. 228); *A Checklist of Collections of Biblical and related Manuscripts on Microfilm in the United States and Canada*, *Scriptorium* 25, 1971, p. 108.

2173

P. 40, num. 6. Post «consentit» (p. 40 l. 10 a.i.) adde: (discrepat etiam ab anonymo commentario in Aristotelis librum De interpretatione a L. Tarán e codice Paris. gr. 2064 edito, *Anonymous Commentary on Aristotle's De interpretatione* [Beiträge zur Klass. Philologie 95] Meisenheim am Glan 1978).

P. 43, num. 8. Post ἀντικείμενον συμπέρασμα (p. 43 l. 9 a.i.) adde: (codice nostro quoque usus ed. S. Ebbesen, *Anonymi Bodleiani in Sophisticos elenchos Aristotelis commentarii fragmentum*, *Cahiers de l'Institut du moyen âge grec et latin*, 8, 1972, pp. 29-30).

P. 45, BIBL. In fine sectionis adde: S. Ebbesen, *Anonymi Bodleiani in Sophisticos elenchos Aristotelis commentarii fragmentum*, *Cahiers de l'Institut du moyen âge grec et latin*, 8, 1972, pp. 29, 30, 31.

2174

P. 46, POSS. Codicem cardinalem Iohannem de Salviatis possedissee non solum ex inventario eius librorum patet (v. tabulas synopticas in prolegomenis), verum etiam ex eo, quod ad eum conscribendum die 21 martio anni 1545 Hermodorus, cardinalis Iohannis de Salviatis famulus et scriba graecus, codicem e Bibliotheca Vaticana (valde probabiliter codicem Vat. gr. 378, v.

descriptionem codicis Vat. gr. 2174 sub BIBL.) mutuavit: v. M. Bertòla, *I due primi registri di prestito della Biblioteca Apostolica Vaticana*, Città del Vaticano 1942, p. 64 ll. 5-8 nec non indicem librorum cardinalis Iohannis de Salviatis, sub num. 122 *Philonis volumina duo descripta ex Bibliotheca Vaticana*. De hoc Hermodoro - qui probabiliter idem est atque Hermodorus Lestarchus Zacynthius, Iani Lascaris discipulus, qui anno 1545 Romae vixit - v. praesertim E. Legrand, *Bibliographie hellénique... aux XVe et XVIe siècles*, I, Paris 1885, pp. 253-258; *Concilium Tridentinum X, Concili Tridentini epistularum pars prima*, ed. G. Buschbell, Friburgi Brisgoviae 1916, p. 932 (ep. 11); M. Bertòla, op. l. p. 64 n. 3; I. Mercati, *Opere minori* III [Studi e Testi 78] Città del Vaticano 1937, p. 151 n. 2; P. Hurtubise, *Une famille-témoin Les Salviati* [Studi e Testi 309] Città del Vaticano 1984, p. 286 n. 88.

P. 46, SCRIPT. Inter «praesertim», et «H. Omont» (l. 2 sectionis) adde: E. Legrand, *Bibliographie hellénique... aux XVe et XVIe siècles*, I, Paris 1885, pp. 297-302.

- In fine sectionis adde: E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, pp. 89-90. Codicem nostrum, nisi Iacobus Diassorinus ipse, fortasse Hermodorus Zacynthius magister eius (v. E. Legrand, *Bibliographie hellénique... aux XVe et XVIe siècles*, I, Paris 1885, p. 254) exaravit, qui ad eum conscribendum codicem e Bibliotheca Vaticana anno 1545 mutuavit (v. supra, Addendum ad p. 46, Poss.).

2175

P. 49, POSS. Inter «203-204» et parenthesis (l. 6 sectionis) adde: nec non A.C. de la Mare, *The Handwritings of Italian Humanists* I 1, Oxford 1973, pp. 87-88; de Bartholomaeo e Monte Politiano v. de la Mare, op. l. c. 6, pp. 85-90.

P. 49, BIBL. Ante «M. Manfredini» (l. 4 sectionis) adde: A.C. de la Mare, *The Handwritings of Italian Humanists* I 1 Oxford 1973, pp. 87-88.

- In fine sectionis adde: v. etiam, eiusdem auctoris, *Gli scolii alle Vite di Plutarco*, *Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 28, 1979, p. 92 app. crit.

2176

P. 57, BIBL. Ante «J. Mogenet-A. Tihon» (l. 11 sectionis) adde: *L'astronomie byzantine (du Ve au XVe siècle)*, *Byzantion* 51, 1981, p. 608 n. 18.

- In fine sectionis adde: Specimen f. l^v codicis nostri praebet Theocharides, *Polychronion*... Heidelberg 1966, tab. X in fine voluminis (cf. etiam S. J. Voicu-S. D'Alisera, *Index in manuscriptorum graecorum edita specimina*, Roma 1981, p. 282).

2179

P. 65, POSS. in fine sectionis adde: De gente Leontare v. H. Hunger, *Johannes Chortasmenos*... [Wiener Byz. Studien 7] Wien-Köln-Graz 1969, pp. 127-129; P. Schreiner, *Die byzantinischen Kleinchroniken* I, Wien 1975, pp. 641-645 (cf. O. Kresten, *Denkschr. der österr. Akad. der Wiss., philos. histor. Kl.* 123, 1976, p. 51 n. 139).

P. 65, BIBL. In fine sectionis adde: O. Kresten, *Eine Sammlung von Konzilsakten aus dem Besitze des Kardinal Isidoros von Kiev*, *Denkschr. der österr. Akad. der Wiss., philos. histor. Kl.* 123, 1976, pp. 51 n. 139, 91 n. 252.

2181

P. 71, num. 1 Inter «pp. 63-64» et parenthesis (l. 10 sectionis) adde: E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, pp. 178-179.

P. 74, BIBL. Post «(v. p. 246)» (l. 4 sectionis) adde: M. Sicherl, *Die Editio princeps des Aristophanes, Erlesenes aus der Welt des Buches Gedanken-Betrachtungen-Forschungen*, Wiesbaden 1979, pp. 201 n. 64, 220 codicem nostrum e codice Holckhamiensi gr. 88 descriptum esse censet, quod mihi quidem falsum esse videtur: nam codex noster, ut chart. signa ostendunt, saec. XIV p. m. est, codex Holckhamiensis contra, N. G. Wilson sententia, temporis spatio inter annum 1400 et annum 1430 tribuendus est (v. N. G. Wilson, *The Triclinian Edition of Aristophanes, Classical Quarterly* N. S. 12, 1962, p. 32). Fortasse codex noster non apographon, sed antigraphon codicis Holckhamiensis est; at hanc quaestionem viri docti Aristophanis comoediarum traditione periti melius resolvent.

- Post «p. CVI» (l. 6 sectionis) adde: M. D. Mac Dowell, *Aristophanes Wasps*, Oxford 1971, pp. 32-34, 41, ubi codex noster nota Vv 17 signatur.
- post «p. 367 n. 20» (in fine sectionis) adde: *Nouvelles recherches et nouveaux instruments de travail dans le domaine de la codicologie, Scrittura e civiltà* 3, 1979, p. 298 n. 88.

2183

- P. 82, SCRIPT. Post «censet» (p. 82 l. 2 a.i.) adde: et E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten* I A, Wien 1981, p. 65.
- P. 83, SCRIPT. Inter «141» et parenthesis (p. 83 l. 2) adde: E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium...* I C, Wien 1981, tab. 80.
- P. 83, BIBL. Ante «N. G. Wilson» (l. 5 sectionis) adde: D. Harlfinger, *Die Textgeschichte der pseudo-aristotelischen Schrift Περὶ ἀτόμων γραμμῶν*, Amsterdam 1971, p. 411.

2184

- P. 84, num. 3¹. Inter «740 A2» et parenthesis (l. 5 sectionis) adde: B. Laourdas-L. G. Westerink, *Photius Epistulae et Amphilochia* I, Leipzig 1983 [Teubneriana] pp. 41, 40-51, 339; auctores codex noster latuisse videtur, v. praefationem, pp. XVI-XVII.
- P. 92, num. 16. Inter «777 B1» et parenthesis (l. 3 sectionis) adde: critique ed. B. Kotter, *Die Schriften des Johannes von Damaskos* IV [Patr. Texte u. Studien 22] Berlin-New York 1981, pp. 19-67; quae editio des. cum verbis οἰνοποισίαν δὲ παντελῶς ἀπηγόρευσεν, P. G. 94.773 A5, in codice nostro f. 277^v l. 8; virum doctum codex noster latuit.

2185

- P. 94, num. 1. Post «n. 74» (l. 13 sectionis) adde: E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, p. 69.
- P. 101, BIBL. In fine sectionis adde: L. de Lannoy, *Flavius Philostratus Heroicus*, Leipzig 1977 [Teubneriana] pp. VII et XXII (codex noster cum stirpe σ consentire videtur, v. p. XXII; cf. etiam S. Bernardinello, *Scriptorium* 35, 1981, p. 376).

2186

- P. 103, SCRIPT. In fine sectionis adde: et E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, pp. 52-53.

2189

- P. 111, SCRIPT. Post «sub numm. 3-4» (l. 8 sectionis) adde: E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, pp. 183-184.

2191

- P. 114, SCRIPT. Post «inveniri potest» (l. 6 sectionis) adde: cf. etiam E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, pp. 108-109.

2193

- P. 120, BIBL. Ante «F. Montanari» (l. 8 sections) adde: N. G. Wilson, *A Manuscript of the D-Scholia, Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik*, 23, 1976, p. 61.
- In fine sectionis adde: M. C. Vitarelli, *Due note sulle ipotesiis degli scholia D all'Iliade, Athenaeum* N.S. 58, 1980, p. 458.

2195

- P. 124, num. 1. Post «pp. 229-242» (l. 4 sections) adde: B. Daley, *The Origenism of Leontius of Byzantium, Journal of theological Studies* New Series 27, 1976, pp. 333-369.

- P. 125, num. 14. Post «1357-1358» (l. 10 sectionis) adde: de hoc opere v. L. Perrone, *Il «Dialogo contro gli astartodoceti» di Leonzio di Bisanzio e Severo di Antiochia, Cristianesimo nella storia* 1, 1980, pp. 411-442 qui p. 416 n. 12 codicem nostrum memorat.

- P. 126, num. 5². Inter «585-593» et parenthesis (l. 5 sectionis) adde: critique ed. denique codice nostro quoque usi B. Laourdas-L. G. Westerink, *Photius Epistulae et Amphilochia*, Leipzig 1983 [Teubneriana].

- Inter «628-696» et parenthesis (l. 9 sectionis) adde: B. Laourdas-L. G. Westerink, op. l. pp. 2-39.
- Inter «617-621» et parenthesis (l. 10 sectionis) adde: B. Laourdas-L. G. Westerink, op. l. pp. 54-56.
- Inter «717-720» et parenthesis (l. 11 sectionis) adde: B. Laourdas-L. G. Westerink, op. l. pp. 68-70.
- Inter «720» et parenthesis (l. 12 sectionis) adde: B. Laourdas-L. G. Westerink, p. 71.
- Inter «765-772» et parenthesis (l. 13 sectionis) adde: B. Laourdas-L. G. Westerink, pp. 133-136.
- Inter «772» et parenthesis (l. 14 sectionis) adde: B. Laourdas-L. G. Westerink, pp. 136-137.

- P. 128, BIBL. Post «p. 5» (p. 128, l. 15) adde: B. Daley, *The Origenism of Leontius of Byzantium, Journal of theological Studies* New Series 27, 1976, pp. 333 n. 2, 335 n. 2, 342 n. 2, 348 n. 2.

- In fine sectionis adde: L. Perrone, *Il «Dialogo contro gli astartodoceti» di Leonzio di Bisanzio e Severo di Antiochia, Cristianesimo nella storia* 1, 1980, p. 416 n. 12; B. Laourdas-L. G. Westerink, *Photius Epistulae et Amphilochia*, Leipzig 1983 [Teubneriana] p. XIV ubi codex noster nota E signatur. Cf. etiam *A Checklist of Collections of Biblical and related Manuscripts on Microfilm in the United States and Canada, Scriptorium* 25, 1971, p. 108.

2197

- P. 132, SCRIPT. Ante «Codicem nostrum» (l. 41 a.i. sectionis) adde: De his omnibus codicibus v. etiam M. Papat homopoulos, *Antoninus Liberalis Les Métamorphoses* Paris 1968 [Les belles Lettres] p. XXV; B. L. Fonkič, *Vizantijskie Skriptorij, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 31, 1981, pp. 436-441 et *Scriptoria bizantini. Risultati e prospettive della ricerca. Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 17-19, 1980-1982, pp. 93, 96-98 et p. 98 n. 100.

- P. 134, BIBL. Inter «p. 316» et parenthesis (p. 134 l. 8) adde: quae dissertatio Irigoin iterum impressa est in *Griechische Kodikologie und Textüberlieferung*, Darmstadt 1980, pp. 173-205; de codice nostro v. p. 190.

- Ante «C. Gallavotti» (p. 134 l. 10) adde: M. Papat homopoulos, *Antoninus Liberalis Les Métamorphoses* Paris 1968 [Les belles Lettres] p. XXV.

- Ante «E. Mioni» (p. 134, l. 12) adde: E. des Places, *Numénus Fragments [Les belles Lettres]* Paris 1973, p. 85 app.; *Atticus Fragments [Les belles Lettres]* Paris 1977, p. 37.

- Post «339, 340» (p. 134, l. 14) adde: (cf. etiam *Scriptorium* 31, 1977, p. 227 n. 68; 33, 1979, p. 61 n. 21).

- Ante «Specimen» (p. 134, l. 16) adde: C. M. Mazzucchi, *Alcune vicende della tradizione di Cassio Dione in epoca bizantina, Aevum* 53, 1979, p. 131; B. L. Fonkič, *Vizantijskie Skriptorij, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 31, 1981, pp. 436, 439, 440 et *Scriptoria bizantini. Risultati e prospettive della ricerca. Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 17-19, 1980-1982, pp. 93, 96-98 et p. 98 n. 100.

- In fine sectionis adde: Specimina ff. 66 et 193^v praebet denique B. L. Fonkič, *Scriptoria bizantini... Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 17-19, 1980-1982, tabb. 8-9. Cf. etiam S. J. Voicu-S. D'Alisera, *Index in manuscriptorum graecorum edita specimina*, Roma 1981, p. 282.

2198

- P. 139, num. 6. Post «777 B1» (l. 8 sectionis) adde: critique ed. B. Kotter, *Die Schriften des Johannes von Damaskos* IV [Patr. Texte u. Studien 22] Berlin-New York 1981, pp. 19-67; virum doctum tamen codex noster latuit. Quae editio des. cum verbis οἰνοποισίαν δὲ παντελῶς ἀπηγόρευσεν (P.G. 94. 773 A5) quae in codice nostro desiderantur: codex noster enim post capita de Monothe-

litis et Αὐτοπροσκόπται (p. 946 = P.G. 94. 761 A8-764 A5, Kotter p. 59 et p. 59 app.) pp. 946-948 non caput ῥα' in P.G. 94. 764 A-773 A et apud Kotter pp. 60-67 impressum perhibet, sed, ut caput ῥα', sub titulo Περὶ τῶν Ἀγαρηνῶν οἱ καὶ Ἰσραηλῖται λέγονται, textum diversum, qui inc. Σαρακηνοὺς δὲ ἑαυτοὺς καλοῦσιν ὡς ἐκ τῆς Σάρρας μετονομασθέντας et des. ὡς ἀσεβεῖς καὶ βλάσφημοι ἀπηλλοτριωμένοι (e codice Bruxellensi gr. II 4836 transcript J. Davreux, *Byzantion* 10, 1935, pp. 93-94 ubi initium tantum paulum discrepat; cf. etiam codices Vat. gr. 2220 ff. 148 l. 5-149 l. 6 a.i. et Vat. gr. 2224 ff. 193^v l. 6 a.i.-194^v l. 4, v. infra, Addenda ad Vat. gr. 2220 p. 243 num. 44 et ad Vat. gr. 2224 p. 280 num. 12).

2200

P. 151, num. 4. Inter «sunt» et parenthesim (in fine sectionis, p. 151 l. 7) adde: de quo scripto v. S. G. Mercati, *Noterelle sulla tradizione manoscritta dei Mirabilia Urbis Athenarum, Mélanges Eugène Tisserant* III [Studi e Testi 233] Città del Vaticano 1964, p. 81.

P. 152, SCHEMA. In fine sectionis adde: Cum in codice nostro lineae rectrices textus ductae non sint, L. Perria, *Il Vat. gr. 2200. Note codicologiche e paleografiche, Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 20-21, 1983-1984, p. 37, recte ad Leroy V 00 A1 remittit (sed lineis rectricibus textus exceptis schema Leroy P2 00 D1 a me memoratum idem est ac Leroy V 00 A1).

P. 152, SCRIPT. Inter «etiam» et «H. Follieri» (l. 10 sectionis) adde: O. Kresten, *Byz. Zeitschr.* 63, 1970, p. 279.

- Post «p. 12» (l. 11 sectionis) adde: nec non L. Politis, *Nouveaux manuscrits grecs découverts au Mont Sinaï, Scriptorium* 34, 1980, p. 15, ubi tamen nota 2220 in 2200 corrigenda est.

P. 153, SCRIPT. Post «nuncupata» (p. 153 l. 7) adde: - eius errorem P. Lemerle secutus esse videtur, *Revue des études sud-est européennes* 7, 1969, p. 154 n. 17, «d'origine damasquine» -.

- Post «esse exaratum» (p. 153 l. 15) adde: De scripturis codicis nuper accuratissime et egregie disseruit L. Perria, *Il codice Vat. gr. 2200. Note codicologiche e paleografiche, Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 20-21, 1983-1984, pp. 38-68. De consensu inter titulum scripturam («Auszeichnungsschrift») et textus scripturam v. H. Hunger, *Minuskel und Auszeichnungsschriften im 10-12 Jahrhundert, La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, pp. 206-207, p. 207 n. 25, nec non *Epigraphische Auszeichnungsmajuskel, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 26, 1977, p. 195.

P. 155, BIBL. Ante «S. Sakkos» (p. 155 l. 5) adde: S. G. Mercati, *Noterelle sulla tradizione manoscritta dei Mirabilia Urbis Athenarum, Mélanges Eugène Tisserant* III [Studi e Testi 233] Città del Vaticano 1964, p. 81. Ante «P. Lemerle» (p. 155 l. 11) adde: O. Kresten, *Zusätzliche Überlegungen zu συρμαιογραφείν, Byz. Zeitschr.* 63, 1970, pp. 279-280.

- Inter «P. Lemerle» et «Le premier humanisme...» (p. 155 l. 11) adde: *Sur deux termes grecs concernant l'écriture à l'époque byzantine, Revue des études sud-est européennes* 7, 1969, p. 154 n. 17.

- Ante «E. Mioni» (p. 155 l. 12) adde: W. M. Hayes, *The Greek Manuscript Tradition of Ps. Basil's Adversus Eunomium Books IV-V*, Leiden 1972, pp. 40-42, 106-109, 157, 160, qui codicem nostrum cum stirpe codicibus D (Ath. Vat. 68) G (Vat. gr. 408) B (Oxon. Barocc. gr. 228) composita arto vinculo connexus esse censet (v. praesertim pp. 106-109).

- Post «pp. 61 et 138» (p. 155, l. 13) adde: P. Nicolopoulos, *Αἱ εἰς τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον ἐσφαλμένως ἀποδιδόμεναι ἐπιστολαί, ἐν Ἀθήναις* 1973, pp. 338-339, 345-346, 375 (ubi nota p signatur), 512.

- Post «p. 100» (p. 155 l. 16) adde: H. Hunger, *Minuskel und Auszeichnungsschriften im 10-12 Jahrhundert, La paléographie grecque et byzantine*, Paris 1977, p. 207 n. 25 et *Epigraphische Auszeichnungsmajuskel, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 26, 1977, p. 195 n. 9 ubi de consensu inter scripturam titulum («Auszeichnungsschrift») et scripturam textus disserit; C. M. Mazzucchi, *Minuscole greche corsive e librerie, Aegyptus* 57, 1977, p. 172; L. Politis, *Nouveaux manuscrits grecs découverts au Mont Sinaï, Scriptorium* 34, 1980, p. 15, ubi tamen pro Vat. gr. 2200 perperam Vat. gr. 2220 scriptum est; L. Perria, *Il Vat. gr. 2200. Note codicologiche e paleografiche, Rivista di studi bizantini e neoellenici*, N.S. 20-21, 1983-1984, pp. 25-68.

- In fine sectionis adde: P. Nicolopoulos, *Αἱ εἰς τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον ἐσφαλμένως ἀποδιδόμεναι ἐπιστολαί, ἐν Ἀθήναις* 1973, tabb. 125-126 (ubi pp. 42 et 107 codicis expressae sunt); L. Perria, *Il Vat. gr. 2200... Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 20-21, 1983-1984, tabb. I-VI (ubi pp. 81, 162, 196, 412, 491 expressae sunt). Cf. etiam elenchum apud S. J. Voicu-S. D'Alisera, *Index in manuscriptorum graecorum edita specimina*, Roma 1981, pp. 282-283.

2201

P. 156, SCRIPT. Post «sub num. 73» (l. 8 sectionis) adde: E. Gamillscheg, *Supplementum Mutinense, Scrittura e civiltà* 2, 1978, p. 235, nec non E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, p. 27.

Ante «Specimina» (l. 14 sectionis) adde: *Die Textgeschichte der pseudo-aristotelischen Schrift Περὶ ἀτόμων γραμμῶν*, Amsterdam 1971, p. 413.

- Post «ff. 51^v-149^v» (l. 17 sectionis) adde: quae a librario codicis Vat. gr. 2170 B exarata sunt (v. supra, descriptionem codicis 2170 B, SCRIPT.).

P. 157, BIBL. Ante «Specimina» (l. 4 sectionis) adde: *Die Textgeschichte der pseudo-aristotelischen Schrift Περὶ ἀτόμων γραμμῶν*, Amsterdam 1971, pp. 413, 420.

- Post «p. 339» (l. 5 sectionis) adde: E. Gamillscheg, *Supplementum Mutinense, Scrittura e civiltà* 2, 1978, p. 235; P. Louis, *Aristote. Météorologiques* I Paris 1982 [Les belles Lettres] p. XLVI.

- In fine sectionis adde: (cf. etiam S. J. Voicu-S. D'Alisera, *Index in manuscriptorum graecorum edita specimina*, Roma 1981, p. 283).

2204

P. 163, BIBL. In fine sectionis adde: Codicem obiter memorat eius numerum tamen non indicans W. Wolska-Conus, *Cosmas Indicopleustès. Topographie chrétienne [Sources chrétiennes 141]* Paris 1968, p. 56 n. 1.

2205

P. 166, BIBL. In fine sectionis adde: (cf. etiam S. J. Voicu-S. D'Alisera, *Index in manuscriptorum graecorum edita specimina*, Roma 1981, p. 283).

2206

P. 167, SCRIPT. Inter «p. 293» et parenthesim (l. 5 sectionis) adde: cf. etiam H. Hunger-O. Kresten, *Archaisierende Minuskel und Hodegonstil im 14. Jahrhundert, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 29, 1980, praesertim pp. 199-210.

P. 168, SCRIPT. Ante «Alter a manus» (p. 168 l. 8) adde: de Ioasaph monacho τῶν Ὁδηγῶν v. E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, p. 118.

2207

P. 170, num. 4. Inter «p. 69, 17-18» et parenthesim (l. 5 sectionis) adde: M. R. Dilts, *Scholia Demosthenica* I, Leipzig 1983 [Teubneriana] p. 47, 14-15.

- Inter «p. 112,7» et parenthesim (l. 9 sectionis) adde: Dilts p. 82,8.

- Inter «p. 137,26» et parenthesim (l. 10 sectionis) adde: Dilts p. 102,31.

- Post «p. 142,4» (l. 12 sectionis) adde: Dilts p. 106,20.

- Inter «p. 157,5» et parenthesim (l. 13 sectionis) adde: Dilts p. 119,5.

- Inter «p. 159,21» et parenthesim (l. 15 sectionis) adde: Dilts p. 121,10-11.

- Inter «p. 170,2-3» et parenthesim (p. 171 l. 1) adde: Dilts p. 138,37-38.

- Inter «p. 171,15» et parenthesim (p. 171 l. 2) adde: Dilts p. 129,16.

- Inter «p. 176,16» et parenthesim (p. 171 l. 3) adde: Dilts p. 133,5.

- Inter «p. 177,6-7» et parenthesim (p. 171 l. 5) adde: cf. etiam Dilts p. 134,22-23.

- Inter «p. 185,1» et parenthesim (p. 171 l. 7) adde: Dilts p. 139,2.

- Post ἐπαναφορά (p. 171 l. 8) adde: Dilts p. 142,14.

- Inter «p. 193,17» et parenthesim (p. 171 l. 9) adde: Dilts p. 145,22.

- Inter «p. 208,26» et parenthesim (p. 171 l. 10) adde: Dilts p. 157,21.

- Post «p. 213,29» (p. 171 l. 12) adde: Dilts p. 161,29.

- Inter «p. 224,17» et parenthesim (p. 171 l. 16) adde: Dilts p. 169,13.

- Inter «p. 224,27» et parenthesim (p. 171 l. 17) adde: Dilts p. 169,23.

- Inter «p. 234,2» et parenthesim (p. 171 l. 18) adde: Dilts p. 177,5.

- Inter «p. 260,6-7» et parenthesim (p. 171 l. 23) adde: Dilts p. 200, 8-9.

P. 174, BIBL. Post «p. 58» (l. 6 sectionis) adde: D. Irmer, *Zur Genealogie der jüngeren Demostheneshandschriften. Unters. an den Reden 8 und 9* [Hamburger philol. Stud. 20] Hamburg 1972, p. 20 sub num. 205 (v. etiam stemma codicum, p. 52, ubi codex noster nota 205 signatur).

– Post «pp. 186-215» (l. 8 sectionis) adde: *Gli scolii demostenici e l'epitafio di Lisia nel ms. Marciano gr. 416*, *Bollettino del comitato per la prepar. dell'ediz. naz. dei classici greci e latini, Acc. naz. dei Lincei*, N.S. 1979, pp. 59, 62; *Per la storia dell'epitafio lisiano*, *Bollettino dell'ist. di filologia greca, Univ. di Padova*, 5, 1979-1980, pp. 74-77 (codex noster [Co] e codice Paris. gr. Coislin. 249 [V] manat, cf. stemma codicum, p. 77); M. R. Dils, *Notes on Demosthenic MSS containing Scholia*, *Prometheus* 5, 1979, pp. 264-265 (codex noster apographon est codicis Y, scil. Paris. gr. 2935, v. p. 264 n. 33); *Greek, Roman and Byzantine Studies* 20, 1979, p. 61.

P. 174, BIBL. In fine sectionis adde: (cf. etiam S. J. Voicu-S. D'Alisera, *Index in manuscriptorum graecorum edita specimina*, Roma 1981, p. 283). Codex pro Vat. gr. 207 perperam memoratur ab E. Trapp, *Probleme der Prosopographie der Palaiologenzeit, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 27, 1978, p. 198.

2208

P. 177, BIBL. Inter «tab. 23» et parenthesim (p. 177 l. 3) adde: cf. etiam S. J. Voicu-S. D'Alisera, *Index in manuscriptorum graecorum edita specimina*, Roma 1981, p. 283.

2209

P. 184, BIBL. In fine sectionis adde: I. Božilov, *Hase's Anonym and Ihor Ševcenko's Hypothesis*, *Byzantinobulgarica* 5, 1978, p. 254.

2210

P. 186, num. 3. Post «736 A7» (l. 4 sectionis) adde: B. Kotter, *Die Schriften des Johannes von Damaskos IV* [Patr. Texte u. Stud. 22] Berlin-New York 1981, pp. 44, 66-46, 100.

P. 186, num. 4. Inter «409-413» et parenthesim (l. 3 sectionis) adde: C. Laga-C. Steel, *Maximi Confessoris Quaestiones ad Thalassium I* [Corpus Christian. Series graeca 7] Turnhout-Leuven 1980, pp. 293-297.

P. 190. In fine sectionis 10 adde: Ut monuit I. Mercati, *Sulla fine della biblioteca e delle carte del cardinale Passionei, Note per la storia di alcune biblioteche romane nei secoli XVI-XIX* [Studi e Testi 164] Città del Vaticano 1952, p. 106, apographon codicis nostri est codex Vat. Ottob. lat. 3136. Codex saec. XVII est, chartac., mm. 278 × 202, ff. I-V, pp. 378 (+ pp. 299, 321 bis num., – pp. 344, 345 in computatione omissae), quem hic breviter describere utile duximus (numeri typis crassioribus impressi sectionibus omnino respondent, in quas altera pars descriptionis codicis Vat. gr. 2210 dividitur, vv. pp. 184-190 catalogi). 1 (pp. 1-255) **Theodoreti ep. Cyri** Haereticarum fabularum compendium. 2 (pp. 255-262) **Georgii monachi** e capitibus ad Epiphanium de haeresibus (textus, in fine mutilus ut in antigrapho, des. abrupte p. 262 l. 5 a.i. τὰ ὅμοια τῷ Παύλῳ ἐφρόνη, cf. descriptionem codicis Vat. gr. 2210, num. 2 p. 186). 3 (pp. 262 l. 5 a.i. – 264) **E. S. Iohannis Damasceni** opere De haeresibus caput 80 de Massalianis in initio mutilum, inc. abrupte p. 262 l. 5 a.i. μαθητεύσθαι δόγμασιν ut in antigrapho (cf. descriptionem codicis Vat. gr. 2210 p. 186, num. 3). 4 (pp. 265-268) **S. Maximi Confessoris** de ligno vitae. 5 (pp. 268-279) *Adversus Agnoitas et Aphthartodocetas*, scil. magna pars cap. XVI operis quod *Doctrina patrum de incarnatione verbi inscribitur*. 6 (pp. 279-299a) **Georgii monachi** scripta duo de computatione Paschae, cum additamento in fine ut in antigrapho (cf. descriptionem codicis Vat. gr. 2210, num. 6 p. 187). 7 (pp. 299a-302) Excerptum ex **Eusebii** Praeparatione evangelica. 8 (pp. 302-364 col. 2 l. 5) Varia de chronographia et historia. 9 (pp. 364 col. 2 l. 6-365 col. 2 l. 9) Notitiae duae de historia ecclesiastica. 10 (pp. 365 col. 2-370). Excerpta e commentariis in Iohannis Apocalypsin, des. τὴν Ῥωμαίων ἰσχὺν cf. in antigrapho Vat. gr. 2210 f. 190^v col. 1 ll. 8-9. In codice Ottob. lat. 3136 descripta non est igitur reliqua pars f. 190^v Vat. gr. 2210, fortasse ob maculam quae praesertim in col. 2 f. 190^v scripturam lectu difficiliorem facit. Pp. 371-378 vacuae. Codex, exceptis ff. I-V in initio et pp. 373-378 in fine, fasciculis 47 componitur, binionibus omnibus praeter 46 (bifolium, pp. 361-364) litteris latinis ab A usque ad Aaa in margine inferiore medio primae singulorum paginae signatis. Officin. chart. insigne: trimontium cum

avi circulo inclusum, quem littera T supereminet (v. e. g. f. V, p. 375). Codex una cum codicibus Ottob. lat. 3134-3196 e Bibliotheca cardinalis Dominici Passionei in Bibliothecam Vaticanam post cardinalis obitum (5 iulii anni 1761) anno 1762 sub Clemente XIII ingressus est: v. J. Bignami Odier, *Premières recherches sur les fonds Ottoboni* [Studi e Testi 245] Città del Vaticano 1966, p. 21, *La Bibliothèque Vaticane de Sixte IV à Pie XI* [Studi e Testi 272] Città del Vaticano 1973, pp. 164-165, 175 n. 81, I. Mercati, *Sulla fine della biblioteca e delle carte del cardinale Passionei, Note per la storia di alcune biblioteche romane nei secoli XVI-XIX* [Studi e Testi 164] Città del Vaticano 1952, praesertim pp. 105-106. In f. I <A. Mai> adnotavit *Ex codice Columnensi* et <I. Mercati> plumbo addidit *nunc Vat. gr. 2210*. Integumentum e simplici membrana exhibet in dorso inscriptionem *Ott. 3136 MS Varia Tom. 5*.

P. 192, BIBL. In fine sectionis adde: (cf. etiam S. J. Voicu-S. D'Alisera, *Index in manuscriptorum graecorum edita specimina*, Roma, 1981, p. 203, qui tamen numeros foliorum quorum specimina apud Lake praebentur non indicant).

2211

P. 194, BIBL. Ante «P. Canivet» (l. 6 sectionis) adde: *À propos du texte de l'«Histoire Philothée» de Théodoret de Cyr, Zetesis, Album amicorum... aan Prof. Dr. E. De Strijcker... Antwerpen-Utrecht 1973*, pp. 732-735 (cf. *Scriptorium* 29, 1975, Bull. codicol. num. 374, pp. 89*-90*).

2213

P. 196, l. 4. Post «ff. 27^v et 28» adde: (cf. etiam F. Fajen, *Zur Überlieferungsgeschichte der Halieutika des Oppian*, *Hermes* 107, 1979, p. 287).

P. 196, BIBL. In fine sectionis adde: v. tamen eiusdem auctoris recentiore dissertationem *Zur Überlieferungsgeschichte der Halieutika des Oppian*, *Hermes* 107, 1979, p. 287 (ubi codex noster breviter describitur et nota r₁₀ signatur). De eius ratione cum aliis codicibus v. praesertim p. 300.

2214

P. 198, SCRIPT. Post «et 214» (l. 6 sectionis) adde: E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten I A*, Wien 1981, pp. 165-166.

– In fine sectionis adde: E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium... I A*, Wien 1981, p. 166, I B, Wien 1981, pp. 134-135.

P. 199, BIBL. Post «pp. 210 et 211» (l. 10 sectionis) adde: (cf. etiam S. J. Voicu-S. D'Alisera, *Index in manuscriptorum graecorum edita specimina*, Roma 1981, p. 282).

2215

P. 202, SCRIPT. In fine sectionis adde: D. Harlfinger, *Die Textgeschichte der pseudo-aristotelischen Schrift Περὶ ἀτόμων γραμμῶν*, Amsterdam 1971, p. 412 et M. Sicherl, *Musuros-Handschriften, Serta Turyniana*, Univ. of Illinois Press, Urbana Chicago London 1974, p. 605 librarium saec. XVI qui textum Aristotelicum et scholia in ff. 1^v-2^v, 7-8^v codicis nostri supplevit («der Restaurierung von Vat. gr. 2215», Sicherl, op. l. p. 605) Marcum Iohannem Cretensem immerito esse censent. Codicibus Vat. gr. 1336 et Vat. gr. 2215 inspectis, adfirmare possum, scripturam primae partis (ff. 1-70^v) codicis Vat. gr. 1336 (cf. Sicherl, op. l. p. 604 n. 6a, p. 605) modo scribendi scribae ff. 1^v-2^v, 7-8^v codicis nostri (scil. Georgii Balsamonis) non respondere.

P. 202, BIBL. In fine sectionis adde: Cf. etiam M. Sicherl, *Musuros-Handschriften, Serta Turyniana*, Univ. of Illinois Press, Urbana Chicago London 1974, p. 205; D. Harlfinger, *Die Textgeschichte der pseudo-aristotelischen Schrift Περὶ ἀτόμων γραμμῶν*, Amsterdam 1971, p. 412.

2219

P. 223, BIBL. In fine sectionis adde: A. Failler, *Un incendie à Constantinople en 1305, Revue des études byzantines* 36, 1978, p. 167 nn. 25-26; R. Browning, *Literacy in the Byzantine World, Byzantine and modern Greek Studies*, 4, 1978, p. 39.

2220

P. 231, num. 28¹. Inter «n. 6» et parenthesim (in fine l. 5 sectionis) adde: nec non *Rivista di studi bizantini e slavi* 1, 1981, p. 42.

- num. 28⁴. Post «p. 548 n. 9» (l. 21 sectionis) adde: ed. Gautier, *Collections inconnues ou peu connues de textes pselliens, Rivista di studi bizantini e slavi* 1, 1981, pp. 59-60 (textus editionis tamen textu codicis nostri fusior est).

- num. 28³. Inter «memorat» et parenthesim in fine l. 4 a.i. adde: ed. Gautier, *Collections inconnues ou peu connues de textes pselliens, Rivista di studi bizantini e slavi* 1, 1981, pp. 58-59.

P. 239, num. 32. Inter «533 A» et parenthesim (l. 7 sectionis) adde: K. H. Uthemann, *Anastasii Sinaitae Viae Dux* [Corpus Christian. Series graeca 8] Turnhout-Leuven 1981, p. 23.

- Inter «B 14» et parenthesim (l. 9 sectionis) adde: K. H. Uthemann, pp. 23,7-73,137.

- Inter «D 6» et parenthesim (l. 11 sectionis) adde: K. H. Uthemann, pp. 74,141-75,154.

- Inter «A 5» et parenthesim (l. 13 sectionis) adde: K. H. Uthemann, pp. 19,42-22,79.

- In fine sectionis adde: De eadem collectione eiusque codicibus v. nunc K. H. Uthemann, *Anastasii Sinaitae Viae Dux* [Corpus Christian. Series graeca 8] Turnhout-Leuven 1981, pp. CCXXI-CCXLVII, qui codicem nostrum quoque memorat (v. p. CCXXXV). De ps. Athanasii libro De definitionibus v. Uthemann, op. l. pp. CCXXXIX-CCXLIII.

P. 239, num. 33. Inter «consentit» et parenthesim in fine sectionis adde: e codice nostro ed. K. H. Uthemann, *Syllogistik im Dienst der Orthodoxie, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 30, 1981, pp. 111-112 (in fine textus, p. 112, 76-77 vir doctus ἐν ταῖς φύσεσιν scripsit, at codex noster αὐταῖς φύσεσιν praebet, quod v. d. in apparatu non adnotavit).

P. 243, num. 44. Post «773 B7» (l. 7 sectionis) adde: critice ed. B. Kotter, *Die Schriften des Johannes von Damaskos IV* [Patr. Texte u. Studien 22] Berlin-New York 1981, pp. 19-67; quae editio des. cum verbis οἰνοποιαν δὲ παντελῶς ἀπηγόρευσεν, P.G. 94.773 A5, in codice nostro f. 148 l. 3. Animadvertendum est, codicem nostrum ordinem ultimorum capitum ab editionum P.G. 94 et Kotter ordine discrepantem et textum fusiorem praebere. Post caput ρ de Monothelitis (in codice nostro f. 143^v ll. 8-13 = P.G. 94.761 A, Kotter p. 59) sequuntur in codice nostro: «(ff. 143^v l. 14-148 l. 3) caput ρά, ἔστι δὲ καὶ ἡ μέχρι τοῦ νῦν κρατοῦσα οἰνοποιαν δὲ παντελῶς ἀπηγόρευσεν (P.G. 94.764 A6-773 A5, Kotter pp. 60-67); ^b(ff. 148 l. 5-149 l. 6 a.i.) sub titulo (f. 148 ll. 3-4) ἐπὶ περὶ τῆς εἰρημένης θρησκείας τῶν Ἰσχυαίων ἐξήγησις πλατυτέρα, sectio οὗτοι μὲν οὖν ἕως τῶν Ἡρακλείων χρόνων προφανῶς εἰδωλόατρον-ὡς ἀσεβεῖς καὶ βλάσφημοι ἀπηλλοτριωμένοι quae neque in P. G. 94 neque apud Kotter exstat (e codice Bruxellensi gr. II 4836 transcripsit J. Davreux, *Byzantion* 10, 1935, pp. 93-94; initium satis consentit cum textu qui praecedit, cf. P.G. 94.764 B3; in margine externo f. 148 scriptum est ἔτος κόσμου ρμς); «(f. 149 l. 5 a.i.-149^v l. 12) caput Αὐτοπροσκόπτει (P.G. 94.761. B1-764 A5, cf. Kotter app. p. 59); in ultima linea textus codicis nostri a P.G. 94 discrepat; ^d(ff. 149^v l. 14-150 l. 4) sub titulo (v. f. 149^v l. 13) Χριστιανοκατήγοροι ἡγοῦν εἰκονοκλάται ἢ θυμολέοντες, caput Χριστιανοκατήγοροι-ἐλαβον τὴν ἐπωνυμίαν (P.G. 94.773 A6-B7; non exstat apud Kotter, sed cf. app. p. 67). Idem ordo capitum ac textus in codice Vat. gr. 2224, cf. infra, Addendum ad p. 280, num. 12.

P. 257, BIBL. Post «pp. 546-548» (l. 6 sectionis) adde: v. etiam eiusdem auctoris *Collections inconnues ou peu connues de textes pselliens, Rivista di studi bizantini e slavi* 1, 1981, pp. 42, 44, 68 (sub numm. 8 et 10).

- In fine sectionis adde: V. etiam B. Kotter, *Die Schriften des Johannes von Damaskos IV* [Patr. Texte u. Studien 22] Berlin-New York 1981, p. 15; K. H. Uthemann, *Syllogistik im Dienst der Orthodoxie, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 30, 1981, p. 109 et p. 109 n. 26; *Anastasii Sinaitae Viae Dux* [Corpus Christian. Series graeca 8] Turnhout-Leuven 1981, pp. LX-LXI, CXXXV, CCXXXV. S. J. Voicu-S. D'Alisera, *Index in manuscriptorum graecorum edita specimina*, Roma, 1981, p. 283, ad tab. X apud E. Mioni, *Introduzione alla paleografia greca*, Padova 1973, immerito referunt, errore typographico notitiae in margine inf. huius tabulae impressae decepti (ubi pro «Vat. gr. 2220» Vat. gr. 2200 legendum est, cf. etiam catalogum, p. 155). Codex noster perperam pro Vat. gr. 2200 memoratur etiam a L. Politis, *Nouveaux manuscrits grecs découverts au Mont Sinaï, Scriptorium* 34, 1980, p. 15.

2221

P. 261, BIBL. Post «p. 57» (l. 1 sectionis) adde: R. Cantarella, *Dioniso* N.S. 10, 1947, p. 153.

- Post «pp. 9 et 29» (l. 4 sectionis) adde: v. etiam W. Spoerri, *Die Edition der Aischyloscholiën, Museum Helveticum* 37, 1980, p. 3 n. 7.

- Post «mentionem faciunt» in fine sectionis adde: (quod iam animadverterant A. Colonna, *Dioniso* N.S. 10, 1947, p. 57 et R. Cantarella, *Dioniso* N.S. 10, 1947, p. 153).

2222

P. 264, num. 5. Post «p. 59 memoratur» (l. 15 sectionis) adde: nec non *Le traité de la construction de la phrase de Michel le syncelle de Jérusalem* [Ét. de philol., d'archéol. et d'hist. anc. publ. par l'Inst. Histor. Belge de Rome, 22] Bruxelles-Rome 1982, pp. 21-154 (de codice nostro v. praesertim, praeter p. 22, etiam Première partie, chapitre IX, pp. 61-68 et Deuxième partie, chapitre II, 8, pp. 136-140).

P. 265, num. 5. Inter «ll. 4-16» et parenthesim (p. 265 l. 6, in fine sectionis) adde: codice nostro quoque usus critice denique ed. atque versione gallica instruxit D. Donnet, *Le traité de la construction de la phrase de Michel le syncelle de Jérusalem* [Ét. de philol., d'archéol. et d'hist. anc. publ. par l'Inst. Histor. Belge de Rome, 22] Bruxelles-Rome 1982, pp. 159-419; v. etiam pp. 423-428, ubi capita in codice nostro [V] nec non in codicibus Vat. gr. 895 [E] et Vat. gr. 100 [F] exstantia edita sunt.

- In fine sectionis adde: D. Donnet sententia, *Nicaise van Ellebode et l'ecdétique, L'antiquité classique* 44, 1975, pp. 654, 659-660, codex noster exemplar est codicis Taurinensis gr. 274 (ab eo nota C VII 20 signati, apud Pasini contra nota C I 28) e quo codex Vallicell. gr. 88 [F 24] manat, ab Ellebodio adhibitus in editione manu scripta paranda Michaelis Syncelli operis De syntaxi, quae in codice Ambros. gr. 758 (Z 132 sup.) asservatur. De codice nostro exemplari codices Taurinensis gr. 274 e quo codex Vallicell. gr. 88 [F 24] manat v. etiam, eiusdem auctoris, *Les fragments du traité de grammaire de Michel le Syncelle, Bulletin de l'Inst. Histor. Belge de Rome* 45, 1975, p. 293. De consensu codicum Vat. gr. 2222, 100 et 895 v. hanc dissertationem, pp. 297-300.

P. 269, BIBL. Post «306» (in fine l. 7 sectionis) adde: *Nicaise van Ellebode et l'ecdétique, L'antiquité classique* 44, 1975, pp. 660-662; *Le traité de la construction de la phrase de Michel le syncelle de Jérusalem* [Ét. de philol., d'archéol. et d'hist. anc. publ. par l'Inst. Histor. Belge de Rome, 22] Bruxelles-Rome 1982, pp. 22 (ubi codex nota V signatur), 61-68, 78, 84, 89, 117, 136-142, 146, 148-150, 156, 423-428 (codicis nostri apographon directum est codex Cantabr. Tr. Coll. 0-1-2 e quo codices Taurinens. gr. 274 [C I 28] - antigraphon codicis Vallicell. gr. 88 [F 24] - et Vindob. phil. gr. 283 manant, v. stemma codicum p. 65; praeterea codex noster cum codicibus Vat. gr. 895 [E] et Vat. gr. 100 [F] arto vinculo coniungitur, v. stemma omnium codicum in pagina post p. 154 plicata. Animadvertendum est, in I. Pasini catalogo, *Codices manuscripti Bibliothecae Regii Taurinensis Athenaei*, I, Taurini 1749, p. 378, codicem Taurinensem gr. 274 non nota C VII 20 qua Donnet utitur, sed nota C I 28 signari).

- Post «XXVIII» (p. 4 a.i. sectionis) adde: cf. etiam W. Spoerri, *Die Edition der Aischyloscholiën, Museum Helveticum* 37, 1980, p. 16 n. 49.

- In fine sectionis adde: V. tamen eiusdem auctoris recentiore dissertationem *Zur Überlieferungsgeschichte der Halieutika des Oppian, Hermes* 107, 1979, p. 287 (ubi codex noster nota r₁₁ signatur). De eius ratione cum aliis codicibus v. sectionem 3 dissertationis, pp. 291-294.

2223

P. 271, SCRIPT. In fine sectionis adde: De eo v. E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, p. 61.

P. 272, BIBL. In fine sectionis adde: (cf. etiam S. J. Voicu-S. D'Alissera, *Index in manuscriptorum graecorum edita specimina*, Roma 1981, p. 283).

2224

P. 280, num. 12. Post «B7» (l. 21 sectionis) adde: critice ed. B. Kotter, *Die Schriften des Johannes von Damaskos IV* [Patr. Texte u. Studien 22] Berlin-New York 1981, pp. 19-67; quae editio des. cum verbis οἰνοποιαν δὲ παντελῶς ἀπηγόρευσεν, P.G. 94.773 A5, in codice nostro f. 193^v l. 7 a.i. Animadvertendum est, codicem nostrum ordinem capitum ab editionum P.G. 94 et Kotter ordine discrepantem et etiam textum fusiorem praebere: post caput de Monothelitis (in codice nostro caput ρ; f. 190 l. a.i. — 190^v l. 5 = P.G. 94.761 A, Kotter p. 59) sequuntur in codice

nostro: * (ff. 190^v l. 6-193^v l. 7 a.i.) caput ρα', ἔστι δὲ καὶ ἡ μέχρι τοῦ νῦν κρατοῦσα-οἰνοποσίαν δὲ παν-
τελῶς ἀπηγόρευσεν (P.G. 94.764 A6-773 A5, Kotter pp. 60-67); ^b (ff. 193^v l. 6 a.i.-194^v l. 4 a.i.) ut
subsequens pars capituli ρα', sectio οὗτοι ἕως μὲν τῶν Ἡρακλείων χρόνων προφανῶς εἰδωλολάτρουν-ὡς
ἀσεβεῖς καὶ βλάσφημοι ἀπηλλοτριωμένοι, quae neque in P.G. 94 neque apud Kotter exstat (e codice
Bruxellensi gr. II 4836 transcripsit J. Davreux, *Byzantion* 10, 1935, pp. 93-94; initium satis con-
sentit cum textu qui praecedat, cf. P.G. 94.764 B3); ^c (ff. 194^v l. 4 a.i.-195 l. 4) caput ρβ' Αὐτοπρυ-
σκοπία (P.G. 94.761 B1-764 A5, cf. Kotter app. p. 59); ^d (f. 195 l. 14-195^v l. 1) caput ργ' Χριστιανο-
κατήγοροι-ἔλαβον τὴν ἐπωνυμίαν (P.G. 94.773 A6-B7; non exstat apud Kotter, cf. tamen app. p. 67).
Idem ordo capitulum atque textus etiam in codice Vat. gr. 2220, cf. supra, Addendum ad p. 243,
num. 44.

- Inter «iteratur» et parenthesim (p. 280, l. 1 a.i.) adde: initium valde consentit cum initio
capituli ρβ' S. Iohannis Damasceni De haeresibus, in P.G. 94.773-777 impressi (cf. etiam
P.G. 94.773 n. 71).

P. 287, num. 21. Inter «52 B» et parenthesim (l. 4 sectionis) adde: K. H. Uthemann, *Anasta-
sii Sinaitae Viae Dux* [Corpus Christian. Series graeca 8] Turnhout-Leuven 1981, p. 23.

- Post «81 A14» (l. 5 sectionis) adde: K. H. Uthemann, pp. 23, 7-64, 86.

- Post «88 B15» (l. 8 sectionis) adde: K. H. Uthemann, pp. 72, 102-73, 137.

P. 289, num. 24. Inter «84 B7-8» et parenthesim (l. 4 sectionis) adde: K. H. Uthemann, *Ana-
stasii Sinaitae Viae Dux* [Corpus Christian. Series graeca 8] Turnhout-Leuven 1981, pp. 64, 1-
68, 46.

Inter «C 3» et parenthesim (l. 6 sectionis) adde: K. H. Uthemann, pp. 45, 113-47, 136.

2226

P. 297, num. 2. Post τελευτῶν (l. 3 sectionis) adde: (codice nostro usus ed. L. G. Westerink,
La profession de foi de Grégoire Chioniadès, Revue des études byzantines 38, 1980, pp. 243-245).

- Post «p. 478 n. 4» (l. 5 sectionis) adde: nec non L. G. Westerink, *La profession de foi de
Grégoire Chioniadès, Revue des études byzantines* 38, 1980, pp. 233-243.

- In fine sectionis, inter «ll. 18» et parenthesim adde: e codice nostro transcripsit
L. G. Westerink, *Revue des études byzantines* 38, 1980, p. 245.

P. 300, num. 10. In fine sectionis adde: (critice ed. atque versione gallica instruxit D. Don-
net, *Le traité de la construction de la phrase de Michel le syncelle de Jérusalem* [Ét. de philol.,
d'archéol. et d'hist. anc. publ. par l'Inst. Histor. Belge de Rome, 22] Bruxelles-Rome 1982,
pp. 159-419; de codicibus atque rationibus inter eos intercedentibus v. pp. 21-154; codex noster,
nota C signatus [v. pp. 22 et 156], passim memoratur: v. infra, Addendum ad BIBL.).

P. 301, num. 13. Inter «p. 295» et parenthesim in fine sectionis adde: *Le traité de la con-
struction de la phrase de Michel le syncelle de Jérusalem* [Ét. de philol., d'archéol. et d'hist. anc.
publ. par l'Inst. Histor. Belge de Rome, 22] Bruxelles-Rome 1982, p. 26; ed. Donnet, *Le traité de
la construction de la phrase...*, pp. 303, 980-327, 1129.

P. 302, num. 16. Inter «1399-1418» et parenthesim (l. 4 sectionis) adde: nec non A. Turyn,
Dated Greek Manuscripts of the thirteenth and fourteenth Centuries in the Libraries of Italy, I,
Urbana Chicago London 1972, pp. 74-78, apud quem fusior bibliographia quoque inveniri
potest, v. praesertim p. 75.

P. 304, POSS. Post «p. 22» (p. 304, l. 1 a.i.) adde: nec non E. Camillscheg-D. Harlfinger,
Repertorium der griechischen Kopisten, I A, Wien 1981, p. 73.

- Inter «p. XIX» et parenthesim (l. 10 sectionis) adde: nec non P. Schreiner, *Ein gescheiter-
ter Büchertausch, Codices manuscripti* 10, 1984, p. 54, p. 56 n. 28.

P. 305, BIBL. Post «p. 295» (l. 19 sectionis) adde: *La traité de la construction de la phrase de
Michel le syncelle de Jérusalem* [Ét. de philol., d'archéol. et d'hist. anc. publ. par l'Inst. Histor.
Belge de Rome, 22] Bruxelles-Rome 1982, pp. 22, 26, 78, 84, 85, 92, 103, 111, 117, 134-135, 146,
150, 156.

- In fine sectionis adde: L. G. Westerink, *La profession de foi de Grégoire Chioniadès, Revue
des études byzantines*, 38, 1980, p. 242; P. Schreiner, *Codices manuscripti* 10, 1984, p. 56 n. 28.

2228

P. 313, BIBL. Post «p. 109» (l. 17 sectionis) adde: W. Luppe, *Ein mißverständenes Aristopha-
nesscholion, Philologus* 112, 1968, p. 188 n. 5.

2230

P. 321, num. 6. In fine sectionis adde: De quaestionibus Anastasio Sinaitae tributis v. M. Ri-
chard, *Les véritables «Questions et réponses» d'Anastase le Sinaïte, Bulletin de l'Institut de
Recherche e d'Histoire des Textes* 15, 1967-1968 (Paris 1969) pp. 39-56 [= *Opera minora* III, Tur-
nhout-Leuven 1977, num. 64]; quaestiones tamen in codice nostro sed non in P.G. 89 exstantes
inter quaestiones ab eo in hac dissertatione e codice Mosq. Bybl. synod. gr. 197 Vladimir editas
non inveniuntur.

P. 327, BIBL. In fine sectionis adde: J. Leroy, *Les manuscrits grecs d'Italie, Codicologica* 2,
1978, p. 70, qui forma litterae A inspecta («A à chevron») codicem nostrum ab Italia inferiore
originem repetere censet.

2231

P. 328, num. 4. Inter «p. 53» et «ubi» (l. 3 sectionis) adde: nec non *Image de l'homme dans
un commentaire chrétien inédit du Manuel d'Épictète, Images of Man in ancient and medieval
Thought* [Symbolae A I], Leuven 1976, pp. 213-214.

P. 329, num. 6. Inter «667-670» et parenthesim (l. 8 sectionis) adde: *Image de l'homme dans
un commentaire chrétien inédit du Manuel d'Épictète, Images of Man in ancient and medieval
Thought* [Symbolae A I] Leuven 1976, pp. 214-230.

- Inter «latuit» et parenthesim (l. 11 sectionis) adde: sed vir doctus suo elencho codicem
nostrum addidit in altera sua dissertatione, *Image de l'homme dans un commentaire chrétien
inédit du Manuel d'Épictète, Images of Man in ancient and medieval Thought* [Symbolae A I]
Leuven 1976, n. 6 pp. 214-215.

- Post «latuit» (l. 11 sectionis) adde: nec non A. M. Santerini Citi, *Il commento anonimo
alla parafrasi cristiana del Manuale di Epitteto, Studi italiani di filologia classica* N.S. 51, 1979,
pp. 50-71.

P. 329, num. 7. Inter [Teubneriana] et parenthesim (l. 3 sectionis) adde: et J. Dalfen, *Marcus
Aurelius ad se ipsum libri XII*, Leipzig 1979 [Teubneriana].

P. 330, num. 7. In fine sectionis adde: De his excerptis v. J. Dalfen, *Scholien und Interline-
arglossen in Marc Aurel Handschriften, Studi italiani di filologia classica* N.S. 50, 1978, pp. 5-26
nec non *Marcus Aurelius ad se ipsum libri XII* Leipzig 1979 [Teubneriana] praesertim p. XIV, ubi
codex noster, nota v₈ signatus, ut pars classis W codicum qui excerpta continent recensetur.

P. 331, num. 10. Post «exstat» (l. 8) adde: opusculum codice nostro usus edidi ego et versio-
ne Italica instruxi, *Studi in onore di Aristide Colonna*, Univ. degli Studi di Perugia, Ist. di Filol.
class. 1982, pp. 188-198.

P. 332, CHART. SIGNA. In fine sectionis adde: De chartae signis v. etiam J. Irigoin, *La data-
tion par les filigranes du papier, Codicologica* 5, 1980, pp. 30-31, cuius analysis cum mea, multis
annis ante facta, omnino consentit.

P. 333, POSS. In fine sectionis adde: Mense martio anni 1588 Franciscus et Laurentius de
Salviatis, Iacopi de Salviatis filii, Camillo Guigni mandaverunt, ut codicem nostrum a domina
Romana mutuum deposceret: v. P. Hurtubise, *Une famille-témoin Les Salviati* [Studi e Testi
309] Città del Vaticano 1985, n. 92 pp. 286-287.

P. 333, BIBL. Post «p. 183» (l. 9 sectionis) adde: nec non *Hieroclis in aureum Pythagoreorum
Carmen commentarius*, Stuttgart 1974 [Teubneriana] p. XV (ubi codex noster nota K signatur).

- In fine sectionis adde: *Commentaire chrétien inédit du Manuel d'Épictète, Images of Man
in ancient and medieval Thought* [Symbolae A I] Leuven 1976, p. 216 n. 6 et pp. 214-215; J. Dal-
fen, *Scholien und Interlinearglossen in Marc-Aurel Handschriften, Studi italiani di filologia classi-
ca* N.S. 50, 1978, pp. 5-6; *Marcus Aurelius ad se ipsum libri XII* Leipzig 1979 [Teubneriana]
pp. XIV et XLI (codex noster nota v₈ signatur); A. M. Santerini Citi, *Il commento anonimo alla
parafrasi cristiana del Manuale di Epitteto, Studi italiani di filologia classica* N.S. 51, 1979,
pp. 52, 52 n. 4, 55, 55 n. 3, 56 n. 3 (codex noster, nota U signatus, arto vinculo coniunctus est
cum codice B, scil. Paris. gr. 1302, cf. stemma codicum, p. 56 n. 3); M. E. Bottecchia, *I Μηναικά
di Aristotele nel Parisinus graecus 2507, Scritti in onore di Carlo Diano*, Bologna 1975, p. 48 (ubi
codex nota Vz signatur), *Fonte dell'Aldina per i Μηναικά di Aristotele, Atti dell'Istituto Veneto di
scienze, lettere ed arti*, classe di sc. morali, lett. ed arti, 134, 1975-1976, p. 384 (ubi iterum nota
Vz signatur), *La recensio codicum dei Μηναικά di Aristotele, Miscellanea* 1, 1978, pp. 2, 9 (ubi
codicem nostrum, immerito saec. XV tributum, e codice Wa, scil. Vat. Urb. gr. 44, manare cen-
set); J. Irigoin, *La datation par les filigranes du papier, Codicologica* 5, 1980, pp. 30-31; S. Lilla,

Un opuscolo sull'anima attribuito a Michele Psello nel codice Vat. gr. 2231, Studi in onore di A. Colonna, Univ. degli Studi di Perugia, Ist. di Filol. class. 1982, p. 185. Specimen f. 264 quoque praebeo, op. l., in tabula inter p. 194 et p. 195.

2232

P. 334, num. 1. Post «pp. 120-155» (in ultima linea sectionis) adde: (de verbo τύπτειν cf. etiam G. Uhlig, *Grammatici graeci* I 1, Lipsiae 1883, pp. 125-132).

- Post «ff. 31-35» (in fine sectionis) adde: Cf. etiam codices Vat. gr. 884 ff. 67^v-76, Vat. gr. 885 ff. 129-150, Vat. gr. 886 ff. 69-76^v, Vat. gr. 888 ff. 123^v-136, Vat. gr. 889 ff. 111^v-126; qui codices Moschopuli Erotemata etiam continent (Vat. gr. 884 ff. 1-67, Vat. gr. 885 ff. 1-128^v, Vat. gr. 886 ff. 1-67^v, Vat. gr. 888 ff. 1-123^v, Vat. gr. 889 ff. 1-111).

P. 334, num. 2. In fine sectionis adde: eadem e.g. etiam in codice Vat. gr. 885 ff. 150^v-246. Cf. etiam codicem Vindob. phil. gr. 53 ff. 1-25 apud H. Hunger, *Katalog der griech. Handschr. der österr. Nationalbibl.*, Teil 1, Wien 1961, p. 173 (inde a verbo τύπτειν, in codice nostro f. 108^v l. 12).

P. 334, num. 3. Inter «ff. 36-85^v» et parenthesim (l. 5 sectionis) adde: nec non codices Vat. gr. 18, 19 [Mercati-Franchi, *Codices Vat. gr. I*, Romae 1923, pp. 17-19], 890, 891, 893; de aliis codicibus hoc opus continentibus v. J. J. Keaney, *Moschopulea, Byz. Zeitschr.* 64, 1971, pp. 303-313 et P. Ippolito, *Σχεδάρια bizantini nei manoscritti della biblioteca nazionale di Napoli, Rendiconti dell'Accademia di archeologia, lettere e belle arti [Società nazionale di scienze, lettere ed arti, Napoli]*, N.S. 52, 1977, pp. 277-288.

P. 335, SCRIPT. Inter «pp. 24-25» et parenthesim (l. 3 sectionis) adde: E. Gamillscheg-D. Harlfinger, *Repertorium der griechischen Kopisten*, I A, Wien 1981, pp. 151-153.

2236

P. 357, num. 19. In fine sectionis adde: de textu huius excerpti v. M. Casevitz, *Un fragment de Pausanias dans le Vaticanus graecus 2236, Revue d'histoire des textes* 9, 1979, pp. 239-242.

P. 359, BIBL. In fine sectionis adde: M. Casevitz, *Un fragment de Pausanias dans le Vaticanus graecus 2236, Revue d'histoire des textes* 9, 1979, pp. 239-242, ubi tamen nota «XIVe siècle» (p. 239, l. 2 textus) in «XVe siècle» corrigenda est.

2238

P. 365, BIBL. Ante «A. Diller» (p. 366 f. 1 a.i.) adde: B. Lagarde, *Le «De differentiis» de Pléthon d'après l'autographe de la Marcienne, Byzantion* 43, 1973, p. 316.

2241

P. 378, num. 3. Inter «discrepat» et parenthesim in fine sectionis adde: differt etiam a textu apud F. N. Titze impresso, *Manuelis Moschopuli Cretensis opuscula grammatica*, Lipsiae 1822, pp. 32-40.

P. 381, BIBL. Ante «De Vogel-Gardthausen» (l. 8 sectionis) adde: A. Meschini, *Sugli gnomologi bizantini di Euripide, Helikon* 13-14, 1973-1974, p. 358 n. 34.

2242

P. 381, num. 1. Post «opuscula 22 contra Latinos» (l. 1 sectionis) adde: (de quibus v. praesertim A. Fyrigos, *La produzione letteraria antilatina di Barlaam Calabro, Orientalia Christiana Periodica* 45, 1979, pp. 114-144, *Quando Barlaam Calabro conobbe il concilio di Lione II (1274)? Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 17-19, 1980-1982, pp. 247-265, *Nota per la datazione delle orazioni Ad synodum e De concordia di Barlaam Calabro, Bollettino della Badia greca di Grottaferrata* N.S. 36, 1982, pp. 23-42, *Per l'identificazione di alcune opere ignoti auctoris contenute nel ΤΟΜΟΣ ΑΓΑΠΗΣ di Dositeo, patriarca di Gerusalemme, Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 20-21, 1983-1984, pp. 171-190).

- Post «p. 281» (p. 381 l. 4 a.i.) adde: de hoc opusculo v. A. Fyrigos, *Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 17-19, 1980-1982, p. 260 n. 41, qui etiam nonnullos codices memorat; opu-

sculum sine titulo et nomine auctoris ed. Dositheus, *Τόμος Ἀγάπης κατὰ Λατίνων*, 1698, pp. 368, 10-374, 34 ut animadverit A. Fyrigos, *Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 20-21, 1983-1984, p. 175 qui etiam nonnullos codices memorat.

P. 382, num. 1. Post «(Martini-Bassi I p. 327)» (p. 382 l. 16) adde: de opusculis sub numm. ² et ³ recensitis v. A. Fyrigos, *Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 17-19, 1980-1982 p. 428 n. 3 (ubi codices nonnullos memorat) et *Bollettino della Badia greca di Grottaferrata* N.S. 36, 1982, pp. 23-42, praesertim p. 24 n. 5 (ubi codices nonnullos memorat).

P. 384, num. 1. Post «p. 112» (p. 384 l. 11 a.i.) adde: opusculum sine titulo et nomine auctoris ed. Dositheus, *Τόμος Ἀγάπης κατὰ Λατίνων*, 1698, pp. 374, 35-376, 19 ut animadverit A. Fyrigos, *Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 20-21, 1983-1984, pp. 175-176, qui etiam nonnullos codices memorat.

- Post «p. 270» (p. 384 l. 1 a.i.) adde: opusculum sine titulo et nomine auctoris ed. Dositheus, *Τόμος Ἀγάπης κατὰ Λατίνων*, 1698, pp. 376, 20-378, 33 ut animadverit A. Fyrigos, *Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 20-21, 1983-1984, p. 176, qui etiam nonnullos codices nemorat.

P. 385, num. 1. Post «p. 270» (p. 385 l. 9) adde: de hoc opusculo v. A. Fyrigos, *Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 17-19, 1980-1982, p. 256 n. 32 et *Bollettino della Badia greca di Grottaferrata* N.S. 36, 1982, p. 31 n. 33 (ubi codices nonnulli memorantur). Locum huius opusculi e codice Vat. gr. 1110 transcripsit Fyrigos, *Bollettino della Badia greca di Grottaferrata* N.S. 36, 1982, p. 31 n. 34.

P. 386, num. 1. Post «num. 15» (p. 386 l. 6) adde: de hoc opusculo v. A. Fyrigos, *Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 17-19, 1980-1982, p. 255 n. 25, qui nonnullos codices etiam memorat; locum opusculi ad S. Thomam Aquinatem pertinentem e codice nostro transcripsit Fyrigos, *Bollettino della Badia greca di Grottaferrata*, N.S. 36, 1983, p. 30 n. 30.

- Post «pp. 282-283» (p. 386 f. 12 a.i.) adde: locos nonnullos huius opusculi e codice nostro transcripsit A. Fyrigos, *Bollettino della Badia greca di Grottaferrata*, N.S. 36, 1982, pp. 30-31 n. 32.

P. 387, num. 1. In fine l. 2 p. 387 adde: de hoc opusculo (num. ²²) v. A. Fyrigos, *Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 17-19, 1980-1982, p. 250 n. 15, qui etiam nonnullos codices nemorat. Locos opusculi in ff. 146^{r-v}, 148^{r-v} codicis nostri exstantes transcripsit A. Fyrigos, *Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 17-19, 1980-1982, p. 252, p. 252 n. 20 et *Bollettino della Badia greca di Grottaferrata*, N.S. 36, 1982, p. 35 nn. 43-47.

P. 389, BIBL. In fine sectionis adde: *La produzione letteraria antilatina di Barlaam Calabro, Orientalia Christiana Periodica* 45, 1979, pp. 139 n. 96, 141-142; *Quando Barlaam Calabro conobbe il concilio di Lione II (1274)? Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 17-19, 1980-1982, pp. 248 n. 3, 251 n. 15, 252 nn. 18, 20, 255 n. 25, 260 n. 41; *Nota per la datazione delle orazioni Ad synodum e De concordia di Barlaam Calabro, Bollettino della Badia greca di Grottaferrata*, N.S. 36, 1982, pp. 24 n. 5, 30 nn. 30 et 32, 31 n. 33, 35 nn. 43-47; *Per l'identificazione di alcune opere ignoti auctoris contenute nel ΤΟΜΟΣ ΑΓΑΠΗΣ di Dositeo, patriarca di Gerusalemme, Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 20-21, 1983-1984, pp. 175-176.

2243

P. 393, NOT. ANT. Post *XCHH* (l. 2 sectionis) adde: (nota 51 numero codicis in inventario Guilelmi Manzi respondet, v. Prolegomena).

2245

P. 396, num. 1. Inter «p. 130» et parenthesim (l. 5 sectionis) adde: nec non A. Meschini, *Sugli gnomologi bizantini di Euripide, Helikon* 13-14, 1973-1974, pp. 350, 355.

P. 396, num. 2. Post «pp. 42-56» (p. 396, l. 6 a.i.) adde: desiderantur in primo libro etiam vv. 513-546, ut animadverit F. Fajen, *Zur Überlieferungsgeschichte der Halieutika des Oppian, Hermes* 107, 1979, p. 288.

P. 398, BIBL. In fine sectionis adde: A. Meschini, *Sugli gnomologi bizantini di Euripide, Helikon* 13-14, 1973-1974, pp. 350; F. Fajen, *Zur Überlieferungsgeschichte der Halieutika des Oppian, Hermes* 107, 1979, pp. 287-288 et 300-301 (codex noster, nota r₁₂ signatus, apographon est editionis Iuntinae).

2248

P. 410, VI, num. 4. Inter «269 D2» et parenthesim (l. 3 sectionis) adde: K. H. Uthemann, *Anastasii Sinaitae Viae Dux [Corpus Christian. Series graeca 8]* Turnhout-Leuven 1981, p. 280, 5.

P. 411, VI, num. 4. Inter «272 D4» et parenthesim (p. 411, l. 1) adde: K. H. Uthemann, p. 282, 55.

2249

P. 416, num. 1. Inter «569» et parenthesim (p. 416 l. 1 a.i.) adde: ed. T. Campbell, *Dionysius the Pseudo-Areopagite. The Ecclesiastical Hierarchy*, Washington 1981.

P. 418, SCHEMA. Inter «p. 132» et parenthesim (l. 5 sectionis) adde: v. etiam B. L. Fonkič, *Scriptoria bizantini. Risultati e prospettive della ricerca, Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 17-19, 1980-1982, p. 95.

P. 418, SCRIPT. Ante «in nonnullis foliis» (l. 5 sectionis) adde: (cf. etiam B. L. Fonkič, *Scriptoria bizantini. Risultati e prospettive della ricerca, Rivista di studi bizantini e neoellenici* N.S. 17-19, 1980-1982, pp. 95-96, 98; *Vizantijskie Skriptorij, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 31, 1981, p. 438).

- In fine sectionis adde: J. Leroy, *Les manuscrits grecs en minuscule des IXe et Xe siècles de la Marcienne, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 27, 1978, p. 44 n. 47 et N. G. Wilson, *Miscellanea Palaeographica, Greek, Roman and Byzantine Studies* 22, 1981, p. 398, duas partes codicis nostri quae ps. Dionysii Areopagitae scripta et Theodoreti opus quod inscribitur Graecorum affectionum curatio continent a duobus diversis librariis exaratas esse censent, quod mihi quidem haud omnino certum esse videtur; quam quaestionem fortasse viri docti in hac scriptura saec. IX praesertim versati melius resolvent. Corrigendum tamen est quod J. Leroy p. 44 affirmat: «Le premier (ff. 1-163) contient la Hiérarchie ecclésiastique du Pseudo-Denys». Nam codex noster non opus De ecclesiastica hierarchia tantum, sed totum Dionysiacum corpus continet.

P. 419, BIBL. Post «p. 36 n. 57» (p. 419 l. 4) adde: *Les manuscrits grecs en minuscule des IXe et Xe siècles de la Marcienne, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 27, 1978, pp. 44-45, ubi vir doctus, textus mensuris et linearum schemate codicis nostri et Ven. Marc. gr. 258 inspectis, artissimum vinculum inter hos duos libros ostendit (v. praesertim p. 45).

Inter «tab. 6b» et parenthesim (p. 419 l. 5) adde: cf. etiam S. J. Voicu-S. D'alisera, *Index in manuscriptorum graecorum edita specimina*, Roma 1981, p. 283.

- In fine sectionis adde: B. L. Fonkič, *Scriptoria bizantini. Risultati e prospettive della ricerca. Rivista di studi bizantini e neoellenici* 17-19, 1980-1982, pp. 95-96, 97-98, apud quem etiam specimina ff. 27, 86, 129, 139^v in tabb. 10-13 inveniri possunt (v. etiam, eiusdem auctoris, *Vizantijskie Skriptorij, Jahrbuch der österreichischen Byzantinistik* 31, 1981, pp. 438, 439, 440, 441); N. G. Wilson, *Miscellanea Palaeographica, Greek, Roman and Byzantine Studies* 22, 1981, pp. 398-400.

INDEX ALPHABETICVS AD ADDENDA PERTINENS

MONITUM

In hoc indice componendo easdem rationes secutus sum, quas in indice praecipuo adhibui
(v. MONITUM indici alphabetico catalogi praefixum).

A

Albini Valerianus: 2168.
Avezzù G.: 2207.

B

Balsamon Georgius: 2215.
Bartholomaeus e Monte Politiano: 2175.
Bertòla B.: 2174.
Bizer Ch.: 2172.
Bottecchia M. E.: 2231.
Božilov I.: 2209.

C

Canart P.: 2168, 2169, 2181.
Cantarella R.: 2221.
Casevitz M.: 2236.
Cavalcanti E.: 2172.
CODICES PASSIM LAUDATI.
Athoi: Batopediu 68 2200.
Bruxellenses: Bibl. regiae II 4836 2198, 2220, 2224.
Cantabridgienses: Collegii Trin. 0-1-2 2222.
Dublinenses: Collegii Trin. B. 2-1 2172.
Mediolanenses: Bibl. Ambrosianae gr. 758 [Z 132 sup.] 2222.
Mosquenses: Musei Historici (iam Bibl. Synod.) gr. 197 Vladimir 2230.
Oxonenses: Bibl. Bodleianae Barocc. gr. 228 2200; Holckham. 88 2181.
Parisini: Bibl. nat. gr. 1302 2231; 2064 2173; 2935 2207; Coislin. gr. 249 2207.
Romani: Bibl. Vallicellianae 88 [F 24] 2222.

Taurinenses: Bibl. nat. gr. 274 (C I 28) 2222.
Vaticani: Bibl. Apostolicae Vaticanae. Ottoboniani: lat. 3136 2210; Urbinates: gr. 44 2231; Vaticani graeci: 18, 19 2232; 100 2222; 207 2207; 378 2174; 402 2172; 408 2200; 884, 885, 886, 888, 889, 890, 891, 893 2232; 895 2222; 1110 2242; 1336 2215; 1890 2168; 1908 2168; 1949 2168; 2220 2224; 2224 2220.
Veneti: Bibl. Marcianae gr. 258 2249.
Vindobonenses: Bibl. nat. phil. gr. 53 2232; phil. gr. 283 2222.
Colonna A.: 2221.

D

Daley B.: 2195.
Dalfen J.: 2231.
Davreux J.: 2198, 2220, 2224.
de la Mare A. C.: 2175.
de Lannoy L.: 2185.
des Places E.: 2197.
Diassorinus Iacopus: 2174
Dilts M. R.: 2207.
Donnet D.: 2222, 2226.

E

Ebbesen S.: 2171, 2173.

F

Failler A.: 2219.
Fajen F.: 2213, 2222, 2245.

Fonkič B. L.: 2197, 2249.
Fyrigos A.: 2242.

G

Gamillscheg E.: 2201.
Gamillscheg E.-Harlfinger D.: 2163, 2168,
 2169, 2174, 2181, 2183, 2185, 2186, 2189,
 2191, 2201, 2206, 2214, 2226, 2232.
Gautier P.: 2220.
Guigni Camillus: 2231.

H

Harlfinger D.: 2183, 2201, 2215.
Hayes W. M.: 2200.
Hurtubise P.: 2174, 2231.
Hermodorus Zacynthius: 2174.
Hunger H.: 2179, 2200.
Hunger H.-Kresten O.: 2167, 2206.

I

Ippolito P.: 2232.
Irigoín J.: 2197, 2231.
Irmer D.: 2207.
 ITALIA AUSTRALIS SIVE INFERIOR: Codices ibi exa-
 rati: v. 2165, 2230.

K

Keaney J. J.: 2232.
Köhler F. G.: 2231.
Kotter B.: 2220.
Kresten O.: 2179, 2200.

L

Lagarde B.: 2238.
Lascaris Ianus: 2174.
Laourdas B.-Westerink L. G.: 2195.
Lemerle P.: 2200.
Leroy J.: 2165, 2230, 2249.
Leroy-Molinghen A.: 2211.
Lilla S.: 2162, 2231.
Louis R.: 2201.
Luppe W.: 2228.

M

Mac Dowell M. D.: 2181.

Manfredini M.: 2175.
Marcus Iohannes Cretensis: 2215.
Mazzucchi C. M.: 2197, 2200.
Mercati I.: 2174, 2210.
Mercati S. G.: 2200.
Meschini A.: 2241, 2245.
Mesobotes Constantinus: 2168.

N

Naoumides M.: 2164.
Nicolopoulos P.: 2200.

O

OFFICINARUM CHARTARIARUM SIGNA: Trimontium
 cum avi circulo inclusum, quem littera T
 supereminet: v. 2210 (signum ad codicem
 Ottob. lat. 3136 pertinet). V. etiam 2231
 (p. 332, CHART. SIGNA).

P

Papathomopoulos M.: 2197.
Passionei D., card.: 2210 (ex eius bibliotheca
 codex Ottob. lat. 3136 manat).
Perria L.: 2200.
Perrone L.: 2195.
Politis L.: 2200, 2220.

R

Richard M.: 2230.

S

Salviatis (de) Franciscus: 2231.
Salviatis (de) Iacopus: 2231.
Salviatis (de) Laurentius: 2231.
Santerini Citi A. M.: 2231.
Schreiner P.: 2179, 2226.
Sicherl M.: 2168, 2181, 2215.
Spanneut M.: 2231.
Spoerri W.: 2221, 2222.

T

Theocharides G. I.: 2176.
Tihon A.: 2176.
Turyn A.: 2226.

U

Uthemann K. H.: 2220 (v. etiam 2224, 2248).

V

Vitarelli M. C.: 2193.

W

Voicu S. J.-D'Alisera S.: 2169, 2176, 2197,
 2200, 2201, 2205, 2207, 2208, 2210, 2214,
 2220, 2223, 2249.

Westerink L. G.: 2226.
Wilson N. G.: 2181, 2193, 2249.

CORRIGENDA

- P. XVI N. 38 l. 6: pro «*presso*» scribendum erat «*appresso*».
- P. XXVIII col. 2 l. 6 a. i.: scribendum erat «Caterinae».
- P. XLIX N. 2 l. 5: pro «sta» fortasse scribendum erat «ha» (sic ut vid. in codice).
- P. LI N. 11 l. 2: scribendum erat «Constantino» (sic in codice).
- P. LIII N. 26 l. 7: scribendum erat «filosofo».
- P. LVII N. 46 l. 2: ultimum verbum aut κινῆσεως aut κινήσεως dividendum erat.
- P. LXII N. 26 l. 3: pro παραίνεσις scribendum erat παράνεσις (sic in codice).
- P. LXIII l. 5, ultimum verbum: scribendum erat διδάσκαλον.
- P. LXIII N. 29 l. 1: scribendum erat συνοπτικῶς; l. 5 scribendum erat τούτους.
- P. LXIV N. 33 l. 9: pro «in memoria» scribendum erat «incomincia» (sic in codice).
- P. LXVI N. 42 l. 7: pro ἔτη fortasse scribendum erat ἔται (sic fortasse in codice).
- P. 5 l. 8: inter ff. 115 l. 2 a. i et parenthesim addendum est -125^v l. 4 a. i..
- P. 223, BIBL. l. 9: pro «Manusakas» scribendum erat «Manousakas».
- P. 451, col. 1, vox Anthologia Palatina: ultimae duae lineae sectionis (inde a VII, 54 usque ad finem vocis) in l. 2 sectionis ante IX, 115 ponendae erant.
- P. 463, col. 1, vox Demosthenes, ll. 10-11: verbum «Aphobum» aut A-phobum aut Apho-bum dividendum erat; in eadem voce, ll. 16-17: verbum «eiusdem» eius-dem dividendum erat.
- P. 467 col. 1 ll. 13-11 a. i.; verbum «UTRIUSQUE» UTRIUS-QUE dividendum erat.
- P. 484, col. 1, vox Plato 2, l. 8: scribendum erat 240d, 247d.
- P. 492, col. 2, vox Triclinius Demetrius, ll. 2-3: scribendum erat Prolegomena de comœdia sive Scholion de metris 2181⁶, 2241²; l. 5: post verba «poetarum graecorum» delendum est 2181⁶ et pro 2241² scribendum est 2241¹.

Tituli graeci operum virorum doctorum atque ephemeridum semper typis italicis imprimendi erant, quod vero haud semper accidit: v. e. g. p. 84 l. 5, p. 94 l. 20, p. 139 ll. 7-6 a. i., p. 152 ll. 1 et 3, p. 154 l. 6 a. i., p. 155 l. 5, p. 213 l. 9 et l. 7 a. i., p. 214 l. 7, p. 223 BIBL. ll. 7, 8, 9 sectionis, p. 226 ll. 16-17, p. 229 l. 6, p. 232 l. 12, p. 251 ll. 12-13, 15-16, p. 265 ll. 3-4, ubi tituli graeci perperam typis communibus impressi sunt. «Spiritus sanctus» semper cum littera initiali capitali scribendus erat.